

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Paven udråber et særligt år for den hellige Josef

”Vi genkender alle i Josef manden, ingen lægger mærke til på grund af hans daglige, diskrete og skjulte tilstedeværelse; en forbeder, en støtte og en guide i vanskelige tider”, skriver paven.

Tekst: Niels Messerschmidt

AFLADSÅR Pave Frans udråbte den 8. december et særligt år, dedikeret til den hellige Josef, for hele den universelle Kirke. Hermed får verdens godt 1,2 mia. katolikker mulighed for at vinde fuldkommen aflad her under coronapandemien.

Det særlige år falder sammen med 150-året for udråbelsen af den hellige Josef til hele Kirkens skytshelgen, og året løber frem til den 8. december 2021. Frans annoncerede tiltaget gennem et dekret fra Det apostoliske Pønitentiariat, der var ledsaget af et brev fra paven.

I brevet med titlen *Patris Corde* (’Med en faders hjerte’) skriver Frans, at han har overvejet tiltaget i længere tid, og at ønsket om at udråbe et særligt år ”tog til i styrke” med coronapandemiens udbredelse. Paven sammenligner Josef, Jesu plejefar, med de mange ukendte nøglemedarbejdere, der holder samfundet kørende i en tid med social afstand og distancearbejde.

”Vi genkender alle i Josef manden, ingen lægger mærke til på grund af hans daglige, diskrete og skjulte tilstedeværelse; en forbeder, en støtte og en guide i vanskelige tider”, skriver paven. ”Den hellige Josef minder os om, at de, der lever skjult eller i skyggen, kan spille en ganske særlig rolle i frelseshistorien”.

Pønitentiariats dekret giver katolikker, der tager del i det særlige år, mulighed for at vinde fuldkommen aflad på seks anviste måder. Selv om de fortsat er forpligtet til at gå til skrifte, modtage kommunionen og bede for pavens intentioner, anerkender dekretet, at der findes nogen, som ikke er i stand til at opfylde det pga. retningslinjerne om social afstand her under pandemien.

”I den nuværende situation med en sundhedsmæssig nødsituation udvides muligheden for at opnå fuldkommen aflad til også at omfatte de ældre, syge og dem, som står over for at dø og alle, der af lovlige grunde ikke kan forlade deres hjem”, står der i dekretet, som foreslår, at pågældende personer vil kunne vinde afladen, hvis det sker med intentionen om at ville opfylde kravene ”så hurtigt som muligt”.

Seks anvisninger

Patris Corde kommer med seks anvisninger til, hvordan katolikker kan fejre det særlige Josef-år, nemlig:

- 1) At meditere mindst en halv time over Fader Vor eller deltage i en åndelig retræte af minimum én dags varighed med en meditation over den hellige Josef;
- 2) at udføre åndeligt eller legemligt barmhjertighedsarbejde i den hellige Josefs ånd;
- 3) at bede rosenkransen i familien eller med sin partner;
- 4) at betro sit daglige arbejde under den hellige Josef beskyttelse, eller påkalde sig hans forbøn i sin søgen efter arbejde;
- 5) at recitere den hellige Josefs litani eller en anden tilsvarende bøn på vegne af de forfulgte kristne i verden;
- 6) at gøre en fromhedsgerning til ære for den hellige Josef den 19. i hver måned og hver onsdag, som er dedikeret til den hellige Josef i den latinske ritus, eller på hans festdage i den liturgiske kalender.

Pastoral omsorg for de virusramte

Ifølge katolsk lære er aflad eftergivelse af de straffe, som er en følge af ens synder. For at forstå dette må man skelne mellem den skyldige handling som sådan og dens skadelige virkninger for én selv og andre. Den skyldige handling kan tilgives i bodens sakramente. De skadelige virkninger har karakter af en Guds straffedom, som Kirken kan eftergive, og denne benådning kaldes aflad. Den kan være total (fuldkommen aflad) eller delvis. Betingelsen for at opnå aflad er anger, bodfærdigt sindelag og vilje til omvendelse, samt bestemte handlinger, som Kirken foreskriver (fx almisse, andre barmhjertighedsgerninger, faste og bøn).

Pave Frans meddelte tidligere under pandemien, at der ville blive givet en særlig fuldkommen aflad til alle coronaramte katolikker, til sundhedsarbejderne og deres familier, og dem, der beder for at pandemien må stoppe samt alle, der dør uden at kunne modtage de syges salvelse.

Flere teologer siger til *National Catholic Reporter*, at det tidligere dekret, som blev annonceret den 20. marts, skal ses som et udtryk for et hidtil uset niveau af pastoral omsorg for coronaramte personer.

Initiativtager til dialog i Algeriet er død

NORDAFRIKA Ærkebiskop emeritus Henri Teissier af Algier, der dedikerede sit liv til interreligiøs dialog og pastorale omsorg for Algeriets lille katolske Kirke, døde i Lyon 1. december 91 år gammel.

Han var ærkebiskop fra 1988 til sin pension i 2008 og var dermed direkte vidne til Algeriets borgerkrig (1994-96), hvor tusindvis af muslimer og et dusin katolske ordensfolk blev dræbt. Herefter arbejdede Teissier for at fremme kendskabet til landets martyrer, og han nåede at se 19 af dem, der blev dræbt under borgerkrigen, blive saliggjorte. Blandt dem de syv trappistmunke fra klostret i Tibhirine, som blev bortført og dræbt i 1996, samt biskop Pierre Claverie af Orange, der blev dræbt samme år, da en bombe eksploderede ved hans hjem.

Teissier døde den 1. december, på festdagen for den salige Charles de Foucauld, der levede blandt berberne i den algeriske ørken og blev dræbt i 1916. Henri Teissiers efterfølger, ærkebiskop Paul Desfarges, sagde ifølge *Vatican News*, at han var sikker på, at den afdøde ærkebiskop og salige Charles ville mødes i himlen.

Ærkebiskoppens død på Charles de Foucaulds festdag, fortsatte Desfarges, er ”et vink fra himlen til vor Kirke i Algeriet, som skyldes Fader Teissier så meget” for hans virke under ”befrielseskrigen, der sikrede landets uafhængighed, og for at overvinde de mørke år” af vold.

Henri Teissier, der blev født den 21. juli 1929, blev præsteviet i Algeriet i 1955. Han var biskop af Oran fra 1973 til 1980, inden han blev udnævnt til assisterende ærkebiskop af Algier – en stilling han havde i hele otte år, inden han blev ærkebiskop. NM

Prædiken

Løsn vores skoremme.

Læs mere på side

5

Lovsang nr. 105

HØJMESSE NR 2

GLORIA

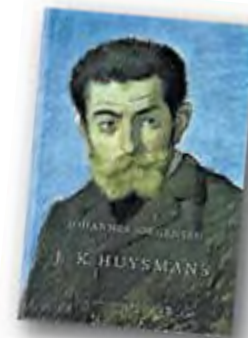

Historien om en 50-årig klassiker.

Læs mere på side

7

Huysmans

Johannes Jørgensen-bog på dansk efter 112 år.

Læs mere på side

12

Kom til virtuel orienteringsaften torsdag den 14. januar kl. 19.30

Se mere på www.nsg.dk

GYMNASIEVALG 2021

Niels Steensens Gymnasium

Jesuitergymnasium på Østerbro

- Høj faglighed og refleksion
- International profil og Kinalinje
- Et stærkt fællesskab
- Kun 2 minutters gang fra metroen

KO mener

Skal ... skal ikke?

Det spørgsmål stiller mange sig nu, hvor de første Covid-19 vacciner er kommet på markedet. Nogle – herunder visse katolikker – har dog deres betænkeligheder fordi, visse vacciner skulle indeholde materiale fra fosterceller.

I USA, et af de første lande til at massevaccinere, har landets katolske biskopper adresseret spørgsmålet og Kirkens holdning til brugen af disse vacciner.

I en erklæring den 14. december skriver biskopperne, at grundet krisens uopsættelighed, ”manglen på tilgængelige alternative vacciner og det forhold, at forbindelsen til en abort begået for årtier siden og dét, at modtage en vaccine produceret i dag, er så fjern, så kan vaccination med de nye Covid19-vacciner under disse omstændigheder forsvareres moralsk set”.

Biskopperne skriver, at dette synspunkt er i overensstemmelse med Kirkens lære om livets ukrænkelighed, og de henviser til Johannes Paul II's rundskrivelse *Humane Vitae* og dokumenter fra det pavelige Livets Akademi og Troslærekongregationen. De to sidstnævnte instanser ”understreger ens positive moralske pligt til at gøre godt og herigennem distancere sig mest muligt fra en andens umoralske handling, fx abort, så man ikke samvirker med den andens onde handling og ikke er anledning til skandale, hvilket kunne være tilfældet, hvis andre opfattede ens handling som at tilsidesætte eller bagatellisere handlingens onde”, skriver de.

Men, tilføjer biskopperne, ”Den hellige Stol påpeger, at der findes forskellige grader af ansvarlighed, når man samvirker med andres onde handlinger”. Om det moralske ansvar hos dem, der blot er modtager af ’uetiske vacciner’, siger Troslærekongregationen, at ”en alvorlig sundhedsfare kan retfærdiggøre brugen af en vaccine, der er udviklet ved brug af fosterceller, idet man holder sig for øje, at enhver har pligt til at give udtryk for deres uenighed og bede om, at deres sundhedsvæsen stiller andre typer af vaccine til rådighed”.

Ifølge de amerikanske biskopper er alle tre tilgængelige vacciner (fra Pfizer, Moderna og AstraZeneca, der alle, i et vist omfang, er udviklet på baggrund af fosterceller) moralsk forsvarlige at anvende i lyset af den nuværende pandemi, og da der pt. ikke findes alternative vacciner ”uden nogen relation til aborteret væv”, vejer den alvorlige trussel mod folkesundheden og behovet for at beskytte de mest udsatte mod sygdommen derfor tungest.

Om AstraZenecas vaccine skriver biskopperne, at den er ”mere moralsk kompromitteret” end de andre to, og ”bør derfor undgås”, hvis der findes alternativer. Er det ikke tilfældet – og for ikke at forsinke immuniseringen til skade for ens eget og andres helbred – ”kan det være tilladt” at anvende denne vaccine.

Biskopperne minder dog katolikkerne om, at ”selv om det er moralsk forsvarligt at lade sig selv og sin familie vaccinere mod Covid-19 med de nye vacciner, som en handling af omsorg over for én selv og andre, må vi aldrig tillade, at det skjuler abortens alvorlige umoralske natur”. Biskopperne advarer derfor katolikkerne om ikke at slække deres ”modstand mod selve abortondet og den efterfølgende brug af fosterceller i forskningssøjemed”. NM

Pavebesøg i Irak dette forår?

Vatikanet meddeler, at pave Frans agter at besøge Irak i marts.

MELLEMØSTEN Hvis Frans får magt, som han har agt, bliver han den første pave til at besøge det mellemøstlige land, der fortsat befinder sig i genopbygningsfasen efter flere års borgerkrig. Gennemføres besøget, vil der være tale om pave Frans' første udenlandsrejse i mere end ét år efter at coronapandemien ramte verden.

Det fire dage lange pavebesøg, berammet til den 5.-8. marts, vil byde på besøg i byerne Baghdad, Arbil og Mosul. Paven har også udtrykt ønske om at besøge området omkring oldtidsbyen Ur i Mesopotamien, hvor Abraham ifølge Bibelen var født og udvandrede fra. Paven ønsker også at besøge byen Qaraqosh i det nordlige Irak, hvor kristne er i færd med at genbygge de tusindvis af hjem og fire kirker, der

blev ødelagt af Islamisk Stat under deres besættelse af området i 2014-16.

Det pavelige besøg sker efter ønske fra både den irakiske regering og den lokale katolske kirke, oplyser Vatikanets pressekontor.

Frans har ved flere lejligheder udtrykt sin nærhed med Iraks forfulgte kristne samfund og sit ønske om at besøge Irak, men sikkerhedshensyn har tidligere forhindret ham i at tage af sted. I 2019 meddelte Frans, at han ønskede at besøge Irak i 2020, men da satte coronapandemien en stopper for dette.

Iraks præsident, Barham Salih, hilste nyheden om det pavelige besøg velkommen og skrev på *Twitter* den 7. december: ”Pave Frans' rejse til Mesopotamien – civilisationens vugge, Abrahams fødested, de troen-

des forfader – vil være et budskab om fred til irakere af alle religioner og tjener til at bekræfte vore fælles værdier om retfærdighed og værdighed”.

Kristendommen har været repræsenteret på Nineveh-sletten – beliggende mellem Mosul og det irakiske Kurdistan – siden det første århundrede.

”Mens mange kristne, der flygtede fra Islamiske Stat i 2014, ikke er vendt tilbage til deres hjem, har de, der vendte tilbage, forsøgt at tackle udfordringerne ved at genopbygge med håb og styrke”, sagde den kaldæisk katolske præst pater Karam Shamasha til *Catholic News Agency* i november.

Seks år efter, at Islamisk Stat invaderede området, står Irak over for vanskelige økonomiske problemer sammen med den fysiske og psykiske skade, som konflikten har forårsaget, forklarede præsten.

NM

Kardinal anklager to af sine forgængere for mørklægning

Strid om ikke-offentliggjort rapport om håndteringen af overgreb i ærkebispedømmet Köln.

Tekst: Niels Messerschmidt

TYSKLAND Det mest indflydelsesrige katolske bispedømme i Tyskland anklages for at holde hånden over fremtrædende kirkefolk ved ikke – som ellers planlagt – at offentliggøre en rapport om deres mørklægning af overgrebssager.

I februar lovede kardinal Rainer Maria Woelki, ærkebiskop af Köln, at han i løbet af en måned ville offentliggøre en rapport udarbejdet af et advokatfirma i München, der har haft adgang til ærkebispedømmets arkiver. Woelki forklarede, at rapporten vil omtale personer, der ”på grund af deres beslutninger og adfærd kan have medvirket til overgreb – strukturelt og institutionelt eller endda på konkret vis”.

”Måske bliver jeg også kritiseret”, sagde Woelki dengang og omtalte rapporten som et bevis på Kirkens transparens i efterforsk-

ningen af overgreb og mørklægning inden for egne rækker.

To dagen før rapporten skulle have været offentliggjort i marts, aflyste Woelki pressemødet, og her mere end syv måneder senere er rapportens indhold fortsat hemmeligholdt. Kölns ærkebispedømme har siden kritiseret advokatfirmaet bag rapporten for ikke at have løst opgaven på professionel vis, fordi rapporten ifølge Woelki indeholdt ”flere unøjagtigheder”.

Dømt for overgreb, men fik lov til at fortsætte

Kardinal Woelki har siden anklaget to af sine forgængere for at have dækket over seksuelle overgreb. Begge var de kardinaler: Joseph Höffner (1906-1987), ærkebiskop af Köln 1969-87, formand for bispekonferencen

1976-87 og posthumt hædret af staten Israel som ’Retfærdig blandt nationerne’ i 2003 for sin indsats for at redde jøder under 2. Verdenskrig; og Joachim Meisner (1933-2017), ærkebiskop af Köln fra 1989-2014.

”Der er gentagne gange blevet begået alvorlige fejl i årtier”, sagde kardinal Woelki i *domradio.de* den 19. november. De ansvarlige har opført sig ”helt uansvarligt” og de må derfor ”afsløres og sættes navn på”, tilføjede han. Woelki har nu indledt en efterforskning og foranlediget en kanonisk retssag i Vatikanet, der pt. er under behandling hos Troslærekongregationen i Rom.

Sagen med den nu 87-årige overgrebspræst, der i dag bor på et plejehjem, omtales som ”Fr. A” i den ikke-offentliggjorte advokatrapport. Fr. A, der virkede som præst i Kölns ærkebispedømme, blev fængslet i 1972 for ”gentagen utugt mod børn og pårørende”. Da han blev løsladt i 1973 fik han lov til at fortsætte som præst i bispedømmet Münster indtil 1988, hvor han atter blev fængslet for at have begået seksuelle overgreb på mindreamige.

Præsten vendte i 1989 tilbage til Köln, hvor han blev præst for et plejehjem. I årene 2002-15 var han tilknyttet et hjem for ældre i bispedømmet Essen. I 2019 forbød kardinal Woelki ham at udføre sine præstelige pligter og sendte hans sag til Troslærekongregationen.

Biskop Franz-Josef Overbeck af Essen har siden indrømmet, at han burde have undersøgt Fr A's sagsmappe mere indgående, da han blev udnævnt til biskop af Essen i starten af 2010. ”Jeg bærer også en del af skylden,” indrømmer han til tidsskriftet *Christ & Welt*: ”Jeg skulle have bedt om hans sagsmappe, for så havde jeg måske forstået sagens alvor”.

Mangel på omsorg for ofrene

En stor del af den 350-sider lange ikke-offentliggjorte rapport, som gennemgår 15 sager, bærer ærkebiskop Stefan Heße af Hamburgs fingeraftryk. Den 54-årige Heße var personaleansvarlig i Köln fra 2006 og blev senere generalvikar for ærkebispedømmet. I 2015 blev han udnævnt til ærkebiskop af Hamburg.

Ifølge dagbladet *Frankfurter Allgemeine Zeitung* den 19. november skulle kardinal Woelki i foråret 2019 have skrevet til Stefan Heße og bebrejdet ham for ikke at have indsendt Fr A's sag til Troslærekongregationen.

Irish Times skriver, at **Fortsættes ►**

Ærkebispedømmet Köln er genstand for en del opmærksomhed og kritik, efter at dets ærkebiskop kardinal Rainer Maria Woelki sidste år stoppede offentliggørelse af en advokatundersøgelse om ledende kirkefolks mørklægning af præsters overgrebssager. Foto: Stuart Locke, Wikipedia.

Tværkirkelig indsats mod antisemitismen

Den katolske bispekonference og Den luthersk-evangeliske Kirke i Tyskland vil lancere en national kampagne mod antisemitismen i starten af det nye år.

Tekst: Niels Messerschmidt

KAMPAGNE Lederne af de katolske og protestantiske trossamfund i Tyskland har netop lanceret en national kampagne, der skal opmuntre landets kristne til at tage kraftigt afstand fra antisemitismen.

Kampagnen, der blev lanceret i december, kommer samtidig med at Tyskland i 2020 oplevede en stigning på 13% i antisemitiske handlinger. Det er det højeste tal siden politiet i år 2000 begyndte at opføre det.

”Nu er det tid til, at vi tager kraftigt afstand fra antisemitismens genopblussen”, siger den lutherske biskop Heinrich Bedford-Strohm, formand for De evangeliske Kirkers Råd (EKD) i Tyskland.

”Det skal være tydeligt, at der er tale om en synd, som er i strid med kristendommens

grundlæggende værdier,” citerer *Vatican News* den lutherske biskop for at have sagt på en online-konference i Berlin.

Grave skændet af påmalede nazistiske hagekors og antisemitiske slogans på den jødiske kirkegård i Weyhers nær Ebersburg i Tyskland. Foto: Reuters.

Polske akademikere advarer mod “at bagtale” Johannes Paul II

Deres appel kommer efter offentliggørelsen af McCarrick-rapporten, hvor den polske pave spillede en vigtig rolle i den skandaleramte, nu tidligere kardinals, karriere.

APPEL Godt 1.500 akademikere i Polen har underskrevet en appel om ikke ”at bagtale og afvise Johannes Paul II” efter offentliggørelsen af Vatikanets McCarrick-rapport den 10. november.

Vatikanets rapport afdækker den nu tidligere kardinal Theodore McCarricks vej op gennem Kirkens hierarki. Pave Frans laicerede McCarrick i 2019, efter at troværdige overgrebsanklager mod ham havde cirkuleret i USA og Vatikanet. Forinden havde Frans frataget ham kardinalværdigheden.

Johannes Paul II spillede en vigtig rolle i McCarricks karrierevej, idet han udnævnte McCarrick til biskop af Metuchen, siden til ærkebiskop af Newark og senere til ærkebiskop af Washington, inden han gjorde ham til kardinal i 2001.

”Vi opfordrer til alle af god vilje til refleksion. Johannes Paul II fortjener ligesom enhver anden at blive diskuteret på ærlig vis”, hedder det i deres appel: ”Ved at bagtale og afvise Johannes Paul II skader vi ikke kun hans eftermæle, men også os selv”.

Blandt underskriverne er den prisvindende filminstruktør Krzysztof Zanussi, tidligere udenrigsminister Adam Daniel Rotfeld og Polens tidligere ambassadør ved Den hellige Stol (2001-13), Hanna Suchocka.

Fremtrædende polakker advarer mod at skænde Johannes Paul II eftermæle efter offentliggørelsen af Vatikanets rapport om den skandaleramte og nu laicerede kardinal Theodore McCarrick.

► HeBe i rapporten bliver kritiseret for i sin tid som generalvikar at have udvist ”manglende omsorg for ofrene, og at det skulle være sket mere end én gang”.

I slutningen af november valgte Stefan HeBe midlertidigt at træde tilbage som åndelig vejleder for de tyske katolikkers centralkomité, den mest magtfulde lægorganisation i Tyskland, mens anklagerne om hans mulige rolle i mørklægning af overgrebsager i hans tid i Köln bliver efterforsket.

HeBe skrev i et brev den 20. november til bispekongregationen om den nuværende kontrovers om hans rolle i håndteringen af overgrebsanklager i Kölns ærkebisp-

dømme. HeBe skrev ifølge *Catholic World Report*, at han ville sende resultaterne af en igangværende advokatundersøgelse i Köln, der forventes offentliggjort i marts 2021, til Vatikanet.

Kardinal Woelki har bedt et nyt advokatfirma om at udarbejde den nye rapport, som altså – til stor frustration for rådgiverorganet for tyske overgrebs ofre – vil blive offentliggjort ét år efter, at den første advokatundersøgelse skulle have kastet lys over sagerne.

Kampagnen mod antisemitisme bærer navnet ’Jøder og kristne: tættere forenet end du tror’. Den udspringer af et lokalt initiativ fra den evangeliske kirke Silesia Oberlausitz i Berlin-Brandenburg, og har siden udviklet sig til et tværkirkeligt projekt, som nu støttes af både EKD og den tyske bispekonference.

Stigningen i antisemitiske handlinger og forbrydelser i Tyskland er alarmerende. Politiet registrerede alene i 2019 2.032 af sådanne handlinger og forbrydelser. Den mest alvorlige fandt sted den 9. oktober sidste år foran synagogen i Halle, nær Leipzig, hvor en ung højreekstremist skød en kvinde og en mand.

Vatican News rapporterer, at ifølge de seneste undersøgelser har ”20 til 25 procent af tyskerne antisemitiske fordomme”.

Sidste juni – ét år efter at Walter Lübcke, en kristendemokratisk politiker i spidsen for det nordlige Hessens administration blev skudt i hovedet af en højreekstremist – udtalte landets indenrigsminister Horst Seehofer: ”Jeg gentager, den højreorienterede ekstremisme udgør den største fare for vort demokrati i dag”.

”Udokumenterede angreb på Johannes Paul II’s eftermæle udspringer af forudindtagede holdninger, hvilket vi betragter med tristhed og en vis ængstelse”, hedder det videre.

Suchocka udtaler til det polske pressebureau, at ”det er et faktum, at Johannes Paul II udnævnte McCarrick”. Men ”at påstå, at han kendte til McCarricks handlinger og med denne viden udnævnte ham, er hverken sandt og eller rapportens konklusion”.

McCarrick-rapporten dokumenterer, at Johannes Paul II modtog et brev fra kardinal John O’Connor af New York, der advarede paven om, at der var ”rimelige grunde til at antage, at rygterne og beskyldningerne om hans [McCarricks] fortid ville dukke frem [...] og at det kunne skabe en alvorlig skandale og dårlig omtale”.

Vatikanets rapport viser, at den polske pave ikke ignorerede denne henvendelse, men lod sine mest betroede rådgivere undersøge sagen. Rapporten viser også, at der ikke forelå direkte anklager mod McCarrick fra vidner før 2017, hvor en kanonisk efterforskning blev iværksat.

NM

Kort nyt

Ngo-organisationen Aid to the Church in Need har lanceret sin internationale ’Red Wednesday’-kampagne med fokus på kristne, som enten er kidnappede eller uretfærdigt fængslet. Kirkebygninger verden oplyses i rødt – der for Kirken symboliserer martyriet. Kristne i over 95 lande bliver dagligt forfulgt på grund af deres tro, siger ACN, der anslår, at 80% af de religiøse forfølgelser begås mod kristne. ACN vurderer, at 245 mio. kristne ”er udsat for alvorlig forfølgelse”.

En vej i Karachi, Pakistan, er blevet opkaldt efter en irsk søster for hendes indsats som underviser. Søster Berchmans Conway underviste på Convent of Jesus and Mary-skoler i Karachi, Lahore og Murree i seks årtier fra 1953. Blandt hendes elever er tidl. premierminister Benazir Bhutto og menneskerettighedsaktivisten Asma Jahangir.

Passionistfædrene fejrede 300-året for ordenens grundlæggelse 29. november med åbningen af Den hellige Dør i basilika Santi Giovanni e Paolo i Rom, efterfulgt af messe præsideret af kardinal Pietro Parolin, Vatikanets statssekretær. I sit budskab opfordrede pave Frans passionisterne til at tjene ”vor tids korsfæstede: de fattige, de undertrykte og de afviste, der lider under uretfærdighedens mange former”.

Online-teologikurser er populære i Frankrig under pandemien. **Institut Catholique of Paris har oplevet en stigning på 50% på deres 109 onlinekurser:** 30 – dobbelt så mange som sidste år – er tilmeldt deres online-diplomkursus i teologi; 15 – eller tre gange som mange som sidste år – følger deres kursus i jødedom, kristendom, islam og ’laïcité’, og 15 – dobbelt så mange – følger instituttets online-kursus i bibelstudier. Universitetet i Strasbourg melder om en stigning på op til 20% i deres onlinekurser. Ærkebispedømmet Paris’ Collège des Bernardins studiecenter tilbyder nu 25 af sine kurser online, og ca. 22% af de studerende er nu tilmeldt centrets mest populære kurser. Institut Catholique i Toulouse melder også om stigende interesse.

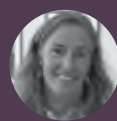
TAK

til alle der i 2020 har bidraget til Caritas’ arbejde!

Et stort tak til alle, der på forskellig vis, har bidraget til Caritas’ arbejde i 2020. På trods af at det har været et svært år, har opbakningen til Caritas’ arbejde aldrig været større. Det fylder os med håb og glæde. Vi glæder os til samarbejdet i 2021! Mange hilsner

Christa Bonde, Bestyrelsesformand

Maria Krabbe Hammershøj, Generalsekretær

Mystiker eller bedrager?

Ny bog sætter spørgsmålstegn ved Marthe Robins troværdighed. Det sker efter at Foyers de Charité har undskyldt for seksuelle overgreb foretaget af bevægelsens medgrundlægger Fr. Finet.

Tekst: Lisbeth Rütz

BEVÆGELSER Tusinder af sørgende, seks biskopper og mere end 200 præster fulgte Marthe Robin til graven, da hun i 1981 blev begravet i Châteauneuf-de-Galaure nær Lyon i sydøstfrankrig.

Ved sin død blev Marthe Robin anset for det tyvende århundredes måske største mystiker; men en ny bog udkommet på dominikanernes franske forlag Cerf sår nu tvivl om hendes troværdighed.

Marthe Robin blev født den 13. marts 1902 i Châteauneuf-de-Galaure som det yngste af seks børn i en bondefamilie, hvor ingen var særligt religiøst aktive. Hun havde en dyb og brændende kærlighed til jomfru Maria og prøvede på at leve så tæt på Kristus som overhovedet muligt. Da hun i en alder af 78 døde i 1981 havde hun i mere end et halvt århundrede været sengeliggende, totalt lammet og næsten blind.

I oktober 1930 blev hun stigmatiseret, d.v.s. hun modtog Kristi sårmerker på sin krop. Hver fredag derefter lige til sin død gennemlevede hun Kristi lidelser ved korsfæstelsen. Resten af sit liv levede hun i et lille værelse på forældrenes gård. På trods af sit handicap levede hun et udadvent liv. Hun besvarede endeløse mængder af breve og modtog i de omkring 50 år, hun var lænket til sin seng, omkring 100.000 mennesker til personlige samtaler og rådgivning.

I sine bønner havde hun visioner om en ny "kærlighedens pinse", hvor en bevægelse af lægfolk sammen med præster skulle leve i en ny slags fællesskaber, der skulle kaldes Foyers de Charité. Fællesskabernes opgaver skulle være at tilbyde retræter til alle, der søgte efter en dybere og mere autentisk tro og at tjene Kirkens fornyelse.

I dag er der 80 Foyers de Charité på 4

kontinenter. De modtager hvert år omkring 50.000 mennesker til retræter, oplyser bevægelsens hjemmeside. Bevægelsen driver syv skoler i Frankrig og tilbyder et bredt udvalg af retræter målrettede til børn, unge, familier, ældre og ordensfolk. Alle Foyers de Charité'er selvstyrende. Øverste myndighed i bevægelsen er centralrådet. Her er halvdelen af medlemmerne valgt på centralrådets møder, mens den anden halvdel er udpeget af bevægelsens moderator, der p.t. er Fr Moïse Ndione.

De Meesters bog

I 2014 blev Marthe Robin erklæret *venerabilis* af pave Frans. Dette er første skridt på vejen til helgenkåringen. At være *venerabilis* betyder, at man har levet et eksemplarisk liv præget af de tre teologiske dyder: tro, håb og kærlighed og de fire kardinaldyder: visdom, retfærdighed, mod og selvbeherskelse.

I 1986 åbnede biskoppen af Valence, monsignor Marchand, på bispedømmeplan en undersøgelse for at afklare mulighederne for at saliggøre Marthe Robin. Mellem 1988 og 1996 er mere end 120 vidner blevet afhørt. Hele det omfattende forarbejde er mundet ud i en dokumentation på mere end 17.000 sider.

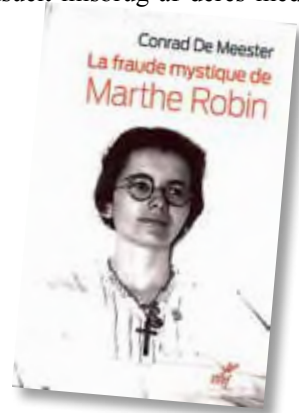
Et *positio* på omkring 2.000 sider blev den 6. maj 2010 sendt til videre studium i en kommission af teologer, og den 7. november blev hendes "heroiske dyder" anerkendt af pave Frans.

Spørgsmålet er nu, om en bog udkommet den 6. oktober sidste år kan standse saliggøringsprocessen. Den belgiske karmelit Conrad de Meester var en af de 28 eksperter, der arbejdede med i saliggøringsproces-

sens indledende faser. Han fik til opgave at undersøge og evaluere Marthe Robins efterladte skrifter, som hun dikterede til skiftende sekretærer, og blev mere og mere kritisk. De Meesters bog *La fraude mystique de Marthe Robin* (Marthe Robins mystiske bedrageri) beskylder Marthe Robin for plagiat i sine skrifter og for falske påstande om, at hendes eneste faste føde i 50 år var den hostie, hun fik bragt om torsdagen. De Meester var en anerkendt specialist i Karmelordenens kvindelige helgener. Hans biografier om Elisabeth af Treenigheden og Thérèse af Lisieux er oversat til flere sprog, og han stod bag en tekstkritisk udgivelse af Elisabeth af Treenighedens værker, ligesom han også har studeret Edith Stein. Fr. Carlos Noyen, karmeliterordenens arkivar i Gent og personlig ven af de Meester, udtaler, at de Meester i begyndelsen anså Robin for en ægte mystiker, men efterhånden kom han mere og mere i tvivl. Ifølge Noyen, der var medredaktør på den franske og hollandske udgave af bogen, var det vigtigt for de Meester at få bogen trykt, fordi han fandt det vigtigst, at sandheden blev fortalt af Kirken selv. Derfor bad de Meester 14 dage før sin død sine medbrødre om at sørge for udgivelse af bogen.

Anklager om misbrug

Marthe Robin inspirerede grundlæggerne af flere nye religiøse bevægelser i Frankrig. Nogle af disse er senere blevet anklaget for seksuelt misbrug af deres medlemmer.

De Meesters bog om Marthe Robin.

Det gælder blandt andet Fr. Thomas Philippe, åndelig vejleder for Jean Vanier, der grundlagde l'Arche og hans bror Fr. Marie-Dominique Philippe, der grundlagde Johannesfællesskabet.

Det har rystet Foyers de Charité-bevægelsen, at Fr. Georges Finet (1898-1990), medgrundlægger af bevægelsen, af 26 kvinder er blevet beskyldt for fysisk og psykisk misbrug af unge piger under skriftemålet. Overgrebene skal have foregået fra 1946-1983 på bevægelsens skole i Châteauneuf-de-Galaure på et tidspunkt, hvor kvinderne var mellem 10 og 14 år gamle. På sin hjemmeside bragte bevægelsen sidste år konklusionen på en undersøgelse af anklagerne. Foyers de Charités nuværende leder undskyldte på bevægelsens vegne.

Standse saliggøringsprocesser

Med afsløringerne omkring Fr. Finet og offentliggørelsen af de Meesters bog ventes det, at der foreløbig er sat en stopper for saliggøringsprocessen.

Der er lignende fortilfælde. I 1997 blev Leon Dehon, grundlæggeren af kongregationen af Jesu-Hjerte-præsterne, erklæret *venerabilis* og ventedes at blive saliggøret i april 2005. Da der dukkede anklager op om, at grundlæggeren var antisemit, besluttede Benedikt XVI at sætte processen i bero.

Det samme er tilfældet med den amerikanske ærkebiskop Fulton Sheen, der døde i 1979 og blev erklæret *venerabilis* i 2012. I juli 2019 anerkendtes et mirakel, der tilskrives ham. Men den 2. december blev det besluttet at udsætte saliggøringen på grund af rygter om, at Sheen aktivt havde forsøgt at dække over seksuelle overgreb foretaget i sit bispedømme.

KO nummer 2 vil indeholde en nærmere gennemgang af de Meesters bog. Se mere på fransk og engelsk om Foyers de Charité på bevægelsens hjemmeside lesfoyersdecharite.com.

Vatikanet godkender den første "kirkelige familie af gudviet liv"

Communauté des Béatitudes er det første officielt godkendte institut for gudviet liv bestående af præster, ordensøstre og -brødre, og lægfolk.

ORDENSLIV Vatikanet har via Kongregationen for institutter for konsekret liv og selskaber for apostolisk liv givet sin første godkendelse af "en kirkelig familie af gudviet liv" og har anbragt den under den lokale biskops opsyn.

Saligprisningsfællesskabet, *Communauté des Béatitudes*, blev grundlagt i Frankrig i 1973 og er i dag repræsenteret i mere end 30 lande. Fællesskabet har tre grene: én for gudviede brødre (hvoraf nogle er ordinerede præster eller diakoner), én for gudviede søstre og én for lægfolk (gifte eller enlige).

Fællesskabet modtog officielt sin nye status den 8. december i forbindelse med en messe i kommunitetets moderhus i Bagnac i det sydvestlige Frankrig.

Communauté des Béatitudes blev grundlagt på ny i 2011 ved hjælp af ærkebiskop

Le Gall og har i dag 763 medlemmer fordelt på 50 ordenshuse verden over: 308 er tilknyttet læggrenen, 275 er gudviede søstre og 180 gudviede brødre, hvoraf 89 er præster.

En ti år lang skelnen

Ifølge kommunitetet selv blev dets særlige struktur som en kirkelig familie af gudviet liv etableret i 2009 efter "en proces af skelnen" i dialog med Vatikanets kongregation. Vatikanet godkendte i 2011 dets nye statutter, og ærkebiskop Le Gall etablerede det som et "offentligt fællesskab af troende i bispeddømmets regi med mulighed for at blive en kirkelig familie af gudviet liv".

"Anerkendelsen er en stor glæde for os", udtaler søster Anna-Katharina Pollmeyer, kommunitetets præsident, til avisen *La Croix*:

"Det er kulminationen af ti års samarbejde med dominikaneren Henry Donneaud og under ærkebiskop Le Galls opsyn".

Pater Donneaud blev udnævnt til paveelig kommissær for kommunitetet i 2010 med henblik på at hjælpe det med at reformere fællesskabet og dets ledelse, efter at dets grundlægger var blevet kendt skyldig i at have begået seksuelle og psykologiske overgreb på nogle af medlemmerne.

Søster Anna Katharina Pollmeyer står i spidsen for *Communauté des Béatitudes*, som er det første officielt godkendte institut for gudviet liv for præster, ordensøstre og -brødre, og lægfolk.

Sr. Anna-Katharina siger, at kommunitetet nu lægger stor vægt på at uddanne dets ledere og oprette sessioner, som er "organiseret sammen med moralteologer for alle dets grene og ledelsen generelt", for at forhindre tidligere tiders ledelsessvigt i at gentage sig.

En nyhed i Kirken

Det er første gang, at Kongregationen for institutter for konsekret liv og selskaber for apostolisk liv har givet et institut for gudviet liv en sådan status. Indtil nu har kanonisk lov ikke tilladt, at forskellige gudviede personer (kvinder og mænd) og forskellige livsformer (gudviet og læg, gift og enlig) kunne findes inden for ét og samme religiøse institut.

"Men som sådan er der ikke tale om en ny form for gudviet liv", siger kommunitetets præsident: "Vi er ligesom enhver anden gudviet person i Kirken, vi afgiver de samme løfte (kyskhed, fattigdom, lydighed), og er underlagt de samme kanoniske regler og samme formationstrin", forklarer sr. Anna-Katharina.

"Det nye er, at vi kan leve og efterleve dette sammen som gudviede mænd og kvinder, sammen med lægfolk, på en ganske tæt måde", påpeger hun.

”Løsn vores skoremme, så vi kan stå på hellig grund!”

Prædiken over evangelielæsning (Mark 1,7-11)
til søndag den 10. januar, Herrens dåb.

Tekst: Sigurd Sverre Stangeland, andenpræst ved Sct. Albani Kirke, Odense

PRÆDIKEN Jeg husker faktisk stadigvæk, dengang jeg var en ganske lille fyr i Haugesund i Norge, at jeg havde brug for hjælp med at få skoene af, når jeg kom hjem. Det var ofte min storesøster, Ragnhild Sofie, som hjalp mig. Jeg sad på en stol med fødderne dinglende i luften og ventede på, at skoene blev fjernet, så jeg kunne løbe frit omkring uden at have de forfærdelig varme sko på. For hjemme er et sted, hvor man ikke har sko på, med mindre man er et voksent, alvorligt menneske.

Og dette, at man går barfodet hjemme, er faktisk en gammel tradition fra Mellemøsten. Det var en tradition Jesus voksede op med. Når man kom hjem til nogen, skulle man tage skoene af, og så blev fødder vasket. De kunne også smøres ind i salve. Alle disse ting kender vi jo til fra evangelierne. Jesus vaskede disciplenes fødder. Jesus fik sine fødder salvet. Han kendte det hele. Og også længe før den tid kender vi disse traditioner fra det gamle Israels folk. Selv om man boede i telte, var man tydelig med, at der var et klart skel mellem dét, at være hjemme og dét, at befinde sig i det offentlige rum. Hjemme er man barfodet; ude har man sandaler på. Hjemmet er et helligt sted og derfor skal skoene og sandalerne af, når man træder indenfor.

Dette skel er delvist blevet udvisket i

vort moderne Europa. Det lønede arbejde indtager hjemmene. Ekspertter advarer folk med hjemmekontor mod at være uformelt påklædt i arbejdstiden. Hjemmet bliver til en arbejdsplads og mister sit hellige præg. Meget går tabt på denne måde – mere end vi er klar over. Det skaber en grundlæggende usikkerhed hos såvel børn som voksne, når hjemmet ikke længere er et fristed, ikke længere er et helligt sted.

Men også i mødet med Den Hellige tager man det af, man har på fødderne. Det gjorde Moses i mødet med den brændende tornebusk. Gud krævede det faktisk af ham: ”Tag dine sandaler af, for det sted, du står på, er hellig jord” (2 Mosebog 3,5).

På denne baggrund skal vi forstå Johannes Døbers udtalelse om, at han ikke er værdig til at løse Jesus’ sandal- eller skoremme. Johannes Døber, som er profet for Herren, må i mødet med Den Hellige selv tage sine sandaler af. At han ikke er værdig til at løse Jesus’ sandaler er en poetisk formuleret bekendelse: ”Han som kommer, han er Herren. Jeg, Johannes, er derimod, som Moses var det, kun en profet for Herren”. Og det er sandt: Gud kan kræve af sine profeter, at de tager deres sandaler af. Aldrig det modsatte.

Men Jesus ønsker alligevel at få løsnet sine sandaler og lade sig døbe af Johannes.

For Johannes Døber er den sidste i rækken af Den gamle Pagts profeter, og hele hans kaldelse går ud på at på folk til at bekende deres synder for så at vaske dem rene i Johannesdåben. Så bliver da også Johannesdåben i Østkirken ofte set i sammenhæng med det senere sakramentale skriftemål. Hele Jerusalem drog jo ud i ørkenen, bekendte sine synder for Johannes, og modtog så Johannesdåben som tilgivelse for sine synder. Man mener, at det er en sakramental proces, som her beskrives, intet mindre end en syndsforladelsens liturgi.

Men når den barfodede Jesus lader sig døbe af Johannes, viser han også, at Guds kærlighed ikke kun gælder de fremtidige generationer af troende, men også det gamle Israels folk med alle dets profeter, lige fra Abraham til Johannes Døber. For Gud er aldrig holdt op med at være Abrahams, Isaks og Jakobs Gud.

Jesus har ingen synder at bekende. Men alle, som er til stede, bliver dog vidne til en offentlig bekendelse. Det er ingen syndsbekendelse, men en kærlighedsbekendelse fra Faderen til Sønnen: ”Du er min elskede søn, i dig har jeg fundet velbehag!”

Således begynder da Jesus’ offentlige virke med en kærlighedserklæring fra Faderen. Tydeligere kan det slet ikke siges: Den kærlighed, Jesus elsker os med, er den samme kærlighed, som Faderen elsker Sønnen med. Det er en guddommelig kærlighed.

Det var denne tanke, som inspirerede Den hellige Fader pave Frans til at udråbe et ekstraordinært jubelår fra december 2015 til november 2016 med følgende Jesus-citat som motto: ”Vær barmhjertige, som jeres Fader er barmhjertig” (Luk 6,36). Pave Frans ville nemlig den trosforvrængende

misforståelse til livs, som går ud på, at Faderen er streng og kold, mens Jesus er varm og fuld af tilgivelse. Intet er mere galt!

I dagens tekst er vi vidne til Faderens kærlighedserklæring til Sønnen. Faderen elsker Sønnen. Sønnen elsker Faderen. Helligånden elsker dem begge og elses af dem begge. Vi bliver i dagens evangelietekst løftet ind i den hellige Treenigheds mysterium, og det er ikke kun ét af mange kærlighedens mysterier; det er selve Kærlighedens mysterium.

Johannes Døber var ikke værdig til at løse Jesus’ skoremme. Men han er værdig til at løse vore skoremme, for nu som før vil han gerne forberede os på vores møde med Kristus.

Vi råber: ”Johannes Døber og martyr, løsn vores skoremme, så vi kan stå på hellig grund!”

Amen.

Søndagens evangelium: Jesus’ dåb (Mark 1,7-11)

Og Johannes Døber prædikede: ”Efter mig kommer han, som er stærkere end jeg, og jeg er ikke værdig til at bøje mig ned og løse hans skoremme. Jeg har døbt jer med vand, men han skal døbe jer med Helligånden”.

I de dage skete det, at Jesus kom fra Nazaret i Galilæa og blev døbt af Johannes i Jordan. Straks da han steg op af vandet, så han himlene flænges og Ånden dale ned over sig som en due; og der lød en røst fra himlene: ”Du er min elskede søn, i dig har jeg fundet velbehag!”

Når Jesus lader sig døbe af Johannes viser han også, at Guds kærlighed ikke kun gælder de fremtidige generationer af troende, men også det gamle Israels folk med alle dets profeter, lige fra Abraham til Johannes Døber. For Gud har aldrig holdt op med at være Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Foto: Thomas Aaroon.

Jøderne og Pius XII

Arkivar i Vatikanet udgiver bog om jødeforfølgelserne under Anden Verdenskrig.

HISTORIESKRIVNING Johan Ickx, der er direktør for Statssekretariatets arkiv for relationer med udlandet, udgav i september 2020 *Le Bureau: Les juifs de Pie XII* (Kontoret – Pius XII's jøder). Forfatteren og TV-producenten Edward Stourton kommenterer udgivelsen i det katolske tidsskrift *The Tablet* 12. december sidste år. Målet med bogen er i flg. Stourton at rense Pius XII's eftermæle for beskyldningerne i Rolf Hochhuths drama *Der Stellvertreter* (1963) (Stedfortræderen). Ickx organiserer sin bog omkring en række mindre historier om enkeltpersoners skæbne under krigen, som de fremgår af nye arkivfund. De viser ikke altid Vatikanet fra den mest flatterende side.

Man hører blandt andet om, hvordan den brasilianske regering i 1940 gav Vatikanet 3.000 indrejsetilladelser målrettet europæiske jøder, som ønskede at flygte fra Europa. Et eksempel – via en benediktinsk munk i Schweiz modtog Vatikanet en ansøgning fra en Lily Weiss – en jødisk konvertit i Paris. Nuntius i Paris rapporterede tilbage, at hun var en fraskilt skuespiller, der levede i synd med sin forlovede og derfor ”ikke fortjente at blive hjulpet”. Nogle af de fund, Ickx har gjort viser også, at antisemitismen levede i bedste velgående i den romerske kurie under krigen.

Dr. Ickx's research viser, at Statssekretariatet var velorienteret om, hvad der foregik i Polen. Gennem nuntiatoret i Bern kom der i 1942 meddelelser om henrettelser af 6.000 jøder om dagen et enkelt sted i Polen.

Vatikanet modtog meddelelser fra den polske eksilregering om gamle mennesker, syge, kvinder og børn der blev hentet i deres hjem og deporteret. Et dokument omtaler systematiske mishandlinger og voldtægter af unge jødiske piger i Prag. En note i

margenen af netop dette dokument viser, at pave Pius selv havde læst det.

Bogen indeholder også flere henvendelser fundet i Vatikanets arkiv med bønner til paven om en mere explicit fordømmelse af nazisternes handlinger. I 1942 havde pave Pius i sit julebudskab fordømt udryddelsen af Europas jøder – dog uden at nævne jøderne, nazisterne eller tyskerne ved navn.

Ifølge Stourton formåede paven og hans rådgivere ikke at gå i offensiven for jøderne. De var for prægede af deres egen skoling som diplomater og for opsatte på at værne om Kirkens ry. Stourton konkluderer, at debatten omkring Pius XII's rolle under krigen og hans påståede passivitet p.t. er så vanskelig og følelsesladet, at selv Vatikanets arkiv ikke foreløbig kan forventes at kunne bidrage til en afklaring. LR

Homili/prædiken

Tekst: Rolf Tönshoff

MESSEN Vi siger jo bare prædiken, men Kirken skelner mellem to udtryk: Peter Schindler (1892-1967) skriver i sin bog *Liturgi – en Haandbog* (1928) side 257 om, hvordan prædiken indpasses efter messens evangelielæsning: ”... Udlægningen af det oplæste ord er *Homilien*, som den kaldtes i modsætning til prædiken, der også kan behandle et andet tema end dagens tekst. Man hørte den stående; til gengæld var den ikke ret lang (et mønster for nutidens prædikanter (!)). Den var en jævn og enfoldig genoptagelse af den hørte tekst, en udvikling af den og en anvendelse af ordet på folket, som elskede homilien og mangan en gang i sydlandsk og østerlandsk ildfuldhed har tilviftet og tilklappet en Ambrosius og en Johannes Krysostomos sit bifald.” Den tematiske prædiken havde sin oprindelse i missionsarbejdet og oftest uden for liturgien; den henvendte sig snarere til uindviede eller udenforstående, hvor det gjaldt om at vinde (eller genvinde) dem for troen; på den måde havde prædiken en mere løs tilknytning til liturgien. Homilien var derimod rettet til de troende og er en teologisk udlægning af evangelieordene og en fast bestanddel af messen. Efter homilien sendte diakonen med et højt råb katekumenerne ud: *Gå bort med fred, I katekumener!* Prædikanten i Oldkirken var biskoppen og først det 6. århundrede beredte vejen for, at præsten udlagde evangelieordene for de troende. I den latinske messe udviklede forkyndelsen på modersmålet med prædiken, med de latinske læsninger og bønner *gentaget* på modersmålet sig til omfangsrige dele, som isolerede

Liturgi

sig fra messens egentlige liturgi. Prædikestolen rykkede mange steder fra apsis ned i kirkeskibet og dermed frigjorde celebranten prædiken fra liturgien; ja helt op til 1900-tallet var det ikke usædvanligt at slukke lysene på alteret, når celebranten indtog prædikestolen nede i kirken, efter at han havde aflagt sin manipel (en strimmel af stof, der hang over præstens venstre underarm nær håndledet). På bekostning af homilierne var det med tiden prædikerne, som vandt mere og mere indpas; men efter Andet Vatikan-koncil vendte homilien tilbage til sin faste plads i gudstjenesten og naturligvis i apsis, og på den måde skaber den en samlet liturgi. Det understreges yderligere af, at der ikke er korstegn før eller efter homilien, og at lægfolk normalt ikke udlægger læsningernes ord i en messe. Homilien er rettet til *insiderne*, til dem som er forsamlet til at fejre messeofret sammen. En temaprædiken er dog stadig ingen hindring, når den blot er afpasset efter kirkeåret/eller en liturgisk fest. Homilien er påbudt på alle søn- og helligdage.

Så der er forskel på de to ord – men vi siger nok fortsat bare prædiken .

Jon Fosse vender tilbage

Læseoplevelsen går lidt i tomgang i bind tre af septologien.

Tekst: Kirsten Krog

ROMAN Så er Jon Fosse tilbage med de næste bind af sin septologi, hvoraf de første to bind blev anmeldt i KO i efteråret 2019. Bind 3 til 5 har fået titlen fællestitlen ”Jeg er en anden”.

Allerede fra bind 3's første side er det som at komme hjem. Indtil nu er alle bøgerne i serien nemlig begyndt på præcis samme måde: Hovedpersonen, kunstmaleren Asle, står foran sit seneste maleri, som stort set kun består af to streger, en brun og en lilla, der tilsammen danner et kors. Maleriet har han givet titlen ”Andreaskorset”. Siden første bind, er der kun gået to døgn, og hverken scenen eller begivenhederne har rykket eller rykker sig mange millimeter siden læserne slap bøgerne for et år siden. Asle tager her i tredje bind på sin tredje tur fra sin hjembygd Dylgja til Bjørgvin for at fortsætte, hvor han slap i bind 2. Han skal sælge nogle malerier til galleristen Beyer og besøge sin navnebror, maleren Asle, på hospitalet. Også vejret er det samme som i de to foregående bøger. Det er stadig snevejr, og hans tanker går igen på vandring tilbage i tiden. Men hvor tankerne og drømmene i

bind 1 og 2 gik til Asles samliv med hustruen Ales og til hans barndom med lillesøsteren, vandrer de nu til hans teenageår, altså til tiden midt mellem tankevandringerne i de to tidligere bøger. Tilbageblikket fylder forholdsmæssigt mere i dette bind end i de to forrige. Alle bøger holdes således oppe af en kendt ramme, som foregår i nutiden og udspilles over ganske kort tid, men som så fyldes med tilbageblik over et helt liv. Asle er på kant med sin mor, der brokker sig både over den drejning, hans malerier har taget og over hans alt for lange hår. Faren er bekymret for, hvad der skal blive af drengen, for det går ham ikke videre godt i skolen, og da hans eneste fremtidsplan er at male, må han på kunsthøjskole, og for at komme det skal han først på gymnasiet. Asle selv forsøger midt i dette at finde sig selv, men han er træt af at male huse og har brug for at finde en måde at slippe af med alle billederne i sit hoved, bl.a. billedet af sin lillesøsters pludselige død. Han tænker, at han måske kan overdøve disse billeder ved at begynde at spille guitar i et band. Men han har ikke talent for musikken på

samme måde som for maleriet, så han stopper i bandet og begynder i stedet at finde sig en mere abstrakt vej i maleriet for måske derigennem at kunne male billederne til ro.

Dette er, hvad der møder læseren på realplanet; men den underlige drømmende tilstand, som gennemsyrrer alle tre bøger og deres titler ”Det andet navn” og ”Jeg er en anden”, gør, at man aldrig helt kan tage dette plan for pålydende. For hvad henviser dette ”andet navn” og denne ”anden” til? Er Asle den, han udgiver sig for, og hvorfor har han en ”genganger” i navnebroren, der ligesom ham selv er maler og også har – ligesom hovedpersonen og fortælleren havde – et problem med alkohol? Er de i virkeligheden én og samme person? Selvom navnebroren kun sporadisk nævnes her i bind 3, er det til gengæld her, vi får indblik i fortællerenes

Jon Fosse. Foto: Wikipedia.

eget begyndende alkoholproblem i teenageårene, som dermed også bliver et tema i bogen og knytter ham endnu mere til navnebroren. Måske er Asle i virkeligheden selv en fiktion eller mere en arketype eller et sindbillede end en egentlig person? Alle disse spørgsmål må læserne formentlig vente endnu fire bøger på at finde svaret på – hvis der da kommer ét.

Bogen slutter, som de foregående to bøger, med en bedende Asle – der ellers lige har introduceret læseren til teenagedrengen Asles trommæssige opgør og oprør – og man fornemmer, at det er denne bøn og troen, som bærer bønnen, der ikke bare er det faste holdepunkt, men måske det eneste, der for alvor er virkeligt og konkret i beretningen. Med Fadervor og bønner til Jomfru Maria kommer Den katolske Kirke til at stå som fundamentet, og handlingen og temaerne falder så at sige til hvile hos Gud.

Trods det genkendeliges tryk, som møder læseren i dette tredje bind af septologien, får genkendeligheden også læseoplevelsen til at gå lidt i tomgang. Hvis de fire næste bind fortsætter på samme måde, kan det godt ende med at blive en kende kedsommeligt og langtrukket – men lad os se.

Jeg er en anden. Septologien III. Oversat fra nynorsk af Jannie Jensen og Arild Batzer. 2020. 114 sider. 150 kr.

Lovsang nr. 105

I et halvt århundrede har vi sunget Erling Rasmussens 2. danske messe. Denne artikel er et tilbageblik på en i mange henseender turbulent tid.

Tekst: Lisbeth Rütz

PORTRÆT ”Har du lyst til at blive kantor og organist i Sankt Ansgars Kirke?” sagde pastor Geertz-Hansen. ”Ja, det vil jeg da frygtelig gerne, men først om 10 år. Jeg skal bare lige have noget erfaring først!” svarede Erling Rasmussen, da han blev spurgt i 1962. Men erfaring var der ikke tid til at vente på, for der var akut brug for en mand til opgaven. Erling havde is i maven og sprang til den 1. maj 1963 med en prøveperiode på tre måneder. Han var 21 år gammel – helt ny katolik og et fuldstændig ubeskrevet blad – med et halvt års erfaring i gregoriansk sang.

Det var i enhver henseende et spring ud på dybt vand. Hver aften i maj måned var der majandagt undtagen om søndagen, hvor der så var messe. Som nybegynder måtte han selvfølgelig øve sig meget. Dengang var alt i liturgien bortset fra prædiken på latin. Også messens læsninger blev sunget eller læst på latin for derefter at blive læst op på dansk. Kun en måned efter starten døde Johannes XXIII den 3. juni 1963. Nu stod Erling pludselig med ansvaret for afviklingen af en kæmpe requiemsmesse med kongehus, regering og diplomati. Som organist og kantor havde han overtaget forgængerens Bernhard Lewkovitchs kor med fire rutinerede sangere. Men det blev for meget for dem med en ung og uprøvet leder, så da sommerferien kom, løb sangerne skrigende bort.

Nu måtte han starte fra scratch. Der blev opbygget et nyt kor med unge, uerfarne sangere, der dog efterhånden arbejdede sig op på et godt niveau. Den første der meldte sig lige efter studentereksamen var Aage Haugland – den senere så berømte operasanger. Derefter fulgte blandt andet Michael

Stæger, Jørgen Ditlevsen, Knud-Erik Kengen, Ole Kongsted og Rolf Tönshoff, der 17 år senere efterfulgte Erling Rasmussen og sidste år kunne fejre 40 års organistjubilæum i domkirken. Flere af dem blev senere kendte kirkemusikere i Folkekirken eller i katolsk sammenhæng.

”Havde jeg vidst, at andenpræsten ved domkirken var Leif Kayser, havde jeg takket nej”, siger Erling Rasmussen i dag. ”Kayser var internationalt kendt som komponist – helt suveræn i sit orgelspil og en nådesløs perfektionist, der hørte enhver slåfejl og sågar fingersætningen”.

Koncilet

Så kom den næste ilddåb. Med Andet Vatikankoncilts bestemmelser om at messen skulle være på modersmålet, blev det akut nødvendigt med nye tekster og ny musik til messen.

I 1965 kom der pludselig påbud om, at nu skulle messen synges på dansk, og en kort periode var det oven i købet forbudt at synges gregoriansk – formentlig fordi man ønskede modersmålet fremmet. Derfor bad Geertz-Hansen Erling Rasmussen om at lave nye melodier til de danske tekster, der skulle synges. Det gjaldt både for ordinariet – messens faste led og for propriet – de ”løse led”. Den første højmesse kom i 1966 i et lille rødt hæfte beregnet for menigheden i Sankt Ansgars kirke. Snart kom der bud fra hele landet efter det lille, røde hæfte, og spritduplikatoren hjemme hos Erling Rasmussen kom på overarbejde for at tilfredsstille behovet. I 1970 kom den 2. messe og i 1975 den 3. Senere kom to rytmiske børnemesser til. Den 2. messe har med tiden vist sig at være den mest

brugte. Den anvendes for eksempel også til diakon- og præstevielser.

Han har også lavet de fleste vekselsange i Lovsang. Efterhånden som der blev brug for det i løbet af kirkeåret, kom Gertz-Hansen med danske tekster til lidt over 150 vekselsange til alle tre tekstrækker. De består som regel af 3-4 strofer af en davidssalme, som synges efter messens første læsning lige inden dagens anden læsning fra Det nye Testamente. Af vekselsangenes særlig fremhæves den smukke og klangfulde salme 23.

Carl Nielsen er forbilledet

”Min musik er inspireret af Carl Nielsen og gregoriansk sang. Jeg forsøger ikke at være original, men at gøre musikken smuk med de enkleste midler”, siger Erling, der

hele tiden har stræbt efter at lave musik, som almindelige mennesker kunne synges med på.

”Jeg tilstræber primært nogle melodier, der kan synges til de tekster, som nu engang er lovbeholdne. Tag for eksempel ”Herren er min hyrde”. Når jeg læser den tekst nogle gange, hører jeg en beskeden melodi, d.v.s. den enkleste måde en tekst i mine ører kan fremføres på”, sagde han engang i et interview i *Tidens Tegn* (1985). Her definerede han sine melodier som en slags recitationsmelodier, der skulle fremføre teksten på en enkel og sangbar måde.

Forholdet mellem tekst og musik er meget vigtigt for ham. Musikken tjener ordene:

”Hvis en salme har 10 vers, kunne det ikke falde mig ind at spille alle vers ens. I ”Op, al den ting” er der en voldsom kontrast mellem ”Gik alle konger frem i rad i deres magt og væld” og så ”de mægted ej det mindste blad at sætte på en nælde”. Det skal kunne høres, og det kan det også, når jeg spiller salmen”.

”Musikken skal også fraseres forskelligt alt efter teksten, og det er jeg meget opmærksom på.”

Erling opfatter sig selv som liturgisk organist. Hans musik er funktionsmusik, der

HØJMESSE NR 2

GLORIA

Kyrie og gloria fra højmesse nr. 2 1970.

skal passe til messerne, barnedåb, bryllup, begravelse osv. Han har lavet orgelforspil til samtlige metriske salmer i Lovsang og til de fleste i Den Danske Salmebog. Rent praktisk har forspillet den funktion at give menigheden tid til at slå op i salmebogen. Forspillet stemmer sindet til den salme, der kommer, og fortæller om melodi, tempo og toneart i den kommende salme. Mange forspil findes i en eller flere alternative tonearter – derfor er tallet kommet helt op på 2.500.

Pavebesøget i Danmark

Et af højdepunkterne i Erlings liv som kirkemusiker var, da pave Johannes Paul II kom til Danmark. Den 6. juni 1989 samledes katolikkerne øst for Storebælt til stor messe på græsplænen ved Magleås, hvor den musikalske side af messen var danskdomineret. På programmet var blandt andet Thor Langes ”Ave Maris Stella” med musik af Lange-Müller, Mogens Pedersens ”Nu bede vi den Helligånd” og Bjørn Hjelmborgs ”Hvor elskelige er dine boliger”. Til offertoriet blev Erlings ”Ubi caritas” sunget, og her var det igen den 2. højmesse, der blev brugt.

Grunden til, at hans 2. højmesse har slået igennem og er den mest brugte i Danmark, er måske, at den er som skabt til de musikalske rammer, vi har i Danmark. Den er ikke for svær at synges og har vist sig at være både praktisk anvendelig og slidstærk.

En meget ung Erling Rasmussen ved orglet i Sankt Ansgars Kirke. Privatfoto.

Kvalitet koster penge

”Alt, hvad der har med kvalitet at gøre, koster penge, og dem fattes bispedømmet”, sagde Erling i 1985 i det tidligere nævnte interview til *Tidens Tegn*, hvor han sammen med tre andre af kirkemusikkens grand old men, Bernhard Lewkovitch, Knud-Erik Kengen og Ole Kongsted stillede diagnose på kirkemusikken i det katolske Danmark. Her blev fingeren ubarmhjertigt sat på ømme punkter som redaktionen af Lovsang, mangel på penge til kvalitetsudvikling og for ringe målrettethed i indsatsen for at højne det kirkemusikalske niveau i bispedømmet.

Erling har i denne sammenhæng også været engageret i at sikre fødekæden i kirkemusikken gennem kurser for kirkemusikere, men lægger ikke skjul på, at der skal investeres for at højne kvaliteten.

Formidleren

Som gammel gymnasielærer er Erling en god formidler, der kan de pædagogiske fif, og ved, hvordan man skaber afveksling, så tilhørerne ikke falder hen. Han sprudler af begejstring og engagement, når han fortæller om musikken – senest ved et foredrag om sin livslange passion for Wagner i Islev Kirke. I to timer holdt han tilskuerne i ånde ved at spille og kommentere musikseksempler, fortælle om Wagners liv, datidens antisemitisme og Hitlers fascination af hans musik. Man kan kun håbe, at andre får glæde af foredraget, når coronaen slipper sit kvælertag om Danmark.

Det musikalske gen har han givet videre til datteren Susanne Elmark, der er operasanger på internationalt niveau og sønnen Bjørn, der er organist ved Timotheuskirken i København. Flere af børnebørnene studerer på konservatorier i Tyskland og Østrig, og til sommer kommer det første oldebarn. Moderen er Susanne Elmarks 28-årige datter Amalie, der sidste år blev færdig med sin uddannelse som violinist ved Wiens konservatorium.

Erling Rasmussen spiller sammen med datteren Susanne, der senere blev operasanger på internationalt niveau.

Nekrolog over Inger Jensen (1934-2020)

Inger Jensen er død. Næsten ikke til at forstå for os, der kendte hendes arbejdsomhed og livsmod.

Tekst: Keld Dahlwad

NEKROLOG Inger Jensen blev født den 17. januar 1934 og døde den 8. december på festdagen for Jomfru Marias uplettede undfangelse, hvilket var helt i Ingers ånd. Hun kunne ikke selv havde valgt en bedre dato til at blive kaldt hjem til Gud og Jomfru Maria.

Inger var præstedatter og blev selv uddannet lærer. I sine unge år rejste hun til USA og blev tilknyttet en New Age-gruppe, der var inspireret af muslimsk tankegods. Her hørte hun første gang om Medjugorje og blev nysgerrig efter at opleve dette sted. Hun rejste derned og blev der i halvandet år, hvor hun også konverterede til den katolske tro ved Fader Jozo. Fader Jozo var kendt som en stor støtte og fortaler for budskaberne, som Jomfru Maria de følgende år udstedte og bad os efterfølge – ja, selv i dag bliver Jomfru Maria ved med at opfordre sine børn til bøn og efterleve Kirkens budskaber og lære.

Herefter blev netop udbredelse af disse budskaber Ingers livsopgave. Hun arbejdede utrætteligt på at sprede budskaberne fra Medjugorje. Hun rejste tilbage til Danmark og begyndte at arrangere ture til Medjugorje både for enkeltpersoner og for grupper. Selv var hun i Medjugorje mellem 150-200 gange og blev kendt af mange af de lokale indbyggere.

Inger var et dybt åndeligt og fromt menneske med en ukuelig optimisme. Foruden hendes iver for at udbrede kendskabet til Jomfru Marias budskaber fra Medjugorje stod hun for oprettelsen af flere bedegrupper, deltog selv i bønsgupper centreret

omkring rosenkransen og tilbedelse af det Hellige Sakramente, og hun talte for hyppige skriftemål helt i Jomfru Marias ånd, som Inger elskede og formede sit liv efter. I sin iver efter at udbrede budskaberne fra Medjugorje opsøgte Inger protestantiske præster såvel skriftligt som telefonisk, fordi hun følte, at Jomfru Marias budskaber var så universale, at de ikke kun burde høres i katolske kredse, men bringes videre i alle kristne sammenhænge.

Hun bragte utallige mennesker til Kirken dels gennem sine rejser til Medjugorje, dels via telefonisk mission, som hun udbredte både til Sverige og Norge og ikke mindst herhjemme, hvor hun var i forbindelse med mange mennesker.

Inger Jensen elskede ligeledes Jesu Hjerte Kirke i København, hvor hun mange år var sakristan samt sørgede for blomster i kirken. Hun havde mange talenter og fungerede også i nogle år som organist i Sankt Pauls Kirke i Taastrup.

Den sidste tid var Inger Jensen mere svækket og holdt sig mere hjemme, men det afholdt hende ikke fra at fortsætte sin telefoniske mission. Hun læste blandt andet åndelig litteratur med en blind dame via telefonen, og nogle dage før hun døde bad hun mig om at skaffe hende åndelig litteratur fra Sankt Andreas Bibliotek, hvor hun var en flittig låner.

Inger blev bisat fra sin sognekirke Jesu Hjerte Kirke i København den 17. december 2020.

Ære være hendes minde.

Lys over paven

Pave Johannes Paul II spreder stadig lys og glæde verden over. Også i Roskilde!

Tekst og foto: Jan Kozon

PAVEEG Hvad de færreste er klar over er, at det smukke egetræ på Stændertorvet tæt ved Roskilde domkirke er plantet til minde om pavens besøg i byen i 1989. I hele julemåneden har træet på spektakulær vis strålet i aftenmørket som et konkret og symbolsk minde om pave Johannes Paul II's positive indsats og betydning. Og egetræer kan som bekendt blive meget gamle!

En lille messingplade ved træets rod fortæller: 'PAVEEGEN. Plantet til minde om Pave Johannes Paul II's besøg i Roskilde den 6. juni 1989'.

Pater Josef Dudek in memoriam

DØDSFALD Han var for mange pilgrimme, som vi, en Guds missionær her i landet. Han kom til Danmark i 1972 og var i 40 år præst ved Skt. Annæ Kirke på Amager, blev dernæst præst for polske katolikker og til sidst sognepræst og kirkebygger i Vordingborg. Pater Dudek var desuden i mange år medlem af præsterådet og det biskoppelige råd. Endvidere var han i flere perioder sine medbrøders viceprovincial (den østrigske provins) og derudover i flere år aktiv i arbejdet omkring Vor Frue Skole i Næstved.

På grund af svigtende helbred rejste han i 2012 tilbage til sine medbrødre i Tuchow (Redemptoristernes hovedsæde i Polen) i bispedømmet Tarnow i det sydlige Polen. Her blev han ramt af covid-19 virus, blev indlagt på hospital i Tarnow og den 13. november 2020 afgang han ved døden. Blev lagt til hvile på kirkegården i Tuchow blandt sine medbrødre af Den hellige Frelsers Kongregation.

Pater Dudek blev født den 6. oktober 1938 i Łęg Tarnowski og indtrådte som 16-årig i 1954 i Kongregationen, hvor han læste filosofi og teologi på præsteseminariet i Tuchow. I en alder af 23 år blev han præsteviet – fik ordinationens sakramente. Efter 10 års virke som præst i Polen kom han til Danmark. Bag hans beslutning lå der et dybt ønske om at komme hertil. Han blev påvirket af sin mor, der som ung pige kom til Danmark og arbejdede på sukkerroemarkerne. Hun fortalte familien og sønnen, at der manglede præster her i landet og polsktalende præster for den polske importerede arbejdskraft. Hun kunne huske, at der var kun én, der kunne

komme i kontakt med polakkerne, nemlig pater Edward Ortved (1855-1930).

Pater Dudeks gerninger var af stor betydning for polakkerne, både de gamle, som blev bosat i Danmark lige efter første verdenskrig og især for dem, der kom efter anden verdenskrig. Da han kom her til landet, blev han nødt til at lære dansk sprog og skik ligesom vi andre, der kom nogle år før. Vi var i samme situation; derfor var der ingen problemer med at forstå hinanden, både i kirken og udenfor.

Da jeg skrev min doktorafhandling, var han en af dem, der hjalp mig til at komme i kontakt med de gamle polakker og i begyndelsen af 1970'erne havde jeg interviewet 30 af dem, som kunne huske, hvordan det var at være importeret landarbejder før og efter den første verdenskrig. Pater Dudek var celebrant ved gudstjenesten til vort sølvbryllup i 1980.

Hans åbne syn, sans for humor, parathed til altid at hjælpe andre, trøste de sørgende og formidle Guds og håbets ord for dem, der var i en håbløs situation, alt det var en naturlig optræden for ham. I det hele taget var han vellidt både hos sine medbrødre og alle andre, der var eller kom i kontakt med ham.

Ja, han har hjulpet os og mange, mange andre med at komme igennem en vanskelig integrationstid her i landet.

En sorgbleg krans jeg sender Dig og en fattig hilsen... Han hvile i fred!

Eugeniusz S. Kruszewski

*Du arme Pilgrim, træet af mange Mile –
Jeg er dig god, som Jeg er alle god.*

*Læg på min Krybbes Strå
dig trygt til Hvile*

*Og plant mit Kors, hvor dine roser stod!
(Johannes Jørgensen, Samtale)*

Inger Jensen. Foto: Erling Tiedemann.

'Børn hjælper børn' er mere end et slogan

Børnemissio, det andet af de fire pavelige missionsværker – et solidaritetsværk.

Tekst: Pastor Minh Quang Nguyen, Missio Danmark

SOLIDARITET Hvert år sender Missio Danmark et nyhedsbrev som et hæfte, til alle sogne i Danmark i forbindelse med fejringen af de Hellige tre Konger eller 'Herrens åbenbarelse' eller 'Epifani'; kært barn har mange navne. Hæftet har til hensigt at inddrage børnene i det verdensomspændende Missio-arbejde, som vi udfører for hinanden; ikke alene de rige europæiske og amerikanske børn for deres kammerater i Afrika, Asien og Latinamerika. Men de afrikanske og latinamerikanske børn hjælper også med deres midler andre børn i verden under mottoet 'Børn hjælper børn'. Hjælpen har mange former, men den handler grundlæggende om, at børn får et bedre liv og en bedre fremtid ved at garantere god skolegang, at bidrage til en god behandling i tilfælde af sygdom, og at sikre meningsfulde fritidsaktiviteter. Kort sagt, ved at arbejde for børns liv og livskvalitet.

'Børn hjælper børn' er mere end et

slogan. Sagt med andre ord er Børnemissio det andet af de fire pavelige missionsværker – et solidaritetsværk. Når børn lægger deres bidrag til at hjælpe andre børn, udtrykker de deres solidaritet med jævnaldrende børn på alle kontinenter. Der er mange børn rundt i verden, der har brug for hjælp, ikke mindst i år på grund af Covid-19. Alle opfordres til at være med til at give et bidrag for at bringe lys og glæde i andre børns hverdag.

Flere kan få en plads i solen

Børnemissio er en del af dette samarbejde, og dets formål er at hjælpe fattige bispedømmer med deres missionsopgaver: katekese og uddannelse. Børn i de rige lande kan ved at støtte 'børnemissio' være med til at bringe andre børn lys, håb og glæde. Vi er helt afhængige af frivillige gaver og donationer. Når du donerer til børnemissio, går beløbet 100 procent til arbejdet for børn, og ingenting til administration.

Børnemissio kan ikke løse alle fattige

Børnemissio kan ikke løse alle fattige børns og unges problemer, men Børnemissio kan medvirke til, at flere kan få en plads i solen. Foto: missio.org.uk.

børn og unges problemer, men Børnemissio kan medvirke til, at flere kan få en plads i solen – at give flere muligheder for at finde deres plads i livet, hvor de kan få en sikker fremtid og føle sig værdsat. Derfor opfordrer jeg alle til at give et bidrag til Børnemissio, og alle bidrag, store eller

små er af allerstørste betydning. Missio Danmark takker alle både voksne og børn for deres bidrag.

Kontonummer 4183 1686 3564;

MobilePay: 57 577;

e-mail: missio@missio.dk; missio.dk

og www.facebook.com/missiodanmark.

Vi har brug for kristne sange

Kjeld bruger YouTube for at få sine budskaber ud.

MUSIK "Jeg synes der er et stort behov for kristne sange. Julen i DR er altid domineret af noget med nisser, sne og andet, men det egentlige budskab er næsten et tabu. Vi oplever mere og mere, at kristne ting censureres væk fra Google, YouTube og Facebook. Mange læser kun sladderpressen, der snakker om sex, penge og fodbold."

Kjeld Beyer er uddannet som revisor, og har i et langt liv arbejdet som regnskabschef for store virksomheder; men i fritiden fik talhjernen en tiltrængt pause, når han derhjemme slappede af med guitaren og lavede sange. Efter at han er blevet pensionist, er der skruet endnu mere op for det musikalske. Kjeld har flere gange sendt ikke offentliggjorte sange ind til konkurrencer, andre er spillet i giro 413, eller kan høres på Spotify.

"Mange siger – vi kan ikke se Gud – men man kan jo heller ikke se tyngdekraften. Men man kan snakke med Gud gennem sin samvittighed og det har jeg lavet en lille sang om, der hedder "Jeg er så glad".

Og hvorfor er jeg gået ind i det med sange. Jeg havde engang en erfaren skolelærer der sagde: "Hvis der er noget der skal gøres og ingen andre gør det, så må du jo gøre det selv". Så selv om mange mennesker har bedre talent til at gøre det, der skal gøres end jeg har, så gør de det ikke," siger Kjeld.

Derfor begyndte Kjeld at skrive kristne sangtekster, som han selv lavede rytmiske melodier til. "Jeg synes det er fint med de gamle salmer; men der mangler også nogle med lidt beat i". Glæden ved at spille guitar fandt han blandt andet på de mange Øm lejre, han deltog i. "Her fik jeg kærlighed til guitarspillet, og jeg har stadig mange gode venner, som jeg har mødt der. Øm er et godt mødested for katolikker fra hele landet".

Nogle af Kjelds sange kan høres på YouTube (søg på Kjeld Beyer), hvor de synges af flotte sangstemmer som for

eksempel Rosa Tran eller Annelies og Sebastian Van der Meer. Hør for eksempel Annelies Van der Meer synge "Jul det er Jul" eller "En lang rejse er nu forbi" om taknemmelighed over et liv, der er slut, tiden der er gået i stå og de ting, man ikke nåede at få sagt. Eller hør "Veni sancte Spiritus" (Kom Helligånd) med en lidt Taizé-agtig melodi,

Også flot sunget kan man høre Rosa Tran, der synger om bebudelsen i sangen "Jomfru Maria sagde ja til Gud" eller fra en live optagelse af "Fader vor" i Sct. Laurentii

Kirke i Roskilde.

Kjeld har siden han blev døbt seks dage gammel det meste af sit liv tilhørt Roskilde menighed, der i mange år var

Kjeld Beyer. Foto: Lisbeth Rütz.

ledet af Montfortanerne. Han husker især Martin Braun – "en fader Brown type" som en uhyre afholdt præst, der ikke kørte på paragrafferne, men menneskeliggjorde dem. Det var også Martin Braun, der viede ham til hans kone for 44 år siden, og de har 4 børn sammen.

Farfaderen Andreas Frederik Beyer 4., konverterede omkring 1914 efter en oplevelse på Peterspladsen og blev en flittig skribent i katolske sammenhænge. Også Kjelds far, Andreas Frederik Beyer var meget aktiv i Kirken. Han var medlem af pastorlrådet og sad en årrække også i formandskabet.

LR

Katolsk Orienterings udgivelsesplan i 2021

Udgave:	Udkommer:	Materialedeadline:
KO nr. 1	8. januar	7. december
KO nr. 2	29. januar	4. januar
KO nr. 3	19. februar	1. februar
KO nr. 4	12. marts	22. februar
KO nr. 5	9. april	22. marts
KO nr. 6	29. april	12. april
KO nr. 7	21. maj	3. maj
KO nr. 8	11. juni	25. maj
KO nr. 9	2. juli	14. juni
KO nr. 10	13. august	26. juli
KO nr. 11	3. september	16. august
KO nr. 12	24. september	6. september
KO nr. 13	15. oktober	27. september
KO nr. 14	5. november	18. oktober
KO nr. 15	26. november	8. november
KO nr. 16	17. december	29. november
KO nr. 1 - 2022	14. januar 2022	20. december

Regnskab og budget: "Kirken i Danmark kan ikke leve af de tilskud, der tilgår"

Gennemgang af to årsregnskaber var eneste punkt på efterårets pastoralrådsmøde, som blev afholdt digitalt pga. pandemien.

ØKONOMI Biskop Czeslaw indledte det 102. pastoralrådsmøde ved at beklage, at rådet ikke kunne mødes fysisk, hvorved bl.a. fællesskabet går tabt. Han håbede, at alle snart vil kunne mødes igen – både ved pastoralrådsmøder og ude i menighederne.

Det eneste punkt på det digitale møde lørdag den 21. november var administrationschef Thomas Larsens gennemgang af to årsregnskaber: for hhv. fællesadministrationen/Ansgarstiftelsen og det konsoliderede regnskab, der offentliggøres på Trossamfundsregisterets hjemmeside og indeholder det samlede regnskab for alle ordenssamfund, menigheder og fællesadministrationen i bispedømmet.

Ansgarstiftelsens regnskab 2019

Thomas Larsen sagde om regnskabet, at 2019 havde været "et godt investeringsår". Det, sammenlagt med at bispedømmet modtog en meget stor arv, betød, at regnskabet for 2019 endte med et stort positivt tal. Men han tilføjede, at "det ændrer dog ikke ved resultatet af den ordinære drift, hvor man budgetterer med et underskud på 3 millioner".

Kursusejendommen Magleås er blevet solgt og derved får bispedømmet et større finansielt overskud i de kommende år, ligesom bispedømmet fortsat vil modtage arv og gaver. Ansgarstiftelsen døjer dog fortsat med et underskud på den ordinære drift på ca. 4 mio. kroner.

Man forsøger at spare, hvor det er muligt. Der er fx skåret ned på aktiviteterne, og der er færre ansatte på bispekontoret etc. Pt. er der 70 præster i bispedømmet, hvoraf 43 er verdenspræster. Heraf er 3-4 af verdens-

præsterne ikke fuldt aktive.

Regnskabet viser også, at Ansgarstiftelsen samlet set bruger 2,2 mio. kroner på institutionerne.

"Regnskabet for 2019 på er 15,9 millioner kroner: Kirken har et løbende driftsunderskud; men fra tid til anden kommer der en stor arv, som redder Kirken", sagde Thomas Larsen og tilføjede: "Som helhed lever vi af opsparet kapital. Kirken i Danmark kan ikke leve af de tilskud, der tilgår".

Udviklingen i kirkeskat

Et af målene er derfor at øge kirkeskatteindbetalingerne og få flere betalere. I 2018 tegnede kirkeskatten sig for 16,5 mio. kroner i forbindelse med vedtagelsen af budget 2019. Ultimo 2018 opsatte man en målsætning for de kommende tre år (2019-21) om at øge indtægterne fra kirkeskatten med mindst 50% (svarende til ca. 8,3 mio. kroner) med målet om at nå 25 mio. kroner i 2020. Det er man desværre ikke kommet helt i mål med.

For 2021 budgetteres med 21,5 mio. kroner, hvilket er stor ændring i forhold til tidligere år. "Men vi er langt fra målet", pointerede han

Målsætningen for øgningen af kirkeskatten er nu, at man inden udgangen af i år når mindst 25 mio. kroner i kirkeskat og/eller 13.000 betalende medlemmer i 2021!

Ansgarstiftelsens, budget 2021

Thomas Larsen gennemgik herefter budgetkastet for 2021, hvor man opererer med et forventet underskud 0,37 mio. kroner. Ansgarstiftelsen/fællesskassen har dog fortsat et "ekstraordinært underskud" på 4,6

Ansgarstiftelsens budget

Budget 2021, hovedtallene

	R2019	B2019	B2020	B2021
Ordinære indtægter i alt	17.529.050	18.100.000	18.950.000	18.300.000
Ordinære udgifter i alt	-25.906.764	-24.506.250	-23.445.000	-22.900.000
Resultat af ordinær drift	-8.377.713	-6.406.250	-4.495.000	-4.600.000
Finansielle indtægter	7.009.901	2.500.000	2.300.000	3.150.000
Ordinær drift, inkl. finansielle poster	-1.367.813	-3.906.250	-2.195.000	-1.450.000
Ekstraordinære indtægter i alt:	15.855.704	1.000.000	6.190.000	1.200.000
Ekstraordinære udgifter i alt:	1.430.606	-525.000	-5.180.000	-120.000
Resultat af ekstraordinær drift	17.286.310	475.000	1.010.000	1.080.000
Resultat i alt	15.918.498	-3.431.250	-1.185.000	-370.000

mio. kroner (i 2020 var det 4,5 mio. kroner), men salget af flere bygninger, herunder især Magleås, betyder, at man forventer et højere finansielt afkast fremover.

Der er dog fortsat behov for at øge bidraget fra kirkeskatten for at dække det løbende driftsunderskud, pointerede Thomas Larsen.

I forbindelse med budgettet for 2021 indstiller administrationen og Økonomisk Råd bl.a. til, at reguleringsprocenten af kirkeskatten fastholdes på de eksisterende 3%. Et enkelt PR-medlem havde ellers foreslået, at den fremover ikke skulle følge lønindekset, men forbrugerindekset som pt. er på 2,3%.

Thomas Larsen oplyste, at der findes ca. 300 kirkemedlemmer, der ikke ønsker at få deres skat reguleret. Men 95% accepterer, at deres indbetalinger reguleres årligt med 3%. "I Den katolske Kirke har omkostningerne i mange år ikke stået mål med indtægterne, og vi har derfor haft et ønske om at øge kirkeskatten".

Administrationen og Økonomisk Råd indstiller desuden til, at fordelingsprocenten i kirkeskattens andel til hhv. sogne,

præstelønninger og fællesskassen fortsat er på hhv. 60, 25 og 15%.

Det konsoliderede regnskab

På grund af coronapandemien har vi også i 2019 udsat regnskabsafleveringen for det samlede regnskab for alle ordenssamfund, menigheder og fællesadministrationen i bispedømmet til den 30. august, men fremadrettet vil vi *ikke* få denne udskydelse.

Der er ikke den store forskel på de konsoliderede tal for 2018 og 2019, med et overskud på 30 mio. kroner og en samlet egenkapital, inklusive bygninger, på 1,5 mia. kroner.

Den 1. marts 2021 skal regnskaberne for 2020 indsendes til bispekontoret senest mandag den 1. marts 2021. Det samlede regnskab afleveres den 31. maj.

Thomas Larsen mindede om, at regnskaberne for de enkelte menigheder også skal offentliggøres på menighedernes egen hjemmeside.

NM

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Rymsgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86

89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Biskoppens kalender

Januar 2021

14. kl. 15.00 Fællesmøde i Danske Kirkers Råd
24. kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerter Kirke, København
31. kl. 10.00 Pontifikalmesse i Domkirken i anledning af Sct. Ansgars fest

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther, annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Keld Dahlvad, Jan Kozon, Kirsten Krog, pastor Minh Quang Nguyen, S.Kruszewski, pastor Sigurd Sverre Stangeland, Alexander Søndergaard, Erling Tiedemann og Rolf Tönshoff.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40 kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:

www.katolskoriering.dk/forside/

Bønnens Apostolat

Januar 2020

For evangelisering med særligt fokus på at alle mennesker er brødre

- at Gud må give os den nådegave at leve det fulde broderskab med brødre og søstre der tilhører andre religioner, idet vi beder for hinanden i åbenhed.

Academicum Catholicum

Bestyrelsen indkalder til den årlige generalforsamling:
Tid: Onsdag den 20. januar kl. 17. Forventet afslutning, senest kl. 18:45.

Sted: Jagtvej 187B (Englesalen – indgang i gården), 2100 København Ø.

Dagsorden, se www.academicumcatholicum.dk.

NB. Efter generalforsamlingen vil generalvikar Niels Engelbrecht holde et foredrag om 'Jesuiternes højere skolevæsen i Danmark'. Herom skriver han:

"De ville slet ikke til Danmark; men så greb Bismarck og Berlingske Tidende ind. Bismarck startede sin kulturkamp mod den katolske kirke, og jesuitterne måtte flygte til andre lande. Det betød, at det katolske skolevæsen i Danmark fik et løft. Polly Berling betalte, så jesuitterne kunne grundlægge Sankt Andreas Kollegiet. Senere overtog de Sankt Knuds Skole i København og oprettede Niels Steensens Gymnasium, som i år kan fejre 70-års jubilæum".

Kollegiet. Senere overtog de Sankt Knuds Skole i København og oprettede Niels Steensens Gymnasium, som i år kan fejre 70-års jubilæum".

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 3/2021, som udkommer den 19. februar 2021, skal være KO i hænde senest den 1. februar 2021.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 4/2021, som udkommer den 12. marts 2021, skal være KO i hænde senest den 22. februar 2021.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Husk du kan hente liturgisk kalender

som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Vores elskede mor, mormor, oldemor og svigermor

Jette Wulffsberg

født 11.01 1940 død 29.11 2020

er gået hjem til Guds herlighed.

Tak for alt

Familien

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Ved den skønne tempeldør

Det var skønheden, der drog Huysmans til Kirken. Sådan lyder Johannes Jørgensens (1866-1956) korte og simple svar på den franske forfatter Joris-Karl Huysmans' (1848-1907) omvendelse til den katolske tro.

Tekst: Alexander Søndergaard

ANMELDELSE Det er konklusionen i Johannes Jørgensens bog om den franske forfatter, som Jørgensen udgav i 1908 kort tid efter Huysmans' død. Johannes Jørgensen skrev bogen på tysk, der udkom i München som en del af bogserien Kultur und Katholizismus. Nu er den endelig, her 112 år senere, udkommet på dansk ved Johannes Jørgensen Selskabets mellemkomst.

Huysmans havde i sin samtid, og har fortsat i dag, enorm betydning for fransk litteratur. Ikke mindst for den oplomstring i katolsk kultur og litteratur, som Frankrig

oplevede omkring år 1900. Samme store betydning fik Huysmans for Johannes Jørgensen og andre danske forfattere og kunstnere i perioden. Men der var egentlig ikke meget i første halvdel af Huysmans' liv, der tydede på, at han ligefrem kunne blive et litterært forbillede for Johannes Jørgensen og et stort antal katolikker i hele Europa.

Fra naturalisme til katolsk tro

Johannes Jørgensen mødte aldrig Huysmans, men var livet igennem dybt optaget

og påvirket af ikke blot Huysmans' forfatterskab, men også den tromæssige udvikling, som Huysmans gennemgik. Den mindede nemlig rigtig meget om Jørgensens egen. Huysmans var i 1870'erne og ind i 1880'erne en del af den såkaldte naturalistiske skole i fransk kunst og litteratur. Han afsværgede sin katolske barnetro og skrev en række socialrealistiske romaner, hvor han helt i tidens materialistiske ånd lod diverse sociale problemer være omdrejningspunktet for sine værker. Mest kendt er måske *En Ménage* (1881), som er en dybt pessimistisk skildring af ægteskabet og dets udfordringer. Bogen er i øvrigt en af de få bøger af Huysmans, som sidenhen er udkommet på dansk under titlen Samliv.

Men ligesom Johannes Jørgensen selv, så forblev Huysmans ikke i denne dystopiske verdensforståelse. Den synlige virkelighed var ham ikke nok. Med Jørgensens ord så fik Huysmans en 'trang til at drømme'. En flugt væk fra det grimme, grå og hverdagsagtige, som indtil da havde fyldt hans sind og

bøger. Huysmans higede efter skønheden.

Huysmans' skønhedslængsel førte ham til at forlade den gølge realisme i naturalismen og omfavne en ny tilgang til kunsten og litteraturen benævnt symbolismen. Symbolismen var ikke et opgør med virkeligheden, men et forsøg på beskrive dybden i den. Det gjorde symbolisterne ikke ved at kigge mod himlen til Gud, men ved at flygte ind i sjælen og krænge det gode såvel som det onde ud på papiret og lærredet. Gerne i måneskinnets lys under indtagelse af rigelige mængder alkohol.

For symbolismen var i sin essens sanselig. Huysmans lader i sit symbolistiske hovedværk, *À rebours* (Mod Strømmen, udgivet på dansk i 2019), hovedpersonen, des Esseintes, føre et helt liv i nat og tavshed i sin bolig. Han sover om dagen og tilbringer natten med at læse, drømme og tilfredsstillende sanserne med stadig kraftigere dufte, større og mere bizarre blomster, musik, overvældende måltider og eksotiske drikke. Des

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MÅSKE
MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 1
8. januar 2021 · 47. årgang
POST
PP
DANMARK

Esseintes bliver selve arketyper på symbolistens higen efter æstetik og et kunstigt paradis.

Men for Huysmans' hovedperson i romanen, Des Esseintes, såvel som for Huysmans selv og Johannes Jørgensen, så var æstetikken, trangen til at drømme og den sanselige tilfredsstillelse ikke nok. Den var kortvarig og porøs. Derfor blev symbolismen også kun en nødvendig trædesten til skønhedens kilde og dens frugter, som Kirken frembringer til Guds ære. De stod ved den skønne tempeldør og bankede på.

Det katolske forfatterskab

Johannes Jørgensen bruger størstedelen af bogen på at beskrive den sidste del af Huysmans' forfatterskab, hvor katolicismen er den bærende søjle, som den også blev for Jørgensen selv efter hans omvendelse. Han giver en god indføring i de katolske romaner og andre bøger, bl.a. en helgenbiografi om Don Bosco (1902) og indtryk fra Lourdes (1906), som Huysmans udgiver i perioden fra 1895 og frem til sin død i 1907.

Men endnu vigtigere så viser Johannes Jørgensen på sin vanligt indfølelse og maleriske måde de stadier, der indtræffer i Huysmans' religiøse udvikling frem mod hans død. Mest rammende er beskrivelsen af året før hans død, hvor Huysmans rammes af kræft i hals, ører og mund. Dele af hans ansigt blev bortopereret, og Huysmans sygnede hen imens kræften fortærede bl.a. hans tunge og frarøvede ham talens brug. Huysmans sagde til en god ven, at han skulle lide for, at alle de, som ville læse hans bøger, måtte tænke på, at hans katolske tro ikke kun var litteratur. Selve lidelsen var hans værk, og soning for de synder han havde begået.

Hvordan udvikler et menneske sig gradvist fra gudsfornægtende og nytteetisk

naturalist til et så fromt og andægtigt menneske, der opofrer sit livsværk og sin lidelse til Gud? Huysmans svarede selv, at det anede han ikke: 'Alt hvad jeg ved, er, at efter i mange år at have været vantro, tror jeg lige med ét'. Jørgensen skriver meget smukt, at Huysmans ikke kom til Gud og Kirken gennem tempeldøren – han kom ind igennem de farvestrålende vinduesruder. Han søgte skønheden og fandt skønhedens kilde – *splendor veritatis*. I den førkonciliære messeliturgi, som vi i dag kalder den ekstraordinære form, den gregorianske sang og kirkekunsten så han, med Jørgensens ord, 'sandhedens lyskilde', som også i dag omvender så mange sjæle, når de oplever skønhed, der er mere end blot æstetik.

Apologi – ikke biografi

Johannes Jørgensens bog om J. K. Huysmans er en kort sag på 80 sider. Det er som sådan ikke en egentlig biografi i moderne forstand overlæst med informationer om Huysmans krydret med anekdoter og perspektiveringer. Det er slet ikke Jørgensens ærinde. Derfor kan man også godt sidde, når man har læst den til ende, med en følelse af, at man vil vide mere om franskmænd.

Bogen er i stedet en tætpakket fortælling med nedslagspunkter i Huysmans' liv og forfatterskab, som forsøger at forstå og forklare Huysmans' omvendelse fra vantro til katolsk tro, hvor man samtidig under fortællingens overflade fornemmer de klare paralleller til Johannes Jørgensens egen omvendelse. På den måde kan bogen forstås i forlængelse af Jørgensens bog *Omvendelse* (1899), som indeholder en række omvendelseshistorier og et forsøg på at forstå den religiøse omvendelses årsager. Bogen har dermed mere karakter af katolsk apologi end egentligt biografisk materiale.

Derudover er bogen forsynet med et glimrende efterskrift af litteraten og forfatteren Henrik Wivel, som sidste år genudgav Johannes Jørgensens selvbiografi, *Mit Livs Legende*, sammen med Elise Iuul. Wivels efterskrift er en god analyse af Huysmans' indvirkning på den unge Johannes Jørgensens udvikling, og det er helt tydeligt, at det er skrevet af en af de fornemmeste kendere af Johannes Jørgensen i hans fædreland, hvor han desværre endnu ikke får den opmærksomhed, som han tildeles eksempelvis syd for Alperne. Man kan kun håbe, at Henrik Wivel vil fortsætte med at udbrede kendskabet til Johannes Jørgensen og genudgivelserne af hans værker.

Huysmans i år 2020

J.K. Huysmans har fået lidt af en renaissance i europæisk litteratur de seneste ti år med den franske forfatter Michel Houellebecq, som i sine romaner – særligt den meget kendte roman *Underkastelse* fra 2015 – trækker på traditionen fra Huysmans og symbolismen, hvor sanseligheden og den religiøse længsel også er grundtonerne. Det

har været den primære årsag til to nye oversættelser af Huysmans til dansk sidste år i form af romanerne *Et Dilemma* og *Mod Strømmen*. Vel at mærke de første danske oversættelser af Huysmans i mere end 100 år.

Vi kan kun håbe på, at den fornyede interesse for Huysmans, som oversættelsen og udgivelsen af Johannes Jørgensens bog om Huysmans ligeledes er udtryk for, materialiserer sig i flere danske oversættelser af Huysmans' værker. Særligt de udpræget katolske romaner efter Huysmans' omvendelse er fantastiske eksempler på kristen skønlitteratur af meget høj kvalitet, som fortjener at blive udbredt til et dansk publikum. Bøgernes klare, kristne udgangspunkt og morale vinder dog næppe gehør ved størstedelen af den primært kulturradikale danske forlagsverden, for hvem kristendommen er et overstået kapitel i dansk kulturliv.

Men så kan vi dog glæde os over, at Johannes Jørgensen Selskabet har oversat Johannes Jørgensens bog om den store franske forfatter. Den er nemlig et stykke fantastisk katolsk apologi – skrevet i det varme, fantasifulde og billedmættede sprog, som er en af årsagerne til, at Johannes Jørgensen i min optik er en af dansk litteraturs helt store skikkelser. At denne bog endelig – efter 112 år – udkommer på dansk lukker et hul i den dansksprogede litteratur af Johannes Jørgensen og er en glimrende indføring i Joris-Karl Huysmans' liv og forfatterskab set i et katolsk lys.

Johannes Jørgensen: J.K. Huysmans. Oversat af Ingelise Margurite Schmidt og med efterord af Henrik Wivel. 80 sider, 160 sider.

Tyrkiet genovervejer måske sine planer

– om at omdanne nogle af landets kirker til moskéer.

ISTANBUL Tyrkiet vil muligvis alligevel ikke omdanne en berømt ortodoks kirke til moské og skjule dens smukke mosaikker og fresker. Det skriver Tom Henegham i *The Tablet* efter det ramaskrig, der fulgte efter sidste sommers beslutning – den anden planlagte omdannelse af flere tidligere kirker til moskéer, efter at den kendte turistattraktion Hagia Sophia i Istanbul sidste år blev et muslimsk bedested.

Hellig Frelser kirken i Chora, en tidligere byzantinsk kirke i det vestlige Istanbul og nu et museum, er udsmykket med storslåede, bibelske scener og portrætter af Jesus og helgenerne og stammer fra det 14. århundrede.

Da de ottomaniske styrker gjorde kirken til moské 50 år efter erobringen af Konstantinopel (det nuværende Istanbul) i 1453, blev kirkens mange kunstværker overmalet med et kalklag på grund af Islams billedforbud. Efter 2. Verdenskrig fik kirken status af museum i det dengang sekulære Tyrkiet, og amerikanske eksperter restaurerede i 1958 kirken tilbage til dens oprindelige skønhed.

Den tyrkiske regerings meddelelse i august 2020 om at ville omdanne Hellig

Frelser kirken til moské førte til højlydte protester fra blandt andet FN's kulturinstans UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation), ortodokse kristne kirkesamfund og kunsthistorikere. Reportere anklagede præsident Recep Tayyip Erdogan, der deltog i fredagsbønnerne i Hagia Sophia i juli under stor mediebevågenhed, for at lefle for sine muslimske, nationalistiske støtter.

Ny åbningsdato ikke fastsat

Der er flere tegn på, skriver Tom Henegham, at de internationale protester måske har fået Tyrkiet til at genoverveje sine planer for kirken, der er kendt som det Sixtinske Kapel i det tidligere Konstantinopel, centrum for den ortodokse kristne verden.

Den første islamiske bønssession den 30. oktober – som præsident Erdogan også skulle have deltaget i – blev nemlig aflyst dagen før, tilsyneladende for at give mere tid til det igangværende restaureringsarbejde i kirken.

Lokale butiksejere siger, at arbejdere fjernede mihrab'en (bønshulen i en moské, der angiver bederetningen), ifølge *The Art*

Newspaper. Det indflydelsesrige direktorat for religiøse anliggender har udtalt, at der ikke er fastsat nogen ny åbningsdato, og firmaet, der står for restaureringen af kirken, har ikke ønsket at udtale sig til avisen.

UNESCO med hovedkontor i Paris sendte i efteråret en delegation til Istanbul for at inspicere begge kirker og advarede i den forbindelse Tyrkiet om, at forandringer kunne skade kirkernes status på organisationens verdensarvsliste.

Den økumeniske patriark af Konstantinopel, Bartholomæus, har holdt møder med UNESCO, og nationale ortodokse kirkesamfund har protesteret mod den tyrkiske regerings beslutning. Den indflydelsesrige russisk-ortodokse Kirke har ligefrem kaldt beslutningen for en "frygtelig og moderne form for barbarisme".

Den tidligere tyrkiske turistminister Bahattin Yücel har udtalt til *The Art Newspaper*, at han tror, økonomiske grunde måske vil diktere, at kirken "forbliver et museum, da den tiltrækker et stort antal religiøse turister hvert år".

Men det er Çigdem Kafescioglu, historiker ved Istanbuls Bogaziçi Universitet, uenig i: "Mit gæt er, at de er blevet overrasket over de internationale reaktioner og nu forsøger at lande på en mere acceptabel løsning end den forhastede åbning af Hagia Sophia", siger hun. "Politikere anskuer det gennem politiske briller".

NM

Lektor- og akolyttjenesterne åbne for kvinder

Med motu proprio'et Spiritus Domini har paven institutionaliseret kvinders adgang til disse to tjenester.

Tekst: Niels Messerschmidt

EMBEDER Pave Frans har med et motu proprio fastsat, at disse tjenester fra og med den 11. januar også er åbne for kvinder.

Med *Spiritus Domini* ændres den første paragraf i den kanoniske lov 230, så det nedfældes i en institutionaliseret form, at kvinder har adgang til disse tjenester.

Pave Frans forklarer, at han har lyttet til de seneste bispesynoders anbefalinger, og han skriver, at der "de seneste år er sket en doktrinær udvikling, som har belyst, hvordan visse tjenester i Kirken bygger på det forhold, at de døbte tilhører Gudsfolket i kraft af dåbens sakramente".

Paven tydeliggør, at lektor- og akolyttjenesterne er lægtjenester, der "i det væsentlige adskiller sig fra den ordinerede tjeneste, som modtages gennem præstevielsen".

Den historiske udvikling

Helt tilbage fra Kirkens første århundreder fandtes der fire såkaldte lavere vielser: ostarius (dørvogter), exorcist, lektor og akolyt – vielser, som først i 1917 blev forbeholdt seminarister. I 1972 besluttede pave Paul VI at gøre disse embeder til tjenester, men kun at beholde akolyt- og lektortjenesterne, og samtidig åbne dem for mænd, der ikke ønskede at uddanne sig til præster eller permanente diakoner. I dag vies man ikke længere

til disse tjenester, men indsættes i dem af den stedlige biskop under en messe. Kommende præster og permanente diakoner skal tjene som lektorer og akolytter i mindst seks måneder som led i deres uddannelse.

En fast indsat lektor kan frembære evangeliebogen under indgangsprocession og anbringe den på alteret, hvis ingen diakon deltager i messen. Han eller hun læser fra amboen de læsninger, som går forud for evangeliet.

Foto: L'Osservatore Romano.

En fast indsat akolyt kan under messens ind- og udgangsprocession frembære koret. Hvis ingen diakon deltager i messen, forbereder vedkommende alteret under offeret og tilryger præsten og menigheden. I nogle tilfælde hjælper akolytten også med kommuniensuddelingen. Er der ingen diakon tilstede, kan akolytten afrydde alteret efter kommunionen.

Siden 1969 har lægfolk af begge køn haft mulighed for at læse messens første to læsninger (på nær evangelielæsningen) som midlertidige lektorer og efter behov hjælpe med at uddele den hellige kommunion som ekstraordinære kommuniensuddelere. I 1994 blev det desuden tilladt for kvinder at være ministranter. Disse opgaver er tidsbegrænsede, mens en fast indsat lektor og akolyt er en tjeneste for resten af livet.

Portræt

Coronaen bragte en tænkepause og nye billeder.

Læs mere på side

5

Diakoni

David Noval fortæller om omsorgen for søfolk.

Læs mere på side

6

Rosenkransen

Pilgrimsvandring i Lombardiet.

Læs mere på side

7

Årbog

SEGL giver vitaminer til hovedet.

Læs mere på side

12

KO mener

Familievaccinen

Pave Frans har udviklet sin helt egen vaccine til at bekæmpe følgevirkningerne af Covid-19. Selv om vaccinen ikke er udviklet i et laboratorium, kan den meget vel være en tiltrængt modgift mod nogle af pandemiens uforudsete konsekvenser.

Den ikke-så-hemmelige ingrediens, paven bygger sin vaccine på, er familien.

I 5-året for offentliggørelsen af rundskrivelsen *Amoris Laetitia* ('Kærlighedens glæde') har pave Frans udråbt et særligt år med et styrket fokus på livet i familierne, der har lidt under de uforudsete belastninger – økonomiske, fysiske og psykologiske – af den nu snart ét år lange pandemi.

Derfor er det ikke tilfældigt, at paven har sat fokus på temaet 'Familien som helbreder' ved at udråbe et særligt år for den hellige Josef, indbegrebet af den kristne faderskikkelse, til markering af 150-året for at Jesu plejefar blev hele Kirkens værelshelgen.

Denne begivenhed – betydningsfuld nok i sig selv – får endnu større betydning for en verden, der higer efter stabilitet midt i pandemiens samfundsomvæltende realitet.

Vi bliver dagligt oversvømmet med statistikker om dem, der er bukket under for smitten eller lider af dens følgevirkninger. Ligeså alarmerende er de statistikker, der dukker op om stadig flere familier i kriser; hvad enten det skyldes arbejdsløshed eller et optrappet konfliktniveau i familierne som følge af den lange isolation.

Statistikkerne viser en tendens til flere husspektakler, og de kommunale familiebehandlingsteams er kommet på noget af en opgave – bl.a. fordi de ikke kan besøge familierne i hjemmet. Af politiets statistik fremgår det, at antallet af anmeldelser på omtrent alle kriminalitetstyper var faldende i marts/april 2020 sammenlignet med de samme måneder i 2019. Kun én kategori skilte sig ud: husspektakler. Alene i denne periode var der sket en stigning på ca. 25% i antallet af anmeldelser.

Blandt andet på grund af denne internationale tendens har paven skubbet familielivets værdier i forgrunden ved på Den hellige Families fest den 27. december at offentliggøre *Amoris Laetitia*-jubilæumsinitiativerne. "Vi er kaldede til at genopdage den pædagogiske værdi af familiens enhed", sagde han. "Den skal bygge på den kærlighed, der altid genskaber relationer og åbner horisonter af håb".

Som Vatikanets kontor for lægfolk, familie og liv skriver om projektet: "Pandemiens erfaringer har fremhævet familiens centrale rolle som den hjemlige Kirke og har vist vigtigheden af fællesskabsbånd mellem familierne, der tilsammen gør Kirken til en autentisk 'familie af familier'".

Det er let at smile overbærende over disse proklamationer, når verden kæmper blot for at overleve længe nok til, at vaccinerne vil redde os. Men vaccinerne er kun én løsning på, hvad der rammer og skader os.

Ja, der vil være familier, som kommer styrket ud af denne pandemi. Men pandemien vil desværre også efterlade mange andre familier sårede eller nedbrudte.

At beskytte og pleje familiers åndelige og følelsesmæssige sundhed har aldrig været mere vital end i disse tider. Pave Frans' ét år lange initiativ kan vise sig at være et af de lægemidler, mange af os higer efter.

NM

Religiøse spørgsmål til debat

Tro i Harmoni afholder flere arrangementer i februar som led i FN's Interfaith Harmony Week.

DEBAT I år sker det pga. pandemien via Facebook, hvor man via Tro i Harmonis Facebook-side kan deltage i de gratis arrangementer.

Hvordan ser Gud egentlig ud?

• Mandag 1. februar kl. 18-20: Overrabbiner Jair Melchior taler om hvad der ligger bag billedforbuddet, som beskrevet i Det gamle Testamente, og hvordan man i praksis lever med det forbud. Lisbet Christoffersen, professor på RUC og redaktør af bogen 'Gudebilleder', taler om hvordan samfundet reagerer på (de tre monoteistiske) religioners

opfattelsen af billedrepræsentationen. Ordstyrer: Nik Bredholt

Hvad er religiøse domstole?

• Tirsdag den 2. februar 2021 kl. 18-20: Overordnede principper for religiøse domstole v/ islamforsker Niels Valdemar Vinding, aktuel med bogen 'Sharia & Samfund'; problemer, som religiøse domstole giver i forhold til danske ret, social kontrol m.m. v/ Eva Maria Lassen, seniorforsker, Institut for Menneskerettigheder, samt retssikkerheden ved religiøse domstole v/ Ber-

En unik resurse for samfundet

Amoris Laetitia skal inspirere til at overveje familiens rolle, siger kardinal.

FAMILIEÅR Søndag den 27. december udråbte pave Frans et familieår. Det særlige familieår er inspireret af den apostoliske exhortation (formaningsskrivelse efter en synode) *Amoris laetitia*. Familieåret begynder den 19. marts – fem år efter at dette dokument, der sammenfattede familiesynodens resultater, blev offentliggjort. Året vil slutte den 26. juni 2022 i anledning af det 10. verdensmøde for familierne. I løbet af disse 15 måneder vil der være mange pastorale initiativer.

"Jeg tror, at vi i år kaldes til at gå lidt mere i dybden med de temaer, som den apostoliske exhortation foreslår. Det pavelige institut Johannes Paul II agter at komme med en undersøgelse af, hvor meget der er blevet til virkelighed i de lokale kirker. Udgangspunktet er *Amoris laetitia*. Vi må komme med en stærkere impuls til

hele familiepastoralen forstået som det sted, der skal omfavne hele det pastorale liv. Kort sagt, det man beder om er, at hele pastoralen bliver familieorienteret. Når Kirken taler

Vincenzo Paglia. Foto: Wikipedia.

til Frosell, dommer i Øster Landsret. Ordstyrer: Nik Bredholt

Omskæring

• Onsdag den 3. februar 2021 kl. 18-20: Drengomsækning er et meget omdiskuteret emne i Danmark de sidste par år med mange holdninger og vinkler både etiske, politiske og medicinske. Lyt med, når emnet bliver belyst af læge Mujahed Sebastian Abassi.

Udvid din kærligheds radius

• Fredag den 5. februar 2021 kl. 18-20: Traditionen tro deltager Phendeling – Center for Tibetansk Buddhisme – i Interfaith-ugen. Tenzin Drolkar holder et oplæg om betingelsesløs kærlighed til alt levende. Tilmelding: phendeling.dk/tilmelding.

NM

om familien, taler den om sig selv", siger monsignor Vincenzo Paglia, leder af det pavelige institut for ægteskabet og familien.

Familien er en del af skabelsesordenen, siger Paglia: "Paven understreger i *Amoris Laetitia* den ideale familie, som Gud har villet lige fra skabelsen. Det centrale tema er forbundet mellem mand og kvinde. Manden og kvinden kaldes både i familien, i hele samfundet og i Kirken til at vogte over skaberværket og til at tage ansvar for de kommende generationer".

Paglia betoner, at familien er en unik resurse for samfundet: "Vor samtids kultur er præget af usikkerhed. Svækkelsen af familien hænger sammen med svækkelsen af samfundet. Et samfund, hvor familien er svag, fører til, at det "vi", der er basis for ethvert samfund, smuldrer. Det er ikke tilfældigt, at vi i dag taler om, at sansen for fællesskab bryder sammen. Fællesskabet begynder jo netop i familien og udvides så til nationen og nationernes familie. I dag hører vi tale om faderens utydelighed, om at båndene løsnes, og det hænger sammen med den kulturelle svækkelse af familien som det sted, hvor der bygges relationer op", siger Paglia.

LR

Vatikanets mangeårige latinist død

Pater 'Reggie' Foster døde juledag, 81 år gammel, efter at være blevet smittet med Covid-19.

SPROGEKSPERT Reginald Thomas Foster (1939-2020) var sproglig hovedansvarlig for en stor del af Vatikanets dokumenter på latin, og underviste mange årgange af katolske teologistuderende, præstestuderende, præster og ordenssøstre i Den katolske Kirkes hovedsprog inden for liturgi og lovtekster.

Foster voksede op i en familie af rørlægere (hans far, brødre og onkler var rørlægere), og begyndte på seminaret, da han var 13 år. Det blev sagt, at han havde tre ønsker: at blive præst, at være karmelit og at arbejde med latin. Som 15-årig vakte hans interesse for latin på seminariet i Peterborough, New Hampshire. I 1959 blev han optaget i de uskoede karmelitters orden, og i 1962 rejste han til Rom for at videreudanne sig.

I 1970 overtog han mons. Amleto Tondinis embede med latinske tekster i Vatikanet, og fra 1970 og frem til sin pensionering i 2009 arbejdede han i det, der tidligere

hed Secretarius Brevium ad Principes, en afdeling under statssekretariatet.

Ved siden af sit hovedhverv som latinsk sprogsekretær for en række paver virkede han også som præst. Han underviste studenter og havde et ugentligt program i Vatikanradioen, The Latin Lover. Fra 1977 udbød han hvert år ti latinkurser på Gregoriana universitet i Rom. I 1985 oprettede han efter ønske fra studenterne en årlig sommerskole af otte ugers varighed. Universitetet stoppede dette i 2004, fordi 'Reggie' tillod for mange studerende at deltage uden at betale. Herefter grundlagde han i 2006 sit eget gratis Academia Romae Latinitatis, også kendt som Istituto Ganganelli, der fra 2007 holdt til ved Piazza Venezia i Rom.

Pater Foster levede asketisk i Rom. Han ønskede ikke at gå klerikalt klædt, fordi han mente, at det afveg for meget ud fra de fattiges klædedragt. I stedet gik han i blå bukser, skjorter fra Sears, sneakers og en

Reginald Thomas Foster (1939-2020)

blå vindjakke af polyester, når det var koldt udenfor. Soldater i Schweizergarden kaldte ham *il benzinaio* (tankpasseren).

I 2008 fik Foster et ildebefindende, mens han underviste, og kom på hospitalet. Han tog herefter hjem til USA og boede på plejehjem i Wisconsin. Sideløbende fortsatte han med at undervise i latin på universitet i Milwaukee. Fra marts 2017 underviste han på sit plejehjem.

NM

Kardinal Woelki opfordres til at træde tilbage

Han bliver fra flere sider kritiseret for sin dårlige håndtering af overgrebsager i ærkebispedømmet Köln.

Tekst: Niels Messerschmidt

TYSKLAND I den omsiggribende krise, der har givet genlyd i hele det katolske miljø i Tyskland, opfordrer flere præster i ærkebispedømmet Köln nu deres biskop, kardinal Rainer Maria Woelki, til at trække sig.

Woelki anklages for at have undladt at rapportere til Vatikanet om en alvorlig overgrebsanklage mod en præst, efter at han tiltrådte som ærkebiskop i 2014. Woelki er også blevet kritiseret for at have standset offentliggørelsen af en advokatundersøgelse, som Kirken selv havde bestilt og som han havde lovet at offentliggøre (se KO nr. 1, 2021).

Kardinalen undskyldte miseren under messen julenat i Kölns domkirke, men undlod at nævne, at han selv nogle uger forinden, af byens chefanklager, var blevet beskyldt for at have dækket over en mistænkt overgrebspræst.

Præsten Franz Meurer, med ansvar for sociale anliggender i ærkebispedømmet, sagde til *Deutschlandfunk*, at Woelki ved at nægte at offentliggøre advokatunder-

Kölns ærkebiskop, kardinal Rainer Maria Woelki, er kommet under beskydning i en strid om ærkebispedømmets håndtering af overgrebsager gennem årene. Foto: Wikipedia.

søgelsen om ærkebispedømmets håndtering af overgrebsager i ærkebispedømmet, har "malet sig op i et hjørne". Spørgsmålet, om kardinalen bør træde tilbage eller ej, balan-

cerede nu "på en knivsæg", mente Meurer. Kardinal Woelki er anklaget for at have mørklagt sagen om en nu afdød præst, omtalt som "pater O" i rapporten. I 2010 blev den pågældende præst anklaget for at forgrebet sig på en 6-årig dreng i 1970'erne. Da Woelki overtog ærkebispedømmet, undlod han at indlede en kanonisk undersøgelse af pater O's sag og rapporterede heller ikke sagen til Rom – hvilket ellers var obligatorisk på daværende tidspunkt. Woelki forsvarede sin tilsidesættelse af reglerne ved at hævde, at pater O på daværende tidspunkt var dement og derfor ikke kunne afhøres.

Det sogn i Düsseldorf, som pater O tilhørte og som hører under ærkebispedømmet Köln, har udsendt en erklæring, hvori det siges, at Woelki ikke har levet op til sit ansvar som ærkebiskop.

Matthias Katsch, talsmand for sammenlutningen 'Eckiger Tisch', der repræsenterer ofre for katolske præsters seksuelle overgreb i Tyskland, har opfordret kardinalen til at træde tilbage. Måden, Woelki har håndteret "overgrebs ofre, offentligheden og pater O's pågældende sag", har skadet kardinalen i en sådan grad, at han ikke længere kan bestride embedet eller udføre sine officielle pligter, siger Katsch til *Deutsche Welle*.

Kardinal Woelki har siden henvendt sig til Vatikanet og bedt dem om at vurdere anklagerne mod ham.

Mange præster er bukket under

Covid-19 har indtil videre kostet mere end 200 katolske præster i Italien livet.

ROM Mere end 76.000 personer er døde siden Covid-19 pandemien begyndte at hærge Italien for godt et år siden. Mere end 200 af dem var præster, ifølge det katolske dagblad *L'Avvenire*.

Mindre end en uge inde i det nye år er yderligere fire præster bukket under for virussen, skrev avisen den 6. januar. Af de i alt 204 nu afdøde præster var mange fortsat i aktiv tjeneste. Mens størsteparten var præster i slutningen af 70'erne og 80'erne, var en af de yngste præster den 58-årige pastor Alfredo Nicolardi fra bispedømmet

Como, som døde den 31. december. En anden – pater Matteo Mpampanye, født i Congo og præst for menigheder syd for Salerno – døde den 1. december blot 51 år gammel.

Også kvindelige ordenskonventer mærker pandemiens konsekvenser, skriver *L'Avvenire*, og flere er blevet veritable smittecentre. Således blev de 104 af 114 søstre i et konvent i Bagnoregio i det centrale Italien testet positive for Covid-19 i midten af december. Udbruddet kom, efter at flere søstre havde deltaget i et møde med andre grupper

Præsten Giuseppe Castelvechio velsigner indbyggerne i den lille norditalienske by San Fiorano. Foto: Marzio Toniolo, Catholic News Service.

af søstre, ifølge lokale kilder.

Blot få dage senere blev mere end 70 søstre i et konvent i Toscana testet positive.

For nylig døde ti af de 45 ordenssøstre, der boede på et plejehjem i Cervia nær Ravenna, efter at være testet positive med Covid-19. NM

Katolsk præsts 'Biblen på et år'-podcast topper Apples liste

Pastor Mike Schmitz fører lytterne gennem hele Bibelen på ét år.

PODCAST Den amerikanske pastor gik ved årsskiftet i luften med en ny serie af podcasts, der leder lytterne gennem alle Bibelens bøger på blot ét år. Allerede nu ligger podcasten øverst på Apples liste over religiøse og åndelige podcasts.

I hvert afsnit gennemgår Schmitz to eller tre kapitler af Bibelen, efterfulgt af hans betragtninger og en afsluttende bøn. Serien udgives af Ascension Press.

Lær mens du lytter

Der findes allerede en hel måneds afsnit af *Bible in a Year*, som man kan lytte gratis til på enten Apples podcast-side, på *Spotify*

eller på den dedikerede hjemmeside <https://bibleinayear.fireside.fm>.

Modsat andre Bibel-podcast følger *Bible in a Year*, ifølge udgiveren, en læseplan inspireret af *The Great Adventure Bible Timeline* – som de skriver, er "en banebrydende tilgang til at forstå frelseshistorien, udvikles af den kendte katolske bibellærer Jeff Cavins".

Hjemmesiden forklarer videre, at podcastserien er udviklet i uddannelsesøjemed. De daglige episoder er opbygget således, at bibellæsningerne bindes sammen og sættes ind i en større sammenhæng, i en historisk kontekst og med moderne referencer. Hvert afsnit var 25-30 minutter. NM

Kort nyt

Streamingtjenesten Netflix har meddelt, at de vil producere en dokumentarfilm baseret på pave Frans' bog *Sharing the Wisdom of Time* (fra 2018). Dokumentaren på fire afsnit bliver lanceret i 2021. I dokumentaren følger vi nogle ældre i halvfjerdsene fra hele verden, der fortæller deres livserfaringer og historier til unge filminstruktører fra deres respektive lande. Dokumentaren vil også indeholde et interview med paven selv.

Den 31. december 2020 indledtes Compostelas jubelår – et jubelår for apostlen Jacob, hvis festdag er 25. juli. Året holdes under temaet 'Drag ud fra dit land! Apostlen venter på dig'. Ved åbningen af året og den hellige port i katedralen i Santiago de Compostela i Spanien skrev paven i et budskab, at ved at følge i apostlens fodspor forlader vi os selv og den tryghed, vi holder fast i. Som pilgrimme prioriterer vi en attitude af lytten og søgen, når vi begiver os ud på vejen for at møde Gud, vore medmennesker og os selv.

Ærkebiskoppen af Minsk, Tadeusz Kondrusiewicz har valgt at stoppe i sit embede efter igen at have fået lov til at rejse ind i Hviderusland. Under en rejse til Polen i august kritiserede ærkebiskoppen Hvideruslands præsident Lukasjenko, og han blev herefter nægtet indrejse i landet. Hans polske eksil endte først efter at en pavelig udsending mødtes med præsident Lukasjenko i Minsk i sidste måned.

Det irakiske parlament har formelt erklæret juledag for national helligdag. I en gestus, mange siger har at gøre med pavens besøg i landet senere i år, stemte landets parlament for at gøre juledag til en årlig national helligdag. Afstemningen den 16. december ses som et lyspunkt for landets hårdt prøvede kristne samfund. Tidligere havde landets kristne fri den 25. december, men juledagen blev ikke betragtet som en fridag for landets muslimske befolkning. Det bliver den nu.

Del nemt din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Du kan nu oprette dit testamente online via den nye platform TestaViva.

Det er gratis, hurtigt og nemt.

SE MERE PÅ WWW.CARITAS.DK/ARV

Kontakt indsamlingskoordinator Lisbeth Dolberg på ssm@caritas.dk eller 31 42 92 06, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Pavens økonomiske reformer skrider frem

Et nyt regelsæt skal skabe større tillid til og transparens i Vatikanets finansielle systemer.

Tekst: Niels Messerschmidt

FINANSER Pave Frans skubber på med sine reformer af Vatikanets finansielle systemer med et nyt *motu proprio*, der skærper tilsynet med Den hellige Stols investeringer og giver større transparens. Det sker efter, at interne undersøgelser i Vatikanet har kastet lys over en skandaleombrust 350 mio. euro stor ejendomsinvestering i London, som blev gennemført under statssekretariatets opsyn – det vigtigste organ i Den hellige Stols centraladministration.

Den nye lov, der trådte i kraft ved årsskiftet, overdrager statssekretariatets myndighed til at foretage investeringer til APSA (Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica). APSA administrerer pavestolens formue og dermed også hovedparten af de ejendomme, der tilhører Vatikanet.

Paven har også besluttet, at APSA overtager kontrollen med de såkaldte Peterspenge fra statssekretariatet. Peterspengene indsamles i de katolske kirker verden over på Peters og Pauls festdag som en særlig kollekt til at støtte pavestolens humanitære opgaver.

Motu proprio'et kommer i forlængelse af pavens brev i november, hvori han overdrog forvaltningen af statssekretariatets økonomiske midler til APSA. I brevet tilskynder han desuden Vatikanet til "hurtigst muligt" at trække sig ud af ejendomshandlen i London.

Ifølge motu proprio'et skal statssekretariatet senest den 4. februar i år have overdraget alle "likvide midler" i Vatikanet eller som står på udenlandske bankkonti, værdipapirer og ejendomsinvesteringer, samt investeringer i firmaer og investeringsfonde til APSA. Det overordnede tilsyn med Den

hellige Stols finanser lægges i hænderne på det økonomiske sekretariat.

Mod en større transparens

En væsentlig hindring for en gennemgribende reform af Vatikanets finansielle systemer har været de traditionelle lukkede systemer, hvor de forskellige afdelinger næsten har kunnet skatte og valte med egne midler, og hvor prælater uden den store økonomiske indsigt har haft ansvaret for store investeringer.

Således blev fornævnte ejendomshandel i London ene og alene bestyret af statssekretariatet, og efterforskningen har siden vist, at ublu investorer tjente millioner af euro på handlen. Skandalen blev offentligt kendt i 2019, da Vatikanets politi ransagede flere af statssekretariatets kontorer. En af de involverede i handlen var den italienske kardinal Angelo Becciu, som paven fyrede i september. Becciu, der på daværende tidspunkt arbejdede i statssekretariatet, benægter at have gjort noget forkert.

Nogle italienske medier har rapporteret, at Peterspenge angiveligt skulle have været anvendt til ejendomshandlen i London – noget, der siden er blevet afvist. Tidligere har Peterspenge været brugt til at dække underskud i Vatikanet og måden, disse betroede midler har været forvaltet på, har manglet transparens. Fremover vil Peterspengene figurere i Den hellige Stols årsrapporter som en indtægt under 'de pavelige fonde'.

Motu proprio'et vil også reducere antallet af personer, der træffer økonomiske dispositioner og sikre, at Den hellige Stols økonomiske midler forvaltes af de afdelinger med det behørigt ansvar.

En afgørende brik

Kort inde i sit pontifikat erklærede pave Frans, at han ønskede en "fattig Kirke for de fattige", og det skete på et tidspunkt, hvor Vatikanet var ramt af en række økonomiske skandaler. Derfor etablerede han i 2014 et økonomisk sekretariat, hvis opgave er at føre det overordnede tilsyn med Vatikanets finanser. Dets første præfekt var den australske kardinal George Pell, der arbejdede for at skabe en større transparens i Den hellige Stols pengestrømme – et arbejde, som imidlertid blev afbrudt, da han efter nogle år vendte hjem til Australien for at forsvare sig i en retssag mod anklager om at have begået seksuelle overgreb.

I dag ledes økonomisekretariatet af jesuiten p. Juan Antonio Guerrero og har den erfarne finansmand Maximino Cabellero som dets næstformand. I oktober 2019 offentliggjorde sekretariatet de hidtil mest detaljerede årsregnskaber fra Vatikanet.

En kilde tæt på Den hellige Stols økonomiske afdeling siger, at udnævnelsen af ikke-gejstlige finansfolk til det økonomiske

sekretariat er en helt afgørende brik i reformen af Vatikanets finansielle systemer. Det gælder fx ansættelsen af Fabio Gasperini, der har 30 års erfaring på det finansielle område og i næsten tyve år har arbejdet hos Ernst & Young, en af de "fire store" revisionsfirmaer.

En bestemmelse i det nye motu proprio siger, at Den hellige Stols budget fremadrettet skal udarbejdes af det økonomiske sekretariat og derefter sendt til godkendelse i det økonomiske råd, der er sammensat af lægekspert og kardinaler.

Vatikanet har udtalt, at det nye regelsæt skal være med til at sikre, at "gudsfolket generøst vil støtte op om biskoppen af Roms mission ved at have tillid til, at deres bidrag administreres på en ordentlig og transparent måde, og gennem den fornødne kontrol af midlerne".

En kilde tæt på Den hellige Stols økonomiske afdeling siger, at udnævnelsen af ikke-gejstlige finansfolk til det økonomiske sekretariat er en helt afgørende brik i reformen af Vatikanets finansielle systemer. Sekretariatet ledes af jesuiten p. Juan Antonio Guerrero (t.v.) og har den erfarne finansmand Maximino Cabellero som dets næstformand.

Coronavaccinen må være tilgængelig for alle

Det siger Vatikanets Covid-19 kommission og det pavelige Livets akademi i en fælleserklæring.

PANDEMIEN I slutningen af december offentliggjorde Vatikanet et dokument med titlen 'Vaccine for alle – 20 punkter til en sundere og mere retfærdig verden'. Dokumentet er forfattet af Vatikanets Covid-19 kommission i samarbejde med det pavelige Livets akademi. Kommissionen er et organ, som paven oprettede, da pandemien brød ud i marts, under ledelse af kardinal Peter Turkson. Kommissionens sigte er at tackle de sociale udfordringer, som pandemien har givet anledning til.

Som det fremgår af dets undertitel kommer dokumentet med tyve punkter i relation til coronavaccinen. I indledningen opstilles de principper, som administration og distribution af vaccinen skal leve op til. Særlig vigtige er principperne hentet fra Den katolske Kirkes sociallære, herunder subsidiaritet (nærhedsprincippet) og solidaritet, det fælles gode og social retfærdighed.

Et princip, som kommissionen lægger

særlig vægt på i forbindelse med vaccinen, er varernes universelle fordeling, dvs. idéen om at jordens ressourcer tilhører alle men-

Foto: Stockfoto.

nesker. Efter kommissionen opfattelse må vaccinen være tilgængelig for alle, navnlig de mest udsatte og trængende mennesker over hele verden, og de citerer paven: "Vi må ikke lade den radikale individualismes virus sejre og gøre os ligegyldige overfor vore brødres og søstres lidelse [...] Vi kan ikke sætte markeds kræfter og patentrettigheder over kærlighedens styrke og menneskelig sundhed".

Dokumentet konkluderer, at vaccinen må betragtes som et "offentligt" aktiv og

at "en kommerciel udnyttelse ikke er etisk acceptabel på det medicinske område".

Fælleserklæringen afspejler pave Frans' opfordring om at alle former for såkaldt "vaccine-nationalisme" – dvs. at vægte konkurrence i stedet for samarbejde mellem lande – må undgås for enhver pris. Derimod roses de forskellige samarbejdsinitiativer på tværs af landegrænserne.

Kommissionen og det pavelige akademi skriver til slut, at det moralske ansvar for at lade sig vaccinere skal ses i sammenhæng med ens personlige helbred og folkesundheden. Ved ikke at lade sig vaccinere risikerer man at udsætte sine medmennesker for fare, især de mest sårbare og dem, der af den ene eller anden grund ikke kan blive vaccineret.

NM

Coronakrisen gav pater Meister tid til at kigge tilbage og tænke frem

Præst og billedkunstner Adolf Meister har brugt corona-krisen til at kigge nærmere på de gamle genstande i kirkens kælder og skabe nye kunstværker, hvor han fortolker tidens kriser og katastrofer.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

PORTRÆT Sognegården ved Vor Frue Kirke i Aarhus er for tiden stort set lukket for aktiviteter, og hen over jul og nytår har søndagsmesseerne været lukket for menigheden. Også i foråret, da pandemiens første bølge ramte Danmark, var mange af kirkens aktiviteter lukket ned, og der var stille i og omkring sognegården. Men mens Danmark var lukket ned, åbnede en strøm af kreativitet sig i en af kirkens præster, pater Adolf Meister. Han fandt lærreder og oliefarver frem og malede det ene maleri efter det andet. Motiver af meget forskellig art fandt form og farve under hans penselstrøg – og fortid, nutid og fremtid og begivenheder i Danmark og i lande fjernt herfra blev kædet sammen i værkerne.

”For mig blev især perioden under den første nedlukning på en måde en god og meget produktiv periode, hvor jeg gav alt det, der skete ude i verden, et kunstnerisk indtryk. Jeg havde tid til at fordybe mig og reflektere over det, der skete og give det et både konkret og spirituelt udtryk i mine billeder,” fortæller pater Meister.

Han er født i 1931 i Tyskland, men som ung, nyuddannet præst kom han til København i 1966 for at være præst for den tysktalende menighed. Fem år senere kom han til Aarhus, hvor han blev sognepræst ved Katolsk Vor Frue Kirke. Frem til 2005 var han sognepræst, hvorefter han blev andenpræst, og i dag er han en ud af fem faste præster i Danmarks største katolske menighed. Menigheden kender ham som en samfundssengageret præst og en dygtig og produktiv billedkunstner, der jævnligt udstiller i Galleri ved Kirken, som er indrettet i sognegården i Ryesgade 26 i Aarhus lige ved siden af kirken. Desuden laver han to aftener om måneden såkaldte billedmeditationer, hvor han fortolker og analyserer et kunstværk og lægger op til refleksion og meditation over det.

Det hele hænger sammen

Kunst, teologi og samfundssengageret er for ham sammenhængende, og om sin kunst og den nye udstilling med værker skabt under hans ’frivillige isolation’ i foråret siger han: ”Jeg betragter mit maleri som led i min spiritualitet. Det er refleksioner over oplevelser, der optager alle i vor tid: Corona-pandemien, flygtningelejren Moria på Lesbos, krigen i Syrien, Black Lives Matter, mennesket i Guds skaberværk, kirken og mennesker, som betyder meget for mig. Nogle motiver er som ikoner, der er set af mange og ikke kan glemmes og kan bruges som intentioner i vores bønsliv. Udstillingen vil opfordre til eftertanke og forbøn.”

Blandt motiverne i de udstillede værker er eksplosionerne på havnen i Beirut i august 2020 og Morialejren på Lesbos før og under den brand, som hærgede den i september 2020. Et andet sted i lokalet er der billeder af nogle af Morialejrens desperate indbyggere. Tæt ved disse hænger flere motiver af helgenen Corona, som pater Meister under pandemien satte sig for at søge viden om.

”Jeg fandt ud af, at hun levede i Damaskus i Syrien i det første århundrede og blev martyr sammen med en kristen soldat. Corona blev henrettet som 16-årig på en meget barbarisk måde, hvor hun blev bundet fast på to sammenbundne palmer, som herefter blev løsnat, så stammerne bevægede sig fra hinanden, og hun blev flået i stykker,” fortæller pater Meister.

”Hun blev helgenkåret, og selv om hun ikke har været meget kendt op gennem kirkehistorien, er der tidspunkter og steder, hvor hun har været populær, bl.a. i Italien, hvor man i Feltre nord for Venedig i middelalderen opførte en kirke indviet til hende og hendes med-martyr, Victor. Her bad man under en af pestepidemierne særligt disse to helgener om at gå i forbøn og spare indbyggerne for sygdommen,” forklarer han

Meister fortæller om den storm, som i december 1983 rev dele af tagpladerne og den udendørs dekoration på kirken løs.

og tilføjer, at vi i dag især sætter liden til videnskaben.

På udstillingen er der da også billeder af flere virologer, bl.a. Sundhedsstyrelsens Søren Brostrøm.

Desuden er der en hel serie billeder af stærke og modige kvinder, som pater Meister beundrer og er fascineret af, bl.a. forfatteren Sara Omar, den kvindelige imam Sherin Khankan, der har etableret en moske for kvinder i København, og en kvindelig imam fra Berlin, Seyra Ates.

Desuden rummer udstillingen en del kirkemodeller over moderne folkekirker i Aarhus, hvis arkitektur pater Meister er optaget af. Disse modeller er lavet i løbet af de sidste to år til en række meditationer i for- og efteråret 2020.

Katolsk museum i kælderen

Endnu ældre genstande, der har relation til både kirkearkitektur, kunst og menigheds-liv finder man i det lille museum, som pater Meister har indrettet i kirkens kælder. Her har han gennem årene samlet og organiseret nogle af de genstande, som er blevet tilovers efter renoveringer af kirken i Aarhus samt kirken i Pindstrup på Djursland og i Odder. Også en del ting, som er blevet foræret til kirken som gaver og arv efter afdøde menighedsmedlemmer ligger nu i kælderrummet under de gamle hvælvinger. Ikke alt er dateret, og en del har en ukendt historie; men pater Meister har under coronapandemien og nedlukningerne haft tid til at kigge på nogle af sagerne og har bl.a. genfundet en gammel messekuvert, hvis historie går helt tilbage til menighedens grundlæggelse i 1875, endnu inden kirken blev indviet i 1881.

”Messekufferten blev brugt af præsterne, når de var på husbesøg hos et medlem af menigheden, som ikke havde mulighed for at komme i kirke, men ønskede at deltage i messen. Så kunne præsten fejre messe i hjemmet, og i den lille kuffert havde han alt, hvad han behøvede – alt sammen i miniaturestørrelse,” fortæller pater Meister. Kufferten blev brugt i perioden fra ca. 1875 til 1925 og er godt slidt. Det samme er en bibel på dansk, som ligger godt beskyttet i en gennemsigtig plastikpose. Det er et arvestykke, som pater Meister fik i forbindelse med, at han begravede et kvindeligt medlem af menigheden i september 1974.

”Hun var en polsk landarbejderske, som var kommet til Danmark som ung og havde boet i Hornslet resten af sit liv. Hun var aldrig blevet gift, og hun havde levet et nøj-

somt liv, hvor hun sendte det meste af sin løn hjem til sin fattige familie i Polen. Hun boede i to små værelser i en form for udhus i en baggård, og hun havde kun et billede i sit hjem – et korsstingsbroderi af Jesus – og en eneste bog, denne danske bibel. Hun havde lært sig dansk og læste bibelen på dansk, og hun kom til messe hver søndag. Når der ikke var messe i Pindstrup, gik hun som mange andre af de polske landarbejdere hele vejen ind til Aarhus og tilbage igen – ofte på bare fødder, fordi de ville spare på sko og strømper. Det er imponerende og tankevækkende,” siger pater Meister.

I kælderen ligger også rester af dekorationen, bl.a. et spir, som måtte tages ned og erstattes med nyt efter en voldsom storm i december 1983, ligesom der er rester af et gammelt alterbord fra Odder, som pater Meister skabte af gamle træskærerearbejder og andet genbrugsmateriale, da der ikke var råd til at købe nyt dyrt kirkeinventar. Og der er rester af et mobilt alter, som har været brugt ved processioner ude på landet, og et gevir med et kors, som har været brugt ved de årlige Hubertusmesser i november.

”Jeg håber, at nogen en dag vil bruge tid og kræfter på at systematisere det hele, så vi kan gøre vores historie synlig og blive inspireret af den,” siger pater Meister.

”Jeg håber også, at mine billeder kan blive til inspiration og gøre gavn – i første omgang glæder jeg mig til, at vi kan genåbne galleriet,” tilføjer han.

Når det sker, kan gallerigæsterne naturligvis købe værkerne, som koster mellem 1.000 og 7.000 kroner. Overskuddet fra salget vil gå til Caritas’ flygtningearbejde.

Nogle af de billeder, som pater Meister har malet under corona-nedlukningen – de to billeder til venstre er motiver fra Moria-flygtningelejren på Lesbos, de to andre forestiller Sankt Corona.

Adolf Meister

Født december 1931 i Tyskland.
Ordineret som præst i 1965.
Kom til Danmark i 1966, hvor han blev ansat som præst for tysktalende i København.
Fra januar 1971 til 2005 sognepræst ved Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus.
Siden 2005 andenpræst samme sted.
Har ved siden af sit virke som præst været skabende kunstner i mange år og har bl.a. skabt kunst til flere katolske kirker i Danmark og har udstillet sine værker i Galleri ved Kirken i sognegården til Vor Frue Kirke i Aarhus.

Kærligheden driver værket

Uden den kunne jeg ikke lave mit arbejde, siger diakon David Noval.

Tekst: Lisbeth Rütz

SØFART Trækker du også på smilebåndet, når dronning Margrethe i nytårstalen sender den traditionelle tak til "søens folk"? Det er der nu ingen grund til, for uden søens folk havde der ikke været Nike sko og en lækker ny sweater under juletræet. Du ville have savnet appelsinerne eller manglet krydderierne til julemaden.

Søfarten er en af de eksportbrancher, der skæpper allermost i kassen, når Danmarks BNP skal gøres op, og det mærkes ude i havnene. "Flere havne er inde i en kæmpe positiv udvikling. Blandt andet har Køge udvidet med 1.000 meter kajplads de seneste 10 år. Nakskov har udvidet med 400 meter, og Kalundborg bliver fra 1. marts containerterminal for Mærsk – verdens største rederi – i Østdanmark. Også havne som Fredericia og Aabenraa har de seneste år oplevet en stor stigning i skibe, og Sæby (Frederikshavn) har netop iværksat en større udvidelse. Byggeriet af broen over Størstrømmen og Femernforbindelsen trækker også en masse skibsfart til landet med materialer", fortæller David Noval.

David Noval, der blev diakonviet den 16. august sidste år, er fra 1. januar skandinavisk leder af Stella Maris – en global, katolsk NGO og et verdensomspændende netværk. Stella Maris arbejder efter principperne i katolsk sociallære og støtter søens folk uanset køn, nationalitet, seksualitet eller religiøst tilhørsforhold. En stor del af de søfolk, der kommer forbi en dansk havn, er katolikker. Men Den katolske Kirke har siden 60'erne ikke været der for søfolkene i de danske havne. Det bliver der nu endelig gjort noget ved. Lige nu arbejdes der på højtryk for at få det organisatoriske på plads. "Stella Maris har gennem årtier ønsket at oprette en afdeling i de nordiske lande. At det lykkes nu, skyldes mange ting, der falder i hak på de helt rigtige tidspunkter. Jeg er ikke i tvivl om, at det er Helligåndens indvirkning. Men en stor del af æren skal tilskrives Maria Hammershøj fra Caritas. Hun har virkelig fungeret som en katalysator for hele processen", siger David Noval.

Katolsk – men selvstændig i forhold til bispedømmet

Stella Maris er en selvstændig organisation med selvstændig økonomi. Den finansieres udelukkende ved privat indsamlede midler; men køber nogle administrative ydelser af bispedømmet.

"Lige p.t. er mine opgaver at genetablere organisationen og at gøre opmærksom på dens eksistens. Min opgave lige nu er bl.a. at finde frivillige, lave aftaler med alle relevante havne, etablere kontakt og starte samarbejde med lignende organisationer. Jeg skal også sørge for, at de frivillige bliver uddannet og får det sikkerhedsudstyr, de skal bruge. Uddannelsen er besværliggjort af Corona og forsamlingsforbud. Endvidere er der en lang række administrative ting, der skal arbejdes med for at få organisationen på plads", siger David Noval. Han har fundet en god samarbejdspartner i Sømandsmissionen, som på folkekirkeligt grundlag har drevet missionsarbejde i Danmark i mere end 100 år. Ved et første møde fortalte Nicolaj Wibe, der er generalsekretær for Sømandsmissionen om sin glæde ved at have fået en kontakt i Den katolske Kirke. De fleste sømænd er jo katolikker, så derfor er der også en økumenisk vinkel i "genetableringen af Stella Maris", siger David Noval.

Rent organisatorisk er Den nordiske Bispekonference lokalt ansvarlig for Stella Maris. Den hellige Stol vil udpege en biskoppelig protektor ifølge regelgrundlaget, som det står i "Motu Proprio on the Maritime Apostolate (1997)".

Efter aftale med Den nordiske Bispekonference starter arbejdet med genopbygningen af Stella Maris i Danmark; men det er meningen, at organisationen, efterhånden som den bliver opbygget, skal være til stede i alle områder af Norden.

Havet – en farlig arbejdsplads

Ekstreme vejrforhold, brande og arbejdsulykker kan gøre havet til en stressende og farlig arbejdsplads med lange og hårde arbejdsdage. Tidligere lå skibene i havnen i

Første juledag delte David Noval julegaver ud til søfolkene i Køge Havn sammen med Caritas' generalsekretær Maria Hammershøj. Foto: Stella Maris Nordic.

flere uger, nu er de der tit kun i timer til få dage, for der er hård konkurrence på fragtmarkedet, og omkostningerne skal holdes i bund. Lange, hårde og ensformige arbejdsdage, hvor personalet går op og ned af hinanden i mange uger, kan være psykisk opslidende, og når man er langt væk fra sine kære, kan man føle sig ensom.

David Noval fortæller om en tragisk begivenhed, han oplevede under sin praktikperiode i Glasgow. En ung sømand sad og skypede med sin kæreste ombord. Pludselig slog kæresten op med ham. Han så ikke andre muligheder end at tage sit eget liv. Kollegerne ombord var selvfølgelig meget berørte af situationen; men Stella Maris kunne støtte med samtaler om det, der var sket. For mange af de stærkt troende sømænd er det vigtigt at der kommer en diakon eller præst med vevand og velsigner skibet igen.

Covidkrisen sætter sit grimme fingeraftryk på mange søfolks liv. Pirateri er efter en periode med nedgang igen blevet et stort problem – især ved den vestafrikanske kyst i Guinea Bugten og ud for Afrikas Horn. Fattigdom, mangel på beskæftigelsesmuligheder og en svag statsmagt giver piraterne optimale muligheder. Også her har Stella Maris muligheder for at hjælpe. Et skib lagde til kaj i Ghana efter at være blevet angrebet af pirater i Guinea Bugten. To frivillige sygeplejersker, der begge var specialiserede i mentale traumer, kom med ombord og talte med søfolkene, før de vendte hjem til Filippinerne. I Manila blev de modtaget af Stella Maris, der sørgede for krisehjælp på et hotel, før de så endelig kunne vende hjem til deres familier.

Transportmarkedet er presset, og det sker ind imellem, at søfolk kommer i klemme, når et rederi går fallit, og rederiet ikke kan betale løn. Skibet Malaviya blev holdt tilbage i Skotland og kom først hjem 18 måneder senere. I hele denne belastende periode havde skibet tæt kontakt til den lokale afdeling af Stella Maris. Under hele forløbet fik de tre – fire gange om ugen besøg af Rev. Doug Douglas. Stella Maris sørgede for juridisk assistance, og lokale frivillige sørgede for at holde modet oppe. Der var sightseeing ved lokale seværdigheder, badmintonaftener i en lokal klub og udflugter til museer, kunstgallerier og kirker. De fleste fra besætningen stammede fra Indien, så der blev taget kontakt med det lokale, indiske samfund. Stella Maris var med hele vejen gennem

et krisefyldt forløb, hvor demoraliseringen lurede i baggrunden.

Besætningen var i panik på et fiskeriskib i en sydafrikansk havn, da den lokale afdeling af Stella Maris fik kontakt med folkene ombord. Skibet tog vand ind, der var ikke redningsveste ombord, og det var småt med ferskvandsforsyninger. Alligevel valgte kaptajnen at sejle videre.

Via Stella Maris krisecentral i London gik der besked til den nationale ledelse i Taiwan, der tog kontakt med skibet, så snart det var i havn. I Taiwan blev skibet holdt tilbage, og mandskabet fik udbetalt deres manglende løn.

Når et besætningsmedlem bliver alvorligt syg og må på hospitalet, sejler skibet som regel videre. Her kan Stella Maris træde til ved at sørge for kontakt til familien og kollegaerne ombord.

Arbejdsdagen var begyndt helt normalt, da matrosen Rai pludselig faldt om på et skib i Southampton. En massiv hjerneblødning havde fået ham til at kollapse, og han blev fløjet til behandling på et hospital. Han vågnede op her og måtte gennem et mareridt. Det meste af hukommelsen var væk, han forstod ikke, hvad man sagde til ham og havde svært ved at udtrykke sig. En diakon fra Stella Maris besøgte ham hver dag under den seks uger lange indlæggelse og fandt en in- **Fortsættes side 8. ►**

Med sjælesorg, juridisk rådgivning, jævnlige skibsbesøg, WiFi-forbindelse og tilbud om fritidsaktiviteter hjalp Stella Maris i Skotland søfolkene på skibet gennem en meget svær tid, mens skibet var strandet i Skotland. Foto: Stella Maris Skotland.

Stella Maris' julegaver til søfolkene i Køge Havn. Gaverne bestod af en gymnastikpose med refleks med diverse hygiejneartikler, dansk chokolade, hjemmestrik fra frivillige, mundbind og en skriftlig hilsen. Foto: Stella Maris Nordic.

Reportage: Rosenkransens mysterier på et bjerg i Lombardiet

På den UNESCO-ankendte pilgrimsrute Sacro Monte di Varese i det nordvestlige Lombardiet kommer man forbi 14 kapeller, der repræsenterer rosenkransens mysterier.

Tekst og fotos: Martin Bjørck

PILGRIMSKAPEL Den blide lyd af knitrende sne under mine støvler bliver brudt af en rumsteren fra den store busk bagved det fjerde kapel. Jeg stopper op. Sekundet efter farer en lille kanin ud af busken og tværs over stenene. Så er den væk igen. Jeg går videre og følger den stejle bakke mod det næste kapel.

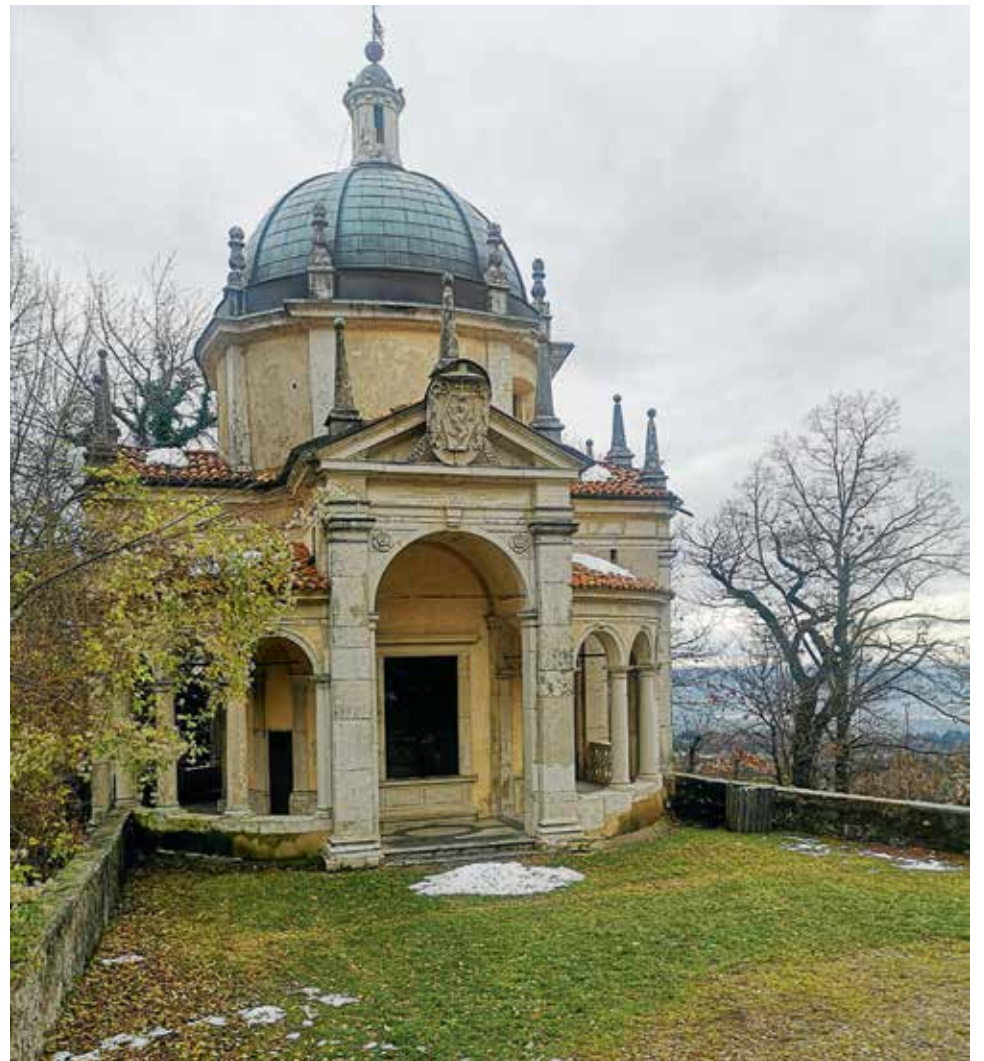
På hver side op ad den brede, skrånede brostensbelagte sti står aflædte bøg, kastanje og hasseltræer tæt og svajer i den kolde vind. Ser man længere frem for sig ud på bjergsiderne, maler træerne sorte linjer i det hvide, nøgne landskab, så langt øjet rækker.

Om sommeren er synet af dette sted en eksplosion af frodig grøn natur og bærer måske en mere umiddelbar smukhed, men vinteren kan altså noget helt særligt, og for undertegnede er det yndlings tidspunktet at gå ruten på Sacro Monte di Varese, som ligger cirka 800 meter over havets overflade, og med udsigt over Varese by med dens cirka 80.000 indbyggere og søen ved sin side.

I moderat tempo og uden stop tager det

cirka 45 minutter at gå fra pilgrimsrutens første punkt, 'Kirken af den ubesmittede Undfangelse' ved Via Sacra, og op til toppen, hvor Santa Maria del Monte-kirken ligger. Sidstnævntes klokker kan man ofte høre kime ud i dalen. Men imellem de to punkter ligger 14 kapeller, der i tre kapitler, med fem kapeller i hver, fortæller om rosenkransens mysterier: De glædesfulde, de smertefulde, og de herlighedsfulde mysterier. Og den fortælling fortjener opmærksomhed. Så hvorfor skynde sig?

På denne let overskyede formiddag – en torsdag i december uden for sæsonen og endda med corona som en ekstra faktor – tæller jeg i alt fem personer på den to kilometer lange vej til toppen. Heriblandt en lille gruppe af hundeluffere og en nonne. På vejen ned møder jeg tre personer. Den første en fritidsfotograf, der cirka halvvejs på ruten forsøger at fange billedet af en lille fugl på en gren. Den anden er en motionist med gangstave, knæbeskyttere og termoflaske. Den tredje er en midaldrende kvinde. Hun sidder med rank ryg og lukkede øjne på en af de mange stenbænke,

Det fjortende kapel fortæller historien om Marias antagelse. 13 statuer af apostlene er arrangeret omkring den tomme urne, når man ser ind ad ruden til kapellet.

der indbyder til hvil langs ruten.

Ellers er selskabet fugle, eger og et par vilde kaniner, der løber på tværs af stien enkelte gange. Der er ingen mobildækning heroppe og ingen forstyrrende lufttrafik, så lejligheden til fordybelse og til at dyrke den indre ro er vel næsten så rig, som den kan være.

'Rosenkrans Mysterierne'

Sacro Monte di Varese er en af de ni pilgrimsruter på bjerge i Lombardiet og nabo-regionen Piemonte, som blev anerkendt af UNESCO som verdens kultur- og naturarv steder. Det skete tilbage i 2003, men Sacro Monte di Varese – som ligger på Vela Bjerg – har naturligvis en historie, der går meget længere tilbage.

I 1604 besluttede kapuciner munken Giovanni Battista Aguggiari at opføre 14 kapeller, som var dedikeret til 'rosenkrans

mysterierne' og som skulle tilbyde troende en vej til meditation og bøn. Kapellerne stod færdigbygget 20 år senere. De er pyntet med statuer og freskomalerier af de store Lombard-kunstnere fra det 17. århundrede, herunder den lokale kunstner Pier Francesco Mazzucchelli, som delte læremester med Caravaggio. Kapellerne er skiftevis blevet restaureret i løbet af 1980'erne og 1990'erne.

Som nævnt, er rosenkrans mysterierne delt op i tre kapitler, og hvert kapitel er på pilgrimsruten markeret med en bue.

Den første bue på stien repræsenterer rosenkransens glædesfulde mysterier. Øverst er statuen af Maria med barnet, der tilbyder rosenkransen til pilgrimme. De barokke statuer på siderne viser S. Domenico og S. Francesco.

Første kapel handler om 'Bebudelsen', og i selve kapellet har man genskabt et rum i et patricierhus fra det 17. århundrede med en træseng og en skænk. Statuer inde i selve kapellet viser ærkeenglen Gabriel og Maria.

Andet kapel repræsenterer Marias besøg hos hendes kusine Elisabeth, som var mor til Johannes Døberen. Scenen består af tolv terracotta statuer, lavet af Silva. Freskerne er af Giovanni Paolo Ghiandaia (1624).

Tredje kapel huser fødselskirken. Kapellet indeholder fjorten terracotta statuer, blandt andet af Jesus som baby. Freskomalerierne på væggene er af Renato Guttuso, der skildrer 'Flugten til Egypten'.

Fjerde kapel skildrer præsentationen af Jesus for præsten i templet og gengives med tyve malede terracotta statuer.

Femte kapel, hvor 22 statuer viser, hvordan Jesus strides med lægerne i Jerusalems tempel.

Anden bue introducerer rosenkransens smertefulde mysterier. Statuen af den helige kardinal er to og en halv meter høj og er placeret øverst i strukturen.

Sjette kapel viser bønnen i olivenhaven. Kapellens nordlige orientering får lyset til at trænge ind i en *Fortsættes side 8.* ▶

Pilgrimsruten er også populær blandt hundeluffere og vandrere. Her ved det syvende kapel.

Santa-Maria del Monte-kirken ligger på toppen af pilgrimsruten. Ved alteret i kirken finder man det 15. mysterium, der viser Marias kroning.

Ny international chef i Caritas Danmark

Cecilie Winther har mange års erfaring med internationalt hjælpearbejde i inden- og udenlandske organisationer.

ANSÆTTELSE Cecilie Winther træder den 1. februar som ny international chef i Caritas Danmark. Med sig tager hun mange års erfaring med internationalt hjælpearbejde for en række organisationer som Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp og FN samt udstationeringer i Sri Lanka, Malawi og som landechef for Folkekirkens

Nødhjælp i Etiopien.

”Det er mig en stor glæde at Cecilie Winther har takket ja til jobbet som international chef i Caritas Danmark. Man mærker med det samme Cecilies empati og retfærdighedssans, og hun har fagligheden og erfaringerne til at styre Caritas Danmarks arbejde ind i fremtiden”, siger Caritas

Danmarks generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj.

Cecilie Winther, der kommer fra en stilling som Senior Advisor i internationale programmer i Røde Kors, er ofte stødt på Caritas, når hun har været udsendt til internationalt projekter, og mødet med det store globale netværk har også været afgørende for hendes beslutning om at takke ja til jobbet som international chef i Caritas.

”Jeg har to afgørende grunde til at ville arbejde for Caritas. For det første hviler Caritas’ arbejde på stærke og tydelige værdier om menneskeligt ligeværd, fællesskab og solidaritet. Og for det andet arbejder Caritas tæt sammen med lokale trosbaserede

partnerorganisationer med frygtløse ledere i front, som kan gøre en stor forskel, både politisk og i forhold til økonomisk udvikling af lokalsamfund”, fortæller Cecilie.

Foto: Caritas Danmark.

Pater Urban Figge OMI død, 89 år gammel

Virkede i Danmark fra 1958 til 1996.

DØDSFALD Oblatfædrene meddeler, at deres medbroder, pater Urban Figge, den 3. januar 2021 er afdøet ved døden på ordenens plejehjem i Belleville, Illinois, USA.

Pater Figge blev født den 24. december 1931. I 1951 indtrådte han hos oblatfædrene og gennemførte sine filosofi- og teologistudier i hhv. Canada og USA og blev præsteviet den 8. september 1957 i Pine Hills, USA.

I 1958 kom han til Danmark og begyndte sit virke ved oblatfædrenes nyoprettede kommunitet i Herlev, fra 1967 til 1971 som sognepræst ved Vor Frue kirke dér. 1972-73 arbejdede han i Sverige og Grønland. I 1973 blev han sognepræst i Viborg og afsluttede sit virke i Danmark med en længere årrække som sognepræst i Nuuk, Grønland. I 1996 rejste han til USA på sabbatår; men helbredsproblemer betød, at opholdet i USA blev permanent.

Selv om det er længe siden, pater Figge forlod bispedømmet, er han stadig i mange erindring, og vi mindes med taknem-

melighed hans mangeårige præstegerning hos os. Han hvile i fred.

+Czeslaw

Billede fra Vor Frue Kirkes 50 års jubilæumsbog.

Arbejdsgruppen Ælnoth, der var en fortsættelse af den nedlagte forening Ælnoths aktiviteter, har nedlagt sig selv. Gruppens ledelse udtaler i den anledning følgende:

Kære medlemmer af Arbejdsgruppen Ælnoth.

Først ønsker vi jer alle et godt og velsignet nytår.

Derefter må vi med beklagelse meddele jer, at Arbejdsgruppen Ælnoth er nedlagt. Baggrunden er følgende:

Styringsgruppen måtte på grund af manglende deltagelse aflyse medlemsmødet d. 24. oktober 2020. På dette møde skulle der vælges to nye medlemmer af Styringsgruppen, og der skulle fastlægges gebyr for indmeldelse i Arbejdsgruppen. Disse to afgørelser blev forelagt Arbejdsgruppens medlemmer til afgørelse pr mail. Der kom to svar, og ingen af disse indeholdt forslag til nye medlemmer af Styringsgruppen.

På den baggrund indstillede Styringsgruppen til Bestyrelsen for Sankt Andreas Bibliotek (SAB), at Arbejdsgruppen nedlægges. Dette spørgsmål er blevet behandlet på et bestyrelsesmøde for SAB, og det blev besluttet, at Arbejdsgruppen er nedlagt. Da Foreningen Ælnoth blev nedlagt i efteråret 2019, overgik Foreningens formue og skriftserie til Sankt Andreas Bibliotek (SAB) og Katolsk Historisk Arkiv (KHA), og formand for SAB’s bestyrelse, Sebastian

Olden-Jørgensen, forsikrer om, at man selvfølgelig fortsat vil passe på den lille publikationsformue, og skriftserien vil blive solgt og indtægterne lagt til kapitalen.

Sebastian Olden-Jørgensen fortsætter: ”I det øjeblik, der melder sig nogen, der vil føre arbejdet videre, kan vi jo lade Ælnoth genopstå, og jeg vil da heller ikke afvise, at foreningen/arbejdsgruppen momentant kan genoplives, hvis SAB/KHA kommer til at danne rammen om et passende arrangement. Det er i det hele taget sådan, jeg helst vil opfatte det: at Ælnoth er gået i dvale, lidt som en bog, der står på hylden i biblioteket uden at blive læst, næsten gemt og glemt, men som en dag måske alligevel bliver taget ned fra hylden og slået op.”

Selvom Arbejdsgruppen Ælnoth er nedlagt, vil der stadig være brug for, at der bliver arbejdet med at fremme kendskabet til katolsk historie. Så samtidig med at vi siger farvel til Arbejdsgruppen Ælnoth, skal der også være en opfordring til jer alle, at I, hvor det kan lade sig gøre, er med til at fremme kendskab til katolsk historie.

Med venlig hilsen, Styringsgruppen for Arbejdsgruppen Ælnoth. Birgit Clausen, George Indruszewski, og Kate Toft Madsen.

► *Fortsat fra side 6.* donesisk tolk, der kunne hjælpe ham til at forstå, hvad der var sket.

De skal vide, at de er elskede – både af Gud og mennesker

Første juledag delte David Noval julegaver ud til besætningerne på skibe i Køge Havn, og i begyndelsen af året besøgte han 52 søfolk fra Kiribati (et ø-rige i Stillehavet) på et af Mærsk kursuscetre, hvor de har været de sidste to måneder. De havde ikke set deres hjemland i 20 måneder og har lige nu ingen muligheder for at vende hjem p.g.a. Covid-19. Fysisk havde de det godt og fik god forplejning. Der var mulighed for at komme på internettet, der

blev arrangeret aktiviteter for dem, og de havde kontakt med en sømandspræst. Men de havde selvfølgelig hjemve og var præget af, at en af dem døde i juletiden, fortæller David Noval. De følte sig set og var glade for at møde menneskelig varme og interesse for deres sag.

For David Noval er det kærlighed, der er drivkraften bag det hele: ”Størst af alt er kærligheden, og uden den kunne vi ikke arbejde. Det er kærlighed til alle mennesker uanset religiøst tilhørsforhold, race, nationalitet eller noget som helst andet. Men ikke bare det – nok mest af alt også kærlighed til Kristus og den vej, han har vist os. Ved eksemplet har han vist os at elske de nederste i samfundet – de udstødte

og dem, som ingen tager sig af. Konkret drejer det sig om at vise de søfarende, der er strandet, at de er elskede – både af Gud og af mennesker”.

Sådan kan du hjælpe

Stella Maris arbejder for privat indsamlede midler. P.t. er David Noval eneste ansatte; men der arbejdes på at ansætte en fundraiser. Der er brug for mange frivillige i opstartfasen, og der er brug for alle talenter.

Alle kan hjælpe med forbøn. Har du garnrester, kan du melde dig som frivillig til at strikke halsrør, fingerløse vanter, strømper osv. Der er også brug for mennesker, der vil tage på skibsbesøg og er dygtige til at bygge en hjemmeside op.

Hvis du vil vide mere

David Noval kan kontaktes på:

davidnoval@stellamarismail.org.

Når vi kommer tilbage til mere normale forhold, kommer han eller en af de frivillige gerne ud i menighederne for at fortælle om Stella Maris’ arbejde. Ethvert bidrag – stort eller lille – modtages med taknemmelighed på MobilePay 90 98 90.

► *Fortsat fra side 7.* vinkel, der skaber en natlig effekt. Man kan bl.a. se en statue af Judas.

Syvende kapel. Viser den voldsomme scene af piskningen på søjle og består af otte statuer og tre store fresker.

Ottende kapel. Kristus tornekrone. Ti statuer i malet terracotta bruges til at vise scenen fra Pontius Pilatus’ palads, hvor Jesus får kronen sat på hovedet.

Niende kapel viser opstigningen til Golgata i tyve statuer.

Tiende kapel. Det sidste smertefulde mysterium, korsfæstelsen af Jesus gengives med halvtreds terrakotta statuer, Dionigi Bussolas arbejde. Øverst står det imponerende kors, mens Three Marys danner en gruppe på sidelinjen. Freskerne er af Antonio Busca (1668).

Tredje bue introducerer de herlighedsfulde mysterier

Ellevte kapel viser opstandelsen. Kristus, der cirkler midt i luften omgivet af otte statuer.

Tolvte kapel viser et væld af statuer af små engle opstigningen. Bygningen er placeret i en forhøjet position i forhold til sletten for at symbolisere selve ’opstigning’

Trettende kapel viser Helligåndens

flamme, ledsaget af en hvid due, der stiger ned på hovederne på de 11 apostle og Maria.

Det fjortende kapel handler om Marias antagelse. Apostlene er som statuer arrangeret omkring den tomme urne.

Femtende kapel, der viser Marias kroning, findes i selve Santa-Maria del Monte-kirken.

Gør ikke knæfald for tidsånden

Søren Ulrik Thomsen og liturgien.

Tekst: Kirsten Krog

TRO Digteren Søren Ulrik Thomsen har gennem årene skrevet flere essays om troen og sit forhold til liturgien. Essayene er at finde i forskellige udgivelser, men er nu samlet i bogen "Tro mod liturgien". Forlaget Eksistensen er i fuld gang med en serie om kendte menneskers tro og forskellige vinkler på troen. Thomsens bog er sidste skud på stammen. Tidligere er stemmer som forfatter Anne-Cathrine Riebnitzsky, tidligere korshærspræst Bjarne Lenau Henriksen, læge og tidligere formand for Etisk Råd Ole Hartling, forfatter og oversætter Niels Brunse og musikeren Lars Muhl kommet til orde i serien. Flere af disse bøger er stærkt anbefalelsesværdige. I parentes skal jeg her især henlede læsernes opmærksomhed på Bjarne Lenau Henriksens bog "Kristendommens menneskelighed", der er særdeles læseværdig og vigtig i sit emne.

Også foreliggende bog af Søren Ulrik Thomsen er værd at fordybe sig i – også for katolikker – selvom hensigten med denne udgivelse er at være en stemme ind i folkekirkens nuværende debat om en ny gudstjenesteordning. Thomsens tilgang til og forståelse af højmesse i Den danske Folkekirke kan nemlig være med til at fremme katolske læsers forståelse for og kærlighed til messen, som vi kender den i Den katolske Kirke, da Thomsen i sin liturgiforståelse langt hen ad vejen nærmer sig en katolsk forståelse. Det sker ikke mindst, når Thomsen kommer med en overbevisende begrundelse for, at vi som kristne og som kirke ikke skal gøre knæfald

for tidsånden. Han skriver her bl.a.: "Når kirkerne står tomme, er det måske ikke, fordi kirken ikke følger med tiden, men fordi det tværtimod er svært at tro på, at den repræsenterer Det Evige, når den altid er så optaget af at løbe efter det timelige" (s. 102). Ja, han går så langt, at han mener, at en ændring af højmesse i det, han kalder lavkirkelig retning, "ikke blot vil betyde et traditionstab og en kulturel forarmelse, men som en trojansk hest tillige medføre en

Søren Ulrik Thomsen. Foto: Robin Skjoldborg. Gyldendal.

ganske anden teologi" (s. 64). Han taler i den forbindelse om "kirkens Andethed", forstået på den måde, at mennesker, der sætter deres ben i kirken skal opleve, at de her ikke blot får mere af det, de kender fra deres hverdag, men at de møder noget andet, noget ophøjet og evigt. Derfor går Thomsen også indirekte imod at gøre bibeloversættelser for nutidige og hverdagsagtige, for "svarer den lille fremmedhed i kirkens sprog ikke udmærket til følelsen af at stå over for noget ufatteligt?" (s. 110). Højmesse er således noget man skal vokse ind i, et sted hvor man mødes af det, man ikke kan sige sig selv og af noget, som bliver ved med at vokse og åbne sig for én.

Højmesse er i én forstand "et ikke-socialt fællesskab" forstået på den måde, "at her er vi ikke vendt imod hinanden, men sammen om at være vendt imod Gud. [...] hvorfor vi også er nultillede over for hinanden ved at være lige for Gud" (s. 95). Dermed bliver højmesse også et anderledes fællesskab, som "sætter den evindelige, kværnende, mellem menneskelige kommunikation i stå ved at lade den støde på Guds tavshed, hvorved ritualer opstår" (s. 96). I dette "ikke-socialt fællesskab" har den hierarkiske struktur, som bl.a. ses i Den katolske Kirke til forskel fra i de karismatiske frikirker også sin funktion. For lige meget hvor indædt en modstander man er både af et fastlagt ritual i gudstjenesten og en hierarkisk opbygning af kirken, vil man uvægerligt falde ind i en fast form og en magtstruktur, og her mener Søren Ulrik Thomsen, at den faste liturgi og hierarkiet netop er et værn mod den fare, der er ved, at mennesker alligevel altid vil tilrane sig magt. Er man derfor imod ritualer og hierarki, vil enkeltpersoner med særligt stærke personligheder på en underfundig måde skabe et magthierarki, meget mere farligt end det, der er givet på forhånd, for "de er umulige at forholde sig til, fordi det er en afgørende del af deres selvforståelse,

at de slet ikke eksisterer" (s. 78).

En stor del af "Tro mod ritualer" er en gengivelse af forfatterens erfaringer og tanker i forbindelse med utallige besøg i kirker af snart sagt enhver observans. Man får et indblik i, hvor forskelligt ikke bare gudstjenesteformen, men også den deraf udsprungne teologi er i forskellige kirkesamfund, og Thomsen har en evne til ikke blot at gennemskue, hvad en bestemt form betyder for indholdet – for formen og indholdet, fremtræden og væsen kan ifølge ham ikke adskilles – men han har en hel særlig evne til at lade sig berige af det frugtbare i forskellige traditioner, uden af den grund at lade sig rokke i sit eget ståsted. *Søren Ulrik Thomsen: Tro mod idealet. Kristendommen ifølge Søren Ulrik Thomsen. Eksistensen, 2020, Hæftet, 190 sider. Pris: 140 kr.*

Angående korstegn

Tekst: Rolf Tönshoff

TEGN Det er ikke ualmindeligt, at troende kristne uden for kirkelig sammenhæng, måske før en alvorlig begivenhed som fx eksamen, solistisk optræden eller en længere rejse, gør korsets tegn og vi har da vist alle set en fodboldspiller eller anden idrætsudøver slå korsets tegn inden en såkaldt "skæbne-kamp." Vi kender det jo godt, men hvad er da korsets tegn? Det er et tegn både på Jesu lidelse, død og opstandelse, men også udtryk for troen på Treenigheden; derfor var det også tidligere skik og brug, hver gang Treenigheden blev nævnt at gøre korsets tegn. I det hele taget korsede man sig tidligere mere, end man gør i dag. (At korse sig kan i dag desværre også overført betyde noget ganske andet, nemlig at blive forarget og at tage afstand fra noget.)

Selve korstegnet, som går tilbage til oldkirken, har i tidens løb undergået forandringer; men man finder ikke omtale af selve tegnet i Bibelen; ikke alle ritualer i den kristne kirke kan man finde belæg for i Den hellige Skrift. I begyndelsen slog man kors for sig med højre hånd med én finger på panden – tommel el. pegefinger for dermed at bekræfte: Jeg tror på én Gud; siden blev det pege- og langfinger. I Østkirken var (og er) korstegnet kun med strakt tommel-, pege- og langfinger som symbol

på Treenigheden; her fra pande mod bryst og dernæst fra højre mod venstre. Hos os finder vi det store og det lille korstegn. Det store tegn med alle strakte fingre fra pande til bryst og – for at mindes tværbjælken i Jesu kors – skuldre fra (hertesiden) venstre mod højre. De ord, der ledsager korstegnet "I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn" stammer fra den tidlige Middelalder.

Vi gør korsets tegn med vievand, når vi betræder en kirke – både som indledning til, at den andagtsøgende samler sine tanker og til minde om vores egen dåb. Korstegnet spiller en vigtig rolle ved åbningen og afslutningen af liturgiske handlinger – ikke mindst i Treenighedens navn. Vi finder det naturligvis i fejringen af den hellige messe, men eksempelvis også ved Ordets Tjeneste, i andagter, ved skriftemålet og i begyndelsen og slutningen af tidebønnen. Rosenkransen indledes med korsets tegn og vi gør også korsets tegn ved celebrantens velsignelse og ved bestænkelse af vievand fx under bisættelseshøjtideligheden eller under den nu så sjældent brugte, men smukke indledningsliturgi til messen *Asperges*. Det lille korstegn med tommelfingeren alene finder anvendelse på pande, mund og bryst fx før evangelielæsningen eller når dåbsbarnet bliver velsignet ved dåbsliturgien. Det lille korstegn benyttes endvidere ved salvelsen

ved firmelse og præstevielser med krisam og Askekorset som indledning til fastetiden.

Korstegnet har altid bundet os kristne sammen – ikke bare, som nævnt, for sportsfolk eller før en optræden på scenen, men også inden for den familiære kreds fx indvielse af hjem, ved bøn, arbejde og måltid og påbegyndelse af længere rejser.

Pave Frans har for ikke så længe siden i en manende opfordring tilskyndet til, at korstegnet – især hos børn – ikke bare bliver et hastigt håndslag ved overkroppen; men at denne gestus hos alle katolikker får den vægt, som ærbødigheden over for Treenigheden kræver.

Pave Frans tilskynder til, at korstegnet får den vægt, som ærbødigheden over for Treenigheden kræver.

Februar

1. *grøn*. Mandag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 31,20.21.22.23.24.
 R. Vær stærke, fat mod, alle I som venter på Herren!
 L.: Hebr 11,32-40. Ev.: Mark 5,1-20.
2. *grøn*. Tirsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 22,26b-27.28+30.31-32.
 R. De, som søger dig, Herre, skal prise dig.
 L.: Hebr 12,1-4. Ev.: Mark 5,21-43.
3. *grøn*. Onsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 103,1-2.13-14.17-18a.
 R. Herrens troskab varer fra evighed til evighed mod dem, der frygter ham.
 L.: Hebr 12,4-7.11-15. Ev.: Mark 6,1-6.
4. *grøn*. Torsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *rød*. **Blasius**, biskop og martyr (†316)
 V. Sl 48,2-3a.3b-4.9.10-11.
 R. Gud, vi har oplevet din troskab her i dit tempel.
 L.: Hebr 12,18-19.21-24. Ev.: Mark 6,7-13.
Blasiusvelsignelse
5. *rød*. Fredag i 4. alm. uge. (IV Ps).
Agathe, jomfru og martyr (†251)(m)
 V. Sl 27,1.3.5.8b-9c.
 R. Herren er mit lys og min frelse.
 L.: Hebr 13,1-8. Ev.: Mark 6,14-29.
6. *rød*. Lørdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
Paul Miki og lidelsesfæller, martyrer (†1597) (m)
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6.
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 L.: Hebr 13,15-17.20-21. Ev.: Mark 6,30-34.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *hvid*. HERRENS FREMSTILLING I TEMPLET. (f)
 (5. ALM. SØNDAG)
 Gl. Cr. Sær. pf.
1.L.: Mal 3,1-4
 V. Sl 24,7.8.9.10
 R. Hærskarers Herre, han er ærens konge!
2.L.: Hebr 2,14-18
 Ev.: Luk 2,22-40 eller 2,22-32
8. *grøn*. Mandag i 5. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Hieronymus Æmiliani**, præst (†1537)
 Eller *hvid*. **Josephina Bakhita**, jomfru (†1947)
 V. Sl 104,1-2a.5-6.10+12.24+35c.
 R. Herren skal glæde sig over sine værker.
 L.: 1 Mos 1,1-19. Ev.: Mark 6,53-56.
9. *grøn*. Tirsdag i 5. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 8,4-5.6-7.8-9.
 R. Herre, vor Herre! Hvor herligt er dit navn over hele jorden.
 L.: 1 Mos 1,20--2,4a. Ev.: Mark 7,1-13.
10. *hvid*. Onsdag i 5. alm. uge. (I Ps).
Scholastica, jomfru (†543) (m)
 V. Sl 104,1-2a.27-28.29b-30.
 R. Min sjæl, pris Herren!
 L.: 1 Mos 2,4b-9.15-17. Ev.: Mark 7,14-23.

11. *grøn*. Torsdag i 5. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Den salige Jomfru Maria af Lourdes**
 V. Sl 128,1-2.3.4-5.
 R. Lykkelig hver den, der frygter Herren.
 L.: 1 Mos 2,18-25. Ev.: Mark 7,24-30.
12. *grøn*. Fredag i 5. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 32,1-2.5.6.7.
 R. Lykkelig den, hvis overtrædelser er tilgivet.
 L.: 1 Mos 3,1-8. Ev.: Mark 7,31-37.
13. *grøn*. Lørdag i 5. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 90,2.3-4.5-6.12-13.
 R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
 L.: 1 Mos 3,9-24. Ev.: Mark 8,1-10.
14. *grøn*. **6. ALM. SØNDAG**.
 Gl. Cr. Alm. S. pf.
1.L.: 3 Mos 13,1-2.43-46;
 V. Sl 32,1-2.5.11.
 R. Hos dig søger jeg skjul:
 du lader jubel over min redning lyde omkring mig.
2.L.: 1 Kor 10,31--11,1.
 Ev.: Mark 1,40-45.
15. *grøn*. Mandag i 6. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 50,1+8.16b-17.20-21.
 R. Du skal bringe takoffer til Gud.
 L.: 1 Mos 4,1-15.25. Ev.: Mark 8,11-13.
16. *grøn*. Tirsdag i 6. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 29,1a+2.3ac-4.3b+9b-10.
 R. Herren velsigner sit folk med fred!
 L.: 1 Mos 6,5-8; 7,1-5.10. Ev.: Mark 8,14-21.
Det almindelige kirkeår afbrydes her og genoptages mandag den 1. juni ("2. pinsedag").

FASTETIDEN

17. *viol*. **ASKEONSDAG**. (IV Ps).
 Faste pf. IV.
1.L.: Joel 2,12-18;
 V. Sl 51,3-4.5-6a.12-13.14+17.
 R. Herre, vær os nådig, for vi har syndet!
2.L.: 2 Kor 5,20--6,2.
 Ev.: Matt 6,1-6.16-18.
Faste- og abstinensdag.
Askeindvielse kan foretages ved hver menighedsmesse eller ordets gudstjeneste.
18. *viol*. Torsdag efter askeonsdag. (IV Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 1,1-2.3.4+6
 R. Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
 L.: 5 Mos 30,15-20. Ev.: Luk 9,22-25.
19. *viol*. Fredag efter askeonsdag. (IV Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 51,3-4.5-6a.18-19
 R. Et sønderbrudt og sønderknust hjerte afviser du ikke, Gud.
 L.: Es 58,1-9a. Ev.: Matt 9,14-15.

20. *viol*. Lørdag efter askeonsdag. (IV Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 86,1-2.3-4.5-6
 R. Vis mig din vej, Herre,
 så jeg kan vandre i din sandhed.
 L.: Es 58,9b-14. Ev.: Luk 5,27-32.
21. *viol*. **1. SØNDAG I FASTEN**.
 Cr. Faste pf.
1.L.: 1 Mos 9,8-15;
 V. Sl 25,4-5b.6+7bc.8-9.
 R. Dine stier, Herre, er altid godhed og troskab for dem, der holder din pagt og din lov.
2.L.: 1 Pet 3,18-22.
 Ev.: Mark 1,12-15.
Electioceremonien i Domkirken.
22. *hvid*. Mandag. APOSTLEN PETERS STOL (f)
 Gl. Ap. pf.
 L.: 1 Pet 5,1-4
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 Ev.: Matt 16,13-19
23. *viol*. Tirsdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 34,4-5.6-7.16-17.18-19
 R. Herren befrier dem fra alle deres trængsler.
 L.: Es 55,10-11. Ev.: Matt 6,7-15.
(Polycarp, biskop og martyr (†166) kan ihukommes)
24. *viol*. Onsdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 51,3-4.12-13.18-19
 R. Et sønderbrudt og sønderknust hjerte afviser du ikke, Gud.
 L.: Jonas 3,1-10. Ev.: Luk 11,29-32.
25. *viol*. Torsdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 138,1-2a.2b-3.7c-8
 R. Den dag jeg råbte, Herre, svarede du mig.
 L.: Tilf. C t. Est 12.14-16.23-25. Ev.: Matt 7,7-12.
26. *viol*. Fredag i 1. uge i fasten. (I Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 130,1-2.3-4.5-6.7-8
 R. Hvis du, Herre, vogted på skyld, hvem kunne da bestå, Herre?
 L.: Ez 18,21-28. Ev.: Matt 5,20-26.
27. *viol*. Lørdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
 Faste pf.
 V. Sl 119,1-2.4-5.7-8
 R. Lykkelig den, der vandrer efter Herrens lov.
 L.: 5 Mos 26,16-19. Ev.: Matt 5,43-48.
28. *viol*. **2. SØNDAG I FASTEN**.
 Cr. Faste pf.
1.L.: 1 Mos 22,1-2.9a.10-13.15-18;
 V. Sl 116,10+15.16-17. 18-19.
 R. Jeg skal vandre for Herrens ansigt i de levendes land.
2.L.: Rom 8,31b-34.
 Ev.: Mark 9,2-10.

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86

89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

► *Fortsat fra side 12* perspektiver på forholdet mellem kristne og jøder. Et friskt eksempel på de udfordringer, vi står overfor, ser vi i Ervin Kohns bidrag om omskæringsdebatten i Norge. Her gik bølgerne højt. Ja, dialogen er en nødvendig, men svær kunst.

SEGL. *Katolsk årsskrift for religion og samfund. St Olav Forlag 2020.374 sider. Pris: 298 norske kroner.*

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 4/2021**, som udkommer den **12. marts 2021**, skal være KO i hænde senest den **22. februar 2021**.

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 5/2021**, som udkommer den **9. april 2021**, skal være KO i hænde senest den **22. marts 2021**.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Biskoppens kalender

Februar 2021

3. kl. 11.00 Messe i Sct. Mariæ Kirke, Frederiksberg
kl. 12.30 Messe i Sct. Mariæ Kirke, Frederiksberg
14. kl. 15.00 Fællesmøde i Danske Kirkers Råd
24. kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerter Kirke, København
31. kl. 10.00 Pontifikalmesse i Domkirken i anledning af Sct. Ansgars fest

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther, annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Martin Bjørck, Malene Fenger-Grøndahl, Kirsten Krog og Rolf Tønshoff.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40 kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:

www.katolskoriering.dk/forside/

Bønnens Apostolat

Februar 2021

For hele verden med særligt
fokus på vold mod kvinder

- at de kvinder, der er ofre for vold,
må blive beskyttet af samfundet
og at deres lidelser må blive
bemærket og taget hensyn til.

Bogen:

Nøglen, der blev væk

af forfatteren og ved forlaget KAHRIUS,
selges i boghandlen samt via forfatterens forlag.

Den vejledende udsalgspris er sat til 249,-

Birthe Barbara Thalund Grønne, fik hjælp af Gud
igennem hendes virke i processen, som altid.

Det er en lille kompakt komisk historie
til læsernes nok så fine bogreoler.

Men tag dog ikke fejl af humoren.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Husk du kan hente liturgisk kalender
som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

Vor kære morbror

Bernhard Halatyn

f. 24.04.31 død 11.1.21 er sovnet stille.

ÆRE VÆRE HANS MINDE RIP

På familiens vegne

Inge Switon-Rønnow

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Martin Ryom
- en katolsk bedemand
T 39 29 60 08
Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Dialog med udfordringer

Forholdet mellem kristendommen og jødedommen er en brødrefortælling.

Tekst: Lisbeth Rütz

DIALOGARBEJDE Så er SEGL på banen igen! Og som altid er det med glad forventning og lidt misundelse på nordmændene, når man åbner årbogen, der er kommet hvert efterår siden 2012. I år er temaet brødrefortællingen om forholdet mellem kristne og jøder. En tusindårig, smertefyldt fortælling med stort konfliktpotentiale – med både kontinuitet og brud; men også en fortælling i uafbrudt udvikling.

Allerede Pius XI argumenterede for, at henvisningen til “de troløse jøder” skulle fjernes fra Langfredagsliturgiens bønner. Det blev dog opgivet af frygt for en dominoeffekt af liturgiske reformer, fortæller Peter K. Soelberg, medlem af SEGLs

redaktion. Først i 1959 fjernede Johannes XXIII formuleringen. Da Johannes Paul II i 1986 som den første pave nogensinde besøgte en synagoge, var det en milepæl og den foreløbige kulmination på den proces, der blev indledt med koncilserklæringen *Nostra Aetate*.

Både jødedommen og kristendommen bekender troen på en Messias. Tidligere har vi været vant til, at med Jesus kommer der et brud. Men vil vi forstå ham, bør vi snarere tænke i kontinuitet, for uden den jødiske traditionsverden, Jesus hører hjemme i, bliver resultatet en “mindre forståelig, vanskeligere tilgængelig og mer blodfattig Jesus i kristen kontekst”, skriver Soelberg.

Soelberg nævner som et spændende eksempel på jødisk jesusforskning den amerikanske rabbiner Jacob Neusners analyse af Bjergprædikenen. Neusner ser Jesus som dybt forankret i jødisk tradition og tolker hans bjergprædiken ud fra samtidig rabbinisk tænkning. Det unikke ved Jesus viser sig ifølge Neusner ved, at han træder i Guds sted. Her må vandene skilles. Benedikt XVI kommer i sin første bog om Jesus udførligt ind på Neusners respektfulde dialogforsøg med kristendommen og Jesu afhængighed af jødisk tradition.

Jøderne blev udgrænset

Årbogen er som vanligt inddelt i afsnit om historie, teologi og spiritualitet, kultur, samfund og boganmeldelser, der som i et prisme belyser det jødiske tema fra forskellige vinkler.

Vanetænkning fortæller os, at jødedommen og kristendommen har en fast, uforanderlig kerne, der gør dem væsensforskellige. Klassiske eksempler på

denne essentialistiske opfattelse er ældre forskning som Adolf von Harnack *Das Wesen des Christentums* (1900) og Leo Baekes *Das Wesen des Judentums* (1905). Risikoen ved essentialismen viser sig allerede ved Justin Martyr, der river profetudsagn ud af konteksten og bruger dem som evige, uforanderlige sandheder om “jødernes natur”. Men grænserne mellem jødedommen og kristendommen er meget mere flydende end vi tror, viser Oskar Skarsaune i “Hvem påvirket hvem?” – et afsnit om paradigmeskiftet i Jesusforskningen. Diskussionen om Jesus som Messias er jødisk internkritik og de jødekritiske udsagn i NT skal ses i lyset af det, skriver Skarsaune i en beskrivelse af den tidlige dialog mellem jøder og kristne.

Han påpeger en overraskende stor forskel på ledes og græsrodders mindset inden for kristendommen og jødedommen. På begge sider forsøgte de religiøse ledere at minimere samkvemet mellem jøder og kristne. Men indstillingen hos græsrod-

Fortsættes nedeunder ►

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 2
29. januar 2021 · 47. årgang
POST
PP
DANMARK

derne var helt anderledes. Kristne deltog i jødiske højtider, fulgte mange af jødernes skikke og lod også rabbinerne rådgive sig om ægteskab. Kirkeledelsens forsøg på at hindre kristnes socialisering med jøderne topper ifølge Skarsaune med Det fjerde Laterankoncilts bestemmelser, der i 1215 påbyder jøderne at bære synlige tegn på at de er jøder.

På det teologiske plan viser udgrænsningen sig ved det, der fra Augustin bliver standardteologi – at jødernes eksil var kommet over dem som en straf for at have fornægtet Kristus – lige som eksilet i Babylon var straffen for deres synder.

Antijødisk ikonografi

Hvorfor findes der chikanerende afbildninger af jøder i middelalderlige norske kirker

på et af de helligste steder i kirkerummet – tæt på hovedalteret? Det er et af de spørgsmål, Kristin Bliksrud Aavitsland sætter sig for at besvare i kapitlet om anti-jødisk ikonografi i norsk middelalder. Billederne stammer fra en tid, hvor der ikke var jøder i hele Skandinavien. Hun analyserer en række billeder med faste typer som Kirken og Synagogen. Hvor Kirken står rank og værdig med krone på hovedet, er Synagogen en karikeret og uværdig figur med tjavset hår halvnøgen og sjusket klædt. Kirkens og Synagogens placering under korset er gennemtænkt. Det er en visuel retorik, der retter sig mod teologisk skolede modtagere og fremstiller jødedommen som forræderisk og hadefuld. Figurene ses som eksempel på anti-judaisme – dvs. en kirkelig modstand mod jødisk kultur og religion. Artiklens forfatter

ser antijudaismen som væsensforskellig fra antisemitismen – den er teologisk begrundet, mens antisemitismen voksede frem i 1800-tallet som en socialpolitisk bevægelse og kombineret med biologisk racisme blev sat i system af 1900-tallets nazister. Men i praksis må man vel regne med, at tankegods fra den antijudaistiske tradition er med til at gøde jordbunden for antisemitismen?

Ole Chr. M. Kvarme skriver i *Roma og jøderne* om det romerske ghettoliv fra 1555 til 1870. Da Rom blev hovedstad i det genforenede Italien, forsvandt murene om ghettoen omsider. Der kom mure omkring jødernes bydel i 1555, hvor pave Paul IV skrev i dokumentet *Cum nimis absurdum*: “Det er absurd og upassende, at jøder som selv er skyld i, at de er dømt til evig slaveri, skal ha fri tilgang til vårt samfund og bo iblant oss”.

Historien om Kirken og jøderne er fuld af modsætninger. Gregor den Store etablerede i 500-tallet et princip om, at jøder skulle have Kirkens beskyttelse, og der findes også eksempler på, at jøder gjorde karriere som pavelige embedsmænd. Men bagsiden var som Kvarme nævner nedsættende omtale af jøder og jødisk religion.

Pius XII's pontifikat er også historien om, hvordan 80 % af de romerske jøder blev reddet. Mange af dem gik under jorden i klostre og andre kirkelige institutioner, og efter krigen mødte paven stor taknemmelighed fra mange jødiske ledere. Men Kirkens tradition for arrogance over for jøderne og Pius XII's angiveligt ikke særlig store engagement i spørgsmålet gjorde, at vendepunktet først kom med *Nostra Aetate*.

Først i 2015 i anledning af 50-års jubilæet for *Nostra Aetate* kom dokumentet “God's gift and his Call is Irrevocable”. Her er perspektivet det paulinske i Romerbrevet 11,29 Gud fortryder ikke sine nådegaver og

sit kald.

Antisemitismen er igen aktuel

Antisemitismen stikker igen sit grimme fjæs frem i Europa.

I “Antisemitisme i dagens Europa” skriver Vibeke Moe om generelle træk i den nye antisemitisme. Hun fortæller, at antisemitisme har til fælles med andre former for gruppefjendtlige holdninger, at den er mest udbredt hos ældre, mænd og lavtuddannede.

Antisemitismen udtrykker fjendtlighed over for jøder, netop fordi de er jøder. Et fællestræk for forestillingerne om “jøder” er udgrænsningen af dem som “de andre”, “de fremmede”, der kan fungere som forklaringsmodeller for forskellige problemer i samfundet – senest under coronaudbruddet med forestillinger om, at jøderne har spredt denne virus for at få magt.

Et af de mest fascinerende afsnit i SEGL er “Det fjerde beger og Jesu død” – en artikel af Brant Pitre om Jesu sidste måltid sammen med disciplene. Pitre analyserer den sidste nadver som den beskrives i evangelierne og får en masse nye nuancer frem. Måltidet følger det traditionelle firedelte jødiske påskemåltid. I det sidste måltid med disciplene er Jesus både vært og offer. Det Lukas kalder “bægeret efter måltidet” (Luk 22,20) tolkes som det tredje – velsignelsens bæger nævnt af Paulus i 1 Kor 10,16.

Der er stof til mange timers læsning i SEGL 2020. Her er små erindringsglimt fra synagogen i Oslo, fortællinger om Elly Salomon og andre jøder, hvis skæbne huskes med en snublest i fortovet og historier om konvertitterne Hildegard Burjan og Gustav Mahler. Her er længere analyser af kunst og liturgi og afsnit, der lægger historiske

Fortsættes side 10 nederst ►

3 nye malebøger fra Pastoral-Centret

Bestil på KATOLSK WEBSHOP www.pastoral.dk
Hurtig levering fra 49 kr. - vælg selv udleveringssted

Kristen araber valgt til ny Focolareleder

Religionsdialog er fortsat et vigtigt fokuspunkt for Focolare.

BEVÆGELSER Den 58-årige Margaret Karram, Focolarebevægelsens nye leder for de næste seks år, er født og opvokset i Haifa i Israel. Hun taler hebraisk, arabisk, italiensk og engelsk og er uddannet i jødiske studier ved American Jewish University i Los Angeles. Hun har i forskellige kommissioner arbejdet med religionsdialog mellem kristendommen, jødedommen og islam i Det hellige Land og arbejdede i 14 år på Italiens generalkonsulat i Israel. Hun er også engageret i dialog mellem kirkelige bevægelser og nye, katolske fællesskaber.

I 2013 fik Margaret Karram sammen med den jødiske forsker Yisca Harani Mount Zion Award-prisen og i 2016 modtog hun den internationale Santa Rita pris for sit arbejde med dialog i dagligdagen mellem kristne, jøder, muslimer, israelere og palæstinensere.

Bevægelsens øverste forsamling, der startede den 24. januar og sluttede den 7. februar, foregik i år online pga. coronapandemien. Efter statutterne skal den ledes af en kvinde, der har aflagt evige løfter i Focolare, og den skal have en af bevægelsens præster som assisterende leder. Den 64-årige spanier Jesús Morán blev genvalgt som assisterende leder. Pt. findes Focolarebevægelsen i 182 lande over hele verden.

Margaret Karram blev valgt med mere end to tredjedel af stemmerne på Focolarebevægelsens øverste forsamling af 359 repræsentanter fra hele verden. Hun efter-

følger italieneren Maria Voce, der har ledet bevægelsen i 12 år.

Skal sprede lys og varme i verden

Focolarebevægelsen blev grundlagt i 1943 af den 23-årige Chiara Lubich, der ledede den frem til sin død i 2008. Den tog sit navn efter focolare – det italienske ord for ildsted. Bevægelsen er tænkt som et sted, hvor evangeliet leves i hverdagen og

Margaret Karram, Focolarebevægelsens nye leder. CSC audiovisivi. Focolare.org.

spredde lys og varme ud i en verden, der ikke kender Gud.

Lige siden Chiara Lubich blev inspireret til at leve sit liv efter "At de alle må blive ét" (Joh 17,21), har det været Focolares karisma at arbejde for enhed og dialog på tværs af religioner, kulturer og sociale klasser. Ifølge bevægelsens egne tal findes der 140.000 medlemmer og cirka 2 millioner medlemmer af Focolare. Nogle bor sammen i små fællesskaber og lever et ordenslignende liv med forpligtende løfter, mens andre er løbere tilknyttet og efter interesse deltager i bevægelsens mange arrangementer – for eksempel familieretræter, børne- og ungdomsarbejde eller studiegrupper.

Ved audiensen efter bevægelsens møde, takkede pave Frans Focolarebevægelsen for dens arbejde.

"Det, som vi ønsker os i dag af Kirken, er, at den tager sig i agt for den selvoptagethed, der fører til altid at forsvare institutionen på bekostning af personer og som også kan føre til at retfærdiggøre eller dække over nogle former for misbrug. Vi har erfaret det med stor smerte og opdaget det i disse seneste år", sagde paven.

Han påpegede, hvordan den nuværende krise med et fald i kald også kan være en chance for at nå en ny modenhed.

Paven opfordrede Focolare til at leve sin spiritualitet både gennem fordybelse i sin karisma og gennem engagement i verden. Han takkede for den glæde, bevægelsen viser i sit engagement og tilføjede spøgende: "Der er fire ting som Gud ikke ved – hvad jesuitterne tænker på, hvor mange penge salesianerne har, hvor mange søsterkongregationer der er og hvad focolarinerne smiler af."

LR

Tre kirkelærere indføres i Kirkens kalender

Med et dekret har paven indskrevet tre kirkelærere i den almene romerske kirkekalender som valgfrie mindedage.

KALENDER Den 27. februar – den hellige Gregor af Narek, abbed og kirkelærer, født i år 951 i Armenien (det nuværende Tyrkiet). Han kom fra en familie af lærde gejstlige og forfattere, og hans far, Khosrov, var ærkebiskop. Indtrådte som ung i klosteret Narek, hvor han tilbragte næsten hele sit liv med at undervise på klosterskolen. Dengang var klosteret et vigtigt centrum for den armenske renæssance inden for litteratur, kunst, arkitektur og teologi, og her spillede Gregor en ledende skikkelse som munk, poet, mystisk filosof og teolog. Han skrev flere bibelkommentarer og var forfatter til en lang række poetiske skrifter. Efter hans død i 1003 er utallige mirakler og traditioner blevet tilskrevet ham, og måske derfor har han fået betegnelsen "den agtpågivende engel i menneskelig form". Den armenske-apostoliske Kirke ærer ham som en af deres hellige bibeloversættere. Pave Frans ophøjede ham til kirkelærer i 2015. Den 10. maj – den hellige Johannes af Ávila, præst og kirkelærer, født ca. 1500

i Almodóvar del Campo i Spanien. Efter sin præstevielse gennemkrydsede han til fods hele Andalusien som missionær. Som reformator af præstelivet i Spanien udlagde han for gejstligheden det tridentinske koncils vigtigste beslutninger og betydning. Blev uretmæssigt anklaget for at sprede kættersk lære og blev udsat for forhør og fængsel, hvilket blot gjorde hans udlægning af den katolske lære endnu mere brændende. Boede de sidste år af sit liv afsondret i

Kirkelærer (lat. doctor ecclesiae).

Ærestitel inden for Den katolske Kirke, der gives især til teologer og andre som anses for at være et forbillede for de troende. Kravet er, at hele Kirken drager nytte af deres virke. Titlen gives sjældent og kun til afdøde personer, som desuden er saligkåret og kanoniseret.

Kirkelærernes virke har varieret meget i både område og form. Nogle, som pave

Montilla (i bispedømmet Córdoba), hvor han døde i 1569. Pave Benedikt XVI ophøjede ham til kirkelærer i 2012.

Den 17. september – den hellige Hildegard af Bingen, jomfru og kirkelærer, født i Bermersheim i Tyskland 1098. Aflagde de evige klosterløfter i 1115 i benediktinerklostret Disibodenberg. Omkring 1150 grundlagde hun klostret Rupertsberg nær Bingen og blev klostrets første abbedisse. Hildegard var uddannet i naturvidenskab og musik, og udlagde i sine fromme skrifter for gejstlige og lægfolk de åbenbaringer, hun modtog gennem mystisk kontemplation. Hun prædikede omvendelse i handling og påtalte læremæssige vildfarelser, hvorfor både fyrster og paver opsøgte hende som værdsat rådgiver. Hun døde i 1179. Pave Benedikt XVI ophøjede hende til kirkelærer i 2012.

Gregor I og Ambrosius, var prominente brevskrivere, andre har været mystikere som Katharina af Siena og Johannes af Korset. Augustin og Robert Bellarmin beskyttede Kirken mod kætteri.

Først i 1970 blev en kvinde ophøjet til kirkelærer, og i dag har fire kvinder denne ærestitel: Katharina af Siena, Teresa af Ávila, Thérèse af Lisieux og Hildegard af Bingen. Der er i dag 36 kirkelærere.

Prædiken

På vej ind i fastetiden.

Læs mere på side

5

Foreningsliv

Islam og kristendom på A.C's program.

Læs mere på side

6

Fasteindsamling

Hjælp børn, unge og deres mødre i Burkina Faso.

Læs mere på side

7-10

Pavens fastebudskab

Åbn dit hjerte for Guds ord.

Læs mere på side

16

KO mener

En dør er blevet åbnet

I et brud med traditionen udnævnte pave Frans i begyndelsen af måneden to nye undersekretærer til bispesynoden, hvoraf den ene er en kvinde. Den 52-årige franske Xavièr-missionssøster Nathalie Becquart bliver ikke alene den første kvindelige undersekretær i et fremtrædende kontor i Vatikanet, men også den første kvinde med stemmeret på et møde i bispesynoden.

Ifølge tidsskriftet *Crux* blev sr. Becquart valgt blandt fem andre kvinder til posten. Paven udnævnte også spanieren p. Luis Marin de San Martin til ny undersekretær.

Bispesynodens generalsekretær, kardinal Mario Grech, blev på *Vatican News* spurgt om sr. Becquarts stemmeret på synodale møder vil bane vejen for, at også andre kvinder får muligheden. For selv om spørgsmålet er blevet rejst gentagne gange i synodehallen i de senere år, har det hidtil kun været biskopper, en række præster og ordensbrødre, der har haft stemmeret.

Ifølge kardinal Grech har pave Frans "gentagne gange fremhævet vigtigheden af at involvere kvinder mere i skelnen og i beslutningerne i Kirken", og på de seneste synoder er antallet af kvinder, som har deltaget som ikke-stemmeberettigede eksperter eller observatører, steget.

"Med udnævnelsen af sr. Nathalie Becquart og muligheden for, at hun kan deltage med ret til at stemme, er en dør blevet åben", sagde Grech: "Og vi vil måske se yderligere tiltag blive truffet i i den kommende tid".

Sr. Becquart deltog som observatør på synoden om de unge i 2018, og hun blev udnævnt til rådgiver på synoden i 2019. Hun udtalte dengang til *Catholic News Service*, at udnævnelsen var "et symbolsk og virksomt skridt mod at udnævne flere kvinder i kurien, og at det afspejlede pave Frans' ønske om at skabe flere pladser for kvinderne på alle niveauer i Kirken".

Sr. Becquart, der har haft ansvaret for ungdomsevangelisering og kald under den franske bispekonference, sagde videre i interviewet, at hun er overbevist om, der kommer flere fremskridt.

"Forandringerne kommer med den nye generation i takt mere at flere og flere unge – og ikke kun unge kvinder, men også unge mænd – efterlyser kvinders ligestilling", sagde hun. Hendes håb forstærkes yderligere af hendes møder med "stadig flere præster og biskopper, der nu taler for kvinder. Jeg har set udviklingen ske; i begyndelsen var spørgsmålet om kvinder i Kirken et spørgsmål, som kom fra kvinderne, men nu er det også et vigtigt emne for mange mænd, præster og biskopper – og endda paven selv".

Man vil dog ikke være i stand til at kunne tale om et ægte samarbejde mellem mænd og kvinder på alle niveauer i Kirken, før der er "flere kvinder i ledende stillinger og i beslutningsprocesser", påpeger hun.

Det er indlysende – og til gavn for hele Kirken – at pave Frans fortsætter med at udnævne flere kvinder i ledende stillinger i de pavelige råd og dikasterier. Måske var det også en idé at lade en kvinde lede den romerske kuries årlige retræte for første gang?

NM

Kurierreformen forventes afsluttet i år

VATIKANET Pave Frans' modernisering af den romerske kurie er snart ved vejs ende og vil formentlig være afsluttet i år. Det oplyser Vatikanets statssekretær kardinal Pietro Parolin til tv-stationen *KTO*.

Tilbage står, ifølge Parolin, sammenlægningen af kongregationen for troens udbredelse, *Propaganda fide*, og det pavelige råd for nyevangelisering, samt sammenlægningen af kongregationen for katolsk uddannelse og det pavelige kulturråd. De vigtigste reformer er sket på det finansielle område, hvor paven har oprettet et økonomiråd, et økonomisekretariat og et revisionskontor, der samordner indsatsen med kapitalforvaltningsmyndigheden APSA.

Med henvisning til de seneste finansskan-

daler, der er sket i hans egen kongregation, statssekretariatet, ville Parolin ikke tale om en "krise": Der har altid, også på det seneste, "været vanskelige faser", hvor Kirken ikke har været transparent. I dag, indrømmer Parolin, "accepterer mennesker kun det kristne budskab fra en kirke, der er transparent og i overensstemmelse med Evangeliet".

Politikere skal lytte til religionen

Med henvisning til forholdet mellem stat og kirke i de vesteuropæiske lande kræver kardinal Parolin "et åbent forum for religiøse ytringer". Troende mennesker og religionerne "kan yde væsentlige bidrag til at løse vor tids store problemer", sagde

Et led i en bredere og voksende tendens

EU's katolske biskopper revser Danmarks lovforslag om oversættelser af prædikener og ser det som led i en bekymrende udvikling i EU's medlemslande.

Tekst: Niels Messerschmidt

RELIGION I et åbent brev underskrevet af kardinal Jean-Claude Hollerich SJ, præsident for kommissionen for de katolske bispekonferencer i EU, COMECE, fremhæves Danmark som et eksempel på, at religionsfriheden indskrænkes i Europa. Mere konkret henvises der til det planlagte danske lovforslag om, at prædikener, der holdes på andre sprog end dansk, efterfølgende skal oversættes til dansk.

Forslaget, som endnu ikke foreligger i sin endelige form, har vakt betydelig kritik blandt kirkelige organisationer i Danmark, og senest har Danske Kirkers Råd valgt at offentliggøre det brev, som rådet allerede sidste år sendte til blandt andre kirkeminister Joy Mogensen.

Som nævnt vækker lovforslaget også opsigt uden for landets grænser. Kardinal Hollerich skriver, at som præsident for de katolske biskopper i EU vil han gerne udtrykke sin bekymring over lovforslaget, der "indebærer en unødigt begrænsning af religionsfriheden".

Hollerich ser dette som "led i en bredere og voksende tendens til, at den grundlæg-

Kardinal Jean-Claude Hollerich SJ, ærkebiskop af Luxembourg, advarer i et åbent brev om en bredere og voksende tendens til, at den grundlæggende ret til religionsfrihed negligeres i EU's medlemslande og fremhæver Danmark som et eksempel herpå.

gende ret til religionsfrihed negligeres i EU's medlemslande. EU's anbefalinger for terrorbekæmpelse understreger, at religionsfrihed hører til de grundlæggende rettigheder for EU. Det bør medlemslandene holde sig for øje i deres antiterror- og anti-radikaliseringstiltag".

COMECE's bekymringer over den generelle situation for religionsfriheden i EU er allerede kommet til udtryk i deres kritik af de strenge, nationale retningslinjer, som i medlemslandene pålægges kirke- og trossamfundene og andre religiøse ceremonier i lyset af pandemien.

"Idet vi forstår, at målet med lovforslaget er at forhindre radikaliserings og modvirke tilskyndelse til had og terrorisme, bør enhver negativ eller diskriminerende indvirkning undgås med hensyn til kirke- og trossamfundene, der er modvillige og fremmede over for sådanne tiltag, idet de agerer i en ånd af fred og integration".

Særlig ramt, fremhæver Hollerich i sit brev, bliver de mindre trossamfund, der ikke har de økonomiske ressourcer til at overholde dem, men ofte også udgøres af immigranter. "Dette er bekymrende i betragtning af, at artikel 2 i traktaten for Den europæiske Union angiver respekten for mindretallets rettigheder som hørende til de europæiske værdier".

I en kommentar i Kristeligt Dagblad den 23. januar kalder biskop Czeslaw Kozon COMECE's udmelding for "en opmuntring".

"Det er i tråd med andre udenlandske reaktioner, for eksempel fra den svenske kirke, men også for eksempel Danske Kirkers Råd. Forslaget rammer trossamfundene i Danmark på en måde, som er uretfærdig og kun går ud over fredelige trossamfund, for nogens vedkommende trossamfund med en lang tradition i Danmark, men også fredelige muslimske medborgere. Radikaliserede miljøer vil næppe respektere kravet om oversættelse. Vi kan kun håbe på, at dette vil få regeringen til at tage forslaget af bordet", siger biskop Czeslaw.

kardinalen til den franske tv-station. "Desværre er politikerne i denne forbindelse noget tavse".

På spørgsmålet om en general appel til menneskeligt broderskab er nok, svarede Parolin, at Kirken hverken vil eller kan gennemføre detailpolitik. "Men den kan vække og skærpe bevidstheden - hvilket ikke er uvæsentligt". Dertil er Den hellige Stol, og dermed Den katolske Kirke, repræsenteret i mange internationale og multilaterale organisationer, hvor den samarbejder med andre aktører om detailspørgsmål.

Parolin forsvarede i interviewet den midlertidige aftale, som Den hellige Stol indgik med Kina i 2018. Uanset hvad respekterede han andres opfattelse og kritik. "Det handler om en meget kompleks og svær situation". Dertil er aftalen "kun et lille skridt". Takket være "Guds nåde og bidrag fra mennesker af god vilje" håber han dog, at dette "sædekorn" med tiden vil vokse sig stort.

Europæisk kirkekonference blander sig i koret af kritikere

I et brev stilet til statsminister Mette Frederiksen og kirkeminister Joy Mogensen, dateret den 26. januar, har Den Europæiske Kirkekonference (CEC, *Conference of European Churches*) udtrykt dyb bekymring over den danske regerings annoncerede lovforslag, som skal tvinge trossamfund til at oversætte prædikener på andre sprog til dansk.

"Det vil skæmme billedet af Danmark som en åben, liberal og fri nation bygget på en kristen kulturarv med individuelle rettigheder og pligter", lyder det bl.a. i brevet fra sammenslutningen, som består af 140 protestantiske, ortodokse og anglikanske kirker, herunder Folkekirken i Danmark.

"Politisk anser CEC en sådan lovgivning for et urimeligt negativt signal i forhold til religionens og trossamfundenes rolle i samfundet. Desuden vil det sende et signal til ikke-danske, europæiske lande og kristne fællesskaber om, at deres religiøse praksis og tilstedeværelse i Danmark sættes der spørgsmålstejn ved og at den betragtes som noget utvetydigt problematisk", hedder det videre.

"Hvorfor skulle tyske, rumænske eller engelske menigheder med en lang historie i Danmark pludselig være nødt til at oversætte deres prædikener til dansk? Det ville skæmme billedet af Danmark som en åben, liberal og fri nation bygget på en kristen kulturarv med individuelle rettigheder og pligter. I den forbindelse understreger vi, at Artikel 18 i Lissabontraktaten giver enhver europæisk borger ret 'til at bevæge og opholde sig frit inden for de enkelte medlemslandes territorium'. Denne ret til at tale fremmedsprog er grundlæggende for at denne rettighed kan udøves fuldt ud".

CEC's brev udtrykker bekymring på vegne af de mange medlemskirker, herunder Folkekirken i Danmark og den evangeliske kirke i Tyskland, der har flere tysksprogede menigheder i Danmark.

Mens CEC anerkender udfordringerne ved integration i Danmark og overalt i de europæiske lande, understreger CEC i brevet sine medlemskirkers mangeårige erfaringer med som trossamfund at spille en positiv rolle i at tackle disse udfordringer med succes.

CEC har opfordret danske embedsmænd til at fordybe sig yderligere i spørgsmålet sammen med kirkelige repræsentanter fra Danmark og CEC.

Fransk genetiker et skridt nærmere saligkåring

Opdagede det ekstra kromosom, som er skyld i Downs syndrom.

VATIKANET Den franske genetiker og abortmodstander Jérôme Lejeune (1926-94) er kommet et skridt nærmere en mulig saligkåring. Vatikanet meddelte 21. januar, at pave Frans har anerkendt videnskabsmandens heroiske dyder. I maj 1958 opdagede Lejeune det ekstra kromosom (Trisomi 21), som forårsager Downs syndrom, og han var dermed den første genetiker, der identificerede en arveligt bestemt sygdom.

Som genetiker, praktiserende småbørnslæge og katolik engagerede Lejeune sig ihærdigt i retten til liv for handicappede børn. Hans engagement mod at udføre aborter på grund af fosterdiagnostik førte til, at han gik kraftigt i rette med dem, der var fortalere for en mindre streng abortlovgivning.

Jérôme Lejeune, der var gift med danske Birgit Bringsted (1928-2020), opfattede det som tragisk, at han selv havde bidraget til at muliggøre fosterdiagnostikken. Han regnedes blandt pave Johannes Paul II's nære venner, og paven udpegede ham til medlem af det pavelige Videnskaberne

Akademi. I 1994 udnævnte den polske pave ham til præsident for det nye pavelige Livets Akademi – en stilling, Lejeune kun nåede at bestride i 33 dage inden han døde i Paris den 2. april 1994, 67 år gammel.

I en række dekretter har pave Frans også anerkendt syv andre personers processer.

Den franske genetiker og abortmodstander Jérôme Lejeune (1926-94) var den første genetiker, der identificerede en arveligt bestemt sygdom.

• Den italienske præst Giovanni Fornasini (1915-44) som martyr, dræbt i had til troen. Fornasini arbejdede i modstandsbevægelsen under 2. Verdenskrig og blev skudt af nazistiske soldater.

Pave Frans har også anerkendt seks kandidaters heroiske dyder:

• Elizabeth Prout (1820-1864), grundlægger af passionistsøstrene, der arbejdede blandt de fattige arbejdere i Englands mest forarmede industribyer. Prout, også kendt under sit ordensnavn Mother Mary Joseph of Jesus, er begravet sammen med Ignatius Spencer og Dominic Barberi, to andre kandidater til en mulig kanonisering, som begge spillede store roller i genopblomstringen af katolicismen i England i det 19. århundrede.

• De italienske præster Michele Arcangelo Maria Antonio Vinti (1893-1943) og Ruggero Maria Caputo (1907-80).

• Santiago Masarnau Fernández (1805-82), pianist og komponist, som etablerede Sankt Vincent af Paul-selskabet i Spanien.

• Den italienske seminarist Pasquale Canzii (1914-30), der døde som 15-årig, mens han studerede til præst.

• Adelaide Bonolis (1909-80), italiensk lægkvinde, som grundlagde den sociale hjælpeorganisation 'Opere di Assistenza e Redenzione Sociale'.

NM

Kort nyt

Forfølgelsen af kristne er forværret under pandemien. Organisationen *Open Doors* har offentliggjort sin årlige liste over de lande i verden, hvor forfølgelsen af kristne er værst. Samtidig advarer de om, at situationen for mange forfulgte kristne er blevet værre under pandemien.

Ligesom forrige år indtager Nordkorea førstepladsen på listen, efterfulgt af Afghanistan, Somalia, Libyen og Pakistan. Nigeria er for første gang siden 2015 at finde blandt de ti øverst rangerende lande. I samtlige af de ni højest rangerende lande, bortset fra Nordkorea, er det islamisk undertrykkelse og vold, som ligger bag forfølgelserne.

Den tidligere chef for Vatikanets bank IOR, Angelo Caloia, er idømt otte år og 11 måneders fængsel for hvidvask og underslæb. Det er første gang, at Vatikanets egen domstol idømmer en fængselsstraf angående økonomisk kriminalitet.

Den 81-årige italiener Caloia var anklaget for at have solgt mere end 20 ejendomme i Rom og Milano til underpris, for herefter at sikre sig kontrol over dem gennem et kompliceret netværk af mellem-mænd. Ligeledes blev den 97-årige Gabriele Liuzzo, Caloias advokat, og hans søn idømt fængselsstraf. En fjerde mistænkt døde inden hans sag nåede at komme for Vatikanets domstol.

De katolske biskopper i USA hilser velkommen, at USA igen tiltræder Parisaftalen. Det vil sætte USA i stand til at nå målet med at reducere CO2-udslippet i 2050, siger talsmændene for bispekonferencens miljøudvalg, ærkebiskop Paul S. Coakley, biskop David J. Malloy og formanden for *Catholic Relief Services*, Sean Callahan.

I november 2019 kundgjorde daværende præsident Donald Trump, at USA trådte ud af aftalen. Han argumenterede med, at aftalen ikke var til gavn for landets interesser og at den ville reducere væksten.

Præsident Joe Bidens beslutning om, at USA igen tilslutter sig Parisaftalen, har længe været et mål for kirkeledere og miljøorganisationer, som ser det som den bedste måde til at stoppe den globale opvarmning på.

Spansk kardinal vil sælge ud af Kirkens kunstværker

En ny stiftelse skal sælge værkerne, og indtægterne skal gå til folk i vanskelige kår.

VALENCIA Kardinal Antonio Cañizares, tidligere præfekt for Vatikanets liturgikongregationen under Benedikt XVI, har meddelt, at han agter at sælge ud af ærkebispedømme Valencias kunstværker for at hjælpe de fattige.

“Ærkebispeddømmet vil afhænde sine kostbare goder og give dem til de fattige”, lovede kardinalen, ifølge den franske avis *La Croix*, i sin årlige julehilsen til bispedømmets katolikker.

Cañizares, der fyldte 75 år sidste efterår, udsendte et hyrdebrev i sidste måned med flere detaljer om, hvordan det rent praktisk skulle foregå. Han annoncerede oprettelsen af stiftelsen *Pauperibus* (latin “for de fattige”), som skal håndtere ærkebispeddømmets salg af kunstværker.

Kardinalen sagde, at stiftelsen vil begynde sit arbejde med “de omkring 40 malerier som hænger på væggene på 2. sal i ærkebispesædet, hvor ærkebiskoppens bolig ligger”.

De fleste af malerier er udført af lokale kunstnere.

Cañizares sagde videre, at han også vil overdrage skulpturer og brystkrucifikser fra sin private samling til stiftelsen.

Et svar på de “mest akutte behov”

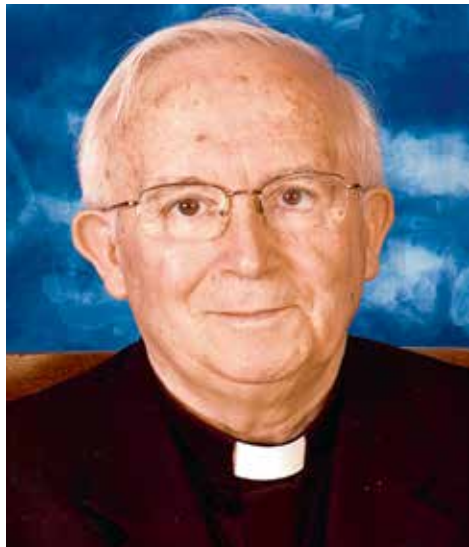
Når stiftelsen sælger kunstværkerne vil de indtægter, det genererer, blive brugt til at hjælpe folk i vanskelige situationer med at imødekomme deres “mest akutte behov”.

“Det allerførste mål bliver at lindre sult, behovet for husly, medicin, de mest basale fornødenheder”, sagde den spanske kardinal. Han uddybede, at man vil prioritere de hjemløse og immigranter samt kvinder, der er “mishandlet på mange måder”, ifølge *La Croix*.

Inden værkerne bliver sat til salg, vil de blive udstillet, så Valencias befolkning får mulighed for at tage kunstværkerne i øjesyn. Udstillingen vil også indeholde information om de projekter, som salget af kunstværkerne skal finansiere. Kardinal Cañizares håber, at andre kirkelige institutioner, herunder bispedømmer og ordenssamfund, også vil overveje at sælge nogle af deres kunstværker til gavn for de fattige.

Kardinal Cañizares, der er født i Valencia, har været biskop for tre andre spanske bispedømmer, inden han i 2008 blev udnævnt til præfekt for Vatikanets liturgikongregation. Pave Frans gjorde ham til ærkebiskop af Valencia i 2014.

NM

Ærkebiskoppen af Valencia, kardinal Antonio Cañizares, agter at sælge ud af ærkebispeddømmet kunstværker for at hjælpe folk i nød. Foto: Ærkebispeddømmet Valencia.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Kvinderne i Kirkens historie

Caritas markerer Kvindernes Internationale Kampdag med et online oplæg af Sebastian Olden-Jørgensen mandag den 8. marts 2021 kl. 15.30.

“Det er som med resten af historien: Kan man kun se eller huske konger og krige, så bliver det ensidigt og helt unødvendigt mandsdomineret. Kvinderne har været med fra start på forskellige måder og sat deres præg på den kirke og det samfund, vi har i dag”

Deltag i online oplægget via:

Caritas' hjemmeside www.caritas.dk/fjraften Caritas' Facebook profil facebook.com/caritasdk

Med Gud i hånden på jagt efter stemmer

I mange lande spejler politik og religion sig i hinanden. Det gælder også et verdsligt land som Italien, hvor især højrefløjspolitikere benytter sig af religiøse referencer og kristne symboler.

Højrefløjslederne Salvini og Meloni – samt højrefløjsledere fra en række andre lande – trækker konstant vælgerne i jakkeskødet med den ene hånd, mens de holder biblen i den anden. Samtale med den italienske forfatter Iacopo Scaramuzzi om misbrug af kristendommen og manipulation af religiøse symboler.

Tekst og foto: Jesper Storgaard Jensen

INTERVIEW Sidste sommer, da hele Italien – og formentlig resten af verden – udelukkende beskæftigede sig med coronavirus-epidemien og dens mange negative følgevirkninger, udkom en interessant italiensk bog i noget nær total ubemærkethed. 'Hvor finder jeg Gud? For enden af gangen til højre'*. Således lyder den kuriøse titel, som dog bliver uddybet i undertitlen: 'Hvorledes de populistiske partier misbruger kristendommen'. I en årrække har bogens forfatter, Iacopo Scaramuzzi, som journalist beskæftiget sig med Vatikanstaten og med religiøse problemstillinger i det hele taget. De populistiske partier, han har observeret, er ikke kun Italiens; men også dem fra USA, Rusland, Brasilien og flere lande endnu.

Men hvordan opstod egentlig ideen til denne bog?

"Den opstod, da jeg i august 2019 overværede en parlaments høring i Senatet, kort efter at den første regering med Giuseppe Conte i spidsen var faldet. Jeg fulgte høringen for et italiensk nyhedsbureau og bemærkede straks de mange religiøse symboler og referencer, der blev brugt i de forskellige indlæg. Under Matteo Salvinis [leder af højrefløjspartiet Lega, red.] tale kyssede han et lille krucifiks og citerede samtidig pave Johannes Paul II. Herefter rejste Matteo Renzi sig op og kritiserede

Salvinis immigrationspolitik ved at citere fra Matthæusevangeliet. Dernæst hørte man en politiker fra partiet De italienske Brødre [der ligger på den yderste højrefløj, red.] citere Jesus. Herefter en katolsk-ortodoks politiker fra Lega, Simone Pillon, der benyttede en metafor fra biblen. Endelig tog Giuseppe Conte ordet og bebrejdede Salvini for, at han i et verdsligt parlament ofte benytter religiøse symboler som fx krucifikset og rosenkransen i forbindelse med sine taler. Contes kritik blev fremført til trods for at alle ved, at Conte er en tro følger af den religiøse Padre Pio-figur. Conte selv har tidligere fortalt, at han altid har et foto af Padre Pio i lommen. Mens jeg sad og lyttede til den debat, forekom det mig nærmest absurd, at der i et parlament i en verdslig stat, som Italien jo er, kunne være så mange religiøse referencer og symboler", fortæller Scaramuzzi.

Den katolske Kirkes centrale placering – ikke kun rent fysisk i Roms hjerte – men også som en integreret del af Italiens politiske liv har gennem mange år været en kendsgerning. De Kristelige Demokrater har gennem mange år været betragtet som "Kirkens parti". Så hvad er egentlig forskellen mellem tidligere tiders kristne politikere og dagens populistiske?

"Den kendte religionshistoriker Alberto Melloni har noteret, at de gamle kristendemokratiske politikere aldrig citerede biblen i parlamentet. De læste måske i den hver dag, de gik til messe hver morgen, og de havde et verdenssyn, der tog udgangspunkt i katolicismen. Men de brugte aldrig deres intime tro politisk i et verdsligt forum, som et parlament nu en gang er. Sådan er det ikke i dag, hvor de italienske højrefløjspartier generelt bruger kristendommen på en manipulerende og næsten uforkammet måde. Bag de ord som Giorgio Meloni [leder af højrefløjspartiet De Italienske Brødre, red.] og Matteo Salvini udtaler, når de bruger kristne referencer eller symboler, findes der hverken en religiøs kultur eller en intim udøvelse af en tro. Salvini har offentlig erkendt, at han ikke går i kirke, og at han heller ikke er troende. Alligevel sidder han ofte med en rosenkrans i hånden eller kysser et krucifiks. Det er klare eksempler på, at de religiøse symboler bruges på en hyklerisk og folkloristisk måde for at kapre stemmer".

Højrefløjen og pave Frans

Det er ikke nogen hemmelighed, at selv om den yderste italienske højrefløj holder af at bruge kristendommens symboler, så er selv samme højrefløj ikke just pot og pande med pave Frans. Hvordan vil du beskrive deres indbyrdes forhold?

"Det fælles fodslag som man tidligere har set i Italien mellem politik og religion – repræsenteret ved Berlusconi på den ene side og pave Frans' to forgængere på den anden – er helt væk. Den nuværende pave repræsenterer en markant værdiændring i forhold til tidligere. Pave Frans er langt mindre fokuseret på ortodokse spørgsmål (bl.a. forhold, der vedrører den seksuelle sfære), hvorimod han har et langt større fokus på sociale spørgsmål – herunder især immigration – som går stik imod fx Salvinis synspunkter. Faktisk betragter mange ortodokse katolikker pave Frans på en negativ måde. På samme måde har ortodokse katolikker verden over betragtet pave Frans som en 'fjende', netop fordi han har sat foden ned overfor de populistiske partier, som om han sagde: 'Det er mig der har copyright på religionen'. Som om han sagde: 'Kristendommen siger: 'frels de svage og immigranterne'. Kan I ikke lide det? Jamen, det står i Biblen'. Som om paven siger: 'I kan ikke lade immigranterne drukne i Middelhavet og samtidig kalde jer kristne'. Så pave Frans har været en slags snublesten i forhold til de populistiske partier. Han har været et bolværk, så de ikke har kunnet bemægtige sig kristendommen med et politisk formål for øje".

I din bog taler du om, at de populistiske partier har gjort religionen folkloristisk og showagtig, at politik og religion i en populistisk optik ofte spejler sig i hinanden.

"Ja, dog skal man huske på, at religionen i dét spejlbillede ikke betyder tro. Den er ikke lig med en intim religiøs følelse, som vi dyrker privat. Nu er den derimod at betragte som et politisk instrument, som en identitetsmarkør, som en slags ideologi for at forsvare sig imod en fjende som er moderniteten, den muslimske indvandrer, det homoseksuelle par, der gerne vil gifte sig, eller kvinden, der ønsker fuld selvstændighed. Når politik og religion forener sig, sker der altid det, at troen bliver skubbet ud af religionen. Det showagtige træder det intime under fode. Salvini, Trump, Orban og Putin er alle ledere, der benytter sig af religiøse symboler ud fra en kold kalkule, for ingen af dem er udøvere af en intim tro".

I din bog bringer du ikke kun eksempler fra Italien men også fra fx Rusland, Brasilien og, især, USA. Hvad observerede du under efterårets dramatiske valgkamp i USA?

"Trump forsøgte helt klart at udnytte den kontrast, der eksisterer mellem de moderate og 'sociale' katolikker på den ene side, og de mere ortodokse og konservative på den anden, herunder fx. de, der er stejlt imod abort. Først udnævnte han den ultrakatolske Amy Coney Barrett som ny højesteretsdommer. Få dage senere dukkede den amerikanske udenrigsminister Mike Pompeo op i Vatikanet – hvor han ikke blev modtaget af paven – for især at kritisere Kirkens forhold til Kina, hvilket helt sikkert har behaget de mest konservative af de amerikanske katolikker. Senere igen, i forbindelse med drabet på den farvede George Floyd, begav Trump sig til en lille kirke nær Det Hvide Hus, med en sand hale af fotografer efter sig, for at lade sig fotografere foran kirken med en bibel i hånden. Som om det

ikke kunne være nok. Dagen efter bibelfotograferingen besøgte han pave Johannes Paul IIs mindesmærke i Washington sammen med sin kone Melania. Så alt i alt har også den ikke-religiøse Trump brugt både en lang række af kristendommens symboler og et gennemført taktisk spil i forsøget på at opnå flere katolske stemmer".

En portion lasagne og en bøn

Rom har altid været kendt som katolikkernes navle, som 'Vatikanstatens have', som katolicismens spirituelle centrum. Det betyder så også, at når den nuværende Pave Frans' populist-modstandere beslutter sig for at mødes og 'lave larm', så er Rom et oplagt mødested.

"Vi har set flere gange, at når Trumps tidligere rådgiver, ultrapopulisten Steve Bannon, har mødtes med Italiens populistiske ledere, Salvini og Meloni, så er det sket i Rom. Det samme gælder for den russiske Aleksandr Dugin, politolog kendt for sit fascistiske tankegods og en af den russiske præsident Putins nærmeste rådgivere. Også Dugin har mødtes med Italiens populistiske ledere i Rom. Ved en lejlighed holdt han sågar en tale på det tidligere så kendte Casa Pound [kendt tilhørssted for yderligtgående fascistere i Rom, red.]. Og da Giorgio Meloni sammen med Ungarns premierminister Viktor Orban og den franske politiker Marion Le Pen sammen organiserede et symposium for at hyld den tidligere – ortodokse! – pave Johannes Paul II, hvor fandt det så sted? Naturligvis i Rom, for at kunne genere pave Frans, fordi populisterne med al tydelighed betragter den nuværende pave som deres naturlige fjende".

Vores interview finder sted få dage efter fodboldspilleren Diego Armando Maradonas død. Og også ved den lejlighed, i en post på Facebook, lykkes det for Salvini at presse et stykke religion ind, idet han skriver: "Et fodboldgeni er død. Verden er fattigere uden ham. Lad os bede en bøn".

"Det er typisk for Salvini. Han råder som bekendt over et hold af kommunikationseksperter, der råder ham, hvad angår de sociale medier. Han ved udmærket, at hvis han fx. citerer Jomfru Maria fra Medjugorje, vil han få flere tusind likes. På samme måde som når han poster fotos, mens han fx spiser en lasagne. For Salvini har en Jomfru Maria-figur, en bøn og en portion lasagne omtrent den samme betydning. Alle tre dele er reduceret til et spørgsmål om at få som mange likes som muligt. Og religionen må altså finde sig i at bliver puttet ned i den folkloristiske gryde", slutter Iacopo Scaramuzzi.

*Iacopo Scaramuzzi – Dio? In fondo a destra – Perché i populismi sfruttano il cristianesimo. Emi. Pris 13 Euro.

Når politik og religion forener sig, sker der altid det, at troen bliver skubbet ud af religionen, siger Iacopo Scaramuzzi.

Iacopo Scaramuzzi

Født 1976 i Rom. Uddannet cand.scient. pol og har studeret journalistik ved Robert Schuman Universitet i Strasbourg.

Han arbejder for nyhedsbureauet Askanews og samarbejder desuden med dagblade, tidsskifter og netaviser som La Stampa, Jesus, Famiglia Cristiana, Quotidiano nazionale, Pagina99, Linkiesta m.fl.

Har i mere end 15 år fulgt Vatikanstatens politik, og i 2015 udgav han bogen 'Argentinsk Tango'.

Omvend jer! Himmeriget er nær!

Prædiken til første søndag i fasten (Mark 1,12-15).

Tekst: pastor Piotr Rypulak

FASTEPRÆDIKEN Den første søndag i fasten er kendetegnet ved råbet: ”Omvend jer!” Profeterne i den gamle pagt har først opløftet deres røst, dernæst Johannes Døberen, og endelig hører vi det af Jesu egen mund. Han pålægger også sine venner at give dette råb videre. Man kan endda sige, at Jesu egentlige budskab ligger i denne opfordring: ”Omvend jer! Himmeriget er nær!” Men hvad betyder dette råb for os?

En mand, der arbejdede i et stort reklamebureau fortalte følgende historie: Til hans reklamebureau kom producenten fra et firma med jakkesæt. Han ville bestille en stor reklamekampagne, der havde til formål at gøre mærketøjet kendt.

Reklamefolk tænkte længe over, hvordan de kunne skabe en reklame, der ville være iøjnefaldende og effektiv.

Endelig besluttede de sig. De gennemsøgte steder, hvor hjemløse boede. Der fandt de en meget snavset og ildelugtende mand, klædt i pjalter, som sov på papkasser.

De tilbød ham penge for at deltage i reklamen, og med hans samtykke tog de billeder af ham på alle de steder, hvor han færdedes.

Derefter begyndte et hold af mennesker at arbejde med at ændre mandens udseende: Først læger, der bragte hans tynde krop til kræfter. Bagefter kosmetologer, hvis behandlinger gjorde hans hud pæn igen. Frisører klippede og farvede hans hår og lavede en pæn frisure. Og til sidst kom stylisten, der valgte tøj til ham til forskellige lejligheder. Resultat af dette arbejde var en stor reklamekampagne i pressen, radio og TV.

Manden blev først vist fra de steder hvor han færdedes som hjemløs og derefter efter hans forvandling, hvor han var iklædt jakkesæt fra virksomheden, som solgte jakkesæt. Reklamens slogan lød: ”Vores jakkesæt forandrer mennesker”.

Kampagnen havde stor succes. Mærket blev genkendeligt og salget af jakkesæt steg markant.

Efter et stykke tid ville jakkesætproducenten bruge manden bruge manden som model igen. En af reklamefolkene besøgte manden i den lejlighed, som han havde købt for de penge, han havde tjent på at deltage i reklamen. Da reklamemanden kom ind, så han manden lå i sengen, iklædt det beskidte jakkesæt af det velkendte mærke. Manden var snavset og beruset, og i lejligheden var der et frygteligt rod og stank af alkohol.

Producenten fandt ud af, at tøj ikke kan forandre et menneske. Menneskets indre kan kun mennesket selv ændre, når det åbner sig for Guds nåde.

I verden i dag er der en konstant kamp om menneskets sjæl. Selvom vi ofte ikke er klar over dette, er vores liv en stor slagmark, hvor det gode kæmper mod synd, svaghed og det onde. Satan kæmper om vores sjæl, ligesom han fristede Jesus i fyrre dage i ørkenen. Kun metoderne er anderledes, fordi verden har ændret sig, men Satan er den samme.

Hele fastetidens program ligger i Jesu ord fra dagens evangelium: ”Tiden er inde, Guds rige er kommet nær; omvend jer og tro på evangeliet!”.

En from mand har sagt: ”I min ungdom var mit hjerte fuldt af kærlighed til Gud. Jeg troede, at jeg kunne omvende hele verden. Men snart forstod jeg, at det ville være nok, hvis jeg kunne omvende de mennesker, som boede i min hjemby.

Jeg prøvede i lang tid på det, men uden et godt resultat. Så forstod jeg, at jeg påtog mig en opgave, som oversteg mine kræfter. Derfor prøvede jeg at omvende mine nærmeste – men det lykkedes heller ikke.

Til sidst kom jeg til den konklusion, at jeg bare burde bestræbe mig på, at jeg selv ærligt og oprigtigt skulle tjene Gud. Men desværre lykkedes heller ikke denne omvendelse”.

I dag hører og taler man ofte om, at mange ting skal forandres, og at det er nødvendigt, at der sker reformer eller ændringer på forskellige områder. Nogle mennesker tror ikke på reformer. Andre vil forandre alt og alle – men blot ikke sig selv. Forandringer er ikke kun nødvendige, men de er også mulige. Men verden, samfundet eller familien forandrer sig ikke, hvis ikke enhver af os først forandrer sig selv. Derfor bliver vi i hele fastetiden ofte påmindet om Jesu ord: ”Omvend jer og tro på evangeliet”.

Nogle mennesker siger, når de hører disse ord: ”Det gælder ikke mig! Jeg har ikke slået nogen ihjel, jeg har ikke stjålet, jeg har ikke sat ild på nogens ejendom og heller ikke gjort uret overfor andre. Lad hedningerne eller forbryderne omvende sig, men ikke mig – jeg er jo et godt menneske, jeg er en anstændig katolik”.

Men det er ikke nok ikke at stjæle eller

ikke slå ihjel for at være god kristen, et godt menneske. En gang vil Jesus dømme os, ikke for det vi ikke har gjort, men for det vi har gjort mod vores næste: ”Da skal han også sige til dem ved sin venstre side: Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle. For jeg var sulten, og I gav mig ikke noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig ikke tøj, jeg var syg og i fængsel, og I så ikke til mig... Alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste, det har I heller ikke gjort mod mig! Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv” (Matt 25, 41-43;45b).

Og i Bjergprædiken siger Jesus: ”I har hørt, at der er sagt: ’Du skal elske din næste og hade din fjende’. Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn... Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad løn kan I så vente? Det gør tolderne også. Og hvis I kun hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I så? Det gør hedningerne også. Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen!” (Matt 5, 43-48).

Hvis ”Gud skabte mennesket i sit billede” (1 Mos 1, 27) betyder det, at vi skal være Gud mere lig. Det er nemlig den omvendelse, som Jesus kalder os til i fastetiden.

Lad enhver af os i begyndelsen af fastetiden spørge sig selv: Har jeg virkelig ingenting at ændre i mit kristne liv? Er alt i orden i min familie, i mit ægteskab eller måske er der nogle ting, som skal forandres for at min familie, mit ægteskab kan fungere endnu bedre?

Gud ønsker ikke synderens død, men at synderen omvender sig og lever. Gud har tålmodighed mod os. Gud giver os også tid til omvendelse – fastetiden, for at vi kan høste frugten af vores omvendelse.

Herre, Jesus!

Helbred i vore hjerter det, som behøver helbredelse.

Helbred os først og fremmest for vores egoisme.

Hjælp os til, at vi i denne fastetid kan hjælpe dem, som har brug for os.

Giv os den evne, at vi må kunne forvandle menneskers hjerter med vor kærlighed, ligesom du vil forvandle vore hjerter.

Giv os, at vi i dag forvandles af dig, gå til alle andre,

for at også de må forvandles.

Herre, giv deres sørgende og triste hjerter varmens balsam, trøstens ord, venlige smil, tilgivelse og kærlighed.

Amen

”

Men det er ikke nok ikke at stjæle eller ikke slå ihjel for at være god kristen, et godt menneske. En gang vil Jesus dømme os, ikke for det vi ikke har gjort, men for det vi har gjort mod vores næste

Kampen mellem karneval og faste. Billede af Pieter Bruegel den Ældre – kaldet Bondebruegel. Karnevallet symboliseres ved den fede mand, der ridende på en vintønde løfter sin lanse mod fasten symboliseret ved en tynd gammel kone, der sidder på en stol. Maleri fra 1559 på Kunsthistorisches Museum i Wien. Wikimediacommons.

Fastebestemmelser

Meddelelse i forbindelse med fastetiden og påsketiden 2021.

FASTEN Denne tid er en nådens tid til aktiv næstekærlighed, intens bøn, gensidig tilgivelse, faste og omsorg for sine nærmeste og for dem i nød. I sit budskab til fastetiden i år opfordrer pave Frans særligt til at vise kærlighed og omsorg for dem, som er mest ramt af coronapandemien, de som er forladte og bange.

For at vi alle skal blive forenet med Kristus – i mindet om hans egen faste, lidelse og død – og for at blive forenet med hinanden i en fælles bodspraksis, fastsætter Kirken visse bodsdage, *askeonsdag* den 17. februar og *langfredag* den 2. april: Disse to dage er *forpligtende* faste- og abstinensdage, dvs. på disse dage skal man faste og afholde sig helt fra kødspiser.

Alle årets fredage, hvor der ikke fejres en højtid, er bodsdage. I bispedømmet kan man om fredagen i stedet for at afholde sig fra kød (abstinens) vælge andre former for at markere fredagen som bodsdag, fx ved

at afholde sig fra anden føde, fra bestemte drikke eller fra andet, fx fornøjelser, eller ved at øve særlige kærlighedsgerninger, bede mere og lignende.

Personer fra *14 år og opefter* er forpligtet af bestemmelsen om, at fredage er bodsdage og askeonsdag og langfredag er abstinensdage (kødløse dage). Fra man er *fyldt 18, til man er fyldt 59 år* er man også forpligtet til at faste. Ved sygdom og under andre særlige omstændigheder kan gives dispensation fra disse bestemmelser.

At faste betyder, at man højst spiser ét fuldt, men enkelt måltid om dagen og lader de øvrige måltider være et minimum, hvis ikke man helt undlader dem.

Modtagelse af den hellige kommunion

Alle, der har modtaget den første hellige kommunion, er forpligtet til at modtage Altarets Sakramente mindst én gang om året.

Har man i årets løb ikke været til kommunion, bør forpligtelsen opfyldes i påsketiden, hvor vi fejrer Kristi død og opstandelse og hans stadige nærvær iblandt os, medmindre der er en rimelig grund til at opfylde den på et andet tidspunkt. Påsketiden strækker sig fra påskentil til og med pinsedag.

Er man sig bevidst at have begået en alvorlig synd, er man forpligtet til at skrifte inden modtagelsen af kommunionen. Man er i øvrigt forpligtet til at skrifte inden for et år, hvis man har begået alvorlige synder. Der er ingen forpligtelse til en gang om året at skrifte de mindre alvorlige synder; men Kirken opfordrer os til regelmæssigt at gøre brug af bodens sakramente for at blive åndeligt helbredt og vokse i nådens liv.

Fastebidrag m.m.

Faste, bøn og åndelig fordybelse er vigtige elementer i fastetiden. Vor fordybelse i troen skal dog altid være ledsaget af vilje til håndgribelige udtryk for næstekærlighed. Derfor er der til fastetiden også knyttet en formaning til at give et konkret bidrag til nødlidende. Det kan ske ved at deltage i Caritas Danmarks' fasteaktion eller ved

på anden måde at bidrage materielt til mennesker i nød.

Messen, i hvilken de hellige olier indvies, som bl.a. bruges til dåb, firmelse og de syges salvelse, finder sted **tirsdag den 30. marts kl. 16.00** i Sankt Ansgars Domkirke. Normalt opfordres alle, der har mulighed for det, til at deltage i denne messe, som på en særlig festlig måde afspejler fællesskabet i bispedømmet. Selv om de nuværende restriktioner til begrænsning af coronapandemien skulle være ophævet til den tid, er der også en mulighed for, at de kan blive forlænget, hvilket vil betyde, at ikke alle kan deltage i messen.

Kollekten til Det hellige Land indsamles traditionelt **langfredag, i år den 2. april**. Sidste år blev den udsat p.gr. af pandemien. Under alle omstændigheder anbefales denne kollekt. De kristne i Det hellige Land er alvorligt trængt og har brug for vor solidaritet. Allerede apostlen Paulus anbefalede sine menigheder at støtte de fattige i menigheden i Jerusalem. Pengene går til opretholdelsen af Kirkens aktiviteter i Det hellige Land. + *Czeslaw Kozon*

Academicum Catholicum er snublet ind i 2021 – men er ikke faldet!

Jesuitterne, Mogens Ballin, den armenske tragedie og Hagia Sofia som symbol på Byzans er emner for kommende foredrag i foreningen A. C.

Tekst: Niels-Henrik Assing

DEBATARRANGEMENTER Mens AC i 2020 krydsede igennem nedlukningerne og trods alt klarede fem foredragsarrangementer, der faktisk sammenlagt satte deltagermæssig rekord, så begyndte 2021 – hvor foreningen ellers kan fejre sin 125-års fødselsdag – med, at man måtte aflyse den ordinære generalforsamling januar med foredrag af generalvikar Niels Engelbrecht. Også to andre allerede annoncerede arrangementer måtte udskydes. Men vi har sikret os en række markante og kompetente kræfter, som alle har lovet at stå til rådighed på et senere tidspunkt!

Her i jubilæumsåret har vi valgt at lade nutid og fortid mødes i en række foredrags- og debatarrangementer: der skal både sættes fokus på modernitetens og sekulariseringens problemer og udfordringer, og samtidig skal det historiske perspektiv fastholdes.

Jesuitterne i Danmark og Mogens Ballin

Niels Engelbrecht, selv dimitteret fra Niels Steensens Gymnasium (NSG), og senere underviser på skolen, fortæller om sit fore-

Mogens Ballin læser højt for sine børn i hjemmet i Charlottenlund. Maleri af Ludvig Find 1913.

drag: "Jesuitterne ville oprindeligt slet ikke til Danmark; men så startede den tyske 'jernkansler', Otto von Bismarck sin Kulturkampf – og Berlinske Tidende fulgte op. Bismarck startede sin *Kulturkampf* mod den katolske kirke, og jesuitterne blev fordrevet til andre lande. Det betød, at det katolske skolevæsen i Danmark fik et virkeligt løft. Polly Berling finansierede, så jesuitterne kunne grundlægge Sankt Andreas Kollegiet på Ordruphøj i Charlottenlund. Kollegiet måtte lukke efter Verdenskrigen. Men 30 år senere startede de ukuelige jesuitter NSG, som sidste år fejrede 70-års jubilæum."

Jesuitterne ankom hertil i en åndelig og kulturpolitisk situation, der på sin vis var mindst lige så alvorlig som kulturkampen. Nemlig åndskampen mellem den gryende kulturradikalisme, og en idéfattig konservatisme med en statskirke uden inspirerende teologer, som typisk udviste skepsis overfor alt, hvad der smagte af katolicisme og romerkirke. Jesuitterne syntes bevidste om denne krisesituation; de forholdt sig ikke neutrale, men deltog aktivt i åndsstriden på flere fronter.

Med jesuitterne fik den lille katolske kirke i Danmark en saltvandsindsprøjtning af uvurderlig betydning – ikke mindst for sognearbejdet.

Også da AC blev stiftet en forårsaften i 1896 på Søpavillonen ved Søerne i København, altså for 125 år siden, har jesuitterne utvivlsomt haft en finger med i spillet. Og de har siden fulgt foreningen som åndelige vejledere og gæstfrie husværter: også i dag, hvor Niels Steensens Kollegium og Sankt Augustins Kirke på Jagtvejen danner rammen om AC's arrangementer.

Andet AC-arrangement handler om samme epoke i dansk katolicisme, tiden mellem jesuitternes ankomst til Danmark og Første Verdenskrig. Og mere præcist om Mogens Francesco Ballin, hvis 150-års fødselsdag vi gerne ville kunne fejre 19. marts 2021. Pandemien gør det desværre nok nødvendigt at udskyde markeringen til corona-tågerne letter. Nik Bredholt (engageret aktør i dansk kirkeliv, igennem en årrække formand for Justitia et Pax i Danmark og desuden Ballins oldebarn) har tilbudt at være hovedtaleren. Nik fortæller selv om sit indlæg:

"I marts måned 2021 er det 150 år siden kunstmaleren, sølvsmeden og konvertitten Mogens Ballin blev født i København. Selvom Mogens Ballin allerede dør i 1914, knap 43 år gammel, så formår han at sætte sit præg på den katolske kirke. I kraft af sit eget virke, men også i kraft af den familie, han og hans kone Marguerite Ballin (født d'Auchamp) skaber.

Mogens Ballin bliver katolik i en tid, hvor Den danske katolske Kirke stadig er ganske lille. Hvor det primært er udenlandske præster, der servicerer menighederne, og det at konvertere betragtes med forundring.

Selv lærer han Kirken at kende i Frankrig og Italien og kommer som ny konvertit til Danmark, hvor han med stor entusiasme og

engagement taler om sin tro. Her møder han bl.a. Johannes Jørgensen.

Vi vil følge hans overvejelser omkring det katolske med hans ønske om at oprette en katolsk højskole (en mulig inspiration for A.C.?), og vi vil følge enkelte af de personer, som Mogens Ballin påvirkede i katolsk retning. Endelig vil vi se på hans fem børn, hvoraf de fire besluttede at gå i Kirkens tjeneste.

Vi vil også se på Mogens Ballins kunst. Fra hans påvirkning af det nyeste inden for fransk avantgarde, *nabi-bevægelsen*, til hans arbejde som sølvsmed.

Udover en samtale om de historiske forhold omkring Mogens Ballin og personer, som er tæt på ham, er oplægget en mulighed for at tale om inspirationen i kirken, og behovet for engagement og entusiasme."

Kristendommen og islam

Årets foreløbig tredje tema belyser et aktuelt spændingsfelt: Forholdet mellem kristendommen og politisk islam på et seminar med historiker og teolog, Sigurd Sverre Stangeland (andenpræst og kapellan i Sct. Albani kirke, Odense) og forfatteren, dr. phil. Jon Gissel som hovedaktører.

Stangeland har doktorgrad i historie fra Norges Teknisk-Naturvidenskabelige Universitet

Fortsættes side 11. ►

Hagia Sophia blev i 2020 igen omdannet til moske. Jon Gissel vil fortælle om det byzantinske riges historie og Hagia Sophias rolle i brydningerne mellem kristendommen og islam.

Hvad vi kan undvære

For andet år i træk er Covid-19 med til at sætte rammerne for fastetiden. På mange måder er denne nye og helt uventede virkelighed, der ramte os for godt et år siden med retningslinjer og begrænsninger, blevet til en form for hverdag. En hverdag som gennem afsavn har tydeliggjort for os, hvad det er vi sætter allermost pris på og hvad vi kan undvære.

Biskop Czeslaw Kozon sætter nedenfor ord på det forgangne år, dets mange afsavn, hvad det har lært os og på fastens budskab om oprigtig tro, levende håb og næstekærlighed.

En tid præget af afsavn

Nedlukningen af samfundet sidste år faldt stort set sammen med fastetidens begyndelse, og nedlukningen varede til længe efter påske. En tid som ellers skulle have været den store befrielsesfest.

Trods periodiske lempelser har vi nok indtrykket af, at tiden siden coronaens indtog har været én lang fastetid. Altså en tid præget af afsavn, men også en tid til besindelse. Vi har lært at undvære, at omstille os, vi er blevet konfronteret med svaghed og afmagt, og ikke mindst har vi på en helt ny måde lært at håbe og længes.

Trods den lange ekstraordinære tid med afsavn, skal den egentlige fastetid alligevel komme til sin ret og udnyttes bedst muligt. Fastetiden er jo en forberedelse til påsken, som er en glædesfest. Den glæde, Gud giver os, er altid en gave, som han gerne og rundhåndet giver. Den eneste betingelse er, at vi åbner os for den.

Sand glæde

Normalt er vi altid glade for at få noget; men den glæde, Gud giver os, kan kun komme fuldt til udtryk, hvis vi er i stand til at give slip på det, som sætter os selv i centrum med vor lyst til at eje og bestemme mest muligt. Derfor er fastetidens opfordring til afsavn samtidig en mulighed for at give plads til frihed og sand glæde.

I dette års fastebudskab oplister pave Frans de klassiske måder at markere fasten på: faste, bøn og almisse.

Om disse tre ting siger pave Frans, at de "muliggør og udtrykker vor omvendelse. Vejen til fattigdom og selvfornægtelse (faste), bekymring og kærlig omsorg for de fattige (almisse) og et barnets dialog med Faderen (bøn) gør det muligt for os at leve et liv i oprigtig tro, et levende håb og aktiv næstekærlighed."

Alle tre ting udtrykker, at vi skal have tid til Gud og til vor næste. Noget vi føler begrænsende, fordi, der derved går tid og også midler fra os selv, men når vi først har overvundet vore forbehold, så kan vi også godt se, at vi både får og bidrager med noget

godt, opnår sans for ægte værdier og befrielse fra præstationspres.

Vi kan ikke kontrollere alt

Det er naturligt for os at ønske, at corona-pandemien og alle dens følger forsvinder hurtigst mulig, og vi kommer tilbage til det, vi forstår ved en normal tilværelse. Derfor kan vi godt tage ved lære af det, vi har erfaret det sidste år: i højere grad værdsætte det, vi nu må undvære, indse at vi måske også på længere sigt frivilligt kan opgive noget af det, vi nu savner, men frem for alt bliver klar over, at vi er afhængige af Gud og ikke selv kan kontrollere alt.

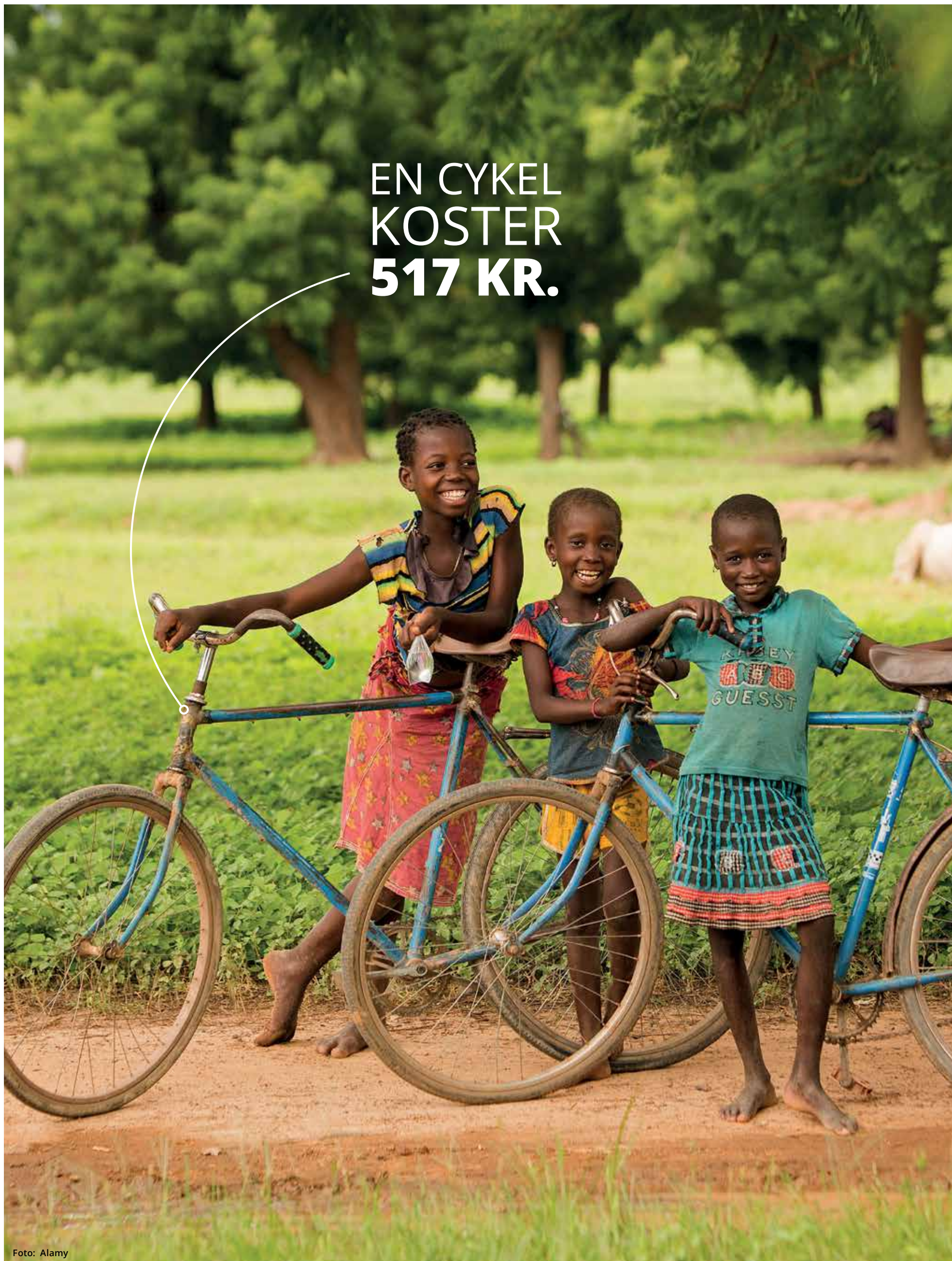
+ Czeslaw

Foto: Caritas internationalis

EN CYKEL
KOSTER
517 KR.

Cykler hjælper børn og unge i Burkina Faso

STØT

Støt via **MobilePay 61100**

Støt via netbank:
Reg.nr. 2191
Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage
via www.caritas.dk

Væbnede konflikter, fattigdom, klimaforandringer og COVID-19 pandemien har bragt landene Niger, Mali og Burkina Faso i det centrale Sahel ud i verdens hurtigst voksende humanitære krise. I følge UNHCR er der nu over en million internt fordrevne i det engang så fredelige land Burkina Faso.

Særligt for børn og unge er det en svær situation. De har mistet deres hjem og er revet ud af den hverdag de kender. Sammen med deres familier skal de nu starte forfra et nyt sted.

Nogle af de fordrevne børn har været heldige og har fået mulighed for at komme i skole igen, mens andre ikke har den samme mulighed. Desuden har sikkerhedssituationen i perioder gjort det nødvendigt at lukke skolerne i landet midlertidigt.

Et fristed for børn og unge

Caritas har derfor åbnet to fritidshjem i byerne Tougan og Ouahigouya i oktober 2020. Fritidshjemmene er tænkt som et helle og et fristed for børn af internt fordrevne og udsatte børn og unge i lokalområdet. Mange af børnene har traumer med sig i bagagen og fritidshjemmene har derfor rekreative områder hvor de kan lege frit. Fritidshjemmene tilbyder også sociale aktiviteter såsom rollespil, musik og sport. Det er med til at øge børnenes selvværd og gøre dem modstandsdygtige overfor radikalisering. Fritidshjemmene er også med til at holde dem væk fra gaden.

De fleste børn har langt til både skole og fritidshjem. De må ofte gå den lange vej til skole og uden mad i maven. Ofte kommer de også for sent. Nogle ender med at droppe ud af skolen, da de ikke får nok ud af undervisningen.

Cykler kan øge antallet af børn der går i skole

En cykel kan mindske transporten og være med til at fastholde dem i deres skolegang. Cykler kan være med til at øge antallet af børn der går i skole, da transport og udmattelse ikke længere vil være et problem i samme grad. Cykler

sørger for at børnene kan komme hurtigt og sikkert frem og tilbage.

Cyklerne skal gå til børn der er tilknyttet Caritas´ fritidshjem og deres mødre samt unge mennesker der tager tekniske uddannelser som f.eks en skrædderuddannelse. Mødrene skal bruge cyklerne til at aflevere de mindste børn i skole. De sværest stillede mødre kan desuden bruge deres cykel til at komme til og fra arbejde og transportere produkter, de kan sælge, mens børnene er i skole.

Håbet er at mere end 260 børn, unge og deres mødre kan få en cykel med midler fra dette års fasteindsamling.

Af Sidse Helene Surel Mogensen.

Fakta om Burkina Faso

Burkina Faso er et af de fattigste lande i verden. Landet ligger syd for Sahara og grænser op til Benin, Elfenbenskysten, Ghana, Mali, Niger og Togo. Ca. halvdelen af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen som er 8 kr. om dagen.

Befolkningstal: 20,8 mio.

Hovedstad: Ouagadougou

Sprog: Fransk (officielle sprog), Moore, Peul, Jula, Hausa

Religion: 50 pct. muslimer, 19 pct. katolikker, 4,3 pct. protestanter, 15,3 pct. animister, 1 pct. andre/uden religion

Giv cykler til børn og unge i Burkina Faso

Støt via
MobilePay 61100

Støt via netbank:
Reg.nr. 2191
Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage
via www.caritas.dk

En frivillig fra Caritas Libanon deler mad ud til en ældre dame. Foto Caritas Libanon

Katastrofefonden sikrer at vi kan rykke hurtigt ud

En del af de indsamlede midler fra årets fasteindsamling går til at fylde Caritas Danmarks katastrofefond op. Takket været fonden kan Caritas Danmark rykke hurtigt ud, når katastrofen rammer og via det internationale Caritas-netværk bidrage til nødhjælpsindsatser i lande, hvor vi ikke selv arbejder. 2020 stod i pandemiens tegn. Desværre var det også et år præget af krige, konflikter og katastrofer. Caritas Danmark har i 2020 bidraget til følgende indsatser med midler fra katastrofefonden.

Pave Frans Covid-19 hjælpefond

For verdens fattigste har pandemien haft enorme sociale og økonomiske konsekvenser. I maj stiftede pave Frans i samarbejde med Caritas Internationalis derfor en global covid-19 hjælpefond der har til formål at hjælpe verdens fattigste i kampen mod virussen.

Pave Frans sagde:

“Covid-19 har vist os, at hvad der var umuligt før, nu er muligt; vi kan stå sammen i fællesskab og solidaritet. Denne humanitære tragedie er et kald til at finde frem til det bedste i vores menneskelige natur og til at handle

solidarisk. Vi skal vise ubetinget kærlighed og omsorg, specielt for de fattige og de udsatte.”

Caritas Danmark oprettede en akut indsamling til fonden som blev toppet op med 39.000 kr. fra katastrofefonden.

Hjælp til ofre for eksplosionen i Beirut

D. 4. august 2020 ramte en eksplosion havnen i Beirut. Landet var i forvejen hårdt ramt af corona og en økonomisk krise, der ikke er set større, siden landets uafhængighed i 1973. Eksplosionen skabte ikke kun massive ødelæggelser, men har også haft enorme psykiske eftervirkninger for befolkningen. Heldigvis var Caritas Libanon klar til at hjælpe. Takket været bidrag fra baglandet, fleksible midler fra Udenrigsministeriet og midler fra katastrofefonden er Caritas Danmark en af de Caritas-organisationer, der har ydet det største bidrag til at afhjælpe følgerne af eksplosionen med et samlet bidrag på 1,6 mio. kr.

Internt fordrevne familier fra Nagorno-Karabakh har fået hjælp

I september 2020 udbrød der militære kampe mellem Azerbajjan og Armenien

om enklaven Nagorno-Karabakh. Det er de værste kampe siden der blev indgået våbenhvile i 1994. Både soldater og civile mistede livet. 1200 internt fordrevne familier fra enklaven Nagorno-Karabakh fik hjælp af Caritas-netværket, så de kunne købe de mest basale fornødenheder. Caritas Danmark støttede indsatsen med 74.638 kr. fra katastrofefonden.

Hjælp til ofre for oversvømmelser og orkaner i Mozambique

For at hjælpe ofre for oversvømmelser og orkanerne Idai og Kenneth sendte Caritas Danmark 60.000 kr. til den centrale og nordlige del af Mozambique.

Et bidrag til bispedømmets fasteindsamling er med til at sikre, at Caritas Danmark i samarbejde med det øvrige Caritas-netværk, kan rykke hurtigt ud når katastrofen rammer.

Af Sidse Helene Surel Mogensen.

Nekrolog over søster. Neophita Marter cps (1937-2021)

Tidligere børnehavepædagog i børnehaven 'Fredsholm' (Bistrup, Birkerød).

DØDSFALD Søster Neophita blev født den 2. juli 1937 i Weißkirchen/Bela Crkva, i det forhenværende Jugoslavien og døde den 21. januar 2021 i Wernberg, Østrig. Efter anden verdenskrig flygtede familien fra Jugoslavien, via Ungarn og Tjekkiet til Østrig. Hun lærte ordenen Søstre af det dyrebare blod at kende og indtrådte i ordenen, hvor hun fik en uddannelse som børnehavepædagog. I 1965 ankom hun til Danmark, hvor søstre nogle år forinden havde købt herregårdene 'Nordvanggård' og 'Fredsholm'. I den sidstnævnte blev der indrettet en børnehave, hvor Sr. Neophita arbejdede indtil hun blev pensioneret. I årene 1986-87 fik hun efteruddannelse på et dansk børnehaveseminarium og skrev specialet: *Nytænkning og social omstilling.*

Sr. Neophita elskede børn, og børnene samt deres forældre og bedsteforældre elskede søster Neophita. I et festskrift til børnehavens 33-års jubilæum, inden driften blev overdraget i kommunal regi, læser man om hende: "Jeg husker den dag, jeg afleverede min lille tre-årige datter i børnehaven. Og dér midt i livet stod de kære søstre i deres hvide ordensdragter, søster Mamertis, søster Neophita og Sr. Beata. Søstre stod altid klar, altid smilende, ventende, lyttende, altid tålmodige"; og en forhenværende medarbejder husker: "Sr. Neophita har altid været den unge, livlige igangsætter. Med ideer og projekter lige så fantasifulde og medrivende, som hun selv er. Vi har 'rejst' fra syd til nord sammen med børnene, vi har bygget 'rigtige' byer

og har haft spændende pædagogiske samtaler og ideer sammen. Alt sammen med et særligt glimt i øjet og inderlig interesse hos Sr. Neophita".

Udover arbejdet i børnehaven var Sr. Neophita også meget engageret i menighedslivet. Den katolske Kirke i Birkerød, Den hellige Families Kirke, havde til huse på Nordvanggaard. Her mødtes hver søn-

dag de troende til messe – og så snart et nyt ansigt dukkede op, var sr. Neophita til stede for at tale med vedkommende efter messen. Hun var lederen for ungdomsklubben på Nordvanggaard og for ministrantgruppen, engagerede sig i menighedsrådet, i bestyrelsen for børnehaven og plejehjemmet, samt i bispedømmets pastoralråd og katolsk søsterforbund. I årene 1999-2008 var hun priorinde i søstrenes fællesskab.

I 2010 besluttede hun at tage tilbage til Østrig. Her arbejdede hun igen med børn, dengang med flygtningebørn som elskede hende. Den 16. januar i år blev sr. Neophita indlagt med en akut leukæmi. Hun kom hjem til klosteret den 20. januar hvor hun sov fredeligt ind om morgenen den 21. januar. Sr. Neophita blev 83 år.

Vi beder for søster Neophita, at hun nu må have fundet sit evige hjem i Guds fred.

Ære være hendes minde.

Søstre af det dyrebare blod, Holte.

Du har magt over liv og død

Gud, du har magt over liv og død.

Vi beder om fred for din tjener.

Tag hans/hendes sjæl og ånd ind dit rige,
hvor Abraham, Isak og Jakob og alle dine hellige
bor i din fred.

Oprejs hans/hendes legeme til nyt liv,
som du ifølge dit tilsagn har bestemt,
et løfte, vi ikke betvivler.

Skænk ham/hende den lovede arv i dit rige.

Tænk ikke på hans/hendes synder og fejl,
men giv, at han/hun kommer hjem til glæde og velsignelse.

Trøst med din Ånd dem, der sidder tilbage med sorgen,
og forund også dem en god dødstime.

Ved din Søn Jesus Kristus,
ved hvem der i Helligåndens enhed tilkommer dig herlighed
og kraft fra evighed til evighed.

Amen.

Serapion af Antiokia (-211)

Bønnebog for Den katolske Kirke.

Ansgarstiftelsens Forlag 2013

Kvinder fra Vanuatu leder os i bøn

"Byg på et stærkt fundament!"

Fredag den 5. marts 2021

Bededagsgudstjenesten er aflyst i København

Du kan støtte vores partnere og projekter ved at sende dit bidrag til:
giro 7 15 55 30 / netbank 1551 7155 530 / MobilePay 80530

Teksten fra Vanuatu og info om online arrangementer finder du på:

Kvindernes Internationale Bededag
www.kvindebededag.dk

På grund af pandemien er mange arrangementer i forbindelse med Kvindernes internationale Bededag desværre aflyst. Følg med i programmet og mulige aflysninger på www.kvindebededag.dk.

► *Fortsat fra side 6.* i Trondheim på afhandlingen "Die Rolle Deutschlands im Völkermord an den Armeniern". Var i årene 2008-2012 ansvarlig for undervisningstilbuddet i sammenlignende genocidforskning ved NTNU, og underviste derudover i tysk politisk historie indenfor perioden 1890-1918. Stangeland har arbejdet mange år som officer i det norske luftforsvar og efterretningstjeneste.

Han skriver om sit foredragstema:

"Det armenske folkedrab 1915-16: Hvorfor blev armenierne dræbt? Forsøg på identifikation af mulige drivkræfter bag den radikale befolkningspolitik set i lys af den politiske, idémæssige og økonomiske udvikling indenfor Osmannerriget gennem

perioden 1908-1915."

Pastor Stangeland vil præsentere de dramatiske ændringer i Osmannerrigets politiske system som følge af ungtyrkernes magtovertagelse i 1908 og statskuppet i 1913. Indledningsvis vil han give en skitse af armeniernes politiske, religiøse og økonomiske position i Osmannerriget i årene 1895-1914. Under hoveddelen af foredraget vil han præsentere de politiske idéer, som gennemsyrede den ungtyrkiske bevægelse i almindelighed og de mere radikale ideer som kupmagerne i 1913 blev eksponenter for.

Jon Gissel vil belyse hovedtemaet med udgangspunkt i et af den senere tids tragiske tilbageslag i forholdet til Islam: Ændringen

af Hagia Sophia i Istanbul til status fra offentligt tilgængeligt historisk mindesmærke/museum til en regulær moské til eksklusiv religiøs brug for muslimer. I sit indlæg vil Jon Gissel give et rids af Det byzantinske Riges tusindårige historie. Riget, der omfattede den østlige del af Romerriget og var stærkt præget af Kristendommen, havde kejseren som kirkeligt overhoved. Efter en lang og heroisk kamp mod de langvarige bølger af folkevandringer og ikke mindst den muhamedanske fremtrængning, bukkede riget under med Konstantinopels fald i 1453. Her blev den gamle Hagia Sophia katedral omdannet til hovedmoské i Osmannerriget, indtil den i 1920 blev museum. Gissel vil endelig kaste et blik på den

seneste udvikling og de reaktioner, der er kommet (eller udeblevet!) fra kristen side.

Jon Gissel beskæftiger sig i sin forskning og sit forfatterskab ikke mindst med brydningen i dansk åndsliv mellem kulturkonservatisme og radikalisme. Han, der har lutherske rødder, men i dag tilhører den rumænsk-ortodokse kirke, dyrker desuden – som et andet forskningsfelt – Byzans og ortodoks kirkehistorie og spiritualitet.

Datoer for de enkelte arrangementer kan vi af gode grunde ikke oplyse endnu: vi henviser til senere meddelelser på bl.a. AC's hjemmeside.

Fanatisme

– når religionen bliver syg

Er religiøse fanatikere overhovedet religiøse eller er fanatismen i sin voldelige udgave mest af alt et resultat af sociale forhold som fattigdom og marginalisering?

Tekst: Nik Bredholt

ANMELDELSE Hvor der næppe er tvivl om, at sociale forskelle skaber splid og spændinger, så er det svært at komme uden om, at de personer, der udfører fx islamisk terror i reglen forsvarer det med religiøse argumenter. Alt for ofte ser vi i Vesten ikke på teologien bag fanatikernes, da det kan være svært at se forskel på de forskellige grupper. Men skal vi forholde os til religiøs fanatisme inden for alle religioner, så er det nødvendigt at skelne mellem bevægelserne og se på teologien, altså læren om Gud, og hvordan vi taler om Gud.

Den franske dominikanermunk, Adrien Candiard OP, som til daglig bor i Cairo, ved det inter-religiøse center, tager dette emne op i en lille bog, der foreløbig kun er udgivet på fransk: 'Om fanatisme – når religionen bliver syg'.

Adrien Candiard tager udgangspunkt i et terrorangreb i Skotland, hvor en Facebook-opdatering af en muslim med ønsket om god påske til hans kristne venner, betød, at han blev dræbt af en religiøs fanatiker, der ikke kunne acceptere, at en muslim ønsker kristne god påske.

Adrien Candiard spørger, hvordan et menneske kan komme til den konklusion, at man skal dræbe den, der blot ønsker kristne glædelig påske?

Et forsøg på et svar finder Adrien i en fatwa fra det 12. århundrede af den muslimske lærde, Ibn Taymiyya, som erklærede, at en muslim, der ønsker glædelig påske, skal straffes med døden. Ibn Taymiyya udviklede den juridiske skolen kaldet hanbali inden

for sunni islam. Saudi Arabien følger denne juridiske skole og den bruges desuden af terroristgrupper som Boko Haram i det nordlige Nigeria til at retfærdiggøre deres handlinger. Ifølge hanbali siger koranen, at Gud er radikalt forskellig fra den verden, som vi kender. Vores sprog og vores hjerne er ude af stand til at redegøre for Gud. Menneskets mulighed er at følge loven.

Tankegangen bag den hårde straf er, at en påskehilsen til en kristen i sin kerne er en afvisning af det at være muslim. At være muslim betyder at opføre sig som muslim, og gøre det, som forventes af en muslim, og det er uafhængigt af, hvad der egentlig opleves eller tænkes ved en konkret hilsen. Da straffen for at vende sig bort fra islam er døden, må en påskehilsen takseres ligeså.

Adrien pointerer, at den holdning kun er én holdning blandt mange andre holdninger i islam. Dybest set er det en teologi, hvor Gud er fraværende. Gud bliver identificeret som bud, i stedet for at kunne opleves i relationen mellem mennesket og Gud.

Et hul hvor Gud burde være

Adrien Candiards hovedpointe er, at en religiøs fanatiker typisk har et hul, der hvor Gud burde være. I stedet for Gud er fanatikeren fyldt op med noget, som er tæt på Gud, noget der rør Gud eller noget, der kendetegner religion, og som næsten er Gud, men ikke er Gud. I tilfældet med habalismen, er det loven og buddene, som har taget Guds plads. Men intet er som Gud. Kun Gud er Gud.

Alt det som er tæt på Gud, kan være udmærket eller ligefrem en nødvendighed fremhæver Adrien. Det kan fx være spise- eller beklædningspåbud, liturgi eller bibelfundamentalisme, som for nogen erstatter Gud. Det er noget, som man har hold på og kontrol over, men Gud lader sig ikke manipulere.

På den måde kan fanatismen have alt at gøre med religion, blot ikke det essentielle! Det kan være, man har accepteret Gud som en magt, men man har ikke accepteret at være elsket af Gud. Man har ikke en personlig relation til Gud. Adrien skriver, at hvis ikke man oplever sig elsket af Gud, så bliver man ubøjeelig i forhold til næsten, og det har konsekvenser, da de eneste relationer, som ikke bevæger sig, er døde relationer! En fanatiker vil typisk have en forklaring, som er fuldstændig sammenhængende. Men det er ikke udtryk for virkeligheden. De som har behov for en perfekt sammenhæng i tilværelsen, har ikke oplevet livet. På samme måde skriver Adrien, er sandhed uden kærlighed ikke udtryk for Gud, men en substitut, der tager Guds plads.

Skal vi modarbejde den religiøse fanatisme, anbefaler Adrien, at vi styrker den teologiske tænkning og forståelse. Han påpeger, at der i dag er meget lidt teologisk debat i medierne, men at netop et bedre greb om teologi også giver mulighed for et kritisk blik på, hvad vi siger om Gud, og det kan hjælpe en ung, som er påvirkelig. Dernæst vil en styrkelse af den inter-religiøse dialog være en skridt på vejen væk fra fanatismen. Ikke den naive dialog, men den dialog, som er åben, og bedst kan ske, hvis man taler om sin egen tro på Gud. Endelig er der bønner, som er det personlige møde med Gud.

For undertegnede lyder det umiddelbart naivt, at viden om teologi kan begrænse fanatismen. Er det ikke netop for meget teologi, der præger fanatikernes? Ikke desto mindre, er det sådanne resultater, der kommer frem, når fanatisme undersøges. I en dansk sammenhæng har to forskere fra Roskilde Universitets Center på vegne af integrations- og udlændingeministeriet, lavet en undersøgelse af social kontrol, hvor de bl.a. kommer frem til, at det vil styrke de unge muslimske pigers argumentation over for religiøs betinget social kontrol, hvis de har et godt greb om islams teologiske forhold. Rapporten blev dog hurtigt forkastet af ministeren, der ikke ville have på sine skuldre, at regeringen støtter koran-skoler.

Adrien Candiard er ikke naiv, men hans forslag er ikke velkomment i en situation, hvor regeringen og de fremtrædende udlændinge- og integrationsordførere i Folketinget er optaget af, hvordan de kan komme islam til livs som religion. Det er en udvikling, der på et tidspunkt også vil ramme andre trossamfund, inklusive de kristne.

Måske burde man på baggrund af Adrians tanker finde rapporten fra RUC frem igen og tage universiteterne og viden om religion alvorligt i dansk politik.

Du fanatisme. Quand la religion est malade, Adrien Candiard. Editions du Cerf, 96 sider, 10 euro. ISBN : 9782204140805.

Helgen eller bedrager?

Belgisk karmelit skaber efter sin død tvivl om Marthe Robin.

Tekst: Lisbeth Rütz

MYSTIK Mens hun levede, blev hun af mange anset for at være en af fransk katolicismes vigtigste skikkelser, og tusinder kom til hendes begravelse i 1981. Mere end 100.000 besøgte i årenes løb Marthe Robin i Châteauneuf-de-Galaure for at få råd og vejledning af hende. Her lå hun i mere end 50 år i sit lille værelse på forældrenes gård – blind og lammet. Men hun fulgte levende med i alt, hvad der skete omkring hende og spillede en yderst aktiv rolle i bevægelsen Foyers de Charité, som hun grundlagde sammen med sin åndelige vejleder p. Finet. I dag har bevægelsen spredt sig til hele verden og er kendt for sine retræter for de mest forskellige grupper.

Men bogen "La fraude mystique de Marthe Robin" (Marthe Robins mystiske bedrag), der udkom i oktober sidste år på dominikanernes anerkendte forlag *le Cerf*, forsøger at prikke hul på myten omkring Robin. Bogens forfatter Conrad de Meester, der døde i 2019, var i mange år en højt anerkendt åndelig forfatter. Han havde specialiseret sig i kvindelige mystikere fra Carmel og skrev blandt andet biografier og teologiske værker om Edith Stein, Elisabeth af Treenigheden og Thérèse af Lisieux.

De Meester vidste intet om Robin, da msgr. Marchand, biskoppen af Valence, og msgr. Bouvier, promotor justitiae for saligkårsprocessen (ansvarlig for kritisk undersøgelse af kandidaten til saligkåring), i februar 1988 bad ham om at undersøge Robins efterladte skrifter på godt 4.000 maskinskrevne sider. De Meester skulle sammen med en lang række andre eksperter granske hendes liv og skrifter i et første skridt mod en saligkåring. De Meester sagde ja til opgaven og så i begyndelsen Robin som en ægte mystiker. Men som undersøgelsen skred frem, blev han mere og mere kritisk, og da han i 1989 sendte sin detaljerede rapport til Rom, vendte han tommelfingeren nedad. De Meester modtog aldrig noget svar fra Vatikanet på sin rapport, konstaterer bogen. Men de Meester var perfektionist, og lige til sin død i 2019 arbejdede han videre med Marthe Robins liv og skrifter. Han rejste rundt i Frankrig for at tale med de mennesker, der havde kendt hende, analyserede hendes håndskrift, undersøgte lægerapporter og sammenholdt hendes efterladte skrifter med kvindelige mystikers skrifter. Og hans dom over Robin var nådesløs. Hun var en dygtig

manipulator og skabte en mystisk aura af hellighed omkring sin person.

For de nuværende ledere af Foyers de Charité er bogen givet et alvorligt slag. Den kommer, efter at bevægelsen i sommer sidste år offentliggjorde en undersøgelse, der konkluderede, at Robins mangeårige åndelige vejleder, p. Finet, var skyldig i seksuelt misbrug af i alt 26 piger og unge kvinder i bevægelsen. I miljøet omkring Foyers de Charité kom blandt andet også fr. Thomas Philippe, åndelig vejleder for Jean Vanier, grundlæggeren

af l'Arche-bevægelsen, og hans bror, Marie-Dominique Philippe, der grundlagde Johannes-broderskabet. Også om disse er der kommet troværdige rapporter om en usund åndelig kultur, hvor de kvinder, der søgte vejledning og støtte, følte, at deres grænser blev overskredet både åndeligt og fysisk.

På vej mod saligkåring?

I 2014 blev Marthe Robin erklæret *venereabilis* – dvs. anerkendt for sine heroiske dyder. Vatikanets kongregation for salig- og helgenkåring undersøgte p.t. en uforklarlig helbredelse, der skete efter bøn til hende. De Meesters undersøgelse af Robins efterladte papirer er den hidtil grundigste. På trods af sin isolerede tilværelse kommunikerede hun med mennesker over hele Frankrig, og de Meester har blandt andet gransket den efterladte, håndskrevne korrespondance. Han har undersøgt fem håndskrifter, der skulle stamme fra fem forskellige sekretærer, som Robin angiveligt dikterede sine breve til. Skiftanalysen leder dog til den konklusion, at skrifterne kommer fra én og samme person – nemlig Marthe Robin selv. Det slutter de Meester efter detailanalyser af ortografi, stavfejl og stilistiske særtræk i brevene.

Marthe Robins åndelige vejleder, p. Finet, pålagde Marthe Robin at føre en åndelig dagbog over sine egne personlige åndelige erfaringer. I en lang og detaljeret analyse af

De Meesters bog om Marthe Robin.

Givende overvejelser om kunst og tro

Septologien bind fire og fem.

Tekst: Kirsten Krog

ROMAN Så er den norske forfatter Jon Fosse kommet til bind fire og fem i sin septologi – hvor af de første tre allerede er anmeldt i KO – og værket nærmer sig dermed sin afslutning.

I bind fire er jeg-fortælleren, kunstmaleren Asle, tilbage i Bjørgvin for at aflevere en samling af sine malerier til galleristen Beyer, som hvert år til jul har en udstilling af Asles billeder. Mens Asle sidder i sin bil udenfor galleriet og venter på Beyer, tager hans tanker igen på langfart. Denne gang til første gang, han som helt ung udstillede nogle af sine billeder og også for første gang mødte Beyer og blev opdaget af ham.

Efter at have afleveret billederne vil Asle besøge sin navnebror på hospitalet, men han er for syg til at få besøg. Derfor tager Asle på Kaffistova, en café han også besøgte i første bind, og her møder han igen Guro. I første omgang ser han imidlertid en kvinde, der ligner hende, men da Guro senere opsøger ham ved hans bord, er hun ikke den kvinde, der ligner hende. Der er altså tilsyneladende sket en fordobling af Guro. På hjemvejen kommer Asle forbi det hus, hvor hans nabos søster, der også tilfældigvis hedder Guro, bor, og man får igen fornemmelsen af at personerne glider over i hinanden.

Vi er altså tilbage i det univers vi kender fra de første tre bind. Ét har dog forandret sig: Asle begynder at tvivle på, at han vil fortsætte med at male – noget som ellers har fyldt alt i hans liv indtil nu. I stedet tænker han at realisere en drøm, han altid har haft, men som ikke er blevet til noget pga. kunsten: Han vil have en hund og en båd. Egentlig har han allerede en hund, nemlig hunden Brage, som han passer for sin navnebror.

På handlingsplanet er Asle i bind fem

igen hjemme, men som med alle de fire første bind er størstedelen af bogen hans tilbageblik på en svunden tid. Nu følger læserne Asles tanker tilbage til dengang, han gik på gymnasiet som forberedelse til at komme på kunsthøjskole. Asle møder også i et flashback for første gang sin navnebror, der ikke blot også maler, men også i sit udseende ligner Asle på en prik. Sammen med ham og ikke mindst Sigve, en gammel bekendt, får Asle her påbegyndt det alkoholmisbrug, som senere næsten ødelægger hans kunst og efterfølgende gør ham til afholdsmand. Navnebroren Asle er kommet ind på den kunsthøjskole, som hovedpersonen Asle stiler imod – og det uden en studentereksamen, pga. sit talent. Dermed tændes der et håb i hovedpersonen om, at han kan slippe for at gøre sin gymnasietid, som han hader, færdig og alligevel begynde på kunsthøjskolen.

Det er også i bind fem, at vi får indblik i, hvordan Asle møder sin nu afdøde hustru, Ales; og vi finder ud af, at den kvinde i caféen, som Asle troede var Guro i bind fire, i virkeligheden var nabos søster, som også hedder Guro. Der er altså tale om to dobbeltgængerpar.

På mange måder begynder der med bind fem at tegne sig et tydeligere billede af, hvordan tingene hænger sammen, og så alligevel: det er som om realplan og symbolplan smelter sammen, og så snart man tror, man ved, hvad bogen handler om, bliver man i tvivl om, hvorvidt der overhovedet er et egentligt realplan.

Både bind fire og fem begynder med maleriet med de to streger, der krydser hinanden, som læserne kender fra de foregående bind, men fra at Asle syntes, at dette billede var hans bedste, tænker han nu det modsatte. Dette leder ham også ind i tanker om, hvad der gør, at et

Jon Fosse. Foto: Tom A. Kolstad.

billede er godt. I det hele taget er begge bind, som de foregående tre, spækket med kunstovervejelser. Bl.a. tænker han, at alle hans billeder tilsammen udgør ét billede, fordi der bag dem alle findes, hvad han kalder ”det inderste billede”. Måske det er fordi Asle nu er kommet for nær dette inderste billede, at han ikke længere synes, han kan male?

Begge bind slutter også, som de foregående, med en bedende Asle, og ligesom alle fem bind har mange tanker om, hvad kunst er, har de også adskillige overvejelser om, hvad tro er. Troen og Gud bliver ofte udtrykt i paradokser. Gud er således ”et nærværende fravær”, som hovedpersonen udtrykker det i bind fire og uddyber i bind fem med ordene: ”Gud er nærmest, i sit fravær [...], ja det er som om han viser sig ved at skjule sig [...], og måske er det sådan at jo mere Gud skjuler sig jo mere viser han sig, og omvendt, ja jo mere han viser sig eller bliver vist frem, bliver påstået at være sådan eller sådan, jo mere skjuler han sig [...] og det er i den løndom som Gud er i, i Guds skjulte hemmelighed, at jeg kan glemme og gemme mig selv” (s. 82f). Tæt op ad Guds ”nærværende fravær” er hans ”tavse tale”, for ”i mørket er der en stilhed hvor Guds røst lyder i tavsheden” (s. 84). Her er der en parallel til kunsten,

for den gode kunst ”kan heller ikke sige noget, ikke i egentlig forstand, den kan kun sige noget andet og tie om det den egentlig vil sige” (s. 85). Med andre ord, er al god kunst antydningens kunst, og det er netop sådan, man kan betegne Jon Fosses bøger. Selvom ovenstående citater og en vending som ”Guds ord er tavse”, der er mystikerens sprog, kan læses som en noget åndelig og ”luftig” kristendomstolkning, er det ikke tilfældet. Fosse lader således sin hovedperson sige: ”denne tavshed blev først brudt, da Ordet kom ind i verden, da Kristus kom til verden, først da kunne Guds ord høres” (s. 83).

For mig at se er styrken og det mest givende i Fosses septologi ikke mindst hans kunst- og trosovervejelser, men får man fat på denne side i forfatterskabet, bliver det majsommeligt opbyggede handlingsplan med mange gentagelser pludselig meget meningsfyldt, som underbyggende antydninger.

Jon Fosse: Septologien bind IV og V. Bind IV: 80 sider. Pris: 149,95 kr. Bind V: 134 sider. Pris: 200 kr. Forlag: Batzer & Co. Oversat fra nynorsk af Jannie Jensen og Arild Batzer.

et afsnit fra 1930 påviser de Meester imidlertid, at lange passager i dagbogen er identiske med afsnit af optegnelser stammende fra mystikeren Madeleine Semer (1874-1924), der omvendte sig under Den første verdenskrig. Marie-Antoinette de Geuser (1889-1918) – en kendt karmelitisk mystiker, som blandt andet er portrætteret af Anders Arborelius, spiller en stor rolle i brevene. Her viser en analyse af bare en enkelt side i et af Robins breve, at teksten er sammensat af 23 forskellige citater uden kildeangivelse fra de Geuser!

Den 22. marts 1922 havde Marthe Robin en personlig vision, hvor hun for første gang så jomfru Maria. Der kom mange flere visioner, og Kristus skal have vist sig for hende den 4. december 1928. Derefter blev hendes åndelige liv mere og mere fokuseret på Kristi lidelseshistorie og resten af sit liv gennemlevede hun hver fredag Kristi lidelseshistorie. I lighed med bondepigen Therese Neumann (1898-1962) kaldet Resi fra Konnersreuth spiste Marthe Robin i mere end 50 år efter sigende intet andet end den indviende hostie.

Robin bruger ofte uden kildeangivelse tre stigmatiserede kvindelige mystikere i sin meditationer over Kristi lidelseshistorie. Det drejer sig om Katarina Emmerich (sa-

ligkåret i 2004 af Johannes Paul II), kapucineren Veronica Giuliani (1660-1727) og Gemma Galgani (1878-1903).

En del af bogens ærinde er at tegne et psykologisk portræt af Marthe Robin. Hun blev født i 1902 som sjette og sidste barn under en alvorlig ægteskabelig krise mellem forældrene. Moderen, Amélie-Celestine Robin, blev smidt på porten af sin mand, Joseph-Michel Robin, da det viste sig, han ikke var far til hendes barn. Marthe kendte til denne historie og led under den.

Marthe Robins barndomshjem er i dag omdannet til museum for Marthe Robin. Stedet besøges hvert år af tusindvis af mennesker. Foto: Wikipedia.

De Meester karakteriserer Marthe Robin som et sensibelt menneske med et stort behov for opmærksomhed og kærlighed, men også som et menneske med en stærk personlighed og behov for at iscenesætte sig selv som hellig person.

De Meester skriver, at hans motiv til at offentliggøre manuskriptet var pligtfølelse. Han følte sig pligtig til at skelne mellem hvad der er ægte og hvad der er plagiat. Motivet var også at vise respekt over for de åndelige forfattere, hvis tekster Marthe plagierede.

”Sandheden har sine rettigheder. Det er menneskets pligt at tjene den og da det er nødvendigt – at sige den. Selv om den sårer i første øjeblik, så renser den og åbner for genopbygning. ”Sandheden skal gøre jer fri, siger Herren” (Joh 8,32)

Samtidig med sine konklusioner udtrykker de Meester sin beundring og respekt for bevægelsen Foyers de Charité, hvis arbejdes værdi han ikke på nogen måde sætter spørgsmålstegn ved.

Men – det åndelige budskab Marthe Robin kom med – stammede ikke fra hende selv. Det var et patchworkarbejde af citater fra

dusinvis af mystikere, er konklusionen. De Meester argumenterer på basis af indgående undersøgelser også ret overbevisende for, at Marthe Robin faktisk ikke var så hjælpeløs, som hun skabte indtryk af.

Hvad stiller man op med sådan et budskab, når man er overbevist om, at Marthe Robin var en hellig person? Sophie Gueux – der er Foyers de Charité-bevægelsens talsmand i saligkåringssagen skriver i tidsskriftet familie Chretienne, at 28 eksperter deltog i undersøgelsen af Marthe Robins liv.” Hvis man kun tror på én mening, så betyder det, at man ignorerer alle andre, der i 2014 foranledigede Kirken til at udtale sin positive dom over Marthe Robin”. Hun betoner, at den kanoniske undersøgelse, der blev indledt i 1986, blev ført med stor seriøsitet og at de Meesters vurderinger kun udgør en del af den samlede mængde vurderinger.

Eftertiden må vurdere, hvad der er ret og vrang i sagen om Marthe Robin. Men de Meesters bog vil på vej mod hendes saligkåring ligge der som en sten i skoen og hele tiden skabe tvivl.

Conrad de Meester: La fraude mystique de Marthe Robin. Editions du Cerf. Udkom oktober 2020.

Marts

1. *viol.* Mandag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
V S1 79,8.9.11.13
R Herre, gengæld os ikke vore synder.
L.: Dan 9,4b-10. Ev.: Luk 6,36-38.
2. *viol.* Tirsdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
V S1 50,8-9.16b-17.21+23
R Den, der bringer takoffer,
ærer mig, ham lader jeg se Guds frelse.
L.: Es 1,10.16-20. Ev.: Matt 23,1-12.
(Karl den Gode, martyr (†1127) kan ihukommes)
3. *viol.* Onsdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
V S1 31,5-6.14.15-16
R Frels mig i din trofasthed.
L.: Jer 18,18-20. Ev.: Matt 20,17-28.
4. *viol.* Torsdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
V S1 1,1-2.3.4+6
R Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
L.: Jer 17,5-10. Ev.: Luk 16,19-31.
(Casimir (†1483) kan ihukommes)
5. *viol.* Fredag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
V S1 105,16-17.18-19.20-21
R Husk de undere, Herren gjorde.
L.: 1 Mos 37,3-4.12-13a.17b-28.
Ev.: Matt 21,33-43.45-46.
(Lucius I, pave og martyr (†254) kan ihukommes i Domkirken.)
6. *viol.* Lørdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
V S1 103,1-2.3-4.9-10.11-12
R Herren er barmhjertig og nådig.
L.: Mika 7,14-15.18-20. Ev.: Luk 15,1-3.11-32.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *viol.* **3. SØNDAG I FASTEN.**
✠ *Cr. Faste pf.*
1.L.: 2 Mos 20,1-17 eller 20,1-3.7-8.12-17;
V S1 19,8.9.10.11.
R Herre, du har det evige livs ord.
2.L.: 1 Kor 1,22-25.
Ev.: Joh 2,13-25.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
8. *viol.* Mandag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
V S1 42,2.3.; S1 43,3.4
R Min sjæl tørster efter Gud, den levende Gud,
hvornår kan jeg komme og se Guds ansigt?
L.: 2 Kong 5,1-15. Ev.: Luk 4,24-30.
I 3. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 3. søndag i fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
(Johannes af Gud, ordensmand (†1550) kan ihukommes)
9. *viol.* Tirsdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
V S1 25,4-5ab.6-7bc.8-9
R Herre, husk din barmhjertighed og trofasthed.
L.: TilfDan B, 11-20. Ev.: Matt 18,21-35.
(Francisca af Rom, ordenssøster (†1440) kan ihukommes)
10. *viol.* Onsdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
V S1 147,12-13.15-16.19-20
R Jerusalem, lovsyng Herren!
L.: 5 Mos 4,1.5-9. Ev.: Matt 5,17-19.
11. *viol.* Torsdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
V S1 95,1-2.6-7.8-9
R Om i dag I dog ville lytte til ham!
- Gør ikke jeres hjerter hårde!
L.: Jer 7,23-28. Ev.: Luk 11,14-23.
12. *viol.* Fredag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
V S1 81,6c-8a.8bc-9.10-11ab.14+17
R Jeg er Herren din Gud; hør, mit folk.
L.: Hos 14,2-10. Ev.: Mark 12,28b-34.
13. *viol.* Lørdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
V S1 51,3-4.18-19.20-21b
R Troskab ønsker jeg, ikke slagtofre.
L.: Hos 6,1-6. Ev.: Luk 18,9-14.
*8-års dagen for pave Frans' valg til pave.
Mindes i menighedernes forbønner.
9-årsdagen for biskop Hans Ludvig Martensens død.
Mindes i menighedens forbønner*
14. *viol.* eller *rosa.* **4. SØNDAG I FASTEN.**
✠ *Cr. Faste pf.*
1.L.: 2 Krøn 36,14-16.19-23;
V S1 137,1-2.3.4-5.6.
R Gid min tunge må klæbe til ganen,
hvis jeg ikke husker dig, Jerusalem.
2.L.: Ef 2,4-10.
Ev.: Joh 3,14-21.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
15. *viol.* Mandag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V S1 30,2+4.5-6.11-12a+13b
R Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
L.: Es 65,17-21. Ev.: Joh 4,43-54.
I 4. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 4. søndag i fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
16. *viol.* Tirsdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V S1 46,2-3.5-6.8-9
R Hærskarers Herre er med os, Jakobs Gud er vor borg.
L.: Ez 47,1-9.12. Ev.: Joh 5,1-16.
17. *viol.* Onsdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V S1 145,8-9.14.17-18
R Herren er nådig og barmhjertig.
L.: Es 49,8-15. Ev.: Joh 5,17-30.
(Patrick, biskop (†471) kan ihukommes)
18. *viol.* Torsdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V S1 106,19-20.21-22.23
R Husk os, Herre, i nåde mod dit folk.
L.: 2 Mos 32,7-14. Ev.: Joh 5,31-47.
Cyrillus af Jerusalem, biskop og kirkelærer (†386) kan ihukommes
19. *hvid.* Fredag. **JOSEF, Jomfru Marias brudgom (h)**
Gl. Cr. Sankt Josefs pf.
1.L.: 2 Sam 7,4-5a.12-14a.16
V S1 89,2-3.4-5. 27+29
R Hans slægt skal vare til evig tid.
2.L.: Rom 4,13.16-18.22
Ev.: Matt 1,16.18-21.24a eller: Luk 2,41-51a
20. *viol.* Lørdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V S1 7,2-3.9b-10.11-12
R Herre min Gud, hos dig søger jeg tilflugt.
L.: Jer 11,18-20. Ev.: Joh 7,40-53.
21. *viol.* **5. SØNDAG I FASTEN.**
✠ *Cr. Faste pf.*
1.L.: Jer 31,31-34;
V S1 51,3-4.12-13.14-15.
R Skab mig et rent hjerte i mig, Gud.
2.L.: Hebr 5,7-9.
Ev.: Joh 12,20-33.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
22. *viol.* Mandag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V S1 23,1-3a.3b-4.5.6
R Selv om jeg går i mørkets dal,
frygter jeg intet ondt, for du er hos mig.
L.: Dan 1(13),1-9.15-17.19-30.33-62 eller I(13),1-3.41c-62. Ev.: Joh 8,1-11.
I 5. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 5. søndag i fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
23. *viol.* Tirsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V S1 102,2-3.16-18.19-21
R Herre, lyt til min bøn, lad mit råb komme til dig.
L.: 4 Mos 21,4-9. Ev.: Joh 8,21-30.
(Turibius Mongrovejo, biskop (†1606) kan ihukommes)
24. *viol.* Onsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V TilfDan B 29a.30a.31a.32a.33a
R Lovprist og ophøjet til evig tid.
L.: Dan 3,14-21. TilfDan B 26. Dan 3,24-25.28
Ev.: Joh 8,31-42.
25. *hvid.* Torsdag. **HERRENS BEBUDELSE (h)**
Gl. Cr. Særl. pf
1.L.: Es 7,10-14
V S1 40,7-8a.8b-9.10.11
R Se, jeg kommer, Herre, at gøre din vilje!
2.L.: Hebr 10,4-10
Ev.: Luk 1,26-38
26. *viol.* Fredag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V S1 18,2-3a.3b-4.5-6.7
R I min nød råbte jeg til Herren og han hørte mig.
L.: Jer 20,10-13. Ev.: Joh 10,31-42.
27. *viol.* Lørdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V Jer 31,10.11-12b.13
R Han vogter os som hyrden sin hjord.
L.: Ez 37,21-28. Ev.: Joh 11,45-57.
28. *rød.* **PALMESØNDAG.**
✠ *Cr. Særl. pf.*
Palmeprocessionen:
Ev.: Mark 11,1-10 eller Joh 12,12-16.
Messen:
1.L.: Es 50,4-7;
V S1 22,8-9.17-18a.19-20.23-24.
R Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?
2.L.: Fil 2,6-11.
Ev.: Mark 14,1-15.47 eller 15,1-39.
29. *viol.* **MANDAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Pass. pf. II.
V S1 27,1.2.3.13-14
R Herren er mit lys og min frelse.
L.: Es 42,1-7. Ev.: Joh 12,1-11.
30. *viol.* **TIRSDAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Pass. pf. II.
V S1 71,1-2.3-4a.5-6b.15+17
R Min mund skal forkynde din retfærdighed
L.: Es 49,1-6. Ev.: Joh 13,21-33.36-38.
I Domkirken: *hvid.* **Fornyelse af præsteløfterne, indvielse af de hellige olier.**
Gl. Særl. pf.
1.L.: Es 61,1-3a.6a.8b-9
V S1 89, 21-22. 25+27.
R Om din nåde, Herre, vil jeg evigt synge.
2.L.: Åb 1,5-8
Ev.: Luk 4,16-21.
31. *viol.* **ONSDAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Pass. pf. II.
V S1 69,8-10.21-22.31+33-34
R I nådens tid, Herre, svar mig i din store miskundhed, Gud!
L.: Es 50,4-9a. Ev.: Matt 26,14-25.

Husk du kan hente liturgisk kalender
som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Biskoppens kalender

Februar 2021

17. kl. 19.00 Askeonsdag. Messe i Domkirken
21. kl. 10.00 Pontifikalmesse i Domkirken

Marts

1. kl. 10.00 Præsidiemøde, Den nordiske Bispekonference
3. kl. 10.00 Møde i Biskoppeligt Råd
10. kl. 14.00 Møde i Økonomisk Råd
21. kl. 16.30 Electio i domkirken
23. kl. 10.30 Møde i Katolsk-Luthersk Samtaleforum
25. kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råds Forretningsudvalg
28. kl. 10.00 Pontifikalmesse i Domkirkens
30. kl. 16.00 Oliemesse i Domkirken

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Niels-Henrik Assing, Nik Bredholt, Kirsten Krog, Piotr Rypulak, og Jesper Storgaard-Jensen.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemand madsen. Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trykt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:

www.katolskoriering.dk/forside/

Bønnens Apostolat

Marts 2021

For evangelisering med særligt fokus på forsoningens sakramente

– at vi må leve bodens sakramente med en fornyet inderlighed, for at få en forsmag på Guds uendelige barmhjertighed.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 4/2021**, som udkommer den **12. marts 2021**, skal være KO i hænde senest den **22. februar 2021**.

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 5/2021**, som udkommer den **9. april 2021**, skal være KO i hænde senest den **22. marts 2021**.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Martin Ryom
- en katolsk bedemand
T 39 29 60 08
Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Pave Frans' fastebudskab 2021

“Se, vi går op til Jerusalem” (Matt 20,18)

Fastetiden: en tid til at forny tro, håb og kærlighed.

FASTETID Kære brødre og søstre, Jesus åbenbarede for disciplene sin missions dybeste betydning, da han fortalte dem om sin lidelse, død og opstandelse i opfyldelse af Faderens vilje. Han bad dem derefter om at tage del i denne mission til verdens frelse.

Lad os på vor vandring mod påske huse Ham, der ”ydmygede sig og blev lydige indtil døden, ja, døden på et kors” (Fil 2,8). Lad os i denne omvendelsestid forny vor tro, øse af håbets ”levende vand” og med åbne hjerter modtage Guds kærlighed, som gør os til brødre og søstre i Kristus. Påske-nat vil vi forny vore dåbsløfter for at genfø-

des som nye mennesker i kraft af Helligåndens virke. Denne vandring er, ligesom hele det kristne livs pilgrimsfærd, også oplyst af opstandelsens lys, som inspirerer tanker, holdninger og valg hos dem, der vil efterfølge Kristus.

Faste, bøn og at give almisse, som forkyndt af Jesus (jf Matt 6,1-18), muliggør og udtrykker vor omvendelse. Vejen til fattigdom og selvfornægtelse (faste), bekymring og kærlig omsorg for de fattige (almisse) og en barnets dialog med Faderen (bøn) gør det muligt for os at leve livet i oprigtig tro, et levende håb og aktiv næstekærlighed.

1. Tro kalder os til at tage imod sandheden og vidne om den for Gud og alle vore brødre og søstre

I denne fastetid betyder det at tage imod og efterleve sandheden åbenbart i Kristus, først og fremmest at åbne vort hjerte for Guds Ord, som Kirken videregiver fra generation til generation. Denne sandhed er ikke et abstrakt begreb, der er forbeholdt de få, særligt udvalgte. Det er derimod et budskab, vi alle kan modtage og forstå takket være indsigt i et hjerte, der er åbent for Guds storhed; Han, som elsker os før vi er klar over det. Kristus selv er denne sandhed. Ved at påtage sig vor menneskelighed, selv til dens yderste grænse, har Han gjort sig selv til den vej – krævende, men alligevel åben for alle – som fører til livets fylde.

Faste, oplevet som en form for selvfornægtelse, hjælper dem, der tager den til sig i hjertets enkelhed med at genopdage Guds gave og ved at genkende, at vi, som er skabt i Hans billede og lighed, finder vor opfyldelse i Ham. Ved at omfavne oplevelsen

af fattigdom gør de, der faster, sig fattige med de fattige og ”ophober” en skat af en kærlighed, både en modtaget og en delt. Således hjælper fasten os med at elske Gud og vor næste, for så vidt kærligheden, som den hellige Thomas Aquinas lærer os, er en bevægelse udadtil, som fokuserer vor opmærksomhed på de andre og betragter dem som ét med os selv (jf Fratelli Tutti, 93).

Fastetiden er en tid til at tro, til at byde Gud velkommen i vort liv og lade ham ”tage bolig” blandt os (jf Joh 14,23). Faste indebærer at blive befriet fra alt, hvad der tynger os – som forbrugerisme eller en overflod af informationer, uanset om de er sande eller falske – for at åbne vort hjertes dør for Ham, der kommer til os, fattig i alt, men alligevel ”fuld af nåde og sandhed” (Joh 1,14): Guds, vor Frelses Søn.

2. Håbet som ”levende vand” gør det muligt for os at fortsætte vor vandring

Den samaritanske kvinde ved brønden, som Jesus beder om at få noget at drikke,

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 3
19. februar 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

forstår ikke, hvad han mener, når han siger, at han kan tilbyde hende ”levende vand” (Joh 4,10). Naturligt nok tror hun, at han henviser til det fysiske vand; men Jesus taler om Helligånden, som han vil give i overflod gennem påskemysteriet og skænke os et håb, der ikke skuffer. Jesus havde allerede talt om dette håb, da han talte om sin lidelse og død, og at han ”på den tredje dag skal opstå” (Matt 20,19). Jesus talte om den fremtid, som åbner sig takket være Faderens barmhjertighed. At håbe med Ham og på grund af Ham betyder at tro, at historien ikke ender med vore fejltagelser, vores vold og uretfærdighed eller den synd, som korsfæster Kærligheden. Det betyder at modtage fra Hans åbne hjerte Faderens tilgivelse.

I disse bekymrende tider, hvor alt synes skrøbeligt og usikkert, kan det synes udfordrende at tale om håb. Alligevel er fastetiden netop håbets tid, når vi vender tilbage til Gud, der tålmodigt fortsat tager vare på sit skaberværk, som vi så ofte har mishandlet (jf *Laudato Si'*, 32-33; 43-44). Apostlen Paulus opfordrer os til at sætte vort håb til forsoningen: ”Lad jer forlige med Gud” (2 Kor 5,20). Ved at modtage tilgivelse i sakramentet, som ligger i hjertet af vor omvendelsesproces, kan vi til gengæld sprede tilgivelse til andre. Ved at modtage tilgivelse kan vi også tilbyde den gennem vor villighed til at indgå i en lyttende dialog med andre og trøste dem, der oplever sorg og smerte. Guds tilgivelse, der også tilbydes gennem vore ord og handlinger, gør os i stand til at opleve en næstekærlighedens Påske.

Måtte vi i denne fastetid i stigende grad være optaget af, ”at tale ord om tryghed, styrke, trøst og opmuntring og ikke ord, der nedværdiger, bedrøver, skaber vrede eller

håner” (Fratelli Tutti, 223). For at kunne give håb til andre er det undertiden nok blot at være venlig, at være ”villig til at sætte alt andet til side for at udvise interesse, give et smil, tale et opmuntrende ord, lytte midt blandt den generelle ligegyldighed” (ibid., 224).

Gennem samling og stille bøn næres håbet i os som inspiration og et indre lys, der oplyser de udfordringer og valg, vi står over for i vor mission: derfor behovet for at bede (jf Matt 6,6) og i det skjulte at møde den alkærlige Fader.

At erfare fastetiden i håb betyder at vokse i erkendelsen af, at vi – i Jesus Kristus – er vidner til de nye tider, hvor Gud ”gør alting nyt” (jf Åb 21,1-6). Det vil sige at modtage Kristi håb; Ham, der gav sit liv på korset og som Gud oprejste på den tredje dag, og som altid er ”rede til forsvar over for enhver, der kræver [os] til regnskab for det håb, [vi] har” (1 Pet 3,15).

3. Kærlighed, ved at følge i Kristi fodspor, i omsorg og medfølelse for alle, er det højeste udtryk for vor tro og vort håb

Kærlighed glæder sig over at se andre vokse. Derfor lider den, når andre er angste, ensomme, syge, hjemløse, foragtede eller i nød. Kærlighed er hjertets tilskyndelse; det

bringer os ud af os selv og skaber bånd af deling og fællesskab”.

”Social kærlighed” gør det muligt at bevæge sig fremad mod en kærlighedens civilisation, som vi alle kan føle os kaldede til. Med sin tilskyndelse til universalitet er kærligheden i stand til at opbygge en ny verden. Ikke blot som en steril følelse, men som det bedste middel til at opdage effektive veje til udvikling for enhver” (Fratelli Tutti, 183).

Kærlighed er en gave, der giver vort liv mening. Den gør det muligt for os at se de trængende som medlemmer af vores egen familie, som venner, brødre og søstre. En lille smule, som – hvis den gives med kærlighed – aldrig ophører, men bliver kilde til liv og lykke. Det var tilfældet med krukken med mel og kanden med olie hos enken i Sarepta, der tilbød profeten Elias et lille brød (jf 1 Kong 17, 7-16); det var også tilfældet med de brød, Jesus velsignede og bad sine disciple om at uddele til folkeskaren (jf Mark 6,30-44). Sådan er det også med vor almisse, uanset om den er lille eller stor, når den bare gives med glæde og uden bagtanke.

At erfare fastetiden med kærlighed vil sige at have omsorg for dem, der lider eller føler sig forladte og bange på grund af Covid-19 pandemien. Lad os i disse dage med dyb uvished om fremtiden huske på Herrens ord til sin tjener: ”Frygt ikke, for jeg har løskøbt dig” (Es 43,1). Må vi, i vor næstekærlighed, tale beroligende ord og hjælpe andre til at indse, at Gud elsker dem som sønner og døtre.

”Kun med et blik, der er forvandlet af næstekærlighed, som gør det muligt at anerkende andres værdighed, kan man ved at anerkende og værdsætte de fattige i deres værdighed, respektere dem i deres identitet

og kultur, og dermed virkelig integrere dem i samfundet” (Fratelli Tutti 187).

Kære brødre og søstre, hver etape i vort liv er en tid til at tro, håbe og elske. Opfordringen til at erfare fastetiden som en rejse af omvendelse, bøn og deling af vore midler, hjælper os – som samfund og individer – til at genoplive den tro, som kommer fra den levende Kristus, et håb inspireret af Helligåndens pust og den kærlighed, der strømmer fra Faderens barmhjertige hjerte.

Må Maria, Frelserens moder, altid trofast stående ved korsets fod og midt i Kirkens hjerte, støtte os med sit kærlige nærvær. Må den opstandne Herres velsignelse ledsage os alle på vor færd mod påskelyset.

Givet i Rom, i Laterankirken, den 11. november 2020, på den hellige Martin af Tours mindedag.

FRANS

Glem ikke den åndelige og moralske dimension

Paven til ambassadørerne: "Medmenneskelighed er lægemidlet for nutidens kriser".

DIPLOMATI Pave Frans holdt 8. februar sin årlige audiens for ambassadørerne for de 183 lande, der har diplomatiske forbindelser til Vatikanet. I sin 21-sider lange tale gennemgik han nogle af verdens aktuelle kriser. Den alvorligste "angår de menneskelige relationer og er udtryk for en generel, antropologisk krise i opfattelsen af mennesket og dets værdighed".

"Jeg er overbevist om, at medmenneskelighed er lægemidlet mod pandemien og megen af den ondskab, som omgiver os. Sammen med vaccinen er den og håbet de lægemidler, verden har brug for i dag".

Beskyttelse af menneskeliv

Pandemien, sagde han, "har tvunget os til at forholde os til to uundgæelige dimensioner af menneskelivet: sygdom og død. Det mindede os om livets værdi og om hvert eneste menneskes værdighed, fra befrugtning i livmoderen til dets naturlige afslutning". Paven beklagede, at et voksende antal retssystemer synes at bevæge sig væk fra deres ufravigelige pligt til at beskytte menneskelivet i alle dets faser".

"Hvert eneste menneske er et formål i sig selv. Derfor må den enkelte aldrig ensidigt bedømmes ud fra sin nytteværdi. Mennesker er skabt til at leve sammen i familier, i fællesskaber og i samfund, hvor alle er i besiddelse af den samme værdighed. Menneskerettighederne er et produkt af denne værdighed, ligesom menneskelige forpligtelser er det, såsom ansvaret for at tage imod og hjælpe de fattige, de syge og de marginaliserede".

"Hvis vi nægter de svageste blandt os

retten til livet, hvordan kan vi så i praksis sikre, at nogen som helst anden ret vil blive respekteret?"

Brug for langsigtede løsninger

Pandemien, sagde paven, har atter vist os, at jorden er skrøbelig og må beskyttes. Den økologiske krise, der skyldes den uholdbare udnyttelse af naturressourcer, er meget kompleks og varer ved og kræver fælles, langsigtede løsninger. Han håbede derfor, at FN's klimakonference i november vil adressere klimaforandringerne på effektiv vis.

Begrænsninger i den frie bevægelighed, indført af regeringer for at begrænse spredningen af virussen, fortsatte paven, har især ramt mellemstore og små virksomheder, og har ikke kun påvirket erhvervslivet, men også familierne og hele samfundslivet. Den økonomiske krise har afsløret en anden af vor tids sygdomme: en økonomi baseret på en brug-og-smid-væk kultur af mennesker og naturressourcer. Derfor slog paven til lyd for en økonomi, der "tjener mænd og kvinder, og ikke omvendt".

Foto: Vatikanets medier.

Liturgi præfekten stopper

Kardinal Robert Sarah forlader sin stillingen som præfekt for liturgikongregationen.

VATIKANET Paven har i en uventet pressemeddelelse den 20. februar accepteret, at kardinal Robert Sarah fratræder som chef for Vatikanets liturgikongregation. Sarah er af mange iagttagere blevet set som en modstander af pave Frans' vision om en global og synodal Kirke.

Pressemeddelelsen oplyste ikke om baggrunden for Sarahs beslutning eller hvem, der vil efterfølge ham. Selv angav Sarah som grund i en Twitter-besked, at han i juni 2020 fyldte 75 år, hvilket er den normale pensionsalder for biskopper.

Kardinalen, der er født i Guinea, har bestridt flere lederpositioner i Vatikanet siden 2001, da Johannes Paul II udnævnte ham til nummer to i kongregationen for folkenes evangelisering, *Propaganda Fide*. I 2010 kreerede Benedikt XVI ham til kardinal, og i november 2014 udnævnte Frans ham til præfekt for Vatikanets kongregation for

gudstjenesten og sakramentsordningen, populært kaldet liturgikongregationen.

Sarah er kendt som en højlydt fortaler for de mere traditionelle former for katolsk liturgi, men kom tidligt i Frans' pontifikat i søgelyset, da det kom frem, at han havde ventet mere end et år med at implementere en pavelig instruks om at ændre kanonisk lov, så det fremover også var tilladt kvinder

Foto: Vatikanets medier.

Isolationens ofre

Frans bemærkede, at grænselukningerne pga. pandemien, kombineret med den økonomiske krise, har forværret de humanitære kriser i en række lande, og håbede den nuværende krise blev anledning til at eftergive, eller i det mindste nedskrive, de fattige landes gældsbyrde.

Om det stigende antal migranter og deres forværrede situation, opfordrede paven ambassadørerne til at arbejde for at fjerne de årsager, som tvinger mennesker til at migrere. Det stigende antal flygtninge, tilføjede han, kræver også et fornyet engagement for at beskytte dem og alle, der tvinges til at flygte fra forfølgelse, vold, konflikter og krig.

Uddannelses- og troskrise

Isolationen og ensomheden, som den nuværende pandemi er skyld i, har fremhævet ethvert individs behov for menneskelige relationer, sagde Frans. Skolernes og læreanstaltens brug af online-undervisning har skabt tydelige skel i de unges uddannelsesmuligheder, og mange halter nu efter i det naturlige uddannelsesforløb. Paven har kaldt det en "uddannelseskatastrofe" og efterlyste en uddannelseskultur, der er engageret på alle samfundsniveauer, idet uddannelse er en naturlig modgift mod en kultur af individualisme og ligegyldighed.

Endelig påpegede paven, at pandemien også påvirker ægteskabet og familielivet, hvor volden i hjemmet er steget. Den har også haft negativ effekt på grundlæggende frihedsrettigheder såsom religionsfriheden med begrænsningerne i den offentlige messefejring og i trossamfundenes uddannelses- og bistandsaktiviteter. "Selv når vi leder efter måder, hvorpå vi kan beskytte menneskeliv mod virussen", sagde paven, "må vi ikke nedprioritere menneskets åndelige og moralske dimension til fordel for dets fysiske helbred".

NM

at deltage i skærtorsdagens fodtøvningsceremoni.

Selv om Frans havde sendt Sarah et brev i december 2014 og bedt ham indføre ændringen, blev dette først offentligt meddelt i januar 2016 og uden at give nogen forklaring på forsinkelsen.

Frans tog også det usædvanlige skridt i 2017 at udstede en offentlig korrektion til en artikel skrevet af Sarah om, hvordan katolske liturgier skal oversætte fra originalsproget latin til de lokale sprog.

Indtil Sarahs efterfølger er blevet udnævnt, vil liturgikongregationen ledes af den engelske prælat ærkebiskop Arthur Roche, der har været kongregationens nummer to siden 2012.

Frans accepterede også den 20. februar at kardinal Angelo Comastri træder tilbage som ærkepræst for Peterskirken og generalvikar for Vatikanstaten. Hans afløser er kardinal Mauro Gambetti OFM, der indtil sidste år stod i spidsen for Sacred Convent of St. Francis i Assisi, Italien. Han var en af de tretten kardinaler, som Frans kreerede på det sidste konsistorium i november 2020.

NM

Prædiken

På vej ind i fastetiden.

Læs mere på side

5

Sankt Josef

Meditation og bønner til fejringen af Sankt Josefs år.

Læs mere på side

6

Filosofi

Interview med Mette Lebech om Edith Steins filosofi.

Læs mere på side

8-9

Muligt skisma?

Hvad vil de amerikanske biskopper?

Læs mere på side

16

KO mener

Kærlighedens helte

Pave Frans mangler fortsat at underskrive dekretet om de helgenkåringssager, der følger den nye vej, han selv godkendte i 2017, nemlig at give sit liv som en heroisk akt af kærlig tjeneste til andre.

Det er endnu for tidligt at sige noget om, hvor mange sager der vil falde ind under den nye kategori, idet 'normale' saligkåringssager aldrig forløber hurtigt og fordi de forudsætter en omhyggelig og tilbundsående undersøgelse og vurdering af kandidatens liv.

Indtil nu er flere af disse sager – der opfylder kriteriet om "at ofre sit liv", men er igangsat inden 2017-dekretet – blevet behandlet i henhold til den traditionelle vej for kanonisering, nemlig hvorvidt kandidaten har levet et heroisk og dydigt kristent liv.

Et indlysende eksempel på den nye praksis er fra 20. februar, hvor Frans godkendte saligkåringssagerne for tre italienske ordensøstre, der døde af ebola, mens de plejede patienter i Congo i 1995. Seks søstre, alle sygeplejersker og fra kongregationen De fattiges Søstre, døde i løbet af 35 dage; de andre tre søstres saligkåringssager er i gang.

Hvordan adskiller det at "ofre sit liv", sig fra de tre normale kriterier? 2017-dekretet er blevet kritiseret for at være en "nemmere vej" til kanonisering.

I århundreder har overvejelserne om helighed krævet, at personen har levet et dydigt, kristent liv på heroisk vis eller blev martyr på grund af sin tro. Den tredje, mindre kendte vej, sker efter en fremgangsmåde, der kan kaldes uformel helgenkåring eller efter lang tids sædvane: når der foreligger beviser for troendes stærke hengivenhed mod en hellig person, kan paven dispensere fra den langvarige, formelle undersøgelse og dekretene vedkommende som hellig.

Den fjerde vej, "at ofre sit liv", udspringer af dybtgående studier foretaget af saligkåringssager om, hvordan man fremover skal bedømme sådanne sager.

Forsat gælder for at kunne erklæres *venerabilis*, at der foreligger et mirakel, som kan tilskrives vedkommendes forbøn. Og der må fortsat også foreligge beviser for, at vedkommende har levet et dydigt, kristent liv – i det mindste på normal vis – inden han eller hun gav sit liv for andre, og at denne beslutning var skyld i ens død.

Det nye kriterium betyder dog ikke nødvendigvis, at vedkommende har levet de kristne dyder på mindre heroisk vis, men kun, at man i denne sammenhæng lægger mere vægt på karakteren af deres offer, så man er sikker på, at beslutningen udspringer af et alvorligt ment og konsekvent levet kristent liv.

Noget lignende sker ved saligkåringen af en person, hvis martyrium er blevet anerkendt, og hvor man vægter mindre, om personen har levet et dydigt kristent liv, til fordel for omstændighederne ved vedkommendes død – i dette tilfælde, at hans eller hendes blod blev udgydt af had til troen.

Den nye vej, som Frans har omtalt som "barmhjertighedens martyr", fokuserer på karakteren af personens død – at den var udtryk for ens frie viljesakt og en heroisk accept, sket af kærlighed, til ens visse og tidlige død.

NM

En forsmag på klosterlivet

Potentielle novicer får en virtuel introduktion til klosterlivet med 'eNovice'

INTRODUKTION Det hollandske trappistkloster, abbediet Koningshoeven, har lanceret det, de selv kalder for verdens første digitale noviciat. Den digitale løsning eNovice hjælper unge mænd med at skelne deres mulige klosterkald, forklarer Jan-Willem Wits, kommunikationsrådgiver og projektleder for eNovice.

I et interview til det katolske tidsskrift *Katholiek Nieuwsblad* siger Wits, ifølge Crux, at mange ofte har en romantisk forestilling om livet i et kloster. Og faktisk er det kun én eller to af hver tyvende, som efter at have deltaget i introduktionsmødet i et kloster, der vælger at indtræde i noviciatet. Denne proces har kostet munkene i Koningshoeven en hel del tid.

Så da trappisterne for to år siden ønskede at søsætte en kaldskampagne, kom Jean-Willem Wits op med idéen om eNovice. Løsningen var at udruste unge interesserede mænd med den fornødne viden inden det første 'rigtige' introduktionsmøde.

Valget skal træffes på et oplyst grundlag

Hjemmesiden *eNovice.nl* indeholder en del information – herunder tekster og videovidenbyrd fra trappisterne – om vejen til klosterlivet. Alt bliver forklaret: fra det første

besøg til samtalen forud for aflæggelsen af de evige løfter.

Det er også muligt at blive en 'eNovice', hvor man indtræder i klostrets digitale noviciat. Interesserede vil herefter modtage inspirations-e-mails, deltage i online-kurser og være tilknyttet en e-novicemester. Det hollandske abbedi hævder at være det første i verden til at tilbyde et sådan online-program.

Trappisterne synes, det er vigtigt, at kandidaterne tager sig den nødvendige tid til at træffe et ordentligt valg.

"Livet i verden er ret anderledes end livet i et kloster", forklarer Wits og tilføjer, at der

Hjemmesiden eNovice skal udruste unge mænd, som er interesseret i klosterlivet, med den fornødne viden inden det første 'rigtige' introduktionsmøde. Det sparer tid og besvær for begge parter.

er meget, man må vinke farvel til, når man indtræder i klosteret.

"Hvad der er virkelig intenst for de fleste", forklarer han, "er manglen på valgfrihed. At erkende, at man ikke blot kan tage afsted og besøge et familiemedlem på fx dennes fødselsdag kan være svært for mange".

Den sociale adfærd er vigtig

Så henvender ordenslivet sig kun til de indadvendte og ensomme? Absolut nej, svarer Wits i *Katholiek Nieuwsblad*: "Jeg spurgte engang abbeden om, hvordan han kan se, om en kandidat vil fortsætte. Han svarede: 'Det kan jeg sige gennem hans sociale adfærd'".

At være opmærksom på sine medbrødre og have empati er helt afgørende kvaliteter for den, der ønsker at leve et lykkeligt klosterliv.

"Har man svært ved at omgås andre, er det nok bedst, at man ikke bliver munk", siger Wits.

Men klosterlivet må heller ikke betragtes som en form for helle fra verdslige problemer.

"Munke siger ofte, at alle de problemer, du har ude i verden, tager du med dig, når du indtræder i klosteret".

Selv om eNovice ikke er en rosenrød reklame for klosterlivet, håber de hollandske trappister, at den nøgterne tilgang formår at tiltrække mænd, der "er overbeviste om, at denne livsvej er dét, Gud kalder dem til", slutter Jan-Willem Wits.

NM

Bartholomæus møder russisk-ortodoks kritik

Patriarken af Konstantinopel afviser at være skyld i et muligt skisma blandt de ortodokse kristne.

Tekst: Niels Messerschmidt

KIRKELIV Den økumeniske patriark af Konstantinopel, Bartholomæus I, afviser russiske-ortodokse kirkelederes påstande om, at han skulle være skyld i, at den ortodokse verden befinder sig i en krise, og han indkalder derfor til et kirkeligt topmøde for at drøfte fortidens fejl og fremtidige prioriteter.

"Snakken om et skisma stammer fra visse russisk-ortodokse kirkefolk, der bruger

Den økumeniske patriark af Konstantinopel bliver kritiseret af moskvapatriarkatet for sin beslutning om at etablere en autokefal ortodoks kirke i Ukraine. Samtidig vil patriarken indkalde verdens kristne ledere til topmøde i 2025, som skal styrke bestræbelserne mod kristen enhed.

trusler til at retfærdiggøre deres afbrydelse af det eukaristiske fællesskab med kirker, primasser eller hierarkier, som ikke er enige med dem", siger Bartholomæus ifølge *The Tablet*.

Den 80-årige patriark refererer til konflikten med Den russisk-ortodokse Kirke, der brød ud i lys lue, efter han i januar 2019 godkendte en ny – og af Moskva uafhængig – ortodoks kirke i Ukraine. Efterfølgende valgte moskvapatriarkatet at kappe båndene til de ortodokse kirker i Alexandria, Grækenland og Cypern, efter at disse havde anerkendt den nye autokefale kirke.

Bartholomæus siger i et interview, at Den russisk-ortodokse Kirke "tilsyneladende er blind" over for "den tragiske kirkelige situation" i Ukraine og tilføjer, at hans beslutning om at etablere en ny kirke uden for Moskvas kontrol både er "kirkelig og kanonisk korrekt" og "en ansvarlig handling".

Moskva stiller krav

Patriarken, der er anerkendt som den første blandt ligestillede ledere i verdens 15 største ortodokse kirker, siger, at beslutningen ikke blev truffet ud fra politiske eller geopolitiske hensyn: "Det er utænkeligt, at hensynet til nationen kan udråbes til at være en afgørende faktor i det kirkelige liv – for Kirken er det at give udtryk for en etnocentrisk diskurs og alliere sig med nationalistiske politiske bevægelser, at ofre den kanoniske orden til fordel for nationens ry og rygte eller at identificere sig med

en bestemt historisk kontekst. Den ægte ortodokse tro kan aldrig være en kilde til nationalisme".

De ortodokse kirkeledere har reageret forskelligt på patriark Bartholomæus' beslutning om at etablere en ny autokefal kirke i Ukraine, hvor en del af landets ortodokse forbliver under Moskvas jurisdiktion. I begyndelsen af februar anklagede lederen af Den russiske-ortodokse Kirkes udenrigsafdeling, metropolitten Hilarion Alfeyev, i en serbisk avis Bartholomæus for "at forværre skismaet" ved at gøre "krav på en magt, som er fremmed for den ortodokse lære", og Hilarion insisterede på, at enhver genopretning af enheden i den ortodokse verden kun er mulig ved at "frasige sig falsk ekklesiologi".

Tætte bånd til pave Frans

I førnævnte interview forklarer patriark Bartholomæus, at kristen enhed fortsat har hans hovedprioritet, igennem "personlige, broderlige kontakter", teologiske dialoger og "solidaritet mellem kristne i moderne samfund".

Patriarken tilføjer, at han er særligt glad for sine tætte bånd til pave Frans, der i disse dage for fem år siden holdt et historisk møde med den russiske-ortodokse patriark Kirill i Havana, Cuba.

Vi deler fælles interesser og opmærksomhed på sociale spørgsmål såsom at beskytte medmennesker i nød, de fattige og flygtninge, at fremme fred, forsoning og interreligiøs dialog, at gå imod religiøs fundamentalisme og at fremme miljøbeskyttelse", siger patriarken.

"Den gensidige tillid mellem mig og paven, vor fælles vilje til at overvinde forhindringer og finde en hurtigere vej til at opnå enhed – alt dette bidrager på en værdifuld måde til at udbyde relationerne mellem vore kirker".

Lægkvinde generalsekretær for Den tyske Bispekonference

50-årig lægkvinde og teolog bliver bispekonferences ansigt udadtil.

TYSKLAND Beate Gilles bliver den første kvinde og lægperson til at bestride hvervet som generalsekretær for Den tyske Bispekonference, hvis biskopper tilsammen repræsenterer godt 23 millioner katolikker – (i denne sammenhæng er det værd at nævne, at vor egen bispekonference, Den nordiske Bispekonference, har haft en kvindelig generalsekretær siden 2009, nemlig sr. Anna Mirijam Kaschner CPS).

Beate Gilles tiltræder stillingen den 1. juli i år og vil blandt andet blive ansvarlig for at implementere biskoppernes beslutninger.

Bispekonferencens formand, biskop Georg Bätzing, beskriver valget af Beate Gilles som “et stærkt signal om, at biskopperne ser det som deres pligt at fremme kvinder i ledende positioner”.

Den nyvalgte generalsekretær står i dag i spidsen for en afdeling for unge, familie og

børneomsorg i Limburg, biskop Bätzings bispedømme, og hun har tidligere ledet en katolsk uddannelsesinstitution i Stuttgart.

Beate Gilles, der er ugift, efterfølger pater Hans Langendörfer SJ, der i 24 år var konferencens generalsekretær. Fra juli i år vil Gilles også skulle lede Sammenslutningen af bispedømmer i Tyskland (VDD).

NM

Foto: Bispedømmet Limburg.

Ordensøster og menneskerettighedsforkæmper død

Den amerikanske søster Dianna Ortiz talte især torturofrenes og de oprindelige folks sag.

DØDSFALD Dianna Ortiz, amerikansk ordensøster og menneskerettighedsforkæmper døde 19. februar af en kræftsygdom i Washington DC, 62 år gammel, oplyser ursulinerne.

I slutningen af 1980'erne rejste søster Dianna til Guatemala for at engagere sig i den oprindelige befolknings rettigheder. Herved havnede hun i forreste linje i borgerkrigen, der havde raset i det mellemamerikanske land og først formelt sluttede i 1996.

I 1989 blev Dianna Ortiz bortført af regeringstropper og blev siden udsat for tor-

tur og voldtægt. Hendes skæbne tiltrak sig international opmærksomhed, da hun åbent fortalte om sine oplevelser. I starten beskyldte myndighederne både i Guatemala og USA hende for at tale usandt. I 2002 udgav sr. Dianna bogen *The Blindfold's Eyes: My Journey from Torture to Truth*, hvor hun beskrev sine oplevelser.

Efter sin frigivelse fortsatte hun sin kamp for menneskerettigheder i Guatemala og som repræsentant for torturofre. I 2010-12 var hun vicedirektør for Pax Christi i USA, og i 2012-18 arbejdede hun for Center of

Concern, en tænketank i Washington DC, grundlagt af jesuitterne og bispekonferencen i USA. Sidste år vendte hun tilbage til stillingen som vicedirektør for den amerikanske afdeling af Pax Christi.

NM

Foto: National Religious Campaign Against Torture.

Kendt åndelig vejleder død

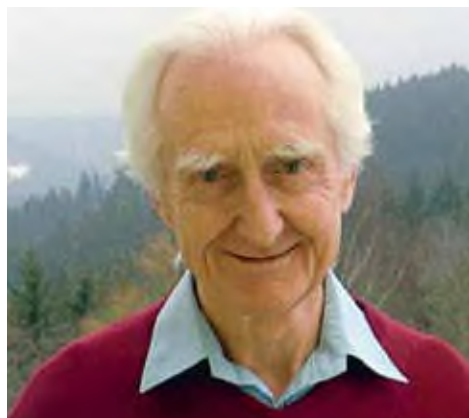
Teolog og forfatter p. Franz Jalics blev 93 år.

SJÆLESORG Den ungarnskfødte jesuitpater Franz Jalics blev på grund af sit virke som politisk engageret sjælesørger forfulgt, fængslet og tortureret af det argentinske militærdiktatur i 1970'erne. Fra og med 1978 levede Franz Jalics i Tyskland, hvor han grundlagde en kontemplationsskole baseret på sine erfaringer fra fangescabet.

Udover at være forfatter til flere bøger om åndelige øvelser og kontemplation forbindes Jalics' navn også med spekulationerne om den nuværende paves rolle i forbindelse med militærets anholdelse og fængsling af Jalics i 1976. Jorge Mario Bergoglio – den nuværende pave – var dengang leder af jesuitternes ordensprovins i Argentina. I 2003 blev Bergoglio af journalisten Horacio Verbitsky beskyldt for at have ladet sine to ordensbrødre Jalics og Orlando Yorio i stikken. I 2019 nåede den argentinske forfatter Aldo Duzdevich i en bog frem til en anden konklusion. Ifølge forfatteren havde Bergoglio intet med fængslingen af de to jesuitter at gøre, men havde tværtimod

forsøgt at få dem løsladt.

Jalics selv afviste efter pavevalget i 2013, at Bergoglio skulle have været involveret i hans arrestation og fængsling. Jalics sagde selv, at han var blevet snydt og havde

Jesuiten p. Franz Jalics, der i 1970'erne blev fængslet og tortureret af det argentinske militærdiktatur, var en kendt retræteleder og forfatter til bøger om kontemplation og åndelige øvelser.

► Patriark Bartholomæus nævner i interviewet, at han vil indkalde de kristne ledere til et verdensomspændende topmøde i 2025 for at markere 1700-året for det økumeniske koncil i Nikæa i 325, hvor man vedtog ‘den nikæanske’ trosbekendelse. Mødet vil give kirkerne mulighed for at

“trække fra deres fælles kanoniske arv fra det første årtusinde”, at “reflektere over deres rejse og fortidens og nutidens fejl, så de kan påbegynde en mere determineret økumenisk kurs ved at drage erfaringer fra mere end ét århundredes moderne økumenisk historie”.

fået forkerte oplysninger. I oktober 2013 var Jalics i privataudien hos pave Frans. Allerede i 1990'erne mødtes han med Bergoglio og de fejrede messe sammen som et tegn på forsoning.

Franz Jalics blev født i 1927 i Budapest og indtrådte i jesuitternes noviciat i 1947. Han studerede teologi i Pullach i nærheden af München og filosofi i Louvain i Belgien. Efter yderligere studier i Chile og Argentina blev han doktor i fundamentalteologi og dogmatik. I 1984 grundlagde han et retrætested i Wilhelmsthal, Tyskland, som han stod i spidsen for frem til 2004.

NM

Kort nyt

Hjælpeorganisationen Aid to the Church in Need tager kraftig afstand fra dens grundlægger, p. Werenfried van Straaten (1913-2003), efter at det tyske tidskrift *Zeit* har beskyldt ham for at have begået et seksuelt overgreb. I 2010 fremsatte en kvinde en “troværdig” anklage og fik udbetalt 16.000 euro som “en anerkendelse af lidelsen”.

Organisationens internationale præsident, Thomas Heine-Geldern, siger i en erklæring: “ACN er rystet over de alvorlige beskyldninger, i *Zeit*-tillægget ‘*Christ und Welt*’ den 10. februar om organisationens grundlægger, p. Werenfried van Straaten. Organisationen fordømmer den adfærd p. van Straaten beskyldes for i artiklen”. ACN har ikke kendskab til andre beskyldninger om seksuelle overgreb begået af p. van Straaten.

Kardinal Anders Arborelius har været i audiens hos paven sammen med en delegation fra det Europæiske Institut for Internationale Studier. Anledningen var udgivelsen af en bog om internationale relationer og interreligiøs dialog, udgivet efter et internationalt møde, som EIIS afholdt i Stockholm i efteråret 2019 sammen med Stockholms katolske bispedømme.

EIIS, med kontorer i Sverige og Spanien, har etableret sig som et center for bæredygtig udvikling og økonomisk vækst og et dialogforum mellem lande, religioner, internationale organisationer og akademiske institutioner.

Under besøget opmuntrede paven deltagerne til at fortsætte med at udvikle nye, kreative måder at fremme en mødets kultur bagved religiøse og kulturelle skel, og at arbejde for fred i verden.

Paven har indstiftet en verdensdag for ældre. Efter Angelus den 31. januar meddelte Frans, at Helligånden i dag “vækker tanker og visdomsord hos de ældre: deres røst er dyrebar, fordi den synger Guds lov og værner om folkenes rødder. De minder os om, at alderdommen er en gave, og at bedsteforældre er bindeleddet mellem generationerne og formidler oplevelsen af et levet liv og tro til de unge”.

Den nye verdensdag markeres 4. søndag i juli i hele Kirken i forlængelse af Kirkens fejring af Jesu bedsteforældre Joakim og Anna den 26. juli.

Er du glad for gode gåture?

- Del din glæde og hjælp andre med at få bevægelse og godt samvær ind i hverdagen

Caritas KirkeGÆNGERNE er en gåklub, hvor vi går ture i København og på resten af Sjælland for at bevæge os samt nyde naturen. Efter en lang lockdown er behovet for at være sammen stort, og derfor går vi sammen. Ruterne vil variere, så der er ture for alle uanset kondition og alder.

Som frivillig Caritas KirkeGÆNGER er din primære rolle at tage godt imod deltagerne og guide dem igennem turen samt hjælpe med at planlægge smukke og interessante ruter.

Læs mere om frivilligrollen og gåklubben på: www.caritas.dk/ud-at-gaa eller kontakt Christa på: ckk@caritas.dk

KirkeGÆNGERNE starter op i løbet af foråret, når Covid-situationen tillader det.

 Caritas
CENTER STENOSGADE

Fasten og pandemien

Hvilke tanker gør vi os i en fastetid om en pandemi, der rammer og påvirker os alle? Hvordan former den vor måde at leve fastetiden på? Vi har spurgt en række katolikker.

Tekst: Niels Messerschmidt. Fotos: Facebook

REFLEKSIONER Askeonsdag markerede starten på fastetiden hen imod kirkeårets helligste tid. Fastetiden er en gunstig anledning til at trække sig lidt tilbage fra en ellers hektisk hverdag (selv i disse coronatider!), til at skærpe ens ånd gennem bøn, fordybelse og fornyelse - og hvem vil ikke have gavn af det?

Det er andet år i træk, at fastetiden præges af den ufrivillige nedlukning af samfund og kirkelivet, restriktionerne og selvisoleringen, som allerede har budt på afsavn og fravalg, både på det personlige plan og i det bredere perspektiv.

De mange afsavn leder hen på det, grækerne kalder metanoia: en bevidsthedsændring, en hjertets og sindets omvendelse, og her giver fastetiden os mulighed for at fordybe os i, hvordan vi lever og bør leve, men også i, hvad det vil sige at leve blandt andre.

Det rejser spørgsmål som fx: Hvem ønsker ikke at blive en bedre person i år? Mindre ængstelig, mindre isoleret og mere tålmodig? Mere gudscentreret, tilgivende og mere optaget af andres ve og vel? Mange af os vil sikkert også have godt af at spise mindre, men navnlig at skabe mere dybtgående, ikke-materielle forandringer i ens liv - muligheder, som pandemien allerede, ufrivilligt, har påtvunget os.

Hjemmekirke i fokus

Vil nedlukningen af samfunds- og kirkelivet, som nu går ind i sit andet år, den sociale isolation osv. have indflydelse på hvordan vi lever fastetiden i år?

Det mener fx Kristoffer Sloth-Kristensen fra Randers, idet fastetiden i år kommer til at bære præg af, hvad de generelle forhold har åbenbart, nemlig det fornyede behov for en revitalisering af hjemmets kirke.

“Familien som en kirkelig enhed, der ikke alene rummer den enkeltes private og personlige bøn, men også et offentligt eller fælles bønsliv, fx ved brug af rosenkransen og forskellige andagter, i fastetiden særligt korsvejsandagten, samt fælles læsning af messens tekster”, siger Kristoffer og foreslår:

“Lav et husalter og lad tændte lys stå vagt om vor korsfæstede Frelzers billede, brug vievand og brænd røgelse. Hvilket vidnesbyrd kunne det ikke være for vore børn og unge, om vi kunne bringe noget af den højtidelighed, alvor og begejstring, som vi kender fra fejringen af det hellige messeoffer, ind i vor hjemlige andagt”.

Vil pandemien ligefrem have en gavnlige effekt i dén henseende? Den igangværende sundhedskrise har bragt døden og livets forgængelighed tilbage i den offentlige samtale og disse temaer hører også fastetiden til, mener Kristoffer Sloth-Kristensen og tilføjer:

“For mig at se, har Kirken en helt særlig opgave i denne tid, nemlig at vidne om, at der er mere i livet end livet selv. Fastetidens discipliner – bøn, at gøre ret mod Gud, faste, at gøre ret mod sig selv, og almisse, at gøre ret mod andre – må lede os til at forstå, at det evige liv er eksistensens sande mål”.

Fastetidens glæde

De restriktioner, vi pt. lever med, påvirker i begrænset grad min personlige, praktiske tilgang til livet i fastetiden, siger Asbjørn Nordam fra Viborg. “De vanskeligheder, jeg oplever p.g.a. restriktionerne, hører med til livet og er naturligvis en udfordring for min udholdenhed. På den anden side kan de forandringer, som restriktionerne kræver, ikke undgå at forstærke mine refleksioner, bønner og den konkrete måde at leve fastetiden på, med en fornemmelse af, at der er noget forandret”.

“Jeg glæder mig over, at det ikke er som sidste år, hvor det var meget svært for mig at acceptere og leve med, at kirkerne fysisk var lukkede. Den periode sidder stadig dybt i mig. Når verden rystes af krige, pandemier, katastrofer, sult og nød, så må og kan det ikke være rigtigt, at svaret er, at kirkerne skal låses af. Anderledes er det i år, hvor jeg trods restriktioner kan komme i kirken, fejre messen, modtage sakramenterne, og mærke menighedens fællesskab og omsorg”.

I denne pandemitid tænker Asbjørn “mere end jeg plejer at gøre i fastetiden over

retfærdigheden i verden, bl.a. fordeling af verdens goder. Vi, der lever i materiel rigdom og sikkerhed, vi giver kun af vor overflod, og det bliver tydeligt under pandemien. Vi får adgang til vaccinerne før de fattige. De, der allerede lider, lider endnu mere. I forlængelse af mine mange rejser i bl.a. Afrika er jeg flere gange ugentligt i kontakt med familier og venner på kontinentet, og det er en stor inspiration for mig, at de trods deres lidelser er så stærke i bøn og troen”, forklarer Asbjørn Nordam.

Savner det kirkelige fællesskab

Fastetiden er traditionelt forbundet med tid til selvransagelse – til omvendelse fra det, der fjerner os fra Gud og næsten. Den er også en tid til regulær faste, til at spise mindre. Grundet alder og en alvorlig sygdom er Anton Dorph-Petersen fra Kolding nødt til at have kalorier, hvorfor dette fasteaspekt er udelukket for hans vedkommende.

“Her i tiden med covid-19-pandemien har jeg på grund af min sygdom været næsten totalt isoleret i et år. Derfor har det næsten ikke været muligt at deltage i Kirkens fællesskab – til søndagsmesserne og til højtidernes liturgi, hvilket har været et smerteligt afsavn. Derfor har det været glædeligt, når det har været muligt at deltage i streamede messer”.

Anton Dorph-Petersen nævner også, at han bruger fastetiden til perioder med kontemplativ bøn og til fordybelse – i fx Jesu 40 dages faste i ørkenen - dog uden at glemme, at tiden også skal bruges til at udvise praktisk næstekærlighed.

“Derfor må vi heller ikke glemme hvor vigtigt, det er, at vi i fællesskab støtter op omkring bispedømmets fasteaktion!”, er rådet.

At gøre en enkelt ting hver dag

“Da fasten nærmede sig i år, tænkte jeg, at det ville blive en svær faste, og ville jeg i det hele taget faste?” Sådan svarer Eva Vinter fra Lyngby.

“Under landets nedlukninger har vi/jeg måttet afstå fra vante gøremål som fx at gå på museer, kunstudstillinger, biograf- og cafebesøg, almindelige familiebesøg, men også messen i kirken om søndagen, og mit frivillige arbejde med ældre: alle de ting, jeg holder af, så hele året har for mig næsten haft karakter af én lang faste!”

Men så kom Eva Vinter i tanke om, “at søster Marianne for flere år siden, i Sankt Pauls kirke, lavede en fastekalender, og den

har jeg taget til mig i år”.

“For mig handler at gøre en enkelt ting hver dag: såsom at ringe til eller besøge et familiemedlem eller en ven, du ikke ser så ofte. Eller at sidde i stilhed og meditere over en bibeltekst, bede en rosenkrans for en bestemt intention. At give almisse til de fattige og at spise et enkelt måltid om fredagen. Så det er min faste i år”, nævner Eva Vinter.

For hende har nedlukningen ikke kun været afsavn, idet hun har brugt (og bruger) tiden til at gå lange ture i naturen, og “der tænker jeg mange tanker og fører lange samtaler med Gud, hvilket er en berigelse”.

Interessante paralleller

Det slår det mig, hvor mange paralleller, der er mellem de traditionelle fastediscipliner (faste, bøn og almisser) og pandemiens realiteter. Helt indlysende er naturligvis, hvor tæt dødens virkelighed er rykket ind på os. Dødens realitet, som fastetidens liturgi minder os om, er jo også et fremtrædende element i den globale pandemi. Askeonsdagens askeceremoni minder os om livets forgængelighed; men pandemien leverer nok den skarpeste påmindelse om dødens nærhed med sine på verdensplan næsten 2,5 millioner døde.

Men der er også andre interessante paralleller: vi er tvunget til en diæt af reducerede, sociale kontakter og selvisolation, og når vi bevæger os ud for at købe ind, er vi alle iført mundbindet; tegnet på, at vi trods alle vore sociale, kulturelle og religiøse forskelle tilhører samme menneskelige familie, og at vi bærer mundbindet som tegnet på vores forpligtelse mod hinanden.

Hvor fastetiden forbereder os åndeligt på den kommende påske og mødet med Den opstandne Herre, forbereder pandemien os på noget andet; en dybere forståelse af fællesskab. Hvad pandemien har vist os, er hvor forbundne, vi er med hinanden – både i måden, virussen spredes på, og hvordan smittespredningen reduceres.

De fleste, jeg kender, glæder sig til at blive vaccineret i håbet om ikke kun at kunne vende tilbage til deres normale tilværelse, men også at kunne værne om deres pårørendes og naboers liv. Foråret og påsketiden, flokimmuniteten og Den opstandne Herre, er på vej. Set i det lys er de afsavn, vi måtte lide undervejs, måske alligevel til gavn for os alle, trods alt.

Anton Dorph-Petersen har pga. sygdom ikke haft mulighed for at deltage i Kirkens fællesskab, hvilket har været et smerteligt afsavn. Derfor har han været glad for at kunne følge med via de streamede messer.

Charlotte Olden-Jørgensen slår til lyd for at man i fastetiden samles i familierne om enkle traditioner, der kan bringe faste- og påsketidens budskaber ned i børnehøjde.

Kristoffer Sloth-Kristensen mener, at fastetiden i år kommer til at bære præg af, hvad de generelle forhold under pandemien har åbenbart, nemlig det fornyede behov for en revitalisering af hjemmets kirke.

For Eva Vinter har nedlukningen ikke kun budt på afsavn, idet hun har brugt (og bruger) tiden til at gå lange ture i naturen, og “der tænker jeg mange tanker og fører lange samtaler med Gud, hvilket er en berigelse”.

Vi står midt i hjertet af fasten

Prædiken til evangeliet 4. søndag i fasten, Joh 3,14-21, om Menneskesønnens ophøjelse.

Tekst: Pastor Jude Kulas, sognepræst for Sct. Mariæ Kirke, Aalborg

PRÆDIKEN Vi lever i en svær tid. Verden er lukket ned for rejser og fællesskab, vi må ikke forsamlles, og mange mennesker lider afsavn og har måske helt glemt, hvordan et kram føles. Alt det, som holder hjulene i gang, er truet. Der er ingen tvivl om, at vi sulter på en helt ny måde denne faste. Det er ikke bare maven, der knurrer efter mad, for også følelsesmæssigt lider mennesket af mange mangler, som kun kan mættes ved muligheden for samvær. I år kan vi i vores eget liv i krise drage helt nye paralleller til Jesu vandring i ørkenen.

Israels folk kendte til krisetider i ørkenen. De havde sat sig op mod Gud og blev ramt af mange ulykker, men Moses gik i forbøn for dem. For dem, der angrede, satte Moses en kobberslange, som et frelsende tegn, på en stang, og enhver, der rettede blikket mod slangen, beholdt livet. Et sådan frelsende tegn kan vi også se hen mod. Jesus på korset bar på menneskets forbandelse – oprør og synd, og igen denne faste inviteres vi til at erfare, at vores hjælpeløshed, krise og frustration skal løses og løftes ved korset.

Endnu mangler vi to uger af fasten, før Jesus rider ind i Jerusalem på et æsel, og vi kan tage hul på den stille uge. Og endnu mangler vi tre uger, før vi kan fejre påskens mysterium. Med andre ord står vi i hjertet af fasten, hvor vi både kan se tilbage og se frem. Det er en chance for os til at se tilbage på fasten og se på, hvad vi har nået, og se frem til, hvad vi vil ændre på, inden det bliver påske. I Danmark kalder vi denne periode 'fasten', og med det ord fristes vi nemt til at glemme, at faste ikke kun er faste, men at faste også er bøn og almisse. Det er let at fokusere på det, der kun handler om os selv og vores egne afsavn - at fokusere på de kager, vi ikke spiser, de måltider, vi ikke nyder, det kød, vi savner og de tomme vinglas, som vi ikke skålet i. For selvfølgelig slet ikke at tale om at slå sig selv oven i hovedet for den bakke flødeboller, der alligevel forsvandt i et svagt øjeblik.

Er størstedelen af vores fokus på den del af fasten, som handler om alle vores egne fravalg og mangler, må vi omvende os og forny vores faste. Vi må se på potentialet og på den gave, vi er givet, at vi har mulighed for i et mere eller mindre nedlukket Danmark at komme tættere på Gud gennem bøn og almisse, for således står der skrevet, at Gud elskede verden, og sådan elsker Gud mennesket så højt, at Han gav sin egen søn, så enhver, der tror ham, skal have evigt liv. Alene den korte beretning er nok til at minde os om, at fastetiden ikke er en tid for bøje hoveder, afmagt og apati, men en tid, hvor Gud påbyder os at vokse, at udvikle os og forbedre os.

Samtale om den nye fødsel

Sådan ser vi det netop ske for farisæeren Nikodemus. Evangelieteksten er en del af et møde mellem Jesus og Nikodemus, som finder sted midt om natten. Her, i ly af

mørket og uden andre farisæeres kendskab, hører vi, hvordan Nikodemus stiller spørgsmål og får svar fra Jesus, for på den måde at udforske troen, udfordre Jesus og opfylde den tvivl, han selv bærer på. Nikodemus befinder sig i mørket – både med Jesus og åndeligt. Han er åndeligt blind og forstår ikke mange af de ord, som Jesus taler til ham. Alligevel har han holdt øje med Jesus og set, hvordan han har undervist og talt til folk.

Deres samtale er fokuseret omkring den nye fødsel, altså at blive født både kødeligt og åndeligt, som vi kender det fra dåben, hvor vi bliver et Guds barn. Dåbens løfte kan fornyes i os alle, uanset hvilken tvivl eller hvilket åndeligt mørke, man befinder sig i, og det er netop dét, Jesus taler til os efter samtalen med Nikodemus. Jesus vender sig til os og taler om lyset mod mørket og jorden mod himlen og om, hvordan vi menneskers tanker drejer rundt om jorden og rundt om mørket, fordi vi ikke forstår lyset og ikke begriber Himlen.

Vi kender det fra mange forskellige skriftsteder, at lyset sættes over for mørket. At det tændte sættes over det slukkede, at det oplyste står over det uoplyste. Og nu taler Jesus til os, at menneskene elskede mørket frem for lyset, fordi deres gerninger var onde. Det er hårde ord at lytte til, for ingen af os kan lide at høre om at være dømt eller være valgt fra – tabt til ondskab.

Ordene, der rammer os som mørke i vores i forvejen coronaplagede hverdag, efterlader os dog ikke alene tilbage. Jesus giver ikke ondt af sig blot for at forlade os i mørket uden håb. Der kommer et 'men',

Søndagens evangelium

“Og ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, sådan skal Menneskesønnen ophøjes, for at enhver, som tror, skal have evigt liv i ham. For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. For Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved ham. Den, der tror på ham, dømmes ikke; den,

der ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har troet på Guds enbårne søns navn. Og dette er dommen, at lyset er kommet til verden, og menneskene elskede mørket frem for lyset, fordi deres gerninger var onde. For enhver, som øver ondt, hader lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal afsløres. Men den, der gør sandheden, kommer til lyset, for at det skal blive åbenbart, at hans gerninger er gjort i Gud”. (Joh 3,14-21)

for der er en vej ud af mørket. Der er en vej ind i lyset, nu hvor Nikodemus er gået videre ud i natten, for også vi inviteres til at omvende os, udfordre Jesus med vores tvivl og på den måde udforske vores tro ansigt til ansigt med ham.

Kom til Jesus om natten

Gud elsker mennesket, og enhver, der har elsket, ved, at når vi elsker nogen, så ønsker vi godt for dem. På samme måde, men bare endnu større, end vi begriber, så ønsker Gud godt for mennesket. Gud ønsker, vi skal søge lyset og være i lyset, hvorpå der er ingen ende. Når et forelsket par øn-

sker vielse i kirken, gennemgår parret et kursus for at blive klogere på hinanden og lære mere om deres kommende ægteskabs værdier. Parrene må åbne sig for hinanden og udfolde deres meninger og idealer. Det er en øvelse, der kræver, at man er modig og tør stille spørgsmål, der udfordrer samlivet. Efterhånden som kendskabet til hinandens inderste udvikles, så vokser kærligheden i styrke. Det er en udvikling i et forhold, som på nogle måder kan sidestilles med menneskets forhold til Gud. Vi ser det hos Nikodemus; men vilkårene er de samme for os i dag.

Vi kan lægge vores anliggender frem for Gud og være nysgerrige, på samme måde som Nikodemus kom til Jesus om natten og lagde sine spørgsmål frem. Ved Guds nåde voksede troen på verdens frelser, og med tro fulgte trofasthed, for i Johannes 3, 39 møder vi Nikodemus igen. Ved gravlæggelsen medbragte han myrra og aloe, omkring 100 pund, fordi kærligheden udviklede sig i tiden mellem nattens samtale og Jesu død. –

En kærlighed der kom til udtryk i en gave, en almisse, af stor værdi.

Nikodemus kan være til inspiration for os alle i denne tid, hvor restriktioner, smittetryk, incidenstal, pressemøder og testkapacitet er ord, der fylder vores hverdag. Lad os ikke faste ved at søge at skære yderligere fra, men derimod søge at lægge mere til. Tag, hvad du har og læg Nikodemus' nysgerrige spørgsmål til. Tag, hvad du har og læg søgen efter lyset til. Tag, hvad du har og læg kærlig almisse til, for da vil den, der gør sandheden, komme til lyset, for at det skal blive åbenbart, at hans gerninger er gjort i Gud.

Amen

Nikodemus kan være til inspiration for os alle i denne tid.

Nikodemus besøger Jesus, studie. Maleri af Henry Ossawa Tanner, 1899.

En dansk skriftestol i Rom

Hvad har Kong Christian X og H.C. Andersen med Santa Maria in Traspontina at gøre?

Tekst og fotos: Olof Brandt*

KNUDSKAPEL Den 15. december 1920, for lidt over hundrede år siden, skænkede den danske Kong Christian X (1870-1947) en skriftestol til den romerske kirke Santa Maria in Traspontina nær Peterspladsen. Til venstre ved indgangen til kirkens sakristi, i det venstre sideskib, findes en skriftestol i mørkt træ med et hvidt skilt med ordene 'Parroco', kirkehyrde. Nedenunder skiltet kan man læse en indskrift, indridset i skriftestolens træ til minde om Kong Christian X's og Dronning Alexandrines besøg. Samme konges generøsitet kan også ses i form af hans monogram, som præger på en stor del af kirkebænkene.

Men hvorfor skænkede en luthersk konge fra et fjerntliggende land en skriftestol og mange kirkebænke til en katolsk kirke i Rom? Donationerne kom ikke som et lyn fra en klar himmel: de var tværtimod kulminationen af årtiers voksende interesse i Danmark for et sted, som har en særlig tilknytning til kongerigets tidligste kristne traditioner. Allerede i det 16. århundrede lykkedes det en dansk konvertit at overtale pave Urban VII til at grundlægge et kapel i Rom til ære for Danmarks nationalhelgen, Knud den Hellige, der var konge i Danmark fra år 1080 til 1086. Denne konvertit, Christian Payngk, var søn af den danske hofkemiker, og under sine rejser i Europa kom han til Rom, hvor han blev katolik og siden katolsk præst. Paven lod ham grundlægge et Knudskapel i karmeliternes nye kirke Santa Maria in Traspontina, en stor-slået renæssancekirke bygget i 1500-tallet af arkitekten Ottavio Mascherino, der også tegnede grundskitserne til det pavelige Kvirinalpalads, hvor den italienske præsident bor i dag. Karmelitordenen opførte det andet sidekapel i kirkens højre side.

Det lykkedes Payngk at indsamle betydelige midler til at grundlægge Knudskapellet. Det blev indviet den 7. januar 1640 under en højtidelig ceremoni, under overværelse af kardinalkollegiet. Indvielsen blev fejret med sang af Peterskirkens kor 'Cappella Sistina' og fyrværkeri og varede i to dage. I 1655 indrettede Payngk også et gravsted til danske katolikker i Rom i samme kapel. Man kan i dag fortsat læse den latinske inskription på stenen i gulvet, der befinder sig under den stol, hvor kamelitpræsterne i dag hører skriftemål. Inskriptionen forklarer, at gravpladsen her er forbeholdt danske katolikker, som er døde i Rom (*solis Danis in Urbe fideique Romana obeuntibus*). Der blev også oprettet en fond til at dække udgifterne til de højtidelige messer, som hvert år blev fejret på Knud den Helliges festdag den 19. januar.

H.C. Andersen opdager kapellet

Men tiden går og pengene slipper op. I 1841 besøgte forfatteren Hans Christian Andersen Knudskapellet i forbindelse med et længere ophold i Rom. Den hellige Knud betød meget for ham. Således skriver han:

"Sanct Knud var den første Helgen, jeg som Barn hørte nævne, skjøndt min lutherske Katechismus ikke talte et Ord om Helgener," beretter H. C. Andersen i 1843 i sin rejsebeskrivelse 'En digters bazar'.

"I min Fødeby bærer en gammel, prægtig Kirke denne Helgens Navn, bag Altret der

hviler hans Been. Sanct Knud var engang i Danmark en større Helgen end Konge, tusinde Lys brændte paa hans Altar."

Da H. C. Andersen opdagede, at et kapel i Santa Maria in Traspontina var indviet til Knud den Hellige, besluttede han sig for at besøge kapellet netop på helgenens festdag den 19. januar. Men det gik ikke helt, som han havde tænkt sig:

"Regnen skyllede ned, det var et hæsligt Veir, men som Dansk maatte jeg dog ud at see den danske Helgen feires. Jeg kom ind i Kirken, her var ikke et Menneske; to smaa Tællelys brændte saa sørgeligt, saa fattigt, paa Sanct Knuds Alter.

Det kunde jeg ikke bære over mit Hjerte, jeg maatte i det mindste vide, hvorfor her ikke var gjort lidt mere Stads. Jeg ringede paa Klokkeren ind til Klosteret, en gammel Munk traadte ud, jeg spurgte, hvorfor Sanct Knud ei havde flere end to Lys, hvorfor her ingen Musik og Festlighed fandt Sted.

'Ak min Herre!' sagde Munken, 'vort Kloster er eet af de fattigste i Rom! Vi have kun Raad til at feire een, eneste stor Fest om Aaret,' og han nævnede denne Helgen, 'da er her Musik! Da straalet Kirken med Lys! Kun eengang aarlig kunne vi bringe Sligt istand! Sanct Knud er fra Norden, og derfra faaer vort Kloster aldeles Intet! Sanct Knud er fattig!'

Jeg følte Manden havde Ret.

Alene stod jeg foran Helgenens Alter, min Barndoms Helgen! i hvis Kirke, jeg havde grædt ved min Faders Kiste, i hvis Kirke jeg er confirmeret, Helgenen, hvis Kirke engang tjente mig i sin Storhed som Maalet for alle Bjerghøider, ja selv for Afstanden imellem Jorden og Stjerneerne. Sanct Knud, Alverdens Ære er forgængelig! I dit fordums jordiske Kongerige lyder nu ingen Messe mere for din Sjæl, der brænder intet Lys ved din Grav, og selv i Pavens By har Du paa din Fest kun to fattige Tællelys! Det Festligste er, at en Landsmand staaer ved din Grav og ridser det sørgelige Billede af Mindet om Dig, Sanct Knud."

Stigende interesse

H. C. Andersens besøg bliver starten på en spirende interesse for dette kapel i Rom, som minder én om Danmarks ældste kristne rødder i en tid, hvor man i de nordiske lande i stadig højere grad begynder at værdsætte den kristne middelalder. Stadig flere og flere røster talte for, at man skulle renovere Knudskapellet.

I 1866 eller 1867 blev Knudskapellet besøgt af Göteborgs første katolske kirkehyrde, præsten Jean Claude Lichtlé fra Alsace, der kunne konstatere, at man regelmæssigt fejrede messe i kapellet og at dér fandtes bønsekort med et billede, der viser Knud den Helliges martyrdød og en bøn. Lichtlé opfordrede alle danske katolikker til at donere et beløb til karmeliterne i Santa Maria in Traspontina.

I 1906 foretog det danske katolske tidsskrift *Nordisk Ugeblad for katolske Kristne* en indsamling blandt religiøst og historisk interesserede danskere. Man indsamlede i alt 3.000 lire, et dengang ganske betydeligt beløb, til at renovere kapellets malerier og indkøbe to bronzekandelabre. Man oprettede også en fond, hvis renter skulle beko-

Skriftestolen i Santa Maria in Traspontina er skænket af den danske Kong Christian X.

Nogle af kirkebænkene er udsmykket med kongens monogram.

Knudskapellet befinder sig i kirkens venstre sideskib, tæt ved sakristiet.

ste de årlige messer. Fonden investerede i østrigske statspapirer, som dog tabte deres værdi under Den første Verdenskrig.

Men Kong Christian X' og Dronning Alexandrines besøg i 1920 rettede fornyet opmærksomheden på Sankt Knudskapellet, og kongen sørgede herefter for, at den danske ambassade i Rom fremover betalte

alle udgifter til at holde festmesserne til ære for Knud den Hellige på hans festdag.

*Professor i antik kristen arkitektur, medlem af det pavelige Institut for kristen Arkæologi.

Filosof: Edith Steins metafysik viser os, at kristen filosofi er nødvendig

Den tysk-jødiske filosof Edith Stein (1891-1942) konverterede som 30-årig til den katolske kirke og blev siden karmeliternonne. Hendes værker viser, at det er muligt at sammentænke klassisk og moderne filosofi med kristen metafysik. Desuden åbner hendes filosofi for dialog med troende fra andre religioner, siger filosof Mette Lebech, der er katolik og har specialiseret sig i Steins filosofi.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

FILOSOFI I 1921 skrev den tysk-jødiske filosof Edith Stein et lille skrift med titlen *"Freiheit und Gnade"* ("Frihed og nåde"), hvor hun undersøgte begrebet frihed, og hvordan frihed og nåde, hvis nåden findes, vil fungere i relation til hinanden. Det er en filosofisk bog, hvor Edith Stein bruger sine filosofiske fagkundskaber med speciale i fænomenologien – en retning inden for moderne filosofi, der søger at opstille rammer for, hvordan man kan beskrive og fortolke fænomener. Bogen udkommer først i 1950, men forskning i Edith Steins filosofi og livshistorie har sandsynliggjort, at teksten blev skrevet færdig i 1921 – altså i tiden op til, at Edith Stein den 1. januar 1922 blev døbt og optaget i Den katolske Kirke.

"Vi ved ikke præcis, hvornår værket

er skrevet, men det virker overvejende sandsynligt, at tilblivelsen af det er tæt forbundet med Edith Steins overgang til kristendommen, og at man kan se det som en form for filosofisk og personlig forberedelse til dåben og optagelsen i Den katolske Kirke," fortæller Mette Lebech, der selv er katolik og er ansat som lektor ved Maynooth Universitet i Irland, hvor hun i mange år har forsket i Edith Steins filosofi.

Steins tysk-jødiske baggrund

Edith Stein blev født den 12. oktober 1891 i Breslau (nu Wrocław, Polen) og voksede op i en tysk-jødisk familie som den yngste af 11 søskende. Faren døde, mens Edith Stein var lille, og moren arbejdede hårdt for at brødføde familien og sørge for, at børnene, både piger og drenge, kunne få en

uddannelse. Moren var meget troende, og som barn var Edith Stein fascineret af sin mors religiøsitet og beundrede hende for hendes stærke tro. Som teenager lagde Edith Stein dog afstand til jødedommen og til religion og tro i det hele taget og erklærede sig som ateist. Som ung blev hun optaget af psykologi, og det førte hende videre til filosofien, hvor hun gjorde fænomenologien til sit videnskabelige felt – først som elev af og siden som assistent for filosofen Edmund Husserl (1859-1938), der blev kendt som den moderne fænomenologis grundlægger. Edith Stein var elev hos Husserl på universitetet i Göttingen og blev siden hans assistent på universitetet i Freiburg, hvor han fik et professorat i 1916.

Som Husserls assistent var Edith Stein med til at redigere et af hans betydeligste værker om fænomenologien – og faktisk tyder nyere undersøgelser på, at det måske ligefrem var hende, der forfattede størstedelen af værket. Stein havde allerede som studerende opdaget noget, hun opfattede som en afgørende mangel i Husserls tænkning – en form for 'hul' mellem hans forståelse af subjektiviteten og intersubjektiviteten, altså mellem dens enkeltes erfaringer og de sociale konstruktioner, der skabes mellem mennesker. Denne mangel forsøgte hun at råde bod via sin doktorafhandling, hvor hun lavede en fænomenologisk undersøgelse af empati. Senere – da hun har taget sin afsked som Husserls assistent – skriver hun "Bidrag til psykologiens og humanvidenskabernes filosofi", som i modsætning til Husserls "Ideen II" tager højde for empatiens vigtighed for konstitutionen af psyke og person.

"Edith Stein bidrog med sine egne værker væsentligt til forståelsen af, hvordan vi som individer bliver farvet af hinandens opfattelse af verden. Hun peger på, hvordan vores evne til at forstå en anden persons verdensbillede er grundlæggende for sociale konstruktioner. Det er afgørende for, at vi kan definere et vi – men også for, at vi kan forstå, hvorfor dem, vi ikke føler et fællesskab med, har en anden opfattelse af verden end os selv," forklarer Mette Lebech.

"Edith Steins tysk-jødiske baggrund var formodentlig afgørende for, at hun blev så optaget af at forstå lovmæssighederne bag sociale konstruktioner, for som både jøde og tysk var det mere kompliceret for hende med tilhørsforhold, end det var for mange andre. Hun var optaget af, hvordan vi skruer verden sammen socialt og også, hvordan vi kan ændre på disse sociale konstruktioner," uddyber hun.

Edith Stein på vej mod mere udbredelse

Mette Lebech er uddannet i filosofi fra Københavns Universitet og de belgiske universiteter Louvain-la-Neuve og Leuven. Mens hun læste på Københavns Universitet under den danske teolog og filosof Peter Kemp (1937-2018), fordybede hun sig i fænomenologien og Edmund Husserl og fik derigennem øje på Edith Stein.

Da jeg læste Husserls værker, blev jeg overrasket over, at ingen tilsyneladende havde påpeget, at hans forståelse af intersubjektivitet var behæftet med ret alvorlige mangler. Så da jeg blev klar over, at Edith Stein havde set disse mangler og også påpeget dem over for Husserl – uden dog at kunne få ham til at tage det til sig – blev jeg meget optaget af hende og hendes filosofi. Det, der især fascinerede mig ved hende – og fortsat optager mig – er, at hun har en meget udviklet forståelse af fænomenet ånd. Hun beskriver bl.a. ånd som motive-rethed, en form for motivation, og i det lille værk "Frihed og nåde", som hun skriver op til sin dåb, understreger hun, at man skal vælge den rigtige form for motiverethed for at blive fri," fortæller Mette Lebech. Efter at have uddannet sig i både København, Louvain-la-Neuve og Leuven blev hun tilknyttet Center for Etik og Ret ved Københavns Universitet, hvor hun underviste i tre år, inden hun i 1998 blev tilbudt en stilling som lektor ved Maynooth Universitet i Irland. Her har hun siden forsket og undervist i filosofi og etik, især med fokus på menneskelig værdighed og med speciale i Edith Steins filosofi. I 2009 var hun med til at stifte *The International Association for the Study of the Philosophy of Edith Stein (IASPES)*, som hun også har været præsident for. Hun står nu – sammen med en række kollegaer – foran at udgive companions til alle Steins værker – et skridt på vejen til, at Edith Stein og hendes filosofi kan få den udbredelse, som den ifølge Mette Lebech retteligt fortjener.

"Der har nok været en vis skepsis over for Edith Stein og hendes filosofi, dels fordi hun var kvinde, dels fordi hun konverterede til katolicismen og senere indtrådte i karmeliterordenen og levede de sidste knap ti år af sit liv som nonne," siger Mette Lebech.

Efter sin optagelse i Den katolske Kirke ønskede hun at træde ind i karmeliterordenen og blive nonne, men hendes åndelige vejleder frarådede hende at træde ind i et kloster så tidligt efter hendes optagelse i Kirken, og hun blev i første omgang i stedet lærer ved en katolsk skole i Speyer i Tyskland og siden ved et institut for videnskabelig pædagogik i Münster, som var knyttet til Den katolske Kirke. Mens hun underviste i Speyer, fordybede

Edith Steins hovedværker

Om problemet indføling (1916)
 Bidrag til psykologiens og humanvidenskabernes filosofi (1920)
 En undersøgelse af staten (1921)
 Indføring i filosofien (1921)
 Frihed og nåde (1921)
 Essays og foredrag om kvindens opgave (1923-30)
 Hvad er filosofi? En dialog mellem Edmund Husserl og Thomas Aquinas (1929)
 Potens og Akt (1931)
 Den menneskelige persons konstruktion (1933)

Hvad er mennesket? (1933)
 Livet i en jødisk familie (1934)
 Endelig og uendelig væren (1936)
 Korsvidenskab (1942)
 (Årstallene angiver året for skrifternes færdiggørelse. Udgivelse finder ofte sted senere. Steins samlede værker udgør indtil videre 28 bind.
 Kun "Frihed og nåde" er oversat til dansk – af Preben Salomonsen – oversættelsen findes her: <https://sites.google.com/site/ekmerous/home/oversaettelser-edith-stein>).

hun sig i studier af katolsk filosofi og begyndte at sammentænke den middelalderlige skolastiske filosofi hos bl.a. Thomas Aquinas med den moderne fænomenologi. Hun lavede også en kritisk oversættelse af Aquinas' "De Veritate" ("Om sandheden"). Nye antijødiske bestemmelser indført af nazisterne i 1933 betød imidlertid, at hun mistede muligheden for at undervise, og i 1933 indtrådte hun i et karmeliterkloster i Köln, hvor hun fik navnet Teresia Benedicta a Cruce og aflagde sine evige løfter i april 1938. Et halvt år efter måtte hun og hendes søster Rosa, der også var blevet optaget i karmeliterordenen, smugles over grænsen til Holland, fordi forholdene i Tyskland var blevet for usikre på grund af nazisternes forfølgelser. De to søstre blev derfor overflyttet til et karmeliterkloster i Echt i Holland, hvor Stein underviste sine medsøstre i filosofi. I august 1942 blev Edith Stein og hende søster Rosa imidlertid arresteret – sammen med 243 døbte med jødisk baggrund i Holland. Det skete som reaktion på, at de katolske biskopper i landet havde rundsendt et brev, der blev læst op i alle kirker i landet, hvor de i skarpe vendinger fordømte nazismen og forfølgelsen af jøder. Edith Stein og hendes søster blev deporteret først til to hollandske koncentrationslejre og derefter til udryddelseslejren Auschwitz-Birkenau, hvor de døde i gaskamrene den 9. august 1942.

Det unikke i Steins filosofi

I 1987 blev Edith Stein saligkåret som martyr af pave Johannes Paul den 2 og i 1998 helgenkåret. I 1999 blev hun udnævnt til skytshelgen for Europa.

Det er imidlertid ikke kun som martyr og helgen, at Edith Stein har noget at sige til os i dag, mener Mette Lebech. Også hendes filosofi, både den tidlige og den sene, som indeholder en udfoldet kristen metafysik, har meget at sige til os i dag, vurderer hun:

"Hendes fænomenologi har stor betydning inden for de moderne socialvidenskaber. Inden for sociologien er man begyndt at tage nogle af hendes indsigter til sig og genvurdere sit eget grundlag i lyset heraf, og det samme gælder til en vis grad inden

for psykologi og psykiatri. Men også hendes kristne metafysik yder et væsentligt bidrag til forståelsen af, at kristen filosofi har noget at bidrage med i en moderne verden," mener Mette Lebech.

"Noget af det karakteristiske ved Edith Stein og hendes metafysik er, at hun insisterer på, at intuitionen og erfaringen af de individuelle konkrete objekter såvel som af de ideelle objekter har betydning. Her adskiller hun sig fra den skolastiske filosofi, som vi fx finder hos Thomas Aquinas. For Aquinas – ligesom for Aristoteles – er det universelle grundlaget for videnskaben; for Stein er det individuelle grundlaget," siger hun.

Hun vurderer, at dette særtræk ved Steins filosofi for en stor del skyldes hendes afsæt i den moderne fænomenologi, men også til dels hendes jødiske baggrund.

Steins insisteren på den enkeltes betydning

"I det jødiske ligger der en forståelse af slægtens helt konkrete betydning; Guds pagt med den jødiske slægt tilfører det konkrete betydning og mening. Det stemmer fint overens med fænomenologiens fokus på den enkeltes erfaring og intuitionen af konkrete ting, men også med et stærkt træk i hendes sene metafysik, hvor hun insisterer på den enkeltes erfaring af det konkrete som helt afgørende. Ifølge Stein er mennesker vigtige i deres individualitet lige så meget som i det faktum, at de er mennesker. De betyder noget, ikke bare som medlemmer af en art, men som individer – og det gør alting sådan set, for alting kan forstås i dets individualitet. Det konkrete har mening, ikke bare det universelle," siger Mette Lebech.

Og måske var det netop denne insisteren på den enkeltes betydning og betydningen af den enkeltes unikke erfaringer, der fik hende til at føle en helt særlig åndelig samhørighed med karmeliternonnen og -reformatoren Teresa af Avila (1515-1582), hvis selvbiografiske skrifter hun læser i tiden op til sin beslutning om at konvertere til katolicismen. "Jeg tror, at noget af det, Edith Stein blev så optaget af hos Teresa, var, at hun var så

fuldstændig sikker på, at hendes erfaringer ville hende noget – at hun ikke kunne eller skulle bortforklare sine oplevelser, men måtte fastholde dem og handle på dem. Det stemmer jo fint overens med det, Edith Stein har lært via sin fænomenologiske forskning," siger Mette Lebech.

Noget af det, Edith Stein erfarede – og helt i Teresas ånd måtte tage alvorligt – var menneskets begrænsede evne til at rejse sig ved egen hjælp, når det var faldet. Under arbejdet med sin doktorafhandling arbejder hun mange timer i døgnet i månedsvis og bliver så udmattet, at hun ender i en form for depression. Her rækker hendes psykologiske indsigt ikke. "Hun erkender, at der kommer et punkt, hvor hun ikke selv kan noget – og der må hun lægge sig ned og modtage energi fra Gud. Det er det, hun senere kommer til at kende som bønnen. Det interessante er, at hun udforsker det fænomenologisk i sit lille skrift "Frihed og nåde". Hun stiller spørgsmålet "hvordan kan jeg opleve mig selv på sammenbruddets rand, og så snart jeg overgiver mig, kommer nåden?," forklarer Mette Lebech.

Desuden bliver det afgørende for Edith Stein, at hun bliver klar over, at mennesket ikke har og ikke kan skaffe sig erfaringer af det, der er sket før bevidsthedens begyndelse og efter dets bevidstheds opgivelse i døden.

"Ifølge Stein kan vi derfor ikke danne os et fuldt billede af, hvad mennesket er, uden at forholde os til det, der ligger uden for det, vi kan erfare. For at fuldstændiggøre vores verdensbillede er vi altså nødt til at overskride fænomenologien i metafysikken, og ifølge Stein er troen en mulighed for dette, fordi den tilbyder en metafysik, der støtter sig på troen på Guds ord. Hun når frem til, at det er mindst lige så 'fornuftigt' eller 'rationelt' at tro som ikke at tro. For verdensopfattelse hos mennesker, der hævder ikke at tro, er ofte baseret på metafysik i lige så høj grad – blot uden at gøre sig klart, hvad denne metafysik består i. Troen er altså et spring, vi tager fra den uafsluttede erfaringsverden til den afsluttede forståelse af, hvordan verden ser ud, og fænomenologien kan vi bruge til at gøre os klart, hvor erfaringen

Mette Lebech. Foto: Philip Rosemann.

slutter og troen begynder."

Netop derfor åbner Edith Steins kristne filosofi også for en vigtig dialog med anderledes troende, mener Mette Lebech.

"Edith Steins fænomenologiske tilgang til metafysikken giver principielt plads for en kristen eller jødisk eller islamisk eller hvilken som helst form for tro – blot den er bevidst om og klar over sit eget grundlag. Dermed kan hendes sammentænkning af fænomenologien og metafysikken i høj grad fremme dialog mellem de forskellige verdensbilleder, der eksisterer."

Edith Stein

Født 12. oktober 1891 i Breslau (nu Wrocław, Polen).

Død 9. august 1942 i Auschwitz-Birkenau.

Voksende op i en tysk-jødisk familie. Uddannet i filosofi.

Skrev adskillige værker om bl.a. fænomenologi og metafysik.

Konverterede i 1922 til Den katolske Kirke. Blev siden karmeliternonne.

Blev i 1987 saligkåret af pave Johannes Paul den 2 og helgenkåret i 1998. I 1999 udnævnt til skytshelgen for Europa.

Fra Edith Steins skrifter

Det har altid ligget mig fjernt at mene, at Guds barmhjertighed er bundet af den synlige Kirkes grænser. Gud er sandhed. Den, der søger sandheden, søger Gud, om han ved det eller ej. *Brev 23. marts 1938*

Herren er til stede i tabernaklet, som Gud og menneske. Han er der ikke for sin egen skyld, men for vor skyld, fordi det er hans glæde at være hos menneskebørnene. Og fordi han ved, at vi, sådan som vi nu engang er, har brug for hans personlige nærhed. For ethvert naturligt følende og tænkende

menneske er konsekvensen klar: Man føler sig draget til tabernaklet og kommer der, så tit og så længe man kan. Lige så indlysende er Kirkens praksis, som har indført den evige tilbedelse. *Brev 7. maj 1933*

I tiden umiddelbart før og endnu en rum tid efter min konversion mente jeg, at ordenslivet krævede, at man gav afkald på alt jordisk og kun levede med tanke på guddommelige ting. Efterhånden har jeg indset, at der i denne verden forlanges noget andet af os, og at selv i det mest kontemplative liv må forbindelsen til verden ikke kappes over; jeg tror sågar: Jo dybere man drages ind i Gud, desto mere

må man også på denne måde „gå ud af sig selv“, dvs. ind i verden for at bringe det guddommelige liv ind i den. *Brev 12. februar 1928*

Allerede nu tager jeg med glæde og fuldkommen underkastelse imod den død, Gud har tiltænkt mig. Jeg beder Herren, at han vil modtage mit liv og min død til sin ære og forherligelse, for alle den hellige Kirkes anliggender, særlig for vor ordens helligelse og fuldendelse, især i Karmel i Köln og i Echt, til soning for det jødiske folks vantro (jf. Rom

11,11-36), så Herren må blive anerkendt blandt sine egne og hans rige komme i herlighed, for Tysklands redning og verdensfreden, sluttelig for min familie, levende og døde og alle, som Gud har skænket mig: at ingen af dem må gå fortabt. *Edith Steins testamente 9. juni 1939*

Kom, vi går for vort folk. *Edith Steins ord til sin søster Rosa, da de 2. august 1942 blev ført bort fra Karmel i Echt af tyskerne Fra Bønnebog for Den katolske Kirke. Ansgarstiftelsens Forlag, 2013*

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefontid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13.00-16.30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 31 32 66 78.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89,

e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk: Aldona Kalek, Tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Lad os mindes Skikkild

Tanker i 100-året for kunstnerens studie- og arbejdsrejse til Italien.

Tekst: Maja Flensted Andersen

KUNST Folk, der besøger Ringkøbing Museum, vil se en imponant statue af en bryskt fremadskridende mand i skindbukser med en stav i hånden på pladsen foran museet. Det er Grønlandsekspeditionens Mylius Erichsen, som var født i Ringkøbing. Statuen er skabt af et andet bysbarn, Chresten Skikkild, født ind i en købmands-slægt på egnen i 1885. Han var uddannet fra Det kgl. Danske Kunstakademi og fik opgaven i 1916. På det tidspunkt var han 31 år gammel og nyligt konverteret til den katolske tro. Han var ellers generelt fast besluttet på, at han kun ville lave sakral kunst.

Hans liv havde nemlig taget en drejning, da han tog på studietur til kunsthøjskolen på benediktinerklosteret ved Beuron i Donaudalen nogle år forinden. Her var der i slutningen af 1800-tallet opstået en kunsthøjskole for liturgisk kunst, animeret af grundlæggeren af klosteret, abbeden

Chresten Skikkild. Udateret foto. Det kongelige Bibliotek. Portrætsamlingen.

Wolters, der i første omgang havde startet en renæssance for gregoriansk sang (de var jo benediktinere!), og som nu ville have den bildende kunst med i det liturgiske helhedsbillede. Kirkekunsten var blevet for naturalistisk og sentimental, man søgte tilbage til et mere symbolsk og geometrisk formsprog inspireret af tidligere tider, ikke mindst det egyptiske, men også Byzans og Giotto var forbilleder. Flere kunstnermunke følte sig tiltrukket af Beuronklosteret, og en af dem, fr. Desiderius Lenz, skrev en bog om kunsthøjskolens æstetik.

Skikkild var i Beuron i ni måneder og forlod stedet dybt inspireret og med det fortsat at føre denne nye bevægelse til Danmark og de katolske kirker der. Nu var han en mand med en mission. Hans entusiasme smittede af på hans elever, malerinden Birgitte West og billedhuggeren Axel Theilmann, og sammen udsmykkede disse tre kunstnere adskillige kirker rundt om i Danmark. Skikkilds hovedværk blev nok højalteret i Skt. Augustins Kirke på Jagtvejen, men han udsmykkede også apsis i den gamle kirke i Esbjerg, som nu ejes af skolen. Alle tre kunstnere udsmykkede sammen det meget smukke Skt. Bendts Kapel i Rudkøbing, som var forfatteren og prælaten Peter Schindlers sognekirke.

“Vil selv du fatte dit væsens rod. Skøn på de skatte, de efterlod”

I foråret 1921, det er 100 år siden nu, drog Skikkild til Italien på en studie- og arbejdsrejse, der kom til at vare 3 år. I forlængelse af den slog han sig ned i Assisi i nærheden af forfatteren Johannes Jørgensens hus og skabte sig et atelier, hvorfra han kunne udføre udsmykningsopgaver til katolske kirker, fortrinsvis danske. Tiden var dog knap. Hans helbred begyndte at svinge. Det var sindet, det var galt med. Det blev værre, og til sidst måtte Johannes Jørgensen skrive hjem til hans familie i Danmark, at de måtte komme og hente ham. I 1927 døde det lovende billedhuggertalent på Oringe

Chresten Skikkild med et forarbejde til statuen af polarforskeren Ludvig Mylius Erichsen. Julekalender 2017. Ringkøbing lokalhistoriske Arkiv.

Psykiatriske Hospital i Vordingborg, 42 år gammel.

I dag er det nok kun en håndfuld observante kunstinteresserede, der nikker genkendende til hans navn, og endnu færre katolikker, af disse dog flere med et langt mere indgående kendskab til ham end mit.

Hvorfor skal vi så mindes Skikkild? Fordi vi skylder ham tak for den arv, han og hans elever har efterladt os i vore kirker.

Hans engagement som lægkatolik i æstetikken i den katolske kirke herhjemme burde eller kunne i hvert fald tjene til inspiration for kommende generationer.

Denne artikel vil blive efterfulgt af andre artikler om Skikkild, West og Theilmann i kommende numre af KO.

Læserne skriver

Med Gud i hånden på jagt efter stemmer

Kommentar til interview af Iacopo Scaramuzzi, Katolsk Orientering nr.3 side 4, 19. feb. 2021, 47. årgang

Iacopo Scaramuzzi postulerer, at italienske og europæiske (samt amerikanske, russiske, brasilianske og flere andre) højrefløjspolitikere ikke udlever et intimt katolsk trosliv. Det postuleres videre, at det derfor er illegitimt, at de anvender katolske symboler som identitetsmarkører i deres spin og politiske gerning. Ikke at det er illegitimt at anvende katolske symboler. Denne fratagelse af legitimitet på baggrund af en sindelagsvurdering er grundlæggende problematisk. Dog er de vel alle døbt, hvilket Iacopo tankevækkende nok ikke nævner eller tillægger den betydning, dåben har i en kristen sammenhæng. Det anføres, at katolske symboler anvendes af højrefløjspolitikere for at

tiltrække katolske vælgere. Det er legitimt, uanset om politikerne selv udlever et intimt katolsk trosliv, forudsat at politikken afspejler nogle af de katolske værdier som f.eks. familien, ægteskabet, værdien af det ufødte liv og at køn ikke er en social konstruktion. Det er disse politikere som Iacopo sindelagsvurderer, fratager legitimitet og latterliggør (en portion lasagne og en bøn). Jeg frygter tendensen med sindelagsvurdering, fratagelse af legitimitet og latterliggørelse af demokratisk valgte politikere.

Hans Henrik Strange-Vognsen, 2920 Charlottenlund

Kommentar fra Jesper Storgaard Jensen

Mange tak for dit brev som jeg har læst med interesse.

Personligt tillægger jeg ikke dåben nogen betydning i denne diskussion. Selvom dåben naturligvis er en kristen handling, så er det ikke et valg, vi som mennesker tager. Det er et valg nogen – sædvanligvis vores forældre - tager for os. Dåben er med andre ord underordnet i en diskussion, der handler om moral.

I dit brev skriver du bl.a.: ”Det anføres, at katolske symboler anvendes af højrefløjspolitikere for at tiltrække katolske vælgere. Det er legitimt, uanset om politikerne selv udlever et intimt katolsk trosliv ...”

Ja, det er naturligvis legitimt. Men er det også moralsk forsvarligt? Det er jo lige netop det spørgsmål, som Scaramuzzi anfægter i sin bog. Mange højrefløjspolitikere – nævnt ved navn i bogen og i mit interview med Scaramuzzi – sælger et ”politisk produkt” på baggrund af nogle postulerede kristne følelser. Postulerede fordi det står klart, at de pågældende politikere overhovedet ikke har disse intime følelser. Men det

er fint at lade som om man har dem, for det giver stemmer.

Trump giver sig du for at være kristen, men bakker samtidig op bag de optøjer, der fandt sted på Capitol i Washington og som efterfølgende forargede en hel verden. Ergo der er ingen koherens mellem Trumps den kristne symbolik på den ene side og hans reelle adfærd på den anden. Det samme gælder Putin, der lader sig fotografere med kristne symboler samtidig med at han lade sine politiske modstandere forgifte, hvorpå han smide dem i fængsel efter en farce-rets-sag. Heller ikke her er der koherens.

Det samme gælder i Italien, hvor højrefløjens leder Salvini elsker at bruge kraftfulde religiøse symboler, samtidig med at han fører en xenofobisk politik. Der må være grænser for – ud fra en moralsk målestok – hvor meget en politiker, Salvini, kan bruge løs af de kristne symboler når den politik, han står for, er alt andet end kristen.

Med venlig hilsen, Jesper Storgaard Jensen

Menneskefiskeren fader Brown

Chesterton skabte med en katolsk præst en skikkelse, der falder udenfor detektivgenren. Brug tv-serien med fader Brown som en anledning til at genopfriske Chestertons noveller.

Tekst: Susanne Balslev

KRIMI Fader Brown er en årvågen romersk-katolsk præst, som med sin tro, almenmenneskelighed og sunde fornuft opklarer alle mulige sære hændelser, store som små.

Hans eneste ven er den vidt berømte juveltyv, franskmanden Flambeau, som han møder første gang i den spøjse og muntre "Det blå kors", der er den allerførste historie om fader Brown. Flambeau, forklædt som katolsk præst, forsøger at franarre fader Brown et værdifuldt kors, men uden held. Da Flambeau indser at slaget er tabt, undrer han sig over, hvordan fader Brown har båret sig ad. "Åh," sagde fader Brown, "det er vel fordi jeg er et fromt fæhoved. Har De aldrig tænkt på, at en fængselspræst, som dagligt hører skriftemål, ikke kan være fuldstændig uvidende om menneskelig ondskab? Men der var for øvrigt noget andet, der overbeviste mig om, at De ikke var præst – De angreb fornuften og det er dårlig teologi"

I "Det mærkelige fodtrin" befinder vi os i den fashionable klub "De tolv ægte fiskere" hvor Flambeau stjæler kostbart sølvbestik, men bliver opdaget af fader Brown, som lader ham slippe, da han angrer "Han (Flambeau) gjorde mig til menneskefisker... Jeg fangede ham med en usynlig krog og en

usynlig snøre, som er så lang, at han, selv om han går til verdens ende, kan bringes tilbage ved et ryk i snoren". Fader Brown har frelst endnu en sjæl og Flambeau ender som en agtet borger og familiefar.

Fader Brown falder helt uden for detektivgenren: først og fremmest er han en katolsk præst, der, ud over at løse mystiske, uforklarlige hændelser og forbrydelser, har sine pligter som præst. Desuden er han er lille, plump, uanseelig og beskeden at se til, altid bærende sin gamle sorte paraply. Hans måde at fange mordere på er i al stilfærdighed at indleve sig i, hvad der får et menneske til at blive morder – nærmest som en åndelig øvelse. Og for øvrigt er hans forbillede pave Leo XIII – i en af historierne bliver han afbrudt af et mord midt i planlægningen af et foredrag om *Rerum Novarum*.

"Fader Brown bestod af to mennesker. Der var et handlingsmenneske i ham, der var så beskeden som en primula og så punktlig som et urværk, men så var der også et refleksionsmenneske, der ikke kunne lade være med at stille sig selv alle de spørgsmål, som kan stilles, og heller ikke lade være med at besvare så mange, han kunne overkomme. Og alt dette foregik i ham med den samme selvfølgelighed som åndedrættet eller blodomløbet".

Fader Brown på vej mod at løse en krimigåde. Foto: Youtube

Som verdenspræst sendes han rundt omkring – fra England, Europa, USA og til Mellem- og Sydamerika. Hvor han kommer frem, støder han på tyveri, mord og bedrageri forklædt som overnaturlige og uforklarlige mysterier, men han finder altid en rationel forklaring i sin kamp mod djævelens værk: overtro – også selv om gerningsmanden ikke altid fanges. Som han siger: "Jeg kan tro det umulige, men ikke det usandsynlige"

Underfundigt og knapt giver Chesterton en præcis karakteristik af de mange bipersoner – helt i hans forbillede, Charles Dickens' ånd: "Han havde aldrig gjort noget som helst, end ikke noget galt" – og man ser ham for sig! Eller hans beskrivelse af en ung politisk stræber: "Hans offentlige fremtræden var altid sikker på succes. Når han kunne anvende en vittighed, gjorde han det, og fik ord for at være begavet; når han ikke kunne klare sig med en vittighed, sagde han, at tiden ikke var til narrestreger og fik ord for at være dygtig" – også det ser man livagtigt for sig!

G. K. Chesterton (1874-1936) var en engelsk forfatter med et omfangsrigt og interessant forfatterskab bag sig. Han konverte-

rede til katolicismen i 1922, inspireret af sin gode ven fader John O'Connor, der senere blev Monsignore.

Historierne om fader Brown er skrevet i perioden 1911-1935, og de første danske oversættelser er fra 1942-1949, altså før retskrivningsreformen fra 1948, som først slog igennem i begyndelsen af 1950'erne. I 2014 blev alle bindene genudgivet med nutidig retskrivning, men desværre så skæmmet af stavefejl og sjusk, at jeg kun kan anbefale at læse bøgerne på engelsk. Indtil vi får en ny oversættelse til dansk, er jeg bange for, at fader Brown ikke får mange nye læsere, og det er et stort tab.

Det er en stor fornøjelse at genlæse historierne, der stadig holder vand. Plottene er finurlige, men gennemtænkte, og formidler en lindrende ro samtidig med, at de er underholdende, morsomme og overraskende. Chestertons paradokser giver masser af stof til eftertanke. Jeg forstår så godt, at Evelyn Waugh i "Gensynet med Brideshead" lader Lady Marchmain læse højt af fader Browns historier de aftener, hvor stemningen i familien er noget spændt!

Den skjulte skønhed og værdi

En bog for alle der oplever sorg og tab.

Tekst: Kirsten Krog

BØRNEBOG Da Rikke Skov Jørgensen fødte sit første barn efter en ukompliceret graviditet, var hun og hendes mand ikke forberedt på det, der skete. Lille Lea fik ikke ilt nok under fødslen og blev født stærkt hjerneskadet. Efter kun 18 måneder måtte den lille pige opgive livskampen.

Ti år senere skriver Rikke Skov Jørgensen et eventyr til Leas to yngre søskende, som aldrig lærte hende at kende. Det er blevet til bogen "Stjernernes rige. En fortælling om håb", som er en vibrerende og indlevende

bog, der taler til læseren om noget mere end bare det, man umiddelbart sanser, når man ser et handicappet barn.

I bogen møder vi en ganske særlig lille pige, der er på gennemrejse til stjernernes rige, hvor hun og andre piger og drenge er prinsesser og prinse på hver deres stjerneslot. Men inden hun når dertil, tager hun ophold hos sine jordiske forældre, der elsker hende over alt på jorden, men samtidig skal lære at give slip på hende, da hun hører til i et andet rige.

Ideen med bogen er at give søskende til børn med handicaps en beretning, som taler til deres fantasi og hjælper til, at det handicappede barn kan få en naturlig plads i familien – også efter dets død. Bogen er imidlertid ikke kun til familier med handicappede børn, men kan læses af alle, der oplever sorg og tab, for den er, som undertitlen også siger, "en fortælling om håb". Det er en bog, der med forfatterens kærlighed og gennemlevede sorg, formår indirekte, men på en utrolig fin måde at vise, hvordan liv, der både er korte og som udefra set kan se fattige ud, indeholder uendelige mængder af værdi. I eventyrets sprog fortælles det, at et lille handicappet barn, der tilsyneladende ikke har meget at give, i virkeligheden giver noget af det smukkeste, et menneske

kan give, ved i sin skrøbelighed at kalde det bedste frem i dem, det møder.

Bogen er fyldt med kærlighed og skønhed samtidig med, at den på ingen måde negligerer den smerte og sorg, der er forbundet med at se det barn, man elsker, lide. Den skildrer således den ambivalente kamp mellem på den ene side at have behov for at holde fast, for ikke at miste, og på den anden side at åbne sig for kærlighedens krav om at give slip, så det lidende barn kan få fred. Man kan ikke undgå at blive berørt af denne bog, og man står efter læsningen tilbage med oplevelsen af, at livet er mere facetteret og rigt, som det er med dets sorger og glæder, end hvad vore ønskedrømme måske kunne have skabt. Men det er ofte en rigdom på trods, en værdighed i det uværdige, en mening i ikke med det meningsløse.

Med eventyrets form formår "Stjernernes rige" at nå og berøre nogle dybere lag, end en fagbog om emnet nogensinde kunne

have gjort. Bogen er smukt illustreret af Joanna Jensen, hvilket gør den til en nydelse at læse.

Rikke Skov Jørgensen: *Stjernernes rige. En fortælling om håb*. 31 sider. Pris: 159 kr.

To søskende savner deres storesøster. Illustration: Joanna Jensen.

Gå en tur med Caritas

Projekt Caritas KirkeGængere vil styrke fællesskabet og gøre motion sjovt

Tekst: Christa Kløve Kranich

MOTION Hører du også til dem, der har savnet det sociale liv under pandemien, så er Caritas KirkeGængere sikkert noget for dig. Udendørs samvær er en af de sikreste måder at være sammen på. I KirkeGængere er der plads til alle uanset alder og kondition. Formålet med Caritas KirkeGængere er at skabe stærke, åbne (gå)fællesskaber, som inspirerer til et sundt mentalt, socialt og fysisk liv.

Der vil både være grupper, der går faste dage og grupper, som mødes på forskellige tidspunkter og forskellige steder. Al information vil blive annonceret i god tid på hjemmesiden og på Facebook.

Lige så snart Covid-19 situationen tillader det, vil Caritas derfor starte KirkeGængere.

Der vil være to former for gåture;

- *Byture (med faste dage og mødetidspunkter):*
- Hensigten er at støtte op om den 'daglige gåtur' ved at gå den sammen.
- Turen vil blive afsluttet med the/kaffe og en bid af et eller andet.
- Aktivitetsniveau: let, så alle kan komme med. Mulighed for kørestol, hvis man er gangbesværet – dette skal blot annonceres forud, så der kan være frivillige til stede til at hjælpe

- På sigt: hvis der er interesse, så kan der arrangeres tematiske gåture i København, hvor vi bevæger sig gennem byen med et særligt fokus fx
- *Udflugter (tid og sted vil blive annonceret på forhånd)*

Hensigten er at bevæge sig ud fra byen og gå ture i det danske land og natur.

Aktivitetsniveau: der vil blive arrangeret ture på både let og moderat niveau.

Der er én regel, og det er, at når man kommer, så siger man goddag til alle i gruppen. Denne regel er vigtig at overholde, da det gør, at alle føler sig velkommen hvad enten det er første gang, man er med eller om man er vant til at komme hver gang.

Hvorfor gå sammen?

- Vi er udenfor – og det er en af de sikreste måder at være sammen på under Covid
- Det er nemmere at komme ud, når vi har nogen at gå sammen med

- Det er skånsomt for din krop, men stadig god og effektiv motion
- Det sænker dit stressniveau og gør dig gladere
- Det styrker hukommelse og indlæring
- Det sætter gang i kreative tanker
- Det giver et pusterum i hverdagen
- Det giver mulighed for refleksion og nye perspektiver
- Det giver mulighed for at opdage nye dele af Danmark
- Det er gratis
- Det kræver ikke noget udstyr eller særlige kompetencer

Sådan kommer du med

Skriv til Christa på ckk@caritas.dk så du kan få direkte besked, når vi sætter i gang.

Rekordindsamling skal hjælpe Myanmars fattigste igennem corona-krisen

Der var stor opbakning til Caritas Danmarks adventsindsamling 2020. Med bidrag på i alt godt 650.000 kroner er resultatet af indsamlingen det bedste nogensinde og kommer nu flere udsatte familier i Myanmar til gavn.

Tekst: Jacob Nue Sønderstrup, Caritas

NØDHJÆLP Myanmar er hårdt ramt af corona-krisen. Nedlukningen af landet har haft enorme konsekvenser for befolkningen, da de ikke har et socialt sikkerhedsnet, som vi kender det i Danmark. Derudover har militærkuppet den 1. februar kastet landet ud i en endnu større krise, og den store gavmildhed blandt Caritas Danmarks bidragsydere falder i den grad på et tørt sted. Caritas forventer, at behovet for hjælp vokser som følge af de seneste begivenheder i Myanmar.

Caritas Danmark har i mange år hjulpet den ekstremt fattige befolkning i landområderne med at skabe sig en lille indtægt. De har fået hjælp til at starte en lille virksomhed, til at sælge deres afgrøder og til

organisere sig. Med støtte fra indsamlingen kan Caritas hjælpe dem med at bevare håbet og deres indtægt i denne særligt svære tid.

"Vi er utrolig taknemmelige for den store støtte som så mange har vist Caritas' arbejde, i særdeleshed igennem denne globale sundhedskrise, som jo også rammer os selv. Generøsiteten er overvældende, og på trods af at vi selv er ramt, så er lysten til at hjælpe andre ikke blevet mindre, tværtimod. En stor tak skal lyde fra Caritas på vegne af familierne i Myanmar til alle som på den ene eller anden måde bakker op om vores arbejde", siger Caritas Danmarks generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj.

Bliv frivillig i KirkeGængerne

Hvad vil dine opgaver som frivillig KirkeGænger være?

Som frivillig vil du være ansvarlig for følgende:

- Planlægge en rute sammen med andre frivillige i dit gå-team.
- Lave the/kaffe til før/efter turen.
- Stå klar ca. 10-15 min før afgang.
- Sige velkommen til deltagerne.
- Skabe god stemning under gåturen.
- Evt. hjælpe med at skubbe ældre/dårligt gående i kørestol

Hvad får du ud af at være frivillig KirkeGænger?

- Du får en masse dejlig frisk luft og bevægelse samt muligheden for at møde nye frivillige og deltagere.
- Du får muligheden for at opleve dele af den danske natur eller byliv, som du har interesse for.
- Du får en grundig introduktion til rollen som frivillig og til Caritas som organisation.

- Du bliver støttet med inspiration til ruter og til den sociale kontakt med deltagerne.
- Du bliver inviteret til Caritas' årlige nytårskur for frivillige.

Hvem leder vi efter?

Det vigtigste hos vores frivillige KirkeGængere er, at man nyder at gå og at være sammen med andre.

- Vi leder efter frivillige, som er venlige, opsøgende, og som kan få andre mennesker i snak; men som samtidig forstår, hvis folk ønsker at gå i fred.
- Vi leder efter frivillige, som er punktligt og ansvarsbevidste.
- Vi leder efter frivillige, som kan samarbejde med andre frivillige og i fællesskab tage ansvar og planlægge ruter.
- Vi forventer, at du som frivillig kan deltage i en tur om måneden; men du er naturligvis mere end velkommen til at deltage i flere.

Vil du gerne være med eller ønsker du at høre mere, så skriv en mail eller ring til projektkoordinator Christa på ckk@caritas.dk / tlf. 31 32 66 78.

Familier i landområderne får glæde af adventskollekten. Foto: Caritas.

Ud i det grønne med Caritas. Foto: Beth Macdonald. Unsplash.

Tillykke Biskop Czeslaw!

HÆDER Tirsdag den 5. januar blev biskop Czeslaw Kozon Ridder af Dannebrogordenen.

Dannebrogordenen er en dansk ridderorden, indstiftet af Christian 5. i 1671, der kan tildeles danskere og udlændinge for fortjenstfuld civil eller militær embedsgering, for særlig indsats inden for kunst, videnskab og erhvervsliv eller for virke for danske interesser.

Af Dannebrogordenens statutter fremgår det, at ordenen er en udmærkelse til dem, ”som ved Dyd, tro Tieniste og mandige Bedrifter have gjort sig frem for andre berømmelig”.

Graden består af et hvidemaljeret latinsk sølvkors med røde kanter i transparent emalje. Over korset er den tildelende regents kronede monogram. *NM*

Velkommen til monsignor Peter Fleetwood

Englænderen er allerede et kendt ansigt for mange af os fra hans adskillige besøg i vort bispedømme.

BISPEDØMMET Sidste efterår meddelte biskoppen, at pater Paul Marx OMI pr. september 2020 fratrådte som konstitueret sogneprest for Mariakirkens menighed i Tórshavn, og at mons. Peter Fleetwood fra ærkebispedømmet Liverpool blev konstitueret som ny sogneprest.

Mons. Peter har besøgt vort bispedømme adskillige gange og både forstår og taler lidt dansk, men for dem, der ikke kender ham, er her en kort præsentation.

Peter Fleetwood er født i 1953 i Liverpool. Som 17-årig, i 1971, blev han indskrevet på det engelske kollegium i Rom i forbindelse med sine studier på Gregoriana universitet. Efter sin præstevielse i 1997 blev han endnu ét år i Rom, inden han rejste hjem for at arbejde som præst og kapellan ved et større katolsk gymnasium i Wigan nordvest for Manchester. Han rejste tilbage til Rom i 1982 for at påbegynde studierne til en doktorgrad, men færdiggjorde aldrig specialet. I stedet underviste han seminarister på Gregoriana, og efter fire års ophold i Rom blev han sendt til Ushaw College, et præsteseminar nær Durham i Nordengland, hvor han underviste i filosofi i syv år.

Alsidede erfaringer

Efter et kort sygdomsforløb blev monsignor Peter udnævnt til sogneprest i Widnes og sideløbende til sekretær for bispekonferencens komité for dialog med ikke-troende. I 1995 blev han atter kaldet til Rom for at arbejde for det pavelige kulturråd med ansvaret for dialogen med ikke-troende. I denne periode udnævnte den italienske bispekonference ham også til åndelig rådgiver for

GRIS, en forskningsgruppe med fokus på sekter og ny-religiøsitet.

I 2003 gik turen til St. Gallen i Schweiz, hvor mons. Peter de næste godt 4,5 år arbejdede som vicegeneralsekretær for Rådet for Bispekonferencer i Europa (CCEE).

I 2007 vendte han hjem til England og blev sogneprest for to menigheder; herefter virkede han som kapellan for mere end 30 karmelittersøstre og som hjælpekapellan på Aintree hospital med 960 sengepladser og mange dagpatienter.

Da den første covid-19 bølge ramte Storbritannien for første gang sidste år, løste hans ærkebiskop ham fra sine hidtidige opgaver, så han fik mulighed for at arbejde for bispedømmet København som konstitueret sogneprest for Færøerne.

Peter Fleetwood. Portræt: Keld Dahlwad.

Angående Credo

Refleksioner over trosbekendelsens plads i liturgien

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Er trosbekendelsen, hvor vi bekender centrale læresætninger i vores tro, et fremmedlegeme i messen? Allerede ”jeg-formen” afviger fra den ellers brugte ”vi-form” og henviser til sin oprindelige plads i dåbsliturgien, hvor kandidaten selv svarer med: ”Ja, jeg tror”; men ellers havde trosbekendelsen intet forhold til eukaristien som sådan. Trosbekendelsen, som oprindeligt er formuleret på Kirkens daværende officielle sprog, græsk, kaldes også for *symbol*, fordi de tolv apostle, da de drog ud på missionsarbejdet og tog afsked med hinanden, skal have sammenstillet de enkelte trosartikler i tre dele og tolv artikler. Denne legende tilskrives kirkefaderen Augustin.

De to trosbekendelser

Vi kender to symboler i liturgien: Den apostoliske (den romerske) og den mere udførlige nikænske. Trosbekendelsen blev indlemmet i Østkirken i messen omkr. år 500 og her foretrak man den nikænsk-konstantinopolitanske udgave, som i år 325 tjente som højtidelig bøn ved konciliet i Nikæa – i dag en tyrkisk by ved navn Iznik; denne version af trosbekendelsen blev udbygget ved det efterfølgende koncil i Konstantinopel i 381, fordi den bl.a. er formuleret mod datidens kætterier, som man ikke kendte så meget til i Rom. I Østkirken blev trosbekendelsen fremført af en repræsentant fra de troende – ofte sunget på en gammel melodiformel.

Som nævnt var den apostoliske trosbekendelse fremherskende i den romerske ritus og det varede længe, før den nikænske

skede fandt sin rette plads i messeformen i Europa: Karl den Store optog den omkr. 800 – i øvrigt mod pavens ønske og i 1014, da kejser Henrik II blev kronet i Rom og savnede trosbekendelsen, blev den på kejserens opfordring indført af pave Benedikt VIII som en del af liturgien på søndage og på særlige festdage. Da polyfonien opstod i senmiddelalderen var det efterhånden ikke mere de troende, der istemte trosbekendelsen efter præstens intonation, men koret. Trosbekendelsen blev i de følgende århundreder brugt i breviaret, ved præste- og bispevielse, i katekismen, ved dåben, firmelsen og ved dåbsløfternes fornyelse påskemat. Siden vandt den indpas på alle søn- og festdage som fx Kirkevielsesfesten. Trosbekendelsen udelades i sjælemesser og på hverdage.

Under den årlige, økumeniske kirkevandring beder vi den fælles trosbekendelse.

Hvad betyder katolsk?

Der opleves nogen mumlen på det sted i bønner, hvor det evangelisk-lutherske trossamfund siger ”Den hellige almindelige Kirke” og vi siger ”Den hellige katolske og apostoliske Kirke”. Det sted i bønner skal på ingen måde give anledning til en konfessionskamp blandt de forskellige trosretninger: det græske ord *katolsk*, betyder ”almindelig”, så fx protestanterne kan problemfrit tage ordet *katolsk* i deres mund uden at blive ”catholsk i hovedet”.

I vores ”Lovsang” finder vi det apostoliske credo i Kengens messe, 2. messe hos Erling Rasmussen, 1. messe hos Herman van Tooren, og 1. messe hos Leif Kayser; desuden finder vi det ”lange” nikænske hos Erling Rasmussen fra hans 1. højmesse, 1965 (med tilrettet tekst efter seneste oversættelse) og hos Herman van Tooren. Af de 6 overleverede gregorianske er 1. og 3. credo repræsenteret i salmebogen.

Nu vi er ved det latinske: I dag kunne man ønske, at den latinske udgave af den romerske trosbekendelse – talt eller sunget – var mere udbredt for at manifestere Kirkens enhed og dermed bryde nationale, sproglige grænser og udtrykke den fælles tro ved fx internationale messefejring. For trosbekendelsen er jo – når alt kommer til alt – for *insidere*, den er ikke blot den enkeltes, men hele Kirkens bekendelse: denne bøn forener i troen.

► *Fortsat fra side 16* Det demokratiske parti appellerede i 2020 til mange religiøse vælgere, herunder katolikker, gennem Joe Biden og hans åbenlyse, oprigtige fromhed. På den anden side af kirkegulvet stammer katolikkens vrede over Bidens manglende vilje til at lade sin tro skinne igennem i livsrelaterede spørgsmål et langt stykke

hen ad vejen fra en tradition, der spænder fra en moderat nykonservatisme inspireret af Johannes Paul II og Benedikt XVI, til en mere ekstrem nyfundamentalisme, hvis profet er den tyske filosof og konservative teoretiker Carl Schmitt. Dagens opdelte katolske kirke i USA giver mindelser om udviklingen i Frankrig fra slutningen af det

19. århundrede og indtil midten af det 20. århundrede. Men – til bekymring for dem, der forsøger at undgå et egentligt skisma – findes der blandt den nye generation af amerikanske katolske politiske tænkere og aktivister meget mere af Charles Maurras reaktionære nationalisme end af Jacques Maritains katolske demokrati.

*Massimo Faggioli er professor i teologi og religiøse studier ved Villanova University i Pennsylvania. Hans seneste bog, 'Joe Biden og Catholicism in the United States', er udgivet på Bayard Inc. Oversættelse: Niels Messerschmidt.

April

1. viol. TORSDAG I DEN STILLE UGE. (II Ps).

Fastetiden afsluttes skærtorsdag inden aftenmessen.

PÅSKEHØJTIDEN (TRIDUUM PASCALE)

1. hvid. SKÆRTORS DAG AFTEN.

Påskehøjtiden indledes med aftenmessen, som træder i stedet for vesper, og varer til og med 1.påskedags 2.vesper.

Gl. Euk.pf. I.

1.L.: 2 Mos 12,1-8.11-14;

☞ Sl 116,12-13.15-16.17-18.

☞ Velsignelsens bæger er fællesskab med Kristi blod.

2.L.: 1 Kor 11,23-26. **Ev.:** Joh 13,1-15.

2. rød. LANGFREDAG.

1.L.: Es 52,13-53,12;

☞ Sl 31,2+6.12-13.15-16.17+25.

☞ Fader, i dine hænder betror jeg min ånd.

2.L.: Hebr. 4,14-16; 5,7-9.

Ev.: Joh 18,1-19,42.

Faste- og abstinensdag.

Kollekt for Det Hellige Land.

3. viol. Lørdag. PÅSKELØRDAG.

Aften. hvid. PÅSKEVIGILIE. (h).

Gl. Påskens pf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja! Påskelyset står tændt ved alle messer til og med Pinsedag.

Af det Gamle Testamentes læsninger skal læses mindst 3.

GT:

1: 1 Mos 1,1-2,2 eller 1,1.26-31a;

☞ Sl 104,1-2a.5-6.10+12.13-15a.24+35c.

☞ Herre, send din ånd og skab liv, gør jorden ny!

eller: 1 Sl 33,4-5.6-7.12-13.20+22

☞ Herrens godhed fylder jorden.

2: 1 Mos 22,1-18 eller 22,1-2.9a.10-13.15-18;

☞ Sl 16,5+8.9-10.11

☞ Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.

3: 2 Mos 14,15-15,1a (obligatorisk);

☞ 2 Mos 15, 1b.2.3-4.5-6.17-18

☞ Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.

4: Es 54,5-14;

☞ Sl 30,2+4.5-6.11+12a+13b

☞ Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.

5: Es 55,1-11;

☞ Es 12,2.3+4bcd.5-6

☞ I skal øse vand med glæde af frelsens kilder.

6: Bar 3,9-15.32-4,4;

☞ Sl 19, 8.9.10.11

☞ Herre, du har det evige livs ord.

7: Ez 36,16-17a.18-28;

☞ Sl 42,5bcd; 43,3.4

☞ Som hjorten skriger ved det udtørrede vandløb, sådan skriger min sjæl efter dig, Gud.

I tilfælde af dåb: Vekselsang nr. 5

eller 1 Sl 51,12-13.14-15.18-19

☞ Skab et rent hjerte i mig, Gud.

NT: Rom 6,3-11;

☞ Sl 118,1-2.16-17.22-23.

☞ Halleluja! Halleluja! Halleluja!

Ev.: Mark 16,1-7.

4. hvid. PÅSKEDAG. HERRENS OPSTANDELSE. (h).

☞ *Gl. Sekvens. Cr. Påskens pf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!*

1.L.: ApG 10,34a.37-43;

☞ Sl 118,1-2.16-17.22-23.

☞ Denne dag har Herren skabt,

lad os juble og glæde os på den.

eller: Halleluja! Halleluja! Halleluja!

2.L.: Kol 3,1-4 eller 1 Kor 5,6b-8.

Ev.: Joh 20,1-9 eller Mark 16,1-7 eller ved aftenmesse Luk 24,13-35.

PÅSKETIDEN

5. hvid. MANDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. (Cr.). Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 2,14.22-33;

☞ Sl 16,1-2a+5.7-8.9-10.11.

☞ Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.

eller: Halleluja!

Ev.: Matt 28,8-15.

6. hvid. TIRSDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 2,36-41;

☞ Sl 33,4-5.18-19.20+22.

☞ Herrens godhed fylder jorden.

eller: Halleluja!

Ev.: Joh 20,11-18.

7. hvid. ONSDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 3,1-10;

☞ Sl 105,1-2.3-4.6-7.8-9.

☞ Jeres hjerte glæde sig, I, som søger Herren.

eller: Halleluja!

Ev.: Luk 24,13-35.

8. hvid. TORSDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 3,11-26;

☞ Sl 8,2a+5.6-7.8-9.

☞ Herre, vor Herre! Hvor herligt er dit navn over hele jorden.

eller: Halleluja!

Ev.: Luk 24,35-48.

9. hvid. FREDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 4,1-12;

☞ Sl 118,1-2+4.22-24.25-27a.

☞ Den sten, bygmestrene vragede, er blevet hovedhjørnesten. eller: Halleluja!

Ev.: Joh 21,1-14.

10. hvid. LØRDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 4,13-21;

☞ Sl 118,1+14-15.16-18.19-21.

☞ Jeg takker dig, for du svarede mig. eller: Halleluja!

Ev.: Mark 16,9-15.

11. hvid. 2. SØNDAG I PÅSKEN. Guds Barmhjertigheds søndag.

☞ *Gl. Evt.sekvens. Påskepf.I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!*

1.L.: ApG 4,32-35;

☞ Sl 118,2-4.16-18.22-24.

☞ Tak Herren, for han er god,

for hans trofasthed varer til evig tid.

eller: Halleluja!

2.L.: 1 Joh 5,1-6.

Ev.: Joh 20,19-31.

12. hvid. Mandag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

☞ Sl 2,1-3.4-6.7-9

☞ Lykkelig hver den, der søger tilflugt hos dig, Herre!

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 4,23-31. **Ev.:** Joh 3,1-8.

13. hvid. Tirsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

eller rød. **Martin I**, pave og martyr (†655)

Påskepf.

☞ Sl 93,1ab.1c-2.5

☞ Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 4,32-37. **Ev.:** Joh 3,7-15.

14. hvid. Onsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

☞ Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9

☞ Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 5,17-26. **Ev.:** Joh 3,16-21.

15. hvid. Torsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

☞ Sl 34,2+9.17-18.19-20

☞ Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 5,27-33. **Ev.:** Joh 3,31-36.

16. hvid. Fredag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

☞ Sl 27,1.4.13-14

☞ Kun ét ønsker jeg fra Herren, at bo i Herrens hus.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 5,34-42. **Ev.:** Joh 6,1-15.

17. hvid. Lørdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

☞ Sl 33,1-2.4-5.18-19

☞ Lad din godhed komme over os, Herre

for vi venter på dig.

L.: Ap.G 6,1-7. **Ev.:** Joh 6,16-21.

18. hvid. 3. SØNDAG I PÅSKEN.

☞ *Gl. Cr. Påskepf.*

1.L.: ApG 3,13-15.17-19;

☞ Sl 4,2.4.7.9.

☞ Løft dit ansigts lys mod os, Herre. eller: Halleluja!

2.L.: 1 Joh 2,1-5a.

Ev.: Luk 24,35-48.

Kirketælling.

19. hvid. Mandag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

☞ Sl 119,23-24.26-27.29-30

☞ Lykkelig den der vandrer efter Herrens lov.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 6,8-15. **Ev.:** Joh 6,22-29.

20. hvid. Tirsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

☞ Sl 31,3d-4.6+7b+8a.17+21ab

☞ Herre, i din hånd befaler jeg min ånd.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 7,51-8,1a. **Ev.:** Joh 6,30-35.

21. hvid. Onsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

eller hvid. **Anselm**, biskop og kirkelærer (†1109)

Påskepf.

☞ Sl 66,1-3a.4-5.6-7a

☞ Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 8,1b-8. **Ev.:** Joh 6,35-40.

22. hvid. Torsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

☞ Sl 66,8-9.16-17.20

☞ Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 8,26-40. **Ev.:** Joh 6,44-51.

23. hvid. Fredag i 3. uge i påsken. (III Ps).

eller rød. **Georg**, martyr (eller) (†303)

eller rød. **Adalbert**, biskop og martyr (†997)

Påskepf.

☞ Sl 117,1.2

☞ Gå ud i al verden og forkynd evangeliet.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 9,1-20. **Ev.:** Joh 6,52-59.

24. hvid. Lørdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

eller rød. **Fidelis af Sigmaringen**,

præst og martyr (†1622) *Påskepf.*

☞ Sl 116,12-13.14-15.16-17

☞ Hvorledes kan jeg gengælde Herren

alle hans velgerninger mod mig?

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 9,31-42. **Ev.:** Joh 6,60-69.

25. hvid. 4. SØNDAG I PÅSKEN.

☞ *Gl. Cr. Påskepf.*

1.L.: ApG 4,8-12;

☞ Sl 118,1+8-9.21-23.26+28-29.

☞ Den sten, bygmestrene vragede, er blevet hovedhjørnesten. eller: Halleluja!

2.L.: 1 Joh 3,1-2.

Ev.: Joh 10,11-18.

International bededag for præste- og ordenskald.

Kollekt til bispedømmets teologistuderende.

26. hvid. Mandag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Påskepf.

☞ Sl 42,2-3;43,3.4

☞ Min sjæl tørster efter Gud, den levende Gud.

eller: Halleluja!

L.: Ap.G 11,1-18. **Ev.:** Joh 10,1-10.

27. hvid. Tirsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Påskepf.

☞ Sl 87,1-3.4-5.6-7

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Maja Flensted Andersen, Susanne Balslev, Olof Brandt, Keld Dahlwad, Malene Fenger-Grøndahl, Joanna Jensen, Christa Kløve Kranich, Kirsten Krog, pastor Jude Kulas, Philip Rosemann, Jacob Nue Sønderstrup og Rolf Tönshoff.**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk**Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:**www.katolskoriering.dk/forside/**Bønnens Apostolat****Marts 2021****For evangelisering med særligt fokus på forsoningens sakramente**

– at vi må leve bodens sakramente med en fornyet inderlighed, for at få en forsmag på Guds uendelige barmhjertighed.

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Michael Madsen Lars Kingo

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Søger sommerhus!

Går du i tanker om at sælge dit sommerhus?

En katolsk familie søger feriehus ved havet.

Helst på Sjælland.

Skriv til redaktion@katolskoriering.dk med emnet

"sommerhus" for at få mere information om familien samt deres kontaktoplysninger.

Redaktionen videregiver ikke dine kontaktoplysninger.

Husk du kan hente liturgisk kalender

som pdf til din tablet eller telefon på:

<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>**Bliv synlig med en annonce i KO**For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Liturgisk kalender

R: Lovsyng Herren, alle I folk. Eller: R: Halleluja!

L.: Ap.G 11,19-26. Ev.: Joh 10,22-30.

28. hvid. Onsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Eller rød. **Peter Chanel**, præst og martyr (†1841) (eller) Eller hvid. **Ludvig Maria Grignon de Montfort**, præst (†1716)

Påskepf.

V: Sl 67,2-3.5.6.+8

R: Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke

dig.

Eller: R: Halleluja!

L.: Ap.G 12,24-13,5. Ev.: Joh 12,44-50.

29. hvid. Torsdag. **KATARINA AF SIENA**, jomfru og kirkelærer, værnehelgen for Europa (†1380) (I)

Gl. Helg.pf. ell. pf. for jomfruer

V: Sl 103,1-2.3-4.8-9.10-11.13-14.17-18a.

R: Min sjæl, pris Herren.

L.: 1 Joh 1,5-2,2. Ev.: Matt 11,25-30

30. hvid. Fredag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Eller hvid. **Pius V**, pave (†1572)

Påskepf.

V: Sl 2,6-7.8-9.10-11

R: Du er min søn, jeg har født dig i dag!

Eller: R: Halleluja, halleluja!

L.: Ap.G 13,26-33. Ev.: Joh 14,1-6.

(Store Bededag)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

USA's kommende skisma?

Formår de amerikanske biskopper at forene en kirke, der i stigende grad er styret af sin egen polarisering, når de selv er skyld i den bitre splittelse blandt landets katolikker? Kronikøren frygter, at Joe Bidens præsidentperiode kan fremme udviklingen mod et skisma.

Tekst: Massimo Faggioli*

ANALYSE Den katolske Kirke i USA har været splittet i nogen tid: et politisk topartisystem har skabt en toparti-kirke, hvor et solidt flertal af biskopperne favoriserer det republikanske parti – endda Donald Trumps republikanske parti. Men der er risiko for, at Kirken i USA bliver stadig mere delt - ikke som et trossamfund bestående af forskellige kulturer og spiritualiteter, til tider i konflikt med hinanden, men som to helt forskellige versioner af katolicisme, der hver især gør krav på ortodoksien og lever i et klima med gensidig ekskommunikation.

Konservative kristne skribenter og aka-

demikere, mangeårige veteraner i 'kulturkrigene', erkender tankevækkende nok, at de har tabt slaget politisk set. De konkluderer nu, at USA ikke længere er et kristent land – faktisk ser de landet som stadig mere fjendtligt over for traditionel kristendom. Men de katolske 'kulturkrigere' har ikke nedlagt våbnene eller trukket sig tilbage.

De interne kampe i Kirken og nationen overlapper hinanden. Trump støttede dem, der nægtede at sætte spørgsmålstegn ved myten om USA som en nation, der er særligt begunstiget, og hvis skæbne er indskrevet i den guddommelige plan. Han fik støtte fra

mange vælgere, der ikke alene var imod det demokratiske parti, men også enhver kritisk revurdering af denne grundlæggende amerikanske myte.

Den amerikanske myte har religiøse og teologiske forviklinger, der går forud for diskursen mellem kirke og religion. Joe Bidens tale, da han accepterede sin nominering på demokraternes konvent, var domineret af billedet om lyset, som modsætter sig mørket – uordenens mørke og truslerne mod landets konstitution, som Trump og trumpismen var skyld i, men også mørket fra et ægte kosmologisk kaos, der sætter spørgsmålstegn ved USA's moralske og religiøse rødder.

Barack Obamas opdukken havde to modsatte effekter: på den ene side styrkede hans valg de liberale og progressive sider af det amerikanske projekts grundlæggende værdier og vitalitet ved udgangen af det 'amerikanske århundrede'; på den anden side skabte hans præsidentembede, fordi det 'hvide overherredømme' følte sig truet, en

reaktion fra de politisk og religiøst konservative side. Det politiske fænomen Trump – med sin insisteren på konspirationsteorien om, at Obama ikke var rigtig amerikansk statsborger - dukkede op samtidig med Tea Party-bevægelsen, der af mange blev set som reaktion på den økonomiske utryghed i et land, der siden 2008 har befundet sig i recession, og man overså derved bevægelsens helt åbenlyse racistiske overtoner.

De katolske 'kulturkrige' blomstrede ikke blot under 'the new Deal'-koalitionen mellem demokrater og katolikker, under dens storhedstid og fald (fordi den ikke skabte forandringer på ProLife-området), men også fordi den politisk-teologiske strid viste, hvad der var på spil. Den nuværende fase af 'kulturkrigene' handler ikke om økonomi, men om kultur. Disse 'kulturkrige' kæmpes nu på det teologiske område og har splittet katolicismen i landet på en dybere og mere synlig måde end andre kirkesamfund. Det har bragt Den katolske Kirke i USA på kanten af et mildt skisma.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 4
12. marts 2021 · 47. årgang
POST
PP
DANMARK

At have en holdning til disse 'kulturkrige' er nu blevet en uundgåelig del af katolikernes liv; uanset hvilken fløj man befinder sig på politisk set, men også uanset hvilken fløj af kirken man tilhører. Selv i den katolske akademiske verden er ideologiske og politiske tilhørsforhold blevet stadig vigtigere end andre kvalifikationer og udmærkelser.

Især på højrefløjen, men ikke helt fraværende på venstrefløjen, har Trumps embedsperiode og 2020-valget afsløret, i hvilket omfang begge sider af den katolske kløft har tilegnet sig de to partiers politiske platforme, og i hvilken grad de har bøjet den teologiske ortodoksi, så den passer til den ideologiske ortodoksi og derved kun efterlader ganske lidt plads til at være uenige med begge siders specifikke holdninger. Der tilbydes to færdige løsninger, som katolikkerne – uanset hvor tøvende de end måtte være over for visse af emnerne i hver – bliver presset til at sige ja til. Det er fx tydeligt med de problemer, katolikker har med at formulere en ikke-partipolitisk holdning til Black Lives Matter-bevægelsen. At forsøge at distancere sig til begge sider og i stedet plukke lidt fra dem begge, vil kunne efterlade Kirken i en blindgyde, ikke kun politisk set, men også moralsk og åndeligt.

Udfordringen for Den katolske Kirke i USA, såvel politisk som kirkeligt, er i den nuværende situation at genopbygge en enhed, der marginaliserer ekstremterne på begge kirkefløje – og at knuse den spirende sektarisme, der er indbegrebet af en ikke-katolsk ånd. Det bliver ikke let. Biskopperne står i spidsen for en kirke, der i stigende grad er blevet styret af sin egen ekstreme polarisering – ikke mindst takket være det stærkt politiske lederskab, den selv har leveret.

Bispekonferencens ledelse, der er fjendt-

lig over for Biden-administrationen, men også Frans' pontifikat, udtrykker ikke længere en gammeldags katolsk konservatisme, men en ny modrevolution, der reagerer på, hvad den anser for at være en politisk og social revolution, hvor abortspørgsmålet kædes sammen med spørgsmålet om køn og seksuel identitet.

Man kan anskue den 'katolske trumpisme' som et fænomen af kulturel og symbolsk forståelse i kirken – som en præsidents moralske eksempel – der ikke er set tidligere i relationerne mellem USA og Vatikanet, og som står i direkte modsætning til paven – alene ud fra en religiøs dagsorden. Dette har for alvor skadet den moralske autoritet og den kulturelle prestige og sammenhængskraft, som katolicismen har nydt i et land, der allerede er ved at blive sekulariseret.

Det intellektuelle liv, som har kendetegnet den efterkonkiliære og dialogsøgende katolicisme i USA, og som Biden i vid udstrækning afspejler, befinder sig nu – set fra et kirkeligt strategisk synspunkt – i et ingenmandsland; den katolske sociallæres progressive idéer ytres i dag fortrinsvis i et post-teologisk, post-kirkeligt og post-katolsk sprog. Dette efterlader den amerikanske katolicisme i et vakuum, der udfyldes af nyfundamentalisme og nyintegralisme i den politiske og intellektuelle debat. Det er en proces, som vil fortsætte selv efter Trumps valgnederlag.

Trump og trumpismen har tvunget Amerika til at konfrontere sig selv i en krisetid, som coronapandemien kun har forværret. Trumps præsidentembede, som det republikanske parti næsten bakkede fuldt op om, løftede sløret for 'anglo-globaliseringens' negative sider og – minimalstatens økonomiske 'laissez-faire'-politik som normen siden Thatcher-Reagan

årene. Det har ikke kun afsløret Trumps mangelfulde lederskab, men også en hel intellektuel og politisk generation, herunder Clinton- og Obama-administrationerne og det demokratiske parti, hvor Joe Biden har været en central figur i næsten 40 år.

Vi befinder os i en politisk, men også teologisk krise. Fremtiden for den levende katolicisme i USA som i resten af verden, vil ikke nødvendigvis vise sig som en stor slået og progressiv teologisk liberalisme. I amerikansk politik, og især inden for det demokratiske parti, er den 78-årige Biden – for at bruge et udtryk fra den tidligere italienske premierminister Romano Prodi – en af de sidste "voksne katolikker": de katolikker fra det 20. århundrede, der nægter ikke at lade deres egen "religiøse re-

spekt for intellektet og viljen" til Kirkens lære (som 2. Vatikanconcil udtrykte det) have forrang i samvittigheden hos politikere, der ønsker at tjene det fælles gode i et multireligiøst land med både troende og ikke-troende, og som skelner mellem kirkens og statens rolle i samfundet. Der er nu færre katolske, demokratiske politikere. Bortset fra de stadig færre ældre katolske politikere skyldes det også risikoen for at pådrage sig en uformel ekskommunikation fra de kirkelige autoriteters side, især fordi det demokratiske parti ikke tolererer afvigelser fra partilinen i abortspørgsmålet.

Fortsættes side 13 ►

Tankestof til fasten på **KATOLSK WEBSHOP**

WWW.PASTORAL.DK 10% rabat på disse bøger med koden 5sprog

Paven på historisk besøg i Irak

Frans besøgte 5.-8. marts seks byer og steder i den nordlige og sydlige del af Irak. Han kom med opmuntrende budskaber om fred og forsoning til især landets kristne mindretal, der har været hårdt ramt af sekterisk vold og terrorisme.

Tekst: Ann Jeanette Søndbø Ekberg, Vatikanets medier. Redigeret af Niels Messerschmidt

MELLEMØSTEN Frans' 33. apostoliske rejse til Irak blev indledt under mottoet: "I er alle søskende" – en opfordring til irakerne om at lære at se ud over hinandens forskelle og i stedet se hinanden som medlemmer af samme menneskelige familie. Kun derved bliver de i stand til sammen at genopbygge det krigshærgede land.

Pavens besøg havde stor symbolsk betydning ikke kun for Irak, men for hele den mellemøstlige region. Med sit besøg signalerede Frans også, at landets ældgamle kristne samfund ikke er glemt af Den universelle Kirke, men at den kærer sig om de kristne irakers skæbne i lyset af den sekteriske vold og undertrykkelse, de har været udsat for.

Martyriets katedral

På besøgets første dag mødtes paven med præster, ordensfolk, seminarister og kateketer i den syrisk-katolske Vor Frue af Frelsens katedral i Bagdad. "Vi er samlet her i katedralen, som er helliggjort af blodet fra de af vore brødre og søstre, som har betalt den største pris for deres troskab mod Herren og hans Kirke," sagde Frans i sin prædiken.

I 2010 blev 48 medlemmer af menigheden samt to unge præster brutalt myrdet i et terrorangreb i katedralen, der rystede hele verden. Her, i martyriets midte, prædikede paven nødvendigheden af at tilgive og at "alle kristne er kaldet til at vidne om Kristi kærlighed til alle tider og overalt".

Paven takkede de fredsmæglere, der var til stede i katedralen, og sagde, at "sammen med religiøse ledere fra andre traditioner står I frøene til forsoning og medmenneskelig sameksistens, som kan føre til genfødsel af håb for alle".

Historisk møde med storayatollah

Lørdag den 6. marts steg paven tidligt om morgenen ombord i et fly til Najaf, en by vest for Eufrat i det centrale Irak, som er et af shiamuslimernes helligste steder, idet profeten Muhammeds svigersøn, en ledende figur inden for Islam, er begravet her. Byen er derfor et vigtigt pilgrimsål for alle muslimer. I byen bor den 90-årige storayatollah Sayyid Ali al-Husayni al-Sistani, som sjældent ses offentligt og sjældent tager imod besøg, men gjorde en undtagelse med pave Frans.

Al-Sistani regnes i dag for en af de mest indflydelsesrige muslimske lærere i Mellemøsten, og har to gange været indstillet til Nobels Fredspris – den første gang af en gruppe kristne i Irak for sin indsats for at vægte sameksistensen mellem de religiøse grupper i landet. Der kan siges meget om al-Sistanis teologi og politiske engagement, men han deler også mange synspunkter og holdninger med pave Frans: fx den faste overbevisning om, at hævn aldrig er svaret, og gang på gang har al-Sistani formanet shiamuslimer om ikke at gengælde den vold, som sekteriske sunnimuslimer har begået under deres indbyrdes rivalise-

ring. Selv om det ikke har sat en stopper for voldsspiralen i landet, er der i det internationale samfund en stigende erkendelse af, at et Irak uden al-Sistani ville have befundet sig i en endnu værre situation end tilfældet er i dag.

Efter deres 45 minutter lange møde, som fandt sted i al-Sistanis private hjem, sagde en påvirket pave Frans, at mødet "gjorde godt for min sjæl" og priste al-Sistani for at være "et lys".

Vi kigger alle på den samme himmel

"Freden kommer ikke, så længe vi ser de andre som 'dem' og ikke som 'vi'". På det sted Bibelen angiver som Abrahams hjemstavn, fortidsbyen Ur, ledte paven senere samme dag et vigtigt interreligiøst møde. I sin tale fokuserede paven på det løfte, som Gud gav Abraham – jøders, muslimers og kristnes fælles forfader i troen. Gud bad Abraham: "se på himlen, og tæl stjernerne, hvis du kan", og han sagde: "Så mange skal dine efterkommere blive" (1 Mos 15,5).

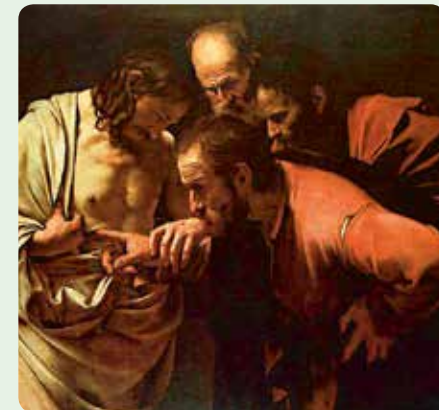
"I de stjerner så Abraham løftet om sin slægt, han så os. I dag [...] hædrer vi vor stamfader Abraham og gør ligesom ham; vi ser på himlen, og vi vandrer på jorden".

"Se på himlen". Her finder pave Frans vores fælles (religiøse) kald som Abrahams børn, for "tusindvis af år senere ser vi på den samme himmel, og de samme stjerner kommer til syne. De oplyser den mørkeste nat, fordi de **Fortsættes side 8** ▶

Ved en mindeceremoni i Mosul for krigens ofre slipper pave Frans en hvid due løs. Foto: Vatican Media/Eomano Siciliano/KNA.

Prædiken

Jesus og Kirkens sendelse.

Læs mere på side

5

Aktivismisme

Don Maurizio kæmper for miljøet.

Læs mere på side

6

Paven i Irak

Reportage og analyser.

Læs mere på side

8-9

Herning

Menigheden vokser og kirken udvides.

Læs mere på side

12

KO mener

En mindeværdig stund

En begivenhed har brændt sig ind på manges nethinde. Billedet af paven, der 27. marts sidste år gik hen over en mennesketom og regnvåd Petersplads og ensomt trådte op på podiet for at prædike; billedet af det undergørende krucifiks fra San Marcello midt i regnen; og billedet af paven, der holdt monstransen ved Peterskirkens indgang og ud mod den tomme Petersplads gav sin særlige Urbi et Orbi-velsignelse.

Pavens prædiken over Markus' beretning om Jesu og stormen på søen er god at genlæse her i påsketiden.

“Hvorfor er I bange? Har I endnu ikke tro?” (Mk 4,40). Tro begynder, når vi indser, at vi har brug for frelse. At vi ikke er selvtilstrækkelige, at vi selv driver ud af kurs og derfor har brug for Herren ligesom de gamle navigatører havde brug for stjernerne. Lad os invitere Jesus ind i vore livs skibe.

Lad os overdrage ham vor frygt, så han kan overvinde den. Ligesom disciplene vil vi erfare, at med ham ombord lider vi ikke skibbrud. For Guds styrke er, at Han vender alt til det gode for os, og bringer os sindsro midt i vort livs storme, så vi kan genfinde og udøve den solidaritet og det håb, der styrker, støtter og giver os mening i en tid, hvor alt synes forandret.

Herren vågner for at genopvække og genoplive vor påsketro.

Vi har et anker: ved hans kors blev vi frelst. Vi har et ror: ved hans kors blev vi forløst. Vi har et håb: ved hans kors blev vi helbredt og omfavnet, så intet længere kan adskille os fra hans forløsende kærlighed. Midt i pandemien, hvor vi lider af mangel på ømhed og muligheden for at mødes og oplever tabet af så mange vante ting, lad os da atter lytte til proklamationen: at Herren er opstanden og at han lever ved vor side!

At omfavne hans kors vil sige at finde modet til at omfavne alle de nuværende udfordringer, og at give plads til Helligåndens tilskyndelser, så vi kan genfinde modet til at skabe rum, hvor alle kan føle sig kaldet af Gud, gennem nye former for gæstfrihed, broderskab og solidaritet.

At omfavne Herren vil sige at omfavne håbet: troens styrke frigør os fra frygt og indgyder os håb.

“Hvorfor er I bange? Har I endnu ikke tro?” Paven sagde, at fra dette sted, som taler om Peters klippefaste tro, vil jeg i aften betro jer alle til Herren og bede om Vor Frues – de syges frelsers – forbøn, Havets stjerne under stormen. Må Guds velsignelse – fra denne kolonnade, som omfavner Rom og hele verden – sænke sig over jer som en trøstende omfavelse.

Lad ikke stormen få magt over os. Sig igen det, du sagde: “Frygt ikke” (Matt 28,5). Og vi “kaster alle vores bekymringer på ham, for han har omsorg for os” (jf 1 Pet 5,7).

KO's redaktion ønsker læserne en glædelig påske!

Niels Messerschmidt

“Jeg bad dem om at skyde og dræbe mig i stedet”

En ordenssøster på knæ er blevet et billede på konflikten i Myanmar.

MYANMAR Et billede af en ordenssøster, der knælende beder med soldater, er gået verden rundt som et symbol på den konflikt, der lige nu foregår i Myanmar.

De voldelige sammenstød sker i kølvandet på, at militærregimet i starten af februar væltede den siddende regering og overtog magten ved et militærkup.

Den 45-årige søster Ann Rose Nu Tawng,

fortæller ifølge The Guardian, at hun bønfuldt soldaterne, der står på militærets side, om at skåne uskyldiges liv.

“Jeg knælede og bønfuldt dem om ikke at skyde og torturere børnene, og bad dem om at skyde og dræbe mig i stedet”, fortæller hun.

Billederne stammer fra uroligheder i byen Myitkyina, der er beliggende i den nordlige

Billedet af den knælende sr. Ann Rose Nu Tawng, der bønfuldt militæret om at skåne uskyldiges liv, gik verden rundt som et stærkt symbol på konflikten i Myanmar. Foto: Myitkyina News Journal via Sky News.

del af Myanmar. Siden den voldelige magtovertagelse er befolkningen i landet gået på gaden i omfattende protester.

Det har resulteret i mange store sammenstød, hvor flere er døde. Ifølge FN havde mindst 54 personer per den 4. marts mistet livet i urolighederne. Derudover vurderedes det, at 1.700 personer er blevet anholdt.

Netop meningsløse dødsfald var det, som fik den hvidklædte ordenssøster til at falde på knæ foran betjentene.

“Jeg kan ikke bare stå og se på uden at gøre noget, når jeg ser med egne øjne, hvad der sker, alt imens hele Myanmar er i sorg”, fortalte hun efterfølgende.

Før militæret overtog magten den 1. februar, var det den demokratisk valgte leder, Aung San Suu Kyi, som sad ved magten for partiet Den Nationale Liga for Demokrati. Hun har siden været i militærets varetægt.

Kuppet har fået det internationale samfund og pave Frans til at fordømme handlingerne, og USA har bl.a. indført sanktioner mod styret og visse selskaber i landet. *NM*

Den hellige Stol: Kirken kan ikke velsigne homoseksuelle parforhold

Troslærekongregationen svarer negativt og begrundet svaret i en ledsagende kommentar.

VATIKANET Troslærekongregationen har i et svar benægtet muligheden for at Kirken kan velsigne homoseksuelle parforhold, og bemærker i en ledsagende kommentar, at “det ikke er ensbetydende med, at man fordømmer de pågældende personer”.

Den katolske Kirke har ikke myndighed til at velsigne homoseksuelle parforhold. Sådanne velsignelser kan derfor ikke “tilledes”, skriver Troslærekongregationen i et svar, som blev offentliggjort den 15. marts. Heraf følger, at katolske præster ikke har tilladelse til at velsigne homoseksuelle par, der beder om en eller anden form for kirkelig anerkendelse af deres parforhold. Troslærekongregationen tilføjer, at pave Frans er blevet orienteret og har “givet sit samtykke” til offentliggørelsen af svaret og den ledsagende kommentar, som er underskrevet af Troslærekongregationens præfekt,

kardinal Luis Ladaria, og dens sekretær, ærkebiskop Giacomo Morandi.

I den ledsagende kommentar bemærkes det, at Kirken har et “oprigtigt ønske om at byde homoseksuelle velkommen og ledsage dem, og anviser dem veje til hvordan de kan vokse i tro” – i tråd med pave Frans’ rundskrivelse *Amoris laetitia*, der taler om “den hjælp, som de [der har en homoseksuel orientering] har brug for, for at kunne forstå og til fulde udleve Guds vilje i deres liv”.

Troslærekongregationen bygger sin afvisning blandt andet på sandheden og værdien af en velsignelse, som hører til kategorien ‘sakramentalier’, at Kirken liturgisk set kun kan velsigne det, der “objektivt og positivt” følger Guds skaberplan. Heraf følger, at parforhold – selv hvis de er stabile – som “involverer seksuelle aktiviteter uden for ægteskabet (hvilket vil sige uden for ‘den uopløselige forening af en mand og en kvinde, og åben for videregivelse af liv) ikke er i overensstemmelse med ‘Guds plan’, også selv når ‘de positive elementer’ er til stede i disse forhold. Disse betragtninger angår ikke kun homoseksuelle ægteskaber men også forhold, der involverer seksuel aktivitet uden for ægteskabet.

En anden grund til Troslærekongregationens afvisning er risikoen for, at velsignelse af homoseksuelle parforhold fejlagtigt vil kunne associeres med ægteskabets sakramente.

Troslærekongregationen bemærker til slut, at dens svar ikke udelukker “velsignelse af enkeltpersoner med homoseksuelle tilbøjeligheder, som udviser vilje til at leve i overensstemmelse med Guds åbenbarede plan”, men erklærer, at den ikke har tilladelse til at give “nogen form for velsignelse, som kan ses som en anerkendelse af deres parforhold som sådan”. *NM*

Bispeaftale på slingrekurs

Nye regler fra det kinesiske kommunistparti.

KINA Senere i år, den 1. maj, træder nye retningslinjer i kraft i Kina, dikteret af kommunistpartiet, om hvordan bispevielser skal finde sted. Ifølge *Catholic News Agency* nævner bestemmelserne ikke Vatikanet med ét ord – selv om den midlertidige aftale mellem Kina og Den hellige Stol om netop

bispevielser blev forlænget så sent som i september sidste år.

Den oprindelige aftale, indgået i 2018 mellem Kina og Den hellige Stol, skullesikre, at fremtidige bispevielser i Kina både var godkendt af myndighederne og af Vatikanet. Men ifølge et notat fra kommunistpartiet,

som blev offentliggjort tidligere i år, vil nye biskopper skulle udpeges af den patriotiske, statskontrollerede katolske kirke og landets katolske bispekonference i fællesskab. Til gengæld nævnes Vatikanets rolle heri ikke med ét ord.

Ifølge kommunistpartiets nye retningslinjer skal alle præster i den ‘officielle’, patriotiske kirke aktivt tilkendegive deres støtte til kommunistpartiet, dets ledere og “det socialistiske system”, og “leve efter socialismens grundværdier”. Desuden skal alle,

”Tak for den glæde, I bringer verden og jeres kristne samfund”

Pave Frans markerede 500-året for kristendommens komme til Filippinerne med messe i Peterskirken.

Tekst: Niels Messerschmidt

JUBILÆUM Paven fejrede søndag den 14. marts messe i Peterskirken i anledning af 500-året for kristendommens ankomst til Filippinerne.

”Kære brødre og søstre. 500 år er gået, siden det kristne budskab lød for første gang i Filippinerne, og I modtog evangeliets glade budskab: de gode nyheder om at Gud elskede os så meget, at han gav sin enbårne søn for os. Og denne glæde er så åbenlys blandt jeres folk. Vi ser det i jeres øjne og i jeres ansigter, i jeres sange og jeres bønner”, sagde Frans i sin prædiken.

”Jeg ønsker at takke jer for den glæde, I bringer til hele verden og jeres kristne samfund”, tilføjede han.

Den første katolske messe og den første dåb skete i Filippinerne i 1521. I dag har landet tredje flest katolikker i verden, og 86% af en befolkning på i alt 108 millioner er katolikker.

”På dette vigtige jubilæum for Guds helige folk i Filippinerne vil jeg også opfordre jer til at holde ud i jeres evangeliseringsarbejde [...] Den kristne budskab, I har modtaget, skal fortløbende viderebringes til andre. Evangeliets budskab om Guds nærhed

råber på at blive udtrykt i kærlighed til vore brødre og søstre,” sagde paven til nogle af de filippinske katolikker, som deltog i messen.

Italien har en af de største grupper af filippinske migrantarbejdere i Vesteuropa, som i 2014 blev anslået til at udgøre i alt 165.000 personer.

Tårer i øjnene

I katolicismens første 300 år i Filippinerne var der ingen indfødte præster, og først i 1905 fik landet deres første hjemmefødte biskop, Jorge Imperial Barlin. Han ligger begravet i Rom, hvor han døde under et *ad limina*-besøg i 1909.

I de fleste bispedømmer i Filippinerne bliver jubilæet – efter ni års forberedelse – skudt i gang påskesøndag den 4. april, og til lejligheden har bispedømmerne udpeget en række kirker til at være særlige pilgrimskirker i jubilæumsåret.

I messen i Peterskirken deltog også den filippinske kardinal Luis Antonio Tagle, præfekt for kongregationen for folkenes evangelisering og tidligere ærkebiskop af Manila. Inden udgangsvelsignelsen tog han

En lille pige tænder lys på husalteret derhjemme inden familien samles om bøn under coronapandemien i Filippinerne. Foto: Alren Beronio, Licas News.

ordet og kom med en hilsen til pave Frans, som også modtog to gaver fra den filippinske menighed i Rom.

”Vi bringer dig en broderlig hilsen fra Filippinerne i alt 7.641 øer, og de mere end ti million filippinske migrantarbejdere, som bor i næsten hundrede lande verden over. De er forenet med os her til morgen”, sagde Tagle.

Den filippinske kardinal havde tårer i øjnene, da han talte til paven og den forsamlede menighed:

”Fra 1521 til 2021 har vi været vidner til den ene gave efter den anden. Vi takker Gud for alle dem, som har frembåret disse gaver i de 500 år: de skelsættende missionærer, de religiøse ordenskongregationer, de gejstlige, bedstemødrene og bedstefædrene, mødrene og fædrene, lærerne, kateketerne, sognene, skolerne, hospitalerne, børnehjemmene, landmændene, arbejderne, kunstnerne og de fattige, hvis rigdom er Jesus,” sagde kardinal Tagle i sin tale til paven.

Frankrig: Rapport afdækker tusindvis af overgreb

En rapport, bestilt af Kirken selv, viser, at tusindvis af mindreårige har været udsat for overgreb i Kirken i Frankrig.

FRANKRIG Mere end 10.000 børn og unge kan siden 1950 have været udsat for seksuelle overgreb inden for Den katolske Kirke i Frankrig. Sådan lyder en foreløbig konklusion fra den undersøgelseskommission, som er blevet nedsat af Den katolske Kirke for at komme til bunds i de mange overgrebsager. Kommissionen ledes af embedsmanden Jean-Marc Sauvé.

”Det er muligt, at tallet er mindst 10.000”,

sagde han på et møde i starten af marts. ”Det store spørgsmål for os er, hvor mange ofre der er stået frem. Er der tale om 25 procent, ti procent, fem procent eller færre?” spurgte han retorisk.

I juni 2019 blev der oprettet en hotline for ofre og vidner, og i løbet af de første 17 måneder – altså frem til november 2020 – modtog man 6.500 opkald.

Undersøgelseskommissionen, der består af mere end 20 juridiske, akademiske og

lægelige eksperter, skulle oprindeligt have afleveret den færdige rapport i slutningen af 2020. Den vil nu blive offentliggjort i september i år.

Kommissionens oprettelse i 2018 blev modtaget med blandede følelser af de forskellige foreninger for overgrebs ofre. På den ene side bifaldt de, at man opfordrede ofrene til at stå frem og fortælle om overgrebene. På den anden side tvivlede mange på, om de franske anklagere også var villige til at følge op på anklagerne.

Kommissionens leder Jean-Marc Sauvé oplyste, at man sidste år vurderede, at der ville være op imod 3.000 ofre, men at dette tal ”helt sikkert er en undervurdering”.

NM

der indtræder i en kirke, fremvise legitimation og lade sig registrere i myndighedernes omfattende overvågningssystem. Ifølge The Tablet har en stor andel af præsterne og et par biskopper tilknyttet den såkaldte ’undergrundskirke’ nægtet at lade sig registrere i den patriotiske kirke, fordi en sådan regi-

strering indebærer, at de hermed de facto giver kommunistpartiet bestemmelsesret over Kirkens og dens lære.

Efter at aftalen mellem Kina og Den hellige Stol blev fornyet i september 2020 er to bispevielser sket efter de nye retningslinjer. Siden har Den katolske Kirke i Kina annonceret yderligere to bispevielser, men disse er fortsat ikke blevet omtalt i Vatikanets daglige bulletiner, hvilket ellers er almindelig praksis, når en biskop tiltræder eller fratræder. Begge udnævnelser blev dog omtalt af Vatican News, og de siges at være godkendt i henhold til aftalen, men visse iagttagere sætter spørgsmålstegn ved det og mener, at Den hellige Stol simpelthen har været tvunget til at godkende bispevielserne, efter at de har fundet sted.

NM

Foto: Vatikanets medier.

Kort nyt

Bispekonferencen i Spanien oplyser, at sidste år donerede flere af landets katolikker end nogensinde en del af deres skattepligtige indkomst til Kirken. Spanske skatteyderne kan vælge at donere 0,7% af deres indkomstskat til en række velgørende foreninger, herunder Kirken.

I 2020 donerede ca. 8,5 mio. borgere – ca. 1/3 af samtlige skatteydere i landet – dette beløb til Den katolske Kirke, mod 7,3 mio. året før. Beløbet på 301 mio. euro fordeles mellem landets 72 bispedømmer.

Det er en stigning på 5,9% i forhold til 2019 og over 20% - eller ca. 50 mio. euro – i forhold til 2010.

Europa hylder Sophie Scholl. Europa-Parlamentet har opkaldt to af sine bygninger efter to kvinder, der kæmpede for frihed og rettigheder - nemlig den unge tyske katolik og aktivist Sophie Scholl (1921-43), henrettet under 2. Verdenskrig for sin modstand mod naziregimet, og den spanske jurist og kvinderechtsforkæmper Clara Campoamor.

”Markeringen af Sophie Scholl, hendes lidenskab og engagement i europæisk sammenhæng, fremhæver den tidløse forpligtelse til ikke-vold og fred, som de unge fra modstandsgruppen Hvide Rose kæmpede for,” siger Fabio Caneri fra ngo-organisationen Hvide Rose.

Den katolske biskop i Limburg og formand for den tyske bispekonference, Georg Bätzing, tager afstand fra fælles nadverfejring. Det fremgår af en skrivelse, han rundsendte den 9. marts til samtlige præster i bispedømmet i anledning af den 3. udgave af de Økumeniske Kirkedage i Frankfurt i maj måned.

Bätzing skriver, at under kirkedagene må der ikke finde ’intercelebration’ sted, dvs. fælles messefejring med deltagelse af præster fra forskellige konfessioner, og ej heller ’interkommunion’, altså fælles altergang.

Selv om der i Den lutherske-evangeliske Kirke findes en udtrykkelig opfordring til fælles altergang, er en sådan ”generel invitation til alle døbte” ikke mulig i en katolsk eukaristisk sammenhæng, skriver Bätzing.

Del nemt din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas’ arbejde for verdens fattigste.

Du kan nu oprette dit testamente online via den nye platform TestaViva.

Det er gratis, hurtigt og nemt.

SE MERE PÅ WWW.CARITAS.DK/ARV

Kontakt indsamlingskoordinator Lisbeth Dolberg på ssm@caritas.dk eller 31 42 92 06, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas Danmark

Hele Bibelen findes nu på 704 sprog

Der er dog fortsat lang vej, før Bøgernes Bog er oversat til alle verdens godt 7.400 sprog.

SKRIFTEN På trods af de verdensomspændende restriktioner på grund af coronapandemien, har man ifølge det internationale netværk af Bibelselskaber, *United Bible Societies*, kunnet færdiggøre oversættelsen af hele Bibelen på 66 sprog i løbet af sidste år. Den hellige Skrift blev for første gang oversat til 46 nye sprog, fremgår det af selskabets seneste årsberetning. Dermed findes hele Bibelen nu oversat på lidt over 700 sprog, ifølge det katolske nyhedsbureau *Kathpress.at*.

De nye oversættelser vedrører individuelle bibelbøger, udgaver af Det nye Testament samt udgaver af hele Bibelen. Det inkluderer nyoversættelser samt ombearbejdning af ældre oversættelser, men altså også sprog som dermed får en bibeltekst for første

gang. Det gælder for eksempel østaten Vanuatu i Stillehavet, som nu har fået Det nye Testament på det indfødte sprog hano. En komplet bibel findes nu også færdigoversat på dagaare, et vestafrikansk sprog som lidt over én million taler i Ghana og Burkina Faso.

Som UBS' generalsekretær Michael Perreau forklarer, giver hver endt oversættelse "flere mennesker adgang til Guds ord". Dette er især vigtigt i lyset af nutidens globale krisesituation. Målet er fortsat, at alle mennesker skal have adgang til Bibelen.

Ifølge oplysninger findes der mindst en bibelbog oversat til 3.435 forskellige sprog. Hele Det nye Testamente findes oversat til 1.571 forskellige sprog. Ifølge bibelselskabet betyder det, at næsten 7,5

Bibelen er den mest udbredte bog i verden, og med de seneste oversættelser kan Bøgernes Bog – eller dele af den – nu læses på 3.435 forskellige sprog.

Foto: Det danske Bibelselskab.

milliarder mennesker har adgang til hele eller dele af Bibelen. Men da det samlede antal sprog i verden opgøres til godt 7.360, er for næsten 4.000 sprogs vedkommende ikke en eneste af Bibelens bøger oversat til det respektive sprog. Generalsekretær Michael Perreau forklarer, at man i løbet af de næste tyve år sigter på at oversætte

Bibelens tekster til yderligere 1.200 sprog.

United Bible Societies har 148 medlemmer og er aktive i mere end 200 lande og territorier. Opgaven er at oversætte, producere og sprede Den hellige Skrift. Driften finansieres af gaver og forskellige indtægter.

NM

Ærkebispedømmet Köln:

Længe ventet rapport offentliggjort

Den nuværende ærkebiskop, kardinal Rainer Maria Woelki, frikendes i overgrebsundersøgelse af Tysklands største katolske bispedømme.

TYSKLAND På en pressekonference i Köln den 18. marts blev den længe ventede og omfangsrige advokatundersøgelse, om, hvordan ærkebispedømmet Köln har håndteret seksuelle overgrebsager og -anklager offentliggjort.

Undersøgelsen frikender den nuværende ærkebiskop af Köln, kardinal Rainer Maria Woelki, i dennes håndtering af seksuelle overgrebsager i bispedømmet.

Rapporten har grundigt undersøgt, hvordan ærkebiskoppen af Köln og bispedømmets øvrige ledelse har håndteret anmeldelser og mistanke om seksuelle overgreb i perioden fra 1975 til 2018. Undersøgelsen, som er sket under ledelse af advokat, professor Björn Gercke, blev præsenteret ved et pressemøde. Rapporten er ganske omfangsrig, på mere end 800 sider, hvortil kommer en række appendikser.

Formålet med advokatundersøgelsen var at fastlægge, hvordan ærkebispedømmets ledelse har håndteret mistanke om seksuelle overgreb både i henhold til civil lovgivning og i henhold til kanonisk lov. Man har også undersøgt, om bispedømmets ledelse har forsøgt at mørklægge seksuelle overgreb. Kardinal Woelki har siden 2014 stået i spidsen for ærkebispedømmet, som er det største katolske bispedømme i Tyskland. En anden person, som også er blevet undersøgt, er den nuværende ærkebiskop af Hamburg, Stefan Heße. I undersøgelsen nævnes hans navn i elleve tilfælde af lovovertrædelser i forbindelse med håndteringen af anmeldelserne om mistænkelige overgreb, mens Heße i årene 2006-15 var generalvikar for ærkebispedømmet.

Udredningen har undersøgt både præster og lægpersoner, der har været – eller fortsat

I den længe ventet advokatundersøgelse frikendes Kölns ærkebiskop, kardinal Rainer Maria Woelki, for sin håndtering af overgrebsager i landets største katolske bispedømme. Foto: ærkebispedømmet Köln.

er – ansat i ærkebispedømmet Köln. Den nuværende ærkebiskop, kardinal Rainer Maria Woelki, meddelte op til advokatrapportens offentliggørelse, at han senere på måneden vil meddele, hvilke personlige konsekvenser, rapporten ville få for bispedømmet [i skrivende stund er dette fortsat ikke oplyst]. Personer, som rapporten mistænker for at have begået lovbrud, udpeges i rapporten med navns nævnelse.

Hele rapporten kan downloades via

ærkebispedømmet Kölns hjemmeside, www.erzbistum-koeln.de. En tidligere rapport, som blev gennemført af advokatfirmaet Kanzlei Westpfahl i München, men ikke tidligere offentliggjort, er nu ligeledes også gjort tilgængelig af ærkebispedømmet Köln.

Ved sin præsentation af rapporten forklarede advokat, professor Björn Gercke, at man har fundet frem til 202 personer blandt de ansatte i ærkebispedømmet Köln, som i perioden 1975-2018 har været anmeldt for at have begået seksuelle overgreb. Af disse var 63% præster, og de resterende var lægpersoner ansat i kirkelig tjeneste. Antallet af ofre anslås at være 314 personer.

Den nuværende ærkebiskop af Köln, kardinal Rainer Maria Woelki, renses altså helt for at have handlet i modstrid med civil lovgivning, og advokatundersøgelsen frikender også Woelki for at have forbrudt sig mod kanonisk lov. Også i den forrige advokatundersøgelse fra advokatfirmaet Kanzlei Westpfahl frifindes kardinal Woelki. Derimod udpeges to tidligere ærkebiskopper i Köln for at have håndteret anmeldelser om overgreb i strid med loven, nemlig ærkebiskop Joseph Höffner (1969-1987) i 8 tilfælde og ærkebiskop Joachim Meisner (1989-2014) i 24 tilfælde.

NM

Verdens ældst kendte kloster udgravet i Egypten

Ruinerne i Bahariya-oasen daterer sig til ca. år 350 og er udgravet af et hold norske arkæologer.

Tekst: Niels Messerschmidt

UDGRAVNING Man har længe vist, at klostervæsenet har sit udspring i Egypten. Nu har en gruppe norske arkæologer udgravet de hidtil ældst kendte ruiner af et kloster ca. 370 km sydvest for Cairo.

"Første fase af klosteranlægget er dateret til omkring 350 e.Kr. Flere af bygningerne blev bygget efterfølgende i flere etaper, og munkene menes at have forladt klosteret i løbet af det 6. århundrede. Herefter

er bygningerne blevet sporadisk brugt af hyrder frem til det 8. århundrede", fortæller professor Victor Ghica ved Menighedsfakultets videnskabelig højskole.

Klosteret, som professor Ghica og kollegerne fra den videnskabelig højskole har udgravet, ligger i Bahariya-oasen i Egyptens sydvestlige ørken. Spadestik for spadestik har forskerne udgravet det imponerende anlæg:

"Baserer på hvordan vi tolker de enkelte rums funktion i udgravningen, antager jeg, at mellem 15 og 20 munke har boet i klosteret i dets storhedstid. Det vil sige lige efter at de sidste tilbygninger blev opført", fortæller Victor Ghica til hjemmesiden katolsk.no.

Udgravningerne af klosteranlægget er sket i perioder over flere år. Den sidste klosterbygning blev således udgravet over to uger i december sidste år.

"Det er først og fremmest fund fra den sidste udgravning, som har kastet lys over munkenes trosliv. Vi har identificeret tre kirker på udgravningsstedet, mere præcist bør de muligvis kaldes 'liturgiske rum'. Vi ved ikke nøjagtigt hvilke slags messer, som blev fejret i de forskellige rum, men i ét af den, orienteret langs øst/vest-aksen med en niche mod øst, fandt vi en inskription

som refererer direkte til eukaristien", siger professor Ghica.

Arkæologerne har også fundet tydelige spor på klostrets direkte eller indirekte forbindelse til Konstantinopel, der lå hele 1.400 kilometer væk. Graffiti og rester af malede billeder samt et vigtigt potteskår med inskriptioner bekræfter, at der er tale om et kloster. Potteskåret omtaler en tidligere kendt abbed og at en munk fra klostret på pågældende tidspunkt befinder sig i Konstantinopel. Man har også fundet kostbare glas og andre luksusvarer, hvilket indikerer, at klostret har ligget i nærheden af en af datidens handelsruter.

Om Jesu og Kirkens sendelse

Prædiken til læsningerne 2. søndag i påsken
(ApG 4,32-35; 1 Joh 5,1-6; Joh 20,19-31).

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

REFLEKSION Den 2. søndag i påsken er afslutningen på selve påskefesten. Påskedag varer liturgisk en hel uge. Det betyder, at de liturgiske tekster i denne uge alle uddyber påskefestens dybere mening. Således også teksterne på den anden søndag.

Den første tekst er taget fra Apostlenes Gerninger (4,32-35). Udgangspunktet er ikke påske men pinse. Hvorfor? Fordi påskebegivenheden og pinsebegivenheden er to sider af samme sag. Fra det øjeblik, hvor Jesus opstod fra de døde, fik han af Faderen til opgave at sende Helligånden til os. Jesus forlader os synligt, men Helligånden træder i hans sted. Således forklarer han det: ”Jeg siger jer sandheden: Det er bedst for jer, at jeg går bort. For hvis jeg ikke går bort, vil Talsmanden ikke komme til jer; men når jeg drager bort, vil jeg sende ham til jer” (Joh 16,7). Jesus må altså forlade os for at kunne sende Helligånden, der vil fortsætte hans gerning i Kirken. Helligånden skal efter påske og pinse gøre Jesus nærværende igen, men i Kirken. Denne forbindelse, som Jesus direkte peger på, glemmer vi ofte, og resultatet kan meget let være, at Helligånden ikke kan gøre Jesus virkelig nærværende i Kirken dvs. i os som fællesskab.

Vi skal nu se, hvordan det fungerer i praksis: Apostlenes Gerninger, skrevet af Lukas som bind to til evangeliet, kaldes blandt teologer ofte for evangeliet om Helligånden. Lukasevangeliet er evangeliet om Jesus, Apostlenes Gerninger er evangeliet om Helligånden. Derfor er den første læsning på denne søndag efter påske taget fra Apostlenes Gerninger (4,32-33) og beskriver, hvordan Helligånden rent praktisk bygger Kirken op nedefra: De troendes skare (Kirken) i Jerusalem var ét hjerte og ét sind ... de var fælles om alt. Og apostlene aflagde med stor kraft dvs. med Helligåndens kraft vidnesbyrd om Herren Jesu opstandelse. Det første Helligånden udvirker er de troendes enhed i kærlighed og solidaritet. Det næste, Helligånden gør, er at udruste apostlene med kraft til at evangelisere. Kirkens første opgave. Disse to ting gjorde, at omgivelserne virkelig lagde mærke til den unge Kirke.

Den anden læsning tager samme tema op (1. Joh. 5,1-6). Troen på Jesus Kristus skaber kærlighed mellem de kristne brødre og søstre. Og troen og trosfællesskabet overvinder verden. Også Helligånden nævnes udtrykkeligt som den, der vidner om Kristi forløsende død. Vi skal forstå udtrykket ’vidne om’ som den, der overbeviser os om trossandheden; det kan kun Helligånden gøre. Ingen kan altså tro, uden at Helligånden skænker troens gave. Men Helligånden vidner ikke om sig selv, men netop om Kristus, der led, døde og opstod for os. Hvis altså Kirken er et fællesskab af troende, skyldes det udelukkende Helligånden. Jesus siger i denne forbindelse, at også de kristne skal vidne om ham sammen med Helligånden (Joh 15,26-27), altså evangelisere.

Dagens evangelium illustrerer i praksis, hvordan de 12 disciple kom til tro efter Jesu lidelse og opstandelse. Det er også Johannes, der meget psykologisk beskriver

situationen blandt dem. Ingen af de tolv kunne tro på, at Jesus var opstået, selvom kvinderne fortalte, hvad de havde oplevet ved graven. Deres vidnesbyrd var ikke nok. Jesus må selv vise sig som den opstandne, og det sker samme aften. Det begynder med, at han hilser dem: Fred være med jer. Det kunne blot være den klassiske jødiske hilsen: shalom; men Johannes hører noget mere, da Jesus få øjeblikke efter gentager hilsenen. Han viser dem sine hænder og sin side, altså sårmerkerne. Han er opstået i samme legeme, som han døde i. Den døde og den opstandne Jesus er den samme. Den opstandne genetablerer med sin fredshilsen den kærlighedsfulde kontakt med disciplene, der jo havde svigtet ham groft. Jesus havde sendt Maria Magdalene til disciplene med det glade budskab om hans opstandelse og kaldt dem ’brødre’. Takket være Jesu død og opstandelse har forholdet mellem Jesus og disciplene (os) ændret sig radikalt: Vi er nu blevet hans familie: ”Jeg stiger op til min Far og jeres Far”, siger han til Maria Magdalene” (Joh 20,17). Dette basale budskab ligger i Jesu hilsen: Fred være med jer.

Jesus gentager denne hilsen men knytter nu noget nyt til den: ”Som Faderen har sendt mig, sender også jeg jer” (20,21). Bemærk, at Jesus igen taler om Faderen, men nu inkluderes disciplene (vi) i denne sendelsesrelation. Den græske tekst har en ikke uvigtig nuance: Faderen har en gang for alle sendt sin Søn. Han er stadig den, der

Den opstandne Herre og hans Helligånd er nu tilstede og virksom i Kirken, ikke som institution, men som et levende fællesskab af troende.

Den vantrø Thomas, 1602-03. Maleri af Michelangelo Merisi da Caravaggio (1571-1610).

er sendt og vil altid være det, selvom han tilsyneladende bliver usynlig. Fordi han er Den sendte, har han nu fuldmagt til at dele sin sendelse med disciplene (os). Det giver perspektiv til Kirkens sendelse. Den er en del af Jesu egen sendelse, som han altid vil udøve, men nu gennem og sammen med os.

For at vi (disciplene) kan udføre denne Kristi sendelse, må han derfor også give os sin Helligånd, og det gør han ved at ånde på disciplene. Jesu sendelse skete altid i Helligånden. Hvis vi skal få del i denne sendelse, må vi også modtage Helligånden. Men det er Jesus, der meddeler den. Det skete også pinsedag for de første kristne og for Kirken i sin vorden. Det sker for os, når vi bliver firmet.

Men denne sendelse har et konkret budskab: ”Hvis I borttager nogen deres synder, borttages de”. Drejer det sig om skriftemålet, sådan som mange mener? Eller hvad? Syndsforladelsen gennem skriftemålet er ikke det primære i et budskab til verden. Derfor må meningen her være, at evangeliet handler om at blive forsonet med Gud, og det sker gennem tro, omvendelse og dåb. Bemyndigelsen gives påskeaften konkret til de nærværende disciple som frugten af Jesu lidelse, død og opstandelse, men denne bemyndigelse, som er det konkrete indhold af forkyndelsen af det glade budskab, udstrækker sig til hele Kirken og ikke i første omgang til embedet (alle kan i princippet døbe, lærer Kirken).

Men evangelieberetningen stopper ikke her. Der mangler en af de tolv apostle (Judas er jo helt ude af billedet): Thomas var der ikke. Hvor var han? Måske flygtet så langt væk, at han var kommet ud af inderkredsen. Da han igen slutter sig til de øvrige apostle, bringer de ham det glade budskab om Kristi opstandelse, som han dog nægter at tro på, altså den samme vantro holdning som hans meddisciple havde påskeaften. Søndagen efter gentager historien sig: Jesus åbenbarer sig. Teksten bruger det samme udtryk: Han stod (pludseligt) midt iblandt dem. Vægten ligger ikke så meget på, at de så ham, som at han stod iblandt dem, altså at Jesus var nærværende. Denne forståelse af teksten åbner op for, at Jesu nærvær, synligt eller ej, er et hovedbudskab. Det bekræftes tydeligt af Jesu måde at tale til Thomas på. Han tager ham bogstaveligt på ordet. Hvordan kunne Jesus vide, hvad der var foregået mellem Thomas og de andre disciple i ugens løb? Jo, det kunne han, fordi han også var til stede – ganske vist usynligt, da de

talte sammen. I bogstavelig forstand hørte han, hvad de talte om.

Konklusion: Denne søndags tekster understreger altså, at den opstandne Herre og hans Helligånd nu er til stede og virksom i Kirken, ikke som institution, men som et levende fællesskab af troende. Og tro er et personligt forhold mellem det enkelte menneske og den Opstandne takket være Helligånden. Dette trosforhold skaber et trosfællesskab, som er Kirken.

Søndagens evangelium (Joh 20,19-31)

Den opstandne Jesus og disciplene

Om aftenen den samme dag, den første dag i ugen, mens disciplene holdt sig inde bag lukkede døre af frygt for jøderne, kom Jesus og stod midt iblandt dem og sagde til dem: ”Fred være med jer!” Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Disciplene blev glade, da de så Herren. Jesus sagde igen til dem: ”Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer”. Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: ”Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt”.

Den vantro Thomas

Thomas, også kaldet Didymos, en af de tolv, havde ikke været sammen med dem, da Jesus kom. De andre disciple sagde til ham: ”Vi har set Herren”. Men Thomas sagde til dem: ”Hvis jeg ikke ser nagemærkerne i hans hænder og stikker min finger i nagemærkerne og stikker min hånd i hans side, tror jeg det ikke”.

Otte dage efter var hans disciple atter samlet, og Thomas var sammen med dem. Da kom Jesus, mens dørene var lukkede, og stod midt iblandt dem og sagde: ”Fred være med jer!” Derpå sagde han til Thomas: ”Ræk din finger frem, her er mine hænder, og ræk din hånd frem og stik den i min side, og vær ikke vantro, men troende”. Thomas svarede: ”Min Herre og min Gud!” Jesus sagde til ham: ”Du tror, fordi du har set mig. Salige er de, som ikke har set og dog tror”.

Evangelieskriftets formål

Jesus gjorde også mange andre tegn, som hans disciple så; dem er der ikke skrevet om i denne bog. Men dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn.

Præsten, der kæmper mod mafiaen og miljøkatastrofen

I en lille by i Campania har en præst i ti år kæmpet en indædt kamp mod den ulovlige håndtering af affald, der forgifter jorden og slår borgerne ihjel. Nu har han endelig fået juridisk medhold i sin kamp og tør for første gang håbe på bedre tider. Men kampen er langtfra slut.

Tekst og billeder: Martin Bjørck

ITALIEN Retskendelsen bekræftede blot det, som præst Don Maurizio Patriciello allerede vidste: at folk bliver syge og dør af forureningen forårsaget af det giftige affald fra industrien, som mafiaen begraver eller dumper ulovligt i naturen. Men nu har den offentlige anklager i Napolis provins slået sammenhængen fast i lovens navn.

”Dommen er en stor sejr for mig, fordi det betyder, at alt, hvad jeg har kæmpet for, bliver taget alvorligt”, siger Don Maurizio Patriciello. Han er præst i det fattige sogn San Paolo Apostolo i Caivano, en by med 25.000 indbyggere cirka 25 kilometer fra Napoli, og har utrætteligt, sammen med andre lokale borgerinitiativer og miljøforkæmpere, presset på i årevis for at få sat en stopper for den illegale tilsvining af miljøet, der har fundet – og finder sted – i dette hjørne af Campania-regionen.

Den offentlige anklager i Napoli har nu blåstemplet en rapport fra ISS, den italienske sundhedsstyrelse, som har undersøgt helbredet hos indbyggerne i de to provinser Caserta og Napoli, hvor byen Caivano ligger. Området har fået det frygtindgydende tilnavn ’Dødens trekant’.

Miljøprøver i Caserta og Napoli har konstateret høje mængder af tungmetaller som bly og kviksølv i både jord og grundvand. Ofte bliver affald også brændt af i vejsider og på marker, hvilket fylder luften med tyk sort, dioxinholdig røg, som også er yderst sundhedsskadelig.

Rapporten viser, at tilfælde af kræftformer som leukæmi-, bryst-, lymfe- og lungekræft er væsentligt højere her, end i resten af landet. Eksempelvis er leverkræft i Caserta-provinsen tre gange højere end landsgennemsnittet.

Da man analyserede og sammenlignede indholdet i blodet hos kræftpatienter fra hele landet, fandt man ud af, at der er en

Don Maurizio Patriciello, præst i et fattigt sogn cirka 25 kilometer fra Napoli, har – sammen med lokale borgerinitiativer og miljøforkæmpere – i årevis presset på for at få sat en stopper for den illegale tilsvining af miljøet i dette hjørne af Campania-regionen.

meget større tilstedeværelse af tungmetaller hos patienter fra provinserne Caserta og Napoli. Denne gruppe patienter er også mere tilbøjelige til at dø af deres sygdom.

Sundhedsrapporten viser også, at der er et forhøjet antal af for tidligt fødte og børn, der fødes med misdannelser. Det samme gælder kroniske luftvejssygdomme og hjertekarsygdomme.

”Jeg var hospitalspræst i ti år, inden jeg blev præst i kirken her, så jeg har set, hvordan forureningen har indlejret sig i folk. Hver uge begraver jeg ofre, der burde være i live, hvis ikke det var for denne miljøkatastrofe. Der er mange i menigheden, som jeg både har døbt, konfirmeret og begravet”, siger Don Maurizio Patriciello, da Katolsk Orientering møder ham ved San Paolo Apostolo-kirken i Caivano. Han mistede i øvrigt selv sin bror, som også boede i Caivano, i 2014 til leukæmi.

Illegale lossepladser

For at forstå det kæmpe problem, som Don Maurizio Patriciello og hans menighed står midt i, skal man helt tilbage til 1980’erne. Det var dengang, at mafiaen i Campania begyndte at tjene penge på at transportere og håndtere giftigt affald, som for langt størstedelen kom fra fabrikkerne i de industritunge regioner i nord. Men mafiaen har kunder overalt i Italien, som skrupelløst benytter sig af mafiaens forretningsmodel. Mafiaen tilbyder at fjerne affaldet til en meget billigere pris, end de af deres konkurrenter, der opererer på lovlige vis. Affaldet ender under jorden, eller også bliver det dumpet på marker eller ulovlige lossepladser.

Alene i Caserta og Napoli er der 3000 lossepladser. Heraf mange ulovlige, viser en opgørelse fra regionens miljøagentur Arpac. Men selv de lovlige lossepladser er igennem årene – og til stadighed – blevet afsløret i at håndtere giftigt affald, som de ikke har tilladelse til at håndtere. Mere end hver tredje borger i Caserta og Napoli bor i en radius af 100 meter til nærmeste losseplads.

Hele den illegale affaldsindustri er big business i Campania. En rapport fra miljøorganisationen Legambiente viser, at mafiaen genererer op mod 25 milliarder kroner årligt.

Men forureningsproblemet i området skyldes ikke udelukkende mafiaen. Det skyldes også en dårlig offentlig administration, for udover problemet med nedgravning og dumping af giftigt affald, så har Campania-regionen ikke magtet at håndtere det almindelige husholdningsaffald, som regionens borgere producerer. I storbyen Napoli oplevede man en såkaldt affaldskrise i begyndelsen af dette årtusinde, hvor affaldssækkene hobede sig op som rottebefængte bybjerger, der i grelle tilfælde nåede helt op og spærrede for udsigten fra 1. sal.

Løsningen blev at flytte affaldet til Caserta og Napoli provinsen. Her byggede man midlertidige opbevaringsgrunde på

Den lokale miljøforkæmper Vincenzo Tosti, der anklager regionen for at vende det blinde øje til forureningen, er selv syg med lymfekræft.

brakmarker. Men affaldet ligger her stadig og er for længst begyndt at sive direkte ned i jord og grundvand, fordi det ikke er sikret grundigt nok. På et af disse steder har mere end 5 tusind tons affald stået stablet op i mere end 15 år. Ydermere er renovationsbranchen privatiseret, og de mange små kommuner i provinsen har ofte ikke råd til at hyre renovationsanlæggene til at fjerne husholdningsaffaldet, som i stedet flyder over i naturen.

Forkynder evangeliet gennem aktivisme

De forskellige italienske regeringer har igennem årene været sløve til at gribe ind.

Det var først i 2015, at det blev strafbart at forbyrde sig mod miljøet. Loven blev stemt igennem i parlamentet efter en kraftig borgerkampagne, hvor Don Maurizio Patriciello spillede en central rolle i at skærpe den politiske opmærksomhed ved blandt andet at arrangere demonstrationer og ved at skrive utallige læserbreve i aviser og blade. Han var også en del af en delegation, der gav vidnesbyrd for Europa-Parlamentet om spørgsmålet i april det år.

Som enhver præst, der træder ind i store, konfliktfyldte samfundsproblematikker er Don Maurizio Patriciello blevet kritiseret for at bevæge sig for langt ind i et felt, hvor politiske interesser plejes.

Miljøprøver i Caserta og Napoli har konstateret høje mængder af tungmetaller i både jord og grundvand. Ofte bliver affald også brændt af i vejsider og på marker, og fylder luften med tyk sort, dioxinholdig og yderst sundhedsskadelig røg.

Men den kritisk afviser han:

”Man siger, at jeg er for politisk, men det er jeg ikke. Dette er socialt arbejde. Kampagnen og kampen. Jeg prøver at redde de mennesker, der bor her. Jeg er ikke miljøforkæmper. Jeg er præst. Min mission er at forkynde evangeliet og genoplive håbet”, siger han.

Den katolske Kirke har i det hele taget været særdeles aktiv i kampen mod den organiserede miljøkriminalitet, særligt ved anti-mafia-bevægelsen ’Libera’, som Don Maurizio Patriciello også har samarbejdet med.

Chokerende at se

Der er til dato blevet sendt milliarder af støttekroner til Campania både fra den italienske regering og fra EU, men det er endnu ikke lykkedes, at få styr på den kritiske situation. Og det er veldokumenteret, at syditaliensk lokalpolitik er dybt infiltreret af mafiaen. En kultur, som er svær at bryde med.

På markerne ganske få kilometer fra kirken i Caivano, hvor Don Maurizio Patriciello hver uge må begrave et nyt offer for forureningen, får man hurtigt syn for sagen, og man forstår, hvorfor præsten har fundet det nødvendigt at være så synlig i kampen for et renere miljø.

En lokal miljøforkæmper ved navn Vincenzo Tosti viser rundt, selv om det næsten ikke er til at tage fejl af selv for en tilrejsende:

Mark efter mark er fyldt med industriaffald. Mursten, asbestplader, hårde hvidevarer, kemikalietønder og enorme mængder af plastikaffald, gamle bildæk, elektronikaffald og knædybe søer af brakvand fra udvasket affald. En stor sort plet i kanten af en mark er tydelige spor fra en brand. Det er chokerende at se så tæt på.

”Regionen behandler os med ligegyldighed. Men vi giver ikke op. Vi vil kæmpe for vores land”, siger Vincenzo Tosti. Han er selv syg med lymfekræft.

Den netop afgåede miljøminister Sergio Costa, som af mange nævnes som en af de få politikere, der for alvor tog kampen op mod miljøkriminaliteten, fik distribueret 500 kameraer i området. Flere steder er det tydeligt, at kameraerne er blevet ødelagt. Hvem, der har gjort det er et godt gæt, men faktum er, at de lokale myndigheder, som har til opgave at patruljere området, enten ikke har registeret, at kameraerne er ødelagte, eller også vælger de at se

Guds vidunderlige indblanding i vores liv

Den første messe i den nye kirke.

Tekst: Arkitekt Kristof Lubowiecki

BURKINA FASO Jeg rejser som sædvanlig med fader Gicomo med en gammel Toyotabil for kunne fejre en katolsk søndagsmesse i byen Bourou beliggende 30 km fra provinshovedstaden Sabou. Vejen ligner mere en passage i landskabet og er fuld af huller og små og store dynger på tværs af vejen som mindesmærker for sidste gang det regnede. På vejen passerer vi et par landsbyer, hvor mange mennesker allerede tidligt om morgenen er i fuld gang med deres gøremål. Vi passerer også en moské med små minareter skjult blandt de spredte træer. Da vi nærmer os vores destination, passerer vi små grupper af folk, som går til fods i retning mod landsbyen, hvor messen skal afholdes.

Nogle af dem – de helt gamle - tilbyder vi et lift i bagklappen på vores Toyota, mens vi kører forbi andre og udveksler vink og smil. Da vi når vores destination, standser vi og parkerer bilen under skyggen af et kæmpe træ. I modsat fald vil bilen blive omdannet til en bageovn i løbet af kort tid. På pladsen foran det gamle kapel samles mange mennesker i små grupper, og alle søger skygge under træerne eller ved den vestlige side af bygningen.

Jeg går med fader Gicomo videre ca. 300 meter, hvor der står en nyopført kirkebygning. Bygningen er stor og opført i grå betonmursten, og til min overraskelse, er den dækket af et nyt aluminiumtag. Overraskelse, for da jeg besøgte stedet sidst for et par måneder siden, var taget der ikke. Taget består, som overalt i Afrika, af bølgeplader, som opsættes på en stålkonstruktion.

Selve tagets udformning med sin bjælkekonstruktion er meget europæisk, som jeg selv har set det i Polen. Den består af to dele. Den første skrånede afsluttes på midten, og der påsættes en ny del, der ligesom en paraply, dækker den første del. Begge dele er på ingen måder samlet, og dermed er der mulighed for, at den varme luft, som stiger op, kan forlade rummet. Så løsningen på den afrikanske varme er

ret genial, og den fremmer en ønskelig luftcirkulation. Da jeg så taget, mindede det mig om nogle historiske bygninger i Polen, hvor taget på slotte og palæer ligeledes udformes i to dele. Men jeg blev rigtig overrasket, da jeg fik at vide, at taget er ”rigtig” polsk, eftersom taget var sponsoreret af Caritas i Polen.

Bygningen præsenterer sig som en stolt, sakral bygning; men der er lange udsigter til at færdiggøre den helt. Vi inspicerer bygningen, beundrer fremskridt i byggeriet og på stedet beslutter fader Gicomo, som er sognepræst, at messen skal afholdes i den nye og ufærdige kirke. Det gamle kapel, som er bygget af soltørret ler, og som var den første kirke, kan kun rumme 30 % af de fremmødte kirkegængere. Resten må stå udenfor, overladt til at følge afholdelse af messen gennem en hæs højtaler, som hænger udenfor og har svingende lyd kvalitet.

Men nu, ganske overraskende for de ankomende, skal messen flyttes til den nye, men ufærdige kirkebygning. Fader Gicomo begynder at arbejde og påbegynder at tage imod skriftemål fra dem, som har stillet sig i lange køer foran kapellet. Alle andre sætter sig i bevægelse som i en bikube. Voksne og børn bringer små og store sten, som består af rester af byggemateriale til den nye kirke. Stenene skal bruges som kirkebænke. Alle er i gang med denne opgave. Nogle er heldige og har fundet glatte og store betonsten, mens andre må nøjes med små stumper af sten. Det lader til, at det med at sidde på den bare jord ikke er på mode her. Derefter bringer andre borde og andet inventar ind fra det gamle kapel for at arrangere et alter i den nye kirke.

Efter lang ventetid og forsinkelse, som forårsages af enorme mængde af skriftvillige, påbegyndes messen i den nye og ufærdige kirke. Præsten iklæder sig messehagel, og ministranterne træder ind ved hovedindgangen. Med det samme begynder trommerne at angive deres glade rytme. Til den rytme tilslutter sig koret og sammen med dem resten af den forsamlede

Rytmask dans og sang er en fast del af messen mange steder i Afrika. Her synger en gruppe Burkina Faso – borgere i deres menighed i Senegal. Foto: Mariam Songo. Youtube.

menneskeskare. Rytmen med sange fylder hele kirkerummet. Den smukke sang synges flerstemmigt og lovpriser Gud, og sangen sætter med det samme hele forsamlingen i bevægelse. Alle små og store bevæger sig i et rytmisk og et vuggende tempo. Det smitter af på fader Gicomo, som ligeledes klapper og svinger til rytmen. Dette er en kultur i Burkina Faso - et smukt bidrag fra den lokale befolkning og deres kultur til den latinske kulturtradition, som messen bygger på.

Liturgien under messen afholdes på det lokale sprog mooré. Under messen forgår der også velsignelse af de syge, og igen udformes lange køer af ældre præget af hårdtarbejdende mennesker med sørgmodige ansigter. De venter i kø for at modtage præstens velsignelse og Guds trøst. Kommunion uddeles af mange kateketer, som i den afrikanske kirkestruktur spiller en meget stor rolle.

Alle børn, og dem er der mange af, har deres pladser omkring alteret, og de følger høfligt og nysgerrigt hele messen.

Kirkebygningen kræver forsat meget arbejde og mange økonomiske midler. Der mangler vinduer, døre, samt puds på væggene og støbning af gulve blot for at nævne nogle af de vigtigste, men allerede nu kan man se, at den vil tjene de troende folk i mange år.

Efter afslutningen af messen forlader de troende gradvis rummet. På gulvet forbliver de mange sten, som folk har slæbt ind og brugt som stole under messen. Alle de små

Den nye kirke, som Kristof Lubowiecki var med til at bygge i Burkina Faso.

og store sten er spredt over alt på gulvet. De danner et billede af et stort himmelsk firmament med tusindvis af stjerner, som består af menneskedrømme, troen på Gud den barmhjertige og Guds vidunderlige indblanding i alle vores liv, som inspirerer os til at opføre kirkebygninger til Guds ære og menneskers religiøse virke.

Støt Caritas' fasteindsamling:

I år støtter vi Burkina Faso.

Læs mere på www.caritas.dk.

Giv et bidrag via
MobilePay: 61100
eller

Reg. nr.: 2191

Kontonr.: 3487254516

► igennem fingre med det. Spørger man de forskellige aktivistske borgergrupper og miljøforkæmpere, så er svaret ét: mafiaen.

Og bønderne, som ejer jorden, som kame-ræerne peger på er enten truet eller betalt – eller begge dele – til at tie stille, lyder det.

Don Maurizio Patriciello har altid talt offentligt imod mafiaen, og derfor frygter han repressalier, men han nægter at lade det påvirke sit arbejde for retfærdighed.

”Jo, vi er bange, men vi lever af Guds nåde, og han viser os vejen”, lyder det.

Den højeste pris

Ved siden af byen Caivano ligger landsbyen Casalnuovo. Den har den største dødelighed blandt børn i hele provinsen. Og det er, når man bevæger sig ind i dagliglivet i en by som denne, at man fatter forureningens tragiske menneskelige konsekvenser:

Her bor Marzia Caccioppoli, som har betalt den højeste pris. Hun mistede sit eneste barn, sønnen Antonio tilbage i 2013, da han var 10 år gammel.

Marzia Caccioppoli, der kommer fra landsbyen Casalnuovo, som har den største dødelighed blandt børn i hele provinsen, har selv betalt den højeste pris. Hun mistede sit eneste barn, Antonio, tilbage i 2013, da han var 10 år gammel.

”Han var så fuld af liv. Han spillede trommer og gik til svømning. Men pludselig en dag blev han dårlig. Og så gik der et år, så var han død”, fortæller hun og viser et fotografi af sin smilende dreng med mørke krøller på sin mobiltelefon.

Antonio nåede at modtage sin første hellige kommunion få måneder inden sin død af en hjernetumor. Flere børn fra hans skole blev ramt af samme type sygdom.

Marzia Caccioppoli fandt efterfølgende meget trøst hos Don Maurizio Patriciello, og er i dag aktiv i kampen for et sundere miljø i Caserta og Napoli.

”Jeg har mistet alt, hvad jeg kunne miste, men jeg kæmper denne kamp i min søns navn”, siger hun.

Retskendelsen fra den offentlige anklager i Napoli, der har slået fast, at der er en sammenhæng mellem de mange syge og forureningen i området, hilser Marzia Caccioppoli velkommen. For hende viser det, at det kan betale sig at kæmpe, og retskendelsen kan blive et instrument, som kan blive brugt til

at lægge yderligere pres på politikere både i Italien, men også i EU.

På trapperne foran kirken i Caivano siger Don Maurizio Patriciello:

”Vi havde ret, da vi blev med at fastholde og insistere på, at der var en sammenhæng. Det er en bitter trøst, for vi ville have foretrukket at tage fejl. Men nu håber vi, at der vi blive handlet i tråd med retskendelsen fra politisk side”, siger han.

Og det er velvidende, at kampen langtfra er forbi og at miljøkriminaliteten fortsætter ufortrødent i området:

Dagen forinden var en lastbil blevet afsløret af myndighederne, da den ankom til en illegal losseplads, der blev overvåget. Lastbilen var fyldt med giftigt elektronikaffald, som blev læsset af i et kæmpebjerg på den bare jord.

► *Fortsat fra forsiden* skinner sammen. Himlen selv formidler et budskab om enhed [...] Guds anderledeshed leder os mod den anden, mod vor bror og søster. Skal vi bevare søskendskabet må vi ikke miste himlen af syne. Måtte vi – Abrahams slægt og repræsentanter for forskellige religioner – ane at vi, mere end noget andet, har denne opgave; at hjælpe vore brødre og søstre med at løfte blikket og bønner mod himlen”. Fordi “vi løfter vort blik mod himlen for at kunne løfte os selv op fra dybet af vor egen forfængelighed; vi tjener Gud for at frigøre os fra vores egos slaveri, for Gud kalder os til at elske”.

Der har været mange mørke stunder i Irak de sidste årtier, men paven påpegede, at skinnende stjerner har oplyst de mørkeste af nætterne; som de unge muslimer, som har hjulpet til med genopbygningen af kirker og klostre i Mosul; som manden, der gav sit liv i forsøget på at redde sin muslimske nabofamilie: “Vi må ikke tie, når terrorister misbruger religion. Sandelig, siger jeg, vi er kaldet til uden omsvøb at gøre en ende på misforståelser. Lad os ikke tillade, at himlens lys overskygges af hadets skyer!”.

Før paven afsluttede mødet med at lede alle de forsamlede religiøse repræsentanter i Abrahams børns bøn, opsummerede han sit budskab med ét eneste ord: gæstfrihed. Gennem sin gæstfrihed fik Abraham besøg af Gud (1 Mos 18,1-10), og det er netop

gennem gæstfrihed, “brødre og søstre af forskellige religioner [...] at vi kan hengive os selv til at opfylde Guds drøm om en menneskelig familie, der er gæstfri og byder alle hans børn velkommen; der sammen kigger på den samme himmel og i fred vandrer på den samme jord”.

Herren trættes ej

Den kaldæiske Sct. Josefs katedral i Bagdad var det sidste punkt på pavens dagsorden om lørdagen. I sin prædiken koncentrerede han sig om de tre ord: visdom, vidnesbyrd og løfte. Visdom har fået et ansigt i Jesus, og hvad der er sand visdom, afsløres i Bjergprædikenen. Her vendes verdens visdom på hovedet: “De fattige, de sørgende og de forfulgte, de er alle salige. Hvordan er dette muligt?” spurgte paven. Det er muligt fordi kærligheden, hjertet i Bjergprædiken, som synes svag i verdens øjne, altid sejrer til sidst. Korset sejrer over døden”.

“Hvordan kan vi praktisere Bjergprædiken?” spurgte paven. “Gennem vort daglige vidnesbyrd legemliggør vi Jesu visdom, som jo er kærlighed. Og kærligheden er først og fremmest tålmodig” (jf 1 Kor 13,4).

At kærlighedens første kvalitet er tålmodighed er måske overraskende, men Bibelen, påpegede paven, taler først og fremmest om Guds tålmodighed med sit folk gennem historien. Gang på gang begår mænd og kvinder de samme, gamle synder,

men Herren trættes ej. Han er “trofast, tålmodig og begynder påny [...] Det er denne tålmodighed til at begynde påny hver gang, som er det første tegn på kærlighed”.

Bjergprædiken er også fuld af guddommelige løfter, og paven formanede de forsamlede ikke at falde hen i modløshed, for Bjergprædiken er netop henvendt til dem. Og gennem deres vidnesbyrd, “ved at leve Bjergprædiken hjælper I Gud med at opfylde hans løfte om fred”.

Den enorme åndelige arv

I den nordlige del af Irak, området kendt som Ninevehsletten, finder vi byen Qaraqosh, som traditionelt har haft mange kristne indbyggere. En række arkæologiske udgravninger antyder, at byen kan have været kontinuerlig beboet i mere end 8.000 år. Pave Frans trådte lige ind i deres historiske univers, da han i sin tale den 7. marts (den sidste dag inden han mandag morgen vendte hjem til Rom) til sine “brødre og søstre” fremhævede den kulturelle og religiøse mangfoldighed, som altid har præget denne region. “Husk, hvem I er, og hvor I kommer fra! Husk, hvad der binder jer sammen! Husk, at tage vare på jeres arv!” Og at byens indbyggere, selv nu i ruinerne efter utallige terroristangreb, har en styrke at hente fra deres historie; “I har foran jer eksempler i jeres fædre og mødre i troen, som har tilbedt og prist Gud på dette sted. De holdt ud i håbet på deres vandring her på jorden, og stolede på Gud – der aldrig svigter, men altid bevarer os ved sin nåde. Denne enorme åndelige arv har de efterladt jer, og den lever i jer. Omfavn den! I den er jeres styrke!”

Tilgivelse er den eneste vej for dem, der har overlevet. Vejen er lang, men pave Frans bønfuldt dem om ikke at være modløse, men om at have modet til aldrig at give op, modet til at tilgive. “Lad os til alle tider takke Gud for hans nådefulde gaver og bede Ham om at give sin fred, tilgivelse og søskendskab til dette land og dets folk”.

Friluftsmessen i det store stadion i Erbil satte punktum for pavens pilgrimsrejse. Rejsen, der på mange måder stod i religionsdialogens tegn, fandt sin afslutning i bekendelsen af Jesus. Paven prædikede om, at Kristus er Guds visdom, og at Jesus har åbenbaret for os, at magt og visdom først og fremmest er en øvelse i tilgivelse og benådning: “Han gjorde det ved at give sit liv på korset”.

Paven opmuntrede Kirken i Irak til at leve et liv i korsets tegn, “for Guds dårskab er

visere end mennesker, og Guds svagheit er stærkere end mennesker” (1 Kor 1,25). Vejen fremover er derfor at leve og vidne om evangeliet. “Og min bøn er, at medlemmer af alle religioner, sammen med mænd og kvinder af god vilje, skal tjene samfundets bedste og freden, og arbejde sammen for at styrke båndene af søskendskab og solidaritet!”

Vil du vide mere?

Eksempler på bøger om hvordan kristne lever i Mellemøsten

Den sidste nadver. Af Klaus Wivel. Beretninger fra Vestbredden, Gaza, Egypten, Libanon og Irak om kristnes liv i muslimsk dominerede områder i Mellemøsten. *Kristeligt Dagblads Forlag 2013.*

Farlig tro. Kristen i Islams skygge. Af broder Andreas og Al Janssen LogosMedia 2008. Roman der blandt andet fortæller om vanskeligheder for muslimer der konverterer til kristendommen.

Eksempler på bøger om islam og situationen i Mellemøsten

Mellemøsten Nu. Redigeret af Rolf Holmboe. 16 analyser af forskellige forfattere med overblik over de vigtigste udviklinger, konflikter og dilemmaer i regionen. Blandt andet den jihadistiske bevægelse, om kalifatet kan genopstå, kurderne i Syrien og magtspillet i Mellemøsten. RÆSONs Forlag 2019.

Terrorens kalifat. Et indblik i islamisk stat. Af Deniz Berxwedan Serinci. Forlaget Frydenlund 1916. Deniz Berxwedan Serinci har rejst i Nordirak og Syrien, hvor han har lavet interviews med overlevende fra IS’ massakrer. Bogen redegør for den udvikling der ligger til grund for IS’ opståen og analyserer hvorfor muslimske unge rejser til Mellemøsten for at slå for islamisk stat. Frydenlund 2015.

Websites

www.opendoors.dk/irak læs om kristne i Irak.

På bibelselskabet.dk kan du også læse om kristne i Irak.

Pave Frans mødte Iraks øverste shiamuslimske åndelige leder, den 90-årige storayatolla Ali al-Sistani i dennes hjem i Najaf den 6. marts. Foto: Vatican Media/AP.

Ordenssøstre venter på pavens ankomst til Franso Hariri-stadionet i Erbil. Messen, som blev holdt på italiensk, indholdt bønner på arabisk og syrisk – den lokale befolknings sprog, og ledsaget af et orkester med 80 musikere. Foto: Safin Hamed/AFP.

Paven taler til irakiske religiøse repræsentanter under et interreligiøst møde i oldtidsbyen Ur i det sydlige Iraks Dhi Qar-provins, Nasiriya. Foto: Vatican Media/EPA.

Vores martyrer glæder sig

Pastor Samir Yousif rejste i fem timer sammen med andre kristne for at møde paven.

PAVEBESØG Sammen med en gruppe på i alt 350 kristne tog Samir Yousif en busrejse på fem timer fra landsbyen Erishke i bispedømmet Amadya ved grænsen til Tyrkiet for at møde paven i Erbil i den kurdiske selvstyreprovinc. Sammen med over 10.000 mennesker var de med til at modtage paven på byens stadion. Gruppen vender tilbage med ny energi og fast besluttede på ikke at give op, fortæller pastor Yousif til *Vatican News*. Fader Yousif er sognepræst for fem landsbyer i området og underviser på instituttet for teologi i Duhok.

“Lige siden 2003 har man kun talt om dette land i forbindelse med krig, terrorisme og angreb fra islamiske terrorister,” siger fader Yousif. Paven har ifølge ham gjort

det, “alverdens politiske ledere i deres møder ikke har kunnet gøre”. “I løbet af tre dage kom han til Sydirak, til centrum og til Nordirak for at opmuntre os, for at sige “vær ikke bange” til os. Han gjorde det for at styrke os i vores tro på fredelig sameksistens”. For sognepræsten var budskabet til dette forpinte land, at de kristne skal være jordens salt og verdens lys. “Han mindede os om, at tilgivelse og venskab er den magt, der ligger i kristendommen, og at hævn ikke gavner nogen. Og han inviterede os til at acceptere den andens svaghed”.

Fader Samir fortalte, hvor stort presset havde været – også på de sociale medier for at våbnene skulle tie og lade de lidendes stemme komme til udtryk.

Om pavens besøg i Arbil sagde Fader

Samir: “Pave Frans kom med et stærkt budskab mellem ruinerne. Mens han løftede korset, spredte han budskabet om den fred, der også spredes til andre lande og til Syrien, hvor situationen meget ligner den i Irak med ødelæggelser af mange byer. Der, hvor den islamiske stat blev udråbt – fortæller han – var det utænkeligt, at paven skulle komme. Hvor er der mange, der har lidt”.

Fader Samir forklarer, at hans familie flygtede tre gange, hans mor måtte emigrere tre gange og også han. Først fra Mosul til Bagdad og så til Kurdistan. “Hver gang må man forlade alt, vi mister vores huse og må begynde forfra med det hele. Det er ikke let at være kristne her”.

Fader Samir var sognepræst i Mosul og sekretær for daværende biskop Rahho, der blev fundet dræbt den 13. marts 2008. “Tusinder er døde her – forklarer han – og ved masser af dem, der blev bortført, kender vi ikke deres skæbne. Jeg kender tre unge, der forsvandt i Bagdad, og vi aner ikke

mere om dem. Jeg siger dig, denne rejse fik alle vores martyrer til at glæde sig”.

Modtagelse og støtte til flygtede

Den irakiske præst talte også om modtagelsen af de tusinder af flygtninge, der har søgt tilflugt i Kurdistan. Det drejer sig om kristne, men også muslimer og andre mindretal. “Flygtningene har det bedre, men dem i flygtningelejrene lider stadig meget. Vi er engagerede i at uddele mad, vi hjælper deres børn med skolegangen, vi søger arbejde for dem, vi gør alt, hvad vi kan for ikke at lade dem alene tilbage, ligesom Kristus gjorde. Vi er bange – slutter han – hver gang de bomber her i nærheden, ved grænsen. Men vi er nødt til at blive her. Der er økonomiske vanskeligheder, der er blevet større med pandemien. Men Irak vil blive stærkt og blive, som det var. Vi vil komme ind i et nyt lys”. LR

Kilde: Antonella Palermo – *Vatican News*

Kalifatet er væk – IS lever videre

Status på kristenforfølgelserne i Irak

Tekst: Lisbeth Rütz

OVERBLIK Pave Frans bad – omgivet af fire kirkeruiner – på Irakbesøgets tredje dag på en central plads i byen Mosul i Nordirak. Han bad foran et stort kors lavet af træstole fra byens ødelagte kirker. Ikke langt fra pladsen ligger Nuri-moskéen, hvor Abu Bakr al-Baghdadi den 29. juni 2014 på den første dag i ramadanen udråbte byen som kalifat og selv tog titel som kalif. Abu Bakr al-Baghdadi var tidligere leder af den irakiske afdeling af al-Qaeda-netværket. Men i 2014 afbrød al-Qaeda-forbindelsen til sin irakiske afdeling – blandt andet på grund af uenigheder om den politiske strategi. På grund af den meget ustabile politiske situation i Irak og utilfredshed blandt sunnimuslimerne med den shiamuslimske regering voksede IS meget hurtigt.

Islamisk Stat faldt, da al-Baghdadi døde i oktober 2019. Men bevægelsen lever videre og vil sandsynligvis blive ved med at dukke op i nye former.

I Open Letter to al-Baghdadi tog over 100 muslimske lærde afstand fra IS med udgangspunkt i Koranen og klassisk muslimsk tradition. Samme måned udtalte Dansk Muslimsk Union: ”Dansk Muslimsk Union fordømmer organisationen IS, dens brutalitet, dens drab på uskyldige mennesker, dens gidseltagning af begrebet Kalifat og dens misbrug af islam som religion til at retfærdiggøre grusomheder og forbrydelser

mod menneskeheden,” Men det lod IS hånt om.

Hvad er kalifatet

Kalifatet er et politisk system, der blev skabt efter profeten Muhammeds død i 632. Den formelle leder af det nye islamiske samfund blev kaldt kalif. Kalifatet blev overtaget af den abbasidiske familie i 750 og bestod som politisk institution indtil 1258, hvor mongolerne dræbte den sidste abbasidiske kalif i Damaskus. I sin storhedsperiode strakte kalifatet sig fra Den Iberiske Halvø til Pakistan. Det levede formelt videre i det osmanniske rige, men faldt i 1923 ved Lausannefreden, hvor kaliftitlen blev afskaffet, og Tyrkiet blev en uafhængig, sekulær stat. IS-kalifatet så sig som fortsætter af kalifatet. Det byggede på en streng fortolkning af sunniislam og sharialoven og forfulgte brutalt alle religiøse mindretal. Derfor flygtede mange kristne fra Niniveh-sletten mellem Eufrat og Tigris til den kurdiske selvstyreprovinc, hvor sikkerheden var bedre og tolerancen større over for kristne.

Det virtuelle kalifat

I IS-bevægelsens storhedstid lykkedes det den at rekruttere krigere over hele verden og få tusinder af unge frivillige til at melde sig til kamp. Det skete

gennem lækkert designede hjemmesider og glittede magasiner på arabisk og engelsk. Og det virtuelle kalifat lever videre, fortæller forskningsassistent Telli Betül Karacan fra DIIS. Her arbejder hun på et femårigt forskningsprojekt “Transnational Jihad”. Projektet undersøger blandt andet, hvordan jihadistiske bevægelser hverver nye medlemmer ved at udnytte den dynamik, der er i lokale konflikter. Projekt Transnational Jihad har analyseret propagandamateriale publiceret efter Baghdadis død til april 2020. Man har undersøgt 27 udgivelser af Islamisk Stats arabisksprogede nyhedsbrev Al-Naba og de tre første numre af det engelsksprogede nyhedsmagasin Sawt al-hind.

IS arbejder for individualiseret jihad (hellig krig) og opfordrer også muslimer uden militær erfaring til med få og enkle midler at blive aktive i hellig krig mod de vantrø. Det kan for eksempel ske ved at give læserne råd til, hvordan man kan smide tunge objekter ud fra bygninger, overfalde med køkkenknive, økser eller sine bare hænder. Eller man kører ind i folkemængder med et køretøj som vi for eksempel så

det i 2016 ved massakren i Nice. Lige nu fungerer den personlige, selvstændige jihad som en vigtig del af IS's strategi. Det sker, fordi man endnu ikke har de nødvendige resurser til at sætte større angreb i gang.

Hvad betyder pavens besøg i Irak for de kristne?

“Jeg tror, at kristendommen er reddet i Irak. IS er slået ned – men der findes stadig rundt omkring masser af IS-celler. For de kristne afhænger det hele af sikkerheden. Hvis de kristne kan få en vis form for selvstyre med beskyttelse, vil det hjælpe meget”, siger den dansk-kurdiske forfatter og journalist Deniz Berinci, der har skrevet tre bøger om IS. Han har selv været i Irak 15 gange.

“Pavens besøg betyder noget, fordi det er en enorm moralsk opbakning til den kristne gruppe i landet. Han sender et kraftigt signal om, at de kristne ikke er glemte. Da IS udråbte kalifatet i 2014, stillede flere spørgsmål ved, om det overhovedet var realistisk at forestille sig kristne i Irak.

De kristne blev stillet over for et ultimatum af IS – de skulle konvertere eller betale beskyttelsesskat. Hvis de nægtede det, var der kun sværdet tilbage. Mange af dem konverterede derfor proforma, men følte sig stadig som kristne. Jeg mødte i Erbil kristne, der var flygtet fra Mosul – en af de store byer på Niniveh-sletten. Skrækken stod malet i ansigterne på dem. De kristne, der lever i den nordlige del af Irak, har haft en tragisk skæbne. De er flygtet fra det osmanniske rige pga. det armenske folkedrab”, siger Deniz Berinci.

IRAK

Hovedstad

Bagdad

Indbyggertal

39.309.783 (2019)

Totalareal

435 052 km²

Indbyggere pr. km²

91 (2019)

Officielt/Officielle sprog

Arabisk og kurdiske er de officielle sprog for hele landet, men turkmensk, nysyrisk og armensk er officielle sprog i de områder, hvor de talende udgør majoriteten af befolkningen

Religion

Muslimer (officiel religion) 95-98% (shiamuslimer 64-69%, sunnimuslimer 29-34%), kristne 1% (inkluderer

romerskkatolske, ortodokse, protestanter, assyrisk-kristne), andre 1-4% (2015)

Statsoverhoved

Præsident Barham Salih (siden den 2. oktober 2018)

Statsminister

Premierminister Mustafa al-Kadhimi (siden den 7. maj 2020)

Befolkningssammensætning

Arabere 75-80%, kurdere 15-20%, andre 5% (inkluderer turkmenere, yazidier, shabak, kaka'i, beduiner, romaer, assyrere, tjerkessere, mandæere, persere); Disse data stammer fra et estimat af regeringen fra 1987. Der findes ikke nyere pålidelige data.

Kilde: *Den danske Encyclopædi*.

Som franciskanere skal vi betragte materielle ting som noget, vi har til låns

For 800 år siden lavede den Hellige Frans af Assisi en ordensregel for de mennesker, der ønskede at følge ham uden at gå ind i en brødre- eller nonneorden. Sekularfranciskanerne, som de i dag kaldes, findes også i Danmark, bl.a. i København, hvor Jonna Bachdal Johansen er medlem. Som ung overvejede hun at blive ordenssøster. Men så blev hun gift og lagde tanken bag sig. Som 60-årig blev hun optaget i den franciskanske sekularorden.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

LÆGORDENER I 1221 nedskrev Frans af Assisi en ordensregel for de mennesker, der ville følge ham, men ikke ønskede at tilslutte sig hans brødreorden eller leve som nonner bag klausur i et kloster. Lægfolkene, der blev den tredje gren i den franciskanske ordensfamilie, kendes i dag som sekularfranciskanere, og deres orden har navnet Den franciskanske Sekularorden. På verdensplan har ordenen over 400.000 medlemmer, og i Danmark er ordenen også repræsenteret med tre små grupper – fraterniteter, som de kaldes – i henholdsvis København, Aalborg og Aarhus. Et af medlemmerne i det københavnske fraterinitet er 74-årige Jonna Bachdal Johansen, der bor på Østerbro sammen med sin mand Steen, der også er sekularfranciskaner.

”Til daglig læser Steen og jeg tidebøn hver morgen og har en times bøn og bibelmeditation. Vi begynder dagen med at læse fra Det nye Testamente og beder laudes sammen. Steen blev sekularfranciskaner i 2018, og siden har vi helt konsekvent bedt tidebønner sammen. Det betyder virkelig meget at have en at dele det med,” fortæller Jonna.

”Her i coronatiden har vi været meget centreret om bønner herhjemme, og det har været ekstra vigtigt for os at bede hjemme, fordi vi i en periode ikke har kunnet komme til messe,” fortæller hun.

I det hele taget er bønner helt central for hende, men også fællesskabet i sekularordenen.

”Bønner er en del af vores ordensregel og kan ikke vælges fra. Kærligheden til Guds vokser, når man beder tidebønner, og det perspektiv, at man kan lægge alting over til Gud, bliver tydeligere. Det betyder også meget, at jeg i bønner kan lægge mine trosfæller og dem, jeg kender, og de mennesker, jeg møder, over til Gud. Især

på mine ældre dage er jeg begyndt at bede meget for mennesker, jeg møder,” siger hun og uddyber: ”Det betyder også meget for mig, at vi med tidebønner bliver en del af et fællesskab med hele kirken. Som sekularfranciskanere er vi en del af en stor franciskansk familie med brødre, søstre og lægfolk over hele verden. Men når vi beder tidebøn, er vi også fælles med resten af kirken og alle ordener i hele verden – vi bliver en del af et globalt bønnens kor.”

Far var katolik og mor var adventist

Jonna er vokset op i Nakskov og Næstved med en far, der var katolik og en mor, der var adventist. Som et kompromis valgte forældrene at melde sig ind i folkekirken, hvor Jonna blev døbt og konfirmeret. Men bl.a. inspireret af sin storesøster, der konverterede til katolicismen som 16-årig, blev Jonna optaget i Den katolske Kirke

Jonna Bachdal Johansen.

Egentlig bestod messens halleluja-led kun af det ene ord – dog med mange udsmykkende toner på én tekststavelse; efterhånden føjede man et el. flere vers fra Salmernes Bog til og senere blev kirkeårets halleluja istemt af forsangeren. Påskemat blev det dog celebranten, der i en mere kunstfærdig udgave (Lovsang nr. 886) intonerede ”det store påskhalleluja”. I mange århundreder gav man afkald på dette frydefulde udråb i fastetiden, og erstattede det med det mere meditative tractus, som blev fremført af kun en forsanger og sunget i et træk – deraf betegnelsen *uno tractu*. Tractus var altså hverken en vekselsang eller var forsynet med et svar. Ligeledes i Messen for de afdøde bortfaldt halleluja og blev erstattet af et tractus *Absolve Domine*.

som knap 18-årig, og hun var meget optaget af tanken om et ordenskald. Hun havde i en periode arbejdet på Sankt Elisabeth Søstrenes hospital i Næstved og havde på en valfart til Åsebakken talt med Jesu Små Søstre. Hun overvejede i en periode at søge om optagelse hos Jesu Små Søstre, men syntes, at deres radikale fortolkning af løftet om at leve i fattigdom var for voldsom for hende. Efter nogle år, hvor hun var aktiv i en gruppe af Danmarks Unge Katolikker omkring domkirken i Bredgade i København, mødte hun sin nuværende mand, og de blev gift og fik siden tre børn. I mellemtiden læste Jonna om den hellige Frans af Assisi og blev betaget af ham. Men først mange år senere – i 2005 – fandt hun ind i Den franciskanske Sekularorden via et møde med to sekularfranciskanere i Sakramentskirken på Nørrebro, og i 2008 aflagde hun profes, evige løfter.

”Det tiltrak mig, at den franciskanske sekularorden er for alle. Det kræver ingen akademisk uddannelse eller andre særlige uddannelsesmæssige forudsætninger at være med. Når man ser tilbage på ordenens historie i Danmark, kan man se, at det har været karakteristisk altid. Det første fraterinitet i Danmark kan spores tilbage til 1859, og fra forskellige historiske dokumenter kan vi se, at det lige så stille begyndte at vokse i anden halvdel af 1800-tallet – med mennesker fra alle lag af samfundet. Også i dag har vi medlemmer med meget forskellig baggrund – håndværkere, pensionister, akademikere. Men trods denne forskel i baggrund er vi alle brødre og søstre.”

Om kernen i den franciskanske spiritualitet siger hun: ”Det er et helt centralt aspekt af den franciskanske spiritualitet at arbejde på at holde fred med sig selv og sine omgivelser og være medskabere af fred i verden. Mange franciskanere er med i fredsskabende arbejde i forskellige organisationer. Men man må begynde med sig selv og lære at tilgive sig selv. At få fred med sig selv betyder meget for ens evne til at tilgive sine medmennesker.”

Fællesskabet er vigtigt

Også fællesskabet i fraterinitetet er vigtigt for ens åndelige udvikling, påpeger Jonna: ”Vi har månedlige møder, hvor vi samles til messe i Jesu Hjerter Kirke, og så har vi et program, hvor vi drøfter en tekst eller et tema. Vi har det sidste års tid læst pave Frans’ rundskrivelse *Laudato si’*, som har navn efter den hellige Frans’ bøn ”Lovet være du, min Herre” i hans Solsang. I rundskrivelsen behandler pave Frans spørgsmålet om, hvordan vi forvalter vores fælles hjem. Det er et stort emne, og vi har drøftet, hvordan vi som franciskanere kan forholde os til

Den Franciskanske Sekularorden

Den franciskanske Sekularorden (*Ordo Franciscanus Saecularis, OFS*) opstod omkring Den hellige Frans af Assisi i 1209-10. I 1221 fik den sin første regel. Sekularordenen er én af tre grene i den franciskanske ordensfamilie. Den første franciskanske orden fra 1209 er for mænd, den anden fra 1212 er for kvinder, mens sekularordenen er for både mænd og kvinder, som ønsker at leve et liv med Frans som forbillede – uden at gå i kloster.

Ordenens medlemmer er lægfolk med ægtefæller, børn, arbejde og fritidsinteresser. De samles i forpligtende fællesskaber, kaldet frateriniteter, der typisk mødes en gang månedligt for at bede sammen, læse i Bibelen og studere den hellige Frans’ forbillede.

I hverdagen stræber de efter at leve i næstekærlighed til alt det skabte og efterleve evangeliet ved at følge Frans af Assisis eksempel.

Alle medlemmer beder hver dag en række tidebønner (faste bønner, der veksler med kirkeåret).

Mange sekularfranciskanere er desuden involveret i socialt eller politisk arbejde – enten hver for sig eller som en del af frateriniteterne.

Der er omkring 40 sekularfranciskanere i Danmark og over 400.000 på verdensplan.

det, og hvordan vi kan tage det op og skabe forandring både politisk og i vores eget liv. Jeg har fx skåret meget ned på mit forbrug af tøj og sko. Den hellige Frans lærer os, at vi ikke skal binde os til det materielle. Det skaber bare ufrihed og bekymring. I stedet skal vi glæde os over det skabte og tage vare på det. Som franciskanere skal vi betragte materielle ting, vi ejer, som noget, vi har til låns,” siger hun. Selv om antallet af kald til den franciskanske og andre ordensfamilier er dalende særligt i Vesten, ser Jonna med fortrosthed på fremtiden.

”Vores ordensregel er bygget direkte på Det nye Testamente, og så kan den aldrig blive uaktuel. Det er ikke noget nyt, at der er krise i Kirken; der har altid været kriser i Kirken – det var der også på Frans’ tid. Derfor er fornyelsens ånd – med afsæt i evangeliet – så vigtig. Man kan altid forledes til at tænke, at nu er vi færdige; nu er vi ved målet. Men når man tror, at man som kirke eller troende menneske er nået i mål, har man misforstået noget.”

Halleluja!

Om lovprisningen i liturgien.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Halleluja – der er mange (!) og 26 af slagsen bagest i vores *Lovsang*. Halleluja er et frydefuldt jødisk-kristent opråb til lovprisning af Herren og det blev, for at markere netop denne særlige nat med menighedens festglæde i sin urform, kun sunget ved Herrens Opstandelsesfest Påskemat. Peter Schindler skriver i sin bog ”Liturgi” om halleluja: ”I oldkirken var det et almindeligt hjertesuk, der var lånt fra hine frimodige udråb, hvormed menigheden i Aposteltiden afbrød gudstjenesten.”

I liturgien efter Vatikan 2, hvor halleluja, som nu er rettet direkte mod dagens evangelium og hvor den tilhørende versikel i de fleste tilfælde er taget fra evangelieteksten, har en mere akklamatorisk karakter. Det forklarer også, hvorfor der til de særlige messer med en sekvens – fx påskedag, pinsedag, Kristi Legems- og Blods Fest er byttet om på rækkefølgen, så sekvensen nu kommer før halleluja, der som nævnt i sin versikel netop lægger op til evangeliet.

Man giver dog fortsat afkald på halleluja i fastetiden. I stedet fremføres en Kristus-akklamation fx ”Ære være dig, Herre Jesus”, som omkranser en versikel. Til gengæld har halleluja nu fundet en naturlig plads i Messen for de afdøde.

Halleluja har en betydelig place- ►

Nyt lederteam på katolsk gymnasium

Meddelelse om ny rektor og vicerektor på Niels Steensens Gymnasium på Østerbro.

GYMNASIUM Det er med glæde, at vi kan præsentere Peter Franklin som Niels Steensens Gymnasiums fremtidige rektor. Peter Franklin er 54 år, uddannet lærer og cand.pæd. i religion. Peter har de seneste 12 år været skoleleder på Institut Sankt Joseph og før det på Bistrupskolen i Birkerød. I 1990'erne var Peter lærer på NSG, hvor han underviste både i grundskolen og i gymnasiet.

Det er ligeledes med glæde, at vi kan præsentere skolens nye vicerektor, Sofie Paludan. Sofie Paludan er 51 år og uddannet cand.mag. i tysk og samfundsfag. Sofie kommer fra en stilling som uddannelsesleder på Rødovre Gymnasium og har mange års erfaring med gymnasieledelse.

Da Peter Franklin endnu formelt set mangler undervisningskompetence og pædagogikum i relation til gymnasiet, bliver han de første ca. 1½ år ansat som udviklingschef på skolen, mens Sofie Paludan konstitueres som rektor i overgangsperioden. Peter og Sofie vil sammen stå i spidsen for skolen indtil formalia er i orden, og Peter formelt kan tiltræde rektorposten.

Når ansættelsesudvalget og bestyrelsen enstemmigt har peget på Peter, er det fordi han har en stærk lederprofil, en solid forankring i en katolsk-humanistisk dannelses-tradition og klare visioner om at fastholde og videreudvikle Niels Steensens Gymnasium som et uddannelsesmæssigt fyrtårn, præget af høj faglighed, stærke læringsfæl-

lesskaber, omsorg, ånd, medmenneskelighed og innovation.

I sin tid på Institut Sankt Joseph har Peter stået i spidsen for en spændende og ambitiøs udvikling, og skolen fremstår i dag solidt blomstrende – med international afdeling, god økonomi, store forbedringer af de fysiske rammer og trivsel blandt både ansatte og elever. Peter har endvidere siden 2014 været en drivende kraft inden for Foreningen af Katolske Skoler (FAKS), hvor han også sidder i bestyrelsen.

Bestyrelsen er overbevist om, at Peter og Sofie udgør et stærkt lederteam, som sammen med den øvrige ledelse har solid erfaring med såvel drift som udvikling af både grundskole og gymnasium. Bestyrelsen er naturligvis klar over, at der i den første periode vil være tale om en usædvanlig konstruktion, men vi er samtidig overbeviste om, at det både på den korte og den lange bane er den helt rigtige løsning for Niels Steensens Gymnasium.

Både Peter Franklin og Sofie Paludan tiltræder deres stillinger den 1. maj 2021, og vi glæder os til at byde dem velkommen på skolen.

Vi vil samtidig gerne takke Kirsten Habekost for hendes store indsats som konstitueret rektor siden 1. oktober 2020.

*På vegne af bestyrelsen,
Jakob Egeris Thorsen,
bestyrelsesformand.*

Peter Franklin.

Sofie Paludan.

► ring flere steder i liturgien: i påsketidens indgangs- og kommuniionsvers tilføjes halleluja; ligeledes i klostrenes tidebønner fx ved matutin pinsedag og ved bortsendingen i påskeugen og til pinsefesten et tofoldigt halleluja: "Gå bort med Kristi fred, halleluja, halleluja."

Om halleluja har den store betydning for os kristne? Lidt optælling i metriske salmer viser det med al tydelighed: 33 hallelujaer i "Fra himlen kom den Helligånd" 24 i "Til himmels før den ærens drot", 20 hallelujaer i "Et barn er født i Betlehem" 16 i "O livets konge, Jesus Krist" og 12 hallelujaer i "Vær hilset, festens skønne dag".

I december er der tradition for at opføre

Händels "Messias" med det mægtige halleluja-kor, der ofte fremføres med et publikum, der rejser sig på det sted i musikken. Det er majestætisk flot og berusende.

I en ganske anden sammenhæng: Leonhard Cohens "Hallelujah" har været en – berettiget – landeplage lige siden 1984 og måske husker lidt ældre læsere gruppen "Mælk og Honning" fra det europæiske melodigrandprix i 1979: "Hallelujah" blev sunget på hebraisk og sangen ramte lige i hjertekulen – selvfølgelig vandt Israel med den, som hurtigt blev en kioskbasker!

Sankt Thomas skola och förskola i Lund söker ny rektor!

Vi är en av tre katolska grundskolor i Sverige och huvudman för verksamheten är en icke-vinstdrivande stiftelse. Vi är en liten förskola och skola med cirka 200 elever i årskurserna F-9. Med små barngrupper och klasser och med engagerade lärare skapar vi goda förutsättningar för lärande och kunskapsutveckling. På vår skola vill vi också att varje barn och elev ska kunna bli sedd och bekräftad. Vi erbjuder en unik gemenskap i den mångfald av barn och vuxna som finns på skolan. Ämnesundervisningen är allsidig, saklig och icke-konfessionell. Härutöver har vi samlingar med konfessionella inslag som utformas med respekt för elevernas individuella frihet. Vi firar och lyfter fram de stora kristna högtiderna och framhåller kristendomen som kulturbärande.

Vi söker dig som vill driva utvecklings- och kvalitetsfrågor och leda verksamheten i samarbete med biträdande rektor, personal och skolans huvudman mot hög kvalitet och tydligt kunskapsfokus samt mot uppsatta mål och visioner. Tillsammans med huvudmannen leder du de verksamhetsstrategiska frågorna kring skolans utveckling i den politiska- och ekonomiska samtid och framtid som friskolor verkar i. Du kommer att arbeta under stor frihet, men med ett stort ansvar. Vi söker dig som har ett stort intresse för skola och utvecklingsarbete och av att bära det pedagogiska, ekonomiska, personella och administrativa ansvaret. För att trivas ser vi att du är en person som är strukturerad, handlingskraftig och lyhörd. Som ledare är du trygg, tydlig och prestigelös och genom din förmåga att lyfta olika etiska perspektiv skapar du goda förutsättningar för eleverna och medarbetarna att växa, utvecklas och använda sin fulla potential.

Du ska ha pedagogisk högskoleexamen och lärarefarenhet. Rektorsutbildning, annan ledarskapsfarenhet liksom erfarenheter från friskola är meriterande. Vi ser också gärna att du har tidigare erfarenhet av personal-, ekonomi- och verksamhetsansvar. Stor vikt kommer att läggas vid personlig lämplighet. Vi erbjuder dig en arbetsplats med stor gemenskap.

Anställningsvillkor: 100%, tillsvidareanställning.

Tillträde: 9 augusti 2021.

Sista ansökningsdag: 7 maj 2021.

Välkommen med din ansökan!

Vid frågor är du välkommen att kontakta biträdande rektor Camilla Bletterup, telefon 072-319 81 68 eller tillförordnad ordförande för stiftelsens styrelse, Carolina Hernemar Ryde, telefon 073-543 1278, email stiftelsen@sanktthomasskola.se.

Peterskirken i Herning

Kirken på Lillelundsvej i Herning kan i år fejre 25 års jubilæum. Her er historien om tre hyrder, som har formet menigheden.

Tekst: Lisbeth Rütz

KIRKELIV En forgyldt Sankt Peter holder et stort bundt nøgler i hånden og kigger mildt ned på et af menighedens medlemmer, der pusler stille rundt, mens hun tænder lys og gør parat til messen. Vi er i Sankt Peters Kirke på Lillelundsvej 36 i Herning. Som sin storesøster i Rom er kirken i Herning et åndeligt hjem for katolikker fra hele verden. ”Der er mennesker fra 30 forskellige lande i min menighed,” fortæller pastor Winek Barwinski, der har været menighedens hyrde siden 2007. Han fortæller mig om en menighed med vokseværk og viser mig arkitekttegningerne for den planlagte udvidelse af kirken, der er beregnet til at koste omkring 4,7 millioner kr. Det er meningen, at en god bid af haven skal inddrages til den kommende udbygning, så rammerne kan være optimale. Før coronan kom der mellem 200 og 300 mennesker til søndagsmessen i den hastigt voksende menighed, der efterhånden har sprængt de fysiske rammer, så man har måttet inddrage undervisningslokalerne.

Præmonstratenserne var pionerer

Vi kan takke præmonstratenserne for, at der er en katolsk kirke i Herning i dag. Den senere biskop Ludvig Josef Brems kom sammen med sin medbror Simon Eykens i 1904 til Vejle fra abbediet Averbode i Belgien. De blev ansvarlige for sjælesorgen i Vejle og overtog i de følgende år sognene i Næstved, Nyborg og Esbjerg. Fra 1962 fik de også ansvaret for menigheden i Herning. Her blev Sankt Peters Kapel indrettet på Silkeborgvej 25 på 1. sal i en villa og indviet søndag den 2. september 1962. ”Menigheden i Herning er endnu lille, men Herning er en by under udvikling, hvorfor det er naturligt, at den katolske kirke må være repræsenteret her”, skriver Katolsk Ugeblad i sin reportage fra indvielsen.

”Sognepræsten fra Vejle, pater E. Stappers, der skal forestå pastoratet i Herning, læste den første messe ved det enkle og stilfulde alter i det smukke kapel”, skriver ugebladet videre. Stappers fortalte ved den efterfølgende reception, at kapellet var tænkt som det første skridt på vejen mod en kirke i Herning. Der var plads til omkring 25 i kapellet. Nedenunder holdt Kirkens Korshær til, og ovenover boede præsten ved siden af kapellet. I 1996 blev Sankt Peters Kapel til Sankt Peters kirke, og menigheden rykkede ind i en tidligere trikotagefabrik på Lillelundsvej. Da menigheden i Herning blev grundlagt, udgjorde danskerne grundstammen i menigheden. I dag kommer de fleste af menighedens medlemmer fra Polen, Sri Lanka og Vietnam. I pastor Wineks tid er menigheden

Pastor Winek med arkitekttegningerne til udvidelsen. Foto: Lisbeth Rütz.

vokset fra omkring 300 til cirka 1.100 medlemmer. Sognet er stort og strækker sig fra Thyholm i nord til Sønder Omme med Brande og Herning som de største byer. Fra 1. september 2010 overgik det pastorale ansvar for menigheden i Lemvig til Herning, og den første søndag i advent fik den nordligste del af sognet en ny kirke, der er indrettet i det gamle missionshus i Struer.

De tre hyrder

Den lokale hyrde er en central person i enhver menigheds historie. Menigheden i Herning blev først betjent fra Vejle af pater Stappers, der i 1968 vendte tilbage til Belgien, da han blev abbed for Averbode.

Fra 1976 til i dag har menigheden i Herning haft tre meget forskellige hyrder, som hver især har formet den. Willem Wuyts, der var kommet til Vejle fra Averbode i 1961, efterfulgte i 1976 Alfred Lemaire som sognepræst. I alle årene som sognepræst passede han samtidig jobbet som redaktør for KO. Wuyts var en farverig mand med mange ideer og lagde en stor indsats i at bygge menigheden op sammen med en fast stab af frivillige. Han forstod sig på håndværksmæssige ting og var meget kunstinteresseret. Mange Vejleborgere husker ham endnu for hans aftenskolekurser om kunst og var med ham på studieture i Rom. Han kunne være meget kompromisløs, når han gik ind for en sag, og nogle gange slog det gnister mellem ham og menigheden, når Wuyts modsatte sig enhver form for kitsch i kirkerummet.

”Han formede menigheden meget og var et typisk barn af 2. Vatikankoncil. Når han kom ind i et rum, tog han det i besiddelse. Han arbejdede meget for en dansk, katolsk kirke og var en meget belæst mand. Jeg husker især hans dansk kundskaber. Han havde en meget fin fornemmelse for det danske sprog og kunne jonglere med det, siger diakon Kaare Nielsen, der i 2000 efterfulgte Wuyts som ansvarlig for sognet. De første par år ”fjernbetjente” han Herning sammen med pater Jan Ophoff fra Vejle menigheden. Det skete fra Silkeborg, som han også havde det pastorale ansvar for; men i 2003 flyttede han sammen med sin kone Eva Maria til Herning for at ”gå all in” for menigheden der.

Synergi i nullerne

For Kaare Nielsen var det ikke altid lige let at følge efter Wuyts – ”Hvorfor kan du ikke bare være som pater Wuyts?” var omkvædet de første par år. Men der var også nysgerrighed over for det nye. ”Hvis man skal vokse sammen som menighed, skal begge parter åbne sig og flytte sig. Jeg var lidt nervøs for, hvordan de ville tage imod en diakon med kone. For de havde jo været vant til at have en ordenspræst som sognepræst. Men det var der nu slet ingen problemer med”, fortæller Kaares kone, Eva Maria.

Nu er der snart mad, vidste menigheden, når de liflige dufte fra Eva Marias gryder bredte sig ind i kirken om søndagen og skabte forventninger om hyggeligt samvær bagefter. Der blev arbejdet meget for integrationen i menigheden. Og der var aftener med fællesspisning af lækre retter fra Po-

Fra indvielsen af ”Sct. Peters Kapel” i Herning, Silkeborgvej 25 den 2. september 1962. Fra venstre mod højre på billedet: Willem Wuyts, kapellan i Vejle, pastor Niels R. Oppermann, sognepræst Horsens, Pastor Edward Stappers, sognepræst Vejle, biskop Theodor Suhr, pastor Joseph Stäubli S.J. sognepræst Silkeborg og Josef Reymen, kapellan i Vejle. Foto: Sankt Norberts Stiftelse.

Foto fra det allerførste kirkerum på Silkeborgvej. Foto: Sankt Norberts Stiftelse.

len, Vietnam og Frankrig, hvor de forskellige nationale grupper fortalte om deres land og hvad det betød for dem. Synenergi betød meget dengang i nullerne i Herning.

”Vi bad folk om at tage andre med og satte meget fokus på at være en inviterende menighed, så vi trænede folk i at byde gæster velkommen. Det blev også til mange snakke hen over frysedisken i Brugsen. OK, så kommer jeg på søndag, lovede de så. Det er meget vigtigt, at folk føler sig set. Af og til kom der også tamilske buddhister og bad ved mariastatuen, når de havde fået barn”, fortæller Eva Maria.

Der blev arbejdet meget på at gøre troen tiltrækkende for kirkefremmede. Efter forbillede fra den italienske præst don Pigi blev der dannet cellegupper, der mødtes privat i menigheden til samvær, bibellæsning og bøn.

”Årene er Herning er nogle af de bedste år, jeg har haft i Den katolske Kirke i Danmark. I Jylland er der meget længere til sognekirken, så man bliver knyttet til den lokale menighed. I hovedstaden zapper man mere. Jeg synes, sammenholdet er meget større i provinsen”, siger Eva Maria.

Der var mange unge familier i kirken, så Eva Maria, der selv er uddannet, katolsk teolog fra Tyskland, lavede børnekirke med børneliturgi. Her øvede man de forskellige religiøse tegn, og der blev lavet udlægning af dagens tekst.

Fællesskab på tværs af grupper

Med pastor Winek, der stammer fra Polen, har menigheden fået en sognepræst med særlige kompetencer i at tiltrække de man-

ge polsktalende, der i disse år kommer til Herningområdet. Pastor Winek regner med at blive i Danmark og hører ikke mere til bispedømmet Lublin

Han smalltalker tit med de lokale, når han går tur med hunden, men oplever generelt danskerne som meget tilbageholdende, når det drejer sig om religiøse ting. Af og til hjælper han med polske messer andre steder i Jylland, og lejlighedsvis besøger han både polske og danske fanger i statsfængslet i Nyborg. Efter gammel polsk skik tager han på husbesøg i tiden mellem julen og fastetiden.

Ind i mellem kan han godt føle, det kan være svært at skabe et fællesskab mellem de forskellige grupper i menigheden, og at danskere godt kan føle sig ensomme. Omvendt synes Steffan Marcussen, der er danskfødt konvertit, at de mange medlemmer med udenlandsk baggrund er med til at gøre de danske messer spændende med tamilske og polske indslag. ”Jeg havde hele familien med i kirken til mit barns dåb. De syntes, det var meget anderledes og internationalt,” siger Steffan.

”Vi har en meget integreret menighed, hvor alle respekterer hinanden,” siger menighedsrådsformand Krzysztof Otreba, der har polsk baggrund. ”Det kan godt være, de enkelte grupper hænger sammen – men alligevel er der også et fællesskab på tværs af grupperne i menigheden. Vi skal kunne sammen – det er der fremtid i. Og ja, der er udfordringer. Som når folk spørger mig: ”Går du i den danske, katolske kirke?”. Så plejer jeg gerne at sige – ”nej, jeg går i Den katolske Kirke i Danmark”.

Send sikker mail til bispekontoret

Sådan gør du, når du skal sende fortrolige data.

DATASIKKERHED Har du brug for at sende personfølsomme oplysninger til bispekontoret? Så skal du fremover bruge send sikkert funktionen, så dine personlige data sikres bedst muligt. Sådan bruger du den:

Gå ind på www.katolsk.dk. Find yderst til venstre under bispedømmet bispekontoret. Gå nu til send en sikker besked og tryk på Send-Sikkert-Formularen. Herefter kommer du til siden: www.katolsk.dk/sendsikkert/

Formularen skal/kan benyttes af alle, der

bliver bedt om at indsende følsomme oplysninger eller dokumenter til bispedømmet. Den udfyldes med navn, e-mail og telefonnummer.

Når man som afsender har klikket på "Send beskeden nu", så vil man komme over på en landingsside, hvor man får bekræftet, hvad man har afsendt. Desuden får man tilsendt en bekræftelsesmail, på den oplyste mailadresse.

Hvornår skal du bruge send sikkert?

Hvis du kan sætte hak ud for en eller af flere følgende udsagn, skal du bruge send-sikkert formularen:

- Hvis du skal sende personfølsomme op-

lysninger om f.eks. religiøs overbevisning
Hvis du skal sende CPR-nummer

- Hvis du skal sende oplysninger som efter "almindelig opfattelse" anses for fortrolige – f.eks. kontooplysninger, gælds- formue- eller familieforhold. For eksempel attester, skattepapirer eller lignende. Du kan på formularen vælge mellem følgende modtagere:

- Biskoppen
- Bispekontoret
- Bogholderiet
- Kirkeskatteteamet
- Pastoral-Centret
- Den kirkelige Domstol

Bemærk at du kun kan sende personlig mail til biskoppen via formularen. Til alle andre vælger du et ansvarsområde. I din besked kan du skrive navnet på den medarbejder, som skal behandle din besked. LR

Tillykke med de 100 år!

Tove Maria Pedersen fra Sct. Annæ menighed fyldte 100 år den 8. marts 2020.

ILDSJÆL Tove Maria Pedersen, født Prüser den 8. marts 1921, har fra barnsben tilhørt Sct. Annæ menighed på Amager. Faren, Andreas Prüser, sad fx i kirkens forvaltningsråd, var med til at rådgive præsterne og førte ministerialbøgerne.

Som ganske ung var Tove Pedersen, sammen med bl.a. sin mor, mormor og mostre, med til at starte en basar, hvis formål var at skaffe penge til, at man kunne opføre en ny kirke. I 1936 blev byggeriet startet.

Hendes skolegang begyndte på den lille skole, der var tilknyttet kirken, og efter to år fortsatte hun hos Sct. Joseph Søstrene på den Franske Skole på Østerbro.

I 1942 startede hun Katolsk Ungdomsklub ved Sct. Annæ Kirke. Klubmøderne

blev holdt lørdag aften: først var der én times undervisning (herrerne i den ene sal med p. Brunicardi, og damerne i en anden sal med p. Scherz), dernæst fællesspisning og hygge – ofte med sang og med Tove ved klaveret.

Ved en KU-fest sammen med Jesu Hjerter Kirkes ungdomsklub mødte hun sin kommende mand. De blev gift i august 1945 og var gift indtil hans død i 1987.

I 1952 flyttede familien til Dragør og dermed tæt på det lille kapel på Rønne Allé. Tove Pedersen fik skaffet et orgel dertil, og blev en flittig organist og kunne ledsage til messerne.

I 1982 blev Tove valgt ind til menighedsrådet og begyndte sideløbende sit lange

Et stort øjeblik i Tove Maria Pedersens liv var, da hun den 8. juni 1989 om morgenen fik lov til at hilse på pave Johannes Paul II, inden han lettede fra Flyvestation Værløse for at tage videre til Sverige. Privatfoto.

virke på Sct. Annæ Kirkes sognekantor – et job, hun bestred frem til 2014, hvor en brækket hånd satte en stopper for både bilkørsel og løft af tunge ministerialbøger.

Tove Pedersen har altid været glad for musik og har spillet klaver siden sit 5. år. Senere blev det kirkeorglet, der vakte hendes interesse, og hun har spillet i et utal af kirker bl.a. i Nakskov, Maribo, på Sostrup og Øm, Næstved hos søstrene og på de mange ture til Lourdes.

Et andet arbejde var Onsdagsklubben ved Sct. Annæ Kirke, hvor hun gennem mange år var med til at planlægge udflugter, foredrag, spisninger m.m.

I 1986 blev Tove Pedersen valgt ind i Pastoralrådet, hvor hun sad i tolv år.

Et af højdepunkterne i hendes liv var bl.a. pave Johannes Paul II's besøg i Danmark; et andet var saligkåringen af Niels Steensen i Rom, samt hendes mange besøg i Lourdes.

Den 27. juni 2014 blev Tove Pedersen udnævnt til olat i Redemptoristordenen, hvilket var en meget stor ære for hende, bl.a. fordi også hendes far, faster og moster har modtaget denne udnævnelse. NM

Sankt Albani beholder spiret

Men hvem skal nu betale?

INDSAMLING "Ikonisk kirkespir reddet: Nu venter stor renovering", fortæller Fyens Stiftstidende i en stort opsat artikel i avisen fredag den 19. februar. Siden 1908 har det 64 meter høje spir været en karakteristisk del af byens skyline.

Kirken ligger tæt på den middelalderlige domkirke Sankt Knuds Kirke, hvor Knud den Hellige ligger begravet i krypten. Desværre er kirkespiret medtaget, fordi der i tidens løb er trængt store vandmængder ind. Spiret blev sidst repareret for 30 år siden; men renoveringen blev ikke lavet ordentligt, og derfor skal kobberpladerne på spiret skiftes ud.

Fejlen blev uheldigvis ikke påtalt ved det såkaldte femårseftersyn, så derfor hænger menigheden nu selv på udgiften, fortæller

sognepræst Bernhard Kofoed CsrR til *Fyens Tidende*.

Stillet over for udsigten til en regning på 3,2 millioner kroner søgte Bispekontoret oprindeligt om lov til at fjerne spiret for at erstatte det med, hvad Arkitekturrådet sommeren 2019 kaldte for en "lav, klassicistisk tårnafslutning". Denne løsning ønskede katolikkerne i Odense imidlertid ikke ifølge *Fyens Tidende*. "Vi har talt med kommunen om det, og det er sat i bero", siger Bernhard Kofoed i en kommentar.

Arkitekturrådet giver i sin kommentar til planerne spiret højeste bevaringsværdi. Rådets fem medlemmer har særlige kompetencer inden for landskabs- og bygningsarkitektur og rådgiver kommunen i spørgsmål om arkitektoniske spørgsmål

Sankt Albani Kirke i Odense. Foto: Wikipedia.

– for eksempel i byudviklingen og i enkeltsager.

Arbejdet går efter planen i gang i april og afsluttes til juni. Menigheden har selv sparet 700.000 kroner op og håber på at skaffe de resterende penge ved ansøgninger til fonde. Kirken er redemptoristernes ejendom; men der er ikke penge at hente i den østrigske provins, som selv er i økonomiske vanskeligheder i følge *Fyens Tidende*. LR

Giv en gave til kirkespiret i Odense

Bidrag til renovering af kirkespiret kan indbetales til bispekontoret på konto: Reg. 4183 kontonr. 0005001471 mærket kirkespir Odense. Bidraget er fradragsberettiget ved oplysning om CPR-nummer.

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefon tid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13.00-16.30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 31 32 66 78.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbudelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89,

e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk: Aldona Kalek, Tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Maj

1. *hvid*. Lørdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Josef**, Arbejderen
Påskepf.
 V. Sl 98,1.2-3b.3c-4
 R. Hele den vide jord har set vor Guds frelse.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 13,44-52. Ev.: Joh 14,7-14.
Hvis Josef fejres læses følgende tekster:
 L.: 1 Mos 1,26-2,3 eller Kol 3,14-15.17.23-24
 V. Sl 90,2.3-4.12-13.14+16
 R. Styrk vore hænder værk, Herre.
 Ev.: Matt 13,54-58
Bededag for præste- og ordenskald
2. *hvid*. **5. SØNDAG I PÅSKEN**.
 Gl. Cr. *Påskepf.*
 1.L.: ApG 9,26-31;
 V. Sl 22,26b-27.28+30.31-32.
 R. Herre, du er min lovsang i den store forsamling.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Joh 3,18-24. Ev.: Joh 15,1-8.
3. *rød*. Mandag. **FILIP OG JAKOB**, apostle (f)
Gl.Ap.pf.
 V. Sl 19,2-3. 4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden. Eller: R. Halleluja!
 L.: 1 Kor 15,1-8. Ev.: Joh 14,6-14
4. *hvid*. Tirsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 145,10-11.12-13.21
 R. Dine venner, Herre,
 skal kundgøre dit kongedømmes prægtige herlighed.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 14,19-28. Ev.: Joh 14,27-31a.
5. *hvid*. Onsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 122,1-2.3-4a.4b-5
 R. Lad os drage til Herrens hus. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 15,1-6. Ev.: Joh 15,1-8.
6. *hvid*. Torsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 96,1-2a.2b-3.10
 R. Fortæl om Herrens herlighed blandt alle folkene.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 15,7-21. Ev.: Joh 15,9-11.
7. *hvid*. Fredag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 57,8-9.10-12
 R. Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 15,22-31. Ev.: Joh 15,12-17.
26-årsdagen for biskop Czeslaw Kozons bispevielse.
Mindes i menighedens forbønner
8. *hvid*. Lørdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 100,1b-2.3.5
 R. Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden!
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 16,1-10. Ev.: Joh 15,18-21.
9. *hvid*. **6. SØNDAG I PÅSKEN**.
 Gl. Cr. *Påskepf.*
 1.L.: ApG 10,25-26.34-35.44-48;
 V. Sl 98,1.2-3b.3c-4.
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret
 sin retfærdighed.
 Eller: Halleluja!
 2.L.: 1 Joh 4,7-10.
 Ev.: Joh 15,9-17.
10. *hvid*. Mandag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 149,1-2.3-4.5+6a+9b
 R. Herren glæder sig over sit folk.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 16,11-15. Ev.: Joh 15,26-16,4a.
11. *hvid*. Tirsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 138,1-2a.2bc-3.7c-8
 R. Herre, din højre hånd frelser mig.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 16,22-34. Ev.: Joh 16,5-11.
12. *hvid*. Onsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
 Eller *rød*. **Nereus og Achilleus**, martyrer (†1. årh.)
 Eller *rød*. **Pancratius**, martyr (†304)
Påskepf.
 V. Sl 148,1-2.11-12.13.14
 R. Himmel og jord er opfyldt af din herlighed.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 17,15.22-18,1. Ev.: Joh 16,12-15.
13. *hvid*. Torsdag **KRISTI HIMMELFART** (h).
 Gl. Cr. *Hf.pf.* *Påskelyset står fremme til og med pinsedag.*
 1.L.: ApG 1,1-11;
 V. Sl 47,2-3.6-7.8-9.
 R. Gud drager op under jubelråb,
 Herren drager op til hornets klang.
 Eller: Halleluja!
 2.L.: Ef 1,17-23 eller Ef 4,1-13 eller 4,1-7.11-13.
 Ev.: Mark 16,15-20.
14. *rød*. Fredag. **MATTIAS**, apostel (f)
Gl.Ap.pf.
 L.: ApG 1,15-17, 20-26
 V. Sl 113,1-2.3-4.5-6.7-8
 R. Herren sætter ham blandt sit folks fyrster.
 Eller: R. Halleluja!
 Ev.: Joh 15,9-17
15. *hvid*. Lørdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf. eller Hf.pf.
 V. Sl 47,2-3.8-9.10
 R. Gud er hele jordens konge. Eller: R. Halleluja!
 L.: ApG 18,23-28. Ev.: Joh 16,23b-28.
16. *hvid*. **7. SØNDAG I PÅSKEN**.
 Gl. Cr. *Hf. pf.*
 1.L.: ApG 1,15-17.20a.20c-26;
 V. Sl 103,1-2.11-12.19-20b.
 R. Herren har grundfæstet sin trone i Himlen.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Joh 4,11-16.
 Ev.: Joh 17,11b-19.
17. *hvid*. Mandag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,2-3.4-5ac.6-7b
 R. I jordens riger, syng for Gud. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 19,1-8. Ev.: Joh 16,29-33.
18. *rød*. Tirsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Erik, martyr (†1160)(m)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,10-11.20-21
 R. I jordens riger, syng for Gud! Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,17-27. Ev.: Joh 17,1-11a.
Ad libitum læsninger til Erik:
 L.: Åb 21,2.22-27
 V. Sl 101,1-2a.3-4.6-7 R. Om troskab og ret vil jeg synge.
19. *hvid*. Onsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Johannes I**, pave og martyr (†526)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,29-30.33-35a.35b-36bc
 R. I jordens riger, syng for Gud. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,28-38. Ev.: Joh 17,11b-19.
20. *hvid*. Torsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Bernardin af Siena**, præst (†1444)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 16,1-2a+5.7-8.9-10.11
 R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 22,30; 23,6-11. Ev.: Joh 17,20-26.
21. *hvid*. Fredag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *rød*. **Kristoffer Magallanes**, præst (†1927),
og lidelsesfæller, martyrer (†1915-1937)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 103,1-2.11-12.19-20b
 R. Herren har grundfæstet sin trone i himlen.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 25,13-21. Ev.: Joh 21,15-19.
(Eugène de Mazenod (†1861) kan fejres)
22. *hvid*. Lørdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Rita af Cascia**, ordenssøster (†1457)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 11,4.5+7
 R. De retskafne skal se dit ansigt, Herre. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 28,16-20.30-31. Ev.: Joh 21,20-25.
22. **Aften: rød. PINSEVIGILIE** (h)
Gl. Sekvens. Cr. Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes: Halleluja! Halleluja!
- 1.L.: 1 Mos 11,1-9 eller 2 Mos 19,3-8a.16-20b eller Ez 37,1-14 eller Joel 3,1-5;
 V. Sl 104,1-2a.24+35c.27-28.29b-30.
 R. Herre, send din Ånd; gør jorden ny!
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: Rom 8,22-27.
 Ev.: Joh 7,37-39.
23. *rød*. Søndag. **PINSEDAG** (h)
 Gl. Sekvens. Cr. *Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes: Halleluja! Halleluja!*
 1.L.: ApG 2,1-11;
 V. Sl 104,1ab+24ac.29bc-30.31+34.
 R. Herre, send din Ånd; gør jorden ny!
 Eller: Halleluja!
 2.L.: 1 Kor 12,3b-7.12-13.
 Ev.: Joh 20,19-23.
 Eller: (ad libitum)
 2.L.: Gal 5,16-25.
 Ev.: Joh 15,26-27; 16,12-15.
Påsketiden afsluttes efter komplet.

DET ALMINDELIGE KIRKEÅR

24. *hvid*. Mandag i 8. alm. uge. (IV Ps).
Den salige Jomfru Maria, Kirkens Moder (m)
Særl. pf.
 L.: 1 Mos 3,9-15.20 eller ApG 1,12-14
 V. Sl 87,1-2.3+5.6-7
 R. Herlige ting siges om dig du Guds by.
 Ev.: Joh 19,25-34
25. *grøn*. Tirsdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Beda den Ærværdige**, præst og kirkelærer (†735)
 Eller *hvid*. **Gregor VII**, pave (†1085)
 Eller *hvid*. **Maria Magdalene af Pazzi**, jomfru (†1607)
 V. Sl 50,5-6.7-8.14 + 23.
 R. Den, der vandrer retsindigt, skal se Guds frelse.
 L.: Sir 35,1-12. Ev.: Mark 10,28-31.
26. *hvid*. Onsdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
Filip Neri, præst (†1595) (m)
 V. Sl 79,8.9.11+13.
 R. Vend dig til os, Herre, med din barmhjertigheds lys.
 L.: Sir 36,1-2.5-6.13-19. Ev.: Mark 10,32-45.
27. *hvid*. Torsdag. **JESUS KRISTUS – DEN EVIGE YPPERSTEPRÆST**(f)
Gl.Særl.pf.
 L.: Jer 31,31-34 eller Hebr 10,11-18
 V. Sl 110,1b-e.2.3
 R. Du er præst for evigt på Melkisedeks vis.
 Ev.: Mark 14,22-25
28. *grøn*. Fredag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 149,1-2.3-4.5-6a+9b.
 R. Herren glæder sig over sit folk eller R. Halleluja!
 L.: Sir 44,1,9-13. Ev.: Mark 11,11-26.
29. *grøn*. Lørdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Paul VI**, pave (†1978)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 19,8.9.10.11.
 R. Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
 L.: Sir 51,12b-20. Ev.: Mark 11,27-33.
30. *hvid*. **DEN HELLIGE TREENIGHEDS FEST** (h)
 (9. ALM. SØNDAG)
 Gl. Cr. *Særl.pf.*
 1.L.: 5 Mos 4,32-34.39-40
 V. Sl 33,4-5.6+9.18-19.20+22
 R. Lykkeligt det folk, Herren udvalgte sig til ejendom.
 2.L.: Rom 8,14-17
 Ev.: Matt 28,16-20
Valfart til Åsebakken
31. *hvid*. Mandag. **DEN SALIGE JOMFRU MARIAS BESØG HOS ELISABETH** (f)
Gl.Jomfru Marias pf.
 L.: Sef 3,14-18 eller Rom 12,9-16a
 V. Es 12,2-3.4bcd.5-6
 R. Stor i din midte er Israels Hellige!
 Ev.: Luk 1,39-56

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Martin Bjørck, Malene Fenger-Grøndahl, Kristof Lubowiecki, Lars Messerschmidt og Rolf Tönshoff**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.**Vanløse Begravelsesforretning**Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk**Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:**www.katolskoriering.dk/forside/**Bønnens Apostolat****Maj 2021****For hele verden med særligt fokus på finansverdenen**

– at dem, der er ansvarlige for finanserne, samarbejder med regeringerne om at regulere den finansielle sfære og beskytte borgerne mod dens farer.

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Michael Madsen Lars Kingo

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19www.bedemandmadsen.dk**Husk du kan hente liturgisk kalender**som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>**Biskoppens kalender****April 2021**

1. kl. 17.00 Skærtorsdag Messe i Domkirken
2. kl. 15.00 Langfredag. Messe i Domkirken
3. kl. 21.30 Påskevigilie i Domkirken
4. kl. 10.00 Påske søndag. Messe i domkirken
11. kl. 11.00 Firmelse Sankt Ansgars Kirke, Aabenraa
14. kl. 10.00 Bestyrelsesmøde i Pastoral-Centret
17. kl. 10.30 Firmelse for Sankt Mariæ Kirke, Frederiksberg, i Jesu Hjerte Kirke, Kbh V
18. kl. 16.00 Messe i Karmel
21. kl. 08.00 Messe i Karmel
kl. 17.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
24. kl. 10.00 Firmelse Sankt Josefs Menighed, Nykøbing Falster
27. kl. 10.00 Møde i Biskoppeligt Råd

*Alle datoer og tidspunkter er med forbehold pga. Covid-19 situationen

Katolsk Orientering Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 6/2021**, som udkommer den **29. april 2021**, skal være KO i hænde senest den **12. april 2021**.Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 7/2021**, som udkommer den **21. maj 2021**, skal være KO i hænde senest den **3. april 2021**.**Fonden Hoffmanns Minde**

Hermed indkaldes ansøgninger til Fonden Hoffmanns Minde. Fonden yder støtte til Den katolske Kirkes liv og virke gennem de tre vedtægtsbestemte formål:

- Karitativ virksomhed primært for ældre og sårbare,
- Katolsk kirkebyggeri og
- Økonomisk støtte til præstelønninger

Fonden støtter primært formål i Danmark og ønsker fortrinsvis at uddele donationer til katolske institutioner godkendt efter Ligningslovens §8A. Der ydes ikke støtte til daglig driftsopgaver, ligesom der ikke gives støtte til enkeltpersoner.

Ansøgningsskema kan rekvireres på tjl@hoffmannsminde.dk eller ved at skrive til nedenstående adresse bilagt frankeret svarkuvert. Ansøgning skal være legatbestyrelsen i hænde **senest 16. april 2021**.Fonden Hoffmanns Minde
c/o Ansgarstiftelsen
Att. Thomas Jacob Larsen
Gammel Kongevej 15 A
1610 København V**Martin Ryom**

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:**Katolsk Bispekontor**

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

AnnoncerFor booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.**Palle Vinther**

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

De nordiske biskopper om Den hellige Josefs år

”Da Josef var vågnet op af søvnen, gjorde han, som Herrens engel havde befalet ham, og tog hende til sig som sin hustru” (Matt 1,24a)

HYRDEBREV Således slutter evangelisten Matthæus’ beretning om Josefs drøm, hvor Gud forklarer sin plan med Maria for ham og indgyder ham mod. Josef, som Gud talte til i drømme, har med sin ydmyge trofasthed en diskret og skjult rolle i evangelierne, og en vigtig rolle i frelseshistorien. “Jesus så Guds ømhed i Josef” (Patris corde, 3). I Kirkens tradition har Josef fået en stadig større betydning. Pave Frans har betonet Josefs rolle i vort kristne liv, ikke mindst i liturgien, da han foreskrev, at han altid skulle nævnes i den eukaristiske bøn. Dette år, som er udråbt til Josefs år, giver os mulighed for at lære Josef bedre at kende og

bede om hans hjælp for at kunne efterfølge Jesus nærmere.

1. Josef er en troens og retfærdighedens mand (jf Matt 1,19). Ligesom Abraham, vor fader i troen, skildres han som en retfærdig mand. Han ville ikke volde Jomfru Maria nogen skam eller skade hende. I ham virkeliggøres det bibelske ideal: Denne mand er kaldet til at leve i tro og retfærdighed. Josef lytter til Guds røst og følger Guds vilje, selv om det kræver meget af ham og er svært at forstå. På denne måde bliver Josef en lærer for os, når vor tro bliver prøvet, og han lærer os selv i vanskelige situationer at stole på Gud.

2. Josef er en bønnens og stilhedens mand. Vi har ikke fået overleveret ét eneste ord fra Josefs mund. På den anden side synes han at have lyttet til Guds befaling (jf Matt 1,24). I lydighed fuldførte han det, Gud ønskede af ham. Vi har brug for stilheden som et helligt rum, hvor vi kan lære at opfatte Guds diskrete, men tydelige røst. Som den fromme jøde, han var, må vi formode at Josef var hjemme i Skriften og i sin bøn “drøvtyggede” Guds ord. Han har helt sikkert også lært Jesus at bede. Teresa af Avila ser Josef som vor læremester i kunsten at bede. Kan vi ikke finde en åndelig vejleder, kan vi altid henvende os til Josef.

3. Josef er familiens beskytter (jf Matt 2,13-23). I farens stund påtager han sig ansvaret for sin lille familie og dens sikkerhed i Egypten, og vender siden tilbage til Nazareth. Vi ved ikke meget om deres daglige liv hjemme i Nazareth. Det var sikkert vanskeligt og ansvarsfuldt for Josef at skulle forsørge sin familie. Når vi

betrakter Den hellige Families liv, giver det os inspiration til vort eget familieliv. Jesus er i centrum, siden kommer Jomfru Maria som Jesu og vor moder, mens Josef forbliver lidt i baggrunden. Med denne diskrete, tjenende og beskyttende opgave bliver han et forbillede for enhver far. Vi ved, hvor vigtig farens rolle er for en harmonisk børneopdragelse. Derfor er det glædeligt at se, hvordan fædre mere og mere tager deres rolle alvorligt og tager sig godt af deres børn, og gerne bruger tid sammen med dem. Det er et opmuntrende tegn, ikke mindst i en tid hvor mange fædre svigter deres ansvar eller er fraværende.

4. Josef er et forbillede og en forsvarer for arbejderne. Som de fleste mennesker måtte Josef forsørge sig og sin familie gennem arbejde. I bibelsk forstand har arbejdet altid haft en særlig værdi. Det er også et kald til at tage del i Guds skabelse. Gennem vores daglige, og til tider hårde arbejde kan vi, ligesom Josef, samarbejde med Skaberen og dermed give udtryk for

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks stregkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 5
 9. april 2021 · 47. årgang

PP
 DANMARK

skabningens skønhed. Desværre er mange arbejdstagere berøvet deres værdighed og udsættes for forskellige former for udnyttelse. “En arbejder er sin løn værd” (1 Tim 5,18). Derfor er der brug for Josef som en særlig hjælper. Han kan inspirere os alle til at arbejde i Jesu nærvær og for Jesu skyld. Så kan vi alle bidrage til at gøre samfundet bedre, mere retfærdigt og fredeligt, alt sammen til Guds ære og alle menneskers bedste.

5. Josef er Jomfru Marias kyske brudgom. Han stod trofast ved hendes side, da Faderens evige Søn, “Gud af Gud, lys af lys” voksede frem i hendes moderliv. I et overseksualiseret samfund giver Josef os alle et værdifuldt vidnesbyrd gennem sin kyskhed. Kyskhed henviser imidlertid ikke kun til det seksuelle og følelsesmæssige liv, men “udtrykker en holdning, som man kan kalde det modsatte af ”besiddende”. Kyskhed er frihed fra besiddelse på alle livets områder. Kun når en kærlighed er kysk, er den virkelig kærlighed. Kærligheden, der ønsker at besidde, ender altid med at være farlig, den fængsler, kvæler og gør ulykkelig. Gud selv elskede mennesket med kysk kærlighed og lod det være frit til at begå fejltagelser og gå imod ham. Kærlighedens logik er altid en frihedens logik, og Josef var i stand til at elske med en usædvanlig frihed. Han satte aldrig sig selv i centrum” (Patris corde, 7). Han er et stort forbillede for alle mennesker, der ønsker at sige: ”Det er ikke længere mig, der lever, men Kristus, der lever i mig” (Gal 2,20). Josef kan hjælpe os med at finde et mere ligeværdigt liv i familien. Han kan især hjælpe mænd til ikke at blive involveret i patriarkalisme eller macho-attituder for at opleve og videregive glæden ved kærligheden i fylde.

6. Josef er Kirkens værnehelgen. Ligesom Josef havde brug for at beskytte Jesus under hans opvækst, må han også beskytte Kristi mystiske legeme, Kirken, under hele dens pilgrimsfærd på jorden. I hverdagen i Nazareth var Josef en trofast og pålidelig hjælper for Jesus og Maria (jf Matt 2,14). Han har også den samme opgave for Kirken, både i rolige tider og i tider med forfølgelse og modgang. Derfor beder vi især om Josefs forbøn for Kirken og de kristne i de lande, hvor de bliver forfulgt. Josef er kirkens værnehelgen. Ligesom Josef måtte beskytte Jesus under hans opvækst, må han beskytte hele Kristi Mystiske Legeme, Kirken

7. Josef er vores forbillede på omsorg. I sit fredsbudskab den 1. januar i år betonede pave Frans, at vi må skabe en “omsorgens kultur” – når han talte om en “mødets kultur”. Josef var tro mod omsorgen for sin familie. Josef sørgede trofast for sin familie. Han er et symbol for alt, hvad man forbinder med omsorg. Han er et symbol på alt det, der kaldes omsorg. Det er derfor ingen tilfældighed, at mange ordensfællesskaber og kristne organisationer, sogne og kirker, står under hans beskyttelse. Vi behøver blot at tænke på Sankt Joseph Søstrene, som i vore lande har bidraget til at skabe en “omsorgens kultur”. Josef kan fortsat inspirere os til at gøre det samme.

8. Josef er flygtningenes og migranternes beskytter. “Stå op, tag barnet og dets mor med dig og flygt til Egypten” (Matt 2,13b). Således sagde Herrens engel til Josef. Denne begivenhed, flugten til Egypten, viser, at Josef deler samme skæbne, som rammer utallige mennesker i dag. Denne skæbne, de store menneskegrupper flugt og migration, er en verdensomspændende udfordring i dag, som ingen kan eller må undslå sig.

Der findes ingen enkle løsninger, men det er hvert menneskes pligt og opgave at bidrage til, at mennesker ikke tvinges til at forlade deres hjem, og – hvis de alligevel er nødt til det – at lindre deres nød under flugten og at tilbyde dem et nyt og værdigt hjem i andre lande, også selv om det kun er midlertidigt. Politikerne er de første ansvarlige, men enhver medborger må bidrage til at skabe et imødekommende klima.

9. Josef er de døendes håb. I vore samfund, hvor der ofte hersker ensomhed og isolation, dør mange i total ensomhed. Vi anbefaler dem særligt til Josefs forbøn, han som i tidens løb altid blev påkaldt mere og mere, for frem for alt at hjælpe de døende. Vi ved, hvor vigtig vor dødsstund er, og at vi må forberede os til vort sidste møde med Herren. Derfor må vi aflægge alt, hvad der er af rodfæstet synd og egoisme i os, og i håb og tillid lægge os selv i Herrens hænder. Med Josef ved vores side bliver det lettere for os at betragte døden som “Søster Død”, sådan som den hellige Frans kalder den. Sorg og frygt for døden rammer ethvert menneske, enten på grund af usikkerheden over, hvad der følger efter det jordiske liv, eller fordi døden er en direkte trussel som følge af vold og nød. Vi kristne er overbeviste om Kristi opstandelse og vores andel i den og er derfor kaldet til at være vidner om livet, til at give trøst og håb.

Josef beskyttede Livets Herre i begyndelsen af hans jordiske liv, og han stillede sit eget liv i Guds tjeneste. Må han hjælpe os med selv at blive livets beskyttere, fra dets undfangelse til dets afslutning, og så længe vi lever på denne jord, hvor så mange mennesker lever under trusler, usikkerhed og foragt. Må den hellige Josef styrke os i vort liv med Gud gennem sin forbøn og sit eksempel, og må han være en hjælper for alle

mennesker i nød.

*Hil dig, Frelserens beskytter
Den hellige Jomfru Marias brudgom.
I din varetægt gav Gud sin enbårne Søn,
til dig satte Maria sin lid;
hos dig voksede Kristus op til manddom*

*Hellige Josef, vær også en far for os,
og vejled os på livets vej.
Opnå for os nåde, barmhjertighed og mod,
og beskyt os mod alt ondt?
Amen.*

Givet på Festen for Herrens Bebudelse, den 25. marts 2021

+Czeslaw Kozon, biskop af København, formand
Kardinal Anders Arborelius, OCD, biskop af Stockholm, næstformand
+Bernt Eidsvig, Can.Reg, biskop af Oslo
+David Tencer, OFM Cap, biskop af Reykjavik
+Berislav Grgic, biskop-prælat af Tromsø
+Erik Varden O.C.S.O., biskop-prælat af Trondheim
+Peter Bürcher, biskop em. af Reykjavik
Marco Pasinato, bispedømmeadministrator Helsinki

Præsteembedets teologi

Vatikanet vært for symposium i 2022 om flere spørgsmål rejst på de seneste bispesynoder.

SYMPOSIUM Bispekongregationens præfekt, kardinal Marc Ouellet, oplyste den 12. april, at Vatikanet i 2022 er vært for et teologisk symposium om præsteembedet. Her vil man også drøfte spørgsmål, der blev rejst på de seneste bispesynoder, fx præstecølibatet, kaldskrisen og kvindens rolle i Kirken.

”Indsigter i den guddommelige åbenbaring om Kristi præstedømme og Kirkens delagtighed i dette præsteembede er et afgørende spørgsmål for vor tid”, sagde han. “På synoderne om familien, de unge og Kirken i Amazonas, blev spørgsmålet om præsteembedet og synodalitet i dens fulde betydning berørt, også med vægt på dåben som grundlaget for alle kald”.

“Tiden er kommet til at gå videre med

disse refleksioner og fremme en kaldsbælgelse og herigennem dele Kirkens erfaringer globalt set”.

Det internationale teologiske symposium, organiseret af bispekongregationen, afholdes 17.-19. februar 2022 i Vatikanet under overskriften ’Mod en grundlæggende teologi for præsteembedet’.

I sin præsentation af symposiet forklarede Ouellet, at mødet skal bidrage til at afklare relationen “mellem de døbtes præsteembede, som 2. Vatikankoncil fremhævede det, og biskoppers og præsters tjenende præsteembede, som Den katolske Kirke altid har bekræftet og specificeret”.

“Denne sammenhæng kan ikke tages for givet i vor tid, fordi den indebærer mange pastorale tilpasninger og involverer økume-

niske spørgsmål, som ikke kan ignoreres, og heller ikke de kulturelle strømninger, der italesætter kvinders rolle i Kirken”.

Adspurgt om symposiet vil genoplive debatterne på bispesynoden om Amazonas i 2019 om vielsen af gifte mænd, *virī probati*, svarede Ouellet, at præsters cølibat ikke vil være hovedspørgsmålet på mødet; men det vil blive adresseret.

Kardinal Ouellet udgav i 2019 en bog om den ubrudte tradition med præstecølibatet inden for den latinske rite med titlen *’Friends of the Bridegroom: For a Renewed Vision of Priestly Celibacy’*.

“Vi er alle opmærksomme på det lave antal kald i mange regioner og spændingerne på grund af divergerende pastorale visioner. Vi er også bevidste om de udfordringer, som skyldes den kulturelle mangfoldighed og migrationen. Vi må heller ikke glemme de ideologier, som ligger bag de døbtes vidnesbyrd og hvordan præsternes tjeneste påvirkes i sekulariserede samfund”, sagde kardinal Ouellet. NM

De europæiske kirker fejrer 20-årsdagen for Charta Oecumenica

Chartret er det første fællesdokument som er blevet udgivet af de europæiske kirker de sidste tusind år.

Tekst: Niels Messerschmidt

ØKUMENI Den 22. april fejrede de europæiske kirker 20-årsdagen for offentliggørelsen af det økumeniske charter *Charta Oecumenica*, som i 2001 blev underskrevet af formændene for Rådet for bispekonferencerne i Europa (CCEE) og Konferencen for europæiske Kirker (CEC) om at fremme et tættere samarbejde og en økumenisk dialog kirkesamfundene imellem i Europa.

Op til årsdagen har kardinal Angelo Bagnasco (præsident for CCEE) og rev. Christian Krieger (præsident for CEC) udsendt en fælleserklæring, hvori de “takker Gud for den fred, vi har oplevet og resultaterne af den globale økumeniske bevægelse [...] i det daglige liv på områder som et fælles vidnesbyrd på det teologiske plan og økumenisk handling på det lokale niveau i de tværkirkelige ægteskaber”.

“Adskillige interreligiøse initiativer er blomstret frem”, hedder det i erklæringen. “Kirkesamfundene har styrket deres samarbejde hen imod en mere retfærdig og fredelig verden [...] og styrket deres indsats for omsorgen for skaberværket”.

Ifølge kardinal Bagnasco og rev. Krieger har “*Charta Oecumenica*s budskab bidraget til og givet fornyet styrke til denne vækst og transformation”.

Nye udfordringer for de europæiske kirker

Samtidig påpeger formændene for de kirkelige konferencer, at de europæiske kirker og samfunde fortsat er udfordret af menneskelig synd og splittelse: “Gamle og nye kirkesplittelser har brug for at

blive healet, og de samfundsmæssige og økonomiske uligheder kalder på ændrede holdninger og strukturer”.

De henviser også til de igangværende “trusler mod demokratiet og det naturlige miljø”, der kræver en fornyet opmærksomhed på livet i dets helhed og den “genopblussen af væbnede konflikter og terrorangreb flere steder på kontinentet”, hvor der er behov for “anger, tilgivelse og retfærdighed”.

I lyset af denne situation, og midt i Covid-19 pandemien, vil de europæiske kirker “sammen – og i en ånd af enhed –

genbekræfte deres forpligtelse til at vidne om Kristus, vor Frelser”.

Fælleserklæringen fastslår, at for at den kristne enhed “skal være synlig i denne verden” har vi kristne en pligt til at styrke fællesskabet “gennem fælles bøn og handling”, og ved at fremme fred og retfærdighed i verden.

De tolv indsatsområder

Charta Oecumenica er det første fællesdokument, der er blevet udgivet af de europæiske kirker de sidste tusind år. Chartret, der blev underskrevet i Strasbourg den 22. april 2001 af kardinal Miloslav Vlk og Metropolitan Jeremias, og siden er blevet oversat til 24 sprog, fastlægger tolv indsatsområder i de økumeniske bestræbelser.

Indsatsområderne inkluderer at forkynde evangeliet sammen, at arbejde for kirkelig enhed, at samarbejde, at bede sammen, at fortsætte dialogen, at forsone folk og kulturer, at medvirke til at forme Europa, at værne om skabelsen, at uddybe relationerne med jødedommen og at fremme relationerne med islam og andre religioner og verdensanskuelser.

Fra underskrivelsen af det økumeniske charter i 2001 i Strassburg. På billedet ses kardinal Miloslav Vlk og Metropolitan Jeremias.

Bogaktuelt

Nye udgivelser.
Læs mere på side

5

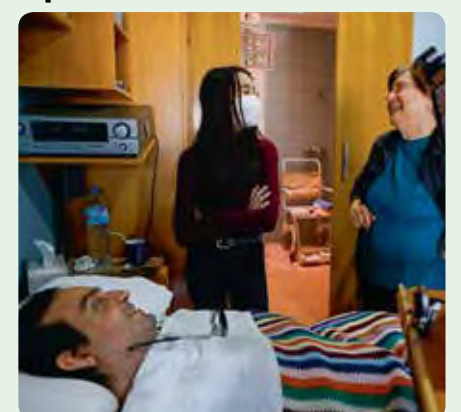
Birgitta

Hun inspirerer mig i mit liv.
Læs mere på side

6

Spanien

Lov om aktiv dødshjælp vedtaget.
Læs mere på side

8

Harald Kidde

Kierkegaards spor i hans forfatterskab.
Læs mere på side

12

KO mener

Kirkens væsentligste opgave

Uden bøn smuldrer alt, og ethvert initiativ til kirkelige reformer bliver blot visse gruppers forslag, og ikke inspireret af Helligånden, siger pave Frans.

Alt i Kirken stammer fra bøn og alt vokser takket være bøn, sagde paven under generalaudiensen den 14. april.

Uden bøn bliver Kirken "en tom skal", som har mistet sin lejer og "ej længere besidder sine kilder til varme og kærlighed". Den ender med at bestå af grupper af "troens iværksættere", velorganiserede og travlt optaget af velgørende aktiviteter, men mangler tro.

Troens åndedræt er bøn, minder paven os om. "Vi vokser i tro, når vi lærer at bede", og med tiden – især efter kriser eller vanskelige perioder – bliver vi opmærksomme på, at vi uden tro ikke kunne have udrettet det, og at bønningen var vores styrke.

Det er grunden til, at grupper eller fællesskaber dedikeret til bøn blomstrer i Kirken som åndelige centre og små oaser, hvor intens bøn deles og broderligt fællesskab udøves dag for dag. Det puster liv i Kirken og samfundet.

"At bede og arbejde i fællesskab holder verden i gang", siger paven.

Ønsker Djævelen at angribe Kirken, begynder han med at dræne dens kilder og forhindre bønningen: "Vi ser det i visse grupper, som er enige om at fremme kirkelige reformer og forandre Kirkens liv". De er måske endda velorganiserede og har medietække, "men man sporer ingen bøn".

Disse grupper, forklarer paven, kan fremsætte interessante idéer og forslag, men disse fremkommer kun ved at tale med og gennem medierne, ikke gennem bøn.

Bønningen åbner døren til Helligånden og inspirerer Kirken på dens vej fremad. Men forandringer i Kirken uden bøn er ikke forandringer foretaget af selve Kirken, men er forandringer foretaget af grupper, advarer Frans.

Bønningen styrker mennesket og leder dets liv "sikkert fremad" uanset dets livssituation. "Hellige kvinder og mænd har ikke et lettere liv end andre": de har også haft problemer og mødt modstand, siger paven. Men gennem bønningen nærer de hellige deres tros flamme, og selv om de "i verdens øjne ofte kun regnes for lidt, er de i virkeligheden dem, der opretholder den; ikke med våben i form af penge og magt, kommunikationsmedierne osv., men med bønnens våben".

De kristne, forklarer paven, burde spørge sig selv, om de beder og reflekterer over, hvordan de beder. Beder de fx "som papegøjer eller beder de med deres hjerte?" Og beder vi sammen med Kirken eller "beder vi lidt efter vore egne idéer og får vore idéer til at blive bøn? Det er en hedensk og ikke en kristen bøn", forklarer paven.

Kirkens væsentligste opgave er, og har altid været, at bede og lære folk at bede og videregive "troens lampe og bønnens olie fra generation til generation".

"Uden tro kollapser alt og uden bøn slukes troen", siger pave Frans. Men så længe "bønnens olie findes" vil troens lampe altid være tændt på jorden.

NM

"Jeg er trist over tabet af tro og fornuft i Europa"

Vatikanets statssekretær siger, at Kirkens reaktion på samfundsmæssige forandringer bør være "at give et sammenhængende og overbevisende vidnesbyrd om det kristne liv".

Tekst: Niels Messerschmidt

INTERVIEW Kardinal Pietro Parolin, Vatikanets statssekretær, sagde i et interview til det spanske radionetværk COPE den 5. april, at de europæiske love om aktiv dødshjælp og abort ikke blot udgør et tab af tro, men også et tab af fornuft.

"Jeg er trist over tabet af tro i vores Europa, i vore kulturer og vore lande, og de antropologiske ændringer, der sker, og hvordan menneskets identitet devalueres", sagde kardinal Parolin i interviewet.

"Hvorfor? Paven har sagt det gentagne gange, hvilket har overrasket mig meget. Han siger fx, at spørgsmålet om abort ikke er et religiøst spørgsmål. Helt fra begyndelsen af, og i Kirkens første dokumenter, har vi kristne haft en helt afvisende holdning til abort, baseret på fornuftsargumenter. I dag er det grundlæggende problem, sådan som Benedikt XVI påpegede det, fornuftsmæssigt og ikke trosmæssigt".

Kardinal Parolin sagde, at Kirkens svar på disse samfundsmæssige forandringer bør være "at give et sammenhængende og overbevisende vidnesbyrd om det kristne liv".

"Jeg oplever, at situationen i dag minder om den i Kirkens første århundreder, hvor apostlene og de første disciple kom til samfund, der ikke havde kristne værdier, men hvor de første menigheders vidnesbyrd ændrede mentaliteten og introducerede evangeliets værdier i datidens samfund. Jeg tror, noget lignende må ske i dag", sagde han.

Kirken i Kina

Den 66-årige Pietro Parolin, der har været Vatikanets statssekretær de seneste otte år, sagde, at han betragtede det kirkelige diplomati som en måde at udøve sin præstegerning på.

"Vi står til tjeneste for fællesskabet og forsvarer Kirkens frihed og religionsfriheden. Sådan betragter jeg diplomati".

José Luis Restán, COPE's redaktionschef, sagde under interviewet, at han ikke ønskede at udfritte Parolin om Vatikanets

aftale med Kina om udnævnelsen af biskopper, som er blevet kritiseret fra mange sider, og som blev forlænget i oktober sidste år, men at han gerne ville høre om kardinalens indtryk af Kirkens liv i Kina, og "hvad der fremover står på spil i dette store og komplekse land".

Parolin svarede, at fremtiden "er det perspektiv, vi anlægger på dette emne". "Kirken i Kina er helt bestemt en vigtig bestanddel af Den katolske Kirke, og vi vil gøre alt, og har gjort alt for at hjælpe det katolske samfund, som fortsat er lille, men besidder stor styrke og vitalitet".

"Hvad, der kan gøres, vil blive gjort for at sikre Kirken et normalt liv i Kina", sagde Parolin og påpegede, at en del af det normale liv for landets katolikker er at være i fællesskab med paven, hvilket aftalen forsøger at sikre ved, at fremtidige biskopper både skal godkendes af Vatikanet og af landets

kommunistiske styre".

"Men det må ikke få os til hverken at glemme eller ignorere de lidelser og følger, som katolikkerne i Kina er udsat for", tilføjede Parolin: "Heldigvis giver deres vedholdenhed i troen Kirken et håb for fremtiden".

Kardinalen kommenterede også pavens apostoliske rejse til Irak den 5.-8. marts i år, som han beskrev som "meget emotionel".

"Kirken har lidt, idet landets kristne har været hårdt ramt af diverse konflikter og kræfter, der ønsker at oprykke den kristne tro fra landet. [...] Men Iraks kristne har givet os et vigtigt troens vidnesbyrd, som rækker lige indtil martyriet. Af dem kan vi lære meget", sagde kardinal Parolin, der ledsagede paven under besøget.

"Nogle gange forekommer det mig, at vi kristne i Europa, i Vesten, er indifferente overfor vore trosfæller. Jeg ville ønske, at der var større solidaritet, mere nærhed og flere måder, hvorpå vi kan udtrykke vor støtte og hjælp til dem. De irakiske kristne kan lære at holde ud i troen trods alle de vanskeligheder, de har gennemlevet, men de beder os samtidig om at vise dem større solidaritet", sagde kardinalen.

I et interview opfordrer Vatikanets statssekretær, kardinal Pietro Parolin, Kirken i Vesteuropa til at konfrontere samfundsmæssige forandringer med et sammenhængende og mere overbevisende kristent vidnesbyrd. Foto: KTO.

Den nyudnævnte biskop for det konfliktfyldte region nord for Mombasa ved Kenyas kyst skal ikke kun tackle konflikter med den islamiske gruppe Al Shabab, men også udbredelsen af coronasmitten. Foto: Nik Bredholt.

Ny biskop i et konfliktramt område

Willybard Lagho, den nye leder af bispedømmet Malindi i Kenya, har besøgt Danmark i 2015.

KENYA Den 19. marts blev Willybard Lagho indsat som biskop i bispedømmet Malindi nord for Mombasa ved Kenyas kyst. Flere i Danmark vil kende Willybard Lagho i Danmark fra hans besøg i 2015 i forbindelse med hans arbejde for dialogen mellem kristne og muslimer, mens han var generalvikar i ærkebispedømmet Mombasa. Her fik han også midler fra Danida til arbejdet med at samle de religiøse ledere i et råd for hele kystregionen. Willybard Lagho har tillige været citeret i pressen omkring angreb på kristne.

Det er første gang, at bispedømmet Malindi får en lokal biskop, selvom Malindi også er det sted, hvor kristne først ankom med skib i Østafrika, da den portugisiske søfarer Vasco da Gama ankom i 1498.

Bispedømmet dækker området op til grænsen med Somalia, og området har været påvirket af den konflikt, der har stået på i mange år med den islamistiske gruppe kaldet Al Shabab. Denne konflikt vil også fremover være en stor udfordring for den nye biskop.

Nik Bredholt

Urbi et Orbi: "Den opstandne Kristus er vort håb"

Paven bad verdenssamfundet om at bringe konflikterne i Syrien, Yemen og Libyen til ophør, da han kom med sit traditionelle påskebudskab søndag den 4. april. Paven kalder det "en skandale" at konflikterne ikke er stoppet.

PÅSKEN Første påskedag fejrede pave Frans messe i Peterskirken og sluttede med at holde sit traditionelle påskebudskab inden han gav sin *Urbi et Orbi*-velsignelse – til byen (Rom) og til verden. Det skete i år ikke fra balkonen ved Peterskirken, men inde i selve kirken.

På grund af corona-restriktionerne var der kun 200 personer til stede i kirken. Normalt fejres påskens glade budskab om Kristi opstandelse foran tusindvis af pilgrimme og andre fremmødte på Peterspladsen, men på grund af pandemien blev den i år, ligesom sidste år, holdt inde i Peterskirken.

I sit påskebudskab bad paven om at bringe de mange væbnede konflikter i verden til ophør; "i det elskede og krigshærgede Syrien, hvor millioner af mennesker lever under umenneskelige forhold, i Yemen, hvor situationen er blevet mødt med en øredøvende og skandaløs stilhed, og i Libyen, hvor der endelig kan skimtes håb".

Paven berørte i sit påskebudskab også coronapandemien og opfordrede til, at de fattige lande også får adgang til vaccinerne:

"I en ånd af 'vaccine-internationalisme' opfordrer jeg derfor det internationale samfund til at yde en fælles indsats for at overvinde forsinkelserne i distributionen af vaccinerne, og til at fremme en fordeling

Normalt kommer paven med sit traditionelle påskebudskab fra Peterskirkens balkon foran tusindvis af pilgrimme og andre fremmødte på Peterspladsen, men på grund af pandemien blev den i år, ligesom sidste år, holdt inde i Peterskirken. Foto: Filippo Monteforte/Pool via Reuters.

af vacciner til især de fattigste lande. Må den opstandne korsfæstede være en trøst for dem, der har mistet deres arbejde eller er i alvorlige vanskeligheder og står uden passende social beskyttelse. Må Herren inspirere de offentlige myndigheder, så alle og især de mest trængende familier tilbydes den nødvendige hjælp til deres forsørgelse".

Paven berørte også restriktionernes indvirkning på religionsudøvelsen: "Også dette år har mange kristne forskellige steder måttet fejre påske under strenge restriktioner, i nogle tilfælde uden at have adgang til de liturgiske fejring. Vi beder om at disse restriktioner, ja, alle begrænsninger i religionsudøvelse og religionsfrihed i verden, må ophæves, så alle igen kan tilbede Gud og lovprise ham".

"I dag genlyder Kirkens budskab over hele jorden: 'Jesus, den korsfæstede, er stået op, sådan som han selv sagde det. Halleluja!' [...] Lad os aldrig glemme midt i de mangfoldige vanskeligheder, vi nu gennemlever, at vi er blevet helbredt ved Kristi sår (jf 1 Pet 2,24). I opstandens lys er vore lidelser blevet forklaret. Der, der var dødt, er nu blevet levende: det, der var sorg, er nu blevet vor trøst. Ved at omfavne korset gav Jesus vore lidelser mening, og nu beder vi om at de velgørende virkninger af denne helbredelse må sprede sig over hele verden. Kære brødre og søstre. I ønskes en god, hellig og fredfuld påske!", sluttede paven sit påskebudskab stående i Peterskirken.

NM

Kort nyt

Under halvdelen af alle amerikanere er tilknyttet en kristen kirke, synagoge eller moské. Ifølge en ny Gallupundersøgelse praktiserer 47% af amerikanerne deres tro i en menighed. I 1990'erne var det godt 70%, i 2019 50%. Ifølge analyseinstituttet har denne udvikling stået på i tyve år.

Den nedadgående tendens skal ses i lyset af det stigende antal *nones*, dvs. folk uden et religiøst tilhørsforhold. Hver 5. amerikaner tilhører gruppen af *nones*, hvis andel nu er næsten lige så stor som USA's katolikker og evangelikale.

Kirkerne, synagogerne og moskéerne mister deres tag blandt de unge generation, men også ældre synes at vende de religiøse institutioner ryggen. I 2010 tilhørte 73% af amerikanerne, født efter 1945, et religiøst samfund. I 2018 udgjorde det 66%.

Den kirkelige paraplyorganisation Danske Kirkers Råd er blevet optaget i det nye Rådet for Menneskerettigheder for perioden 2021-2025. Rådet sidder i maksimalt fire år, hvorefter en fornyet høring skal sikre, at rådet til stadighed afspejler synspunkterne hos organisationerne for menneskerettigheder.

Det er første gang, at rådet har valgt at have en religiøs repræsentation og således også har optaget Det jødiske Samfund, Dansk islamisk Trossamfund og Resam (Religion & Samfund), der søger at bidrage til samfundets positive udvikling ud fra den præmis, at Danmark er et kristent samfund.

Det lettiske parlament afslog i slutningen af marts at legalisere aktiv dødshjælp. Forslaget blev præsenteret i parlamentet som et borgerinitiativ, der havde samlet over 10.000 underskrifter.

Borgerinitiativet med navnet 'For en god død' drejede sig om at tillade aktiv dødshjælp for personer med en terminal sygdom.

I Portugal har Forfatningsdomstolen blokeret parlamentets beslutning om om at tillade aktiv dødshjælp og lægeassisteret selvmord, som blev stemt igennem i januar. Ifølge domstolen var lovforslaget for vagt til at kunne godkendes, og spørgsmålet er nu sendt tilbage til parlamentet. Ifølge repræsentanter for socialistpartiet, der har været den drivende kraft bag lovforslaget, vil loven blive omformuleret og sendt til afstemning igen.

Hans Küng er død

Den fremtrædende schweiziske teolog, der kom på kant med Vatikanet for sine kirkeligt liberale synspunkter, blev 93 år.

TEOLOGI Den katolske teolog Hans Küng, hvis forsøg på at finde udtryk for teologien, der passede til moderne menneskers erfaringsverden, bragte ham i modsætningsforhold til den officielle Kirke i slutningen af 1970'erne, døde den 6. april i sit hjem i Tübingen, Tyskland.

Den schweiziskfødte teolog og katolske præst, der underviste i Tübingen fra 1960 til 1996, var både anerkendt og omstridt verden over. Flere af hans bøger blev bestsellers og solgte i millionoplag, og oversat til mere end 30 sprog, fx (*Christ sein*, 1974; *Existerer Gott?* 1978; *Credo*, 1992; *Christentum*, 1994).

Küng studerede ved det pavelige Gregoriana universitet i Rom og opnåede en doktorgrad i teologi fra det katolske institut på Sorbonne i 1957. Han blev præsteviet i 1954 og underviste ved universitetet i Münster i Vesttyskland (1959-60) og ved universitetet i Tübingen (1960-96), hvor han også ledede Institut for Økumenisk Forskning fra 1963. I 1962 blev han udnævnt af pave Johannes XXIII til en peritus (teologisk konsulent) for Det 2. Vatikankoncil (1962-65).

Frataget undervisningsretten

Med sine kritiske bøger om Kirkens strukturer (*Die Kirche*, 1967) og læren om pavens ufejlbarhed (*Unfejlbar?* 1970) rejste Hans Küng en debat, der endte med, at Troslærerkongregationen i 1979 fratog ham retten til at undervise. Küng fortsatte dog som professor i økumenisk teologi i Tübingen, og han beskæftigede sig siden indgående med den interreligiøse samtale (*Christentum und Weltreligionen*, 1984; *Judentum*, 1991) og med spørgsmålet om en global etik.

Küng betragtede sig selv som en "loyal katolsk teolog", men det var der ikke udelte enighed om. Hans kritik af Kirken, de to paver Johannes Paul II og Benedikt XVI, cølibatet, og den lukkethed, som omgærdede den romerske kurie, blev med årene både hård og til dels aggressiv.

Han afviste doktrinen om pavelig ufejlbarhed og blev som følge heraf, i 1979, frataget retten til at undervise præstestuderende i katolsk teologi. Det resulterede i, at der blev oprettet et selvstændigt økumenisk institut uden for det katolske teologiske fakultet i Tübingen, der siden blev reintegreret i det katolske fakultet.

De sidste 30 år viede Küng sig til projektet 'Verdensetik', dialogen mellem kulturer og verdensreligionerne. Projektet byggede på overbevisningen om, at uden fred mellem religioner vil det ikke være muligt at opnå fred mellem nationerne. Tænkningen byggede på Immanuel Kants filosofi og undersøgte spørgsmålet om, hvilke værdier kan forene alle mennesker og alle religioner. Küng modtog mange priser, herunder mere end et dusin æresdoktorgrader, skriver nyhedsbureauet KNA.

Hans Küng.

Anerkendt og kontroversiel

I forbindelse med meddelelsen om Küngs død udsendte det pavelige Livets Akademi følgende besked via Twitter: "En betydningsfuld skikkelse i forrige århundredes teologi er gået bort. Hans idéer og analyser vil altid få os til at reflektere over Kirken, kirkerne, samfundet og kulturen".

Den tyske Bispekonference udsendte en meddelelse ved hans død, hvor de betegner Hans Küng som en "anerkendt og kontroversiel forsker". I sit arbejde som præst og videnskabsmand var han optaget af at "gøre evangeliets budskab forståeligt og give det en plads i de troendes liv", skrev bispekonferencens formand biskop Georg Bätzing. Han lagde særlig vægt på Küngs forpligtelse til "en levende økumeni" og interreligiøs dialog. "Selv om der var spændinger og konflikter mellem teologen og Kirken, vil jeg takke ham eftertrykkeligt for hans mangeårige engagement som katolsk teolog i formidlingen af evangeliet". NM

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

SOS FORBØN

VI BEDER SAMMEN - VI BEDER FOR DIG

Den diskrete diplomat, kardinal Edward Cassidy, er død

Kardinal Edward Cassidy døde den 10. april 96 år gammel i Newcastle, Australien.

DØDSFALD Den australskfødte kardinal var i mere end et årti formand for det pavelige råd for fremme af kristen enhed. Han huskes også for sin mangeårige indsats i Vatikan-diplomatiets tjeneste, hvor han mødte moderne helgener som Teresa af Calcutta og ærkebiskop Óscar Romero, en lang række statsoverhoveder og alle paverne efter Pius XII.

Edward Cassidy indtrådte i Vatikanets

diplomatisk tjeneste i 1955 og tjente herefter i Den hellige Stols missioner i Indien, Irland, Portugal, USA, El Salvador, Argentina, Taiwan, Bangladesh, Sydafrika, Lesotho, Kina og Nederlandene.

I sine 33 år som diplomat for Den hellige Stol var han udstationeret i fire verdensdele – noget, som skulle vise sig nyttigt i hans arbejde for de kristnes enhed og relationerne til det jødiske samfund.

Kardinal Cassidy vendte tilbage til Rom i 1988, hvor han blev udnævnt til kardinalstatssekretær – hvilket svarer til pavens stabschef.

Et år senere blev han udnævnt til formand for det pavelige råd for fremme af kristen enhed, som er dedikeret dialogen og samarbejdet med andre kristne kirkesamfund, hvilket gjorde ham til en af Australiens højest rangerede prælater i Vatikanets tjeneste nogensinde.

I 1990 modtog han den fornemme *Order of Australia* som en anerkendelse af hans mangeårige tjeneste for religiøse anliggender og internationale relationer.

Den hellige pave Johannes Paul II forfremmede ham i 1991 til kardinaldekan, inden han i 2001 lod sig pensionere efter mere end fire årtier i Vatikanets tjeneste.

NM

Foto: Wikipedia.

Arbejdets værdighed vender tilbage

Tidligere medlem af Underhuset udgiver bog med inspiration i katolsk sociallære.

SOCIALLÆRE Jon Cruddas, der fra 2001-2010 sad i Underhuset valgt for Labour, skriver i det britiske tidsskrift *the Tablet* den 17. april om to vigtige jubilæer. For lidt over et år siden blev Keir Starmer valgt til leder af Labour-partiet, og for næsten 130 år siden udkom rundskrivelsen *”Rerum novarum”* af pave Leo XIII. Pavens rundskrivelse blev skrevet ti år før grundlæggelsen af det britiske arbejderparti. I en tid med store samfundsomvæltninger, der øgede uligheden i samfundet, skrev paven om arbejdet som det, der giver mennesket dets grundlæggende værdighed.

Pave Frans viderefører traditionen ved at tale om ethvert menneskes umistelige værdighed; men denne værdighed er under pres i dag, siger Cruddas med et citat fra den amerikanske bioetiker Ruth Macklin:

”Værdighed er et værdiløst begreb inden for medicinsk etik og kan uden tab af indhold elimineres”. Men – siger Cruddas – der må findes nogle moralske minimumsstandarder,

der kan accepteres af alle, hvadenten de har et sekulært-humanistisk eller et religiøst ståsted.

I katolsk forstand skyldes denne værdighed, at personen er skabt i Guds billede – i sækular forstand skyldes værdigheden det enkelte menneskes autonomi og mulighed for at vælge frit. Den essentielle værdighed i den menneskelige person ligger i den pligt, vi har til at skride ind over for krænkelse af menneskets værdighed i form af folkedrab, tortur, tyranni eller udbytning. Denne værdighed fastholdes også i artikel 1 og 2 i FN’s menneskerettighedserklæring, hvor det fastslås, at alle mennesker er født frie og lige med hensyn til værdighed og rettigheder.

Pave Johannes Paul II fastholdt i sin encyklika *Laborem exercens* 90 år senere den forståelse af arbejdet, som Leo XIII udfoldede i *rerum novarum*. I *Laborem exercens* fastholdes det, at arbejdet er essentielt for menneskets natur og at

Leo XIII. Foto: Wikipedia.

arbejdet skal prioriteres over kapitalen.

Deraf følger, at arbejderne må beskyttes i deres værdighed. Arbejdsløshed, usikkerhed i ansættelsen, uligheder i løn og teknologiske forandringer kan krænke menneskets værdighed. Pave Frans følger op på denne tradition, når han siger: ”Vi får ikke vores værdighed fra magt eller penge eller kultur. Vi får vores værdighed fra arbejdet” (2013).

Pandemien har på mange måder vendt op

og ned på alt, siger Cruddas. Vi har stået over for døden som individer, familier og samfund. Den har fået os til i højere grad at værdsætte de jobs, vi måske før ikke lagde så meget mærke til – som for eksempel sygeplejersker, chauffører, ansatte i supermarkeder og rengøringsarbejdere. Vi har indtil for nyligt fået at vide, at mange af disse jobs snart ville blive automatiseret.

Cruddas mener, at Labour-partiet i de seneste år har mistet begrebet om, hvad det gode liv indebærer. Man har regnet med, at robotter ville afskaffe mange typer arbejde og har ikke været vågne nok over for udhulingen af de ansattes rettigheder på det nye arbejdsmarked, hvor arbejdernes ansættelsesforhold i mange tilfælde forringes. Men pandemien har igen sat dette problem i centrum.

LR

Jon Cruddas har lige udgivet *The Dignity of Labour*. Her analyserer han hvad marxistisk og socialdemokratisk tænkning i tidens løb har haft at sige om arbejdet. Han argumenterer her for, at socialister – efter COVID-19 må anlægge en mere etisk socialistisk politik.

Gennem dåben ind i Kirken Den hellige Josef viser vej

To nye udgivelser fra Pastoral-Centret.

TROSOPLÆRING To nye udgivelser fra Pastoral-Centret sætter fokus på dåbsoplæring og bønslivet. ”Tillykke med dåben” er tænkt som en hilsen fra den menighed, barnet bliver døbt i og tænkes udleveret til forældrene ved dåben. Hæftet får samlet alt væsentligt til en første indføring i dåb, kommunion og firmelse på kun 10 sider. Her præsenteres menigheden som vores hjem, hvor man kan finde inspiration og næring til tros livet og møde andre døbte, der kommer i kirken, fordi troen betyder noget for dem.

Familien beskrives som en lille huskirke, hvor børnene gøres fortrolige med troen gennem forskellige former for bord- og aftenbønner og ritualer, når man skal sove. Forældrenes rolle som forbilleder og barnets første og vigtigste troslærer betones.

Her er forslag til at skabe en god kirkegang for børn – og hvordan barnet kan spille en

aktiv rolle – for eksempel ved at ministrere. Højtiderne og hvordan man kan fejre dem vises gennem eksempler med traditioner fra forskellige hjem.

Hæftet indeholder også inspiration til, hvordan man skaber kontakt til andre katolske børn gennem legeaftaler, menighedens sociale arrangementer og sommerlejre med DUK.

Oplysninger om Caritas Danmark, Pastoral-Centrets materialer, katolske skoler i Danmark og kirkeskatteaftale følger med.

Alle kender Sankt Josef – men hvor meget ved vi egentlig om ham? I anledning af at pave Frans i november 2020 udråbte et Sankt Josefs år har Pastoral-Centret udgivet et lille hæfte med en novene til Sankt Josef. En novene er en 9-dages bønssandagt. Traditionen stammer fra pinsenovenen – de ni dage mellem Kristi Himmelfartsdag og pinse (ApG 1,14). Formålet med udgivelsen, som præstestuderende Daniel Ebert er ansvarlig for, er at komme ud over klicheerne og se dybderne i en helgen, som har meget at give os. Indledningen med et citat fra Sankt Teresa af Avila er en

opfordring til at betro sig til den hellige Josefs omsorg.

Her findes dagens bøn og meditations-tekster fra bibel, katekismus og forskellige helgener.

LR

Hellige Josef, bed for os. Novene til Sankt Josef. 75 sider. Pris: 79 kr. Udgiver: Pastoral-Centret. Hæfterne kan købes på: pastoral.dk/shop/54-katolsk-tro/.

En skrøbelig idyl

Max Ulrich Klinker skriver roman om krig og kærlighed

Tekst: Lisbeth Rütz

FORFATTERSKAB Winston Churchill himself kikker på bogens omslag bistert ud på læseren gennem et rødvinsglas, flot draperet med et stykke gammel gobelin. Et militært propelfly summer omkring i baggrunden, og for foden af glasset ligger et *Distinguished Flying Cross* – en tapperhedsudmærkelse, der gives til officerer i RAF.

Det handler om krig og kærlighed i Max Ulrich Klinkers nye bog med udgivelsesdato på skæbnedagen 9. april. Hitler har invaderet Polen og en gruppe Royal Air Force-piloter forbereder sig ved et slot langt ude på landet i Frankrig på den krig, der må komme. Men krigen kommer aldrig rigtig i gang i "Pastorale", der er Max Ulrich Klinkers fjerde udgivelse. Vi er nemlig i Frankrig i 1939-40 i perioden mellem september 1939 og foråret 1940 – af journalister kaldet *The Phoney War*, fordi der ingen større krigshandlinger var. Krig, kærlighed og flyvning er gammelkendte elementer fra Max Ulrich Klinkers noveller; men her driver de for første gang en handling, der folder sig ud på over 600 sider. Og lad det være sagt med det samme. Klinker formår at holde dampen oppe, så man vender den ene side efter den anden, spændt på hvad der sker.

Pastorale defineres ofte som en kunstnerisk fremstilling af en landlig idyl, og på overfladen er der da også masser af idyl i bogens beskrivelser af engelske landskaber og landadelens liv på et gods, der bringer Brideshead i erindring. Hovedpersonen, den danske Herman, har meldt sig som frivillig til Royal Air Force og er blevet uddannet til pilot. På et gods møder han den stilfulde Anne, som han hurtigt bliver forlovet med. Overfladisk set synes verden at være i balance. Vi følger Hermans og andre unge piloters liv under orlov i England og på deres base Château de Hermance i Nordfrankrig. Godsets jødiske ejer, baron Finkelstein, er for længst flygtet, og de engelske piloter deler opmærksomheden mellem skydeøvelserne og vilde fester med årgangsvine fra baronens kælder. Idealerne er stadig intakte. "Vi er luftens riddere, arvinger til Ca-

melot", siger Hermans overordnede, der stadig lever efter Manfred von Richthofens gentlemanideal, hvor man skyder fly ned, men ikke piloter. De første kamphandlinger starter da også ambitiøst med at begrave hinanden i værdighed og orden.

Mens Hermans overordnede prøver at opretholde forestillingen om krig som en gentlemen sport, konfronteres Herman hurtigt med dens gru og absurditet. Vennen Edward mister sammen med to andre livet ved en tragisk flyulykke på flyveskolen i England inden det hele overhovedet er begyndt, og i Frankrig dør svogeren Robert, da Hermans fly ved en fejltagelse bliver skudt ned af en af deres egne. Da den "rigtige" krig er begyndt, stopper romanen. Herman har i mere end en forstand fået taget sin uskyld, og hans forhold til Anne er allerede ramponeret af løgn og bedrag. Udgangen er åben. Herman får en chance til – men kan han udnytte den?

Det eksistentielle aspekt

Eksistentielle valg spiller altid en rolle i Max Ulrich Klinkers forfatterskab, der startede i 2011 med novellesamlingen SMAK – en samling på ni noveller om konsekvenserne af de valg, vi må tage i livet. Man vælger også, når man ikke tager et valg. Det opdager den succesfulde unge advokat, der står i badeværelset og barberer sig. Pludselig falder han om. Nu er han død. Han sidder i den anklagedes stol overfor tre dommere, og han skal forklare dem, hvad det vil sige at elske. "Elske er at værdsætte. Elske er aldrig at tage for givet. Nogen eller noget!". Advokaten får en chance mere og vender tilbage til livet. Også i "Flugten" dør hovedpersonen. Han var kørt træt i ægteskabet og karrieren og ville bare væk fra det hele – ned til tropeparadiset, han havde købt billet til. Men pludselig sker der en trafikulykke, og han står med en enkeltbillet til færgen til dødsriget. Der er ikke flere chancer til ham, for han kunne ikke føle anger over sit liv.

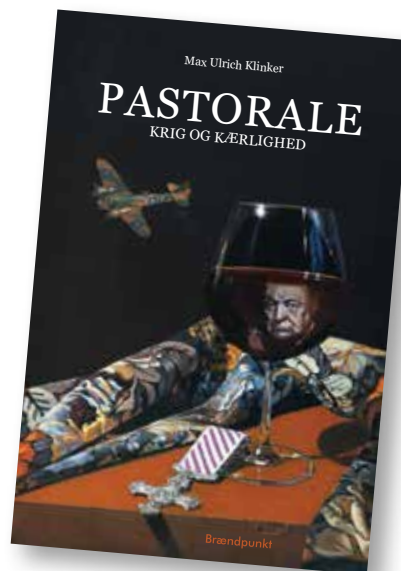
I novellen "Elegi for en bombepilot" mindes en engelsk pilot bombardementet af Dresden i 1945. Mange år efter lider

han stadig af skyldfølelse, fordi han tog et forkert valg og var medskyldig i en krigsforbrydelse. Men da et katolsk medlem af besætningen fremsiger syndsbeholdelsen sammen med resten af besætningen og deler en hostie med dem, er alle med – troende eller ej. Tilgivelse er mulig, hvis man angret.

I "Momenta" møder en engelsk pilot den tysker, der skød ham ned over Aalborg flyvestation i 1940. Mødet ved en mindesammenkomst med fjenden opleves som et privilegeret øjeblik med gensidig medmenneskelig respekt og tilgivelse.

Satire over livet i de høje samfundsklasser

Max Ulrich Klinkers noveller trækker på inspiration fra Somerset Maughams veldrejede historier fra den øverste ende af samfundet. De er præget af en skarp iagttagelsesevne og nådesløs udstilling af menneskelige svagheder. Handlingen fokuserer på mennesker, der har taget de forkerte valg, og udstiller menneskelige laster som grådighed, hævngræde, løgnagtighed og liderlighed. Novelle kommer egentlig af novella – en uforudset hændelse, der pludselig vender op og ned på den situation, man er i. Et par eksempler: I titelnovellen fra samlingen Padderok (2018) er hovedpersonen en dansk kvinde, der føler sig nøgen, hvis hun ikke har mindst en million kroner på sin konto. Hun lever det glitrende jetsetliv med en mand, der har for travlt med sin politiske karriere til at

forstå, hvad der egentlig foregår. Pludselig tager historien en overraskende vending i denne fortælling om mord, afpresning og utroskab.

Penge er omdrejningspunktet for alt i "Et middagsselskab i Rungsted". "Universitetet er spild af tid – man kommer bare i gang med at tjene penge fem år senere", siger den succesfulde iværksætter, der bor på den helt rigtige adresse i Rungsted og har masser af penge. Kunst er et investeringsobjekt, og egentlig dannelse er der ikke så forfærdelig meget af i hjemmet, hvor coffee-table books om kunst ligger fremme, og en lækker sportsvogn i Carporten viser, at der er styr på finanserne. Da gæsterne sætter sig til bords er scenen sat for en raffineret hævn af hustruens utroskab – men det ender grumt for iværksætteren.

I Pastorale viser Klinker, at han også mestrer det store format i romanen, hvor spændingen skal holdes ved lige og personerne bygges op samtidig med at der er scenskift og spring i tid. Vi hører gerne om Anne og Herman igen!

Max Ulrich Klinker: *Pastorale*. 601 sider. Forlaget Brændpunkt 2021. kr. 299,-

Patris Corde – med en faders hjerte

Pave Frans' apostoliske brev om den hellige Josef, Patris Corde ('Med en faders hjerte') foreligger nu i en dansk oversættelse, udgivet af Pastoral-Centret.

OVERSÆTTELSE I december 2020 udråbte Pave Frans til manges overraskelse et år indviet til den hellige Josef. Det skete i anledning af 150-årsdagen for salige Pius IX's proklamation af den hellige Josef som Kirkens værnehelgen med dekretet *Quemadmodum Deus*, som han underskrev den 8. december 1870, og som pave Frans markerede ved at udsende sit apostoliske brev *Patris Corde* – der på dansk har fået titlen 'Med en faders hjerte'.

I sit apostoliske brev skriver pave Frans, at pandemien har fået os til at forstå vigtigheden af, at "vores liv er vævet sammen og opretholdt af almindelige, ofte

oversete mennesker. Mennesker, der ikke optræder i avis- og bladoverskrifter, som ikke optræder i det seneste tv-program, men som i disse tider har helt afgørende roller i udviklingen af vores historie".

I sit apostoliske brev indbyder Frans læseren til at opdage denne person fra evangelierne, som er så central, men som alligevel udfører en ydmyg og tilbagetrukket rolle. Gennem pavens refleksioner skimter vi en Josef-figur, som ikke er så passiv, som man skulle tro. Det er en Josef, der forener sig med Jesus og Maria i sin totale overgivelse til Guds vilje, og dermed er han et forbillede for enhver kristen.

Pave Frans nærer selv dyb hengivenhed over for den hellige Josef. På hans skrivebord står en statue af en sovende Josef, og når han står over for et kompliceret problem, lægger han et stykke papir med en forbøn under Josefs figur. Paven fortæller også, at han hver dag retter en bøn til den hellige Josef. Gennem denne bøn lægger paven bekymrende situationer frem for helgenens forbøn. Bønnen slutter udfordrende: "Lad det ikke siges, at jeg forgæves påkaldte dig".

Forordet til den danske oversættelse af *Patris Corde* er skrevet af biskop Czeslaw Kozon i anledning af den hellige Josefs år.

'Med en faders hjerte' udkom den 19. marts og kan bestilles via Pastoral-Centrets hjemmeside www.pastoral.dk, og koster kr. 59,- ekskl. ekspedition. Den 49 sider lange bog findes også som e-bog.

I anledning af Josef-året har Den nordiske Bispekonference udsendt et hyrdebrev, der kan læses i sin helhed i *Katolsk Orientering* nr. 5, side 16 – eller læses på bispedømmets hjemmeside, www.katolsk.dk. NM

Birgittineroblat: "Jeg kan se den hellige Birgitta overalt i mit liv"

Beata Golubowski er birgittineroblat og tilknyttet Birgittasøstrenes kloster i Maribo. Den Hellige Birgitta af Vadstena er en åndelig ledestjerne for hende, og i sin hverdag forsøger hun at være brobygger mellem søstre i klostret og samfundet – blandt andet ved at mødes på tværs af den kristne tro.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

LÆGORDENER I 2001 boede Beata Golubowski, hendes mand Jerzy og deres to døtre i Grønland, hvor både Beata og Jerzy arbejdede inden for sundhedssektoren. Beata læste i Katolsk Orientering om birgittinere i Maribo. Det er katolske søstre, der er medlemmer af Birgittinerordenen, "Ordo Sanctissimi Salvatoris", Den Allerseligste Frelsers Orden. Søstre var efter næsten fem århundreder fravær kommet tilbage til Danmark, nærmere bestemt Næstved. Ordenen blev grundlagt af den hellige Birgitta i 1370 med hovedkloster i Vadstena i Sverige. Herfra spredte ordenen sig, og i begyndelsen af 1400-tallet blev der stiftet to klostre i Maribo og i Mariager. Efter reformationen blev klostrene imidlertid lukket, og nonnerne måtte forlade landet. Men i begyndelsen af 1900-tallet blev ordenen fornyet af moder Maria Elisabeth Hesselblad, og i 1995 vendte birgittinere tilbage til Danmark.

Beata Golubowski var fascineret af det, hun læste om birgittinere i Katolsk Orientering, og da hun og familien vendte hjem til Danmark, søgte hun mere information om ordenen og dens stifter, den hellige Birgitta af Vadstena.

"Den hellige Birgitta var en fantastisk kvinde, som er blevet et stort forbillede for mig. Jeg ser en moderne skandinavisk kvinde i hende, som var stærk og ansvarsbevidst og havde viljen til at gå Guds vej, selvom det langt fra var nogen let vej. Hun ønskede som barn og ung at vie sit liv til kirken, men blev gift imod sin vilje. Hun formåede at være mor, hustru, ordensstifter og blev Vorherres talerør," siger Beata Golubowski.

Beata Golubowski er født i 1965 og stammer fra Polen. Hun kom til Danmark som politisk flygtning i 1984, og hun og hendes mand, der begge er opdraget i praktiserende katolske familier, fandt

hurtigt ind i en lokal katolsk menighed, først i Nakskov, siden i Roskilde, i Grønland, i Slagelse og så igen i Roskilde, hvor hun og hendes mand også bor i dag og er en del af menigheden ved Sankt Laurentii Kirke. "Vi er alle steder blevet taget så varmt imod, ikke mindst af de danskfødte katolikker.

Vi mødte også hurtigt katolikker, som har rødder i Polen, og det var dejligt og fik os til at føle os hjemme. Vores første år i Danmark boede vi i Nakskov, og vi fik et stærkt fællesskab med andre katolikker der, som havde rødder i Polen," siger Beata Golubowski.

Derfor var det også ekstra spændende for Beata at læse om birgittinernes historie i Danmark og om det gamle kloster i Maribo, som der stadig fandtes ruiner af. Hun og hendes mand besøgte domkirken i Maribo, som oprindeligt var klosterkirke for birgittinere, og i 2003 besøgte hun og hendes mand birgittinere, som i mellemtiden var flyttet til Maribo – til det nybyggede kloster i udkanten af byen, ikke langt fra ruinerne af deres gamle kloster.

"De tog meget varmt imod os og fortalte om ordenens historie og om den hellige Birgitta. I årene efter besøgte vi dem jævnligt og boede i klostrets gæstehus, og der voksede en følelse af fællesskab frem. Når vi var på klostret, deltog vi i tidebønnerne, og vi bad for hinanden. Vi følte, at vi bar noget af deres åndelighed med os ud i verden og ud i samfundet, og jeg blev mere og mere optaget af den hellige Birgitta, som blev et forbillede for mig," siger Beata.

Et andet medlem af menigheden i Roskilde, Ellen Margrethe Birgitta Nelth, havde en stærk tilknytning til birgittinere og deres kloster i Maribo. Hun fortalte Beata mere om birgittinere og forklarede, at hun var knyttet til klostret som oblat,

Fejring af Birgitta Maribo 2015. Privatfoto.

hvilket vil sige, at man lever efter den hellige Birgittas ånd i sin almindelige hverdag uden for klostret. Man deltager ofte i fejringen af eukaristien og reciterer enten laudes eller vesper, læser jævnligt i Bibelen og følger den hellige Birgittas eksempel om kærlighed til den korsfæstede Kristus og hans moder Jomfru Maria. For at blive oblat skal man også forstå og have kendskab til den hellige Birgittas spiritualitet. Beata følte sig med det samme tiltrukket af ideen om at blive oblat, og hendes mand bakkede hende op og støttede hende i det. I 2008 blev hun optaget som novice og begyndte at deltage i oblaternes månedlige sammenkomster på klostret i Maribo, hvor de under ledelse af klostrets priorinde mødes til fælles bøn og læsning af den hellige Birgittas åbenbaringer, følger søstrenes tidebønner og deltager i messen.

"Det er ikke fremmed for mig med et regelmæssigt bønsliv, for jeg er vokset op som praktiserende katolik med kirkegang hver søndag. Særligt min mormor betød meget for min åndelige udvikling som barn; hun havde overlevet to verdenskrige og mistet mange børn til sygdom, men formåede alligevel at bevare sin ydmyghed og taknemlighed og udvise stor omsorg for andre. Hun havde et rigt indre liv og bønsliv, og jeg husker hende sidde med sin rosenkrans og bede," fortæller Beata.

Efter et år som oblatnovice aflagde Beata Golubowski sine oblatløfter i 2009

"Løfteafleggelsen finder altid sted enten på den hellige Birgittas dødsdag den 23. juli eller på hendes helgenkårsdag 7. oktober. Det foregår ved en højtidelig messe, hvor biskoppen eller en præst som biskoppens stedfortræder deltager. Hvert år fornyer man så sine oblatløfter," forklarer Beata.

Hun har oplevet det at være birgittineroblat som en stor berigelse af sit trosliv og en tilskyndelse til at turde stå ved sin tro og dele den med andre, fortæller hun.

"Som oblat er jeg ikke en del af klosterlivet, men jeg føler et fællesskab med søstre. Min opgave er at vidne om Guds kærlighed og min tro uden for klostret og også på den måde være et bindeled og en brobygger mellem klostret og det omgivende samfund – også i økumeniske sammenhænge," siger Beata.

Hun og hendes mand har i mange år været ivrige pilgrimsvandrere og har blandt andet vandret til Vadstena i Sverige, hvor den hellige Birgitta grundlagde sin orden og stiftede det første birgittinerkloster. Desuden arrangerede de fra 2006-2017 en årlig pilgrimsvandring fra Krakow til Czestochowa og Den Sorte Madonna i Jasna Gora – en vandring på cirka 150 kilometer, som blev afsluttet med en overnatning hos birgittinere i Jasna Gora.

Vi var en gruppe af både *Fortsættes* ►

Den hellige Birgittas bøn om vejledning

O, Herre, kom snart og oplys natten. Ligesom døende længes, sådan længes jeg efter dig.

Sig til min sjæl, at intet sker, uden at du tillader det,

og at intet, som du tillader, er trøstesløst. O Jesus, Guds Søn, du stod tavs foran dem, der dømte dig.

Gør mig tavs, indtil jeg har besindet mig og ved, hvad jeg skal sige, og hvordan jeg skal tale.

Vis mig vejen, og gør mig villig til at vandre den.

Dårskab er det at tøve og farligt at gå videre,

oplys mig i min rådvildhed, og vis mig vejen.

Jeg kommer til dig, ligesom den sårede kommer til lægen.

Giv, Herre, mit hjerte ro.

Amen.

Med moder Hilaria Maribo 2018. Privatfoto.

”Jeg er det sande vintræ, og min fader er vingårdsmanden”

Kommentar til 5. søndag i påsken

Tekst: Diakon Kaare Nielsen

PRÆDIKEN Troværdig, hvornår er et menneske for dig troværdig?

Hvis vi leger lidt med ordet, kan der komme forskellige facetter frem, og vi nærmer os ordets forskellige aspekter:

Tro værd, værd at tro på, vær tro, dig?, Tro vær, dig?

Hvad betyder troværdig for dig?

Er du selv troværdig, værd at tro på? Hvad er det, der gør, at andre mennesker er eller ikke er troværdige? Hvad gør det ved dig? Hvem bliver du da til?

Hvis vi ser ind i første læsning fra ApG 9,26-31, ja så er der hos disciplene i begyndelsen tvivl om, hvorvidt Paulus er troværdig. De har naturligvis hans forfølgelse af de kristne for deres indre øje, når de ser ham. Paulus, manden der slår trosfæller ihjel! Vi hører i kort form om, hvordan Paulus viser, at de kan tro på ham, at han er en ærlig, troværdig mand. Apostlene tror på ham, og han får en chance, endog hjælper de ham til flugt, da det bliver tydeligt, at hellenerne vil slå ham ihjel. Se lige det, der sker! Der er nemlig en bevægelse fra afvisning til at tage omsorg for Paulus. Apostlene giver ham en

mulighed for at vise sin troværdighed.

Hvor kommer vor troværdighed fra?

Den anden læsning kan læses som et bud på, hvad troværdighed er, og hvor den kommer fra. At vi alle, fra tid til anden, gør noget, der ikke er troværdigt, er vel uundgåeligt. Ikke som en undskyldning, men som et faktum. Her siger læsningen, at dersom det er tilfældet så "...overfor ham (Gud) kan vi bringe vort hjerte til ro, hvad end vort hjerte fordømmer os for." Det er der, hvor vi på ny vender os til Gud. Det første, vi hører, er altså, at vi må se ind i os

Det sande vintræ (Joh 15,1-8)

Jeg er det sande vintræ, og min fader er vingårdsmanden. Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den fjerner han, og hver gren, som bærer frugt, den rensen han, for at den skal bære mere frugt. I er allerede rene på grund af det ord, jeg har talt til jer. Bliv i mig, og jeg bliver i jer. Ligesom en gren ikke kan bære frugt af sig selv, men kun når den bliver på vintræet, sådan kan I det heller ikke, hvis I ikke bliver i mig.

selv, se på vort liv. Hvordan lever vi det? Vi indbydes til at bringe alt det "vort hjerte fordømmer os for" frem for Gud. Hos Gud alene finder vort hjerte ro, fred, tilgivelse, nyt mod på livet, etc. Alt kommer fra og alt kan gives til Gud.

Denne søndag er det troværdigheden, der er indgangsvinklen til troen. Her er det vigtigt at holde fast i, at det altså ikke kun er vores ord og handlinger, der gør os troværdige. Men frem for alt der, hvor vi i tro søger ind for Guds ansigt. Denne søgen ind for Guds ansigt kan munde ud i et liv efter Guds vilje. På samme tid er det det, der kan holde os fast i troen. "Den der holder hans bud, bliver i Gud og Gud i ham".

I evangeliet hører vi, næsten som en forlængelse af anden læsning, hvordan den troende bliver sammenlignet med grenene på et vintræ. Hvis vi bliver på det vintræ, så vil vi bære frugt, ja endnu bedre, for vi vil blive rensen, så vi bærer mere frugt. "Hver

Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre. Den, der ikke bliver i mig, kastes væk som en gren og visner; man samler dem sammen og kaster dem i ilden, og de bliver brændt. Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det. Derved herliggøres min fader, at I bærer megen frugt og bliver mine disciple.

gren, som bærer frugt, den rensen han, for at den skal bære mere frugt."

Denne søndag kan stille os overfor nogle spørgsmål, spørgsmål som:

Hvordan lever jeg? Hvad er der i min bagage? Hvor søger jeg hen i min søgen efter liv?

Og i forhold til andre mennesker:

Hvad gør jeg med mennesker, der har mistet min tillid? Vil jeg give dem en ny chance? Hvad er kriteriet for, at de igen bliver anset for troværdige?

Gud tilbyder sig. Han tilbyder et liv, hvor vi kan finde ro for vort hjerte.

Vi alle får på denne søndag et skønt tilsagn: "Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt,..." Amen!

Foto: Andreas Krøner, Pfarrbriefservice.

► *Fortsat.* protestanter og katolikker fra hele Norden, som har tilsluttet sig dominikanernes årlige vandring i august. Vi vandrede sammen under et stort banner med dannebrog, et billede af den hellige Birgitta og et og uddrag af en af hendes bønner på både dansk og polsk: "Herre, vis mig din vej og gør mig villig til at vandre den".

Beata tilføjer, at netop disse linjer af den hellige Birgittas bøn om vejledning er blevet populære blandt protestanter, men at den i folkekirkelige sammenhænge ofte er blevet omskrevet, så den lyder "Vis mig din vej, og giv mig modet til at vandre den".

"Det er en væsentlig ændring, for det handler ikke om at have mod eller lyst til at vandre Guds vej, men om viljen til at gå den vej, Gud anviser os, også selv om den ikke altid er let. Blandt lutheranere er der nok en forståelse af, at Vorherre har vundet over døden og sikret dig en plads i paradiset, og at alt er bestemt for dig. Men som katolikker

lægger vi vægt på, at du har et valg og en fri vilje," siger hun.

Den økumeniske Birgitta

Sammen med bl.a. Ellen Margrethe Birgitta Nelth har Beata Golubowski også gennem flere år stået for en årlig økumenisk birgittavandring i Maribo med deltagelse af den katolske præst i Maribo og præster fra folkekirken. Vandringen er begyndt i Engestofte Kirke, hvor det gamle alter fra den birgittinske tid i Maribo befinder sig, og efter besøg i Sankt Birgitta Kirke, Maribo Domkirke, slutter vandringen med messe i klosterkirken hos birgittasøstre.

"Vandringen har siden udviklet sig til en hel Birgitta-festival, og på den måde har vores vidnesbyrd betydet, at katolikker og protestanter nu mødes om den hellige Birgitta og den kristne tro. Netop fordi Birgitta er en del af skandinavisk historie, kan hun forene mennesker i Skandinavien

på tværs af kirkesamfund," siger Beata.

Den økumeniske ånd præger også familien på den måde, at begge hendes voksne døtre er gift med danske mænd, som er vokset op i folkekirken. Parrene er dog gift katolsk, og de tre børnebørn er døbt i Den katolske Kirke.

"Vi har aldrig presset vores døtre og svigersønner til noget; men det er en stor glæde for min mand og mig, at de vælger kirken og troen til, og vores svigersønner driller os også med, at de aldrig har gået så meget i kirke, som siden de kom ind i vores familie. Vi har også taget dem med til Lolland og har vist dem klosteret i Maribo," fortæller hun.

Da Beata og Jerzy Golubowski havde sølvbryllup i 2011, besluttede de at invitere de omkring 30 gæster, hvoraf flertallet var protestanter, til Maribo. Her fik gæsterne en rundvisning i domkirken, inden turen gik ud til birgittinernes kloster, hvor

søstre serverede mad og viste rundt." "Festen sluttede med messe, og klokken 22 var der klosterstilhed. Der var ingen musik og dans, men masser af glæde," husker Beata.

Hendes fællesskab med søstre og med de øvrige oblater giver hende styrke til at stå ved sin tro i hverdagen, hvor hun arbejder som palliativsygeplejerske på et hospice.

"I Danmark er det en udbredt ide, at religion er noget privat, som man derfor ikke skal tale om. Som sygeplejerske kan jeg ikke missionere, men jeg går med mit kors, og ofte får det patienterne til at spørge til min tro eller forsigtigt bede om, at jeg beder en bøn eller tænder et lys sammen med dem. Jeg er ikke bange for at gå ind i en samtale om angsten for døden og om, at døden er en del af vores liv," siger hun.

"Jeg oplever, at den hellige Birgitta er med mig i mit liv i alt, hvad jeg gør."

Fejring af Birgitta Maribo 2018. Privatfoto.

Birgittineroblaterne

Birgittineroblaterne er en katolsk sammenslutning af kvinder og mænd. Oblaterne tilhører en lægmandsgren af Den Allerhelligste Frelsers Orden eller Birgittinerordenen, som den kaldes i daglig tale. Ordenen blev stiftet af den hellige Birgitta fra Sverige (1303-1373), der grundlagde et kloster i Vadstena i 1384.

I Danmark blev der grundlagt et birgittinerkloster i Maribo i 1416 og siden et kloster i Mariager.

Den 7. oktober 1391 blev Birgitta af Vadstena helgenkåret i Rom, og i 1999 udnævntes hun til Europas skytshelgen samt skytshelgen for bl.a. pilgrimme.

Reformationen var et hårdt slag for birgittinerklostrene, og kun få klostre overlevede.

Elisabeth Hesselblad (1870-1957) genfortolkede birgittinerordenens opgave og budskab og førte birgittinerinderne tilbage til Norden. Hun blev saligkåret af pave Johannes Paul II i 2000 og helgenkåret af pave Frans i 2016.

I dag har ordenen 63 nonneklostre fordelt på flere verdensdele.

Birgittinerne kom tilbage til Danmark 1995, og 15. september 2006 blev Sankt Birgitta Kloster, *Habitaculum Mariae*, i Maribo indviet. De birgittinske oblater i Danmark er tilknyttet dette kloster, hvor de mødes en gang om måneden.

I dag er der fem oblater og en kandidat (oblatnovice).

De danske oblater deltager i et "Nordisk riksmøte" for birgittineroblater hvert 3. år. I 2022 afholdes 'riksmøtet' i Maribo.

I Spanien er aktiv dødshjælp nu blevet lovligt

Men legaliseringen møder voldsom modstand fra det kirkelige miljø. Den spanske Bispekonference kalder den nye lov ”umoralsk” og én biskop frygter, at beslutningen vil gøre Spanien til ”en udryddelseslejr”.

Tekst: Martin Bjørk

DØDSHJÆLP Det blev hurtigt stemt igennem i det spanske parlament den 18. marts. 202 stemte for, 141 stemte imod. Og nu er aktiv dødshjælp ikke længere strafbart i Spanien.

Loven træder i kraft om tre måneder og tillader assisteret selvmord og eutanasi – henholdsvis en dødelig dosis medicin givet af en sygeplejerske, og selvinduceret død ved et lægemiddel ordineret af en læge – til mennesker, som er invaliderede eller som lider af en alvorlig og uhelbredelig sygdom.

Det vil blive Spaniens offentlige sundhedssystem, der kommer til at tilbyde ’servicen’, der skal opfylde alvorligt syge menneskers sidste ønske.

Debatten har bølget med jævne mellemrum i Spanien i de seneste tyve år, og fire gange er lovforslaget blevet stemt ned i parlamentet.

Men nu er det altså lykkedes regeringspartiet, socialisterne i PSOE, at skaffe et bredt flertal.

32 millioner af Spaniens knap 47 millioner indbyggere er katolikker, og meningsmålinger i løbet af de seneste år har vist stor folkelig opbakning til lovforslaget, med den højeste måling helt oppe omkring 90 procent i support for legalisering af aktiv dødshjælp.

”I dag er en vigtig dag, hvor vi nærmer os en anerkendelse af mennesket og et mere humant og fair samfund”, sagde den spanske sundhedsminister, Carolina Darias i en tale i parlamentet.

Men der var stor modstand mod lovgivningen fra blandt andre det konservative PP, hvis leder beskylder regeringen for at bruge aktiv dødshjælp ”som sparepolitik” ved at forkorte patienters ophold på hospitaler, og i sundhedsvæsenet. Det højreradikale Vox-parti sammenligner den politiske beslutning med at ”installere en dødsmaskine”, reporterer spanske medier. Ordføreren i Vox-partiet har svoret at gå til forfatningsdomstolen i et forsøg på at få loven omstødt.

Kirken er kraftigt imod

Den mest voldsomme kritik kommer fra Kirken, som har forsøgt at stoppe lovforslaget ad flere omgange.

Tilbage i december opfordrede bispekonferencen katolikkerne i landet til en dag med faste og bøn for at bede Vorherre om at inspirere til love, der respekterer og fremmer plejen af menneskeliv. Og mange steder i Spanien har der været demonstrationer imod aktiv dødshjælp arrangeret af Kirkens tilhængere.

”Aktiv dødshjælp er altid en form for mord, fordi det involverer et menneske, der forårsager et andet menneskes død” sagde bispekonferencen blandt andet i en officiel meddelelse.

Og den katolske aktivistgruppe Vividores hængte et stort anti-eutanasi-banner på 500 kvadratmeter op på en bygning i Madrid.

Legaliseringen af aktiv dødshjælp har bragt vrede mange steder. Én af de stærkeste reaktioner har været fra biskoppen af Alcalá, Juan Antonio Reig Pla, der direkte har sagt, at han frygter, at Spanien bliver til ”en udryddelseslejr”.

Mere afdæmpet var biskoppen fra Valladolid, Luis Argüello, der til avisen Diario Sur, udtalte:

”Løsningen kan ikke ligge i, at få den person, der lider, til at forsvinde”.

Præsidenten for sammenslutningen af læger i Madrid, Manuel Manuel Martínez-Sellés er også imod den nye lovgivning, som han siger stiller mange læger af katolsk overbevisning i et stort dilemma.

”Denne lov går direkte imod essensen af lægevidenskab”, skrev han i en offentlig pressemeddelelse.

”Det er nødvendigt, at vi har en debat om bioetik. Vores mål er altid patienternes trivsel, og at de bliver helbredt. Men det er ikke altid muligt, og så er det nødvendigt at lindre. Det er her palliativer kommer ind”, udtalte Manuel Manuel Martínez-Sellés.

Lettelse for nogle

Men legaliseringen af aktiv dødshjælp i Spanien er en lettelse for mange, der har kæmpet for retten til selv at bestemme over deres egen død.

35-årige Rafael Botella fra den lille by Simat de la Vallidigna i Valencia-regionen trådte frem i Spaniens største avis, El País, hvor han delte sin historie.

For halvandet år siden begyndte han at kæmpe for retten til at dø. Han er lam i det meste af kroppen, efter en bilulykke for 16 år siden, da han var blot 19 år. Hans daværende kæreste døde i samme bilulykke. Ingen af dem kørte bilen.

Siden har Rafael Botella været sengeliggende med mange smerter, og afhængig af hjælp 24 timer i døgnet.

”Hvis der er et individ, der er træt af livet, bør der ikke være nogen, der skal have magten til at sige ’nej, du skal leve, fordi det siger mine vælgere eller min ideologi’”, siger Rafael Botella.

For ham er den nye lov vigtig, fordi det giver ham visheden om, at han kan få en ende på sine lidelser, når smerterne bliver for uudholdelige.

”Jeg vil ikke dø nu. Men smerterne er der, og jeg ved ikke, hvornår de bliver så svære, at jeg ikke kan klare mere.

Det er derfor, det er så vigtigt, at vi har fået denne lov. Nu har jeg muligheden for en værdig afsked med livet”, siger Rafael Botella, der også siger, at han har oplevet støtte fra bekendte i det kirkelige miljø.

”Jeg studerede på en religiøs skole, og jeg kender mennesker, der tilhører Opus Dei, såvel som præster, og de har alle udvist forståelse for min situation og vil støtte mig i den beslutning, jeg vælger at tage”, siger Rafael Botella.

Kirkens urokelige standpunkt

Kirkens officielle linje i debatten om aktiv dødshjælp er urokelig. For Kirken har et menneskeliv uerstattelig værdi, uanset om det er plaget af uhelbredelig sygdom eller svært handicap. At udøve aktiv dødshjælp er en indgriben i det hellige ved selve livet og i Guds skabning, og som sådan er og bliver aktiv dødshjælp – det være sig eutanasi eller assisteret selvmord – en handling, der ikke kan accepteres fra Den katolske Kirkes synspunkt.

Den spanske Bispekonference skriver: ”I dag sættes der lighedstegn mellem værdighed og livskvalitet, og der eksisterer den tanke, at livskvalitet er et liv uden lidelse. Livet har sin oprindelse i Gud.

Livets transcendent karakter, ligesom frihedens, vises ved, at vi ikke kan give afkald på nogen af de to med værdighed”.

Der bliver også henvist til lignelsen om den barmhjertige samaritaner fra Det nye Testamente, som et konkret eksempel på betydningen af pleje af syge, og på vores sociale ansvar og åndelige forpligtelser over for personer, der nærmer sig livets afslutning.

Den spanske Bispekonference har en underkommission, der varetager interesser, der vedrører ’Familie og forsvar for livet’. Den opfordrer nu katolikker til at underskrive, hvad den kalder et ’levende testamente’, hvori patienterne udtrykker deres vilje til ikke at blive aflivet mod deres vilje. For eksempel ved en forhøjet dosis smertestillende medicin ordineret, imens patienten er bevidstløs.

Underkommissionen for ’Familie og forsvar for livet’ har udgivet en guide med en detaljeret forklaring på, hvordan en patient kan ytre sit ønske angående medicinsk behandling i livets sidste fase, så det gøres juridisk bindende.

Spanien er nu det syvende land i verden, der legaliserer aktiv dødshjælp.

Rafael Botella, der er lam i det meste af kroppen, taler med sin mor og guldatter i hans hjem i Simat de la Vallidigna i det østlige Spanien. Foto: Reuters.

”Denne lov går direkte imod essensen af lægevidenskab”, siger præsidenten for sammenslutningen af læger i Madrid, Manuel Manuel Martínez-Sellés, der er imod den nye lovgivning, som han siger stiller mange læger af katolsk overbevisning i et stort dilemma. Foto: acdp.es.

Caritas' gåklub sætter i gang

– tilmeld dig turene allerede nu!

BEVÆGELSE Foråret er kommet, og derfor er det nu tid til at sætte det ene ben foran det andet!

I Caritas gåklub går vi sammen for at bevæge os og for at nyde godt samvær i dejlige omgivelser.

Vi går fast i hverdage om Søerne eller i Søndermarken/Frederiksberg Have, og i weekenderne bevæger vi os rundt omkring i Storkøbenhavns natur.

I maj og juni kan du blandt andet komme med ud og gå i Dyrehaven, Kongelunden, Sydhavnstippen eller besøge nogle af Thomas Damsbo imponerende trækæmper, som gemmer sig i Vestegnens skove.

Alle er velkomne! På turene kan alle være

med – både dem der har lyst til at få sved på panden, og dem der ønsker at slentre stille og roligt afsted. Det vigtigste er dog, at vi har nogle at gå sammen med.

Find datoerne og destinationer for turene på vores hjemmeside www.caritas.dk/ud-at-gaa. For at sikre coronavenlige ture à mindre grupper skal du tilmelde dig på hjemmesiden.

Er du dårligt gående? Så har vi på flere af turene mulighed for at medbringe en kørestol og frivillige til at hjælpe dig.

Vi har også ture, hvor fællessproget er engelsk.

Ja, jeg tror

Om trosbekendelsens rolle i messen.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Er Trosbekendelsen, hvor vi be- kender centrale læresætninger i vores tro, et fremmedlegeme i messen? Allerede ”jeg- formen” afviger fra den ellers brugte ”vi- form” og henviser til sin oprindelige plads i dåbsliturgien, hvor kandidaten selv svarer med: ”Ja, jeg tror”; men ellers havde trosbe- kendelsen intet forhold til eukaristien som sådan. Trosbekendelsen, som oprindelig er formuleret på kirkens daværende officielle sprog, græsk, kaldes også for *symbol*, fordi de tolv apostle, da de drog ud på missions- arbejdet og tog afsked med hinanden, skal have sammenstillet de enkelte trosartikler i tre dele og tolv artikler. Denne legende

tilskrives kirkefaderen Augustin. Vi ken- der to symboler i liturgien: Den apostoli- ske (den romerske) og den mere udførlige nikænske. Trosbekendelsen blev indlemmet i Østkirken i messen omkr. år 500, og her foretrak man den nikænonkonstantinopoli- tanske udgave, som i år 325 tjente som høj- tidelig bøn ved koncilet i Nikæa – i dag en tyrkisk by ved navn Iznik; denne version af trosbekendelsen blev udbygget ved det ef- terfølgende koncil i Konstantinopel i 381, fordi den bl.a. er formuleret mod datidens kætterier, som man ikke kendte så meget til i Rom. I Østkirken blev trosbekendelsen fremført af en repræsentant fra de troende

– ofte sunget på en gammel melodiformel. Som nævnt var den apostoliske trosbe- kendelse fremherskende i den romerske ritus, og det varede længe, før den nik- ænske fandt sin rette plads i messeformen i Europa: Karl den Store optog den omkr. 800 – i øvrigt mod pavens ønske, og i 1014, da kejser Henrik II blev kronet i Rom og savnede trosbe- kendelsen, blev den på kej- serens opfordring indført af pave Benedikt VIII som en del af liturgien på søndage og på særlige festdage. Da polyfonien opstod i senmiddelalderen var det efterhånden ikke mere de troende, der istemte trosbe- kendelsen efter præstens intonation, men koret. Trosbekendelsen blev i de følgende århundreder brugt i breviaret, ved præste- og bispevielse, i katekismen, ved dåben,

firmelsen og ved dåbsløfternes fornyelse påskentat. Siden vandt den indpas på alle søn- og festdage som fx Kirkevielsesfesten. Trosbekendelsen udelades i sjælmesse og på hverdage.

Under den årlige, økumeniske kirkevand- ring beder vi den fælles trosbekendelse. Der opleves nogen mumlen på det sted i bønner, hvor det evangelisk-lutherske trossamfund siger ”den hellige almindelige kirke” og vi siger ”den hellige katolske og apostoliske kirke”. Det sted i bønner skal på ingen måde give anledning til en konfes- sionskamp blandt de forskellige trosretning- er: det græske ord katolsk, betyder ”almin- delig”, så fx protestanterne kan problemfrit tage ordet katolsk i deres mund uden at blive ”catholsk i hovedet”.

I vores ”Lovsang” finder vi det apostoli- ske credo i Kengens messe, to hos Erling

Rasmussen, en hos Herman van Tooren, og en hos Leif Kayser; desuden finder vi det ”lange” nikænske hos Erling Rasmussen fra hans 1. højmesse, 1965 (med tilrettet tekst efter seneste oversættelse) og hos Herman van Tooren. Af de 6 overleverede gregori- anske er 1. og 3. credo repræsenteret i sal- mebogen.

Nu vi er ved det latinske: I dag kunne man ønske, at den latinske udgave af den romerske trosbekendelse – talt eller sun- get – var mere udbredt for at manifestere Kirkens enhed og dermed bryde nationale, sproglige grænser og udtrykke den fælles tro ved fx internationale messefejring- er. For trosbekendelsen er jo – når alt kommer til alt – for *insidere*, den er ikke blot den en- keltes, men hele Kirkens bekendelse: denne bøn forener i troen.

Det græske ord for fisk (*ichthys*) indeholder begyndelsesbogstaverne til en kortfattet trosbekendelse. I tidlig kristen tid blev ordet opfattet som et akronym, dvs. at hvert bogstav i ordet svarer til begyndelsesbogstaverne (på græsk) af ”Jesus Kristus Guds Søn Frelseren” (*Iesus Christos Theou Hyios Soter*). Illustration: Pfarriefservice.de

– ofte sunget på en gammel melodiformel. Som nævnt var den apostoliske trosbe- kendelse fremherskende i den romerske ritus, og det varede længe, før den nik- ænske fandt sin rette plads i messeformen i Europa: Karl den Store optog den omkr. 800 – i øvrigt mod pavens ønske, og i 1014, da kejser Henrik II blev kronet i Rom og savnede trosbe- kendelsen, blev den på kej- serens opfordring indført af pave Benedikt VIII som en del af liturgien på søndage og på særlige festdage. Da polyfonien opstod i senmiddelalderen var det efterhånden ikke mere de troende, der istemte trosbe- kendelsen efter præstens intonation, men koret. Trosbekendelsen blev i de følgende århundreder brugt i breviaret, ved præste- og bispevielse, i katekismen, ved dåben,

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Åben Rådgivning er stadig åben under Covid-19. Ring 22 99 38 18 i vores åbningstid eller skriv en mail til raadgivning@caritas.dk.

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Ældrecafe-

erne er i øjeblikket lukket grundet Covid-19. Vil du gerne have besked, når der åbnes op igen, så skriv en mail til cck@caritas.dk

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19:00-20:00** i kirken. Inden er der tilbe-

delse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18:00-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk. Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Maj

1. *hvid*. Lørdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Josef**, Arbejderen
Påskepf.
 V. Sl 98,1.2-3b.3c-4
 R. Hele den vide jord har set vor Guds frelse.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 13,44-52. Ev.: Joh 14,7-14.
Hvis Josef fejres læses følgende tekster:
 L.: 1 Mos 1,26-2,3 eller Kol 3,14-15.17.23-24
 V. Sl 90,2.3-4.12-13.14+16
 R. Styrk vore hænder værk, Herre.
 Ev.: Matt 13,54-58
Bededag for præste- og ordenskald
2. *hvid*. **5. SØNDAG I PÅSKEN**.
 Gl. Cr. *Påskepf.*
 1.L.: ApG 9,26-31;
 V. Sl 22,26b-27.28+30.31-32.
 R. Herre, du er min lovsang i den store forsamling.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Joh 3,18-24. Ev.: Joh 15,1-8.
3. *rød*. Mandag. **FILIP OG JAKOB**, apostle (f)
Gl.Ap.pf.
 V. Sl 19,2-3. 4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden. Eller: R. Halleluja!
 L.: 1 Kor 15,1-8. Ev.: Joh 14,6-14
4. *hvid*. Tirsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 145,10-11.12-13.21
 R. Dine venner, Herre,
 skal kundgøre dit kongedømmes prægtige herlighed.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 14,19-28. Ev.: Joh 14,27-31a.
5. *hvid*. Onsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 122,1-2.3-4a.4b-5
 R. Lad os drage til Herrens hus. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 15,1-6. Ev.: Joh 15,1-8.
6. *hvid*. Torsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 96,1-2a.2b-3.10
 R. Fortæl om Herrens herlighed blandt alle folkene.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 15,7-21. Ev.: Joh 15,9-11.
7. *hvid*. Fredag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 57,8-9.10-12
 R. Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 15,22-31. Ev.: Joh 15,12-17.
26-årsdagen for biskop Czeslaw Kozons bispevielse.
Mindes i menighedens forbønner
8. *hvid*. Lørdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 100,1b-2.3.5
 R. Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden!
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 16,1-10. Ev.: Joh 15,18-21.
9. *hvid*. **6. SØNDAG I PÅSKEN**.
 Gl. Cr. *Påskepf.*
 1.L.: ApG 10,25-26.34-35.44-48;
 V. Sl 98,1.2-3b.3c-4.
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret
 sin retfærdighed.
 Eller: Halleluja!
 2.L.: 1 Joh 4,7-10.
 Ev.: Joh 15,9-17.
10. *hvid*. Mandag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 149,1-2.3-4.5+6a+9b
 R. Herren glæder sig over sit folk.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 16,11-15. Ev.: Joh 15,26-16,4a.
11. *hvid*. Tirsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 138,1-2a.2bc-3.7c-8
 R. Herre, din højre hånd frelser mig.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 16,22-34. Ev.: Joh 16,5-11.
12. *hvid*. Onsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
 Eller *rød*. **Nereus og Achilleus**, martyrer (†1. årh.)
 Eller *rød*. **Pancratius**, martyr (†304)
Påskepf.
 V. Sl 148,1-2.11-12.13.14
 R. Himmel og jord er opfyldt af din herlighed.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 17,15.22-18,1. Ev.: Joh 16,12-15.
13. *hvid*. Torsdag **KRISTI HIMMELFART** (h).
 Gl. Cr. *Hf.pf.* *Påskelyset står fremme til og med pinedag.*
 1.L.: ApG 1,1-11;
 V. Sl 47,2-3.6-7.8-9.
 R. Gud drager op under jubelråb,
 Herren drager op til hornets klang.
 Eller: Halleluja!
 2.L.: Ef 1,17-23 eller Ef 4,1-13 eller 4,1-7.11-13.
 Ev.: Mark 16,15-20.
14. *rød*. Fredag. **MATTIAS**, apostel (f)
Gl.Ap.pf.
 L.: ApG 1,15-17, 20-26
 V. Sl 113,1-2.3-4.5-6.7-8
 R. Herren sætter ham blandt sit folks fyrster.
 Eller: R. Halleluja!
 Ev.: Joh 15,9-17
15. *hvid*. Lørdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf. eller Hf.pf.
 V. Sl 47,2-3.8-9.10
 R. Gud er hele jordens konge. Eller: R. Halleluja!
 L.: ApG 18,23-28. Ev.: Joh 16,23b-28.
16. *hvid*. **7. SØNDAG I PÅSKEN**.
 Gl. Cr. *Hf. pf.*
 1.L.: ApG 1,15-17.20a.20c-26;
 V. Sl 103,1-2.11-12.19-20b.
 R. Herren har grundfæstet sin trone i Himlen.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Joh 4,11-16.
 Ev.: Joh 17,11b-19.
17. *hvid*. Mandag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,2-3.4-5ac.6-7b
 R. I jordens riger, syng for Gud. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 19,1-8. Ev.: Joh 16,29-33.
18. *rød*. Tirsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Erik, martyr (†1160)(m)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,10-11.20-21
 R. I jordens riger, syng for Gud! Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,17-27. Ev.: Joh 17,1-11a.
Ad libitum læsninger til Erik:
 L.: Åb 21,2.22-27
 V. Sl 101,1-2a.3-4.6-7 R. Om troskab og ret vil jeg synge.
19. *hvid*. Onsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Johannes I**, pave og martyr (†526)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,29-30.33-35a.35b-36bc
 R. I jordens riger, syng for Gud. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,28-38. Ev.: Joh 17,11b-19.
20. *hvid*. Torsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Bernardin af Siena**, præst (†1444)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 16,1-2a+5.7-8.9-10.11
 R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 22,30; 23,6-11. Ev.: Joh 17,20-26.
21. *hvid*. Fredag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *rød*. **Kristoffer Magallanes**, præst (†1927),
og lidelsesfæller, martyrer (†1915-1937)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 103,1-2.11-12.19-20b
 R. Herren har grundfæstet sin trone i himlen.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 25,13-21. Ev.: Joh 21,15-19.
(Eugène de Mazenod (†1861) kan fejres)
22. *hvid*. Lørdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Rita af Cascia**, ordenssøster (†1457)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 11,4.5+7
 R. De retskafne skal se dit ansigt, Herre. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 28,16-20.30-31. Ev.: Joh 21,20-25.
22. **Aften: rød. PINSEVIGILIE** (h)
Gl. Sekvens. Cr. Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes: Halleluja! Halleluja!
- 1.L.: 1 Mos 11,1-9 eller 2 Mos 19,3-8a.16-20b
 eller Ez 37,1-14 eller Joel 3,1-5;
 V. Sl 104,1-2a.24+35c.27-28.29b-30.
 R. Herre, send din Ånd; gør jorden ny!
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: Rom 8,22-27.
 Ev.: Joh 7,37-39.
23. *rød*. Søndag. **PINSEDAG** (h)
 Gl. Sekvens. Cr. *Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes: Halleluja! Halleluja!*
 1.L.: ApG 2,1-11;
 V. Sl 104,1ab+24ac.29bc-30.31+34.
 R. Herre, send din Ånd; gør jorden ny!
 Eller: Halleluja!
 2.L.: 1 Kor 12,3b-7.12-13.
 Ev.: Joh 20,19-23.
 Eller: (ad libitum)
 2.L.: Gal 5,16-25.
 Ev.: Joh 15,26-27; 16,12-15.
Påsketiden afsluttes efter komplet.

DET ALMINDELIGE KIRKEÅR

24. *hvid*. Mandag i 8. alm. uge. (IV Ps).
Den salige Jomfru Maria, Kirkens Moder (m)
Særl. pf.
 L.: 1 Mos 3,9-15.20 eller ApG 1,12-14
 V. Sl 87,1-2.3+5.6-7
 R. Herlige ting siges om dig du Guds by.
 Ev.: Joh 19,25-34
25. *grøn*. Tirsdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Beda den Ærværdige**, præst og kirkelærer (†735)
 Eller *hvid*. **Gregor VII**, pave (†1085)
 Eller *hvid*. **Maria Magdalene af Pazzi**, jomfru (†1607)
 V. Sl 50,5-6.7-8.14 + 23.
 R. Den, der vandrer retsindigt, skal se Guds frelse.
 L.: Sir 35,1-12. Ev.: Mark 10,28-31.
26. *hvid*. Onsdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
Filip Neri, præst (†1595) (m)
 V. Sl 79,8.9.11+13.
 R. Vend dig til os, Herre, med din barmhjertigheds lys.
 L.: Sir 36,1-2.5-6.13-19. Ev.: Mark 10,32-45.
27. *hvid*. Torsdag. **JESUS KRISTUS – DEN EVIGE YPPERSTEPRÆST**(f)
Gl.Særl.pf.
 L.: Jer 31,31-34 eller Hebr 10,11-18
 V. Sl 110,1b-e.2.3
 R. Du er præst for evigt på Melkisedeks vis.
 Ev.: Mark 14,22-25
28. *grøn*. Fredag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 149,1-2.3-4.5-6a+9b.
 R. Herren glæder sig over sit folk eller R. Halleluja!
 L.: Sir 44,1,9-13. Ev.: Mark 11,11-26.
29. *grøn*. Lørdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Paul VI**, pave (†1978)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 19,8.9.10.11.
 R. Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
 L.: Sir 51,12b-20. Ev.: Mark 11,27-33.
30. *hvid*. **DEN HELLIGE TREENIGHEDS FEST** (h)
 (9. ALM. SØNDAG)
 Gl. Cr. *Særl.pf.*
 1.L.: 5 Mos 4,32-34.39-40
 V. Sl 33,4-5.6+9.18-19.20+22
 R. Lykkeligt det folk, Herren udvalgte sig til ejendom.
 2.L.: Rom 8,14-17
 Ev.: Matt 28,16-20
Valfart til Åsebakken
31. *hvid*. Mandag. **DEN SALIGE JOMFRU MARIAS BESØG HOS ELISABETH** (f)
Gl.Jomfru Marias pf.
 L.: Sef 3,14-18 eller Rom 12,9-16a
 V. Es 12,2-3.4bcd.5-6
 R. Stor i din midte er Israels Hellige!
 Ev.: Luk 1,39-56

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Martin Bjørck, Malene Fenger-Grøndahl, Kirsten Krog, Kaare Nielsen og Rolf Tönshoff.**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.**Udgiver:** Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen   Lars Kingo

Biskoppens kalender**Maj 2021**

3. kl. 09.30 Online Repræsentantskabsmøde for Kristeligt Dagblad
8. kl. 10.00 Firmelse Jesu Hjerte Kirke, Randers
9. Firmelse Sankt Mariæ Kirke, Ålborg
13. kl. 10.00 Firmelse Sankt Nikolaj Kirke, Esbjerg
14. kl. 11.00 Firmelse Sankt Josefs Kirke, Horsens
- kl. 16.00 Firmelse Sankt Knuds Kirke, Svendborg
15. kl. 10.00 Firmelse Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby og Sankt Vincent Kirke, Helsingør
16. kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke, København
18. kl. 14.00 Møde i Økonomisk Råd
19. kl. 10.00 Møde i Præsterådet
22. kl. 10.00 Firmelse for City menighederne
- kl. 15.00 Firmelse Sankt Elisabeth kirke, Holbæk
23. kl. 10.00 Pontifikalmesse i Domkirken
27. kl. 10.00 Møde i Biskoppeligt råd
29. kl. 10.00 Firmelse Sankt Pauls Kirke, Taastrup
- kl. 15.00 Firmelse Sankt Laurentii Kirke, Roskilde
30. Åsebakkevalfart* AFLYST

*Alle datoer og tidspunkter er med forbehold pga. Covid-19 situationen

Vanløse Begravelsesforretning Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk**Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:**www.katolskoriering.dk/forside/**Bønnens Apostolat****Maj 2021****For hele verden med særligt fokus på finansverdenen**

– at dem, der er ansvarlige for finanserne, samarbejder med regeringerne om at regulere den finansielle sfære og beskytte borgerne mod dens farer.

Advokat Sandra Moll Dirscherl**Telefon:** 60 66 34 35**E-mail:** sam@advokathusetbredgade.dk**www.sandramoll.dk****Fagområder:**

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familierettsager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Katolsk Orientering Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 7/2021**, som udkommer den **21. maj 2021**, skal være KO i hænde senest den **3. maj 2021**.Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 8/2021**, som udkommer den **11. juni 2021**, skal være KO i hænde senest den **25. maj 2021**.**Husk du kan hente liturgisk kalender**som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>**Martin Ryom**

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:**Katolsk Bispekontor**

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80**Kastrup Begravelsesforretning**

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19**Annoncer**For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.**Palle Vinther**

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Helbredelsen er tro

Søren Kierkegaards spor i Harald Kiddes forfatterskab

Tekst: Kirsten Krog

LITTERATURHISTORIE Forfatteren Harald Kiddes skæbne kan i korthed formuleres således: Kidde og hans forfatterskab havde en lys fremtid med mulighed for at gå over i litteraturhistorien. Men så kom den spanske syge og tog ham i en alt for ung alder, og senere i 1959 skrev forfatteren og filosofen Villy Sørensen en artikel, som blev dødsstødet for forfatterskabets plads i litteraturhistorien.

Harald Kiddes liv og forfatterskab

Harald Kidde blev født i 1878 i Vejle. Faren, Christian Kidde stammede fra Jelling, men havde også på sin mors side tyske aner. Moren, Inger Doris Corneliussen stammede fra Sønderjylland, men voksede op på Læsø.

Hun var 30 år yngre end sin mand. Sammen fik de fem børn, hvoraf de tre døde, inden de blev voksne. Tilbage var Harald og hans bror Aage.

Allerede tidligt viste Harald interesse for litteratur. På latinskolen i Vejle var hans yndlingsfag de humanistiske som dansk, historie og sprog, og på gymnasiet blev han en flittig læser af dansk litteratur. Det var imidlertid en ulykkelig forelskelse, som gav ham det endelige skub ind på forfattervejen.

Efter gymnasiet flyttede han med sin mor og bror til København, hvor han en overgang læste teologi. Han havde en ide om at blive lærer på Læsø og fik da også en stilling der, som han dog afslog. Han var nemlig allerede begyndt at skrive -

først digte, men senere på foranledning af professor Valdemar Vedel, prosa. Da han var 22 år gammel, udkom novellesamlingen "Sindbilleder" (1900). Sit gennembrud fik han imidlertid med dobbeltromanen "Aage og Else", som han havde påbegyndt, mens han studerede filosofikum. Senere udkom "De Blinde" (1906), "Loven" (1908), og "Den Anden" (1909), "De salige" (1910) og i 1912 "Helten", som bliver præsenteret nedenfor. Efter denne havde Kidde planer om en tetralogi bestående af følgende romaner: "Jærnet", "Guldet", "Ilden" og "Ordet". "Jærnet" udkom i 1918, men kort tid derefter døde Kidde af den spanske syge.

I mellemtiden var Kidde blevet gift med forfatterinden Astrid Ehrencron-Müller. Ægteskabet var barnløst.

"Helten"

Romanen "Helten" foregår på en ikke-navngivet ø, men beskrivelse af øens ørken leder tankerne hen på Anholt. Hertil er øens nye læge, Erik Lange, ankommet, og i det

første kapitel antager læseren let, at det må være ham, der er "helten". Men meget snart opdager man, at det er den gamle, dødsyge lærer Clemens Beck, der er hovedpersonen og "helten". Handlingen er lagt ind i en rammefortælling, hvor Lange – og til tider også hans hustru – besøger Beck, der fortæller om sit liv fra en generation før ham selv og ind til fortalt tid. Denne hovedfortælling indrammes af historien om Lange og den fortalte tid på øen.

Beck fortæller, hvordan manden Eberhard Sebastian Beck vokser op i Schwarzwald i Tyskland, studerer teologi på pietismens højborg, men tvinges til Danmark, da hans søster ender i København som prostitueret. Da det ikke lykkes ham at få søsteren med hjem til forældrene i Tyskland, slår han sig ned på bordellet, hvor han bliver åndelig vejleder for de prostituerede. En dag kommer en højgravid kvinde af ædel byrd til bordellet, hvor hun føder en lille dreng, men dør i barselsseng. Eberhard tager drengen, som det viser sig er Clemens Beck, til sig

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 6
29. april 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

og opdrager ham i en meget mørk og verdensfjendsk pietistisk kristentro. Clemens plejefar tvinger ham til at læse teologi, men under hele sit studie mistrives han og stikker ud blandt sine medstuderende.

Efter plejefarens død rejser Clemens – efter en traumatisk forelskelse, som pga. hans religiøse opdragelse giver ham svære anfægtelser – til Anholt som huslærer for øens børn og lever et fattigt, møjsommeligt og tilsyneladende glædesløst liv på øen og blandt øens mange skæve og tragiske skæbner, selvom han i virkeligheden er af velhavende og fornem slægt. Hertil kommer også i slutningen af Clemens liv en ny ung præst, der viser sig at være i slægt med Clemens ungdoms forelskelse, Dorete.

På sit dødsleje får han besøg af Dorete, som nu er enkebispe efter sin mand Colbjørnsen, der var Clemens studiekammerat og rival. Hun har imidlertid ingen erindring om ham. Romanen ser altså ved første øjekast ud til at være én lang ørkenvandring med en tragisk slutning.

Men det er dog på ingen måder tilfældet. Hele romanen igennem er der således et underliggende kristent tema, der under det mørke pietistiske lag rummer dybe rigdomme – og det er her Søren Kierkegaard kommer ind i billedet.

Kierkegaard-inspiration hos Kidde

I "Danske digtere i det 20. århundrede" påpeger Johannes Møllehave forskellene mellem Harald Kidde og Søren Kierkegaard, men understreger samtidigt, at Kidde med stor forkærlighed læste Kierkegaard. Det er derfor også mere end tænkeligt, at denne veneration for Kierkegaard har sat sine spor i hans forfatterskab, selvom det ikke er tilfældet på alle punkter. En anden Kidde-fortolker, Christian Kock

viser da også i artiklen "Meningen med Helten" en sammenhæng mellem Clemens Becks åndelige udvikling og Kierkegaards beskrivelse i "Kjerlighedens Gjerninger". Der er imidlertid også en klar parallel mellem romanens fokus på værdien af at finde sig til rette i de givne vilkår i en overgivelse i Guds hænder og Kierkegaards værk "Sygdommen til Døden". Man kan således se "Helten" som et narrativ over "Sygdommen til Døden", hvor hovedpersonen personificerer tankerne i Kierkegaards værk.

"Sygdommen til Døden"

Men hvad er så hovedtankerne i "Sygdommen til Døden"?

Med *sygdommen* mener Kierkegaard *fortvivlelsen*, og fortvivlelsen har to former: For det første fortvivlelsen over *at ville være sig selv* skilt fra Gud eller uafhængig af Gud: Selvet vil "fortvivlet raade over sig selv, eller skabe sig selv, gjøre sit Selv til det Selv, han vil være, bestemme hvad han i sit concrete Selv vil have med og hvad ikke", men problemet er, at "Det Selv, han fortvivlet vil være, er et Selv, han ikke er", det er et "Selv, han selv har hittet paa".

For det andet er der fortvivlelsen over *ikke at ville være sig selv*, forstået på den måde, at man ikke vil være sig selv overfor Gud og ikke vil være den, Gud siger man er: "Denne Form af Fortvivlelse er: fortvivlet ikke at ville være sig selv, eller endnu lavere: fortvivlet ikke at ville være et Selv, eller allerlavest: fortvivlet at ville være en Anden end sig selv, at ønske sig et nyt Selv".

Sygdommen er altså *fortvivlelse*, som er *synd*, og *helbredelsen* er *tro*. Men vejen til tro og helbredelse går i en vis forstand netop gennem *fortvivlelsen*. For det er i

mødet med Guds fordring til mennesket, at det erkender sin sygdom og oplever fortvivlelsen. Mennesket er grundlæggende fortvivlet, men ser og erkender ikke sin fortvivlelse. Derfor vil fortvivlelsen vokse i takt med bevidstheden om den. Samtidig er det fortvivlelsen, der holder mennesket borte fra helbredelsen, fordi den netop er synd og skal erkendes som sådan. At blive sig selv er altså at erkende sin svaghed, "troende at ydmyge sig under den og overtage den som hørende med til Selvet", men mennesket vil "holde den ude fra sig og just derved holder han den fast".

Mens *fortvivlelsen* er på den ene side at ville være sig selv uafhængig af Gud og på den anden side ikke at ville være sig selv, som Gud ser en, er *troen* at ville være sig selv, således som Gud siger, man er og at forsone sig med sig selv - det er "Kraft til at lyde, til at bøje sig under det Nødvendige i Ens Selv".

"Sygdommen til Døden" i "Helten"

Inspirationen fra "Sygdommen til Døden" i "Helten" ses ikke først og fremmest gennem eksplicite citater eller tydelige passager, men gennem hele beskrivelsen af Becks udvikling frem mod, at han tager sit liv – som det har formet sig – på sig og forsone sig med dette liv med dets nederlag, trivialiteter og mørke. Øen – som nærmest er som et uhyre, der oplsluger ham, og som han i årenvis ønsker at flygte fra, samtidig med at den i sin tid var et sted, han flygtede til i sin flugt fra det, han ikke magtede – lærer ham med tiden ikke længere at flygte fra sig selv, men blive sig selv. Men at blive sig selv i kierkegaardsk forstand er, at forsone sig med sin svaghed og døde sig selv for at leve.

Den Beck, der møder læseren – den gamle lærer, der ser tilbage på sit liv – er

således et afklaret menneske, der trods det, at hans liv ikke i menneskelig forstand på nogen måder har været en succes, dog er "helten" – en troshelt, der har overvundet fortvivlelsen og lever i og af troen. Midt i sin svaghed er Beck blevet et forbillede og en styrke for andre, om så det er Erik Lange, der gennem hans beretning selv forsones med sin plads på øen, eller det er en tidligere elev, nu sømand, der midt i sin vrede nær var blevet morder, men som i et syn ser Beck: "da var det med Ét, som så jeg Gamlingen dér, hans Ansigt for mig, så klart i Mørket, så mildt som – ja, jeg kan kun sige: som Guds Åsyn".

Skal man fremhæve en passage fra romanen, der udtrykker kernen i Kierkegaards tanker, må det være scenen, hvor Beck flytter ind i det hus, hvor han i fortalt tid har levet i halvtreds år, og som skulle have været givet til et ungt brudepar, der døde: "Gud havde jo ladet mig overleve hin Nat [...], da jeg havde sat mig ud til hans Vilje, og jeg måtte tage det Liv, han bød mig. [...] Dette lille Brudekammer blev mit Calvariebjerg, der lærte mig det sidste Suk: Herre, din Vilje ske! [...] Nu førte min Dør ikke ind til andre Stuer, men ud til Ørkenen. Jeg traadte ud af den til Gud og ind ad den til mig selv. Jeg var i Sandheden, omsider". Beck er helbredt for sin sygdom – fortvivlelsen – gennem troen. Han er blevet sig selv.

Både Harald Kidde og Søren Kierkegaard døde alt for unge, næsten lige gamle, Kidde var 40 og Kierkegaard 42 år. Men mens Kierkegaard i dag er kendt over hele verden, er Kidde næsten glemt i sit eget hjemland. Det er imidlertid et tab for vort land og dets litteraturhistorie.

Nye pavelige forordninger

To motu proprio om behandling af kardinalers og biskoppers straffesager i Vatikanets retsinstanser samt nye tiltag til at bekæmpe korrupktion i Vatikanets ledelseslag.

VATIKANSTATEN Kardinaler og biskopper, der af Vatikanets dommere anklages for strafbare forseelser, får fremover afprøvet deres sag i Vatikanets lavere retsinstanser mod tidligere i Kassationsretten, Vatikanets 'Højesteret'. Pave Frans vedtog denne ændring i et *motu proprio*, der korrigerer regelsættet for Vatikanstatens retssystem fra marts 2020. Deres retssager vil dog fortsat kræve pavens forudgående tilladelse, før de afprøves ved denne retsinstans.

Ændringen sker med pavens ord for at "sikre lighed og for alle Kirkens medlemmer samme værdighed og stilling uden hensyntagen til tidligere privilegier, der ikke længere svarer til det ansvar, enhver person har for at opbygge Kirken".

Med *motu proprio*'et kan kardinaler og biskopper retsforfølges for almindelige strafbare forseelser (dvs. lovovertrædelser som ikke vedrører overtrædelse af kirkelige love reguleret af kanonisk lov), og deres sag bedømmes ved samme retsinstans i Vatikanet som alle andres straffesager.

De nye bestemmelser følger de procedurer, der gælder for stater, hvor en eventuel retssag mod et statsoverhoved eller en minister kræver en forudgående tilladelse fra landets lovgivende forsamling.

Ny lov skal modvirke korrupktion

I slutningen af april udsendte pave Frans endnu et *motu proprio*. Dette skal sikre

transparens blandt Vatikanets ledere og modvirke korrupktion. Personer i ledende stillinger inden for administration, juridiske spørgsmål eller revision vil fremover blive bedt om at underskrive en erklæring og attestere, at de ikke tidligere har været dømt eller befinder sig midt i en retssag, eller er genstand for en efterforskning om korrup-

tion, bedrageri, terrorisme, hvidvaskning af penge, udnyttelse af mindreårige eller skatteunddragelse.

Desuden må disse personer heller ikke have haft kontakt til eller investeringer i lande med høj risiko for hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, have penge i skattely eller aktier i virksomheder, hvis virke strider imod Den katolske Kirkes sociallære.

Endelig bliver det fremover forbudt for Vatikanets ansatte at modtage gaver til en værdi af mere end 40 euro (ca. 300 kroner).

NM

Foto: Vatikanets medier.

Vagtskifte i Vejle

De belgiske præmonstratensere forlader Vejle, og tyske medbrødre tager over.

VEJLE "Det er med stort vemod, at vi tager afsked med præmonstratenserne fra Averbode, og jeg vil gerne allerede her udtrykke min store tak til pastor Ophoff, pastor Henri Kerkhofs og diakon Baudouin Willocx og i deres personer også til de mange præmonstratensere fra Averbode, som i tidens løb har virket i Danmark. Samtidig byder jeg de nye præster velkommen og siger tak til dem og abbed Dölken for at have gjort deres komme muligt," skriver biskop Czeslaw i en pressemeddelelse den 6. maj.

Gennem længere tid har der været arbejdet for at få præmonstratensere fra et af ordenens tyske klostre til Danmark, og det er lykkedes. Fra abbediet i Duisburg-Hamborn kommer der i løbet af sommeren tre præster, som skal overtage ansvaret for Vejle og Fredericia. Det er præsterne Julian Rainer Backes, Jakob Johannes Mannheimer og Gregor Michael Pahl. De tre var sammen med deres abbed, Albert Dölken, på besøg i Vejle i august sidste år og er i gang med at lære dansk.

Julian Backes er født i 1985 i Duisburg og er p.t. videnskabelig medarbejder ved lærestolen for Det nye Testamente ved

universitetet i Bochum. Jakob Johannes Mannheimer er født 1986 i Wismar og er p.t. kapellan ved St. Dionysius i Duisburg-Walsum. Gregor Michael Pahl har indtil slutningen af februar i år været sognepræst ved St. Johannes Evangelist-kirken i Cappenberg-Langern i bispedømmet Münster.

Pastor Henri Kerkhofs og diakon Baudouin Willocx forlader Danmark den 20. juli, mens pastor Jan Ophoff bliver i Vejle

indtil den 1. november for at hjælpe de tyske medbrødre i gang. Præstegården i Vejle vil hen over sommeren blive ombygget til mere tidssvarende forhold, og Sankt Norberts Stiftelse vil blive overdraget til bispedømmet per 1. august i år.

De belgiske præmonstratensere har været i Danmark siden 1904 med hovedsæde i Vejle. Præmonstratensere har i årenes løb været sognepræster i Næstved, Nyborg, Esbjerg, Herning, Silkeborg, Horsens og Kolding. Fra 1923-1938 var den daværende sognepræst i Vejle, Ludolphus Josef Brems apostolisk vikar for Danmark. LR

Lægkarmelit

Martin Ebert fortæller om Karmel.

Læs mere på side

4

Prædiken

Helligåndens gave.

Læs mere på side

5

Vejle

De første 117 år.

Læs mere på side

6-7

Kirke og penge

Derfor giver vi kollekt.

Læs mere på side

12

KO mener

Vigtig mentalitetsændring

Man bør ikke undervurdere vigtigheden af pavens seneste *motu proprio* (se forsiden). Disse kan, ifølge Phil F. Lawler, redaktør for *Catholic Culture*, vise sig at være blandt de mest betydningsfulde i Frans' pontifikat. I sine otte år i embedet har pave Frans kun gjort lidt, hvis overhovedet noget – igen ifølge Lawler – for at bekæmpe den økonomiske korruption, som plager Den hellige Stol. Men de to *motu proprio* kan vise sig at være svaret på de hidtil manglende reformer på området.

Meddelelsen om, at kardinaler og biskopper nu kan anklages ved Vatikanets straffedomstole er afgjort et vigtigt skridt. Men endnu vigtigere er *motu proprio*, som paven offentliggjorde i slutningen af april og som opstiller strenge standarder for transparens for embedsmænd i Vatikanet. Det ses som et kæmpeskridt i retning af at ændre en "bestikkelseskultur" inden for Den romerske Kurie.

Motu proprio kræver, at Vatikanets embedsmænd skal offentliggøre mange informationer om deres egne økonomiske aktiver. Det er nyttigt; transparens er altid en god måde at styrke (eller i dette tilfælde genoprette) offentlighedens tillid på. Men kravet om transparens er ikke det mest afgørende ved den nye politik – det virkeligt banebrydende kommer i slutningen af dokumentet, hvor Frans forbyder, at embedsmændene fremover modtager "gaver eller andre ydelser til en værdi af mere end 40 euro".

Denne politik vil – hvis den håndhæves strengt – ændre måden, Vatikanet fungerer på.

I årenes løb er det blevet almindeligt for besøgende prælater at medbringe gaver, når de mødes med embedsmænd fra kurien. Et grelt tilfælde er den nu laicerede, tidligere kardinal Teodor McCarrick, hvis vej op ad karriestigen blev godt hjulpet på vej af hans forbløffende evne til at rejse midler og bringe dem til Rom. Faktisk har normalen været at medbringe kontante gaver, som gives af en biskop til en anden.

Det er ikke en sund ting for Vatikanets embedsmænd at forvente, at enhver besøgende eller ansøger træder ind på hans kontor med mere end et anliggende i sine hænder. Sandsynligheden for at opnå et gunstigt svar fra et kuriekontor bør ikke afhænge af ens evne til at medbringe en attraktiv gave; ja, det bør overhovedet ikke spille nogen rolle i dikasteriets beslutning. Men desværre er menneskets natur skrøbelig. Ikke alle gaver er naturligvis udtryk for bestikkelse eller endda forsøg på at påvirke embedsmanden. Men nogle gange er forskellen ikke tydelig, og det indbyder til korruption.

Da målet med pavens reformer er at eliminere korruption, repræsenterer ethvert tiltag, der fjerner mulighederne for korruption, et fremskridt. Forbuddet mod at modtage værdifulde gaver er et vigtigt skridt i den retning.

Nu er spørgsmålet så, om denne politik vil blive håndhævet – ikke kun efter lovens bogstav, men også dens hensigt. Vil embedsmænd i Vatikanet fortsat have tilfaldelse til at modtage donationer til deres "personlige velgørenhed" eller en institution, de selv promoverer? I så fald kan smuthullet være stort nok til at besejre hensigten med reformen. NM

"Det armenske folke drab: en skamplet på menneskehedens historie"

106-årsdagen for begyndelsen på det armenske folke drab blev markeret med en mindemesse i det pavelige armenske kollegium i Rom.

MINDEDAG Samtidig med at Joe Biden, på årsdagen for den armenske tragedie, som den første amerikanske præsident omtalte overgrebene som et folke drab, omtalte kardinal Leonardo Sandri i sin prædiken under mindemessen den 24. april den historiske begivenhed som "en skamplet på hele menneskehedens historie".

Det armenske folke drab refererer til masse deportationerne af kristne armeniere i det Osmanniske Rige i årene 1915-17, hvor anslået 1,5 millioner mennesker døde. På mindedagen samles kristne armeniere verden over for at bede for deres døde trosfæller. I mange år har det armenske folke drab været forsøgt tættet ihjel fra officielt hold, men siden 1965 har 29 lande – nu også USA – officielt betegnet det som et folke drab.

Messen i det armenske kollegium blev fejret under overværelse af kardinal Leonardo Sandri, præfekten for Kongregationen for Østkirkerne, og repræsentanter for Armeniens ambassader ved Den hellige Stol og Italien. Den blev celebreret af mons. Raphael Minassian, den armenske-katolske ærkebiskop af Armenien, Georgien, Rusland og Østeuropa, mens kardinal Leonardo Sandri prædikede.

"Trods de ufattelige lidelser, som den systematiske forfølgelse påførte armenierne,

har de ikke mistet deres tro, og de synliggør således Guds trøst", sagde kardinal Sandri i sin prædiken. Han beskrev armenierne som et hårdtarbejdende og intelligent folk, kunstneriske og kulturelle, der har formået at rejse sig igen efter enorme lidelser – "et folk af helgener, som fx kirkelæreren Gregor af Narek, der har oplyst menneske-

Kardinal Leonardo Sandri og mons. Raphael Minassian, den armenske-katolske ærkebiskop af Armenien, Georgien, Rusland og Østeuropa, markerer 106-året for det armenske folke drab med messe i det armenske kollegium i Rom. Foto: Vatikanets medier.

Tusindvis af timers gregoriansk sang

Siden foråret 2019 har nonner i det franske benediktinerkloster Notre Dame de Fidélité de Jounques indsunget seks timers tidebønner dagligt til brug i app'en Neumz.

Tekst: Niels Messerschmidt

LITURGI Den digitale æra viser sig at være en uventet allieret i fremme den katolske tradition. Det ses blandt andet af de forskellige initiativer, der dukker op på internettet og giver omverdenen mulighed for at genopdage den århundredgamle gregorianske sangskat. Efter succesen med YouTube-kanalen *OPChant* er den gregorianske sang nu genstand for det største optagelsesprojekt, som har set dagens lys.

Neumz, der første blev lanceret som en webplatform og siden som en app til mobiltelefoner, tilbyder streaming af det fulde gregorianske repertoire over et treårigt forløb efter *Novos Ordo* messeformen.

Til det ambitiøse projekt, der løber fra 2019 til 2022, har benediktinerinderne i Notre Dame de Fidélité de Jounques, som ligger i nærheden af Aix-en-Provence, åbnet dørene for det amerikanske pladeselskab Odradek Records. Dets lydteknikere har placeret otte mikrofoner i klosterkirken til at optage nonnernes tidebønner og gregoriansk sang under højmesseerne.

Neumz — hvis navn henviser til den middelalderlige musikalske notation neume (den mindste enhed i den tidligste form for nodeskrift, man kender til, og som udeluk-

kende bruges i forbindelse med gregoriansk sang i dag) – blev udtænkt af pladeselskabets grundlægger Johan Andersen, hvis tante er nonne i klostret i Provence og som gennem flere år boede i søsterklostret i det afrikanske land Benin. Optagelserne skulle oprindeligt være foregået dér, men på grund af manglende internetadgang og ugunstige

Benediktinerinderne i det franske kloster Notre Dame de Fidélité de Jounques synger tidebøn. Foto: Simon Herengt.

den selv udenfor det armenske område".

Armenierne omtaler folke drabet som Metz Yegern, den store ondskab, og kardinal Sandri advarede i lyset af den nuværende pandemi: "Store negative hændelser sker altid på baggrund af en tiltagende svækkelse af den fælles bevidsthed. Derfor må der altså altid tages afsæt i solidaritet og følelse af søskendskab, sådan som paven har betonet det i sin rundskrivelse *Fratelli tutti*, og netop dette søskendskab har hjulpet det armenske folk" forklarede Sandri.

Kardinal Sandri afsluttede sin prædiken med at sige: "Vore brødres og søstres liv var ligesom Jesu liv: et hvedekorn, der faldt til jorden for at kunne give liv til hele verden ved at redde den. Deres frugt varer ved, og det mindes vi om denne dag i tro".

NM

klimatiske forhold valgte lydteknikerne at henlægge optagelserne til moderklostret i Frankrig i stedet for.

De forskellige tidebønner, som samlet set vil have en varighed på over 7.000 timer, bliver løbende uploadet til app'ens database og forsynet med det traditionelle gregorianske notationssystem, den originale latinske tekst og respektive oversættelse på bruger-sproget.

Neumz findes i en gratis version med en begrænset 'radio-mode', hvor man kan lytte til sangen online, mens abonnenter også har mulighed for at downloade og nærstudere de enkelte tidebønner m.m. To tredjedele af abonnementsbeløbet går til de 45 nonner i det franske kloster og dets søsterkloster i Benin.

Pavelig stiftelse vil læge sårene efter religiøs vold

Aid to the Church in Need's nye kampagne skal hjælpe ofrene for religiøs vold i Afrika.

INDSATSER De seneste år har kristne i Afrika været mål for stadig flere angreb begået af islamistiske terrorister. På den baggrund har *Aid to the Church in Need* (ACN) – en pavelig stiftelse, der støtter forfulgte kristne i verden – øremærket over 9,5 mio. dollar til en ny kampagne, der skal hjælpe ofrene og fremme fredelig sameksistens i en række afrikanske lande.

Kampagnen med titlen 'At læge sårene efter religiøs vold i Afrika' støtter flere initiativer og programmer, som skal lindre "folks lidelser og lade dem erfare lidt af påskens håb", siger ACN's adm. præsident Thomas Heine-Geldern. "Den katolske Kirke i Afrika er ofte selv ét af ofrene, men den er frem for alt en vigtig kilde til støtte, forsoning og healing for dem, der har været udsat for religiøs vold. Derfor betragter ACN den hjælp, den yder Kirken på 'martyrernes kontinent', som en af dens vigtigste missioner, i dag mere end nogensinde", tilføjer Heine-Geldern.

En af hovedopgaverne for Kirken i Afrika er at fremme den interreligiøse dialog gennem gensidig forståelse og broderskab. Således hjælper stiftelsen i det overvejende muslimske land Mali Institutet for islamisk-kristen Uddannelse med at opføre en ny bygning i hovedstaden Bamako, som vil gøre dets interreligiøse kurser tilgængelige for endnu flere studerende, skriver Lisa Zengarini på Vatikanets medier.

Men en varig fred kræver også, at man læger de traumatiske sår hos ofrene for islamistisk vold. Til det formål støtter ACN flere projekter, der tilbyder ofrene åndelig omsorg og psykologisk hjælp. Et af disse projekter er i bispedømmet Maiduguri i Nigeria, hvor terrorgruppen Boko Haram

er skyld i 2.000 traumatiserede enker og flere tusinde forældreløse børn. Til dem har ACN hjulpet til med at oprette et uddannelsescenter for traumeterapeuter.

Åndelige retræter og videreuddannelse

Aid to the Church in Need yder også støtte til retræter og videreuddannelse af præster og ordensfolk, så de bedre kan leve deres kald under vanskelige forhold. Stiftelsen sponsorerer regelmæssigt sådanne kurser i Burkina Faso (hvor titusinder er drevet på flugt af bevæbnede islamister, og hvor mange kristne er blevet dræbt de seneste år), i Cameroun, Nigeria og Den Centralafrikanske Republik. ACN støtter præster og ordensfolk økonomisk og tilbyder dem transportmuligheder, så de lettere kan

Rebecca Samuel, moder til Sarah, én af de skolepiger, som blev bortført af Boko Haram, græder i anledning af 7-årsdagen for skolepigerens bortførelse i Abuja, Nigeria. Foto: Vatikanets medier.

udføre deres arbejde med at hjælpe ofrene. 26 ordenssøstre i bispedømmet Pemba, i den krigshærgede provins Cabo Delgado i Mozambique, nyder godt af denne hjælp.

Endelig støtter den pavelige stiftelse opførelsen af kirker og religiøse infrastrukturer, som er blevet ødelagt af islamistiske grupper. Fx har de i det overvejende muslimske land Niger støttet genopførelsen af en sognekirke i byen Zinder, der blev ødelagt i 2015 som gengældelse for offentliggørelsen af karikaturtegninger af profeten Muhammed i det franske tidsskrift *Charlie Hebdo*.

Tolv afrikanske lande optræder på den 'røde liste' i ACN's seneste rapport om religiøs frihed i verden. På listen står 26 lande opført, og lande på det afrikanske kontinent tegner sig altså for næsten halvdelen af dem – disse er Mali, Nigeria, Burkina Faso, Cameroun, Niger, Chad, Den Demokratiske Republik Congo, Eritrea, Mozambique, Djibouti, Somalia og Libyen.

NM

Kort nyt

Nordrhein-Westfalen har doneret en halv mio. euro til restaurering af vinduerne i Notre-Dame katedralen i Paris. Beløbet er blevet indsamlet af delstatens premierminister Armin Laschet og Maria Böhmer, formand for den tyske kommission for Unesco.

"Det fælles restaureringsprojekt er et håndgribeligt tegn på de fransk-tyske venskabsrelationer og den europæiske solidaritet", sagde Laschet ved annoncering af beløbet. Frankrig er ikke afhængig af hjælp fra dets nabolande, men der er tale om "et symbolsk bidrag som viser, at vi er forenet. Vi er taknemmelige over at vi kan bidrage til denne vigtige opgave".

Der er sket en udveksling af eksperter de to lande imellem, bl.a. om restaureringen af de fire store vinduer i kirkeskibet, der er flyttet i sikkerhed efter branden, men nu skal restaureres. Fra tysk side koordineres dette arbejde af Barbara Schock-Werner, tidligere bygningsrådgiver ved Kölnerdomen. Ifølge Laschet findes der også et samarbejdsprojekt om uddannelse af unge håndværkere på kulturarvsområdet.

Første verdensdag for bedsteforældre den 25. juli markeres under overskriften 'Jeg er med jer alle dage' (Matt 28,20). Det oplyser kuriens afdeling for lægfolk, familie og liv. Temaet udtrykker Guds og Kirkens nærhed til alle ældre, især under pandemien.

Temaet er også "et løfte om nærhed og håb, som unge og gamle kan dele med hinanden", siger pressemeddelelsen. Børnebørn og unge opfordres ikke alene til at være nærværende i de ældres liv; de ældre har også en opgave – at evangelisere, bede for og opmuntre unge i troen.

Til markering af dagen har dikasteriet udviklet en række pastorale værktøjer, som fra medio juni vil være tilgængelige på www.amorislaetitia.va.

Den spanske Bispekonference kender til 220 tilfælde af præsters overgreb på mindreårige siden 2001. Det oplyste talsmand, biskop Luis Arguëllo den 23. april.

Mere end 31.000 præster har virket i Spanien siden 2001. Af de 220 overgrebs-sager er de 151 nu afsluttet, mens 69 fortsat efterforskes. I den samme periode, bemærker Arguëllo, har de spanske anklagere modtaget i alt 220.000 anmeldelser fra alle sektorer af samfundet.

Licentiat i jødiske studier på Gregoriana

Det pavelige universitet har oprettet et center for jødiske studier, opkaldt efter kardinal Augustin Bea.

ROM "Dialogen må være tovejs og med vidnesbyrd fra jøder og katolikker, der underviser sammen. Det er mere værd end mange taler". Det fastslog pave Frans den 28. februar 2019 under generalaudiensen på 50-årsdagen for kardinal Augustin

Beas død. Bea var en pioner inden for den jødiske-kristne dialog. I pavens ånd har Kongregationen for katolsk Uddannelse nu oprettet et katolsk licentiatstudium inden for jødiske studier og relationer under det pavelige Gregoriana universitet i Rom.

Det nye uddannelsesinitiativ varetages af 'Kardinal Bea centret'. Der er tale om et toårigt akademisk forløb på kandidatniveau. Den nye akademiske uddannelse, som blev præsenteret på et online-møde 21. april, indeholder også en række forskellige stipendier, der henvender sig til studerende fra forskellige steder i verden. Nye studerende kan registrere sig og finde yderligere information om uddannelsen på Gregorianas hjemmeside, www.unigre.it.

Gregorianauniversitetet.

Kardinal Augustin Bea (1881-1968) var en tysk jesuit, der især huskes for sit store engagement inden for dialogen mellem katolikker og jøder. Han var blandt andet rektor for Det pavelige Bibelinstitut og pave Pius XII's skriftefader. Johannes XXIII kreerede ham til kardinal i 1959, og i årene 1960-68 var han præfekt for Det pavelige råd for kristen Enhed. Bea deltog også i Andet Vatikanconcil (1962-65). NM

Vil du fordybe dig i en gribende roman om menneskers vilkår i verden, og har du lyst til at deltage i gode samtaler med andre videbegærlige og nysgerrige læsere - eller måske bare lyst til at lytte?

Så deltag den 26. juni og/eller den 24. juli, hvor Caritas arrangerer pop-up læsemøder i Domkirkens smukke præstehave.

- Du tilmelder dig her: www.caritas.dk/laeseklub.dk-popup
- Caritas sender dig i god tid den roman, som vi skal tale om
- Vi mødes i præstehaven, hvor Nya Guldberg fra Caritas Læseklub tager imod
- Vi byder på kaffe, te og en kage
- Efter to gode timers samvær siger vi farvel og tak

Caritas
Læseklub

Johannes af Korset er min åndelige fader og broder

Da Martin Emil Ebert første gang læste om karmeliterhelgenen Johannes af Korset, vidste han, at det var hos karmeliterne, han hørte hjemme. I dag er han ansvarlig for noviceerne hos Karmels sekularorden i Danmark.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

SPIRITUALITET Martin Emil Ebert arbejder som optiker, og hans daglige liv kan nok på overfladen se helt almindeligt ud. Men under overfladen gemmer sig en ramme omkring hans liv, som er bestemt af hans katolske tro og hans medlemskab af Karmels sekularorden.

”At være sekulkarmelit betyder, at jeg lever et kontemplativt liv, hvor bønner er omdrejningspunktet i min hverdag, sådan som det også er det for ordensfolk, der lever i et kloster. Så selv om jeg arbejder som optiker og er glad for det, er bønnerne kernen i mit liv, og tidebønnerne strukturerer min hverdag og sætter en ramme om den,” fortæller han.

Sådan har det været i over 20 år, siden han – ad mange omveje – fandt sit kald. For selv om han er født i en katolsk familie og altid har troet på Gud, skulle der en voldsom omvæltning i hans trosliv til, før han fandt den spiritualitet, som karakteriserer karmeliterne.

”Det var via min mor, som sent i sit liv var blevet sekulkarmelit, at jeg fandt ind i Karmels sekularorden. Jeg var på det tidspunkt i en krise i mit liv på grund af et dårligt ægteskab. Til jul forærede min mor mig en lille bog, ”Kamals sange”, med små digte eller sentenser af Kamal, en mystiker fra Mellemøsten. Da vi kom hjem, puttede jeg ungerne og gik selv i seng og begyndte at læse i bogen. Mens jeg læste, tog Gud over – som en film, der begyndte at køre. Det var som et bjerg, som begynder at sprække, og ud af sprækkerne kommer et blændende lys. Noget gik i stykker i mit indre, og lyset blev stærkere og stærkere i mit indre. Jeg så, hvordan lyset stod ud af mine øjne og min næse og min mund og lyste soveværelset op, så det var badet i hvidt strålende lys. Det var som en klippe i mit indre, der sprækkede. Lyset var ren kærlighed; jeg vidste bare, at det var Gud – at Gud fyldte mig med kærlighed,” fortæller han.

Johannes af Korset er min åndelige fader og broder

Martin Emil Ebert håbede, at Gud nu ville redde hans ægteskab. Han var på det tidspunkt 35 år, og han vendte tilbage til Kirken, hvor han ikke havde været,

Den daglige tidebøn fylder meget i Martin Emil Eberts liv.

siden han var 18. Hans forsøg på at redde ægteskabet bar ikke frugt. Men til gengæld oplevede han efter nogle måneder, at lyset, der var strømmet ud fra ham juleaftensnat, blev til en ild, der brændte i hans indre – samtidig med at Faderen og Sønnen og Helligånden som tre personer gik rundt derinde.

”Jeg kunne stå på Hellerup Station på vej til arbejde og mærke, hvordan de tre personer gik rundt inde i mit indre; de var der, men uden at være en del af mig; som var jeg en tom skal, de gik rundt inden i. Og ilden, der brændte, var skærsildens ild – det var en voldsom renselsesproces, der begyndte,” husker han.

”Jeg talte med min mor om det og spurgte hende, hvordan jeg skulle forstå denne her tilstedeværelse af Treenigheden i mit indre. Min mor forærede mig ”Natten er mit lys” af karmelitermunken Wilfrid Stinissen, hvor han skriver om karmelitermunken Johannes af Korset og hans erfaring af det, han kalder sansernes nat, hvor troen renses, så den ikke længere baserer sig på følelser, men kun håber på Gud. Det var en nøjagtig beskrivelse af det, jeg oplevede.”

Martin Emil Ebert fandt herefter bogen ”Bestigningen af bjerget Karmel”, hvor Johannes af Korset beskriver vejen til Gud, som han sammenligner med bestigningen af et bjerg.

”Da jeg læste den, forstod jeg, at Johannes af Korset er min åndelige fader og bror. Hos ham fandt jeg en præcis beskrivelse af det, jeg oplevede – skrevet for 500 år siden. Jeg slugte bogen, og så snakkede jeg igen med min mor og spurgte hende, hvad Karmel og sekulkarmeliterne er,” siger Martin Emil Ebert.

Novice i Karmel

I 1998 begyndte han som novice hos Karmels sekularorden, hvor noviceerne læste tekster af Teresa af Ávila og Johannes af Korset og begyndte at bede daglige tidebønner. Selv om det i begyndelsen var vanskeligt for ham at få tidebønnerne til at harmonere med livet som fraskilt, hvor han havde sine tre sønner hver anden uge, var han overbevist om, at den karmelitiske spiritualitet var den helt rigtige vej for ham at gå. Han indrettede sig sådan, at han hver anden uge fuldt ud koncentrerede sig om tidebønner og meditation og hver anden uge havde tid til samværet med sine sønner.

I 2005 afgav han de evige løfter i Karmels Sekularorden. Efter en tid som sekretær i sekularordenen blev han bedt om at overtage ansvaret for undervisningen af noviceerne og fik titel af novicemester.

Når han rådgiver noviceerne, tager han afsæt i sine egne erfaringer.

”Jeg siger altid til dem, at det er helt o.k., at de ikke altid kan bede deres bønner eller deltage i alle vores møder. Man skal også være der for sin familie, og ægteskabet skal plejes. Gud har ikke brug for, at vi sidder i indre bøn og beder tidebønner; det er alt sammen en gave og en hjælp til os. Bliver det

Martin Emil Ebert ser tidebønnerne som Guds støtte og hjælp.

en hindring for, at vi kan vokse i åndelighed og føle os tæt på Gud, er det ikke længere en gave. Gud har givet os tidebønnerne og den indre bøn som redskaber og som hjælp, og han har givet os sekularordenen, som også er en støtte og en hjælp.”

Men omvendt er det også vigtigt, at man gør op med sig selv, om man kan og vil lade karmeliternes ordensregel være overskriften i ens liv, påpeger han: ”Vores livsform indebærer, at vi beder tidebønner morgen og aften og en halv times indre bøn hver dag. Derudover bruger vi tid på åndelig læsning, går til messe dagligt eller så tit, det er muligt, og går hyppigt til skrifte. Kan det ikke fungere for én, hører man ikke hjemme hos Karmel.”

Karmels Sekularorden

I 1200-tallet dannede de eremitter, der levede omkring Karmelbjerget sydøst for Haifa i det nuværende Israel, en egentlig munkeorden, Karmeliterordenen. Ordenen var centreret omkring bøn og meditation over Guds ord. Senere dannedes to andre ordensgrene af karmeliter, karmelitonnerne og en sammenslutning af lægfolk, tidligere kaldet Karmels 3. orden, i dag Karmels Sekularorden.

Sekulkarmeliter lever ude i samfundet, i en familie eller som enlige. De tilstræber at forene det kontemplative liv med tidebønner og indre bøn med deres daglige aktiviteter. Deres spiritualitet er

den samme som karmelitermunkes og -nonners, men uden et kald til at gå i kloster. I Danmark har der i mange år været enkeltpersoner, som har været medlemmer af Karmels Sekularorden. I 1992 blev der dannet et selvstændigt fratermitet (afdeling) med et ledende råd og undervisning af nye postulanter. Der er ca. 40 medlemmer af den danske afdeling. Der arrangeres hvert år to fælles retræter, hvoraf man som medlem af fratermitetet skal deltage i mindst én. Derudover anbefales det, at alle deltager i én individuel retræte om året.

Hans råd til andre, der overvejer, om de har et kald til ordenslivet, er enkelt: ”At man ikke giver op.” Han uddyber: ”Teresa af Ávila sagde, at der kræves to ting: beslutsomhed og udholdenhed. Og det er det, de fleste mangler. Gud svarer mange gange, men vi må også være parate til at høre svaret. At følge Kristus kræver radikalitet, og mange er ikke parate til at gå hele vejen. De begiver sig af sted, men når det koster noget, og de skal give Gud kontrollen – virkelig give slip og lægge deres liv i Guds hænder – så vender mange om.”

Helligåndens gave

... Gud i os, Joh 20,19-23

Helligånden – Guds tilstedeværelse i os, bevæger os fra at frygte til at være frygtløse.

Tekst: Pastor Christian Noval

PRÆDIKEN Det kommer næppe som en overraskelse, at pinsedagen særligt har fokus på Helligåndens udgyldelse. Søndagens evangelium beretter netop, hvordan Jesus viser sig for apostlene og skænker dem Helligånden ved at ånde på dem. Men særligt denne beretning om pinsedagen fra Johannes er vigtig at læse i sin sammenhæng. Hvad der sker lige inden, og hvad der sker efter pinsens evangelielæsning, er vigtigt for at forstå, hvad evangelisten vil fortælle.

Samme dag ... påskedag

Evangeliet starter ”om aftenen den samme dag”. Den dag, Johannes her taler om, er påskesøndag (hvorfor samme evangelium også bruges anden søndag i påsken). Modsat Lukas’ beretning i Apostlenes Gerninger (ApG 2) fortæller Johannesevangeliet, at Jesus skænker Helligånden til apostlene allerede påskesøndag.

At Kirken her pinsedag vælger et evangelium, som beskriver, hvad der skete 50 dage tidligere, understreger den tætte forbindelse mellem påsken og pinsen. Der er ingen pinse uden påske. Helligånden gives på baggrund af det, som apostlene lige havde oplevet i påsken. Vi er i dag så vant til at tænke på påsken som det mest naturlige og selvfølgelige i vort trosliv. Men sådan var det ikke for disciplene. De var bange. De var opgivende. De var rådvilde, og netop på det tidspunkt kommer Jesus med ordene ”Fred være med jer”. Han gentager det lige endnu en gang, så det trænger ind: ”Fred være med jer”. Dette er ikke blot en hilsen, men en indgribende begivenhed. Jesus bringer Guds fred til apostlene i det øjeblik. De havde jo lukket sig selv inde af frygt. Jesus ved dette, og forandrer det med sine ord.

Guds kraft i os

Jesus fortsætter så i samme åndedrag med at udsende disciplene. Denne bevægelse fra at være bange til at blive udsendt skyldes ikke kun Guds fred, som Jesus bragte, eller fordi disciplene pludselig var blevet frygtløse. For straks efter siger Jesus ”modtag Helligånden”, mens han blæser ”ånde i dem”. Det er Helligånden, Gud tilstedeværelse i os, som bevæger os fra at frygte til at være frygtløse.

Således er der en lige linje fra Jesu mission i verden til den mission, Kirken nu sendes ud på. Den er ikke baseret på disciplenes studier eller evner, men på deres egne erfaringer med og omkring Jesus og naturligvis ikke mindst på Helligåndens virke i dem.

Helligånden giver ikke kun mod til at bryde frygten. Helligånden er Guds egen kraft i os. Det understreges af den myndighed, Jesus forbinder med Helligåndens udgyldelse: ”Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt”. Vi kan som mennesker altid tilgive vores medmennesker, for hvad de har gjort mod os.

Vi kan sige: ’den skade du har påført mig, vil jeg ikke kræve af dig.’ Men her sker der noget mere. For her er der ikke blot tale om, at vi ikke beregner en andens skyld. Bag udtrykket ”er de dem forladt” (v 23) ligger en guddommelig magt til at tilgive syndere fuldstændigt; noget kun Gud kan gøre. At Jesus giver apostlene del i denne magt, fortæller noget om Helligåndens virke i os: Helligånden er Guds aktive tilstedeværelse i os.

Helligånden – Gud i os

På en måde er den intimitet, disciplene og vi oplever af Guds tilstedeværelse i os, stærkere, end den disciplene oplevede, da de gik omkring med Jesus. Tidligere i Johannesevangeliet siger Jesus ligefrem, at det er godt, at han skal forlade dem, for kun således kan han sende Helligånden (Joh 16,7). Ved Helligånden er Gud ikke længere kun ”uden for” mennesket, så at sige, og viser sin kærlighed til os ”udefra”. Gud er blevet iboende i mennesket gennem Helligåndens udgyldelse. Denne intimitet er naturligvis kun begyndelsen på, hvad vi en gang i evigheden skal opleve. Vores tro på Helligåndens virke er kun en forsmag på evigheden og den eskatologiske fylde.

Jesu ånde

At Jesus udgyder Helligånden ved at ånde på dem, rækker både tilbage i tiden til skabelsen og frem i tiden til sakramenterne i Kirken. Da Gud skabte mennesket, gjorde han det ved at blæse ånde i dets næsebor (1 Mos 2,7). Denne forbindelse mellem menneskets skabelse og Helligåndens udgyldelse har mange af kirkefædrene kommenteret på (bl.a. Augustin, Den evige Stad, bog 13, kap 24). Men begivenheden peger også frem. For op gennem historien har Jesu ånde fået en sakramental karakter, hvilket bl.a. ses i præstevielsesritualet (men

også ved indvielsen af de hellige olier og dermed dåb og firmelse). Biskoppen vier bl.a. ved at ånde på præstekandidaten. Det understreger, hvordan præstegerningen sakramentalt er en forlængelse af Jesu mission i verden, hvilket ikke mindst kommer til udtryk i autoriteten til sakramentalt at tilgive syndere.

Kraft til alle troende

Men Helligånden skænkes ikke kun til apostlene. Der er mange eksempler i NT på Helligåndens virke i alle troende (ApG 2,4; 4,31). Paulus siger direkte: ”I er ikke i kødet, I er i Ånden, så sandt som Guds ånd bor i jer. Den, der ikke har Kristi ånd, hører ikke ham til” (Rom 8,9). Selvom den sakramentale magt til at tilgive syndere er reserveret til præsterne, så virker Gud i os alle. Så når Jesus her specifikt nævner syndernes forladelse, er det derfor ikke ment på en eksklusiv måde, som om tilgivelse er det eneste Helligånden gør. Magten til at kunne tilgive i Guds navn, er mere et eksempel på et af Helligåndens mange virkemåder i os. Helligånden er tilstedeværende i alle sakramenterne, ikke mindst dåben og firmelsen.

Helligånden giver tro

Det, som følger efter dagens evangelium, er den anden sammenhæng, det skal læses i, nemlig fortællingen om Thomas, som ikke var til stede, da Jesus viste sig. Mere end at kunne tilgive i Guds navn, er selve det at tro en af Helligåndens frugter i os.

Uanset hvor meget de andre apostle sikkert har forsøgt at overbevise Thomas om, hvad de havde oplevet, så kunne han ikke tro dem. Netop det fortæller noget om Helligåndens indvirken på vores tro. Først bevægede apostlene sig fra at frygte til at blive udsendt, og nu møder vi beretningen om Thomas, som på forunderlig vis understreger, at tro ikke er noget, vi kan give hinanden kun ved veltalenhed eller overtalelse. Tro kommer altid som en nådegave: Guds gave i os, Helligåndens virke. Først da Jesus atter viser sig med ordene ”Fred være med jer” (v 26), og Thomas selv kan erfare ham, kan han tro. Tro er en Helligåndens nådegave baseret på vores egen erfaring. Helligåndens udgyldelse virker således tro, ikke som et overgreb på vores frie vilje, men måske nærmere som

”At Kirken her pinsedag vælger et evangelium, som beskriver, hvad der skete 50 dage tidligere, understreger den tætte forbindelse mellem påsken og pinsen. Der er ingen pinse uden påske. Helligånden gives på baggrund af det, som apostlene lige havde oplevet i påsken. Vi er i dag så vant til at tænke på påsken som det mest naturlige og selvfølgelige i vort trosliv. Men sådan var det ikke for disciplene. De var bange. De var opgivende. De var rådvilde, og netop på det tidspunkt kommer Jesus med ordene ”Fred være med jer”.

et slags ”samarbejde”. Vi kan samarbejde med Guds tilstedeværelse i os, eller vi kan lade være. Men netop Helligånden som Guds tilstedeværelse i os er en mulighed for allerede her og nu at leve og opleve en forsmag på, hvad der venter os i evigheden, hvor Gud bliver ”alt i alle” (1 Kor 15,28).

Jesu sidste ord til Thomas er henvendt direkte til os: ”Du tror, fordi du har set mig. Salige er de, som ikke har set og dog tror” (v 29). Vi behøver ikke se mirakler eller stikke fingeren i siden på den opstandne Jesus for at tro, men vi har brug for gennem Helligåndens tilstedeværelse at erfare Guds kærlighed til os. Det er Helligånden, Gud selv, som ”overbeviser” os om tro, hvis vi med Thomas tør sige: ”Min Herre og min Gud!” (v 28).

Jesus stod midt blandt dem og sagde til dem: ”Fred være med jer!” Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Illustration af Ivan Valchev.

Søndagens evangelium: Den opstandne Jesus og disciplene

Om aftenen den samme dag, den første dag i ugen, mens disciplene holdt sig inde bag lukkede døre af frygt for jøderne, kom Jesus og stod midt blandt dem og sagde til dem: ”Fred være med jer!” Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Disciplene blev glade, da de så Herren. Jesus sagde igen til dem: ”Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer”. Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: ”Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt”. (Joh 20,19-23)

De første 117 år

Det hele begyndte såre beskedent i 1904, men i løbet af få år kom der snart en katolsk bydel med et rigt menighedsliv midt i Vejle. Her følger første del af historien om de belgiske præmonstratensere, der den 1. november overgiver ansvaret for menighederne i Vejle og Fredericia til tre tyske medbrødre.

Tekst: Lisbeth Rütz

KIRKEHISTORIE Står man ved stationen i Vejle og lader blikket glide op over den indre by, er der bygninger overalt. Men i begyndelsen af forrige århundrede var der stadig god plads. En vinterdag i 1904 kom to mænd til byen. De to mænd kom til Vejle fra Flandern, og de havde store byggeplaner med i bagagen. Senere samme år købte de en stor grund, der gik fra Fjellegade ned til Omløbsåen ved Enghavevej. De kom til Vejle med en mission, for de ville grundlægge en katolsk menighed og vinde flere danskere for den katolske tro.

Biskop Johannes von Euch ledte i de år med lys og lygte efter mandskab til det apostoliske præfektur i Danmark, og på en af sine mange rejser besøgte han i 1895 det store abbedi Averbode nede i Flandern. Nej, vi kan ikke afse nogen præster, vi skal bruge folk til vores store, nye missionsprojekt i Brasilien, var svaret fra abbeden. Men von Euch var en tålmodig mand og blev ved med at komme på besøg. Ved hans syvende besøg på Averbode kom der endelig grønt lys til en indsats i Danmark. I juni 1903 rejste von Euch til Danmark sammen med abbed Gummarus Cretz.

En af Averbodes munke – Ludolphus Josef Brems – gik med en drøm om at være med til at missionere i Danmark og meldte sig til opgaven. Den 29. juli 1903 rejste han sammen med medbroderen Simon Eykens fra Averbode. Den første tid boede de to brødre hos pastor Osterhammel i Randers, hvor de fik grundlæggende danskundervisning, og efter fire en halv måned var de blevet så gode, at de kunne holde prædiken på dansk.

Omdirigeret fra Thisted

At de to havnede i Vejle var for øvrigt lidt af en tilfældighed, fortalte den da 84-årige Brems i et muntert tilbageblik ved menighedens 50-års jubilæum i 1954. Det var egentlig meningen, han skulle udstationeres i Thisted – men da man fandt ud af, at

der kun boede én katolik i byen, blev han omdirigeret til Vejle. En katolsk vejleenser Franz Malachowicz satte brødrene i kontakt med apotekerfamilien Daugaard.

Den 1. februar 1904 ankom Brems og Eykens til Vejle. Allerede næste dag ved Vor Frue Kyndelmisse kunne de fejre den første hellige messe ved et hastigt sammentømret alter. Denne dag regnes derfor for menighedens grundlæggelsesdag.

Mon ikke de to præmonstratensere savnede deres kære Flandern på et sted, hvor alt var nyt og fremmed? Men de kom hurtigt til at føle sig hjemme i Vejle. Først boede de to hos apoteker Daugaard. Her lejede de fire værelser, som blev indrettet til kapel, fælles arbejdsværelse og soveværelser. Allerede dagen efter ankomsten begyndte Brems og Eykens at lede efter byens katolikker. Det var ikke helt let; men det lykkedes dog at finde nogle få, og snart begyndte der at komme en fem-seks stykker til messe om søndagen. Først var der messer i Nørregade 7 – senere fra december 1904 på Blegbanken 3 i det nyoprettede kapel. Daugaards var ikke selv katolikker; men de holdt fastedag sammen med deres gæster om fredagen. Samme år som Brems og Eykens var kommet, købte de en cirka to tønder land stor grund af familien Daugaard, og Sankt Norberts stiftelse blev oprettet, fortæller præmonstratensernes huskrønike skrevet med sirlig håndskrift på dansk og flamsk. Snart begyndte der at ske noget på grunden. Flere brødre kom til, og i 1905 kom Sankt Joseph Søstre for at starte en lille skole for menighedens børn. I 1911 blev de afløst af de belgiske Skt. Maria Søstre fra Berlaar. Efterhånden voksede en lille, katolsk bydel op på apotekerens gamle grund, for allerede to år efter deres ankomst byggede Skt. Maria Søstre den første del af deres hospital, og i 1927 grundlagde søstrene byens første børnehaven.

Katolikkerne var noget nyt og spændende

For vejleenserne var den katolske ekspansion noget nyt og spændende. Lokalpressen fulgte med i alt, hvad der skete af katolsk og var med, da der nytårsdag 1906 blev læst sjælemesse for den netop afdøde Christian IX i kapellet, der til lejligheden var draperet med sort. Pastor Brems holdt i dagens anledning en længere prædiken, hvor han ifølge Vejle Amts Folkeblad smukt og sympatisk omtalte: “vor kære afdøde konge, Christian den 9ende, hans Trofasthed og Kærlighed til sit Folk og udtalte bl.a., at Kong Christian elskede sine katolske lige saa vel som sine andre Undersaatter”.

I 1909 skriver lokalavisen om, at arrangementet til Kristi Legemsfest “blev gennemført med Guirlander, Flag og Wimpler og 3 smukke Altre, at Arrangørerne kunde være tilfreds dermed. Af særlig dekorativ Virkning var Baggrunden til det ene Alter, som var pyntet med allegoriske Figurer, dannet af Løv og Blomsterblade”. Med musik og salmesang gik menigheden efter messen i procession fra det ene alter til det andet gennem byen med hvidklædte piger, fakkelbærere, ministranter med røgelseskar og præsten, der bar det Allerseligste under en baldakin. Højtideligheden blev festligt afsluttet med fælles skovtur til Grejsdalen.

Den første Verdenskrig satte et brat stop for planerne om at bygge en ny kirke; men den 17. september 1922 blev grundstenen lagt. Det var en stor begivenhed i lokalpressen. Von Euch var død, og pastor Olrik kom som fungerende biskop for at nedlægge grundstenen. Forud for grundstensnedlæggelsen var 78 af menighedens unge til firmelse. En dag i 1923 fandt sognepræst Brems et telegram på sit skrivebord. Han skulle være biskop. Hans lillebror Adolf Brems – også kaldet Lille-Brems – efterfulgte ham som sognepræst.

Det var som et sus ude fra den store verden, da kardinal van Rossum i 1923 besøgte Vejle. For første gang i 400 år fik Danmark besøg af en katolsk kardinal. Blegbanken var i dagens anledning “stærkt flagsmykket”, fortæller *Vejle Amts Avis*, der fulgte op på begivenheden med stor reportage. Kardinalen besøgte Silkeborg, Randers og Aarhus, inden han rejste videre til Helsinki, hvor han skulle vie den nye finske biskop.

Hellere biskop af Børglum

Mere end 2.000 var til stede i klosterkirken, da Josef Brems samme år blev bispeviet med pomp og pragt i Averbode. Kardinal Mercier forestod vielsen sammen med Biskop Heylen af Namur og biskop Diepen af s-Hertogenbosch, der i den højtidelige anledning bar 1500-tals bispekåber.

Der var langvarig polemik i hovedstadspressen, og Brems kom i modvind, da det blev kendt, at Brems ved bispevielsen ville få titlen “biskop af Roskilde”. Det skete samtidig med, at Folkekirken oprettede et nyt bispeembede i Roskilde, hvor den indremissionske Olfert Ricard skulle være biskop.

Selvbevidstheden var voksende hos de omkring 20.000 danske katolikker. Daværende katolske udenrigsminister Harald Scavenius skriver den 20. august 1922 i et brev til kardinal Gasparri: “katolicismen har gjort så mange fremskridt de seneste år, og de katolske institutioner har udviklet sig i en sådan grad, at tiden efter min mening må være kommet til at betragte Den katolske Kirke som definitivt etableret i dette land”. Katolske kræfter i Danmark ville holde fast i titlen.

“Den hellige Stol og den katolske mission i Danmark ville tabe meget i prestige, hvis Den hellige Stol gav efter i dette spørgsmål. Vore nye konvertitter kræver, at man ikke tillader de civile myndigheder at tiltage sig magt over den katolske kirke”, skrev pastor Frans Ronge sammen med andre tidligere præstestuderende ved *Collegio di propaganda Fide* til Vatikanet.

Brems tog dog postyret med sindsro. “Skulle jeg vælge, ville jeg meget hellere kaldes biskop af Børglum, fordi jeg tilhører den munkeorden, som stammer fra Børglum i Vendsyssel. Og det er jo også et godt dansk navn”, udtalte han til pressen.

I 1924 indviede den tidligere sognepræst menighedens nye kirke, som tog navnet Sankt Norberts Kirke efter præmonstratensernes grundlægger, den hellige Norbert. På indvielsesdagen skred biskoppen over kirkepladsen efter en procession med hvidklædte piger, der strøede blomster ud foran ham, mens en ministrant bar hans silkeslæb.

Læs mere i næste nummer af KO om præmonstratenserne i Vejle.

Fra kardinal van Rossums besøg i Vejle 1923. Fra venstre mod højre: Broder Michael Soenen (død 1929), fru Reinl, fru Bang, kardinal van Rossum, sognepræst Adolf Brems i hvidt og biskop Josef Brems. Bagest til højre sr. Bernadette.
Foto: Sankt Norberts Stiftelse.

Lægbrødre og præster i Vejle. Bagest tv. broder Hubertus Branders. Th. broder Markus Langens. Foran fra venstre mod højre: Præsterne Siegbert Cuppers, den senere biskop Ludolphus Josef Brems og hans lillebror Adolf Brems, sognepræst i Vejle fra 1922-31.
Foto: Sankt Norberts Stiftelse.

Averbode abbedi Averbode ligger i de flamske Brabantprovins, hvis hovedstad er Leuven. Foto: Wikipedia.

Kommunitet i Vejle april 2021. Fra venstre mod højre, sognepræst Jan Ophoff, diakon Baudoin Willocx og tidligere sognepræst i Kolding Henri Kerkhofs. Foto: Lisbeth Rütz.

Norberts hvide brødre

Træk af præmonstratensernes historie

Tekst: Lisbeth Rütz

ORDENSLIV Præmonstratenserordenen har rødder tilbage i middelalderen. Den blev grundlagt af den hellige Norbert, der blev født i Gennep tæt ved den nuværende grænse mellem Holland og Tyskland. Han startede som levebrødsgejstlig. Som yngste søn i en lavadelig familie måtte han skabe sig en levevej som kleriker i domkapitlet i Xanten ved den nedre del af Rhinen. Men under et voldsomt tordenvejr i 1115 fik han en pludselig omvendelsesoplevelse. Det gik op for ham, at han var kaldet til at leve evangeliet i radikal efterfølgelse af den fattige Kristus. Han lod sig inspirere af ApG. 4,32-35, hvor "Hele forsamlingen havde ét hjerte og én sjæl; ikke en eneste kaldte noget af det, han ejede, for sit eget; men de havde alting fælles". Hans nye livsstil virkede provokerende på mange, for han ville gerne gøre op med privilegiekirken og forkynde evangeliet ved at dele, hvad han havde med de fattige.

Hans tid var præget af den gregorianske reformbevægelse. I 1073 var munken Hildebrand blevet valgt til pave under navnet Gregor VII. Udertil forsøgte han at gøre Kirken uafhængig af den verdslige magt, indadtil arbejdede han på at rense Kirken for korrupsion og griskhed. "Den længsel efter større sandfærdighed og mere trovær-

dighed, som spirede alle vegne, fik kraftig pavelig opbakning og blev til en evangelisk nyorientering med hovedvægten på et liv i tjeneste for de fattigste i samfundet", skriver Willem Wuyts i præmonstratensernes jubilæumsskrift Norbert og hans orden (1984).

Vandreprædikant og provokatør

Norbert var særdeles kritisk indstillet over for forfaldstendenser i Kirken og ønskede, at gejstligheden skulle uddannes bedre og leve et mere autentisk, kristent liv. Han blev præsteviet i 1115 og vendte så tilbage til domkapitlet i Xanten. Her drog han omkring som vandreprædikant og virkede med sin alternative livsstil som en rød klud på mange. Domkapitlet afviste hans reformforsøg; men samtidig blev han kendt som en meget dygtig fredsmægler, og i 1119 blev pave Callixt II og biskop Bartolomæus af Lyon enige om, at han skulle reformere stiftkapitlet i Laon. Også dette endte med en total fiasko. Hans kolleger vendte ham ryggen og så hans store krav som urimelige. Nu tilbød biskoppen af Laon ham et sted, som hed Prémontré. Store grupper af unge mennesker sluttede sig til ham. De ville lige som Norbert tilbage til kilderne og leve som i urkirken. Julenat 1121 aflagde Norbert og

medbrødre i Prémontré deres klosterløfter, og de valgte at følge den hellige Augustins regel.

I 1126 blev præmonstratenserne godkendt som selvstændigt ordenssamfund. Ordenens medlemmer skulle leve som kanniker efter Augustins ordensregel og forpligtede sig til fælles tidebøn.

Samme år blev Norbert meget mod sin vilje valgt til ærkebispembedet i Magdeburg. I 1130 blev der igen brug for hans evner som fredsmægler. Kirken var truet af et skisma, fordi der var to paver – Innocens II og Anaklet IV.

Ved sin død kunne Norbert se tilbage på et broget liv. Han havde været ridder, sekular korherre, hofkapellan hos kejser og biskop, eneboer, vandreprædikant og leder for en gruppe eremitter. Averbode abbedi blev grundlagt i hans dødsår 1134.

Tilbageslag

Reformationen og den franske revolution blev et kæmpe tilbageslag for ordenen. Mange klostre blev ophævet, solgt eller ødelagt. I 1830 blev den nye stat Belgien oprettet, og kun fire år senere fik Averbode og en række andre klostre lov til at blive genopbygget. Da var der kun seks ældre brødre tilbage. Men de troede på opgaven og byggede. 100 år senere var der over 300 brødre på Averbode. Klosteret Averbode er i dag en stor arbejdsplads for de hvide brødre og for egnen. Belgien er et stort ølland, og i klostrets butik sælges herligt skummende øl, brød og ost, som munkene producerer. De afholder retræter og ungdomslejre og

giver sjælesorg til de mange mennesker, der hvert år kommer på besøg.

Præmonstratensernes spiritualitet

Om ordenens spiritualitet skriver pastor Henri Kerkhofs: "Et af ordenens åndelige særpræg består ikke i, at de alene skulle eje bestemte religiøse værdier. Derimod består en ordens spiritualitet i en bestemt kombination og dosering af almene kristne og almene religiøse værdier. Det samme gælder for præmonstratenserordenens spiritualitet".

I sin spiritualitet kombinerer ordenen rent åndelige og apostoliske elementer. Man kører efter en fast plan, hvor perioder med arbejde veksler med den fælles tidebøn og perioder med broderligt samvær.

Præmonstratensernes klostre

Den hellige Norbert byggede sit første kloster i Prémontré ved Laon i Nordfrankrig. Prémontré hedder på latin *Præmonstratum*. Derfra har ordenen taget sit navn *Ordo Praemonstransis* – forkortet til O.Praem.

Ordenen kom til Danmark og Skåne kort tid efter at være blevet oprettet. I Vendsyssel oprettede de Børglum Kloster, der blev bispekirke med domkapitel og nonnekloster Vrejlev (ca. 1.220) Disse klostre blev ophævet kort efter reformationen.

I Skåne oprettede de klostre i Tommarp (1155), Oved, Lund (1170) og Vä, som i 1213 blev flyttet til Bäckaskog.

Munkenes hvide ordensdragter hænger parat til de daglige tidebønner i klosterkirken. Pt. bor der omkring 65 brødre på klostret. Foto: Averbodemoment.be.

Augustins klosterregel

Præmonstratenserne følger den hellige Augustins klosterregel. Aurelius Augustinus blev født den 13. november 354 i byen Thagaste i det nuværende Tunesien. Han blev uddannet i retorik i Madaura og ved universitetet i Karthago, hvor han levede et udsvævende liv. Senere flyttede han til Rom sammen med sin mor Monica, sin søn Adeodatus og dennes mor – en unavngiven kvinde. I Milano hørte han biskop Ambrosius' prædikener, og her lod han sig 33 år gammel døbe.

Sammen med en kreds af venner oprettede han en slags klosterkollektiv i Thagaste, og her skrev han det første udkast til en "husregel". Han blev præsteviet af bi-

skop Valerius af Hippo og blev også selv senere biskop af Hippo.

Klosterreglen blev skrevet som grundlag for fællesskabet i Hippo, og mange ordenssamfund – bl.a. præmonstratenserne – lever efter den. Augustin døde i 430, mens vandalerne belejrede Hipo. Hans fest fejres den 28. august. På denne dag aflægger kandidater til klosterlivet i præmonstratensernes abbedier deres treårige eller evige løfter om at leve i cølibat, fælleseje og lydighed.

Kilde: Norbert og hans orden, præmonstratenserne i Danmark, 1984.

DUK ser fremad her under pandemien

Danmarks Unge Katolikker har flere projekter i støbeskeen og pandemien har på sin vis fremskyndet flere af dem. Vi har talt med foreningens formand Lea Noval.

Tekst: Niels Messerschmidt

UNGDOMSLIV For mange af os har pandemien været ensbetydende med afsavn og restriktioner, både i vores sociale og det kirkelige liv. Bispedømmets ungdomsforening har også mærket, at tingene ikke er som før, men den har valgt at bruge tiden aktivt til at styrke foreningens kerneaktiviteter og føje nye til i rækken af de i forvejen mange aktiviteter for børn og unge.

En helt synlig forandring er deres nye hjemmeside med adressen www.duk.dk.

”Den er nok mest af alt et ansigtsløft”, forklarer Lea Noval. ”Men fordi vi også gerne ser, at de frivillige og andre interesserede benytter hjemmesiden, må den også gerne se ’lidt lækker’ ud. Vi har været så heldige at have Esau Kallan ansat på sekretariatet som studentermedhjælper. Han er professionelt kvalificeret til at skabe dette univers og har indarbejdet mange spændende funktioner i hjemmesiden”.

Danmark lukkede ned for lidt over et år siden, lige efter du var blevet valgt til ny formand for DUKs hovedbestyrelse. Hvilke tanker har du gjort dig om det og hvilke aftryk ønsker du at sætte?

”Jeg overtog posten efter Christopher Bonde i december 2019 og sidder nu på mit sjette år i bestyrelsen. Jeg vil gerne, sammen med den øvrige bestyrelse, arbejde med frivillighedskulturen i DUK – som et frivilligt arbejdssted med en bæredygtig frivillighedskultur”, forklarer hun. ”Det skal forstås således, at DUK forbliver et sted, hvor man frivilligt har lyst til at være og arbejde for en længere periode. Og desuden skal det være nemt og sjovt at lave frivilligt arbejde”.

Lea Noval forklarer, at selv om frivillighedskulturen har gennemsyret foreningen i alle dens leveår, er det først nu, at man får italesat denne kultur. For der er mange, som

bevarer en tilknytning til DUK gennem mange år, ligesom hende selv, mens andre kun er tilknyttet DUK og dens aktiviteter for en kortere periode.

”Hvis organisationen skal overleve – og det er ikke fordi DUK på nogen måde er ved at dø ud”, forsikrer hun, ”så er det vigtigt, at der findes et vist overlap og en masse energi til at drive organisationen videre på”.

Noget af det, I er kendt for, er jeres lejrarrangementer. Har disse ligget underdrejet under pandemien?

”Nej! Heldigvis fik vi lov til at afholde lejrene sidste sommer, naturligvis under hensyntagen til de ekstra rengøringsregler osv. Det var noget politikerne prioriterede, og vi regner med, at det samme er tilfældet i år. Vi har i hvert fald udarbejdet et fuldt lejrprogram, som om alt var normalt igen”.

Lea Noval nævner også, at nu hvor man ikke kan mødes rent fysisk det meste af tiden, afholder DUK i maj måned et ’nationalt bingoarrangement’, som skal samle organisations godt 1.650 medlemmer og for at sige, at ”vi er her stadigvæk”. På den måde forsøger man at fastholde det momentum, som der for tiden er i foreningen.

Sammen med Pastoral-Centret er man desuden i fuld gang med at udarbejde en ny udgave af den velkendte DUK-sangbog ’Syng en ny sang’. Foreningen har 75 års jubilæum om et par år, så det vil ifølge Lea ”være en stor gave” da at kunne præsentere en ny sangbog, som DUK-generationerne føler er deres egen.

”Vi må erkende, at disse sangbøger er en del af DUK’s identitet, uanset om vi taler om den hvide eller den blå udgave”.

Ungdomspodcasts på trapperne

På et pastoralrådsmøde på Magleås for et par år siden fortalte Lea Noval, DUK’s

”Jeg har god grund til at være stolt af vore lokalforeninger [...] De har udvist et kæmpe gå-på-mod og at vores fællesskab ikke kun er bundet til det rent fysiske fællesskab, men er dér uanset hvad. Det synes jeg er utroligt flot”, siger DUK’s formand Lea Noval om foreningens liv under pandemien.

repræsentant i pastoralrådet, at foreningen snart ville gå i luften med et nyt medie. Hvordan er det mon gået med disse planer?

Lea forklarer, at en gruppe aktive frivillige er i fuld gang med forberedelserne til dét, der gerne skulle blive en række podcasts med forskelligt indhold og fokus. At man ikke allerede er gået i luften endnu, skyldes logistiske problemer som følge af den fysiske nedlukning af sekretariatet. Blandt de første udsendelser bliver en serie podcasts med samtaler om dét at være ung katolik i Danmark og glæden ved ens tro.

Coronarestriktionerne har naturligt nok haft en afsmittende – men overraskende nok, positiv – indvirkning på DUKs aktivitetsniveau. Derfor er det naturligt at spørge om, hvad man har gjort for at styrke sammenholdet på såvel det lokale som på landsniveau. Har man brugt anledningen til at tage nye måder at kommunikere i brug, fx via Teams eller Zoom?

”Jeg har god grund til at være stolt af vore lokalforeninger. En del af dem har under nedlukningen haft det samme – eller end-

da højere – aktivitetsniveau, end de plejer, takket være muligheden for at mødes via Zoom. Nogle har arrangeret filmaftener og ’ungdomstorsdage’ med forskellige former for oplæg, spil og leg”, forklarer Lea Noval:

”De har udvist et kæmpe gå-på-mod og vist, at vores fællesskab ikke kun er bundet til det rent fysiske fællesskab, men er dér uanset hvad. Det synes jeg er utroligt flot. Samtidig har flere lokalforeninger brugt tiden til at samle penge ind til at støtte lokale aktiviteter. Sidste år blev der således indsamlet over 9.000 kroner – og dét i et år, hvor vi kun har kunnet mødes rent fysisk nogle få måneder”.

Så du er meget fortrøstningsfuld på DUKs vegne?

”Ja, meget. Lokalforeningerne har gjort det virkelig flot og de har gjort bestyrelsens bange anelser om, at motivationen og engagementet ville falde her under pandemien, til skamme”, slutter en optimistisk Lea Noval.

Velkommen til pater Reggie!

Ny præst er ekspert i åndelig og psykologisk rådgivning.

Tekst: Niels Messerschmidt

BISPEDØMMET Når p. Edmond Reginald Saviripillai OMI i disse dage runder de tres år, kan han se tilbage på 29 års virke som præst, hvoraf de 25 som *counselor* – en slags åndelig og psykologisk rådgiver.

Pater Reggie, som han også kaldes, kom til bispedømmet i februar 2020 og er ny andenpræst for Vor Frue menighed i Herlev og ansvarlig for den engelske sproggruppe, herunder de tamilske katolikker. Han bor hos sine præstebroder, oblatfædre i Herlev.

En erfaren counselor

Pater Reggie er født den 20. maj 1961 i byen Jaffna i det nordlige Sri Lanka. Han indtrådte som 14-årig i det lokale præsteseminars forskole og studerede herefter filosofi på hovedseminaret i Kandy, inden han tog til Rom for at studere teologi på Gregoriana universitetet. Han blev præsteviet 23. januar 1992 i Jaffna.

På det tidspunkt, han vendte tilbage til Sri Lanka, befandt landet sig midt i en langvarig borgerkrig (1983-2009), og dens følger virkninger kom til at præge hans præstevirke: først som hospitalskapellan (1992-95) i Jaffna på det vigtigste hospital i den nordlige del af landet, hvor han kom i kontakt med mange internt fordrevne og personer med krigstraumer.

Sammen med en ældre oblatpræst, der var uddannet i *counseling*, begyndte de at uddanne en gruppe lægfolk som counselors, og p. Reggie deltog i nogle kurser og modtog den indledende træning hos ham.

Under borgerkrigen, i slutningen af 1995, flygtede op imod 300-500.000 tamilere til det indiske fastland, og han flyttede med for at kunne hjælpe dem. Sammen med en ordenssøster begyndte han dér i 1996 at uddanne unge rådgivere og var fra 1996 til 2009 hovedansvarlig for denne rådgivnings- og sjælesorgsorganisation. I denne

periode var han også i USA for at videreudanne sig og tog i 1999 en mastergrad i *counseling*.

Da tsunamien ramte Sri Lanka i december 2004 var p. Reggies organisation den eneste *counseling*-organisation i regionen, der var i stand til akut at behandle de mange

Edmond Reginald Saviripillai. Foto: katolsk.no

folk, som havde mistet hus og hjem og pårørende under den store naturkatastrofe.

Kurs mod nord

Efter henvendelse fra biskop Bernt Eidsvig af Oslo ankom p. Reggie til Norge i 2010 med henblik på kortvarigt at hjælpe de store grupper tamilske flygtninge bosiddende i Oslo, Bergen og Stavanger. Det blev til næsten seks år i Norge, hvor han 2011-17 var kapellan for Sankt Pauls menighed i Bergen og med ansvar for tamilerne.

Han tog til London i 2017 for at efteruddanne sig og tog en master i psykologi, inden han ankom til Danmark i februar 2020, lige inden coronaen ramte landet.

Med sig i bagagen har p. Reggie altså 25 års erfaring inden for åndelig og psykologisk rådgivning, og han håber at kunne bruge disse erfaringer i sit virke hér, fx i samarbejde med Caritas Danmark. Selv om han er i fuld gang med at lære sig dansk og få en arbejds- og opholdstilladelse, yder p. Reggie i disse coronatider allerede online-counseling til krigstraumatiserede personer fra en række lande.

”I see that as an ongoing ministry for myself”, som han selv udtrykker det.

Et længe ventet møde

Det var et møde fyldt med glæde og fælles fornøjelser.

Tekst: Søster Teresa Piekos

FAMILIEDAG Efter en lang Covid-pause på tre måneder, hvor alle møder og aktiviteter i sognet har været aflyst, skinnede håbets lys igennem med forårets ankomst. Endelig kom det længe ventede øjeblik, hvor børnefamilie-fællesskabet igen kunne mødes, dog stadig med begrænsninger og kun udendørs. Menighedsrådet hjalp os med at finde en smuk have, som vi kunne benytte til vores møde.

Søndag den 18. april mødtes omkring 30 børn i Sct. Annæ Kirke i København med deres forældre fra forskellige nationaliteter til familiedag. Vi mødtes først til den danske familiemesse, som blev fejret af pastor Wieslaw Podlach, der i sin prædiken henvisede til evangeliet og glæden ved at møde Jesus og til at dele det glade budskab, som ses gengivet på T-shirtene med ikonen Amen. Efter den hellige messe oplevede vi 'påskeglæden' ude i naturen, en dag som blev arrangeret af Amager DUK's bestyrelse ved søster Teresa Piekos – Familie Kirke.

Hele dagen var vi udenfor, hvor børnene ved at have det sjovt sammen og ved at deltage i 'Skattejagten' sammen genlevede påsketiden. Forældrene hjalp med at forklare påskebegivenhederne for børnene, og med at fremkalde følelser af glæde, alvor og tristhed og til sidst stor glæde og fred ved mødet med Den opstandne og barmhjertige Jesus.

Børnene skulle gå fra palmesøndag gennem den hellige uge indtil Herrens opstandelse. Kulminationen på hele rejsen var Barmhjertighedens søndag, hvor børnene fandt den 'skat', som Den barmhjertige Jesus gav dem. Alle børn var meget involverede, svarede modigt på spørgsmål og udførte alle de opgaver, der var forberedt til dem.

Under ét af korsvejens stationer gav alle børnene enkeltvis sit hjerte til Jesus og betroede sig selv og sin familie gennem ordene: "Jesus, jeg stoler på dig".

Det var en stor og dyb oplevelse, ikke kun

Sr. Teresa Piekos instruerer børnene i 'skattejagten', hvor børnene ved at have det sjovt og sammen genlevede påsketiden.

for børnene, men også for forældrene. Der er intet smukkere end at give sit liv til Jesus.

Hele mødet blev ledsaget af solrigt vejr, hvilket bidrog til en endnu bedre atmosfære

over hele begivenheden. Gud ske tak og lov!

De taknemmelige forældre og børn.

Covid-19 støtte hjælper udsatte grupper

Sådan har Sankt Vincent Grupperne hjulpet i Peru, Ungarn og Haiti under covid-krisen.

Tekst: Poul Skallerup

NØDHJÆLP Sankt Vincent Grupperne udbetalte i oktober 2020 en ekstraordinær støtte på ca. 5.000 kr. til vore projekter som hjælp til at dække ekstra omkostninger i forbindelse med Covid-19. Denne ekstra støtte blev gjort mulig på grund af en donation på 80.000 kr. fra en velgørende fond. Det er bestyrelsen meget taknemmelige for.

Her følger breve fra fire af projekterne, der fortæller, hvordan beløbet er anvendt.

Brev fra Peru (projekt for skolebespisning)

Kære gode venner i SVG i Danmark, Vi takker mange gange for jeres donation til skolebespisningen i San Francisco de Asis-sognet i Marcapata.

Køkkenet plejede at servere mad til skoleleverne, men pga. af corona-pandemien er eleverne blevet sendt hjem. Derfor blev der i stedet lavet mad til de mest trængende familier fra mandag til fredag. Da de peruvianske myndigheder har udstedt et samlingsforbud, fik hver familie maden uddelt for at kunne spise den derhjemme i stedet for at spise i selve kantinen. Vi har desuden

Romabørn får lektiehjælp på Sankt Vincent Gruppernes projekt i Ungarn. Foto: Sankt Vincent Grupperne.

overholdt alle Sundhedsministeriets retningslinjer for at hindre smitte med corona.

De 735 US dollars, vi modtog den 29. oktober, har kunnet dække 30% af udgifterne til denne servering i november og december; vi har givet mad til 70 personer om dagen, dvs. 2.800 personer over de to måneder.

Vi takker endnu en gang for jeres donation, som gjorde det muligt for os hjælpe de mest trængende.

Med venlig hilsen, Antonio Sánchez-Guardamino SJ og Carlos Silva SJ

Brev fra Ungarn (projekt for fattige Romabørn)

Kære Poul!

Vi har 60 børn i vores daginstitution. På grund af Covid-pandemien er klasserne og skolen meget ofte lukket.

Men uddannelsen er i gang for børnene online. Mange af børnene har ikke adgang til e-mail, derfor må vi lave én-til-én uddannelse, og børnene skal også sende deres lektier online til deres lærere.

Derfor brugte vi det ekstra tilskud på 1.075 Euro til sæbe til rengøring og til køb af 17 tablets, Ipads. Vi udlåner disse til nogle af børnene til hjemmebrug, og der kommer andre børn ind i daginstitutionen om eftermiddagen for at lave deres lektier.

Så dit tilskud var en stor hjælp til vores socialt dårligt stillede børn og unge under lukningen.

Vi serverer stadig dagligt 3 gange mad til børnene, og så snart vejret tillader det, kan alle børnene komme og være hos os udendørs hele eftermiddagen. Nu kommer de kun for maden og for at lave deres lektier.

Mange tak for den ekstra donation. Må Herren velsigne dig for al din hjælp.

Sr. Katalin Ágnes JUhász O.Praem.

Brev fra projekt i Haiti (projekt for ældrepleje)

Vi vil gerne sende dig vores respektfulde hilsener og anerkender hermed modtagelsen af overførslen på 769,00 USD til fordel for damerne i Det hellige Hjerte den 12. oktober 2020. Denne ekstraordinære donation tillod os at købe et nyt gaskomfur og tilbehør. Dette kan hjælpe køkkenet med at forberede nogle kager eller småkager og bage disse efter opskrifterne til damerne.

Vi overbringer derfor i dag af hele vores hjerte på egne vegne og på vegne af alle modtagerne af denne bevilling vores oprigtige tak til alle donorer fra Sankt Vincent-grupperne.

Sister Myriam Presume, cdj, general responsible

Brev fra Haiti (projekt for forældrelose børn)

CESSA er meget taknemmelig for at have modtaget en ekstraordinær donation på USD 731 fra Saint Vincent Guilds som svar på den verdensomspændende Covid-19-pandemi. Den generøse donation blev modtaget den 14. oktober 2020, og den er blevet brugt som følger:

Ansættelse af en fuldtids sygeplejerske i tre måneder (fra november 2020 til januar 2021) til at uddanne landsbyen i aktuelle Covid-19 fakta og give information og hygiejneundervisning til familier i lokalsamfundet for at begrænse smitten og for at overbevise dem om, at pandemien udgør en reel trussel. Sygeplejersken var også tilgængelig 8 timer om dagen for telefonisk at besvare alle spørgsmål, som familierne og skolelærerne måtte have om symptomerne på pandemien.

Køb og distribution af masker til familier og børn i centret og et børnehjem i det lokale samfund.

Køb og distribution af madkurve, som børnene kan tage med hjem til deres familier.

Father Wismick Jean-Charles, SMM

Du kan støtte Sankt Vincent Gruppernes arbejde ved at indbetale et beløb på reg. nr. 3667, konto nr. 1097164 eller MobilePay 19379.

Den 5. maj blev Jan Zygmunt mindet på Maribo Kirkegård af en lille folk mennesker fra den tidligere bevaringsforening for Sankt Birgitta Kirke. En stor arv fra Zygmunt var med til at forhindre kirkens nedrivning, fortæller mindepladen, der er sat op på gruppens initiativ. Foto: René Larsen.

Juni

1. *rød*. Tirsdag i 9. alm. uge. (I Ps).
Justinus, martyr (†166)(m)
V. Sl 112,1-2.7-8-9.
R. Den retfærdiges hjerte er trygt i tillid til Herren
eller R. Halleluja!
L.: Tob 2,9-14. Ev.: Mark 12,13-17.
2. *grøn*. Onsdag i 9. alm. uge. (I Ps).
Eller *rød*. **Marcellinus og Peter**, martyrer (†303)
V. Sl 25,2-3.4-5ab.6-7bc.8-9.
R. Jeg længes efter dig, Herre.
L.: Tob 3,1-13.16-17a. Ev.: Mark 12,18-27.
3. *rød*. Torsdag i 9. alm. uge. (I Ps).
Karl Lwanga og lidelsesfæller, martyrer (†1886) (m)
V. Sl 128,1-2.3.4-5.
R. Lykkelig hver den, der frygter Herren.
L.: Tob 6,10-11;7,1.9-17; 8,4-9a. Ev.: Mark 12,28b-34.
4. *grøn*. Fredag i 9. alm. uge. (I Ps).
V. Sl 146,2.6c-7.8-9a.9bc-10.
R. Min sjæl, lovpris Herren! eller R. Halleluja!
L.: Tob 11,5-17. Ev.: Mark 12,35-37.
5. *rød*. Lørdag i 9. alm. uge. (I Ps).
Bonifatius, biskop og martyr (†754) (m)
V. Tob 13,2.6b.c.d.
R. Lovet være Gud, som lever i evighed.
L.: Tob 12,1.5-15.20. Ev.: Mark 12,38-44.
Bededag for præste- og ordenskald
6. *hvid*. **KRISTI LEGEMS OG BLODS FEST** (h)
✠ (10. ALM. SØNDAG)
Gl. Sekvens ad lib. Cr. Euk. pf.
1.L.: 2 Mos 24,3-8
V. Sl 116,12-13.15+16bc.17-18
R. Jeg løfter frelsens bæger og påkalder Herrens navn.
Eller Halleluja!
2.L.: Hebr 9,11-15
Sekv (*ad lib*): Pris, o Sion, din forsoner
Ev.: Mark 14,12-16.22-26
Valfart til Øm
7. *grøn*. Mandag i 10. alm. uge. (II Ps).
V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.
R. Smag og se, at Herren er god.
L.: 2 Kor 1,1-7. Ev.: Matt 5,1-12.
8. *grøn*. Tirsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
V. Sl 119,129.130.131.132.133.135.
R. Herre, lad dit ansigt lyse over din tjener!
L.: 2 Kor 1,18-22. Ev.: Matt 5,13-16.
9. *grøn*. Onsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Efræm Syrer**, diakon og kirkelærer (†373)
V. Sl 99,5.6.7.8.9.
R. Hellig er du, Herre, vor Gud.
L.: 2 Kor 3,4-11. Ev.: Matt 5,17-19.
10. *grøn*. Torsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
V. Sl 85,9ab-10.11-12.13-14.
R. Herrens herlighed skal bo i vort land.
L.: 2 Kor 3,15-4,1.3-6. Ev.: Matt 5,20-26.
1. vesper til Jesu Hjerte fest
11. *hvid*. Fredag. **JESU HJERTE FEST** (h)
Gl. Cr. Sær. pf.
1.L.: Hos 11,1.3-4.8c-9
V. Es 12,2.3+4bcd.5-6
R. I skal øse vand med glæde af frelsens kilder.
2.L.: Ef 3,8-12.14-19
Ev.: Joh 19,31-37
International bededag for præsterne
2. *vesper til Jesu Hjerte fest*
12. *hvid*. Lørdag i 10. alm. uge. (II Ps).
Den salige Jomfru Marias reneste hjerte (m)
V. 1 Sam 2,1.4-5ab.6-7.8abcd
R. Mit hjerte jubler over Herren, min Frelser!
L.: Es 61,9-11. Ev.: Luk 2,41-51
13. *grøn*. **11. ALM. SØNDAG**.
✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
1.L.: Ez 17,22-24;
V. Sl 92,2-3.13-14.15-16.
R. Det er godt at takke dig, Herre.
2.L.: 2 Kor 5,6-10.
Ev.: Mark 4,26-34.
14. *grøn*. Mandag i 11. alm. uge. (III Ps).
V. Sl 98,1.2-3ab.3cd-4.
R. Herren har kundgjort sin frelse.
L.: 2 Kor 6,1-10. Ev.: Matt 5,38-42.
15. *grøn*. Tirsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
V. Sl 146,2.5-6.7.8-9a.
R. Min sjæl, lovpris Herren! eller R. Halleluja!
L.: 2 Kor 8,1-9. Ev.: Matt 5,43-48.
16. *hvid*. Onsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
Vilhelm, abbed (†1203) (m)
V. Sl 112,1-2.3-4-9.
R. Lykkelig den, der frygter Herren eller R. Halleluja!
L.: 2 Kor 9,6-11. Ev.: Matt 6,1-6.16-18.
17. *grøn*. Torsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
V. Sl 111,1-2.3-4.7-8.
R. Herre, dine hænders gerninger er sandhed og ret
eller R. Halleluja!
L.: 2 Kor 11,1-11. Ev.: Matt 6,7-15.
18. *grøn*. Fredag i 11. alm. uge. (III Ps).
V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.
R. Herren befrier de retfærdige fra alle deres trængsler.
L.: 2 Kor 11,18.21b-30. Ev.: Matt 6,19-23.
19. *grøn*. Lørdag i 11. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Romuald**, abbed (†1029)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
V. Sl 34,8-9.10-11.12-13.
R. Smag og se, at Herren er god.
L.: 2 Kor 12,1-10. Ev.: Matt 6,24-34.
20. *grøn*. **12. ALM. SØNDAG**. (IV Ps).
✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
1.L.: Job 38,1.8-11;
V. Sl 107,23-24.25-26.28-29.30-31.
R. Tak Herren, for han er god,
hans trofasthed varer til evig tid.
Eller: R. Halleluja!
2.L.: 2 Kor 5,14-17.
Ev.: Mark 4,35-41.
Kollekt for Bonifatiuswerk
21. *hvid*. Mandag i 12. alm. uge. (IV Ps).
Aloysius Gonzaga, ordensmand (†1591) (m)
V. Sl 33,12-13.18-19.20+22.
R. Lykkeligt det folk, Herren udvalgte sig til ejendom.
L.: 1 Mos 12,1-9. Ev.: Matt 7,1-5.
22. *grøn*. Tirsdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Paulinus af Nola**, biskop (†431)
Eller *rød*. **John Fisher**, biskop (†1535),
og **Thomas More**, martyrer (†1535)
V. Sl 15,2-3a.3bc-4ab.5.
R. Herre, hvem kan være gæst i dit telt?
L.: 1 Mos 13,2.5-18. Ev.: Matt 7,6.12-14.
23. *grøn*. Onsdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
V. Sl 105,1-2.3-4.6-7.8-9.
R. Evtig husker Herren på sin pagt eller R. Halleluja!
L.: 1 Mos 15,1-12.17-18. Ev.: Matt 7,15-20.
23. *onsdag aften*. **VIGILIEMESSE**
hvid. **JOHANNES DØBERS FØDSEL** (h)
Gl. Cr. Sær. pf.
1.L.: Jer 1.4-10
V. Sl 71,1-2.3-4a.5-6ab.15ab+17
R. Fra fødslen har jeg støttet mig til dig.
2.L.: 1 Pet 1,8-12
Ev.: Luk 1,5-17
1. vesper til Johannes Døber
24. *hvid*. Torsdag. **JOHANNES DØBERS FØDSEL** (h)
Højtidens messe
Gl. Cr. Sær. pf.
1.L.: Es 49,1-6
V. Sl 139,1-3.13-14.15-16a
R. Jeg takker dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
2.L.: ApG 13,22-26
Ev.: Luk 1,57-66.80
25. *grøn*. Fredag i 12. alm. uge. (IV Ps).
V. Sl 128,1-2.3.4-5.
R. Se, sådan velsignes den mand, der frygter Herren.
L.: 1 Mos 17,1.9-10.15-22. Ev.: Matt 8,1-4.
26. *grøn*. Lørdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
V. Luk 1,46b-47.48-49.50+53.54-55.
R. Herren husker på sin barmhjertighed.
L.: 1 Mos 18,1-15. Ev.: Matt 8,5-17
Lørdag aften: VIGILIEMESSE
26. *rød*. **PETER OG PAULUS, APOSTLE** (h)
Gl. Cr. Sær. pf.
1.L.: ApG 3,1-10
V. Sl 19,2-3.4-5b
R. Deres røst når ud til verdens ende.
2.L.: Gal 1,11-20
Ev.: Joh 21,1.15-19
1. vesper til Peter og Paulus, apostle
27. *rød*. Søndag. **PETER OG PAULUS, APOSTLE** (h)
(13. ALM. SØNDAG)
Gl. Cr. Sær. pf.
1.L.: ApG 12,1-11
V. Sl 34,2-3.4-5.-6-7.8-9
R. Herren befriede mig for al min frygt
2.L.: 2 Tim 4,6-8.17-18
Ev.: Matt 16,13-19
28. *rød*. Mandag i 13. alm. uge. (I Ps).
Irenæus, biskop og martyr (†202) (m)
V. Sl 103,1-2.3-4.8-9.10-11.
R. Herren er barmhjertig og nådig.
L.: 1 Mos 18,16-33. Ev.: Matt 8,18-22.
29. *grøn*. Tirsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
V. Sl 26,2-3.9-10.11-12.
R. Herre, jeg har din godhed for øje.
L.: 1 Mos 19,15-29. Ev.: Matt 8,23-27.
30. *grøn*. Onsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
Eller *rød*. **De første romerske martyrer**.
V. Sl 34,7-8.10-11.12-13.
R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
L.: 1 Mos 21,5.8-20. Ev.: Matt 8,28-34.
Ad libitum læsning til De første romerske martyrer:
Ev.: Matt 24,4-13

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17.00-19.30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13.00-16.30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Rymsgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19.00-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18.00-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Malene Fenger-Grøndahl,
René Larsen, pastor Christian Noval, sr. Teresa
Piekos og Poul Skallerup.**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.**Udgiver:** Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.**Vanløse Begravelsesforretning**Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trykt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk**Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:**www.katolskoriering.dk/forside/**Bønnens Apostolat****Juni 2021****For evangelisering med særligt
fokus på ægteskabets skønhed**– at de unge, der forbereder sig
til ægteskabet, støttet af det
kristne fællesskab, måtte vokse
i kærlighed, med gavmildhed,
tro og tålmodighed.**Biskoppens kalender****Juni 2021**

2.	kl. 7.30	Messe Redemptoris Mater
	kl. 18.30	Messe Sankt Annæ Kirke, København
5.	kl. 10.00	Firmelse i Vor Frue Kirke Næstved
	kl. 15.30	Messe Sankt Annæ Kirke, København
6.	kl. 10.30	Firmelse i Sankt Knuds Kirke, Svenborg
	kl. 15.00	Firmelse i Sankt Knuds Kirke, Svenborg
9.	kl. 10.00	Møde i RESAM
11.	kl. 16.00	Møde i Pastoralrådets Forretningsudvalg
12.-13.		Møde i pastoralrådet i Middelfart
19.	kl. 16.00	Messe i Jesu Hjerter Kirke, København med markering af 500 året for kristendommens indførelse i Filippinerne.
20.	kl. 10.00	Firmelse i Sankt Michaels Kirke, Kolding
23.	kl. 10.00	Møde i biskoppeligt råd
26.	kl. 11.00	Præstevielser af Jesuitter i Warszawa
27.	kl. 10.00	Afskedsmesse i Sankt Norberts Kirke Vejle for Præmonstratenserne fra Averbode

*Alle datoer og tidspunkter er med forbehold pga.
Covid-19 situationen**Bliv synlig med en annonce i KO**For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.**Martin Ryom**

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:**Katolsk Bispekontor**

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Husk du kan hente liturgisk kalender
som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>**Katolsk Orientering**Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 8/2021**,
som udkommer den **11. juni 2021**, skal være KO
i hænde senest den **25. maj 2021**.Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 9/2021**,
som udkommer den **2. juli 2021**, skal være KO i
hænde senest den **14. juni 2021**.**Annoncer**For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail:
annonce@katolskoriering.dk.**Palle Vinther**KO's annoncekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.

Kollektens teologi

– om den symbolske pengegaves liturgiske betydning.

Tekst: Teolog Sten Hidal, prof. emer. ved Institut for Bibelstudier, Lunds universitet

REFLEKSION Lige siden Oldkirkens tid har det at frembære menighedens gaver til alteret været en del af den kristne gudstjeneste. Allerede i de første beretninger om liturgien indgår det som et fast element i messen. Ofte nævnes kun brødet og vinen, men ikke mindst billedskildringer viser, at det drejede sig om meget mere end det: en gulvmosaik i basilikaen i Aquileia viser omfanget af de fremførte gaver – druer, vin, fugle, frugter, oliven, honning, ost, sølv og guld. Hippolytus' romerske kirkeordning fra ca. år 200 specificerer nøje, hvad man må, og hvad man ikke må frembære.

Allerede i det gamle Israel forekom der ceremonielle frembærelser af gaver.

Velkendt er skildringen i slutningen af Første Krønikebog, hvor David lader sit folk frembære gaver til det tempel, som hans søn Salomon fik ansvaret for at bygge. Her fremhæves særligt frivilligheden og glæden ved offeret. "Folket glædede sig over deres gavmildhed, for helhjertet kom de med frivillige gaver til Herren. Også kong David glædede sig meget" (1 Krøn 29,9). Frembæringen afsluttes med Davids ophøjede lovprisning: "For hvem er jeg, og hvad er mit folk, at vi har formået at give disse frivillige gaver? Det er jo dig, alting kommer fra, og hvad vi har givet dig, kommer fra din hånd" (1 Krøn 29,14). Allerede hér møder vi det, som er

grundtanken bag al kristen refleksion over gaver: vi giver blot tilbage til Gud det, vi engang har fået af Ham.

Det latinske ord for det er *oblaciones*, som nøje hænger sammen med det liturgiske begreb *offertorium*. I Østkirken kom denne frembæring til udtryk gennem en højtidelig procession, "det store indtog". Derimod var det kun sjældent, at gaver i form af mønter blev fremført: beretninger i nogle af de nytestamentlige breve viser dog, at mønter også blev indsamlet, fx Rom 15,26, 1 Kor 16,1-2 og Gal 2,10. Disse indsamlinger blev set som et udtryk for kirkernes enhed og var så givtige, at de større kirker, som Rom, kunne sende gaver til fattige kristne menigheder i hele det romerske rige. Da den sidste store bølge af kristenforfølgelse brød ud i begyndelsen af 300-tallet, var Kirkens rigdomme så store, at de allerede var genstand for myndighedernes bevågenhed.

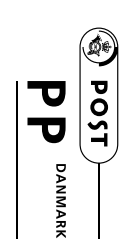
Da kærlighedsmåltidet agape med tiden blev adskilt fra eukaristien, var messens offertorium udelukkende beregnet til

indsamling af de gaver, der skulle bruges i liturgien, nemlig brød og vin. Det var da, at indsamlingen af penge blev en vigtig del af gudstjenesten. Allerede Irenæus (ca. år 150) skriver, at de kristne lægger penge til de fattige på alteret. En sådan pengegave hed fra starten på latin *stips*; et ord, der hører sammen med ordet *stipendium*.

Kun sjældent blev disse penge anbragt på selve alteret, fordi pladsen ofte var trang og skulle bruges til noget andet, men altid i alterets nærhed, i det mindste i koret. Her illustreres sandsynligvis en kendsgerning i Det nye Testamente, som er værd at nævne. Intet andet religiøst skrift taler så meget om penge som netop Det nye Testamente. Man kan endda tale om et monetært billedsprog parallelt med det mere velkendte agrare billedsprog. I lignelsen om de betroede pund siger personen, der uddeler pengene, som skal forvaltes: "Hvorfor anbragte du da ikke mine penge i en bank? Så kunne jeg have fået dem igen med rente [græsk *tekos*], når jeg kom tilbage" (Luk 19,23).

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 7
 21. maj 2021 · 47. årgang

Bankkonto med en positiv rente – noget, som i dag blot er en dejlig drøm ...

Nej, Bibelen tøver ikke med at tale om penge. Det skyldes, at livets materielle aspekter spiller en vigtig rolle i flere henseender. Gudstjenesten kommer til udtryk ved, at folk med deres kroppe af kød og blod samles, at brød og vin konsekreres, at dåbens vand er døren til Guds rige, og at olie anvendes i forskellige salvelser. Gudsriget består ikke af nok så ophøjede tanker og fromme idéer – lad så være, at sådanne også kan trives i dets nærhed.

Men hvad er så formålet med kollekten?

Det karitative aspekt er tydeligt og vigtigt, men ikke det eneste. Det kunne have været løst, måske mere effektivt, på en anden måde. Netop fordi de givne beløb i den liturgiske kollekt normalt er moderate, er dens symbolske karakter også tydelig. Den tyske kirkehistoriker Reinhard Staats formulerede det således: "Søndagskollekten udtrykker den kristne selvforståelse". Den er – i mindre målestok – et offer, der udtrykker og styrker menighedens enhed under fejringen af gudstjenesten.

Her er to ting vigtige. Formålet er ikke at få indsamlet så mange penge som muligt. Hvis dette var tilfældet, vil kontooverførsler været den eneste rationelle måde at gøre det på. Det kan have den behagelige sidegevinst, at det planlagte kirkebyggeri får et betydeligt tilskud, men i sidste ende må noget sådan ordnes på en anden måde. Videre: alle de tilstedeværende skal betale kollekt og det i en fysisk form. Det er en konsekvens af, at pengeindsamlinger er vokset organisk frem af offertoriets frembærelse af de eukaristiske elementer, som ikke kan tænkes på anden måde end i fysisk form.

Kirke og penge – det har været et følsomt emne i lange tider af kirkehistorien. Mange bevægelser har ment, at Kirken skulle afstå fra at besidde ejendomme, og at apostlenes eksempel her må råde. Især i middelalderen blev disse krav fremført. Men interessant nok rettede man ikke blikket mod kollekten i messen – den blev anset for hellig inden for den liturgiske ramme, og så var der kun tale om moderate beløb.

I denne sammenhæng kan det være godt at henvise til en bibelsk tekst, der altid forbindes med kollekten, nemlig beretningen om enkens gave i Markus 12,41-44. Den schweiziske teolog og kardinal Hans Urs von Balthasar vender flere gange tilbage til denne i sin sidst udgivne bog, *Kärlekens cirkel. 101 bibelbetragtninger* (1989, svensk oversættelse 2011). Han påpeger, at både hos Markus og Lukas kommer den lige in-

den den store skildring af de sidste tiders tegn, hvorefter lidelsesberetningen følger. "En sammenfatning af det evangelium, som blev forkyndt, er her omsat til handling". Enken følger bogstaveligt Jesu eksempel, hun giver sit liv, "alt det, hun havde at leve af". Og den, der ikke forlader alt, men beholder noget – om det så var sit eget liv (Luk 14,26) – "kan ikke være min discipel".

Balthasar viser, at her handler det om meget mere end selve pengegaven, som blot er noget symbolsk. Men pointen er alligevel, at noget må gives – ens eget liv i efterfølgelsen, men måske også noget andet og mindre, som eksemplificerer det store offer.

Her kommer offertoriet ind i billedet. Lige så lidt som de eukaristiske elementer kun kan være noget tænkt, men må være noget materielt, gælder det med de andre gaver i liturgien. Kollekten kan aldrig være

helt åndeliggjort; den må besidde en vis materialitet og eksistere i tid og rum, altså i kirken, hvor liturgien finder sted.

Kan kollektindsamlingens ydre form ændres på nogen måde? Til en vis grad er det allerede sket, da pengesedlerne kompletterede mønterne som betalingsmiddel. Også på en anden måde har offertoriet ændret sig, da andre gaver – udover de eukaristiske elementer og kollekten – nu sjældent frembæres. Stadig færre går i dag med kontanter, og de accepteres ikke længere overalt, og nogle mener, at man bør erstatte kontanterne i kollekten med det at swipe penge til menigheden i stedet for. Dette bør dog vække til eftertanke. For så bliver gaven helt løsrevet fra den liturgiske akt, og man har ikke tænkt over dens dybere betydning. Havde enken i templet i Jerusalem haft adgang til moderne teknologi og gjort noget tilsvarende, havde vi måske ikke haft denne beretning i Det nye Testamente. Jesus ville se gaven i templet.

Litteratur:

Hans Urs von Balthasar: *Kärlekens cirkel. 101 bibelbetragtninger*. Oversættelse Sten Hidal, Artos 2011.

Gregory Dix: *The Shape of the Liturgy*, London 1970.

Reinhard Staats: "Deposita pietatis. Die Alte Kirche and ihr Geld" i *Zeitschrift für Theologie und Kirche*, 76/1979, 1-29.

Artiklen har været bragt i det svenske katolske tidsskrift *Signum* nr. 1, 2020, og bringes her med ans. redaktørs tilladelse. Oversættelse Niels Messerschmidt.

Klingpungen – klar til enkens skærv. Foto: Wikipedia.

Helligånden på arbejde

Franciskanersøstrene i Tórshavn fejrer 90 års jubilæum

Tekst: Peter Fleetwood, konst. sognepræst på Færøerne.

TÓRSHAVN Som alle andre fejrede Vor Frue Sogns menighed i Tórshavn på Færøerne Helligåndens komme Pinsedag.

Dette er altid en ganske særlig dag; men den 23. maj i år delte vi glæden med vores søstre over 90-års jubilæet for de første franciskanske missionærers komme til Færøerne den 23. april 1931. De kom som svar på en appel fra kardinal van Rossum, der besøgte øerne på vej til Island i 1929. To præster fulgte med søstre og begyndte at finde måder, de kunne hjælpe mennesker deroppe på. Bispedømmet og Franciscan Missionaries of Mary besluttede, at der skulle bygges en kirke og en skole. Søstre startede skolen.

Senere kom en vuggestue og en børnehave til. Gennem deres arbejde dér er søstre i årenes løb nået ud til tusindvis af færing. Tingene begyndte at ændre sig i 1980'erne, da Tórshavn kommune overtog driften af skolen og vuggestuen. Som led i aftalen byggede kommunen en ny kirke længere oppe ad vejen med et kloster, der gav søstre mere tidssvarende boliger.

Mange flere ting er sket i løbet af disse 90 år. Den katolske menighed er vokset (der er nu omkring 280 medlemmer). Det er først og fremmest sket ved, at katolikker fra Filippinerne, Polen og andre lande er flyttet til Færøerne.

Det betyder, vi alle må være tålmodige, fordi messerne foregår både på dansk og færøsk og lejlighedsvis – afhængigt af hvilken præst der fejrer messen på engelsk. Der har ikke været fastboende præst på Færøerne i mange år (men dette vil snart ændre sig).

En alternativ model

I 1977 bad biskop Martensen vores diacon Christian Gabrielsen om at flytte hertil med sin kone Inger. Christian har kunnet lede ordets gudstjeneste med den hellige kommunion, når der ikke har været nogen messe; men søstre har stået for den praktiske drift af sognet. En af dem holder sakristiet i orden og forbereder messen, en anden tager sig af konvertitundervisningen og holder hjemmesiden opdateret. En forbereder børnene til at modtage deres første hellige kommunion og arrangerer forskellige former for katekese for dem. Søstre har været ryggraden i sognelivet her. Cecilia (fra Irland) har været her i 56 år, Louisa (fra Belgien) i 55, Marisa (fra Malta) i 40, Maria (fra Irland) i 30 og Florence (fra Sydkorea) i 18 – det er sammenlagt 199 år!

Vores pinsemesse begyndte med et musikalsk forspil, hvor søstre kom ind i procession med ting, de placerede foran altret – et fotografi af ordensgrundlæggeren, den salige Maria af Passionen, en globus, fotografier af de steder, søstre levede, da de kom første gang, en kopi af deres ordensregel og nogle af "Helligåndens frugter",

De franciskanske søstres kommunitet på jubilæumsdagen i Mariukirkjan. Foto: Saviour Mifsud.

der senere blev givet til folk, da de forlod kirken. Meget rørende blev tingene forklaret af et medlem af sognet, der tidligere har boet på en skole, som søstre driver i Indien. Sognepræstens prædiken begyndte med et afsnit på dansk om Helligånden – ikke om hvem Helligånden er, men om hvad Helligånden gør for os. Han foreslog at tage ved lære af Pinsesekvensen, som vi havde sunget tidligere. I anden del af hans prædiken, som var på engelsk, sagde han, at det engagement, søstre viser i deres arbejde på Færøerne, er tegn på, at Helligånden arbejder på Færøerne. Deres navne siger så meget – de er missionærer, der er parate til at blive sendt hvor som helst, og de har viet sig til at arbejde for Maria, Vor Herres Jesu mor. Han pegede på tre tegn på, at søstre er åbne for Helligåndens vejledning – de elsker det færøske folk, de er sendt til som missionærer, de har virkelig sat sig ind i færøsk kultur og på kirkegården viser en hel række grave, at for nogle få af deres forgængere var og bliver dette deres hjem. Efter messen fortsatte festen. Folk blev inviteret til forfriskninger og mad i Kerit, søstrenes hjem. Forskellige medlemmer af menigheden havde forberedt maden. Det var en virkelig lykkelig og glædelig begivenhed, som I kan læse meget mere om på menighedens website *katolsk.fo*, hvor der også er et link til smukke fotografier, der er taget af sognebarnet Saviour Mifsud. (Oversættelse fra engelsk ved Lisbeth Rütz).

Synode i tre etaper

I oktober indledes en flerårig synodal vej i tre faser – i bispedømmerne, på kontinentalt niveau og globalt set. Det hele kulminerer med bispesynode i Rom i 2023.

SYNODALITET For at konkretisere den synodalitet, pave Frans ønsker, markeres næste synode ikke kun i Vatikanet – nemlig bispesynoden i oktober 2023 (oprindeligt planlagt til at være afholdt i 2022). Den får temaet: 'For en synodal Kirke: kommunion, deltagelse og mission', og vil engagere hele Kirken fra og med oktober i år og to år frem.

Den synodale proces vil forløbe i tre faser – gennem at lytte, skelne og ved at rådføre sig. Lægfolk, præster, missionærer, gudviede, kardinaler m.m. vil som det indledende skridt skulle reflektere over og drøfte den kommende synode på bispedømmeniveau, siden på kontinentalt og til sidst på globalt niveau.

Synodesekretariatet har netop præsenteret den synodale vandring, paven har godkendt, i et dokument, hvor vi læser, at en

integreret synodal proces kun kan virkelig gøres på autentisk vis ved at involvere de enkelte kirker.

Første decentraliserede synode

Det er første gang siden Paul VI indstiftede bispesynoden i 1965, at en synode indledes decentralt. I oktober 2015 – ved fejringen af 50-året for dens indstiftelse – udtrykte pave Frans ønsket om en fælles vandring med "lægfolk, hyrder og biskoppen af Rom" for at "styrke" bispesynoden og skabe "en sund decentralisering".

Den trefasede vandring indvies af paven 9.-10. oktober 2021. Formålet er at lytte mere opmærksomt til Gudsfolkets røst og samtidig involvere alle biskopper på de forskellige niveauer af Kirkens liv.

Bispedømmerne påbegynder deres ar-

bejde søndag den 17. oktober. Forinden har synodesekretariatet sendt dem en kortfattet vejledning (vademeum) og andet materiale med forslag til, hvordan de rådfører sig med Gudsfolket. Resultatet heraf vil blive behandlet på et 'for-synodalt' møde og vil siden blive sendt til de respektive bispekonferencer. Sammenfatningen af bispekonferencens drøftelser vil blive sendt til synodesekretariatet inden april 2022. Sekretariatet udarbejder herefter det første arbejdsrapport (*Instrumentum Laboris*) til offentliggørelse i september 2022.

Drøftelserne og rådføringen på kontinentalt niveau vil løbe frem til marts 2023, herunder dialog om materialet med henblik på blandt andet kontinenternes kulturelle særpræg. Siden sendes et slutdokument til synodesekretariatet, som vil offentliggøre det i juni 2023.

Denne lange, synodale vandring, som skal repræsentere udøvelsen af kollegialiteten i synodaliteten, vil kulminere i oktober 2023 med afholdelsen af bispesynoden i Rom, i henhold til procedurerne fastsat i konstitutionen *Episcopalis Communio*, udfærdiget af pave Frans i 2018. NM

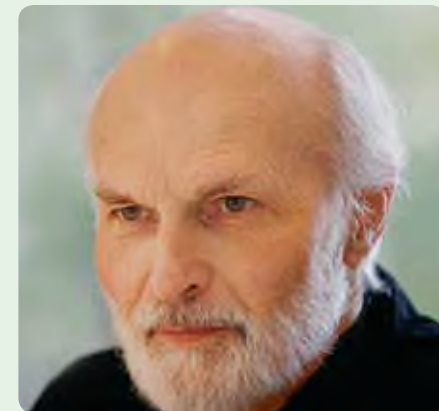
Spiritualitet

Lægebenediktiner – hvad er det? Læs mere på side

4

Bibelen

Ny serie om Johannes Åbenbaring. Læs mere på side

5

Vejle

De første 117 år, del II. Læs mere på side

6-7

Litteratur

Kierkegaards indflydelse på Dostojevskij. Læs mere på side

12

KO mener

Talsmanden "driver os til enhed"

Helligåndens trøst og lindring er beregnet til at forene alle og ikke vælge side for nogen ideologi, sagde paven pinsedag.

I sin prædiken sagde han, at de, der lytter til Helligånden, ikke er "optaget af konservative og progressive, af traditionalister og fornyere, af højre og venstre". Hvis overholdelsen af en ideologi "er kriterierne, betyder det, at man glemmer Helligånden i Kirken", tilføjede han.

"Talsmanden driver os til enhed, til enighed, til mangfoldighedens harmoni. Han lader os se, at vi er dele af det samme Legeme, at vi er søskende. Lad os søge helheden! Og fjenden ønsker, at mangfoldigheden skal blive til opposition, og derfor får han dem til at blive til ideologier. Sig nej til ideologier og ja til helheden!"

Videre sagde paven, at Helligånden også er en "trøster", særligt i vanskelige tider som nu under pandemien.

Verdens trøst, forklarede han, er som et bedøvelsesmiddel: Den giver os kortvarig lindring, men heler ikke det dybtliggende onde, vi bærer inden i os.

"Kun den, som får os til at føle os elsket således som vi er, giver vort hjerte fred. Helligånden, Guds kærlighed, gør netop dette. [...] Han er selve Guds ømhed, som ikke lader os alene". Til gengæld er vi kristne kaldet til at "legemliggøre hans trøst", ved at være der for andre; "ikke med høflighedsfraser, men med bøn og nærhed".

Talsmanden siger til Kirken, at i dag er tiden inde "til at trøste". Det er tid til en glad forkyndelse af evangeliet "snarere end tid til kamp mod hedenskaben" eller "klage over sekulariseringens drama".

Paven tilføjede: "Det er tid til at udøse kærlighed over verden uden at ligge under for verdslighed. Det er tid til at vidne om barmhjertigheden snarere end tid til at indprente regler og normer [...] Det er tid til hjertets frihed".

Videre sagde han, at mens den ondes løgn bedrager alle til at tro, at "vi altid er nødt til at give efter for dårlig påvirkning og det, som vore laster måtte drive os til", er Helligånden "sandhedens ånd", der indgyder os "tanker og følelser" uden at tvinge os.

Talsmanden fremhæver "nutidens forrang", at leve "i nuet" og ikke "lade os lamme af bitterhed og fortidens nostalgi" eller "frygt for fremtiden". Ved at fremhæve "helhedens forrang" former Helligånden "ikke isolerede individer, men bygger os op som Kirke i en mangfoldig variation af nådegaver, i en enhed som aldrig er ensartethed".

Apostlene, forklarede paven, var mennesker med "modsatte politiske idéer, forskellige verdenssyn", og efter at have modtaget Helligånden lærte de "ikke at give deres menneskelige synspunkter forrang, men at give forrang til Guds helhed".

Endelig bekræfter Helligånden "nådens forrang" og opfordrer alle kristne til at "sætte Gud først". Hvis kirken kun beskæftiger sig med "vore egne projekter, strukturer og planer om reformer", vil den "ikke bære frugt", sagde Frans og tilføjede:

"Kirken er menneskelig, men ikke bare en menneskelig organisation. Kirken er Helligåndens tempel". NM

Kateketernes arbejde får pavelig anerkendelse

Paven gør katekettjenesten til en officiel lægmandstjeneste i Kirken.

LÆGTJENESTE I sit nye apostoliske brev *Antiquum Ministerium* meddeler pave Frans, at han opretter en fast lægmandstjeneste i Den katolske Kirke, nemlig kateketens tjeneste.

Paven skriver i motu proprio, at den store skare af kateketer i Kirken fortjener en anerkendelse, og at deres opgave – og indsats – er af allerstørste betydning for Kirken og evangeliseringen.

I lyset af en globaliseret kultur er det "nødvendigt at styrke tjenesten hos de lægfolk, der gennem deres dåb føler sig kaldede til at arbejde i katekesens tjeneste", skriver Frans og tilføjer om "disse mænd og kvinder som på ekstraordinær vis tjener missionens sag blandt folkene":

"Fyldt med apostolisk iver yder de store bidrag til troens og Kirkens udbredelse. I vore dage, hvor antallet af præster er så ringe i forhold til antallet af mennesker, der har behov for evangelisation og pastoral omsorg, er kateketernes opgave af allerstørste betydning".

Lægmandstjenesten har rødder tilbage til urkirken og omtales blandt andet i Lukasevangeliets og Paulus' breve til Korintherne og Galaterne. Siden 2. Vatikankoncil

har der været en stigende bevidsthed om, at "kateketens opgave er af allerstørste betydning" og nødvendig for "at udvikle det kristne fællesskab", hedder det videre. Mange "dygtige og ihærdige kateketer" ud-

fører "en uerstættelig opgave med at videregive og uddybe troen", hvilket er med til at sprede "skønheden, godheden og sandheden ved den kristne tro".

Paven forklarer, at katekettjenesten er et kald, der kræver "en korrekt skelnen fra bispekonferencerne verden over til at "gøre katekettjenesten til en realitet" ved at fastsætte formative processer og normative kriterier i henhold til moto proprio. NM

'The Catechism Lesson', maleri af Jules-Alexis Muenier (1863-1942).

Religiøse bygninger forsvinder i hastig takt i Frankrig

En af de seneste kirkebrande har fået alarmklokkerne i Frankrig til at ringe: religiøse bygninger – især kirker – brænder op, ødelægges eller forfalder i stadig stigende hast.

KULTURARV Formanden for *Observatoire du patrimoine religieux* (Observatorium for religiøs kulturarv) i Paris, Edouard de Lamaze, slår nu alarm i de franske medier efter at en kirke fra det 16. århundrede i Normandiet nedbrændte på toårsdagen for den voldsomme brand i Notre-Dame katedralen i Paris i 2019.

Ifølge observatoriet forsvinder der i snit én religiøs bygning hver anden uge i Frankrig, enten fordi den rives ned, omdannes til bolig eller kontor, nedbrænder eller ganske enkelt styrter sammen på grund af alder og mangelfuld vedligeholdelse. Statistikken gælder for alle typer af religiøse bygningsværker, men langt hovedparten udgøres af landet godt 45.000 katolske kirker.

Akut forfald

To ud af tre kirkebrande er påsatte, fortæller Edouard de Lamaze i et interview med det katolske nyhedsbureau *Catholic News Agency*, og han konkluderer, at udviklingen skyldes forskellige bagvedliggende faktorer som dårlig planlægning vedrørende vedligeholdelse af religiøse bygninger samt hærværk begået mod kirker med rod i en stigende religionsfjendtlighed i det franske samfund.

Omkring 5.000 katolske kirker er nu akut truede; de fleste forfalder fordi de ikke bli-

økonomiske ressourcer til at vedligeholde de mange landsbykirker, hvorfor mange af dem får lov til at forfalde.

"Mange bygninger er ikke blevet vedligeholdt i mere end hundrede år, og er aldrig blevet renoveret eller brandsikret", forklarer de Lamaze. Videre fortæller han, at kun 5.000 af de i alt 45.000 katolske kirker i landet har officielt status som historiske monumenter.

Ifølge den seneste franske kriminalstatistik blev der alene i 2018 rapporteret om 877 tilfælde af hærværk begået mod katolske kirker: af dem var to ud af tre indbrud, mens resten enten var brande eller andre typer af hærværk.

"Dette tal er fem gange højere end for ti år siden", oplyser Edouard de Lamaze. NM

Den 15. april ødelagde en brand kirken Saint-Pierre fra det 16. århundrede i Romilly-la-Puthenaye, Normandiet. Branden, som ikke var påsat, skete på toårsdagen for branden i Notre Dame-katedralen i Paris. Foto: Maxime Olsson, Département de l'Eure. Observatoire du patrimoine religieux.

Hvem er værdige til at modtage kommunionen?

Vatikanet maner til tilbageholdenhed i debatten om modtagelse af kommunion i USA.

Tekst: Niels Messerschmidt og signum.se

SAKRAMENTE Troslærekongregationens præfekt har opfordret den amerikanske bispekonference til at være tilbageholdende med at vedtage nationale retningslinjer for adgangen til at modtage kommunionen. Præfekten, kardinal Luis Ladaria, opfordrer i et brev stilet til formanden for bispekonferencen, ærkebiskop José Gomez, at biskopperne indtil videre bør afstå fra at offentliggøre en erklæring om ”værdigheden til at modtage kommunionen”, sådan som nogle biskopper har udtrykt ønske om. Det skriver nyhedsbureauet *Catholic News Service* den 10. maj.

Troslærekongregationens præfekt advarer om, at formuleringen af nationale retningslinjer – ”på grund af spørgsmålets kontroversielle karakter – vil kunne få den modsatte effekt og give anledning til splittelse, og ikke enhed blandt biskopperne og Kirken i USA”. Ladaria opfordrer bispekonferencen til, at de forud for det påtænkte fællesdokument har haft en bred og kontroversiel dialog blandt dets medlemmer, for – som præfekten skriver – er det ikke nok, at et flertal af biskopperne står bag en sådan erklæring, men at den må ”afspejle en ægte konsensus biskopperne imellem”.

Trospæfekten understreger videre, at ”det ville være lidt af en vildfarelse, hvis en sådan erklæring skulle efterlade det indtryk, at abort og aktiv dødsbistand alene er de vigtigste spørgsmål i den katolske moral- og sociallære, som enhver katolik har pligt til at adlyde”. I betragtning af spørgsmålets vigtighed selv langt udenfor USA’s grænser, bør man derfor gøre en indsats for at udvide dialogen til også at konsultere andre landes bispekonferencer.

Troskongregationens brev, dateret den 7. maj, er åbenbart et svar på en skrivelse fra den amerikanske bispekonferences

formand, ærkebiskop José Gomez, hvori han informerede Rom om at de amerikanske biskopper planlægger at udtale sig om spørgsmålet.

Spørgsmålet aktualiseret af nyvalgt præsident

En række amerikanske medier, bl.a. *Washington Post* og nyhedsbureauet *Associated Press*, har rapporteret, at bispekonferencen ville behandle spørgsmålet på deres plenarmøde i juni. Ifølge disse rapporter skulle der være tale om at udarbejde et fælleserklæring, som skal tydeliggøre at katolske politikere, der forsvarer retten til abort, skal nægtes adgang til kommunionen.

Spørgsmålet er omstridt blandt USA’s biskopper og er i årenes løbet blevet stadig mere hedt debatteret, skriver *signum.se*. Spørgsmålet har fået ny aktualitet efter valget af Joe Biden til præsident. Biden er den anden katolske præsident i USA’s historie og har erklæret sig som

Spørgsmålet om hvem, der adgang til kommunionen, har fået nye aktualitet efter valget af Joe Biden til præsident. Biden er den anden katolske præsident i USA’s historie og har erklæret sig som modstander af abort, men hans regerings syn på svangerskabsafbrydelser, ægteskab og identitetspolitik afviger fra Kirkens lære.

modstander af abort, men hans regerings syn på svangerskabsafbrydelser, ægteskab og identitetspolitik afviger fra Kirkens lære.

Mens Washingtons ærkebiskop, kardinal Wilton Gregory, og den nyligt pensionerede biskop i Bidens hjemby Wilmington, William Malooly, ikke har nogle problemer med at give præsidenten kommunionen, har andre biskopper udtalt sig imod dette. Til dem hører fx ærkebiskop emeritus af Philadelphia, Charles Chapot samt formand for bispekonferencens komité til livets beskyttelse, Joseph Naumann.

Fordi præsident Biden er katolik, udgør hans regerings abortvenlige linje et stort problem for Kirken, har Naumann udtalt til *Associated Press*.

”Et spørgsmål om identitet”

Så sent som i begyndelsen af maj offentliggjorde ærkebiskoppen af San Francisco, Salvatore Cordileone, ifølge *signum.se* et hyrdebrev om dette spørgsmål. ”Det er dybest set et spørgsmål om integritet. At tage imod Det allerhelligste Sakramente i den katolske liturgi indebærer, at man offentligt bekender sig til Den katolske Kirkes tro og morallære, og udtrykker viljen til at leve herefter”, skriver Cordileone ifølge *Catholic News Service*.

Nogle konkrete personer, fx den i San Francisco hjemmehørende demokratiske talskvinde for Repræsentanternes Hus, Nancy Pelosi, nævnes ikke i hyrdebrevet. Men i en sætning vender Cordileone sig udtrykkeligt imod katolikker med politiske embeder, der er for abort. ”I har muligheden for at gøre noget konkret og afgørende for at stoppe drabene”, siger ærkebiskoppen.

Biskop: Gør ikke eukaristien til et våben

Biskoppen af San Diego, Robert McElroy, har givet udtryk for en anden holdning. Hvis katolske politikere ”på grund af deres offentlige politiske overbevisning” nægtes adgang til kommunionen, ser han det som et forsøg på at ”bruge eukaristien som et våben”, udtalte han i en online-diskussion på Georgetown University, og tilføjede, at ”mennesker må tværtimod overbevises gennem argumenter, dialog og fornuft”.

omvisninger i de valgte kirker og basilikaer. Man skal være inviteret for at deltage i omvisningerne, men ellers er kirkerne åbne for besøgende. Materiale kan downloades via www.itereuropaeum.eu. NM

Kort nyt

USA’s udenrigsminister Anthony Blinken har anklaget den kinesiske regering for undertrykkelse og forfølgelse af religiøse mindretal i landet. Kina begår forbrydelser mod menneskeheden og folkemord på de muslimske uigurer, sagde Blinken ved offentliggørelsen af en ny årsrapport om international religionsfrihed.

Kristne, muslimer, tibetanske buddhister og Falun Gong-tilhængere diskrimineres groft dagligt, siger årsrapporten. Blinken har udstedt indrejseforbud for en tidligere højtrangerende kinesisk embedsmand, der ifølge USA har forfulgt medlemmer af Falun Gong-bevægelsen.

Blinken kritiserer især Myanmar, Rusland, Nigeria, Saudi Arabien og Iran for manglende religionsfrihed.

Pave Frans og premierminister Mario Draghi har lanceret en fællesappel om flere børnefødsler i Italien. ”Et Italien uden børn er et Italien, som ikke tror på sig selv og ikke planlægger for fremtiden”, sagde Draghi på en konference om landets faldende fødselsrate. Kun 404.000 børn blev født i landet sidste år. Det er et fald på 30% sammenlignet med begyndelsen af 00’erne.

”Især unge familier lider af angst, som risikerer at lamme deres livsplaner. Jeg tænker på frygten for de stadig mere uholdbare udgifter ved at opdrage børn”, sagde paven.

Den finske anklagemyndighed har besluttet af rejse tiltale mod landets tidligere indenrigsminister Päivi Räsänen for tre tilfælde af hadtale. Tiltalen kommer, efter at Räsänen, siden 1995 medlem af det finske parlament for Kristendemokraterne, angiveligt har udtalt sig nedsættende og diskriminerende om homoseksuelle.

Ifølge den finske statsadvokat kræver Räsänens udtalelser homoseksuelles ret til ligestilling og værdighed. Hver af de tre tiltaler kan give op til to års fængsel. Sagerne kommer som et chok for den 61-årige politiker. Hun mener, at sagen er afgørende for, om man fremover vil kunne udtrykke synspunkter baseret på Bibelens traditionelle lære i Finland.

”Jeg kommer ikke til at undskylde for Bibelen, og jeg anser ikke mig selv for at have truet eller krænkede nogen gruppe af mennesker. Det bygger alt sammen på Bibelens lære om ægteskab og seksualitet,” siger hun.

Oplev EU gennem Roms nationalkirker

Den 9. maj, på Europadagen, begyndte en særlig kirkevalfart i Rom.

VALFART *Iter Europaeum* – den europæiske vej – er det latinske udtryk for et initiativ som skal minde os om 50-året for de diplomatiske relationer mellem Den hellige Stol og EU. Initiativet går ud på, at man skal opleve Den europæiske Union gennem en vandring til Roms kirker.

Den 9. maj 1950 var dagen hvor Robert Schuman, Frankrigs daværende udenrigsminister, foreslog oprettelsen af en europæisk kul- og stålunion (EKSG). Frem til den 27. juni i år vil en række arrangementer og begivenheder markere denne vigtige mærkedag for Europa – noget, som både Den hellige Stol og EU har ønsket af fremhæve for Europas borgere.

Vatikanet og EU

”Den hellige Stol og EU’s 27 medlemslande har et stærkt værdifællesskab, som er blevet yderligere styrket de senere år”, sagde Silvia Kofler, ministerråd ved EU’s ambassade ved Den hellige Stol i et interview med

Vatikan News. Hun nævnte fx forsvaret af menneskerettigheder, migration, forholdet til fattige lande og udviklingslande, multilateralisme, miljøbeskyttelse, konfliktløsning, fredsarbejde og nej til dødsstraf.

Iter Europaeum er et initiativ fra EU-delegationen i samarbejde med de medlemslande, som er akkrediteret ved Den hellige Stol. Hver søndag frem til den 27. juli vil tre eller fire nationalkirker i Rom blive besøgt for at markere 50-årsjubilæet for de diplomatiske relationer mellem Den hellige Stol og EU. Initiativet indledtes søndag den 9. maj i Laterankirken i Rom, bispedømmet Roms domkirke, med en messe celebreret af kardinal Angelo De Donatis, bispedømmets generalvikar.

Med udgangspunkt i Laterankirken vil den europæiske pilgrimsvandring i Rom gå fra kirke til kirke, som de forskellige europæiske lande har en særlig relation til.

Søndagene frem til den 27. juli vil være præget af liturgiske fejring, koncerter og

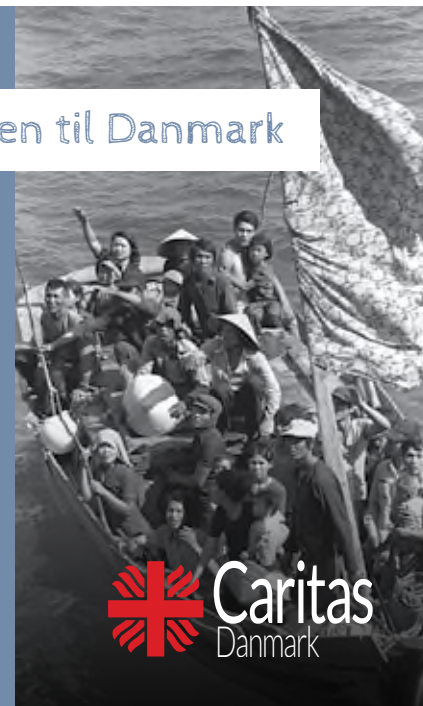
Caritas afholder online fyraftensmøde!

Efter flugten - velkommen til Danmark

I anledning af FN’s Internationale dag for Flygtninge, vil forfatter Malene Fenger-Grøndahl fortælle om, hvordan flygtninge igennem historien er blevet modtaget i Danmark – på samfundsplan, politisk og individuelt. På mødet får du også et indblik i udvalgte fortællinger om at komme som flygtning til Danmark.

Fyraftensmødet afholdes mandag den 21. juni kl. 16.00

Følg med på www.caritas.dk/fyraften/

'Benedikts regel er præget af dyb menneskekundskab'

Jette Thomsen har i over 60 år været knyttet til Vor Frue Kloster på Åsebakken i Høsterkøb som benediktiner-oblat. Det vil sige, at hun lever et almindeligt liv, hvor hun forsøger at udleve den benediktinske spiritualitet i hverdagen – inspireret af klostrets ånd og bønsmæssigheden med nonnerne.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

SPIRITUALITET Jette Thomsen synger hjemmevant med på Davidssalmerne og de øvrige bønner, som indgår i vesperen på Vor Frue Kloster på Åsebakken i Høsterkøb i Nordsjælland. Jette Thomsen kommer i klosteret mange gange ugentligt og deltager ofte i vesper eller messe. Hun er kommet her i næsten 70 år, og i alle årene har det især været liturgien og den gregorianske sang, der har tiltrukket hende. Desuden betyder bønsmæssigheden med søstrene meget for hende.

"Selvom jeg lever mit liv uden for klostrets klausur og har en helt almindelig hverdag, føler jeg et stærkt fællesskab med søstrene. De lever med i mit og min families liv og beder for os, og vi har jo efterhånden kendt hinanden i mange, mange år, og klosteret er nærmest blevet mit andet hjem. Jeg overnatter indimellem i et af gæsteværelserne, og under corona-nedlukningen fik jeg endda lov til at bo her i halvanden måned. På den måde undgik jeg at være helt alene, og jeg kunne gå til messe – det var jo en fantastisk luksus," siger hun med smil.

Jette Thomsen er 84 år og har været benediktineroblat i over 60 år. At være benediktineroblat vil sige, at man som lægperson er knyttet til et benediktinsk kloster, hvor man kan komme til messe og få åndelig vejledning, og så forsøger man at leve den benediktinske spiritualitet ud i hverdagen. "Som oblater overfører vi den benediktinske spiritualitet på vores hverdagsliv. Vi skal gerne bede både morgen- og aftenbøn og også gerne andre tidebønner og gå jævnlige til messe og skrifte. Derudover skal vi forsøge at være gode eksempler på kristent liv. Det handler meget om viljen til at søge Gud ved

at være et bedende menneske og forsøge at leve de kristne værdier ud i sin hverdag. Det kan man blandt andet gøre ved at forsøge at holde fred i sin familie, være en god kollega og udvise lydighed over for sine foresatte og ved at sprede glæde omkring sig."

Der er for tiden 12 benediktineroblater knyttet til Åsebakken, inklusive novicer. Oblaterne mødes – når der ikke er begrænsninger på grund af corona – en gang om måneden på klosteret og deltager i messen, hvorefter de drikker kaffe og hører et foredrag eller oplæg om et emne med relation til Benedikts Regel og benediktinsk spiritualitet. Herefter beder de typisk en tidebøn sammen, inden de igen tager hver til sit.

Jette Thomsen er ansvarlig for oblaterne og tager sig af oplæringen af novicerne. Men priorinden på Åsebakken, moder Ana Maria, er også priorinde for oblaterne, da oblaterne er tilknyttet det specifikke kloster og ikke blot benediktinerordenen generelt. Det hænger sammen med det benediktinske princip om *'stabilitas'* eller stedbundethed, som betyder, at alle, der ønsker at træde ind i benediktinerordenen, skal knytte sig til et bestemt kloster på livstid. Det gælder både munke, nonne og oblater. Kun i ganske særlige tilfælde kan man blive flyttet fra et kloster til et andet, fx hvis et kloster lukker, eller der er andre tungtvejende grunde.

Nedgangstider og ny start for Åsebakken

Seks af søstrene på Åsebakken er brasilianske og er flyttet dertil fra 'søsterklostret' i Brasilien, mens den syvende søster, søster Gertrud, har boet på Åsebakken, siden hun trådte ind i 1959.

For omkring 70 år siden, da Jette Thomsen besøgte klosteret første gang, boede der omkring 30 nonner på Åsebakken, hvoraf mange var unge danske kvinder, der var indtrådt i årene efter 2. Verdenskrig. I 1948 rejste stedets daværende priorinde sammen med syv af klostrets nonner og en præst til Brasilien, hvor de grundlagde et kloster i delstaten São Paulo.

I 1950'erne og 1960'erne voksede klosteret på Åsebakken, og denne periode blev en guldalder. Senere satte en drastisk nedgang i antallet af nonner ind, og omkring årtusindskiftet var det truet af lukning. En delegation fra Benediktinerordenen rejste til Brasilien for at undersøge, om nogle nonner fra klosteret i São Paulo var interesserede i at komme til Åsebakken.

I foråret 2006 ankom de tre første nonner fra São Paulo til klosteret på Åsebakken, hvor det altså nu er en brasiliansk født søster, Ana Maria, der er priorinde.

"Så hun er også min chef, og det er jeg så glad for", siger Jette Thomsen med et smil og tilføjer, at hun har været glad for alle fire priorinder, der har været på klosteret i den tid, hun er kommet der.

Jette Thomsen er vokset op i en kristen familie med to forældre, der begge var kirkeligt aktive, hendes far med baggrund i Indre Mission. Hendes mor syntes dog med tiden, at der manglede spirituel dybde i folkekirken, og hun konverterede derfor til katolicismen, da Jette Thomsen var 8-9 år. Herefter begyndte moren at tage Jette Thomsen med til messe i Sankt Andreas Kirke i Ordrup.

"Jeg blev med det samme meget betaget af liturgien og musikken, og det fascinerede mig også, at det er den ældste kirke, for jeg har altid været meget historisk interesseret," fortæller Jette Thomsen og fortsætter: "Som 12-årig modtog jeg kommunion for første gang og blev firmet, og det er det bedste, jeg har gjort i mit liv. Troen har bragt mig meget stor glæde, og tidebønnerne giver mig både ro og glæde og hjælper med at have troen i baghovedet i min hverdag."

Efter at være blevet student fra Niels Steens Gymnasium i 1956 uddannede Jette Thomsen sig som cand.mag. i musik og fransk på Københavns Universitet. Men hun har aldrig haft fuldtidsarbejde. Allerede i 1961 blev hun nemlig gift med Jacob Thomsen, der var konverteret to år tidligere, og sammen fik de syv børn, som Jette Thomsen var hjemmegående for at tage sig af. Hun begyndte dog, mens børnene var små, at spille til søndagsmesserne i Sankt Andreas Kirke, der i alle årene har været hendes katolske sognekirke, og det gør hun stadig. Desuden har hun de senere år spillet ved en del af søndagsmesserne i Sankt Knud Lavards kirke i Lyngby, ligesom hun siden 1980'erne har været aktiv som leder af Hildegard Ensemblet, der spiller musik komponeret af den benediktinske nonne, mystiker, klosterstifter, abbedisse, komponist med mere Hildegard af Bingen (1098-1179).

Hav mådehold i alle ting

Når Jette Thomsen er til messe på Åsebakken, holder hun fri fra rollen som organist og nyder i stedet i fulde drag søstrenes sang og roen på klosteret.

"Min mor begyndte at komme på klosteret, kort efter at hun var konverteret, og jeg kom med hende.

Jeg var meget betaget af søstrenes sang, og jeg følte mig tryk og godt tilpas her. Søstrene var så søde imod mig, og jeg husker også, at de engang spurgte mig, om

jeg ikke ville være nonne engang. Men det har aldrig været mit kald. Jeg har aldrig haft kald til at gå i kloster, men den spiritualitet, der er på klostrene, har virkelig nærmet mig i mit trosliv," siger hun. Jette Thomsens nu afdøde mand blev også oblat, dog ikke til klosteret på Åsebakken, da man dengang kun havde kvindelige oblater tilknyttet. I stedet blev han oblat tilknyttet benediktinerklosteret i Clervaux i Luxembourg.

"Han kom dog gennem alle årene også meget på Åsebakken sammen med mig, og noget af det skønneste var, når vi tillod os at holde en lille forårsferie, bare Jacob og jeg, hvor vi cyklede her op til Åsebakken og var i tre-fire dage, mens vi fik børnene passet," husker hun.

Jacob Thomsen døde for fire år siden, men inden da havde han og Jette Thomsen nået at være på mange rejser til benediktinske klostre i udlandet, bl.a. i Sverige og Tyskland. Den benediktinske ånd er den samme overalt, selvom der er forskel både kulturelt og også på, hvordan Benedikts Regel tolkes på de enkelte klostre," siger Jette Thomsen.

"Jeg kan især godt lide, at den benediktinske spiritualitet er så jordbunden, realistisk og fornuftig. Benedikt skriver en del i sin regel om at have mådehold i alting – det skal ikke blive for ekstremt eller krævende, så man knækker under kravene. Da vores børn var små, fik vi da heller ikke bedt tidebøn hver dag. Jeg nåede som regel at bede laudes, når børnene var taget i skole, og min mand var taget på arbejde, men det var ikke altid, vi nåede at bede aftenbøn," siger hun.

"Ydmygheden fylder også meget hos Benedikt, og det er en af grundene til, at vi gerne skal gå jævnlige til skrifte. Man vil nok ofte opdage, at det er de samme ting, man skrifter gang efter gang, og det er jo netop med til at gøre én ydmyg. Man bliver bevidst om sine svagheder. Benedikt havde en meget dyb menneskekundskab, som gør, at hans regel stadig er levende og relevant," siger hun.

Jette Thomsens ældste søn fik mellemnavnet Benedict, og da han var helt spæd, tog hun ham med op på Åsebakken og præsenterede ham for søstrene.

"De ville så gerne følge med i vores og børnenes liv, og det gør de stadig. De gange, hvor et af mine børn har været ramt af alvorlig sygdom, har det været en stor trøst og støtte, at jeg har kunnet ringe til søstrene, og så har de bedt for os," fortæller Jette Thomsen, hvis ældste søn for et par år siden også blev optaget som oblat.

"Han overvejede som ung at blive præst eller munk, men i stedet valgte han at læse jura, og i dag er alle mine børn gift, og jeg har 12 børnebørn, og det er en stor glæde," siger hun.

Hun oplever, at interessen for benediktinsk spiritualitet og klosterliv i det hele taget er stigende, ikke kun blandt katolikker, og en del protestanter har udvist interesse for at blive oblater. Derfor blev der for nogle år siden åbnet mulighed for, at man også som ikke-katolik kan blive oblat ved Vor Frue Kloster, og der er nu en novice i gruppen, der er protestant.

"Det er svært at vide, hvordan klosterlivet og oblat-gruppen vil udvikle sig. Men grundlæggende handler det om kald. Man skal have et kald til at søge Gud og give sig hen til Ham. Det tror jeg også, at mange har, men det kan måske være sværere at mærke det, fordi så meget i samfundet trækker i en anden retning," siger Jette Thomsen.

Jette Thomsen i kirkesalen på Åsebakken.

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del I

Ny serie med korte refleksioner om hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag gennem de syv breve i Johannes Åbenbaring.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne” Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor

i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Efesus

Tekst (Åb 2,1-7). Jesus siger:

V.1 Skriv til englen for menigheden i Efesos: Dette siger han, som holder de syv stjerner i sin højre hånd, han, som vandrer mellem de syv guldlysestager. V.2 Jeg kender dine gerninger og din møje og udholdenhed og véd, at du ikke kan døje de onde, og at du har prøvet dem, der påstår at være apostle, men ikke er det, og har fundet, at de lyver. V.3 Du har udholdenhed og har døjet meget på grund af mit navn og er ikke blevet træet, V.4 Men jeg har det imod dig, at du har svigtet din første kærlighed. V.5 Husk derfor på, hvorfra du er faldet, og omvend dig, og gør de gerninger, du først gjorde; ellers kommer jeg over dig og flytter din lysestage fra dens plads, hvis du ikke omvender dig. V.6 Men det fortrin har du, at du hader nikolaiternes gerninger, som

jeg også hader. V7 Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, vil jeg give at spise af livets træ, som står i Guds paradis.

V.1 Ordet ’engel’ skal nok forstås som budbringer / talsmand, der skal overbringe Herrens budskaber til menigheden, altså menighedens leder (biskoppen).

Den første menighed er i Efesus, som var hovedstaden i den romerske provins Asien. En storby. Valfartsted for gudinden den ”Store Artemis af Efesus”, som var en frugtbarhedsgudinde. Menigheden var grundlagt af Paulus (ApG 19). Traditionen fortæller, at Paulus’ medarbejder Timotheus dør som biskop i Efesus. En gammel tradition angiver, at apostlen Johannes også kom til Efesus og døde dér i en høj alder. Men hvad har Kristus så at sige til denne menighed o. år 95?

V.2 Først roser Jesus menigheden for dens udholdenhed under forfølgelserne. Ganske særlig fremhæver han, at de har afsløret ”falske apostle”. Apostelbegrebet var endnu ikke definitivt forbeholdt de 12 (13) første apostle, så nogle kunne godt udgive sig for at være apostel. Dette problem med falske forkyndere var et problem i mange af de første menigheder. Ligeledes roses menigheden for også at have sat umoralske mennesker på plads. Men så er alt jo godt?

V.4-5 Nej! Jesus anklager menigheden for at have mistet sin første kærlighed til ham. Jesus sammenligner en menigheds

forhold til ham som et brudeforhold, et kærlighedsforhold. Jesus går endvidere så langt, at han siger, at det kan ende med at lysestagen bliver fjernet i Guds tempel, dvs. at menigheden går til grunde. Hvad er der blevet af menigheden i Efesus i dag? Den eksisterer stort set ikke.

V.6 Nikolaitterne er en sekt. En del kristne med hedensk baggrund har ikke effektivt omvendt sig fra hedenskaben. Dette er et stadig problem i kirkehistorien, også i dag. Jesus bruger udtrykket ’hade’. Det afspejler en semitisk talemåde og betyder: tage fuldstændig afstand fra. Det handler ikke om en følelse, men om en holdning. Gud som den retfærdige dommer har fældet dom over nikolaitterne på grund af deres falske tro. Og menigheden roses for at have gjort det samme.

V. 7 Denne sætning går som sagt igen i alle brevene og viser, at disse er skrevet til os alle. Jesus henvender sig til hver enkelt i menigheden.

Menighedens leder forekommer at være en stærk og kompetent organisator, en rigtig leder, der også har åndelig dømmekraft, så han kan gennemskue falske lærere. Udadtil er menigheden en mønstermenighed. Men han har gjort midlet til målet: Han har ikke sans for troens substans, som er kærligheden til Kristus. Kirken er en perfekt organisation og ikke en levende organisme.

Brødets brydelse og Agnus Dei

Historien om hvordan Agnus Dei kom ind i messen.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Mange børn har et lam som krammedyr: ”nej hvor er det sødt og blødt” er ikke mindst børns første reaktion, når de ser et lille lam; det er totalt ufarligt og talemåden ”blid eller from som et lam” er velvalgt.

I Det gamle Testamente berettes flere gange om lammet som offerdyr. Mest kendt er nok beretningen om dødsenglen, der viger tilbage for beskyttelsestegnet, nemlig lammets blod på dørstolperne natten før Moses førte israelitterne ud af Egypten. På den jødiske forsoningsdag lagde præsten sine hænder på en vædder, overførte så at sige israeliternes synder på dyret; det blev efterfølgende jaget ud i ørkenen, hvor det døde. På den måde bar vædderen folkets synder væk. Det er dette ritual, som Johannes Døberen mindes ved Jordan, da han ser Jesus komme imod sig og siger ”Se, Guds lam, som borttager verdens synd” (Joh.1, 29 og 36) – siden blev teksten efterfulgt af anræbelsen: ”forbarm dig over os”.

Man mener, at pave Sergius 1. (687-701), som var af syrisk afstamning, indførte *Agnus Dei* i messen som det 5. ordinariet. På flere måder er der ligheder mellem *Agnus Dei* og messens 1. ordinariet *Kyrie*. Begge blev brugt i Østkirken længe før de blev taget i anvendelse i Rom og begge var udformet som en del af litaniet: *Kyrie* som begyndelse og *Agnus Dei*, undertiden med en lidt ændret ordlyd, som slutning. Begge ordinariet er tredelte og kredser mange gange om det samme melodiske motiv. På den måde kan man opfatte messen som en cyklus, hvor *Kyrie* og *Agnus Dei* strukturelt binder liturgien sammen – ligesom *kyrie-*

melodien (før Vatikan II) også anvendtes til bortsendelsen *ite, missa est* og på den måde knyttede begyndelsen og slutningen af messen melodisk sammen.

Lad os lige kort vende tilbage til 700-tallet: Lige så længe som brydelsen af det usyrede brød varede, og muligvis under hele kommunionen sang menigheden og gejstligheden *Agnus Dei*; men kilder viser, at scholaen, altså de ”professionelle” sangere, efterhånden overtog de mange gentagelser og fremførte dette led fra omkring år 775. Eukaristien har allerede fra oldkirken fået sit navn efter Brødets brydelse; det tog jo også sin tid, at brække/bryde dette mere konventionelle brød, der var bagt af kun hvedemel og vand – altså uden nogen hævelsesproces. Siden formede man det som tynde hostier, cirkelrunde ”mønter” – måske som symbol på løsepenge for menneskets synd?

Påkaldelserne

I det 11. århundrede begrænsede man påkaldelserne i *Agnus Dei* til tre, og til at begynde med sluttede alle tre vers på samme måde: ”miserere nobis” I sjælemesserne var der dog indtil Vatikan II en lidt anden ordlyd, fordi der her ikke er tale om en anræbelse, der gælder os: ”giv os fred”, men om fred til de afdøde ”giv dem hvile”; for at understrege den endeløse hvile tilføjede man til 3. vers ”giv dem den evige hvile/ *dona eis requiem sempiternam*”.

Agnus Dei ændrede liturgisk karakter, da hostierne vandt indpas. De kunne brydes og uddeles langt hurtigere end det usyrede brød, og derfor blev *Agnus Dei* alle-

rede knyttet til den forudgående frelshilsen/fredskysset og til bøn om fred. Af samme grund omformulerede man også snart afslutningen af 3. led til ”giv os fred/*dona nobis pacem*”; Peter Schindler skriver i sin ”Liturgi” (s. 306-07): ”Når sidste vers kom til at ende med bøn om fred, skyldtes det tidens krige og uroligheder. Også bønnens naboskab til *Pax* lod denne tanke komme

ind her.” Vatikan II gjorde dog op med den praksis og gav dette messeled sin oprindelige funktion tilbage: *Agnus Dei* påbegyndes først efter fredshilsen: når sakramentet er ført fra tabernaklet til alteret i forbindelse med Brødets brydelse.

De første 117 år, del II

Historien om Sct. Norberts menighed i Vejle handler om det tætte samarbejde mellem præmonstratenserne og Mariasøstrene omkring skole, kirke og hospital. I midtbyen opstod der en særlig katolsk synergi, som fik betydning for mange langt udenfor de snævert katolske kredse.

Tekst: Lisbeth Rütz

KIRKEHISTORIE “Den smukke Højtidelighed indlededes med Procession op til Alteret, hvorpaa stod 6 høje Stager med tændte Lys, ligesom der omkring Alteret var pyntet med Blomster. I Spidsen for Processionen gik Smaa piger og – drenge, og Pigerne strøede Blomster foran Biskoppen, der i sin pragtfulde Klædning med Slæb uddelte Velsignelse til højre og venstre, medens han gik op ad Kirkegulvet”. Sådan beskrev lokalpressen i Vejle indvielsen af Sct. Norberts Kirke den 20. juli 1924.

I 1904 var de to første præmonstratensere, Ludolphus Josef Brems og Simon Eykens, kommet til Vejle for at grundlægge en katolsk menighed. Tyve år senere var Brems blevet biskop og kom nu tilbage til byen for at indvie den nye kirke. I mellemtiden var hans lillebror Adolf – kendt som lillebrems – blevet sognepræst. Han stod altid i skyggen af storebror, men blev en god sognepræst. Økonomisk var det op ad bakke i Belgien efter Den første Verdenskrig. Det blev derfor lillebrems’ utaknemmelige lod at kæmpe for at skaffe penge til kirkebyggeriet. Pengene var fortsat små i 30’erne og 40’erne; men det katolske foreningsliv blomstrede. Menigheden havde eget orkester og sangkor, og mange af dens børn var med i Sct. Norberts Spejldertrop for drenge og piger.

Der blev flere og flere katolikker i Vejle. Her i midtbyen, klods op af det sted, hvor dominikanerklostret lå i middelalderen, opstod der en ny og dynamisk katolsk bydel. Første del af Sankt Marias Hospital blev taget i brug i 1913, og i 1937 blev der bygget en ny skole mellem kirken og hospitalet. I 1948 kom Edward Stappers (død 1999) til byen fra Averbode. I begyndelsen var hans hjemve efter Flandern så heftig, at han hver aften stod på banegården og kiggede længselsfuldt efter de tog, der kørte sønderpå. Men efterhånden kom han til at holde af Vejle, og han lagde alle kræfter i arbejdet med Foreningen af katolske Skoler og i Sct. Norberts Skole.

Stappers sikrede sig plads til udvidelsen af Sct. Norberts Skole ved køb af ejendomme i Fjellgade og den gamle Møhls Gård i Søndergade. I 1967 blev han valgt til abbed på Averbode. Da var båndene blevet så stærke, at Vejles byvåben kom med i Stappers abbedportræt på Averbode. Som pensionist vendte han i 1987 tilbage til Vejle. Flemming Hundevad Meng, medlem af menigheden i Vejle, husker ham som en fantastisk menneskekender, der i forbindelse med ansættelsessamtaler på skolen kunne stille afslørende spørgsmål som man først gennemskuede bagefter. Han havde en udpræget humoristisk sans og kunne lide at provokere. Stappers nåede ud over rampen og kom i nærkontakt med mange langt udenfor det snævert katolske miljø.

Tiden gik, og menigheden ændrede sig. I begyndelsen var der flest polakker og danskfødte i menigheden; men fra 70’erne kom den for alvor til at afspejle, hvad der skete ude i den store verden. Vietnamesiske bådflugtninge fandt vej til Sct. Norberts Kirke i 70’erne, i 80’erne kom en gruppe tamiler og efter krigen på Balkan kom der i 90’erne kroater og bosniere til Vejle.

Vi har dybe rødder

Siden 1904 har i alt 35 belgiske præmonstratensere arbejdet i Danmark. I præstegården i Vejle sidder der nu tre tilbage, og her møder jeg dem i præstegårdens hyggelige spisestue, der er indrettet i den gamle kul-kælder. En lille madonnanfigur i en niche, en side af et gammelt missale og et maleri af Børglum Kloster skaber klosteratmosfære sammen med et af Nis Schmidts billeder af et slidt krus.

“Vi skal arbejde med i Guds skabende plan. Pastoralt arbejde, tidebøn og modtagelse af gæster er lige vigtige dele af vores kald”, siger 85-årige diskon Baudouin Willocx, der har boet 16 år i Vejle. I Belgien blev han uddannet som advokat og senere inden for kanonisk ret og her underviste han

Katolsk Boldklub i Esbjerg. Udateret. Foto: Sct Norberts Stiftelses arkiv.

på et lærerseminarium i katekese, før han i en moden alder i 1988 trådte ind i klostret.

“Det bliver dejligt at kunne slappe af i sit eget kloster”, siger 81-årige Henri Kerkhofs, der som 29-årig kom til Danmark i 1969. Med 52 år i Danmark er han den af præmonstratenserne, der har været her længst. Han startede som kapellan under Wuyts og blev sognepræst i Vejle og Fredericia, før han i 1990 blev sognepræst i Kolding.

“Da jeg kom til Danmark som præst, blev jeg modtaget med stor kærlighed. Jeg mødte forståelse og hjælpsomhed, og det var nemt for mig at falde til her”, fortæller Kerkhofs. Hans far var minearbejder og kom fra en familie med 14 børn. “Da jeg var barn, hørte kirkegang med i alle familier. De små ting i hverdagen betyder meget. Mange ting har ændret sig – dengang bad man rosenkransen sammen derhjemme, og i maj måned bragte man lys med i skolen for at sætte dem ved Maria. Det er væk alt sammen i dag. Siden jeg var ung, er der sket en total forandring i Belgien.

Som 12-årig blev jeg elev på en af salesianernes kostskoler. Her hørte jeg første gang om Averbode. Sammen med min fætter kørte jeg derhen i styrtende regnvej. Stilheden, roen og korbønnen sagde mig noget, og som 19-årig efter min studentereksamen trådte jeg ind i klostret. Seks fra min årgang på skolen ville være salesianere, én gik ind i en missionsorden, en blev sekulær præst og selv blev jeg præmonstratenser. Dengang

havde ordenerne folk nok. Der var 325 brødre i Averbode, der også havde mission i Brasilien og Congo. I dag er der omkring 65. Generelt er det sådan i dag, at mange aldrig rigtig lærer Kirken at kende – de får ingen kirkefølelse. Folk i Belgien har det jo godt, og når man har det godt, skulle man være taknemmelig over for Gud. Men mange ting trækker mere end Kirken. Folk vænner sig til ikke at gå i kirke. Der skal helst være noget dybde i det, og hvis man ikke praktiserer, bliver det ikke så dybt”.

“Jeg vil i kloster”, sagde en ung Jan Ophoff til sin lærer på en af præmonstratensernes skoler nord for Antwerpen. Inspirationen kom fra en god ven.” Som 19-årig efter min studentereksamen trådte jeg ind i ordenen på Averbode, og her blev jeg præsteviet efter at have været et par år i Paris på Institut Catholique. I 1973 kom jeg til Danmark. Jeg fik at vide, at man havde brug for en præst i Danmark. Dengang blev man ikke spurgt. Jeg var tiltrukket af stilheden og den gregorianske sang på Averbode. Det var en helt anden verden. Novitiatet var ret strengt – man måtte ikke komme ud af klostret. Så kom konciliet med fornyelse af kirke- og klosterliv. Vi gik fra middelalder til nyere tid. Der blev skabt store forventninger, der ikke altid blev indfriet. I min ungdom var Flandern så katolsk, at dets sønner blev sendt ud til hele verden som missionærer. Men i løbet af de sidste to generationer er Belgien blevet meget sekulariseret. Pædofilisagerne – især den seneste med biskop Vangheluwe i

Katolsk menighedsorkester i Vejle ca. 1910. Foto: Sct. Norberts Stiftelses arkiv.

Fra venstre mod højre: Jan Ophoff, Henri Kerkhofs, Willem Wuyts (død 2012). Forrest lægbror Raymond Stroobants (død 1993). I 42 år var han i Vejle, hvor han tog sig af klostrets husholdning og fungerede som pedel på Sct. Norberts Skole. Foto: Sct Norberts Stiftelses arkiv.

Brügge – har været katastrofale for Kirken”.

Mange gange i ordenens lange historie har det været svære tider for præmonstratenserne. I Norden forsvandt deres abbedier med reformationen. Den franske revolution var et knusende slag for dem; men seks abbedier genopstod. Kommunismen var også en hård tid., hvor store gamle klostre i Østeuropa blev eksproprieret af staten. Siden er der kommet mange moderne kongregationer; mange af dem er dog forsvundet igen. “Men vi har dybe rødder – vi vælter ikke så hurtigt”, siger Kerkhofs med overbevisning.

Da Mariasøstrene fik ben

Inæsten 100 år prægede præmonstratenserne sammen med Mariasøstrene den katolske bydel i Vejle. De sidste seks af dem rejste tilbage til Belgien i 2006. Egentlig hed de *Zusters van het H. Hart van Maria* eller søstrene af Marias hellige Hjerter. I 1911 kom de fire første til Vejle og i 1913 åbnede de Sankt Maria Hospital. På Sankt Maria Hospital blev der født tusinder af vejlensere gennem årene, og her blev de født til det evige liv, da bygningen senere blev hospice. Søstrene åbnede i 1927 byens første børnehaven og underviste også på Sct. Norberts Skole. Mange vejlensere husker sommerkolonierne på søstrenes feriehjem ude på Mørkholt strand.

I mange år var de også aktive med skoler og børnehaver i Nyborg og Svendborg. Nu er de tilbage i Berlaar, hvor de er ved at sælge ud af deres bygninger, for kaldene blev færre og færre og søstrene blev ældre og ældre.

Søstrene gjorde Sankt Maria Hospital til et helt særligt sted med en særlig institutionskultur, og minderne om dem lever videre hos mange i Vejle. Hospitalet beskrives som en oase i midtbyen. Ved udskrivningen går man psykisk styrket ud af døren, har en tidligere patient sagt. I gamle dage hørte der en stor have med et kæmpedrivhus til hospitalet, der var selvforsynende med grøntsager. Hele sommeren duftede det lifligt, når der blev syltet og lavet marmelade i sr. Osvaldas køkken.

Ursula Ljungquist, tidligere medlem af menigheden, fik som ung husly i en svær situation i et af søstrenes værelser oppe under taget. Hun husker især lille og tykke sr. Constance, der var uddannet økonoma og var i køkkenet fra femtiden om morgenen til den sidste patient havde spist om aftenen. I hendes tid blev køkkenet præmieret som Danmarks bedste institutionskøkken. Adskillige dårligt stillede vejlensere satte sig på køkkenet og ventede på, at der blev rakt en solid madpakke ud af vinduet til dem – som regel med et par opmuntrende ord. Sr. Frederikke var en institution i institutionen. Da søstrene sidst i 60'erne havde fået ny dragt, så man kunne se både ben og hår, kom hun en dag og sagde, at nu ville de også have sig en bil. Fotografierne af de sortklædte søstre ved siden af deres store Volvo med hjulene opad gik Danmark rundt, da søster Frederikke engang kørte galt på vej ud til søstrenes feriekoloni ved Mørkholt Strand.

Økumenisk samarbejde

Koncilet kom, og med det kom der også en større åbenhed over for andre kristne kirker. Mange uden for Den katolske Kirke valgte Sct. Norberts Skole til deres børn på grund af dens tydelige kristne værdier. Efter koncilet engagerede præsterne ved Sankt Norberts Kirke sig meget i økumenisk samarbejde.

Mariasøstrene i en afslappet stund i klostrets have. Udateret. Foto: Omkring Sct. Maria. Fra Jubilæumsskrift til hospitalets 75 års jubilæum i 1988.

“Vi har haft et fantastisk samarbejde med præmonstratenserne, og vi oplevede stor åbenhed hos dem over for Folkekirken og andre kirker”, fortæller Keld Munk, tidligere metodistpræst i Vejle. Han mødtes sammen med Jan Ophoff og andre præster fra byen for at studere Limadokumentet (et dokument fra Kirkernes Verdensråd 1982, hvor der diskuteres dåb, nadver og embedssyn) i en økumenisk studiegruppe.

Fællesskabet mellem kirkerne blev synliggjort, og det økumeniske blev en folkesag, da der var bibelmaraton i 1992. Her blev Bibelen læst op fra den ene ende til den anden. Over halvdelen af byrådet, de fleste af byens præster, fodboldspilleren Allan Simonsen og mange andre læste med. Ideen kom fra Pinsekirken og pastor Johannes Albinus fra Vor Frelsers Kirke. Det tog 84 timer for 300 vejlensere at læse Bibelen op. Oplæsningen blev sendt i lokalradioen. Samtidig var der bedemøde i Den katolske Kirke og Jan Ophoff prædikede i metodistkirken.

Bibel i døgndrift

Der blev uddelt 24.000 nye testamenter. Byens borgmester Karl Johan Mortensen, der også var protektor for arrangementet, lagde ud med at læse op fra 1. Mosebog. Omkring 300 børn, unge og gamle skiftedes til at læse op fra Bibelen i døgndrift og der var mellem 6 og 700 til stede ved den sidste oplæsning. Hele arrangementet varede 84 timer. Daværende amtsborgmester Erling Tiedemann og hans kone Vivian tog hundevagten fra halvtre til tre om natten. Bibellæsningen blev udsendt på lokalradioen, og arrangementet blev sponsoreret ved gaver fra firmaer i byen.

“Man mærkede det er hele Danmarks bibel – ikke kun kirkens. Der blev tændt en gnist der også bredte sig ud til kirkefremmede miljøer. Folk var meget interesserede og ringede, hvis de ikke havde fået deres nye testamente”, siger Keld Munk.

14 af byens kirker deltog i bibelmaraton, og Vejle Amts Folkeblad producerede en særlig avis om arrangementet, der blev afsluttet med festgudstjeneste i Vor Frelsers Kirke. 11 folkekirkepræster i ornat, Jan Ophoff i ordensdragten, en metodistpræst i sort dragt og en præst fra pinsekirken gik i procesion gennem byen sammen med flere

hundrede andre. En stor kirkelig og folkelig begivenhed sagde biskop Henrik Christiansen, der prædikede i en propfyldt kirke.

Kunsten i Sankt Norberts Kirke

Som i andre katolske kirker i Danmark er der sket store ændringer i Sankt Norberts kirkerum efter koncilet. F. Wipflers nygotiske kirkerum fra 1924 er uændret – men i koret er der sket store forandringer. Altertavlen og de nygotiske glasmosaikker forsvandt. Midt bag alterbordet opbevares nu Sakramentet i et tabernakel med en keramisk mosaik af kors udført af Willem Wuyts, tidligere sognepræst i Vejle og Herning. I 1974 kom der tre nye glasruder op – tegnet af et af menighedens medlemmer, Nis Schmidt. Tilsammen udtrykker de Tre-enheden med Gud i midten symboliseret ved en cirkel, der hverken har begyndelse eller ende.

Kommunionsbænken blev fjernet efter liturgireformen, og der blev lavet et nyt alterbord af reliefferne. I kirken ses også den nye korsvej fra 1998 udført af pater Adolf Meister S.J. Aarhus. Hver af korsvejens billeder indeholder elementer, der henviser til gamle kalkmalerier og til aktuelle situationer rundt omkring i verden. Kirkens tilknytning til præmonstratenserne vises ved et glasvindu ved udgangen med symboler på Sct. Norbert

Ude på kirkepladsen står en envinget engel af stål udført af Nis Schmidt. Englen har et vigtigt budskab til dig, når du går videre ud i verden. Budskabet kommer fra kardinal Joseph Ratzinger, den senere pave Benedikt XVI.

”Måske er grunden til, at det ikke længere lykkes mennesket at hæve sig lige netop, at man har brækket den ene vinge – troen – af. Den anden vinge, fornuften, kan ganske vist klare meget, men formår alligevel

ikke alene at svinge os op til de bærende erkendelser om det at være menneske.”

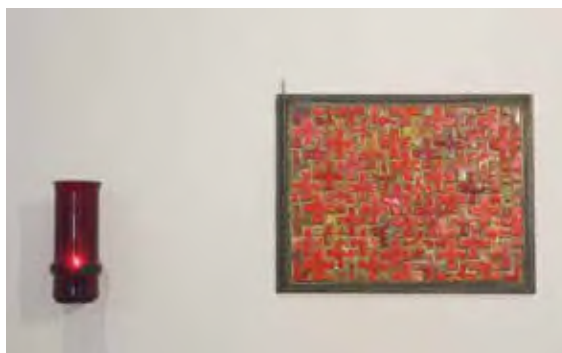
Det sker der i fremtiden i Vejle

Efter 117 år forlader de belgiske præmonstratensere Vejle.

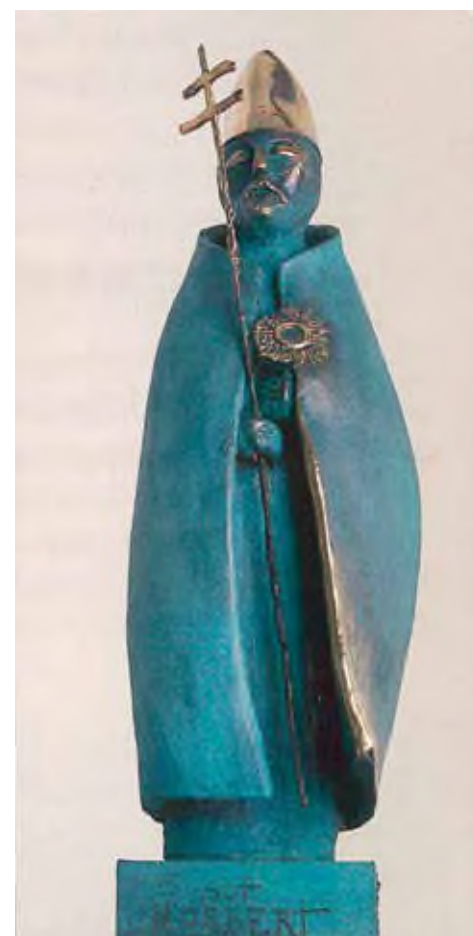
Den pastorale betjening af menighederne i Vejle og Fredericia overtages af tre unge, tyske præmonstratensere fra abbediet Hamborn, der ligger i Duisburg.

Sankt Norberts Stiftelse, der blev grundlagt i 1904 af de belgiske præmonstratensere, opløses og en del af dens formue overføres til Averbode

Kirken med tilhørende præsteboliger og menighedslokaler overføres til bispedømmet.

Keramiklægen til tabernaklet er lavet af Willem Wuyts. Foto: Lisbeth Rütz.

Sankt Norbert. Skulptur af Nis Schmidt fra 2004. Fra Sct. Norberts menighed. Jubilæumsskrift til menighedens 100-års jubilæum i 2004.

Søg Gud

Katolsk Forlag udgiver bog om Sankt Joseph Søstre og deres retrætecenter

UDGIVELSE I al ubemærketthed passerede Sankt Joseph Søstre sidste år en milepæl. Søstrenes retrætecenter Stella Matutina kunne fejre 25-års jubilæum. På grund af corona-pandemien blev det ikke til så meget fest; men i år markerer Katolsk Forlag til gengæld jubilæet med en flot udgivelse om søstre, retrætecenteret og ignatiansk spiritualitet. Bogen beskriver kort søstrenes historie internationalt og i Danmark, inden den zoomer ind på historien om retrætecenteret og den åndelige vejledning, bl.a. via interview med søstre og vidnesbyrd fra en lang række folk, der har brugt eller er knyttet til Stella Matutina. Desuden indeholder bogen eksempler på åndelige øvelser og bønner fra søstre, som læserne selv kan bruge. Søstre havde egentlig ikke selv tænkt på at gøre noget særligt ud af de 25 år. "I forbindelse med en retræte spurgte jeg dem, om ikke jubilæet burde markeres. Jeg syntes, det var så banebrydende og vigtigt, hvad søstre laver, at det skulle dokumenteres. For det er jo kirkehistorie – også i bredere økumenisk forstand", fortæller Malene Fenger-Grøndahl, der er kommet hos søstre i snart mange år.

"Jeg oplever søstre som meget beskedne og optaget af at være der, hvor der kaldes på dem. Jeg lærte dem at kende

gennem deres retræter. Jeg havde været til flere af Else Marie Kjerkegaards retræter hos Birgitta Søstre, da hun foreslog mig at tage op på Stella Matutina. Da jeg kom derop, følte jeg mig både velkommen og hjemme. Stella Matutina er blevet mit faste retrætested. Det var gennem dem, jeg opdagede den ignatianske tradition, som jeg stille og roligt kom ind i. Søstre har også været afgørende for min konversion."

Hvilke forudsætninger har søstre for at arbejde som åndelige vejledere?

"De søstre, der er åndelige vejledere i den ignatianske tradition, har alle fået en solid

uddannelse i åndelig vejledning, og de har meget sans for at arbejde med mennesker i alle mulige livssituationer. Der er en meget økumenisk ånd på stedet; men man fornemmer klart, de selv har et ståsted. Alt deroppe foregår på katolsk grundlag, uden at det er ekskluderende. De færreste, der kommer der, er katolikker".

Hvorfor er der egentlig så få katolikker, der bruger Stella Matutina som retrætested?

"Man kan godt være lidt blind for det, der ligger i ens egen tradition. Der kommer folk med meget forskellige baggrunde på Stella Matutina, og der kommer også en del præster fra Folkekirken. I bogen er der en natkirkepræst fra Vor Frue Kirke i København med. Hun fik inspiration i retræten til sit arbejde. Hun er teologisk veluddannet og opdagede, at søstre kan noget andet med deres særlige baggrund".

Retrætebevægelsen har vokset sig stor i Danmark. Hvad er det særlige, som Sankt Joseph Søstre kan tilbyde?

Jeg oplever søstre som gode til at møde folk der, hvor de er. Mange mennesker har slået sig på Kirken, og der er søstre gode til at hjælpe. Også folk uden tilhørsforhold til Kirken føler sig rummet og mødt. I bogen fortæller en kvinde fra Café Exit (et projekt for nuværende og tidligere indsatte) også om sin oplevelse af at komme på retræte hos søstre, og hvordan hun i den grad følte sig set.

Stella Matutina ligger et smukt sted, og rammerne er meget indbydende. Søstre bruger naturen meget – dagligt er der god og smukt anrettet mad. Men de understøtter

ikke den selvoptagne wellnessbølge. De er ikke bare interesserede i at please; men de kender tidens behov og viderefører deres egen tradition. De peger på det, de finder vigtigt – Jesus og Kirken – og de er optaget af, at man tager noget med sig fra Stella Matutina, som man kan implementere i sin hverdag, gerne i et kirkeligt fællesskab med andre. På den måde har søstre allerede sat sig mange og varige spor", siger Malene Fenger-Grøndahl. LR

Søg Gud. Sankt Joseph Søstre og deres retrætecenter Stella Matutina udkommer den 19. juni på Katolsk Forlag. Den vil senere blive anmeldt i Katolsk Orientering.

Malene Fenger-Grøndahl.
Foto: Søren Kjeldgaard.

Læs og syng!

Fra Kierkegaards bønner til nye salmer

Tekst: Kirsten Krog

MUSIK Salmedigteren Lisbeth Smedegaard Andersen har – inspireret af Søren Kierkegaards bønner – skrevet 14 salmer og sange, som er udgivet i bogen "Skyggerids" på forlaget Eksistensen.

Søren Kierkegaards bønner findes rundt omkring i hele hans forfatterskab, men i 2018 udkom de samlet i bogen "Længslen er din gave". Det er denne bog, som danner baggrund for Lisbeth Smedegaard Andersens læsning.

"Skyggerids" er en forunderlig enhed af introduktioner til Søren Kierkegaards tanker, overvejelser over og perspektivering til disse tanker – efterfulgt af den salme, som er skrevet ud fra disse tanker. Til alle salmer er der noder. Selvom det er bestemte af Kierkegaards bønner, der danner inspirationsbaggrund for salmerne, bliver disse bønner ikke gengivet i de indledende afsnit til salmerne. Noget jeg synes, man mangler. Til gengæld er sidetallet til, hvor de står i "Længslen er din gave", angivet bag i bogen. Så man kan med fordel anskaffe begge bøger og læse dem sideløbende. Der er imidlertid en lille mangel, der besværliggør samlæsningen: I henvisningerne bag i bogen, refereres kun til salmerne med nummer 1 til 14 og ikke til sidetal. Da nummeret på salmerne imidlertid ikke står hverken i indholdsfortegnelsen eller ved salmerne, skal man hver gang til at tælle sig frem til, hvilket nummer den enkelte salme har.

Der er ikke tale om egentlige gendigtninger af de bønner, som ligger til grund for salmerne. I nogle tilfælde skrives salmerne i forlængelse af Kierkegaards tanker, og nogle gange skriver de sig

op imod dem. Med andre ord er Lisbeth Smedegaard Andersen langt hen ad vej på linje med Kierkegaard, men på visse punkter gør hun op med hans tænkning.

Dette ses allerede i indledningen til bogen, hvor hun samtidig med, at hun giver udtryk for sin fascination af Kierkegaard, også skriver: "Hans tankegang og udredninger er besættende, men der er noget kredsende og livsfornægtende over dele af hans forfatterskab" (s. 6). Hun synes, at hans syn på menneskelivet er for mørkt. For at belyse dette sætter hun ham flere gange op imod Grundtvig, "for hvem det skabte menneskeliv trods syndefald og mørke er både skønt og dejligt" (s. 35).

En lignende sammenligning af de to guldalderkæmper har hun, når hun påpeger deres forskellige dåbssyn, "hvor Grundtvig mener, at et menneske kan finde sjælefred i den enkle og enfoldige barnetro på gennem dåben at tilhøre Kristus, dér vil Kierkegaard begynde modsat med det bevidste menneske[s] [...] lidenskabelige tilegnelse" (s. 19). Hun forklarer denne Kierkegaards holdning med, at han gør op med den "magiske dåb", der får det døbt menneske til at bygge sin "evige salighed ud fra en dåbsattest" uden kravet om en afgørelse.

I det hele taget lykkes det hende i de ret korte introduktioner til salmerne – ikke bare at komme vidt omkring i Kierkegaards værker, uden at det bliver overfladisk – men også at introducere flere navne indenfor filosofien og teologien. Det gælder navne som Sokrates, Immanuel Kant, G.W.F. Hegel Friedrich Nietzsche, Martin Luther,

Paul Tillich og K.E. Løgstrup.

De indledende afsnit til de enkelte salmer er i sig selv meget inspirerende og givende, og bogen ville blot pga. dem være meget anbefalelsesværdig. Og så er vi endda endnu ikke for alvor kommet til bogens egentlige materiale – selve salmerne. Der er noget umiddelbart, tillidsskabende og sjælesørgerisk ved Lisbeth Smedegaard Andersens salmer. Typiske ord fra Søren Kierkegaards forfatterskab som *inderlighed* og *hengivelse*, kunne også med stor selvfølgelighed sættes på bogens salmer.

Et salmeeksempel er salmen "Hvorfra min længsel kommer ved jeg godt" som er skrevet på inspiration fra Kierkegaards bøn "Længslen er din gave". Fælles for dem er, at de understreger, at vor længsel efter Gud

lyder det: "Men når da længslen griber os, / o, at vi da også måtte gribe længslen; / når den vil rive os hen, / at vi da også måtte give os hen". I indledningen til salmen skriver Lisbeth Smedegaard Andersen i øvrigt: "Og så sker der det forunderlige, siger Kierkegaard, at i modsætning til andre længsler, der stilles og forsvinder, når de er blevet opfyldt, så forøges længslen mod fællesskabet med Kristus for hver gang, vi går til alters" (s. 47). En forunderlig tanke.

Læs og syng denne smukke bog!
Lisbeth Smedegaard Andersen:
Skyggerids. Forlaget Eksistensen 2021.
Indbundet, 70 sider. Pris: 129,95 kr.

er en gave fra ham selv. Men også, at der er et kald til at modtage gaven. I salmen bliver det til: "alvorligt taler den med Jesu ord / om det der kommer før end noget andet / at søge ham og ikke gå / og følge tusinde længsler små" (s. 49). Hos Kierkegaard

De Forenede Bibelselskaber fylder 75 år

I kølvandet på 2. verdenskrig blev De Forenede Bibelselskaber stiftet i 1946. På 75 år er tretten bibelselskaber vokset til 150, der arbejder tæt sammen om bibelsagen.

JUBILÆUM I maj 1946, mindre end et år efter 2. Verdenskrigs ophør, mødtes repræsentanter fra bibelselskaber i 13 lande – heriblandt Det Danske Bibelselskab – på et konferencecenter i Haywards Heath, England. Deltagerne var fast besluttet på at samarbejde og oprettede et globalt bibelsk fællesskab, De Forenede Bibelselskaber.

Det Danske Bibelselskab blev etableret i 1814, og ligesom mange andre bibelselskaber blev meget arbejde i begyndelsen udført individuelt. I 1930'erne blev det første skridt mod samarbejde taget: Det nederlandske Bibelselskab inviterede, i anledning af dets 125-års jubilæum, adskillige nationale bibelselskaber til at drøfte globalt

samarbejde på en konference i juli 1939.

Blot fem dage efter konferencen invaderede tyske tropper Polen, og det blev starten på 2. Verdenskrig. Under krigen stod bibelselskaberne i en vanskelig situation mht. trykning og distribution samt finansieringen, men enkelte bibelselskaber var i stand til at levere bibles m.m., selv midt i krigens kaos – akkurat som det sker i dag.

Bibelselskabernes krigserfaringer styrkede beslutningen om at arbejde sammen. Efter krigen, på mødet i Haywards Heath, var man overbevist om samarbejdets styrke i en udfordrende tid.

”Der er ikke meget håb i verden,” bemærkede biskop Eivind Berggrav fra Norge, der

De Forenede Bibelselskabers stiftelsesmøde på Elfinward Conference Center i maj 1946. Foto UBS.

havde tilbragt en stor del af krigen i isolation, ”men der er meget håb i Bibelen.”

75 år senere indgydes mennesker fortsat håb igennem Bibelen, der findes i alverdens papirudgaver og digitale former. I dag ar-

bejder omkring 150 bibelselskaber sammen i mere end 240 lande og områder for at gøre Bibelens ord tilgængelige for alle. NM

Kilde: Det Danske Bibelselskab.

Ændringer i den præstelige betjening

Udnævnelser august-oktober 2021.

BISPEDØMMET Efter 42 år som sognepræst ved Sct. Vilhelms kirke i Hillerød går pastor *Hans Esmark* pr. 1. september 2021 på pension. Fra samme dato konstitueres pastor *Jan Hansen* som sognepræst ved Sct. Vilhelms kirke.

Pastor *Jesper Fichs* embedsperiode som sognepræst ved Sct. Mariæ kirke på Frederiksberg forlænges med fem år til den 31. juli 2026.

Pastor *Michal Bienkowskis* embedspe-

riode som sognepræst med Vor Frue kirke i Slagelse, Sct. Elisabeths kirke i Holbæk og Sct. Mariæ kirke i Kalundborg forlænges med fem år til den 31. juli 2026.

Pastor *Gregers Mærsk-Kristensens* embedsperiode som sognepræst ved Sct. Michaels kirke i Kolding og Sct. Marie kirke i Haderslev forlænges med ét år til den 31. juli 2022.

Pastor *Jan Ophoff* O.Præm's udnævnelse som sognepræst ved Sct. Norbert kirke

i Vejle forlænges indtil den 1. november 2021.

Pater *Julian Bodnar* Csr's udnævnelse som sognepræst ved Vor Frue kirke i Næstved forlænges med ét år til den 31. juli 2022.

Pater *Bernhard Kofod* Csr's udnævnelse som sognepræst ved Sct. Albani kirke i Odense forlænges med to år indtil den 31. juli 2023.

Pater *Joy Fernando Santhiyogu* OMI's udnævnelse som sjælesørger for engelsktalende forlænges med fem år til den 31. juli 2026.

Pater *Alren Soosaipillai* OMI udnævnes som sjælesørger for tamiler på Sjælland, Fyn, Lolland-Falster og Sydjylland for en femårig periode gældende indtil den 31. juli 2026.

Pater *Reginald Saviripillai* OMI udnæv-

nes som sjælesørger for tamiler for den centrale del af Jylland for en femårig periode gældende indtil den 31. juli 2026.

Pastor *Simon Peter Ssemakula* udnævnes pr. 1. august 2021 til andenpræst ved Sct. Mariæ kirke i Aalborg.

Pastor *Kamil Brogowicz* udnævnes pr. 1. oktober 2021 til andenpræst ved Sct. Ansgars domkirke i København.

Diakon *Filip Mikic*, som præstevies den 18. september 2021 udnævnes fra 1. oktober 2021 til andenpræst ved Sct. Josefs menighed i Nykøbing Falster.

Daniel Steiner Ebert, som diakonvies den 18. september, vil herefter virke som diakon ved Sct. Ansgars domkirke.

Livio Casale, som diakonvies den 18. september, vil herefter fortsætte sit virke ved Sct. Knud Lavards kirke i Lyngby.

Næste pastoralrådsmøde

12.-13. juni 2021 afholdes pastoralrådsmøde på Milling Hotel Park i Middelfart.

MØDE Den foreløbige dagsorden for pastoralrådsmødet er som følger:

Lørdag den 12. juni:

- Kl. 10.00: Velkomst og indledning
Valg af dirigent
Navneoprøb
- Kl. 10.20: Lectio Divina v/generalvikar
Niels Engelbrecht
- Kl. 10.50: Formandsberetning v/Lillian
Kristensen
- Kl. 11.15: Biskoppens beretning
Herunder 'Den synodale vej'
- Kl. 14.00: Regnskab 2020
v/administrationschef Thomas
Larsen
- Kl. 15.00: Oplæg om Covid-19
pandemiens indvirkning og
betydning for Kirken v/
generalvikar Niels Engelbrecht
- Kl. 15.30: Gruppearbejde. Hvilke
udfordringer skaber coronaen
nu, hvor samfundet er ved at
åbne igen og hvordan vender
vi tilbage til en normal hverdag?
v/Lillian Kristensen
- 17.00: Messe

(Der er intet fælles aftensarrangement pga. corona)

Søndag den 13. juni:

- Kl. 08.00: Messe med biskoppen
- Kl. 10.00: Caritas v/Maria Krabbe
Hammershøj
- Kl. 11.00: Pastoral-Centret
v/Marcelino Gauguin
- Kl. 11.45: Indkomne forslag til dagsorden
fra pastoralrådsmedlem:
* Uddannelse af vore præster. Hvordan sikres det, at vore præster – med særligt henblik på Redemptoris Mater seminariet i Vedbæk – har både sproglige, videnskabelige og teologiske forudsætninger for at virke i Danmark? v/Paul Jørgensen (FU henviser til referatet fra PR mødet november 2018 – biskoppens beretning)
* På Pastoralrådsmødet juni 2019 blev vedtægtsændring om tidsfrister for forslag til dagsordenen til pastoralrådsmøder debatteret og på Pastoralrådsmødet november 2019 blev ændringen igen debatteret og vedtaget. Der stilles forslag om at vedtægtsændringen annulleres og den tidligere formulering tilbageføres v/Paul Jørgensen

* Forslag om, at der på hjemmesiden www.katolsk.dk anføres, hvor præsterne er uddannet og længden af uddannelsen v/ Paul Jørgensen

Kl. 12.30: Eventuelt

Kl. 12.45: Evaluering og afslutning.

Der er offentlig adgang til pastoralrådsmøderne. Endelig dagsorden og diverse bilag findes på katolsk.dk.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller: annonce@katolskorientering.dk.

Stilling som organist v. Jesu Hjerter Kirke, København

Stillingen som organist og kantor ved den katolske Jesu Hjerter Kirke opslås til besættelse pr. 15. august 2021. Der ønskes korsang og orgelspil på de fastlagte kirkelige højtidere og almindelige søndage, der udgør ca. 60 spilledage om året.

De præcise ansættelsesmæssige vilkår aftales nærmere.

Har du kommentarer og opklarende spørgsmål til arbejdsbeskrivelsen, er man meget velkommen til at kontakte menighedsrådsformanden.

Ansøgninger stiles til menighedsrådet ved at sende en e-mail til menighedsrådsformand Rasmus Kaare Frederiksen, rasmus@kaarefrederiksen.dk senest pr. 25. juni 2021.

Jesu Hjerter menighed.

Jesu Hjerter Kirke

Juli

1. *grøn.* Torsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 116,1-2.3-4.5-6.8-9.
 R. Jeg kan vandre for Herrens ansigt i de levendes land.
 L.: 1 Mos 22,1-19. Ev.: Matt 9,1-8.
2. *grøn.* Fredag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 106,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Tak Herren, for han er god.
 L.: 1 Mos 23,1-4.19; 24,1-8.62-67. Ev.: Matt 9,9-13.
3. *rød.* Lørdag. THOMAS, apostel (f)
Gl.Ap.pf
 L.: Ef 2,19-22
 V. Sl 117,1-2
 R. Gå ud i al verden og forkynd evangeliet!
 Ev.: Joh 20,24-29
Bededag for præste- og ordenskald
4. *grøn.* 14. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Ez 2,2-5;
 V. Sl 123,1-2a.2bcd.3-4.
 R. Vore øjne er rettet mod Herren vor Gud, til han er os nådig.
 2.L.: 2 Kor 12,7-10.
 Ev.: Mark 6,1-6.
5. *grøn.* Mandag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *hvid.* Antonius Maria Zacharia, præst (†1539)
 V. Sl 91,1-2.3-4.14-15ab.
 R. Min Gud, jeg stoler på dig.
 L.: 1 Mos 28,10-22a. Ev.: Matt 9,18-26.
6. *grøn.* Tirsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød.* Maria Goretti, jomfru og martyr (†1902)
 V. Sl 17,1.2-3.6-7.8+15.
 R. I retfærdighed skal jeg skue dit ansigt, Herre.
 L.: 1 Mos 32,23-33. Ev.: Matt 9,32-38.
7. *grøn.* Onsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 V. Sl 33,2-3.10-11.18-19.
 R. Lad din godhed komme over os, Herre, for vi venter på dig.
 L.: 1 Mos 41,55-57; 42,5-7a.17-24a. Ev.: Matt 10,1-7.
8. *grøn.* Torsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød.* Augustin Zhao Rong, præst (†1815), og lidelsesfæller, martyrer (†1648-1939)
 V. Sl 105,16-17.18-19.20-21.
 R. Husk de undere, Herren gjorde eller R. Halleluja!
 L.: 1 Mos 44,18-21.23b-29; 45,1-5. Ev.: Matt 10,7-15.
9. *rød.* Fredag i 14. alm. uge (II Ps).
 Villehad, martyr (†1572) (m)
 V. Sl 37,3-4.18-19.27-28b.39-40.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: 1 Mos 46,1-7.28-30. Ev.: Matt 10,16-23.
10. *rød.* Lørdag. KNUD KONGE, martyr, kongeriget Danmarks værnehelgen (†1086)(f)
Gl.Mart.pf.
 L.: 2 Krøn 24,18-22 eller 2 Kor 9,6-15
 V. Sl 31.3cd-4.6+8ab. 16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 Ev.: Matt 10,34-39
På Færøerne og i Grønland:
rød. Knud Konge, martyr (†1086) (m)
 V. Sl 105,1-2.3-4.6-7.
 R. I, der søger Gud, skal få nyt mod.
 L.: 1 Mos 49,29-33; 50,15-26a. Ev.: Matt 10,24-33.
11. *grøn.* 15. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Amos 7,12-15;
 V. Sl 85,9ab+10.11-12.13-14.
- R. Lad os se din godhed, Herre, og giv os din frelse!
 2.L.: Ef 1,3-14 eller 1,3-10.
 Ev.: Mark 6,7-13.
12. *grøn.* Mandag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* Kjeld, præst (†1150)
 V. Sl 124,1-3.4-6.7-8.
 R. Vi har vor hjælp i Herrens navn.
 L.: 2 Mos 1,8-14.22. Ev.: Matt 10,34-11,1.
13. *grøn.* Tirsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* Henrik (†1024)
 V. Sl 69,3.14.30-31.33-34.
 R. I ydmyge, søg Gud, og I skal få nyt mod.
 L.: 2 Mos 2,1-15a. Ev.: Matt 11,20-24.
14. *grøn.* Onsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* Kamillus af Lellis, præst (†1614)
 V. Sl 103,1-2.3-4.6-7.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 3,1-6.9-12. Ev.: Matt 11,25-27.
15. *hvid.* Torsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Bonaventura, biskop og kirkelærer (†1274) (m)
 V. Sl 105,1+5.8-9.24-25.26-27.
 R. Evigt husker Herren på sin pagt eller R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 3,13-20. Ev.: Matt 11,28-30.
16. *grøn.* Fredag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* Den salige Jomfru Maria af Karmel
 V. Sl 116,12-13.15-16.17-18.
 R. Jeg løfter frelsens bæger og påkalder Herrens navn eller R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 11,10-12,14. Ev.: Matt 12,1-8.
17. *grøn.* Lørdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* Gudsmoders lørdagsmesse.
 V. Sl 136,1+23-24.10-12.13-15.
 R. Hans trofasthed varer til evig tid eller R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 12,37-42. Ev.: Matt 12,14-21.
18. *grøn.* 16. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Jer 23,1-6;
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6.
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 2.L.: Ef 2,13-18.
 Ev.: Mark 6,30-34.
19. *grøn.* Mandag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *rød.* Apollinaris, biskop og martyr (†75)
 V. 2 Mos 15,1b-2.3-4.5-6.
 R. Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.
 L.: 2 Mos 14,5-18. Ev.: Matt 12,38-42.
20. *hvid.* Tirsdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Torlak, biskop (†1193) (m)
 V. 2 Mos 15,8.9.10+12.17.
 R. Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.
 L.: 2 Mos 14,21-15,1. Ev.: Matt 12,46-50.
21. *grøn.* Onsdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid.* Laurentius af Brindisi, biskop og kirkelærer (†1619)
 V. Sl 78,18-19.23-24.25-26.27-28.
 R. Herren gav dem brød fra himlen.
 L.: 2 Mos 16,1-5.9-15. Ev.: Matt 13,1-9.
22. *hvid.* Torsdag. MARIA MAGDALENE (f)
Gl. Sær.pf
 L.: Højs 3, 1-4a eller 2 Kor 5,14-17
 V. Sl 63,2.3-4.5-6.8-9
 R. Min sjæl tørster efter dig, min Gud.
 Ev.: Joh 20,1-2.11-18
23. *hvid.* Fredag. BIRGITTA, værnehelgen for Europa (†1373)(f) *Gl.Helg.pf*
 L.: Gal.2,19-20
 V. Sl.34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
- R. Jeg vil prise Herren til alle tider.
 Ev.: Joh.15,1-8
24. *grøn.* Lørdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid.* Charbel Makhluf, præst (†1898)
 Eller *hvid.* Gudsmoders lørdagsmesse.
 V. Sl 50,1-2.5-6.14-15.
 R. Du skal bringe takoffer til Gud.
 L.: 2 Mos 24,3-8. Ev.: Matt 13,24-30.
25. *grøn.* 17. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 2 Kong 4,42-44;
 V. Sl 145,10-11.15-16.17-18.
 R. Herre, du åbner din hånd og mætter os.
 2.L.: Ef 4,1-6.
 Ev.: Joh 6,1-15.
26. *hvid.* Mandag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Den hellige Joakim og den hellige Anna, Jomfru Marias forældre (m)
 V. Sl 106,19-20.21-22.23.
 R. Tak Herren, for han er god.
 L.: 2 Mos 32,15-24.30-34. Ev.: Matt 13,31-35.
27. *grøn.* Tirsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 103,6-7.8-9.10-11.12-13.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 33,7-11; 34,4b.5-9.28. Ev.: Matt 13,36-43.
28. *hvid.* Onsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Martha (m)
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider. eller Smag og se, at Herren er god!
 L.: 1 Joh 4,7-16. Ev.: Joh 11,19-27 eller Luk 10,38-42
29. *rød.* Torsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Olav, martyr (†1030) (m)
 V. Sl 84,3.4.5-6a+8a.11.
 R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
 L.: 2 Mos 40,16-21.34-38. Ev.: Matt 13,47-53.
På Færøerne og i Grønland
rød. OLAV, martyr (†1030) (h)
Gl.Cr.Mart.pf
 1.L.: Visd 10,10-14
 V. Sl 31,2-3a.3bc-4.6+8ab.16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 2.L.: Jak 1,2-4.12
 Ev.: Matt 16,24-28
30. *grøn.* Fredag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid.* Peter Chrysologus, biskop og kirkelærer (†451) V. Sl 81,3-4.5-6ab.10-11ab.
 R. Bryd ud i jubel for Gud, vor styrke.
 L.: 3 Mos 23,1.4-11.15-16.27.34b-37. Ev.: Matt 13,54-58.
31. *hvid.* Lørdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Ignatius af Loyola, præst (†1556) (m)
 V. Sl 67,2-3.5.7-8.
 R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
 L.: 3 Mos 25,1.8-17. Ev.: Matt 14,1-12.

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17.00-19.30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13.00-16.30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 17.00 lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-20.00 i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18.00-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Malene Fenger-Grøndahl,
pastor Peter Fleetwood, Kirsten Krog, pastor Lars
Messerschmidt, Saviour Mifsud og Rolf Tönshoff.**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.**Udgiver:** Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen   Lars Kingo

Katolsk Orientering Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 9/2021**,
som udkommer den **2. juli 2021**, skal være KO
i hænde senest den **14. juni 2021**.Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 10/2021**,
som udkommer den **13. august 2021**,
skal være KO i hænde senest den **26. juli 2021**.**Annoncer**For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail:
annonce@katolskoriering.dk.**Palle Vinther**KO's annoncekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.**Bliv synlig med en annonce i KO**For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.**Vanløse Begravelsesforretning**Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse   bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01   www.v-lm.dk**Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:**www.katolskoriering.dk/forside/**Bønnens Apostolat****Juli 2021****For hele verden med særligt
fokus på sociale venskaber**– at vi må være modige og ivrige
forkæmpere for dialog og venskab
i konfliktfyldte sociale, økonomiske
og politiske situationer.**Biskoppens kalender****Juni 2021**

- 2. kl. 7.30 Messe Redemptoris Mater
- kl. 18.30 Messe Sankt Annæ Kirke,
København
- 5. kl. 10.00 Firmelse i Vor Frue Kirke
Næstved
- kl. 15.30 Messe Sankt Annæ Kirke,
København
- 6. kl. 10.30 Firmelse i Sankt Knuds Kirke,
Svenborg
- kl. 15.00 Firmelse i Sankt Knuds Kirke,
Svenborg
- 9. kl. 10.00 Møde i RESAM
- 11. kl. 16.00 Møde i Pastoralrådets
Forretningsudvalg
- 12.-13. Møde i pastoralrådet i Middelfart
- 19. kl. 16.00 Messe i Jesu Hjerter Kirke,
København med markering af 500
året for kristendommens indførelse
i Filippinerne.
- 20. kl. 10.00 Firmelse i Sankt Michaels Kirke,
Kolding
- 23. kl. 10.00 Møde i biskoppeligt råd
- 26. kl. 11.00 Præstevielse af Jesuitter i Warszawa
- 27. kl. 10.00 Afskedsmesse i Sankt Norberts
Kirke Vejle for Præmonstratenserne
fra Averbode

* Alle datoer og tidspunkter er med forbehold pga.
Covid-19 situationen**Martin Ryom**

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:**Katolsk Bispekontor**

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19**Advokat Sandra Moll Dirscherl**

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

Fjodor Dostojevskij og Søren Kierkegaard: En dåre for Kristi skyld

Tanker om Dostojevskijs "Idioten" og Kierkegaards "Indøvelse i Christendom".

Tekst: Kirsten Krog

FORFATTERSKAB For 200 år siden blev den russiske forfatter Fjodor Dostojevskij (1821-1881) født. I den anledning kunne man fokusere på hans liv eller forfatter-skab, som det blev gjort i en artikel i KO den 7. april 2017, men det viser sig, at Dostojevskij – som mange andre – var inspireret af sin samtidige – vores egen Søren Kierkegaard (1813-1855).

Fjodor Dostojevskij viste så stor interesse for Kierkegaard, at han ti år efter dennes

død rejste til København, hvor han bl.a. besøgte Kierkegaards gravsted på Assistens Kirkegård, og flere temaer i hans forfatter-skab tyder på, at han har været inspireret af ham. Det vil derfor været interessant at se, om man kan finde noget af denne inspiration.

I det følgende vil jeg se på sammenhængen mellem Dostojevskijs bog "Idioten" og Kierkegaards bog "Indøvelse i Christendom".

Kristuslighed

I flere af sine romaner skildrer Dostojevskij medmenneskeligheden og gudbilledligheden gennem de lidende, udstødte og foragtede. F.eks. redder den prostituerede Sónja Marmeládova i "Forbrydelse og straf" hovedpersonen Rodion Raskolnikov fra at ende som et umenneske. Hun fremstår trods sin prostitution med en egen renhed og godhed, da hun prostituerer sig for at brødføde sin familie.

Også munken Zosíma i "Brødrene Karamázov" bliver et billede på den Kristus, han tjener.

I "Idioten" er det hovedpersonen, fyrst Mýsjkin – som af andre anses som en idiot pga. sin renhed – der personificerer godheden og medmenneskeligheden og bliver en form for Kristusskikkelse. Han bliver en *figura Christi*.

Disse tre personer bliver også talerør for Fjodor Dostojevskijs egne tanker og meninger.

"Idioten"

Fyrst Mýsjkin ankommer i begyndelsen af romanen med tog til Sankt Petersborg efter et flerårigt ophold i Schweiz, hvor han blev behandlet for epilepsi. I toget falder han i snak med Rogosjin, og i samtale løb kommer de til at tale om den smukke Nastasja Filipovna. Dermed er tre af romanens hovedpersoner introduceret, og et senere trekantsdrama er allerede antydet. Vi får indblik i Nastasjas skæbne. Nastasja bliver forældreløs som 7-årig. Naboen Afanásij tager hende til sig, men forfører hende og holder hende derefter som sin elskerinde, indtil hun gør oprør.

Ved ankomsten til Sankt Petersborg op søger Mýsjkin familien Jepantjin, som han formoder at have et fjernt slægtskab med. Her træffer han ægteparret og deres tre voksne døtre. Det viser sig senere at familiens yngste, Aglája, kommer til at indgå i endnu et trekantsdrama mellem fyrst Mýsjkin, Nastasja og hende selv.

Gennem mange forviklinger og med ind-

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 8
11. juni 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

dragelse af en række bipersoner, der på hver deres måde påvirker udviklingen i de to trekantsdramaer, bliver den godhjertede og uskyldige Mýsjkin hovedperson i et drama, hvor intriger, jalousi og hævntrøst til sidst fører til mord.

I medfølelse med Nastasjas skæbne fatter Mýsjkin kærlighed til hende. Da han samtidig er draget af hendes skønhed, kan det i begyndelsen være svært at se, om kærligheden kun er en beskyttende kærlighed, eller der også er tale om forelskelse.

Både Jepantjins sekretær, Gavriila Ívolgin, og Rogosjin efterstræber hende også, og skinsygen leder bl.a. Rogosjin til et mordforsøg på Mýsjkin.

Nastasja føler sig ikke Mýsjkin værdig og fornemmer nok også, at hans kærlighed til hende er drevet af medfølelse, hvilket provokerer hendes stolthed. Hun forsøger derfor – for at redde Mýsjkin fra fordærv, men også fordi hun er for stolt til at blive elsket af medlidenhed – at føre ham sammen med Aglája, som han også har et godt øje til.

Dette forsøg ender med, at Mýsjkin uforvarende forloves med Aglája. Hun plages dog af tanken om, at han i virkeligheden elsker Nastasja. Derfor arrangerer hun et møde mellem de tre, der skal tvinge Mýsjkin til at foretage et valg. I medfølelse med Nastasja, som han mener har mistet forstanden, vælger han hende.

Da de senere skal giftes, løber hun imidlertid på vielsesdagen væk med Rogosjin. Dagen efter opsøger Mýsjkin Rogosjin blot for at opdage, at han har myrdet Nastasja. Rogosjin bliver anholdt og dømt, mens Mýsjkin ender som det, han altid er blevet kaldt – som forrykt, som idiot.

Man kan spørge, hvordan en så naiv person som Mýsjkin kan være idealbilledet af en kristen. Ikke desto mindre var det netop Dostojevskijs hensigt med "Idioten" at

skildre det fuldkomment kristne menneske. Forklaringen kan ligge i den russiske forståelse af "den hellige dåre", der henviser til bibelens tale om at være dåre for Kristi skyld (jf. 1 Kor 4,10). Men det kan også forklares ud fra tanker i Søren Kierkegaards "Indøvelse i christendom".

"Indøvelse i Christendom"

Dette værk er skrevet under et pseudonym. Til forskel fra de fleste forfatters pseudonyme værker, er der imidlertid ikke blot tale om forfatterens dækningsnavn – som f.eks. når Karen Blixen valgte at skrive sine første værker under pseudonymet Isak Dinesen for at undgå problemet med at slå igennem som kvindelig forfatter. Nej Kierkegaard bruger flere forskellige pseudonymer ud fra hvilket tema og "holdning", det pågældende værk repræsenterer. Han så at sige kravler ind i sit pseudonyms hoved og "overtager" dennes meninger og tankegange.

I "Indøvelse i Christendom" er pseudonymet Anti-Climacus. Han kan genfindes i "Sygdommen til døden" og er det eneste egentligt kristne pseudonym i Kierkegaards forfatter-skab. Kierkegaardkenderen Anders Kingo, har kaldt Anti-Climacus for Kierkegaards "ordinerede" pseudonym, der står over Kierkegaard selv og derfor kan sige det, som Kierkegaard ikke mente, han selv var bemyndiget til, da han ikke kunne leve op til det kristne ideal, som Anti-Climacus viser læseren hen til.

Søren Kirkegaard – eller Anti-Climacus – skelner gennem hele "Indøvelse i Christendom" mellem Kristi fornedrelse og ophøjelse, mellem den stridende og den sejrende kirke og mellem efterfølgelse og beundring. Hans pointe er, at den sande kristne kun kan efterfølge Kristus i hans fornedrelse, som den stridende kirke. Hvis vi tror, at vi allerede tilhører den sejrende kirke – som hører

evigheden til - og at vi ved at beundre den ophøjede Kristus uden at følge ham i hans fornedrelse kan kalde os kristne – bedrager vi os selv. For "sand Ophøjelse er Fornedrelse, eller [...] Fornedrelse er sand Ophøjelse".

"Indøvelse i Christendom" i "Idioten".

Kierkegaard bruger den første del af "Indøvelse i Christendom" til at beskrive, hvor dyb Kristi fornedrelse var. Det var "at gøre sig ganske bogstavelig til Eet med den Elendigste". Når Kristus sagde: "Kommer hid alle I, som arbeide og ere besværede, jeg vil give Eder Hvile" (sådan lød bibeloversættelsen dengang), så sagde han det som den, der havde gjort sig lige så ringe, som den, han tilbød sin hjælp. "Christus vilde selv være den Fornedrede og Ringe". Og ikke nok med det, han ikke blot tilbød sin hjælp, han næsten tiggede om, at mennesker skulle tage mod hans hjælp. Han var "saa taabelig, så indskrænket, saa aldeles blottet for Menneskekundskab, saa svag, eller saa godmodig-forfængelig, eller hvad man nu vil kalde det, at bære sig saaledes ad, næsten at paanøde Menneskene sine Velgjerninger!", mente de "kloge og forstandige". Kierkegaard foretager det tankeeksperiment, at Kristus pludselig skulle dukke op i samtidens København: Hvordan ville bedsteborgerne reagere på denne mand? Jo, han ville fremstå for dem som en idiot i sin grænseløse godhed.

I "Idioten" gør Dostojevskij lidt af det samme. Han placerer en figura Christi, en "idiot", i samtidens Sankt Petersborg. Og hvad sker der? Bedsteborgerne forstår ikke hans godhed, men ser den som indskrænkelse og idioti.

I sin omsorg for Nastasja pånøder Mýsjkin hende næsten sin medfølelse, omsorg og

hjælp, og når hun flygter fra ham, bliver han ved med at opsøge hende. Selv da han vil gifte sig med hende, er det af omsorg for hende og for at redde hende. Han går så langt, at han siger, giftermålet ikke er vigtigt. Dermed mener han som giftermål i almindelig forstand. Det er derimod vigtigt i sit formål: At redde Nastasja fra sig selv og fra Rogosjin. Med andre ord er hans kærlighed til hende uselvisk. Den er medlidenhed og offer. I sin medlidenhed med og omsorg for hende ofrer Mýsjkin sin egen lykke, som han sandsynligvis kunne have fundet hos Aglája.

Det er svært her ikke at se en parallel til Kierkegaards beskrivelse af Kristi kærlighed til mennesket: "Den sande guddommelige Medlidenhed er derfor ubetinget Offeret, saasart den viser sig i Verden. Den kommer af Medlidenhed til Menneskene, og det er Menneskene, der træde den ned". Således træder Nastasja også Mýsjkins medlidenhed ned ved at flygte fra ham på bryllupsdagen.

Og mens Kristi medlidenhed førte ham til korset, fører Mýsjkins medlidenhed ham ind i forrykthed.

I gennem hele "Indførelse i Christendom" beskrives Kristus igen og igen som en nar i verdens øjne, en gal, ligesom Mýsjkin bliver set som en idiot af dem, som i deres udspekulerethed og beregning ikke forstår hans renhed og umiddelbarhed.

Når Dostojevskij med "Idioten" ønskede at skildre det fuldkomment kristne menneske svarer det helt til Kierkegaards definition af en sand kristen: "at saa det i Sandhed at være en Christen skal betyde, i Verden, i menneskenes Øjne at være den Fornedrede, at det skal betyde at lide alt mulig Ondt, al Spot og Forhaanelse" – eller som det siges om Mýsjkin "Den stakkels idiot".

Advarer mod elementer i ny EU-betænkning

De katolske biskopper i Europa kritiserer visse elementer i betænkning om kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder i EU.

Tekst: Niels Messerschmidt

BETÆNKNING Europa-Parlamentet har ved flere lejligheder givet udtryk for støtte til investeringer i seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR). Senest er det sket i form af 'Betænkning om situationen for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder i EU inden for rammerne af kvinders sundhed', fremsat af Udvalget om Kvinders rettigheder og Ligestilling ved dets ordfører, det kroatiske EU-parlamentsmedlem Predrag Matić.

Denne betænkning kommer på et tidspunkt, hvor den nuværende politiske og økonomiske kontekst truer respekten for SRSR. Som følge af den nuværende finansielle krise og den økonomiske nedgang og dermed forbundne nedskæringer i de offentlige budgetter, er der en tendens i medlemsstaterne til at fremskynde privatiseringen af sundhedstjenester og begrænse adgangen til og kvaliteten af sundhedstjenester.

Betænkning berører seksuel og reproduktiv sundhed i alle dets aspekter, herunder retten til sundhedspleje for gravide og mødre samt familieplanlægning, omfatter både frihedsrettigheder og rettigheder, der er knyttet til mange af de allerede etablerede borgerlige, politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Den berører også mere kontroversielle spørgsmål som seksualundervisning, fødselstal blandt unge og uønsket graviditet samt abort.

I betænkningen hedder det, at "SRSR er et væsentligt element i den menneskelige værdighed og udvikling og et vigtigt funda-

ment for social og økonomisk fremskridt" og, at "EU kan spille en vigtig rolle ved at sikre, at det europæiske udviklingssamarbejde bruger en menneskerettighedsbaseret fremgangsmåde med særligt fokus på og konkrete mål for SRSR".

Katolske betænkeligheder

En række kirkelige organisationer, herunder COMECE (Kommissionen for bispekonferencer i Europa) og Den nordiske Bispekonference, har udtrykt deres forbehold mod visse elementer i betænkningen.

Således skriver biskop Czeslaw Kozon, (billedet) som formand for Den nordiske Bispekonference, på vegne af de nordiske katolske biskopper:

"At fremme menneskelig værdighed er afgørende for Den katolske Kirke. Denne

"Ved at kategorisere abort som en sundhedsforanstaltning og en menneskerettighed udviser man disse begreber, og åbner dem for en vilkårlig fortolkning". Foto: Omar Ingerslev.

bekymring omfatter bestræbelserne på at fremme og samarbejde mod adgangen til sundhedspleje for alle. Det indebærer at bekæmpe forskelsbehandling og de sociale og kulturelle fordomme, der betinger mange menneskers skæbne, især kvinders. Vi ser derfor mange positive elementer i denne rapport.

Samtidig tager vi stilling mod den bevægelse, som er eksplicit i rapporten, om at kategorisere abort som en sundhedsforanstaltning og en menneskerettighed. Pr. definition har sundhedsforanstaltninger og menneskerettigheder til formål at sikre folks sundhed og at beskytte deres liv. Det må ikke udelukke den ufødtes liv.

Ved at kategorisere abort som en sundhedsforanstaltning og en menneskerettighed udviser man disse begreber, og åbner dem for en vilkårlig fortolkning.

Et sådan skridt vil yderligere marginalisere personer, institutioner og lande, der modsætter sig abort og præsentere dem som værende i opposition til 'menneskerettigheder'.

I Den europæiske Unions regi kolliderer dette initiativ på urimelig måde med hver medlemsstats legitime ret til selv at udarbejde sin egen lovgivning om abort og andre etiske spørgsmål.

Ved at foreslå at definere sundhedspersonalets ret til samvittighedsnægtelse som et problem og en udfordring for lovgivning, truer rapporten individernes ret til at følge deres egen overbevisning i moralske og religiøse anliggender, ved at udsætte dem for fare for at miste deres job eller endda udelukke dem fra at kunne arbejde i sundhedsplejen.

Som katolske biskopper forsvare vi menneskeligt liv fra undfangelse til naturlig død. Vi arbejder for individers, politikeres og institutioners ret til at sætte spørgsmålstegn ved abort uden at blive marginaliseret eller udsat for forskelsbehandling. Vi ønsker at sikre, at det komplekse spørgsmål om abort forbliver, til gavn for alle, genstand for en oplyst folkelig debat".

Köln. Mange troende har demonstreret mod Woelki og krævet hans afgang som følge af hans håndtering af misbrugssager.

Essen udtrykker tvivl om, hvilken stilling kardinal Marx vil have i fremtiden i tysk katolicisme og er spændt på, hvordan den tyske bispekonference vil markere sig på området misbrug. Kirkeretsekspert Thomas Schüller fra det katolsk-teologiske fakultet ved Westfälische Wilhelms-Universität i Münster udtaler den 4. juni i en kommentar på universitetets hjemmeside, at Münchenkardinalens villighed til at træde tilbage bør være forbilledlig for andre tyske biskopper."Han angriber kardinal Rainer Maria Woelki frontalt, når han taler om dem, der gemmer sig bag juridiske undersøgelser og ikke er parat til at konfrontere de systemiske årsager til den seksualiserede vold i kirken med modige reformer", siger Schüller.

Læs mere om kardinal Marx og hans baggrund for at tilbyde at træde tilbage på side 2.

Myanmar

Kirkefolk i Danmark viser solidaritet med Myanmar.

Læs mere på side

5

Assisi

Rejsebrev fra Assisi. Ny bog om broder Theodor.

Læs mere på side

8-9

Kirke i en Coronatid

Rapport fra pastoralrådsmødet.

Læs mere på side

11

Påsketro i pesttid

Biskop Erik Varden udgiver ny bog.

Læs mere på side

16

Symbolpolitik?

Berlinerteolog efterlyser tydelighed fra pave Frans.

Tekst: Lisbeth Rütz

DEBAT Det eneste rigtige ville have været, hvis pave Frans havde accepteret kardinal Marx' tilbud om at træde tilbage. Han er ærkebiskop i et betydningsfuldt bispedømme, har stor betydning som kardinal i verdenskirken og hører til inderkredsen af rådgivere omkring paven. Det siger Georg Essen – professor i systematisk teologi ved det katolske fakultet på Humboldt-Universitetet i Berlin i et interview, der blev bragt den 15. juni på Humboldt-universitetets hjemmeside.

Som bekendt afslog pave Frans den 10. juni kardinalens tilbud om at træde tilbage. Essen mener, der er massive mangler i de kirkelige ledelsesstrukturer. De præges stadig af omgangsformer og

kommunikationskulturer, der er domineret af klerikalisme og indspisthed, mener han.

Essen kalder pavens skrivelse for "et fromt brev om skyld og tilgivelse"; men pavens afslag er for ham at se kirkepolitisk symbolpolitik. Hans brev bærer præg af, at der nok har været en samtale mellem to brødre, men ikke nogen egentlig dialog. Samtalen var domineret af den lydighed, som den ene skylder den anden.

Ingen kompromisser

Den tyske bispekonference skal vise, at den mener det alvorligt med kompromisløshed i misbrugssager, siger Essen. Han har tidligere kritiseret kardinal Woelki for ikke at være trådt tilbage som ærkebiskop af

KO mener

Fredens håndværker

Paven har erklæret den franske statsmand Robert Schuman for *venerabilis*. Schuman var en førende figur i den europæiske forsonings- og integrationsproces og regnes sammen med Jean Monnet, Alcide De Gasperi, Konrad Adenauer og andre af efterkrigstidens politikere og intellektuelle for "det modernes Europas grundlæggere".

Oprettelsen af et europæisk fællesskab var ikke blot en skelsættende politisk begivenhed. Schuman-erklæringen fra den 9. maj 1950 var kulminationen på hans politiske virke. Erklæringen indeholdt forslag til oprettelse af en europæisk kul- og stålunion, hvis medlemmer skulle være fælles om fremstillingen af kul og stål. Fællesskabet skulle blive det første i rækken af overnationale europæiske institutioner, der udviklede sig til dét, vi i dag kender som EU.

Sammen med Jean Monnet var det Robert Schumans grundvision at samordne efterkrigstidens ødelagte europæiske økonomier for at skabe velstand i en ånd af solidaritet og inden for rammerne af en fælles, overnational myndighed, til hvem medlemslandene har overdraget suveræniteten på en række områder.

Pave Frans' anerkendelse af den franske politikers 'heroiske dyder' er også et budskab for nutidens Europa. I sin rundskrivelse *Fratelli tutti* om medmenneskelighed og socialt venskab fra 2020 taler paven om "drømmen om et forenet Europa".

"Lad os mindes 'den faste overbevisning hos den Europæiske Unions grundlæggere, der ønskede en fremtid baseret på evnen til sammen at arbejde på at overvinde opdelingerne og på at fremme fred og fællesskab mellem alle kontinentets folk'", skriver Frans og citerer fra sin tale til Europa-Parlamentet i 2014.

Schuman var en mand af en sådan overbevisning. Drevet af sin religiøse tro brugte han al sin energi og politiske indflydelse i den franske-tyske forbrødring efter 2. Verdenskrig. Sammen med andre muliggjorde han, at der i efterkrigsårene kunne fremstå dét, mange af hans samtidige havde anset for utænkeligt.

"Men historien er ved at vise tegn på tilbagegang", advarer Frans i *Fratelli tutti*, og derfor opfordrer han hver generation til at videreføre og videreudvikle dette virke.

For en kristen kan vejen til salighed også gå gennem et politisk virke: Schuman var standhaftig i sin katolske tro, næret dagligt gennem eukaristien, bibellæsning og hengivenhed til jomfru Maria.

Schuman skilte aldrig med sin religiøse overbevisning. Han var sagtmødig og ydmyg, kompetent i sine politiske opgaver, stærk og vedholdende i at nå det endelige mål, men altid forsigtig med at drage forhastede beslutninger.

Denne fredens håndværker overgav sig helt til Gud og betragtede sig selv som et redskab for det guddommelige Forsyn, og alt, hvad han gjorde, blev udført i Herrens navn. Robert Schuman kunne sikkert ikke have forudset nutidens Europa, men han banede vejen for dets virkeliggørelse.

Europa har stadig brug for individer, som aldrig tvivler på freden og konstant arbejder for den. De har nu et kirkeligt anerkendt eksempel i den salige Robert Schuman. NM

Paven siger nej

Den fremtrædende kardinal Reinhard Marx har tilbudt paven at træde tilbage på grund af personlige og institutionelle svigt i Kirken i Tysklands håndtering af overgrebssager. Men pave Frans har sagt 'nej'.

Tekst: Niels Messerschmidt

TYSKLAND En af pave Frans' fortrolige, kardinal Reinhard Marx, ærkebiskop af München og Freising, og tidligere formand for den tyske bispekonference, tilbød i begyndelsen af juni paven at træde tilbage – selv om han med sine 67 år har mange år endnu inden biskoppers normale pensionsalder (75 år). Som begrundelse angiv han sit medansvar for "overgrebsskandalen" i Tyskland, hvor tusindvis af børn og unge blev seksuelt misbrugt af katolske præster, ordensfolk og kirkeligt ansatte efter 2. Verdenskrig.

"Jeg må tage et medansvar for de katastrofale, seksuelle overgreb begået af kirkeligt ansatte gennem de seneste årtier", skrev han i et fortroligt brev til paven 21. maj, som siden er blevet offentliggjort på pavens opfordring.

"De sidste årtiers efterforskning og rapporter har samstemmende vist, at der er blevet begået mange personlige svigt og administrative fejl, også institutionelle eller 'systemiske' fejl", skrev kardinalen.

Marx, der også er medlem af pave Frans' kardinalråd, skrev videre, at Kirken i Tyskland "utvivlsomt" befinder sig i en kritisk fase: en krise, som blandt andet "skyldes vore egne fejl og skyld [...] Det er blevet klart for mig, når jeg ser på Den katolske Kirke som helhed, ikke kun i dag men også i de tidligere årtier".

Inde i en blindgyde

En rapport fra 2018, kendt som Mannheim, Heidelberg og Gießen-undersøgelsen (MHG), der gennemgik overgrebssager i 27 bispedømmer i Tyskland i perioden 1946-2014, konkluderede, at mere end 4% af landets katolske præster i dette tidsrum angiveligt begik overgreb, og ofrenes antal blev opgjort til 3.677 (heri ikke medregnet ofre for overgreb begået af ordensfolk).

MGH-undersøgelsen pegede på flere systemiske forhold, som lå til grund for overgrebssagen i Tyskland, fx magtkoncentra-

tionen i Kirken, dens seksualmoral og en dårlig præsteuddannelse.

"En gennemgang af sagsakterne og efterforskning af tidligere tiders svigt og fejl [...] er et uundgåeligt led i håndteringen af fortiden, men det alene skaber ikke fornyelsen", skrev Marx i brevet og udtrykker støtte til Tysklands 'synodale vandring', hvor flere af rapportens konklusioner søges inddraget og ikklædt en teologisk forståelsesramme.

Marx skrev, at han er nødt til se de fejltagelser i øjnene, han har begået gennem tyve år som leder af et større bispedømme. "Efter min opfattelse befinder vi os i 'en blindgyde', der også – og det er mit påskehåb – rummer potentialet til at blive et vendepunkt".

I brevet skrev Marx videre, at selv om "der forsat er nogle i Kirken som benægter deres medansvar for overgrebssagen", mener han, at man bliver nødt til inddrage alle aspekter: "De fejl, man er personligt ansvarlig for, og de institutionelle fejl, der kræver forandringer og en reform af Kirken".

"Som biskopper er vi nødt til at tydeliggøre, at vi også repræsenterer Kirkens institution som helhed", skrev han: "En vej ud af krisen er efter min mening kun mulig

Pressen står klar for at høre, hvad kardinal Marx vil sige om Kirkens håndtering af seksuelle overgreb. Foto: Peter Weidemann, Pfarreibriefservice.de.

gennem 'en synodal vandring' – en vandring, der muliggør en 'skelnen af ånderne', sådan som du selv [pave Frans, red.] gentagne gange har understreget i dit brev til de tyske katolikker", skrev Marx videre.

Kardinalen spurgte retorisk, om han "ikke selv har været med til at fremme negative former for klerikalisme via egen adfærd og falske bekymringer om Kirkens omdømme".

Paven svarer nej

Pave Frans afviste dog kardinal Marx' anmodning om at træde tilbage som ærkebiskop af München og Freising i et brev den 10. juni. Paven er enig i, at overgrebssagen er en "verdensomspændende krise" for Kirken, og at han forstår de bevæggrunde, Marx angiver som grund for ønsket om at trække sig. Men Frans skriver altså, at kardinalen skal forblive på sin post.

"Når vi indser hykleriet i den måde, vi lever på, så er vor tro en nåde og et første skridt, som vi må tage", skriver pave Frans og fortsætter: "Det er mit svar, kære bror. Fortsæt som du beskriver det – men stadig som Münchens ærkebiskop", skriver paven i brevet på sit spanske modersmål.

"Jeg er enig med dig i, at det er en katastrofe: Den triste historie om seksuelle overgreb og den måde, hvorpå Kirken har håndteret det indtil nu", skriver pave Frans.

"Når vi indser hykleriet i den måde, vi lever på, så er vor tro en nåde og et første skridt, som vi må tage", skriver paven videre.

En vigtig støtte

Kardinal Reinhard Marx været en vigtig støtte for mange af Frans' nøgleinitiativer, fx åbningen for kommunion til fraskilte og gengifte katolikker under de to familiesynoder i 2014 og 2015. Ligesom kardinal Christoph Schönborn af Wien ses Marx som en indflydelsesrig vestlig prælat via sin intellektuelle og kirkepolitiske støtte til pavens agenda.

Marx har desuden i lang tid været fortalere for at reformere indsatsen mod overgreb i Kirken, og en af initiativtagerne til oprettelsen af børnebeskyttelsescentret ved Gregoriana universitet, ledet af den tyske jesuit p. Hans Zollner, som siden har fået udvidet sit fokus og nu hedder 'Institutet for antropologi, tværfaglige studier i menneskelig værdighed og omsorg'.

Et helt andet fokus end i Tyskland

Formanden for den italienske bispekonference siger, at deres synodale vej "ikke bliver som den tyske".

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODALITET Efter at pave Frans for nylig opfordrede bispekonferencerne verden over til at påbegynde deres egne nationale synodale processer, udtalte talsmand for den italienske bispekonference, kardinal Gualtiero Bassetti, at deres synodale proces ikke vil kunne sammenlignes med den tyske omstridte 'synodale vandring'. Bassetti understregede overfor journalisterne den 27. maj, at i deres proces – i modsætning til den tyske 'synodale vandring', der primært handler om magt og indflydelse i Kirken, og dens seksualmoral – vil de primært fo-

kusere på den store arbejdsløshed i landet og de brudte familierelationer.

Ifølge ærkebiskoppen af Perugia-Città della Pieve er "præstecelibatet og ordinering af kvinder ikke de vigtigste problemer, som Kirken og mennesker har brug for at diskutere nu, forklarer Bassetti. Han tilføjede, at de vigtigste problemer i Italien, som kræver biskoppernes fulde opmærksomhed, gælder "ensomheden, børns opvækst, problemerne i relation til arbejdsløshed og den følelsesmæssige umodenhed, der kan føre til familiens sammenbrud".

Pulje på 60 mio. euro

Bassetti talte ved plenarmødets afslutning den 27. maj i Rom, der blev holdt under overskriften 'Evangeliets forkyndelse i en tid med genfødsel og startskud for en synodal rejse'.

Øverst på agendaen for bispekonferencen stod Covid-19 pandemien og dens følger, og biskopperne vedtog på mødet en pulje på 60 mio. euro til de hårdest ramte bispedømmer.

På pressemødet svarede Bassetti også på spørgsmål om et lovforslag mod 'anti-homofobi'. Lovforslaget, der går under navnet Zan-loven [efter den venstreorienterede politiker Alessandro Zan, red.], blev sidste år afvist i det italienske Parlaments deputeretkammer og behandles nu i senatet. Kardinalen bekræftede biskoppernes "forsvar for enhver person mod alle former for vold og forskelsbehandling".

"Et punkt, som man må tage højde for, er den vidtrækkende beskyttelse af ►

Mediedækningen var ikke i orden

Australske medier idømt store bøder for ulovlig dækning af retssagen mod kardinal Pell.

AUSTRALIEN En lokal domstol har idømt flere af landets største dagblade, hjemmesider og radiostationer store bøder for deres dækning af sagen mod kardinal George Pell, hvis dom for at have begået overgreb på to mindreårige siden blev underkendt ved en appeldomstol.

Tolv mediehuse blev idømt bøder på i alt 1,1 mio. australske dollar (AUD, ca. 600.000 euro) efter de har indrømmet, at de havde omgået en retskendelse i 2018, som forbød dem at rapportere om retssagen mod Pell på daværende tidspunkt.

For nyligt afviste dommer John Dixon ved delstaten Victorias Højesteret mediernes

påstande om, at deres nyhedsdækning – selv om de ikke nævnte kardinal Pell ved navn – havde været i offentlighedens interesse.

Kardinal George Pell, Australiens højestrangerende katolske gejstlige, tidligere topfigur i Vatikanet og en nær rådgiver for pave Frans, fyldte 80 år i juni. Han bor atter i Rom, hvor han forsøger at genoptage sit kirkelige liv og karriere, som blev sat på hold af retssagerne mod ham og de over 400 dage, han sad i fængsel.

Nine Entertainment, udgiver af Melbourne-avisen *The Age* og ejer af tv-kanalen Channel Nine, blev idømt en bøde på over

600.000 AUD for sine historier, mens det Rupert Murdoch-ejede *News Corporation* blev idømt en bøde på 430.000 AUD for dets rapporter om sagen på *news.com.au*, i avisen *The Daily Telegraph* og en række andre dagblade.

Reportageforbuddet – håndhævet gennem en retskendelse – trådte i kraft i begyndelsen af retssagen mod George Pell i 2018 for at forhindre muligheden for en vis forudindtagethed, som ville kunne påvirke udfaldet af en anden retssag mod ham om andre anklager.

Retskendelsen forbød journalister at rapportere i detaljer fra den verserende overgrebssag, herunder fra domsafsigelsen i december 2018, der resulterede i flere års fængsel til kardinalen.

Som bekendt omstødte en appelret senere domskendelsen mod kardinal Pell.

NM

Italiensk ordenssøster dræbt af tre teenagepiger saligkåret

Få timer inden saligkåringssceremonien i Norditalien skulle finde sted, fremhævede pave Frans søster Maria Laura Mainettis dyder og kaldte hendes drabskvinde for "det Ondes fanger".

ROM En italiensk ordenssøster, der blev knivstukket 19 gange for mere end to årtier siden at tre teenagepiger, blev saligkåret søndag den 6. juni på 21-årsdagen for drabet på hende.

Nogle timer inden saligkåringssceremonien fandt sted i det nordlige Italien, fremhævede pave Frans søster Maria Laura Mainettis dyder og beskrev hendes drabskvinde som "det ondes fanger".

Italienske nyhedsmedier rapporterede den 6. juni 2000 om drabet i byen Chiavenna, at de tiltalte under afhøringerne skulle have fortalt efterforskerne, at sr. Mainetti bad til Gud om at tilgive hendes angribere under selve overfaldet.

Da drabet fandt sted, var to af pigerne blot 16 år, mens den tredje var 17 år. De blev siden idømt mellem 8,5 og 12,4 års

Den nu salige Maria Laura Mainetti (1939-2000), italiensk ordenssøster og priorinde for et kloster i Chiavenna, som specialiserede sig i at hjælpe unge misbrugere, blev stukket ihjel af tre teenagepiger natten til den 6. juni 2000.

fængsel. Angiveligt skulle drabet være sket som led i et satanistisk ritual.

Ifølge katolske præster fra byen Chiavenna forlod søster Mainetti – der tilhørte ordenen *Figlie della Croce* – sit kloster sent om aftenen efter at have modtaget et opkald fra en af pigerne, der forklarede, at hun var blevet gravid efter en voldtægt og nu havde brug for hendes hjælp. Anklagerne sagde, at historien var opfundet for at lokke søsteren væk fra klosteret. Søster Mainetti blev efterfølgende slået gentagne gange med en mursten eller en sten, for siden at blive knivstukket 19 gange og efterladt døende i en uoplyst gyde.

Pave Frans sagde, at søster Mainetti "elskede de unge mere end noget andet, og at hun elskede og tilgav de samme piger, der var det Ondes fanger", og han tilføjede, at hendes eftermæle var hendes "livsprogram – gør enhver lille ting med tro, kærlighed og entusiasme".

Gyden, hvor den 60-årige ordenssøster blev slået ihjel, er nu blevet et pilgrimssted. I saligkåringssceremonien, som blev holdt i byens sportsarena, blev vist en blodpletet sten, der blev fundet det sted, hvor søster Mainetti blev fundet dræbt.

NM

► meningsforskellige og ytringsfrihed uden at skulle frygte for sanktioner eller intolerance", sagde han. Bassetti mindede om, at genusideologiens menneskesyn er uforeneligt med det kristne menneskesyn: "Der er visse temaer, hvor forskellen i synspunkter kommer til udtryk, og på området

'køn' bygger vi på et bibelsk grundsyn".

"Som mand og kvinde skabte han dem", tilføjede Bassetti – tilsyneladende med henvisning til et dokument med samme navn om kønsspørgsmålet fra Kongregationen for katolsk uddannelse.

Kardinal Gualtiero Bassetti understregede overfor journalisterne på plenarmødet sidste dag, at den italienske synodale proces vil primært fokusere på den store arbejdsløshed i landet og de brudte familierelationer. Foto: Vatikanets medier.

Kort nyt

Den katolske Kirke må tage ansvaret for at have drevet skoler, hvor oprindelige folk i Canada led under overgreb og fejlernæring. Det sagde premierminister Justin Trudeau efter fundet af en massegrav med 215 børn ved en tidligere kostskole for oprindelige folk.

Mange af skolerne blev drevet af Den katolske Kirke. De var del af et særligt system (1831-1996), hvor oprindelige folk i Canada led under overgreb og fejlernæring.

Massegraven blev fundet ved den tidligere *Kamloops Indian Residential School* i delstaten British Columbia. Børn af oprindelige canadiere blev indskrevet på de særlige kostskoler, hvor de skulle tilegne sig vestlig kultur.

Ca. 150.000 børn af oprindelige folk var indskrevet på dem.

En undersøgelseskommission kaldte i 2015 systemet et "kulturelt folkemord". Pave Frans har siden udtrykt sin medfølelse og smerte.

'Pariserkommunen' skaber stadig splittelse i Paris. 300 deltagere i en katolsk procession søgte den 5. juni tilflugt i en kirke og måtte hjælpes ud under politibeskyttelse efter angreb fra vrede forbipasserende i kvarteret omkring Père Lachaise-kirkegården i Paris.

Processionen var organiseret af Den katolske Kirke til minde om de katolikker, der blev taget som gidsler og henrettet under Pariserkommunen i 1871 som gengældelse for de "kommunarder", der faldt for hærens kugler.

Frankrig markerer netop nu 150-året for det blodige kapitel i landets historie, som har splittet højre- og venstrefløjen, lige siden pariserkommunens 72 dage lange socialistiske utopi i protest mod regeringens kapitulation i den fransk-preussiske krig i 1870.

Pariserkommunen endte blodigt på Père Lachaise-kirkegården. Den har siden haft symbolsk betydning for især kommunens tilhængere og huskes stadig i kvarteret. Den varede fra den 18. marts til den 28. maj 1871.

200 præster og jesuitter blev fængslet. Notre Dames præst blev dræbt, ligesom 11 præster og jesuitter.

Mindst 7.000 parisere blev dræbt under 'den blodige uge', hvor hæren nedkæmpede Pariserkommunen.

Caritas afholder online fyraftensmøde!

Efter flugten - velkommen til Danmark

I anledning af FNs Internationale dag for Flygtninge, vil forfatter Malene Fenger-Grøndahl fortælle om, hvordan flygtninge igennem historien er blevet modtaget i Danmark – på samfundsplan, politisk og individuelt. På mødet får du også et indblik i udvalgte fortællinger om at komme som flygtning til Danmark.

Fyraftensmødet afholdes mandag den 21. juni kl. 16.00

Følg med på www.caritas.dk/fyraften/

Caritas
Danmark

”Jeg har fået den nåde at forstå Jesu Hjertes kærlighed”

Thérèse af Lisieux og den lille vej.

Tekst: Lissie Lundh

HELGENER Skt Thérèse af Jesusbarnet skrev mange breve i løbet af sit korte liv. Disse breve giver et smukt og dybt indblik i hendes åndelige udvikling og hendes såkaldt ”lille vej”.

”Jeg kender dig ikke, men alligevel elsker jeg dig meget”

Dette citat stammer fra den første sætning i det første brev, Thérèse skrev. Det er stilet til hendes storesøsters veninde, og citatet er typisk for Thérèse: Kærligheden er det centrale i hendes liv. Men hvilken kærlighed? Den kærlighed, som ikke elsker mennesker på grund af denne eller hin egenskab, men som kan elske et menneske, fordi det er skabt og elsket af Gud.

Dette kærlighedens tema udvikles i Thérèses breve, og forenet med hendes rige sproglige fantasi bliver dette tema gentaget og uddybet i utallige variationer – som i en fuga af Bach.

Thérèse kæder kærlighedens tema sammen med en grænseløs tillid til Guds barmhjertighed, og det bliver til den røde tråd i hendes liv. Det bliver til hendes såkaldt ”lille vej”.

”Stilhed er englenes sprog”.

Dette citat stod på døren til Thérèses celle. Og stilhed er det centrale i hendes liv, for i stilhed, bøn og meditation kom hun Gud nærmere og udviklede i denne proces sin såkaldt ”lille vej”. Men hvad er den lille vej?

Den lille vej er selv at blive lille – så lille som et sandkorn, som hun skriver et sted. Ja, den er at blive et *intet*, som hun også skriver. For jo mindre hun bliver, jo større bliver Gud i hende. Hun tillader at lade Gud arbejde i sin sjæl.

Dette er et gammelt katolsk tema, men hos Thérèse bliver det udviklet med stor enkelhed, lidenskab og konsekvens. Det er også derfor, missionspræsten Bellière, der var Thérèses åndelige bror, i juni 1897 kunne svare hende: ”Ved du, at du har åbnet nye horisonter for mig. I dit sidste brev finder jeg især betragtninger over Jesu barmhjertighed, over den familiaritet han opmuntrer til, over den enkelhed i sjælens relation til denne store Gud, som havde berørt mig mindre indtil nu. Uden tvivl fordi jeg ikke var blevet præsenteret for dem med denne enkelhed og denne lidenskab, som dit hjerte ødsler med.”

Centralt i dette tema er tilliden: ”Det er tilliden og intet andet end tillid, der skal lede os til Kærligheden.”, skriver Thérèse således i september 1896.

Tilliden leder til kærligheden, og kærligheden leder til at gøre Guds vilje, hvilket Thérèse uddyber i et brev til Bellière af juni 1897: ”Kære lille broder, nu, hvor jeg snart skal stå foran den gode Gud, forstår jeg mere end nogensinde, at der kun er en ting, der er nødvendig. Det er *kun* at arbejde for *Ham* og ikke gøre noget for sig selv eller andres skyld”. Det vil sige gøre noget for at behage andre.

Men at arbejde for Gud er, efter Thérèses opfattelse, ikke kun at gøre store ting, men at gøre små ting med kærlighed:

”Alt er så stort i religionen ...” skriver

Thérèse til sin søster Léonie maj 1894. ”At samle en nål op af kærlighed kan omvende en sjæl. Hvilket mysterium! ... Åh! Det er kun Jesus, der kan give en sådan værdi til vore handlinger, lad os da elske ham af al vor styrke ...”.

Thérèse betoner således, at man kun kan samle denne nål op, hvis man i handlingen har en levende kærlighedsrelation til Gud. At man udstråler Guds kærlighed. Og denne kærlighedsrelation kan man kun få, hvis man i stilhed, bøn og meditation er tæt på Gud. Ord rækker ikke. Handlingen i sig selv rækker ikke.

”Jeg har fået den nåde at forstå Jesu Hjertes kærlighed”.

Thérèse erfarede, at Guds barmhjertighed er ufattelig, og derfor fik hun denne grænseløse tillid til Ham og Hans tilgivelse. Maj 1897 skriver hun således til sin søster, moder Agnès: ”Jeg er mere lykkelig over at have været ufuldkommen, end hvis jeg, understøttet af nåden, havde været en model for sagtmødighed ... Det har gjort mig godt at se, at Jesus altid er så mild, så god mod mig!”

Og netop denne erfaring har styrket tilliden og fjernet al frygt hos hende. Hun skriver således juni 1897 til Bellière: ”Åh! Kære lille broder. Jeg har fået den nåde at forstå Jesu Hjertes kærlighed. Og derfor vil jeg tilstå for dig, at det har jaget al frygt ud af mit hjerte. Erindringen om mine fejl ydmyger mig, får mig til at forstå, at jeg aldrig kan stole på min egen styrke, der ikke er andet end svaghed. Men mere end noget andet taler denne erindring til mig om kærligheden og barmhjertigheden”.

”Sjælene går fortabt som snefnug, der smelter. Og Jesus græder”.

I tæt relation til dette at have tillid til Gud og gøre Hans vilje er temaet at frelse sjæle: ”Og det, som Jesus nedlader sig til at udvirke i min sjæl, giver jeg ham lov til”, skriver hun til Bellière juni 1897. ”For jeg har ikke valgt et strengt liv for at sone mine egne synder, men for at sone andres”.

Og hun erfarede, at dette kun kan ske ved lidelse, og det var hun allerede bevidst om, før hun indtrådte i klostret. Hun skriver således marts 1888 til sin søster Pauline: ”Jeg ønsker kun en eneste ting, når jeg kommer til Karmel, og det er altid at lide for Jesus ... og desuden, en smerte båret med glæde, når jeg tænker på, at i hele evigheden vil jeg derved elske den gode Gud mere! Og desuden, når man lider, kan man frelse sjæle. Åh! Pauline, hvis jeg i dødsøjeblikket kunne ofre en sjæl til Jesus, hvor ville jeg være lykkelig! Så ville der være en sjæl der blev fjernet fra helvedes ild og som ville velsigne ...”.

Thérèse videreudvikler dette tema, efter at hun indtrådte i klostret: oktober 1889 skriver hun således til sin søster Céline: ”Lad os ikke spille tiden i de KORTE ØJEBLIKKE der er tilbage .... Lad os frelse sjælene ... Sjælene går fortabt som snefnug der smelter. Og Jesus græder, og vi tænker på vores smerte uden at trøste vores trolovede .... Oh! min Céline, lad os leve for sjælene .... Lad os være apostle .... Lad os især frelse præsternes sjæle. Disse sjæle bør være mere gennemsigtige end krystal .... Ak! Hvor er der mange dårlige præster, præster der ikke er nok hellige .... Lad os bede, lad os lide for dem, og på vores sidste dag vil Jesus være taknemmelig. Vi giver ham sjælene! ....”.

”Det er, fordi Jesus har en så ufattelig kærlighed til os, at han ønsker, vi deltager i sjælens frelse sammen med ham”.

Hvorfor gør den Almægtige Gud ikke arbejdet selv, men bruger os små mennesker, tænker mange, og Thérèse svarer i et brev til Céline: ”Er Jesus ikke almægtig? Og er menneskene ikke skabt af ham? Hvorfor har Jesus sagt: ’Bed høstens herre om at sende arbejdere? Hvorfor?... Åh! Det er, fordi Jesus har en så ufattelig kærlighed til os, at han ønsker, vi deltager i sjælens frelse

sammen med ham. Han vil intet gøre uden os. Universets skaber forventer bønner af en stakkels fattig sjæl for at frelse andre sjæle, der, som hende, er forløst gennem hans blod ... Hvilket mysterium”!

Hun gennemlevede sin mørke trosnat i håbet om, at de ugudelige ville møde lyset og Gud.

På mange måder adskilte Thérèse sig fra sin samtid og sit miljø: Da morderen Pranzini blev dømt skyldig, råbte folk død over ham, og da han fik dødsdommen, jublede folk. Men Thérèse ønskede ikke død over ham. Hun ville redde ham, som hun kaldte sit ”første barn”. Hun bad om, at han, der på dødsgangen ikke ville vide af nogen præst, ville omvende sig til Gud, og det endte faktisk med, at han på skafottet kyssede et krucifiks.

Da karmeliterpræsten Hyacinthe Loyson giftede sig og stiftede familie og derved satte sig udenfor Karmel og Kirken, var der stor forargelse – også i Kirken. Men Thérèse bad hver dag for ham – som hun kaldte sin ”bror” – lige til hun døde. Og hun ofrede sin sidste kommunion for ham.

Da ateisten Léo Vaughan latterliggjorde paven, kardinalerne, biskopperne og hele Den katolske Kirke og spottede Gud, så satte Thérèse sig helt alene ved siden af ham – åndelig set. For hun satte sig ved de ugudeliges bord. Det gjorde hun i sin mørke trosnat, som hun gennemlevede i håbet om, at disse mennesker ville møde lyset og Gud.

I disse tre hændelser satte Thérèse sig på den nederste plads. Det var usædvanligt dengang, og hun var langt forud for sin tid. Omvendt kunne man også sige, at hun vendte tilbage til de kristne rødder og evangeliet, hvor vi opfordres til at sætte os på den nederste plads.

Thérèses breve er oversat til dansk af denne artikels forfatter. De vil i nær fremtid udkomme på Forlaget Ave Maria, og broder Clemens fra karmeliterklostret i Norraby har skrevet forordet.

I 1923 blev de jordiske rester af Thérèse af Lisieux ført fra byens kommunale kirkegård til klosterkirken. Her ligger de nu i et skrin under denne figur i tidens stil. Foto: Lisbeth Rütz

Efter militærkuppet i Myanmar er der politisk kaos i landet. Caritas Danmark arbejder i Myanmar med forskellige projekter, der skal udvikle landbruget og styrke civilsamfundet i fattige landområder. Caritas var sammen med BaptistKirken, Danmarks ældste missionsorganisation Danmission og Chin Christian Association

tion Denmark den 22. maj medarrangør af en tværkirkelig demonstration for fred, demokrati og styrkelse af menneskerettighederne i Myanmar. Her fortælles lidt om situationen lige nu i Myanmar. Moses og Chin fra BaptistKirken fortæller om, hvordan det har været at komme som burmesiske flygtninge til Danmark.

Fanget i junglen uden mad

Mange familier samler sig i lejre i junglen, og her mangler de både mad og et tag over hovedet. De har brug for hjælp nu.

Tekst: Jacob Nue Sønderstrup, Caritas Danmark

HJÆLPEARBEJDE Det politiske kaos og urolighederne efter militærkuppet i Myanmar den 1. februar har rystet landet og dets befolkning. Hundrevis af uskyldige civile er blevet dræbt – heriblandt mange børn. I store dele af Myanmar er familier drevet på flugt fra kampene, som desværre fortsætter og endda tager til i styrke.

Caritas Danmarks lokale partner har som en af de få organisationer mulighed for at hjælpe særligt udsatte flygtninge i de svært tilgængelige områder.

Den akutte nødhjælp består af mad og ly til de mest udsatte familier.

Fattigdom i Myanmar er koncentreret i landdistrikterne, hvor befolkningen primært er beskæftiget inden for landbruget som ufaglært arbejdskraft. Mange lever under eller i nærheden af fattigdomsgrænsen og er sårbare over for ændringer, der påvirker landdistrikternes livsvilkår, såsom udsving i de markedsøkonomiske vilkår og uforudsigelige klimaforhold. Covid-19 pandemien har i løbet af 2020 slået mange fremskridt i landet tilbage og derved øget fattigdommen og uligheden i Myanmar, både på landet og i byerne.

For at komme fattigdommen til livs, er der et stort behov for at forbedre landbrugs-

miljøet og landbrugsprodukterne, fremme landmændenes engagement i markederne, øge kapaciteten i de små virksomheder, forbedre værdikæderne og adgangen til opdateret information om markedsvilkårene. En måde at imødekomme dette på er, at organisere fattige landmænd og landsbysamfund i grupper, da de samlet vil stå stærkere. Grupperne vil give nye indtægtskabende muligheder, der kan forbedre deres livsvilkår. Dette omfatter også et lærende aspekt, hvor de landmænd, der arbejder i grupper har opnået bedre forhold og kan dele deres nye erfaringer med andre.

Flere regioner i Myanmar oplever naturkatastrofer som følge af klimaændringer, såsom tørke i Mandalay området, cykloner i Yangon-området og jordskred i Chin-staten. Da katastroferne er tilbagevendende, kobler vi vores indsats mellem nødhjælp og udvikling for at styrke de mest sårbare grupper i de ramte landdistrikter.

Omkring 300 fra forskellige kristne kirker i Danmark deltog den 22. maj i en demonstration for fred og frihed i Myanmar. Foto: Danmission.

Myanmar – et land med store, interne spændinger

Militæret tog magten og afsatte den demokratiske valgte regering den 1. februar i år. Militærkuppet blev støttet af nationalistiske buddhister.

Kristne og muslimer hører til de største religiøse mindretal og udgør tilsammen cirka 10% af befolkningen. De er udsat for forfølgelse.

Myanmar hed tidligere Burma og var en britisk koloni, der blev selvstændig i 1948. De fleste burmesere i Danmark kommer fra Chin, der er en delstat i det nordvestlige Myanmar, som grænser ind mod Bangladesh og Indien. Her er majoriteten kristne – de fleste baptister. Chin er et meget bjergigt område, hvor mange bor i små og delvist isolerede landsbyer. De fleste indbyggere i Chin kommer fra folkegruppen Chin, der oprindeligt kommer fra Kina og taler et sprog, der hører til den tibeto-burmesiske sproggruppe. Chin blev oprettet i 1949 som en delstat for chin-folket. LR

Vi giver troen videre til børnene

Fra flygtningelejr i Malaysia til baptistpræst i Esbjerg.

PORTRÆT ”Vi er påvirket hele tiden både fysisk og psykisk af det der sker i Myanmar lige nu, og vi er meget bekymrede for vores familie. Vi er urolige og ved ikke hvad vi skal gøre”, siger Moses Lal Bawi Peng, baptistpræst i Esbjerg. Sammen med sin kone Cherry har han tre børn.

Han var med i en gruppe på 14 personer, der flygtede ud af Myanmar. Først flygtede de i en båd, og siden gik de i mange dage gennem junglen i Thailand.

Det var farligt, og nogle af dem mistede livet. Han kom senere til Danmark sammen med 20 andre kvoteflygtninge fra en flygtningelejr i Malaysia. Hele gruppen kom til Grindsted, hvor de kom på sprogskole, og et par år senere blev han familiesammenført med sin kone Cherry efter at de havde været adskilt i tre år. Baptistkirken i Sæby blev i de vanskelige første år deres faste holddepunkt. Her fik de en kontaktperson, der hjalp dem med at tyde breve fra kommunen og mange andre ting.

Moses arbejdede i fire år som slagteriarbejder i Sæby, og var i gang med en kandidatuddannelse i diakoni, da han i 2017 blev kaldet til at være præst for Chin Baptist Church i Esbjerg. Han er generalsekretær i Chin Christian Association i Danmark og

med i ledelsen af baptistkirken i Danmark. Chin-menigheden i Esbjerg er økumenisk aktiv og er en gang om året med i bedeugen for de kristnes enhed.

”Jeg er kun 15 år gammel. Mit sprog er som en 15-årigs, fordi jeg kun har boet her i 15 år. Det er svært; men den kristne tro hjælper os enormt meget i hverdagen. Vi er med i et kristent fællesskab, og det gør os stærke at gøre noget sammen. Vi giver troen videre til børnene og lærer dem at Gud også elsker deres kammerater”, siger Moses. LR

Moses Lal Bawi Peng kom til Danmark for 15 år siden og er i dag baptistpræst i Esbjerg. Privatfoto.

Troen har kæmpe stor betydning i vores hverdag

Sådan lever Chin troen som baptist.

PORTRÆT Ni Chin Sung kom til Danmark i 2011, da hun var 13 år gammel. ”Det er meget anderledes at være barn i Myanmar. Der får man ikke lov til at være barn og gå og hygge sig. Børn skal hjælpe til i huset og arbejde. Jeg voksede op i et meget kærligt kristent hjem i Myanmar. Vi børn gik i søndagsskole og lærte om Bibelen på basisniveau. Der blev vi oplært i troen og lærte at synge og lovprise Gud. Da jeg var 10 år flygtede vores familie ud af Myanmar. Det var hårdt at skulle sige farvel til vores bedsteforældre, for vi vidste jo, vi aldrig ville komme til at se dem igen. I Danmark fik vi en kontaktperson, der blev som en slags bedstemor for os. I dag studerer jeg til ingeniør på DTU. Det kan godt være svært at finde balancen mellem den kultur man har med fra Myanmar og så den danske, for vi kan jo ikke bare glemme vores egen kultur.

Jeg er nok meget gammeldag, for når jeg får børn, må de ikke glemme, hvor de kommer fra. Jeg vil have, de skal lære kristendommen at kende, og jeg vil gøre alt hvad jeg kan, for at de skal lære om Bibelen. Troen har en kæmpe stor betydning i vores hverdag. Gud kan gøre alt det, som

Ni Chin Sung kom til Danmark sammen med sin familie for 10 år siden og studerer nu på DTU. Privatfoto.

vi mennesker ikke har kontrol over. Det er vigtigt, at vi beder til Gud og lægger vores liv i Hans hænder. Kirken betyder meget for vores sammenhold som gruppe. Der får vi trøst og kan tale sammen om troen”, siger Chin. LR

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del II

Ny serie med korte refleksioner om hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag gennem de syv breve i Johannes Åbenbaringen.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne” Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor

i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Smyrna

Tekst (Åb 2,8-11). Jesus siger:

V.8 Og skriv til englen for menigheden i Smyrna:

Dette siger den første og den sidste, han, som var død og blev levende: V.9 Jeg kender din trængsel og din fattigdom – men rig er du! – og jeg ved, at du spottes af dem, der påstår at være jøder og ikke er det, men er Satans synagoge. V.10 Frygt ikke for, hvad du skal lide. Djævelen vil kaste nogle af jer i fængsel, så I prøves, og I får trængsel i ti dage. Vær tro til døden, og jeg vil give dig livets sejrskrans. V.11 Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, skal ikke skades af den anden død.

Kommentar:

V.8 Smyrna ligger ligesom Efesus ved Lilleasiens vestkyst og er også en havneby.

I datiden var den en mindre by, men en rig handelsby og kendt for sin skønhed. Der fandtes også en jødisk menighed i den, hvilket omtales i brevet. I dag er det en stor havneby i modsætning til Efesus og hedder Izmir. Der er også en større romersk-katolsk menighed i den af nyere dato, selvom den som alle de andre byer i Tyrkiet primært er muslimsk. Den havde en af de mest berømte biskopper i 2. årh.: Polykarp, som ifølge Irenæus, der selv var en discipel af Polykarp, var indsat dér som biskop af apostlene. Polykarp dør som martyr måske år 156. Han kunne være menighedens ”engel”.

V.9 Kristus har kun godt at sige om denne menighed. Den er udsat for forfølgelser, ikke mindst fra jøderne. Den er økonomisk en fattig menighed, men den er åndelig rig.

Satans synagoge: I Joh 8,44 siger Jesus lige ud, at ”jøderne” (de ledende jøder, ikke folket som sådan) havde djævelen som fader. Historien gentager sig. Nu gør djævelen det samme som med Jesus: Han bruger Guds gamle folk til at slå dem, der tror på Jesus, ihjel, med andre ord djævelen fortsætter sin kamp med Jesus, men nu i Kirken. Det er tankevækkende, at Guds folk kan gå hen og blive ’Satans synagoge’. Synagoge var den jødiske betegnelse for det, vi kalder menighed. Kunne det ske, at også kristne menigheder kunne blive ’Satans synagoge’?

V.10 ’Ti dages fængsel’: Udtrykket er symbolsk for en relativ kort periode. Når

Kristus skriver det til menighederne, er det for at fortælle den, at det er ham og ikke Satan, der har kontrollen. Jesus taler først til menigheden i sin helhed (flertal) og dernæst til den enkelte (ental). Til slut taler han til samme menighed i ental, fordi menigheden gennem de fælles trængsler er blevet ét, hans brud.

Kirkehistories første martyrbetretning, bortset fra NT, er beretningen om Polykarps martyrium i 156, skrevet af menigheden i Smyrna på baggrund af øjenvidner. I beretningen står, at Polykarp ”bragte forfølgelsen til ophør, da han ligesom forseglede den ved sit martyrium”. På denne måde er der en særlig sammenhæng mellem brevet i Åbenbaringen og denne beretning: Menighedens ’engel’ skulle lide ligesom Jesus. Vi skal også bemærke, at beretningen omtaler de forskellige menigheder, ”der bor som fremmed” i den og den by. Også pave Clemens skriver fra ”menigheden, der er fremmed i Rom, til menigheden, der er fremmed i Korinth”. Dette udtryk, som bruges meget i det 2. årh., beskriver klart, hvordan de første kristne oplevede sig som fremmede i denne verden, fordi deres fædreland var i Himlen. Det rejser spørgsmålet om Kirken lidt efter lidt har ”følt sig hjemme” her i verden og tilpasset sig den.

Menighedens leder er ydmyg og fattig. Han og menigheden står fast sammen overfor tidens udfordringer.

Sanctus

Historien bag messens eneste led med gammeltestamentelig tekst.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Teksten til ordinariet ledet *Sanctus*, som fremføres i direkte forlængelse af præfationen, er det eneste led i messens ordinarium, hvis tekst er gammeltestamentelig. Den kan deles i to dele: 1. del: det ældre *Sanctus* fra den jødiske morgenbøneliturgi fra det 2. årh. det trefoldige *kadosh*, *kadosh*, *kadosh* og dets græske modstykke *hagios*, *hagios*, *hagios*. Sidstnævnte er bevaret i de tosprogede såkaldte improperier – ”bebrejdelser” – Langfredag under Korssets hyldning. 1. del af Sanctus kan påvises i Romerkirkens liturgi omkr. år 400: teksten indledes med det trefoldige *hellig* hos Esajas (6,3) – og vi genfinder den i den store lovprisningshymne *Te Deum*.

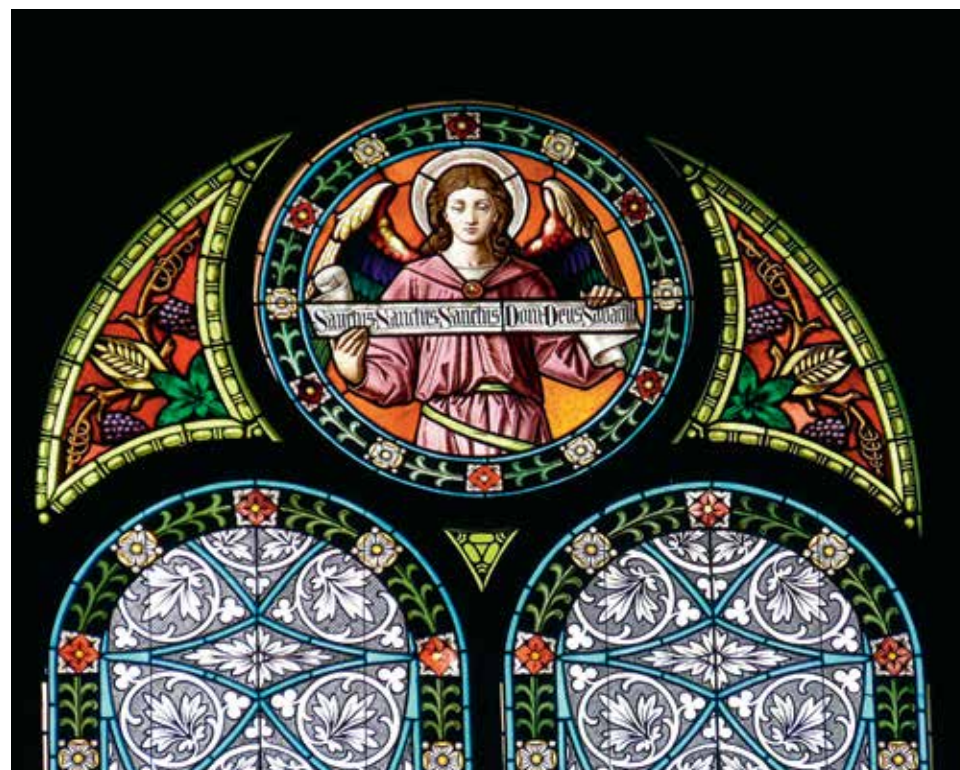
2. del er af kristen, gallisk oprindelse fra 600-tallet: *Benedictus* (”velsignet være han...”) fra beretningen om Jesu indtog i Jerusalem (Mt 21,9). Såvel første som anden del af Sanctus slutter med *Hosanna in excelsis* (Sl. 117, 25-26) og hele teksten er uændret i alle messer – også i messen for de afdøde. ”Hosanna!” er en aramæisk anråbelse og kan oversættes med ”hjælp os dog”. På grund af scholaens fremførelse af Sanctus-melodiens righoldige udsmykning til højmessens løste Benedictus-satsen sig tidligere fra 1. del og blev først sunget efter forvandlingen, mens præsten fortsatte den eukaristiske bøn i stilhed. I dag lægger vi vægt på, at denne værdifulde del af den eukaristiske bøn fremstår i sin helhed før forvandlingen. Af dem alle er den ældste Sanctus-melodi den fra 18. messe (*Lovsang* side 155). Den afviger med sin salmodi-struktur fra de andre Sanctus-melodier ved, at den hele vejen igennem stort set har én stavelse per tone (syllabisk) og dermed meget passende går

direkte i forlængelse af celebrantens salmodiske præfation, der jo netop slutter med ”uden ophør synger: *Sanctus*”. Ellers er de gregorianske melodier til Sanctus alle rigt udsmykket med mange toneranker og motiventagelser.

Komponisterne elsker Sanctus

Denne musikalsk bevidste festliggørelse af teksten genfinder vi i de senere flerstemme udsættelser – med eller uden orkester. Næsten alle komponister med respekt for

sig selv har sat musik til Sanctus-teksten. Det bliver dog grebet vidt forskelligt an: Franz Schuberts udgave i ”Deutsche Messe” (1826) er en fin, enkel og næsten melodisalg, men meget dæmpet sats, *Heilig, heilig*.. med ganske få dynamiske udsving. I kontrast hertil skal nævnes Verdis kraftfulde og marchagtige dobbeltfuga for kor og fuldt orkester med hele udtrækket fra ”*Messa da Requiem*” (1874), hvor de to Hosanna-dele er harmoniseret forskelligt, og hvor hørehandicappede uden nævneværdige problemer kan slukke for høreapparatet i denne sats – og alligevel få det hele med!

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth står der øverst i englevinduet i Stiftskirche Schlägel i Østrig. Foto: Wikimedia Commons.

En milepæl i global bibeloversættelse

SKRIFTEN I august sidste år nåede antallet af sprog med hele bibler 700 for første gang – en vigtig milepæl for global bibeloversættelse. I begyndelsen af 2021 er dette tal nu 704, og 5,7 mia. mennesker har nu adgang til hele Bibelen på deres eget sprog.

Men der er stadig 7.359 sprog i verden, der ikke har bibeltekster på deres eget sprog, og 1,5 mia. mennesker har fortsat ikke adgang til en komplet bibeloversættelse: ”Hver færdiggjort oversættelse gør det muligt for flere mennesker at få adgang til håbet og freden i Guds ord, hvilket især er nødvendigt på dette tidspunkt med global uro. Alligevel har mere end én milliard mennesker stadig ikke Bibelen på deres eget sprog. De er uden Skriftens trøst, når de navigerer gennem livets storme. Derfor er opgaven med at oversætte Bibelen så presserende”, siger bibelselskabernes generalsekretær, Michael Perreau.

Sidste år offentliggjorde bibelselskaber nye eller reviderede oversættelser på 21 sprog, der blev brugt af 694 mio. mennesker, herunder ni fulde bibler. Blandt disse var nye bibeloversættelser på to af Sydafrikas 11 officielle sprog – isiZulu, der tales af 12 mio. mennesker, og afrikaans, der tales af mere end syv mio. mennesker.

I dag spiller online-distribution af bibeloversættelser også en vigtig rolle, særligt i lande og områder, hvor bibeldistribution er vanskeliggjort af politiske eller logistiske årsager. Bibler til svagtseende og andre med særlige behov og video bibeloversættelser på tegnsprog er også vigtige fokuspunkter for De Forenede Bibelselskaber. NM

Verdens ældste katolske sociale boligbyggeri

Det sociale boligbyggeri Fuggerei omgives af en mur i byen Augsburg i Bayern. I dag – 500 år senere – er forholdene de samme, og dermed er Fuggerei verdens ældste katolske sociale boligbyggeri i funktion.

Tekst: Ann-Britt Sternfeldt

TYSKLAND Byggeriet blev grundlagt af forretningsmanden Jacob Fugger i 1516 for at give fattige og hjemløse en billig bolig. Endnu i dag er huslejen kun 0,88 euro om året – samme husleje som blev fastlagt, da projektet startede. Den billige husleje er tænkt som en mulighed for dagens indbyggere i Fuggerei for at komme økonomisk på fode, og det, man tilstræber, er at give støtte til mennesker, der aktivt søger løsninger på deres situation.

Gisel, aktiv og meget kyndig frivillig i Fuggerei, fortæller mig, at der stilles visse krav for at man kan få lov til at bo i området. Det er stort set de samme krav, som Jacob Fugger stillede, da projektet blev grundlagt.

Man må have boet i Augsburg i mindst to år, være katolik og ikke have nogen gæld, hvis man vil bo til leje i Fuggerei. Når man bor til leje her, skal man bede tre gange om dagen og udføre arbejde i området. Og præcist som ved grundlæggelsen lukkes bydelens porte hver dag kl. 22.00.

Givernes ønsker er nøje blevet fulgt gennem århundrederne, men er selvfølgelig tilpasset nutidige forhold. I dag kommer de trængende jo fra andre baggrunde end for 500 år siden. Men stiftelsens mission "Hjælp til selvhjælp" står dog fortsat i forgrunden, påpeger Gisel.

Fuggereis historie

Fuggerei har fået sit navn efter familien Fugger. I 1516 blev boligprojektet grundlagt af Jakob Fugger den Yngre (kendt som "Jakob den Rige") og 1523 var 53 huse blevet bygget. I de følgende år fik området gader, små torve og sin egen kirke. Portene var låste om natten, så Fuggerei lignede en mindre, uafhængig middelalderby, siger Gisel.

Gisel fortæller videre, at i 1600-tallet mistede Augsburg mere end halvdelen af sine indbyggere som resultat af krig, pest og sult. I 1642 var en stor del af Fuggerei ubeboelig. Men det var driftige lejere, der boede der. De begyndte selv at renovere området, og med tiden kunne nye lejere flytte ind.

I flere tilfælde var Fuggerei udsat for alvorlig fare på grund af politiske forhold. I 1806 mistede Augsburg sin status som fristad og blev som Fuggerei en del af det bayriske rige. Kun ved dygtige forhandlinger var det muligt at bevare stiftelsens ret til uafhængig administration – et af de væsentlige elementer, der har gjort det muligt for Fuggerei at køre videre indtil i dag.

Under Det tredje Rige var Fuggerei atter i stor risiko for at miste sin uafhængige administration. Under anden Verdenskrig blev også Augsburg bombarderet og mere end halvdelen af bygningerne i Fuggerei blev ødelagt. Ingen af indbyggerne kom dog til skade takket være en bunker man havde bygget og efter krigen blev området genopbygget, siger Gisel.

Fra 1950'erne til 1971 købte stiftelsen mere jord. Det indebar at byggeriet blev udvidet med en tredjedel og fik sin nuværende størrelse. I dag viser en udstilling i bunke-

ren skaderne på Fuggerei efter bombardementet og genopbygningen af bydelen.

Her findes der i dag 67 huse og 147 lejligheder, så reparationer og normal vedligeholdelse er en permanent udgift, som finansieres af indtægter fra skovene, lejligheder og entre' fra besøgende, siger Gisel.

Husene i Fuggerei

Boligerne i bydelen består af lejligheder på 45 til 65 kvadratmeter; men eftersom hver lejlighed har sin egen indgang, minder det om at bo i eget hus. Hver familie har sin egen lejlighed med køkken, stue, soveværelse og et lille ekstra rum. Lejlighederne i stueetagen har en lille have og havehus, mens lejlighederne i den øverste etage har en loftsetage. Alle lejligheder har moderne bekvemmeligheder som tv og rindende vand. Lidt kuriøst er det, at alle dørklokker har deres egen unikke form. Det går helt tilbage til tiden før, der blev installeret gadelamper, og det indebærer, at når det var mørkt, så kunne beboerne identificere deres egen dør på dørhåndtaget, fortæller Gisel.

Familien Fugger

Familien Fugger har boet i Augsburg siden 1367, hvor Hans Fugger flyttede til byen. I 1455 skete der en opdeling af familiens forretninger mellem Fugger von der Reh og Fugger von der Lilie. Efter Hans Fuggers død 1408 blev Jakob den Ældre overhoved for familien Fugger. Han forlod i 1466 væveriet til fordel for handelsvirksomhed og stod i byens skatteliste som den syvendrigeste indbygger. Efter Jakob den Ældres død fortsatte handelsvirksomheden med at blive bestyret af enken Barbara og sønnerne Ulrich, Georg og Jakob (med tilnavnet Jakob den Rige). Jakob uddannede sig til handelsmand i Venedig og begyndte at interessere sig for sølvminedrift.

De tre brødre indtrådte i handelsfolkernes gilde i 1473 og styrkede familiens stilling endnu mere både socialt, politisk og økonomisk ved fordelagtige giftemål. Familien Fugger grundlagde fabriksvirksomheder i Nürnberg og Venedig og fordoblede sin formue mellem 1472 og 1486. I begyndelsen af 1490-erne begyndte man også at handle med kobber i Innsbruck i Østrig.

Familiens medlemmer har altid været smarte og forudseende. De gav et lån til prins Maximilian, hvilket styrkede deres status da Maximilian senere blev konge i 1486, og de varetog flere forretningsanliggender for ham. Maximilian blev endda kejser i 1508, fortæller Gisel.

Jakob den Rige finansierede også Vatikanet, der selvfølgelig sås som en betydningsfuld kunde. og med tiden udvidede familien sin handel til flere lande som for eksempel krydderihandel med Indien. Fuggerne gav også økonomisk støtte til Habsburgerne og finansierede det succesfulde valg af Karl V, der blev kejser i 1519.

En af portene til Fuggerei som lukker kl. 22. Foto: Wikimedia Commons.

Fuggerstiftelsen

Fuggerei blev støttet af en velgørende stiftelse, der blev grundlagt i 1520 og Jakob Fugger kom med det første indskud til stiftelsen. Indskuddene er blevet forvaltet godt. Det meste er kommet fra skovbrugsforetagender, som Fuggerfamilien har investeret i siden 1600-tallet. Den kontinuerlige ekspansion for skovbruget i regionen har gjort det muligt at generere gode, stabile indtægter i de seneste 200 år, og vurderingen er, at det vil fortsætte.

Fuggerei er de mest kendte af Fuggerfamiliens filantropiske projekter. Senere i samme århundrede blev der oprettet flere stiftelser. En af dem var Holz- und Blatternhausstiftelsen, grundlagt af Anton Fugger, der boede i nummer 40-42. Her blev patienter, der var ramt af syfilis behandlet med kviksølv.

For tiden ledes Fuggerstiftelsen af Maria-Elisabeth Gräfin Thun-Fugger, født Gräfin Fugger von Kirchberg. Andre medlemmer af stiftelsens bestyrelse er Alexander Graf von Fugger-Babenhause og Maria-Theresia Gräfin Fugger-Glött. Gennem disse personer er alle de tre endnu eksisterende grene af Fugger-familien repræsenterede. Stiftelsen er siden 1998 blevet administreret af Wolf-Dietrich Graf von Hundt. Omkring 50 personer er i dag ansat i stiftelsen, og man får også støtte af en del frivillige. Gisel er en af dem.

At besøge Fuggerei

Fuggerei ses i dag som en af de største seværdigheder i Augsburg. Mange besøgende nyder godt af området som en lindrende oase og kommer tilbage gang på gang, fortæller Gisel.

Fuggerei har traditionelt været åbent for besøgende og vi har i dag åbent hver eneste dag året rundt undtagen juleaften. Men der har selvfølgelig været begrænsninger den seneste tid i forbindelse med covid-pandemien.

Vil man se Fuggerei, må man betale entre' til museet, til den tidligere nævnte bunker og til fremvisning af boligområdet. Man kan købe årskort, og stiftelsen har valgt at sælge billetter billigere til beboere end til folk udenfor. Handikappede kan besøge området, da det meste af Fuggerei er handicapvenligt. Man kan sagtens tage hunden med sig, men den skal så føres i snor.

Museet lå frem til anden Verdenskrig i en af lejlighederne i Fuggerei, men har siden 1955 ligget i Wellenburg-slottet, der i 1538 blev købt af Jakob Fugger, far til Jakob den Rige. I slottet findes Fuggereis centrale administration, men for øvrigt er slottet også privatbolig.

Gisel pointerer, at det er vigtigt at tage hensyn til beboernes integritet. Så vi er strikte med at kræve god etikette af beboerne, siger han.

(Oversættelse fra svensk ved Lisbeth Rütz).

Gade i Fuggerei. Foto: Wikimedia Commons.

Assisi, der ligger på en solrig bjergskråning 170 km nordøst for Rom, er et sammenspil af historie, legende og kunstnerisk skønhed, og både turister og pilgrimme strømmer dertil.

Her hviler fredsmægleren, tiggermunken og hippieforbilledet

Frans af Assisi er en af kristendommens vigtigste historiske figurer. Hans menneskesyn og livssyn fornyede Den katolske Kirke og fortsætter med at inspirere millioner af kristne verden over. Han levede og døde i byen Assisi.

Tekst og fotos: Martin Bjørck

REJSEBREV En kvindelig skikkelse med foroverbøjet hoved står for enden af det mørke rum med det buede, lavt hængende loft. Et svagt skær fra den lave belysning afslører, hvordan hendes hænder rører ved det sorte jerngitter, der omkranser de to stensøjler ved alteret. Hendes fingre er flettet ind i tremmerne, mens der kommer en hviskende og messende lyd fra hende. Hun står der i nogen tid, og da hun træder et skridt tilbage, fører hun højre hånd op til sit ansigt og kysser håndryggen, inden hun gør korsets tegn. Med dukket nakke vender hun sig om og bevæger sig stille ned af den smalle gang mellem træbænkene. Hun går forbi de få mennesker, der ligesom hende selv er kommet til dette helt særlige sted for at bede en bøn i stilhed.

Vi er i krypten under Basilica di San Francesco – også kaldet San Francesco-kirken – i den umbriske by Assisi. Det er hér den hellige Frans af Assisi ligger begravet.

Hans jordiske rester er placeret i en sten-kiste, som står ophøjet bag det sorte jerngitter. Frans af Assisis sidste hvilested besøges årligt af hundredtusindvis af pilgrimme, for hvem han – Italiens skytshelgen – repræsenterer noget ganske specielt.

Frans af Assisi levede mellem 1181 og 1226, grundlagde munkeordenen franciskanerne og fravalgte et privilegeret liv i rigdom til fordel for en tilværelse som tiggermunk i sympati med de fattige. Han blev ophøjet til helgen blot to år efter sin død, og samtidig begyndtes opførelsen af Basilica di San Francesco.

Frans' jordiske rester blev i 1230 flyttet fra det midlertidige gravsted i kirken, der i

dag hedder Santa Chiara, også beliggende i Assisi. I 1818 blev de genopdaget under gulvet i basilikaen, og pave Pius VII fik dem flyttet til en nyopført krypt i basilikaen.

Vendte rigdom ryggen

Byen Assisi ligger på en bjergskråning i det grønne og frodige umbriske landskab i det centrale Italien. Den smukke middelalderby med dens bilfri gader og rosa og beigefarvede huse anses for at være et af Italiens helligste steder, og i centrum for den åndelige atmosfære, som gennemsyrrer Assisi, og som får pilgrimme til at flokkes til byen hvert år, står Frans af Assisi – bysbarnet som vendte rigdom ryggen til fordel for et liv i fattigdom og askese.

Frans havde en ubekymret opvækst i en velhavende familie, og et liv som handelsmand lå i kortene.

Men Italien var plaget af store og voldsomme konflikter provinser og byer imellem, og Frans så med egne øjne, hvordan borgerkrigen med nabobyen Perugia ødelagde Assisi. Han gik i krig, og historiebøgerne beskriver ham som en person, der blev grebet af datidens ridderidealer og søgte anerkendelse for sine krigsgerninger. Han tilbragte et år som krigsfange, og da han atter blev fri, drog han fastende ud for at deltage i de kristne korstog. Men han blev ramt af sygdom, og svækket måtte han vende hjem til Assisi.

Under rekonvalescensen begyndte han at tænke dybere over sit liv, og hans længsel efter anerkendelse forsvandt. En dag oplevede han, under bøn i det forfaldne San Damiano kapel lidt udenfor byen, at Jesus

Kristus på krucifikset i kirken bad ham om at genopbygge kirken. Op igennem sine 20'ere lagde Frans afstand til sit tidligere liv og begyndte at trække sig tilbage for at bede og at tage sig af de svageste i samfundet, dengang de spedalske. Han forærede sine ejendele væk, begynde at leve et liv i fattigdom som tigger, mens han rejste rundt og forkyndte evangeliet, og inspirerede andre til at gøre det samme.

Revolutionerende metoder

Frans gjorde det til sit livs mission at skabe fred og gensidig forståelse mennesker imellem, og var revolutionerende i sin fremgangsmåde: Hvor han få år forinden havde været på vej i korstoget, tog han og hans følge i 1219 på pilgrimsrejse til Ægypten, hvor han forsøgte at gå i dialog med muslimernes sultan, al-Kamil. Frans tilbød at bevise kristendommens sandhed ved en ildprøve, men det tillod Al-Kamil ikke. Sultanen lod sig dog ikke omvende, men resultatet af deres samtaler og diskussioner om religion betød, at Frans fik lov til at prædike for de muslimske styrker, inden han drog videre.

Den hellige Frans viste i det hele taget nye måder at leve sin tro på. Som sognepræst Lene Højholt skrev i Kristeligt Dagblad i 2012: "Frans' vej blev at leve sig ind i Jesu liv og at møde ham ikke kun – som det var almindeligt i tiden – som den opstandne frelser, men som mennesket Jesus, der vejleder og hjælper mennesker, og som deler kår med alle lidende".

I de nykristne hippiemiljøer i 1960'erne og 70'erne blev Frans ofte citeret, fordi hele hans tankegang om al tings forbundethed talte direkte ind i tidens mantra 'Peace, Love and Harmony'. Frans omtales af samme grund som en af de første miljø- og dyreaktivist, og hans inspiration rækker langt ind i nutiden. Således tog kardinal Bergoglio sit pavenavn efter Frans af Assisi. Da han blev indsat i 2013 sagde han: "Hvor kunne jeg tænke mig en fattig Kirke, der er for de fattige", og omtalte Frans af Assisi som sit forbillede og beskrev ham som "fattigdommens mand, fredens mand – manden, som elsker og beskytter skabelsen".

Den hellige Clara (1194-1253) blev ligesom Frans født i en rig familie. Hun blev påvirket af Frans' prædikener, og palmesøndag 1212 stak hun som 18-årig af hjemmefra og sluttede sig til Frans' følgere. Sammen med sin søster Agnes og andre tilhængere dannede hun et kloster i San Damiano og clarisserordenen. Hun blev helgenkåret i 1255. Foto: Wikipedia.

San Francesco-kirken er prydet af 28 fresker med scener fra Frans' liv, udført af maleren Giotto di Bondone, hvis stil i øvrigt var en stor inspiration for Michelangelo, da denne malede de velkendte loftsmalerier i det Sixtinske Kapel i Rom.

En farverig dansk munk i Assisi

Det stod bestemt ikke skrevet over Erwin Jürgensens vugge, at han skulle ende som katolsk munk i Assisi. Alligevel valgte han som 40-årig at blive franciskanerbroder Theodor efter et liv som bl.a. kok, bartender og højskolelærer.

Tekst: Keld Dahlwad

ANMELDELSE Den måtte jo komme, bogen om broder Theodor og hans liv som franciskanermunk i Assisi. Maria From – kommunikationschef med egen virksomhed og Bo Pedersen, tidligere journalist ved DR og nu kommunikationsdirektør – har skrevet en utrolig spændende og velskrevne beretning om at være franciskanermunk (hvis ordensregler går tilbage til 1209) i et moderne samfund. Bogen fortæller også, hvad der hændte på vejen dertil for dansk-tyske Erwin Jürgensen, som mange danskere kender som broder Theodor. Navnet Theodor tog han, da han aflagde de hellige ordensløfter: navnet stammer fra græsk og betyder 'Guds gave'.

Mange kender broder Theodor gennem hans virke som rundviser ved San Francesco basilikaen i Assisi, hvor talrige danskere og skandinaver i tidens løb har haft glæde af hans levende og lærerige omvisninger. Hertil kommer, at broder Theodor hvert år er i Danmark dels for at holde ferie, men måske primært for at holde foredrag. Mange udenfor Den katolske Kirke kender ham måske også gennem medierne, hvor han jævnlig er gæst. Således har han fx deltaget i et tv-program med komikeren Jan Gintberg og senest – i forbindelse

med udgivelse af bogen – har han været interviewet i TV2 nyhederne og "Go aften Live". Der er også skrevet mange artikler om ham, og han har en stor vennekreds, som fx omfatter sangeren og musikeren Michael Falch.

Bogen Broder Theodor: Vejen til et liv som munk i Assisi veksler mellem at fortælle fra de mange omvisninger i San Francesco basilikaen og en række tilbageblik fra broder Theodors liv. Det giver bogen dynamik, og som læser glæder man sig til hvad næste kapitel mon indeholder: Er vi mon i kirken for at høre om den hellige Frans' liv, om de mange og smukke fresker, nogle af de mange og ofte spændende spørgsmål som turisterne stiller broder Theodor, eller skal vi høre mere om hans spændende livsforløb?

For broder Theodor har haft et interessant liv. Han blev født i Flensborg i 1947 i et land, som var i knæ efter 2. Verdenskrig. Familien var fattig og måtte hutle sig gennem tilværelsen. Den unge Erwin drømte om at blive præst, men dumpede til optagelsesprøven til Duborg skolen – det danske gymnasium i Flensborg – og blev derfor aldrig student. I stedet blev han udlært som bager og kok i Horsens. Senere

Et helligt sted

Når man som besøgende – 800 år efter den hellige Frans' død – bevæger sig rundt i Assisi, som undertegnede gjorde det en corona-tom dag i juni, er det umuligt ikke at lade sig mærke af den særlige stemning, som præger byen, hvor troen er i højsædet.

"Her har jeg mødt en intensitet og dybde i det religiøse liv, som jeg ikke har mødt andre steder", formulerede sognepræst Lene Højholt sig, da hun i Kristeligt Dagblad beskrev sin oplevelse af Assisi.

Nonner og munke ser man overalt, og butikker, der sælger kristne artefakter og souvenirer, findes på hvert gadehjørne.

I Santa Chiara-kirken kan man se de jordske rester af den hellige Clara af Assisi, kvinden, der som ung lod sig inspirere af Frans af Assisi og forlod et liv i luksus for at tjene som nonne. I samme kirke er beklædningsgenstande såsom kåber og sandaler båret af Frans af Assisi og Clara udstillet.

I den øvre del af San Francesco-kirken – som også er hovedkirke for konventualerne, der tilhører franciskanerordenen – kan man nyde den store maler Giotto di Bondones freskoer, der viser 28 scener fra Frans' liv på de store kirkevægge. Giotto di Bondones stil var i øvrigt en stor inspiration for Michelangelo, da han malede loftsmalerierne i det Sixtinske Kapel.

En oplevelse, man ikke bør snyde sig selv for, hvis man er i Assisi, er vespersang i det gamle San Damiano kapel, som ligger cirka 15 minutters gåtur uden for bymuren, ned af bakken for enden af rosenbuskede alléer. Det var hér, at Frans' hørte Jesus Kristus tale til sig fra krucifikset i kapellet om at gå ud og genopbygge Kirken.

arbejdede han som bartender i en natklub, var fabriksarbejder og højskolelærer. Men drømmen om teologi var ikke glemt, så i 1983 begyndte han på HF. Dengang havde han hverken erfaring med den hellige Frans, Assisi eller Den katolske Kirke.

Religion og psykologi var de to fag, som interesserede ham mest på HF-studiet, og her fik han en lærer som skulle få afgørende indflydelse på hans videre liv. Hun hed Lene Højholt, var folkekirkepræst i Ebeltoft og meget optaget af den hellige Frans af Assisi. Hun arrangerede i 1984 en tur til Assisi for HF-holdet. Erwin takkede i første omgang 'nej', men blev efter en snak med de andre på holdet så nysgerrig, at han ringede til Lene Højholt og spurgte, om der fortsat var en ledig plads. Turen til Assisi lagde kimen til hans nuværende liv.

Disse linjer er blot en forsmag på de mange spændende episoder i broder Theodors liv. I bogen kan du også læse historien om hvordan han blev optaget på teologi, men besluttede sig for at springe fra, eller hvordan han fik sit kald, tiden som postulante og novice, hvordan hans mor var med til hans løfteafleggelse, og mange andre spændende episoder på hans livsvej.

Broder Theodor er ikke bange for at give sin mening til kende om mangt og meget fra kirkepolitiske spørgsmål til de mange spørgsmål, som optager almindelige danskere. Han har fx mange gode betragtninger om ordenslivet, hvordan man bliver en god ordensmand, hvordan man håndterer frafald samt spørgsmålet om de seneste skandaler i Kirken.

Broder Theodor: Vejen til et liv som munk i Assisi er illustreret med en mængde stemningsfulde billeder fra Assisi og af broder Theodor selv, krydret med mange episoder

"Frans åbnede også for et helt nyt syn på naturen, for han så alt som skabt ved Guds ord", forklarer Lene Højholt: "For ham rummede alt i naturen derfor et ord fra Gud, og det fik ham til at møde alt med respekt og kærlighed".

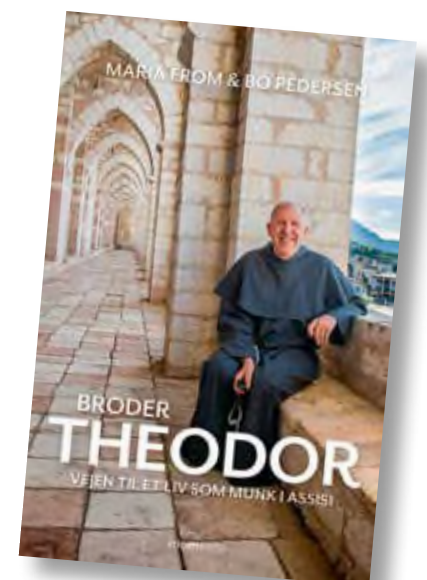
Ved aftenstide kl. 19 var undertegnede til stede, og munke uddelte nodeblade til fællessang. På grund af coronarestriktionerne var der opsat stole udenfor og vinduet til kapellet stod åbent. Det var rørende at høre munkenes sang og fuglefløjt i samstemmende på denne måde, mens solen stod lavt og kastede et blødt lys udover bjergdalen.

fra hans rundvisninger i San Francesco basilikaen.

Bogens forfattere har fulgt broder Theodor gennem flere år, og deres kendskab til Den katolske Kirke er med til at højne bogens kvalitet såvel faglig som litterært. Med andre ord en bog, som jeg varmt kan anbefale alle, der synes det er spændende at læse om et usædvanligt livsforløb og/eller interesserer sig for den hellige Frans' liv.

Køb den! Pengene er givet god ud for en bog på 260 velskrevne og letlæste sider med smukke stemningsfulde billeder fra byen Assisi og bogens hovedperson.

'Broder Theodor: Vejen til et liv som munk i Assisi'. Maria From og Bo Pedersen. Forlaget Momenta, 2021. 260 s. ill., pris kr. 299,95.

Jomfru Maria lever i danske kirkers middelalderkunst

Ny bog om Jomfru Maria-værker i dansk middelalderkunst viser, at Jomfru Marias liv blev afbildet med stor kreativitet i middelalderens danske kirker – og både apokryfe tekster og den folkelige tro var med til at udvikle nye motiver af hende.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

KIRKEKUNST ”Og et stort tegn viste sig på himlen, en kvinde klædt i solen, med månen under sine fødder og med en krone af tolv stjerner på sit hoved...” Sådan lyder en passage fra Johannes’ Åbenbaring i Det Nye Testamente. Teksten fortsætter med en beskrivelse af, hvordan kvinden føder i smerte, og hvordan en drage angriber barnet, som reddes af ærkeenglen Mikael.

Men hvordan skulle visionen forstås? Når man ser på en række middelalderlige motiver i kirkekunsten, er det tydeligt, at en udbredt udlægning var, at kvinden i Åbenbaringen var Jomfru Maria. Hvorfor og hvordan det gik sådan, er blot noget af det, man kan læse sig til i en ny bog af Knud Torm.

”I oldkirken blev det ivrigt diskuteret, om den apokalyptiske kvinde i Johannes’ vision skulle tolkes som et symbol på Kirken, eller om det rent konkret handlede om Jomfru Maria, som skulle føde og også fødte Kristus i smerte og yderste nød. At kvinden i Johannes’ Åbenbaring føder i smerte, var dog et problem i denne sammenhæng, fordi Jomfru Maria ikke er ramt af arvesynden og dens konsekvens, at kvinden skal føde i smerte. Det gjorde hun heller ikke i Betlehem,” fortæller han.

”I stedet udviklede man den antagelse, at Johannes havde et syn af, hvad der vil indtræffe i frelseshistorien, når Kristus vender tilbage til Jorden i de sidste tider –

og smerten kan her tolkes som en smerte i Marias sind.”

I løbet af middelalderen blev tolkningen af hende som Maria under alle omstændigheder dominerende – ikke kun i teologiske skrifter, men også i ikonografien, blandt andet i altertavler og på kalkmalerier. Også i Danmark blev motivet med Maria på måneseglet udbredt i høj- og senmiddelalderen, og selv om mange Maria-motiver formodentlig er gået tabt, er der stadig mange afbildninger af Jomfru Maria og de væsentlige begivenheder i hendes liv tilbage i danske kirker.

Hvilke motiver der er tale om, og hvad de siger om kirkens og de troendes forestillinger om Jomfru Maria i middelalderen, er emnet for en ny bog, ”Jomfru Marias liv. Fremstillinger i dansk middelalderkunst, Bibelen og apokryferne”, som udkom i slutningen af maj på forlaget Multivers.

Bogens forfatter er Knud Torm. Han er uddannet cand.mag. i tysk og kristendoms-kundskab og har i omkring 20 år beskæftiget sig med afbildninger af Jomfru Maria i kunsten, især kirkekunst i middelalderen. Han er vokset op som præstesøn i et folkekirkeligt hjem og fik interesse for teologi og kirkekunst med hjemmefra. Senere fik han under rejser i Mellem- og Sydeuropa for alvor øjnene op for Marias enorme rolle i kirkekunsten og begyndte mere systematisk at undersøge, hvordan hun blev fremstillet i alterbilleder, på kalkmalerier, døbefonte og andre steder i danske kirker.

”Jomfru Maria har fascineret mig i mange år, og når man rejser i katolske lande, er det jo tydeligt, hvilken enorm betydning hun har i den katolske kirkes teologi og i folketroen. Det er i sig selv spændende. Men min interesse blev for alvor vakt af motivet med Maria på måneseglet. Det er det motiv, der var min drivkraft til at undersøge hele feltet af fortællende Maria-motiver – altså motiver, der ikke er ren repræsentation af hende, men fortæller om bestemte begivenheder i hendes liv,” fortæller Knud Torm.

Han fandt hurtigt ud af, at i mange Maria-tavler, også i dansk middelalderkunst, rummer midterfeltet den apokalyptiske madonna, mens sidefløjene typisk gengiver kendte historiske scener fra Marias tidlige år.

”Det er ikke for meget sagt, at Maria-tavler kommer på mode i senmiddelalderen, også som højaltertavler på kirkens fornemste plads, og her ses ofte blandt andet motivet Maria på Måneseglet, som altså kan tolkes som en vision om en

Joakim og Annas møde foran Den Gyldne Port i Jerusalem. Sæby Kirke, Vendsyssel. 1510-23. Foto: Kirsten Trampedach, Nationalmuseet.

begivenhed, der kommer til at finde sted i Marias liv – efter hendes død og himmelkroning,” siger han.

Baggrunden for Jomfru Marias store popularitet i kirkekunst og den folkelige tro var bl.a., at hun på kirkekoncilet i Efesus i 431 blev ophøjet til at være Guds Moder. Det affødte en omfattende mariansk billedkunst, og det ene motiv efter den anden med tilknytning til Maria voksede frem i de følgende århundreder – hjulpet på vej af både teologer og lægfolk.

”Meget tyder på, at Jomfru Maria-afbildningerne ikke kun skabte eller styrkede folks tro, men at der også var trosforestillinger blandt almindelige mennesker, som efterhånden blev optaget i ikonografien,” siger Knud Torm.

Udviklingen af nye Maria-motiver i ikonografien kulminerede i de første årtier af 1500-tallet, samtidig med at reformationen satte ind i Nordeuropa.

”I den protestantiske Kirke ophørte Maria-dyrkelsen efterhånden, men efter min opfattelse var den ganske svær at udrydde, fordi folks veneration for Maria stadig var meget udbredt,” fortæller han. De reformatoriske myndigheder forsøgte at udrydde Maria-dyrkelsen ved at skrive advarende ord på altertavler med Maria og andre helgener. Men den marianske ikonografi blev ikke smidt ud af kirkerne, kalket over eller på anden vis ødelagt som en umiddelbar følge af reformationen, og ny mariansk kunst kom endda til, efter at lutherdommen havde sejret.

”Kasseret udsmykning havnede ofte på kirkeloftene og overlevede på den måde til vore dage, hvor det mange steder er blevet stillet op på ny i kirkerne eller på et museum. Derfor kan vi stadig undersøge og glæde os over den del af vores kulturelle og kristne arv,” siger Knud Torm.

I sin bog gennemgår han i 19 kapitler eksempler på Maria-afbildninger, der skildrer begivenheder i hendes liv fra fødslen til herliggørelsen af hende i forbindelse med, at hun dør – og som sin søn genopstår legemligt på tredjedagen, hvorefter hun tages op i himlen og kronet til himmeldronning af Kristus. Faktisk er der også afbildninger af begivenheder med, som finder sted før Marias fødsel, bl.a. eksempler på afbildninger

af Jomfru Marias ubesmittede undfangelse. Her vises det, hvor Maria blev undfanget, da hendes forældre, Joakim og Anna, som havde været barnløse i mange år, mødes foran Den Gyldne Port i Jerusalem i en omfavelse – og i nogle afbildninger også i et kys. Dogmet om den ubesmittede undfangelse, som blev fastslået af pave Pius IX i 1854, var ikke en ny ide, men en teologisk teori, som kendes langt tilbage i kirkehistorien – og har givet sig udslag i mange kunstværker, fortæller forfatter.

”Der findes ikke ret meget stof om Marias liv i Bibelen, men der er et righoldigt materiale om hende i apokryferne og i tekster af kirkefædre og prædikener fra middelalderen. Disse tekster afslører en intens interesse for at forstå Marias rolle i frelseshistorien, og den interesse afspejles i billedkunsten,” siger han.

Også i relation til Jomfru Marias død findes mange overvejelser og beskrivelser i sene apokryfer og teologiske skrifter. ”I kunsten ser vi afbildninger af det, der kaldes Marias anden bebudelse, hvor englen Gabriel for anden gang kommer med en bebudelse til Maria. Første gang var jo, da han i Nazaret bebudede hende, at hun skulle føde Jesus. Den anden bebudelse består i, at Gabriel igen kommer til hende – denne gang med en palmegren fra Paradis – for at forberede hende på døden. Hun får dermed mulighed for at forberede sig på sin død, gøre bod, modtage nadveren og den sidste olie. På den måde bliver Marias død for de troende et eksempel på den rette måde at dø på. Men motivet er dog sjældent i Danmark”, fortæller Knud Torm.

Marias død, himmelfart og himmelkroning er populære motiver i middelalderkunsten og findes også i Danmark.

”Marias himmelkroning er et meget udbredt motiv. Hun bliver brud i Himlen, hvor hun bliver gift med sin søn. Han er brudgommen, der kroner hende. I dag vil folk nok forstå det i overført betydning; men i middelalderen blev det opfattet meget mere konkret. Der findes mange fortællinger om, hvordan brylluppet fandt sted”, siger Knud Torm.

Med sin bog forsøger han at råde bod på den oversete plads, som Maria hidtil har haft i analyserne af dansk middelalderkunst. Men emnet er langt fra udtømt, og han har planer om endnu en bog, der specifikt skal dykke ned i Marias død, himmelfart og himmelkroning.

”Jeg sporer en stigende interesse for Jomfru Maria i Danmark. Der er udkommet flere bøger om hende de seneste årtier, og der afholdes kurser om hende med stor tilslutning”, siger han.

Knud Torm: Jomfru Marias liv. Fremstillinger i dansk middelalderkunst, Bibelen og apokryferne. Forlaget Multivers. 201 sider. Udkommet maj 2021.

Midtskabet med Maria på Måneseglet. Foto: Jens Bruun, www.altertavler.dk.

At være Kirke under og efter coronaen

Pastoralrådsmødet 12.-13. juni blev holdt på bagkanten af pandemien.

Tekst og foto: Niels Messerschmidt

RÅDSMØDE ”Det er mærkelige tider”. Med disse ord indledte Lilian Kristensen sin formandsberetning på mødet på Milling Hotel Park i Middelfart, med henvisning til pandemien som (forhåbentlig) er ved at klinge af. Den har nemlig været skyld i to aflyste pastoralrådsmøder, hvoraf det ene blev erstattet af et virtuelt møde om Ansgarstiftelsens budget.

Coronaen har naturligvis også fyldt meget på forretningsudvalgets møder siden sidste pastoralrådsmøde. ”Det er vist kun få FU-møder, hvor emnet ’Corona og Kirken’ ikke er blevet vendt. Hvad er reglerne? Hvordan går det? Der har været nok at snakke om”, sagde Lilian videre i sin beretning.

At vi endnu ikke er vendt tilbage til normale tilstande, vidnede det beskedne fremmøde om, hvor der op til mødet var indløbet tyve afbud.

Flere bekymringspunkter

En stor del af biskoppens orientering berørte de udfordringer, vi som bispedømme bør bekymre os om, fx de lovtiltag, der – selv om de primært retter sig mod muslimer – rammer alle trossamfund uden for Folkekirken: dét Czeslaw kaldte ’genopdragelseskurset’ i danske værdier for udenlandske forkyndere, og tvangsoversættelsesloven, som – hvis den vedtages i sin oprindelige form – vil kunne pålægge os store arbejdsbyrder. Dertil kommer ’donationsloven’,

Søster Hildegard Doods med én af Pastoral-Centrets udgivelse, ’25 spørgsmål om katolsk tro’. I baggrunden ses Pastoral-Centrets leder Marcelino Gauguin.

der skal forhindre, at udenlandske donationer til fx moskébyggeri knyttes sammen med krav om en bestemt type af forkyndelse og religiøs praksis – bekymrende for os i lyset af, at bispedømmet årligt modtager store tilskud fra udenlandske velgørere.

Endnu en grund til bekymring er, ifølge biskoppen, visse politikeres udtalelse om, at modstanden mod abort er en ’udansk værdi’. Statsministeren har i forlængelse heraf udtalt, at ”retten til abort er kommet for at blive og er ikke noget, vi kan røre ved”. ”Man kan derfor frygte, at der fremover bliver der visse ting, man ikke tør sige offentligt, fordi de strider mod såkaldte danske værdier”, sagde biskoppen.

Treleddet synodal proces

Biskop Czeslaw orienterede også om et nyt treleddet projekt, som er undervejs fra pave Frans, og som sigter på at konkretisere begrebet ’synodalitet’ [se KO nr. 8] gennem at styrke samspillet mellem Kirkens hierarki og lægfolket. Som led i pavens ønske om en større decentralisering af Kirken og til formålet har bispesynodens sekretariat udarbejdet et forløb i tre faser: I den indledende fase får de lokale bispedømmer engang i efteråret tilsendt et arbejdsdokument og spørgeskema, som skal returneres til synodese sekretariatet i løbet af foråret. Senere indledes en lignende proces på kontinentalt niveau, og hele forløbet kulminerer med en bispesynode om synodalitet i Rom i 2023.

I tilknytning hertil omtalte biskoppen kort ’den synodale vandring’ i Tyskland, som han så som en kilde til bekymring, fordi mange af de emner, som her er til debat (fx det forpligtende cølibat, kvinders ordination og Kirkens seksualmoral) vil kunne skabe en del frustration blandt det tyske lægfolk og visse gejstlige, når det går op for dem, at eventuelle beslutninger truffet på den synodale vandring ikke vil kunne føres ud i livet uden også først at være blevet drøftet og vedtaget på internationalt niveau og siden godkendt af Vatikanet.

”Det er svært at se, hvor det ender, og

Caritas Danmarks generalsekretær Maria Hammershøj – her i munter samtale med Pastoralrådets formand Lilian Kristensen (t.v.) – fortalte levende om organisationens mange indsatsområde internationalt som nationalt.

hvad det ender med”, mente biskoppen.

Paul Jørgensen fra Skt. Annæ menighed bad biskoppen om at konkretisere, hvordan han havde tænkt sig, at denne høring af lægfolket skulle finde sted i vores bispedømme, og hvem, han havde tænkt sig, skulle styre den lokale proces. ”For det haster, da processen skal være færdig til april næste år”, sagde Paul Jørgensen.

Biskoppen svarede, at han p.t. kun havde modtaget tidslinjen for den samlede synodale proces, men fortsat mangler arbejdsdokumentet og spørgegæret. Han mener dog, at et halvt år er nok til foretage en eller anden form for høring, også selv om det måtte betyde, at man skulle indkalde til et ekstraordinært pastoralrådsmøde inden næste forår.

Pandemiens aftryk

Forud for lørdagens gruppearbejde havde generalvikar Niels Engelbrecht i sit oplæg sammenfattet pandemiens påvirkning af Kirkens liv i bispedømmet i de forskellige faser under nedlukningen og den senere oplukning med visse restriktioner. Han fremhævede især de mange kreative online-aktiviteter, som var blomstret op, fx streamede messer, rosenkransandagter, tilbedelse og undervisning, ligesom den telefonservice for enlige/ensomme på ti sprog, som Caritas og DUK i samarbejde stod for.

Generalvikaren konstaterede, at ”nedlukningen og de fysiske restriktioner har betydet et markant fald i kirkelige handlinger”. I perioden var der 24% færre dåb, vielser i Danmark og udlandet faldt med hhv. 40 og 62%, antal konversioner med 39%, kirkegangen med 49% og antal uddelte kommunier med 52%.

Hvad vil det betyde for Kirkens liv i frem-

tiden? spurgte generalvikaren retorisk. Har mange vænnet sig fra at gå i Kirke, hvilket allerede kunne aflæses under den første nedlukning, og kan vi frygte, at det bliver permanent? Og vil liturgien vende tilbage til dét, vi kender med brugen af vievand, fælleskalk og fredshilsen?

”Det er ret usikkert, hvordan det vil udvikle sig”, sagde han. ”Vi er nødt til at indstille os på, at der vil komme en længere periode, hvor vi ikke kan gøre sådan, som vi har været vant til”.

Niels Engelbrecht sluttede sit indlæg med at spørge retorisk: ”Skal alt blive igen som før, eller er der chance for, at noget nyt kan spire frem?”

Langvarige virkninger

I det efterfølgende gruppearbejde var der enighed om, at de streamede messer kun delvist kan kompensere for den manglende messeadgang – og at den måske får os til at indse, hvor meget den fysiske deltagelse i messen og fællesskabet egentlig betyder for os som Kirke.

En gruppe fremhævede det problematiske i, at ikke alle præster havde overholdt restriktionerne og ”ikke havde forsvaret de ting, man troede, alle var enige om at overholde”. Fx havde der visse steder været problemer med at overholde biskoppens retningslinjer for uddeling af kommunion.

Endelig pegede andre på, at selv om vi så småt er ved at åbne op igen, vil det ikke være ensbetydende med, at alle igen kommer i kirke. Mange vil måske holde sig væk, især de ældre, fordi de fortsat er bange for at blive smittet. Derfor er det realistisk, mente mange, at der fortsat går en rum tid endnu, før det fulde kirkelige fællesskab er genoprettet, og folk atter kommer i kirke.

Regnskab med gode takter

Ansgarstiftelsen kom ud af 2020 med et positivt årsresultat på 24,6 millioner kroner.

ØKONOMI Bispeddømmets administrationschef Thomas Larsen præsenterede Ansgarstiftelsens 2020-regnskab med ord, mange gerne har villet høre længe: ”Vi har bragt regnskabet hen, hvor vi ikke år efter år akkumulerer store underskud”.

Årsregnskabet for 2020 afsluttes med et positivt resultat på i alt 24,6 mio. kr. (2019: 16,7 mio. kr.). Overskuddet stammer primært fra regnskabsmæssig gevinst ved salg af kursusejendommen Magleås, ligesom der i året været en stor

positiv kursregulering på beholdningen af værdipapirer.

Overskuddet tilgår den opsavede egenkapital, der pr. 31. december 2020 androg i alt ca. 309 mio. kr. (2019: ca. 285 mio. kr.).

Indbetalingerne til kirkeskatteordningen er fortsat stigende (6,8%) og udgjorde i 2020 i alt 19,3 mio. kr. Dette følger af flere års indsats for at øge deltagelsen blandt bispeddømmes medlemmer, herunder ansættelse af en kirkeskattekonulent fra ultimo 2018.

Trods den positive tilgang af kirkeskatteaftaler er det ikke lykkedes at opnå det for 2020 budgetterede provenu fra kirkeskatten på 21,5 mio. kr. Dette, oplyste Thomas Larsen, kan til dels skyldes, at aktivitetsniveauet i sognene har været reduceret i 2020 som følge af forsamlingsrestriktioner på grund af Covid-19. Indsatsen for at øge provenuet fra kirkeskatten vil fortsætte de kommende år til mindst 25 mio. kr. Det svarer til en stigning på yderligere 25-30% frem mod 2025.

Det ordinære driftsresultat udviser et resultat på -8,5 mio. kr. (2019: +4,4 mio. kr.).

I årsrapporten for Ansgarstiftelsens regnskab for 2020 står, at ”det er ledelsens vurdering, at Covid-19, trods alt, får meget begrænset betydning for Ansgarstiftelsen, og

der er heller ikke indtruffet andre begivenheder efter årsregnskabets afslutning, der væsentligt vil kunne påvirke vurderingen af Ansgarstiftelsens økonomiske stilling”.

I efteråret 2015 blev der vedtaget en ny økonomisk politik for bispeddømmet, som bl.a. medførte en reduktion i antallet af sogne og frasalg af en række kirker og øvrige bygninger (omtalt som ’Et nyt katolsk danmarkskort’). Implementeringsprocessen er ved at være tilendebragt. Salget af bygningerne har reduceret Ansgarstiftelsens fremtidige drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, og ”vi kan glæde os over, at det finansielle afkast fra reinvesteringen af salgsprovenuet har forbedret det finansielle resultat væsentligt”.

I morgenstjernens hus er der fred

Sankt Joseph Søstrenes retrætehus fejrer forsinket 25-års fødselsdag med bogudgivelse.

SPIRITUALITET Det er altid lidt farligt at tage på retræte. For der kan blive vendt op og ned på éns forestillinger om, hvad man egentlig har af opgaver. Efter en 30-dages retræte i Berlin i 1989 vidste sr. Ansgaria Riemann, at det var tid at forlade skolelederstillingen i Ordrup og søge nye veje. Sr. Ansgaria havde en tanke om, at hun gerne ville tage en uddannelse som retræteleder i USA. Det er en god idé. Gå videre med det, sagde søstrenes provinsråd til hende. Allerede i begyndelsen af 80'erne var sr. Emma Martensen blevet uddannet retræteleder i USA, og i Danmark var ordenen begyndt at give søstrene retræter med individuel vejledning. Da sr. Ansgaria kom hjem som ny retrætevejleder og præsenterede søstrenes provinsråd for sine tanker om et retrætehus i Danmark, var svaret igen – gå videre med det.

I de efterfølgende år lagde tingene sig til rette, så det blev muligt at indrette søstrenes rekreativt sted Stella Matutina på Strandvejen i Kokkedal til retrætecenter med plads til 20 personer. Idéen var at skabe en oase for oprigtigt søgende mænd og kvinder, og udgangspunktet var fra

begyndelsen økumenisk. I 1995 startede søstrene så med at give retræter på Stella Matutina – først for Sankt Joseph Søstrene, senere for andre. Især påske-retræterne blev hurtigt efterspurgt med biskop Martensen som vejleder. I 1997 og i 2002 kom sr. Regina og sr. Susanne hjem fra USA, som retræteledere. I dag ledes Stella Matutina af et søster-team på fem. Mange mennesker støtter søstrenes drøm om et retrætehus, og skaren af frivillige hjælpere i køkken og spisestue er stor.

Hele denne forunderlige historie blev foldet ud for Sankt Joseph Søstrenes mange venner den 19. juni på Stella Matutina. Søstrenes venner mødtes i anledning af udgivelsen af "Søg Gud", en bog skrevet af journalist og forfatter Malene Fenger-Grøndahl i anledning af retrætehusets 25-års jubilæum sidste år, hvor der jo ikke kunne festes på grund af pandemien.

"Det er ikke så svært, at stress er en folkesygdom – for hvis man hele tiden kæmper for at blive den bedste udgave af sig selv, bliver man aldrig god nok. I Morgenstjernens hus får længslen ro til at grave ned under overfladen. Her anes i stilheden det

hemmelige fællesskab, hvor hjerte taler til hjerte, sagde Jesper Fich O.P. i sin kærlige og meget personlige tale. Lige fra starten af nulserne har han været en af søstrenes faste støtter med daglig messefejring under retræterne.

Niels Nymann Eriksen, præst i Apostelkirken i Saxogade, har været en trofast gæst i huset lige siden, han var der for første gang i 2005. Her fik han tre vintre i træk på ugentlig basis lov til at være med i tidebønnerne og her oplevede han en fornyelse i sit eget åndelige liv. Han er selv opdraget med en analytisk tilgang til Bibelen. Men på Stella Matutina oplevede han i messerne og under vejledningen en mere åben tilgang til Bibelen med indlevelse, sansning og forestillingsevne, hvor man også konkret kunne identificere sig med de mennesker, Jesus mødte. Det blev en form for opbyggelse der gik lige til hjertet og åbnede Bibelens ord for ham på en helt anden måde, fortalte han.

Mange mennesker har oplevet, hvordan søstrenes retræter har ført dem tilbage til kirken. Det er meningen, fortalte sr. Gisela Heitz under middagsbønnen, at Stella Matutina skal være et sted, hvor mennesker kan udvikle sig og blive i Guds kærlighed. Her kan venskabet med Kristus vokse.

Vi har mere end nogensinde brug for retræter og åndelig vejledning i Ignatius' ånd, fastslog husets mangeårige ven, Ken Hughes S.J. i en videohilsen fra USA. Siden 1996 har han ledet retræter for Sankt Joseph Søstrene i Danmark og Norge.

Sr. Ansgaria bærer en tung sten og en lille blomst frem under middagsbønnen. Stenen symboliserer det hårde arbejde med at bygge op – blomsten vores skrøbelighed. Foto: Lisbeth Rütz.

Dagen viste, at søstrene har gjort en stor forskel i mange menneskers liv. De er blevet omsorgsfuldt modtaget i Stella Matutina, hvor de er blevet mødt med kvalificeret vejledning, og der er også blevet sørget for at få dem sendt godt hjem igen, sagde Malene Fenger-Grøndahl.

LR

Bogen "Søg Gud" udkom den 19. juni.

Tak for jeres vidnesbyrd

Afrikaniere i København samlede for at ære afrikanske martyrer.

HELGENFEST Den syngende procession går ind i Sankt Annæ Kirke, mens de svinger med grønne grene. Festligt ser det ud; men præsternes røde messehageler viser også, at vi mindes en blodig begivenhed.

Vi er samlede for at mindes noget, der har stor betydning for Uganda som ung, kristen nation. Hvert år den 3. juni takker de afrikanske menigheder i København de ugandiske martyrer for deres vidnesbyrd.

I slutningen af 1870'erne var katolske og anglikanske missionærer kommet til kongeriget Buganda, der lå der, hvor det nuværende Uganda er. Den 25. juni 1879 blev den første messe med dåb fejret i Mapeera-Nabulagala. Mange unge mennesker, der var tilknyttet hoffet, tog med begejstring imod kristendommen og var ivrige efter at sprede den. I begyndelsen blev missionærerne modtaget velvilligt; men da kong Mwanga II kom til magten i 1884, kom der snart en helt anderledes fjendtlig holdning mod kristendommen, og det skulle komme til at koste mange mennesker livet.

Fra 1885 til 1887 led i alt 45 mennesker

– 22 katolikker og 23 anglikanere – martyrdøden. Senere – i 1918 – kom yderligere to martyrer til. De var alle purunge – mellem 15 og 30 – og døde på barbarisk vis efter at være halshugget eller brændt levende. Meget tidligt så de troende dem som martyrer, og Namugongo, hvor de blev henrettet, er senere blevet valfartssted med en katolsk og en anglikansk kirke bygget til martyrerne ære. Uganda martyrerne blev kanoniseret af pave Paul VI den 18. oktober 1964.

"Vi bryster os af vores tolerance; men mange regeringer prøver at få folk væk fra troen. Værdierne i det moderne samfund kan mange gange være imod kristendommen og nogle gange ses kristne som en provokation i samfundet. Men hvis vi tilpasser os det moderne samfund, kan det sommetider være en fare for vores tro. Martyrerne var en stærk begyndelse for kirken i Uganda", sagde biskop Czeslaw til festmessen.

Den festlige messe var præget af lovsang og lovprisning af Gud. "I dag fejrer vi nogle mennesker, vi er meget stolte af. Martyrerne var privilegerede unge menne-

sker; men de opgav alt for at følge Kristus", sagde Michael Karugaba, charge d'affaires ved den ugandiske ambassade i Danmark til det efterfølgende samvær med dansk og afrikansk mad. Her blev stemningen løftet af forrygende afrikanske rytmer og dans.

Vi har nu to afrikanske menigheder i Danmark. Den ene samles i Vor Frue Kirke i Herlev, den anden i Jesu Hjerter Kirke på

Vesterbro. Præst for menigheden i Stenogade er ugandiske Simon Peter Ssemakula, der gør et stort opsøgende arbejde blandt afrikaniere i København og lejlighedsvis også besøger afrikaniere i Aalborg. Festen var arrangeret af DUCA – Danish Ugandan Catholic Association og DACC Danish African Catholic Chaplaincy.

LR

Kom til Haraldsted

Den årlige valfart til Haraldsted på Midsjælland afholdes i år søndag den 4. juli.

VALFART Bispedømmets ældste efterreformatoriske valfart – Haraldsted-valfarten – afholdes til ære for Sankt Knud Lavard, Sjællands værnehelgen, som blev myrdet i Haraldsted i 1131. Knud Lavard blev begravet i Skt. Bendts Kirke i Ringsted, og her blev han den 25. juli 1170 helgenkåret og skrinlagt.

Valfarten blev genoptaget i 1914, hvor daværende biskop Johannes von Euch deltog. Siden 1920 har den været gennemført hvert år.

Programmet for årets valfart er kort fortalt:

Klokken 14.00 holdes der åbningsandagt i Haraldsted Kirke. Herefter går man samlet i procession til kapelruinen, hvor der bliver læst valfartsmesse ca. kl. 15.00. Siden bæres sakramentet til kapellet i Knud Lavards Hus, der ligger i umiddelbar nærhed af kapelruinen, hvor der efterfølgende vil være mulighed for samvær og hvor der vil blive budt på traktament/forfriskninger. Valfarten afsluttes med en sakramental velsignelse.

Dette års valfart anføres af biskop Czeslaw Kozon.

For yderligere oplysninger kontakt venligst Ruth Simonsen tlf. 24 26 25 49.

Deltagerne i årets fejring af Ugandamartyrerne efter messen. Foto: Lisbeth Rütz

NEKROLOG ”For at bruge et bibelsk billede: Vi er alle på Emmaus-vejen, og Jesus siger: Frygt ikke – gå ud.” Sådan afsluttede Eva Nordentoft en artikel i magasinet *Katolsk dialog & information* i 2012. Artiklen var den anden af to, hvor hun på opfordring beskrev sit eget livsforløb og sit engagement i Den katolske Kirke og det økumeniske arbejde – ikke mindst hvad angår kvinders ligeberettigelse og stilling i kirken. I den sidste af de to artikler beskrev Eva Nordentoft, der dengang var fyldt 80 år, blandt andet sit engagement i Danmarks Katolske Kvinde Forbund (DKKF) og i WUCWO (*World Union of Catholic Women's Organisation*). Hun deltog flere gange i sidstnævntes internationale møder og generalforsamlinger, hvor hun var med som delegeret for Den katolske Kirke i Danmark. Hun var bl.a. i Guatimala i Mexico i 1991, hvor den store forsamling af kvinder fra hele verden satte fokus på indfødte folks rettigheder og kvinders ligeberettigelse og i 1995 i Canberra i Australien, hvor Vatikanet på forhånd havde henstillet til, at ordination af kvinder ikke kom på dagsordenen. Eva Nordentoft oplevede også, at en afrikansk kvinde råbte vredt til hende fra salen, efter at hun havde været på talerstolen og argumenteret for ansvarligt forældreskab med mulighed for brug af prævention. Året inden mødet havde den daværende pave Johannes Paul den 2. i en rundskrivelse om det kirkelige embede kategorisk afvist, at kvinder kunne blive præster i Den katolske Kirke. Australiske katolske biskopper støttede dog kvindeforsamlingen i, at de havde ret til selv at sætte deres dagsorden. ”Der blev kampen om ytringsfrihed internt i Kirken synlig,” som Eva Nordentoft skrev.

Eva Nordentoft lod sig hverken dengang eller i øvrigt slå ud eller kyse. Hun fortsat ufortrødent med at sætte de emner til debat, som for hende var brændende, afgørende og nødvendige at diskutere. Det gjaldt, som hun skitserede i artiklen, spørgsmål om kvinden og det kirkelige embede, prævention og overbefolkning, mulighed for at gøre cølibatet frivilligt for præster samt fælles nadver med andre kristne kirker.

Et fyrtårn i økumenien

”Eva Nordentoft var et fyrtårn i det økumeniske arbejde i Danmark og i Den danske katolske Kirke. Hun var et favnende, engageret og uhyre flittigt menneske, hvis insisterende facon sikkert også kunne gøre, at nogle stødte sig på hende”, siger professor MSO i teologi ved Aarhus Universitet Peter Lodberg, der lærte Eva Nordentoft at kende på Det Økumeniske Center i Aarhus i 1978, hvor hun netop var blevet forperson. Det blev begyndelsen på et langvarigt samarbejde omkring teologi, særligt i regi af Det Økumeniske Center, magasinet *Økumenisk Tid*, som de begge i en årrække sad i redaktionsgruppen for, samt i Det Økumeniske Fællesråd (nu Danske Kirkers Råd). Desuden var Eva Nordentoft i en årrække en af drivende kræfter i Teologi for Lægfolk, som Peter Lodberg i dag er en af hovedkræfterne i.

”Eva Nordentoft var en af Den katolske Kirkes stærke og indflydelsesrige kvinder i Danmark. Det er uden tvivl et egetræ, der nu er faldet,” siger han og tilføjer: ”Eva Nordentoft gjorde aldrig noget nummer ud af, at hun var kvinde, og hun blev aldrig valgt til en post eller en funktion, fordi hun var kvinde, men fordi hun havde så enormt meget at byde ind med teologisk og intellektuelt,” siger han.

Eva Nordentoft blev i det økumeniske

En markant skikkelse i dansk katolsk liv er død

Eva Nordentoft døde den 3. juni, 88 år gammel. Hun blev født i en katolsk familie i Tyskland og kom til Danmark i 1957, da hun giftede sig ind i en protestantisk præsteslægt. Hun engagerede sig herefter i økumenisk arbejde og i reformarbejde i Den katolske Kirke både lokalt, nationalt og globalt.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

arbejde kendt som en utrættelig forkæmper for retfærdighed og fred og var blandt andet aktiv i kirkernes anti-apartheid-arbejde.

Baggrunden herfor skal man blandt andet finde i hendes erfaringer i barndommen og ungdommen.

Eva Schlechta, som hendes pigenavn var, blev født i en katolsk familie i Frankfurt am Main i 1932. Faren var professor i filosofi, moren hjemmegående. Forældrene, som primært var optaget af Den katolske Kirkes historie og kulturelle traditioner, forlod Kirken, da Eva var barn, primært fordi de oplevede Kirkens hierarki som moralsk snæversynet, og fordi de ikke kunne acceptere den sympati for Det tredje Riges holdninger, som en del af Kirkens folk var præget af. Da Eva var syv år, blev forældrene skilt, og omtrent samtidig brød 2. verdenskrig ud. Hun flyttede med sin mor og lillebror til en lille by i Bayern, og her oplevede hun at blive set som fremmed. Hun har i en artikel om sin opvækst beskrevet, at hun og broren fik tæsk i skolen, og at familien måtte sulte under og især efter krigen. Da det efter krigen begyndte at strømme til med flygtninge, blev de mødt med fjendtlighed.

Erfaringen af sult og af mistro over for fremmede satte sig dybt i Eva som en sans for retfærdighed og en stor rummelighed

og åbenhed. Da hun selv stiftede familie, var der ofte mange gæster i huset i Aarhus, hvor hendes seks børn altid kunne invitere venner, kæresten og bekendte med hjem.

Efter studentereksamen fra pigegymnasiet i Garmisch-Partenkirchen fik hun stipendium til et års studier på College Mount Saint Vincent i New York, hvor der – noget usædvanligt i 1950 – også var sorte amerikanske kvinder og kinesiske stipendiater, og hvor det blev understreget, at Den katolske Kirke som verdenskirke ikke ville acceptere racisme.

Netop Kirkens globale dimension som et værn mod snæver nationalisme var et af Eva Nordentofts bidrag til det økumeniske arbejde i en dansk sammenhæng.

Kierkegaardstudier og etik

At Eva Schlechta kom til Danmark og blev gift ind i en protestantisk præsteslægt, skyldtes hendes interesse for Søren Kierkegaard. I gymnasietiden stiftede hun bekendtskab med Kierkegaard og besluttede at lære dansk for at kunne fordybe sig i hans skrifter. Mens hun læste filosofi og psykologi på universitetet i München, tog hun flere somre i træk til Danmark og sad på Det Kgl. Bibliotek i København og studerede Kierkegaard-håndskrifter. Under et af disse ophold mødte hun lægen Axel

Munk Nordentoft, og i 1957 flyttede hun til Danmark, og de blev gift. Hun har siden beskrevet, at hans familie var noget skeptiske over for at få en katolik ind i familien, og denne erfaring var medvirkende til, at hun engagerede sig i økumenisk arbejde.

I 1968 slog parret sig ned i Aarhus, hvor Eva Nordentoft hurtigt blev aktiv i den lokale katolske kirke og i økumenisk arbejde. Hun var medlem af menighedsrådet og sad i 20 år i bestyrelsen for Skt. Knuds Skole, hvor alle hendes seks børn gik, og i 1980'erne blev hun sammen med professor i naturvidenskabernes historie Olaf Petersen leder af Katolsk Forum, der behandlede kritiske og moderne spørgsmål til Den katolske Kirke. Desuden var hun 1978-93 forperson for Det Økumeniske Center i Aarhus og sad i styringsgruppen for ”Forum Teologi-Naturvidenskab” på Aarhus Universitet, hvor hun blev æresmedlem.

Ægteskabet med lægen Axel Nordentoft, som varede frem til 1985, var medvirkende til, at hun engagerede sig i spørgsmål om social etik og medicinsk etik, emner hun skrev bøger og artikler om og holdt foredrag om.

Hun havde fortsat kontakt til Tyskland, hvor familien tog på ferie 1-2 gange årligt, men besluttede hurtigt at blive dansk statsborger og insisterede på at tale dansk i hverdagen, også med pater Adolf Meister, der kom til Aarhus omtrent samtidig med hende, og som hun havde et nært forhold til gennem alle årene i Aarhus. Det var ham, der stod for begravelsen af Eva Nordentoft den 11. juni, hvor han i sin tale bl.a. sagde: ”Jeg husker den tid, hvor jeg som ny, ung sognepræst mødte hende i skole og menighed. Eva Nordentoft var meget inspirerende, velkvalificeret og god at samarbejde med. Hun stod for samfundsrelevant debat og kirkelig fornyelse. Hendes kompetencer var social etik, medicinsk etik, kvinder i Kirken, dansk teologi og den politiske teologi. I vores Kirke var hun selvskreven liturgisk lektor, kommuniionsuddeler, besøgte de syge og var gudstjenesteleder. Da præsterne engang efter en rejse til Polen kom for sent hjem, måtte Eva lede en søndagsgudstjeneste med kort varsel – og gjorde det næsten som en erfaren kvindelig præst!”

Hun nåede at opleve hele syv paver og var ikke lige begejstret for dem alle. Men hun var loyal over for Kirken og havde den holdning, at forandringer tager tid. Hun stolede på, at de bevægelser, der blev sat i gang i økumenien og i Den katolske Kirke efter Andet Vatikanconcil, nok skulle få sin virkning over tid. Da Det Økumeniske Center lukkede, fortsatte hun sit økumeniske arbejde ved bl.a. at være med til at etablere retrætestedet Skovhuset. Og da pave Frans kom til, var hun begejstret over hans fokus på social retfærdighed og på Kirken som en bevægelse, der skal gå ud og møde mennesker overalt.

De sidste år af sit liv led hun af demens og tiltagende svækkelse, men nød fortsat at komme ud – både i naturen og til messe og have besøg af de seks børn med ægtefæller, 11 børnebørn og fire oldebørn. Som hun skrev i sin artikel i 2012: ”Frygt ikke – gå ud”.

Eva Nordentoft. Privatfoto.

Juli

1. *grøn*. Torsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 116,1-2.3-4.5-6.8-9.
 R. Jeg kan vandre for Herrens ansigt i de levendes land.
 L.: 1 Mos 22,1-19. Ev.: Matt 9,1-8.
2. *grøn*. Fredag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 106,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Tak Herren, for han er god.
 L.: 1 Mos 23,1-4.19; 24,1-8.62-67. Ev.: Matt 9,9-13.
3. *rød*. Lørdag. THOMAS, apostel (f)
Gl.Ap.pf
 L.: Ef 2,19-22
 V. Sl 117,1-2
 R. Gå ud i al verden og forkynd evangeliet!
 Ev.: Joh 20,24-29
Bededag for præste- og ordenskald
4. *grøn*. 14. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Ez 2,2-5;
 V. Sl 123,1-2a.2bcd.3-4.
 R. Vore øjne er rettet mod Herren vor Gud, til han er os nådig.
 2.L.: 2 Kor 12,7-10.
 Ev.: Mark 6,1-6.
5. *grøn*. Mandag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *hvid*. **Antonius Maria Zacharia**, præst (†1539)
 V. Sl 91,1-2.3-4.14-15ab.
 R. Min Gud, jeg stoler på dig.
 L.: 1 Mos 28,10-22a. Ev.: Matt 9,18-26.
6. *grøn*. Tirsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød*. **Maria Goretti**, jomfru og martyr (†1902)
 V. Sl 17,1.2-3.6-7.8+15.
 R. I retfærdighed skal jeg skue dit ansigt, Herre.
 L.: 1 Mos 32,23-33. Ev.: Matt 9,32-38.
7. *grøn*. Onsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 V. Sl 33,2-3.10-11.18-19.
 R. Lad din godhed komme over os, Herre, for vi venter på dig.
 L.: 1 Mos 41,55-57; 42,5-7a.17-24a. Ev.: Matt 10,1-7.
8. *grøn*. Torsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød*. **Augustin Zhao Rong**, præst (†1815), og **lidelsesfæller**, martyrer (†1648-1939)
 V. Sl 105,16-17.18-19.20-21.
 R. Husk de undere, Herren gjorde *eller* R. Halleluja!
 L.: 1 Mos 44,18-21.23b-29; 45,1-5. Ev.: Matt 10,7-15.
9. *rød*. Fredag i 14. alm. uge (II Ps).
Villehad, martyr (†1572) (m)
 V. Sl 37,3-4.18-19.27-28b.39-40.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: 1 Mos 46,1-7.28-30. Ev.: Matt 10,16-23.
10. *rød*. Lørdag. KNUD KONGE, martyr, kongeriget Danmarks værnehelgen (†1086)(f)
Gl.Mart.pf.
 L.: 2 Krøn 24,18-22 eller 2 Kor 9,6-15
 V. Sl 31.3cd-4.6+8ab. 16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 Ev.: Matt 10,34-39
På Færøerne og i Grønland:
rød. **Knud Konge**, martyr (†1086) (m)
 V. Sl 105,1-2.3-4.6-7.
 R. I, der søger Gud, skal få nyt mod.
 L.: 1 Mos 49,29-33; 50,15-26a. Ev.: Matt 10,24-33.
11. *grøn*. 15. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Amos 7,12-15;
 V. Sl 85,9ab+10.11-12.13-14.
- R. Lad os se din godhed, Herre, og giv os din frelse!
 2.L.: Ef 1,3-14 *eller* 1,3-10.
 Ev.: Mark 6,7-13.
12. *grøn*. Mandag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Kjeld**, præst (†1150)
 V. Sl 124,1-3.4-6.7-8.
 R. Vi har vor hjælp i Herrens navn.
 L.: 2 Mos 1,8-14.22. Ev.: Matt 10,34-11,1.
13. *grøn*. Tirsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Henrik** (†1024)
 V. Sl 69,3.14.30-31.33-34.
 R. I ydmyge, søg Gud, og I skal få nyt mod.
 L.: 2 Mos 2,1-15a. Ev.: Matt 11,20-24.
14. *grøn*. Onsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Kamillus af Lellis**, præst (†1614)
 V. Sl 103,1-2.3-4.6-7.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 3,1-6.9-12. Ev.: Matt 11,25-27.
15. *hvid*. Torsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
Bonaventura, biskop og kirkelærer (†1274) (m)
 V. Sl 105,1+5.8-9.24-25.26-27.
 R. Evigt husker Herren på sin pagt *eller* R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 3,13-20. Ev.: Matt 11,28-30.
16. *grøn*. Fredag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Den salige Jomfru Maria af Karmel**
 V. Sl 116,12-13.15-16.17-18.
 R. Jeg løfter frelsens bæger og påkalder Herrens navn *eller* R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 11,10-12,14. Ev.: Matt 12,1-8.
17. *grøn*. Lørdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 136,1+23-24.10-12.13-15.
 R. Hans trofasthed varer til evig tid *eller* R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 12,37-42. Ev.: Matt 12,14-21.
18. *grøn*. 16. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Jer 23,1-6;
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6.
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 2.L.: Ef 2,13-18.
 Ev.: Mark 6,30-34.
19. *grøn*. Mandag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *rød*. **Apollinaris**, biskop og martyr (†75)
 V. 2 Mos 15,1b-2.3-4.5-6.
 R. Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.
 L.: 2 Mos 14,5-18. Ev.: Matt 12,38-42.
20. *hvid*. Tirsdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
Torlak, biskop (†1193) (m)
 V. 2 Mos 15,8.9.10+12.17.
 R. Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.
 L.: 2 Mos 14,21-15,1. Ev.: Matt 12,46-50.
21. *grøn*. Onsdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Laurentius af Brindisi**, biskop og kirkelærer (†1619)
 V. Sl 78,18-19.23-24.25-26.27-28.
 R. Herren gav dem brød fra himlen.
 L.: 2 Mos 16,1-5.9-15. Ev.: Matt 13,1-9.
22. *hvid*. Torsdag. MARIA MAGDALENE (f)
Gl. Sær1.pf
 L.: Højs 3, 1-4a *eller* 2 Kor 5,14-17
 V. Sl 63,2.3-4.5-6.8-9
 R. Min sjæl tørster efter dig, min Gud.
 Ev.: Joh 20,1-2.11-18
23. *hvid*. Fredag. BIRGITTA, værnehelgen for Europa (†1373)(f) *Gl.Helg.pf*
 L.: Gal.2,19-20
 V. Sl.34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
- R. Jeg vil prise Herren til alle tider.
 Ev.: Joh.15,1-8
24. *grøn*. Lørdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Charbel Makhluf**, præst (†1898)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 50,1-2.5-6.14-15.
 R. Du skal bringe takoffer til Gud.
 L.: 2 Mos 24,3-8. Ev.: Matt 13,24-30.
25. *grøn*. 17. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 2 Kong 4,42-44;
 V. Sl 145,10-11.15-16.17-18.
 R. Herre, du åbner din hånd og mætter os.
 2.L.: Ef 4,1-6.
 Ev.: Joh 6,1-15.
26. *hvid*. Mandag i 17. alm. uge. (I Ps).
Den hellige Joakim og den hellige Anna, Jomfru Marias forældre (m)
 V. Sl 106,19-20.21-22.23.
 R. Tak Herren, for han er god.
 L.: 2 Mos 32,15-24.30-34. Ev.: Matt 13,31-35.
27. *grøn*. Tirsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 103,6-7.8-9.10-11.12-13.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 33,7-11; 34,4b.5-9.28. Ev.: Matt 13,36-43.
28. *hvid*. Onsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
Martha (m)
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider. *eller* Smag og se, at Herren er god!
 L.: 1 Joh 4,7-16. Ev.: Joh 11,19-27 *eller* Luk 10,38-42
29. *rød*. Torsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
Olav, martyr (†1030) (m)
 V. Sl 84,3.4.5-6a+8a.11.
 R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
 L.: 2 Mos 40,16-21.34-38. Ev.: Matt 13,47-53.
På Færøerne og i Grønland
rød. OLAV, martyr (†1030) (h)
Gl.Cr.Mart.pf
 1.L.: Visd 10,10-14
 V. Sl 31,2-3a.3bc-4.6+8ab.16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 2.L.: Jak 1,2-4.12
 Ev.: Matt 16,24-28
30. *grøn*. Fredag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Chrysologus**, biskop og kirkelærer (†451) V. Sl 81,3-4.5-6ab.10-11ab.
 R. Bryd ud i jubel for Gud, vor styrke.
 L.: 3 Mos 23,1.4-11.15-16.27.34b-37. Ev.: Matt 13,54-58.
31. *hvid*. Lørdag i 17. alm. uge. (I Ps).
Ignatius af Loyola, præst (†1556) (m)
 V. Sl 67,2-3.5.7-8.
 R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
 L.: 3 Mos 25,1.8-17. Ev.: Matt 14,1-12.

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 17:00

lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Rymsgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19:00-20:00 i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18:00-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15, 1610 Kbh. V, holder ferielukket i ugerne 25-27 (fra

den 21. juni til og med fredag den 9. juli). Biblioteket åbner igen tirsdag den 13. juli. Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Martin Bjørck, Keld Dahlwad, Malene Fenger-Grøndahl, Omar Ingerslev, Lissie Lundh, Lars Messerschmidt, Ann-Britt Sternfeldt, Jacob Nue Sønderstrup og Rolf Tönshoff.**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.**Udgiver:** Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnavgt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Katolsk Orientering Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 10/2021**,
som udkommer den **13. august 2021**,
skal være KO i hænde senest den **26. juli 2021**.
Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 11/2021**,
som udkommer den **3. september 2021**,
skal være KO i hænde senest
den **16. august 2021**.**Annoncer**For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail:
annonce@katolskoriering.dk.**Palle Vinther**KO's annoncekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.**Bliv synlig med en annonce i KO**For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.**Vanløse Begravelsesforretning**Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk**Tilmeld dig KO's nyhedsbrev på:**www.katolskoriering.dk/forside/**Bønnens Apostolat****Juli 2021****For hele verden med særligt
fokus på sociale venskaber**– at vi må være modige og ivrige
forkæmpere for dialog og venskab
i konfliktfyldte sociale, økonomiske
og politiske situationer.**Biskoppens kalender****Juli 2021**

3.	kl. 17.00	Fejring af mons. Lars Messerschmidts 60-års præstjubilæum
4.	kl. 10.00	Messe i Vor Frue Kirke, Slagelse
	kl. 14.00	Valfart til Haraldsted

* Alle datoer og tidspunkter er med forbehold pga.
Covid-19 situationen**Martin Ryom**

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:**Katolsk Bispekontor**

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnavgt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Vores kære mor, svigermor, mormor, farmor og oldemor

Eva Nordentoft

* 9. juni 1932 + 3. juni 2021

På familiens vegne

**Vincentia, Arene, Johannes, Bernhard,
Clemens og Laurens**Eva blev begravet fra Vor Frue Kirke, Aarhus
fredag den 11. juniRedaktionen ønsker alle
en god sommer

Lad dig befri

Erik Vardens påsketanker i en Covid-tid

Tekst: Lisbeth Rütz

KATEKESE To år i træk blev den kirkelige påske i Norge aflyst. Der kom spage protester fra kirkerne; men de fleste nordmænd var mere optagede af, at butikscentrene var lukkede og at man ikke kunne komme på restaurant. I øvrigt sætter Corona-reglerne gudstjenester på samme niveau som et bingoarrangement. Men er det et problem for samfundet, hvis nordmændene hellere vil til påskefrokost end i kirke? Ja, afgjort. For det er ikke bare et religiøst, men også et kulturelt nederlag, at mange nordmænd knapt nok aner, hvad påsken betyder, siger cistercienser Erik Varden, biskop af Trondheim siden oktober sidste år. I en tid, hvor de kristne rødder til

vores kultur er svagere end nogensinde, og det transcendent er strøget fra det officielle ordforråd, ser han heller ikke ret meget mening i at fejre 1000-års jubilæet i 2030 for slaget ved Stiklestad, hvor Norges værnehelgen kong Olav led martyrdøden. Fra den tidlige kirke havde de kristne et stærkt fællesskab, der var præget af bøn og barmhjertighedsgerninger. Men Norge sekulariseres nu i rekordfart. Har saltet mistet sin kraft?

Lige nu er Varden bogaktuel med ”Påsketro i pesttid” – en anderledes påskebog. Bogen kan læses som en teologisk refleksion over pandemien. Måske kunne man begynde fra scratch og se på påsken ud fra

nogle lidt anderledes synsvinkler?

Påsketro i pesttid er tænkt som en påsketekese. Størstedelen af bogen er korte prædikener holdt i år i Sankt Olavs Kirke i Trondheim i den stille uge. Første prædiken er til Mariae Bebudelse – så kommer en prædiken til Palmesøndag, de tre hverdage i den stille uge og påsketriduet. Derefter kommer prædikener fra Påskedag og 2. Påskedag, og der slutes med en meditation om tårer. Altså en forsinket påskebog? Nej, siger Varden. For påskemysteriet er kernen i en kristens tilværelse hver dag året rundt. Han vil fortælle os om påskens kraftfulde befrielsesbudskab, der kalder os fra mørket ud i lyset.

Ensomhed og fællesskab

Erik Varden er født i 1974. Han konverterede som 19-årig og trådte i 2002 ind i cistercienserklostret Mount Saint Bernard Abbey i England. Her blev han valgt til abbed i 2015, indtil han i 2019 blev biskop

i Trondheim. I 2018 udkom *The shattering of loneliness* (norsk: Længsel er mitt Vesen 2020), der blev en international bestseller med sine refleksioner over ensomhed og fællesskab. Her blev exegesen kombineret med betragtninger over litteratur og musik. Bogens budskab var, at længsel efter fællesskab er en del af vores væsen.

I ”Påsketro i pesttid” vender han tilbage til tanken om, at vi er skabt for Gud og for hinanden. Gud er langt fra abstrakt, han er personlig og han er tæt på os. Han sætter spor og viser os sin nærhed i konkrete ting – for eksempel i olien, som vi salves med. Men vi kan ikke salve os selv. Vi behøver hinanden for at formidle Guds nærhed, for vi modtager den gennem et menneskes berørende hånd, siger Varden.

Hver eneste dag får vi en chance for at åbne døren for Kristus, der banker på døren. Han venter på, at vi vil give fællesskabet en chance og acceptere den befrielse, det er, når vi lader Guds ord fødes i os. Den kristne

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 9
2. juli 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

livsstil bygger på kærlighed – ikke som en øm følelse – men som en viljesbeslutning. ”Å bli en discippel er en kunst, som må øves over tid, ved fall og oppreisning”.

Befrielsesbudskabet

Ligesom i *Længsel* er mit vesen har Varden i ”Påsketro i pesttid” en anderledes tilgang til de bibelske tekster. Mange traditionelle andagtsbøger har en indforstået tone og fungerer som et lukket solsystem, hvor det ene bibelcitater henviser til det andet. Men denne bog kan også læses af folk, der er langt fra Kirkens fællesskab. Varden er både sprog-, litteratur- og filmnørd.

Bogen indledes med et citat af den engelsk-amerikanske poet Wystan Hugh Auden:

*IN THE DESERTS of the heart
Let the healing fountain start,
In the prison of his days
Teach the free man how to praise.*

Varden har mange års træning i at læse Bibelen på originalsprogene, men kan også de moderne klassikere. I sin langfredagsprædiken er han inspireret af Pasolinis film om Matthæusevangeliet.

Og hans læsninger kaster nyt lys ind over påskens tekster. Her skal nævnes et par eksempler på sproglige detaljer, der vil give en ny læseoplevelse. Bogen vil gerne være en provokation. I bogstavelig forstand betyder det latinske verbum *provocare* at kalde ud eller frem. Jesus kalder på Lazarus og beder ham at komme ud af graven. Vardens håb er, at vi lader os provokere ud af stivnede ideer og forestillinger. Han vil også provokere sig selv og os andre ud af selvcentrerethed og ind i visdom og guddommeligt liv. Provokationen skal sætte

os fri af det, der holder os fangen.

Et andet eksempel – det virker som en helt absurd fordring, når Jesus siger: Så vær da fuldkomne, ligesom jeres himmelske far er fuldkommen. Det ord, grundteksten

bruger for fuldkommen, er *teleios* – hvilket betyder at svare til sit formål. At være fuldkommen betyder i denne sammenhæng at være hensigtsmæssig – at man bliver det, man er bestemt til at være.

Vardens påskemeditationer bæres af en mystisk teologi som for eksempel i en kommentar til påskennattens ni læsninger, der begynder og slutter med lys. ”Selv natten tjener lysets sak; ser vi etter er den aldri helt mørk”. Frelsens mysterium er, at ”Alt kan tjene Guds sak, også urettferdighet, smerte, sykdom”. Og alt er såre godt, for ”alt er elsket, alt er frelst, alt er bårt av en seirende, uendelig barmhjertighet”. ”Selv vår mest destruktive atferd kan gjøres om til lovsang i kraft av Kristi oppstandelse fra de døde. Ingenting, absolutt ingenting, ligger utenfor hans miskunns rekkevidde”. Dette befriende påskebudskab gælder for hele mennesket, fordi også vores krop er kaldet til evigt liv.

Vardens påskeglæde er både dyb og usentimental. Vi har brug for påskeglæden, for vi er i tårernes dal, og verden har brug for frelse, siger han. Teksten på letlæseligt norsk spiller fint sammen med bogens fem træsnit af Dame Werburg Welch (1894 – 1990) kunstner og benediktinerinde i Stanbrook Abbey – et hus tæt på Mount Saint Bernard. ”Påsketro i pesttid” skal læses langsomt små stykker ad gangen, så der er tid til at grunde over de indsigter, den formidler.

Påsketro i pesttid. St Olav Forlag 2021. 298 norske kroner.

Decentralisering og stramning

Nye og strammere regler for fejring af den ekstraordinære ritus giver større ansvar til biskopperne.

Tekst: Lisbeth Rütz

LITURGI Den 16.7. er et nyt motu proprio *Traditionis Custodes* (traditionens vogtere) trådt i kraft. Formålet med dokumentet er at regulere rammerne for fejring af den ekstraordinære ritus – kaldet den traditionelle messe. Dokumentet kan ses både som en stramning og en decentralisering i forhold til tidligere praksis.

Mange forsøg på brobygning

Der har været mange forsøg på at bygge bro mellem Pius X's Broderskab og Rom siden bruddet i 1988. I 2014 mødtes daværende præfekt for Trosælærekongregationen, kardinal Ludwig Gerhard Müller, med Fellay, lederen af Pius X's broderskab, med henblik på "fuldstændig forsoning". I september 2015 i Barmhertighedens år gav pave Frans alle troende tilladelse til at skrifte hos selskabets præster. Senere blev tilladelsen videreført. I sommeren 2016 meddelte Vatikanets forhandler, at Fellay havde accepteret forslaget om, at broderskabet kunne blive et personalprælatur lige som Opus Dei.

Fellay udtalte i januar 2017, at en for- ening var "undervejs". I april samme år pålagde Vatikanet biskopperne at anerkende vielser i Pius X's Selskab for at føre selskabet tilbage til fuld enhed med Rom. Men efter at italieneren Davide Pagliarini er blevet valgt i 2018, har der været mindre spillerum for forsoning.

Ecclesia Dei opløst

I januar i år opløste pave Frans kommissionen *Ecclesia Dei*, der blev grundlagt i 1988 af den hellige pave Johannes Paul II, da ærkebiskop Marcel Lefebvre, grundlæggeren af Pius X's Selskab, trodsede Rom og bispeviiede fire mænd. Kommissionens fornemste opgave blev at føre Pius X's Selskab og de troende, der følte sig knyttet til det, tilbage til fuldt fællesskab med Den katolske Kirke. Fra januar er kommissionens opgaver overført til Trosælærekongregationen.

Trosælærekongregationen tog i 2020 initiativ til at gennemføre en verdensomfattende spørgeskemaundersøgelse udsendt

til biskopperne om lokale fejring af den ekstraordinære messe siden 2007. Bag de nye stramninger ligger ifølge *Traditionis Custodes* den konstante søgen efter kirkens enhed.

Decentralisering

Med *Traditionis Custodes* bliver Paul VI's missale fra 1969 kaldet *Ordo Novus* det eneste anerkendte udtryk for den romerske ritus' *lex orandi* – dvs et forpligtende udtryk for Kirkens liturgiske liv. Den lokale biskop får kompetencen til at vurdere behovet for og autorisere brugen af *Missale Romanum* efter den gamle form i sit bispedømme (art. 2).

Det bliver hans ansvar at sikre sig, at grupper, der i hans bispedømme fejrer messen efter den ekstraordinære ritus, anerkender gyldigheden og legitimiteten af de liturgiske reformer fra Vat II (art. 3, § 1)

Biskoppen skal udpege steder og dage, hvor de lokale, der ønsker at fejre messen efter den gamle ritus, kan samles til eukaristifejring – det kan dog ikke længere være i sognekirker (art. 3, § 2). Det kræves også,

Den tridentinske messe som missa solemnis fejret af præsten sammen med diakon og subdiakon. Foto: Wikipedia

at der til skriftlæsningerne bruges oversættelser, der er autoriseret af de lokale bispekonferencer.

Artikel 3 § 4. siger, at biskoppen skal udnævne en præst, der har ansvaret for den traditionelle messefejring og for sjælesorg for mennesker, der ønsker at fejre den traditionelle messe. Dokumentet nævner udtrykkeligt, at gode latinkundskaber ikke er nok. Den pastorale og åndelige omsorg for de troende er lige så vigtig.

Ifølge artikel 3 § 5 skal denne præst sikre, at grupper til traditionel messefejring også virkelig er til gavn for medlemmernes åndelige vækst. Han skal vurdere, om grupperne skal bevares eller evt. lukkes.

Ifølge artikel 3 § 6 skal præsten se til, at der ikke dannes nye grupper til traditionel messefejring.

Præster, som præstevies efter at dette motu proprio er trådt i kraft, skal søge hos den lokale biskop om lov til at fejre den ekstraordinære ritus.

I følgebrevet til verdens biskopper skriver pave Frans, at både pave Johannes Paul II og Benedikt XVI tillod muligheden for at bruge Pius V's udgave af *Missale Romanum* (redigeret af den hellige Johannes XXIII i 1962) for at overvinde det skisma, der var opstået mellem Kirken og den skismatiske Lefebvre-bevægelse.

Intentionen med Benedikt XVI's motu proprio *Summorum Pontificum* (2007) var, at den gamle og den nye messeform skulle fejres til gensidig berigelse. Men svarene på spørgeskemaundersøgelsen vedr. brugen af den gamle messe har imidlertid overbevist paven om nødvendigheden af et indgreb, siger dokumentet.

Der har, siger følgebrevet, i grupper, der dyrkede den traditionelle liturgi, været en voksende afvisning ikke blot af Det andet Vatikanconcils liturgiske reform, men også af selve konciliet. Grupper af troende afviser Kirken og dens institutioner for at have forrådt "den sande Kirke" og "den sande tradition". Denne attitude står, siger følgebrevet, i modsætning til tanken om, at Kirken er et fællesskab af alle troende og virker derfor splittende. Ifølge *Sacrosanctum Concilium* – koncilets konstitution om liturgi – er messen "ikke blot en privat handling – men en fejring af Kirken som enhedens sakramente".

Dokumentet ophæver alle instrukser, som er gået forud for "*Traditionis Custodes*".

Denne artikel er en forkortet udgave af en dansksproget artikel, der tidligere har været bragt på www.vaticannews.va.

Biskop Czeslaw kommenterer det nye motu proprio

Vedrørende implementering af pave Frans' "Motu proprio" "*Traditionis Custodes*" af 16. juli 2021 om nye regler for fejringen af messen efter missalet fra 1962.

DEN 16. juli d.å offentliggjordes pave Frans' Motu proprio "*Traditionis Custodes*" om nye regler for fejringen af messen ifl. missalet fra 1962, hidtil kaldt "messen efter den ekstraordinære form" eller blot "den tridentinske messe." Motu propriet" er

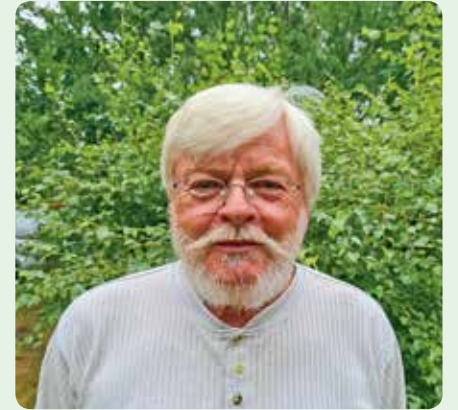
sammen med et ledsagebrev rettet til Kirkens biskopper i deres egenskab af "traditionens vogtere."

Pave Frans' dokument affødte hurtigt mange reaktioner. Flere har hilst det velkommen, andre mødt det med ængstelse

og sorg. En række katolikker har været glade for muligheden for at fejre messen efter 1962-missalet, – ikke mindst efter at pave Benedikt XVI med sit "Motu proprio" "*Summorum Pontificum*" øgede adgangen hertil - andre har anset denne mulighed for unødvendig eller som en kilde til splittelse.

Pave Frans' dokument betyder ikke en afskaffelse af fejringen af messen efter 1962-missalet. Den vil også kunne fortsætte i vort bispedømme. For mange trofaste katolikker, der elsker og støtter Kirken, tjener messen i denne form til inspiration og fordybelse. Samtidig skal de betænkeligheder, *Fortsættes side 11* ▶

Kirkemusik

Kantor og organist Ole Kongsted går på pension.

Læs mere på side

4

Caritas-kollekt 2021

Klinik for socialt udsatte.

Læs mere på siderne

6-7

Kirken i Danmark

Thistedkatolik hædret, præste- og diakonvielser, præstebibliæer, lokal kirkeskattekampagne og meget mere.

Læs mere på siderne

9-11

Traditionis Custodes

Anders Piltz O.P. skriver om det nye motu proprio.

Læs mere på side

16

KO mener

Mod en synodal kirke: fællesskab, deltagelse, sendelse

Vi var sikkert mange, som blev glade, da pave Frans valgte at udskyde den næste bispekonference om synodalitet med ét år for at give bispedømmerne verden over mulighed for at involvere sig i processen op til dens afholdelse i 2023. Jeg og mange andre er, efter reaktionerne at domme, overbeviste om at næste synode kan indvarsle en ny æra for Kirken i 2. Vatikankoncil's ånd: en mulighed for hele Kirken, hvis den tør gribe muligheden.

Synoden i 2023 er et svar på de manges bønner, der ser en fremtid for en Kirke som er langt mere åben for at inddrage hele Guds folk. Dette er ikke nogen ny idé, men en fortsættelse af Kirkens forståelse af sig selv – en forståelse, vi finder i 2. Vatikankoncil's konstitution om Kirken, *Lumen Gentium*, fra 1964 og hvis indhold er lige så relevant som nogensinde. Her skal bemærkes, at det andet kapitel i konstitutionen har titlen 'Guds folk', og at det kommer før kapitlet om Kirkens hierarkiske struktur og episkopatet i særdeleshed. På mange måder har dette ikke været mange katolikkers erfaring af Kirken, som de sidste 60 år har været overvejende hierarkisk. Når folk i dag tænker på Kirken, tænker mange fortsat på præster og biskopper og kardinaler. Det vil synoden i 2023 måske kunne rokke ved og genindsætte gudsfolket i dets retmæssige sted.

Synodalitet vil sige 'at vandre sammen' – præster, ordensfolk og lægfolk. Dette efterår vil den synodale proces begynde, og frem til næste forår vil de troende få mulighed for at lade deres røst blive hørt; ja, faktisk har ethvert medlem af Kirken ret til at ytre sig. Som pave Frans siger: "Alle skal høres, lyttes til og bedømmes af deres biskop". Planen er at oprette organer, hvorigennem man får mulighed for at lytte til alle. Frem for alt skal vi lytte til, hvad Helligånden siger til os. Også op til 'ungdomssynoden' i 2018 gik der flere år med forudgående drøftelser på bispedømmeniveau verden over.

Det bliver naturligvis interessant at se, hvad der kommer ud af disse konsultationer. Et sådan forløb er langt fra nogen ny idé, idet den hellige John Henry Newman tilbage i 1840'erne luftede idéen om at Kirken skal rådføre sig med lægfolket i tro- og moralske anliggender. Det var hans overbevisning, at Gud taler til hele gudsfolket og ikke kun til få udvalgte. Nu får vi endelig mulighed for at høre, hvad alle har på hjerte – noget som kan blive til velsignelse for hele Kirken. Hierarkiet har længe forsøgt at løse Kirkens problemer alene; nu får de med paveligt mandat en gylden mulighed for at se, hvilken stor ressource lægfolket udgør.

Mange har ventet længe på dette øjeblik, og mange venter utålmodigt på, at den flerårige synodale proces bliver indledt. Nu må vi bede til, at Kirkens ledelse tør gribe chancen og at alt forløber vel til gavn for alle Kirkens medlemmer.

NM

Historisk retssag begyndt i Vatikanet

Tre virksomheder og ti personer anklaget for svindel og underslæb for omkring 350 millioner euro.

Tekst: Niels Messerschmidt

FINANSSKANDALE Retssagen, som bliver en af de mest omfattende retssager i Vatikanstatens historie, begyndte tirsdag den 27. juli og handler om omfattende økonomisk kriminalitet med Kirkens midler. Retssagen forventes at tage flere måneder, hvis ikke år, og skal finde frem til, hvem de ansvarlige er i en række store, fejlslagne ejendomsinvesteringer.

På anklagebænken sidder tre investeringsvirksomheder og ti personer, blandt dem den italienske, nu forhenværende kardinal Giovanni Angelo Becciu, der er anklaget for at have medvirket til økonomisk kriminalitet og underslæb i størrelses-

ordenen af 2,6 mia. kroner.

Der er planlagt to høringer i Vatikanets interne domstol, hvoraf den ene af tekniske grunde formentlig udsættes til 5. oktober, skriver *BBC*. På grund af coronarestriktioner og de deraf følgende afstandskrav er retssagen henlagt til Vatikanmuseerne.

Den 73-årige ex-kardinal Giovanni Angelo Becciu er tiltalt for at have brugt flere hundrede millioner euro af Kirkens midler på ejendomsprojekter, blandt andet i Sloane Avenue i det fashionable Chelsea-kvarter i London. Kardinalen er sammen med ni andre, blandt dem flere tidligere embedsmænd i Vatikanet, tiltalt for tjenesteforsømmelse, hvidvask, svindel og underslæb.

Kardinal: En sammensværgelse

Ifølge anklagerne købte Vatikanet London-ejendommen til en pris, der lå langt over den reelle salgsværdi, og det efterfølgende forsøg på at rydde op i skandalen var blot med til at forværre sagen yderligere. Sagen inkluderer også en italiensk bankmand, som er tiltalt for at have snydt Vatikanet.

Kardinal Becciu fastholder selv, at han al-

Hævder at han er uskyldig: Kardinal Giovanni Angelo Becciu, her fotograferet på en pressekonference i Rom 25. september 2020. Foto: Reuters/Guglielmo Mangiapane, Vatikanets medier.

Synodal vandring har en "fødselsdefekt"

Det mener én af Kirkens ældste og mest respekterede kardinaler, der udtrykker alvorlige bekymringer over den synodale vandring i Tyskland.

KRITIK Kardinal Walter Kasper, præsident emeritus for Det Pavelige Råd for Fremme Kristen Enhed, har udtalt, at han er "meget bekymret" over den synodale vandring og kritiserer den for at være dårligt udtænkt og splittende.

Den 88-årige kardinal, en af pave Frans' fortrolige, siger: "Jeg har endnu ikke opgivet håbet om at mange trofaste katolikkers bønner vil hjælpe med at styre den synodale vandring i Tyskland ind på et katolsk spor."

Det siger Kasper i et interview til *Passauer Bistumsblatt*, bispedømmet Passaus ugeavis, og han understreger, at arrangørerne bag den synodale vandring burde have skelet mere til pave Frans' brev til de tyske katolikker.

I brevet advarede paven i 2019 de tyske katolikker om ikke at falde for en særlig "fristelse", idet han skrev: "At man fristes til at tro, at det bedste svar på mange af de eksisterende problemer og mangler er at omorganisere tingene, at forandre dem og 'sætte dem sammen igen' for [...] at gøre det kirkelige liv lettere ved at tilpasse det til den fremherskende eller bestemte

grupper logik."

Kardinal Kasper spørger, hvorfor organisatorerne ikke har taget pavens brev mere alvorligt og – som det sig hør og bør for en synode – overvejet de kritiske spørgsmål i evangeliets lys.

Hverken synodal eller ren dialog

I interviewet vurderer kardinal Kasper, at nogle af de spørgsmål, som har fået størst opmærksomhed, ikke har chance for at opnå flertalsgodkendelse hverken i bispekonferencen eller i videre sammenhæng. "Det ligger uden for min fatteevne," siger han, "hvordan kravene til ophævelse af cølibatet og ordinerer af kvindelige præster i den sidste ende vil kunne opnå to tredjedele flertal i bispekonferencen eller finde konsensus i Verdenskirken."

Af den grund er Kasper bekymret over al den omtale, den tyske synodale vandring har fået i pressen. "Det giver virkeligt ikke et godt indtryk i offentligheden," mener han. "Jeg er virkelig bekymret, men jeg er forsigtig med at komme med en endelig samlet vurdering."

drig har handlet ud fra egne interesser og hævder, at det altsammen er en sammensværgelse mod ham. Han blev degraderet af pave Frans, da skandalen begyndte at oprulle i de italienske medier. Becciu havde rang af *sostituto* i Vatikanets statssekretariat, det vil sige en slags stabschef med adgang til alle centrale og vigtige beslutningsprocesser.

Blandt de andre anklagede i den både alvorlige og spektakulære retssag er den schweiziske jurist og finanseksperter René Brühlhart, der internationalt er kendt som en "hvidvasker" og den selvudnævnte italienske sikkerhedsrådgiver Cecilia Moragna. Dertil kommer en række embedsmænd i Vatikanet, som enten er blevet snydt af italienske finansmæglere eller selv har medvirket i ulovlighederne.

Større indsats fra Vatikanets side

Bliver sagen opklaret og de skyldige dømt, vil det formentlig blive udlagt som et tegn på, at pave Frans' kuriereformer er ved at lykkes, vurderer *katolsk.no*. At der nu er kommet en større åbenhed og transparens i Vatikanet, fremgår også af en rapport som APSA (Den hellige Stols administrationsorgan) offentliggjorde medio juli med en liste over Vatikanets ejendomsbesiddelser: 4.000 i Italien og 1.200 i en række andre lande.

For nylig krævede den europæiske antikorrupsions-kommission Moneyval en større indsats fra Vatikanets side i bekæmpelsen af hvidvaskning. Med denne sag skal Vatikanstaten ikke blot vise, at den nu har forbedret sine interne finansielle love og procedurer, men at den også kan agere og statuere eksempler. Samt at de gaver, som den modtager og kollekten, de såkaldte 'Peterspenge', som nævnte sag har relation til fremover bliver forvaltes og kontrolleret på en langt bedre og mere transparent måde.

Ikke desto mindre siger kardinal Kasper i sin mest gennemgribende kritik, at den tyske synodale vandring var dårligt udtænkt fra begyndelsen af. Den havde en "fødselsdefekt", siger han. "Den er hverken synodal eller en ren dialogproces. Oprindeligt var den tænkt som en proces af dialog, hvorefter bispekonference skulle komme på banen, og til sidst – hvad angik hele Kirkens krav – skulle paven komme ind i billedet".

Da der hersker en åbenlys uenighed blandt de tyske biskopper, er det for Kasper svært at se, hvordan man kan finde frem til en "fællesnævner".

Kardinal Walter Kasper var præsident for Det Pavelige Råd for Fremme af Kristen Enhed fra 2001 til 2010. NM

Kardinal Walter Kasper er virkelig bekymret over udkommet af den synodale vandring i Tyskland, men er forsigtig med at komme med sin endelige vurdering. Foto: kath.ch.

Katolikker og lutheranere: Fælles hjælp til verdens udsatte

Caritas Internationalis og det Lutherske Verdensforbunds bistandsorganisation indgår tættere samarbejde.

Tekst: Niels Messerschmidt

SAMARBEJDE De to kirkelige hjælpeorganisationer har sammen fremlagt en fælleserklæring om, hvordan de sammen kan gøre en mere målrettet indsats for verdens fattigste.

Under et møde i Rom den 25. juni bekræftede generalsekretæren for Caritas' netværket og direktøren for det Lutherske Verdensforbunds humanitære gren, World Service, at styrke det humanitære arbejde for retfærdighed, fred og menneskelig værdighed, og at deres engagement kan tjene som en "katalysator for den teologiske dialog" mellem de to kirkesamfund.

Den 'fælles vision', som blev præsenteret af Caritas Internationalis' generalsekretær Aloysius John og World Services' direktør Maria Immonen, bekræfter, at de to organisationer "står sammen til gavn for næsten" og at dette kald er "rodfæstet i troen". Erklæringen understreger, at de to hjælpeorganisationers projekter "rækker ud over den humanitære hjælp, idet vi i dette arbejde opdager tjenestens åndelige dimension". De bekræfter, at "ambitionen om at dele og at skabe retfærdighed og forsoning med hinanden, leder os til at opdage menneskeligheden i hver enkelt af os som børn af én og samme Skaber".

Mødet i Rom var fortsættelsen af en proces, der blev indledt i Lund og Malmø i Sverige i 2016 under den fælles markering af Reformationen. Dengang underskrev de to hjælpeorganisationer en hensigtserklæring om at styrke deres fælles engagement gennem fælles vidnesbyrd og tjeneste.

Det nye dokument bemærker, at "den fælles bønsliturgi i Lunds domkirke og den fælles forpligtelse, der blev underskrevet på Malmøs arena, var en 'bevægelse fra bøn til handling, fra en liturgi af taksigelse, beklæ-

gelse, bekendelse og absolution, til en økumenisk forpligtelse overfor alle vore naboer, hvem de end måtte være og uanset hvor de end måtte bo." "Et liv med bøn," hedder det videre, "leder altid til et liv i solidaritet med hele den menneskelige familie."

Et stærkt signal til lokalkirkerne

Biskop Henrik Stubbkjær af Viborg, der er formand for det Lutherske Verdensforbunds komité for World Service, bemærkede på mødet i Rom: "Det er vitalt at vise vores respektive baglande, at vi kan samarbejde om de fattige og de marginaliserede. Det sender et stærkt signal til lokalkirkerne om, at vi er forenede i Kristus, og at vi bygger videre på resultaterne fra Malmø. Vi ønsker at gå videre og blive endnu mere konkrete i vort fælles vidnesbyrd om håb overfor verden."

Maria Immonen, afdelingschef for det Lutherske Verdensforbunds humanitære gren World Services og Caritas Internationalis' generalsekretær Aloysius John.
Foto: A. Danielsson, det Lutherske Verdensforbund.

I en refleksion over, hvordan man kan fremme den åndelige dimension af dialog og handling på både græsrodsniveau som på ledelsesplan, foreslår Caritas Internationalis og det Lutherske Verdensforbund, at der nedsættes en styregruppe med repræsentanter fra både luthersk og katolsk side. Den skal fremover arbejde mod at implementere et tættere samarbejde mellem Caritas, World Service og lokalkirkerne. Samtidig er der nu taget initiativ til fremtidige møder, der skal sikre den fælles indsats.

Den fælles vision kommer også til udtryk i håbet om at en større forpligtelse til fælles vidnesbyrd og tjeneste bliver en "lignelse om fællesskab" efter de første disciples forbillede, der "var fælles om alt [så] der var ikke nogen nødlidende blandt dem" (jf ApG 4,32-34).

Caritas og Verdensforbundet er kaldet til at "bringe et ord af håb" til en stadig mere fragmenteret verden, konkluderer dokumentet. Når de sammen vidner og arbejder for værdighed, retfærdighed, menneskeretigheder og bæredygtighed, hedder det videre, vil "meningen med økumenien i sig selv udvides og uddybes."

Parterne vil i løbet af de kommende måneder offentliggøre en fælleserklæring om det kommende samarbejde mellem de to kirker. "Og det er et vigtigt skridt på vejen," mener biskop Henrik Stubbkjær.

Kort nyt

Forberedelserne er i fuld gang til den 52. udgave af den eukaristiske kongres, som afholdes i Budapest i Ungarn den 5.-12. september 2021. Pave Frans har meldt sin ankomst, og han vil celebrere afslutningsmessen på Heltenes Plads den 12. september.

Det er 21 år siden, en pave sidst deltog i en eukaristisk kongres. Det var i 2000, da Johannes Paul II deltog i kongressen i Rom. Normalt er Den hellige Stol repræsenteret ved den stedlige apostoliske nuntius eller en delegeret, og paven henvender sig typisk til deltagerne gennem et videobudskab.

På hjemmesiden www.iec2020.hu findes information om kongressen på hovedsprogene.

Det verdensberømte Regensburg Domspatzen korskole åbner for kvindelige studerende i 2022 og opretter et pigekor. Domspatzens status som et katedralkor og som et rent drengekor forbliver uændret af de nye skridt, skriver nyhedsbureauet KNA.

Korets leder, Christian Heiss, siger at formålet med det nye tiltag er at skabe en ekstra søjle inden for domkirkemusik i Regensburg.

Domspatzen-koret blev grundlagt helt tilbage i år 975. Koret har været ledet af mons. Georg Ratzinger, storebror til pave emeritus Benedikt XVI, i årene 1964 til 1994. Mons. Ratzinger døde i 2020, 96 år gammel.

Kirken vinder fodfæste i Cuba. I det kommunistiske land, hvor 60% af cubanerne er døbt – men kun 2% går til messe – er det stadig forbudt for praktiserende katolikker at arbejde i visse ministerier i et land, hvor staten er den største arbejdsgiver, skriver *Agence France-Presse*. Ikke desto mindre findes der en "nyfunden tolerance" i kølvandet på flere pavebesøg, og visse steder "er det ikke længere mærkeligt at se en præst gå ned ad gaden iført en hvid præstekjole."

Efter revolutionen beslaglagde den nye kommunistiske stat i 1961 Kirkens jorde og besiddelser, herunder skoler og klinikker, og mere end 130 præster blev udvist.

Landet var erklæret ateistisk indtil 1992, hvorefter det officielt blev en sekulær stat. Et regeringskontor for religiøse anliggender regulerer fortsat alt, hvad der har med tro og religiøs praksis at gøre.

Saligkåring af Carmen Hernandez?

Bispedømmet Madrid har taget første skridt.

NEOKATEKUMENATET Carmen Hernandez, medgrundlæggeren af Neokatekumenatet, er måske på vej til saligkåring. Ifølge portalen *Vida Nueva Digital* er der allerede samlet mere end 16.000 siders materiale.

Ærkebiskoppen af Madrid, Carlos Osoro, fejrede på fem års dagen for Carmens død den 19. juli en messe i Madriids katedral. Her fik han ifølge spanske medier overrakt en samling dokumenter med anmodning om på bispedømmeniveau at tage initiativ til at åbne første fase af en saligkåring af Carmen Hernandez. I denne første fase indsamles materialer i form af dokumentation om kandidatens liv, eventuelle skrifter fra vedkommende og afhøring af personer, der har kendt vedkommende. Derefter prøves materialet af specialister i Vatikanet. En saligkåringproces kan vare adskillige år. Hvis det ikke drejer sig om en martyr, kræves der dokumentation for, at der er sket et under på foranledning af kandidaten. Det er

paven selv, der til sidst beslutter, om kandidaten kan saligkåres.

Hernandez (1930-2016) grundlagde i 1964 sammen med Kiko Arguello (82) Den neokatekumenale Vandring. Pt. er cirka 40.000 grupper aktive i Vandringen.

Hernandez blev født den 24. november 1930 i Olvega i Spanien. Hun tog en grad i teologi og arbejdede som frivillig i forskellige sociale projekter i Madriids slumkvarterer. Her lærte hun kunstneren Kiko Arguello at kende. Indtil sin død ledede hun Vandringen sammen med ham.

Vandringen ledsager døbte kristne på livsvej i faste grupper, der består i et tidsrum på mindst 15 år. Der findes mere end 100 neokatekumenale præsteseminarier – alle med navnet Redemptoris Mater – over hele verden. Lægfolk har en stærk placering i Vandringen som ledere af grupperne.

I 2008 anerkendte Vatikanet Vandringens statutter efter en femårig prøveperiode. Forinden var medlemmerne i 2005 blevet

opfordret til at engagere sig stærkere end indtil nu i de bestående sognestrukturer.

LR

I Caritas Gåklub går vi SAMMEN

Vi går hverdagsture ved Søerne og i Søndermarken, og i weekenderne udforsker vi Storkøbenhavns natur. ALLE kan deltage – uanset alder og kondition!

Tilmeld dig turene på:

www.caritas.dk/ud-at-gaa

Vi har også gåture, hvor fællessproget er engelsk.

CARITAS
GÅKLUB

Han er ikke til fals for mammon og anseelse

Ved Ole Kongsteds afgang som organist og kantor ved Jesu Hjerter Kirke

Tekst: Knud-Erik Kengen

KIRKEMUSIK Det er en vanskelig opgave kortfattet at yde Ole Kongsteds omfattende virke retfærdighed; hans publikationsliste, der rummer nærvæd 200 numre, fortæller om et kolossalt livsværk i musikens tjeneste med et engagement i snart sagt alle musikens aspekter – som udøvende musiker og komponist, som musikteoretiker og forsker har Ole Kongsted gjort sig stærkt gældende.

At man allerede i hans studietid ved *Musikvidenskabeligt Institut* i København blandt ledende kredse havde opdaget hans særlige evner, gav sig snart efter hans kandidatexamen udslag i et forskningsstipendium, i en ansættelse som redaktionssekretær ved *Dansk Årbog for Musikforskning*, stillingen som hovedredaktør af Niels Schiørrings *Musikkens Historie i Danmark* og i 1980 ansættelse som museumsinspektør ved *Musikhistorisk Museum i København*. At han fire år efter forlod denne stilling med fast ansættelse, en sikker løn og alle muligheder for fremtidig advancement for at dedikere sig til forskningen, siger noget om Ole Kongsteds karakter: han er ikke til fals for mammon og anseelse, men gør, hvad hans overbevisning dikterer ham; så må det

koste, hvad det vil.

Hans epokegørende forskning har koncentreret sig om renæssancens vokalmusik med udgangspunkt i Danmark, der i en betragtelig del af perioden var på højde med de mest fremtrædende nationer i Europa, hvis musikliv i øvrigt var præget af en høj grad af internationale relationer. Ole Kongsteds utrættelige forskning har ført ham til utallige biblioteker, slotte, herregårde, kirker og klostre, hvis arkivalier han har gransket nøje for at finde ud af, hvem der var hvor og hvornår og hvorfor. Et slotsregnskab et bestemt år viser, at den og den musiker var ansat på et tidspunkt for en celeber begivenhed; det kan føre til en kæde af konklusioner og til opdagelse af hidtil ukendt nodemateriale eller ny viden om de dengang verdenskendte musikeres ansættelser ved diverse hoffers. Ole Kongsted har en helt særlig næse for at finde ud af, hvor tingene kunne befinde sig. Med sine store sprogkundskaber og usædvanlige hukommelse for detaljer – som f.eks. en komponists håndskrift – har han i mange tilfælde kunnet identificere et løst nodeblad og føre det sammen med det ufuldstændige manuskript, der måske

befandt sig et helt andet sted. Da han var redaktør af den førnævnte musikhistorie, måtte han anføre, at musikken ved Frederik d. 2.'s hof ikke var overleveret – der var et sort hul i musikhistorien mellem Christian d. 3. og Christian d. 4. I 1990 kunne han så udgive *Kronborgmotetterne* – en fantastisk musik, der var skrevet til og opført ved Frederik d. 2.'s bryllup. Noderne havde han fundet på et kirkeloft et sted i Slesvig.

At de talrige værker af højeste klasse, som Ole Kongsted har bragt frem i dagens lys, ikke blot skulle ligge registreret i et eller andet bibliotek, men komme omverdenen til gavn, har han gjort en kæmpe indsats for; dels ved at stifte og lede

Ole Kongsted. Privatfoto.

et professionelt vokalensemble, *Capella Hafniensis*, som ved koncerter i kirker og på slotte og ved flere CD udgivelser har bragt værkerne ud til en større offentlighed, dels ved at udgive noderne på sit eget forlag *Capella Hafniensis Editions*, som med sit meget smukke og overskuelige layout er gjort let tilgængelig for korverdenen. Her har han også vist sin interesse for samtidens musik, idet han har udgivet musik af andre nulevende komponister. Hans musikalske alsidighed er omfattende: udover sin ekspertise i gregoriansk sang, liturgi og renæssancemusik, var han i sin ungdom jazzmusiker og spillede tenorsaxofon på Mont Martre med tidens største navne; han er kordirigent for flere amatørkor, for hvilke han laver mange korarrangementer; han er komponist af liturgisk musik og salmer, af børnesange og melodier til Halfdan Rasmussen-tekster m.m.

I Jesu Hjerter Kirke har han som kantor og organist ydet en energisk, trofast og hengiven indsats for at bevare en lodig og værdig liturgi. Hans kærlighed til den gregorianske sang og den latinske messe, hvis uovertrufne kvaliteter til hans sorg er blevet miskrediteret i stigende grad gennem de sidste mange år, har bragt ham mange bryderier med anderledes indstillede, men har også været til stor glæde for de mange, der kom til messerne, netop fordi de var sikre på en velgennemført liturgi. Endvidere har hans virke været af stor værdi for de sangere, der gennem tiden har været i kirkens kor, og som han har delagtiggjort i den ophøjede verden af skønhed, der ligger i kirkens musik.

Passion for renæssancemusikken

Ole Kongsteds efterfølger tegner et portræt.

JESU HJERTE KIRKE Jeg har fornøjelsen af at skulle efterfølge Ole Kongsted som organist og kantor i Jesu Hjerter Kirke, hvilket jeg glæder mig meget til.

Jeg ved, at Ole Kongsted både som musikforsker og kordirigent har haft en særlig passion for renæssancemusikken – især korsangen. Han har bl.a. fundet og genudgivet ”Kronborgmotetterne”, som er skrevet til den danske konge Frederik II i 1582 i forbindelse med en ombygning af netop Kronborg.

Men også som kordirigent har Ole Kongsted indgående beskæftiget sig særligt med renæssancens korsang gennem sit

mangeårige arbejde med Jesu Hjertes Kor. Renæssancens kormusik kendes især ved Palestrinas vokalpolyfoni fra 1500 tallet, og det er en særlig flerstemmig korsang, som er karakteristisk ved, at alle korstemmer på en måde har melodien men på forskudte tidspunkter. Man kan forenklet sammenligne det med at synge kanon, hvor den samme melodi synges forskudt, hvorved lytterens interesse på næsten overjordisk vis skifter fra stemme til stemme.

Jeg har som sanger i Sankt Ansgars Kirke oplevet Ole Kongsted dirigere renæssancepolyfoni, når vi ved forskellige lejligheder har slået de to kirkers kor sammen, og her

var det også for mig som erfaren korleder en fornøjelse at mærke Ole Kongsteds overbevisende indsigt i de komplicerede korsatser. For det første bemærkede jeg straks Ole Kongsteds kraftfulde pulsformemmelse, og herefter var det også tydeligt, at Ole Kongsted med sit meget indgående og sikre overblik formåede at få de forskellige stemmers indbyrdes forhold i balance herunder, hvornår en stemme skulle træde frem eller vige fra en anden, og jeg skal love for musikken kom overbevisende udover pulpituret.

Ole Kongsted har været særdeles trofast overfor Jesu Hjerter Kirke, hvilket bl.a. ses ved, at han – selv om han er flyttet til Fyn for adskillige år siden – er fortsat uførtrods i sin københavnske stilling, og yderligere gennem et kæmpe arbejde har formået at skaffe midler til opbygning og tilbageføring af hovedorglet samt opbyggelse af et lille kororgel. Jeg har selv allerede spillet på begge instrumenter, og er meget begejstret og taknemmelig over det vellykkede

resultat. Hovedorglet klinger nu meget varieret, fyldigt, smukt og blødt i det vidunderlige kirkerum og det lille kororgel kan anvendes ved mindre kirkelige begivenheder, så afstanden mellem organist og menighed bliver tættere. Ole Kongsted har på denne måde har sat sig vigtige, varige fysiske spor, som vil leve videre, også selv om han nu stopper sit næsten 40-årige virke ved Jesu Hjerter Kirke.

Flere af de trofaste frivillige sangere i Jesu Hjerter Kirkes kirkekor ved jeg vil benytte den naturlige lejlighed til at stoppe i koret, men jeg håber samtidig, at nye frivillige fra menigheden sammen med mig og de andre sangere vil være med til at opbygge et nyt kor i kirken til forskønnelse af liturgien og dermed til Guds større ære.

Klaus Munk-Nielsen

Myreflittig musikdetektiv

Ole Kongsted brænder for at dele ukendte renæssanceskatte med os.

MUSIKHISTORIE ”Jeg bliver høj på renæssancen”, sagde Ole Kongsted engang i et interview til Politiken. Efter murens fald rejste han som musikforsker Østeuropa tyndt for at finde noder og ustandselig fandt han nyt, som ingen havde sunget siden renæssancen. Med sin sikre detektivnæse formår han med stor sikkerhed at identificere komponisten og datere de manuskripter,

han finder.

På Flensborg Bibliotek fandt han den ældste flerstemmige danske messe, som dronning Margrethe fik overrakt på sin 50 års dag. Den blev spillet ved en koncert i Frederiksborg Slotskirke og transmitteret i radioen.

Ved Carl Nielsens 150 års jubilæum i 2015 opførte han sammen med sit fynske kor Septimus tre melodier. Nielsen havde kasseret dem; men Ole Kongsted komponerede dem færdige og fik dem uropført.

Til 250-års jubilæet for Sankt Ansgars Kirke fik han os til at synge efter husorganisten Gettels salmebog *Neues Psalmbuch* dateret 1773. Her demonstrerede han også sine evner som musikdetektiv ved med temmelig stor sikkerhed at bestemme kir-

kens organist Anton Hirschauer som forfatter til en koralbog og datere bogen til at være fra omkring 1790 p.g.a. papirets vandmærke og indbindingen.

Ole Kongsted begyndte som jazzsaxofonist og har blandt andet spillet sammen med Ben Webster. Han kom ind i det katolske, da Erling Rasmussen dannede et nyt kor i Sankt Ansgars Kirke efter at han var blevet kantor der i 1966. Her sang han i ti år sammen med Aage Haugland, Peter Ryom m.fl., og her lærte han det gregorianske at kende. Siden var han en periode musiklærer på Niels Steensens Gymnasium. I en årrække var han museumsinspektør ved Musikhistorisk Museum og Carl Claudius Samling og fra 1994-2016 seniorforsker på Det kongelige Bibliotek. Fra 1982 har han været

kantor ved Jesu Hjerter Kirke, og året efter blev han organist. Han er en af de kordirigenter, der også selv synger. P.t. består koret i Jesu Hjerter kirke af 2 basser, 2 sopranner, 1 alt og 1 tenor. Et af påskens højdepunkter i Stenosgade har altid været Langfredagens opførelse af Roskildepassionen fra 1673.

Kongsted er sjov at være sammen med, men er også i stand til at skære igennem, når der er fnidder. Han er en ambitiøs og myreflittig korleder, der altid vil videre. Han har bl.a. skrevet OK1-messen, der synges til højtiderne i Jesu Hjerter Kirke og en mere rytmisk messe, der blev brugt til familiemesser i Jesu Hjerter Kirke indtil ca. 1995-96.

LR

Hun var den første til at følge Guds frelsesplan

Betragtninger over festen for Marias optagelse i himlen.

Tekst: Pastor Minh Quang Josef Nguyen

MARIAFEST Beretninger om Jesu barn-dom findes både hos Matthæus og hos Lukas, men de er så forskellige, at de må stamme fra to forskellige traditionsstrømninger, eller fra en ældre tradition, der af de to evangelister er blevet bearbejdet, hver på sin måde og med et bestemt formål.

Urkirkens forkyndelse var centreret om at berette, forsvare og tyde Messias' liv, død, opstandelse og gudsrigets komme for den brede tilhørerskare. Desuden måtte man interessere sig for at strukturere menighederne i den unge Kirke og give dem impulser for det kristne liv. Beretningerne om Messias' mor, Maria, var ikke i Urkirken tiltænkt den brede offentlighed, men var adresseret til de troende i menighederne.

I dagens tekst fra Luk 1,39-56 står 'Marias Lovsang' (Magnificat) centralt. Marias lovsang er en sammenblanding af tekster, som datidens jøder kendte udenad, men med enkelte personlige indlæg. Da man var godt hjemme i de hellige tekster og kunne mange vigtige passager udenad, er det kun naturligt, at fromme jøder flettede deres tanker og oplevelser ind i de hellige tekster.

I de hellige tekster var der tale om Guds store gerninger for sit folk, og her kunne

mange være med, for hvem havde ikke oplevet Guds omsorg og kærlighed, og hvem havde ikke fået en opgave at løse, som Den Højeste stod bag. Marias lovsang er Urkirkens formulering, der bygger på ældre traditioner. Urkirken kunne ikke forbigå en så central figur som Messias' mor. Marias lovsang er Urkirkens 'bekendelse', og derfor indeholder den både en personlig taksigelse og et profetisk udsagn om Guds frelsesplan, der tager sin definitive begyndelse med Messias' fødsel.

Det messianske gudsrige

Tager man udgangspunkt i den paulinske tankegang – jfr. bemærkningerne til 2. læsning – så var Maria den første til at følge Guds frelsesplan, hvis mål var at give menneskene del i det evige liv – del i Guds herlighed. Hun fødte Messias – og med ham brød det messianske gudsrige ind i vor verden. Hun var den første til at følge sin søns udvikling og bibringe ham forståelse for de hellige skrifter og den jødiske tradition med alle dens beretninger og forventninger. Hun var med ham på hans vandringer – lige til det sidste. Hun var så at sige den første kristne, og hendes livsfællesskab med Messias var af en ganske særlig karakter og dybt forankret. Livsfællesskabet med Messias gav hende del i Guds virkelighed – i det evige liv, og selv om hun skulle dø – sådan som alle mennesker skal dø og Messias døde – så er døden ikke det endelige punktum, for livet går videre – blot i Guds virkelighed.

I det 5. årh. i Jerusalem og i det 7. årh. i Rom fejrede man den 15. august 'Marias bortgang'. I det 8. årh. fik festen et andet navn, idet man herefter kaldte den 'Den

hellige Marias optagelse i himlen'. 1854 deklarede pave Pius IX dogmet om 'Marias ubesmittede undfangelse'. Det er iflg. kirkens tradition herefter en af Gud åbenbaret trossandhed, at "...den salige jomfru Maria har – ved en enestående nådegave fra den almægtige Gud – i kraft af og henset til Jesu Kristi, menneskeslægtens frelsers værk fået det enestående fortrin: fra sin undfangelses første øjeblik at være holdt fri for al arvesyndens smitte..."

Det var derfor en logisk systematisk-teologisk konsekvens af 1854-dogmet, da Pius XII den 1. november 1951 deklarede dogmet om Marias optagelse i himlen. '... den ubesmittede undfangne, stadigt forblevne jomfru, Gudmoderen Maria er – efter at have fuldendt sit jordiske levnedsløb – med sjæl og legeme blevet optaget i den himmelske herlighed'. Dogmet siger intet om, hvordan, hvor eller hvornår Maria døde. Dogmet siger heller ikke noget om en tom grav eller om måden, hvorpå hun blev optaget i himlen. Det eneste dogmet siger, er, at Maria – sådan som alle, der har livsfællesskab med Messias – ikke skal tilintetgøres, men ved deres død vil indgå i Guds evige herlighed med hele deres person. Når vi derfor fejrer Marias optagelse i himlen, fejrer vi med andre ord, at vi 'tror på kødets opstandelse og det evige liv'.

I mere end 1400 år har Kirken fejret Marias optagelse i himlen og de, der har besøgt Jerusalem, vil huske, at der på Zionsbjerget ligger et tysk benediktinerkloster, der bærer navnet *Dormitio*. Dermed vil man udtrykke, at Marias død var en hensovets, eller som kristne i østkirkerne udtrykker det: at Maria blev hentet hjem. Hvad er problemet med Marias død og bortgang? For nogle mennesker er der tale om en gordisk knude – et uløseligt problem, som bringer deres tilhørsforhold til Kirken i fare.

I dagens evangelium står der intet om det – ved første øjekast. Magnificat, der så ofte og kunstnerisk er blevet sagt, sunget og malerisk fremstillet, er et profetisk budskab, en uhyre udfordring, et vidnesbyrd om, hvordan menneskelige knuder løses op.

”

Hun var den første til at følge sin søns udvikling og bibringe ham forståelse for de hellige skrifter og den jødiske tradition med alle dens beretninger og forventninger. Hun var med ham på hans vandringer - lige til det sidste. Hun var så at sige den første kristne, og hendes livsfællesskab med Messias var af en ganske særlig karakter og dybt forankret.

Det være sig følgerne af godt og ondt; problemer generationerne imellem; modsætningerne mellem fattig og rig; konflikterne mellem magt og afmagt. Marias liv var et vidnesbyrd om Guds befriende handling i menneskelivets forviklinger. Maria-fromheden har mange udtryksformer, der forekommer os fremmede, og som vi først får mulighed for at forstå, når vi ser sammenhængen mellem den poetiske udtryksform og den profetiske udfordring.

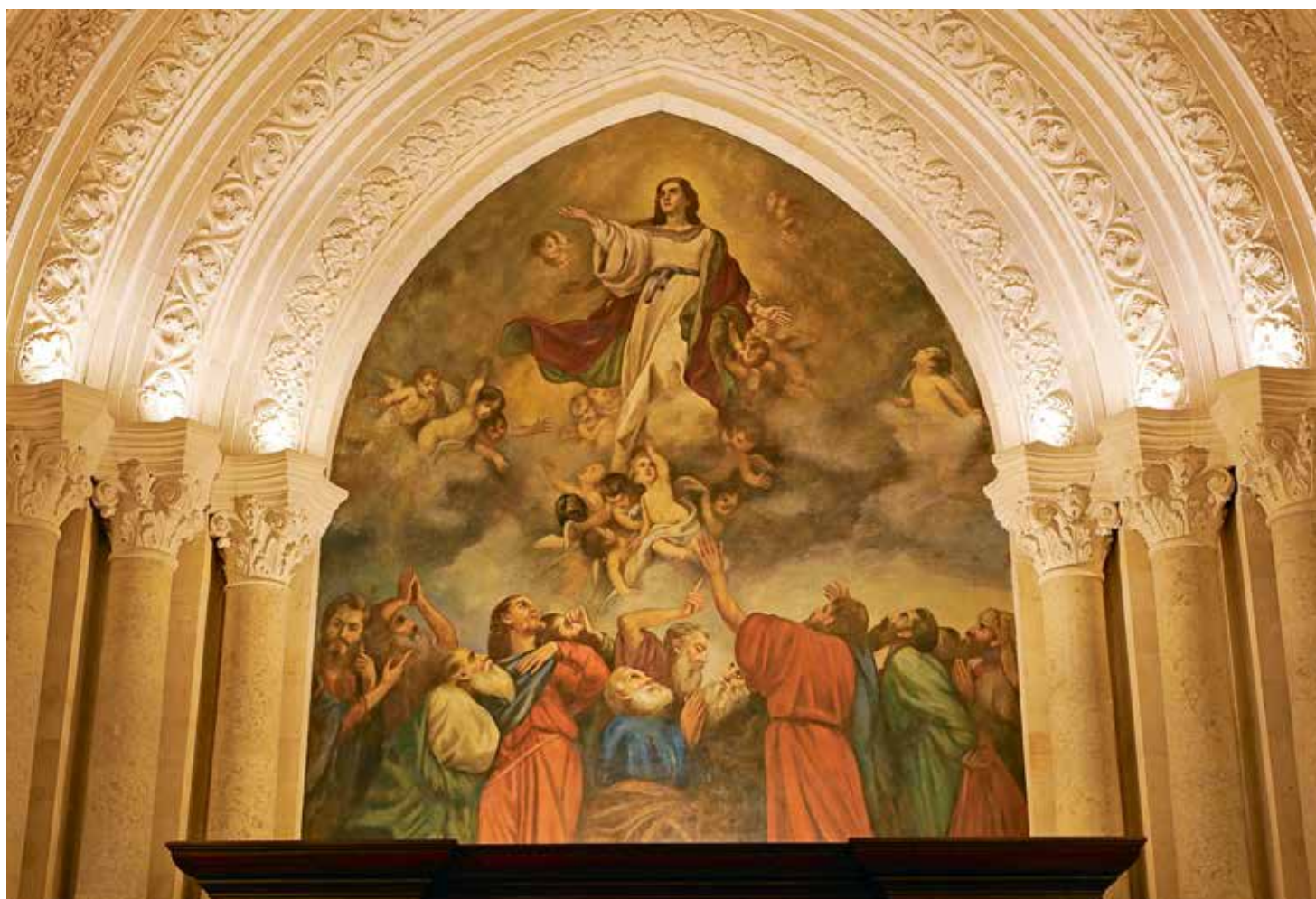
Maria er det levende vidnesbyrd om, at det ikke drejer sig om sådanne lette løsninger. Hun vil lære os at omgås vore 'knuder' ærligt og nøgternt. Hun kendte til glæde og til smerte. Hun vidste, at nyt liv opstår med veer. Hun kendte menneskets behov for befrielse og forløsning – og derfor er hun et troværdigt vidnesbyrd for påskens sandhed: At vi tror på kødets opstandelse og det evige liv.

Luk 1,39-56

I de dage brød Maria op og skyndte sig til en by i Judæas bjergland; hun gik ind i Zakarias' hus og hilste Elisabeth. Da Elisabeth hørte Marias hilsen, sprang barnet i hendes liv, og hun blev fyldt med

Helligånden og råbte med høj røst: "Velsignet er du blandt kvinder, og velsignet dit livs frugt! Hvordan kan det forundes mig, at min Herres mor kommer til mig? For da lyden af din hilsen nåede mine ører, sprang barnet i mig af fryd. Salig er hun, som troede; for det, som er talt til hende af Herren, skal gå i opfyldelse". Da sagde Maria:

Min sjæl ophøjer Herren, og min ånd fryder sig over Gud, min frelser! Han har set til sin ringe tjenerinde. For herefter skal alle slægter prise mig salig, thi den Mægtige har gjort store ting mod mig. Helligt er hans navn, og hans barmhjertighed mod dem, der frygter ham, varer i slægt efter slægt. Han har øvet vældige gerninger med sin arm, splittet dem, der er hovmodige i deres hjertes tanker; han har styrtet de mægtige fra tronen, og han har ophøjet de ringe; sultende har han mættet med gode gaver, og rige har han sendt tomhændet bort. Han har taget sig af sin tjener Israel og husker på sin barmhjertighed — som han tilsagde vore fædre — mod Abraham og hans slægt til evig tid. Maria blev hos hende hen ved tre måneder og vendte så hjem.

Marias optagelse i himlen. Klosterkirken Bkerke, hovedsæde for det maronitiske patriarkat i byen Jounieh nord for Beirut. Foto: Peter Weidemann. Pfarrebrieftjeneste.

Caritas-kollekt 2021:

Støt den nye Caritas Klinik for socialt udsatte

Af Indsamlingskoordinator Sidse Helene Surel Mogensen

Et rummeligt sundhedstilbud

På trods af at vi i Danmark har et rigtig godt sundhedsvæsen, er der en social ulighed i sundhed, som er meget kompleks og meget svær at ændre. Uligheden skyldes bl.a. manglende viden om socialt udsatte og deres ofte sammensatte problemstillinger. Caritas Danmark mener derfor, at der er brug for et sundhedstilbud som er mere rummeligt, mere helhedsorienteret og mere fleksibelt end det hvad det offentlige system kan tilbyde i dag. Derfor åbner Caritas Danmark til september en sundhedsklinik for socialt udsatte på Amerikavej i København.

Hvem er målgruppen?

Målgruppen er socialt udsatte, som her er defineret som mennesker, der befinder sig i en kompleks livssituation med flere sociale og sundhedsmæssige problemstillinger inde på livet. Det kan være mennesker med sindslidelser, hjemløse eller udsatte som opholder sig på gaden samt socialt udsatte migranter der har ophold i Danmark. Den sidstnævnte gruppe kan have begrænset

adgang til det danske sundhedsvæsen på grund af en lav tilknytning til det danske samfund eller manglende ressourcer til at navigere i det danske sundhedsvæsen.

Helhedsorienteret hjælp

Klinikken vil tilbyde en helhedsorienteret hjælp og vil tilbyde konsultationer som forsøger at imødekomme de særlige behov som brugerne har. Klinikken adskiller sig fra en almindelig lægeklinik ved at imødekomme målgruppens særlige behov igennem tilpassede åbningstider, længere konsultationstid, fokus på det psykosociale og derudover ved at oparbejde en stærk faglighed inden for socialt udsatte. Caritas klinikken håber derudover at kunne tilbyde konsultation på flere forskellige sprog afhængigt af hvilken sprogfærdigheder de frivillige læger og sygeplejersker på klinikken har.

Drop-in konsultationer

Klinikken har lokaler på Amerikavej på Vesterbro i København. Klinikken vil i starten være åben hver tirsdag fra 17-20 med mulighed for at udvide åbningstiden til to

Praktiske informationer

**Klinikken åbner tirsdag
d. 14. september 2021.**

**Klinikken vil herefter være
åben for konsultation hver
tirsdag fra 17.00-20.00.**

**Forudgående tidsbestilling er
ikke nødvendig.**

**Adresse:
Amerikavej 15 C, 1. sal.
1756 København V.**

**Du kan kontakte klinikken på
linik@caritas.dk.**

gange ugentligt hvis der er behov for det. Konsultationerne skal foregå som drop- in konsultationer uden forudgående tidsbestilling, men med mulighed for at lave aftaler fremadrettet. Det kan f.eks. være hvis der er tale om et samtaleforløb med en psykolog eller en aftale med en specialist.

Læger og sygeplejersker er frivillige

De læger og sygeplejersker som brugerne vil møde i klinikken er frivillige, men klinikken vil have en læge ansat 5 timer om ugen. Lægen er behandlingsansvarlig, dvs. ansvarlig for den administrative drift af klinikken.

Sikkerheden er vigtig

Det skal være trygt og sikkert for både de frivillige og for brugere at komme på klinik-

ken og der vil derfor blive truffet en række sikkerhedsforanstaltninger. Der vil minimum være tre frivillige på vagt af gangen. Der vil være et alarmsystem og de frivillige vil modtage kurser i konflikthåndtering.

Eget rekvisitionsydernummer

Klinikken har sit eget rekvisitions-ydernummer. Det er vigtigt, da en af klinikens vigtigste opgaver er at være bindeled mellem brugerne og det etablerede sundhedssystem.

Et rekvisitionsydernummer giver mulighed for at bestille tid til speciallæge, henvise til kommunale tilbud og bestille blodprøver.

Det økonomiske fundament

Selvom læger og sygeplejersker arbejder frivilligt på klinikken, er der udgifter som

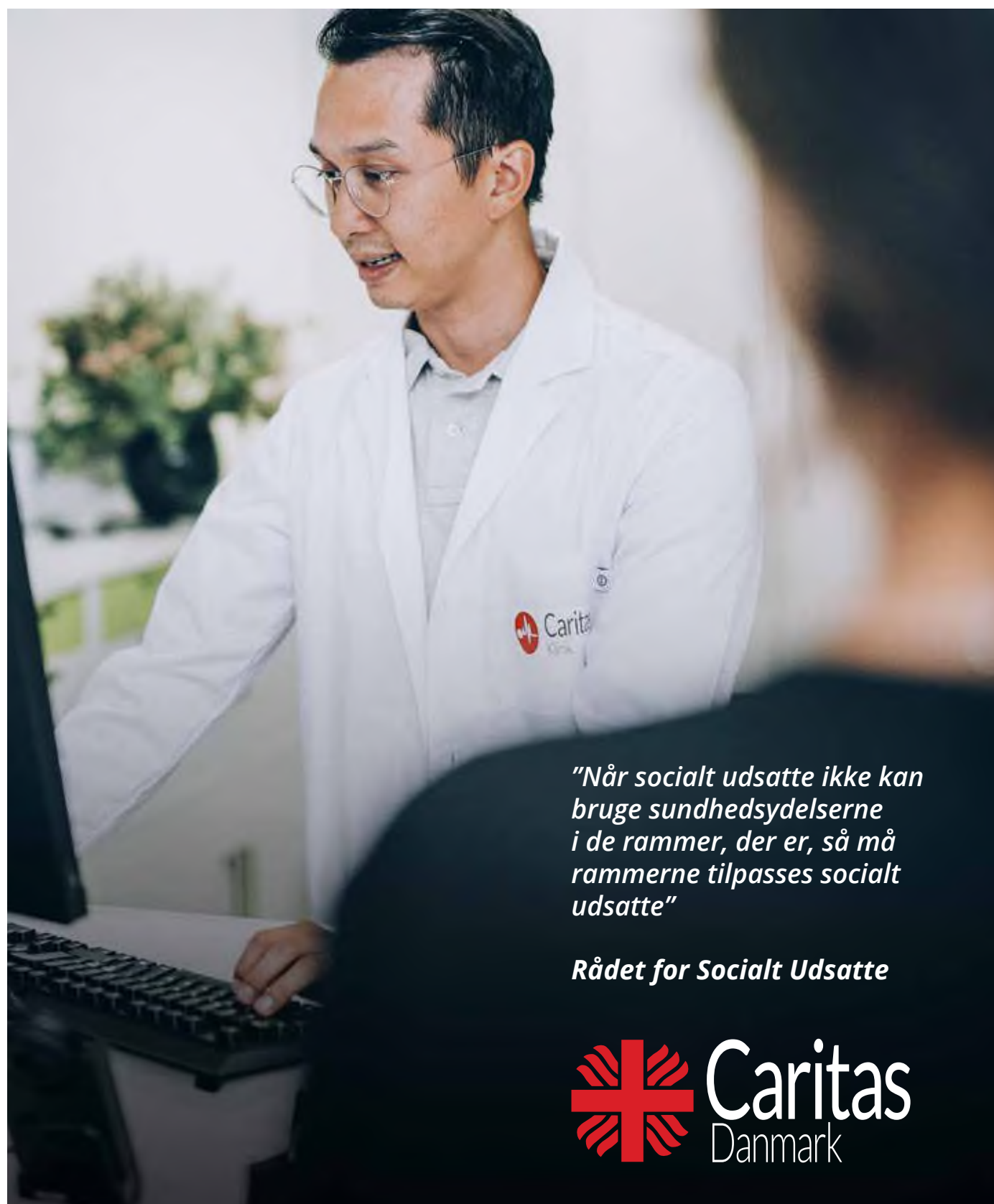
f.eks. løn til den behandlingsansvarlige læge og leje af lokaler som skal dækkes. Driften af klinikken skal de første år finansieres med midler fra Vor Frue Kloster, Aasebakken og med midler fra Caritas-kollekten 2021. Vi har desuden fået tilsagn fra Socialstyrelsen om, at vi har modtaget en bevilling fra dem, som ikke blot er med til at hjælpe klinikken i gang, men også er en blåstempling af klinikken som et godt og relevant supplement til det offentlige sundhedssystem. Vi håber, at rigtig mange vil hjælpe os med at sikre driften af klinikken de første år, ved at støtte dette års Caritas-kollekt.

Søndag d. 29. august går kollekten til Caritas

Ved at give et bidrag, støtter du den nye Caritas Klinik. Har du ikke mulighed for at bidrage til kollekten i din kirke kan du bidrage via MobilePay på 61100 eller via www.caritas.dk.

"Caritas Klinikken er et rigtig godt supplement til det eksisterende sundhedssystem, hvor der jo allerede er mange tilbud. Men der er også bare en gruppe mennesker, socialt udsatte, som har rigtig svært ved at benytte sig af de her tilbud. Et er bare det at skulle bestille en tid hos lægen. Vi er jo meget digitale i Danmark, men der er rigtig mange, der har svært ved at bruge de digitale systemer. Og noget andet er jo så at kunne møde op til tiden. Det geniale ved klinikken er derfor netop det, at den er åben om aftenen, det er uden tidsbestilling og du kan bare droppe ind."

Christina Bilevits,
sygeplejerske og frivillig i
Caritas Klinik

"Når socialt udsatte ikke kan bruge sundhedsydelserne i de rammer, der er, så må rammerne tilpasses socialt udsatte"

Rådet for Socialt Udsatte

Det nye kommunitet i Vejle

Tre unge tyske præster rykker ind

ORDENSLIV Fra den 1. november overtager de tre tyske præmonstratensere Gregor Pahl (f. 1981), Jakob Johannes Mannheimer (f. 1986) og Julian Backes (f. 1985) ansvaret for menighederne i Vejle og Fredericia. De går til opgaven med forventningens glæde og lyst til at sætte deres egne accenter. Katolsk Orientering havde dagen efter receptionen lejlighed til at møde to af dem for en kort bemærkning i Vejle. ”Vi glæder os til arbejdet i diasporaen. Diasporamenigheder er jo tit meget aktive”,

siger Jakob Johannes Mannheimer, der selv er vokset op i Wismar i det tidligere DDR.

”Vi tager fat på det nye job med mod og tillid til Gud. Vi vil leve traditionen her. Vi er kanniker og glæder os til at etablere et præstefællesskab her. Tradition er et vigtigt begreb for os. Vores tradition er 900 år gammel – og den er ikke kun fortid – men en levende arv. Vi vil pleje den fælles bøn og traditionen og holde vores arv levende. Som præmonstratensere vil vi leve som fællesskab midt blandt menneskene og

Pastor Gregor, Jakob og Julian fra det nye kommunitet. Privatfotos.

midt i byen”, siger pastor Gregor, der var sekulærpræst i fire år, før han indtrådte hos præmonstratenserne. Både han og pastor

Jakob understreger, at det fælles ordensliv har virket tiltrækkende på dem.

LR

Farvel og velkommen

Afsked med de belgiske præmonstratensere og velkommen til de tyske.

Tekst og fotos: Lisbeth Rütz

MENIGHEDSLIV ”Noget vi har været glade for afsluttes. Men bønnerne er hørt – præmonstratensernes tid i Vejle er ikke forbi”, sagde biskop Czeslaw, da menigheden i Vejle tog en bevæget afsked med de belgiske præmonstratensere på festdagen for Peter og Paul den 27. juni. I 117 år har præmonstratenserne trofast passet Sankt Norberts menighed og tjent som sognepræster i Jylland, på Fyn og Sjælland; men manglen på præstekald i Belgien tvinger nu moderhuset i Averbode til at stoppe efter mange dejlige år.

Biskop Czeslaw fejrede messen i en fyldt Sankt Norberts Kirke kirke sammen med generalabbed Jos Wouters, abbed for Averbode Marc Fierens, sognepræst Jan Ophoff, Henri Kerkhofs, tidligere sognepræst i Kolding, diakon Baudouin Willocx, Raymond Minnaert tidligere sognepræst i Horsens og pastor Gregor Pahl. Pahl repræsenterede det nye tyske kommunitet, der fra den 1. november overtager ansvaret for Sankt Norberts sogn. Biskop Czeslaw prædikede over, hvordan Kirken bygger på bekendelsen af Kristus som Guds søn. ”Vi kan fristes til at miste tilliden til, at Han er med os alle dage. Kirken i dag er svækket af store, indre svagheder, der skader dens troværdighed. Noget af det værste, den kan gøre, er at tilpasse sig tiden. Vi skal holde os til Kristus og ikke udvande Hans budskab, og vi skal forkynde det glade budskab, uanset om det vækker modvilje”, sagde biskoppen, der fremhævede Peter – den første pave – som én, der fik Kirken til at blomstre trods åbenlys svaghed og sårbarhed.

Biskop Czeslaw mindede om, at vi i år fejrer 900-året or præmonstratenserordenens grundlæggelse. ”Grundlæggeren, den hellige Norbert, var en hofmand der prædikede om omvendelse og han var en ivrig missionær, der overgav sig helt til Kristus. Skønt han blev kirkefyrste forblev han ydmyg som præst og kæmpede mod dem, der ville have magt over kirken. Det oplever vi også i vor tid”, sagde biskop Czeslaw.

Biskoppen fremhævede den hellige Norbert som forbillede for en måde at være kirke på. ”Det er i dag lige som på den hellige Norberts tid Kirkens opgave at prædike omvendelse og komme med kærlig korrektion til verden”, sagde han.

Omkring 200 deltog i receptionen i Torvehallerne, hvor Kirkens fremragende organist, Tatyana Praulina, akkompagnerede

fællessangen med det danske sommerrepertoire, der understregede den let vemodige men også muntre stemning, og yderligere munterhed sørgede pastor emeritus Stephen Holm for, da han tog initiativ til at synge ”af Vor kære Fru af Flandern” på præmonstratensernes flamske modersmål.

Til glæde for mange var også Raymond Minnaert med. I 2012 måtte han på grund af livstruende sygdom efter 12 år som sognepræst i Horsens rejse tilbage til Belgien. Her uddannede han sig ved universitetet i Leuven i kunstvidenskab, og i dag er han kurator for Averbodes store kunstsamling, som han i øvrigt er i fuld gang med at digitalisere.

Vemod og munterhed

En række talere satte i nogle højtidelige, muntre og gribende øjeblikke ord på minderne og følelserne ved en afsked efter 117 år.

”Vi er forbundet med hinanden, og I bliver ved med at være velkomne hos os. I dag er vi ikke bare bedrøvede, men også taknemmelige over alt det, der blev realiseret her. Og vi ser med ro på fremtiden, for præmonstratenserne bliver jo her”, sagde Marc Fierens, abbed af Averbode.

”På stiftelsens vegne siger I tak for 117 år i Danmark. Som medlem af menigheden siden 1962 og som tidligere skoleleder siger jeg en stor tak til jer. Vejle var utrolig privilegeret at have jer. I var kendt i byen. Den katolske skole var jeres. I tiden fra oktober 1905 og indtil Erling Tiedemann blev ansat i 1959, var det sognepræsten, der var skoleleder. Igennem 117 år har

Biskop Czeslaw i midten omgivet af generalabbed Wouters tv. og abbed Marc Fierens th. Yderst ses sognepræst Jan Ophoff. Forrest ses fra venstre Henri Kerkhofs, Raymond Minnaert, Gregor Pahl og diakon Baudouin Willocx.

”Der er tætte bånd mellem Vejle og vores abbedi”, sagde Marc Fierens, den 53. abbed på Averbode.

stiftelsen været lokomotiv for alt omkring Sct. Norberts Kirke og Sct. Norberts Skole. Mange af mine skolelederkolleger i FAKS sagde ofte til mig: kunne vi bare få præmonstratensere til vores by. Jeg er sikker på, at mange vejlensere og mange 9. klasser vil besøge jer i Averbode”, sagde tidligere leder af Sankt Norberts Skole, Henrik Bech.

”Tag kontakt til en arkitekt og lad os se, hvad vi kan gøre”, sagde daværende sognepræst Edward Stappers, da skolen ville udvide med et ekstra spor. I de år blev der tænkt stort med Kerkhofs som økonom, fremhævede Bech. I 2005 købte skolen alle stiftelsens bygninger – inklusiv Sankt Norberts Hus, og da de sidste Mariasøstre i 2006 forlod Danmark, overgik alle børnehavens bygninger til skolen. Bech roste brødrenes kreative opfindsomhed og vilje til at påtage sig alle slags arbejdsopgaver. I en periode hvor det kneb lidt med pengene, solgte pastor Verwoort flere af sine billeder for at få råd til reparation af en tagskade. Kommunitetet har i årenes løb dækket alle de arbejdsopgaver, der hører til i et sogn. De underviste, gjorde rent, passede køkken

og have foruden de pastorale opgaver.

Der var syv præmonstratensere i Vejle, da Bech blev medlem af menigheden i 1962. Kommunitetet bestod af Stappers, Reymen, Wuyts, Verwort, bror Raymond, bror Nikolaus og pastor Brosens, der boede på Mariahospitalet. I løbet af 60’erne og 70’erne kom Lemaire, Kerkhofs, Jan Ophoff og Raymond Minnaert til som nye præster, mens diakon Baudouin Willocx kom til som den sidste for 16 år siden.

Sognepræst Jan Ophoff har i tidens løb løst næsten enhver tænkelig arbejdsopgave. Han har været idrætslærer på skolen, siddet i bestyrelsen for Sct. Norberts Stiftelse og måtte til at sætte sig ind i driften af en vuggestue med små børn, da stiftelsen i 2009 blev ejer af en vuggestue. Og så har han gået cirka 1.200 kilometer på mange pilgrimsvandring sammen med skolen mellem Nørre Snede og Jelling.

Sammen med Majbritt Pedersen fra Folkekirken deltog pastor Anna Thomsen fra Methodistkirkens i afskeden. Anna Thomsen takkede på sin kirkes vegne for godt økumenisk samarbejde gennem årene.

”Det vigtigste er at vi er på vej sammen. Jeg ønsker Guds fred og alt godt”, sagde hun og talte om den lune, varme og ro, hun havde fundet hos sognepræst Jan Ophoff.

Selv sammenfattede Jan Ophoff i en status hvad der egentlig er på spil, når man er menighed sammen. ”Vi har overtaget det som andre gjorde før os. Præster præger menigheden – men menigheden præger også os. Der kan også være en dag, hvor du ikke har lyst; men så bliver du styrket af de andres bøn. For os præster er det ikke anderledes. Sommetider er flammen lille; man kan tænke, jeg har ikke noget at komme med; men så kommer man med tomheden og lader den blive fyldt op med andres bøn. Man præges og styrkes af menighedens bøn”, sagde han som punktum på en bevæget dag.

Pavelig udmærkelse til Tove Pedersen

100-årige Tove Pedersen fra Sct. Annæ menighed hædres for sin store indsats for Kirken.

HÆDER Lørdag den 17. juli aflagde biskop Czeslaw et besøg hos Tove Maria Pedersen med den glade besked om, at hun var gjort til ridder af Silvesterordenen (*Ordo*

Sancti Silvestri Papae); en pavelig medalje som uddeles lægfolk for deres mangeårige virke for Kirken.

Tove Maria Pedersen, der fyldte 100 år i april, har fra barnsben været en del af Sct. Annæ's menighed. I 1942 startede hun Katolsk Ungdomsklub ved kirken. I 1982 blev hun valgt ind til menighedsrådet og startede sit mangeårige virke som regnskabsfører på sognekontoret – et arbejde, som varede frem til 2014

Tove Petersen har altid været glad for musik og har betjent kirkeorglet i et antal af kirker, bl.a. i Nakskov, Maribo, på Sostrup og Øm, i Næstved hos søstrene og på de mange ture til Lourdes.

Et andet af hendes opgaver var 'onsdagsklubben' i Sct. Annæ Kirke, hvor hun var med til at planlægge talrige udflugter, foredrag, spisninger m.m. Det stod hun for i mange år.

I 1986 blev Tove Pedersen valgt ind i Pastoralrådet, hvor hun sad i tolv år, og i 2014 blev hun udnævnt til olat i Redemptoristordenen.

NM

Tove Pedersen. Privatfoto.

Præstevielse i Polen

Biskop Czeslaw har præsteviet fem jesuitter i Polen

JESUITTERNE Lørdag den 16. juni præsteviede biskop Czeslaw fem jesuitter i Polen – og blandt dem fader Przemysław Gwadera SJ, der blev født i 1986 i Gdańsk. Han indtrådte i jesuiterordenen den 30. august 2008 efter at have afsluttet sine BA-studier i "International Relations" ved Warszawa School of Economics. Mellem filosofi- og teologistudiet tilbragte han tre

år i Danmark, hvor han studerede filosofi ved Københavns universitet. Han studerede og arbejdede i den rækkefølge hidtil i Polen og Danmark. Efter sommerferien vil han fortsætte med at arbejde på Ignatian Spiritual Formation Center på centret for uddannelse i ignatiansk spiritualitet i Gdynia. Det er forventeligt, at han senere vil vende tilbage til Danmark.

LR

Przemysław Gwadera SJ. Foto: warszawa.gosc.pl.

Kjeld hygger sig sammen med biskop Czeslaw efter at have modtaget medaljen. Foto: Ede Orbán.

Pavelig medalje til katolik i Thisted

Kjeld Vestergaard dekorerer for mangeårig indsats i Thisted.

Tekst: Lillian Kristensen

MÆRKEDAG Søndag den 18. juli var der fest i den lille menighed i Thisted.

Biskoppen var på besøg og holdt messe. Han skulle overrække Kjeld Vestergaard medaljen *Pro Ecclesia et Pontefice* (for Kirken og Paven).

I sin tale til Kjeld sagde biskoppen bl.a.: "Kjeld Vestergaard, du har tjent Gud dag og nat gennem rigtig lang tid, og du har hæget om denne bygning."

Og det har Kjeld gjort i 50 år. I år er det netop 50 år siden, kirken blev overtaget af Den katolske Kirke.

Kjeld har gjort rent, han har repareret, han har lavet kaffe.

Han har også spillet på orgelet til salme-sang og været gudstjenesteleder og lektor.

For år tilbage har han forestået undervisning af børnene.

Er der flere funktioner i kirken, som ikke er nævnt her – ja, så har Kjeld også varetaget disse.

Kræfterne er ikke så store mere, men Kjeld gør stadig alt, hvad han kan, og der er vel næppe en dag, hvor han ikke er henne i kirken.

Medaljen er meget fortjent!

Efter messen og overrækkelsen af medaljen, drak menigheden kaffe og spiste kage i den lille have bag kirken. Der var feststemning, og kagen gav sit bidrag til dette. Kagen var nemlig smykket dels med Dannebrog og dels med Vatikanets flag. Der blev spist meget kage, og der blev snakket og leet.

Jo, der var fest i kirken i Thisted.

Smil og tårer i Vejle

Henri Kerkhofs og Baudouin Willocx rejst tilbage til Belgien.

AFSKED Trods sommerferie og bagende varme var menigheden i Vejle mødt talstærkt op, da pastor Henri Kerkhofs og diakon Baudouin Willocx den 18. juli fejrede deres sidste messe i Vejle sammen med menigheden. En bevæget Henri Kerkhofs så i sin prædiken tilbage på 52 år i Danmark, hvor han startede som ganske ung kapellan

og blev oplært af Willem Wuyts. Diakon Baudouin Willocx rejser tilbage efter 16 år i Danmark.

Trods den vemodige anledning var stemningen i top. Kerkhofs og Willocx fik fine afskedsopgaver og stillede med uopslidelig tålmodighed til talrige familiefotos sammen med menighedens ældste og yngste. LR

En glad Baudouin Willocx med en kontant gave fra menigheden.

Henri Kerkhofs fik blandt andet en model af Jellingstenen fra menigheden. Fotos: Lisbeth Rütz.

Præst i 60 år

Lars Messerschmidt fejret i domkirken

JUBILÆUM Den 29. juni 2021 kunne pastor Lars Messerschmidt fejre sit 60 års præstjubilæum. Den officielle fejring skete lørdag den 3. juli med messe i domkirken og efterfølgende reception i menighedssalen.

Efter teologi- og filosofistudier i Paris blev Lars Messerschmidt præsteviet af biskop Suhr i Sct. Ansgars domkirke den 29. juni 1961. Efter to års bibelstudier i Rom og Jerusalem blev han udnævnt til andenpræst ved domkirken og i 1966 til præst i Hillerød.

I årene 1969-1976 var pastor Lars for første gang generalvikar og herefter indtil

1984 sognepræst ved Sct. Andreas Kirke i Ordrup. Fra 1980 til 1988 overtog han igen embedet som generalvikar og flyttede i 1984 til Esbjerg, hvor han var sognepræst indtil 1997. Samme år blev han atter udnævnt til generalvikar og som medlem af den kirkelige domstol. Sideløbende blev han også konstitueret sognepræst for menighederne i Slagelse, Kalundborg og Holbæk. Han stoppede efter sammenlagt 17 år som generalvikar i 2014 og blev afløst af pastor Niels Engelbrecht.

I 1987 blev pastor Lars udnævnt til pavelig æresprælat. Et stort tillykke til

Foto: Martin Ryom.

pastor Lars for hans mange års trofaste præstevirke! NM

Tillykke

Erling Brodersen har fejret 40 års præstjubilæum.

JUBILÆUM Dramaturgistudier ved den berømte dramaskole Max Reinhardt Seminar i Wien, gymnasieundervisning ved Efterslægtsens gymnasieskole og teologi – både som akademisk disciplin og i pastoralt arbejde – er de vidt forskellige områder, Erling Brodersen har beskæftiget sig med gennem et langt liv.

Den 8.6. fejrede han sit 40 års præstjubilæum under private former. I 10 år fra 1980 – 90 var Brodersen en energisk og højefektiv sognepræst i Sankt Marie Kirke i Haderslev. Han overtog et sogn i en miserabel tilstand; men det lykkedes ham at rejse penge til en gennemgribende restaurering af bygningerne ved dygtigt netværksarbejde med tyske forbindelser. Han profilerede menigheden gennem deltagelse i økume-

niske aktiviteter og arbejdede for en høj, liturgisk standard, blandt andet ved at få menigheden sunget sammen, så den kunne synge flere forskellige latinske messer. Fra 1991 til 1998 arbejdede han ved den kirkelige domstol samtidig med, at han var sognepræst ved Sct. Hyacinthus Kirke i Rønne og Rosenkranskirken i Aakirkeby.

Det karismatiske og den oldkirkelige teologi har i mange år været pejlemærker for hans kirkesyn og virke som præst. I USA mødte han den karismatiske bevægelse, og her oplevede han at blive gendøbt ved Helligånden, så han begyndte at bede på forskellige sprog, han ikke kendte. I 1970 skrev han disputats ved Catholic University of America under vejledning af den berømte patristiker og koncilsteolog Johannes

Erling Brodersen fejrer flere gange om ugen messen i sit hjem. Foto: Thomas Halle.

Quasten. I disputatsen undersøgte han ændringen i synet på eukaristien efter koncilet i Nikæa og påviste, hvordan opfattelsen af eukaristien som et måltid gradvist ændrede sig til en betoning af det som mysterium. Dette fik dybtgående konsekvenser både for hvem, der kunne uddele kommunionen og hvordan den blev modtaget, sådan at mundkommunion slog igennem fra 800-tallet.

Efter en længere sygdomsperiode fra 1998-2010 lever Brodersen nu et stille pensionistliv. Han fejrer flere gange om ugen den hellige messe i sit hjem. Under hele coronaperioden har han begravet sig i arkiverne for at skrive sin slægts historie og har også skrevet en længere fremstilling af Suhr-slægts historie.

LR

En stor katolsk kvindeprofil

Mindeord over Ruth Christophersen.

DØDSFALD Ruth Christophersen døde i sit hjem, torsdag den 22. juli. 2021, 94 år gammel.

Ruth var født i København og uddannede sig til sygeplejerske på Sct. Josefs Hospital.

Ruth konverterede til Den katolske Kirke i 1950. I 1952 indtrådte hun i benediktinerordenen på Åsebakken. I 1978 genoptog Ruth sygeplejen og bosatte sig i Domus Vista.

Ruth tilhørte Jesu Hjerter menighed. Her var hun en trofast kirkegænger, var i mange år i menighedsrådet, flere perioder som formand. Også KÆK har Ruth ledet i en årrække.

Danmarks Katolske Kvindeforening havde også Ruths store interesse. Det blev til meget bestyrelsesarbejde, herunder på Kvindernes Internationale Bededage, og

mange artikler i DKKF-Nyt. Ruth havde mange visioner omkring foreningen, og det var en stor sorg for hende, da vi måtte lukke for 3 år siden på grund af dalende medlems-tal.

Ruth afholdt rejser i ind-og udland. Mange, mange gange besøgte Ruth Lourdes og var flere gange i Israel. Også retræterne på Dalum Kloster betød meget. Med sin teologiske baggrund fra klosterlivet formulerede Ruth smukke og vedkommende tekster og bønner til vores retræter.

Mange små møder har vi holdt hos Ruth på 26. etage i Domus Vista. "Jeg er lykkelig for at bo her, så tæt på himlen" sagde hun tit. Hendes gæstfrihed var stor. Altid var man velkommen. Til møder i DKKF var Ruth altid velforberedt og en stor arbejdskraft.

Ruth var meget afholdt, hendes milde

Det kristne fællesskab med andre kvinder betød meget for Ruth Christophersen – først som søster på Åsebakken siden som bestyrelsesmedlem i DKKF. Her ses hun ved sidste møde i DKKF på Åsebakken den 27.10. 2018. Ruth er nummer to fra venstre i forreste række. Foto: Lisbeth Rütz.

og kærlige væsen var velkendt, ligeledes hendes beskedenhed og store fromhed.

Hun vil blive savnet. Må hun hvile i Guds fred. Lisbeth Poulsen.

Mindeord

Min gode ven David Russell OFM er død 77 år gammel.

ASSENS Jeg mødte David, da jeg og min hustru for seks år siden flyttede til Assens. Dengang havde vi stadig Vor Frelses Kirke, og David forestod ofte Ordets Gudstjeneste.

Det gjorde han fortrinligt, og da jeg de første gange hørte ham prædike, var jeg klar

over, at dette var noget særligt. Her var én, der uden formel teologisk præstuddannelse var teolog i ordets egentligste forstand, én der trængte dybt ind i teksterne og udlagde dem, så meningen og budskabet trådte klart frem.

Med tiden blev vi venner, og jeg tænker med taknemmelighed på de mange gode og inspirerende samtaler, vi har haft, både hjemme hos ham samt på de ekskursioner, vi nåede at foretage, inden alt blev lukket

ned, bl.a. et klosterophold i Tyskland.

David var født og opvokset i USA, men boede meget af sit liv i Danmark. Han var uddannet i kunsthistorie og i forskellige former for naturmedicin og formåede i kraft heraf sammen med hustruen Tine at hjælpe mange mennesker. Også som "healer" og spirituel rådgiver inkarnerede han det bedste i den franciskanske ånd.

Ære være hans minde.
Leif Kongshøj, Assens

David Russell. Privatfoto.

Splinternye studenter og 50-års jubilarer på NSG

Glimt fra årets dimission.

Tekst og foto: NSG

SKOLE De sidste dage i juni på Niels Steensens Gymnasium var som sædvanlig fuld af sved på panden, lettelsens suk og stor glæde over, at alle kom i mål. Den 21. og 22. juni havde 3.g'erne deres sidste mundtlige eksaminer, og kraftanstrengelsen blev fulgt op med middag for studenter og forældre onsdag aften.

Lørdag den 26. juni begyndte dimissionen i skolens kirke, og herefter var der optræden, taler og uddeling af eksamensbeviser i gymnastiksalen. Det sidste stod NSG's nye rektor Peter Franklin for bistået af vicerektor Sofie Paludan.

Andreas Oldenburg, 3.b, holdt årets elevtale og blev mødt med stort bifald. Der var også legater til to studenter, der særligt havde udmærket sig: Liv Nonginthirath, 3.a, fik legatet for årgangens højeste snit, mens

Oliver Holsting, 3.c, fik "Dorns Legat", der gives til en elev, der på en særlig måde har gjort en forskel for andre.

Ude i skolegården ventede festligt pynkede vogne på at køre studenterne rundt til hele forældre kredsen. Men først skulle der tages billeder af klasserne enkeltvis og af årgangen samlet, hvor huerne kom højt, højt i vejret.

En lille gruppe 50-års jubilarer og en enkelt 60-års jubilær var også med til at festliggøre dagen. "Nej, hvor sejt", udbød en af de nyslåede studenter ved synet af de modne herrer og damer.

Endnu sejere blev det da repræsentanterne for studenterårgang 1971 opdagede sig selv på "Jonasgangen", som NSG har udsmykket med fotos fra alle årene. På et af dem sidder 3.g'erne og lytter opmærksomt

Martin Chase S.J. taler til årets studenter i Sankt Augustins Kirke.

på, mens deres dansklærer pater Georg Heggum SJ fortæller om, hvad der skal foregå til eksamen. Det krævede endnu et

foto, og fotografen var den samme som i 1971, nemlig deres klassekammerat Hans Hannibal.

650 Katolikker i Danmark siger, "Vi kan ikke knækkes"

Markante økonomiske resultater for 17 sogne.

Tekst: Kirkeskattemedarbejder Susanne Debora Madsen

KIRKESKAT I skyggen af nedlukningerne valgte mange at bygge et sikkerhedsnet om Kirken.

Det så ud som om, at den største del af aktiviteterne i kirkerne blev sat på stand-by, da regeringen lagde restriktionerne ud over Danmark grundet Covid-19. Men ikke for præsterne og menighedsrådsformændene i 17 af landets katolske sogne. De oplevede, at den manglende mulighed for deltagelse i messerne ikke kun var et åndeligt tab, men også en trussel for kirkens økonomi på grund af de manglende kollektindtægter.

"Vi kan sagtens deltage i streamede messer eller holde hjemmeandagter" siger ge-

neralvikar Niels Engelbrecht, "men kollektten går ikke rundt derhjemme, og selv om

en del har kunnet give kollekt over MobilePay, så har vi stadig mange medlemmer, der ikke kender eller har mulighed for at bruge MobilePay tjenesten."

Kirkens medlemmer bygger et sikkerhedsnet

Situationen fik 17 sogne til at gribe pennen og skrive breve og e-mails til deres medlemmer. De fortalte om de økonomiske konsekvenser af nedlukningerne i kirken.

Ingen kunne have forestillet sig, at så mange katolikker ville stå sammen og bygge et sikkerhedsnet af kirkeskat op omkring kirken på denne måde. Medlemmer, der allerede betalte kirkeskat, lagde 50 kroner ekstra (og i mange tilfælde endda mere) om måneden til deres aftaler. Medlemmer, der ikke endnu havde en kirkeskatteaftale, meldte sig til ordningen.

Alle bække små...

"Vores økonomiske sikkerhedsnet består af mange tråde, der flettes sammen," fortæller

Niels Engelbrecht. "Hver tråd er et månedlig bidrag, og hvert medlem, der er med, styrker nettet."

For de 17 sogne var resultaterne markante. Tilsammen har 650 katolikker været gavmilde og løftet kirkeskatten med et årligt beløb på 716.768 kroner.

"Det viser, at mange vil støtte deres kirke. Man kan kun blive glad for den store gavmildhed, der er blevet vist her. Ikke mindst når det sker i corona-tiden, hvor der er særligt brug for, at vi holder sammen," siger Niels Engelbrecht.

Fik du ikke et brev?

Hvis du ikke fik et brev, men gerne vil stå sammen med os, kan du stadig nå at være med. Du kan som mange andre øge din kirkeskat med 50 kroner om måneden eller oprette en aftale, hvis du ikke allerede har en.

Send en mail til Susanne Debora Madsen på sdm@katolsk.dk eller ring på 33 55 60 56.

► *Fortsat fra side 1.* som pave Frans giver udtryk for i dokumentet, heller ikke ignoreres. Omfanget og virkningerne af fejringen af messen efter 1962-missalet har været forskellige i de enkelte lande, oftest uden at skabe problemer. Pave Frans' bekymring består i, at tilknytningen til messen efter 1962-missalet i nogle kredse har skabt en afstand til Kirken i den skikkelse, som Andet Vatikankoncil

har præget den med, og som udtrykker dens fremtræden og mission i vor tid. Det er vigtigt at fastholde, at det præg, som Andet Vatikankoncil har sat på Kirken er normgivende og forpligtende, både i den efterkonciliære måde at fejre liturgien på, og i en pastoral tilgang, der tager højde for nutidens ændrede behov og udfordringer.

I lighed med andre biskopper verden over vil jeg bruge den kommende tid til at

finde frem til en hensigtsmæssig måde at uddybe pave Frans' anliggende med "Motu proprio" på. Det vil også ske efter drøftelse i bispekonferencen, ligesom en behandling i vore egne råd vil være hensigtsmæssig.

Indtil da skal dispositionerne vedrørende messen efter 1962-missalet i vort bispedømme betragtes som uændrede. Denne form for fejring af messen berører kun ganske få her i landet. Derfor kan debatten

godt blive hed. Jeg opfordrer derfor alle til i pave Frans' ånd at have mindre fokus på egne præferencer, men først og fremmest have Kirkens enhed, også den lokale, for øje, så den splittelse, som Paven ønsker at forebygge, ikke viser sig på andre måder.

København den 30. juli 2021

+Czeslaw

Jan Zalewski in memoriam

DØDSFALD Den 29. juli afgik pastor Jan Zalewski ved døden i Polen efter længere tids alvorlig sygdom. Han virkede i vort bispedømme fra 1997 til 2016.

Pastor Zalewski blev født den 3. december 1961 i Gryfino i det nordvestlige Polen.

Den 15. december 1985 blev han præsteviet for bispedømmet, senere ærkebispedømmet Szczecin-Kamien. Efter en række år at have virket i sit bispedømme kom han

i 1997 til Danmark.

Den 21. april 1998 blev han konstitueret som sognepræst for menigheden i Sønderborg og som ansvarlig præst for menigheden i Aabenraa og fra 1. januar 1999 også som sognepræst for menigheden i Haderslev og som ansvarlig præst for menigheden i Tønder. Fra 2013 var han også ansvarlig for den polske sjælesorg i Odense og Esbjerg. I løbet af sin tid i Danmark tog pastor Zalewski historiske begivenheder med tilknytning til både Danmark og Polen som anledning til udbygning af kontakter, også af økumenisk art, mellem vore to lande. Det førte også til gensidige besøg,

Endvidere gjorde pastor Zalewski meget for at udbrede kendskabet til den salige Ursula Ledochowska på baggrund af hendes virke i Danmark under første verdenskrig. I 2015 blev han udnævnt til kannik ved domkirken i Kamien.

Den 31. august 2016 blev pastor Zalewski af sin ærkebiskop kaldt tilbage til sit bispedømme. For nogle år siden blev pastor Zalewski ramt af alvorlig sygdom, først af cancer og på det sidste af Creutzfeldt-Jacobs sygdom, som tappede ham for de sidste kræfter. Pastor Zalewski anbefales til alles forbøn.

+Czeslaw Pastor Jan Zalewski.

Gudsmøder på Stella Matutina

Ny bog viser rigdommen i katolsk spiritualitet.

Tekst: Kirsten Krog

RETRÆTER 1995 kom de første retrætegæster til Sankt Joseph Søstrenes hus, Stella Matutina i Kokkedal. Stedet er i dag et blomstrende retrætehus for katolikker, protestanter og andre, der længes efter en tættere Gudsrelation. Malene Fenger-Grøndahl har med "Søg Gud" skrevet en betagende bog om stedet, dets historie, søstre og gæster.

Bogen indledes med et tilbageblik på Sankt Joseph Søstrenes historie globalt og nationalt efterfulgt af en grundig indføring i den retræteform og åndelige vejledning, som møder gæsterne i Stella Matutina. Den sidste halvdel af bogen er en række vidnesbyrd fra personer, der har været på retræte på stedet. "Søg Gud" er rigt illustreret og en smuk bog.

Hos Sankt Joseph Søstre kan man komme på tre forskellige former for retræter: Individuelle retræter, kontemplative retræter og retræter med meditativ dans. Men hovedvægten ligger på de individuelle retræter.

Her er der imidlertid ikke tale om helt det, man måske normalt tænker, når man hører

om individuel retræte, nemlig en retræte, man tager alene og "selvstyret".

På Stella Matutina er der tale om en weekend eller en længere periode, der er arrangeret af søstre, og som man tager samtidig med en gruppe, men med sin egen individuelle vej guidet af en af søstre som åndelig vejleder. Man har således en medvander, der hjælper én med at lytte til Gud omkring, hvor han vil lede en hen under retræten.

Og det er bemærkelsesværdigt, hvor konkret dette bliver for mange. Flere af dem, der i bogen fortæller om deres oplevelser på disse retræter, har studset over, at der i indbydelsesbrevet til retræten står, at de skal forvente noget særligt af deres ophold på stedet. For mange er det blevet et tegn på, at søstre forventer Guds ledelse og indgriben under retræten, og det er da også, hvad mange af deltagerne oplever.

Flere af retrætegæsterne understreger, at den åndelige vejledning er meget respektfuld, og at søstre udviser stor rummelighed og forståelse i mødet med de meget forskellige retrætedeltagere.

Her understreger søstre imidlertid, at det er og skal være en *kristen* retræte for den enkelte. For det første skal deltageren ønske at komme tættere på Gud, og for det andet skal han eller hun være indforstået med, at søstrenes vejledning netop er *kristen*.

En stor del af deltagerne kommer fra folkekirken. Forfatteren undrer sig over, at så relativt få katolikker benytter muligheden for en retræte på katolsk grund. Men mon ikke bogen kan være med til at ændre på det. Den er en klar anbefaling af en retræteform og et retrætested, hvor den enkelte møder den Gud, de søger.

En personlig retræte indeholder fælles messe, måltider med musik og aftenbøn, samt individuelle samtaler med vejlederen og 3-4 daglige personlige meditationer. Personlige meditationer hjælpes på vej af den enkeltes vejleder og kan tage

udgangspunkt f.eks. i et bibelvers eller i et billede. Retræten foregår for øvrigt ellers i stilhed.

"Søg Gud" er foruden en præsentation af retræterne på Stella Matutina en bog, der kan bruges som hjælp til den enkeltes andagtsliv derhjemme. Der er således flere meditationer ("Naturmeditation", "Stilhedens gave", "Herre, styrk min tro" m.fl.) og bønner ("Bøn om sindsro" og "Aftenbøn: Besvar Jesu blik"). Disse afbryder den fortløbende tekst som blå sider, men skal endelig ikke afbryde læsningen og kan bruges efterfølgende som fordybelse.

Nogle af de blå sider er mere faktaprægede sider f.eks. om Ignatius af Loyola, søstrenes brug af dragt eller civil, uddrag af søstrenes konstitutioner, orientering om Sankt Joseph søstrenes tilknyttede medlemmer og om de kontemplative retræter.

Efter læsningen sidder jeg tilbage med følelsen af at have fået indblik i en rigdom i vores katolske kirke i Danmark, som jeg ikke havde været opmærksom på, et ønske om selv at komme på disse retræter, og en bøn til Gud om, at han vil sende nye kald til søstre, så stedet også må have en fremtid. For netop vor tid netop råber på sådanne stilhedens steder, hvor den enkelte kan søge og finde Gud og hans vilje med éns liv.

Malene Fenger-Grøndahl: Søg Gud, Sankt Joseph Søstre og deres retrætecenter Stella Matutina. 148 sider. Indbundet, illustreret. 195 kr.

Værdigt arbejde

Situationen efter corona kræver en anden form for moral og politisk lederskab.

Tekst: Nik Bredholt

ARBEJDSMARKEDET Corona har sat sit præg på en række forhold i samfundet, også på måden vi ser på arbejde. Sidste år blev det klart, at samfundet har brug for læger og sygeplejersker, politi og butiksekspedienter i supermarkederne m.fl. I England klappede borgerne af sygehuspersonalet, når de kom hjem fra arbejde. Arbejde, der før virkede næsten ligegyldigt, fik pludselig stor værdi. Corona har rokket ved vores forståelse af arbejde, og nu har det engelske parlaments medlem for arbejderpartiet, Jon Cruddas, taget debatten om arbejde op i en bog, som også inddrager katolsk sociallære med et fokus på det værdige arbejde.

De første mange år efter anden Verdenskrig handlede den økonomiske politik om genopbygning og udvikling af en velfærdsstat. Men i slutningen af 70'erne skiftede de større etiske mål, kapitalbevægelser over landegrænser blev sat fri, og fagforeningernes magt blev stækket. I England skete dette med den konservative Margaret Thatcher. I USA var det Reagan. Populismen i politik i dag er ifølge Jon Cruddas en reaktion på det ideologiske felttog og den markedsligegørelse af samfundet, som denne politik startede, og i dag har den økonomiske og demokratiske ulighed taget over.

Jon Cruddas er kritisk over for den økonomiske tankegang. Han påpeger den manglende værdisætning af gode relationer mellem mennesker, opfattelsen af mennesker som forbrugere med nærmest umættelige behov og arbejde som en faktor i økonomien på linje med ethvert andet input. Den økonomiske teori har ikke noget

værdighedsmål for arbejde.

Heldigvis er Jon Cruddas ikke kun skeptisk over for Thatcher. Statsminister Tony Blairs regering med new-labour får alvorlige hug for ikke at have levet op til idealerne, da han havde magten. Blair fremmede mulighederne for at nedprioritere eller udvandre værdigt arbejde. I stedet fik arbejdsgiverne skattefradrag og frihed til at sænke lønningerne. De forskellige konservative regeringer siden 2010 får ligeledes drøje hug.

For Jon Cruddas er tiden inde til, at samfundet genopbygges, og det kan passende være i forlængelse af coronapandemien. Det vil det kræve en anden form for moral og politisk lederskab. Her peger Jon Cruddas på det moralske formål med arbejde. Arbejdet har betydning for vores fornemmelse for det gode liv; men arbejde kan også nedbryde mennesker og samfund.

Folk værdsætter formålstjenligt kreativt arbejde som en måde at skabe mening i livet på. Arbejde giver identitet og selvværd og bidrager til vores måde at blomstre og leve det liv, som vi gerne vil.

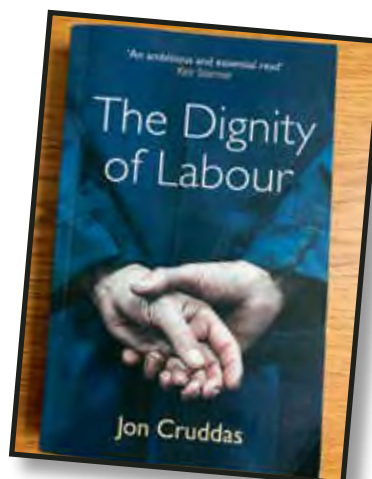
Forståelsen af arbejde er ofte for simpel, skriver Jon Cruddas. Arbejde ses som noget ubetinget godt, og så er indholdet ligegyldigt. For at illustrere, hvad dårligt arbejde er, tager Jon Cruddas læseren med ind i historien om hans vælgerkreds i Dagenham, Østlondon, som tidligere var præget af en stor bilfabrik. Kontrol over arbejdsprocessen var af stor betydning for de ansatte, og utallige strejker handlede om dette punkt. Det gode arbejde forsvandt, da arbejdsprocessen blev skåret til, så den kun

indeholdt rutineopgaver. Herved blev det menneskelige skøn og kreativiteten fjernet. Det værdige arbejde forudsætter autonomi og kreativitet og opbygger identitet og kommunitet. Fairness i arbejdet er også centralt for arbejderen både psykisk og fysisk.

Den katolske Kirke og arbejdet

Jon Cruddas er præget af sit katolske ophav. Han refererer til den første sociale rundskrivelse i Den katolske Kirke, *Rerum novarum* (Nye tider) fra 1891, som talte for arbejdernes ret til fagforeninger, lønninger man kunne leve af, og respekt for den menneskelige værdighed på arbejdspladsen. Pave John Paul II fulgte op og skrev i 1981 en rundskrivelse kun om arbejde. Her understregede han, at arbejde ikke blot er en vare, men en central del af den menneskelige natur. Det er igennem arbejde, at man bliver helt menneske. Gennem arbejdet bliver vi som mennesker medskabninger i Guds skaberværk.

Yderligere har den nuværende pave Frans sagt, at vi ikke får værdighed fra magt, penge eller kultur, men fra arbejde. En række opinionsundersøgelser viser, at arbejde er yderst vigtigt for de fleste.

Ønsket om at være kreativ og engageret med naturen er helt grundlæggende for en positiv egen opfattelse.

Nogen hævder, at vi går mod en fremtid uden arbejde. Nej, skriver Jon Cruddas. Samtidig fortæller forskningen os, at med arbejdsløshed er der et faldende velvære, og at økonomisk inaktive personer har dårligere mentalt helbred end folk i arbejde. Arbejde giver den enkelte mulighed for at deltage i samfundet og skaber følelse af samhørighed og håb. Har man ikke arbejde, så har man ikke mulighed for at bidrage til det fælles.

Jon Cruddas er meget skeptisk over for et forslag om borgerløn. Med borgerløn tager et passivt system meningen med tilværelsen fra folk. Borgerløn vil også være en måde at afvikle velfærdsstaten på og gøre hjælpen til en individuel transaktion mellem borger og stat.

Jon Cruddas ender sin bog med en anbefaling til den næste arbejderpartiledede regering, som han håber kommer. Retten til meningsfyldt og værdigt arbejde skal være en borgerrettighed. Det kan lyde radikalt og næsten som katolsk sociallære, men det er faktisk en ide, som også amerikanske demokrater har fremsat, og måske skal netop radikale ideer skabe en bedre verden efter Corona pandemien.

Bogen er orienteret om engelske forhold, hvilket er mindre relevant for en dansk læser, og forsøgene på at genopdage Marx' økonomiske teori, er ikke imponerende. Men diskussionen om arbejde i fremtidens samfund – også i Danmark – er helt central. I det politiske landskab er der tegn på vilje til at finde et filosofisk eller måske endda et religiøst inspireret fundament. Jon Cruddas giver med sin bog sådan et input, som trækker på den katolske sociallære.

Jon Cruddas: The dignity of labour. Polity Press. 216 sider. Pris: ca. 178 kr.

Kirkelig boghandel er forvandlet til et rum for samtaler om tro og eksistens

Katolsk Kirke i Aarhus har sammen med otte andre kirker og kirkelige foreninger åbnet en lounge, hvor mennesker kan komme ind fra gaden og tale med andre om tro, tvivl og eksistens. Her kan vi dele troens glæde og være et vikarierende håb for mennesker, der tumler med de store spørgsmål i livet, siger nogle af de frivillige fra Den katolske Kirke.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

ØKUMENI ”Det her er et fantastisk sted. Det er en gave til mennesker i byen, som har brug for et sted at få en snak og en kop kaffe og noget ro. Det er lidt hverdagens kirke, mens kirken dér er søndagskirke”. Juan, som har latinamerikansk baggrund, men har boet i Danmark i mange år, smiler og peger ud gennem vinduerne på Katolsk Vor Frue Kirke i Ryesgade i Aarhus. Han sidder i en hvid stol i Kirketorvet og slapper af, mens sommervindene brager ned udenfor, og mennesker strømmer ned gennem gågaden med poser og tasker i hænderne.

Juan har boet i Aarhus i mange år og er i en årrække kommet i en karismatisk præget frikirke. Han er født i en katolsk familie og blev opdraget med kirkegang, bibellæsning og bøn, fortæller han. ”Mine forældre gav mine søskende og mig en stor gave ved at lære os Bibelen at kende og give os et forhold til Gud. Heldigvis havde vi børn så meget respekt for dem, at vi tog det til os. Som ung fik jeg så en mere personlig relation til Jesus. Jeg gav mit liv til Jesus og forsøger stadig at finde ud af, hvad der er Guds vilje med mig, og hvordan jeg bedst kan efterfølge Jesus”, siger han.

Han smiler igen og læner sig tilbage i stolen, som står ved et af vinduerne i det store lyse lokale. Kirketorvet står der med store bogstaver på vinduerne ud mod gaden. Lokalerne, der indtil december 2018 rummede bog- og gavebutikken Katolsk Infobutik, er forvandlet til en såkaldt lounge, som ni kirker og kirkelige foreninger i Aarhus står bag. Ideen er, at Kirketorvet skal være et trygt sted, hvor det er naturligt at starte en dialog om tro, tvivl og eksistens.

”Vi har forsøgt at skabe en ramme, hvor folk kan komme med deres tvivl og spørgsmål og nysgerrighed. Det behøver ikke kun at handle om kristendom; men de frivillige, man møder i Kirketorvet, vil være kristne af forskellig slags, så man som besøgende kan komme i dialog med en troende kristen”, forklarer sognepræst ved Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus, Kris Augustyniak.

Kirketorvet holder til i lokaler ved siden af Den katolske Kirke og stilles til rådighed af jesuitterne i Danmark. Katolsk Infobutik var kendt som et økumenisk samlingssted, og da butikken lukkede, ønskede jesuitterne, at stedet skulle bevare sin kirkelige og økumeniske karakter. Derfor blev der i 2019 taget initiativ til at starte et fælleskirkeligt projekt, som på ny kunne give aarhusianerne mulighed for at komme i kontakt med det kristne budskab midt i den pulserende by.

”I infobutikken kom mange mennesker, som købte bøger og gaver og samtidig brugte butikkens cafémiljø til at komme i samtale med de frivillige og ansatte. Den funktion har vi forsøgt at videreføre i en lidt ny form”, siger Kris Augustyniak.

Kirke- og kulturhus

Efter flere måneders brainstorming, en række møder med deltagelse af adskillige kirker og foreninger og en lang coronapause slog Kirketorvet dørene op i slutningen af maj. Siden har der været åbent fire af ugens fem hverdage, hvor der på skift er frivillige fra de forskellige kirker og foreninger til stede. Udover den almindelige åbningstid er det tanken, at Kirketorvet kan bruges til events som bogpræsentationer, små koncerter eller debataftener. Denne torsdag eftermiddag er der tre værter fra den katolske menighed, Dorota Matyjasek, Birgitte Vagn-Hansen og Alice Mørch Sørensen. Dorota er født i Polen i en katolsk familie og er vokset op med kirke og tro, mens Birgitte Vagn-Hansen og Alice Mørch Sørensen begge er konverteret til katolicismen tidligere i år.

”Troen er den største gave, der findes. Når vi har troen og lader os fylde af Guds kærlighed, strømmer det over og det er naturligt at ville dele den med andre – ikke ved at fortælle dem, hvad de skal tro, men ved at fortælle om vores egen tro og invitere til en samtale om det, der optager dem”, siger Birgitte Vagn-Hansen.

Hun har netop afsluttet en samtale med en midaldrende kvinde, Marianne, der kom ind i loungen for ”lige at kigge ind”. Hun ville egentlig videre med det samme, men da Alice Mørch Sørensen bød hende på kaffe og vandmelon, slog hun sig alligevel ned i en af sofaerne, hvor hun faldt i snak med Birgitte Vagn-Hansen og Dorota Matyjasek.

Hun fortalte om sine overvejelser om, hvordan hun skulle prioritere forskellige opgaver som selvstændig kosmetolog, og hvordan hun gerne ville give Guds kærlighed videre til andre via sine behandlinger. Hun var i tvivl om, hvilke kundegrupper hun skulle satse på, og hvordan hun skulle balancere behovet for at tjene penge med ønsket om at gøre en forskel ved for eksempel at hjælpe unge i branchen i gang ved at tage praktikanter ind.

”Vores samtale kom til at handle om alt muligt forskelligt. I begyndelsen handlede det mest om praktiske spørgsmål, men så blev det mere eksistentielt, og til slut delte vi erfaringer med forbøn”, fortæller Birgitte Vagn-Hansen og tilføjer: ”I virkeligheden skal vi jo bare være. Det er

det, Gud ønsker af os: at vi skal være her og være til rådighed for ham og hinanden. Jeg tror da, at der er en masse engle, der render rundt og prikker os på skulderen og hjælper os med at få kontakt med hinanden, når vi har behov for det. Gud skal nok sende de mennesker herind, som skal herind. Vi skal bare være her og være parate”.

Birgitte Vagn-Hansen har med egne ord været ”skabstroende” i mange år og har været omkring flere forskellige grupper i det alternative religiøse miljø, før hun fandt frem til katolsk kirke og besluttede at konvertere.

”I de alternative miljøer oplevede jeg ofte, at alt blev meget luftigt, og mennesker, som netop havde brug for grounding, i stedet svævede helt væk. Jeg husker for eksempel en meditation, hvor vi skulle forsøge at flyve op til Jesus. Men Jesus er jo her iblandt os, og det mærker man i Den katolske Kirke. Det er virkelig som at have fået klippegrund under fødderne, fordi traditionen er så dyb og rig”, siger hun.

Hun tilføjer, at hun synes, at det er meget smukt og rigtigt, at Kirketorvet drives af en række forskellige kirker og kirkelige foreninger, ”for det er jo samme Gud, vi tilbeder, og vi skal ikke bruge tiden på at dømme hinanden, for kun Gud kender den fulde sandhed og er den, der må dømme”. Hun uddyber: ”Det er fantastisk at høre andres troshistorier og udveksle erfaringer. Mangfoldigheden er smuk”.

Dorota Matyjasek nikker: ”Det er også fint, at vi lærer frivillige fra andre kirkesamfund at kende via vores arbejde her og kan inspirere hinanden. Katolsk Kirke i Aarhus er præget af åbenhed og rummelighed, nok blandt andet fordi vi har medlemmer fra så mange kulturer. Den åbenhed vil vi gerne give endnu mere konkret udtryk for også over for mennesker, som ikke lige finder på at komme ind i kirken”.

Alice Mørch Sørensen supplerer: ”Mange mennesker er ensomme og søgende. Jeg tror, at vi kan få en vigtig funktion ved at tilbyde et rum, hvor man kan møde et lyttende menneske og simpelthen få noget ro fra de millioner af indtryk, man møder ude i byen. Vi kan også være tilbydere af vikarierende håb, fordi os, der er værter, har oplevet, at Gud er her, og at Kristus har hjulpet os. Vi bliver tanket op ved messen hver uge

og kan lade det flyde videre til andre”.

Hun tilføjer, at der kan være mange måder at komme i dialog med mennesker om tro og eksistens.

”Det er tanken, at vi skal indrette et legehjørne til børn, og der skal sættes nogle borde op, hvor studerende kan sidde med deres computere, og hvor man også kan sidde og tegne. Vi kan lægge nogle meditative malebøger frem og lave en bogbytte-reol. Det er godt, hvis der er et eller andet, folk kan bruge som undskyldning for at komme herind, og så kan samtalen komme i gang efterhånden”. Dorota Matyjasek nikker.

Giv kærligheden fra Gud og troen videre

”Vi skal give kærligheden fra Gud og troen videre til vores børn, men også til andre. Det kan vi gøre her, også ved at vise næstekærlighed og helt konkret hjælpe mennesker”.

Hun og de to andre frivillige fortæller, at de allerede har oplevet, at der kommer mennesker med meget forskellige behov. En yngre mand kom med et praktisk problem med en forsikrings sag, hvor han havde brug for hjælp til at formulere et brev. Det viste sig under samtalen, at han også havde en række andre mere eksistentielle problemer. En anden mand var vred og oprevet og havde brug for at ’læsse af’, hvorefter han fandt ro til at gå over i kirken og bede og tale med Gud.

Også Juan, der egentlig bare kom for at se Kirketorvets lokaler, ender med at gå over i kirken og få en rundvisning af Alice Mørch Sørensen, som han kunne tale sit modersmål med, da hun taler flydende spansk.

”Jeg taler udmærket dansk og engelsk; men der er en helt anden direkte kontakt, når jeg taler spansk med andre. Så er der direkte forbindelse til hjertet. Ovre i kirken bad vi sammen på spansk; det var vidunderligt”, siger Juan.

Og Alice Mørch Sørensen tilføjer: ”Det var så lidt, jeg behøvede at gøre. Resten kom ligesom af sig selv. Jeg viste ham tabernaklet og Fredskapellet, og det endte med, at han bad for mig. Det var, som om han fandt hjem til noget i sig selv og samtidig gav mig noget”.

To af de frivillige fra Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus, Birgitte Vagn-Hansen (tv.) og Dorota Matyjasek (th.), får en snak i en af sofaerne i den nye 'lounge', Kirketorvet, som er indrettet i den tidligere Katolsk Infobutik.

August

1. grøn. 18. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

1.L.: 2 Mos 16,2-4.12-15;

☞ Sl 78,3+4bc.23-24.25+54.

☞ Korn fra himlen gav han dem at spise.

2.L.: Ef 4,17.20-24.

Ev.: Joh 6,24-35.

2. grøn. Mandag i 18. alm. uge. (II Ps).

Eller *hvid. Eusebius af Vercelli*, biskop (†371)

Eller *hvid. Peter Julian Eymard*, præst (†1868)

☞ Sl 81,12-13.14-15.16-17.

☞ Bryd ud i jubel for Gud, vor styrke.

L.: 4 Mos 11,4b-15. **Ev.:** Matt 14,13-21.

3. grøn. Tirsdag i 18. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 51,3-4.5-6.12-13.

☞ Vær os nådig, Herre, for vi har syndet!

L.: 4 Mos 12,1-13. **Ev.:** Matt 14,22-36.

4. hvid. Onsdag i 18. alm. uge. (II Ps).

Johannes Maria Vianney, præst (†1859) (m)

☞ Sl 106,6-7a.13-14.21-22.23.

☞ Husk mig, Herre, i nåde mod dit folk.

L.: 4 Mos 13,1-2.25-14,1.26-29.34-35. **Ev.:** Matt 15,21-28.

5. grøn. Torsdag i 18. alm. uge. (II Ps).

Eller *hvid. Kirkevielsesfest for kirken Santa Maria Maggiore*

☞ Sl 95,1-2.6-7.8-9.

☞ Om I dog i dag ville lytte til Herrens stemme. Gør ikke jeres hjerter hårde!

L.: 4 Mos 20,1-13. **Ev.:** Matt 16,13-23.

6. hvid. Fredag. HERRENS FORKLARELSE (f)

Gl. Særl.pf.

(Der vælges enten 1. eller 2. læsning)

1.L.: Dan 7,9-10.13-14

☞ Sl 97,1-2.5-6.8-9

☞ Herren er konge, den Højeste over hele jorden

2.L.: 2 Pet 1,16-19

Ev.: Mark 9,2-10

7. grøn. Lørdag i 18. alm. uge. (II Ps).

Eller *rød. Xystus II*, pave, og lidelsesfæller, martyrer (†258)

Eller *hvid. Cajetan*, præst (†1547)

Eller *hvid. Gudsmoders lørdagsmesse.*

☞ Sl 18,2-3a.3bc-4.47+51ab.

☞ Jeg elsker dig, Herre, min styrke.

L.: 5 Mos 6,4-13. **Ev.:** Matt 17,14-20.

Bededag for præste- og ordenskald

8. grøn. 19. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

1.L.: 1 Kong 19,4-8;

☞ Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.

☞ Smag og se, at Herren er god.

2.L.: Ef 4,30-5,2.

Ev.: Joh 6,41-51.

9. rød. Mandag. THERESA BENEDICTA AF KORSET, jomfru og martyr, værnehelgen for Europa (Edith Stein)(†1942)(f)

Gl.Mart.pf.

L.: Hos 2,16b,17b.21-22

☞ Sl 45,11-12.14-15.16-17

☞ Se brudgommen er der, gå Kristus Herren i møde

Ev.: Matt 25,1-13

10. rød. Tirsdag. LAURENTIUS, diakon og martyr (†259) (f) *Gl.Mart.pf.*

L.: 2 Kor 9,6-10

☞ 112,1-2.5-6.7-8.9

☞ Lykkelig den, der låner gavmildt ud

Ev.: Joh 12,24-26

11. hvid. Onsdag i 19. alm. uge. (III Ps).

Klara, jomfru (†1253) (m)

☞ Sl 66,1-3a.5+8.16-17.

☞ Lovet være Gud, som holder mig i live.

L.: 5 Mos 34,1-12. **Ev.:** Matt 18,15-20.

12. grøn. Torsdag i 19. alm. uge. (III Ps).

Eller *hvid. Johanne Franciska Chantal*, ordenssøster (†1641) ☞ Sl 114,1-2.3-4.5-6.

☞ Halleluja!

L.: Jos 3,7-10a.11.13-17. **Ev.:** Matt 18,21-19,1.

13. grøn. Fredag i 19. alm. uge. (III Ps).

Eller *rød. Pontianus*, pave, og **Hippolyt**, præst, martyr (†3.årh.)

☞ Sl 136,1-3.16-18.21-22+24.

☞ Hans trofasthed varer til evig tid *Eller* ☞ Halleluja!

L.: Jos 24,1-13. **Ev.:** Matt 19,3-12.

14. rød. Lørdag i 19. alm. uge. (III Ps)

Maximilian Maria Kolbe, præst og martyr (†1941) (m)

☞ Sl 16,1-2a+5.7-8.11.

☞ Herre, du er min tilmålte del.

L.: Jos 24,14-29. **Ev.:** Matt 19,13-15.

Lørdag aften:

hvid. JOMFRU MARIAS OPTAGELSE I HIMLEN (h) VIRGILIEMESSE

Gl.Cr.Særl.pf.

1.L.: 1 Kron 15,3-4.15-16;16,1-2

☞ Sl 132,6-7.9-10.13-14

☞ Herre, bryd op til dit hvilested sammen med din magtfulde ark.

2.L.: 1 Kor 15,54-57 **Ev.:** Luk 11,27-28

15. hvid. Søndag. JOMFRU MARIAS OPTAGELSE I HIMLEN (h) (20. ALM. SØNDAG)

✠ *Gl.Cr.Særl.pf.*

1.L.: Åb 11,19a; 12,1-6a.10ab

☞ Sl 45,10.11-12.16

☞ Dronningen står ved din højre side, smykket med ofirguld.

2.L.: 1 Kor 15,20-26

Ev.: Luk 1,39-56

Kirketælling

16. grøn. Mandag i 20. alm. uge. (IV Ps).

Eller *hvid. Stefan af Ungarn* (†1038)

☞ Sl 106,34-35.36-37.39-40.43-44.

☞ Husk os, Herre, i nåde mod dit folk.

L.: Dom 2,11-19. **Ev.:** Matt 19,16-22.

17. grøn. Tirsdag i 20. alm. uge. (IV Ps).

☞ Sl 85,9.11-12.13-14.

☞ Herren taler fred til sit folk.

L.: Dom 6,11-24a. **Ev.:** Matt 19,23-30.

18. grøn. Onsdag i 20. alm. uge. (IV Ps).

☞ Sl 21, 2-3.4-5.6-7.

☞ Herre, over din styrke glæder kongen sig.

L.: Dom 9,6-15. **Ev.:** Matt 20,1-16.

19. grøn. Torsdag i 20. alm. uge. (IV Ps).

Eller *hvid. Johannes Eudes*, præst (†1680)

☞ Sl 40,5.7.8-9.10.

☞ Se, jeg kommer, Herre, for at gøre din vilje.

L.: Dom 11,29-39a. **Ev.:** Matt 22,1-14.

20. hvid. Fredag i 20. alm. uge. (IV Ps).

Bernhard, abbed og kirkelærer (†1153)(m)

☞ Sl 146,5-6ab.6c-7ab.7c-8.9-10.

☞ Pris Herren, min sjæl! *Eller* ☞ Halleluja!

L.: Ruth 1,1.3-6.14b-16.22. **Ev.:** Matt 22,34-40.

21. hvid. Lørdag i 20. alm. uge. (IV Ps).

Pius X, pave (†1914) (m)

☞ Sl 128,1-2.3.4.5.

☞ Se, sådan velsignes den mand, der frygter Herren.

L.: Ruth 2,1-3.8-11; 4,13-17. **Ev.:** Matt 23,1-12.

22. grøn. 21. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

1.L.: Jos 24,1-2a.15-17.18b;

☞ Sl 34,2-3.16-17.18-19.20-21.22-23.

☞ Smag og se, at Herren er god.

2.L.: Ef 5,21-32.

Ev.: Joh 6,60-69.

23. grøn. Mandag i 21. alm. uge. (I Ps).

Eller *hvid. Rosa af Lima*, jomfru (†1617)

☞ Sl 149,1-2.3-4.5-6a+9b.

☞ Herren glæder sig over sit folk *eller* ☞ Halleluja!

L.: 1 Thess 1,1-5.8b-10. **Ev.:** Matt 23,13-22.

24. rød. Tirsdag. BARTHOLOMÆUS, apostel (f)

Gl.Ap.pf.

L.: Åb 21,9b-14

☞ Sl 145,10-11.12-13ab.17-18

☞ Dine hellige, Herre, vil gøre dit riges herlighed kendt.

Ev.: Joh 1,45-51

25. grøn. Onsdag i 21. alm. uge. (I Ps).

Eller *hvid. Ludvig* (†1270)

Eller *hvid. Josef af Calasanz*, præst (†1648)

☞ Sl 139,7-8.9-10.11-12.

☞ Herre, du ransager mig og kender mig.

L.: 1 Thess 2,9-13. **Ev.:** Matt 23,27-32.

26. grøn. Torsdag i 21. alm. uge. (I Ps).

☞ Sl 90,3-4.12-13.14+17.

☞ Mæt os med din godhed, så vi kan juble og glæde os.

L.: 1 Thess 3,7-13. **Ev.:** Matt 24,42-51.

27. hvid. Fredag i 21. alm. uge. (I Ps).

Monika (†387) (m)

☞ Sl 97,1+2b.5-6.10.11-12.

☞ I retfærdige, glæd jer i Herren.

L.: 1 Thess 4,1-8. **Ev.:** Matt 25,1-13.

Ad libitum læsning til Monika:

Ev.: Luk 7,11-17

28. hvid. Lørdag i 21. alm. uge. (I Ps).

Augustin, biskop og kirkelærer (†430) (m)

☞ Sl 98,1.7-8.9.

☞ Herren kommer for at holde dom over folkene med retskaffenhed.

L.: 1 Thess 4,9-11. **Ev.:** Matt 25,14-30.

29. grøn. 22. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

1.L.: 5 Mos 4,1-2.6-8;

☞ Sl 15,2-3a.3bc+4bc.5.

☞ Herre, hvem kan være gæst i dit telt?

2.L.: Jak 1,17-18.21b-22.27. **Ev.:** Mark 7,1-8.14-15.21-23.

Kollekt for Caritas Danmark

30. grøn. Mandag i 22. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 96,1+3.4-5.11-12.13.

☞ Herren kommer for at holde dom over jorden.

L.: 1 Thess 4,13-18. **Ev.:** Luk 4,16-30.

31. grøn. Tirsdag i 22. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 27,1.4.13-14.

☞ Jeg stoler på, at jeg skal se Herrens

godhed i de levendes land.

L.: 1 Thess 5,1-6.9-11. **Ev.:** Luk 4,31-37.

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Læserne skriver

Johnsons nye ægteskab

Det siger sig selv, at Katolsk Orientering med dens få medarbejdere, anstrængte økonomi og begrænsede sidetal, ikke er i stand til at omtale alt, hvad der foregår og rører sig i Den katolske Kirke. Men jeg undrer mig alligevel over, at redaktionen ikke har fundet plads til redegørelse for, hvordan en mand med to skilsmisser bag sig kan blive gift i en katolsk kirke, uden at hans første ægteskaber er blevet annulleret af den kirkelige domstol.

Af engelske medier fremgår, at det skyldes, at Boris Johnson er døbt katolsk, og at hans to tidligere vielser havde fundet sted i en anglikansk kirke, hvorfor ægteskaberne kirkeretligt set fra starten af var ugyldige. Det er jo let nok at forstå. Men er det så enkelt? Johnson havde jo som 13-årig forladt Den katolske Kirke og ladet sig konfirmere som anglikaner. Så da han stod foran alteret sammen med Allegro Mostyn-Owen i 1987 og med Marie Wheeler seks år senere, var han ikke katolik. Det tyder på, at den katolske kirkeret ikke anerkender udmeldelser af Kirken?

En gang katolik, altid katolik, kunne man i så fald sige. Hvis jeg tager fejl heri, må det få betydning for de fraskilte ikke-katolikker, der ønsker at indgå i et ægteskab med en katolik, for så skal den kirkelige domstol ikke først erklære vedkommendes første ægteskab ugyldigt, for det var det fra dag 1. Men det skal den mig bekendt. Så man sidder – med rette eller urette – tilbage med en fornemmelse af, at loven er blevet bøjet for at få den frafaldne Johnson ind i varmen igen.

Kaare Rübner Jørgensen, 2000 Frederiksberg

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annoncer@katolskorientering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Nik Bredholt, Malene Fenger-Grøndahl, Knud-Erik Kengen, Leif Kongshøj, Lillian Kristensen, Kirsten Krog, Susanne Debora Madsen, Klaus Munk-Nielsen, Minh Quang Josef Nguyen, Anders Piltz, Mattias Piltz, Lisbeth Poulsen og Martin Ryom.**Redaktion og annoncer:**Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.**Udgiver:** Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen   Lars Kingo

Katolsk Orientering Indlæg til Katolsk Orientering nummer 11/2021,
som udkommer den **3. september 2021**, skal være
KO i hænde senest den **16. august 2021**.Indlæg til Katolsk Orientering nummer 12/2021, som
udkommer den **24. september 2021**, skal være KO i
hænde senest den **6. september 2021**.**Lensbaron og lensbaronesse Stampe
Charisius legat**yder legatstøtte til katolske kvinder og børnerige katolske familier
i svære økonomiske kår.År 2021-skemaet downloades fra hjemmesiden www.stampelegat.dk.Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra sognepræst
eller anden gejstlig myndighed og skal modtages med posten på:Katolsk Bispekontor
Att. Stampe Charisius legat
Gammel Kongevej 15, 2. sal
1610 København V**OBS: Deadline senest d. 1. oktober 2021.**Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema,
vil modtage svar inden jul.

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

Vanløse Begravelsesforretning Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse   bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01   www.v-lm.dk**Bønnens Apostolat**

August 2021

For evangelisering med
særligt fokus på Kirken– at Helligånden må skænke
Kirken nåde og styrke til at
fornye sig i Evangeliets lys.

Hjælp til det svære

Når jeres kære går bort, og boet skal ryddes.
Eller må flytte til et plejehjem, så hjælper Palle
Vinther fra Sankt Ansgar Sogn gerne med at rydde
dødsboet, eller arrangere flytning til plejehjemmet,
overalt i Hovedstadsregionen. Med efterfølgende
tømning af bopælen.

Kontakt: Palle Vinther på tlf./sms 50 56 09 49
eller på E-Mail pallevinther2@gmail.com

Biskoppens kalender

August 2021

8.	kl. 12.00	Messe i Maribo Domkirke
13.	kl. 10.00	Bestyrelsesmøde i Pastoral-Centret
14.	kl. 10.00	Firmelse for Sankt Ansgar Kirke, København
	kl. 13.00	Firmelse for Sankt Ansgar Kirke, København
15.	kl. 16.00	Ekstraord. messe, Sct. Josephsøstrene, Strandvejen 91
	kl. 18.00	Messe, Jesu Hjerter Kirke, København
18.	kl. 10.00	Præsidiemøde i Nordisk Bispekonference
19.	kl. 10.00	Forretningsudvalgsmøde i Danske Kirkers Råd
21.	kl. 10.00	Messe med optagelse af Malteser riddere og -dame, Jesu Hjerter Kirke, København
22.	kl. 9.30	Messe, Jesu Hjerter Kirke, København
25.	kl. 17.00	Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
26.	kl. 13.00	Møde i Frihed og lige vilkår
28.	kl. 10.00	Firmelse Sankt Norberts Kirke, Vejele
	kl. 15.00	Firmelse Sankt Knuds Kirke, Fredericia
29.	kl. 10.00	Firmelse Jesu Hjerter Kirke, Randers
	kl. 16.00	Firmelse Vor Frue Kirke, Århus
31.	kl. 10.00	Møde i biskoppeligt råd

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:**Katolsk Bispekontor**Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80**Kastrup Begravelsesforretning**

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree   Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Stiftelsen Mariahjemmetyder støtte til katolikker, der har afsluttet en
ungdomsuddannelse og er i gang med en videreuddannelse.
År 2021-skemaet downloades fra stiftelsens hjemmeside
www.mariahjemmet.dk.Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra
sognepræst eller anden gejstlig myndighed og skal modtages
med posten på:Katolsk Bispekontor
Att. Mariahjemmets legat
Gammel Kongevej 15, 2. sal
1610 København V**OBS: Deadline senest d. 1. oktober 2021.**Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema,
vil modtage svar inden jul.

Enhedens sakramente

Kommentar til det nye motu proprio *Traditionis Custodes*.

Tekst: Anders Piltz O.P. professor emeritus i latin ved Lunds Universitet

LITURGI I Den katolske Kirke har Roms biskop, paven, til opgave med sin person at være symbol på Kirkens enhed og garant for, at traditionen fra apostlenes tid bevares i tro og liv. Det seneste indgreb fra paven i Kirkens liturgiske praksis, motu proprio *Traditionis custodes* (Traditionens vogtere), skal forstås i det lys: et tiltag når Kirkens sammenhold er truet.

Intet er så betydningsfuldt og så ømtåleligt som liturgi. Den fælles gudstjeneste-ordning er Kirkens åndedrag, et sprog og en tegnverden som udtrykker, danner og styrker troen. Den katolske Kirke har i den såkaldte romerske ritus et fællessprog, der udtrykkes i utallige dialekter over hele jorden. Dette er en af indgangene til Den ka-

tolske Kirke over hele verden: enhed i det væsentligste udtrykkes gennem kulturernes prisme.

Den latinske liturgi havde fået sin udformning i kejser Karl den Stores imperium omkring år 800. Karl ville for enhedens skyld afskaffe lokale gudstjenesteformer og knytte an til den overnationale romerske tradition. Denne liturgiske kerne udvikledes i Vesteuropa på forskellige kreative måder op gennem middelalderen. Hvert bispedømme og hver orden havde sin egen liturgi. Kernen var fælles; men detaljerne skiftede. Da bogtrykkerkunsten slog igennem i 1400-tallet, kom lokale særpræg mere og mere til at opfattes som brister. Det som aldrig kan udvirkes med håndskrifter, kunne

nu gennemføres med trykte bøger: absolut konformitet, hvilket ikke mindst var en stor psykologisk revolution.

I 400 år – fra 1570 til 1970 - fejredes den vigtigste katolske kulthandling, eukaristien, kun efter den messebog, som kirkemødet i Trento (Tridentinum 1545-1563) havde besluttet og som pave Pius V havde promulgeret. Dette nye *Missale Romanum* var tænkt som et udtryk for katolsk fællesskab mod en baggrund af protestantisk kirkesplittelse. Bogen var stillet sammen af en kommission, som arbejdede efter pålæg fra paven ”for at præsterne skal forstå, hvilke bønner, handlinger og ceremonier, de fortsat kan beholde. Med undtagelse af traditioner som havde været holdt i hævd i mere end 200 år (samt ikke-latinske riter) skulle denne messeordning følges af alle præster i hele den katolske verden. Missionærerne eksporterede efterhånden denne gudstjenesteform på latin til alle kontinenter.

Da verdensepiskopatet samledes til overvejelser om Kirkens fremtid ved Det an-

det Vatikankoncil 1962-65, var dets første beslutning konstitutionen om den hellige liturgi (efter begyndelsesordene *Sacrosanctum Concilium*) som blev vedtaget den 22. november 1963 med stemmetallet 2.158 for ja og 19 for nej. Koncilet pålagde Den hellige Stol at omarbejde forordningerne for messe, tidebøn, sakramenter og øvrige ceremonier. Beslutningerne var pastoralt begrundede. Det var tænkt som en generobring af det væsentlige, alle døbttes aktive deltagelse i gudstjenestehandlingerne, i levende dialog mellem celebrant og folk, som gudstjenesterne var foregået i Oldkirken. Forskningen havde i de 400 år opdaget en vældig skat af bønner, der lå uudnyttede hen i arkivernes mørke.

Den latinske tradition var langt rigere end det, der hidtil var blevet rummet mellem permerne i *Missale Romanum*. En stor mængde bønner kom nu op til fornyet anvendelse. Udover de ni præfationer i *Missale Romanum* blev der yderligere sammenstillet 72. Sådan blev den nye messeorden

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr: 10
13. august 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

fra 1970 uden sammenligning rigere end den tridentinske, hvilket er let at bevise på en række punkter. For at tage endnu en detalje er de næsten 1.600 orationer (prædikener) i det nuværende missale hentede foruden fra *Missale romanum* 1570 fra senantikke og tidligt middelalderlige sakramentarer (liturgiske bøger) sammenstillede af Alcuin (d. 804) fra *Ordines Romani* fra højmiddelalderen, traditionen fra bispedømmerne Angouleme, Bobbio, Fulda, Gellone (Frankrig) fra det gamle gallikanske sakramentarium, fra *Missale Gothicum*, *Liber Mozarabicus*, *Missale Ambrosianum*, Prag-sakramentariet, det frankiske sakramentarium efter den alemanniske tradition, *Supplementum Ananiense*, *Sakramentarium Veronese*, *Missale Parisiense* 1738. Pius XII's restaurerede ordning for den stille uge, men også bønner fra vor egen tid.

At gennemføre reformen var lettere sagt end gjort. Både præster og lægfolk var uforberedte og manglen på historiske kundskaber kombineret med 60'ernes almene sætten spørgsmålstejn ved traditioner ledte til mange misbrug og afarter. Den traditionalistiske bevægelse, som anførtes af ærkebiskop Marcel Lefebvre (d.1991), blev exkommuniceret i 1988, men fik alligevel en betydelig tiltrækningskraft. Ikke mindst blandt de unge fordi man slog vagt om og rendyrkede den tridentinske messeordning, der oplevedes som langt mere andagtsskabende og ærbødig end den reformerede liturgi, der fik øgenavnet *novus ordo*.

Men problemet var bevægelsens underordning under Rom og dens krav på at blive respekteret som en sandere form for kristendom. Eftersom bevægelsens fremgang fortsatte med at være en splittende faktor i kirkelivet, tillod Johannes Paul II og i endnu højere grad Benedikt XVI gennem motu

propriet *Summorum pontificum* (2007) de grupper, der følte sig rodfæstede i den ældre gudstjenesteform mulighed for at anvende *Missale Romanum* i den (let reformerede) version, der blev udgivet af Johannes XXIII (1962), mens man ventede på den almene liturgireform. Tanken var, at disse grupper gennem mild imødekommenhed skulle integreres i det almindelige kirkeliv.

Desværre blev resultatet det omvendte – kontraster er blevet rendyrkede og skærpede og mange tilhængere af den ”tridentinske” spiritualitet giver udtryk for mistro mod eller underkendelse af Det andet Vatikankoncil og ikke mindst den nuværende pave Frans. Foranstaltningerne for at imødekomme traditionalisternes liturgiske præferencer har forstærket polariseringen i Kirken og har ikke mindsket den. Trafikken på de sociale medier i den seneste tid

forstærker indtrykket af, at mange inden for disse grupper vil være *plus catholiques que le pape*, katolikker som i kraft af det de selv anså for at være en højere grad af rettroenhed afviser det faktiske læreembede. De er dermed havnet i en blindgyde, logisk og teologisk.

Den forordning, *Traditionis custodes*, som blev udfærdiget af pave Frans den 16 juli i år – på baggrund af en enquete blandt samtlige biskopper i verden indebærer, at *Summorum pontificum* tilbagekaldes og at de gudstjenestebøger, som blev udgivet af Paul VI og Johannes Paul II læres at være de eneste forpligtende udtryk for kirkens liturgiske liv (*lex orandi*).

I enhedens interesse skal biskopperne nu medvirke til, at det, der har været en givet tilladelse til, ikke fortsætter med at blive et ordinært indslag i kirkelivet eller opfattes

som en eksklusiv rettighed. Altså forbydes fortsat fejring af den tridentinske liturgi i sognekirkerne. De grupper, som fortsat vil praktisere denne gudstjenesteform, henvises til specielle steder og tider, som de lokale biskopper skal anvise.

Vist kan man beklage, at paven griber ind med så hårde indgreb, men endnu mere anledningen dertil: den allerede eksisterende splittelse i en Kirken, som man kunne tro stod over sådanne skismatiske fristelser. Den farbare vej på gudstjenestelivets område kan rimeligvis ikke være at se sig tilbage i troen på, at tradition er noget statisk, som det gælder om at konservere i former, der er givet en gang for alle. Traditionen i Kirken er altid noget levende og dynamisk, som kun kan leve videre gennem at blive fornyet. Kirkens ønske er, at den gældende gudstjenesteordning, der er højtideligt besluttet af læreembedet for mere end 50 år siden, får så værdig og smuk en udformning som muligt i respekt for de gældende regler. Liturgien er altid Kirkens handling og hele Guds folks ejendom, ikke et eksperimenterende felt for enkeltpersoner, men en apostolisk arv som må beskyttes mod tilfældighed, instrumentalisering og ideologisering.

Denne vej til de autentiske kilder kan kun ske i solidaritet med og lydighed mod det faktiske læreembede. Ellers risikerer vi for evigt at stivne i en steril diskussion om rituelle ting i stedet for at nærme os kernen Jesus Kristus via den guddommelige liturgi og ved at vise vor tids søgende vejen til de autentiske kilder.

Bringes med tilladelse fra p. Anders Piltz O.P. og www.signum.se, hvor indlægget blev bragt den 19.7. Oversættelse fra svensk: Lisbeth Rütz.

Pater Anders Piltz O.P. Foto: Matthias Piltz.

Abebech Gobena, 'Afrikas Moder Teresa', død 85 år

Den koptisk-kristne kvinde, der grundlagde Etiopiens første børnehjem, var kendt for sin indsats for landets marginaliserede børn.

BØRNEVEN Året var 1980, og Etiopien befandt sig midt i den værste hungersnød i landets historie. Abebech Gobena, en ortodoks-koptisk kristen, var på pilgrimsrejse til det hellige sted Gishen Mariam i den nordøstlige del af Etiopien, da hun fik øje på en død ung mor og hendes baby blandt en gruppe mennesker, der ifærd med at sulte ihjel.

"En af chaufførerne, som havde til opgave at hente ligene, sagde til mig: 'Jeg venter bare på, at barnet dør, inden jeg smider begge lig op på ladet. Jeg kan ikke bære at tage barnet, så længe det fortsat er i live'", sagde Abebech Gobena senere i et interview med CNN.

Uden at tøve tog Gobena det radmagre pigebarn i sine arme, tog det med sig og smuglede det hjem til landets hovedstad Addis Ababa. Fra det øjeblik var barnets og hendes fremtid forandret, og i løbet af ét år

havde hun bragt mere end tyve børn til sit eget hjem.

Plaget af synet af døende mennesker gik der ikke lang tid, før Abebech Gobena igen tog ud på landet i forsøget på at skaffe vand til den nødlidende landbefolkning. Her stødte hun på endnu et barn, som lå i sin døende fars arme.

Konflikter i familien

Med Abebechs voksende engagement med nødlidende børn fulgte familiekonflikter og til sidst deres afvisning. I takt med at stadig flere børn flyttede ind i hjemmet, begyndte hendes familie at tro, at hun var ved at miste forstanden, og nogle foreslog, at hun burde indlægges på en psykiatrisk anstalt. Efterhånden som familiekonflikten tilspidsede sig, bad hendes mand Abebech om at vælge mellem ham og børnene ... hun valgte det sidste.

Den koptisk-ortodokse kristne Abebech Gobena var kendt for sit arbejde med Etiopiens mange marginaliserede børn. Foto: Twitter.

Gobena forklarede i interviewet med CNN: "Jeg endte med ikke at føle mig velkommen i hjemmet. Jeg besluttede derfor at flytte ud på den jordlod, jeg havde købt for at opdrætte høns dér, og flyttede ud til skovområdet med børnene".

Det at vende familien og sit normale liv ryggen var ikke noget nyt for hende. Abebech Gobena, som var født i 1938, boede hjemme hos sine forældre, indtil hun var elleve år, hvorefter hun – sådan som traditionen foreskrev det – blev giftet ind i et arrangeret ægteskab.

Den trodsige Abebech valgte at løbe hjemmefra og ind til Addis Ababa, hvor hun tog en grunduddannelse, herefter arbejdede i en tid som kvalitetskontrollør og blev atter gift.

Hun grundlagde siden organisationen Agohelma, som i dag leverer en række ydelser udover at drive børnehjemmene, fx forskellige grunduddannelser, undervisning i at forebygge hiv/aids, livsforbedrende tiltag og udvikling af infrastrukturer, forbedring af kvindernes rolle i samfundet m.m.

Organisationen sørger også for institutionel pleje af ca. 150 forældreløse børn. Siden dens grundlæggelse har Agohelma hjulpet 12.000 børn, ligesom mere end 1,5 mio. mennesker direkte eller indirekte har nydt godt af organisationens arbejde i landets forskellige regioner.

Abebech Gobena efterlader sig ikke nogle umiddelbare arvinger, men til avisen The Times udtalte hun i 2004: "Jeg har ikke selv nogen børn, men en familie på hundreder af sønner, og jeg fortryder absolut intet".

Abebech Gobena døde som følge af komplikationerne af Covid-19 på St Paul's Hospital i Addis Ababa den 15. august 2021. Hun blev 85 år. NM

Kritiserer de vestlige landes exitstrategi

Vatikanets officielle dagblad kritiserer i en leder den dårlige planlægning af tilbagetrækningen af de vestlige styrker efter tyve års tilstedeværelse i Afghanistan.

EXIT Vatikanets dagblad *L'Osservatore Romano* kritiserer de vestlige regeringer for at have tænkt kortsigtet om udgangen på deres militære tilstedeværelse i Afghanistan. Samtidig kræver avisen i en leder den 19. august, at det internationale samfund yder hurtig hjælp til de afghanske flygtninge og de udsatte personer, som fortsat befinder sig i landet.

"Det er overraskende, at man før beslutningen blev truffet om at forlade landet ikke havde indkalkuleret risikoen for at et så forudsigeligt scenario kunne udspille sig,

Børn foran en sønderskudt bygning i Kabul. Foto: Mknobil, Flickr.

og at der ikke blev gjort noget for at undgå det", skrev Gaetano Vallini, chefredaktør for det italienske dagblad *L'Osservatore*. Endnu værre er det, hvis "beslutningen om at trække styrkerne ud af landet blev truffet vel vidende om de dramatiske konsekvenser heraf".

Derfor må det internationale samfund nu tage øjeblikkelige skridt for at sikre, "at situationen for de afghanske flygtninge ikke udvikler sig til en ny, katastrofal, humanitær nødsituation". De magter, som har været særlig stærkt engageret i landet i løbet af de sidste årtier, bør nu "hurtigst muligt planlægge konkrete støtte- og modtagelsesaktiviteter".

I de tilfælde, hvor dette vil ske i Afghanistans nærområder, bør man ifølge lederskribenten for enhver pris undgå, at der efterfølgende opstår samme situation som i Libyen. Nye flygtningelejre bør under ingen omstændigheder blive til nye ghettoer og fristeder for **Fortsættes side 4** ▶

Stella Maris

En tjeneste for søens folk.

Læs mere på side

8 og 13

Nyudgivelse

Birgit Bidstrup Jørgensen skriver første danske Faustinabiografi.

Læs mere på side

10

Kirken i Danmark

Afsked med Ole Kongsted, Helge Clausen dekoreret, malteserordenens årsskæp i Danmark, mindeord.

Læs mere på siderne

12-13

Den ærlige tro

Kirsten Krog skriver om Charlotte Strandgaards sene forfatterskab.

Læs mere på side

16

KO mener

Hvornår reagerer vi?

Konklusionerne i FN's klimapanel's nyeste rapport er entydige: Vi kan ikke længere rationelt afvise, at menneskets udledning af drivhusgasser m.m. er den primære årsag til de stigende temperaturer og det ekstreme vejr, vi oplever stadig oftere.

Industrialisering, intensivt landbrug og skovrydning er skyld i, at atmosfærens kuldioxidindhold er steget med over 50 % og drivhusgassernes andel øget med over 150% siden 1950'erne. Klimaopvarmningen er i fuld gang, siger rapporten, selv om det fortsat er uklart, hvordan de ekstreme vejrtilstande relaterer sig til den globale opvarmning.

FN's seneste klimarapport efterlyser, at der gøres mere for at begrænse den globale opvarmning til 1,5-2,0 grader som fastsat i Paris-aftalen fra 2015. Hvert år udleder vi fortsat 30 mia. tons kuldioxid på verdensplan. I november mødes traktatlandene i Glasgow for at drøfte, hvordan man reagerer på klimapanelets nyeste rapport.

I mange kirkesamfund har 'omsorgen for skaberværket' været et centralt tema i teologien siden 1970'erne. Siden Kirkenes Verdensråds generalforsamling i 1983 er fred og retfærdighed og omsorgen for skaberværket i stigende grad blevet set som et sammenhængende rum for kristen handling. Pave Benedikt XVI talte om det profetiske i at arbejde for at reducere temperaturstigningerne, og han lod opføre et solcelleanlæg på størrelsen med en fodboldbane på taget af den pavelige audienshal. I dag er Den katolske Kirke en aktiv aktør, og i rundskrivelsen *Laudato si'* fra 2015 beskriver pave Frans nutidens økologiske krise (herunder klimaforandringerne) som et resultat af det moderne projekts "store antropologiske grænseløshed" og kalder på en økologisk omvendelse.

Det er ikke nok, at vi alle reducerer vores CO2-aftryk. De økonomiske systemer må også forandres, og økonomerne anbefaler afgifter for at begrænse CO2-forbruget, ligesom der er brug for en lovgivning, der 'tvinger' virksomheder til en mere bæredygtig kurs.

Dette synes pt. politisk umuligt, da der i den brede offentlighed ikke findes en følelse af uopsættelighed og fordi mange af verdens andre store problemer synes at overskygge budskabet. Hvad skal da få os til at reagere på de alarmklokker, som nu har lydt i mange år?

Der skulle hundredvis af dødsfald til for at få mange til at tage coronapandemien alvorligt, selv om nogle fortsat bagatelliserer den. Men hvis vi ikke kan reagere på en krise, som finder sted lige nu, hvordan vil vi så reagere på en krise i fremtiden, som mange fortsat nægter at se i øjnene?

Her er det en lille trøst, at Kirken med pave Frans i spidsen har italesat omsorgen for skaberværket. Men desværre følger for få af biskopperne ham og gør noget konkret ved krisen. Hvornår har du fx sidst hørt din biskop tale om klimaforandringer?

Som pave Frans siger, er omsorgen for skaberværket ikke længere et valgfrit eller sekundært aspekt ved kristendommen. Den skal være en helt central del af dét at være kristen. Lad os derfor – som et vartegn for verden – blive bedre til at passe på skaberværket til gavn for os selv og vor næste, og fremtidige generationer.

NM

To ordenssøstre dræbt i bagholdsangreb

Overfaldet skete, da en gruppe pilgrimme var på vej hjem fra et jubilæumsarrangement.

SYDSUDAN To ordenssøstre blev dræbt, da en lille gruppe pilgrimme blev overfaldet den 16. august i Sydsudan. Delegationen havde i weekenden deltaget i 100-årsjubilæet for oprettelsen af en katolsk missionsstation i bispedømmet Torit og var mandag morgen på vej hjem i bus til hovedstaden Juba, da delegationen blev angrebet af bevæbnede militser. I bussen sad ni ordenssøstre og fem mænd.

Ifølge den sydsudanesiske radiostation Tamazuj blev de to ordenssøstre og tre mænd skudt efter at være flygtet ud af bussen. En søster fra deres kongregation, Jesu Hjerter-kongregationen, sagde til den katolske radiostation *ACI Africa*, at hendes ordenssøstre var blevet "myrdet med koldt blod", mens en lokalpolitiker kaldte angriberne for "fredens fjender".

Efter at Sydsudan opnåede selvstændig-

hed i 2011 udbrod der i 2013 borgerkrig mellem landets præsident Salva Kiir Mayardit og den rivaliserende Riek Machar. Borgerkrigen resulterede i 400.000 dræbte,

Søster Mary Daniel Abud (tv.) og søster Regina Roba fra Jesu Hjerter kongregationen blev dræbt i et bagholdsangreb i Sydsudan den 16. august.

Ønsker at fremme refleksion og dialog i diasporakirken

På sin nye hjemmeside 'Coram Fratibus' deler biskop Erik Varden af Trondheim sine tanker, prædikener og andre skrifter.

ONLINE Fredag den 20. august, mens Kirken fejrede den hellige Bernard af Clervaux, lancerede biskop Erik Varden sin nye hjemmeside www.coramfratribus.com.

"Idéen med en hjemmeside kom umiddelbart efter min bispeudnævnelse", forklarer biskoppen af Trondheim. "Internettet gør det muligt at nå langt ud. Pandemien har vist internettets begrænsninger, men også dets styrke som formidlingskanal".

Til Vatikanets medier oplyser Erik Varden, at hjemmesiden henter sit navn fra hans valgsprog: '*Coram Fratibus Intellexi*' – der stammer fra en prædiken af pave Gregor den Store om Ezekiel, og en prædiken Erik Varden læste samme dag han fik at vide, at pave Frans havde udnævnt ham til biskop af Trondheim.

"Gregor reflekterer over, at det nogle gange er svært at forstå, hvad en passage i Bibelen betyder, når han læser den på egen hånd", skriver biskoppen på sin hjemmeside, men at Gregor, når han hører samme passage læst op i Kirken, så

kan sige: "*Coram fratribus meis positus, intellexi*", dvs. "Ansigt til ansigt med mine brødre har jeg forstået".

Biskop Varden ønsker både med sit valgsprog og den nye hjemmeside at "understrege hvordan Guds levende ord er henvendt til os sammen, og at vi har brug for hinanden til at kunne tage imod det, forstå det på den rette måde og efterleve det så trofast som muligt".

"Min opgave som biskop er at forkynde evangeliet. Målet med hjemmesiden er at den skal virke som en kanal for det", siger Varden og tilføjer: "Jeg oplever, at der findes en tørst efter prædikener".

Fire kategorier

Hjemmesidens indhold er hovedsageligt på engelsk og norsk og er opdelt i fire kategorier: *Ord om Ordet*, *Strøtanker*, *Oplyst liv* og *Arkiv*.

Under *Ord om Orden* finder man biskoppens prædikener udgivet på de sprog, han har holdt dem på. Under *Strøtanker* findes

refleksioner i stil med dem, man skriver ude i bogmargenen under læsningen; indsigter i løbet af dagen, samlet i en notesbog og indsigter, som ikke kun relaterer sig til bøger, men også til musik, kunst, film

Biskop Erik Varden af Trondheims nye hjemmeside har til formål at fremme dialog og refleksion i diasporakirken her i Norden.

inden der blev indgået midlertidig våbenhvile i 2018. Selv om borgerkrigen synes at være slut, vurderer eksperter, at de mange våben, som fortsat er i omløb, skaber grobund for fortsatte sammenstød mellem fjendtlige befolkningsgrupper.

Sydsudan fejrede sin 10-års selvstændighedsdag i juli; men fejringen blev til dels overskygget af den fortsatte usikkerhed og vold i landet og de vedvarende humanitære udfordringer. Drabet på de to ordenssøstre truer nu med at afbryde de igangværende fredsforhandlinger i Rom under ledelse af det katolske Sant'Egidio samfund. Sydsudans præsident Salva Kiir Mayardit har sagt, at regeringen vil genoverveje sin holdning til fredsdrøftelserne, og han giver væbnede militser skylden for det fatale bagholdsangreb.

Vatikanets statssekretær kardinal Pietro Parolin har sendt et telegram til chargé d'affaires ved Vatikanets ambassade tilknyttet Sydsudan, hvori han skriver, at pave Frans er "meget trist over at høre om det brutale overfald". I telegrammet sender paven sine kondolencer til ofrenes familier og det religiøse samfund, og tilbyder dem sine bønner og velsignelse.

NM

og menneskelige møder. I *Oplyst liv* deler Varden sine tanker og erfaringer med at holde kapitelforedrag i sin tid som trappistmunk, hvor han deler sine tanker om, hvordan troen oplyser livet, og under *Arkiv* finder man diverse artikler, tekster, interviews, boganmeldelser og lydfiler.

Blandt andet læser Erik Varden evangelierne på originalsproget – et løbende projekt som blev lanceret samme dag som hjemmesiden gik i luften. For tiden er sproget græsk.

"Næste sprog bliver sandsynligvis norsk", forklarer han. "Jeg anbefaler normalt, at man hver dag læser ét kapitel af evangelierne, så man får bedre mulighed for at lytte til deres budskab".

Nederst på hjemmesiden er det muligt at tilmelde sig opdateringer via e-mail hver gang der uploades noget nyt på hjemmesiden.

Munk og biskop

Erik Varden, der er født i Degernes i Østfold syd for Oslo i 1974, blev optaget i Den katolske Kirke i 1993, indtrådte i 2002 i det engelske trappistkloster Mount Saint Bernard Abbey og iklædtes samme år. I 2007 aflagde han de evige løfter.

Erik påbegyndte sine studier ved Det pavelige orientalske Institut i Rom i oktober 2009 og fik en licentiatgrad i 2011. Han tog senere en doktorgrad i kirkehistorie fra St. John's College, Cambridge. Blev diakonviet i 2010 og blev året efter præsteviet i Mount Saint Bernard Abbey.

Han blev udnævnt til klostrets superior i 2013 og blev i 2015 udnævnt til klostrets 11. abbed, og dets første abbed født uden for Storbritannien og Irland.

Erik Varden udgav i 2018 den meget roste bog *The Shattering of Loneliness – On Christian Remembrance* hvori han beskriver ensomhedens betydning, og hvordan det at være kristen er at træde ind i en historie, hvor man forpligtes til at tage ansvar for andre.

Pave Frans udnævnte i 2019 Erik Varden til biskop af Trondheim, og den 3. oktober 2020 blev han bispeviet i Nidarosdomen i Trondheim.

NM

Tilbage efter 230 års fravær

Benediktinermunke vender tilbage til det historiske Solignac abbedi for første gang siden den franske revolution.

KLOSTERLIV Den 1. august flyttede benediktinermunke ind i abbediet Solignac i det midtvestlige Frankrig efter 230 års fravær. Det er første gang siden den franske revolution, at benediktinerne atter bebor det historiske kloster, der blev grundlagt af den hellige Eligius (588-660) i det 7. århundrede.

Begivenheden har stor symbolsk værdi i en tid, hvor mange religiøse bygninger i

Frankrig enten står og forfalder eller bliver solgt til verdslige formål (læs mere i KO nr. 8, side 2).

Nyheden om munkenes tilbagevenden kunne læses i en pressemeddelelse udsendt af bispedømmet Limoges og underskrevet af den stedlige biskop Pierre-Antoine Bozo og Dom Jean-Bernard Marie Bories, abbed for Sct. Joseph de Clairval abbediet i Bourgoigne.

Et blik ind i klosterkirken, som atter vil genlyde af smuk gregoriansk sang.
Foto: Pol Mayer.

Angreb på kirker i Canada fortsætter

I løbet af de seneste måneder har snesevis af kirker over hele landet været udsat for angreb, fra hærværk til egentlig brandstiftelse, og mindst ti kirker er blevet flammernes bytte.

CANADA Politiet i Vancouver melder om en markant stigning i hærværk begået mod kirker. Siden starten af juni er der indrapporteret 13 hændelser – fra stenkast gennem vinduer og graffiti til trusler om ildspåsættelse. I den nærliggende forstad Surrey blev den lokale ortodokse-koptiske kirke raseret af en brand den 19. juli blot få dage efter at have været udsat for et mislykket brandstiftelsesforsøg.

Hændelserne er led i en større tendens med vold mod kirker i Canada, skriver Christopher Wells for *Vatican News*. 21 kirker har de seneste måneder været udsat for brandstiftelse, og heraf er mindst ti kirker brændt ned til grunden. Snesevis af andre kirker over hele landet har været udsat for hærværk eller er blevet skændet.

Mange af angrebene menes at have at gøre med en vrede i visse dele af samfundet mod kristne trossamfund for deres rolle i Canadas gamle kostskolesystem, hvor indfødte børn blev tvangsfjernet fra deres hjem og familier, og anbragt i særlige skoler for at isolere dem fra deres oprindelige kultur. I slutningen af maj blev henimod 200 umærkede grave opdaget ved en tidligere kostskole i Kamloops i delstaten British Columbia, hvilket skabte en offentlig opmærksomhed om skæbnen for de tusindvis af indfødte børn, som blev tvunget til at gå på disse skoler, hvoraf en del var drevet af Den katolske Kirke. Siden er hundredvis af umærkede grave blevet fundet på andre lignende skoler over hele landet, og mange flere grave forventes i den kommende tid at blive opdaget.

Forsoning og dialog er vejen frem

Ledere for landets indfødte befolkning har udtalt sig imod angrebene på kirkerne. "At ødelægge ejendom hjælper os ikke med at opbygge et fredeligere, bedre og mere accepterende Canada, hvilket vi alle ønsker og har brug for", udtaler Perry Bellegard fra foreningen *Assembly of First Nations Chief* og tilføjer: "Jeg tror på processer, som samler frem for at splitte. Vi må erstatte vold med ceremonier og alt, hvad vore

Efter at benediktinerne blev fordrevet fra deres kloster i 1790 af antigejstlige revolutionære, har klosterbygningerne været brugt til henholdsvis fængsel, kostskole for piger og som porcelænsfabrik frem til 1930.

Siden fungerede klosteret som tilflugtssted for katolske undervisere under 2. verdenskrig, inden missionæroblater af Den ubesmittede Maria i 1945 overtog bygningerne. Missionærerne brugte faciliteterne frem til engang i 1990'erne. I 2001 blev bygningerne overdraget til bispedømmet og var herefter ikke i brug de efterfølgende 17 år.

Vil engagere sig i det lokale liv

Dom Jean-Bernard Marie Bories udtaler til det lokale bispedømmes avis, at planen er, klosteret skal fungere som et åndeligt center dedikeret til bøn og retræter. Der er fx planer om at huse unge mennesker som led i deres 1. kommuniionsundervisning og også at lægge hus til andre kirkelige arrangementer.

I begyndelsen af august flyttede en lille gruppe munke ind i klosteret som første skridt til at genoptage det monastiske liv på stedet. I løbet af efteråret forventes de resterende munke at ankomme.

Indvielsesmessen holdes den 28. november, 1. søndag i advent, og bispedømmet Limoges har oplyst, at munkene herefter vil fejre daglig messe i klosterkirken, hvor der bliver adgang for offentligheden.

Benediktinerne vil også engagere sig i det lokale liv, herunder at samarbejde med områdets katolske skoler, ligesom de planlægger at åbne en butik med salg af såvel egne som lokale landbrugsprodukter.

NM

ældste lærte os om fredelig sameksistens og gensidig respekt. Hensynsfuld dialog og ikke ødelæggelse er vejen frem".

I begyndelsen af august understregede Vancouvers ærkebispedømme i en erklæring vigtigheden af dialog: "Den rette vej frem går gennem forsoning og dialog med det oprindelige folk", hedder det i udtalelsen.

Efter de seneste hændelser meddeler politiet i Vancouver, at de forsøger at forhindre nye angreb og opfordrer samtidig til en øget årvågenhed. "Heldigvis er ingen kommet til skade ved disse hændelser i Vancouver, og de fleste skader har været små", udtaler sergent Steve Addison i en erklæring.

NM

Kort nyt

Den internationale katolske klimabevægelse skifter navn til 'Laudato si' bevægelsen', hvis mål er "at inspirere og mobilisere Den katolske Kirke til at tage vare om vort fælles hjem og efterstræbe klimamæssig og økologisk retfærdighed".

Bevægelsen blev grundlagt i 2015 af 17 katolske organisationer og tolv repræsentanter for højere læreanstalter og civilsamfund fra verdens kontinenter. De bistår de troende i, hvordan de kan besvare pave Frans' opfordring i 'miljørundskrivelsen' *Laudato si'*, der udkom samme år. Bevægelsen har i dag 800 sammenslutninger tilknyttet sig.

Overskuddet af unge mænd vil formentlig påvirke stadig flere lande, ifølge en undersøgelse offentliggjort i tidsskriftet *British Medical Journal Global Health*. Den skæve fordeling vil kunne føre til stigende social uro og vold, advarer rapportens forfattere.

Efter fosterdiagnostikken de seneste 40 år har gjort det muligt at bestemme det ufødte barns køn, er der i mange lande, hvor det anses for fordelagtigt at få sønner, sket en voksende ubalance mellem kønnene. Vordende forældre vælger således at abortere ufødte piger, og tidligere undersøgelser har anslået, at der er et underskud på over 40 mio. piger og kvinder, som er blevet aborteret alene pga. deres køn. Udviklingen er mest markant i asiatiske lande, men også i visse sydøsteuropæiske lande og Afrika.

Forskerne vurderer, at problemet på kort sigt vil påvirke 1/3 af verdens lande. "Færre end det forventede antal kvinder i en befolkning vil kunne medføre stigende asocial adfærd og vold, og i sidste ende påvirke en langvarig stabilitet og social bæredygtig udvikling", skriver de.

Paven har for nylig udnævnt fire nye medlemmer til det pavelige Videnskabernes Akademi – senest 62-årige Donna Theo Strickland, som i 2018 fik Nobelprisen i fysik "for sine banebrydende opdagelser inden for laserfysik". Hun er i dag professor ved University of Waterloo i Canada. Paven har også udnævnt Susan Solomon, kemiker og klimatolog fra USA, Chem Chien-jen, epidemiolog og politiker fra Taiwan og Ewine van Dishoeck, kemiker og astronom, professor ved observatoriet ved universitetet i Leiden, til nye medlemmer til akademiet, der blev grundlagt helt tilbage i 1603.

Vi holder igen åbent for fysisk rådgivning hver onsdag kl. 17-19.30

Stenosgade 4A, 1616 Kbh V

Eller ring på **22 99 38 18**

Bolig, økonomi, kontakt med myndigheder mm. Se hvad du kan få rådgivning om på:

www.caritas.dk/aaben-raadgivning

Caritas Åben Rådgivning

Foto: David von Diemar, Unsplash.

Pastor Hans Esmark takker af

Det er en vellidt og alsidig hyrde, der nu lader sig pensionere efter 42 års virke som sognepræst for Sct. Vilhelms menighed i Hillerød.

Tekst og foto: Niels Messerschmidt

PORTRÆT Den 1. september blev en vemodig skæringsdato for Sankt Vilhelms menighed i Hillerød. Deres mangeårige sognepræst pastor Hans Esmark gik på pension og overdrog sit hverv til pastor Jan Hansen. Hermed blev der sat punktum for hans 42 år lange virke som hyrde for den nordsjællandske menighed.

Pastor Esmarks voksenliv kan i korte træk beskrives som møbelsnedker, soldat og katolsk præst – i nævnte rækkefølge. Han blev udlært som møbelsnedker i 1963 hos Poul Dinesen i København og konverterede til den katolske tro samme år.

”Hver dag, når jeg kørte hjem fra min læreplads i Abel Cathrines Gade, kørte jeg ad Stenosgade og forbi Jesu Hjerter Kirke. Det vakte min nysgerrighed med min folkekirkebaggrund at se folk strømme ind i kirken til eftermiddagsmessen. Med tiden udviklede det sig til, at jeg måtte standse op for med mine egne øjne at se, hvad der foregik i kirken”, husker han og uddyber:

”Gudstjenesten med orgelspillet og al det latinske talte til alle mine sanser. På det tidspunkt var jeg 16-17 år og som nævnt i lære som møbelsnedker. Jeg er et ret æstetisk og musikalsk menneske, og jeg var også glad for at blive møbelsnedker. Det sidste vil jeg i øvrigt dyrke noget mere, når jeg går på pension. Men altså: jeg fandt en mening med det hele i Den katolske Kirke. Ligesom unge i dag prøver det ene og det andet, inden de følger en bestemt vej, så blev jeg soldat, hvor jeg også fik en af de helt store oplevelser – som soldat og katolik”.

Lourdes blev vendepunktet

Efter at være blevet indkaldt som soldat ved Sjællandske Trænregiment i 1964 avancerede Hans Esmark – først som sergent i Sønderborg, siden som premierløjtnant af reserven i 1969 og senere som major af reserven. Det var under disse år, at præstekaldet blev vakt i ham små 2.000 kilometer syd for Danmark.

”Dengang kunne alle katolske soldater hvert år komme på en én uge lang pilgrims-tur til Lourdes i Sydfrankrig. Jeg deltog hvert år, i alt syv gange, sammen med omkring 25.000 soldater i uniform fra andre

lande. Turene til Lourdes gjorde et utrolig stærkt indtryk på mig. Selv om jeg var ret glad for soldaterlivet, blev turene til Lourdes med bønnen, fællesskabet og det hele nok udslagsgivende for, at jeg valgte at blive katolsk præst”.

Efter flere samtaler med biskop Hans Martensen begyndte Hans Esmark i 1971 at studere filosofi og teologi i Frankfurt am Main og Würzburg, og han blev præsteviet i Lyngby i 1977. Herefter virkede han en kort tid som kapellan ved Nordvanggaard i Bistrup/Birkerød til 1979, inden han samme år blev udnævnt til sognepræst i Hillerød. Fra 1985 var han i en årrække tillige sognepræst i Ringsted, og fra 1989 det samme i Helsingør. De sidste mange år har han udelukkende været sognepræst i Hillerød, og i dag er der som følge af ’det nye katolske danmarkskort’ kun to katolske menigheder tilbage i Nordsjælland, i Hillerød og Helsingør.

Sans for håndværk og æstetik

Kirkecentret på Møllestrædet bærer umiskendeligt Hans Esmarks stempel. Herom siger han selv:

”Som udlært møbelsnedker har jeg lidt

forstand på de dele, så jeg har selvfølgelig haft stor indflydelse på, hvordan den her bygning i sin tid blev restaureret. Den stod klar to år efter min indsættelse, og indtil da holdt vi til i to villaer på Enghavevej nær Milnersvej, men donationer fra venner af kirken gjorde det muligt at flytte hertil. Bygningen i Møllestræde har en lang og farverig historie bag sig fra 1845 – bl.a. som sindssygehospital. Så engang har der været tremmer for nogle af vinduerne”, siger Hans Esmark og viser rundt i den nu smuk dekorerede og flot indrettede kirkebygning. Man lægger bl.a. mærke til en collage med abbed Vilhelm af Æbelholt, kirkens værnehelgen, i centrum – lavet af Kirsten Lundsgaardvig, som også har udført de tolv korsvejsandagtsbilleder ophængt i kirkerummet.

”Højdepunktet for mig er søndagens gudstjeneste, hvor godt 170 mennesker er samlet her”, siger pastor Esmark, hvis sans for håndværk og indretning ikke blot kan ses i Sct. Vilhelms Kirke, men også ved at han var aktiv i opførelsen af kirker og menighedslokaler i Ringsted, Hørsholm og Helsingør.

Nærhed og fællesskab

En periode har pastor Esmark siddet i Biskoppeligt Råd, ligesom han en periode var spejderkapellan ved den katolske spejderbevægelse Hertug Knuds Division, og endelig var han skolepræst ved Sct. Knuds Skole i Ringsted i tolv år.

Kendere af Hans Esmark beskriver ham som én, der gerne blander sig i debatten i kirken og i samfundet, og han har gennem

en lang række foredrag fået en stor kontaktoverflade med personer også udenfor den katolske kreds. Fællesskabet med andre kristne ligger ham meget på sinde, hvilket han gerne understreger, når han bliver spurgt.

Mange katolikker, også uden for sognets grænser, kender ham desuden som personlig engageret i menneskers glæder og sorger, en indsats, som til tider har krævet store ofre.

”Jeg har altid vægtet den tætte kontakt til mine sognebørn. Katolikker skal jo ikke bare sidde alene derhjemme og så forventer man, at de dukker op om søndagen”, forklarer Hans Esmark. Derfor fejrede han de første ti år som sognepræst regelmæssigt gudstjenester i mere end en håndfuld private hjem, hvor mange katolske familier kom sammen. I en årrække fejrede han desuden i sommerhalvåret gudstjeneste i Gilleleje kirke og i Asserbo kapel, og kom på den måde tæt på folkene dér.

”Jeg har i mange år haft en besøgsliste på godt 30 personer, som jeg kører rundt og besøger i tiden op til julen, og dertil kommer 16 personer, som jeg hver måned besøger medbringende kommunionen”

Aktivt pensionistvirke

Selv om Hans Esmark nu træder ind i pensionisternes række slipper han ikke helt det kirkelige engagement. Foran venter der ham allerede syv vikaropgaver for hans afløser pastor Jan Hansen, ligesom han vil fortsætte sin besøgstjeneste til de 16 gamle personer, som han bringer kommunionen ud til – ”og hvem ved. Måske ender det også at blive mig, der begravet dem, når tiden kommer”.

”Jeg er 78 år nu, og fysikken er ikke længere den samme. Nu flytter jeg ind i en lejlighed hos Lions Club bag Irmatorvet, 5. minutters kørsel fra kirken. Som nævnt vil jeg stadig have min gang i kirken og tage ud og holde foredrag”, siger Hans Esmark og tilføjer, at den nyvundne tid også skal bruges på at passe det sommerhus, han har bygget for mange år siden, og det ”dejlige værksted”, hvor han kan renovere nogle møbler.

”Jeg får ikke problemer med at få tiden til at gå, tror jeg. Det værste bliver, at jeg skal passe på ikke at blande mig”, siger han og slutter med at komme med et godt råd til den nye sognepræst.

”Sørg for at bevare den tætte personlige kontakt til menigheden og husk også at ’nurse’ om de frivillige kræfter i menigheden, organisten, havemanden m.m. Man må gerne rationalisere hist og her, men i så fald skal det gøres således, at ingen opdager det”!

Pastor Hans Esmark viser KO's udsendte rundt i kirken, hvor han blandt andet fremhæver de farverige korsvejsandagtsbilleder udført af kunstneren Kirsten Lundsgaardvig.

► *Fortsat fra side 1* kriminelle bander og lokale krigsherrer. I stedet bør man oprette humanitære korridorer, og landene bør arrangere en direkte modtagelse af flygtninge på deres eget territorium.

De i forvejen planlagte hjemsendelser til Afghanistan bør desuden stilles i bero ifølge *L'Osservatore*. For de mest udsatte personer, som fortsat befinder sig i landet, bør det også være muligt at sikre dem en eller anden form for udrejse som led i forhandlingerne med Taliban. Den kendsgerning, at de europæiske lande langt fra er enige om at indtage en fælles holdning til modtagelsen af de afghanske flygtninge, vanskeliggør denne akutte og nødvendige opgave, skriver Gaetano Vallini, chefredaktør for den italienske udgave af Vatikanets dagblad. *NM*

Konvertitkursus 2021/2022 i Storkøbenhavn

Forberedelse til optagelse i Den katolske Kirke.

KONVERTIT Undervisningen finder sted hver torsdag kl. 19 i Sankt Ansgar Kirkes menighedslokale, Bredgade 69 A, 1260 København K.

Har du spørgsmål kan du henvende dig til sr. Anna Mirijam Kaschner cps (tlf. 20 43 52 90), e-mail amk@katolsk.dk eller til pastor Marcos Romero Bernus (tlf. 28 85 25 17), e-mail marcos@katolsk.dk.

Programmet for konvertitundervisningen:

16. september Introduktion, alle
23. september Det liturgiske år, sr. Anna Mirijam
30. september Indføring i det GT, Ulla Elmquist
7. oktober Indføring i det NT, pastor Marcos Romerus Bernus
14. oktober Messen, pastor Marcos Romerus Bernus

16. oktober Messe med kateketisk gennemgang, alle kl. 17 i domkirken
21. oktober Efterårsferie ingen undervisning
28. oktober Maria og rosenkrans, sr. Anna Mirijam
4. november Alle Helgen – alle Sjæle, diakon Daniel Ebert
11. november Hvordan begår man sig i kirken?, Ulla Elmquist
18. november Kirken, diakon Daniel Ebert
25. november Kirkehistorie I, Sebastian Olden-Jørgensen
2. december Kirkehistorie II, Sebastian Olden-Jørgensen

Effatha – luk dig op

I teksterne til den 23. alm søndag møder vi både det guddommeligt skabende ord og det meget menneskelige. Læsninger: Es 35,4-7a. Sl 146,6c-10, Jak 2, -5, Mark 7,31-37.

Tekst: Hans Cæsarius Cavallin O.S.B.

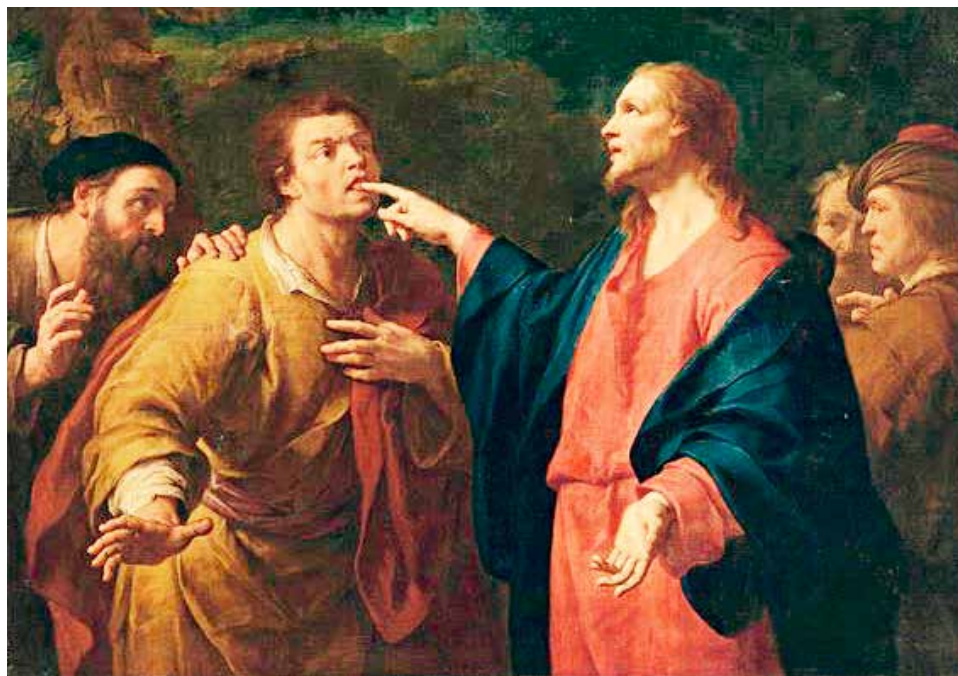
PRÆDIKEN Markus er blandt evangelisterne alene om denne fortælling. Den er rigtig typisk Markus: Jesus gør ikke kun hvad man beder ham om for denne døvstumme, healing med håndspåleggelse, og afviser ikke denne gestus med som i Joh 4,48ff, at kræve troen på, kun hans ord har magt, men går tværtimod meget længere i en absolut ikke corona-sikker korporlig berøring, som en højere litteratur måske ikke ville beskrive: med sine fingre i den døvstummes ører, med sit spyt på hans tunge, hvortil dette aramæiske underklasse-folkesprogs *Effatha*, vel passer! Nok hører vi her øjen- og ørevidnet Simon Bar Jona, Kefas, Peter. Han var vel fra det tosprogede Betsaida, hvor der blev talt både aramæisk og græsk. Men tidlig tradition fortæller, at Johannes Markus måtte tolke for ham, når de sammen var i Rom – og da nok ikke til latin, men til græsk, det sprog som indvandrerne dér fra imperiets forskellige hjørner alle kunne forstå. Men gennem det græske kommer alligevel det aramæiske tilbage hos Markus. Han gengiver den Korsfæstedes bøn med ordene fra Davids salme 22 helt på aramæisk: *Eloi, Eloi, lema sabachthani*, ikke lidt hebraiseret som Mattæus: *Eli, Eli, lama ....* Hos Markus hører vi på aramæisk ordet med magt til Jairi datter: *Talitha qum* (Mark 5,41)!

På hebraisk findes egentlig det samme verbum i Es 35,5 – søndagens første læsning, om de døves ører som skal åbnes. De to sprog, hebraisk og aramæisk, er jo nært beslægtede. Og det er jo det, som Markus og Peter bag ham og alle apostle forkynder: Profetien her og alt det, som siges i Loven, Profeterne og Skrifterne opfyldes med Jesus, i det, Han gør og er.

Og da plejer man ofte at tale om de "messianske" gerninger, det, Messias, den

forventede konge, den Salvete, beskrevet i Es 11,2, 42,1, 61,1 skulle gøre. Men i Es 35 er der noget mere: I v 4: Gud er selv her med disse tegn, *Han selv* kommer som den, der frelser, redder. Der ligger mere i opfyldelsens virkelighed end i den jødiske venten på Messias. Så kan vi tydeligt mærke, at Jesus ikke er helt tilfreds med Messias/Kristus-bekendelsen.

Så står vi også i denne fortælling fra Markus/Peter overfor både et guddommeligt skabende ord, *Effatha*, og det meget menneskelige, legemlige i det, som Jesus gør sammen med ordet, fingrene i ørene, spyttet på tungen, det, som Johannes formulerer med sit: Ordet blev kød, det, som kirken under megen kamp om forståelsen af det med Jesus, hans ord og gerninger, formulerer med de økumeniske konciliers

Kristus helbreder en døvstum. Maleri af Domenico Maggiotto (1713-1794).

dogme: Sand Gud og sandt menneske.

I det latinske dåbsritual fandtes før forenklingen efter Andet Vatikankoncil et *Effatha* lige før forsagelsen, en rest af de forskellige riter, som markerede forskellige trin i katekumenatets dåbsberedelse og havde sin mening der, som en bøn om åbenhed for Guds Ord. Præsten gjorde som Jesus i evangeliet, rørte med lidt af sit spyt ved barnets ører og næsebor og sagde *Effatha* med ordene: "Åbn dig for at ånde Kristi velduft Og du, dæmon, grib til flugten, thi Guds dom nærmer sig". Denne skik giver os Oldkirkens forståelse af evangeliernes fortælling om Jesu undergerninger: De sker her og nu i kirken, ikke mindst i dens sakramenter. Der formidles lægedom for hele mennesket med fysiske, legemlige ting og tegn. Evangeliet er ikke kun en fortælling om det, Jesus gjorde engang. Han er der, når evangeliet læses og forkyndes, Han handler i sakramenterne som et brændpunkt og en kilde for alt kristenliv, gennem det, som de, der er lemmer på hans legeme, forenet med ham både i dåben og den hellige kommunion, i en levende tro og bøn gør i forhold til andre mennesker, til dyrene, planterne og alle ting.

Og det er der, hvor epistelen, den anden læsning, kommer ind. Vi disciple, menigheden, trænger til at høre Herrens *Effatha*, åbn dig. Måske husker vi den hellige pave Johannes Pauls indsættelsesprædiken med det samme råb (om jeg end ikke husker, om han også citerede præcist dette stykke), præget af hans erfaring fra et land bag jerntæppet. Vor pave Frans gentager hans råb i en verden med så mange nye mure og grænseforstærkninger. Men det er i den lokale, lille menighed, Jakob beskriver, hvor det skal høres, i grunden samme råb, som vor kirkevielsesceremoni låner fra Davids salme 24, med en genlyd fra palmesøndag: Åbn dine porte for ærens konge. For det er jo egentlig Ham, som træder ind i den fattige, den foragtede, den mindste....

Han, som også vil komme ind i vort hjerte og forvandle vore vurderinger, så at vi hører og ser den sande virkelighed, egentlig Ham i alle og alt – og frigjort fra al selvoptagethedens lammelse, taler og handler med Ham, i Ham og ved Ham.

Helbredelsen af den døve og stumme (Mark 7,31-37)

Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis. Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham. Jesus tog ham af sides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge: og han så op mod himlen, sukede og sagde til ham: "Effatha!" – det betyder: "Luk dig op!" Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt. Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det. Og de var overvældede af forundring og sagde: "Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale".

9. december	Vi fejrer Nikolaus, alle
16. december	Hvorfor blev Gud menneske?, pastor Marcos Romerus Bernus
23. december	Lillejuleaften ingen undervisning
30. december	Juleferie
6. januar	Sakramenter dåb og firmelse, pastor Kamil Brogowicz
13. januar	Forsoningens sakramente og de syges salvelse, pastor Niels Engelbrecht
20. januar	Ægteskab og seksualitet, Chi Le
27. januar	Kirkevandring ingen undervisning
3. februar	Kirkens moral, diakon Daniel Ebert
10. februar	Bøn og spiritualitet, sr. Maria Lioba
17. februar	Ordinationens sakramente, biskop Czeslaw Kozon
26. februar	Klostertur, alle
24. februar	Faste – Bøn – Almisser, Ulla Elmquist
25.-27. februar	Retræteweekend

3. marts	Information om Electio, Ulla Elmquist
6. marts.	Electio kl. 16.30 i domkirken, alle
10. marts	Retfærdiggørelse og Reformation, diakon Daniel Ebert
17. marts	Den katolske Kirkes sociallære, Stine Riegels
24. marts	Treenigheden, pastor Kamil Brogowicz
31. marts	De sidste ting, pastor Niels Engelbrecht
7. april	Den stilles Uges liturgi, Ulla Elmquist
21. april	Påskeferie
28. april	Afslutning og evaluering, alle.

Academicum Catholicum inviterer

Foredrag ved Nik Bredholt om Mogens Ballin
Tirsdag den 21. september 2021 kl. 19:00

Nik Bredholt fortæller om sin oldefar, konvertitten, maleren og kunsthåndværkeren Mogens Francesco Ballin. Om sit foredrag siger Nik Bredholt (engageret aktor i dansk kirkeliv og igennem en årrække formand for Justitia et Pax i Danmark):

"I marts var det 150 år siden, kunstmaleren, sølvsmeden og konvertitten Mogens Ballin blev født i København. Selvom Mogens Ballin allerede dør i 1914, knap 43 år gammel, så formår han at sætte sit præg på den katolske kirke. I kraft af sit eget virke, men også i kraft af den familie, han og hans kone Marguerite Ballin (født d'Auchamp) skaber. Mogens Ballin bliver katolik i en tid, hvor den danske katolske kirke stadig er ganske lille. Hvor det primært er udenlandske præster, der servicere menighederne, og det at konvertere betragtes med forundring.

Selv lærer han kirken at kende i Frankrig og Italien og kommer som ny konvertit til Danmark, hvor han med stor entusiasme og engagement taler om sin tro. Her møder han bl.a. Johannes Jørgensen.

Vi vil følge hans overvejelser omkring det katolske med hans ønske om at oprette en katolsk højskole, og vi vil følge enkelte af de personer, som Mogens Ballin påvirkede i katolsk retning. Endelig vil vi tale om hans fem børn, hvoraf de fire besluttede at gå i kirkens tjeneste. Vi vil også se på Mogens Ballins kunst. Fra hans påvirkning af det nyeste inden for fransk avantgarde, nabi-bevægelsen, til hans arbejde som sølvsmed.

Ud over en samtale om de historiske forhold omkring Mogens Ballin og personer, som er tæt på ham, er oplægget en mulighed for at tale om inspirationen i kirken, og behovet for engagement og entusiasme."

Tid og sted: Tirsdag den 21. september 2021 kl. 19:00, Englesalen, Jagtvej 183C (indgang fra gården ved Sankt Augustin).

Arrangør: Academicum Catholicum, www.academicumcatholicum.dk

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del III

Nye serie med korte refleksioner om hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag gennem de syv breve i Johannes Åbenbaringen.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELEN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne.” Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Pergamon

Tekst (Åb 2,12-17). Jesus siger:

V.12 Og skriv til englen for menigheden i Pergamon:

Dette siger han, som har det skarpe tveæggede sværd: V.13 Jeg ved, hvor du bor: dér hvor Satans trone står; og dog holder du fast ved mit navn og har ikke fornæg-

tet troen på mig, selv i de dage, da Antipas, mit trofaste vidne, blev slået ihjel hos jer, dér hvor Satan bor. V.14 Men lidt har jeg imod dig: Du har nogle, som holder fast ved Bileams lære, ham, der lærte Balak at stille fælde for Israels børn, så de spiste afgudsofferkød og bedrev utugt. V.15 Sådan har du også nogle, der ligeledes holder fast ved nikolaiternes lære. V.16 Omvend dig derfor! Ellers kommer jeg hastigt over dig og vil bekæmpe dem med mit munds sværd. V.17 Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, vil jeg give af den skjulte manna og give ham en hvid sten og indskrevet stenen et nyt navn, som ingen kender undtagen den, der får det (K6).

Kommentar:

V. 12 Pergamon var den romerske statholderskabs residens. Et hellenistisk kulturcenter, blandt andet kendt for sine biblioteker og kulturskatte. Den havde et kendt tempel for den græske gud Asklepeios Soter, som tiltrak mange pilgrimme. Der fandtes også et nyoprettet tempel for ‘den guddommelige Augustus’, der var romersk kejser, og den nye kejserkult blomstrede. Byen var en hedensk højborg, hvor et gigantisk Zeusalter hævede sig på en terrasse over byen. Zeus var den græske hovedgud. Det er nok denne Zeus-helligdom, der var synlig over hele byen, som Jesus kalder ‘Satans trone’.

V. 13 Jesus åbenbarer sig for menigheden som den, der har magten, også i denne by, ikke Satan.

V. 14-15 Menigheden har nok været en

meget beskeden menighed, der har været udsat for forfølgelser fra det hedenske samfund. Jøderne nævnes ikke, så der har nok ikke været nogen jødisk koloni i byen.

Men menigheden var ligesom menigheden i Efesus blevet inficeret af nikolaiternes sekt. Nu får vi lidt flere oplysninger om denne sekt, idet Jesus henviser til en lignende situation i Israel 1200 år tidligere (4. Mosebog 22-25). Den moabitiske konge havde engageret troldmanden Bileam til at lyse forbandelse over Israel. Gud hindrede denne troldmands forehavende, men Israel lod sig dog forføre til at “høre med Moabs kvinder og spise af afgudsofferkødet” (25,1 ff). Kristus anklager nu menigheden for at gøre noget lignende: afgudsdyrkelse og sakral (?) prostitution, eller i hvert fald et løssluppet seksualliv.

V.16 Det er ikke alle i menigheden, der går ind for en sådan opfattelse, men sammenhængen synes at vise, at menigheden har tolereret en sådan livsførelse, som Jesus må straffe. Denne problematik er meget aktuel.

V.17 Jesus lover at give den, der holder ud i denne åndelige kamp, den skjulte manna. Jesus kalder sig selv for den sande manna, livets brød (i Joh 6,32-33). Livets brød er kontrasten til afgudsofferkødet. Man kan ikke deltage i både okulte ceremonier og i eukaristien og så få del i det himmelske måltid. Men den, der sejrer, dvs. holder ud i troens renhed, vil få en hvid sten med sit navn indgraveret, og som kun han kender. En hvid sten var et kendt symbol på præmien i sportsskampe. Denne sten bar navnet på den, der vandt kampen (“guldmedalje”). Den, der “sejrer” i kampen, bliver belønnet. Her sammenlignes det kristne liv med en sportsskamp, som det gælder at vinde. Se også Korintherbrevet 9,24-27.

Menighedens leder forsømmer at tage hånd om menighedens indre problemer. Han er svag.

Pergamon var en i Antikken en af de vigtigste byer i Lilleasien. Dens bibliotek blev kun overgået af det i Alexandria. Her ses en del af det berømte Pergamonalter, der blev udgravet af tyske arkæologer og nu befinder sig på Museumsinsel i Berlin. Foto: Wikipedia.

Ite, missa est

Refleksioner over messens afslutning.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Ved afslutningen af en sørgehøjtidelighed, inden kristendommen vandt indpas i Rom, faldt ordene ”*Illicet = ire licet*” (dvs. det er tilladt at gå). Derfor er det ikke usædvanligt, at den ”formelle” afslutning på messen – måske også af sociologiske grunde overfor menigheden – er en tydelig tilkendegivelse af, at messen nu er forbi.

Ite, missa est er en af de ældst overlevede liturgiske formler på latin. Det betyder ”gå ud, I er udsendt” (nærmest afskediget ”i nåde”). Vendingen blev også anvendt i verdslig sammenhæng, fx når audiensen hos regenten tog sin afslutning, og gesandten skulle forføje sig – ofte baglæns ud af døren; men fra det 4. århundrede er formlen dog kun at finde i liturgisk sammenhæng. I den forbindelse skal det nævnes, at ordet *missa* har givet navn til den samlede betegnelse for den eukaristiske fejring, der tidligere på græsk netop blev kaldt *Eucharistia*.

Det romerske ”*ite, missa est*” svarede til det frankisk-galliske ”*Benedicamus Domino*” og indtil 1960 gjaldt følgende symbiose ved bortsendingen: ”*Ite missa est*” efter messer, hvor gloria blev sunget (måske på grund af den festlige melodi og messens karakter i det hele taget) og ”*Benedicamus Do-*

mino” (Lad os prise Herren) ved slutningen af messer med en mørkere tone fx advent og fra Septuagesima til Påske. *Benedicamus Domino* er jo i virkeligheden en opfordring til forlænget bøn. I ritualet før Vatikan II fulgte slutvelsignelsen efter bortsendingen, og dernæst fremsagde celebranten prologen fra Johannesevangeliet ”I begyndelsen var Ordet...”. Den liturgi finder vi jo fortsat i den såkaldte ekstraordinære form.

Helt fra Middelalderen havde sjælemesses deres egen bortsending ”*Requiescant in pace*” (dvs. De hvile i fred); denne bortsending blev dog efterfulgt af absolution ved børen; men i liturgien efter Vatikan II anvendes den almindelige bortsending, som

i øvrigt bortfalder, hvis der i tilslutning til en messe finder en anden liturgisk handling sted – fx en procession med den sakramentale velsignelse.

Menighedens svar ”*Deo gratias*” er en bifaldsyttring, som findes flere steder – også uden for gudstjenesten. I Nordafrika var ”*Deo gratias*” både en positiv tilkendegivelse og en hilsen; og vi kan jo også finde på at sige ”Gud være lovet” (fx at lyntet ikke slog ned i kirketårnet). På samme måde giver det jo mening, at tilhørerne efter læsningen svarer, at de har forstået læsningen med det bekræftende ”*Deo gratias*”. Portneren skal – efter benediktinerreglen –, når der bliver banket på klostrets port, svare med et ”*Deo gratias*” for at meddele, at han har forstået, at nogen ønsker at komme ind. Således bliver ”*Deo gratias*” ved slutningen af messen et udtryk for taknemmelighed for modtagelsen af nådegaven, og at messen er til ende. Vores officielle danske oversættel-

se på ”*ite, missa est*”, som giver mig begravelsesassociationer, er ”Gå bort med Kristi fred”. Det forekommer mig mere mundret at sige ”Gå ud (af kirken) med Kristi fred” i betydningen ”vær udsendt” og bring det glade budskab ud.

Man kunne spørge: hvorfor er det netop diakonens opgave, idet han vender sig ud mod folket, at forkynde med fælles glæde ”*ite, missa est*” – hvis der altså overhovedet er en diakon? Herolden, som oprindeligt var budbringeren og gav vigtige meddelelser og proklamationer for en konge eller en adelig, råbte med høj stemme til folket, hvad der skulle informeres om – hvorimod fx dommere eller embedsmænd og naturligvis kongen og adelige talte med dæmpet stemme for at understrege deres værdighed.

Endelig finder man en lille finurlighed i musikken til ”*Ite, missa est*”: Melodien til messens første ordinarieled, det græske *kyrie eleison*, genfinder man for de fleste messers vedkommende i bortsendingen. Derved binder man musikalsk begyndelsen og slutningen af messen sammen; men efter Vatikan II har man indført den simple og lidt ufestlige firetoners melodi taget fra 15. messe til den latinske bortsending i alle messer. Påskeglæden bliver dog fortsat understreget af, at – et melodisk helt andet – *ite, missa est* bliver efterfulgt af to halleluja-anrøbelser i påsketid.

Vatikanet beskyldes for at blande sig i politik

Der er blevet stillet spørgsmålstegn ved Vatikanets indflydelse på italiensk politik, efter at kirkestaten gjorde indsigelse mod en omdiskuteret antihomofobi-lov tidligere på sommeren. Kritikken har fået Vatikanet til at forklare sine bevæggrunde.

Tekst: Martin Bjørck

ITALIEN Den har givet anledning til en af de seneste måneders hede debatter i Italien, den såkaldte Zan-lov – et lovforslag, der har sit navn efter ophavsmanden Alessandro Zan, medlem af parlamentet for det demokratiske parti, PD, og LGBT-aktivist. Loven skal beskytte LGBT-personer mod hadforbrydelser, idet det i Italiens nuværende lovgivning mod hadforbrydelser kun er strafbart at chikanere og begå vold mod andre mennesker på grund af deres etnicitet, religion og nationalitet. Hensigten med lovforslaget er at indføje LGBT-personer under samme paragraf, så det bliver en skærpene omstændighed at begå vold eller fremsætte trusler med baggrund i vedkommendes kønsidentitet og seksualitet.

”Det vigtigste for os er, at hadtale mod homoseksuelle og transkønnede mennesker bliver gjort til en kriminel handling. Hvis en person i dag fx siger, at alle homoseksuelle skal skydes og dræbes, begår vedkommende ikke en forbrydelse ifølge loven. Men hvis vedkommende derimod siger, at alle sorte mennesker burde skydes og dræbes, så er det strafbart. Og alle data viser, at hadtale fører til vold”, siger Roberto Muzzetta fra LGBT-interesseorganisationen Arcigay.

Ophedet debat

I Italien er der en lav accept af homoseksualitet sammenlignet med dets nabolande og i Vest- og Nordeuropa. Hver fjerde italiener mener således ikke, at homoseksuelle og transkønnede bør have samme rettigheder som heteroseksuelle. Italien har også det højeste antal transfobiske mord i Europa, viser data fra *Pew Research*. LGBT-aktivister har i mere end tyve år kæmpet for at få retslig beskyttelse i straffeloven, men det var først i november sidste år, at et forslag blev stemt igennem i parlamentet.

For at lovforslaget kan blive officiel lov skal det godkendes i det italienske senat. Men her har centrum-højrefløjen i månedsvis bremset for en endelig afstemning. Ar-

gumenterne har været, at det vil gå ud over ytringsfriheden, fordi loven måske vil blive tolket for stramt. For eksempel har Giorgia Meloni, leder af højrepartiet De italienske brødre, talt imod loven:

”Det egentlige mål med Zans homofobi-lov er at kriminalisere visse holdninger. Jeg bliver kaldt homofob flere gange dagligt, fordi jeg mener, at et barn har ret til en mor og en far”, har hun udtalt.

Det har skabt stor vrede og undren på den politiske venstrefløj og i LGBT-miljøet, og Alessandro Zan tordnede i foråret imod højrefløjens argumenter ved at sige, at ”vi bliver holdt som gidsler, fordi de ikke har lyst til at give homoseksuelle rettigheder, og så forsøger de at ’frame’ debatten til at handle om ytringsfrihed”.

Kirkens rolle i debatten

Diskussionen fik en ekstra dimension, da Den katolske Kirke i sommers - til manges forbløffelse og vrede - blandede sig i den offentlige debat. Gennem en såkaldt *Nota Verbale*, afleveret af Vatikanets ’udenrigsminister’ til den italienske ambassade i Vatikanet gav Kirken udtryk for, at loven risikerer at gå ud over religionsfriheden og ytringsfriheden.

”Dette træk er højst usædvanligt, idet det er første gang siden Lateranpagtens indgåelse i 1929 mellem Vatikanet og Italien, at kirkestaten har gjort brug af sin ret til at gøre indsigelse”, forklarede religionshistoriker Alberto Melloni.

Vatikanets talsmand Matteo Bruni var enig og sagde, at ”aldrig før havde Vatikanstaten banket på døren til den italienske stat for direkte at konfrontere dem med en lov”.

Vatikanets udmelding den 17. juni blev modtaget meget forskelligt. I LGBT-miljøet var mange chokerede, og Vladimir Luxuria, en transkønnet aktivist og tidligere parlamentsmedlem, kaldte Vatikanets skridt for ”et farligt angreb på statens sekularitet”. Franco Grillini, præsident for LGBT-rettig-

Med et lovforslag, som har skabt ophedet debat i Italien, ønsker ophavsmanden Alessandro Zan, medlem af parlamentet for det demokratiske parti, PD, og LGBT-aktivist, at det skal være strafbart at begå vold eller fremsætte trusler mod personer med baggrund i vedkommendes kønsidentitet og seksualitet. Foto: Wikipedia Commons.

hedsgruppen Gaynet, kaldte Vatikanet ”helt ude af trit med tiden”.

I det italienske parlament blev der reageret prompte. Ministerpræsident Mario Draghi, der selv er praktiserende katolik og som statsleder har til opgave at bevare et harmonisk forhold til Kirken, så sig nødsaget til at melde klart ud:

”Vi er en sekulær stat – ikke en teokratisk stat”, sagde Draghi.

Roberto Fico, præsident for Senatet og medlem af Femstjernebevægelsen, sagde: ”Parlamentet er suverænt og vil ikke acceptere indblanding”.

For Alessandro Zan, som gik i katolsk skole og som dreng var aktiv i Kirkens ungdomsrækker, har det ikke ændret meget i hans holdning til Den katolske Kirke.

”At mærke, hvordan Kirken ikke accepterede mig på grund af min homoseksualitet, skubbede mig væk fra Kirken allerede dengang”, sagde han for nylig i et interview med avisen *La Repubblica*.

Tilfredshed med Vatikanets udmelding

På højrefløjen derimod var der stor tilfredshed med, at Kirken nu blander sig i debatten. Matteo Salvini, leder af Lega-partiet, sagde således: ”Jeg takker Vatikanet for at udvise sund fornuft”. Også i de mest konservative katolske kredse, der siden 2020 har protesteret kraftigt mod Zan-loven, var man positivt overrasket:

”Vi forventede ikke så klar en udmelding. Men Vatikanet understreger, hvad vi har sagt i lang tid – at Zan-loven udgør en stor trussel for ytringsfriheden for mange religiøse mennesker”, udtalte organisationen Pro Vita e Famiglia talsmand Alessandro Fiore.

For i Pro Vita e Famiglia, der kæmper for at bevare de traditionelle familiekonstruktioner og køns- og identitetsmønstre, frygter man retsforfølgelse i fremtiden, når man skal fremhæve sine mærkesager i offentligheden.

”Vi er grundlæggende imod lovforsla-

get, fordi strafferetten i så fald vil indføre et meget kontroversielt koncept, nemlig at kønsidentitet kan erstatte en persons reelle biologiske køn. Man kan ikke sige, at en kvinde er en kvinde, bare fordi hun bestemmer sig for at identificere sig som kvinde. Det ødelægger hele begrebet om mand og kvinde”, har Alessandro Fiore forklaret.

De kraftige reaktioner politisk og i samfundet generelt set har gjort, at Kirken ret hurtigt valgte at besvare kritikken og samtidig forklare intentionen bag dens notat.

Kardinal Pietro Parolin, Vatikanets statssekretær, udtalte til pressen i Vatikanet sidst i juni:

”Først og fremmest vil jeg gerne præcisere, at der aldrig var en anmodning om at få bremset loven”.

Ifølge kardinal Pietro Parolin handlede Kirkens notat om, at Kirken ville beskytte sig selv mod ”vage og usikre formuleringer” i lovforslaget, der i sidste ende kunne afstedkomme en strøm af retssager mod institutionen”.

Kardinal Pietro Parolin svarede også på kritikken af Kirkens indblanding ved at sige, at ”debat er altid lovlig”.

Paven har ikke udtalt sig direkte om sagen, men kardinal Parolin har oplyst, at alle overordnede i Vatikanet var blevet informeret om notatet.

Et muligt kompromis

I midten af juli måned nåede Zan-loven trods vedvarende modstand fra den politiske centrum-højrefløj alligevel igennem til det italienske senat, hvor diskussionerne om lovforslagets tekniske indhold og formuleringerne er blevet fortsat. På grund af sommerferie i august forventes lovforslaget først at komme til afstemning i september.

Et muligt kompromis kan være, at teksten i Zan-loven gøres mindre kontroversiel ved blandt andet at fjerne forslaget om, at skoler og uddannelsesinstitutioner skal markere den årlige internationale antihomofobi-dag den 17. maj, sådan som det stod at læse i det oprindelige lovforslag.

Vatikanets statssekretær, kardinal Pietro Parolin, advarer i et notat om, at loven risikerer at gå ud over religionsfriheden og ytringsfriheden, og at Kirken ønsker at beskytte sig selv mod ”vage og usikre formuleringer” i lovforslaget, der i sidste ende kunne afstedkomme en strøm af retssager mod institutionen”. Foto: Wikipedia Commons.

Stella Maris støtter dem, der holder vores hverdagsliv i gang

Vores mobiltelefoner, benzinen til vores biler og vores tøj og sko fragtes stort set alt sammen til Danmark via havet på store containerskibe. Den katolske organisation Stella Maris støtter søfolkene. Ved at støtte Stella Maris på Havets Søndag den første søndag i oktober kan du vise din taknemlighed og give en smule tilbage til nogle af dem, der er med til at holde din hverdag i gang.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl. Foto: Stella Maris

DIAKONI Jonalyn Magusara Møller og Michael Andrew Dolan Møller er gift og medlemmer af menigheden ved Vor Frue Katolsk Kirke i Aarhus. De kommer til messe stort set hver søndag, og menigheden kender dem også som sognerepræsentanter for Caritas, der trofast står med indsamlingsbøsserne, når der er Caritas Kollekt. Men nu har ægteparret også fået en ny rolle – som frivillige i Stella Maris, den verdensomspændende katolske organisation, der støtter søens folk og for nylig er blevet genetableret i Danmark efter årtiers fravær. Hver weekend tager Jonalyn og Michael ned på Aarhus Havn for at besøge sømændene om bord på de containerskibe, der ligger i havnen, og tale med lastbilchaufførerne, der arbejder på havnen.

Ægteparret har hen over sommeren været på havnen næsten hver weekend. De har fået nogle særlige id-kort, der giver dem ret til at bevæge sig frit rundt på store dele af havneområdet.

”Vi udvælger de skibe, som ligger i havnen et døgn tid eller mere. Nogle skibe er kun i havn i 4-5 timer, og så har mandskabet ikke tid til at tale med os. Når vi har udvalgt et skib, går vi op på broen og venter på, at den vagthavende kommer hen til os. Så præsenterer vi os, og søfolkene ved stort set altid, hvem vi er. Som regel er der nogle, der gerne vil tale med os,” fortæller Michael.

Jonalyn, der er født og opvokset i Filippinerne, supplerer: ”De fleste søfolk, vi har mødt, har været fra Filippinerne, Indien eller Rusland og Ukraine. Næsten alle taler engelsk, så det går fint med at kommunikere med dem, men for de filippinske søfolk

betyder det nok noget ekstra, at de kan tale deres modersmål med mig.”

Genetableret i Danmark

Michael og Jonalyn er blandt de cirka 12 frivillige, der indtil videre er tilknyttet Stella Maris. Organisationen blev genetableret i Danmark i begyndelsen af 2021, da diakon David Noval blev ansat som national leder af Stella Maris i Norden. Siden har han etableret kontakt med personale og organisationer i danske havne og har selv været på en lang række skibsbesøg. Desuden har han stået for rekruttering og uddannelse af frivillige, og han arbejder på at udvide organisationens arbejde til Færøerne og Grønland og øvrige nordiske lande.

Behovet er stort, selv om det for mange er usynligt, pointerer han: ”Havets folk er en overset gruppe, som lever under vanskelige vilkår. Søfolkene er ofte om bord på skibene i mange måneder uden kontakt med andre end deres kolleger, og de har sjældent tid til eller mulighed for at komme i havn og opleve noget eller gå i kirke. Vi kan hjælpe dem med praktiske problemer og åndelig omsorg og hjælpe dem videre til andre instanser, hvis de har brug for professionel hjælp.”

Mange lider under savnet af familien, andre vil gerne tale med en præst, og andre igen har behov for praktisk hjælp.

”Vores store fordel er, at vi kan hjælpe med de åndelige behov, som ofte er overset, og fordi vi er til stede over hele verden, kan vi hjælpe med at etablere kontakt med familien derhjemme og for eksempel sende en Stella Maris-repræsentant eller en præst ud til en sømands familie hjemme i Filippinerne,” fortæller David Noval.

Han tilføjer, at sømændene – uden at de fleste tænker over det – bidrager til, at vores hverdagsliv fungerer.

”Omkring 70 % af alle de varer, vi får til Danmark, kommer via havet, og 90 % af alle varer, der transporteres i verden, fragtes via havet. Vores mobiltelefoner, brændstoffet til vores biler, vores tøj og sko bliver bragt hertil over havet. Ved at støtte Stella Maris og derigennem søfolkene kan man give lidt tilbage til dem, der er med til at få vores hverdag til at fungere.”

Havets Dag

Han håber derfor, at mange rundt omkring i de katolske menigheder vil give et bidrag til Stella Maris på Havets Søndag, der mange steder i verden fejres i juli, men i Danmark fejres den første søndag i oktober.

”Det er første gang, vi fejrer Havets Søndag i Danmark, og jeg er meget spændt på, hvor meget kollekten giver. Sidste år gik årets Caritas Kollekt til havets folk, og der blev indsamlet 250.000 kroner, så det var virkelig flot. Når vi op på det halve på Havets Dag i år, er jeg glad. Organisationen er helt selvfinansieret, og derfor er hver en krone vigtig” siger David Noval og tilføjer, at kollekten vil gå til bl.a. at give søfolkene adgang til wifi i danske havne og tilbyde dem forskellige religiøse materialer.

Stella Maris har for eksempel lige fået doneret en masse rosenkranser, som Benediktinerinderne af den Hellige Lioba på Frederiksberg og nogle af deres venner har lavet, og de vil snart blive delt ud til søfolk i danske havne sammen med små flasker med vievand.

En af de frivillige, der er parat til at hjælpe med uddelingen, er Maria Krabbe Hammershøj, som til daglig er generalsekretær i Caritas Danmark. Hun mener, at der er et stort udækket behov for støtte og omsorg til søfolkene.

”Arbejdsvilkårene for søfolkene er meget forskellige fra rederi til rederi, men selv de rederier, som er optaget af at skabe gode arbejdsvilkår, har ofte meget ringe forståelse for søfolkenes religiøse behov. Derfor kan det betyde enormt meget, at de kan få en samtale med en frivillig, som kan forstå, hvor meget troen betyder for dem, og for mig som frivillig er det et kæmpe privilegium at få lov at tjene på den måde”, siger hun.

”Der sker mange dødsfald på havet, og alle søfolk oplever at være ude i storme, som de ikke ved, om de overlever. Nogle oplever også selvmord blandt deres kolleger. I de situationer bliver troen meget vigtig, og vi kan hjælpe med kontakt til en præst og eventuelt sørge for, at der bliver holdt messe ombord, hvis kaptajnen tillader det, og der er tid til det,” siger hun.

”I andre tilfælde er det mere fysiske og praktiske behov, vi kan dække. Det kan være søfolk, der er rejst fra Filippinerne for mange måneder siden og er på vej til Nordkap og mangler varmt tøj,” uddyber hun.

Når Michael Andrew Dolan Møller og Jonalyn Magusara Møller går ombord på skibene i Aarhus, har de altid et lager af tandpasta, tandbørster og andre hygiejneartikler med, købt billigt i et lavprissupermarked, og søfolkene tager imod det med stor glæde.

”En del søfolk tjener ikke ret godt; det er forskelligt fra rederi til rederi, så for nogle handler det om penge. Men her i coronatiden er det også et praktisk problem for alle søfolkene at få købt nye forsyninger, fordi der er mange lande, hvor de ikke må

Michael Andrew og Jonalyn Møller er glade for at kunne gøre en lille forskel, når de bruger noget af deres fritid på at besøge søfolk i havn.

forlade havneområdet på grund af coronarestriktioner. Det gælder fx i Danmark, hvor de skal være vaccinerede eller have en ny test for at komme i land, men de må ikke forlade havnen for at få lavet en test,” siger Michael Andrew Dolan Møller.

Jonalyn Magusara Møller tilføjer: ”I Filippinerne er der mange søfolk, og de tjener generelt godt. Søfolkene kan bygge store huse og forsørge deres familier. Min nevø i Filippinerne har besluttet at uddanne sig til sømand. Men selv om man tjener godt, kan det være hårdt at være langt væk fra familien, især hvis der opstår sygdom eller dødsfald derhjemme.”

I modsætning til de fleste andre organisationer, der tilbyder assistance til søfolk, dækker Stella Maris’ arbejde alle ansatte i havneområderne, også de mange lastbilchauffører. Da Jonalyn Magusara Møller fik øje på en lastbil med et filippinsk flag på havneområdet, tog hun kontakt til chaufføren, som viste sig at være ansat i et dansk firma med hovedkontor i Warszawa og primært filippinske ansatte.

”Han blev helt lykkelig over at få et par tandbørster og noget tandpasta og ringede til en af sine kollegaer for, at han også kunne få noget,” siger hun.

Om sin motivation for at blive frivillig i Stella Maris siger Michael Andrew Dolan Møller: ”Jeg har altid været fascineret af skibe og af livet på havet og på havnen, selv om jeg er en rigtig landkrabbe. Så jeg syntes, at det lød spændende. Og vi må jo gøre noget for, at verden bliver lidt bedre, så jeg sover da nok lidt bedre, fordi jeg kan gøre en lille forskel på denne her måde,” tilføjer han.

Bliv frivillig

Før man som frivillig kan komme på skibsbesøg alene, skal man gennemgå et webkursus, der består af seks sessioner af cirka en times varighed, hvor man skal se en film og svare på en række spørgsmål, alt sammen på engelsk. Det handler blandt andet om forskellige skibstyper og om

Fortsættes side 13 ►

David Noval på skibsbesøg med simkort og blade fra Stella Maris.

SAKRAMENTER Firmelsens sakramente indebærer, som det vil være læser-skaren bekendt, modtagelsen af Helligånden. Kirkeligt udtrykkes dette ved den biskoppelige besegling med krisamolie. Sakramentet gør firmanden til fuldgyldigt medlem af Kirkens trossamfund. Da sakramentet således er et inklusionssakramente, ligger det i forlængelse af dåben. Derfor indeholder det også trosbekendelsen, som firmanden nu selv udsiger på baggrund af barnedåben, hvor forældre og faddere bekendte troen på barnets vegne. På engelsk hedder firmelse 'confirmation', og i vores danske kultur falder firmelsen ofte sammen med den folkekirkelige konfirmation. Det giver firmanden mulighed for at dele sin trosrejse og oplevelser med sine jævnaldrende kammerater og holde en fest, som det er skik og brug i Danmark. Forud for firmelsen er der forgået en grundig katekese på hold af varierende størrelse.

Firmandgruppen som en åben kerne i deres eget og menighedens tros liv

En yderligere dimension af firmelsen er firmandernes forhold til Kirken og til menigheden som fællesskab – og vice-versa. Menigheden er i forlængelse af pinsemysteriet et hjemsted for Helligåndens virke. Ved Helligåndens kraft hjælper og støtter menigheden hinanden i udlevelsen af Kristi kærlighedsbudskab. Menighedens aktiviteter er båret af de kirkelige traditioner videre fra generation til generation siden de første apostles tid. Og troen skal gives videre til næste led, så fællesskabet kan bestå og leve fremadrettet. Derfor er det relevant at spørge: Hvordan kan firmandernes vej ind i Kirkens fulde fællesskab blive et styrket menighedsanliggende? Og hvordan kan menigheden berige – og beriges ved – firmandernes trosrejse? Hvad er det, vi gerne vil give videre til næste generation?

I det følgende vil der være fokus på menighedsdimensionen i firmelsens sakramente. Refleksionerne er baseret på overvejelser og dialog primært i Sakramentskirkens sogn på Nørrebro i København. Vi har i den dansksprogede gruppe set på vore mangfoldige ressourcer, og taknemmelighed skylder vi alle, som bevidst eller ubevidst har været del af denne proces. Det er vigtigt at understrege, at nedenstående ikke er tænkt som en erstatning for den katekese, der rettelig gives firmanderne. Snarere er ønsket at give inspiration til, hvorledes firmelsens sakramente kan bestyrkes gennem menighedens aktive deltagelse og inklusion.

Menighedens samlingspunkt er helt naturligt søndagsmessen. Firmanderne gøres bekendt og fortrolige med, hvordan vi fejrer messen i vores sogn og hvorfor. Udover selve ritualet, som jo er universelt, har hver menighed sin særlige måde at gribe fejringen an på. Dette gælder alt fra lys og blomster til salmevalg, formulering af menighedens forbønner, kollekt, ordensnærvær og kirkekaffe. Ved at inddrage firmanderne i gudstjenesten som ministrarer eller bidragsydere til forbønnerne bliver deres nærvær påskønnet og deres stemme hørt som en del af fællesskabet.

Elementer til inspiration

I Sakramentskirken prioriterer vi at være 'grøn kirke'. Hvad vil det sige, og hvad har det med sakramentet at gøre? Ånd betyder også ånde. Som bekendt

Firmelsens sakramente – et menighedsanliggende

Snart begynder undervisningen af firmanderne. Hvordan kan vi som menighed hjælpe dem ind i Kirkens fulde fællesskab? Diakon Michael Münchow fortæller her om overvejelser i Sakramentskirken på Nørrebro.

Tekst: Diakon Michael Münchow

har åndedrættet svære kår, hvis luften er foruren. Den føde, vi indtager, bliver til vort eget levende kød. På den måde er vi en del af skaberværket og kan aktivt medvirke til dets sikring og fremme – og vi kan søge at undgå unødigt belastning. Vi forsøger at være så CO2-neutrale som muligt i vores virke og tilstræber at spise rent og bæredygtigt. At passe på miljøet er en vigtig dimension i det at lade Helligånden virke og kan tilføje et yderligere aspekt til sakramentets betydning.

Vi befinder os på indre Nørrebro med en masse kulturer omkring os. Der er ikke alene vore folkekirkelige medkristne, men også muslimer samt ikke at forglemme rigtig mange ikke-troende, der aldrig har hørt om Gud eller tænkt i de baner. Hvordan kommer vi i dialog med andre trossamfund? Er der en fælles spiritualitet eller ånd, der knytter mennesker af god vilje sammen? Vi har selv mange kulturer i vores egen menighed og måske også blandt firmanderne. Hvordan kan vore kulturelle forskelligheder bidrage til en bedre, rigere og mere mangfoldig, helstøbt verden? Et gammelt engelsk mundheld lyder: "Home is where you come from." Så hvor kommer vi fra, og hvor er vi på vej hen som menighed med vore firmander?

Andre unges liv i troen kan være en praktisk hjælp til at finde sin egen vej. Unge, der selv er blevet firmet for ikke så mange år siden, kan inviteres til at fortælle om deres tros liv – også selvom det måske ikke ser ud af så meget i en fast kirkegængers øjne. Ungdomslivet er travlt og omskifteligt og samtidig fuld af ånd og kraft. En spirende tro kan vokse på mange måder og næres gerne af dialog og forståelse.

Langt de fleste unge hører **musik**. Kirkens liv er også båret af musik, sang såvel som instrumentelt. Ved at gå ind i firmandernes musikalske univers ligger der en nøgle til deres øre og dermed lydhørhed.

Hvad er det for en rytme og spiritualitet, som her kommer til udtryk – inklusive ved store koncerter og festivaler? Kan vi finde noget der ligner i Kirken? Selvom det er usædvanligt, så gemmer der sig måske en kraft i det store instrument, som orgelet udgør. Et besøg bag orgelet og en invitation til sang hører med til lovprisning af Gud, ligesom et jubelbrøl ved en scoring eller en olympisk sejr også udtrykker fælles begejstring.

Bøn og meditation på forskellige måder. I menigheden findes adskillige ordner og lægordensfolk herunder franciskanere, benediktinere, Sankt Josef og Jesu små søstre samt Barmhjertighedens Missionærer. Desuden mødes en gruppe ugentligt til kristen meditation. Dette giver et righoldigt grundlag for at bede sammen og være i dialog med de unges egne oplevelser. Her som i al anden indførelse i tros livet er det afgørende at lytte til, hvor de unge befinder sig og ikke belære dem med en praksis, som de efterfølgende kan have svært ved at tage til sig.

Socialt ansvar i form af mad og omsorg for de nødlidende omkring os har traditionelt været en kirkelig opgave længe før velfærdsstaten kom til. Hvordan udøver vi hjælpearbejde i sognet – både gennem Caritas, men også gennem vore lokale ordenssamfund og øvrige tiltag? En mulighed er at besøge nogle af vores indsatser og mærke, hvordan de virker. På den måde rækker Kirken udover sig selv og lader Helligånden udvirke barmhjertighed omkring os.

Naturens kræfter og skønhed findes selv i den indre by. Men en ekskursion med mulig overnatning kan give en helt anderledes oplevelse af storhed og nærvær. Mange forbinder deres egen spiritualitet med bestemte steder, der har sat sig spor af en særlig karakter. At hjælpe de unge til en værdsættelse af blot at forblive på et smukt og roligt sted og lade indtrykkene rodfæste

sig kan være med til at spore dem ind på et vågent tros liv. Det er op til menighedens ressourcer og de unges respons at skabe muligheden for at falde til ro lidt væk fra den vante og travle dagligdag.

Ovenstående var blot et udvalg af perspektiver, som med afsæt i menighedens virke kan hjælpe med at tydeliggøre Helligåndens mangfoldige kraft og dermed gøre firmelsens sakramente endnu mere nærværende. Afgørende for om projektet lykkes er dog væsentligst af alt de unges deltagelse. Derfor sluttes af med nogle overvejelser over, hvordan firmanderne kunne tænkes at fungere som individer og gruppe i menighedens fællesskab.

Firmandgruppens samhørighed og dynamik i et kompliceret og sekulariseret ungdomsliv

Alle, som har undervist en firmandgruppe, kender til den usikkerhed, der altid omgærdes gruppens sammensætning, antal, motivation. Dog kan man godt tænke firmanderne som gruppe indenfor menigheden med sin egen dynamik og liv. Hvis gruppen skal virke, fordrer det en indre tryk og fortrolighed, hvor deltagerne får lov at lære hinanden lidt at kende. Her vægtes understøttelse af samhørighed og respekt for indbyrdes forskellighed. Et legeme med mange lemmer er et godt billede på en tryk gruppe.

Firmandgruppen er dog ikke blot sig selv nok, men udgør en del af næste generation og kan derfor meget vel inddrages i sognets øvrige ungdomsarbejde, hvis et sådant findes. Firmandgruppen vil fremstå som en subgruppe i menigheden. Den har sit eget liv og dynamik; men den er ikke afsondret fra den øvrige menighed. Nogle af undervisningsemnerne kan også have interesse for andre i menigheden. Derfor kunne nogle møder være åbne for øvrige deltagere. Dynamisk kan dette håndteres som en 'fish-bowl'. Firmandgruppen er i centrum, som blomsten i ægget. Denne gruppe henvender underviseren sig primært til. De omkringsiddende øvrige deltagere er således tilhørere, men kan inddrages i refleksioner og diskussioner. Det kan selvfølgelig virke intimiderende for nogle af firmanderne, at der er andre – voksne – tilstede i rummet. Her skal kateketen sikre tryk for alle. Det er væsentligt for firmandernes tilknytning til menigheden, at alle føler sig tryk i hinandens nærvær. Firmandgruppen kan eventuelt

efter den har fundet sine egne ben præsenteres for menigheden ved en søndagsgudstjeneste. På den måde kommer de unge i fokus og bliver anerkendt og set som værende i gang med et vigtigt skridt i deres liv og tro.

Vi lever unægtelig i et måske endda post-sekulariseret samfund med meget komplicerede og simultane kommunikationsflader. Mange unge vil gerne være online, også mens undervisningen står på. Hvis firmelsens sakramente skal være et samhørighedens sakramente, så fordrer det et vist afkald på de mange refleksionsrum og en koncentration om at hellige sig nærværet i gruppen. Med den tyske sociolog Hartmut Rosas ord kunne man tale om en hastigheds-sænkning eller deceleration som en vej til øget resonans. Så vil firmelsens sakramente give genlyd, række udover firmandgruppe og menighed og gøre Helligåndens virke mærkbart i samfundet omkring os som helhed.

Med firmelsens sakramente følger Helligåndens kraft og energi. Foto: Pfarrbriefservice.

SPIRITUALITET Helena Kowalska voksede op langt ude på landet i Glogowiec i Polen som det tredje af ni børn i en fattig, dybt troende familie. Familien bad sammen og gik i kirke hver søndag. Hun kom ud at tjene som 15-årig, gik i kloster som 19-årig og døde som 33-årig nonne af tuberkulose. Udefra set en anonym og tragisk skæbne og så alligevel ikke. Allerede som helt lille havde Helena visioner, hvor hun oplevede at Jesus kaldte hende til et liv i bøn, og i dag er hun kendt over hele verden under sit klosternavn som søster Faustina. Det berømte nådebillede, som Faustina så i flere visioner, hænger i mange katolske kirker over hele verden – også i Danmark.

Det eneste, vi indtil nu har haft om Faustina på dansk, har været et lille hæfte med forskellige af hendes bønner, oversat og udgivet af Karen og Andreas Grzelak. Men nu har Katolsk Forlag udgivet en biografi om hende. Forfatteren til den nye biografi er Birgit Bidstrup Jørgensen. For et par år siden fik hun det råd af sin sognepræst Michal Bienkowski at læse Faustinas dagbog. Under en valfart til Polen i 2017 sammen med de tre vestsjællandske menigheder besøgte hun klostret i Krakow-Lagiewniki, hvor Faustina ligger begravet. Oplevelsen var så stor, at Birgit begyndte at lege med tanken om at oversætte Faustinas dagbog.

Positiv respons

Engang rullede folk med øjnene, hvis de hørte ordet "helgen", men i dag er der en helt anden lydhørhed i Danmark over for katolske grundbegreber, og den nye Faustina-biografi har fra flere sider fået positiv respons. Lektorudtalelsen til Danmarks folkebiblioteker skriver: "Interessant bog der meget detaljeret beretter om et usædvanligt menneske. Bogens brug af dagbogscitater/visioner og de mange kilder der bekræfter Faustinas liv gør den ekstra troværdig. For en udenforstående er særligt forløbet om hvordan og hvor lang tid det tager at blive helgenkåret det mest spændende."

I Kristeligt Dagblad skriver pastor emeritus Søren Hermansen "Når vi i den protestantiske kirke omtaler vores reformation for 500 år siden, bryster vi os nærmest af vores opgør med hele den katolske helgenverden. Vi ville et rent budskab med Bibelen og troen i centrum."

Skrallede vi dermed noget vigtigt fra? Tabte vi en dimension af kristentroens forkyndelsesmulighed?"

Dagbog og biografi

Dagbogsmanuskriptet er et ejendommeligt dokument. Her beskriver sr. Faustina sit liv i klostret og sin åndelige udvikling. Det er fuldt af sproglige fejl, for hun havde jo kun tre års skolegang; men samtidig viser den også, hvordan hun gradvist udvikler sig åndeligt.

Barmhjertighedens helgen

Birgit Bidstrup Jørgensen har skrevet den første danske biografi om sr. Faustina.

Tekst: Lisbeth Rütz

Det var Faustinas skriftefar – den nu saligkårede Michal Sopoćko, der pålagde Faustina at skrive en dagbog, hvor hun gør rede for sine visioner. Sopoćko var en lærd mand, som underviste i dogmatik ved universitetet i Vilnius. Han analyserede dagbogen for at tjekke, om alt var i overensstemmelse med Kirkens lære.

"Jeg var fascineret af dagbogen på grund af de kontraster der er i den. Faustina gik kun tre år i skole og alligevel formåede hun at skrive et omfangsrigt værk med stor teologisk indsigt. Den blev et hovedværk inden for kristen mystik, og man kan følge hendes åndelige udvikling i den. Dagbogen fascinerer mig, for jeg kender ikke selv til de mystiske oplevelser hun havde. Sr. Faustina stræbte efter at følge Guds vilje og leve efter hvad Jesus fortalte hende. Hans budskab var – stol på mig. Det ville hun også gerne; men sommetider var det utrolig svært selv for hende at stole på Gud i alt. Det kæmpede hun med indtil sin død. Prøv lige at forestille dig hvad det indebærer at stole fuldstændigt på Jesus i stedet for dig selv – kan du det?" spørger Birgit retorisk.

Dagbogen er ikke helt let at læse. Den er skrevet de sidste fire år af sr. Faustinas liv, men springer meget mellem samtiden og fortiden, så det er svært at skelne mellem de forskellige tidsplaner. Derfor valgte Birgit at skrive en biografi med en kronologisk fremadskridende fortælling, der samler brikkerne til et portræt af Faustina og hendes tid. Biografien kan på den måde fungere som indgang til nærmere studier i Faustinas skrifter.

Først i 1981 blev dagbogen offentliggjort. Karol Wojtyła var en af de første, der læste dagbogen i sin tid som ærkebiskop af

Professor Michal Sopoćko blev sr. Faustinas skriftefar i Wilnius fra 1933 til 1936. Han havde derefter en tæt brevkontakt med hende for at give hende åndelige råd. På hans initiativ blev det første nådebillede malet i 1934 og han arbejdede indtil sin død for indførelsen af festen til Guds barmhjertighed. Foto: Faustyna.pl

Krakow. I 1965 åbnede han i 1965 med til-ladelse fra Det hellige Officium en undersøgelse af hendes liv og efterladte skrifter og da han senere blev pave, kanoniserede han hende i år 2000.

Sjælens mørke nat

Dagbogen afspejler Faustinas åndelige udvikling. I lange perioder oplevede hun sjælens mørke nat – et velkendt fænomen fra klassisk kristen mystik. Begrebet mødes første gang i Johannes af Korsets skrifter og bruges om den renselsesproces, Gud lader nogle gå igennem. Her bliver sjælen rensed og frigjort fra alt, hvad der hører jorden til. Grunden til mørket er, at Gud er nær og at hans lys blænder.

Det var smertefulde perioder hvor hun oplevede tomhed og så sig selv som forkastet af Gud – som om han var helt fraværende i hendes liv.

Denne proces begyndte i hendes første år som novice i 1927 indtil et halvt år efter at hun havde aflagt sine første løfter i 1928. "Sådan forberedte Gud hende til de opgaver, han ville give hende. Tilstanden er også blevet oplevet af andre store helgener for eksempel Teresa af Avila, Thérèse af Lisieux og moder Teresa af Calcutta. Hos hende var det en tilstand, der varede i mange år. Det er en meget almindelig erfaring i store helgeners liv, at de må igennem sjælens mørke nat. Tilstanden er et billede på, at vi ikke ved egen kraft kan nærme os Gud – at vi har behov for Guds hjælp til det. Der er slående lighedstræk i deres oplevelser", siger Birgit.

Mange gange viste Jesus sig for Faustina i visioner, hvor han fortalte hende, at hun skulle lade male et billede af ham. På billedet ser man to lysstrømme der symboliserer blod og vand, der strømmer fra Jesu hjerte, der blev gennemboret på korset. Den røde stråle symboliserer blodet som er sjælens liv. Den hvide stråle symboliserer vandet der retfærdiggør sjælene. Blodet symboliserer eukaristien og vandet dåben og forsoningens sakramenter. Flere gange så hun i visioner, hvordan billedet blev levende og strålerne ramte hele verden. Motivet var fuldstændig ukendt i kirkekunsten. Foto: Faustyna.pl

Barmhjertighed

"Vi skal opfatte Gud som en barmhjertig Gud, der står parat hvis bare vi opsøger ham. Som Jesus har sagt – hans barmhjertighed venter på os, om det så er i sidste åndedrag. Vi skal tage imod barmhjertigheden fra Gud og give den videre. Faustinan erfarede også at de døende kan finde ro i døds kampen, hvis vi beder for dem. Pligten til selv at vise barmhjertighed hver dag kan også være inspirerende for katolikker. Jesus sagde til sr. Faustina, at hun skulle vise barmhjertighed altid og overalt ved at handle barmhjertigt over for andre. Og hvis hun ikke kunne det, kunne hun altid – som en barmhjertighedsgerning – bede for andre", siger Birgit.

Faustinas budskaber om barmhjertighed har haft stor indflydelse på de tre seneste paver. De tre seneste paver har fokuseret på barmhjertighed. En af de første rundskrivelser fra Johannes Paul II var *Dives in misericordia* i 1982, hvor paven skriver om Guds barmhjertighed og på den måde underbygger sr. Faustinas budskaber teologisk, uden dog at nævne dem. Johannes Paul II besøgte to gange – i 1997 og 2002 – den helligdom der var bygget for Guds barmhjertighed i Krakow-Lagiewniki. Senere besøgte pave Benedikt XVI helligdommen og opfordrede til at udbrede kendskabet til Guds barmhjertighed.

I 2016 tog pave Frans initiativ til et "Barmhjertighedens år" i Kirken. "Barmhjertig som Faderen". I forbindelse med barmhjertighedens år kom samtalebogen "Guds navn er barmhjertighed". Her siger pave Frans til Andrea Torielli: Skriftestolen er ikke et renseri den er heller ikke et torturkammer. Han peger ligesom sr. Faustina på, at det aldrig er for sent at opnå Guds barmhjertighed.

Birgit Bidstrup Jørgensen: *Den hellige Faustina og andagten til Guds barmhjertighed*. 240 sider, paperback, illustreret. Udkommet på Katolsk Forlag den 25. juni. Pris: 150 dk.

Klostret i Krakow hvor sr. Faustina levede. Foto: faustyna.pl.

Indbydelse til familierne – vil I være med?

Familiekirken – navnet på et nyt initiativ i Sankt Annæ menighed på Amager – samler familierne om troen og lærer børn og unge om Guds kærlighed gennem forskellige arrangementer i årets løb.

Tekst: Niels Messerschmidt. Fotos: Sankt Annæ menighed

FÆLLESSKAB Hvad gør man, når bispedømmets årlige valfart til Åsebakken endnu engang er blevet aflyst på grund af coronarestriktionerne? Man arrangerer naturligvis selv en tur til Vor Frue af Åsebakken, lejer en bus til at transportere dem, som ikke selv har bil, og beder alle deltagerne om selv at medbringe en madkurv og nogle drikkevarer.

Denne opfordring fulgte mere end halvfjerds personer fra Sankt Annæ menighed på Amager, som søndag den 30. maj – hvor bispedømmets valfart skulle have fundet sted – holdt fælles buffet på den store plæne foran klostret på Åsebakken, så man ligesom de første kristne kunne deles om den medbragte mad som én stor familie. For 'familie' og 'samvær' var temaet for arrangementet, og til alles glæde kom biskop Czeslaw forbi for at fejre messe og efterfølgende give sin velsignelse til de fremmødte familier.

De unge ledere tog sig af aktiviteter med børnene, og de lavede blandt andet et enormt stort, smukt, rødt hjerte af papir og balloner på græsset. Hjertet var et tegn på, at vi alle er forbundet af et kærlighedsbånd i Guds familie. Hjertet var yderligere et tegn på Guds enorme kærlighed til os alle.

"Det betød rigtig meget for os, at biskoppen lagde vejen forbi", siger Maria Immaculata-søster Teresa Piekos, som stod bag arrangementet ligesom flere af de andre arrangementer, som menigheden har afholdt under overskriften 'Familiekirken'.

"Planen er at holde familiekirke én gang om måneden, hvor vi starter med at fejre familiemesse søndag formiddag efterfulgt af ca. en times temalagte aktiviteter for børn og unge i alle aldre", forklarer søster Teresa.

"Det er vigtigt, at vi først mødes henne i kirken for herefter at dele troens glæde med hinanden fx gennem forældres vidnesbyrd. Det skaber sammenhold og fællesskab og får børn og unge til at føle sig trygge i kirken".

"Det er også vores store håb, at disse aktiviteter vil få mange børn fra Sankt Annæ menighed til at melde sig ind i Danmarks Unge Katolikker – først og fremmest for at styrke fællesskabet blandt bispedømmets unge katolikker, men også fordi flere medlemmer i DUK betyder et større tilskud til Familiekirken. På den måde vil vi kunne fortsætte med at afholde spændende, sjove og lærerige aktiviteter, der styrker børns og unges tro og bringer dem nærmere Jesus!"

Tilbage til kirkens fællesskab

Mens mange af sognenes aktiviteter har ligget underdrejet i årets første halvdel på grund af pandemien og dens restriktioner, har menigheden på Amager ufortrødent afholdt flere arrangementer især henvendt til sognets unge og familierne – både som fysiske aktiviteter og som online undervisning. Den røde tråd i disse aktiviteter er ønsket om at knytte familierne og deres børn tættere til kirkens fællesskab.

"Udgangspunktet har været, hvordan vi kan hjælpe folk under coronaen og give dem mere tillid til Gud og overgive dem til Maria, vor Moder", forklarer søster Teresa, som har været en af tovholderne bag de mange arrangementer. Det gælder fx arrangementet 'Mors dag', som Familiekirken markerede med to messer på henholdsvis dansk og polsk søndag den 9. maj. I slutningen af hver messe bad en gruppe børn den bøn til Jomfru Maria (se boksen), de havde skrevet i fællesskab foran alteret inden velsignelsen og bortsendelsen, og efter messen uddelte børnene to roser – én til deres mor og én til Jomfru Maria. Til kirkekaffen blev der uddelt godteposer, som børnene så skulle dele med hinanden og de andre fremmødte.

Et andet arrangement blev afholdt lørdag den 28. juni, hvor Familiekirken holdt sommerfest i Englandsparken på Amager, og hvor deltagerne selv medbragte madkurv, og efter fællesspisningen kunne man del-

Maria Immaculata-søster Teresa og sr. Dorota (bagerst) deltog i Familiekirken sommerfest i slutningen af juni, som bød på fællesspisning og forskellige aktiviteter for børn og unge.

tage i flere forskellige aktiviteter.

"Vi ønsker at vække børnenes glæde og længsel efter Gud, og vi vil gerne give dem nogle gode oplevelser på tværs af de sproglige og kulturelle barrierer, som der findes i vores menighed".

Som omtalt i et tidligere nummer af Katolsk Orientering (nr. 7, 2021) blev der søndag den 18. april afholdt en påskeskattejagt, hvor tredive børn og deres forældre mødtes til et familiekirke-arrangement i en privat have. Herom udtalte søster Piekos til KO:

"Vi mødtes først til den danske familie-messe, som blev fejret af pastor Wieslaw Podlach, der i sin prædiken henviste til evangeliet og glæden ved at møde Jesus og at dele det glade budskab, som ses gengivet på T-shirtene med ikonen Amen. Efter messen oplevede vi 'påskeglæden' ude i naturen".

I skrivende stund er det planen at invitere børn og unge til en tur til Bonbonland ved Holme Olstrup lørdag den 28. august. Planen er at leje to busser til firmanderne, 1. kommunikanterne og andre unge fra menigheden. Selv om turen altså ikke har fundet sted i skrivende stund, burde udsigten til en eftermiddag med mange forlystelser og et forhåbentlig godt dansk sensommervejr formentlig kunne tiltrække mange børn og unge.

Familiekirke og Ikon Amen

Alle aktiviteter i familiekirken bindes sammen af Ikon Amen. Ikonen, som har været omtalt i Katolsk Orientering flere gange, er udført af unge fra Sankt Annæ menighed og de repræsenterer tilsammen omkring 30 forskellige nationaliteter. Ikonen er lavet med stempelteknik, hvor de unge har benyttet blyanter med viskelæder og akrylfarver, og de mange små prikker symboliserer Kirkens fællesskab. Ikonen indeholder også evangelisternes symboler og er et kompas, der angiver vejen til Gud. Således er alle deltagerne iført en Ikon Amen-T-shirt. På den måde signalerer vi, at "vi er én stor familie", ifølge søster Teresa.

"Vi lærer dem, at Gud elsker dem, og at vores endemål er at være sammen med Gud og være lykkelige sammen med ham", forklarer søster Teresa. "Desuden giver børnene, som deltager i Familiekirken, deres vidnesbyrd om troen til hinanden".

I forbindelse med det igangværende fa-

Børnenes bøn til Jomfru Maria

Kære Jomfru Maria

I dag vælger jeg, at du skal være min mor, og fra nu af vil jeg kalde dig 'Min Mor'.

Min mor Maria, jeg vil ønske, at du skal være i mit liv i dag og hver dag, resten af mit liv.

Lær mig at elske Jesus, som du har elsket, så jeg møder Jer en skønne dag i himlen.

Jeg elsker dig Hellige Mor.

Jeg overgiver mit hjerte og min familie til dig Mor Maria.

Amen.

milieår er man også i gang med at lave en stor collage af familiefotos og forskellige grupper med Ikon Amen T-shirts, og inden 30. juni i år havde alle, som ønskede at være med i collagen, mulighed for at indsende et familiefoto i god kvalitet.

Ifølge søster Teresa er planen, at collagen skal vandre sammen med Ikon Amen til en række lande for til sidst at deltage i den næste udgave af Verdensungdomsdagen, som afholdes i Lissabon, Portugal, i 2023 under Maria-temaet, som Pave Frans har udbråbt: "Maria brød op og skyndte sig afsted" (Luk 1,39).

"Maria i Ikon Amen vil besøge hele verden, enten fysisk eller elektronisk", forklarer hun og tilføjer:

"Ligesom Maria vil vi også gennem Ikon Amen sprede evangeliets budskab med glæde til andre og give vidnesbyrd iført Ikon Amen T-shirt om, at vi er én Guds familie – ikke kun i vor egen menighed eller vort bispedømme, men også i verden".

Vi vil også bruge disse fotos til at gøre reklame for vore arrangementer i Familiekirken. Foruden den store internationale collage, laver vi også en film med mange familiecollager, som bliver distribueret elektronisk ud til hele verden. Med Ikon Amen giver vi vidnesbyrd og deler vores glæde ved at være katolik på en synlig måde i familiecollagen. Vi er én familie i Kristus", forklarer søster Teresa begejstret og oplyser til slut, at de bedste billeder også vil blive bragt på kirkens hjemmeside, Sankt Annæ DUK-hjemmeside og under Verdensungdomsdagene i Lissabon".

Biskop Czeslaw sammen med børn og unge fra Sankt Annæ menighed i forbindelse med menighedens egen valfart til Åsebakken søndag den 30. maj.

Afsked med en sprælsk musiklærd

Ole Kongsted fejret i Jesu Hjerne Kirke.

MÆRKEDAG 222.000 km. eller jorden rundt fem en halv gange. Så mange kilometer har Ole Kongsted kørt gennem 11 år fra Svanninge Bakker på Sydfyn til Vesterbro for at passe sit job som organist og kantor i Jesu Hjerne Kirke. Søndag den 15. august på festen for Guds moders Optagelse i Himlen fejrede han sin sidste messe sammen med menigheden. Biskop Czeslaw koncelebrerede 9. messe *Cum Jubilo* sammen med generalvikar Niels Engelbrecht, sognepræst Peter Fleetwood og sognepræst Tomislav Cvetko O.F.M.

Nu glæder Kongsted sig til at dyrke sin have og lære børnebørnene at køre traktor, fortalte han ved den sorgmuntre afsked i Jesu Hjerne kirkes menighedssal efter messen. Kongsted begyndte sin tjeneste i Jesu Hjerne Kirke i 1982 og har siden arbejdet utrætteligt for at pleje de fornemme musikalske traditioner i Stenosgade. Han har som musikforsker rejst rundt mellem klostrene i Einsiedeln, Beuron, Kremsmünster, Solesmes og mange andre steder for at lede

efter kirkelige musikskatte.

En af disse skatte hørte menigheden til afskeden. Et stærkt udvidet kor af nuværende og tidligere sangere var mødt op i dagens anledning og sang blandt andet Alessandro Orogios *Magnificat* fra ca. 1590. Kongsted fandt den i Kreismünster i Østrig. Den blev sunget i Jesu Hjerne kirke første gang i 1993 og senere udgivet i serien *Liber Canticum*.

Han spreder munterhed

Mange i musikmiljøet kender Kongsted som et muntert og festglad menneske, der på rejser sammen med koret ofte har foldet sig ud fra sin allermost sprælske side. Efter dagens anstrengende koncertprogram blev completum ofte til nocturnium, og Kongsted overraskede engang med i Tyskland med at komponere et ølbryggerlitani til en fødselsdag i koret.

Kongsted har takket være sit musikalske netværk været primus motor i at skaffe midler til restaureringen af Jesu Hjerne

Ole Kongsted dirigerer et i dagens anledning udvidet kor i Jesu Hjerne Kirke ved afskedsmessen den 15. august. Foto: Lisbeth Rütz.

Kirkens orgel – et projekt der som så meget andet blev stærkt forsinket af Covid-19 epidemien.

Han blev rost for sin store respekt for Kirkens klassiske liturgi og for at have plejet de fornemme musiktraditioner i Stenosgade. Hver søndag har fået sit særlige, musikalske særpræg. Langfredag er blevet markeret med Roskildepassionen, påskemorgen

er Victimæ Paschali Laudes blevet sunget og til pinse Veni Sancte Siritus.

Kongsted har børnetække og har haft en spontan og god kontakt med første kommuniensbørnene. Han har aldrig været bange for at lære noget nyt og har ofte fået koret til at føle sig som humlebier ved at lade dem synge ting, de ikke anede, de kunne synge. LR

”For vore herrer, de syge og de nødlidende”

Nye medlemmer af malteserordenen optaget i København.

ORDENSLIV ”Vi søger Guds nåde og beder om lov til at blive optaget i den Suveræne Militære Hospitalsorden Sankt Johannes af Jerusalem, af Rhodos og af Malta”, erklærede tre mænd og en kvinde over for præsident Benedicta Lindberg, da de lørdag den 21. august blev optaget i den skandinaviske del af den suveræne malteserorden i Jesu Hjerne Kirke i Stenosgade. Her blev de formanet til at bære ordensdragten som en Guds rustning og som tegn på deres nye værdighed som ordensmedlemmer. Tidligere har medlemsskabet været forbeholdt adelige katolske mænd; men kravet om, at man skal være adelig er for længst udgået, og siden 1960 kan også kvinder være medlemmer.

De tre mænd lagde hånden på et sværd som symbol på ridderlighed, mens de aflagde deres ordensløfte. Kvinden lagde hånden på krucifikset som tegn på Kristi kærlighed. Krucifikset er et tegn på, at Kristus døde på det for vor skyld og at vi skal være parate til at tage korset op for at følge ham. Alle kandidater aflagde ed på, at de også med risiko for egne liv ville forsvare troen og beskytte enker, børn, hjælpeløse og trængende.

Efter kommunionen bad alle ridderbønnen, hvor Kristus bønfaldes om, at Han på forbøn af den salige jomfru af Philermos, den hellige Johannes Døberen, den salige Gerard og alle ordenens helgener ville lade dem blive ved med at være trofaste over for ordenens traditioner og med standhaftighed at udøve ordenens katolske, apostoliske og romerske tro mod dens fjender.

Der blev også bedt om, at de nye medlemmer må få styrke til trofasthed over for ordenens traditioner og til kærlighed over for deres næste – særligt de fattige og de syge.

Løfteafleggelsen fandt sted i forbindelse med, at den skandinaviske del af malteser-

ordenen holdt sit årskapitel i København. Her blev Benedicta Lindberg genvalgt som præsident for den skandinaviske fraktion.

Traditioner tilbage til 1048

Malteserordenen der forkortes til SMOM *Supremus Militaris Ordo Hospitalarius Sancti Ioannis Hierosolymitani Rhodiensis et Melitensis* (Den Suveræne Militære og Hospitaliære Sankt Johannes Orden af Jerusalem, af Rhodos og af Malta) er en af de ældste religiøse ordener inden for Den katolske Kirke og dens virksomhed kan føres helt tilbage til 1048.

Her begyndte handelsfolk fra Amalfi at pleje syge pilgrimme i et hospits ved Gravkirken i Jerusalem. Som ordenens grundlægger og første stormester regnes den salige Gerard. Da Jerusalem faldt, flyttede ordenens hovedkvarter først til Rhodos og senere til Malta.

I 1798 blev ordenen af Napoleon fordrevet fra Malta og dens nye hovedkvarter har fra 1834 ligget i Rom. Ordenens ejendomme i Rom er folkeretlig anerkendte som eksterritorialt område. Det betyder, at SMOM anerkendes som en selvstændig nation. SMOM har diplomatiske forbindelser med mere end 100 nationer over hele verden. Medlemmer fra Danmark og Skåne samles i Øresundsregionen, hvor de følger Malteserordenens traditioner for socialt arbejde og blandt andet har støttet projekter for hjemløse og indvandrere. I Øresundsregionen findes der i flg. ordenens oplysninger omkring 50 medlemmer. LR

Præsident Benedicta Lindberg byder de nyoptagede kandidater Maria, Alexander, Knut og Willem velkommen som medbrødre og -søster for deres herrer, de syge og nødlidende, som vidner om troen og som Kirkens forsvarere. Til venstre for biskop Czeslaw ses vicepræsident Claes Lagergren. Foto: Lisbeth Rütz.

En glad Helge Clausen modtog søndag den 22. august Silvesterordenen af biskop Czeslaw i forbindelse med søndagsmessen i Jesu Hjerne Kirke. Clausen modtog ordenen på grund af sit livslange engagement på alle niveauer i Den katolske Kirke i Danmark. Især kan fremhæves hans utrættelige indsats for at sikre Sankt Andreas Biblioteks fremtid. Foto: Lisbeth Rütz.

Han var en kæmper

Jan Tvangsø in memoriam

DØDSFALD Jan Tvangsø, tidligere formand for bevaringsforeningen for Sankt Birgitta Kirke er død. Han blev født den 25. august 1949 og døde den 25. juli i sit hjem i Herritslev, hvor han sov stille ind omgivet af sine kære efter at have skriftet og modtaget de syges salvelse.

Jan voksede op i Krønge på Lolland som søn af Agate og Peter Tvangs, der oprindeligt hed Wojciechowski. Troen havde han med hjemmefra, for forældrene var begge engagerede katolikker. Som barn ministrede han i Sankt Birgitta Kirke og gik i

Sankt Birgitta Skole.

Han arbejdede i mange år som lærer i København, men var stærkt knyttet til sin hjemegn og flyttede i 2004 hjem til Lolland, da han gik på efterløn. Som ivrig vandrer var han med på mange ture i Dansk Vandrelaug og nåede også en pilgrimsvandring til Santiago de Compostela. Sine vandringer i Italien og Spanien fortalte han om på mange menigheds møder.

“Troen er bærende i hverdagen, og jeg er gladere, fordi den støtter mig” sagde Jan Tvangsø i 2012 i et interview til *Folketi-*

dende. Fællesskabet omkring menigheden betød meget for ham; men han var også et meget læsende menneske, der studerede sin tro og diskuterede den med andre. Fra 2008-2011 var han menighedsrådsformand for Sankt Birgitta Kirke lige som hans far havde været det tilbage i 80'erne.

Da det så ud til, at Sankt Birgitta Kirke var dømt til nedrivning, stiftede han sammen med andre på egnen en bevaringsforening, som han blev formand for. Med en begejstring og vedholdenhed, nogle kunne opfatte som irriterende, kæmpede han for de ting, han troede på. Jan gav meget af sig selv og sin arbejdskraft til kirken. Sankt Birgitta Kirke så han som den kirke, han skulle tjene, og vi glemmer sent, hvordan han strålede af glæde, da

han kom til genåbningen sammen med sin trofaste Annita. Han var da stærkt svækket af sygdom, men stadig levende engageret i sin kirke.

Pastor Mariano fremhævede i sin prædiken Jans dybe taknemmelighed over livet. Og det var den der kom til udtryk da vi stod rundt om graven og sang ”Op al den ting som Gud har gjort”. På kirkegården i Maribo ligger han nu begravet ved siden af sin far.

Vi, der har haft det privilegium at kende ham, husker ham som et levende og dedikeret menneske, en sand kæmper, der ikke gav op, før han var kommet i mål med det, han havde sat sig for. *LR*

► *Fortsat fra side 8*

sikkerhedsprocedurer på havnen og ombord på skibene. Når man har bestået en session, kan man komme videre til den næste.

Derefter kommer man i praktik på en havn, hvor man er ombord på en række forskellige skibe.

”Det var meningen, at vi skulle til England og Hamborg i praktik, men det satte corona en stopper for, og det var nogle fine dage på havnen i Aarhus, hvor vi fik et godt indtryk af det hele,” fortæller Michael Andrew Dolan Møller.

Jonalyn og Michael håber, at flere i menighederne rundt om i Danmark vil være frivillige i Stella Maris.

”Vi har jo mange nationaliteter i menighederne, så mange vil kunne tale sømændenes modersmål. Men man kan også fint klare sig med engelsk og gøre en forskel,” siger Michael Andrew Dolan Møller.

Maria Krabbe Hammershøj er enig.

”Danmark er stadig en søfartsnation, men på en meget anderledes måde end tidligere. Nu har vi stort set ingen danske søfolk, men vores forpligtelse er ikke mindre af den grund, tværtimod. Søfolkene er nogle af de mest marginaliserede, og derfor er det vigtigt, at vi rækker ud og viser, at vi er her, at de ikke er glemt, hverken af Gud eller mennesker. Som frivillig kan man gøre en

stor forskel med en lille indsats,” siger hun.

David Noval håber, at Stella Maris i Norden vil vokse – med støtte fra kollekten på Havets Dag og bidrag fra katolikker rundt om i landet.

”Der er meget, som kalder på at blive gjort, og jeg har mange ideer fra Stella Maris-arbejdet i andre lande. Jeg drømmer for eksempel om at få en autocamper, som vi kan køre rundt med til de rastepladser, hvor lastbilchaufførerne, kommer. Så kan vi sætte autocamperen op og tilbyde kaffe, en snak, en bøn og en velsignelse,” siger han.

Han tilføjer, at man også kan engagere sig på andre måder end ved skibsbesøg.

”Vi modtager meget gerne hjemmestrik til de søfarende. Der er allerede en række enkeltpersoner og grupper, der strikker. Hjemmestrikkede sager har stor betydning for den enkelte – at et andet menneske har lagt arbejde i et stykke tøj skaber en helt anden menneskelig kontakt, end hvis det var noget, vi havde købt. Så vi håber, at endnu flere vil gå i gang med strikkepindene. Der ligger opskrifter på vores hjemmeside.”

Stella Maris

Stella Maris (Havets Stjerne) er en katolsk organisation, der tjener sømænd med praktisk hjælp, psykisk omsorg, støtte og rådgivning.

Organisationen blev grundlagt i oktober 1920 i Glasgow i Skotland og har siden bredt sig til over 50 lande i hele verden.

Hvert år er der 1000 ansatte og frivillige på omkring 70.000 skibsbesøg og adskillige hospitalsbesøg i over 300 havne og har derigennem kontakt med cirka 1 million søfolk

Stella Maris blev genetableret i Danmark i januar 2021 efter adskillige årtiers fravær. Det er planen, at organisationen skal være til stede i hele Norden inden for nogle år. I Danmark har organisationen en ansat og indtil videre omkring 12 frivillige, der er aktive i syv danske havne.

Stella Maris har brug for flere frivillige, bl.a. i Køge, Trekantområdet, Horsens, Esbjerg, Aarhus og Aalborg samt i Færøerne og Grønland.

Havets Søndag

Havets Søndag er en mærkedag for søens folk, som markeres i katolske kirker og menigheder i store dele af verden – de fleste steder i juli. I Danmark fejres Havets Søndag i stedet den første søndag i oktober – for ikke at ramme ind i sommerferien.

I år er første gang, at Havets Søndag fejres i katolske kirker i Danmark.

Indsamlingen denne søndag går til Stella Maris' arbejde blandt søfolk og andre, som arbejder i eller ved havne i Danmark.

Læs mere og støt:

• www.stellamarisnordic.org

• MobilePay: 90 98 90

• Facebook: www.facebook.com/StellaMarisNordic

• Der kan gives skattefradrag for støtte.

Læserne skriver

UT UNUM SINT

Hvem er det, der skaber splittelse blandt danske katolikker?

I forbindelse med Pave Frans' Motu Proprio føler vi os nødsaget til at reagere på det, som biskop Kozon har lagt ud på bispedømmets officielle hjemmeside.

Udover at forbeholde sig ret til at finde frem til en ”hensigtsmæssig” måde at

uddybe pavens anliggende på går han direkte imod de to ting, paven omtaler som noget, der skal effektueres med det samme: at messen efter ekstraordinær ritus ikke må foregå i sognekirker og at der ikke må etableres nye grupper. Går man ind på Karl Borromæus Gruppens hjemmeside (ved Jesu Hjerter Kirke på Vesterbro) fremgår det med al tydelighed, at den er vel konsolideret og med klare intentioner om vækst. Søndag

den 15. august celebrerede biskoppen egenhændigt messen for de cirka 40-50 fremmødte, hvoraf kun ganske få var ældre mennesker, mens størstedelen bestod af yngre personer og børnefamilier. Biskoppen opfordrer desuden til at have mindre fokus på egne præferencer og mere have Kirkens enhed, også den lokale, for øje, så den splittelse, som paven ønsker at forebygge, ikke viser sig på andre måder. Det synes vi

allerede, at den gør! og har derfor skrevet direkte til den kompetente kongregation i Rom *La Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti*, hvis hjemmeside er www.cultodivino.va
Tove Svendsen Valesin, 2670 Greve
Hans Christensen, 2720 Vanløse
Ingrid Balsov, 2300 København S
Peter G. Rasmussen, 2300 København S

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spising og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Her-

bert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15, 1610 Kbh. V, er igen åbent efter ferien.

Biblioteket er åbent tirsdag, onsdag og torsdag kl. 13-17. Telefon 33 55 60 90. Mail: bibliotek@katolsk.dk

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

September

1. *grøn*. Onsdag i 22. alm. uge. (II Ps).
 V. SI 52,10.11.
 R. Jeg stoler på din trofasthed, Herre, for evigt og altid.
 L.: Kol 1,1-8. Ev.: Luk 4,38-44.
Bededag for Skaberværket
2. *grøn*. Torsdag i 22. alm. uge. (II Ps).
 V. SI 98,2-3ab.3cd-4.5-6.
 R. Herren har kundgjort sin frelse.
 L.: Kol 1,9-14. Ev.: Luk 5,1-11.
3. *hvid*. Fredag i 22. alm. uge. (II Ps).
Gregor den Store, pave og kirkelærer (†604) (m)
 V. SI 100,2.3.4.5.
 R. Træd frem for Herren under jubel!
 L.: Kol 1,15-20. Ev.: Luk 5,33-39.
4. *grøn*. Lørdag i 22. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 54,3-4.6+8.
 R. Se, Gud er min hjælper.
 L.: Kol 1,21-23. Ev.: Luk 6,1-5.
I Domkirken
ÅRSDAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRATION (h)
1. vesper til Kirkevielse
Bededag for præste- og ordenskald
5. *hvid*. Søndag. (23. ALM. SØNDAG)
I Domkirken:
ÅRSDAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRATION (h)
 Gl. Cr. Særl. pf.
 1.L.: 1 Kong 8,22-23.27-30
 V. SI 84,3.4.5+10.11
 R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
 2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22 eller Joh 4,19-24
2. vesper til Kirkevielse
Bededag for bispedømmets børne- og ungdomsarbejde
I andre kirker:
grøn. 23. ALM. SØNDAG.
 Gl. Cr. Alm. S. pf.
 1.L.: Es 35,4-7a;
 V. SI 146,6c-7.8-9a.9bc-10.
 R. Min sjæl, lovpris Herren!
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: Jak 2,1-5.
 Ev.: Mark 7,31-37.
Bededag for bispedømmets børne- og ungdomsarbejde
6. *grøn*. Mandag i 23. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 62,6-7.9.
 R. Hos Gud er min hjælp og min ære.
 L.: Kol 1,24-2,3. Ev.: Luk 6,6-11.
7. *hvid*. Tirsdag i 23. alm. uge. (III Ps).
I andre kirker end i Domkirken:
ÅRSDAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRATION (f)
 Læsninger fra søndagen i Domkirken, hvor der vælges enten 1. eller 2. Læsning
I Domkirken:
7. *grøn*. Tirsdag i 23. alm. uge. (III Ps)
 V. SI 145,1-2.8-9.10-11.
 R. Herren er god mod alle.
 L.: Kol 2,6-15. Ev.: Luk 6,12-19.
8. *hvid*. JOMFRU MARIAS FØDSEL (f)
Gl. Jomfru Marias pf.
 L.: Mika 5,1-4a eller Rom 8,28-30
 V. SI 13,6ab.6cd
 R. Jeg fryder mig over Herren.
 Ev.: Matt 1,1-16.18-23 eller 1,18-23
9. *grøn*. Torsdag i 23. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Claver**, præst (†1654)
 V. SI 150,1-2.3-4.5-6.
 R. Alt, hvad der ånder, skal lovprise Herren!
 Eller R. Halleluja!
 L.: Kol 3,12-17. Ev.: Luk 6,27-38.
10. *grøn*. Fredag i 23. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 16,1-2a+5.7-8.11.
 R. Herre, du er min tilmålte del.
 L.: 1 Tim 1,1-2.12-14. Ev.: Luk 6,39-42.
11. *grøn*. Lørdag i 23. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.

- V. SI 113,1-2.3-4.5a+6-7
 R. Lovet være Herrens navn fra nu af og til evig tid!
 Eller R. Halleluja!
 L.: 1 Tim 1,15-17. Ev.: Luk 6,43-49.
12. *grøn*. 24. ALM. SØNDAG.
 Gl. Cr. Alm. S. pf.
 1.L.: Es 50,5-9a;
 V. SI 116,1-2.3-4.5-6.8-9.
 R. Jeg kan vandre for Herrens ansigt i de levendes land.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: Jak 2,14-18.
 Ev.: Mark 8,27-35.
13. *hvid*. Mandag i 24. alm. uge. (IV Ps).
Johannes Chrysostomos, biskop og kirkelærer (†407) (m)
 V. SI 28,2.7.8-9
 R. Lovet være Herren, for han har hørt min tryglen.
 L.: 1 Tim 2,1-8. Ev.: Luk 7,1-10.
14. *rød*. Tirsdag. DET HELLIGE KORS' OPHØJELSE (f)
Gl. Særl. pf. eller Pass. pf.
(Der vælges enten 1. eller 2. læsning)
 1.L.: 4 Mos 21,4-9
 V. SI 78,1-2.34-35.36-37.38
 R. Glem ikke Guds gerninger, men hold hans befalinger.
 2.L.: Fil 2,6-11
 Ev.: Joh 3,13-17
15. *hvid*. Onsdag i 24. alm. uge. (IV Ps).
Den salige Jomfru Marias Smerter (m)
 L.: Hebr 5,7-9
 V. SI 31,2-3a.3bc-4.5-6.15-16.20
 R. Frels mig, Herre, i din trofasthed!
 Ev.: Joh 19,25-27 eller Luk 2,33-35
16. *rød*. Torsdag i 24. alm. uge. (IV Ps).
Cornelius, pave, (†253), og **Cyprian**, biskop, (†258), martyrer (m)
 V. SI 111,7-8.9.10
 R. Herrens gerninger er store. Eller R. Halleluja!
 L.: 1 Tim 4,12-16. Ev.: Luk 7,36-50.
17. *grøn*. Fredag i 24. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Robert Bellarmin**, biskop og kirkelærer (†1621) V. SI 49,6-7.8-10.17-18.19-20
 R. Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres.
 L.: 1 Tim 6,2c-12. Ev.: Luk 8,1-3.
(Hildegard af Bingen, abbedisse (†1179), kan fejres)
18. *grøn*. Lørdag i 24. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 100,1b-2.3.4.5
 R. Træd frem for Herren under jubel!
 L.: 1 Tim 6,13-16. Ev.: Luk 8,4-15.
19. *grøn*. 25. ALM. SØNDAG.
 Gl. Cr. Alm. S. pf.
 1.L.: Visd 2,12.17-20;
 V. SI 54,3-4.5.6+8.
 R. Gud er min hjælper, Herren styrker mig.
 2.L.: Jak 3,16-4,3.
 Ev.: Mark 9,30-37.
Kollekt for Katolsk Menighedspleje.
20. *rød*. Mandag i 25. alm. uge. (I Ps).
Andreas Kim Taegon, præst, og **Paulus Chong Hasang og lidelsesfæller**, martyrer (†19. årh.) (m)
 V. SI 126,1-2b.2c-3.4-5.6
 R. Herren har gjort store ting mod os.
 L.: Ezra 1,1-6. Ev.: Luk 8,16-18.
21. *rød*. Tirsdag. MATTÆUS, apostel og evangelist (f)
Gl. Ap. pf.
 L.: Ef 4,1-7.11-13
 V. SI 19,2-3.4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
 Ev.: Matt 9,9-13
22. *grøn*. Onsdag i 25. alm. uge. (I Ps).
 V. Tob 13,1b-2.3-4a.4bcd.5.6.
 R. Lovet være Gud, som lever i evighed.
 L.: Ezra 9,5-9. Ev.: Luk 9,1-6.
23. *hvid*. Torsdag i 25. alm. uge. (I Ps).
Pius de Pietrelcina, præst, (Padre Pio) (†1968) (m)
 V. SI 149,1-2.3-4.5-6a+9b
 R. Herren glæder sig over sit folk
 eller R. Halleluja!
 L.: Hagg 1,1-8. Ev.: Luk 9,7-9.
24. *grøn*. Fredag i 25. alm. uge. (I Ps)
 V. SI 43,1.2.3.4.

- R. Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny.
 L.: Hagg 1,15b-2,9. Ev.: Luk 9,18-22.
25. *grøn*. Lørdag i 25. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Jer 31,10.11-12b.13
 R. Herren vogter os som hyrden sin hjord.
 L.: Zak 2,5-9.14-15a. Ev.: Luk 9,43b-45
26. *grøn*. 26. ALM. SØNDAG.
 Gl. Cr. Alm. S. pf.
 1.L.: 4 Mos 11,25-29;
 V. SI 19,8.10.12-13.14.
 R. Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
 2.L.: Jak 5,1-6.
 Ev.: Mark 9,38-43.45.47-48.
 "Livets dag"
27. *hvid*. Mandag i 26. alm. uge. (II Ps).
Vincent af Paul, præst (†1660) (m)
 V. SI 102,16-18.19-21.29+22-23
 R. Herren genopbygger Zion, han viser sig i sin herlighed.
 L.: Zak 8,1-8. Ev.: Luk 9,46-50.
28. *grøn*. Tirsdag i 26. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Wenceslaus**, martyr (†929)
 Eller *rød*. **Laurentius Ruiz og lidelsesfæller**, martyrer († omkr. 1635)
 V. SI 87,1-3.4-5.6-7
 R. Gud er med os.
 L.: Zak 8,20-23. Ev.: Luk 9,51-56.
(Lioba, abbedisse (†780), kan fejres)
29. *hvid*. Onsdag. DE HELLIGE ÆRKEENGLE, MICHAEL, GABRIEL OG RAFAEL (f)
Gl. Englenes. pf.
 L.: Dan 7,9-10.13-14 eller Åb 12,7-12a
 V. SI 138,1-2a.2bc-3.4-5
 R. I guders påhør lovsynger jeg dig, Herre.
 Ev.: Joh 1,47-51
30. *hvid*. Torsdag i 26. alm. uge. (II Ps).
Hieronymus, præst og kirkelærer (†420) (m)
 V. SI 19,8.9.10.11
 R. Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
 L.: Neh 8,1-4a.5-6.7b-12. Ev.: Luk 10,1-12.
Ad libitum læsning til Hieronymus:
 L.: 2 Tim 3,14-17

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Støtter mindre projekter

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Jan Tvangsø
★ 25.8. 1949
† 25.7. 2021.

Af hjertet tak for venlig deltagelse, smukke blomster og kærlige tanker ved Jans begravelse fra Sankt Birgitta Kirke. På familiens vegne
Annita

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 12/2021, som udkommer den **24. september 2021**, skal være KO i hænde senest den **6. september 2021**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 13/2021, som udkommer den **15. oktober 2021**, skal være KO i hænde senest den **27. september 2021**.

Informationschef:
Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Martin Bjørck, pater Hans Cæsarius Cavallin O.S.B., Malene Fenger-Grøndahl, Kirsten Krog, pastor Lars Messerschmidt, Michael Münchow og Rolf Tönshoff.

Redaktion og annoncer:
Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40 kl. 9-13 mandag-torsdag.
E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.
Giro 205-7042
Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os. Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Bønnens Apostolat

September 2021

For hele verden med særligt fokus på et bæredygtigt liv

– at vi alle må foretage modige valg til fordel for en enkel og bæredygtig livsstil, og glæde os over de unge, der satser på en sådan livsstil

Biskoppens kalender

September 2021

- 4. kl. 10.00 Firmelse, Jesu Hjerte Kirke, København
- 5. kl. 10.00 Messe, Sankt Vincents Kirke, Helsingør
- 7.-10. Møde i Nordisk Bispekonference i Prag
- 11. kl. 15.00 Firmelse, Sankt Albani Kirke, Odense
- 12. kl. 09.00 Firmelse, Sankt Annæ Kirke, Amager
kl. 11.00 Firmelse, Sankt Annæ Kirke, Amager
- 13. kl. 10.00 Møde i RESAM
- 14. kl. 14.00 Møde i Økonomisk Råd
- 18. kl. 11.00 Præste- og diakonvielser, Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby
- 19. kl. 10.00 90 års jubilæumsmesse, Vor Frue Kirke, Slagelse
- 20.-22. Præsternes Studieuge
- 23.-25. Møde i CCEE, Rom
- 26. kl. 16.00 Messe i anledning af 500-året for kristningen af Filippinerne
- 27. kl. 10.30 Møde i Katolsk-Luthersk samtaleforum
- 28. kl. 17.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg

Martin Ryom
- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor
Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt
Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Charlotte Strandgaard

– den ærlige tro

Trods sårbarhed, mørke og konstant kamp med tvivlen er den sene del af Charlotte Strandgaards forfatterskab en trosstyrkende fortælling.

Tekst: Kirsten Krog

FORFATTERSKAB Den særdeles produktive forfatter Charlotte Strandgaard er nok mest kendt som én af 80'ernes kvindelige forfattere, som skrev om børne- og kvindeliv, moderskab og socialt marginaliserede. I 1999 udkom imidlertid bogen "Midt iblandt os er Guds rige" med undertitlen "17 beretninger om kristne åbenbaringer", og siden har adskillige af hendes bøger haft kristne temaer.

Baggrund og forfatterskab

Charlotte Strandgaard blev født i 1943 i et akademisk hjem og blev selv uddannet som bibliotekar.

I 1965 debuterede hun som forfatter med digtsamlingen "Katalog". Derefter udkom flere digtsamlinger og dokumentarberetninger. I 1981 udkom hendes første roman "Når vi alle bliver mødre", om de to kvinder Anne og Bodil og om søster- og moderskab. Året efter udkom "Lille menneske" om Maria, der ikke ville være voksen og

derfor udviklede anoreksi. Derefter gik der tre år, inden hendes tredje roman "En fugl foruden vinger" udkom i 1985. I mellemtiden havde Charlotte Strandgaard imidlertid bl.a. skrevet flere skuespil. De kommende år udkom der mindst én roman eller andet om året fra hendes hånd. Således bød 1986 på romanerne "Lille dråbe" og "Giv mig solen". Samme år blev der også tid til at skrive en digtsamling. Året efter forelå endnu en roman, "Og al hans væsen", og sådan fortsatte det – alt sammen med nære, stærke og vedkommende temaer.

En vågnende kristentro

Tilbage i 1992 interviewede jeg Charlotte Strandgaard om hendes bog "Lille menneske". Vi kom i den forbindelse også ind på kristendommens betydning. Jeg husker, at hun udtrykte beundring for mennesket Jesus og hans kamp for kvinderne. Det var især hans ord til mændene, der ville stene kvinden grebet i hor: "Den af jer, der er uden synd, skal kaste den første sten på hende",

der betog Strandgaard. Men en egentlig kristentro gav hun ikke udtryk for.

Dette ændrer sig imidlertid med bogen "Midt iblandt os er Guds rige". Her lader hun en række personer komme til orde og fortælle om, hvordan de har oplevet Guds indgriben i deres liv. Men det gør hun med baggrund i, at hun selv har mødt Kristus. I forordet skriver hun således: Jeg har selv søgt som mange af dem i bogen, vandret ad forskellige veje i åndelig længsel. Mødt smukke tanker, gode ideer, men jeg endte også i kristendommen. Tunge ting i mit liv tvang mig ned på knæ og ind i læsning af Bibelen".

En skizofren søn viser vejen

Hvad de tunge ting i Charlotte Strandgaards liv handlede om, finder man ud af i bogen "Hans", som udkom i 2014.

Hans er hendes skizofrene søn, og bogen "Hans" er hendes tilbageblik på sønnens liv gennem læsningen af hans sygejournal fra de utallige indlæggelser på psykiatriske

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MÅSKE I MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 11
3. september 2021 · 47. årgang
POST
PP
DANMARK

afdelinger. Dette sker efter hans død.

Udover at være en sorg- og pinefuld beretning om en mors smerte over at se sin søn lide – noget som beskrives med en følsomhed og ærlighed, der griber læseren – er det en beretning om, hvordan en syg søn med sin tro viser moren vejen.

Det er betagende at læse, hvordan et forpint menneske trods sine lidelser og mange vrangforestillinger og kampe mod indre stemmer holdes fast af Gud og finder en vis lindring i troen på ham. På sin lidt bagvendte måde taler den stærkere om Guds magt end selv de mest ekstraordinære beretning om mirakler og helbedelser: Troen, der bærer på trods.

Tro på trods

Noget af den samme trosstyrkende fortælling finder man i Charlotte Strandgaards bundærlige beskrivelse af sin egen kamp med troen i mødet med sin troende, men forpinte søn. Det stråler således ud af ordene:

"Den nat, du vendte hovedet bort, og dit besværede åndedræt ebbede ud, tabte jeg to

linjer af fadervor. Hver gang jeg bad eller rettere fremsagde bønner, gik jeg i stå det sted. Fadervor har ellers så langt tilbage, jeg kan huske, været en slags sjælens ryggrad. De to første ord "Vor fader" og så kom bønner som en rytmisk brummen. Nu var ryggraden hullet. Nu har jeg efter møjsommelig træning med opslået salmebog på natbordet ved sengen fået dem tilbage. Det er 'Ske din vilje som i himlen, således også på jorden'".

Den samme ærlighed og sårbarhed i troen kommer frem i bogens sidste linjer henvendt til sønnen, Hans: "I den trobekendelse, du holdt så meget af i gudstjenesten, er nogle af de sidste ord, vi siger eller synger sammen, at vi tror på kødets opstandelse og det evige liv. Der bliver jeg tavs. Du troede på det".

Måske det virker mærkeligt, at disse tvivlens og sårbarhedens ord kan virke så stærkt trosstyrkende på læseren. Jeg har spurgt mig selv hvorfor. Jeg tror, det er fordi, de er skrevet af en person, der midt i sin tro står ved sine troskampe uden at forstille sig. Bogen bliver på den måde et vidnesbyrd om Guds kraft – ikke om menneskets tro, hvilket meget kristent vidnesbyrd ellers kan have en tendens til - den bliver en beretning om, at "min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed" (2 Kor 12,9).

Digte om tro og tvivl

Den samme ærlige tro kommer til udtryk i Charlotte Strandgaards digtsamling "Min tro" (2017), som indeholder en række

digte skrevet ud fra kirkeårets evangelietekster.

Mange af digtene er henvendelser til Jomfru Maria. I hende finder Strandgaard et identifikationspunkt. Også hun var vidne til sin søns lidelser og kender til smerten.

Det er, som om alle evangelietekster taler til Charlotte Strandgaard personligt og afspejler hendes smerte og kampe. Fra dømonerne drages paralleller til sønnens skizofreni: "Hans tro var stærk / Midt i virvaret af stemmer / Midt i sin evige kamp mod dem / Var hans tro urokkelig / Min vakler efter hans alt for tidlige død".

Derfor identificerer hun sig også med disciplene på sønen: "Jeg må tilhøre de lidet-troende".

Også Thomas' behov for synlige beviser kender hun. Men hvor anfægtelser og tvivl hos nogen enten bliver til uærlig fromhed eller til bortforklaringer af Bibelens løfter, bliver de hos Charlotte Strandgaard til ærlig henvendelse til Gud om hendes kamp. Hun lader Gud være Gud og sig selv være den lidet-troende under Guds nåde.

Og når tvivlen på opstandelsen gør hende stille i slutningen af trobekendelsen, indrømmer hun med digtet skrevet ud fra Matt 22,1-16, at "Måske er himmeriget der hvor nåden er uden betingelser / Måske er himmeriget der hvor kærligheden ikke måles i timer / Måske er himmeriget der hvor det ikke er til at fatte for et menneske / Måske er himmeriget der hvor ingenting ligner jorden". Med andre ord: Gud er større end vore tanker og så helt anderledes.

Men midt i anfægtelserne er der ét, der holder hende fast i troen: "Det er mig der tvivler / Men den betingelsesløse kærlighed rykker mig tæt på troen". Netop med ordene "Det er mig" stillet overfor "den betingelsesløse kærlighed", får Charlotte Strandgaard

ard sagt noget væsentligt om troen. Ja, det er mig, der tvivler, det er mig, der vakler i troen, det er mig, der bliver vred på Gud – men Gud er den samme, og hans betingelsesløse kærlighed står fast. Man kan næsten høre Pauli ord til Timotheus i hendes ord: "er vi utro, forbliver han dog tro, thi fornægte sig selv kan han ikke" (2 Tim 2,13).

Underliggende temaer om tro

Også i flere af Charlotte Strandgaards senere bøger ligger trostemaet som en underliggende strøm. Det gælder f.eks. i digtromanen med den lange, knudrede titel "Tror spillelederne virkelig at jeg er sådan en pæn moden dame" fra 2019.

Her udspilles et mystisk drømmende scenarie, hvor en tilbagevendende, høj, ildelugtende, forhutlet mand – der på flere punkter har lighedstræk med beskrivelsen af sønnen Hans i bogen af samme navn – viser sig at være Kristus. Her kommer læseren uvilkårligt til at tænke på Esajas profeti om den lidende Herrens tjener: "Hans skikkelse havde ingen skønhed, vi så ham, men vi brød os ikke om synet. Foragtet og opgivet af mennesker" (Es 53,2b-3a).

Hovedpersonen frastødes da også af den store, ildelugtende mand. Alligevel oplever hun, at angsten og smerten forsvinder i mødet med ham.

Også i Charlotte Strandgaards seneste udgivelse – fra maj i år – "Stræk din krop mod min", som er en brevveksling med Johanne Kirstine Fall, er troen ét af temaerne.

Der er altså nok at give sig i kast med, hvis man vil fordybe sig i trostematikken hos Charlotte Strandgaard.

Charlotte Strandgaard. Foto: Sofie Amalie Klougart.

KO mener

Bogafbrænding

Det franske dagblad *La Croix* omtalte for nylig en episode, hvor tusindvis af bøger blev fjernet fra skolebiblioteker i den canadiske by Ontario i dét, som var ment som en "forsonende" gestus. Tanken var siden, at bøgerne skulle destrueres i én stor blåafbrænding.

Initiativet blev dog droppet efter offentlige ramaskrig. Alligevel, skriver avisens chefredaktør Jérôme Chapuis i en leder, undrer man sig fortsat over, hvad der gik gennem hovederne hos Providence Catholic School Board i det sydlige Ontario.

Radio-Canada kunne senere afsløre, at de syv fransksprogede skoler, som organisationen fører tilsyn med, de seneste to år har fjernet ca. 5.000 bøger fra hylderne, fordi de angiveligt indeholdt racistiske stereotyper. Populære franske tegneserier var blandt de 'undergravende' bøger, som blev kasseret for at indeholde illustrationer eller anvende et sprogbrug, som blev anset for at krænke minoriteter.

Ifølge en talsmand for skolebestyrelsen var initiativet ment som "en gestus af åbenhed og forsoning". At sige, at initiativet mislykkedes, er lidt af en underdrivelse. Den påtænkte bogafbrænding var således med til at forplumre valgkampen op til det netop overståede føderale valg ved at trække fronterne ekstremt skarpt op i det meget følsomme identitetsspørgsmål.

Uanset bevæggrund eller motiv kan bogafbrændinger aldrig forsvares. Bogafbrændinger har især tidligere været brugt til at udrydde de tanker, bøgerne rummede, mens nyere tids bogafbrændinger har haft særlig symbolsk betydning som hån af dem, der tillagde bøgernes indhold en særlig værdi.

Diktatorer har op igennem historien brændt bøger og biblioteker. Man kender til bogafbrændinger i det kinesiske rige for mere end 2000 år siden. I antikkens Grækenland brændtes bøger af kontroversielle filosoffer, og Kirken brændte flittigt kætterske skrifter i middelalderen. Også i vor tid er bogafbrænding blevet brugt som et propagandavåben – bare tænk på nazisternes stort iscenesatte bogafbrændinger, vrede muslimers afbrænding af Salman Rushdies 'De sataniske vers', og IS-terrorister, som anslået brændte 10.000 bøger og manuskripter fra biblioteket i Mosul.

Den sidste tids vrede i dele af Canada mod især kristne samfund for deres rolle i landets gamle kostskolesystem med tvangsfjernelse af indfødte børn fra deres hjem og anbringelse af dem på særlige skoler for at isolere dem fra deres oprindelige kultur, har bragt ældgamle spændinger op til overfladen. De kan kun overvindes gennem tålmodigt arbejde med fælles erindring og dialog; ikke via happenings som fx bogafbrændinger.

Denne måde at tænke på er den stik modsatte af, hvad tilhængere af den såkaldte 'cancel-kultur' hævder, når de ønsker en kultur af udviskning og glemsel. Sådanne spørgsmål er alt for alvorlige til at blive formuleret i et Twitter-budskab eller ved fx at antænde en tændstik.

Lektien gælder også os, påpeger Jérôme Chapuis: "Alle samfund slås med deres nuværende eller tidligere dæmoner. Når vi hævder at ville bygge bro over kulturer, er det sidste, vi skal gøre, at give efter for følelser eller naivitet".

NM

Afviser rygter om at ville træde tilbage

Pave Frans besvarer en lang række spørgsmål i sit første interview siden tarmoperationen i juli måned.

Tekst: Niels Messerschmidt

INTERVIEW Pave Frans afviser rygterne om, at han har overvejet at træde tilbage på grund af helbredsproblemer, og understreger, at der fortsat er en række reformer, han ønsker at gennemføre.

Den 84-årige pave holdt sit første interview siden han gennemgik en tarmoperation i juli. Siden har rygter cirkuleret i visse medier om, at paven overvejede at abdicere på grund af et svækket helbred, ifølge *The Tablet*.

"Jeg ved ikke, hvor de har det fra, at jeg har overvejet at træde tilbage ... jeg har ikke engang skænket det en tanke", sagde Frans til *COPE*, et radionetværk tilhørende Den spanske Bispekonference. "Men når en pave er syg, er der altid en brise eller en hel orkan om et muligt konklave".

Frans, som netop har afsluttet sin apostoliske rejse til Ungarn og Slovakiet, nævnte, at han planlægger at deltage i Cop26-klimatopmødet i Glasgow og at "hans tale allerede er under udarbejdelse". I kortene ligger også et besøg til Cypern, Grækenland og Malta.

"Ikke min idé"

I interviewet besvarer paven en lang række spørgsmål og understreger, at reformerne, som er blevet gennemført under hans pontifikat, ligger helt i tråd med, hvad kardinalerne havde fremlagt på møderne op til konklavet i 2013. Og at flere reformer vil følge.

"Jeg tror fortsat, der er flere ting, som skal gøres, men intet er opfundet af mig", sagde paven: "Jeg følger blot det, som blev vedtaget dengang. Måske var nogle mennesker ikke klar over det, da de sagde eller troede, at jeg ikke mente det alvorligt. Men det er rigtigt, at visse ting har afstedkommet en

del smerte. Men planen var altså ikke min idé".

I 2015 sagde Frans, at hans pontifikat måske ville vare mindre end fem år, men gjorde det senere klart for venner, at han ville forblive på posten for at sikre, at reformer blev irreversible.

Frans sagde, at drejebogen for hans pontifikat, rundskrivelsen *Evangelii Gaudium* (Evangeliets glæde), blev formet af drøftelserne op til konklavet i 2013, og at det længe ventede dokument om moderniseringen af Den romerske Kurie, *Praedicate Evangelium* (Forkynd Evangeliet), vil blive offentliggjort om kort tid. Paven sagde videre, at for en del ville indholdet af sidstnævnte dokument ikke være en overraskelse, idet mange detaljer, herunder sammenlægningen af flere af Vatikanets dikasterier, allerede er sket. Udover at implementere kardinalernes ønsker har Frans også gentagne gange gjort det klart, at han med sit pontifikat ønsker til at implementere 2. Vatikanconcils visioner som en model for Den katolske Kirke i dag.

Brug for tydelige retningslinjer

Under interviewet forklarede pave Frans sin beslutning om at begrænse fejringen af den prækonciliære liturgi, idet han siger, at de pastorale forordninger for dem, som er knyttet til det gamle ritual, er gået hen og har antaget karakter af en ideologi. Benedikt gjorde "en af de smukkeste og mest menneskelige pastorale gester", sagde Frans, at tillade brugen af den tridentinske latinske messe "for de personer, som ikke havde det godt med den nuværende liturgi og som havde en vis nostalgi [efter den gamle liturgi]".

Men paven tilføjede, at en undersøgelse

gennemført af Vatikanet havde vist, at "det, der blev gjort for pastoralt at hjælpe dem, som levede med tidligere tiders erfaring, var gået hen og var blevet en ideologi". Og han tilføjede: "Så vi var nødt til at reagere med tydelige retningslinjer – tydelige retningslinjer, der satte en grænse for dem, der ikke var opvokset med disse erfaringer".

I sit svar skelnede paven mellem dem, der længtes efter den gamle ritus af nostalgiske grunde og så de yngre præster, der ønskede den tridentinske messe, men "ikke kendte til latin" og "ikke ved, hvad det betyder".

"Han reddede mit liv"

I næste måned indledes første fase af den verdensomspændende synodale proces, der vil involvere alverdens katolske bispedømmer og være en proces, som ifølge *The Tablet* beskrives som den hidtil mest ambitiøse katolske fornyelsesproces siden 2. Vatikanconcil.

På spørgsmålet om den tyske synodale vej, der er blevet stærkt kritiseret af visse konservative iagttagere for at drøfte spørgsmål om Kirkens seksualære og kirkelige embeder for kvinder, sagde paven, at der "ikke findes nogen ond vilje hos mange af de biskopper, jeg har talt med", og at det udspringer af et lokalt "pastoralt ønske". Men Frans henviser til det brev, han skrev til de tyske katolikker om den synodale vej og sagde, at processen "måske ikke tager hensyn til visse ting, jeg skrev i brevet man bør tage med i betragtning".

Til slut sagde pave Frans, at han var vel restitueret ovenpå sin operation, hvor kirurger havde fjernet 33 cm af hans tyktarm, og at han nu igen var i stand til "at spise alt", hvilket han ikke kunne inden operationen. Pave tilføjede, at det var en sygeplejerske, der havde foreslået ham at få foretaget en tyktarmsoperation, mens andre blot havde foreslået ham at tage antibiotika mod smerterne. "Han reddede dermed mit liv", sagde paven.

En uforkortet version af pavens interview findes i dansk oversættelse på *VaticanNews'* nordiske underside.

Pave Frans i samtale med journalisten Carlos Herrera. Foto: CNS, COPE.

åndelige frihed og den katolske tro mod de politiske magthavere i Polen. I årene 1953-56 sad han i fængsel uden forudgående rettergang.

Pave Frans godkendte tilbage i oktober 2019 et dekret fra helgenkårs-kongregationen, som anerkendte et mirakel sket på kardinal Wyszyńskis forbøn, hvor en 19-årig polak i 1989 var blevet helbredt

for kræft i skjoldbruskkirtlen. På grund af coronapandemien måtte man udskyde saligkårs-ceremonien som oprindeligt skulle have fundet sted den 7. juni 2020.

I oktober sidste år anerkendte pave Frans et mirakel sket under påkaldelse af moder Elżbietas (Róża Czackas) forbøn. Kvinden, der senere skulle grundlægge 'Kongregationen af franciskanske søstre,

tjenere af Korset', havde siden sin ungdom været blind efter en ulykke. I 1917 indtrådte hun i den franciskanske tredjeorden og grundlagde kort tid efter sin egen kongregation, som hun gennem 30 år var generalsuperior for. Ved hendes død i 1961 præsiderede kardinal Wyszyński under hendes rekviemsmesse.

NM

Nye opgaver til søster Smerilli

Pave Frans har udnævnt ordenssøster Alessandra Smerilli til sekretær for dikasteriet for integreret menneskelig udvikling, og delegeret i Vatikanets Covid-19 kommission.

UDNÆVNELSE Pave Frans har udnævnt den italienske salesiansøster Alessandra Smerilli, postdoc i økonomi og statistik, til "at erstatte monsignor Bruno-Marie Duffé og p. Augusto Zampini, henholdsvis sekretær og undersekretær for samme afdeling, da de begge er vendt hjem til deres respektive bispedømmer".

Den 46-årige ordenssøster har arbejdet som undersekretær i dikasteriet siden marts 2021. Ifølge Vatikanets pressetjeneste har pave Frans desuden bestemt, at ledelsesgruppen for Vatikanets covid-19 kommission fremover skal udgøres af kardinal

Peter Turkson, præfekt for dikasteriet, sr. Alessandra Smerilli og p. Fabio Baggio, undersekretær for migrant- og flygtningekontoret.

Pavens valg af sr. Alessandra til sekretær åbner en dør for kvinder, der arbejder i Vatikanet, idet rollen som præfekt eller sekretær for den romerske kuries dikasterier traditionet har været besat af biskopper eller kardinaler. I 2018 udnævnte Frans en lægmand, Paolo Ruffini, til at stå i spidsen for kommunikationsafdelingen, og paven har gradvist øget antallet af kvinder i ledende stillinger under sit pontifikat.

Foto: Vatikanets medier.

"Jeg er taknemmelig over den udfordrende opgave, paven har udnævnt mig til, og jeg beder Vorherre om at hjælpe mig med at udfylde dette kald i en ånd af lydighed mod Kirken, og at gå til opgaven med ydmyghed, lidenskab, kreativitet og evnen til at lytte. Mit ønske er, at jeg engageret kan tjene Kirken efter bedste evne, så længe paven finder det belejligt", siger sr. Alessandra Smerilli. NM

I sikkerhed i Rom

Katolsk præst og en gruppe ordenssøstre har ledsaget 14 handicappede børn ud af Afghanistan.

EVAKUERING Da spændingerne tog til i Afghanistan efter talibanernes magtovertagelse midt i august og dermed truede landets få katolikker, lykkedes det 25. august en katolsk præst og fire ordenssøstre at flygte ud af landet med en gruppe handicappede børn.

"Vi takker Vorherre for, at det lykkedes", skrev den 66-årige pater Giovanni Scalese, præst for den eneste katolske menighed i Afghanistan, på sin Facebook-væg kort tid efter at de var landet i Rom.

"Jeg takker alle, som i disse dage har bedt for os – bønner, der tydeligvis er blevet hørt", skrev pater Scalese og tilføjede: "Bed fortsat for Afghanistan og dets folk".

Ifølge det italienske dagblad *La Repubblica* ledsagede præsten 14 handicappede og deres plejere, fire søstre fra Barmhjertighedens Missionærer. De forældreløse børn og unge i alderen 6 til 20 år, hvoraf nogle sad i kørestol, var lidt af en udfordring for Scalese og søstrene, da de skulle transporteres sikkert til lufthavnen.

"Jeg ville aldrig være vendt hjem til Italien uden disse børn", sagde Scalese: "Vi kunne ikke bare efterlade dem".

Sankt Vincentsøster Shahnaz Bhatti landede også i Rom onsdag nat den 25. august. Sr. Shahnaz har siden 2006 drevet 'Pro Bambini'-hjemmet i Kabul, der tager sig af handicappede børn og deres familier. Desværre befinder 50 børn, som var under hendes varetægt, sig fortsat i Afghanistan.

Humanitære korridorer

Efter at de amerikanske tropper begyndte deres tilbagetrækning den 16. august, blev landet ramt af kaos, og mange afghanere frygtede, at Talibans magtovertagelse ville rulle kvinders rettigheder og religionsfriheden tilbage.

Selv om de "havde været ængstelige" de første dage efter at bevæbnede Taliban-krigere havde taget opstilling foran porten til den italienske ambassade i Kabul, sagde Scalese, at de var ikke blevet generet. "De kunne have såret os, hvis de ville", sagde

Scalese til *Agensir*, den italienske bispekonferences nyhedsbureau, men "der skete heldigvis ikke noget".

Det lykkedes for gruppen at nå sikkert ud til lufthavnen og flyve ud af landet ombord på et italiensk fly ved hjælp af bl.a. Vatikanets indsats. "Vi følte os aldrig ladt alene", forklarede Scalese.

Italien har takket være det katolske lægefællesskab Sant'Egidios indsats skabt humanitære korridorer for afghanere ud af landet. Nationale data viser, at mere end 4.000 afghanske flygtninge og personer i udsatte positioner er ankommet til Italien med fly efter talibanernes magtovertagelse.

Håber at vende tilbage

Pave Johannes Paul II oprettede den første officielle katolske forpost i Afghanistan, kendt som en mission *sui iuris*, i 2002. Fordi det er ulovligt at konvertere fra islam i Afghanistan, har pater Giovanni Scalese, siden pave Frans udsendte ham til Kabul i 2014, primært arbejdet med velgørelse og hjælp til landets fattigste og mest marginaliserede.

Pater Scalese sagde til journalister efter at være landet i Rom, at han ikke har opgivet håbet om, at Afghanistan med tiden bliver politisk stabilt og at han er ivrig efter at vende tilbage til Kabul. NM

Kort nyt

Den kaldæiske-katolske Kirke har besluttet at droppe ordet 'Babylon' i patriarkatets officielle titel. I en erklæring fra dets møde i Bagdad 9.-14. august hedder det, at dets officielle titel fremover er 'Det kaldæiske Patriarkat'.

Synoden vedtog navneændringen, fordi betegnelsen 'Babylon' mangler et solidt historisk grundlag, skriver Agenzia Fides, de pavelige missionsselskabers informations-tjeneste.

Den kaldæiske-katolske Kirke er én af 23 orientalske-katolske kirker i fuldt fællesskab med Den hellige Stol. Den har mere end 600.000 medlemmer hovedsagelig bosiddende i Irak, men har også mange diaspora-menigheder verden over, herunder i Danmark.

Pengekassen til pavelig velgørelse er ved at være slunken. De senere års vedholdende rygter om korrupsion og økonomisk kriminalitet blandt ledende medarbejdere i Vatikanet er måske en afgørende faktor for den faldende generøsitet blandt verdens katolikker. Vatikanets økonomisekretariat har netop offentliggjorde endnu et fald i det beløb, som årligt indsamles via de såkaldte Peterspenge-kollekter i verdens kirker, og som primært går til pavelige velgørende formål.

Ifølge The Times blev der sidste år i indsamlet dét, der svarer til 44 mio. euro (ca. 327 mio. kr.), i kollekten – et fald på 40% over perioden 2015-2019. I samme periode har medierne omtalt flere finansskandaler med tilknytning til Vatikanet; senest retsforfølgelsen af kardinal Angelo Becciu og en snes andre personer for økonomisk kriminalitet i forbindelse med en ejendomshandel i London. I den flere hundred millioner kroner dyre investering skulle en del af midlerne stamme fra fonden, som finansierer den pavelige velgørelse.

Vatikanet har indbudt ordensfolk fra hele verden til at deltage i 'verdenssynoden', som indledes i efteråret. Navnlig klostrene og kontemplative fællesskaber vil kunne yde et vigtigt bidrag, da medlemmerne i disse fællesskaber på mange måder er 'eksperter' i at vandre sammen på en funktionel måde, hedder det i en appel.

I appellen, underskrevet af kardinal Mario Grech, opfordres ordensfolk til "dag og nat" at bede for en vellykket synode.

Tak fordi du støtter KO!

Dit økonomiske bidrag rækker langt.

AVISDRIFT Som så mange gode ting og oplevelser her i livet er det heller ikke gratis at producere og distribuere Katolsk Orientering, der udsendes til godt 13.000 modtagere seksten gange årligt.

Udgifterne til at layoute, trykke og distribuere avisen løber årligt op i ca. 1,3 mio. kroner (heri er ikke medregnet lønudgifter), men heldigvis har avisen også en række indtægter, ca. 1,7 mio. kroner om året, som i det væsentlige stammer fra abonnenter, annoncesalg, distributionstilskud og frivillige bidrag.

Især de sidstnævnte, de frivillige bidrag fra avisens trofaste og generøse læsere, skæpper godt i kassen. Det er grunden til, at Katolsk Orientering to gange om året – i henholdsvis april og september – udsender en opfordring til katolske husstande

og avisens læsere om et frivilligt bidrag til avisens drift.

I den kommende tid udsendes en sådan opfordring via indbetalingskort eller betalingservice. Vi håber, at mange vil tage godt imod opfordringen. Store såvel som små bidrag er lige velkomne! På opfordringen er anført beløbet 255 kroner, men du bestemmer naturligvis selv, hvor meget du vil give – og om du i det hele taget vil give noget!

Husk, at du altid kan støtte Katolsk Orientering ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen – og hvis vi har dit cpr-nummer er beløbet ydermere fradragsberettiget!

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små!

Del nemt din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Du kan nu oprette dit testamente online via den nye platform TestaViva.

Det er gratis, hurtigt og nemt.

SE MERE PÅ WWW.CARITAS.DK/ARV

Kontakt kampagnekoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på ssm@caritas.dk eller 38 18 00 28, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Indtryk fra kirkelige inspirationsdage

At vandre sammen som den barmhjertige samaritaner.

Tekst: Pater Stephen M. Bejo OMFConv. Fotos: Tværkulturelt Center

KONFERENCE Inspirationsdage for præster og ledere i migrantmenigheder og danske menigheder blev afholdt på Brogården i Middelfart i dagene 12.-14. august, og temaet for dette års konference var: 'At vandre sammen som den barmhjertige samaritaner'. Deltagere fra hele landet var forsamlet for at ære Guds mangefold af gaver af forskellige kirker og for at drøfte aktuelle spørgsmål, der påvirker det kristne og det kirkelige liv og relationerne på tværs af det kristne troslandskab i Danmark. Dette års konference var også anledning til at genoptage kontakten mellem de forskellige kirkesamfund, efter at arrangørerne måtte aflyse sidste års konference på grund af pandemien.

Deltagerne fra landets forskellige kirker fandt sammen og vandrede sammen i lyset af Lukas' beretning om den barmhjertige samaritaner (Luk 10,25-36); deltagere med rødder i 23 lande, nemlig Vietnam, Myanmar, Filippinerne, Nepal, Sri Lanka, Indien, Pakistan, Iran, Libanon, Egypten, Etiopien, Eritrea, Nigeria, Sierra Leone, Elfenbenskysten, Ghana, DR Congo, Uganda, Zimbabwe, USA, Polen, Storbritannien og Danmark.

Som en af deltagerne udtrykte det: "De fleste er selv flygtninge, som Gud bruger til at velsigne Danmark med".

På konferencen deltog 75 præster og ledere fra 40 danske og internationale kongregationer, som var kommet til Middelfart for at udveksle erfaringer, reflektere og hente ny inspiration på tværs af sprog, kultur og kirkelige traditioner. Protestanter, frikirkefolk, den katolske og den ortodokse kirke var repræsenteret, og alle fik de mulighed for at bidrage i lyset af deres egen kristne tradition. Programmet udfoldede sig til at blive en mangesidet kirkelig realitet, i hvilken mange stemmer blev hørt og genkendt (jf. 'Sådan gik det', nyhedsmail fra Tværkulturelt Center).

Mødet med den anden

Hovedtalerne og deres indlæg angav meningsfulde vinkler for konferencen. Niels Nymann Eriksen, sogne- og indvandrerpræst ved Vesterbro sogn, reflekterede over historien om den barmhjertige samaritaner ud fra en monastisk vinkel og levede sig ind i karakterens erfaringer, følelser og standpunkt. Han anskuede historien ud fra de tre synsvinkler; aktørernes (præsten, levitten og samaritaneren); på den, som blev hjulpen (offeret) og mellemmandens (værten).

I tre bibelrefleksioner tog Niels Nymann Eriksen os med på en rejse ind i Lukasevangeliets velkendte fortælling om den barmhjertige samaritaner og opfordrede os til at identificere os med hovedpersonerne: Går vi som præsten og levitten et skridt til siden, så vi ikke ser den nødlidende på vores vej, eller er vi der, hvor vi er i stand til at stoppe op midt i travlhed og være til stede for et menneske i nød? Hvad sker der, hvis vi ser os selv som den nødlidende og Kristus som vores samaritaner? Og hvad betyder det for kald og tjeneste, hvis vi identificerer os med kroværten, der tager imod de nødlidende mennesker, som Kristus som den barmhjertige samaritaner bringer til ham? Så bliver

mødet med et andet menneske aldrig tilfældigt, og vi sættes fri til at forsones os med egne begrænsninger, understregede Niels Nymann Eriksen.

"Jeg kan ikke få vejret"

Pastor Smitha Prasadam, kapellan ved den anglikanske St. Albans kirke og rådgiver for biskopperne i København og Aarhus i etniske minoritetsspørgsmål, fokuserede i sit indlæg på indflydelsen af Black Lives Matter-bevægelsen i USA og i Danmark. At diskrimination på grund af hudfarve og etnisk baggrund også findes i menigheder i Danmark tales der sjældent om. Men det er en del af den kirkelige virkelighed, som vi alle må forholde os til og tage klar afstand fra, hvad enten vi tilhører majoritetssamfundet eller en etnisk minoritet. Det handler om at se os selv i den anden og give plads til mange stemmer omkring bordet, understregede Smitha Prasadam i et diskussionsoplæg med titlen Black Lives Matter – All Lives Matter. Hun fortalte om bevægelsen og fik os til at indse, at den tragiske hændelse med afroamerikaneren George Floyd har noget at sige os alle; ikke kun dem med en etnisk minoritetsbaggrund. Det er, når man er blevet kasseret og får al sin værdighed presset ud, at man skriger: "Jeg kan ikke få vejret".

Tre typer kristne

Mogens Mogensen, ekspert i interkulturelle spørgsmål og formand for Folkekirkens Mellemkirkelige Råd, gav os et klart blik på kristendommens landskab i Danmark,

Sogne- og indvandrerpræst Niels Nymann Eriksen tog deltagerne med på en rejse ind i Lukasevangeliets beretning om den barmhjertige samaritaner.

Pater Stephen M. Bejo i snak med en af deltagerne.

da han identificerede tre måder at leve den kristne tro på. Mogens Mogensen tog udgangspunkt i Tom Hollands bog 'Herredømmet – da kristendommen skabte den vestlige bevidsthed' i sine betragtninger. Han mente, at den vestlige verden og samfund fortsat er gennem-syret af kristne begreber og forestillinger. Selv om der bliver færre og færre kirkegængere, er befolkningen stadig forankret i deres kristne fortid, og den kristne tros tilbagegang i samfundet synes ikke at være ensbetydende med en afvisning af de kristne værdier. Kristendommen har fortsat stor indflydelse på udviklingen af den vestlige civilisation.

Mogens Mogensen henviste også til Hans Raun Eversens idé om 'Kultur-elementer i kulturkristendommen'. Han sluttede sit indlæg med at identificere tre måder, hvorpå kristne relaterer og lever deres kristne tro: kristne kan identificeres enten som kulturkristne, kirkeorienterede eller som karismatiske kristne. Han gennemgik forskellene, og hvordan vi positivt kan bruge disse realiteter, således at alle kristne kan uddybe deres tro og livsførelse.

En livgivende og forunderlig rejse

Konferencen bød også på en række valgfrie seminarer, som belyste vigtige spørgsmål om Kirkens liv og tjeneste: om tid til bøn, om samarbejdet mellem folkekirken og migrantmenigheder, om migrantmenigheder har en fremtid, om når Gud kalder og om lovgivning og fundraising.

Tværkulturelt Center opsummerede i en nyhedsmail konferencen således: "På programmet stod også et plenum med erfa-

ringsudveksling om prædikenforberedelse i forskellige kirketraditioner, der affødte megen latter og gav ny indsigt i prædikens forunderlige veje og vildveje, tid til bøn og sange fra kirken ude i verden samt en festaften med musikalske indslag fra tre kontinenter. Mellem programpunkterne var der god tid til afslapning og spontane samtaler mellem deltagerne, der kom fra hele landet. Midt i forskelligheden var det mærkbart, at den fælles kristne tro bandt sammen på tværs af sprog, kirketraditioner og livserfaring. Vi var på rejse sammen. En livgivende og forunderlig rejse. Som en deltager udtrykte det: "Kristendommen er alt det, Gud har givet til alle mennesker. Derfor behøver vi hinanden".

Pater Reginald Saviripillai OMI og pater Stephen M. Bejo OFMConv repræsenterede Den katolske Kirke i Danmark på konferencen. Den katolske tilstedeværelse var synlig under hele konferencen, og pater Stephen tog chancen, da han ledte morgenbønnen og refleksionen, til at henvise til pave Frans' budskab til Verdensmigrantdagen 2021, om at ikke kun katolikker, men at alle kristne er kaldet til at "rejse sammen mod det bredere vi". Pater Reginald delte ud af sine erfaringer med at skrive prædikener og understregede her vigtigheden af, at kende menigheden og modtagerne af Ordet, og prædike i en ånd af ydmyghed og kærlighed.

Konferencen var organiseret af Tværkulturelt Center i samarbejde med Folkekirkens migrantsamarbejde og Kirkens Integrationstjeneste, og støttet af de involverede kirker.

På konferencen deltog 75 præster og ledere fra 40 danske og internationale kongregationer.

”Imod os eller for os”

Refleksion over 'Livets dag' søndag den 26. september, 26. alm. søndag.

Tekst: Pater Herbert Krawczyk SJ

FORMANING Det er ”Livets søndag” i dag. Livet er en dyrebar gave. Vi skal værne om livet, beskytte det, værne om samfundets svageste medlemmer – det ufødte barn såvel som den døende. Gud har forsterket over sin skabelse. Ham og ingen anden tilhører livet. Derfor er det ikke ligegyldigt, hvad vi gør ved livet, hvordan vi behandler livet. Det er heller ikke ligegyldigt, hvordan vi i en socialt og politisk sammenhæng ser på mennesket i det hele taget.

I evangeliet tænker Johannes meget verdsligt, når han siger til Jesus: ”Mester, vi har set én uddrive dæmoner i dit navn, og vi prøvede at hindre ham i det, fordi han ikke var i følge med os”. Disciplene talte sikkert om det indbyrdes. Han siger det altså på disciplenes vegne: ”vi har set”. De var overbevist om, at det var forkert, hvad manden gjorde. De ville hindre ham i det. De troede nemlig, at det kun var dem, der havde ret til at uddrive dæmoner, fordi de hørte til Jesu discipelfølgeskab.

Følelsen af jalousi var kendt af apostlene. Det var sandsynligvis jalousi, der guidede Johannes, siden han sagde det. Men vi er forbavsede og forbløffede over holdningen hos Jesus. Jesus respekterer ethvert menneskes frihed så meget, at han tillader selv dem, som er langt fra ham, at bruge hans magt. Han er tålmodig. Han ved, at ethvert gode, som mennesket gør, i sidste ende vil føre til et bedre kendskab til Gud.

Jesu tankegang var altså en anden end disciplenes. ”I må ikke hindre ham, for der er ingen, som gør en undergerning i

mit navn, der straks efter kan tale ondt om mig”. Manden uddrev dæmoner i Jesu navn. Derfor var han også Jesu discipel, selv om han ikke direkte hørte med til discipelskaren.

Vi er gode til at dømme andre mennesker ud fra deres hudfarve, ud fra, hvor de hører til, ud fra deres måde at tænke på, at gøre tingene på. Vi er gode til at fravælge dem. Det gør vi ofte i Jesu navn.

Vi lever i et pluralistisk samfund. Vi møder i vores hverdag mennesker, der kommer fra forskellige kulturer, har forskellig tro, deres tankegang er anderledes end vores, og de dyrker andre traditioner end vi. Det handler om at respektere vores medmennesker. Vi skal ikke nedgøre dem. Vi kan endda lære en del af dem. Også de er Jesu disciple, når de følger deres samvittighed og handler ud derfra. Jesus ønsker nemlig, at vi holder af alle mennesker. Alle mennesker er skabt af Gud og er hans børn og elsket af ham.

Guds Rige er i centrum af Jesu forkyndelse. Jesus er suveræn Herre over Guds Rige, og det tilkommer kun Ham alene at bestemme, hvem der kommer ind i det. Vi har ingen ret til at udelukke de anderledestænkende, dem der tilhører en anden trosretning eller religion, kommer fra en anden kultur osv. Nej, hvis der handles i overensstemmelse med Guds vilje, er det ikke kun legitimt, men man vil også blive belønnet. ”Den, der giver jer et bæger vand at drikke, fordi I hører Kristus til, sandelig siger jeg jer, han skal ikke gå glip af sin løn”.

Jesus begrænsede ikke kærligheden til sine disciple alene; han elskede alle mennesker, og han ønskede, at hans disciple også skulle gøre det, og med tiden opgive deres egoistiske ønsker og behov.

Vi lever i en bestandig valgsituation og vores hverdag er præget af konstante modsætninger. Ja, vores hverdag er mærket af kamp mellem godt og ondt. Men den spænding, som denne kamp bevirker, giver styrke til åndelig vækst. Kun den, der overvinder og modsætter sig sine egne modstridende længsler, kan virkelig vælge Gud af hele sit hjerte. Fristelsens øjeblik er også et øjeblik med troværdigt valg af ægte kærlighed. Kun i det øjeblik kan vi virkelig bevidne, at vi holder af Gud, når vi er fristet til at svigte ham og ikke gør det.

Jesus taler i dagens evangelium om tre grundlæggende kræfter, der hindrer os i at følge ham: grådighed, stolthed og begær. Hånden, benet, øjet er symboler derpå. Vi skal ikke forstå Jesu drastiske udtalelse bogstaveligt. Afskære et ben eller hånd,

eller rive et øje ud, betyder simpelthen, at vi giver afkald på alt det, der uundgåeligt forårsager, at vi falder.

Jesus siger: ”Den, der ikke er imod os, er for os”. Enhver, der rækker en hjælpende hånd, giver de hjemløse husly, passer på jorden, som giver mad til de sultende, et glas vand givet i hans navn, belønner han generøst, ud over hvad der nogensinde kunne forventes!

På hvert tidspunkt af vores liv, må vi være klar til helt at give afkald på os selv for at følge Jesus og hellige os ham alene. Det er kun i forening med Kristus, Guds ord, at vi vil undgå at leve for os selv og være en anstødssten, en skandale, der fører os til at blive kastet i ”Helvede, hvor maddiker ikke dør, og ilden ikke slukkes!” Hvis vi med alle vores brødre og søstre danner ét legeme, hvor Kristus er dets hoved, så vil denne forening grundfæste os i Guds kærlighed og mennesker imellem og bevare os fra helvedes flammer!

Fra Niels Steensens bøn:

Uden dit vink falder ikke et hår af hovedet, ikke et blad af træet, ikke en fugl til jorden, undslipper ingen tanke sindet, intet ord tungen, og gøres ingen bevægelse af hånden.

Hidtil har du ført mig ad veje, som jeg ikke kendte.

Led mig nu ad nødens sti, seende eller blind;

for det er det lettere at føre mig derhen, hvor du vil,

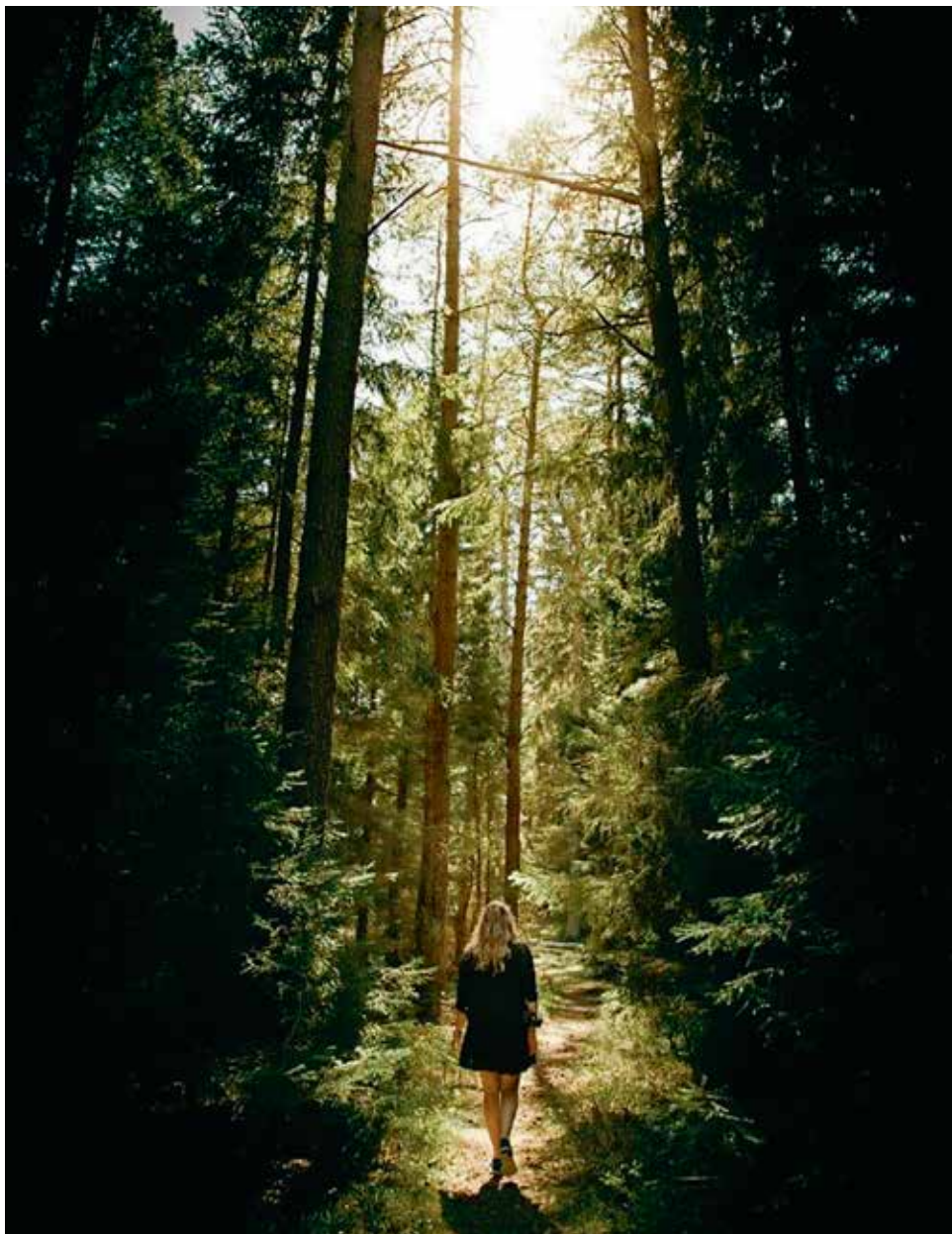
end det er for mig at give afkald på det, mine længsler drager mig til.

Søndagens evangelium

Johannes sagde til ham: ”Mester, vi har set en uddrive dæmoner i dit navn, og vi prøvede at hindre ham i det, fordi han ikke var i følge med os”. Men Jesus svarede: ”I må ikke hindre ham, for der er ingen, som gør en undergerning i mit navn, der straks efter kan tale ondt om mig. Den, der ikke er imod os, er for os. For den, der giver jer et bæger vand at drikke, fordi I hører Kristus til, sandelig siger jeg jer, han skal ikke gå glip af sin løn. Den, der bringer en af disse små, som tror på mig, til fald, var bedre tjent med at have en møllesten hængt om halsen og være kastet i havet. Og hvis

din hånd bringer dig til fald, så hug den af; du er bedre tjent med at gå lemlæstet ind til livet end med begge hænder i behold at komme i Helvede, til den uudslukkelige ild, hvor deres maddiker ikke dør, og ilden ikke slukkes. Og hvis din fod bringer dig til fald, så hug den af; du er bedre tjent med at gå halt ind til livet end med begge fødder i behold at kastes i Helvede, hvor deres maddiker ikke dør, og ilden ikke slukkes. Og hvis dit øje bringer dig til fald, så riv det ud; du er bedre tjent med at gå ind i Guds rige med ét øje end med begge øjne i behold at kastes i Helvede, hvor deres maddiker ikke dør, og ilden ikke slukkes. For enhver skal saltes med ild. Salt er en god ting, men hvis saltet ikke er salt mere, hvordan vil I da gøre det salt igen? Bevar saltet i jer selv, og hold fred med hinanden!” [...] Og hvis din fod bringer dig til fald, så hug den af; du er bedre tjent med at gå halt ind til livet end med begge fødder i behold at kastes i Helvede [...] Og hvis dit øje bringer dig til fald, så riv det ud; du er bedre tjent med at gå ind i Guds rige med ét øje end med begge øjne i behold at kastes i Helvede, hvor deres maddiker ikke dør, og ilden ikke slukkes.

(Mark 9,38-43.45.47-48)

VIL DU
TILGODESE
KIRKEN I DIT
TESTAMENTE?

Vi dækker udgifterne
til advokaten

Kontakt Thomas Jacob Larsen for flere informationer
33 55 60 80 eller tjl@katolsk.dk

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del IV

Ny serie med korte refleksioner om hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag gennem de syv breve i Johannes Åbenbaring.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELEN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne”. Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Thyatira

Tekst (Åb 2,18-29). Jesus siger:

V.18 Og skriv til englen for menigheden i Thyatira:

Dette siger Guds søn, der har øjne som luende ild og fødder som skinnende malm: v. 19 Jeg kender dine gerninger og din kærlighed og trofasthed og tjeneste og udholdenhed, og dine sidste gerninger overgår de første. V. 20 Men jeg har det imod dig, at du finder dig i (bedre: tillader) kvinden Jezabel, der påstår at være profetinde (ordret: som kalder sig selv profetinde), og som med sin lære (ordret: optræder som lærer og) forfører mine tjenere til at bedrive utugt og spise afgudsofferkød. V. 21 Jeg har givet hende tid til at omvende sig, men hun vil ikke vende om fra sin utugt. V. 22 Nu kaster jeg hende på sygelejet, og dem, der horer med hende, styrter jeg ud i stor trængsel, hvis de ikke omvender sig fra hendes gerninger, V. 23 og hendes børn slår

jeg ihjel. Så skal alle menigheder forstå, at jeg er den, der ransager nyrer og hjerter, og jeg vil give enhver af jer efter jeres gerninger. V. 24 Men til jer andre i Thyatira, der ikke hylder den lære, og som ikke har loddet Satans dybder, som de kalder til, til jer siger jeg: Jeg lægger ikke nogen ny byrde på jer. V. 25 Men hold fast ved det, I har, indtil jeg kommer. V. 26 Den, der sejrer og trofast gør mine gerninger indtil enden, ham vil jeg give magt over folkene; V. 27 han skal vogte dem med et jernscepter, som når lerkar knuses, V. 28 ligesom jeg har fået magt til det af min fader, og jeg vil give ham morgenstjernen. V. 29 Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne.

Kommentar:

V. 18 Byen ligger inde i landet. Thyatira var en handels- og industriby. De mange arbejdere og håndværkere var delt op i lav (”fagforeninger”). Disse lav havde både religiøs og professionel karakter. Det var en reel åndelig risiko for de kristne, hvis de udelukkede sig selv fra disse arbejdsfællesskaber. Der var også en helligdom for den græske gudinde Sibylle, en orakelgudinde. Man var vant til fra apostlenes dage, at der i Kirken var plads til profeter, talerør for Helligånden.

V. 18 Jesus betegner sig her som Guds Søn. Det er eneste gang i Johannes Åbenbaring. Det kaster lys over problemet i denne menighed. Er der en anden Gud, der er ved at gøre sig til herre i den gennem Jezabel?

V. 19 Jesus indleder med virkeligt at rose denne menighed.

V. 20 Men der er alvorlige problemer: En falsk profetinde Jezabel. Det var nok ikke hendes rigtige navn, men en hentydning til dronning Jezabel, kongedatter fra Sidon, gift med Israels konge Akab (1 Kongebog 16,31), der forførte Israel til afgudsdyrkelse af Kanaans afguder især Baal. Hun var en stærk og dominerende dronning. Hun forfulgte direkte profeten Elias og forsøgte at dræbe ham, fordi han trodsede hende og hendes Baalsprofeter. Det kan kaste lys over Jezabel i Thyatira, som omtales som en falsk

Ruiner fra det antikke Thyatira. Byen hedder i dag på tyrkisk Akhisar og ligger syd for Istanbul – cirka 80 kilometer fra Ægæerhavet. Foto: Wikipedia.

profetinde med stor autoritet i menigheden. Der kan være en tæt forbindelse mellem hende og den hedenske kult på stedet, hvor (hedenske) profeter spillede en stor rolle. Hun synes at have en stor indflydelse på mange i menigheden og forledte dem til at deltage i kultiske ceremonier og utugt. Dette var meget almindeligt i mange hedenske miljøer. Kristus anklager menighedens leder for at tillade hende at fungere som profetinde, så hun har nok haft en meget dominerende rolle og vildledt mange med sin (falske) karismatiske (ekstatiske) optræden. Hun kan også have forført mange seksuelt, selvom udtrykket, der bruges, også kan betyde afgudsdyrkelse. Kristus har givet hende lejlighed til at omvende sig, men da hun ikke har gjort det, gør han hende syg, og hendes børn vil dø. Det er en dom, Jesus fælder over hende til advarsel også for andre menigheder. Jesus viser, at han er dommeren. Det er i den egenskab, at han åbenbarer sig for menigheden.

V. 22-23 Kan det passe, at Kristus virkelig straffer hende og dem, der følger hende, ja endda hendes børn? Gud kan godt straffe fx med sygdomme, ulykker og naturkatastrofer. Det er en bibelsk tankegang. Gud straffede også den før omtalte dronning Jezabel, jf. 1. Kongebog 21,23-25. Nu er det ikke sådan, at Kristus selv udfører disse straffe, men at han tillader negative kræfter (hvad det så måtte være) at ødelægge os. Der er negative kræfter på spil, fx djævelen, men også naturen kan bryde sammen, på grund af menneskers misbrug af den. Gud har ordnet hele naturen i kraft af naturlovene,

der er positive og forudsætning for, at naturen kan bestå og fungere; men disse naturlove kan vi mennesker (og djævelen) mere eller mindre ødelægge, og så ender det måske med død og ødelæggelse. Hvis vi ødelægger naturen, går det også ud over vore børn, de næste generationer. Vi mennesker er solidariske på godt og ondt. Det er den kristne forståelse. Hvad Kristus altså truer med at gøre i Thyatira er, at han tillader Jezabel og andre at betale for deres ugerninger, for han er en retfærdig dommer. Men formålet er altid, at de skyldige lærer af dommen og omvender sig.

V. 24 ”Lodde Satans dybder” hentyder til, at denne sekt virkelig beskæftiger sig med det okkulte. Det er sekten selv, der bruger dette udtryk.

V. 25-28 Jesus taler om en virkelig åndelig kamp i menigheden. Han opfordrer de troende til at holde fast ved den rigtige lære. Der er en alvorlig konflikt mellem to grupper, hvad selve troen angår. Men Jesus lover at give de troende, der sejrer i denne kamp, del i hans guddommelige kongemagt. Kampen står mellem Satan og Kristus. Og den foregår i Kirken. Den falske profetinde truer med at overtage menigheden. Kristus må gribe direkte ind og stoppe hende. Faktisk anklager Kristus i indledningen ”englen” for ikke at have grebet ind og standset hende. Men han manglede åndelig dømmekraft og var svag overfor en stærk kvinde i menigheden, der truede med at overtage situationen. Fordi lederen ikke har handlet, må Jesus selv gribe ind og stoppe denne kvinde og hendes tilhængere.

‘Lad os gøre plads til tilbedelse’

Eukaristien minder os om, hvem Gud er, sagde paven under afslutningsmessen for den 52. internationale eukaristiske kongres i Ungarn.

SAKRAMENTE Pave Frans ankom i pavemobil til Heltenes Plads i Budapest, og efter at have kørt rundt på pladsen for at hilse på de fremmødte tog han plads ved siden af det til lejligheden opførte alter for at fejre messen, der markerede afslutningen på denne udgave af den internationale eukaristiske kongres.

Paven gentog i sin prædiken Jesu spørgsmål i evangeliet: ’Hvem siger du jeg er?’

”Også i dag spørger Herren os og retter sit

blik mod enhver af os: ’Hvem er jeg egentlig for dig?’ Dette personlige spørgsmål afkræver os ikke blot et korrekt svar, hentet fra en katekese, men et personligt svar, et svar af liv”.

Spørgsmålet besvares med ens eget liv, ikke blot en formulering, også selv om den er nok så rigtig og korrekt. Faktum er, at Peter svarede korrekt, da han bekendte, at Herren er Kristus. Men hos disciplen ”manglede det afgørende, fra at beundre Je-

Pave Frans opfordrede under afslutningsmessen os til at træde et skridt tilbage for at genkende Jesus som centrum for vort liv. Foto: Attila Kisbenedek / AFP.

sus til at efterligne ham”. Jesus er Messias, og han afslører sin sande identitet i Eukaristien. Jesus forklarer, at ”hans sendelse når sin fuldendelse i opstandelsens herlighed, men at den går gennem korsets fornedrelse”. En ”chokerende” udtalelse der ændrede historien:

”Vi ville også helst forestille os en mægtig Messias frem for en korsfæstet tjener. Eukaristien her foran os minder os om, hvem Gud er. Det gør han ikke med ord, men på konkret vis som et brudt brød, der er korsfæstet og har ofret sin kærlighed”.

Korset bliver aldrig moderne

Jesu ord forarger Peter. Han vil ikke anerkende korsets smerte, der viser, hvordan Gud ”altid stræber efter de andres vel gennem selvopofring” – hvilket står i modstrid med verdens logik og en verdslighed ”knyttet til ære og privilegier, og fokuseret på prestige og fremgang”.

”Kære troende. Korset bliver aldrig moderne – hverken nu som dengang. Men det bærer lægedom i sig. Op til korsfæstelsen erfarer vi en indre kamp, en bitter konflikt mellem dét, ’at tænke som Gud’ og dét, ’at tænke som

Fortsættes side 13 ►

Kirkens ældste musikinstrument

Kirkeklokke! mellem ædle malme mageløs er for mit hjerte du.

Tekst: Rolf Tönshoff

KLOKKERINGNING I tiden før kristendommen havde klokkerne, som var ganske små, den funktion hos romerne og grækerne, at de skulle holde onde guder væk. Det var ikke usædvanligt, at man ved børnedødsfald lagde små bronzeklokker med i graven; de afdøde blev således beskyttet på deres vej til det hinsides. I to år arbejdede man på Alexander den Stores ligfærd († 323 før Kristus) med baldakin og stofguirlander, hvorpå der hang talløse klokker. De mange ringlende klokker skulle kundgøre ankomsten af ligvognen trukket af 64 muldyr – og i øvrigt igen den såkaldte apotropæiske forestilling om, at klokkerne skal holde det onde væk! Seletøjet, der var besat med ædelstene, havde ligeledes klokker på hver side.

Klokker blev også benyttet som musikinstrument i det gamle Grækenland, og sine steder i det Romerske Rige ringede man med små klokker under måltidet. Den romerske historieskriver Sueton beretter om, at kejser Augustus i år 22 før Kristus lod bygge et tempel på Capitol – Jupiter tonans (den tordnende Jupiter) – og på gavlsiden var templet forsynet med klokker.

I den jødiske overlevering helt op til Middelalderen underkendte man ikke klokkernes magiske betydning, og ypperstepresterne havde da også små klokker – 3x4 af slagsen – hængende på præsteklædningens søm; men til gudstjenstlig sammenkaldelse brugte jøderne aldrig klokker, men basuner. Martyren Justin († omkring år 165) var en af de første kristne kirkefædre, der overtog klokkerne fra de antikke kulturer og indførte dem i den kristne ritus og forstod betydningen af netop de 12 klokker – de tolv apostle, som efterkommere af Israels tolv stammer. Dermed overtog han det hellige tal tolv fra Det Gamle til Det Nye Testamente. Omkring år 200 kundgjorde et klokkeslag efter kommunionen, at nu var det tid til, at de troende istemte salmer – ledsaget af instrumenter, der havde påhæftede små klokker. Prøv at genlæse Davidssalme 150 – så vil man forstå, hvilke instrumenter, der er tale om. Når man i Paulus Første brev til Korinterne kap. 13.1 ("Om jeg så taler med menneskers og engles tunger, men ikke har kærlighed, er jeg et rungende malm og en klingende bjælde") taler om rungende malm og klingende bjælde, så er det ment

negativt: der menes snarere snakkehoveder og tåber. Måske kan nogle af læserne huske det højtidelige øjeblik i nadverbønnen, hvor lyden fra en stor klokke eller gong angav begyndelsen af forvandlingen. Andre steder markerede man Forvandlingen med klemt fra selve kirkeklokken.

Klokkerne ringer til bøn

Klokken, Kirkens ældste musikinstrument, var i sin udvikling først et klangjern, en metalplade, bøjet som et kræmmerhus og nitet; siden støbte man dem i potteløse, og klokkerne antog den form, vi kender i dag. Hver klokke er unik, fordi den form, som klokken støbes i, kun kan bruges den ene gang – derfor er der ikke to klokker, der er ens. Jo større klokke – des dybere tone – og uden at gå i enkeltheder så lyder en klokke med molterts og ikke som ved alle andre instrumenters 4. såkaldte overtone en durtert; derved får klokken samlede klangfarve et anstrøg af noget mørkt. Det siges, at da ærkebiskop Thomas Beckett i 1170 blev myrdet, ringede klokkerne i katedralen i Canterbury af sig selv. Klokkeringning til kirkebrug er dog først påvist omkring år 700 og jo flere klokker, et kloster eller en kirke havde, desto flere klokkeforordninger opstod der. I Middelalderen blev kirkeklokken som signal- og kaldeinstrument også brugt til at kundgøre, at borgerne skulle til-dække ilden med aske og gå til ro. Omkring år 1300 blev det skik at ringe med klokkerne morgen og aften.

Til disse tilbagevendende handlinger knyttede der sig Angelus-bønnen tre gange *Hil dig Maria*. Bønnen indledes med tre klokkeslag og en længere efterringning. I klostrene var første ringning tegn til arbejds ophør og anden ringning tegn til påbegyndelse af tidebønnen. Et ur var ikke hvermandseje dengang og time- og måske kvarterslagene var selvsagt også en oplysning til borgerne om, hvor gammel dagen var blevet – "hvad klokken havde slået". Det var også på denne tid, at man opdagede skønhedsvirkningen ved at dekorere klokken med relief og indskrifter. En sand kult opstod med "klokke-mystik" i form af vie-elser af støbteforme, inskriptionsdigtning, "klokkedåb", med vievand og olie, når det hele var klar til ophængning. Klokker ophænges i den vesteuropæiske tradition i en

Klokkeringning i et ortodoks kloster. Arkivfoto.

klokkestol på en vandret roterende aksel med åbningen nedad.

Alterklokken opstod også på den tid, og den skulle fremhæve særlige øjeblikke i liturgien fx ved elevationen under forvandlingen el. ved den sakramentale velsignelse. Især i katolske lande kan man opleve, at alterklokken aktiveres for at kundgøre præstens transport af det Allerhelligste til gamle og syge, der ikke kan komme til messe i kirken.

Den ringer i fred og i fare

Hvad er så meningen med klokkerne i dag? Der ringes til bøn ved solopgang og solnedgang. Oprindeligt var Angelus-ringningen kl. 6, kl. 12 og kl. 18. I dag dog for det meste ved middagstid. Maria-bønnen indledes med tre klokkeslag (symbol på tre gange "Hil dig, Maria") og en længere efterringning. Endvidere ringes der ved højtider og festdage; ringningen skal bidrage til at forskønne festdagens liturgi. Klokkerne kimer også for at overbringe et budskab fx om et dødsfald (ofte med langsomme klemt) eller en anden særlig begivenhed; tidligere var det også for at advare befolkningen ved fx ildebrand eller stormflod fx Stormklokken i Ribe Domkirke. Denne form for advarsel er i dag erstattet af elektroniske løsninger – dog skal kirkeklokkerne ringe ved radioaktiv nedfald. Der er også eksempler på, at samtlige kirkeklokker i landet ringer på samme tid: Fredsringningen i maj 1945 og i forbindelse med en fællesringning på grund af corona-pandemien. Det er ikke politiet, men kirkeministeriet, der har bemyndigelsen i denne sag.

I den katolske folkløse opfattes klokkeklangen som menighedens stemme til Gud. Skikken med klokke-inskriptioner er ældgammel fra den gang, hvor man tillagde klokken magiske egenskaber. Kristendommen har ikke været sen til at overtage den skik og inskriptioner her er ofte anræbelse el. citerer som fx i vores domkirke i København: den store klokke "Vor Frelser" med påskriften: "Hil dig, Frelser og Forsoner", den mellemste klokke "Sct. Ansgar": "Lad dagen snarlig gry, da Danmarks folk i Gud er blevet eet på ny" og den lille "Sct. Maria" klokkes inskription: "Min sjæl højlover Herren, og min aand fryder sig i Gud, min Frelser". I den vestlige kultur opstod også en klokkekombination, kaldet motiver – alt efter antallet af klokker – hvor man for det meste benyttede begyndelsestoner til en

gammel salme eller liturgisk sang. Det var også naturligt, at man afstemte forskellige kirkers klokketoner, således at man ikke klangligt forstyrrede hinanden ved ringningen.

Ved den østeuropæiske, ortodokse ringning er klokkerne ophængt i en fastlåst og ubevægelig position: et tov er knyttet til kneblen og det bliver trukket hen til slagringen på selve klokken. I Novgorod krævede klokkeforskrifterne bestemte tonerækker på klokkespillet – alt efter årstid og dage i kirkeåret. I en række ortodokse klostre har man stadig – som alternativ til klokker – et såkaldt slagbræt, *Símandron*, der kalder til bøn.

Zarklokken og tykke Peter

Verdens hidtil største klokke er Zarklokken i Moskva: den blev støbt i 1735, men kom aldrig i brug, fordi den faldt ned under ophængningen og gik i stykker; den er stadig et tilløbsstykke i Krem.

"Dicker Pitter" er den dybest-klingende frit-svingende klokke i verden. Den er støbt i 1923, vejer 24 ton og har en diameter på 3,22 m. Til sammenligning er diameteren på den største af de tre klokker i Sct. Ansgars kirke i København på 1,29 m. Kneblen på den mægtige klokke i domkirken i Köln vejede oprindeligt 800 kg; men den faldt af i 2011 og efterfølgende har man indsat en knebel, der "kun" vejer 600 kg. "Den tykke Peter" klinger kun ved særlige kirkelige højtider og begivenheder – herunder ved valget af ny pave el. en ny ærkebiskop i Köln. Den lød også i maj 1945 og markerede Tysklands genforening i 1990. Naturligvis klinger den som døds klokke ved bortgang af særlige kirkelige eller verdslige øvrigheds personer.

Kirkeklokken har inspireret mange komponister som fx Sejrsklokkerne dramatisk genskabt i den triumferende slutning af Tchaikovskys 1812-ouverture, der skildrer russernes sejr over Napoleons tropper. Mange gange anvendes dog de såkaldte rørklokker i instrumental sammenhæng; men ægte "kirkeklokker" benyttes med en storladen, monumental klang fx i Gustav Mahlers 9. symfoni, hvor der medvirker tre dybe klokker eller i hans 3. symfoni, hvor der er indförskrevet 4-6 klokker (!) Spaltepladsen her tillader ikke en nærmere omtale af de endeløse rækker af forfatteres poesi og prosa, hvori kirkeklokken indgår.

Biskop Theodor Suhr indvier to klokker til Sankt Ansgars Kirke. Arkivfoto.

Frivillig Fredag

I dag er det Frivillig Fredag som er hele Danmarks festdag for frivillighed. På Frivillig Fredag fejrer vi frivilligheden og hylder de fantastiske frivillige, der hver eneste dag gør en forskel for deres sag, deres medmennesker eller deres lokalområde. På disse sider kan du blandt andet læse om overlæge Hanne

Christensen, der er frivillig på Caritas' nye sundhedsklinik, de frivillige, der delte Verdens bedste Nyheder ud og Nya Guldberg fra Caritas' læseklub.

I de kommende numre vil du kunne læse mere om Caritasgræsrodderne og deres indsats som frivillige.

Igang med en behandling på Caritas Sundhedsklinik.

Caritas åbner ny sundhedsklinik for socialt udsatte på Vesterbro

Caritas Danmark åbner en sundhedsklinik på Vesterbro, der er åben i aftentimerne uden tidsbestilling. Målgruppen er de mange mennesker, som i praksis ikke har samme adgang til sundhedssystemet som andre borgere og derfor ofte lever med ubehandlede sygdomme og smerter i hverdagen. Håbet er at bygge bro mellem de udsatte og sundhedsvæsnet.

Tekst og fotos: Caritas Danmark

DIAKONI Lever man med et misbrug, er hjemløs eller sindslidende, kan det være uoverskueligt at søge læge, før man får et så akut behov for hjælp, at man bliver indlagt. Ofte bliver patienten udskrevet igen, uden at alle de problemer, der ligger under den akut opståede sygdom, er blevet udredt. Nogle uger eller måneder efter kan situationen gentage sig, og ofte vil patienten dø tidligt.

"Udsatte borgere dør gennemsnitligt 19 år tidligere end befolkningen i øvrigt, til trods for at vi har et rigtig flot og velfungerende sundhedsvæsen. Det skyldes blandt andet, at mange udsatte borgere ikke i praksis har samme adgang til at komme til læge som andre. Mange lever med smerter og er begrænsede af sygdom i deres hverdag", siger Vibe Klarup, formand for Rådet for Socialt Udsatte.

"Derfor er det nødvendigt, at der bliver taget nogle initiativer, som kan bygge bro mellem de udsatte borgere og det generelle sundhedsvæsen, og der ser jeg Caritas Klinik som et meget håbefuldt projekt," uddyber hun.

Caritas Klinik er nyt sundhedstilbud til socialt udsatte på Vesterbro i København, som er åben hver tirsdag fra kl. 17-20 og er bemandet af frivillige læger og sygeplejersker, der tilbyder konsultationer inden for den almene praksis' område og desuden kan bestille blodprøve og henvise til speciallæger og kommunale tilbud. Man skal ikke bestille tid, og tilbuddet er åbent for alle.

Målgruppen er socialt udsatte borgere, hvoraf mange i forvejen færdes i området omkring Mændenes Hjem, men det kan også være mennesker, der hverken er misbrugere eller hjemløse, men af andre årsager har svært ved at benytte sundhedsvæsnets tilbud, forklarer koordinator for Migrantarbejde i Caritas Danmark, Ditte Dandanell:

"Det kan handle om digitaliseringen, som for nogle er en udfordring, eller psykisk sygdom, som kan gøre det svært at overskue et behandlingsforløb, hvor man skal bestille tid, møde op flere uger senere og så igen sørge for at bestille tid til opfølgning. En del migranter har også svært ved forståelse af sundhedsvæsnets og afkode de indkaldelser, de får. Her håber vi, at Caritas Klinik kan

fungere som en åbning til at få hjælp, både i klinikken, men også meget gerne videre i systemet hos for eksempel egen læge eller speciallæger. Alene det, at vi har åbent i aftentimerne og uden tidsbestilling kan betyde meget", siger hun.

Den behandlingsansvarlige læge i Caritas Klinik, Henrik Rindel Gudberg, siger:

"Målet er, at vi kan tage os så god tid til den enkelte, at vi kan få afdækket alt det, man ofte ikke når omkring hos den praktiserende læge. Det kan være, at det er sociale eller økonomiske forhold, der tynger nogle af borgerne mest".

Som behandlingsansvarlig læge er han ansat fem timer om ugen, mens det øvrige personale er sygeplejersker og læger, der arbejder ulønnet. Blandt de frivillige læger er Hanne Christensen, som til daglig er overlæge på Bispebjerg Hospitals neurologiske afdeling, og hendes erfaringer derfra siger hende, at der er behov for en klinik som den, Caritas Danmark nu opretter.

"Vi har fået folk ind på neurologisk afdeling med virus-meningitis, ansigtslammelser og manglende følelse i fødderne på grund af ubehandlet sukkersyge. Det er alt sammen noget, som i princippet kunne undgås. Jeg håber, at Caritas Klinik kan være med til at hjælpe udsatte borgere ind i sundhedsvæsnets tidlige", siger hun.

Samtidig understreger hun, at hun som frivillig i klinikken ikke vil forsøge at presse de borgere, der henvender sig, til at modtage bestemte former for behandling. "Marginaliserede mennesker

har ofte mange erfaringer af ikke at blive lyttet til og blive mødt med moralisering og bedreviden. Så vi skal ikke være pædagogiske hattedamer, for så er de fleste nok skredet, før vi får afsluttet den første sætning", siger hun.

Caritas Danmark gør meget ud af, at den nye sundhedsklinik ikke skal være et alternativ til det eksisterende sundhedsvæsen og andre tilbud til udsatte borgere.

"Vi samarbejder med en lang række organisationer og aktører, som vi meget gerne vil henvise til, og som omvendt kan gøre deres brugere opmærksomme på Caritas Klinik. Vi har ikke noget ønske om at holde på borgerne, men vil tværtimod gerne guide dem videre", siger Ditte Dandanell.

Caritas Klinik

Caritas Klinik er et nyt sundhedstilbud til socialt udsatte på Vesterbro i København.

- Klinikken bliver bemandet af frivillige læger og sygeplejersker, der tilbyder konsultationer inden for den almene praksis' område.
- Caritas Klinik er beliggende på Amerika-vej 15C, 1. sal, 1756 København V.
- Den er åben hver tirsdag kl. 17-20 fra den 14. september. Der er ingen tidsbestilling, man møder blot op.
- Klinikens personale er frivillige læger og sygeplejersker.
- Klinikken har eget yderrekvisitionsnummer, der giver mulighed for f.eks. at bestille tid til speciallæge, henvise til kommunale tilbud og bestille blodprøver.

Caritas nye sundhedsklinik indviet

Klinikken er et nyt tilbud til socialt udsatte grupper.

RECEPTION Fredag den 3. september blev der holdt reception i den nye Caritas sundhedsklinik på Vesterbro i København.

Caritas Danmark har i mange år sikret lægehjælp til syriske flygtninge og til de mest udsatte jordanske familier i Jordan, og med Caritas klinikken bliver Caritas Danmarks nationale og internationale arbejde knyttet tættere sammen.

I sin åbningstale udtrykte Caritas Danmarks bestyrelsesformand Christa Bonde også netop begejstring for, at Caritas Danmarks nationale arbejde nu også kan tilbyde socialt udsatte herhjemme de sundhedsydelser, de har brug for, i de rammer, de har brug for.

Caritas klinikken blev indviet og velsignet af biskop Czeslaw Kozon.

Biskop Czeslaw ved indvielsen sammen med Tomislav Cvetko O.F.M. Conv, sognepræst i Jesu Hjerter Kirke.

Overlæge Hanne Christensen fra Bispebjerg Hospital er en af de læger, som arbejder frivilligt på den nye klinik. Foto: Caritas.

Praktiserende læge Chi Le, indehaver af Vesterbro familielæge, lægger lokaler til den nye klinik.

Heftige rytmer og gode morgenhistorier

Caritasgræsrodderne delte Verdens bedste Nyheder ud.

EVENT Heftige rytmer og et flot danse-show af Copenhagen Contemporary Dance School gav de morgentrætte københavnere et kraftigt energiboost på Københavns Hovedbanegård den 10. september. Eventen var organiseret af Caritas Danmark som del af oplysningskampagnen Verdens bedste Nyheder, der fortæller om alt det, som går fremad på vores plagede klode.

Og Caritasgræsrodderne var traditionen tro mødt talstærkt op på Hovedbanegården for at dele kampagneavisen ud med lidt chokolade og et morgensmil. Caritas delte ud på Hovedbanegården, Bernstorffsvej, Gentofte (sammen med Gentofte Skole), Vibenshus Runddel, Lyngby Station (sammen med Sankt Knud Lavard Skole), Sankt Hans Torv (sammen med Sankt Ansgars Skole) og Kalundborg Station.

Renere storbyer

Vi er på vej mod fossilfrie storbyer. Verdens store byer kan om to årtier udlede 90% mindre CO2 end i dag helt uden nye teknologiske opfindelser, siger en international tænketank. Det vil rykke verden næsten 60% tættere på Paris-målet om en maksimal temperaturstigning på to grader. Byen Kisumu er blevet den reneste by i Kenya efter en hel stribe initiativer med affaldssortering og genanvendelse.

Siden 2009 er London blevet sparet for cirka 46.000 tons CO2 om året efter at projekt RE:NEW har forbedret energieffektiviteten

i over 130.000 hjem. Storbyerne vokser og vokser i Vietnam. Alligevel er millioner af vietnamesere sluppet ud af slummen i de store byer. Det er sket gennem investeringer i bedre boliger. Luftforurening koster globalt 8,7 millioner menneskeliv hvert år. Men nye initiativer får tågerne til at lette og gør luften renere i nogle af verdens største byer. Et eksempel – investering i grønnere trafik har formindsket luftforureningen i Kinas storbyer med 33%.

Det var tophistorierne i Verdens bedste Nyheder, der udgives med støtte fra Danida i et samarbejde mellem danske udviklingsorganisationer og dansk erhvervsliv og blev uddelt af Caritas og andre NGO'ere på trafikale knudepunkter. Fokus ligger på gode fortællinger om kloden, mennesker og teknologi. LR

og megabyen Bogotà, der køber stort ind af el-busser. Fokus i Verdens bedste Nyheder ligger på FN's 17 mål. For eksempel mål 4 – kvalitetsuddannelse: nye skoler til 37.000 børn i Afghanistan.

På www.verdensbedstenyheder.dk kan du læse mere om FN's 17 mål for verden. Lige nu har siden under temaet det grønne boom historier om strøm på verdens transport, dødsdato for fossilbiler i USA

Caritasgræsrodderne mødte talstærkt op på Københavns Hovedbanegård for at dele Verdens bedste nyheder ud. Foto: Lisbeth Rütz.

Copenhagen Contemporary Dance School der medvirkede i eventen Verdens bedste nyheder. Foto: Lisbeth Rütz.

Livsglæde og læseglæde

Caritas' Læseklub klar til ny sæson

LITTERATUR "Når man flygter, står det skarpt og klart for en, hvad det er at være menneske. Tanken med Caritas' Læseklub har været at fortælle, læse og se, hvordan det er at være nødt til at flygte og hvad det betyder for mennesker. De bøger, vi læser, handler om forskellige kulturer, men også om de grundlæggende menneskelige behov, vi alle har", fortæller Nya Guldberg, tovholder i Caritas' Læseklub med baggrund i forlagsverdenen.

Hun er glad for de mange gode samtaler undervejs. "Læserne har bestemt ikke været enige om, hvad de syntes om bøgerne; men det har altid været samtaler, hvor man opdagede, at livet er meget større, end vi kan se. Der har været en stemning af forståelse og glæde over, hvor stort livet er".

I udvalget af bøgerne er Nya Guldberg ikke gået efter, om personerne i dem var troende eller havde et gudsforhold. Men i praksis har det vist sig, at diskussionerne om bøgerne også er kommet til at handle om tro. Mange har læst meget og har været med i andre læsegrupper. Alle kan være med i læseklubben, uanset om man er kirkeligt

aktiv eller ej. I grupperne har der været frihed til at fordybe sig i udvalgte aspekter af teksten alt efter, hvad der talte til læserne.

Læserne i bogklubben har primært været kvinder i 60'erne og opad. De er kommet fra alle befolkningslag og har haft vidt forskellig baggrund. De har oplevet det som øjenåbnende at se, at livet kan være så anderledes for nogle.

I perioder har man været nødt til at lukke ned pga. coronaen. På vej gennem pandemien blev der streamet et møde med indlæg fra bl.a. Rushy Rashid, der har udgivet "Du lovede vi skulle hjem" (2006) om etniske ældres liv i Danmark og Siri Ranva Hjelm Jacobsen, forfatter til romanen "Ø" om en ung kvinde med færøske rødder, der føler sig som gæst i sin egen familie.

Læseklubben har også arrangeret pop up læsning, hvor læserne mødtes i præstegårdshaven i Bredgade og under det blomstrende æbletræ bl.a. diskuterede "Vi er kortvarigt smukke her på jorden" – en erindrings- og familiehistorie af vietnamesisk-amerikanske Ocean Vuong.

LR Nya Guldberg. Foto: Caritas.

Kom og læs med

Læseklubben startede igen den 21. september og mødes hver tredje tirsdag hver måned fra kl. 10-11.30 i Stenosgade 4A. Det er stadig muligt at tilmelde sig de kommende læsemøder. Programmet for den kommende sæson er:

Tirsdag den 19. oktober: "I havet er der krokodiller" af Fabio Geda. Tirsdag den 16. november: "Udvandrerne" af Vilhelm Moberg. Tirsdag den 14. december: "Hjem" af Sara Bouchet. Tirsdag den 18. januar 2022: "Ø" af Siri Ranva Hjelm Jacobsen. Tirsdag den 15. februar 2022: "Pariseren" af Isabella Hammad. Tirsdag den 15. marts 2022: "Exit West" af Mohsin Hamid.

Læs mere om læseklubben og se diskussionsoplæg til bøgerne på: www.caritas.dk/laeseklub spørgsmål om læseklubben kan rettes til laeseklub@caritas.dk eller tlf. 31 32 66 78.

'Fællesskabet får os til at bevæge os fremad i hellighed'

Det tog tid for Antonia Holstein at finde sin vej i livet. Men for 30 år siden begyndte hun at arbejde for Emmanuel-fællesskabet, der samler præster, gudviede søstre og brødre og tusindvis af lægfolk, og i 2005 aflagde hun løfter om at leve et enkelt liv i cølibat i Emmanuel-fællesskabet.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

ORDENSLIV Som barn og ung var den nu 59-årige Antonia Holstein en enspænder. Hun voksede op i en katolsk familie på det midtsjællandske gods Ledreborg Slot og har ligesom sine seks søstre titel af komtesse. Men i dag kalder hun sig først og fremmest 'søster'. Hun lever ganske vist et gudviet liv og har aflagt løfter om at leve et enkelt liv i cølibat, og det enkle kors om hendes hals og den blå nederdel og den hvide bluse sender et klart signal om, at hun har viet sit liv til Jesus. Men det fællesskab, hun er en del af, Emmanuel-fællesskabet (*La Communauté de l'Emmanuel*), er ikke en traditionel orden, men et kommunitet inden for Den katolske Kirke, der blev født ud af den karismatiske bevægelse i 1970'erne.

"Kommunitetet består af lægfolk, præster og gudviede brødre og søstre, og vores kommunitet er anerkendt som et fællesskab af disse tre livsformer. Vores særkende er netop det tætte fællesskab og ligeværdigheden af de tre grupper – lægfolk, præster og gudviede brødre og søstre," forklarer hun.

"Emmanuel betyder 'Gud er med os', og vores kaldelse er at være ét fællesskab, hvor vi alle engagerer os for det samme og spreder evangeliets gode nyhed i vores dagligdag. Vores grundlægger, Pierre Goursat, sagde ofte '*Il faut que ça brûle!*', det skal brænde! og det er netop, hvad der kendetegner alle i Emmanuel-fællesskabet. Vi lader os antænde af Helligåndens ild og lader flammen sprede sig og brænde videre," uddyber hun.

Antonia Holstein har boet i Paris og arbejdet for fællesskabet siden 1991. Hun har i en årrække været ansvarlig for den uddannelse af søstre, som finder sted i et hus i Paris, hvor kvinder, der ønsker at indtræde i et gudviet liv i Emmanuel-fællesskabet opholder sig i typisk to år. Her uddannes de i teologi, bibelstudier med mere og værner sig til en hverdag med bøn, lovsang, messe og fællesskab med andre, der har samme kald som dem selv. Her opdager de, at de har et kald til det gudviede liv i Emmanuel-fællesskabet og aflægger løfter. De kommer typisk til at bo i små fællesskaber bestående af 4-5 såkaldte søstre, der beder og spiser sammen, men også lever et udadvent liv, typisk med almindeligt erhvervsarbejde.

De lever et kommunitetsliv med alle medlemmer af Emmanuel-fællesskabet, også lægfolk og præster, og laver alt missionsarbejde sammen med de andre. Lægfolkene lever almindelige liv, enten som enlige, ægtepar eller familier, og engagerer sig i Emmanuel-fællesskabets forskellige missionsaktiviteter, som fx bønnegrupper og ungdomsgrupper.

"Jeg lærte Emmanuel-fællesskabet at kende ved en tilfældighed. På det tidspunkt havde jeg haft en afgørende omvendelsesoplevelse på Maria-valfartsstedet Medjugorje, og jeg var klar over, at jeg ville

vie mit liv til Jesus; men jeg anede ikke hvordan, og jeg havde ikke nogen forestilling om, at jeg nødvendigvis skulle leve i cølibat eller gå i kloster," fortæller Antonia Holstein.

Efter at have lært Emmanuel-fællesskabets at kende tilbragte hun et års tid i fællesskabets åndelige centrum Paray-le-Monial, en lille by i det centrale Frankrig. Her driver fællesskabet en missionsskole, hvor unge fra hele verden uddannes i teologi og rustes til evangelisering, og opholdet på skolen blev afgørende for Antonia Holsteins kirkesyn og kaldsopfattelse.

"Jeg forstod i dybden, at vi alle – lægfolk og ordensfolk, præster og mennesker, der ønsker at leve et gudviet liv, gifte og ugifte – er kaldet til hellighed, og vores mangfoldighed og den ligeværdighed, vi har, er en meget smuk del af kirkens væsen. Det er hele ånden i Andet Vatikankoncil."

Jeg måtte være en del af et fællesskab

"Efterhånden forstod, jeg, at hvis jeg ville gøre noget for den Kirke, jeg elsker, måtte jeg være en del af et fællesskab; du kan ingenting gøre alene."

Antonia Holsteins introverte karakter kunne trække i retning af et klosterliv bag murene, men et eller andet trak i hende ved søstre i Emmanuel-fællesskabet. I nogle år arbejdede hun med administrative opgaver på fællesskabets hovedkontor i Paris, inden hun vovede at begynde vandringsen mod et gudviet liv i cølibat. Hun flyttede ind i et lille fællesskab med 4-5 søstre og blev efterhånden fortrolig med vekselvirkningen mellem bøn og aktivitet ude i verden.

"Vores kald som fællesskab er at være i verden, men ikke af verden. Vi er blandt andet engageret i udviklingshjælp på den måde, at vi udsender frivillige to år ad gangen til forskellige udviklingslande via vores organisation *Fidesco*, når biskopperne beder os om hjælp. Vi holder sommerretræter forskellige steder i

Europa," fortæller hun.

Emmanuel-fællesskabet har desuden grundlagt en organisation, *Le Rocher* (Klippen), som arbejder i nogle af de mest belastede forstads miljøer i Frankrig, hvor der er problemer med kriminalitet og stofsalg. *Le Rocher* laver lektiehjælp, aktiviteter for børnene og sykurser for mødrene, og den franske stat har – trods den generelle mistro over for religiøse institutioner og den meget konsekvente adskillelse af politik og religion i Frankrig – støttet *Le Rocher* og givet organisationen en pris.

"Vi går en ny vej og er stadig i gang med at finde ud af, hvordan vi kan gøre det. Vi vil gøre Kirken relevant for mennesker i dag. Det er vigtigt, at præster, lægfolk og brødre og søstre kan supplere og inspirere hinanden," siger hun.

Men den nye form er ikke uden udfordringer, erkender hun.

"Det kan for eksempel være svært, når præster og lægfolk skal samarbejde, og præsten kan bruge al sin tid på Kirken, mens lægfolket typisk har erhvervsarbejde og familieliv at tage sig af. Derfor må vi også være fleksible."

Fleksibiliteten gælder også forståelsen af lydighed blandt søstre og brødre, forklarer Antonia Holstein. Fællesskabets ledelse bestemmer ikke, at en søster eller bror skal flytte til en anden by for at arbejde med mission der; i stedet kan ledelsen foreslå en søster eller bror at påtage sig en bestemt opgave, og efter gensidig lytten til Helligånden tager vedkommende beslutningen.

"Selv om vi har viet vores liv til Gud og lovet os til fællesskabet, afgiver vi ikke vores økonomiske selvstændighed. Vi skal i princippet hver især forsørge os selv og skal desuden give tiende til fællesskabet, men præcis hvor meget vi giver, afgør vi selv – eventuelt i samråd med vores åndelige vejleder. Vi skal hver især tænke frem og for eksempel overveje, hvad vi vil gøre, når vi bliver pensioneret."

Vi er kaldet til at bede

Antonia Holstein har som en af de få haft lønnet arbejde i fællesskabet i mange år; de fleste andre arbejder som for eksempel lærere, sygeplejersker, læger, advokater, revisorer osv.

"Det er en konstant udfordring, at vi skal leve et enkelt liv og ikke skal lade os friste til at gøre karriere alene for pengenes skyld eller i det hele taget leve mondant. Vi kan også blive fanget af en aktivisme – enten i vores professionelle arbejde eller i Emmanuel-fællesskabets missioner, så vi glemmer, hvor vigtig bønnen er i vores

kald. Vores leder sagde en gang: Arbejde kan alle mennesker; men vores første kald er at bede."

Om det særlige fællesskab mellem lægfolk, præster og gudviede siger Antonia Holstein: "Den enhed af livsformer er vores særlige kald og styrke. Vi hjælper hinanden til at leve hver vores kald bedre. Fællesskabet får os til at bevæge os fremad i hellighed."

Om kaldet til cølibat i Emmanuel-fællesskabets fremtid siger Antonia Holstein: "Vi får nye kald, og de unge, som tiltrækkes af os, brænder af en stærk ild fra Herren. Det giver mig en tro på, at vi er på rette vej. Det giver os styrke og kraft at tjene sammen – lægfolk, søstre, brødre og præster – og den brændende ild skal vi bevare ved at vedblive at være åbne for Helligånden, så vi ikke stivner og gør tingene på en bestemt måde, fordi det er blevet en tradition."

Antonia Holstein

Født 1962 i en katolsk familie med seks ældre søstre.

- Voksede op på Ledreborg Gods ved Lejre på Midsjælland.
- Uddannet Mensendieck-lærer.
- Lærte i 1990 Emmanuel-fællesskabet at kende og har siden 1991 arbejdet for fællesskabet i dets hovedsæde i Paris.
- Indtrådte i 1992 i Emmanuel-fællesskabet og aflagde i 2005 løfter om at leve et enkelt liv i cølibat i Emmanuel-fællesskabet.
- Er ansvarlig for de gudviede lægsøstre i fællesskabet.

Emmanuel-fællesskabet (*La Communauté de l'Emmanuel*)

Emmanuel-fællesskabet voksede ud af den karismatiske bevægelse i den katolske kirke i Frankrig i 1970'erne efter inspiration fra USA.

Fællesskabet blev grundlagt af Pierre Goursat (1914-1991), der sammen med få andre dannede en bønnegruppe i 1973. Herfra voksede fællesskabet, som var til stede i 18 lande, da Goursat døde.

1982 blev fællesskabet anerkendt af Paris' bispedømme, og 1992 blev dets vedtægter godkendt af det pavelige råd for lægfolk.

Ordenens åndelige centrum er Paray-le-Monial, en lille by i det centrale Frankrig, hvor der siden 1985 har været afholdt en stor festival hver sommer med op til 20.000 unge. Her kommer der hvert år mod 300.000 pilgrimme. I Paray-le-Monial driver Emmanuel-fællesskabet en missionsskole, hvor unge fra hele verden uddannes i teologi og rustes til evangelisering.

Fællesskabet har seks internationale evangeliseringsskoler i Italien, USA, Filippinerne, Tyskland, Brasilien og Cameroun.

Det findes i 60 lande og har omkring 11.500 medlemmer - flest lægfolk, der lever et almindeligt liv med arbejde og familie.

Omkring 275 verdenspræster og 12 biskopper, cirka 200 søstre og 25 brødre har viet deres liv til at leve i cølibat i Emmanuel-bevægelsen, der er aktiv i sogne med bønnegrupper, vejledning og undervisning af børn, par og familier etc.

Antonia Holstein.

Hans liv var en kærlighedshistorie

Franciskanerne i Danmark udgiver børnebog for at mindes Maximillian Kolbe – myrdet i Auschwitz for 80 år siden.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

BØRNEBOG I 1906 skete der noget fantastisk for en lille 12-årig dreng i Polen. Raimund Kolbe oplevede, at jomfru Maria viste sig for ham i et syn. Hun viste ham to kroner – en hvid og en rød og spurgte, om han ville acceptere en af disse kroner. Den hvide symboliserede jomfruelig renhed, den røde martyriet. “Jeg vil have dem begge to”, svarede Raimund. Jomfru Maria kikkede uendelig ømt på ham og forsvandt. Nogle år senere trådte Raimund ind i franciskanerordenen. Han tog klosternavnet Maximillian og aflagde som 20-årig sine løfter. Mens han gik på præsteseminariet i Rom, var der voldsomme demonstrationer mod Den katolske Kirke og paven.

Disse oplevelser gjorde så stort et indtryk på Maximillian, at han besluttede at starte en helt ny bevægelse, som skulle forsvare kirken og være indviet til jomfru Maria. Den fik navnet *Militia Immaculatae*. I dag er den en verdensomspændende bevægelse med over 4 millioner medlemmer, der indvier sig til Jomfru Maria og bærer en speciel medalje.

Maria var den røde tråd i hans klosterliv

”Maximillian Kolbe er en helgen, der er tæt på mit hjerte. Hans dybe Mariafromhed virker inspirerende på mig. For Kolbe var Maria den, der baner vejen til Jesus. Hun tog aldrig førstepladsen, men viste hen til Jesus. Tænk bare på brylluppet i Kanaan. Det var hende, der skaffede vin. Pinsedag bad hun sammen med disciplene i Jerusalem”, siger fader Tomasz Majzen, der selv er franciskaner og sognepræst i Sakramentskirken på

Nørrebro. Han har oversat “Mysteriet om de to kroner”, som handler om Kolbes liv, fra tysk.

Maria var den røde tråd i Kolbes klosterliv. Kolbe havde mange fantastiske planer. Medbrødrene rystede på hovedet af ham, da han gik med planer om at bygge et nyt, stort kloster til hendes ære i Polen. Men pludselig en dag fandt han en kuvert med et stort beløb i på sit skrivebord. Det var nok til at starte projektet. Det lykkedes ham også at grundlægge en katolsk avis, der hurtigt nåede op på 137.000 eksemplarer i oplag.

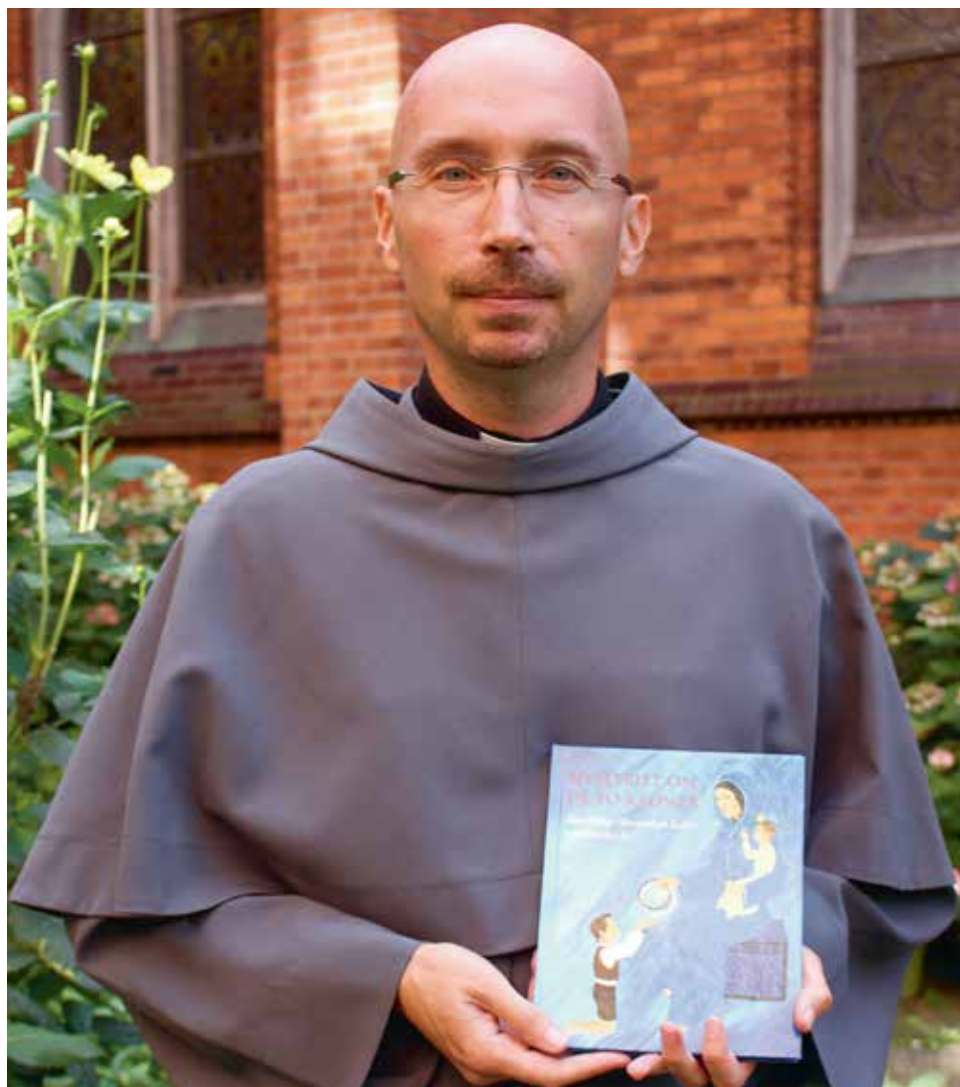
Selv om han ikke kunne japansk og konstant manglede penge, lykkedes det ham også at grundlægge et franciskansk kloster i Nagasaki, hvor han arbejdede fra 1930 til 1936.

På grund af sit dårlige helbred måtte han rejse hjem til Polen, hvor han skrev kritisk om nazismen. Derfor blev han arresteret og sendt til kz-lejren Auschwitz, hvor han måtte knokle 14 timer om dagen med hårdt vejarbejde. Det lykkedes en af fangerne at flygte, og som straf blev ti mand udtaget til at sulte og tørste ihjel. “Lad mig tage hans plads. Jeg har ikke børn”, sagde Kolbe. Han døde som en af de sidste i gruppen, men havde lige til det sidste kræfter til at trøste sine medfanger.

Min egen vilje og Guds vilje

Historien om Kolbe er en historie om barmhjertighed, godhed og næstekærlighed.

Og selv om hans liv sluttede så brutalt som tænkes kan, kan man se det som en kærlighedshistorie, der viser, at kærligheden og tilliden til jomfru Maria kan udrette

Fader Tomasz Majzen med bogen om Maximillian Kolbe.

mirakler. “Jeg kunne godt tænke mig lidt mere mariansk fromhed i Danmark. Mariafromheden er meget nedtonet her”, siger fader Tomasz.

Fader Tomasz, der stammer fra Slovenien, fortæller også, hvor svært det kan være at skelne mellem sin egen og Guds vilje. Engang drømte han om at komme til Canada og arbejde for en slovensk menighed dér. På et flydende og nuanceret dansk fortæller Tomasz om, hvordan han først kom til Oxford for at styrke sit engelske og så til Dan-

mark. Om mange drømme, der ikke blev til noget og sin tillid til, at Maria hjælper. Vi skal lade os guide af hende og have tillid til hende. Som Kolbe skrev i 1924: “Tænd en ild af kærlighed og tillid til den uplettede Jomfru Maria overalt, og hurtigt vil I se tårer i bedrøvede synderes øjne, fængsler vil tømmes, antallet af arbejdere vil stige”.

Mysteriet om de to kroner. Kan købes via Pastoral-centret. Pris: 50 kr. Udgiver: Franciskanerkonventualerne i Danmark.

I sjælesorg hos Søren Kierkegaard

Guldkorn man kan leve af i lang tid fremover.

Tekst: Kirsten Krog

DIALOGER Har du nogensinde tænkt på, hvordan det ville være at have Søren Kierkegaard som sjælesørger? Mange, der læser hans opbyggelige skrifter, får en fornemmelse af det. Men med bogen “Troens perspektiv i Kierkegaards opbyggelige taler” bliver denne oplevelse gjort meget konkret.

Bogens tre forfattere, Helle Møller Jensen, Preben Kok og George Pattison har således gjort netop dette tankeeksperiment. Ud fra fem af Kierkegaards Opbyggelige Taler opbygges fem sjælesørgeriske dialoger, hvor Kierkegaard samtaler med kvinden KS. Hvert af disse dialoger indledes med et kort essay om emnet skrevet af George Pattison. Det understreges dog, at alle dele af bogen er et samarbejde mellem de tre.

En af hovedtankerne i dialogerne er, at mennesket i dets vej mod at blive sig selv må erkende sine egne grænser og magtesløshed og i dets afmagt afgive den magt, det ikke har, til Gud, der har al magt. For at “Guds billede kan aftrykke sig i dig, når du bliver

til intet” (s. 180).

I Kierkegaards terminologi bliver det, som én af hans taler udtrykker det, til “At trænge til Gud er Menneskets højeste Fuldkommenhed”. Eller som det siges i bogen: “For jo mere du ved, at du ikke kan klare dig selv, jo mere behøver du Gud, og jo mere du fatter, at du trænger til Gud, jo mere værdighed får du” (s. 47f).

Redskabet til at nå til at blive sig selv er angsten. Gud så at sige “ængster al selvtilid ud af et menneske” (s. 50) og tvinger det dermed til at tænke og leve anderledes.

Bogen er en opfordring til at blive realistisk og acceptere den, man er, i stedet for at ville være én, man ikke er. Det betyder også, at man må integrere sine skyggesider og – for at bruge Bibelens og Kierkegaards udtryk – leve med pælen i kødet.

I denne proces når man frem til en erkendelse af, at livet i troens verden ofte er modsat af det, man har tænkt sig. Derfor må man også give slip på sine krav til livet og hengive sig til det, man ikke kan vide.

For det er “min erfaring, at når et menneske kommer videre i sit liv, er det fordi, det får det, som det ikke vidste, at det havde brug for, og derfor ikke har fantasi til at bede om” (s. 117), og “Det man selv kæmper for, er ikke det bedste, derfor må man kalde Gud til hjælp imod en selv, så man indser, at det vigtigste i livet bliver givet til en” (s. 175). Man sejrer med andre ord i bønner, derved at Gud sejrer, som Kierkegaard formulerer det.

For ca. et år siden læste jeg de opbyggelige taler, der danner baggrund for bogens dialoger, og det er slående, hvor tro dialogerne er mod de oprindelige taler. Dette gælder helt ned i Kierkegaards understregning

af hans pointer ved at gentage den samme pointe med en stadig ny vinkel, indtil den til sidst står tindrende klar for læseren.

Selvom dialogerne bruger et moderne sprog, og den, der har læst Preben Koks øvrige bøger, straks genkender hans tankegang og ordvalg i Kierkegaards respons på KS's problemer, smelter det på fornemste vis sammen med den tankegang, man møder hos Kierkegaard selv.

I det hele taget fornemmer man, at man har at gøre med forfattere, der ikke blot har læst, men også forstået Kierkegaards Opbyggelige Taler. Og her tænker jeg ikke først og fremmest på “forstået” i intellektuel, men i eksistentiel og essentiel forstand.

Jeg har valgt at bruge mange citater fra bogen i denne anmeldelse. Det har jeg gjort, for at man kan få en fornemmelse af, hvor præcise og øjenåbnende formuleringerne er. Her er guldkorn, man kan leve af i lang tid fremover.

Bogen er altså særdeles relevant, og både den, som ikke har læst Kierkegaard før, og den, der er velbevandret i hans forfatterskab, kan få meget ud af at læse “Troens perspektiv”. Det er bogen, man kommer til at vende tilbage til igen og igen.

Preben Kok, Helle Møller Jensen, George Pattison. Troens perspektiv – i Kierkegaards opbyggelige taler. Eksistensen, 2021, Hæftet, 184 sider. 200 kr.

Gøgl og fordybelse i Maribo

Indtryk fra årets Birgittadage

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

MARIBO Vinden suser stille i træerne langs med stien og snakken lyder dæmpet, mens vi følger stien langs Søndersø. Vi er på opdagelse i skabelsesberetningen og ser al skaberværkets pragt udfoldet omkring os. Diakon David Noval skiftes med Charlotte Backhaus, ny pilgrimspræst i Maribo, til at læse udvalgte skriftsteder fra skabelsesberetningen og får med personlige refleksioner flere nuancer ud af bibelcitatene. "Som levende væsener er vi en del af skabningen. Vi er forvaltere af skaberværket, og vi skal huske, vi er Guds medarbejdere – en slags mellemledere", lyder det formanende fra Charlotte Backhaus.

En god historie kan man ikke høre tit nok, siger David Noval, og hvor har han ret. Det er, som om vi hører og oplever skabelsesberetningen på en ny måde, når pulsen kommer ned og vi færdes her i øjenhøjde med alt det skabte.

Vi kommer forbi golfbanen og når frem til syvende dag i skabelsesberetningen.

Pilgrimsvandring langs Søndersø.

Meget passende er vi nu kommet til Sankt Birgitta Kloster, hvor liflige dufte fortæller os om kaffetid og nybagt kage. Som Gud velsignede 7. dag til hviledag, velsigner Birgittasøstrene os nu med kaffe og hjemmebag, før vi ender i klosterkirken til økumenisk andagt.

Pilgrimsvandringen langs Søndersø fortalte os om, at vi er medforvaltere af skaberværket. I Sankt Birgitta Kloster møder vi mennesker, der er blevet så grebne af dette budskab, at de investerer mange ressourcer i at fortælle det til deres omverden. Jeg møder diakon Annika Spalde fra Svenska Kyrkan. Hun er gået næsten 800 kilometer fra Vadstena ned til Maribo sammen med en svensk gruppe. Turen går videre sammen med tyske og polske grupper over Hamburg og Münster til Amsterdam og herfra videre til Newcastle, hvor engelske grupper støder til og alle vandrer videre til klimakonferencen COP26 i Glasgow fra den 31. oktober til den 12. november.

Sognepræst Per Møller fortæller om den hellige Birgittas visioner for kirkebyggeri.

Et alvorligt punktum

Pilgrimsvandringen satte et alvorligt punktum på dette års Birgittadage, der blev skudt i gang i Pilgrimshuset af sognepræst Mariano Cardiello fra Sankt Josefs Sogn og domprovst Anne Birgitte Reiter fra Maribo Stift. I 2019 lagde man ambitiøst ud med Birgittafestival med stort program; men både sidste år og i år har Covid19 tvunget arrangementet ned på lavere blus. Men planerne om med tiden at skabe en Birgittafestival, der kan tiltrække publikum ude fra Europa, er intakte. Også i år var der dog sørget for gøgl med marked, middelalder-toner og helstegt pattegris på torvet ved det gamle rådhus.

Birgittadagene gav mulighed for at blive opdateret på den hellige Birgitta og dronning Margrethe. Sognepræst Per Møller tog os på tidsrejse tilbage til Birgittas og Margrethe I's tid. Birgitta – en stærk kvinde i Herrens vingård – talte dunder til paven i Avignon og kæmpede for at få ham tilbage til Rom. I Kalmarunionens tid skabte klog, politisk strategi en uniformitet inden for teologi og politik i Norden.

Per Møller forklarede, hvordan den smukke, sengotiske kirkebygning er nøje indrettet efter anvisningerne i Birgittas

åbenbaringer. Det ses blandt andet i den måde, lyset modulerer rummet på. Kirken er et markant udtryk for birgittinernes arkitektoniske program. I Maribo får smerten og Jesu lidelse en særlig fremtrædende plads i dens udsmykning.

I dag er kun kirken tilbage – men middelalderarkæolog Leif Plith Lauritsen fra museum Lolland – Falster tog os med på en tur tilbage til 1400-tallets Maribo ind bag de tykke klostermure.

Landsbynavnet Skimminge forsvandt og blev med pavens tilladelse til Maribo. Klosteret var et kæmpekompleks med plads til 60 nonner i kvindeklosteret og 25 munke i madsklosteret. Abbedissen fik den øverste myndighed i byen, og man skulle godkendes af hende for at få lov til at bo der. Efter reformationen i 1536 så det sort ud for bygningerne. Klosteret mistede sit indtægtsgrundlag og gik gradvist i forfald. Kirken kunne være endt som klosteret, hvis ikke biskop Kingo havde sat foden ned og dikteret, at den skulle bevares. Og sådan blev vi klogere på Birgitta og hendes tid.

Vi glæder os allerede til birgittinske dage i Maribo næste år.

Vagtskifte i Hillerød

Pastor Hans Esmark er nu officielt gået på pension.

HILLERØD: Kirken var fyldt til sidste sæde under søndagsmessen i Sankt Vilhelms Kirke, da menigheden den 5. september tog officielt afsked med Hans Esmark, der efter 42 år som sognepræst for den nordsjællandske menighed nu går på pension og under messen højtideligt overdrog nøglerne til det katolske kirkecenter i Møllestræde til pastor Jan Hansen, tidligere andenpræst ved domkirken i København.

"Gennem alle 42 år har jeg haft en følelse af at være omgivet af støtte, venskab og kærlighed", sagde Hans Esmark i sin takketale, men tilføjede:

"For 11 år siden kom jeg en tur gennem kødhakkemaskinen, en tur som varede 6 måneder. Det skete efter ønske fra nogle ganske få mennesker, som jeg troede var mine venner. Samt medierne. Og de, som kunne og burde havde ydet mig støtte, undlod dette. Men det har også været en læreproces. For rundt omkring mig stod stadigvæk alle dem, som var tilstede ved min præstevie i 1977 og deres

efterkommere. Og hertil hører i høj grad menigheden her i Nordsjælland, samt menighederne i Helsingør og Ringsted, som jeg fik lov til også at virke i, i 16 ud af 42 år – noget, der kun var muligt på grund af støtte og kærlighed fra alle sider; ikke mindst fra Sankt Vincent Søstrene og Sankt Joseph Søstrene, som har hjulpet til i mange af de 42 år. Jeg er alle stor tak skyldig".

Den afgangende sognepræst takkede i sin tale også de tyske velgørere fra tre Ansgarværker, der har hjulpet ham – og bispedømmet generelt – med alt fra nye messehagler til økonomisk støtte til opførelsen af kirkecentret, det nye menighedshus i Ringsted og det nye menighedshus i Helsingør.

Hans Esmark takkede også alle dem i menigheden, som har ydet en stor indsats for sognets liv, fx de forskellige menighedsråd, organisten, kateketerne og alle, der har haft en opgave at varetage, stor som lille.

"Jeg valgte mig for 42 år siden et skriftsted fra 1. Petersbrev: 'Enhver skal

Pastor Hans Esmark hilser på sin efterfølger som sognepræst for Sct. Vilhelms menighed i Hillerød, pastor Jan Hansen. Foto: Niels Messerschmidt.

tjene de andre med den nådegave, man har fået'. Jeg har søgt at levet op til dette, og jeg har søgt at give dette videre. [...] Jeg bliver nu et menigt medlem af menigheden, så jeg

forsvinder ikke. Så derfor vil jeg ikke sige farvel, sagde han.

"Mit eget ønske for alt det nye vil være, at I bider mærke i *Fortsattes næste side* ►

Når Kirken svigter

Torsdag den 30. september kl. 16-20 er Den katolske Kirke sammen med Folkekirken og flere frikirker medindbyder til en fyraftskonference om 'Når kirken svigter'.

ARRANGEMENT Man kan deltage i konferencen enten ved at tilmelde sig til at deltage via fysisk fremmøde på Københavns Kulturcenter, Drejervej 15, 2400 København NV, eller ved at følge konferencen via livestreaming på hjemmesiden www.naarkirkensvigter.dk.

Livestreamingen er gratis og kræver ikke tilmelding. Optagelsen af konferencen vil efterfølgende være tilgængelig på hjemmesiden.

Der er i de sidste år i mange kirkelige kredse arbejdet meget med at afdække,

hvordan man undgår grænseoverskridende adfærd i religiøse miljøer. Som katolsk kirke ved vi, hvor galt det kan gå, når ledere i Kirken udnytter deres position til at overskride grænser og foretage overgreb. Det er derfor vigtigt, at vi deltager i arbejdet med at finde redskaber til at undgå disse situationer.

Konferencen forsøger at besvare følgende spørgsmål:

- Hvad gør man for at undgå seksuelle krænkelser?

- Hvordan spotter man et magtmenneske?
- Hvem sikrer, at al påvirkning sker med respekt?

Program:

- Kl. 16:00 Velkomst
- Kl. 16:10 Foredrag ved Irene Rønn Lind: "Når fællesskabet svigter"
- Kl. 16:30 Samtale mellem Roald Bergmann og Mikael Wandt Laursen: "Hvad jeg ville ønske, nogen havde fortalt mig"
- Kl. 16:55 Foredrag ved Bente Boserup: "Religiøst pres i børnehøjde"
- Kl. 17:15 Foredrag ved Carsten Hjorth Pedersen: "Påvirk med respekt"
- Kl. 17:35 Kaffepause og sandwich
- Kl. 18:20 Tre korte oplæg med efterfølgende debat ved Charlotte Godsk Petersen,

- Tonny Jacobsen og Asbjørn Asmussen. Ordstyrer: Camilla Johnson: "Hvordan kan vi bedst forebygge svigt og magtmisbrug i kristne fællesskaber?"
- Kl. 19:35 Samtale med Hans-Ole Bækgaard, Søren Skovgaard Sørensen, Niels Engelbrecht og Jacob Viftrup ved ordstyrer Camilla Johnson: "Hvad kan vi lære fra konferencen?"
- Kl. 19:55 Afrunding

Den katolske Kirke er repræsenteret ved generalvikar Niels Engelbrecht.

Yderligere informationer findes på arrangementets hjemmeside: www.naarkirkensvigter.dk.

► *Fortsat fra side 6* menneske". I denne kamp efterlader Jesus os ikke alene. Han ønsker, at vi 'ligesom apostlene vælger side' og lader os "erobre af Jesu logik".

"Hvor stor er forskellen ikke mellem dén, der hersker tavst på korset, og de falske afguder, som vi ønsker skal herske med magt og bringe vore fjender til tavshed! Hvor anderledes er Kristus ikke, han som udelukkende viser sig kærligt frem, fra de mægtige og sejrige messiasser, som indsmigrer sig for os i verden!"

Pave Frans understregede i sin prædiken, at vi skal lade vor religiøsitet lutre foran

Jesu kors og foran eukaristien: "Tilbedelsen af det hellige sakramente gør os godt. Vi erfarer Guds skønhed. Brug derfor mere tid på eukaristisk tilbedelse. Lad Jesus, det levende brød, bryde vor isolation og gøre os delagtige. Lad ham befri os fra vor stivhed og selvoptagethed. Lad ham befri os fra det lammende slaveri altid at skulle forsvare vores eget selvbillede, og lad ham inspirere os til at følge ham hvorhen han vil, ikke hvorhen vi vil".

Jesus fører Peter tilbage til sig selv med et ord. Disciplen træder et skridt tilbage og genkender igen det centrum, som "ikke er

hans billede af Jesus, men den virkelige Jesus".

"Den kristne rejse stræber ikke efter fremgang. Den starter med, at man træder et skridt tilbage, med en befriende decentralisering ved at flytte sig selv væk fra livets centrum".

At træde tilbage, men at følge Jesus og gå fremad "i tillid til, at man er Guds elskede barn" i mødet med sin næste. "Eukaristien opfordrer os til at føle os som ét legeme, der brydes for de andre".

"Kære troende. Lad os tillade at mødet med Jesus i eukaristien kan forandre os li-

gesom den forvandlede de store og modige helgener, I ærer, jeg tænker på Sankt Stefan og Sankt Elizabeth. Lad os som dem ikke nøjes med lidt. Lad os ikke nøjes med en tro, der lever på ritualer og gentagelser. Lad os åbne os for den forargelige nyhed om den korsfæstede og opstandne Gud – det brød, der brydes for at give verden liv", sluttede paven sin prædiken ved afslutningen af den eukaristiske kongres.

Vatikanets medier

Hvad skal vi med religiøse domstole?

Er det danske retssystem ikke godt nok? Debataften 5. oktober i domkirken om brugen af religiøse domstole herhjemme.

DEBATAFTEN I de senere år har der fra politisk hold været rejst spørgsmål om brugen af religiøse domstole, som

bliver kritiseret for at tilsidesætte dansk lovgivning. Denne aften ser vi på religiøse domstole, som de praktiseres i Danmark, og

hvortid de repræsenterer en afvisning af det danske retsvæsen.

- Overordnede principper for religiøse domstole v/ Niels Valdemar Vinding, forsker ved Københavns Universitet og forfatter til bogen 'Sharia & Samfund'.
- Skilsmisse og social kontrol: Spændingsfeltet mellem religiøse domstole og dansk ret v/ Eva Maria Lassen, seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder, og hun beskæftiger sig bl.a. med religionsfrihed i Danmark.

- Retssikkerheden ved religiøse domstole v/ Bertil Frosell, dommer ved Østre Landsret.

Ordstyrer: Nik Bredholt

Tid og sted: Tirsdag den 5. oktober, kl. 19-21, Sankt Ansgar kirkes menighedssal, Bredgade 69A, 1260 København K.

Aftenen er arrangeret af Tro i harmoni og alle er velkomne.

► det lille ord 'Effata', som Jesus udtaler i dagens evangelium; at vi også fremover vil være åbne for den rigdom og velsignelse, der ligger i vores kristne fællesskab, også med jer som af forskellige grunde ikke kan deltage fysisk, men bruger den nye teknik til at følge med hjemmefra", sagde Esmark og fortsatte, henvendt til pastor Jan Hansen:

"Til vores nye sognepræst vil jeg sige dig tak, fordi du sagde ja til at være hyrde i denne menighed. Du har vist allerede mærket menighedens glæde over dette nye. Jeg vil derfor give dig nøglen til Katolsk Kirkecenter og til menigheden. Og både til dig og menigheden siger jeg: Effata. Og alt

godt".

"Jeg vil nu fremover sidde nede på stolene og prøve at holde min mund. Det bliver underligt, for jeg kender dem jo allesammen. Men jeg er kørt lidt træt, jeg er 78 år, så det passer i og for sig godt", sagde han.

Hans Esmark overdrager en menighed på godt 1.260 katolikker, som spreder sig over et stort sogn, der dækker fra Allerød til Jægerspris og Frederikssund over Hundested og Gilleleje.

"De fleste voksne er gift med ikke-katolikker og har katolske børn. Så vi har en meget stor berøringsflade, men også et stort areal. Under normale omstændigheder er

kirken, som den var i dag – stuvende fuld. Der var 200 mennesker, og normalt har vi

170, der kommer langvejs fra. Det er motiverende for mig", sagde Hans Esmark.

NM

Gårdspladsen foran kirkecentret i Møllestrædet var dækket op til fest søndag den 5. september, da omkring 200 mennesker sagde tak og på gensyn til den afgangende sognepræst Hans Esmark. Biskop Czeslaw Kozon deltog i festlighederne efter at have celebreret messe i Helsingør. Foto: Niels Messerschmidt.

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningsstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info:

p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15, 1610 Kbh. V. Biblioteket er åbent tirsdag, onsdag og torsdag kl. 13-17. Telefon 33 55 60 90. Mail: bibliotek@katolsk.dk

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Oktober

1. *hvid*. Fredag i 26. alm. uge. (II Ps).
Therese af Jesusbarnet (af Lisieux), jomfru og kirkelærer (†1897) (m)
☞ Sl 79,1-2.3-4.5+8.9
☞ For dit navns ære, befri os, Herre.
L.: Bar 1,15-22. **Ev.:** Luk 10,13-16.
2. *hvid*. Lørdag i 26. alm. uge. (II Ps).
De hellige værneengle (m)
☞ Sl 69,33-34.35-36b.36c-37
☞ Herren hører på de fattige.
L.: Bar 4,5-12.27-29. **Ev.:** Matt 18,1-5.10
Ad libitum læsning til de hellige værneengle:
L.: 2 Mos 23,20-23
☞ Sl 91,1-2.3-4.5-6.10-11
☞ Han byder sine engle at vogte på dig på alle dine veje.
Bededag for præste- og ordenskald
3. *grøn*. **27. ALM. SØNDAG.**
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: 1 Mos 2,18-24;
☞ Sl 128,1-2.3.4-5.6.
☞ Herren velsigne os, så længe vi lever.
2.L.: Hebr 2,9-11.
Ev.: Mark 10,2-16 *eller* 10,2-12.
4. *hvid*. Mandag i 27. alm. uge. (III Ps).
Frans af Assisi (†1226) (m)
☞ Jon 2,3.4.5.8
☞ Du løftede mig op af graven.
L.: Jon 1,1-2,1.11. **Ev.:** Luk 10,25-37.
5. *grøn*. Tirsdag i 27. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Faustina Kowalska**, jomfru (†1938)
☞ Sl 130,1-2.3-4.7-8
☞ Hvis du vogtede på skyld, Herre, hvem kunne da bestå?
L.: Jon 3,1-10. **Ev.:** Luk 10,38-42.
6. *grøn*. Onsdag i 27. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Bruno**, præst (†1101)
☞ Sl 86,3-4.5-6.9-10
☞ Herre, du er barmhjertig og rig på nåde.
L.: Jon 4,1-11. **Ev.:** Luk 11,1-4.
7. *hvid*. Torsdag i 27. alm. uge. (III Ps).
Den salige Jomfru Maria af Rosenkransen (m)
☞ Sl 1,1-2.3.4+6
☞ Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
L.: Mal 3,13-20a. **Ev.:** Luk 11,5-13.
Ad libitum læsninger til Vor Frue af Rosenkransen:
L.: ApG 1,12-14
☞ Luk 1,46b-47.48-49.50-51.52-53.54-55
☞ Den Mægtige har gjort store ting mod mig; helligt er hans navn.
Ev.: Luk 1,26b-38.
8. *grøn*. Fredag i 27. alm. uge. (III Ps).
☞ Sl 9,2-3.6+16.8-9
☞ Herren dømmer verden med retfærdighed.
L.: Joel 1,13-15; 2,1-2. **Ev.:** Luk 11,15-26.
9. *grøn*. Lørdag i 27. alm. uge. (III Ps).
Eller *rød*. **Dionysius**, biskop, og lidelsesfæller, martyrer (†268)
Eller *hvid*. **Johannes Leonardi**, præst (†1609)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**
☞ Sl 97,1-2.5-6.11-12
☞ I retfærdige, glæd jer i Herren.
L.: Joel 4,12-21 **Ev.:** Luk 11,27-28.
10. *grøn*. **28. ALM. SØNDAG.**
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Visd 7,7-11;
☞ Sl 90,12-13.14-15.16-17.
☞ Mæt os med din godhed, Herre, så vi kan juble og glæde os.
2.L.: Hebr 4,12-13.
Ev.: Mark 10,17-30 *eller* 10,17-27.
11. *grøn*. Mandag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Johannes XXIII**, pave (†1963)
☞ Sl 98,1.2-3b.3c-4
☞ Herren har kundgjort sin frelse.
L.: Rom 1,1-7. **Ev.:** Luk 11,29-32.
12. *grøn*. Tirsdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
☞ 1 Sl 19,2-3.4-5b
☞ Himlen fortæller om Guds herlighed.
L.: Rom 1,16-25. **Ev.:** Luk 11,37-41.
13. *grøn*. Onsdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
☞ Sl 62,2-3.6-7.9
☞ Herre, du vil gengælde enhver efter hans gerninger.
L.: Rom 2,1-11. **Ev.:** Luk 11,42-46.
14. *grøn*. Torsdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Eller *rød*. **Callistus I**, pave og martyr (†222)
☞ Sl 130,1-2.3-4.5-6b
☞ Hos Herren er der troskab, hos ham er der altid udfrielse.
L.: Rom 3,21-30a. **Ev.:** Luk 11,47-54.
15. *hvid*. Fredag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Teresa af Jesus, (af Avila) jomfru og kirkelærer (†1582) (m) ☞ Sl 32,1-2.5.11
☞ Du er min tilflugt; med frelsens glæde omgiver du mig.
L.: Rom 4,1-8. **Ev.:** Luk 12,1-7.
Ad libitum læsning til Teresa af Jesus: L.: Rom 8,22-27.
16. *grøn*. Lørdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Hedvig**, ordenssøster (†1243)
Eller *hvid*. **Margrethe Maria Alacoque**, jomfru (†1690)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**
☞ Sl 105,6-7.8-9.42-43
☞ Evigt husker Herren på sin pagt *eller* ☞ Halleluja!
L.: Rom 4,13.16-18. **Ev.:** Luk 12,8-12.
17. *grøn*. **29. ALM. SØNDAG.**
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Es 53,10-11;
☞ Sl 33,4-5.18-19.20+22.
☞ Lad din godhed komme over os, Herre, for vi venter på dig.
2.L.: Hebr 4,14-16. **Ev.:** Mark 10,35-45 *eller* 10,42-45.
18. *rød*. Mandag. LUKAS, evangelist (f)
Gl.Ap.pf.II
L.: 2 Tim 4,10-17b
☞ Sl 145,10-11.12-13ab.17-18
☞ Dine fromme, Herre, skal kundgøre dit riges strålende herlighed!
Ev.: Luk 10,1-9
19. *grøn*. Tirsdag i 29. alm. uge. (I Ps).
Eller *rød*. **Jean de Brébeuf og Isaac Jogues**, præster, og **lidelsesfæller**, martyrer (†1647)
Eller *hvid*. **Paul af Korset**, præst (†1775)
☞ Sl 40,7-8a.8b-9.10.17
☞ Se, jeg er kommet, Herre, for at gøre din vilje.
L.: Rom 5,12.15b.17-19.20b-21. **Ev.:** Luk 12,35-38.
20. *grøn*. Onsdag i 29. alm. uge. (I Ps).
☞ Sl 124 1-3.4-6.7-8
☞ Vi har vor hjælp i Herrens navn.
L.: Rom 6,12-18. **Ev.:** Luk 12,39-48.
21. *grøn*. Torsdag i 29. alm. uge. (I Ps).
☞ Sl 1,1-2.3.4+6
☞ Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
L.: Rom 6,19-23. **Ev.:** Luk 12,49-53.
22. *hvid*. Fredag i 29. alm. uge. (I Ps).
Johannes Paul II, pave (†2005) (m)
☞ Sl 119,66.68.76.77.93.94
☞ Lær mig dine love, Herre!
L.: Rom 7,18-25a. **Ev.:** Luk 12,54-59.
Ad libitum læsninger til Johannes Paul II:
L.: Es. 52,7-10.
☞ Sl. 96,1-2a.2b-3.7-8a.10
☞ Fortæl om Herrens underer blandt alle folkeslag.
Ev.: Joh 21,15-17.
23. *grøn*. Lørdag i 29. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Johannes af Capestrano**, præst (†1456)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**
☞ Sl 24,1-2.3-4b.5-6
☞ Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
L.: Rom 8,1-11. **Ev.:** Luk 13,1-9.
24. *grøn*. **30. ALM. SØNDAG.**
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Jer 31,7-9;
☞ Sl 126,1-2b.2c-3.4-5.6.
☞ Herren har gjort store ting mod os, og vi blev glade.
2.L.: Hebr 5,1-6.
Ev.: Mark 10,46b-52.
25. *grøn*. Mandag i 30. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 68,2+4.6-7b.20-21
☞ Gud er for os en Gud til frelse.
L.: Rom 8,12-17. **Ev.:** Luk 13,10-17.
26. *grøn*. Tirsdag i 30. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 126,1-2b.2c-3.4-5.6
☞ Herren har gjort store ting mod os.
L.: Rom 8,18-25. **Ev.:** Luk 13,18-21.
27. *grøn*. Onsdag i 30. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 13,4-5.6
☞ Herre, jeg stoler på din trofasthed.
L.: Rom 8,26-30. **Ev.:** Luk 13,22-30.
28. *rød*. Torsdag. SIMON OG JUDAS, apostle (f)
Gl.Ap.pf.
L.: Ef 2,19-22
☞ Sl 19,2-3.4-5ab
☞ Deres røst når ud over hele jorden.
Ev.: Luk 6,12-19
29. *grøn*. Fredag i 30. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 147,12-13.14-15.19-20
☞ Jerusalem, lovsyng Herren!
L.: Rom 9,1-5. **Ev.:** Luk 14,1-6.
30. *grøn*. Lørdag i 30. alm. uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Thøger**, præst (†ca. 1050)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**
☞ Sl 94,12-13a.14-15.17-18
☞ Herren forkaster ikke sit folk.
L.: Rom 11,1-2a.11-12.25-29. **Ev.:** Luk 14,1.7-11.
31. *grøn*. **31. ALM. SØNDAG.**
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: 5 Mos 6,2-6;
☞ Sl 18,2-3a.3bc-4.47+51ab.
☞ Jeg elsker dig, Herre, min styrke!
2.L.: Hebr 7,23-28.
Ev.: Mark 12,28b-34.
Kollekt for verdensmissionen

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 13/2021, som udkommer den 15. oktober 2021, skal være KO i hænde senest den 27. september 2021.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 14/2021, som udkommer den 5. november 2021, skal være KO i hænde senest den 18. oktober 2021.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Pater Stephen M. Bejo OFMConv, Malene Fenger-Grøndahl pater Herbert Krawczyk S.J., Kirsten Krog, pastor Lars Messerschmidt og Rolf Tönshoff.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.
Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Biskoppens kalender

Oktober 2021

1.-2.	Deltagelse i Den Synodale Vej i Tyskland
3.	kl. 10.00 Firmelse i Sankt Nikolaj Kirke, Hvidovre
	kl. 12.00 Messe i Sct. Annæ Kirke, Amager
5.	kl. 10.30 Messe Sct. Birgitta Kloster, Maribo
6.	kl. 10.00 Møde i Præsterådet
7.-12.	Grønland
15.-16.	Retræte for Malteserordenen
22.	kl. 08.00 Messe, Karmel
23.	kl. 17.00 Messe, Hvidovre
24.	kl. 10.00 Messe, Hvidovre
27.-29.	COMECE, Bruxelles
30.	kl. 19.00 Messe i Sankt Antoni Kirke, Brønshøj
31.	kl. 10.00 Messe i Sankt Vincent Kirke, Helsingør

Bønnens Apostolat

Oktober 2021

For evangelisering med særligt fokus på missionerende disciple

- at enhver, der er døbt, må engagere sig i evangeliseringen og stille sig til rådighed for missionen ved at vidne om et liv, præget af evangeliet

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?

Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Fra fjendskab til venskab

”Vendepunktet” er en unik bog om Den katolske Kirkes forhold til jøderne.

Tekst: Lisbeth Rütz

JØDISK HISTORIE Nej! lød det rungende fra pave Pius X, da den østrigsk-jødiske forfatter Theodor Herzl i 1904 var i audiens hos pave Pius X for at søge moralsk opbakning til et jødisk hjemland i Palæstina. Jøderne fornægtede Jesus, så kirken kunne heller ikke anerkende det jødiske folk, var begrundelsen. Svaret illustrerede ifølge den norske forfatter Mette Nygård kirkens forhold til jøderne og jødedommen i en nøddeskal. Man kan læse om episoden i ”Vendepunktet” (2020) - en omarbejdet version af Mette Nygårds disputats til det teologiske fakultet i Oslo 2018.

Nygårds bog belyser det komplicerede forhold mellem jøderne og Den katolske

Kirke og dokumenterer kirkens indirekte medskyld i Holocaust ved dens fornægtelse af og foragt over for sit jødiske trosgrundlag.

Som eksempel på jødeforfølgelser også før kristendommen nævner Nygård politisk betonedede forfølgelser under perserne og romerne. Esthers Bog beskriver diasporajødernes liv i Persien under kong Xerxes. ”Der findes et folk, der lever spredt og isoleret blandt folkene i alle provinserne i dit kongerige. Deres love er forskellige fra alle folks, og kongens love følger de ikke; det skulle kongen ikke tillade dem. Hvis det behager kongen, så lad der blive givet skriftlig ordre til, at de skal tilintetgøres, så vil jeg gennem embedsmændene kunne skaffe

10.000 talenter sølv til kongens skatkammer” (Est, 2,8).

Der er ifølge Nygård afgørende forskel på førkristne og kristne jødeforfølgelser. Hvor førkristne forfølgelser kun undtagelsesvis er styrede og organiserede, er den kristne antisemitisme af en officiel, systematisk og sammenhængende karakter, påpeger Nygård med et citat fra den franske historiker Marcel Simons værk ”Verus Israel” (det sande Israel).

Den store katastrofe

Længe flød grænserne mellem jødedom og kristendom, og kirken blev regnet for en ny, jødisk sekt; men efterhånden blev konkurrencen skærpet. Jødedommen appellerede fortsat til mange kristne, og tonen mellem jøder og kristne blev derfor mere og mere giftig.

Allerede 167 e.Kr. bruges betegnelsen *deicidium* (drab på Gud) ifølge Nygård af biskop Melitos af Sardis. Store kristne teologer som Johannes Krysostomos, Basilios

den Store og Gregor af Nyssa – i dag husket for deres teologiske skarpsindighed – levede også skyts til senere tiders antisemitisme. Jøderne var forblindede – de erkendte ikke sandheden og forstod ikke meningen med deres hellige skrifter; men Gud tillod dem ifølge Augustin at leve som vidner, og han spredte dem ud i diasporaen som straf.

Kirken arbejder målrettet på at marginalisere jøderne ved love, der skal holde jøder og kristne adskilt og flytter tiden for den kristne påske, så den ikke falder sammen med jødernes, og kun de kristne får fulde borgerrettigheder under kejser Justinians revidering af romerretten.

En tidlig forløber for nazisternes gule jødestjerne ser Nygård i Det fjerde Laterankoncilts bestemmelser om, at jøderne skulle gå i specielt tøj og bære mærke på det. Reformatoren Martin Luther håbede forgæves, jøderne ville slutte sig til hans reformation. Så udgav han et yderst hadsk skrift – ”*Von den Juden und ihren Lügen*” (1543), der senere blev brugt i nazistisk propaganda.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr: 12
24. september 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

Revolution og kirkelig modstand

Ghettomurene blev væltet efter den franske revolution; men Pius VII og tre paver efter ham gjorde intet for at forbedre jødernes kår. Kirken så jo sig selv som forvalter af evige sandheder og med ansvar for sjælenes frelse, og derfor måtte dens fjende nummer ét blive den mere individorienterede og subjektivt betonedede kultur efter den franske revolution. Pius IX (valgt 1846) – den sidste fyrste i Kirkestaten – lagde ud med liberale reformer. Men snart ”opdagede” kirken, at jødernes frigørelse var i strid med skriften og flere dekretter fra synoder. Jøderne sås som allierede med liberales og nationalistes kamp for et forenet Italien, og paven beskrev i en tale til nogle pilgrimme jøderne som et stridbart og illoyalt folk, der hengav sig til at dyrke penge og kom med løgne og forbandelser mod katolicismen.

Men andre strømninger var på vej i kirken. To konverterede jødiske brødrepar grundlagde tre nye ordener, hvis apostolat var at studere fællesskabet mellem jødedommen og kristendommen og arbejde for jødiske konversioner.

Den nederlandske ordenspræst Anton van Asseldonk (1892-1973) grundlagde præsteforeningen *Amici Israel* (Israels venner). Over 3.000 præster – mange af dem indflydelsesrige – blev medlemmer i foreningens korte levetid. Allerede som seminarist var Asseldonk blevet rystet over den udbredte antisemitisme i Den katolske Kirke og han viede sit liv til at arbejde for at bevidstgøre andre om jødefolkets centrale rolle i frelseshistorien. *Amici Israel* fik kun lov til at arbejde i to år, før den uventet og brutalt blev nedlukket som følge af en strid om formuleringer i langfredagsliturgien – en strid Nygård ser blusse op igen under Andet Vatikanconcil.

Kirken og nationalsocialismen

Den tysk-jødiske filosof Edith Stein ønskede allerede i april 1933 at komme i audiens hos pave Pius XI for personligt at fortælle ham om de tyske jødernes fortvivlende situation, men hendes skriftefar mente, paven havde travlt. Hun fik ikke noget svar; men hendes brev blev kendt i februar 2003, da materiale fra det hemmelige arkiv om Pius XI blev offentliggjort. Tre måneder før underskrivelsen af konkordatet mellem Vatikanet og Tyskland i 1933 kalder Hitler jøderne for ”skadedyr mod staten og kirken” i referatet af et møde, hvor en evangelisk og katolsk kirkeleder var med. I *Mit brennender Sorge* (1937) – pavens rundskrivelse om forholdene i Tyskland nævnes Hitler og nationalsocialisterne ikke ved navn; men i *Divini Redemptoris* (den guddommelige forløser), der udkom en uge senere, fordømmes kommunisterne ved navn. En tredje encyklika, *Humani generis unitas* (menneskeslægtens enhed), handlede om antisemitisme, men blev ikke færdig pga pavens sygdom og blev aldrig offentliggjort.

Pave Pius XII's juletale i radioen 1942 nævner ikke nationalsocialisterne ved navn – men budskabet blev forstået. Et internt Gestapodokument skriver, at han ”taler på vegne af jøderne”

Kirkens tavshed kan undre – men kan måske forstås i lyset af, hvad Nygård citerer fra historikeren Edward Flannery: ”Det påhviler enhver historiker at dømme hver handling i lyset af den forståelse og de normer, der rådede i den tid, den skete for at undgå den ”nutidsimperialisme der dømmer fortiden ud fra sin egen samtids liberale og demokratiske standard”(1965).

Der skulle gå 45 år, før Vatikanet endelig anerkendte staten Israel. Nygård bemærker, at pave Pius XII beskriver palæstinensiske

flygtninges lidelser med stor indlevelse i tre encyklikaer i 1948 og 1949 hvilket står i stor kontrast til hans tavshed om jøderne under krigen.

Samme dag som Israel blev oprettet, skriver *L'Osservatore Romano*, at den moderne zionisme ikke er en sand arving efter det bibelske Israel, og at det hellige land og dets hellige steder tilhører kristendommen. Kirken var imod oprettelsen af en jødisk stat og imod jødisk kontrol over de kristne hellige steder, fordi det blev set som en trussel mod sjælenes frelse. Staten Israel blev så sent som i 1950 kaldt ”inficeret med materialisme af den værste slags” i jesuiternes tidsskrift *Civiltà Cattolica*.

Nostra Aetate

En væsentlig del af Nygårds bog er hendes detaljerede gennemgang af udviklingen i koncilets arbejde med kirkens forhold til jødedommen. De to første udkast af det oprindelige dokument om jøderne – *Decretum de Judaeis* standses – først af kardinal Ottaviani, fordi det ikke var teologisk nok – siden af patriarker i forskellige ortodokse kirker, fordi en positiv holdning til jøderne fra Kirkens side kunne opfattes som en støtte til staten Israel. Nygård fremhæver en dyb, nærmest ubevidst antisemitisme hos nogle af koncilsfædrene, hvilket viste sig ved forskelligt antisemitisk materiale – blandt andet en pamflet, der cirkulerede under sessionerne. Den hævdede, at jøderne havde infiltreret præsteskrabet som en 5. kolonne. Nygård nævner den stærke modstand mod dokumentet fra en gruppe konservative biskopper – flest fra Spanien, Portugal og Frankrig med ærkebiskop Lefebvre som åndelig leder.

Dokumentets endelige titel blev *Nostra Aetate* (I vor tid – promulgeret 28. oktober

1965). Det får tilføjet korte kapitler om hinduer, buddhister og muslimer og vedtages med 2221 stemmer mod 88. Det forkaster entydigt jødernes kollektive skyld i drabet på Jesus og bekræfter de åndelige bånd mellem jøder og kristne. Ordet *deicidium* (gudsdrap) fjernes i slutversionen, som Nygård finder ujævn, fordi den er gennemrettet af censuren.

Dokumentet understreger kristendommens jødiske rødder og fordømmer fremstillingen af jøder som et folk der er fordømt af Gud. Det opmuntrer til teologiske studier og oprigtige samtaler, fremhæver kristendommens og jødedommens fælles arv og opfordrer til fælles studier og dialog.

De jødiske reaktioner på *Nostra Aetate* var som forventet blandede. En bøn om tilgivelse blev først taget op i *We remember: A reflection on the Shoah* (1998), der gør op med Kirkens svigt og fremhæver pligten til at mindes.

Som kulminationen på de mange års arbejde nævner Nygård dokumentet ”*Between Jerusalem and Rome*” – overrakt til pave Frans i august 2017 som en fælles ortodoks, jødisk refleksion over forholdet mellem jøder og kristne i anledning af 50 års jubilæet for *Nostra Aetate*.

”Vendepunktet” – skrevet på letlæseligt norsk bokmål – er en bog, der rykker. Den har en klar fremstilling og giver overblik over et meget omfattende stof. Ofte er den yderst ubehagelig læsning for os kristne; men enhver, der vil vide mere om, hvor dybt antisemitismen slog rod i kirken, bør læse den.

Mette Nygård: *Vendepunktet*. Indbundet. 335 sider. Solum Bokvennen, vejledende pris: 369 norske kroner.

Paven: Intet alternativ til synodalitet

Pave Frans ser synodalitet som eneste vej frem for Kirken. Som optakt til åbningen af første del af den synodale proces delte han i en længere tale sine visioner om synodalitet med bispedømmet Roms katolikker.

Tekst: Niels Messerschmidt, Vatikanets medier

PERSPEKTIV Igangsættelsen af første trin i den flerårige proces om synodalitet i Kirken begynder officielt nu på søndag den 17. oktober. Paven har instrueret verdens bispedømmer i at påbegynde en række drøftelser med lægfolket frem til april næste år. Men hvad betyder egentlig begrebet 'synodalitet'? Det satte pave Frans sig for at forklare de troende i sit eget bispedømme Rom, da han under en længere tale i Paul VIs audienshal i Vatikanet i weekenden 18.-19. september skitserede den toårige proces.

Synodalitet er ikke et modefænomen. Frans forklarede, at synodalitet grundlæggende udtrykker "Kirkens natur, form, stil og mission". "Vi taler om en synodal Kirke, men må ikke betragte det som bare endnu en titel, men som en måde at tænke den på, der tilbyder alternativer", sagde han. Dette synspunkt, forklarede han, bygger på Apostlenes Gerninger, som han kaldte den "største 'manual' over ekklesiologi", hvori beskrives Kirkens tidligste historie.

Synodalitet involverer alle. Paven pegede på, at synodalitet stammer fra det græske ord *synodos*, som betyder 'at rejse sammen'. På den ene side involverer det alle: "Alle er hovedpersoner"; på den anden side medfører denne 'fælles rejse' at "ubevægelighed ikke er godt for Kirken". Frans fremhævede, at Helligånden "er denne histories instruktør" og at vores "færd er resultatet af

lydighed" mod Ånden. Han henviste til beretningen om Peter og Paulus i Apostlenes Gerninger: De to apostle repræsenterede hver deres vision af Kirken, og begge var drevet af "tilskyndelser, som bragte dem i krise". Og det fik dem begge til "at turde stille spørgsmål og ændre holdning, at begå fejltagelser og lære af dem, og navnlig at håbe på trods af vanskeligheder".

"Det er bedre end at hænge fast i fortiden", fortsatte paven, for "hvis vandet ikke forbliver flydende, men stillestående, begynder det at rådne". Frans advarede Roms katolikker om, at "en forurenede kirke begynder at rådne. [...] Derfor kan det være nødvendigt at begive sig afsted, at ændre kurs og overvinde holdninger, der holder os tilbage og forhindrer os i at bevæge os og vandre sammen", forklarede han og henviste til beretningen om Peter og officeren Cornelius, en "hedning" (jf ApG kap. 10). "Kristendommen må altid være menneskelig og menneskeliggørende, må udjævne forskelle og afstande, og gøre dem til noget familiært og vedkommende".

Synodalitet – det modsatte af klerikalisme. "Et af Kirkens onder, endda en perversion, er den klerikalisme som løsriver præsten og biskoppen fra folket", advarede paven om og beklagede sig over, at der fortsat findes "megen modstand mod at overvinde billedet af en kirke, der skelner strengt mellem ledere og underordnede,

Proces i tre etaper

Den synodale proces vil forløbe i tre etaper – gennem at lytte, skelne og ved at rådføre sig. Lægfolk, gejstlige, gudviede m.m. vil i den første fase reflektere over og drøfte den kommende bispesynode på bispedømmeniveau, herefter på kontinentalt og til sidst på globalt niveau.

Formålet med processen, der indledes 17. oktober, er at lytte mere opmærksomt

til Gudfolkets røst og samtidig involvere alle biskopper på alle niveauer af Kirkens liv.

Bispedømmerne har fået tilsendt en kortfattet vejledning samt materiale med forslag til, hvordan de rådfører sig med Gudfolket. Sammenfatningen af bispekonferencens drøftelser sendes til synodesekretariatet senest april 2022. Herefter

Pave Frans taler til troende fra Roms bispedømme om den kommende synode i Paul VI audienshal i Vatikanet i sidste måned. Foto: VaticanNews.

mellem underviserne og dem, der må lære, da man herved glemmer, at Gud elsker at vende rangordenen på hovedet".

Og Frans advarede om, at "vi ikke må diskriminere i Guds navn" og herefter tænke, "at vi er de rene, de udvalgte og tilhører denne bevægelse, der har svarene på alt. [...] Nej, vi er alle sammen Kirken", gentog han.

Synodalitet er ikke en undersøgelse. Paven forklarede, at synodalitet skal forstås som en "dynamik af indbyrdes lytten", hvor alle lytter til hinanden på alle niveauer. "Biskopper skal lytte til hinanden, præster skal lytte til hinanden, ordensfolk skal lytte til hinanden, lægfolk skal lytte til hinanden", sagde han, men advarede samtidig mod at gøre synodalitet "til en øvelse i bare at indsamle forskellige synspunkter": "Det handler snarere om at lytte til Helligånden og forsøge at forstå Åndens nærvær".

Kirken er ikke et parlament. Heraf følger, at det er forkert at forstå Kirken som et slags parlament. Paven advarede mod fristelsen til at "gå alene", til at forsøge at udfylde det tomrum, som Kristus efterlod, da han opfør til himlen, med vore egne teologiske udlægninger, når det for paven netop handler om at vandre sammen under Helligåndens vejledning.

"Vi er på en rejse af indbyrdes lytten til hinanden og til Helligånden, i dialog med hinanden og med Helligånden, som en form for bøn", insisterede Frans. Han tilføjede, at et parlament fungerer ud fra et flertalstyres logik, hvilket ikke bør findes i en synodal Kirke: Her bør man tværtimod lade sig udfordre af det "fjerne", af periferierne. "De marginaliserede, de fattige og de desperate er blevet udvalgt til at være Kristi sakramente", understregede paven: Derfor må synodalitet give plads til "en dialog om vore lidelser", ligesom den også må inkludere verdens lidelser.

Synodalitet fodrer en udvidet horisont. Til sidst fortalte paven i sin tale til Roms katolikker, at synodalitet er en måde at lytte til *sensus fidei*, dvs. gudsfolkets trosinstinkt under Helligåndens vejledning. Paven sagde, at en sådan lytten også skal medinddrage "alle de 'forestillinger' som fødes steder, man ikke forventer det. Der er ingen grænser for Helligåndens frihed og tilskyndelser", forklarede paven og sluttede med at sige, at der er grunden til, at vi også bør lytte til spørgsmål, som rejses af dem, der synes at befinde sig langt fra Kirken.

udarbejdes et arbejdsrapport til offentliggørelse i september 2022.

Drøftelserne på kontinentalt niveau løber frem til marts 2023. Siden sendes et slutdokument til synodesekretariatet, der offentliggøres i juni 2023.

Processen kulminerer i oktober 2023 med afholdelsen af bispesynoden om synodalitet i Rom.

Barn i 50'erne

Leif Stani Leszcynski fortæller om sin tid på børnehjem.

[Læs mere på side](#)

6

Ordensliv

Broder Christoffer og Maria Immaculata Søstre fortæller.

[Læs mere på side](#)

8,9 og 10

Lepanto

Her sejrede kristenheden.

[Læs mere på side](#)

11

Kirken i Danmark

90-års jubilæum i Slagelse, præste- og diakonvielse i Lyngby, præsternes studieuge.

[Læs mere på side](#)

12-13

KO mener

Lang forsoningsproces i vente

Hvad angår den undskyldning, de canadiske katolske biskopper netop har givet landets indfødte befolkning, er den et vigtigt skridt i en lang forsoningsproces. Landet har senest oplevet mange kirkeafbrændinger eller vandaliseringer, og angrebene sættes i forbindelse med en stor vrede i dele af befolkningen mod kristne trossamfund på grund af deres rolle i landets gamle kostskolesystem, hvor indfødte børn blev tvangsfjernet fra deres hjem og familier og anbragt i særlige skoler for at isolere dem fra deres oprindelige kultur.

I slutningen af maj blev 200 umærkede grave opdaget ved en tidligere kostskole i delstaten British Columbia, hvilket skabte stor offentlig debat om skæbnen for de tusinder af indfødte børn, som blev tvunget til at gå på disse skoler, hvoraf mange var drevet af Den katolske Kirke. Siden er hundredvis af umærkede grave blevet fundet på kostskoler over hele landet.

Selv om biskoppernes undskyldning ikke betyder afslutningen på lang forsoningsproces, har bispekonferencen med sin uforbeholdne undskyldning slået tonen an og sat scenen for en samlet og national indsats mod helbredelse. Det skriver *The Catholic Register* i en leder og angiver fire grunde hertil.

For det første erkendelsen af forseelseens art – de ”alvorlige overgreb” begået af kirkelige medarbejdere på elever på landets kostskoler. For det andet sorgens kollektive røst, hvor de canadiske biskopper samlet udtrykker deres dybe anger og giver deres uforbeholdne undskyldning. For det tredje biskoppernes løfte om at rejse midler til forsonende initiativer – vigtigst af alt til tiltag, som retter sig mod de indfødte samfund. Og for det fjerde deres appel til de indfødte grupper om at spille en aktiv rolle i at uddanne Kirkens medlemmer – gejstlige, ordensfolk og troende – i arven efter landets omstridte kostskolesystem og i de indfødtes kultur og traditioner. Alle har et ansvar for at åbne sig for at lytte til sandheden, indoptage den i landets kollektive fortid og sammen finde en vej at ”gå i solidaritet”.

De canadiske biskoppers fælles udtalelse har potentiale til at forandre dialogens kurs, vurderes det.

I Frankrig offentliggjorde en uafhængig kommission 5. oktober resultatet af en stor undersøgelse, som viser, at mindst 300.000 (!) børn og unge de seneste 70 år har været udsat for seksuelle overgreb begået af kirkelige medarbejdere i Frankrig.

”Misbruget var systematisk”, udtalte kommissionens leder Jean-Marc Sauvé på en pressekonference. Ifølge rapporten kan antallet af ofre være helt op mod 330.000, hvis man medregner overgreb begået af andre ansatte i landets katolske kirker.

Som nævnt er forsoning med fortidens synder en lang, lang rejse. Det ved de canadiske biskopper nu af erfaring – men de ved også, at en kollektiv og uforbeholden undskyldning blot er ét af flere nødvendige skridt. Når chokket har lagt sig i den franske befolkning må man håbe, at de franske biskopper må lade sig inspirere af deres canadiske kollegaer. Intet mindre kan nemlig gøre det.

NM

Frankrig: Omkring 3.000 præster har begået overgreb på børn

En uafhængig kommission siger, at flere tusinde kirkelige medarbejdere de seneste 70 år har forgrebet sig på mere end 300.000 (!) børn og unge.

OVERGREB Tusinder af præster og andre kirkelige medarbejdere i Den katolske Kirke i Frankrig har siden 1950 begået seksuelle overgreb mod børn. Det viser en uafhængig kommissionsundersøgelse, som udkom i midten af oktober.

Den såkaldte ’Sauvé-rapport’ er på ikke mindre end 2.500 sider, og indeholder appendikser med personlige vidnesbyrd og resultaterne af såkaldte socio-historiske undersøgelser.

Mere præcist drejer det sig om mellem 2.900 og 3.200 personer præster og kirkelige medarbejdere, som kommissionen mener har begået overgreb på børn og unge, oplyser kommissionens leder Jean-Marc Sauvé til nyhedsbureauet *AFP*. Sauvé tilføjer, at der er tale om et ’minimums-estimat’.

Undersøgelserne, der ligger til grund for kommissionens rapport, har været undervejs i godt to et halvt år. Rapporten bygger på dokumenter fra Den katolske Kirke, diverse retsinstanter og politiet. Desuden spiller interview med vidner og ofre for overgreb en stor rolle.

Den uafhængige kommission blev nedsat af Den katolske Kirke i Frankrig i 2018. Det skete, efter at der havde været flere historier fremme om seksuelle

overgreb mod børn i Den katolske Kirke i flere lande.

Kommissionen består af i alt 22 eksperter. Det drejer sig om jurister, læger, historikere, sociologer og teologer.

Afsløringer af overgreb i flere lande

Afsløringen af de franske præsters overgreb er langt fra den første afsløring af overgreb i Den katolske Kirke. Anklager om seksuelle overgreb på børn og unge og kirkelige leders mørklægning af sagerne har fulgt Vatikanet i årtier, og tidligere er omfatten-

Jean-Marc Sauvé, formand for den uafhængige seksuelle overgrebskommission i Kirken (CIASE), i 2019. Foto: Wikimedia Commons.

de overgreb i lande som USA, Australien, Tyskland og Irland blevet afsløret.

De første anklager om katolske præsters seksuelle overgreb går helt tilbage til 1950’erne, men det var først i 1980’erne, at emnet for alvor begyndte at komme i mediernes søgelys. Snebolden begyndte dog først for alvor at rulle efter årtusindskiftet i den amerikanske storby Boston. Her afslørede avisen *Boston Globe* i 2002, hvordan Kirken i USA havde et meget stort problem med seksuelle overgreb på børn og unge, som Kirken systematisk forsøgte at dække over. Forløbet blev skildret i den Oscarvindende film *Spotlight* fra 2015.

Pave Frans har flere gange lovet et opgør med fortiden. I foråret 2019 udsendte Vatikanet nye globale retningslinjer for hvordan Den katolske Kirke skal håndtere anklager om seksuelle overgreb begået i kirkeligt regi. De nye retningslinjer, i form af motu proprio’et *Vos estis lux mundi* (’I er verdens lys’), stadfæster, at fremover skal ethvert bispedømme at have en særlig funktion til at håndtere anklager om overgreb.

Anklager mod biskopper for fx at have undladt at undersøge påståede overgreb vil fremover skulle håndteres af den nærmeste ærkebiskop.

Regelsættet indeholder også retningslinjer for at yde såvel åndelig som psykologisk omsorg og lægehjælp til ofre, og det stadfæster, at enhver præst eller ordensmedlem, der har fået kendskab til anklager om, at andre personer skulle have begået overgreb eller forsøgt at skjule dem, ”omgående” skal indberette det til den pågældende kirkelige myndighed.

NM

Efterdønninger af tillidskrisen i Köln

Ærkebispedømmet Köln har i længere tid befundet sig i en dyb tillidskrise pga. dets håndtering af overgrebssager. Det mærker dets ærkebiskop og dets tidligere generalvikar nu.

Tekst: Niels Messerschmidt

TYSKLAND I over et år har ærkebispedømmet i Köln været rystet af en tillidskrise. Årsagen er dets ærkebiskop kardinal Rainer Maria Woelki og hans stab. Utilfredsheden tog til, da Woelki med henvisning til juridiske problemer sidste år valgte ikke at offentliggøre en bestilt rapport om, hvordan ærkebispedømmet havde håndteret oversager. En senere rapport forstærkede blot utilfredsheden: rapporten indeholdt 75 eksempler på, hvordan ærkebispedømmets ledelse havde svigtet sine embedspligter.

Vatikanet meddelte 23. september, at Woelki var bevilliget flere måneders orlov fra midten af oktober. I meddelelsen henvises til den aktuelle tillidskrise i Tysklands største bispedømme og de ”store fejl”, Woelki har begået især på kommunikationsområdet.

Samtidig afviser Vatikanet beskyldningerne om, at kardinal Woelki skulle have forsøgt at skjule noget, da han valgte ikke at offentliggøre den første overgrebsrapport:

”Ærkebiskoppens beslutsomhed om at komme overgrebene i Kirken til livs, hans

håndtering af ofre og hans forebyggende indsats, viser sig ikke mindst i hvordan han har forsøgt at implementere den anden rapport konklusioner”, hedder det.

Kardinal Woelki har siden udtalt, at han er klar over det store tillidsbrud, som er sket de seneste måneder i ærkebispedømmet Köln, hvilket smerter ham meget.

I mere end et år har ærkebispedømmet i Köln været rystet af en tillidskrise med baggrund af dets håndtering af overgrebssager. Her ses dets ærkebiskop kardinal Rainer Maria Woelki og dets tidligere generalvikar Stefan Hesse. Foto: Domradio.de.

Woelkis orlov er berammet frem til fastetiden næste år.

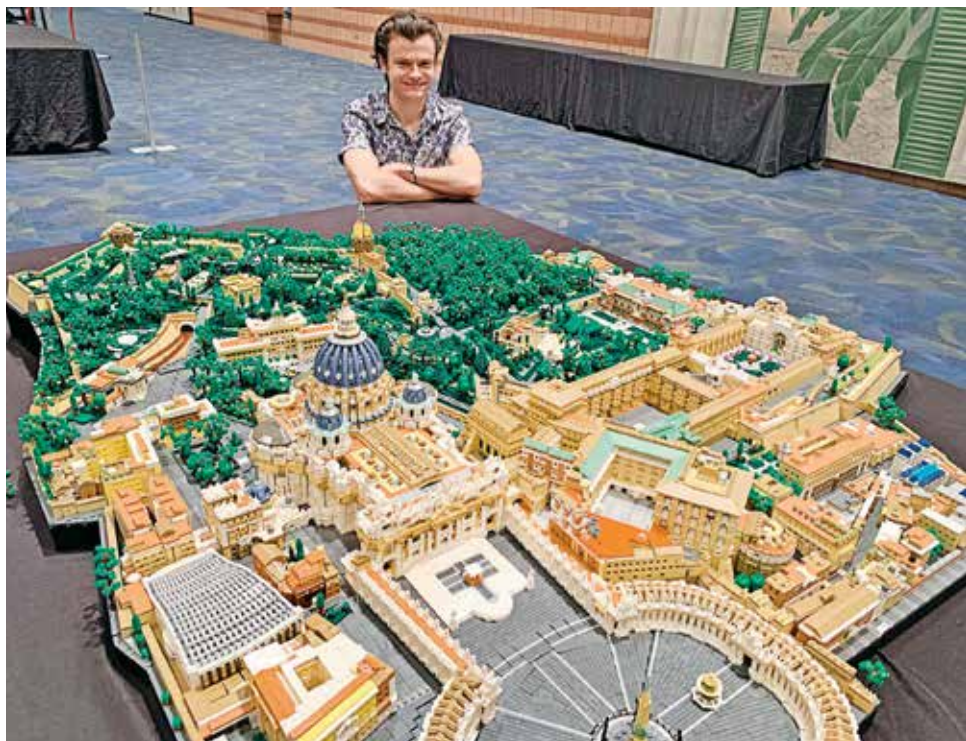
Stefan Hesse får afslag

Hamburgs ærkebiskop, Stefan Heße, er en af dem som i den anden rapport bliver kritiseret for at have tilsidesat sine embedspligter ved håndteringen af overgrebssager dengang han var generalvikar og personaleansvarlig i ærkebispedømmet Köln.

Efter offentliggørelsen af rapporten i foråret valgte Stefan Heße at trække sig fra sine hverv, og han tilbød samtidig pave Frans at træde tilbage som ærkebiskop af Hamburg – et hverv han har bestridt siden 2015. Nu har Vatikanet imidlertid besluttet, at Heße skal forblive på sin post på trods den kritik, der rejses mod ham i rapporten.

”Der er utvivlsomt blevet begået fejl i håndteringen af overgrebssager fra Stefan Heßes side, men de har ikke haft til formål at mørklægge overgrebssagerne”, hedder det. ”Det grundlæggende problem havde drejet sig om administrationen af ærkebispedømmet og det manglende fokus på og følsomhed overfor overgrebsofrene”.

Pave Frans udpegede i juni to biskopper til at forestå en visitation af ærkebispedømmet Köln, og paven har i sin afgørelse lagt vægt på deres rapport og de ansvarlige kuriemyndigheders vurderingerne inden han valgte ikke at efterkomme Heßes ønske, og i stedet gav ham besked om at forsætte som ærkebiskop af Hamburg ”i en ånd af forsoning”.

Lego i en højere sags tjeneste

Amerikansk arkitekt har brugt i alt 67.000 Legoklodser til at bygge en tro kopi af Vatikanstaten.

REPLIKA Vi ved alle, at Rom ikke blev bygget på én dag. Men Lego-arkitekten Rocco Buttlere skulle kun brug tre måneder, og altså langt kortere tid end selveste Julius Cæsar, og en masse danske Legoklodser til at bygge en tro kopi af Vatikanstaten.

Under coronanedlukningen brugte Rocco Buttlere noget af tiden hjemme i Chicago til med 67.000 små, plastikklodser at bygge

en realistisk 3D-kopi af Den katolske Kirkes administrative centrum.

Modellen i størrelsesforholdet 1:650 er så detaljeret, at man fx ser brostenene i Berninis berømte søjlegang ligesom den lille rød flise, som findes i det øverste vindue i Det apostoliske Palads, hvorfra paven hver søndag reciterer Angelus.

Interessen for Lego begyndte, da Rocco

Rocco Buttlere fra Chicago ses her ved siden af sin model af Vatikanstaten. Han brugte sidste år tre måneder på at bygge modellen i størrelsesforholdet 1:650 og brugte i alt 67.000 Legoklodser. Rocco har også bygget en model af Jerusalem i det 1. århundrede bestående af 114.000 Legoklodser. Foto: Peter Finney Jr./ Clarion Herald via CNS.

Buttlere som dreng begyndte at bygge med sine to ældre brøders Legoklodser, og interessen var intakt, da han begyndte at læse til arkitekt på universitet. Han brugte næsten 800 timer sidste år på at bygge kopien af Vatikanstaten, der er en af hans mest krævende byggeprojekter.

Med til historien hører, at Rocco Buttlere kun har besøgt Rom én gang – det var i forbindelse med en Lego-kongres i Den evige Stad – hvor han brugte en halv dag på at besøge Peterskirken og Vatikanets museer, og særligt det Sixtinske Kapel.

Når Buttlere går i gang med et nyt stort projekt, opdeler han projektet i flere faser og begynder med at bygge de mest udfordrende elementer, i dette tilfælde Peterskirken. Han anvender 3D-billeder fra internetjeneste Google Earth og omdanner herefter objektet i AutoCAD, et 3D-designprogram, for at optegne de enkelte elementer i mere overskuelige dele.

Rocco Buttlere har mange jern i ilden og er snart færdig med sit hidtil mest ambitiøse projekt – en 1:650 model af Jerusalem i det 1. århundrede – en opgave for et museum i Brasilien. I det arbejde indgår godt 114.000 Legoklodser og opgaven tager godt otte måneder at bygge.

NM

Undfanget eller fremstillet?

Pave emeritus kalder legaliseringen af homoseksuelle ægteskaber for en 'samvittighedsforvanskning'

MENNESKESYN I indledningen til en ny antologi af hans samlede skrifter om Europa skriver pave emeritus Benedikt XVI, at "med legaliseringen af 'homoseksuelle ægteskaber' i 16 europæiske lande, har spørgsmålet om ægteskab og familie fået en ny dimension, som ikke kan ignoreres".

"Vi er vidner til en samvittighedsforvanskning, som åbenbart også er trængt dybt ind i visse katolske kredse", skriver han.

Pave emeritus påpeger i indledningen, at selv om forskellige kulturer har haft deres eget juridiske og moralske syn på ægteskabet og familien, er der aldrig blevet sat spørgsmålstejn ved mennesket i dens mandlige og kvindelige former og ved prokreationen, "og det faktum, at fællesskabet mellem mand og kvinde samt åbenhed for at videregive liv, har været bestemmende for essensen i det, vi kalder ægteskab".

"Den dybe vished om, at mennesket eksisterer som mand eller kvinde; at menneskets opgave er at videregive liv; at fællesskabet mellem mand og kvinde tjener dette formål, og er ægteskabets væsentligste formål; og at denne dybe vished har været indlysende for menneskeheden indtil nu", skriver den tidligere pave.

Han skriver, at den grundlæggende omvæltning af denne idé kom med opfindelsen af p-pillen og den deraf følgende mulighed for at adskille fertiliteten og seksualiteten.

"Denne adskillelse har betydet, at alle

former for seksualitet derved er blevet ligeværdige", skriver Benedikt: "Således eksisterer et grundlæggende kriterium ikke længere".

Spørgsmålet om homoseksuelle ægteskaber er for pave emeritus ikke et spørgsmål om at være "mere tolerant og åben. Det er snarere en anledning til at stille det grundlæggende spørgsmål: hvem er mennesket? Og siden spørgsmålet om der findes en Skaber eller om vi alle blot er fremstillede produkter".

"Følgende alternativ opstår: enten er vi mennesker Guds skabning, skabt i Hans billede og er Han gave, eller også er vi et produkt, som vi selv véd hvordan vi frembringer".

NM

Pave emeritus Benedikt XVI, som her hilser på pave Frans, kritiserer i indledningen til en ny antologi med sine skrifter om Europa den omsiggribende legalisering af homoseksuelle ægteskaber og kalder den et opgør med tidligere tiders menneskesyn. Foto: Vatikanets medier.

Kort nyt

I løbet af sommeren er der kommet to nye kirker i Stockholms katolske bispedømme, nemlig en tidligere baptistkirke i Nässjö og Singing Valley Church i Skellefteå. Førstnævnte har siden 1. september været kapel for de godt 500 sogneborn i Vetlanda, Eksjö og Nässjö.

Singing Valley Church, der tidligere har tilhørt Svenska Kyrkan, er nu hjemsted for Skt Marias menighed, som stod uden kirke, da deres kirke blev revet ned som led i en udvidelse af Norrbotnia-jernbanestrækningen.

Pave Frans afviser kravene om at give homoseksuelle par adgang til ægteskabets sakramente. Hans holdning til spørgsmålet er "ganske tydelig", sagde han 15. september til journalister i flyet hjem fra Ungarn og Slovakiet. Han betonedede, at ægteskabet er et sakramente "og Kirken kan ikke ændre på sakramentet".

Men, forklarede han, det står homoseksuelle par frit for at deltage i Kirkens pastorale omsorg og de må under ingen omstændigheder udsættes for diskrimination. Frans henviste til de civilretslige muligheder, som disse par i de fleste europæiske lande har for at skabe tryghed i deres samliv.

På 'den flyvende pressekonference' kritiserede paven også de diskussioner, der finder sted i dele af USA. Her diskuterer man muligheden for at nægte kommunion til katolikker med en liberal holdning til abort. "Kommunion er ikke en præmie for perfekte mennesker", sagde Frans, men snarere "en gave".

Konstruktionen i Notre Dame katedralen i Paris er nu stabil og sikker nok til at det egentlige restaureringsarbejde kan begynde, mere end to år efter at en storbrand ødelagde taget og spiret, og truede med at få bygningen til at kollapse.

Det franske regeringskontor, som fører tilsyn med genopbygningen, meddelte den 18. september, at arbejdet med at sikre katedralens murværk – der begyndte 15. april 2019 – nu er afsluttet.

Tømrere, stilladseksperter, professionelle klatrere, orgelbyggere og andre har deltaget i det omfattende arbejde, der omfattede opførelsen af særlige midlertidige strukturer for at sikre tårnene, hvælvinger og væggene i den enorme tagløse struktur og en særlig 'paraply' for at beskytte katedralens indre mod vejrlig.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller: annonce@katolskoriering.dk.

Caritas Retshjælp søger frivillige

Caritas Retshjælp er et nyt projekt, der tilbyder frivilligdrævet, juridisk rådgivning indenfor det udlændingeretlige område. Rådgivningen er gratis og kræver ikke tidsbestilling.

Rådgivningen er åben for alle med et behov for udlændingeretlig rådgivning. Vi ønsker at sikre at udlændingers rettigheder bliver mødt samt at

sikre lige adgang til information og viden om eget opholdsgrundlag og muligheder.

Er du jurastuderende, jurist eller har du på anden måde erfaring med juridisk rådgivning via beskæftigelse eller uddannelse, så kunne du måske have lyst til at blive frivillig i Caritas Retshjælp?

ER DU INTERESSERET?

Så læs mere på: caritas.dk/caritas-retshjaelp

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del V

Serie med korte refleksioner om hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag gennem de syv breve i Johannes Åbenbaringen.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELEN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne” Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor

i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Sardes

Tekst (Åb 3,1.6). Jesus siger: Og skriv til englen for kirken i Sardes:

V 1: Dette siger han, som har Guds syv ånder og de syv stjerner: Jeg kender dine gerninger. Du lever af navn, men er død. V 2: Vågn op og styrk resten, som er ved at dø, for jeg har ikke fundet, at dine gerninger er fyldestgørende over for min Gud. V 3: Husk derfor, hvorledes du tog imod og hørte; hold fast ved det, og omvend dig! Hvis ikke du våger, kommer jeg som en tyv, og du ved ikke, hvilken time jeg kommer over dig. V 4: Men nogle få personer (navne) har du i Sardes, som ikke har sølet deres klæder til, og de skal vandre med mig i hvide klæder, for det er de værdige til. V 5: Den, der sejrer, skal klædes i hvide klæder, og jeg vil aldrig slette hans navn af livets bog, og bekende hans navn over for min fader og hans engle. Den, der har øre, skal

høre, hvad Ånden siger til menighederne.

Kommentar:

Sardes var Lydiens gamle kongeby. I år 17 blev byen ramt af et frygteligt jordskælv. Byen forsøgte at nå op på samme niveau som Efesus, Pergamon og Smyrna gennem kejserkulten. Den soled sig i fortidens glans. Dens hovederhverv var uldindustrien.

V 1: Jesus præsenterer sig som den, der har Guds syv ånder (se Åb 1,4). Det er sandsynligvis Helligånden, der her beskrives. De syv stjerner er ifølge Åb 1,20 de syv menigheders engle, altså menighedslederne. Kristus åbenbarer sig her som Kirkens herre. Jesus taler åbent: Menigheden lever på en løgn: Ud af til er det en fin menighed, men ind ad til er den død. Kristen af navn, men ikke i virkeligheden.

V 2: Så taler Kristus direkte til menighedens leder: Han skal se sandheden i øjnene. Menigheden er ved at dø. Biskoppen skal forhindre den i at dø. Dens sygdom er, at dens ydre gerninger i Guds øjne ikke er gode nok. Gud forventer meget mere af denne menighed, end de yder. De tror, at de er gode nok (og praler måske endda af deres gode gerninger).

V 3: Kristus opfordrer nu menigheden til at huske, hvordan de blev kristne og voksede. De skal derfor begynde forfra. Ellers fælder Kristus dom over dem på et tidspunkt, der kommer som en overraskelse.

V 4: Der er nogle ganske få, som ikke har fulgt majoriteten. De har ikke gjort

deres klæder urene. Udtrykket hentyder måske til seksuelle udsejler, hvilket var normen i datidens samfund, og som også påvirkede de kristne. Modsætningen til de snavsede klæder er de hvide klæder, som symboliserer dåben. I himlen bærer alle helgener hvide klæder (jf Åb 7,9). De nydøbte fik en hvid dåbskjole på, som kendetegner præsteembedet, jf Åb 1,6, 1 Pet 2,5. I den kristne tradition skulle også bruden ved sin vielse bære sin uplettede dåbskjole (brudekjolen = dåbskjolen).

V 5: ’Livets bog’. Borgerne i datidens byer blev indskrevet i en bog for at kunne dokumentere, at de hørte til denne by (folkeregister). På samme måde optegnes de nydøbte i livets bog i Guds rige. Ved dåben har de fået borgerret i Himlen. Men de kan stryges fra denne bog, hvis de her i livet ikke lever efter deres dåb. Lever man autentisk som kristen, vil Jesus overfor Faderen sige: Denne person står jeg ved. Brevet handler om ikke at foregøgle, at man er en god kristen, hvis man ikke er det.

Biskoppen svigter sit hyrdeansvar ved at lukke øjnene og lægge vægt på det ydre for at dække over virkeligheden. Han mangler troens ånd og kan ikke se, at menigheden er ved at dø af mangel på ægte tro. Jesus retter sin kritik mod lederen. Han er ansvarlig for den åndelige tilstand.

”Åh min hånd”

Så hårdt arbejde var det at være skrivemunk og kulturarbejder i middelalderen.

Tekst: Rolf Tönshoff

MANUSKRIPTER I middelalderen var klostrene centrum for dannelse og skoletjeneste på en lang række områder: læsning og skrivning havde i lang tid været udbredt i klostrene – dog ikke kun til religiøse formål. I de talrige klostre rundt omkring i Europa udviklede man også håndværksmæssige teknikker inden for fx landbrug, planteavl – herunder urtemedicin i klosterhaven – spiritusproduktionen går vi let hen over ...

En betydelig indsats gjorde de specialtrænede skrivemunk, der i de intellektuelle centre i klostrene sad og skrev af. De kopierede først og fremmest – men ikke kun – kirkens udgivelser. Konger og fyrster havde brug for kirkens ”skriftkloge” til fx diplomatisk tjeneste og de fik således i mange sammenhænge kirkens bistand. Om kirkens egne udgivelser: I de ældste tider havde man til messebrug kun Salmernes Bog fra GT, brudstykker af den nuværende Bibel og den eukaristiske bøn. Senere kom lektionariet – bibelske læsestykker systematisk ordnet og siden blev det til en hel samlet Bibel, som blev ordnet i *epistolarium* og *evangelarium* – og ritualbogen for nadveren: *sacramentarium*. Lovene for kirkens liturgiske bøger har alle dage været yderst strenge og skulle approberes (besegles) i Rom. Hvad musikken angår, er kirkens officielle liturgiske håndbøger antifonaler (tekster og gregorianske melodier til de fleste tidebønner i bl.a. klostre) og gradualer (med tekster og gregorianske melodier til korets og menighedens sange). Så der var nok at kopiere!

Hvad blev der så kopieret i scriptoriet?

Det var for en stor dels vedkommende liturgiske bøger, opbyggelige skrifter om bl.a. kirkefædre og prædikensamlinger. I skrivestuen var tavshed normen og skete det, at en skriver var løbet tør for blæk, skulle have et nyt pergamentblad eller havde et andet problem, blev der udviklet en hel del tegn rettet til den tilsynsførende munk, og disse tegn blev givet med fingre eller hænder for ikke at forstyrre de andre koncentrerende skrivere. De var under stort pres og det skulle jo helst være fejlfrit – ikke mindst hvis teksten var på et sprog, som ko-

pisten måske ikke engang forstod. En kilde fra 1106: ”Hvis man gik ind i korsgangen, kunne man se et dusin unge munke sidde på deres pladser i fuldstændig stilhed, mens de skrev ved deres snildt konstruerede og velegnede pulte”. Det var hårdt arbejde, fordi munkene desuden skulle overholde tidebønnerne, kapitlemøder og spisetider. Ved mørkets frembrud var kopiering slut: På grund af brandfaren var levende lys ikke tilladt i scriptoriet og soden fra olielamper kunne tilsvine de kostbare originaler eller kopier. Det store og omfattende kopiarbejde blev indledt med at strække dyreskindet ud, behandle det kemisk og så klippe pergamentet til; en enkelt bog kunne meget vel kræve skind fra flere hundrede dyr. Munkene skulle også blande blæk, foretage linjering og beregne bogstavstørrelse og antal bogstaver per linje; ved endt arbejde blev kopien forsynet med prægtigt udsmykkede

og farvelagte initialbogstaver af en særlig rubrikator. Endelig fik en munk med særligt håndslag opgaven som illustratør med bordurer og andre visuelle effekter. En tommelfingerregel var, at en munk skulle kopiere to bøger om året – nok en 3-4 sider om dagen. Biblen tog dog henved 15 måneder. Ved større ”ordrer” arbejdede flere skrivere med hver sit kapitel eller afsnit. Det hændte dog også, at teksten blev dikteret til mange skrivere, som på den måde producerede en række kopier på samme tid og som i nogle tilfælde afslører læse-, høre- eller skrivefejl i kopierne. Disse ”unika-folier” blev så indbundet ofte i en anden afdeling af klostret.

En ukendt kopist fra det 8. årh. noterer om skrivekunsten og dens smerte: ”O lykkelige læser! Vask dine hænder og fat således om bogen, vend bladene med omhu, sæt dine fingre langt væk fra bogstaverne! Thi den, der ikke kan skrive, mener, at det ingen møje er. Ak, hvor møjsommeligt er skrivningens kunst! Øjnene bliver trætte af det, lænden bliver svækket og alle led bliver elendige derved. Jeg skriver med tre fingre, og hele kroppen smerter. Derfor – som sømanden brændende længes efter at komme i havn – således længes også skriveren efter at komme til sidste linje.” Det var slidsomt og i nogle kopier kan man i marginen finde brok som fx ”åh, min hånd” eller ”jeg fryser meget.”

På grund af det omfattende tidsforbrug var bøger uhyre kostbare og kun for samfundets mest velhavende. Omkring 1440 blev bogtrykkerkunsten med det bevægelige enkeltbogstav i bly opfundet, og bogpriserne faldt drastisk. Fra munkenes 3-4 sider om dagen kunne én trykpresse nu producere 3.000!

Dybt koncentreret munk i scriptoriet. Foto: Wikipedia.

Lidelsen har en mening i Jesus Kristus

Refleksion over læsningerne til søndag den 17. oktober, 29. alm. søndag – Es 53,10-11; Hebr 4,14-16; Mark 10,35-45.

Tekst: Pater Paul Marx OMI

PRÆDIKEN Hver gang, vi tager del i den hellige messe, er vi ikke alene. Vi er sammen med alle himlens engle og helgener omkring Guds trone i tilbedelse og lovprisning. I messen mødes himlen og jorden i den evige tilbedelse af Gud. Dette er en livgivende og styrkende virkelighed, som er så nødvendig for os at være bevidste om, hvis messen skal forvandle os til ægte og hellige personer. Den største og mest menneskelige handling, vi kan foretage os, er at tilbede den sande Gud, den Gud som har åbenbaret sig i Jesus Kristus. I denne forbindelse vil jeg gerne gøre opmærksom på, at kirkerummet er et meget helligt sted. Det er det sted på jorden, hvor Gud er konkret nærværende, hvor Hans trone er. Derfor skal rummet omgives med den største respekt og ære og stilhed. Rummet må ikke bruges som en slags forsamlingshus til snak både før og efter messen, som det desværre er blevet temmelig almindeligt mange steder i bispedømmet.

Messen har to hoveddele – ordets liturgi og eukaristiens liturgi. I ordets liturgi hører vi Gud Fader tale til os gennem det ord, der er læst op fra Biblen. At være sig bevidste om denne virkelighed, at det er Gud Fader, der taler til os, hver gang det hellige ord læses op, giver en helt anden opmærksomhed på ordet både til dem, der lytter, og den, der læser op.

Medfølelse med vore skrøbeligheder

Lad os med denne forståelse se på de ord, Gud Fader taler til os på den 29. søndag i året B. Først lægger vi mærke til, at Gud taler gennem konkrete mennesker. I dag er det ved vore store brødre, profeten Esajas, kong David, forfatteren til Hebræerbrevet og evangelisten Markus. Dernæst hører vi, hvilket budskab Gud Fader har til os. Vi skal være klar over, at hvert ord, Gud taler til os, er til vor frelse og helliggørelse, til at nå livets mål, nemlig at være eet med Faderen i himlen i al evighed. På denne søndag fortæller Han os, at lidelsen har en mening i Jesus Kristus og er gavnlig for vor frelse.

Lidelsen er en del, og for mange mennesker en stor del af livet. Lidelsen i sig selv er meningsløs, dominerende og destruktiv. Da Gud skabte mennesket, var lidelsen ikke med i billedet. Den blev først en væsentlig del af menneskets liv, dengang de første mennesker misbrugte deres frihed til at vælge Gud fra. Synd udløste kaos, disharmoni, uorden, splittelse, fjendskab både på det fysiske og moralske niveau, der førte til den totale opløsning af mennesket i den fysiske og åndelige død. Gud skabte mennesket for at have det hos sig i al evighed i himlen. Men nu var menneskets situation blevet totalt håbløs. Mennesket havde mistet alt og var dømt til et liv af håbløshed, meningsløshed og elendighed under Satans tyranni på jorden og til sidst til den evige død i helvede. Gud ville i sin kærlighed og barmhjertighed ikke acceptere at miste den skabning, som var hele grunden for at skabe, til Satan og den evige døds magt. Han kom det til undsætning med det samme. Han ville selv blive et mennesket og tage på sig alle menneskers synder, skyld og skam ved at lide en forfærdelig død for derved at forsoner mennesket med sig og skabe det på ny.

Gud Fader sendte sin enbårne Søn til verden, ikke for at fordømme den, men for at frelse den. Jesus Kristus er den store ypperstepræst, der har ”medfølelse med vore skrøbeligheder, for han er blevet fristet i alle ting ligesom vi, dog uden synd”, som står i dagens anden læsning. Det er så vigtigt at forstå, at Gud i Jesus Kristus har personlig erfaring med vor lidelse. Han har mærket den på sin egen krop. Derfor kan vi tillidsfuldt og ”med frimodighed træde frem for nådens trone og få barmhjertighed og finde nåde til hjælp i rette tid”.

Gud siger ligefrem ved profeten Esajas i dagens første læsning, at ”det var Hans vilje at knuse ham (Jesus) med sygdom”. Guds Søn, undfanget ved Helligånden og født af Maria, bar på lidelse og bragte sit liv ”som skyldoffer”. Gud omtaler ham som sin tjener, der ”bringer retfærdighed til de mange” dvs. det rette forhold til

Da de ti andre hørte det, blev de vrede på Jakob og Johannes. Men Jesus kaldte dem til sig og sagde: ”I ved, at de, der regnes for folkenes fyrster, undertrykker dem, og at deres stormænd misbruger deres magt over dem. Sådan skal det ikke være blandt jer; men den, der vil være stor blandt jer, skal være jeres tjener, og den, der vil være den første blandt jer, skal være alles træl. For end ikke Menneskesønnen er kommet for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange” (Mark 10,35-45).

Faderen. Læg mærke til, at Gud kaldte ham sin ”tjener”. Dette bringer os til dagens evangelium.

Om de bedste pladser ved Jesu side

De to Zebedæusbrødre kommer til Jesus for at bede om de to bedste pladser ved Jesu side i himlen. Mattæus fortæller i sit evangelium, at det var deres mor, der kom med sine to generte sønner for at bede om herlighedspladserne til dem. Hun havde åbenbaret store ambitioner for sine kære sønner og ville sikre sig, at de fik forrang foran alle de andre i gruppen.

Jakob og Johannes havde den forestilling, at det at følge Jesus Kristus var en ”dans på roser”. Det var lige netop denne forestilling, der fik Markus til at skrive sit evangelium. Markus havde nemlig lagt mærke til, at mange af de døbt begyndte at forlade deres kristne tro og vende tilbage til deres gamle liv. De havde nemlig den forestilling, at alle deres problemer og livets besværligheder ville forsvinde, når de lod sig døbe. Jesus havde jo besejret døden. Ikke? Var han ikke den sejrrige Herre? Da de opdagede, at troen på Jesus kostede faktisk forfølgelse og fængsel, tortur og død, faldt mange fra. Lidelsen var ikke en del af deres forestilling om at være en ægte Kristi discipel. Markus-evangeliet er et kraftig understregning af, at Guds Messias er en lidende og forfulgt Messias. Derfor vil hans disciple også lide det samme. På denne baggrund kan vi bedre

forstå denne episode i dagens evangelium.

De to brødre afspejlede den situation blandt mange kristne i Markus’ dage. De havde ingen forståelse for, at det kristne liv er et lidelsens liv. De ville komme til at lære det på den barske måde senere, da Jesus blev arresteret, tortureret og korsfæstet. Lidelse er den kalk, Jesus drak. Hans trofaste disciple vil også drikke af samme kalk. At følge Jesus Kristus trofast indebærer lidelse. Jesus siger, at hans disciple skal tage deres kors op hver dag og følge ham. Og han er på vej op til Golgata. Den, der nægter at følge ham på lidelsens vej, dvs. at holde fast ved sin egen forestilling om frelse vil miste den, det igen vil sige, at han vil ikke nå livets mål, enhed med Gud i himlen i al evighed.

Evangeliet slutter med Jesus, der siger, at han er kommet ikke for blive tjent, men for at tjene. Vi skal se os selv som menneskehedens tjenere. Jesus har befalet os til at gå ud i hele verden og gøre alle folkeslagene til hans disciple. Denne opgave indebærer mange lidelser.

Vi er den lidende og opstandne Jesu Kristi synlige legeme i verden. Kristus har ikke taget vor lidelse væk. Han gav den et helt andet indhold. Vor lidelse forenet med Kristi lidelse er altid frelsende, forløsende, helbredende, befriende og livgivende. Den har mening i ham, der er Guds salvede, vor Frelser og Herre og Gud. Vi stoler på ham i et og alt, og lider med ham til vor og andres omvendelse og frelse.

Jesus kalder de to zebadæussønner, Jakob og Johannes, ved Genesaretsøen. Maleri af Mamarco Basaiti, Venedig, (1470-1530).

Søndagens evangelium - Zebedæussønnernes ønske

Så kom Jakob og Johannes, Zebedæus’ sønner, hen til Jesus og sagde til ham: ”Mester, der er noget, vi vil bede dig om at gøre for os”. Han spurgte dem: ”Hvad er det, I vil have, at jeg skal gøre for jer?” De sagde til ham: ”Lov os, at vi må få sæde i din herlighed, den ene ved din højre, den anden ved din venstre hånd”. Jesus sagde til dem: ”I ved ikke, hvad I beder om. Kan I drikke det bæger, jeg drikker, eller døbes med den dåb, jeg døbes med?” ”Ja, det kan vi”, svarede de. Jesus sagde til dem: ”Det bæger, jeg drikker, skal I drikke, og den dåb, jeg døbes med, skal I døbes med; men sædet ved min højre og ved min venstre hånd står det ikke til mig at give nogen; det gives til dem, som det er bestemt for”.

Engang var der mange søsterordener i Danmark. De grundlagde skoler, hospita-ler, børnehjem, børnehaver, feriekolonier og alderdomshjem og hjalp familier i små kår, mens velfærdssamfundet endnu var i sin vorden.

I begyndelsen græd jeg

Minder fra Sankt Hedvig Søstrenes børnehjem i Haderslev og på Amager og fra Montfortanernes kostskole i Roskilde.

Tekst: Leif Stani Leszcynski

BARNELIV Min mor var nødsaget til at flytte ud af lejligheden i Nørregade 25, 1. i Haderslev. Den var en funktionærbolig og tilhørte forsikringselskabet Dannevirke, som min far Stanislaw havde arbejdet for. En uge efter han var omkommet ved en trafikulykke, sagde min mor en dag, at hun skulle tegne en forsikring hos søstrene. Men det var snyd. Hun fulgte mig hen til Sct. Hedvig Søstrenes Børnehjem på Aastrupvej 65, og så blev jeg afleveret der i 1957. Der var syv Hedvig Søstre på børnehjemmet på Aastrupvej – blandt andet søster Christina og søster Barbara, som jeg blev meget glad for. Hos søstrene var vi både drenge og piger. Jeg blev lidt bange for en søster, der bød os velkommen.

I begyndelsen græd jeg. Men så gik jeg på opdagelse sammen med nogle andre børn i søstrenes have. Der var et kalkunhold, og når hannen pustede sig op, gjorde den os forskrækket. Der var også en grotte med en jomfru Maria statue, blomsterbede og køkkenhave. Søster Barbara og jeg blev gode venner. Hun blev min trygge havn under opholdet. Et par måneder efter kom jeg hjem – vores mor havde fået en ny lejlighed på Hjortebrovej i Haderslev. Mor havde en trikotageforretning, men gik konkurs i september 1959.

Vi boede fire måneder hos min moster Gerda Cimarosti i Esbjerg. Så fik mor job i København. Men hun kunne kun få et lille værelse at bo i. Jeg kom på det børnehjem, Sankt Hedvig Søstrene havde oprettet i 1930 for vanskeligt stillede børn i en villa på Sundbyvestervej 37. Villaen var i sin tid blevet købt af lensgreve Schaffalitzky de Muckadell. Søstrenes mission var at opdrage børn, især forældreløse og faderløse børn. Jeg var et halvt år på børnehjemmet i Sundby. Om sommeren spiste vi ude i gården under et halvtag. Søstrene lavede

varm mad med kompot lavet af rabarber fra køkkenhaven. En del risen- og maizenagrød med KB-hvidtøl til og supper. Jeg husker især deres zupa – varm mælkesuppe. Om fredagen fik vi fisk. Jeg husker, vi altid fik et krus varm mælk, før vi tog til messe.

Bag ved havehuset i haven legede vi 'Tornrose var et vakkert barn', så var det helt legalt at kysse en pige. Søster Barbara, som kendte mig fra børnehjemmet i Haderslev, var altid sød overfor mig. Vi var ude på en fodboldbane i nærheden og samle svampe. Når vi havde fødselsdag, fik vi en skål, som indeholdt frugt, slik og Jesus- og helgenbilleder. Når vi fik vasket hår, blev det skyllet i eddike af Elisabeth. Husker jeg legede med Peter, hvis far var kineser. Med Tom og Mieczyslaw spillede jeg fodbold. Først i december kom Sct. Nikolaj med bispehue på og delte gaver ud til os. Lidt før jul blev vi børn afhentet af nogen fra Det franske Institut i flotte biler – og kørt ud til julehalløj med fiskedam m.m. Jeg gik på Sct. Annæ skole på Hans Bogbinders Allé. Min sidekammerat i skolen var ungarer, og hed Laszlo. Jeg husker, vi havde pater Jacob Adams til religion.

Første kommunion med stor festivitas

Da jeg fik min første kommunion i Sct. Annæ kirke, blev der stor festivitas bagefter på børnehjemmet. Der var glæde, sang og god mad. Jeg blev fotograferet i mit pæne tøj og med kommunionslys i hånden på bagtrappen ud til legepladsen og haven. I alle årene havde børnehjemmet med sine 25 pladser så godt som altid været fuldt optaget; men søstrene blev på grund af mangel på arbejdskraft desværre nødt til at opgive deres gerning. Hjemmet blev børnehave under anden ledelse.

I 1924 havde Sct. Josef Skole i Roskilde

Banjoduoen Jan og Kjeld var barnestjerner i 50'erne. Leif oplevede dem i Folkeparken i Roskilde. Foto: Wikipedia.

startet en kostskole for fortrinsvis polske børn. Jeg var elev dér fra januar til maj 1960. Måltider fortærede vi på det nærliggende Sct. Maria Hospital.

Min tid på den katolske kostskole i Roskilde virkede stabiliserende. Min storesøster Birgit boede hos Sct. Josef skoles pedel og hans kone, indtil vores mor fik et større værelse i København, hun og mor kunne bo i. Jeg var trods savnet af min mor i hverdagen rimelig glad for kostskolelivet. I juni 1960 hjalp Katolsk Menighedspleje os til en etværelses lejlighed med kammer i en baggård i København V.

Fra kostskolen husker jeg pater Gillissen og bror Alfred. Alfred var ret ferm til at give os en endefuld, når vi var uvrerne. Jeg husker, vi var i Folkeparken i Roskilde engang og hørte duo'en Jan og Kjeld, to brødre som spillede banjo. Kjeld spillede med venstre hånd og Jan med højre hånd. Sct. Maria Hospital lå over for kostskolen og Sct. Laurentii ved siden af. Jeg var også ministrant til messen i kirken. Det sværeste var at huske alle de latinske svar til præstens bønner. Visdommens søstre grundlagde Sct. Josefs Skole, og underviste. Andre gæve søstre oprettede Sct. Maria hospital og en børnehave og lavede mad til os kostskoleelever. En del af den katolske præstegård var kostskole for drenge.

Sankt Hedvig Søstrenes børnehjem i Haderslev. Postkort, poststemplet 1932, men antageligvis af ældre dato. Katolsk historisk Arkiv.

Leif efter sin første, hellige kommunion. Privatfoto.

Polske børneinstitutioner og kulturarbejde i Danmark

Fra 1917 og de følgende årtier var der blevet oprettet flere polske børneinstitutioner i Danmark. Sct. Hedvig Søstrene fra Breslau/Wrocław oprettede 1906 et børnehjem i Odense. To mere kom til i 1921 i Haderslev og 1923 i Slagelse. I 1930 oprettede de et børnepensionat i København. I Aalborg oprettede nonner i 1917 et polsk børnehjem, Sct. Antonius. Søster Ursula Ledóchowska kom i 1917 til Aalborg, hvor hun oprettede en pension for unge polske piger – hvilket betød indtægter – og en skole for nødlidende polske børn, som havde brug for pengene. Hun oprettede også en sprogskole. Sct. Elisabeth søstrene i Næstved havde børnehjem for polske børn.

I 1924 startede Sct. Josefs Skole i Roskilde en kostskole for fortrinsvis polske børn. I 1912 oprettede pater Szymański en polsk forening, og et polsk bibliotek i Sct. Ansgars sogn i København. Det eksisterede kun til 1914. De første varige polske foreninger blev oprettet i Nakskov og i Nykøbing F i 1925 og i 1930 fremkom Foreningen af polakker i Danmark. Dens formål var at bevare den polske kultur, det polske sprog og de polske traditioner på dansk jord ved at mindes de nationale rødder og det kulturelle ophav. På Lolland-Falster indrettede foreningen sig i Dom Polski huse i Maribo, Nykøbing og Nakskov, hvor der blev holdt polske fester og møder og diskuteret polsk litteratur. Ved siden af de katolske skoler kom der også verdslige, polske skoler nogle dage om ugen. De blev drevet af de polske foreninger med støtte fra Warszawa, som udsendte lærerne. Polske spejdere i Aalborg, og andre byer. Min far Stanislaw – hans brødre Józef og Ignatius – kom i den polske forening i Sønderborg. 1956 kom min far og hans ven, Barasiński i den polske forening i Haderslev. Min farbror, Ignatius gik årtier senere til polsk undervisning hos den polske præst Grzelak i Næstved.

Hun var historiker med stort H

Harriet Merete Hansen in memoriam.

DØDSFALD Harriet Merete Hansen er død 69 år gammel. Hun voksede op med mange søskende i et akademikerhjem i Odense, hvor faderen var overlæge på Odense Universitetshospital og moderen lektor på Odense Katedralskole. Selv var hun cand. mag. i fransk og historie fra Odense Universitet og havde livet igennem stor kærlighed til fransk sprog og kultur. I katolsk sammenhæng huskes Harriet Hansen for den store rolle, hun spillede i forbindelse med udgivelsen af skrifter om og af Niels Steensen. Steensen-forskeren Gustav Scherz døde pludseligt i 1971 og efterlod sig et ufærdigt manuskript til en Steensen-biografi. Arbejdet med udgivelsen af hans efterladte papirer om Steensen kom til at strække sig over flere etaper. En komité under ledelse af K.F. Meldahl skulle tage stilling til, om en udgivelse var mulig. Først tog arkivar Jørgen Nybo Rasmussen sig af det meget omfattende arbejde med at ordne de efterladte papirer, og derefter blev der dannet endnu en komité, som skulle skaffe penge til en udgivelse. Men før de efterladte papirer kunne udgives, skulle de samles til et trykkeklart manuskript. De skulle revideres,

suppleres og ajourføres. Det blev Harriet Merete Hansens opgave at gøre dette. Det lykkedes komitéen at skaffe midler til at ansætte hende i 16 måneder. I 1987 kom så med Harriet Hansen som redaktør Dansk Sprog- og Litteraturselskabs store udgivelse af samtlige kendte breve til og fra Steensen (1638-1686) fra hans studieår i Holland frem til hans dødsleje i Schwerin. Året efter kom den store Steensen-biografi af Gustav Scherz på Benno-Verlag i Tyskland med Harriet Hansen som redaktør. I anledning af udgivelserne var hun i audiens hos pave Johannes Paul II.

Efter ti år som museumsinspektør på Middelfart Museum blev Harriet Hansen i 2002 ansat som ledende inspektør samme sted. Her forestod hun bl.a. ledelsen af det byhistoriske arkiv og udgav flere bøger om lokalhistoriske emner. Hun var en både flittig og energisk leder og blev nomineret til årets fynbo.

Harriet Hansen kæmpede i mange år med en alvorlig leukæmi; men det lykkedes hende at komme tilbage på jobbet efter en kemokur. Så vendte kræften tilbage, og det var et hårdt slag for hende, at hun mistede sit

job pga. for mange sygedage. Men hun kom sig efter en knoglemarvstransplantation fra sin søster, og det lykkedes hende i 2016 at få et nyt job som museumsleder af Giveegnens museum, hvor hun blev besøgsleder på El-museet. Her var hun godt to år, inden hun gik på pension og flyttede til Galten ved Silkeborg for at være tæt på sin søn og to børnebørn. Hun fik et par gode år her, før sygdommen vendte tilbage og kostede hende livet. Hun havde talt meget med

præsten om sin død og var fuldstændig afklaret.

I museumsverdenen, men også i Den katolske Kirke i Danmark huskes hun for sit store engagement i sit fag.

”Harriet var det mest engagerede menneske jeg har kendt og slog et stort slag for lokalhistorien. Hun var historiker med stort H og brændte for sit fag”, siger Ellen Warring, hendes mangeårige kollega på Middelfart Museum, LR

Harriet Merete Hansen. Privatfoto.

En pilgrimstur i den hellige Ursula Ledóchowskas fodspor

Tekst: Renata Szwebs, SAK

FORBILLEDE Den 23. august ankom en polsk pilgrimsgruppe til Aalborg, der rejste igennem Sverige, Norge og Danmark i den hellige Ursula Ledóchowskas og den hellige Olafs fodspor.

Den alsidige og usædvanlige nonne var og er stadig et forbillede for mange mennesker. Derfor blev der blandt andet dannet en Forening for Den hellige Ursulas venner i Pniewy, Polen, en by, hvor der findes et kloster af Ursulindernes ordensamfund, USJK.

Pilgrimsgruppen bestod hovedsagelig af medlemmer fra Foreningen i Pniewy, samt to nonner fra Ursulindernes orden: Søster Ewa Durlak USJK og Malgorzata Krupecka USJK samt præsten Wojciech Miszewski, der var en åndelig vejleder under deres pilgrimstur. Gruppen ville besøge alle de steder i Skandinavien, der var forbundet med hendes virke. I Sverige besøgte de Stockholm, Södertälje og Djursholm, i Norge besøgte de Oslo og i Danmark besøgte de Aalborg, og København. Det norske besøg var forbundet med den hellige Olaf, som er beskyttelseshelgen for Ursulindernes kloster i Pniewy.

Den hellige Ursula, også kaldet den smilende apostel, var en unik person. En grevinde, der ville ofre sit liv til Gud, andre mennesker og hendes fædreland, Polen. Den hellige Ursula var både stærk, besluttsom, handlekraftig og samtidig var hun en varm og empatisk kvinde. En alsidigt nonne, der kunne tale både med paven, magtaverer samt med fattige mennesker. Der var

mange mennesker, der havde omvendt sig i Ursulas nærvær.

Søster Ursula (oprindeligt døbt Julia) blev født i 1865 i Østrig, og 18 år senere flyttede familien til Polen. Som 21-årig indtrådte Julia i den katolske Ursulindernes nonneorden i Krakow, hvor hun fik et nyt navn, Ursula, og i de næste år arbejdede hun både som pædagog og lærer i en skole i Krakow.

Hendes virke i Skandinavien startede i 1914, hvor Ursula rejste alene til Stockholm fra hendes daværende opholdssted i Sct. Petersborg, hvorfra hun var blevet udvist i forbindelse med udbrud af den 1. verdenskrig, pga. sit østrigske statsborgerskab. Det var i Sverige, hvor søster Ursula startede sit apostolske værk, hun samlede katolske damer til retræte og religiøse samtaler, og hun startede at udgive ”Solglimet” – det første katolske tidsskrift i Sverige. Hun åbnede også et institut for fremmede sprog for svenske piger.

Sct. Ursula er den eneste katolske helgen, der direkte kan forbindes til Aalborg. Hendes danske historie startede i august 1917, hvor hun efter opfordring af p. Sassen fra Kamillianerorden ankom til Aalborg for at hjælpe de hjemløse polske børn. Søster Ursula købte et hus, som blev omdannet til Sct. Antonius børnehjem. I dette hus samlede polakkerne også til at fejre de polske juletraditioner eller til møder og foredrag. Et år efter oprettede søster Ursula også en husholdnings- og sprogskole i villa ”Skrænten”. På den måde sikrede hun sig indtægter

til at drive det polske børnehjem. Der var to adresser i byen, som pilgrimsgruppen besøgte: Annabergvej, hvor Sct. Antonius børnehjem og Skrænten lå, samt Sct. Mariæ Kirke, Kamillianernes ordenskirke, hvor pilgrimsgruppen fejrede en gudstjeneste. Opholdet i Aalborg er meget vigtigt i Ursulas liv, da det er her, hvor hendes beslutning om at danne en ny Ursulindernes orden (De grå søstre) blev formet. Derfor var gruppen meget glad for at kunne fornemme stemningen i byen og se de oprindelige steder af hendes virke.

I 1920 bliver den nye Ursulas orden, Ursulindernes ordensamfund, USJK – De grå søstre, etableret med en mission, der fokuserede på en kristen opdragelse af børn, pædagogik og uddannelse. Selve søster Ursula siger ofte ”at være en apostel betyder at man brænder med et ønske om at føre andre til Gud”. I august 1920 vender Ursula

tilbage til Pniewy sammen med 40 andre nonnesøstre og en gruppe af polske forældreløse børn, hvor et norsk konsul, Stolt Nielsen, købte en ejendom til dem. Søsteren vælger den hellige Olaf som beskytter for deres første ordenshus i Pniewy. Søster Ursula er meget aktiv i sit pædagogiske arbejde, idet hun åbner mange skoler og børnehaver i Polen, Frankrig og Italien. De grå søstre fik i 1932 en mission i Rom, hvor de skulle hjælpe de fattige folk. Søster Ursula begynder sammen med hendes medsøstre at bo og arbejde i de fattigste områder i Rom, i Prima Valle og via Boccea.

Den 29. maj 1939 døde søster Ursula i Rom, og hendes ufordærvede krop blev transporteret til ordenes kapel i Pniewy. Søster Ursula blev saligkåret i 1983, og i 2003 blev hun helgenkåret af pave Johannes Paul II. I dag er der ca. 8.000 grå søstre i 100 klostre i 14 lande.

Den polske pilgrimsgruppe foran det tidligere Sankt Antonius Børnehjem i Aalborg. Privatfoto.

Dansk munk og præst i Italien: Som kirke har vi brug for at finde nye måder at være fællesskab på

Christoffer Andresen lever i Italien som præst og munk i en bevægelse, der både rummer brødre og søstre og har lægfolk tæt knyttet til sig. Han mener, at kirken har brug for at finde nye måder at være fællesskab på, hvor man kan organisere sig anderledes end i de traditionelle ordener, men også lade sig inspirere af dem.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

BEVÆGELSER ”Jeg kom lidt sent hjem fra begravelsen og skulle lige nå at spise frokost. Men nu er jeg her,” siger Christoffer Andresen, da jeg møder ham uden for den lille kirke i bakkedragene bag den italienske havneby Genova. Kirken er fra 1300-tallet og er den ældste valfartskirke i Genovaområdet; men der kommer sjældent pilgrimme hertil, for kirken er som regel lukket uden for messetiderne, forklarer Christoffer Andresen mig. Han er klædt i grå skjorte og blå bukser, og kun trækorsset, der hænger i en lædersnor om hans hals afslører umiddelbart, at han både er præsteviet og er munk – eller rettelig broder i *Movimento Contemplativo Missionari P. de Foucauld*, en kontemplativ-missionarisk, katolsk bevægelse, der blev grundlagt af præsten Andreas Gasparino (1923-2010) i Cuneo i Piemonte-regionen nær grænsen til Frankrig.

Gasparino arbejdede blandt gadebørn og forældreløse og etablerede et børnehjem i Cuneo.

Hans arbejde tiltrak søstre, og omkring Gasparino voksede en bevægelse frem, som arbejdede med mission blandt fattige i Italien, Brasilien, Madagaskar, Albanien, Korea og Kenya.

Arbejdet har fra 1960'erne og frem været inspireret af den franske munk Charles de Foucauld (1858-1916) og hans liv blandt og venskab med fattige i Marokko. *Movimento Contemplativo Missionari P. de Foucauld* er en ganske lille bevægelse; den har omkring 15 brødre og 120 søstre, men til gengæld er der en stor gruppe lægfolk tilknyttet. Og det var netop kombinationen af brødre og søstre og den tætte kontakt med lægfolket, der tiltrak Christoffer Andresen

og var medvirkende til, at han i 2009 valgte at indtræde.

Fællesskab mellem gudviede og lægfolk

”Vi er ikke en orden, men en bevægelse, og vi lever ikke et klassisk klosterliv. Brødrene og søstrene har afgivet løfter om at leve i fattigdom, lydighed og cølibat og i kærlighed til de fattige, og på den måde lever i et traditionelt gudviet liv. Men forskellen er, at vi er brødre og søstre i samme bevægelse og desuden lever i tæt fællesskab med familier og andre lægfolk,” forklarer broder Christoffer.

Siden han indtrådte i bevægelsen, har han det meste af tiden boet i bevægelsens hovedkvarter i Cuneo, hvor der typisk bor 40-50 personer, og hvor der er gæstehus og retrætecenter. Her har han blandt andet været med til at undervise medlemmer af bevægelsen og lave kurser og længerevarende forløb for lægfolk. Desuden har han arbejdet i det herberg for hjemløse, som bevægelsen driver i Cuneo. Der bor mange migranter fra Afrika, der har levet i årevis på gaden, mens de arbejdede for en ussel timeløn som frugtplukkere eller i byggebranchen og sendte alle pengene hjem til familien.

Også i Genova har bevægelsen et herberg, hvor broder Christoffer har arbejdet de seneste år, dog afbrudt af corona-nedlukningen.

For to år siden flyttede han og to medbrødre efter eget ønske fra det store center i Cuneo til Genova for at etablere et nyt lille fratermitet. Søstrene og brødrene i bevægelsen lever normalt i små grupper på tre til fem personer og er aktive blandt almindelige mennesker, oftest de allerfattigste og mest udsatte i samfundet. For et års tid siden flyttede de tre brødre op til den lille landsby i bjergene bag Genova – tæt på et større socialt boligbyggeri – og her er de nu ved at finde sig til rette i en lejlighed, som er bygget sammen med den gamle valfartskirke. I kirken er der fortsat en ældre sognepræst, og broder Christoffer og hans medbrødre har ikke som sådan råderet over kirken eller en officiel rolle i sognet. Der er dog udsigt til, at det lille fratermitet får overdraget kirken inden længe, og Christoffer og hans medbrødre håber, at de med tiden kan skabe et levende fællesskab omkring sig, hvor lægfolk spiller en afgørende rolle.

Et levende og bedende fællesskab

”Vi kunne godt tænke os, at vores fratermitet bliver et sted, hvor folk kan komme forbi, man kan mødes, de kan deltage i bønner, man kan samtale. Et sted med en ’kontemplativ-fællesskabsstemning’, som man kan deltage i. Vi tror på, at det at være

Fællesskabet arrangerer hvert år familieejr med mange aktiviteter for både børn og voksne.

et levende og bedende fællesskab i sig selv er en måde at fortælle om evangeliet på, og i vores spiritualitet ligger en overbevisning om, at der i bønner og i stilheden ligger en spire til tro,” fortæller broder Christoffer.

Han har dog aldrig følt sig kaldet til klosterlivet.

”Jeg har gode venner, der er cisterciensermunke og lever i et kloster nær Cuneo, hvor jeg besøgt dem nogle gange, og jeg finder også klosterlivet dybt fascinerende. Men for mig har det altid været mere tiltrækkende at leve ude blandt mennesker. Der ligger også et håb i det og en tro på, at vores gudviede liv på den måde kan være mere vedkommende for de mennesker, der lever et sekulært liv,” siger han.

”Vi, der lever et gudviet liv, er jo i dåben forbundet med alle andre døbte, og jeg synes, at der ligger noget smukt i forskelligheden i kirkens liv. Der er ikke et liv eller en livsform, der kan udtømme dåben helt, og derfor har vi brug for hinanden i kirken for at forstå, hvad dåben er, og hvor rigt et liv, der vokser ud af dåben. Vi hænger sammen som Guds folk, og det er vigtigt for mig, at vores gudviede liv er et liv, som andre kan træde ind og deltage i,” siger han.

Som ung rejste han til Italien for at lære italiensk, og da han søgte efter et sted at arbejde frivilligt, blev han introduceret til et kristent fællesskab, som et par familier var ved at indrette i et forladt kapucinerkloster i Villafranca Piemonte lidt syd for Torino. Der havde de brug for frivillige, der ville deltage i renoveringen af stedet, ordne haven, tage sig af dyrene og hjælpe med andre praktiske ting. Christoffer Andresen flyttede ind og blev boende i et år sammen med tre andre frivillige. Siden vendte han tilbage og boede der i fem år, mens han læste teologi på universitetet i Torino.

”Det var lidt som et kristent kollektiv, og det fascinerede mig. Der blev holdt morgen- og aftenandagt og bibelaftener, og der kom indimellem en præst og holdt messe. Troen fyldte i hverdagen på en måde, jeg aldrig havde oplevet før. Det var en levende kristendom, en livsform, man kunne deltage i med bøn, arbejde og samtaler,” siger Christoffer Andresen.

Fællesskabet udviklede sig imidlertid med årene i en uheldig retning, fordi der opstod konflikter mellem de to familier, der havde grundlagt stedet, og især en af stifterne udviklede en autoritær ledelsesstil, hvor han ikke lod de yngre i fællesskabet få medindflydelse.

”Der var også nogle plejebørn, som fællesskabet havde fået ansvar for via socialvæsenet, og der opstod uenighed om, hvordan den opgave skulle løses. Det blev afgørende for flere af os, fordi det ikke bare

handlede om os selv, men om at tage vare på nogle mennesker, som vi havde ansvar for,” fortæller Christoffer Andresen.

Inden for et års tid var de fire medlemmer af fællesskabet, der valgte at forlade stedet, og et års tid senere lukkede det.

Christoffer Andresen flyttede herefter for sig selv og boede tre år alene i en lejlighed i Cuneo, mens han arbejdede som gymnasielærer. Men ønsket om fællesskab og om at leve et gudviet liv voksede i ham, og han besluttede så i 2009 at indtræde i *Movimento Contemplativo Missionari P. de Foucauld*.

”Det tiltalte mig, at der i bevægelsen er en tilstedeværelse af både søstre og familier – at der er et bredere spektrum, så man ikke bare er en gruppe mænd, der lever isoleret fra andre. Jeg ville gerne have et liv, hvor man også kan have dybe åndelige forhold til kvinder og til lægfolk. Jeg synes, at der er noget lovende ved den form, fordi det bliver meget konkret, at man lever sit gudviede liv for andre end én selv,” siger han.

”Selvfølgelig er der forskel på det gudviede liv og lægfolkenes liv; men der er også en sammenhæng og et fællesskab, som jeg godt kan lide, at vi lægger mere vægt på end forskellighederne og adskillelsen.”

Christoffer Andresen tør ikke spå om, hvor længe bevægelsen vil eksistere, og hvordan den vil udvikle sig.

”Vi er stadig i en overgangsperiode fra den første tid, hvor vores stifter levede, til en tid, hvor vi skal finde ud af, om der er basis for at blive en institution og noget mere vedvarende i kirken. Det er en proces, og der er stadig nogle åbne spørgsmål.”

Kirken har brug for nye fællesskaber

Han er dog ikke i tvivl om, at kirken har brug for nye måder at danne fællesskaber på, hvor man både kan lade sig inspirere af tankerne fra Andet Vatikankoncil og af det mere traditionelle kloster- og ordensliv.

”Vi har brug for at finde ud af som kirke, hvad det vil sige at være fællesskab. Der har været en form for søgen efter fællesskaber, både i og uden for kirken, som for eksempel i 1970'erne kom til udtryk i kollektiver og kibbutzbevægelsen, og også i den kristne verden har der været eksperimenteret med nye former for fællesskaber, hvor familier gerne vil bo sammen og dele hverdag og tro. Man ønsker ikke, at kirken blot skal være et sted, man går ned om søndagen og så går hjem igen bagefter uden at være en del af et fællesskab,” siger han.

”Det er på mange måder godt med denne søgen efter fællesskab, men vi har også set, at der i nogle af de nyere bevægelser har været en skrøbelighed, som har vist sig i sager om magtmis-

Fortsættes side 10 ►

Broder Christoffer i fællesskabets lille kapel.

Ordensdragten er vores visitkort

Hvordan giver vi troen videre i familierne og hvordan får vi nye ordenskald? Katolsk Orientering taler med Maria Immaculata Søstre efter deres første 50 år i Danmark.

Tekst: Lisbeth Rütz

ORDENSLIV Tag et stykke mere siger sr. Dorota og rækker mig fadet med den hjemmebagte kringle. Jeg sidder i Maria Immaculata Søstrenes hyggelige dagligstue på Amager sammen med kommunitetet. Alle på den stille villavej kender søstre i de blå ordensdragter med det store brystkors. For 50 år siden til Krist Konges Fest kom de første fire søstre til Danmark. Det var sr. Konstantyna, sr. Leopoldyna, sr. Wincencja og sr. Januaria. De kan ses i en meget ung udgave på billedet af det første kommunitet i København.

To af dem – sr. Januaria og sr. Leopoldyna – er her endnu. Maria Immaculata Søstre kom til Danmark efter at være blevet inviteret herop af p. Jan Szymaszek og p. Jozef Grochot CSsR. De kom for at arbejde på Sankt Annæ Plejehjem, som redemptoristerne havde grundlagt. Sankt Hedvigs Søstre, som havde arbejdet der før, havde nu forladt Sankt Annæ Hjem på grund af mangel på arbejdskraft. På dette tidspunkt var Sankt Annæ Hjem, hvor søstre skulle bo og arbejde, under renovering. Derfor benyttede Maria Immaculata Søstre sig af Sankt Elisabeth Søstrenes store gæstfrihed. De inviterede søstre til at bo hos sig, indtil renoveringen var afsluttet.

Mens søstre var gæster hos Elisabeth Søstre, lærte de dansk sprog og samtidig hjalp de med sognets arbejde fx katekese, sakristiarbejde og køkkenet.

Da renoveringen var afsluttet, blev Sankt Annæ Hjem åbnet på ny i 1972, og søstre begyndte at arbejde der. En måned efter flyttede søstre ind i den villa, der tilhørte plejehjemmet, og her blev de boende. Efter et års ophold i Danmark, begyndte søstre deres uddannelsesprogram i Danmark. Sr. Leopoldyna og sr. Wincencja blev sygehjælpere og sr. Januaria kontorassistent. I 1972 kom sr. Tymotea til Danmark og overtog arbejdet i køkkenet hos præsterne.

I 1973 kom to nye søstre – sr. Michaela

og sr. Celestyna – til Danmark. Den første oktober 1973 blev der åbnet et nyt hus i Odense, hvor sr. Celestyna begyndte sit arbejde i køkkenet hos Redemptoristerne. Sr. Konstantyna blev flyttet fra København og overtog katekese for de polske børn og sakristiet i Sct. Albani Kirke.

I 1975 kom to nye søstre: sr. Tarsylla, organist i Sankt Annæ og sr. Anna, der var uddannet sygeplejerske i Polen. Sr. Tarsylla begyndte straks at spille orgel til både de polske og de danske messer. Efter at hun havde lært sproget, blev sr. Anna sendt på sygeplejerskole og fik autorisation som sygeplejerske i Danmark. Så begyndte hun at arbejde på Sankt Annæ Plejehjem. Samme år kom sr. Teresa til København. Efter at have afsluttet et danskursus tog hun til Odense for at arbejde på Sct. Albani Skole.

Søstre i København købte en villa i nærheden af Sankt Annæ Hjemmet og flyttede i 1977 til det nye hjem, hvor de nu bor. I 1980 kom sr. Gizela til Odense. Hun overtog katekese for de polske børn og sakristanarbejdet fra sr. Konstantyna, som rejste tilbage til Polen.

Fra 70'ernes Polen til velfærdsdanmark

Meget var anderledes dengang i 70'erne, da søstre kom til Danmark. Det var jo i kommunismens tid, grænserne var lukkede og der var ikke så meget kontakt mellem Danmark og Polen. Siden har meget ændret sig. Nu bruger søstre Skype og WhatsApp til at kommunikere med familie og venner i Polen, og de er hjemme hvert år.

Savnede I ikke Polen?

Nej egentlig ikke. Vi skulle vænne os til et nyt land, og lære dansk; Og så havde vi jo vores fælles program. Der var hele tiden nok at gøre, så der var ikke så meget tid til at savne, siger sr. Anna.

Årene er gået, og søstre er blevet ældre; men de har stadig arbejdsopgaver alle sammen – hjemme eller i sognet. Søstre fungerer som team og har forskellige opgaver hjemme og i sognearbejdet. Sr. Leopoldyna og sr. Januaria er nu pensionerede efter i mange år at have arbejdet på Sankt Annæ Hjem og på Absalons Hus, hvor sr. Anna stadig kommer nogle timer om ugen. Sr. Tymotea arbejder stadig som kok for præsterne, sr. Tarsylla spiller på orgel og dirigerer det danske og det polske kor ved kirken. Sr. Teresa fra det nu nedlagte kommunitet i Odense er kommet tilbage efter 37 års arbejde på Sct. Albani Skole og er aktiv i kirkens børne- og ungdomsarbejde sammen med sr. Dorota. Sr. Gizela er blandt andet sakristan. Hun kom tilbage til Danmark for nogle år siden efter at have arbejdet i 17 år i Odense.

Hver dag samles søstre til rekreation, som er en pause, hvor fællesskabet plejes. Her går snakken livligt om alt fra familien, corona, politik og til hvem, der er det bedste fodboldhold. Posten som forstanderinde går på skift i kommunitetet. For tiden har sr. Dorota lederansvaret. Hun ser det som en vigtig opgave, at søstre støtter hinanden

De otte søstre i Maria Immaculata Søstrenes kommunitet ved Sankt Annæ Kirke. Forrest sr. Dorota. I midten fra venstre til højre: sr. Teresa, sr. Januaria og sr. Leopoldyna. Bagest fra venstre mod højre: sr. Tymothea, sr. Gizela, sr. Tarsylla og sr. Anna.

og viser omsorg for hinanden.

Hvad gør I, hvis I bliver sure på hinanden?

Så siger vi undskyld og kommer videre, smiler sr. Teresa.

Polsk aristokrat og ordensgrundlægger

Maria Immaculata Søstrenes kongregation blev grundlagt tilbage i 1850'erne af den polske aristokrat Edmund Bojanowski. Tiden var en blomstringstid for de mange nye, apostoliske ordener, der kom som et svar på nøden og de store sociale problemer, industrialiseringen bragte med sig. Ude på landet i Polen var der mange forhutlede familier med forsømte børn, og Bojanowski så det som sin opgave at kæmpe mod tidens store sociale og åndelige nød. Unge piger begyndte at slutte sig til den nye kongregation, der åbnede børnehaver for landbefolkningen, og Bojanowski udviklede et pædagogisk program, der skulle sørge for en alsidig udvikling af børnene – både åndeligt og fysisk. I år er der gået 150 år siden, Bojanowski døde den 7. august 1871, og søstre mindes ham særligt den 7. i hver måned. Også i helt bogstavelig forstand er de tæt på ham, for de har en relikvie af ham i deres lille huskapel.

Der er langt fra 1850'ernes Polen til dagens velfærdsdanmark; men der er stadig brug for søstrenes karisma. ”Vi bliver tit bedt om at komme på besøg hos syge og

gamle, og vi bringer også ofte den hellige kommunion ud”, siger sr. Teresa. Sr. Anna mærker det også, når hun kommer på sin gamle arbejdsplads, plejehjemmet Absalons Hus. Her mødes hun tit med gamle, der har brug for en god snak og behov for at vende deres tanker om livets afslutning med andre. De beder tit om forbøn og vil måske også gerne have en rosenkrans.

Ordensdragten betyder meget for søstre, selv om den kan virke fremmedartet på moderne danskere. ”Den er vores visitkort. Folk kan se med det samme, hvad vi står for, og så møder vi dem der, hvor de er. Tit skaber den en kontakt til folk og får dem til at åbne sig om religiøse ting. Folk spørger os for eksempel, om vi vil bede for dem eller velsigne dem”, siger sr. Teresa. De otte søstre i kommunitetet bor på en ganske almindelig villavej på Amager. Der er masser af unge familier i kvarteret, og børnene smiler og vinker, når søstre kommer forbi. På mange af vejens beboere har det gjort stort indtryk at se optøget til Kristi Legemsfest, hvor præsten går med monstransen under en baldakin og små børn strøer blomster ud foran processionen. ”Hvornår bliver der en stor fest igen”, blev der spurgt, da man måtte springe processionen over sidste år. Mange har også været betagede af søstrenes flotte julekrybbe.

De otte søstre i det nuværende kommu-

Fortsættes side 10 ►

De første fem søstre kom for 50 år siden til København for at arbejde i den polske sjælesorg.

Tre glade jubilarer. Til venstre sr. Tymothea, der har fejret 60 års jubilæum, i midten sr. Anna med 50 års jubilæum og til højre sr. Tarsylla med 60 års jubilæum.

Søstrenes store dag

Maria Immaculata Søstre takker for 50 år i Danmark.

Tekst og fotos: Lisbeth Rütz

JUBILÆUM Sankt Annæ Kirke var fyldt til sidste plads, da Maria Immaculata Søstre ved den polske messe den 3. oktober fejrede et femdobbel jubelæum. Sr. Anna fejrede 50 års jubilæet for sin profes, mens sr. Tarsylla og sr. Tymotea fejrede 60 års ordensjubelæum. Samtidig fejrede man 50-året for, at søstre kom til Danmark i 1971 og 150-året for ordensgrundlæggeren, den salige Edmund Bojanowskis dødsdag. Koret *Gaude Mater Polonia*, der i dagens anledning havde fået dirigent fra Polen, sang en højtidlig akatist (hymne) til den salige Bojanowskis ære.

Familie og venner fra Polen var mødt op sammen med den store polske menighed, og i dagens festlige anledning koncelebrerede biskop Czeslaw messen sammen med sognepræst Wieslaw Podlach C.ss.R. fra Sankt Annæ Kirke, sognepræst Julian Bodnia C.ss.R. fra Næstved og pastor Andrej

Søstre fornyer deres ordensløfter.

Szczepaniak fra sr. Dorotas hjemby Buk ved Poznan. Søsterkollegaer fra Kærlighedens Missionærer og Sankt Elisabeth Søstre var også mødt op, og der var lykønskningshilsener fra redemptoristernes provincial i Polen.

Biskop Czeslaw takkede i sin prædiken søstre for deres virke i bispedømmet og for deres utrættelige tjeneste gennem 50 år.

Generalforstanderinde Maksymilla Pliszka, der havde taget turen fra Polen til Amager, takkede søstre for deres trofaste tjeneste og for et godt samarbejde med menigheden. Under messen fornyede søstre deres ordensløfter. De tre jubilarer bar sammen med sr. Januarica og sr. Leopoldyna gaver frem, der symbolsk udtrykte delaspækt af deres ordens karisma. Et billede af en trekant med et øje indeni symboliserede den treenige Guds almægtige forsyn.

Et lys med et stort M blev frembåret som symbol på Maria Immaculata. Som hende giver søstre sig selv i kærlighed og tilid til Gud. Messen sluttede med et kraftfuldt *Jubilate Deo omnis terra* – og et muntert postludium stemte sindet til de efterfølgende festligheder i menighedslokalerne. Her var der sørget for høj stemning med en polsk trio, der optrådte med blød popsang, og

En polsk trio underholdt i menighedssalen.

stemningen blev endnu bedre, da den sang- og musikglade sr. Dorota optrådte med et par numre. Masser af børn i t-shirts med billede fra menighedens kunst- og missionsprojekt Ikon Amen sørgede for, at det blev en rigtig familiefest.

Der er virkelig grund til taksigelse. Søstre står bag ved meget af det, der får en menighed til at trives. Deres kommunitet forsøger i livsstil og daglig omgang med andre at afspejle Guds omsorg for mennesker I 50 år har de på deres egen stille måde været i Sankt Annæ Menighed med nærvær og et lyttende øre. Flotte blomsterdekorationer, et velordnet sakristi, en logistik, der ikke kikser og god modtagelse af præstegårdens mange gæster, ja, der er en søsters usynlige hånd bag det meste. Søstre har også

Sr. Anna bærer et lys frem som symbol på Maria Immaculata Søstrenes kaldelse.

hjulpet mange børn ind i Kirkens liv gennem deres katekese, det traditionelle Hellig tre Kongers spil og andre aktiviteter, der styrker samværet og giver kammerater.

Biskop Czeslaw fejrede messen sammen med tre andre præster.

► *Fortsat fra side 9* nitet har alle baggrund i polsk sprog og kultur, og derfor har Polen – også her i Danmark – altid spillet en væsentlig rolle for kommunitetet. Sammen med menigheden har søstre lige fejret saligkåringen af kardinal Stefan Wyszyński, der var en åndelig lederfigur i Polen under hele den kolde krig. De husker særligt da Jaruzelski indførte undtagelsestilstand den 13. december 1981 – en dramatisk tid, der startede en dominoeffekt og til sidst førte til jerntæppets fald.

Ordenskaldet starter i familien

Søstre kommer alle fra familier, hvor man var vant til at bede sammen og gå i kirke om søndagen. De er enige om, at et ordenskald bygges op i familien, når den beder og går til messe sammen. Den er fundamentet.

Lige nu går det tilbage med kald i Polen; men søstre stoler på Gud og håber, der kommer flere nye kolleger.

I år har kommunitetet sammen med menigheden fejret tre søsterjubelæer. Sr. Tymotea og sr. Tarsylla har fejret 60-års jubilæum, mens sr. Anna har fejret 50-års jubilæum.

”Vi gik i kirke hver søndag og talte meget om Gud derhjemme. Han har vist mig vejen, og ganske langsomt kom kaldet til at gå i kloster”, siger sr. Tymotea. Her i Danmark har hun i mange år været kok for præsterne ved Sankt Annæ Kirke. Hun lærte finere madlavning og var på konditorkursus, så gæster fra hele verden har nydt godt af hendes evner som kok. Sr. Tarsylla voksede op i en meget from familie og gik allerede som 14-årig i kloster. Lige siden har musik

og sang fyldt hendes liv.

Sr. Anna siger: ”Vi havde fælles bøn derhjemme og kom tit i kirken. Da min far mistede livet ved en tragisk togulykke, var jeg kun 11 år gammel. Mor stod alene tilbage med otte børn. Men vi knyttede os meget til Gud. Han skulle hjælpe os”, fortæller sr. Anna om sin vej til klosteret.

Troen har været det fundament, søstre har bygget deres liv på; men de ser ikke sig selv som anderledes end andre danskere. ”Hvad enten du er søster eller ej – så er det vigtigste, at du arbejder meget bevidst med, hvordan troen påvirker din daglige tilværelse”, siger sr. Dorota.

Dette år er et rigtigt jubilæumsår, hvor søstre takker Gud for de 50 års tjeneste i København og Odense. Den tid mindes søstre med glæde, selv om det var hårdt i

► *Fortsat fra side 8* brug og krænkelse. Det siger mig, at det er nødvendigt at lave nogle tydeligere strukturer omkring magt og grænser og ansvar. Hvad det angår, tror jeg, at de nye bevægelser og fællesskaber kan lære noget af klosterlivet, hvor man for eksempel altid har været meget bevidst om, at der skal være en klar ansvars- og rollefordeling, og at der skal være klare grænser. Alle har deres eget værelse, og der er en rytme, som man ikke bare ændrer på uden at tale om det. Klausuren skaber også en klar grænse. Jeg tror, at vi kan bruge klosterlivets visdom til at skabe sunde fællesskaber.”

Broder Christoffer Andresen

Født i Trier i Tyskland i 1978 i en dansk familie.

Opvokset i København.

Rejste til Italien som 20-årig i 1998 for at lære italiensk og arbejde frivilligt.

Boede et år i et kristent fællesskab i Villafranca Piemonte nær Torino i 1999.

Begyndte at læse teologi på Københavns Universitet i 2000.

Flyttede i 2001 tilbage til Villafranca Piemonte og fortsatte sine teologistudier på universitetet i Torino.

Konverterede til katolicismen i 2003.

Indtrådte i 2009 i *Movimento Contemplativo Missionari P. de Foucauld*, en katolsk bevægelse bestående af små grupper af

brødre og søstre, der lever et gudviet liv og arbejder blandt fattige.

Aflagde de første løfter i bevægelsen i oktober 2012.

Blev diakonviet i april 2014.

Blev præsteviet i juni 2015.

Aflagde evige løfter i bevægelsen i oktober 2016.

Bor i et lille frateritet med to andre brødre i udkanten af Genova.

Movimento Contemplativo Missionari P. de Foucauld

Katolsk bevægelse, der blev grundlagt i Cuneo i Italien af præsten Andreas Gasparino (1923-2010).

Gasparino arbejdede blandt gadebørn og

forældreløse og etablerede et børnehjem i Cuneo.

Hans arbejde tiltrak søstre (nonner), og omkring Gasparino voksede en bevægelse frem, som arbejdede med mission blandt fattige i Italien, Brasilien, Madagaskar, Albanien, Korea, Kenya, Etiopien og Bangladesh.

Arbejdet har fra 1960'erne været inspireret af den franske munk Charles de Foucauld (1858-1916) og hans liv blandt og venskab med fattige i Marokko.

Movimento Contemplativo Missionari P. de Foucauld har omkring 15 brødre og 120 søstre, som har afgivet løfter om at leve i fattigdom, lydighed og cølibat og i kærlighed til de fattige.

Slaget ved Lepanto

7. oktober 1571

Et af de store militære slag, der bidrog til at redde det kristne Europa.

Tekst: Helge Clausen

BEGIVENHED Historien kan fremvise en lang række militære slag, som har haft afgørende betydning for folkeslags og nationers fremtid. Landegrænser er blevet flyttet, troner styrtet, folkeslag udryddet eller deporteret, store antal soldater og civile har mistet livet eller er blevet lemlæstet, og nye religiøse eller politiske systemer er blevet indført af de sejrende.

I kirkehistorien er der nogle slag, som har haft vidtrækkende konsekvenser for de deltagende parters og de berørte landes kristne kulturer. Sådanne slag er ofte blevet udkæmpet, hvis den kristne tro og kultur blev truet af kættere eller af andre religioner. Her er et udvalg af de mest skelsættende:

- Slaget ved *Den milviske Bro* uden for Rom 28. oktober 312, hvor kejser Konstantin sejrede. Der var ikke tale om en religionskrig, men sejren bevægede Konstantin til at dekretere religionsfrihed i Romerriget.

- Slaget ved *Poitiers* i Midtfrankrig 10. oktober 732, hvor lederen af tre frankiske kongedømmer Karl Martel standsede den muslimske invasion, hvis hær var 3-4 gange større end den kristne.

- Søslaget ved *Lepanto* i det østlige Grækenland 7. oktober 1571, hvor en overtallig osmannisk flåde blev slået af Den hellige Liga.

- Slaget ved *Det hvide Bjerg* ved Prag 8. november 1620, hvor Den protestantiske Union blev slået af Den katolske Liga. Sejren var indledningen til, at Bøhmen igen blev katolsk.

- Efter en fem uger lang belejring af klosteret Jasna Góra i *Częstochowa* sidst i 1655 måtte de ti gange så mange svenskere opgive at indtage klosteret, hvilket var begyndelsen til enden for den svenske invasion af Polen.

- Slaget ved *Wien* 11.-12. september 1683, hvor osmannerne blev slået af en halv så stor hær fra flere katolske lande under ledelse af den polske kong Jan III Sobieski.

Efter sådanne slag har man ofte tillagt Gud eller Jomfru Maria æren for udfaldet og set det som en bønnehørelse.

Forhistorien

Kun 100 år efter Muhammed i 622 begyndte sin muslimske ekspansion for at erobre hele verden til ære for Allah, beherskede hans efterkommere alle lande ved det østlige, sydlige og vestlige Middelhav. Til søs var de muslimske flåder dominerende i flere perioder de næste tusind år. I samme periode formåede det kristne Europa kun nogenlunde at holde stand mod den muslimske trussel, som gang på gang søgte at ekspandere nordpå. Det lykkedes efterhånden for muslimerne at erobre hele Det byzantinske Rige, der led sit endelige nederlag i 1453, da Konstantinopel faldt. Herefter fortsatte ekspansionen op gennem Balkan med det formål at erobre kejserstaden Wien og måske angribe Italien nordfra.

Efter reformationen fik muslimerne den fordel, at Europa ikke længere stod samlet i kampen mod dem. Det protestantiske Nord-europa var ikke interesseret i at kæmpe mod invasionerne; det var jo så langt borte ... En

del af protestanterne, bl.a. de hjemlige, lige-stillede den muslimske ekspansion med den katolske trussel. Den statslige propaganda sagde: *Man skal tage sig i agt, for tyrkerne slår legemet ihjel, paven slår sjælen ihjel.* Luther sympatiserede faktisk med osmanernes invasion af det sydøstlige Europa og udtalte, at deres styre var meget bedre og værdigere end alle kristne fyrsters tilsammen.

Middelhavet var en vigtig magtbase. I århundreder havde kristne og muslimske flådeenheder vogtet på hinanden og lejlighedsvis været i kamp. En del af de muslimske erobringer var foregået ad søvejen, hvor den ene ø efter den anden i det østlige Middelhav faldt i deres hænder. Øen Cypern, som i meget lang tid havde været beboet af kristne og havde været et støttepunkt for korstogene, blev i 1570 angrebet og erobret af 100.000 ottomaner; forsvarerne udgjorde kun 15.000. Republikken Venedig, der i hundrede år havde varetaget styret af øen, blev dermed også angrebet. Denne republik var datidens handelsmæssige supermagt i Sydeuropa.

Besættelsen af Cypern var kun et af de første skridt i en ny plan for Europas erobring. Osmannerne havde i længere tid opbygget en moderne flåde af krigsgalejer, roet af galejsslaver, hvoraf mange var kristne fanger. Fem år tidligere havde en stor os-

mannisk flåde belejret Malta, hvor Malteserordenen havde sit hovedkvarter. Selv om osmannerne var i stort overtal (ca. 40.000 mod ca. 5.000 på Malta), formåede de ikke at erobre øen. Først efter fire måneders belejring kom 8.000 mand til undsætning, og osmannerne, der havde mistet en tredjedel af deres folk, trak sig tilbage. Dette vakte stor opsigt i hele Europa, men osmannerne fortsatte med at opruste til en større offensiv mod Europa. De samlede derfor hele deres flåde og søgte at udrydde de katolske flådeenheder i Middelhavet, så de uhindret kunne angribe og invadere. Dette var baggrunden for søslaget ved Lepanto.

Verdens største søslag

Den 7. oktober 2021 vil den katolske verden kunne fejre 450-års dagen for slaget ved *Lepanto*, som er en havneby ved en bugt i det sydvestlige Grækenland. Dette slag er blevet kaldt verdens største søslag, i det mindste, hvis man opgør antallet af deltagende fartøjer. Jyllandsslaget mellem England og Tyskland i 1916 var dog større, hvis man måler i tonnage.

De politiske ledere i Sydeuropa havde fået efterretninger om den osmanniske plan om at tilintetgøre deres flåder. Pave Pius V tog initiativet til Den hellige Liga, som bl.a. bestod af Kirkestaten, kejserriget Spanien, flere mindre kongeriger, Venedig og andre italienske bystater, samt Malteserordenen. De forenede deres flådestyrker under ledelse af den kun 24-årige Juan af Østrig (1547-1578), en uægte søn af kejser Karl V. Den samlede flåde bestod af ca. 250 skibe med 1.815 kanoner, roet og styret af ca. 40.000 mand. Hertil kom 20.000 soldater. Den osmanniske flåde bestod af ca. 350 fartøjer med 750 kanoner, roet af 37.000 mænd, mest slaver, herunder 12.000 bortførte og

tilfangetagne kristne. Om bord var 13.000 sømænd og 34.000 soldater.

De to flåder fik kontakt med hinanden om morgenen den 7. oktober 1571 ud for Lepanto, hvor de placerede sig i slagorden. På den tid bestod det i, at de to parters skibe linede sig op over for hinanden i to lige rækker. Der var så mange fartøjer, at rækkerne var ca. seks km lange. Da slaget blev indledt, forårsagede den kristne flådes større ildkraft uorden hos modparten. Især den nye skibstype fra Venedig, galeaserne, var vanskelige at entre på grund af de høje skibssider og de tunge kanoner. De chokerede fjenden, da de dannede en spydspids ca. 1 km foran hovedstyrken. På grund af kanonernes ringe rækkevidde var skibene tæt på hinanden, og i mange tilfælde borde man hinandens skibe og kæmpede mand til mand.

Slaget var afgjort i løbet af 4 timer. Ret hurtigt blev det osmanniske flagskib erobret og hele besætningen dræbt, herunder admiral Ali Pasha. De kristne erobrede flere end 100 muslimske galejer, sænkede eller ødelagde mindst 50 og mistede selv 13. Tusindvis af kristne galejsslaver blev befriet. Tabstallene var ca. 25.000 muslimer og 7.500 kristne.

Efter slaget

Denne overvældende sejr blev mødt med stor jubel i de fleste europæiske lande. Der blev foranstaltet takkegudstjenester, -optog og -fester. Pius V tillagde Jomfru Maria æren for sejren i kraft af hendes forbøn. Han udnævnte den 7. oktober til mindedag for *Vor Frue af Sejren*, som 1573 af Gregor XIII blev ombenævnt til *Vor Frue af Rosenkransen*, som endnu fejres. Mindedagen har desuden givet anledning til, at hele oktober måned fejres som rosenkransmåneden, hvilket blev indført af pave Leo XIII i 1891. Kunstnerne var i stor udstrækning med til at ihukomme denne sejr med talrige malerier, musikalske kompositioner, dramatiske fremstillinger og digte.

Det mest kendte maleri af slaget er af den venezianske kunstner Paolo Veronese (1528-1588). Det er en allegorisk fremstilling af slaget forinden, hvor de kristne til venstre velsignes af et himmelsk lys, mens muslimerne til højre må lide under uvejrs-skyer. Foroven anråbes Jomfru Maria af Sankt Peter, Sankt Rochus, Sankt Justina, en hvidklædt kvindeskikkelse, som fremstiller Venedig, og Sankt Markus om at lade de kristne sejre. Yderst til højre hjælper en engel til med at slynge brændende pile ned mod fjendes skibe.

Den hellige Liga smuldrede, da Pius V døde i 1572; Venedig havde økonomiske problemer og parterne var indbyrdes uenige. Man formåede ikke at omsætte sejren til politiske og militære landvindinger. Ikke engang Cypern blev tilbageerobret, og der blev sluttet fred med osmannerne i 1573.

Efter slaget byggede osmannerne hurtigt en ny flåde, men var alligevel trængt tilbage til det østlige Middelhav. Erobringen af Europa var aflyst for denne gang, men ikke opgivet. Der skulle dog gå over 100 år, før det igen kom til et afgørende slag, som de forenede kristne styrker igen vandt, nemlig i 1683, da Wien var truet.

Paolo Veronese: *Slaget ved Lepanto*. (1571). Hænger i Gallerie dell'Accademia di Venezia. Fot9o: Wikipedia.

Ite, missa est

Kommentar til Rolf Tönshoffs artikel i KO 3. september 2021.

LITURGI Først vil jeg takke Rolf for en inspirerende musikalsk refleksion over messens urgamle og kendte afslutning, som vi (i de fleste lande) har haft svært ved at finde en rigtig oversættelse af.

Et af problemerne er selve det latinske ord 'missa', som vi i dag oversætter med messe. Missa er et latinsk liturgisk kunstigt ord. Der er ikke noget på klassisk latin, der hedder missa. Det er selvfølgelig dannet på baggrund af det latinske ord 'mittere', som betyder 'sende' og kan sammenlignes med 'missio'. Men hvad betød dette nye ord?

Den kendte liturgiforsker J.A. Jungmann S.J. (*Missarum Solemnia*) forklarer i alle enkeltheder dette ords oprindelige betydning, som er 'bortsendelse', og han angiver en række kilder både fra Østkirken og Vestkirken, hvor der bruges tilsvarende udtryk ved afslutning af eukaristien.

Ordet missa kan altså ikke oversættes med 'udsendelse'. Men hvorfor skal der ske en formel bortsendelse efter eukaristien?

Dette er det springende punkt og har en teologisk forklaring. Derfor er det ikke ligeegyldigt, hvordan man oversætter det (f.eks. med 'udsendelse'). En sammenligning med den såkaldte ekstraordinære messe sætter denne afslutning af messen i perspektiv. Denne messe slutter ikke med ordene 'Ite, missa est', men med en velsignelse og en efterfølgende af præsten stille læsning af Johannes Prologen. 'Ite, missa est' finder sted straks efter den afsluttende bøn, altså før præsten lyser sin velsignelse. Denne velsignelse er ikke direkte koblet til 'Ite, missa est'. I den efterkonciliære messe slutter messen med præstens (biskoppens) velsignelse og straks derefter med bortsendelse 'Ite missa est', som altså er det sidste ord i messen.

Den teologiske pointe er, at det ikke er præsten (biskoppen), der fejrer eukaristien, men Guds folk forsamlet under ledelse af en præst (biskop). Det nye ritual fastslår dette liturgisk. Messen begynder først, når celebranten vender sig mod de forsamlede troende og siger

'I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn' og tilføjer en eller anden hilsen, f.eks. 'Herren være med jer'. I det øjeblik er der ikke f.eks. 100 katolikker til stede men Kristi Kirke. Med andre ord de 100 katolikker skal konstitueres som Kristi Kirke og brud for

at kunne fejre eukaristien. Man kan sammenligne det med, når f.eks. Folketinget åbner: Formanden eller forkvinden gør et signal og erklærer mødet for åbnet. Eller en generalforsamling, hvor formanden overgiver ledelsen til dirigenten.

At det ikke er x-antal katolikker, der fejrer messen eller er tilstede, når præsten gør det, men selve Kristi Kirke, hvor beskeden den end måtte være (2-3 personer), når den liturgisk er konstitueret som Kirke her og nu. Det er kun en præst (biskop), der kan konstituere Kirken som eukaristisk forsamling. Pave Johannes Paul II har brugt udtrykket 'Ecclesia de Eucharistia'. Eukaristien skaber Kirken, men man kunne også vende det om og sige 'Eucharistia de Ecclesia', Kirken skaber eukaristien. Der hvor Kristi Kirke er sammen med sin brudgom, repræsenteret ved præsten (biskoppen), dér kan der fejres eukaristi. Det er altså de troende konstitueret som Kirke på dette sted og tidspunkt, der sammen med Kristus frembærer hans offer.

Denne messens og embedets teologi er grundlaget for liturgien efter 2. vaticankoncil. Kun denne teologi åbner op for muligheden, for at kirkefolket kan udøve deres kongelige præstedømme, som Skriften (f.eks. 1. Peter 2,5+9) og 2. Vatikankoncil understreger, og som desværre i århundreders løb er blevet glemt eller undertrykt. Det er det, man med et lidt kedeligt udtryk kalder for det 'almindelige' præstedømme. Dette præstedømme har alle kristne i kraft af deres dåb, og tilføjer jeg, i kraft af firmelsen. Først når man er døbt og firmet kan man for alvor samles og blive en Kirke, der fejrer Kristi offermåltid. Det er også grunden til, at Kirken nu taler om 'initiations-sakramenterne': dåb, firmelse og eukaristi – i den rækkefølge! Kun i kraft af dåb og

firmelse kan de troende udøve deres kongelige præstedømme, som finder sit højeste udtryk i messeofferet.

Nøgleordet er 'forsamling', som er mere end blot så og så mange katolikker, som befinder sig samme sted, f.eks. i en kirke. Det græske og latinske ord for Kirke er ekklesia, som gengiver det hebraiske ord kahal, der betyder forsamling og blev i Det gamle Testamente brugt om israelitterne, som Gud samlede f.eks. i ørkenen, når han ville tale til sit folk som folk. Der er altså en direkte forbindelse mellem Kirken, som Guds folk, og den eukaristiske forsamling af Guds folk på et bestemt sted.

En sådan formelt konstitueret eukaristisk forsamling skal naturligvis ophæves, når eukaristien/messen er færdig. Det er det, der sker, når præsten (biskoppen) lyser velsignelsen og sender bort med ordene Ite, missa est. Ordret skulle det oversættes: 'gå bort, der er bortsendelse', men ordene: 'gå bort herfra med Kristi fred' kan udmærket gengive meningen, hvorimod 'gå ud med Kristi fred' (hvor smukt og rigtigt, det er i princippet), dækker ikke den liturgiske mening, som er en bortsendelse, en afslutning på den eukaristiske forsamling, og ikke en udsendelse (selvom det ligger i eukaristien væsen, at vi skal bringe evangeliet ud). At gøre 'Ite, missa est' til en udsendelse (gå ud med Kristi fred) er en forkert oversættelse og svarer ikke til liturgiens ånd, fordi den ikke respekterer, at den eukaristiske forsamling er Kirken, der her og nu er synlig i kraft af liturgien, der formelt skal afsluttes ved en bortsendelse. Den afgørende fornyelse af messens liturgi efter konciliet er netop, at den skal gøre Kirken synligt nærværende.

Pastor Lars Messerschmidt

Tre nye arbejdere til vingården

En ny præst og to nye diakoner i Sankt Knud Lavards Kirke.

VIELSER Høsten er stor, men arbejderne er få. Lørdag den 18. september fik vi tre nye arbejdere i vingården. "Her er jeg", sagde kandidaterne én efter én efter at deres navne var blevet læst op af biskop Czeslaw. Filip Mikic blev præsteviet, mens Daniel Ebert og Livio Casale blev diakonviede. Filip og Livio har studeret på præsteseminariet Redemptoris Mater i Vedbæk, mens Daniel Ebert har studeret på Oscott College i Birmingham og på Pontificia Università di San Tommaso d'Aquino (Angelicum) i Rom. Efter sin præstevielse skal Filip Mikic til Sankt Josefs Sogn på Lolland Falster som andenpræst, mens Daniel er i praktik i Sankt Ansgars Kirke, og Livio er i praktik i Sankt Knud Lavard Kirke.

om, at det at være præst ikke bare er et job, der kan skiftes ud med et andet senere hen, når det bliver svært. "Lignelsen om sædemanden er en god historie at fortælle om præsters vilkår. Et grundvilkår er, at man ikke altid møder lydhørhed, og det kan selvfølgelig gøre én nedtrykt; men vi må hele tiden spørge os selv om, hvordan vi når ud til flere", sagde biskoppen. "Tænk på at han altid vil være med jer", sagde han og opfordrede de nyviede til altid at stole på Kristus. De tre lovede biskoppen agtelse og lydighed og altid fromt og trofast at ville forvalte mysterierne i overensstemmelse med traditionen. Biskoppen bad om at de altid måtte være præget af evangeliets ånd og have hjerte for fattige og syge, og at de måtte aflægge godt vidnesbyrd og tjene Kristus.

"Se til at du tror, tror hvad du læser, forkynder hvad du tror og efterlever hvad du forkynder" var den afsluttende formaning til de nyviede. Den blev efterfulgt af talrige klapsalver.

Den lyse og lette stemning fortsatte ved receptionen i gymnastiksalen. Her sørgede en sæbeboblemaskine i dagens glade anledning for at puste farvestrålende bobler ud over gæsterne. LR

En nyviet præst og to diakoner efter vielserne. Fra venstre mod højre: Diakon Livio Casale, pastor Filip Mekic og diakon Daniel Ebert. Foto: Redemptoris Mater.

De tre diakon- og præstekandidater ligger udstrakt foran biskoppen, mens Allehelgenslitaniets synges. Foto: Redemptoris Mater.

Biskop Czeslaw bad om, at de tre måtte blive ivrige og milde forkyndere af evangeliet, og han mindede med udgangspunkt i første læsning fra Jeremias

Fest til Vor Frues ære

90-års jubilæum i Slagelse.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

JUBILÆUM ”Man skal ikke være selvrefererende. Man skal gå ud i periferien – ud til dem udenfor”, sagde biskop Czeslaw i sin prædiken, da Vor Frue Kirke i Slagelse den 19. september fejrede 90-års jubilæum. Desværre var menigheden på grund af de strikse coronabestemmelser forhindret i at

fejre jubilæet på den rigtige dag, som er den 19. maj. Den dag – tilbage i 1931 blev kirken indviet af biskop Brems.

I sin prædiken tog biskoppen udgangspunkt i det kendte sted fra Ezechiels bog, hvor strømme af vand udgår fra templet og renser det. På samme måde skal strømme af levende vand udgå fra kirken, så folk kan mærke, at her er der noget godt.

”Mange siger ja til Kristus, men nej til kirken. De har ikke forstået, hvor vigtig kirken er. Den er jo Kristi mystiske legeme”, sagde biskoppen. I sin prædiken lagde han vægt på, hvordan kirken er hele Guds folk, og at vi skal prøve at lytte til hinanden og tage os af hinanden.

Montfortanernes indsats

Vi kan takke montfortanerne for, at vi i dag har en katolsk kirke, der leverer byens skønneste klokkeklang og dominerer bybilledet

Sognepræst Michal Bienkowski og biskop Czeslaw koncelebrerede festmessen i dagens anledning. Celebrationsaltret er fra 1984 og fremstillet af elementer fra den tidligere kommunionbænk. Bagved ses højalteret – et belgisk arbejde i sort marmor med tabernakeldør flankeret af tilbedende engle.

set nede fra banegården. Montfortanerne i Roskilde tog initiativ til at grundlægge en katolsk menighed i Slagelse, og pater Houben læste den første messe der i 1905. Dengang var der omkring 20 katolikker i byen; men menigheden voksede hurtigt.

Efter Houben overtog pater Francis Blois arbejdet med menigheden. Sammen med pater Alfons Kerckhoffs og broder Bonifacius havde han været en af de pionerer, der grundlagde menigheden i Roskilde. I 1915 begyndte montfortanerne at fejre messe i Slagelse, og i 1937 kom kirken i Kalundborg til.

I dag er der godt 500 medlemmer i menigheden i Slagelse. Sognepræst i Slagelse, Michal Bienkowski, passer hele det store sogn. Vor Frue Kirke afspejler montfortanernes marianske fromhed med det store sidealter, der er indviet til Maria hjerternes dronning, og her blev jubilæumsmessen afsluttet med en bøn og en velsignelse af en ung kvinde. Dagen sluttede med et festligt agapemåltid i menighedslokalerne.

Kirkerummet domineres af glasmosaikruder, der afbilder vigtige øjeblikke i jomfru Marias liv. Her Marias besøg hos Elisabeth.

Børn & unge og familien i fokus

Præsternes studieuge bød i år på et alsidigt program, lige fra #metoo-bevægelsen og konspirationsteorier til dét at prædike i børnehøjde.

STUDIEUGE Dalum Landbrugsskole i Odense dannede i år, ligesom i 2019, rammen om præsternes studieuge, som blev afholdt 20.-24. september. Sidste år blev studieugen aflyst på grund af coronapandemien.

Studieugen, som i år havde børn & unge og familien som overordnet tema, begyndte traditionen tro med biskoppens orientering om den almene situation i bispedømmet. Efter aftensmaden fulgte et oplæg ved Kattia Sedo og Christian Korsgaard om erfaringer fra et katolsk familieliv, inden mandagen sluttede med hygge med ost og rødvin i den gamle inspektorbolig.

Tirsdag formiddag holdt skoleleder Peter Franklin, Niels Steensens Gymnasium, et oplæg om Kirkens rolle i børnenes opvækst, som blev efterfulgt af et oplæg af pa-

stor Jesper Fich om ”Familiemessen – om at

Næsten tredive af bispeddømmets præster og diakoner deltog i dette års studieuge, som blev afholdt på Dalum Landbrugsskole. Foto: Pastor Quang.

prædike i børnehøjde”. Eftermiddagen bød på oplægget ”Det moderne menneskes åndelige behov ved livskriser” ved professor Niels Christian Hvidt, Syddansk Universitet, inden de godt tredive deltagere udvekslede erfaringer om, hvordan coronapandemien har påvirket ens præstegerning.

Ungdomsforsker Søren Østergaard, Center for Ungdomsstudier (CUR) talte efterfølgende formiddag om børn og unge i dagens Danmark, og deres verdensbillede og

orienteringspunkter, mens diakon og psykoterapeut Kaare Nielsen senere på dagen holdt et oplæg om den pastorale omsorg for ægteskaber i krise. Onsdag aften blev rundet af med et spændende oplæg af pastor Peter Fleetwood, konstitueret sognepræst for Færøerne, der talte over temaet ”Sandheden skal gøre jer frie” (Joh 8,32) – om #metoo-bevægelse, konspirationsteorier og Den katolske Kirkes rolle i samfundsdebatten”.

Traditionen tro er én dag på præsternes studieuge afsat til en fællesudflugt, og i år startede torsdagen med afgang til Langeland, hvor man fejrede messe i Sankt Bendts Kapel i Rudkøbing. Efter middagsbøn i Sankt Knuds Kirke i Svendborg, med efterfølgende frokost i menighedssalen, gik turen til det nærliggende Johannes Jørgensen Museet i Svendborg, hvor Stig Holsting stod for rundvisningen.

På studieugens sidste dag havde præsterne og diakonerne besøg af Thomas Jacob Larsen og Susanne Madsen, der bl.a. informerede om status og fremtid på kirkeskat- og arvekampagnerne.

NM

Det sker i bispeddømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spising og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18.00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info:

p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15, 1610 Kbh. V. Biblioteket er åbent tirsdag, onsdag og torsdag kl. 13-17. Telefon 33 55 60 90. Mail: bibliotek@katolsk.dk

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

November

1. *grøn*. Mandag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 69,30-31.33-34.36-37
 R. Svar mig i din store trofasthed, Gud.
 L.: Rom 11,29-36. Ev.: Luk 14,12-14.
2. *grøn*. Tirsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 131,1.2.3
 R. Herre, bevar min sjæl i fred hos dig.
 L.: Rom 12,5-16a. Ev.: Luk 14,15-24.
3. *grøn*. Onsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Martin af Porres**, ordensmand (†1639)
 V. SI 112,1-2.4-5.9
 R. Lykkelig den, der låner gavmildt ud eller R. Halleluja!
 L.: Rom 13,8-10. Ev.: Luk 14,25-33.
4. *hvid*. Torsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
Karl Borromæus, biskop (†1589) (m)
 V. SI 27,1.4.13-14
 R. Jeg stoler på, at jeg skal se Herrens godhed i de levendes land.
 L.: Rom 14,7-12. Ev.: Luk 15,1-10.
5. *grøn*. Fredag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 98,1.2-3b.3c-4
 R. Herren har åbenbaret sin retfærdighed for folkenes øjne.
 L.: Rom 15,14-21. Ev.: Luk 16,1-8.
6. *grøn*. Lørdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 145,2-3.4-5.10-11
 R. Jeg vil altid prise dit navn, min Gud og min Konge.
 L.: Rom 16,3-9.16.22-27. Ev.: Luk 16,9-15.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *hvid*. **ALLE HELGEN** (h)
 (32. ALM. SØNDAG)
Gl.Cr.Særl.pf.
1.L.: Åb 7,2-4.9-14
 V. SI 24,1-2.3-4ab.5-6
 R. Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
2.L.: 1 Joh 3,1-3
 Ev.: Matt 5,1-12a
Kirketælling
8. *viol*. Mandag. IHUKOMMELSE AF ALLE AFDØDE TROENDE (ALLE SJÆLE)
De afdødes pf.
 L.: 2 Makk 12,43-46 eller Rom 8,31b-35.37-39
 V. SI 23,1-2a.2b-3.5-6
 R. Herren er min hyrde, mig skal intet fattes
 Ev.: Joh 14,1-6
Der kan også vælges andre tekster fra begravelsesliturgien.
9. *grøn*. Tirsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 V. SI 34,2-3.16-17.18-19
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider.
 L.: Visd 2,23-3,9. Ev.: Luk 17,7-10.
10. *hvid*. Onsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Leo den Store, pave og kirkelærer (†461) (m)
 V. SI 82,3-4.6-7
 R. Rejs dig, Gud, hold dom over jorden.
 L.: Visd 6,1-11. Ev.: Luk 17,11-19.
11. *hvid*. Torsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Martin af Tours, biskop (†397) (m)
 V. SI 119,89.90.91.130.135.175
 R. I evighed, Herre, står dit ord fast.
 L.: Visd 7,22b-8,1. Ev.: Luk 17,20-25.
12. *rød*. Fredag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Josaphat, biskop og martyr (†1623) (m)
 V. SI 19,2-3.4-5b
 R. Himlen fortæller om Guds herlighed.
 L.: Visd 13,1-9. Ev.: Luk 17,26-37.
13. *grøn*. Lørdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 105,2-3.36-37.42-43
 R. Husk de undere, Herren gjorde eller R. Halleluja!
 L.: Visd 18,14-16; 19,6-9. Ev.: Luk 18,1-8.
14. *hvid*. **LATERANKIRKENS INDVIELSE** (f)
 (33. ALM. SØNDAG)
Gl.Cr.Særl.pf.
1.L.: Ez 47,1-2.8-9.12
 V. SI 46,2-3.5-6.8-9
 R. Flodløb glæder Guds by, den Højstes hellige bolig.
2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22
Pavens dag
Kollekt af Peterspenge
De fattiges søndag
15. *grøn*. Mandag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Albert den Store**, biskop og kirkelærer (†1280) V. SI 119,53.61.134.150.155.158
 R. Hold mig i live, Herre, så skal jeg overholde dine formaninger.
 L.: 1 Makk 1,10-15.41-43.54-57.62-64. Ev.: Luk 18,35-43.
16. *grøn*. Tirsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Margrethe af Skotland** (†1093)
 Eller *hvid*. **Gertrud**, jomfru (†1302)
 V. SI 3,2-3.4-5.6-7
 R. Herren støtter mig.
 L.: 2 Makk 6,18-31. Ev.: Luk 19,1-10.
17. *hvid*. Onsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
Elisabeth af Ungarn, ordenssøster (†1231) (m)
 V. SI 17,1.5-6.8b+15
 R. Herre, jeg møttes ved synet af dig, når jeg vågner.
 L.: 2 Makk 7,1.20-31. Ev.: Luk 19,11-28.
18. *grøn*. Torsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peters- og Pauls basilikaernes indvielse**
 V. SI 50,1-2.5-6.14-15
 R. Den, der følger vejen, lader jeg se Guds frelse.
 L.: 1 Makk 2,15-29. Ev.: Luk 19,41-44.
Hvis Peter og Pauls basilikaernes indvielse fejres:
 V. SI 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret sin retfærdighed.
 L.: ApG 28,11-16.30-31 Ev.:Matt 14, 22-33
19. *grøn*. Fredag i 33. alm. uge. (I Ps).
 V. 1 Krøn 29,10b.11abc.11d-12a.12bcd
 R. Herre, vi lovpriser dit herlige navn.
 L.: 1 Makk 4,36-37.52-59. Ev.: Luk 19,45-48.
20. *grøn*. Lørdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 9,2-3.4+6.16+19
 R. Jeg vil juble over din frelse, Herre!
 L.: 1 Makk 6,1-13. Ev.: Luk 20,27-40.
21. *hvid*. Søndag. **JESUS KRISTUS, UNIVERSETS KONGE** (h)
 (34. ALM. SØNDAG).
 V. *Gl. Cr. Særl.pf.*
1.L.: Dan 7,13-14;
 V. SI 93,1ab.1c-2.5.
 R. Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.
- 2.L.:** Åb 1,5-8.
 Ev.: Joh 18,33b-37.
22. *rød*. Mandag i 34. alm. uge. (II Ps).
Cæcilie, jomfru og martyr (†230) (m)
 V. Tilf. til Dan B 29ab.29cd.30.31.32.33
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 1,1-6.8-20. Ev.: Luk 21,1-4.
23. *grøn*. Tirsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Clemens I**, pave og martyr (†97)
 Eller *hvid*. **Columban**, abbed (†615)
 V. TilfDan B 34a.35a.36a.37a.38a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 2,31-45. Ev.: Luk 21,5-11.
24. *rød*. Onsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
Andreas Dung-Lac, præst, og lidelsesfæller, martyr (†1615) (m)
 V. TilfDan B 39a.40a.41a.42a.43a.44a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 5,1-6.13-14.16-17.23-28. Ev.: Luk 21,12-19.
25. *hvid*. Torsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
Niels Steensen, biskop (†1686) (m)
 L.: Sir 17,5-15 eller 2 Tim 4,1-8 eller Kol 1,12-16a.16c-20
 V. SI 139,1+6.13-14.15-16.17-18
 R. Jeg vil takke dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 Ev.: Matt 6,24-33
26. *grøn*. Fredag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Katarina af Alexandria**, jomfru og martyr (†ca.306)
 V. TilfDan B 52a.53a.54a.55a.56a.57a.58a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 7,2-14. Ev.: Luk 21,29-33.
27. *grøn*. Lørdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. TilfDan B 59a.60a.61a.62a.63a.64a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 7,15-27. Ev.: Luk 21,34-36.
Det almindelige kirkeår afsluttes efter non

ADVENTSTIDEN I

28. viol. 1. SØNDAG I ADVENT

- V. *Cr. Adv. pf. I.*
1.L.: Jer 33,14-16
 V. SI 25,4bc-5ab.8-9.10+14
 R. Jeg længes efter dig, Herre.
2.L.: 1 Thess 3,12-4,2
 Ev.: Luk 21,25-28.34-36
1. søndag i advent indleder tekstrække C.

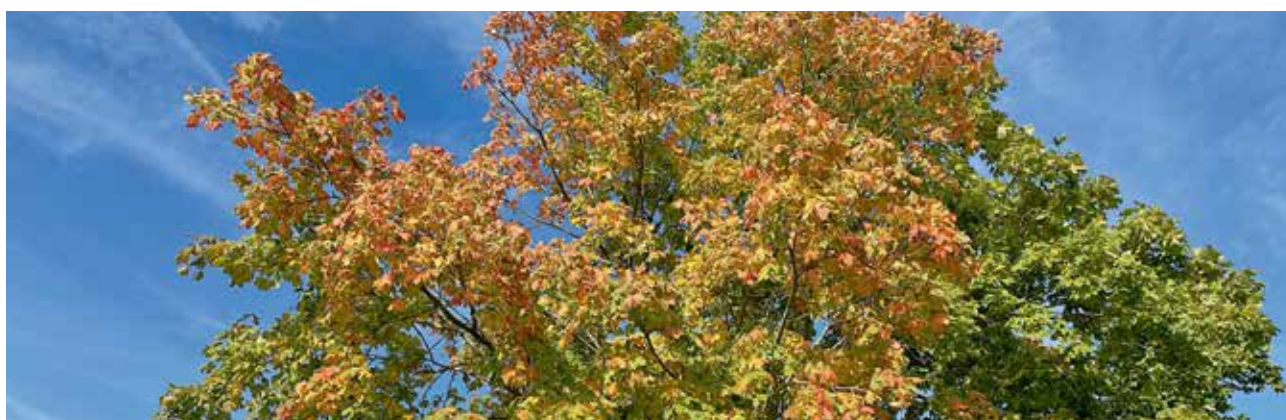
29. viol. Mandag i 1. uge i advent. (I Ps).

- Adv.pf. I.*
 V. SI 122,1-2.3-4a.(4b-5,6-7.)8-9
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
 L.: Es 2,1-5. Ev.: Matt 8,5-11.

30. rød. Tirsdag. ANDREAS, apostel (f)

- Gl.Ap.pf.*
 L.: Rom 10,9-18
 V. SI 19,2-3.4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
 Ev.: Matt 4,18-22

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 14/2021, som udkommer den 5. november 2021, skal være KO i hænde senest den 18. oktober 2021.
 Indlæg til Katolsk Orientering nummer 15/2021, som udkommer den 26. november 2021, skal være KO i hænde senest den 8. november 2021.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen   Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse   bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01   www.v-lm.dk

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue? Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat yder støtte til den katolske kirkes arbejde i Danmark, blandt andet:

- Skoler
- Karitative foreninger
- Grupper der via andre initiativer vil styrke den katolske tro og identitet

Ansøgninger til Krafts Legat til uddeling i 2021 skal være bestyrelsen i hænde senest den 1. december 2021. Ansøgningerne skal indeholde projektbeskrivelse, budget samt CVR-nr eller CPR-nr. Da alle tildelinger overføres elektronisk, skal ansøgningen også indeholde bankoplysninger.

Fondens adresse er:

Krafts Legat
Formand Nik Bredholt
Bredgade 67, 1. th.
1260 København K

Eller nik.bredholt@gmail.com

Ansøgningerne vil blive behandlet samlet på bestyrelsens møde i december 2021, hvorefter ansøgerne får direkte besked.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Bønnens Apostolat

November 2021

For hele verden med særligt fokus på folk, der lider af depressioner

– at de mennesker, der lider af depressioner eller udbrændthed, fra alle må møde en støtte og et lys, der åbner dem mod livet.

Biskoppens kalender

November 2021

2. kl. 17.00 Møde i pastoralrådets forretningsudvalg
6. kl. 10.00 Fællesmøde i Danske Kirkers Råd
7. Fejring af Sankt Franciscus Kirkes 100-års jubilæum, Nakskov
14. kl. 10:00 Højmesse med Nuntius i Domkirken i anledning af Pavens Dag
- kl. 16:30 Festvesper med Nuntius i Domkirken og efterfølgende reception i anledning af Pavens Dag
19. kl. 16.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg, Hotel Park i Middelfart
- 20.-21. Pastoralrådsmøde, Hotel Park i Middelfart
24. kl. 10.00 Møde i Religion & Samfund (RESAM)
28. kl. 10.00 Præsteindsættelse i Sankt Norberts Kirke, Vejle

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Liturgireform og traditionens vogtere

Pave Frans har erklæret Paul VI's og Johannes Paul II's missaler for de unikke udtryk for 'lex orandi' i den romerske ritus. Anvendelsen af dette princip er i hvert bispedømme betroet den lokale biskop, som samtidig skal tilgodese dem, der er rodfæstet i den ekstraordinære form. Biskoppens rolle er at være 'traditionis custos' – 'traditionens vogter'. Men hvad er 'tradition' og hvad menes med at 'forvalte'? Biskop-prælat Erik Varden af Trondheim ser pavens motu proprio som en anledning til at reflektere over, hvad det vil sige at leve som katolikker midt i en spændingsfelt.

Tekst: Biskop-prælat Erik Varden OCSO

EFTERTANKE 2. Vatikankoncilts konstitution om Kirken, *Lumen Gentium*, beskriver en biskops embede i smukke og – for en biskop – ret skræmmende vendinger. En biskop er "hyrde i hans Kirke" (nr. 18),

"apostlenes efterfølger" (nr. 18), "det synlige princip og fundament for enheden" i sit bispedømme (nr. 23), "forvalter af den ypperpræstelige nåde" (nr. 26) osv. I *Traditionis Custodes*, pavens motu proprio om

brugen af den romerske liturgi før reformen i 1979, tilføjer Frans endnu en definition, når han minder os om at biskoppen også er *traditionis custos*, "traditionens vogter".

Som nyudnævnt biskop er jeg glad for denne definition. Når man vies til biskop, er det fristende at tro, at meget afhænger af én selv. Pave Frans minder os om at det ikke er tilfældet: en biskop er kun et led i en lang, lang kæde, som går under navnet 'tradition'. På latin indikerer *traditio* det, at give noget videre. Biskoppen, med ansvaret for at forvalte traditionen, skal sikre, at denne videregivelse fortsætter. Han kigger opmærksomt tilbage med taknemmelighed over det, som er blevet ham betroet, og han kigger forventningsfuldt fremad med ønsket om uformindsket at formidle hele den skat, som er blevet ham midlertidigt betroet.

"Uformindsket" er ikke synonym med "uforandret"; alligevel manes der til forsigtighed. Biskoppen må ikke reducere Kirkens universelle (fædrene) arv til blot at være et produkt af hans egne præferen-

cer. Når 2. Vatikankoncil opfordrer os til at vende tilbage til kilderne, er det for at genoprette hele den fylde, som bestemte præferencer har indsnævret og gjort brede stier smalle. Koncilet lærer os at være ligesom Isak, den sagnomspundne patriark, når vi lever, arbejder og beder. Selv om vi kun har fået overleveret få ord fra hans mund og kun kender få af hans gerninger, er hans eksempel alligevel bemærkelsesværdig. Uden at bekymre sig over sit eget eftermægle "*grave ved Isak på ny de brønde, som var blevet gravet på hans far Abrahams tid, men som filistrene havde kastet til efter Abrahams død, og han gav dem de samme navne, som hans far havde givet dem*" (1 Mos 26,18). Han sørgede for, at hans børn kunne få noget at drikke ved at genetablere adgangen til sin fars brønde.

Jeg tænker ofte på en episode i Giovanni Battista Montinis liv, den senere pave – nu hellige – Paul VI. Efter at være udnævnt til biskop af Milano var han i audiens hos Pius XII. Her gav den aldrende pave den

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strejkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 13
15. oktober 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

nye ærkebiskop følgende råd: "*Depositum custodi*" – et substantielt udtryk. Begrebet *depositum fidei* er gammelt og refererer til troens fylde, som den er indeholdt i Skriften og i traditionen; herpå hviler kristendommen. Der er ikke tale om et statisk begreb, idet dette depositum finder til stadighed nye måder at udtrykke sig på. Det taler mange sprog og kan antage mange kulturelle former. At finde det mest autentiske kristologiske udtryk her-og-nu er udfordringen for enhver generation af troende. Det vigtigste er, at man ikke reducerer det til at være noget mindre end det oprindeligt er.

Montini efterfulgte i 1954 kardinal Schuster som biskop af Milano. Tiden var præget af uro og usikkerhed, hvilket Pius XII var mere bevidst om end de fleste. Han rådede Montini til ikke at fortsætte ad samme spor – at blive ved med at udtrykke de gamle sandheder på gammeldags måder. Han kendte alt for godt til det søgende intellekt og den følsomme præst. Han rådede derfor Montini: Gå ud og vær hyrde for din brogede og spredte flok; find ord og gestus, de kan forstå, men gå ikke på kompromis; hav tillid til, at det depositum fra gamle dage, som er blevet dig betroet, vil rumme kimen til de svar, du skal bruge for at adressere nutidens spørgsmål; udlev dette depositum, grav dybt ned i det. Således gengav Montini pavens ord i sin indsættelsestale, som pegede på Kirkens tusindårige tradition som kilde til en altid fornyet relevans og originalitet.

I vore dage er der hos nogle tendens til at ville reducere 'tradition' til en begreb om partiskhed; noget, som man enten kan være for eller imod. Men det giver ingen mening: For i det øjeblik jeg betragter 'tradition' som et objekt, en besiddelse inden for min rækkevidde (uanset om jeg

afviser den eller nidkært forsøger at bevare den), reducerer jeg en levende proces til en ting. Jeg påtager mig opgaven som en antikvar med ansvar for at udstede eller afvise bevaringsordrer. Det er noget helt andet end at være en vogter. Der findes en smuk linje i Kirkens tidebønner til altings skaber, *ut solita clementia sis praesul ad custodiam*. At forvalte udspringer af vedholdenhed i mildhed. At praktisere det vil ikke sige at halte bagefter, men at gå foran. Ordet '*praesul*', ofte gengivet som 'beskytter', betyder bogstaveligt talt "én, der springer eller danser i front" ligesom David gjorde det foran arken (2 Sam 6,14 ff). Forvalterskabet bør være præget af en ydmyg energi og en taknemmelig glæde. Ved at være omhyggelig med, hvad der ligger bagud, bliver vi i stand til at bevæge os fremad.

Det siger sig selv, at alle ikke altid er enige om hvordan man forvalter traditionen. Der er plads til en respektfuld og konstruktiv strid, og sådan har det altid været. En del af det, der gør Kirken katolsk, er dens evne til at oppebære spændinger, at vente på at tilsyneladende modsætninger bliver løst – af nåde, i næstekærlighed, ikke gennem kompromisser – i syntese. Vi kæmper med dette aspekt af katolicismen i dag. Hvorfor? Dels fordi livets tempo har gjort os utålmodige med at give enhver proces den tid, den skal bruge for at fungere. Dels fordi vi er blevet gidsler af det 21. århundredes særegne og selvforstærkende vildfarelse, der antager, at vor tid er grundlæggende forskellig fra tidligere tider og derfor kalder på grundlæggende nye foranstaltninger. Vi behøver blot at genlæse Prædikerens Bog og måske også huske en eller to lektioner fra Kirkens historie. Den liturgiske kalender gav os fornyelig en sådan anledning.

Den 13. august var festdagen for Pontianus og Hippolyt – to helgener, som mange katolikker sikkert ikke kender, hvilket er en skam, da de kan lære os en del. Pontianus var biskop af Rom (230-35): Kirken var dengang udadtil skrøbelig med periodevis kejserlig tolerance; indadtil var den splittet af uenigheder omkring Origenes. Den store teolog blev blevet fordømt af to alexandrinske konciler, hvis edikter Pontianus godkendte. Der herskede også en strid om tilgivelse af synd: Har nogle mennesker bragt sig selv i en utilgivelig situation på grund af egne handlinger, hvad enten det drejede sig om moralsk synd eller frafald? Paverne så i stigende grad bod som et middel til forsoning med fællesskabet – noget, der affødte stærke reaktioner.

Den ledende kritiker var præsten Hippolyt. I Philippe Levillains glimrende værk om pavedømmets historie omtales Hippolyt som 'traditionalist'. Hippolyt var gennemsyret af græsk tænkning. Origenes, der hørte ham prædike, beundrede ham. Hippolyt beklagede, hvad han anså som vage, ureflekterede holdninger hos nogle i Kirkens hierarki. Med tiden grundlagde han et alternativt kirkeligt fællesskab. I dag er det forsat et omstridt punkt om Hippolyt rent faktisk var, hvad nogle har hævdet, en 'anti-pave': uanset hvad var han en torn i øjet på Roms legitime biskop.

Da Maximinus I Trax blev kejser i år 235, forsøgte han at underminere de kristnes tilstedeværelse i Rom. En bekvem måde at gøre det på, mente han, var at afskære Kirkens hoved, som han anså Pontianus og Hippolyt for at være. Derfor fik han dem begge arresteret og sendt på hårdt straffearbejde i de sardinske miner. Her blev de to gamle modstandere forsonet. De anerkendte begge hinandens kristne

oprigtighed på trods af deres forskellige syn på visse spørgsmål. Pontianus, der anede, at han ikke ville leve længe på grund af de vilkår, han var udsat for, frasagde sig embedet – og var den første pave til at gøre det. Han døde i oktober 235. Hippolyt døde ikke længe efter. Inden for et år eller to fik pave Fabrian deres legemer bragt til Rom. Kirken ærer begge som martyrer: vi fejrer dem med rød liturgisk klædedragt ved samme fest som var deres vidnesbyrd ikke komplet uden den andens. Festdagen for Pontianus og Hippolyt giver næring til eftertanke, måske endda selvransagelse: "*Patientia pretiosa iustorum tuæ nobis, Domine, quæsumus, affectum dilectionis accumulæ, et in cordibus nostris sacræ fidei semper exercent firmitatem*".

"Herre, lad de retfærdiges dyrebare lidelse øge vor kærlighed til dig og altid befæste vore hjerter i den hellige tro".

*Erik Varden, tidl. abbed for Mount Saint Bernard Abbey i Leicestershire, ordineret til biskop-prælat af Trondheim i Norge 3. oktober 2020. Forfatter til bogen *The Shattering of Loneliness* og blogger på hjemmesiden *coramfratribus.com*.*

Artiklen har været bragt i *The Tablet*.
Oversættelse: Niels Messerschmidt

Hyrdebrev til søndag den 17. oktober 2021

De nordiske biskoppers hyrdebrev til indledning af den synodale proces i bispedømmerne.

HYRDEBREV Kære brødre og søstre. Denne søndag indledes en proces af skelnen og bedømmelse, der vil involvere alle katolikker. "Pave Frans", får vi at vide, "opfordrer hele Kirken til at spørge sig selv angående synodalitet" (1). Begrebet 'synodalitet' har fået megen opmærksomhed de senere år. Det bruges til at tilskynde til initiativer, som indgyder håb hos nogle og ængstelse hos andre. Hvad betyder ordet? Det græske ord er sammensat af to dele. Præfikset syn- [συν] er en præposition som betyder 'med' eller 'sammen med'. Vi genkender det fra et velkendt ord som 'sympati', en åbenhed over for at bære andres smerte sammen med dem. Navneordet *hodos* [ὁδος] betyder 'en vej'. En *synodos* er altså 'en vej som går sammen'. Det står for fællesskab undervejs mod et fælles mål. Det er ikke nogen særlig dyd bare at være på vej: det skal også føre os et sted hen. Vi er nødt til at vide, hvor vi skal hen.

For os kristne har det ydmyge hverdagsord 'vej' righoldige associationer. Jesu første disciple omtalte Kirken ganske enkelt som 'Vejen', og således omtalte andre den også. I slutningen af Apostlenes Gerninger, da Paulus præsenterede sit plettede CV for den skare, som var forsamlet i Jerusalem, bekendte han, at han inden mødet med den Opstandne Kristus havde "forfulgt denne Vej med død og drab, både mænd og kvinder fik jeg anholdt og sat i fængsel" (ApG 22,4). Kristne blev opfattet som en ganske lille gruppe, der fulgte en helt anden vej end de fleste andre. Dette blev anset for en farlig provokation.

At være på vej

I frelseshistorien dukker billedet af denne vej op igen og igen. Opfordringen til Abraham begyndte med kaldet til at drage "til det land, som jeg viser dig" (1 Mos 12,1). Abraham modtog ikke et kort med en optegnet destination og blev ikke bedt om selv at finde vej derhen. Vejen, han skulle følge, blev åbenbaret for ham, mens han rejste.

Det samme skete århundreder senere for de vise mænd, der skridt for skridt blev ledt hen for at ære vor inkarnerede Herres herlighed (Matt 2,1 ff.). At vandre er præget af menneskeligt mod og indsats. Men målets afgrænsning beror på en åbenbaring.

I Det gamle Testamente er 'vejen' frem for alt vejen til Det forjættede Land. Den tilbagelagte tid fra landflygtigheden. I Det nye Testamente peger 'vejen' hen imod en person, Herren Jesus Kristus. Han er derfor den sande ledestjerne for vort livs kompas. Men det er ikke det eneste: Kristus forbliver ikke adskilt fra os som et fjernt mål for vor åndelige længsel. Han kalder os til at blive ét med ham. Derfor siger han: "Jeg er vejen" (Joh 14,6). Den synodalitet, der betyder mest, er at være på vej i enhed med Kristus, når vi forsøger at være tro mod hans lære og eksempel, og opmærksomme på, at "den, der siger, at han bliver i ham, skylder også selv at leve sådan, som han levede" (1 Joh 2,6). Ligesom Kristus må vi lære at elske og tjene "indtil det sidste" (Joh 13,1), ydmyge os selv og forblive "lydig indtil døden" (Fil 2,8).

Hvor er vi henne i denne proces?

Kirkens enorme skønhed viser sig, når de kristne åbenlyst, troværdigt og sammen går ad denne vej, Kristus anviste os; når vi, med Den tredje Eukaristiske bønns pragtfulde ord, bliver en forsamling "på dens pilgrims-gang på jorden", faste i troen og i indbyrdes kærlighed, ét med vore hyrder, glade på vej mod vort himmelske fædreland, hvor vi til sidst skal se Vor Herre "som Han er", og hvor Gud i al evighed "kan være alt i alle" (1 Kor 15,28).

Hvor er vi nu henne i dette vort fælles initiativ med fokus på Kristus? Hvad vanskeliggør det? Hvad nærer det? Disse spørgsmål er kernen i vor synodale skelnen.

For at skærpe vore tanker og tilskynde vort ønske har Den hellige Fader betroet hele Kirken en vidunderlig bøn, *Adsumus* (2). Dens rødder går tilbage til det 6.

århundrede. En udgave af denne bøn blev reciteret af koncilsfædrene før hver session under 2. Vatikankoncil. Her er bønnen:

Vi står foran dig, Helligånd, mens vi samles i dit navn, med dig alene til at vejlede os. Føl dig hjemme i vore hjerter. Lær os vejen, vi skal gå, og hvordan vi skal følge den.

Vi er svage og syndige; lad os ikke fremme splid.

Lad ikke uvidenhed føre os ad den forkerte vej

eller ensidighed påvirke vore handlinger.

Lad os i dig finde vor enhed, så vi sammen kan rejse mod det evige liv og ikke må afvige fra sandhedens og retsindighedens vej.

Alt dette beder vi dig om, du, som virker alle steder og til alle tider; i fællesskab med Faderen og Sønnen, nu og i al evighed.

Amen.

Et program ligger foran os: at være Helligåndens templer, så Kirken må blive et værdigt tabernakel, en værdig bolig, for Guds strålende og frelsende nærvær; at have vort blik fast rettet mod det, vi er kaldede til at nå – enheden med Gud i de helliges samfund til evigt liv; at følge vejen, der vil lede os mod helliggørelse, altid ihukommende vore egne tilbøjeligheder, syndere som vi er, til at forårsage ondt og splittelse, og således bede Herren om at omvende os; at elske sandheden og sætte den før enhver tanke om status og bekvemmelighed; at søge vor enhed i Kristus, ikke i noget eller nogen anden, at sætte vor lid til ham, som har lovet at være med os "indtil verdens ende" (Matt 28,20).

Det må vi spørge os selv om

Det er let at formulere idéer om, hvad andre skal gøre for at være i overensstemmelse med Kristi kald gennem Kirken; at fokusere på mennesker, strukturer og vaner, der irriterer os og forekommer os unyttige. Det gør vi alle sammen hele tiden. Men det er ikke måden at engagere sig i den synodale proces. Hver af os må snarere spørge os selv: Hvordan opbygger jeg Kirken i næstekærlighed og enhed? Er jeg tro mod Kristi bud? Bliver jeg genkendt af andre som Jesu disciple? Former evangeliet mit liv og mine relationer? Er jeg en brobygger, eller lukker jeg døre? Den hellige moder Teresa af Calcutta blev engang spurgt om, hvad der skulle ændres i Kirken. Hun svarede resolut: "Jeg er nødt til at ændre mig selv" og kiggede herefter stift på udspørgeren og tilføjede så (med *Fortsættes side 4* ▶

For os kristne har det ydmyge hverdagsord 'vej' righoldige associationer, og Jesu første disciple omtalte Kirken ganske enkelt som 'Vejen'. Foto: wallpapercave.com.

Klosterliv

Danske broder Jakobus har været munk i Tyskland i næsten 40 år.

[Læs mere på side](#)

5

Pilgrimsrute

Roms pilgrimsrute Via della Sette Chiese har rødder helt tilbage til middelalderen og måske længere endnu.

[Læs mere på side](#)

7

Missionsarbejde

Det katolske missionsarbejde begyndte med Pauline Jaricots indsats for efterladte børn i Kina..

[Læs mere på side](#)

8

Overgrebsindsats

Hvor langt er Den katolske Kirke nået i sin indsats for at ændre et mørkt kapitel i dens historie?

[Læs mere på side](#)

12

KO mener

Europa – nyt 'missionsområde'?

Vatikanets 'missionsansvarlige' og én af Asiens førende kirkelige skikkelser adværer om, at Europa igen er ved at blive et 'missionsområde'.

"Troen er en gave fra Helligånden", forklarer kardinal Luis Antonio Tagle: "Men hvad angår evangeliseringen er vi virkelig bekymret ikke kun for Europa, men for hele Verden".

Kardinal Tagle, tidligere ærkebiskop af Manila på Filippinerne og i dag præfekt for Kongregationen for folkenes evangelisering, sagde i anledning af den årlige Verdensmissions søndag: "Asien er et missionskontinent og nu siges det, at Europa også er på vej til at blive et missionsområde. [...] Erfaringen fra Asien er, at selv om Helligånden altid er den vigtigste og mest betydningsfulde aktør i evangeliseringen, har vi fortsat brug for levende vidnesbyrd – fra personer, som med deres liv, deres tros styrke og deres omsorg for de fattige giver et levende vidnesbyrd om evangeliet".

Nøglerne til en vellykket evangelisering er ifølge Tagle Helligåndens kraft og personlige vidnesbyrd, der drager mennesker til troens kilde. "Hvis vi begynder med højtravende og tekniske begreber vil nogle måske ikke kunne følge os. Vi må begynde med menneskers vidunderlige vidnesbyrd for at åbne troens dør for andre".

Næste år vil markere flere vigtige begivenheder i Kirkens missionsindsats; 400-året for oprettelsen af Kongregationen for folkenes evangelisering (oprindeligt *Propaganda Fide*), 100-året for grundlæggelsen af de pavelige missionsselskaber samt saligkåringen af lægkvinden Pauline Jaricot den 22. maj i Lyon, Frankrig (se s. 8).

Der tales meget i disse tider om at styrke kvinders position i Kirken. Pauline Jaricot blev gennem sin vision om at hjælpe, handle og involvere andre i missionen en stor inspiration for de senere pavelige missionsværker. Hun var ikke blot selv en missionær, men oprettede også bedegrupper og forsøgte at skabe forhold på sin fabrik, som tilgodeså arbejdernes åndelige behov og kunne fremme deres værdighed i et afkristnet Frankrig efter den franske revolution. Herved ændrede hun begrebet om missionsaktiviteter ved primært at fokusere på sine nære medmenneskelige relationer i stedet for indsatsen i fjerne lande.

"Vort trosliv svækkes og mister sin profetiske kraft samt følelsen af taknemmelighed, hvis den lukker sig inde i en personlig afsondring eller i små grupper", advarede pave Frans om i sit budskab til Verdensmissions søndag i år. "De første kristne modstod fristelsen til at lukke sig inde i en elitær gruppe; de var tiltrukket af Herren og det nye liv, Han tilbød, til at gå ud blandt folk og vidne om det, de havde set og hørt: Guds rige er kommet nær".

Pavens bønssintention for oktober, missionsmåneden – hvor vi beder for evangelisering med særligt fokus på missionerende disciple, at enhver, der er døbt, må engagere sig i evangeliseringen og stille sig til rådighed for missionen ved at vidne om et liv, præget af evangeliet – er her i begyndelsen af november fortsat aktuelt og i Europa måske endnu mere nødvendig, hvor kontinentet står på tærsklen til igen at blive et 'missionsområde'. NM

Den hellige Irenæus af Lyon bliver kirkelærer

Brobyggeren mellem den østlige og vestlige kristendom er kendt som en skarp forsvare af Kirkens tro og lære mod gnosticismen i det 2. århundrede.

Tekst: Niels Messerschmidt

OPHØJELSE Under en privataudiens den 7. oktober fortalte paven medlemmerne af den ortodokse-katolske arbejdsgruppe Sct. Irenæus, at han vil ophøje den hellige Irenæus af Lyon til kirkelærer. "Jeres skytshelgen vil få titlen af Doctor unitatis", sagde paven, dvs. "Enhedens lærer". Irenæus levede mellem ca. år 135 til 200 og bliver den 37. person der hædres med titlen 'kirkelærer'.

I sin tale beskrev paven Irenæus som "en stor åndelig og teologisk brobygger mellem kristne i Øst og Vest". Navnet Irenæus indeholder ordet 'fred', understregede Frans og henviste til det græske ord *eirenaïos*, som betyder 'fredelig' eller 'fredsstifter', hvilket netop kendetegnende den hellige Irenæus' liv.

Allerede i 2017 beskrev den daværende ærkebiskop af Lyon, kardinal Philippe Barbarin, Irenæus af Lyon som en "lærer for Kirkens enhed". I et brev dateret 4. januar 2018 erklærede paven sig principielt enig heri, men krævede samtidig, at også de andre franske biskopper og rektorerne for landets katolske universitetsinstitutioner bakkede op om kardinalens forslag.

Kampen mod gnosticismen

Irenæus var biskop af Lyon mellem år 177 og 202. For ham var Kirkens enhed af stor betydning, og derfor appellerede han til paven om ikke at ekskommunikere de kirkesamfund, der fejrede påsken på et andet

tidspunkt end Den romerske-katolske Kirke. Irenæus var elev af den hellige Polycarp af Smyrna og stammede formentlig selv fra Lilleasien. Han efterfulgte den hellige Pothinus, der led martyrdøden, som biskop af Lyon, den vigtigste by i den romerske provins Gallien.

Kampen mod gnostikerne blev bestem-

Irenæus (ca. 125-202) var biskop af Lugdunum i Gallien (det nuværende Lyon i Frankrig) og en af de tidlige kirkesfædre og den vigtigste teolog i det 2. århundrede.

Liturgi præfekt: Lad jer ikke overmande af kirkelige ideologier

Det sagde liturgikongregationens nye præfekt til de nye studerende ved åbningen af det nye akademiske år på Sant'Anselmo universitet i Rom.

Tekst: Niels Messerschmidt

LITURGI Den amerikanske ærkebiskop Arthur Roche, der tidligere i år efterfulgte kardinal Robert Sarah på posten som præfekt for Liturgikongregationen, optrådte i en tale til de studerende på det pavelige universitet 4. oktober principperne for liturgiske reformer i Kirken.

Talen, der var den nye præfekts første større offentlige tale, markerede et tydeligt skift i forhold til forgængeren, hvis støtte til traditionalistiske idéer flere gange resulterede i, at han blev offentligt irettesat af pave Frans.

I sin tale opfordrede den amerikanske ærkebiskop de studerende til at være "trofaste disciple, der opbygger Kirken" frem for at "være skyld i dens fragmentering". Roche forklarede, at koncilets anvisninger "vedbliver at være vor rettesnor til forståelse og implementering af den korrekte værdsættelse af liturgien".

Roches tale fulgte efter offentliggørel-

sen af pave Frans' motu proprio *Traditionis custodes*, som sætter begrænsninger for fejringen af den prækonciliære messe. Han nævnte ikke den gamles ritus ved navn i sin tale, men sagde, at den liturgiske reform under pave Paul VI, indført i 1970 i kølvandet

I sin tale opfordrede liturgi præfekten, ærkebiskop Roche, de nye studerende på Sant'Anselmo universitet til at være "trofaste disciple, der opbygger Kirken" frem for at "være skyld i dens fragmentering". Foto: Sant'Anselmo universitet, Simon Stubbs OSB.

mende for Irenæus' teologi. De fleste gnostiske systemer er kendetegnet ved et negativt syn på den materielle verden, som gnostikerne mente ikke kunne være skabt af den højeste gud, men af en lavere guddom. Dette gudsbegreb og dette syn på den materielle verden bekæmpede Irenæus. Hans teologi er båret af det grundsynspunkt, at verden og mennesket er skabt af én eneste Gud, som på trods af menneskets svaghed og synd genopretter den oprindelige gode skabelsestilstand og fører verden og mennesket til fuldendelse gennem Kristi korsoffer. I den forbindelse spiller tanken om kødets opstandelse en afgørende rolle.

Selv om Irenæus ikke havde tidligere teologer at trække på, var han en vigtig faktor i kanondannelsen af de bibelske skrifter og var blandt de første til at definere de fire kanoniske evangelier: På hans tid cirkulerede dusinvis af evangelier i de kristne menigheder (også hans egen menighed i Gallien), men Irenæus insisterede på, at kun de fire var autentiske, skrevet af Jesu egne apostle (Matthæus og Johannes) eller deres følgesvende (Markus, Peters disciple, og Lukas, Paulus' disciple).

Nummer 37 i rækken

Tilbage i 2015 udråbte pave Frans den hellige Gregor af Narak, armensk munk fra det 10. århundrede, til kirkelærer i 2015. Nogle år forinden havde hans forgænger, Benedikt XVI, i 2012 ophøjet Johannes af Avila og Hildegard af Bingen til kirkelærere.

17 ud af de nuværende 36 personer, som er blevet ophøjet til kirkelærere i Den katolske Kirke, levede før det store skisma i 1054 og æres derfor også af de ortodokse kristne.

Irenæus af Lyon er den første martyr, der bliver smykket med denne titel.

på koncilet, var "det mest omfangsrige misale Kirken nogensinde har produceret".

Den amerikanske ærkebiskop anbefalede de nye studerende at kigge på 150 års liturgisk udvikling op til 2. Vatikankoncil, koncilsfædrenes valg og baggrunden herfor "under Helligåndens vejledning".

'Sentire cum Ecclesia'

"Jeg ønsker, I bliver sande mænd og kvinder af Kirken, der *sentire cum Ecclesia*, 'føler med Kirken', og ikke lader jer overmande af kirkelige ideologier, egne præferencer, nye idéer eller ønsket om at omforme Kirke i jeres eget billede", forklarede Roche og advarede dem mod at indtage et "endimensionelt syn" på liturgien ved at henvise til 2. Vatikankoncil og konstitutionen *Sacrosanctum Concilium*, hvor liturgien skildres som en "forsmag på den himmelske liturgi", således som den er beskrevet i katekismen.

"Når som helst vi er forsamlet for at fejre eukaristien, er vi ikke kun forsamlet som hin menighed fra dette pågældende sted, men står ved alt livs skillevej på selve tærsklen, hvor tiden gennemskæres af evigheden", sagde han.

Pave Frans har ved flere lejligheder beskrevet koncilets liturgiske reformer som "irreversible", og det benediktinske Sant'Anselmo universitet har haft en stærk indflydelse på appliceringen af dem. For nylig udnævnte han to liturgister, uddannet på det pavelige universitet, til henholdsvis sekretær og undersekretær i Liturgikongregationen.

Godkendt mirakel baner vej for Johannes Paul I's saligkåring

Paven bag et af de korteste pontifikater i Kirkens historie er på vej til at blive saligkåret.

DEKRETER Pave Frans har underskrevet et dekret, som godkender et mirakel sket på Johannes Paul I's forbøn, og dermed er vejen åben for hans saligkåring.

Albino Luciani (1912-78) blev valgt til pave den 26. august 1978, men døde kun 33 dage senere, 65 år gammel.

Miraklet vedrører en 11-årige argentinsk pige som fik en alvorlig hjernebetændelse og en efterfølgende, livstruende hjerneblødning. Efter at lægerne havde fortalt familien, at hendes død var "nært forestående", opmuntrede den lokale præst familien, sygeplejerskerne og andre til at bede den afdøde pave om hans forbøn.

Et ekspertpanel, der undersøgte sagen, fastslog siden, at der ikke var nogen videnskabelig forklaring på hendes fuldkomne helbredelse i 2011, men at den kunne tilskrives den afdøde paves forbøn.

Vatikanet har ikke endnu oplyst om datoen for saligkåringssceremonien.

Ydmyg opvækst

Selv om Johannes Paul I's pontifikat var et af de korteste i Kirkens historie, kendes han som "den smilende pave", og hans pavelige valgsprog Humilitas henviste ikke blot til den kristne dyd, men også til hans jordnære personlighed og ydmyge opvækst.

Albino Luciani voksede op i den lille italienske bjergby Canale D'Agordo under

beskedne forhold, og han og hans tresøskende gik ofte sultne i seng. På trods af et dårligt helbred og sin beskedne baggrund blev han optaget på det lokale præsteseminariums forskole. I sommerferierne vendte han hjem til landsbyen og sås ofte arbejdende i markerne iført sin sorte præstekjole.

Albino Luciani blev præsteviet i 1935, viet til biskop af Vittorio Veneto i 1958 af Johannes Paul XXIII og mere end ti år senere udnævne Paul VI ham til patriark af Venedig. I 1973 blev han kardinal.

Som patriark af Venedig blev han især kendt for sin store hengivenhed for de fattige og handicappede, og han opfordrede engang sine præster til at sælge guld- og

Den 'smilende pave', Johannes Paul I nåede kun at være pave i 33 dage inden han døde 65 år gammel. Han er nu på vej til at blive saligkåret.

Vatikanet "chokeret" over mord på katolsk parlamentsmedlem

Mordet på det britiske parlamentsmedlem sir David Amess har ikke blot ramt Storbritannien hårdt. Også i Vatikanet var sir David, der grundlagde det britiske parlaments arbejdsgruppe for relationerne til Den hellige Stol, et velkendt og respekteret ansigt.

TERRORANGREB Det var under et åbent møde med sin valgkreds i en lokal kirke, at en mistænkt 25-årig islamist dræbte den engelske politiker og katolik Sir David Amess med flere knivstik fredag den 15. oktober. Sir David, far til fem børn, var en af de længst siddende katolske medlemmer af det britiske parlament. Siden han første gang blev valgt ind i parlamentet i 1983 var han åben om sin katolske tro og sin prolife-holdning i abortspørgsmål. I 2006 grundlagde sr. David en tværpolitisk, parlamentarisk arbejdsgruppe for at styrke relationerne til Den hellige Stol som en reaktion på, at der i lang tid havde været diskuteret, om man skulle nedlægge Storbritanniens ambassade ved Den hellige Stol.

Ærkebiskop Paul Gallagher, Vatikanets 'udenrigsminister', beskrev kort efter drabet den afdøde politiker som en "offentlighedens tjener med de højeste principper, inspireret af sin katolske tro", og som én, der arbejdede "hårdt og entusiastisk" for at styrke relationerne mellem Storbritannien

og Den hellige Stol.

Efter drabet kom det frem i medierne, at den katolske præst Jeffrey Woolnough

Foto: Wikipedia.

sølvgenstande for at finansiere et nyt handicapcenter: selv bortauktionerede han et brystkors og en guldkæde, han havde fået af Johannes XXIII og som engang havde tilhørt Pius XII.

Pave Frans godkendte samme dag også to præsters martyrium – den argentinske præst Pedro Ortiz de Zárate og den italienske jesuiterpræst Giovanni Antonio Solina, begge blev dræbt af had til troen den 27. oktober 1683 i Abra de Zanta, Argentina.

De to præster missionerede i det bjergrige område i det nordlige Argentina sammen med ti lægfolk, da de blev fanget, tortureret og dræbt af to grupper af indfødte folk.

Pave Frans godkendte også et mirakel sket på søster Ana Julia Duque Henckers forbøn. Den colombianske grundlægger af kongregationen Søstre af Bebudelsen døde i 1993. En dato for hendes saligkåring foreligger ikke endnu.

Paven godkendte også fire personers heroiske dyder:

- Den spanske præst Hernández González (1915-76), udsat for tvangsarbejde under den spanske borgerkrig, og som siden dedikerede sit liv til de syge og opførte en skole til uddannelse af unge kvinder.

- Den italienske franciskaner Giuseppe Spoletini (1879-1951), særligt dedikeret til at vise Guds barmhjertighed under bodens sakramente. Han hjalp med at skjule mennesker på flugt fra tyske nazister og italienske fascister under 2. Verdenskrig.

- Den franske ordenssøster Magdeleine Hutin (1898-1989), som inspireret af den salige Charles de Foucaults liv og værker grundlagde Jesu små Søstre i Algeriet.

- Den italienske ordenssøster Elisabetta Martinez (1905-91), grundlægger af Den hellige Maria af Leucas døtre.

NM

straks efter at have hørt om overfaldet, var løbet hen til metodistkirken for at give sr. David de syges salvelse, men at han ikke fik lov til at passere politiets afspærring. Politiet har siden bekræftet overfor den britiske avis The Spectator, at kun politiets teknikere fik lov til at passere afspærringen. (Kilde: *The Tablet*)

NM

Kort nyt

Franciskanersøster Gloria Cecilia Narvaez, der blev kidnappet i 2017 i Mali, er efter fire år og otte måneder blevet frigivet. Den colombianskfødte ordenssøster arbejdede som missionær, da hun blev kidnappet af bevæbnede islamiske jihadister i begyndelsen af februar 2017 i Koutiala nær grænsen til Burkina Faso, ca. 400 kilometer fra Malis hovedstad.

Ærkebiskoppen af Mumako, Jean Zerbo, bekræfter, at søster Gloria er ved godt mod og ved godt helbred: "Jeg takker myndigheder og alle personer af god vilje, der har arbejdet for hendes frigivelse. Vi har bedt længe og meget for denne dag".

To europæere, som sidste år flygtede fra kidnapperne, bekræftede, at søster Gloria fortsat var i live. I marts modtog hendes bror et brev fra Røde Kors, skrevet og underskrevet af hende.

Raphaël Bedros XXI Minassian hedder den armenske-katolske kirkes nye patriark. Han efterfølger den tidligere patriark Krikor Bedros XX Gabroyan, der døde tidligere i år.

Det pavelige armenske universitet i Rom var vært for mødet, hvor de armenske-katolske biskopper – efter et resultatløst møde i juni – igen var samlet den 23. september for at vælge nyt overhoved.

Den nye patriark er født i Beirut i 1946, har virket som præst i USA 1989-2003 og skal nu stå i spidsen for en af de mindste østkirker uneret med Den katolske Kirke. Kirkesamfundet har færre end én million medlemmer spredt over hele verden.

Jonathan Goodall, anglikansk biskop af Ebbsfleet i det sydøstlige England, meddelte i september, at han træder tilbage for at blive optaget i Den katolske Kirke.

Den 60-årige Goodall har været biskop af Ebbsfleet siden 2013. Han har også fungeret som biskoppelig visitator for flere anglikanske menigheder, som ikke anerkender kvindelige præster eller biskopper. I årene 2005-12 var han desuden kapellan og økumenisk sekretær for daværende ærkebiskop af Canterbury, Rowan Williams.

Den nuværende ærkebiskop af Canterbury, Justin Welby, har accepteret Goodalls beslutning med "beklagelse".

Caritas inviterer til Fyraftensmøde

Menneskehandel – vor tids slaveri?

4 millioner mennesker anslås hvert år at være ofre for menneskehandel globalt og de handles til tvangsarbejde, prostitution, tvangsægteskab m.m. Caritas Danmark inviterer alle interesserede til fyraftensmøde, der denne gang handler om bekæmpelse af menneskehandel – globalt så vel som i den danske kontekst. Hvordan defineres menneskehandel? Hvor omfattende er det og hvem beskytter ofrene?

Alle er velkomne og det kræver ingen tilmelding.

Torsdag den 18.11.21 kl. 16-17.30.
Menighedssalen, Stenosgade 4A, 1616 København V.

Nu går processen i gang

Biskoppen skriver om igangsættelsen af den synodale proces i bispedømmet.

PROCES Som bekendt har pave Frans iværksat og opfordret alle i Kirken til deltagelse i en synodal proces som forberedelse til bispesynoden i 2023. Mottoet er 'Fællesskab, deltagelse og mission'.

Den 9.-10. oktober i år åbnede paven højtideligt processen på hele Kirkens vegne i Rom, og den følgende søndag, den 17. oktober, skete det samme i de enkelte bispedømmer verden over.

Gennem årene har pave Frans talt om at gøre Kirken mere synodal, dvs. skabe basis for at beslutninger og målsætninger kommer i stand ved inddragelse af så mange som muligt; ved at alle, både hyrder og hjord, gejstlige såvel som lægfolk i kraft af deres respektive nådegaver bidrager til Gudsrigets vækst og fremgang, ikke mindst i en tid, hvor resignation og ligeegyldighed nemt får overtaget, og Kirken står over for så mange udfordringer.

Selv om ordene 'synode' og 'synodalitet' er meget oppe for tiden, og man i andre lande for nylig har taget initiativer, der læner sig om af disse begreber, er de på ingen måde noget nyt. Lige fra Kirkens tidligste historie har der været afholdt synoder – forsamlingsformer af biskopper fra et bestemt område til forskel fra konciler – som omfatter alle Kirkens biskopper. Undertiden er

begreberne 'koncil' og 'synode' dog blevet brugt uden større skelnen med hensyn til om forsamlingen var lokal eller universal.

For at holde Kirken på en permanent selvreformerende kurs foreskrev Tridentinerkonciliet (1545-47, 1551-52 og 1562-63) en meget hyppig afholdelse af en synode i hvert bispedømme – noget som dog sjældent blev gennemført konsekvent. Synodeinstitutionen døde dog aldrig ud, og ikke mindst efter Andet Vatikankoncil blev der afholdt en række synoder for at implementere koncilets beslutninger. Således havde vi også herhjemme i 1969 en synode, som var blevet forberedt i løbet af de to foregående år. Et af resultaterne af denne synode var oprettelsen af pastoralrådet og menighedsrådene. Uden at forklejnne den aktuelle synodale proces kan vi dog sige, at vi herhjemme netop gennem disse råd har oparbejdet en form for synodalitet ved, at vigtige beslutninger bliver taget på baggrund af en bred konsultation.

Gør brug af noget allerede eksisterende

Vi skal således ikke opfinde noget nyt, men gøre brug af en forsamlingsform og mulighed for fælles overvejelse af Kirkens anliggender, som allerede eksisterer.

Alligevel er den nuværende proces lidt anderledes. Bispesynoden, som skal afslutte processen, er – som navnet siger – en forsamling bestående primært af biskopper; men ved de seneste synoder er også andre gejstlige samt lægfolk blevet indbudt. Forud for de seneste synoder om familien og ungdommen gik der en omfattende konsultationsfase, som så at sige alle kunne deltage i. Denne gang er dette yderligere blevet forstærket, og det er det, vi nu er ved at gå ind i.

Pavens og synodesekretariatets retningslinjer for processen og målet er meget overordnede og virker ved første øjekast ikke så konkrete. Det kræver lidt tid at spore sig ind på sagen, hvilket vi fra bispedømmets side er i færd med. En koordinationsgruppe under ledelse af Stine Rørbæk Møller er nedsat med pastor Christian Noval, infochef Niels Messerschmidt og Nik Bredholt som de øvrige medlemmer. Snart vil der foreligge mere konkret materiale, og emnet vil

også fylde meget på pastoralrådets møde i november.

Nu går processen så i gang. Mange vil måske ikke umiddelbart vise den store interesse, nogle har allerede anmeldt deres engagement. Nogle vil have høje forventninger; for nogens vedkommende måske endda for høje. I én af sine taler i forbindelse med åbningen af processen i Rom sagde pave Frans: "Jeg siger igen, at synoden ikke er et parlament eller en opinionsundersøgelse; synoden er en kirkelige begivenhed, og dens drivende kraft er Helligånden. Hvis Helligånden ikke er til stede, vil der ikke være nogen synode".

Udfordringen henholdsvis indbydelsen er der og skal tages op. Ikke mindst skal processen udover det konkrete engagement ledsages med bøn til netop Helligånden. Denne bøn opfordrer jeg alle til at tage del i.

+Czeslaw

"Vi skal således ikke opfinde noget nyt, men gøre brug af en forsamlingsform og mulighed for fælles overvejelse af Kirkens anliggender, som allerede eksisterer", siger biskop Czeslaw om igangsættelsen af den synodale proces i bispedømmet. Foto: Niels Messerschmidt.

Foredrag ved generalvikar Niels Engelbrecht

Tirsdag den 9. november 2021 kl. 19.00 vil generalvikar Niels Engelbrecht, selv dimitteret fra Niels Steensens Gymnasium (NSG) og senere underviser samme sted, tale om 'Jesuiternes betydning for det højere skolevæsen i Danmark'.

Jesuitterne kom til Danmark som følge af den tyske kansler Otto von Bismarcks Kulturkampf og landede her i en anspændt åndelig og kulturpolitisk situation; åndskampen mellem den gryende kulturradikalisme og en idéfattig konservatisme med en statskirke uden inspirerende teologer, som typisk var skeptiske overfor alt hvad der smagte af katolicisme og Romerkirke.

Med jesuitterne fik den lille katolske kirke i Danmark en saltvandsindsprøjtning af uvurderlig betydning – ikke mindst for sognearbejdet. Også da **Academicum Catholicum** blev stiftet i 1896, altså for 125 år siden, har jesuitterne utvivlsomt haft en finger med i spillet. Og de har siden fulgt foreningen som åndelige vejledere og gæstfrie husværter: også i dag, hvor NSG og Sankt Augustins Kirke på Jagtvejen danner rammen om AC's arrangementer.

Mødet afholdes i Englesalen, Niels Steensens Gymnasium (indgang fra gården ved Sankt Augustins Kirke, Jagtvej 183).

► *Fortsat fra side 1* en smil, må vi forestille os): "men også du" (3). Hvis vi lader os omvende og sammen forandrer os, vil den vej, vi deler, være en lykkelig og frugtbar vej. Vi skal ikke følge den fodslæbende, men fulde af iver og med hjerterne svulmende af Kristi kærlighed.

Lad os derfor, brødre og søstre, bruge denne anledning til at uddybe vor tro, styrke vort håb og gøre vor kærlighed virksom. Tertullian, der skrev i begyndelsen af det 3. århundrede, fortæller os, at hedningerne kiggede på de kristne og udbrød i vantro: "Se hvordan de elsker hinanden!" (4) Måtte vi tilskyndes til at leve sådan: at gøre Guds kærlighed synlig. Det er vort fremmeste apostolat. Vor tro kan ikke reduceres til en model for et perfekt samfund af retfærdighed og fred, til at være et katalog med overbevisende svar

på livets svære spørgsmål: vor tro handler om livet forvandlet i Kristus, forløst fra syndens rige, hvis løn er død, et liv oplyst af opstandelsens håb.

Velkendte mekanismer

På grund af Kirkens ringe størrelse i de nordiske lande er synodalitetens mekanismer os allerede velkendte, og vi værdsætter dem. Det er indlysende for os i dagligdagen, at vi må bære, opretholde og tilskynde (og nogle gange, i næstekærlighed, korrigerende) hinanden under vor jordiske pilgrimsfærd. Som en hjælp for os til at gøre yderligere fremskridt, har Den hellige Stol stillet forskellige ressourcer til rådighed på hjemmesiden www.synod.va. Det kan være en inspirationskilde for jer. Men for at vi alle må blive fuldt engageret i denne proces, således som Den hellige Fader ønsker,

er det op til enhver af os igen at agte på det kald, som vejen begyndte med: "Omvend jer og tro på evangeliet" (1,15). Det er synodalitetens præmis. For, som vi læser i Didaché, en apostolsk tekst: "Der er to veje: én til livet og én til døden, og der er stor forskel mellem de to veje" (5). Det gælder om at se, hvilken er hvilken. Det gælder om at vælge rigtigt, så andre også får mulighed for at vælge livet, og ikke sidde i mørket i dødens skygge (jf Luk 1,79). Lad os, mens vi binder os om os og gør os rede, nedkalde velsignelse fra Kristi, vor vej, vor sandhed og vort liv for hinanden. Og lad os følge ham, Lammets som er vor Hyrde, uanset hvorhen han går (jf Åb 7,17.14,4).

+Czeslaw Kozon, biskop af København, formand

+Anders kardinal Arborelius, OCD, biskop af Stockholm, næstformand

+Bernt Eidsvig, Can. Reg, biskop af Oslo
+David Tencer, OFM Cap, biskop af Reykjavik

+Berislav Grgic, biskop-prælat af Tromsø
+Erik Varden O.C.S.O., biskop-prælat af Trondheim

+Peter Bürcher, biskop em. af Reykjavik
Marco Pasinato, administrator for bispedømmet Helsinki

(1) Disse ord udgør overskriften på den officielle Vatikanets hjemmeside www.synod.va.

(2) www.synod.va/en/documents/adsumus.html

(3) En hændelse citeret i pave Benedikt XVI's tale i Freiburg den 25. september 2011.

(4) Apologeticus 39.7.

(5) Didaché 1.1.

Dansk benediktinermunk i Tyskland: Klostrene er ikke vigtigere end menighederne

Broder Jakobus har været munk i et benediktinerkloster i Tyskland i næsten 40 år og kunne ikke forestille sig at forlade klosterlivet. Men han advarer imod at idealisere klosterlivet og opfordrer til, at lægfolk, munke og nonner i højere grad samtaler om troen.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl. Foto: Carsten Fenger-Grøndahl

KLOSTERLIV Broder Jakobus har levet i benediktinerklosteret Abtei Gerleve i den tyske delstat Nordrhein-Westfalen i næsten 40 år, og han kunne ikke forestille sig at bryde sine løfter og forlade klosterlivet. For ham er klosterlivet et kald og en gave, fordi livet i klosteret giver ham mulighed for at bruge tid på Gud, både via tidebønner og messe, men også ved at søge Gud i litteratur, kunst og natur og i mødet med andre mennesker.

”I klosteret har jeg mulighed for at bruge meget tid på Gud, for formålet med klosterlivet er netop at skabe rammer for, at man intenst kan beskæftige sig med Gud. Det opfatter jeg som et stort privilegium”, siger han.

Han blev født i en dansk familie, hvor religion ikke fyldte synderlig meget, men var helt fra barnsben søgende og syntes, at materialisme og forbrug fyldte alt for meget. Han fandt dog ikke det, han længtes efter i folkekirken, men var usikker på, hvor han så skulle søge hen. Som bibliotekarstuderende i København lærte han ved en tilfældighed en dansk dominikanermunk at kende, som boede i et lille kommunitet ved Sankt Andreas Kirke i Ordrup, og da han blev tilbudt at leje et værelse i tilknytning til kommunitetet, sagde han ja. Han blev hurtigt fascineret af det katolske menighedsliv og begyndte at gå til messe og deltage i fællesskabet. Ikke længe efter begyndte han at gå til undervisning med henblik på at konvertere.

Indlemmet i flere fællesskaber

”Jeg var meget optaget af liturgien, men også af tankerne i dokumenterne fra 2. Vatikankoncil, især dette, at kirken er Guds folk på vandring. Guds folk bliver nævnt først og herefter det kirkelige hierarki. Den tankegang var udgangspunktet i undervisningen, og det var nok meget karakteristisk for den tid. I dag er det tydeligt, at idéen om Guds folk på vandring og lægfolkets centrale rolle slet ikke er blevet modtaget overalt; vi er ikke færdige med den proces”, siger han.

Allerede mens han gik til undervisning, blev han indlemmet i forskellige katolske fællesskaber.

”Jeg kom ind i et godt fællesskab med grupper for unge, hvor man talte om troen. Der var sommerlejre, og biskop Martensen holdt retræter på Jesu Hjerte Kloster i Sostrup. Elsebeth Kieler var en central figur i det miljø og blev afgørende for mig. Hun havde været aktiv i modstandsbevægelsen under 2. Verdenskrig og konverterede i 1945 til katolicismen, og herefter engagerede hun sig blandt andet i at arrangere bibelhøjskole, kirkedage og biskoppens familieretræter. Jeg blev også engageret i foreningen Academicum Catholicum og var med den på rejser til Salzburg og Prag”, husker han.

Han tænkte på det tidspunkt ikke på at blive munk, men var heller ikke

interessert i at blive gift og stifte familie. Som nyuddannet bibliotekar blev han spurgt, om han ville hjælpe på det katolske bispedømmes kursuscenter Magleås i Høsterkøb, hvor de havde brug for en til at ordne bøgerne.

”Lige over for Magleås ligger jo Vor Frue Kloster Åsebakken, et benediktinsk nonnekloster, og jeg fik lov at spise med dér. Dengang var der flere søstre, og de havde mange gæster. Jeg deltog i deres gudstjenester og kom på den måde på sporet af klosterlivet og det benediktinske liv. Atmosfæren af ånd og fællesskab virkede betagende og attraktiv på mig”, fortæller han.

Om at mærke stemningen og meditere

Broder Jakobus, som dengang hed Thomas Scavenius, følte sig tiltrukket af klosterlivet

og begyndte at undersøge, hvor de nærmeste benediktinske munkeklostre lå. Det førte ham til Tyskland, i første omgang til kloster Nütschau i Schleswig-Holstein og derfra videre til Abtei Gerleve, hvor han efter flere besøg og grundige overvejelser indtrådte i 1982 og fire år senere aflagde evige løfter.

”Det, der tiltrak mig mest ved klosterlivet, og som også tiltrækker mig mest i dag, er at gå ned i koret om morgenen til den første bøn og mærke den særlige atmosfære. Bønnen begynder kl. 5.20, men jeg kommer ofte kl. 5 for at mærke stemningen og meditere,” fortæller han og uddyber:

”I det hele taget holder jeg meget af korbønnen, som er opbygget af salmer fra Salmernes Bog og hymner og svar samt læsninger fra Bibelen. Jesus har selv bedt salmerne, og alle menneskelige lidenskaber, emotioner, stemninger og erfaringer kommer til udtryk i dem – taknemlighed, bøn, lovprisning, klage. Den benediktinske korbøn er ganske nøgtern i sin form, men via salmerne kommer det subjektive og personlige ind, fordi man langt hen ad vejen kan identificere sig med det hele”.

Netop i bønnen og messen oplever han et stærkt fællesskab med de andre brødre i klosteret, men han understreger samtidig, at klosterfællesskabet ikke er perfekt, og at det ifølge hans erfaring ikke nødvendigvis er stærkere eller bedre end det fællesskab, der kan findes i sognemenigheder eller andre katolske fællesskaber blandt lægfolk.

”Jeg vil ikke tegne noget rosenrødt billede af klosteret, for fællesskabet har

sine begrænsninger. For eksempel er det ikke alle, der er i stand til at komme til morgenbønnen, når de bliver ældre. Og jeg havde nok forestillet mig, at der var mere fællesskab i klosteret, end der faktisk er”.

Tid til samtaler burde fylde mere

Fællesskabets begrænsninger forklarer han således: ”Når man altid lever og spiser og sover sammen, er det noget andet, end når man i en menighed eller en gruppe mødes en gang eller to om ugen og holder messe sammen og har samvær bagefter, som jeg var vant til fra det danske katolske miljø. Man kan ikke gøre det hver dag på den måde. I stedet finder man med tiden ud af, hvem i klosteret man taler godt med, og hvem man ikke rigtig kan tale med”.

Samtalerne mellem brødrene handler mest om oplevelserne i dagligdagen, fortæller han.

”Der kan være en fare for, at man ser for meget på, hvad de andre gør, og snakker om det. Det skal man undgå. Vi kan i stedet tale om bøger, vi har læst, eller en prædiken eller noget teologisk. Der burde nok være flere samtaler inden for et kommunitet, men vi har så meget program, så det er i høj grad op til den enkelte at finde tid og mulighed for samtaler. Man kan gå en tur i haven sammen, men det er ikke lagt ind i dagsprogrammet, og der lægges ikke som sådan op til det”.

Han understreger, at selv om klosterlivet for ham er det rigtige, og han opfatter muligheden for at leve som munk som et stort privilegium, er der ingen grund til at idealisere det:

”Klosterkaldet er et meget specielt kald, men man kan leve et godt og fromt liv i alle mulige andre sammenhænge. Ordenslivet er selvfølgelig mere direkte orienteret mod Gud end så meget andet. Men gennem det, man laver og gør i sin dagligdag, kan man både i og uden for klosteret være rettet mod Gud. I den forstand tror jeg, at enhver har et kald og en bestemt måde at tro på, og vi skal ikke være kopier af hinanden. Derfor ville det også være spændende, hvis de troende kom mere i samtale med hinanden, så troen næres, og troslivet videreføres”.

Der er altid brug for disse oaser

Broder Jakobus kunne ønske sig, at klostre og menigheder var i tættere kontakt, end tilfældet er nu, for klostrenes relevans er – som han ser det – også at være åndelige centre, hvor frem for alt bønnen og den atmosfære, der udgår fra den, gør en forskel.

”Der er altid brug for sådanne oaser. Men hvis folk med tiden ikke kommer til os, hvad så? Vi bør måske være mere integreret i menighedernes liv”, siger han.

Klosteret i Gerleve har dog ganske meget kontakt med lægfolk, da klosteret har flere gæstehuse og stor kursusvirksomhed.

”Der er kurser, hvor man har mulighed for at tale åbent om troen og ytre sig. Vi har meditationskurser med Jesusbønnen eller spirituel dans, som er meget efterspurgt, og Zen-kurser, som er de allermest søgte. Desuden er der kurser i ignatiansk spiritualitet. Selv om vi er benediktinere, er vi åbne for spiritualitet fra andre traditioner og ordener”, forklarer han.

Broder Jakobus har selv holdt mange kurser om forholdet mellem tro og litteratur hos tyske forfattere – fra Goethe til Thomas Mann – og om moderne tyske lyrikere efter 2. Verdenskrig. Via disse kurser har han mødt ganske mange mennesker, hvoraf han stadig har kontakt med en del. Desuden har han lært en **Fortsættes side 6 ▶**

Broder Jakobus har holdt mange kurser om forholdet mellem tro og litteratur hos tyske forfattere – fra Goethe til Thomas Mann – og om moderne tyske lyrikere efter 2. Verdenskrig. Via disse kurser har han mødt ganske mange mennesker, hvoraf han stadig har kontakt med en del.

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del VI

Nye serie med korte refleksioner om, hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag, gennem de syv breve i Johannes Åbenbaringen.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELEN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne” Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Filadelfia

Tekst (Åb 3,7-13). Jesus siger: Og skriv til englen for kirken i Filadelfia:

V 7: Dette siger den Hellige, den sanddrue, han, som har Davidsnøglen, og som lukker op, så ingen lukker i, og lukker i, så ingen lukker op. V 8: Jeg kender dine gerninger. Jeg har lukket en dør op for dig, som ingen kan lukke i, og jeg ved, at du kun har svage kræfter og dog har holdt fast ved mit ord og ikke fornægtet mit navn. V 9: Men jeg vil give dig nogle af dem fra Satans synagoge, som påstår at være jøder og ikke er det, men lyver; jeg vil få dem til at komme og kaste sig ned for dine fødder og indse, at jeg elsker dig. V 10: Fordi du har bevaret mit ord om udholdenhed, vil jeg også bevare dig i prøvelsens time, som skal komme over hele jorderig for at prøve dem, der bor på jorden. V 11: Jeg kommer snart. Hold fast ved det, du har, for at ingen skal tage din sejrskrans. V 12: Den, der sejrer, vil jeg gøre til en søjle i min Guds tempel, og han skal aldrig mere fjernes, og på ham vil jeg skrive min Guds navn og navnet på min Guds by, det ny Jerusalem, der kommer ned

fra himlen fra min Gud, og mit nye navn. V 13: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne.

Kommentar:

Filadelfia lå på vejen fra Troas over Pergamon og Sardes mod øst. Det var en lille provinsby, hvor der var en stærk jødisk koloni, der var meget fjendtlig over for de kristne.

V 7: Jesus viser sig som den hellige og sanddrue, der har Davidsnøglen, dvs. han har kongemagten over Israel, Guds folk, og bestemmer alt. Et vigtigt budskab til en lille sårbar menighed forfulgt af jøderne: Israels sande konge er Jesus. Jesus anerkender ikke jøderne i denne by som ægte jøder, selvom de etnisk er det. Ægte jøder er dem, der omvender sig og bliver kristne.

V 8: Jesus roser og opmuntrer den lille menighed for dens trofasthed over for ham og bekræfter sin trofasthed over for den. Døren, Jesus har åbnet for den svage, men trofaste menighed, er måske døren ud til verden for at kunne evangelisere. Jesus kan godt bruge små og svage til at udbrede sit rige i verden, hvis blot de har ægte og dyb tro.

V 9: Jesus udvirker et stort under: Netop nogle fra det gamle Guds folk, vil komme til tro på, at Jesus er Messias og vende sig til Kirken. Det er Jesus, der udvirker denne tro. De jøder, der ikke tror på Jesus, bliver kaldt Satans synagoge, netop fordi de forfølger de kristne og dermed Kristus. Det, der får dem til at omvende sig, er, at Kristus elsker

sin Kirke. Det gør dem til sande jøder.

V 10: Jesus taler nu om en universel prøvelsesperiode, som kommer over alle. De kristne vil også opleve den, men han vil bevare dem, der holder ud. Resten af Johannes Åbenbaring handler om denne universelle prøvelsesperiode.

V 11: Jesu ord ”jeg kommer snart”, ordret ”jeg kommer hurtigt”, skal fortælle menigheden i Filadelfia, at de skal være beredt fra nu af. Ordene siger ikke, hvornår ”snart” er.

V 12: Himlen beskrives som et tempel (jf templet i Det gamle Testamente). Nu kan alle, der tror på Jesus, jøder såvel som hedninger, blive en del af det nye tempel og det nye Jerusalem. I den hedenske kult får en ypperstepræst ret til at få en statue i templet med sit navn og sin embedstid. I det himmelske tempel er det de troende, der får deres faste plads med Guds eget navn indgraveret og Jesu nye navn. Når den nye himmel og jord åbenbares, åbenbares også Jesu forhold til sin Far: Han er Guds eget ord (jf Åb 19,12). De, der sejrer, får hjemstavnsret i Det nye Jerusalem, jf. kap. 12. Teksten er formet således, at den også kan forstås af jøderne. Den taler til dem i det sprog, som de har fra profeterne. Jesus giver den fattige menighed et løfte om guddommelig rigdom.

Jesus har intet at bebrejde menighedens leder, tværtimod. Han ser ud over menighedens grænser og ud i verden, som venter på at høre evangeliet. Han er i sandhed en missionær.

► *Fortsat fra side 5* del mennesker at kende gennem klostrets boghandel, hvor han arbejder nogle eftermiddage om ugen – ved siden af den tid, han bruger i klostrets bibliotek.

”Via sjælesorgen er der også opstået bekendtskaber. Der er flere af den slags kontakter mellem os munke og folk udenfor, end mange nok tror. For mig er disse kontakter, som selvfølgelig ikke skal tage overhånd, blevet vigtigere, end jeg troede, da jeg kom hertil”, siger han.

Ikke fortrudt sit valg

Han har aldrig fortrudt sit valg om at gå i kloster og har aldrig drømt om at stifte familie i stedet. Men han har indimellem spekuleret på, hvordan det ville være at

leve uden for klostret og indgå i et tæt menighedsfællesskab.

”Sommetider tænker jeg, at jeg kunne have levet et lige så godt liv på den måde. Men så ville jeg ikke have haft de strukturer omkring mit bønsliv og min tro, som jeg har her. Jeg kan savne menigheden, som jeg oplevede den i Danmark. Her udgør klostret et åndeligt centrum, men vi har ikke nogen sognemenighed; man kan ikke få alting”, siger han.

Han kan godt være bekymret for det faldende antal kald til ordens- og klosterlivet.

”Vi konstaterer det og beklager det. Vi tænker over, om der er noget, vi har gjort forkert, om vi ikke har udviklet os nok. Selv om vi er tidssvarende på mange måder, er vores strukturer måske for meget præget af

både middelalderen og det 19. århundrede. Naturligvis spiller angsten for at binde sig for livet også en rolle for den manglende tilgang. Men når alt det er sagt, bliver der stadig en gåde tilbage: Hvorfor er der så få kald? Og hvorfor går erosionen af klosterliv og kirke så hurtigt? Vil Gud sige os noget med det? Det er en brydningstid i kirken”, siger han.

Han tror dog stadig, at klostrene har en funktion.

”Via bønner og liturgien kan vi være med til at formidle en særlig nåde, som tiltrækker folk. Der kommer mange her for at spise i vores restaurant eller besøge boghandlen, og man kan spørge sig selv, hvorfor de kommer herud? Måske er den tiltrækning, som stedet yder på folk, det mest værdifulde ved vores klosterliv? Jeg tror på, at klosterlivet som fænomen nok skal overleve. Hvor mange klostre, der overlever, er mindre afgørende. Og vi skal huske, at klostrene er ikke vigtigere end menighederne”.

Artiklen er baseret på et kapitel til en bog om danske katolske ordensfolk, som udkommer på Katolsk Forlag næste år.

”Jeg vil ikke tegne noget rosenrødt billede af klostret, for fællesskabet har sine begrænsninger. For eksempel er det ikke alle, der er i stand til at komme til morgenbønnen, når de bliver ældre. Og jeg havde nok forestillet mig, at der var mere fællesskab i klostret, end der faktisk er”.

VIL DU
TILGODESE
KIRKEN I DIT
TESTAMENTE?

Vi dækker udgifterne
til advokaten

Kontakt Thomas Jacob Larsen for flere informationer
33 55 60 80 eller tjl@katolsk.dk

Broder Jakobus

Født 1950 i København.

Fik navnet Thomas Scavenius.

Gik på den tyske Sankt Petri Schule i København.

Flyttede senere med sin familie til Aarhus og blev student fra Aarhus Katedralskole. Uddannet bibliotekar fra Danmarks Biblioteksskole i København.

Bifag i tysk fra Københavns Universitet.

Konverterede til katolicismen i 1978.

Indtrådte i 1982 i benediktinerklostret Abtei Gerleve i den tyske delstat

Nordrhein-Westfalen ca. 30 kilometer fra Münster.

Fik navnet broder Jakobus – efter apostlen Jakob, hvis grav findes i Santiago de Compostela i Spanien.

Aflagde evige løfter i 1986.

Har siden 1982 boet i Abtei Gerleve, hvor han bl.a. arbejder i klostrets bibliotek og boghandel.

Klostret blev grundlagt omkring år 1900 af munke fra benediktinerklostret Beuron i den tyske delstat Baden-Württemberg. I årene op til 2. Verdenskrig boede der omkring 100 munke. I dag er der 38.

Gennem Roms Garbatella-kvarter på jagt efter kirker

Roms pilgrimsrute Via della Sette Chiese (De syv kirkers vej) har rødder helt tilbage til middelalderen og måske længere endnu. Historien om denne rute starter med en fransk kvinde, Begga, der siden bliver gjort til helgen. Efterfølgende begav mange pilgrimme sig ud på ruten for at besøge Roms vigtigste kirker. Katolsk Orientering har gået ruten.

Tekst og fotos: Jesper Storgaard Jensen

VANDRING I de senere år har pilgrimsruten Via della Francigena tiltrukket sig en del opmærksomhed. Den starter i Canterbury i England, er mere end 3.200 km lang og ender i Santa Maria di Leuca i Puglien. En meget lang tur, der kræver en god fysisk form og sikkert også en vilje af stål.

Hvis man ønsker at prøver kræfter med en vaskeægte pilgrimsrute, findes der heldigvis andre – og kortere – muligheder, fx. Via delle Sette Chiese, der løber gennem Roms Garbatella-kvarter, i byens sydvestlige del. De historiske dokumenter og fortællinger om Via delle Sette Chiese går tilbage til den tidlige middelalder. I gammel tid var det en rute, pilgrimmene begav sig ud på for at få syndsforladelse. Afstanden mellem de forskellige kirker var ganske stor, og den samlede rute strakte sig således over 20 km.

De ældste historiske dokumenter om denne gamle pilgrimsrute beretter om en fransk kvinde, Begga, der senere blev kåret til helgen. Efter at Beggas mand, Ansegiso, var afgået ved døden, besluttede hun sig for at hellige sig det religiøse liv. Hun nærrede et glødende ønske om at tage til Rom for at besøge kristendommens hellige steder – dvs. de steder, hvor man i dag kan besøge Roms basilikaer. End ikke den betragtelige afstand mellem hendes hjemland og Rom var i stand til at tage modet fra hende. Og faktisk lykkes det Begga at nå til Rom, hvor hun begav sig ud på Via delle Sette Chieseruten for at besøge byens hellige steder. Da Begga senere vendte tilbage til Frankrig, lod hun syv kapeller opføre ved det kloster, hvor hun havde valgt at trække sig tilbage.

Michelangelo og Giorgio Vasari

Først mange år senere, i senmiddelalderen, skulle den lange spadseretur langs pilgrimsruten blive en officiel tradition i Roms religiøse liv. Det så man fx i kirkens hellige år 1550, hvor bl.a. to berømte navne – maleren og skulptøren Michelangelo og maleren og historikeren Giorgio Vasari – begav sig ud på den lange tur sammen. Historiebøgerne beretter bl.a., at de to også gik den del af ruten, som bragte dem gennem Garbatella.

I dag, omkring 470 år senere, er det faktisk muligt at gå en del af den rute, som Michelangelo og Vasari engang begav sig ud på. Vi starter i Ostiense ved den mægtige basilika San Paolo fuori le Mura, hvorefter vi skærer gennem Garbatella-kvarteret og ender ”på den anden side” af den befærdede

Via Cristoforo Colombo. Vejens samlede længde er på omkring 3,5 km.

Den mægtige basilika San Paolo fuori le Mura er en af Roms syv basilikaer. Den kirke, vi ser i dag, er en rekonstruktion af den gamle basilika fra det 4. århundrede, der blev ødelagt ved en gigantisk brand den 15. juli 1823. Den store basilika, man kan besøge i dag, er med andre ord ikke den, som helgeninden Begga besøgte i år 709, for kun få fragmenter af den oprindelige kirke er blevet bevaret. Når man befinder sig i San Paolos enorme kirkerum, kan man ikke undgå at lade sig imponere. Kirken er 131 meter lang og 65 meter bred, og man vil helt automatisk løfte blikket for at kunne nyde det storslåede loft.

Vi forlader selve San Paolo kirken og begiver os i retning af kirkens ”bagside”, hvor vi vil kunne se det tilhørende klokketårn. På dette sted stod engang et antik klokketårn. Det styrtede dog sammen den 9. september 1349 på grund af et kraftigt jordskælv.

Første skridt på Via delle Sette Chiese

Vi går videre langs Via Ostiense, og efter små hundrede meter kommer vi til starten på Via delle Sette Chiese. Herfra fortsætter vi op ad Via delle Sette Chiese. Efter få hundrede meter vil vi på vores højre hånd se de første tegn på religiøsitet. På hjørnet af Via di S. Aduatto ser vi en såkaldt madonella, dvs. en Jomfru Maria-figur med et barn i favnen. Disse madonelle ses mange steder i især Roms centrum.

Vi fortsætter langs Via delle Sette Chiese og har nu Commodilla-parken på højre hånd. Inde i parken er der fysisk adgang til Commodilla-katakomberne, som sædvanligvis er lukkede. Man kan dog få adgang efter forudgående aftale. Vi fortsætter vores tur fremad, og til venstre kan vi nu se indgangen til flere af kvarterets idylliske gårdhaver. Efter få hundrede meter kommer vi til den ret befærdede Largo delle Sette Chiese, hvor vi skal lægge mærke til et af Garbatellas nyeste murmalerier. Det er nok at løfte blikket for at bemærke det smukke maleri ”Amor et cura”, der blev indviet i maj 2021, og som er udført af den chilenske street art-kunstner Carlos Atoche.

Vi fortsætter ad Via delle Sette Chiese, der passerer til venstre for den lille Marilyn Café. Et stykke fremme, ved nr. 91, kommer vi til en lille kirke, der over indgangen blot bærer indskriften IHS (der betyder ”Jesus” på oldgræsk). Kirken hedder Corpus Domini (Herrens Legeme) og tilhører nonneordenen Suore Discepole di Gesù Eucaristico. Der er tale om en moderne kirke opført i 1953. Går man indenfor, vil man ofte se nonner sidde i tavshed og bede en bøn.

Vi fortsætter vores tur, og efter få hundrede meter kan vi – hvis vi strækker hals – se Garbatellas mest centralt placerede kirke. Det er San Francesco Saverio-kirken, der blev opført i 1933. Kirken er opkaldt efter

Det mægtige kirkerum i San Paolo fuori le Mura.

den spanske jesuitiske missionær, Francisco Xavier (1506-1552), der var virksom i Indien og Japan. Han blev kanoniseret den 12. marts 1622 og blev i 1747 kåret til Indiens skytshelgen.

Hjertet af Garbatella

Efter atter få hundrede meter kommer vi nu til Piazza di S. Eurosia, hvor vi vil møde to kirker med få meters mellemrum. Den første er den lille kirke Chiesoletta dei Santi Isidoro ed Eurosia. Dette sted skulle angiveligt markere halvvejen mellem den store basilika, vi startede fra, San Paolo, og den vi går i retning mod, San Sebastiano. På den lille kirkes gavl, der vender ud imod piazza'en, kan man se to basrelief-sten, der viser hhv. San Filippo Neri (til venstre) og San Carlo Borromeo (til højre). De siges at have sat hinanden stævne her i 1575. På samme facade kan man desuden se indskriften Via Paradisi (Paradis-vejen), måske som et bevis på, at mange pilgrimme gennem tiden har fundet ægte religiøse og ”paradisagtige” følelser på denne rute.

Få meter efter Chiesoletta dei Santi Isidoro ed Eurosia-kirken kommer vi til endnu en kirke. Det drejer sig om San Filippo Neri in Eurosia, der blev opført i perioden 1952-1955. San Filippo var præst, og i 1552 tog han i en ung alder initiativet til at samle en gruppe venner for at begive sig ud på de Syv Kirkers Vej. Senere i sit liv, i en periode hvor han oplevede en høj grad af spiritualitet og et behov for at være alene med sine bønner, begav han sig atter ud på en pilgrimsfærd, der skulle bringe ham mod det endemål, han havde udset sig: San Sebastiano-katakomberne.

Vi fortsætter, og efter få minutter kommer vi til Piazza Oderico da Pordenone, der er en ret befærdet rundkørsel. Vi krydser pladsen og holder let til venstre for igen at finde Via delle Sette Chiese på den anden side af piazza'en. Efter få minutter når vi til et punkt, hvor vi skal dreje enten til højre eller til venstre. Vi drejer til venstre og går i retning af den nærmeste fodgængerovergang for at krydse den brede sekssporede Via Cristoforo Colombo. På den anden side af den befærdede vej kommer vi til Piazza dei Navigatori, hvor man skal lægge mærke til den moderne obelisk, La Meridian (Soluret), udført af Luigi Gheno i forbindelse med VM i fodbold i 1990, der det år fandt sted i Italien.

I retning mod San Sebastiano-basilikaen

Efter piazza'en finder vi atter vej til Via delle Sette Chiese, som vi nu fortsætter ad, indtil vi kommer til Largo Benedetto Bompiano. Denne plads fungerer som en

Omsider, efter ca. 3,5 km gang er vi nu fremme ved San Sebastiano-basilikaen.

slags rundkørsel. Vejen deler sig nu i to, så vi skal være opmærksomme og vælge Via delle Sette Chiese til vores videre færd. Efter omtrent et kvarters gang deler vejen sig igen i to, og går man lige ud, kommer man snart ned til Roms kendte Ardeatine-grav. Vi vælger derimod vejen på venstre side, som løber langs en mark med en lang række cypresser. Efter fem minutters gang vil vi nu kunne se bagsiden af San Sebastiano-basilikaen, der stadigvæk står højt på de religiøse pilgrimmes *must-see* liste, når de kommer til Rom.

Den oprindelige basilika blev bygget i første halvdel af det 4. århundrede, under Kejser Konstantin og dedikeret til Skt. Sebastian, der var en populær romersk martyr fra det 3. århundrede. Den kirke, vi kan besøge i dag, er fra det 17. århundrede og er bygget oven på katakomberne, hvis gange angiveligt strækker sig over hele 12 km.

Således ender vores tur. Den er ikke lige så lang som Via della Francigena, men byder dog på både religiøsitet og åndelighed. Og et indblik i hvilken rute fortidens pilgrimme begav sig ud på.

På hjørnet af Via di S. Aduatto ses en såkaldt madonella, dvs. en Jomfru Maria-figur med Jesusbarnet i favnen.

Vejskilt der indikerer begyndelsen på Via delle Sette Chiese.

Én kvindes vision: Historien om de pavelige missionsværker

Det begynder i 1822 i Frankrig, lige efter den franske revolution. Tiderne er svære for lokalkirken, der fortsat lider efter mange års forfølgelse. Men hårdest er den ekstreme fattigdom, som missionærerne møder i fjerntliggende lande. De har desperat brug for hjælp.

Tekst: Pastor Quang Minh Nguyen

MISSION Det var denne situation, den unge enlige kvinde, Pauline Jaricot, mødte. Hun var ikke ordenssøster eller en helgen, men blot en person med en vision om at ville hjælpe, lidenskaben til at handle og entusiasmen til at involvere andre.

Fra en ydmyg begyndelse blev det første pavelige missionsværk startet under navnet 'Værket for troens udbredelse' – til at støtte det verdensomspændende arbejde for missionærer dér, hvor behovet var størst. Det blev snart det største missionskontor i verden, og er det fortsat.

Enogtyve år senere inspirerede Paulines vision biskop Charles de Forbin-Janson til at starte et selskab, der skulle hjælpe forladte børn i Kina. Dette blev siden til en global bevægelse for børn, der hjælper børn – under navnet 'Børnenes missionsværk'.

En personlig tragedie i 1889 fik mor og datter, Stephanie og Jeanne Bigard, til at engagere sig i uddannelsen af lokale præster til bedre at kunne tjene deres eget folk. Dette lagde kimen til 'Sankt Peter Apostles' missionsforeningen.

Som missionær i det tidligere Burma blev pater Paolo Manna bedrøvet over præsterenes ligegyldighed og det få antal missionærer. Derfor startede han en missionsforening for at tilskynde præster til mission, øge kendskabet til missionen samt opmuntre til bøn for mission. Den blev i 1916 godkendt af pave Benedikt XV og blev i 1956 udnævnt til 'Pontifical Missionary Union'.

I dag er vi alle kaldede til Kristi mission: at tage imod og dele hans budskab, liv og kærlighed gennem ord og handling. Det er radikalt og visionært.

Troens udbredelse

Den katolske missions arbejde med lokalsamfund blev som nævnt grundlagt af Pauline Jaricot (1799-1852) i 1822 i Frankrig. Pauline var oprindeligt med i 'Paris Foreign Mission Society', men fandt imidlertid, at der manglede finansiering. Derfor etablerede hun et system med arbejderne under den industrielle revolution. Trods en dårlig løn blev arbejderne regelmæssigt aflønnet, og Pauline rekrutterede fabrikspiger fra sin svogers fabrik og modtog hver fredag fra hver eneste af pigerne, hvad de kunne undvære.

Hendes bror Phileas sendte dette beløb til missionen for efterladte børn i Kina. Pauline opfandt siden et system, som kunne styrke denne indsats gennem grupper på ti personer med en leder, hvor hvert medlem betalte en sou (en mønt) om ugen, som lederen af gruppen indsamlede og overdrog til

den ansvarlige person.

Dette udgjorde fundamentet for Værket for Troens Udbredelse. På et møde med en gruppe biskopper insisterede Pauline på, at de indsamlede midler skulle sendes til det sted, hvor behovet var størst. Det blev starten på 'Universal Mission Aid Fund', der senere blev godkendt af paven og fik international udbredelse i 1826.

Pave Pius XI sørgede i 1922 for – for at beskytte dets aktiver mod konfiskation fra en fjendtligsindet regering i Frankrig – at det kom under pavelig beskyttelse sammen med Børnenes missionsværk og Apostlen Petrus' Værk.

Missionsværkerne er nu placeret under Kongregationen for Folkenes Evangelisering. Kongregationen samarbejder med lokalkirkerne om at yde tilskud til bispedømmers drift og at yde åndelig støtte og praktisk hjælp til de mest trængende menigheder. Den hjælper den unge kirke med at yde støtte til opførelse af kapeller og kirker pastoralcentre, klinikker og hospitaler og sørge for medicin, pastoralpleje og nødhjælp. Den yder også støtte til uddannelse af lægkateketer m.m.

Børns mission

Det katolske missionsarbejde med børn begyndte med en samtale om, hvordan børn kan hjælpe andre børn. Biskop Charles mødte Pauline Jaricot omkring 1840. Hjemvendt til Paris efter at have rejst rundt i USA for bl.a. at tale om arbejdet med troens ud-

bredelse begyndte han at interesse sig for efterladte babyer i Kina. Han drøftede det med Pauline og to dages drøftelser mandede ud i en enkel handlingsplan – at oprette en organisation, der skulle understøtte udenlandske børnemissioner.

Den 19. maj 1843 indkaldte han til det første møde for at etablere den nye organisation i Frankrig og tilskyndede medlemmer til dagligt at bede en kort bøn for missionerne og at støtte sagen økonomisk. Ligesom de to andre missionselskaber kom også dette under pavelig beskyttelse og blev i 1922 udnævnt til et paveligt selskab.

Under sloganet 'Børn, der hjælper børn' bruges de midler, som rejses gennem skoler, til selvhjælpsprogrammer, herunder at gennemføre skolegang, sundheds- og ernæringsprogrammer samt bidrag til medicin, skolepenge, undervisnings- og læringsressourcer. Børn i lokalsamfund, på børnehjem og handicaphjem, flygtninge og gadebørn modtager hjælp takket være andre børns generøsitet. I de senere år er børnenes indsats blevet understøttet af voksnes indsats gennem programmet 'Børns Missionspartnere' (Children's Mission Partners) samt andre missions- og fundraisingsaktiviteter.

Apostlen Petrus' Værk

Efter at have oplevet en stor personlig tragedie levede Jeanne Bigard (1859-1934) og moderen Stephanie begge et tilbagetrukket liv; de levede praktisk talt som eremitter efter at Jeannes far tog sit eget liv, og hendes bror brændte ihjel ved en ulykke. Disse tragiske begivenheder fik imidlertid den velhavende Jeanne til at efterlade en varig og afgørende arv til brug for uddannelse af 'hjemlige' præster.

De to kvinder vendte sig senere mod velgørende arbejde og begyndte at fremstille alterlinnet og tøj til missionærer i Japan. Efter at have fået kendskab til de to kvinder og deres interesse henvendte pater Villion, udstationeret i Japan, sig til dem i 1888. Fra Kyoto bad han dem om hjælp til at opføre en kirke. Selv om Bigard'erne var meget velhavende var de også meget mådeholdende med penge, men til sidst valgte de at sælge noget jord og en fabrik, og indtægten herfra, 50.000 franc, blev sendt til pater Vil-

”

Trods en dårlig løn blev arbejderne regelmæssigt aflønnet, og Pauline rekrutterede fabrikspiger fra sin svogers fabrik og modtog hver fredag fra hver eneste af pigerne, hvad de kunne undvære.

lion til opførelse af kirken.

I 1889 opfordrede den franske biskop af Nagasaki, Jules-Alphonse Cousin, de to kvinder til at støtte japanske drenges præsteuddannelse. Det lagde grunden til et selskab med fokus på at fremme lokale præster overalt i verden.

Bigard'erne donerede deres store formue til dette nye selskab, der blev godkendt af paven i 1890 og gjort til paveligt missionsværk i 1922. Selskabet uddanner unge mænd og kvinder til at tjene deres eget folk som ordensbrødre, -søstre eller præster. Det støtter også lokale kateketer, deres uddannelse og relaterede aktiviteter.

Pontifical Missionary Union

Det katolske missionsarbejde med dannelsen af en mission blev grundlagt i 1916 i Italien af pater Paolo Manna (1872-1952). I 1895 rejste pater Manna ud for at missionere i Toungoo i det østlige Burma, hvor han arbejdede i godt ti år inden alvorlig sygdom i 1907 tvang ham til at vende hjem til Italien.

Fra 1909 dedikerede han al sin energi de næste fyrré år på at fremme missionsverden blandt præster og troende. Han drømte om en organisation, der kunne hjælpe ham med at dele de åndelige nådegaver, han havde modtaget gennem sit arbejde med at videbringe det glade budskab til andre. Pater Manna ønskede at opmuntre dem, der allerede var engageret i Kirkens arbejde med at støtte missionerne, eller måske selv ønskede at blive missionær.

Efter at have fået pave Benedikt XV's godkendelse, grundlagde p. Manna i 1916 'Missionærforbundet for Præstestanden' (The Missionary Union of the Clergy) for at fremme entusiasmen blandt præster for 'Opera Maxima' (evangelisering af verden), at styrke kendskabet til missionerne og tilskynde til bøn for missionen. I 1956 blev selskabet gjort 'paveligt' af pave Pius XII.

Pater Manna forestillede sig, at selskabet skulle være en radikal løsning på problemet, hvordan man involverer katolikker i apostolatet. Han var bedrøvet over præsterenes ligegyldighed og det få antal missionærer. Hans holdning var, at et præsteskab fokuseret på missionen ville gøre alle katolikker til missionærer. I dag har selskabet spredt sig over hele verden og har blandt sine medlemmer også præstestuderende, ordenfolk og lægfolk.

Den franske kvinde Pauline Jaricots (1799-1852) vision om at hjælpe, handle og involvere andre i missionen, var en stor inspiration for senere pavelige missionsværker.

Synodalitet emne for efterårets pastoralrådsmøde

I weekenden 20.-21. november afholdes pastoralrådsmøde på Milling Park Hotel i Middelfart.

RÅDSMØDE Det er det sidste møde i denne pastoralrådsamling. Næste forår er der valg til menighedsrådene og dermed også til Pastoralrådet.

Jeg er sikker på, at mange, der allerede nu

er medlemmer, også vil være at finde i det nye Pastoralråd, men der vil sandsynligvis også komme mange nye til.

Fire år er snart gået og vi har haft mange emner oppe at vende – og aflysninger pga.

corona og et enkelt online-møde er det også blevet til. Der har også været ændringer med hensyn til stedet, hvor vi kunne holde møde, men trods alt dette har humøret været højt og arbejdsglæden intakt.

På dette sidste møde bliver hovedpunktet den synodale proces i de lokale bispedømmer op til bispesynoden i 2023. Emnet vil vi på forskellige måder arbejde grundigt med, da det er et vigtigt anliggende for hele Kirken og også noget, vi i Danmark må og skal forholde os til.

Pastoralrådet vil også blive præsenteret for Ansgarstiftelsens budget for næste år,

som er jo en del af Pastoralrådets faste arbejde samt andre ting, der er vigtige at vende.

Jeg glæder mig meget til mødet og kan kun opfordre menighedsråd og menigheden i det hele taget til at spørge jeres repræsentant om arbejdet i Pastoralrådet. Det er jo et arbejde, der gøres for hele menigheden. Jo flere der er interesseret i, hvad der foregår, desto mere interessant er det at gøre arbejdet.

Lillian Kristensen
Formand for Pastoralrådet

Foreløbig dagsorden

Lørdag den 20. november:

- Kl. 10.00: Velkomst og indledning, valg af dirigent, navneoprøb
- Kl. 10.20: Lectio Divina v/generalvikar Niels Engelbrecht
- Kl. 10.50: Formandsberetning v/Lillian Kristensen
- Kl. 11.20: Biskoppens beretning v/biskoppen
- Kl. 12.20: Budget v/administrationschef Thomas Larsen
- Kl. 15.00: Bispesynoden om synodalitet
- Kl. 20.00: Fælles aftenunderholdning

Søndag 21. november

- Kl. 10.00: Bispesynoden om synodalitet, fortsat
- Kl. 11.30: Præsentation af sognekortguide
- Kl. 11.50: Menighedsrådsvalg 2022 v/Pernille Wedel
- Kl. 12.00: Familieåret v/sr. Teresa Piekos
- Kl. 12.15: Diskussionsforum for pastoralrådet v/Patrick Glynn
- Kl. 12.30: Eventuelt
- Kl. 13.00: Afslutning.

◀ Pastoralrådets formand Lillian Kristensen (t.v.) i samtale med Caritas Danmarks generalsekretær Maria Hammershøj – et billede fra forårets pastoralrådsmøde på Milling Park Hotel i Middelfart. Foto: Niels Messerschmidt.

Forsker søges, gerne katolik, til at overtage eller videreføre privat forskning af de danske middelalderlige kirkeanlæg

I 1965-68 fik jeg et kandidatstipendium til at inddrage kirkegårde og terræn som et supplement til Nationalmuseets store værk om Danmarks Kirker, så vi med kirkebygningen kunne arbejde med det hele og samlede kirkeanlæg.

Det viste sig hurtigt, at landets kirkegårde før udskiftningen alle var geometrisk udformede. Blandt de mange kirkeanlæg fandtes også nogle få – måske 150 stk. på landsplan, der kunne være tilspidsede som rester efter større trekantede eller cirkeludsnitsformede anlæg, af form som et normannerskjold.

Professor C. J. Becker, leder af Nationalmuseets afdeling for oldtid, godkendte mine undersøgelser og gav mig en ekstra

bevilling, så jeg med to arkæologstuderende kunne gennemføre nogle prøveudgravninger ved disse samlede kirkeanlæg. Det gav nogle første resultater, hvor vi fandt arkæologiske spor, der kunne have ført disse trespidsede anlæg helt ud, ligesom vi også fandt brolægning og rejste sten nede i oldtidslaget.

Det er disse undersøgelsesresultater, jeg meget gerne ville have fulgt op, men med mine nu 89 år kniber det med kræfterne og søger derfor en yngre forsker, der kunne fortsætte dette arbejde.

Joost Dahlerup
Sygehusvej 6, 4690 Haslev

Biskop Kozon fylder rundt

Den 17. november fylder biskop Kozon 70 år.

FØDSELSDAG I anledning af dagen indbydes der til en festmesse i Domkirken, Sct. Ansgar Kirke, på selve dagen, onsdag den 17. november kl. 17.00.

Efter messen er der reception i menighedssalen, Bredgade 69A, København C.

Det ville glæde biskoppen, hvis man i stedet for at give ham individuelle gaver ville betænke én af Den katolske Kirkes hjælpeorganisationer: Caritas Danmark, Sankt Vincent Grupperne, Katolsk Menighedsplejer eller Stella Maris, Den katolske Kirkes sømandsmission.

Niels Engelbrecht, generalvikar

Caritas Danmark:
MobilePay 61100. Bankkonto reg.nr. 2191, konto nr. 3487254516

Sankt Vincent Grupperne:
MobilePay 19379. Bankkonto reg.nr. 3667, konto nr. 1097164

Katolsk Menighedsplejer:
Bankkonto reg.nr. 4310 konto nr. 4140527483

Stella Maris:
Bankkonto reg.nr. 3031 konto nr. 3002039427

Ad multos annos. Et stort tillykke til biskop Czeslaw, der fylder 70 år den 17. november. Foto: Omar Ingerslev.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Det sker i bispedømmet

Katolsk Menighedspleje afholder Adventsmarked **søndag den 5. december 2021 kl. 11.00-16.00** i præstehuset v. Jesu Hjerter Kirke. Loppemarked, bogmarked, vinbod og café. Alle er hjerteligt velkomne.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbudelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15, 1610 Kbh. V.

Biblioteket er åbent tirsdag, onsdag og torsdag kl. 13-17. Telefon 33 55 60 90. Mail: bibliotek@katolsk.dk

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

November

1. *grøn*. Mandag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 69,30-31.33-34.36-37
 R. Svar mig i din store trofasthed, Gud.
 L.: Rom 11,29-36. Ev.: Luk 14,12-14.
2. *grøn*. Tirsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 131,1.2.3
 R. Herre, bevar min sjæl i fred hos dig.
 L.: Rom 12,5-16a. Ev.: Luk 14,15-24.
3. *grøn*. Onsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Martin af Porres**, ordensmand (†1639)
 V. SI 112,1-2.4-5.9
 R. Lykkelig den, der låner gavmildt ud eller R. Halleluja!
 L.: Rom 13,8-10. Ev.: Luk 14,25-33.
4. *hvid*. Torsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
Karl Borromæus, biskop (†1589) (m)
 V. SI 27,1.4.13-14
 R. Jeg stoler på, at jeg skal se Herrens godhed i de levendes land.
 L.: Rom 14,7-12. Ev.: Luk 15,1-10.
5. *grøn*. Fredag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 98,1.2-3b.3c-4
 R. Herren har åbenbaret sin retfærdighed for folkenes øjne.
 L.: Rom 15,14-21. Ev.: Luk 16,1-8.
6. *grøn*. Lørdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 145,2-3.4-5.10-11
 R. Jeg vil altid prise dit navn, min Gud og min Konge.
 L.: Rom 16,3-9.16.22-27. Ev.: Luk 16,9-15.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *hvid*. **ALLE HELGEN** (h)
 (32. ALM. SØNDAG)
Gl. Cr. Særl. pf.
1.L.: Åb 7,2-4.9-14
 V. SI 24,1-2.3-4ab.5-6
 R. Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
2.L.: 1 Joh 3,1-3
 Ev.: Matt 5,1-12a
Kirketælling
8. *viol*. Mandag. IHUKOMMELSE AF ALLE AFDØDE TROENDE (ALLE SJÆLE)
De afdødes pf.
 L.: 2 Makk 12,43-46 eller Rom 8,31b-35.37-39
 V. SI 23,1-2a.2b-3.5-6
 R. Herren er min hyrde, mig skal intet fattes
 Ev.: Joh 14,1-6
Der kan også vælges andre tekster fra begravelsesliturgien.
9. *grøn*. Tirsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 V. SI 34,2-3.16-17.18-19
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider.
 L.: Visd 2,23-3,9. Ev.: Luk 17,7-10.
10. *hvid*. Onsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Leo den Store, pave og kirkelærer (†461) (m)
 V. SI 82,3-4.6-7
 R. Rejs dig, Gud, hold dom over jorden.
 L.: Visd 6,1-11. Ev.: Luk 17,11-19.
11. *hvid*. Torsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Martin af Tours, biskop (†397) (m)
 V. SI 119,89.90.91.130.135.175
 R. I evighed, Herre, står dit ord fast.
 L.: Visd 7,22b-8,1. Ev.: Luk 17,20-25.
12. *rød*. Fredag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Josaphat, biskop og martyr (†1623) (m)
 V. SI 19,2-3.4-5b
 R. Himlen fortæller om Guds herlighed.
 L.: Visd 13,1-9. Ev.: Luk 17,26-37.
13. *grøn*. Lørdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 105,2-3.36-37.42-43
 R. Husk de undere, Herren gjorde eller R. Halleluja!
 L.: Visd 18,14-16; 19,6-9. Ev.: Luk 18,1-8.
14. *hvid*. **LATERANKIRKENS INDVIELSE** (f)
 (33. ALM. SØNDAG)
Gl. Cr. Særl. pf.
1.L.: Ez 47,1-2.8-9.12
 V. SI 46,2-3.5-6.8-9
 R. Flodløb glæder Guds by, den Højstes hellige bolig.
2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22
Pavens dag
Kollekt af Peterspenge
De fattiges søndag
15. *grøn*. Mandag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Albert den Store**, biskop og kirkelærer (†1280) V. SI 119,53.61.134.150.155.158
 R. Hold mig i live, Herre, så skal jeg overholde dine formaninger.
 L.: 1 Makk 1,10-15.41-43.54-57.62-64.
 Ev.: Luk 18,35-43.
16. *grøn*. Tirsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Margrethe af Skotland** (†1093)
 Eller *hvid*. **Gertrud**, jomfru (†1302)
 V. SI 3,2-3.4-5.6-7
 R. Herren støtter mig.
 L.: 2 Makk 6,18-31. Ev.: Luk 19,1-10.
17. *hvid*. Onsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
Elisabeth af Ungarn, ordenssøster (†1231) (m)
 V. SI 17,1.5-6.8b+15
 R. Herre, jeg møttes ved synet af dig, når jeg vågner.
 L.: 2 Makk 7,1.20-31. Ev.: Luk 19,11-28.
18. *grøn*. Torsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peters- og Pauls basilikaernes indvielse**
 V. SI 50,1-2.5-6.14-15
 R. Den, der følger vejen, lader jeg se Guds frelse.
 L.: 1 Makk 2,15-29. Ev.: Luk 19,41-44.
Hvis Peter og Pauls basilikaernes indvielse fejres:
 V. SI 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret sin retfærdighed.
 L.: ApG 28,11-16.30-31. Ev.: Matt 14, 22-33
19. *grøn*. Fredag i 33. alm. uge. (I Ps).
 V. 1 Krøn 29,10b.11abc.11d-12a.12bcd
 R. Herre, vi lovpriser dit herlige navn.
 L.: 1 Makk 4,36-37.52-59. Ev.: Luk 19,45-48.
20. *grøn*. Lørdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 9,2-3.4+6.16+19
 R. Jeg vil juble over din frelse, Herre!
 L.: 1 Makk 6,1-13. Ev.: Luk 20,27-40.
21. *hvid*. Søndag. **JESUS KRISTUS, UNIVERSETS KONGE** (h)
 (34. ALM. SØNDAG).
 V. *Gl. Cr. Særl. pf.*
1.L.: Dan 7,13-14;
 V. SI 93,1ab.1c-2.5.
 R. Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.
2.L.: Åb 1,5-8.
 Ev.: Joh 18,33b-37.
22. *rød*. Mandag i 34. alm. uge. (II Ps).
Cæcilie, jomfru og martyr (†230) (m)
 V. Tilf. til Dan B 29ab.29cd.30.31.32.33
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 1,1-6.8-20. Ev.: Luk 21,1-4.
23. *grøn*. Tirsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Clemens I**, pave og martyr (†97)
 Eller *hvid*. **Columban**, abbed (†615)
 V. TilfDan B 34a.35a.36a.37a.38a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 2,31-45. Ev.: Luk 21,5-11.
24. *rød*. Onsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
Andreas Dung-Lac, præst, og lidelsesfæller, martyr (†1615) (m)
 V. TilfDan B 39a.40a.41a.42a.43a.44a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 5,1-6.13-14.16-17.23-28. Ev.: Luk 21,12-19.
25. *hvid*. Torsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
Niels Steensen, biskop (†1686) (m)
 L.: Sir 17,5-15 eller 2 Tim 4,1-8 eller Kol 1,12-16a.16c-20
 V. SI 139,1+6.13-14.15-16.17-18
 R. Jeg vil takke dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 Ev.: Matt 6,24-33
26. *grøn*. Fredag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Katarina af Alexandria**, jomfru og martyr (†ca.306)
 V. TilfDan B 52a.53a.54a.55a.56a.57a.58a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 7,2-14. Ev.: Luk 21,29-33.
27. *grøn*. Lørdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. TilfDan B 59a.60a.61a.62a.63a.64a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 7,15-27. Ev.: Luk 21,34-36.
Det almindelige kirkeår afsluttes efter non

ADVENTSTIDEN I

28. viol. 1. SØNDAG I ADVENT

V. *Cr. Adv. pf. I.*

1.L.: Jer 33,14-16

V. SI 25,4bc-5ab.8-9.10+14

R. Jeg længes efter dig, Herre.

2.L.: 1 Thess 3,12-4,2

Ev.: Luk 21,25-28.34-36

1. søndag i advent indleder tekstrække C.

29. viol. Mandag i 1. uge i advent. (I Ps).

Adv. pf. I.

V. SI 122,1-2.3-4a.(4b-5,6-7.)8-9

R. Vi drager med glæde til Herrens hus.

L.: Es 2,1-5. Ev.: Matt 8,5-11.

30. rød. Tirsdag. ANDREAS, apostel (f)

Gl. Ap. pf.

L.: Rom 10,9-18

V. SI 19,2-3.4-5ab

R. Deres røst når ud over hele jorden.

Ev.: Matt 4,18-22

Husk du kan hente liturgisk kalender

som pdf til din tablet eller telefon på:

<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 15/2021, som udkommer den 26. november 2021, skal være KO i hænde senest den 8. november 2021.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 16/2021, som udkommer den 17. december 2021, skal være KO i hænde senest den 29. november 2021.

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning
Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -
Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Martin Ryom
- en katolsk bedemand
T 39 29 60 08
Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor
Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Informationschef:
Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Lillian Kristensen, Marlene Fenger-Grøndahl, Jesper Storgaard Jensen, biskop Czeslaw Kozon, pastor Lars Messerschmidt, pastor Quang Minh Ngyen.

Redaktion og annoncer:
Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.
E-mail: redaktion@katolskorientering.dk
Giro 205-7042
Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisesstue? Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe
Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89
En del af Vietfood Catering Est.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt
Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Biskoppens kalender

November 2021

2. kl. 17.00 Møde i pastoralrådets forretningsudvalg

6. kl. 10.00 Fællesmøde i Danske Kirkers Råd

7. Fejring af Sankt Franciscus Kirkes 100-års jubilæum, Nakskov

14. kl. 10:00 Højmesse med Nuntius i Domkirken i anledning af Pavens Dag

kl. 16:30 Festvesper med Nuntius i Domkirken og efterfølgende reception i anledning af Pavens Dag

19. kl. 16.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg, Hotel Park i Middelfart

20.-21. Pastoralrådsmøde, Hotel Park i Middelfart

24. kl. 10.00 Møde i Religion & Samfund (RESAM)

28. kl. 10.00 Præsteindsættelse i Sankt Norberts Kirke, Vejle

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Bønnens Apostolat

November 2021

For hele verden med særligt fokus på folk, der lider af depressioner

– at de mennesker, der lider af depressioner eller udbrændthed, fra alle må møde en støtte og et lys, der åbner dem mod livet.

Overgreb og krænkelse: Kirkens udfordringer og svar

Kirkens medarbejdere har påført andre smerte og lidelse. Det er hjerteskrærende og kræver handling og konkrete tiltag.

Tekst: Pater Federico Lombardi S.J., Vatican News

KIRKEN HANDLER Kirken står over for store udfordringer: Blandt dem troen og forkyndelsen af Gud og Jesus Kristus i en verden præget af enorme kulturelle og antropologiske forandringer. Men der findes også specifikke udfordringer, som virker meget dybt indgribende på Kirkens liv og evangeliseringsopgave. Én af de mest kritiske udfordringer de sidste årtier har været seksuelt misbrug af mindreårige begået af Kirkens medarbejdere. Forbrydelserne har undergravet Kirkens troværdighed og dens evne til at forkynde evangeliet. De har kastet en skygge af hykleri og falskhed over Kirken som institution og fællesskab.

Med tiden og øgede erfaring har vi lært at udvide perspektivet på flere måder: Mens vi tidligere for det meste talte om seksuelt misbrug af mindreårige, som jo er det alvorligste, taler vi i dag om misbrug af sårbare personer. Vi ved desuden, at dette ikke blot skal betragtes som seksuelt misbrug, men også som misbrug af magt og samvittighed, således som pave Frans har betonnet det mange gange. Det er desuden nødvendigt at minde om, at misbrugsproblemet, i dets forskellige dimensioner, er et generelt problem i det menneskelige samfund, i alle lande og på alle kontinenter. Problemet findes ikke bare i Den katolske Kirke. Tværtimod viser

objektiv og bred forskning, at det er dramatisk udbredt i vidt forskellige regioner, steder og institutioner.

Samtidig er det rigtigt, at vi tager Kirkens problem op specielt, fordi dens troværdighed og moralske autoritet står på spil. Kirken har holdt fast ved det, den lærer om seksuel adfærd og respekt for mennesket. Derfor, selv om problemet altså ikke kun gælder for Kirken, må vi behandle det med største alvor, for det har en frygtelig indvirkning på alt kirkeligt liv og Kirkens forkyndelse af Herrens evangelium.

Det er specielt dybden og sandheden i mellem menneskelige forhold, som er i farezonen. Mennesket har ret til dyb respekt, og som kristne og katolikker er vi stolte over, at vi, eftersom mennesket er skabt i Guds billede, tilkender dets værdighed en grundlæggende rolle. At misbruge andre, ikke at vise dem respekt, at betragte dem som ting og ikke at være opmærksom på deres lidelser tyder på mangelfuldhed netop på et grundlæggende punkt i vor tro og i vort syn på verden.

Det findes et aspekt ved den nylige reform af kanonisk strafferet, som kan synes rent formelt, men som ud fra dette synspunkt tværtimod er meget betydningsfuldt: Overgrebsforbrydelser sorterer nu under forbrydelser "mod menneskets liv, værdighed og frihed". De er ikke "skammelige" eller "uværdige for gejstligheden"; det, der fremhæves, er, at menneskets værdighed skal sættes i centrum, og at mennesket respekteres som skabt i Guds billede. Dette er af helt grundlæggende betydning. Det, at vi vender om og begynder at tage hvert enkelt menneske alvorligt; det, at vi lytter til og respekterer også de mindste og svageste, er en vigtig milepæl i Kirkens omvendelses- og renselsesvandring i vor tid – på vejen mod troværdighed.

Topmødet i 2019

For ikke at gå gennem hele historien om Kirkens tiltag mod seksuelle overgreb, kan vi tage udgangspunkt i "topmødet" i februar 2019 om beskyttelse af mindreårige. Det blev indkaldt af pave Frans, der ønskede

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MÅSKEINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 14
5. november 2021 · 47. årgang
POST
PP
DANMARK

at hele Kirken skulle komme sammen til bevidstgørelse og indsats for at kunne fortsætte fornyelsesprocessen på en mere handlekraftig måde.

For det første: Bevidsthed om og ansvar for problemet

Vi må tage højde for vigtigheden af virkelig, med barmhjertighed og deltagelse at lytte til og forstå konsekvenserne, lidelserne og alvoren i det, som er sket og sker på dette område. Vi bør altså begynde med at indtage en lyttende og næstekærlig holdning. Derefter må vi selvfølgelig sørge for, at retfærdighed sker fyldest, hvis nogen er blevet udsat for kriminelle og skadelige handlinger. Og vi må sætte os for at forebygge, således at sådanne forbrydelser ikke sker igen – eller, i det mindste, sker stadig sjældnere. Dette indebærer oplæring af alle i det kirkelige fællesskab, også af særligt kvalificerede personer, som kan optræde som kontakt- og ressourcepersoner. Kort sagt: Vi må øge bevidstheden om overgrebsproblemet og tage ansvar for en fælles håndtering af det.

For det andet: De ansvarlige må stå til regnskab

Et andet vigtigt punkt er "regnskabspligt" (engelsk: accountability) og overvindelse af tilslørings- og mørklægningskulturen. Denne krise har bragt for dagens lys, at svært alvorlige forhold systematisk blev holdt i skyggen eller fejlet ind under gulvtæppet af skam eller for at forsvare de involverede familiers eller institutioners ære. Det er nødvendigt at få bugt med sådanne holdninger. Vi må sørge for, at folk må stå til regnskab for det, de gør, eller undlader at gøre. Specielt gælder det for Kirkens ansvarlige: For mørklægning var udbredt på omtrent alle niveauer, også blandt kirkelige ledere. Et nødvendigt skridt er derfor at bringe ting

frem i lyset og sørge for, at alle bliver stillet til regnskab for deres handlinger. Således kan vi forsikre os om, at vi bevæger os i retning af større klarhed, retfærdighed og ansvarstagen.

For det tredje: Åbenhed og handling

Transparens (gennemsigtighed, åbenhed) er det tredje punkt, som der blev talt meget om på mødet. Transparens betyder ikke bare at vide, at der findes forbrydelser, ikke bare at tale om dem og fremhæve dem, selv om det selvsagt er væsentligt at få fakta frem. Transparens betyder også at kende til og gøre andre bekendt med, hvad Kirken gør for at hindre, afdække og retsforfølge overgreb og krænkelse. Således bliver også det kirkelige og civile fællesskab sig bevidst om, at der ikke kun findes forbrydelser, men også en hel vandring, som fællesskabet er med på, og som er dets svar på disse udfordringer.

Vigtige skridt efter mødet i 2019

Paven og Kirkens centralledelse har indfriet så at sige alle de hovedforpligtelser, de påtog sig på 2019-mødet om beskyttelse af mindreårige. Hvad hentyder jeg til? For det første blev der allerede i slutningen af marts 2019 offentliggjort nye love og retningslinjer for Vatikanet og Den hellige Stol. Perspektivet er udvidet fra misbrug af mindreårige til misbrug af sårbare personer.

Pligt til at indberette

Den 9. maj 2019 blev en ny og meget vigtig lov, Vos estis lux mundi (I er verdens lys), bekendtgjort. Her forordner paven, at der i alle bispedømmer skal oprettes kontorer til at modtage anmeldelser om misbrug og for at igangsætte de nødvendige procedurer. Desuden pålægger han præster og ordensfolk at indberette den viden om misbrug, de

måtte have kendskab til, og han opfordrer også Kirkens lægfolk til at gøre det samme. Nu er alle præster og ordensfolk samvittighedsmæssigt forpligtet til at indberette alle tilfælde af misbrug af mindreårige, som de kender til, og ikke kun misbrug af mindreårige, som er det alvorligste, men også misbrug af andre sårbare mennesker.

Selvfølgelig må vi kontrollere, om alt dette virkelig bliver igangsat, men det er altså allerede blevet gældende lov for hele Kirken. Paven har taget et helt grundlæggende skridt, sandsynligvis det vigtigste på dette område de seneste 20 år. Ikke nok med det: I denne lov fastsættes fremgangsmåden, når det gælder personer af højere rang, således som ordensgeneraler, biskopper og kardinaler, som bliver anmeldt – ikke bare for misbrug, men også for "mørklægning".

Tavshedspligt ophævet

I december 2019 blev desuden den "pavelige tavshedspligt" i seksuelle overgrebs-sager afskaffet. Dette muliggør et mere velordnet og ubundet samarbejde mellem kirkelige og civile myndigheder end tidligere. Altså mere transparens!

Ny global praksis

I juli 2020 offentliggjorde Vatikanets Troslærekongregation en global enhedspraksis for behandling af præsters misbrug af mindreårige. Den var stærkt ønsket, og paven selv havde angivet den som et af de første mål for 2019-mødet. Dokumentet kommer egentligt ikke med noget nyt, men fremstiller, på en klar og tydelig måde, det, som biskopper og andre ansvarlige bør vide og gøre i forskellige situationer. Dette redskab var virkelig tiltrængt. Der var ikke meget snak om det, da det kom, men det var et af hovedønskerne på 2019-mødet, og det er altså blevet efterkommet.

Oprydning i lovværket

For nyligt, pinsedag 2021, blev den nye version af bog VI af den kanoniske lovbog offentliggjort. Den indeholder en slags opsummering af Kirkens strafferet, omformuleret og ordnet, således at nye bestemmelser, som var kommet til i årenes løb, både på overgrebsområdet og på andre områder, nu er samlet i den kanoniske lovbog på en ordnet måde, mens de tidligere var spredt rundt omkring.

Kirken svarer på udfordringen

Vi står over for et meget stort, vanskeligt og smerteligt problem, der rammer uskyldige og går ud over Kirkens troværdighed. Men det er slet ikke rigtigt, at intet er blevet gjort, eller at intet eller lidt bliver gjort. Det kan og bør, roligt og tydeligt, siges, at Verdenskirken har svaret og svarer på denne alvorlige udfordring, at den har taget nødvendige skridt og vedtaget bestemmelser, procedurer og regler for at beskytte mindreårige og sårbare personer, forebygge overgreb og stille dem, som svigter, til ansvar for deres handlinger.

Det betyder selvfølgelig ikke, at alt nu er gjort. At fastsætte bestemmelser er én ting, men at ændre virkeligheden ved at iværksætte dem, er som bekendt noget andet. Vi er undervejs og vil fortsætte med at være det, men på en vej som i alt væsentlighed aftegner sig tilstrækkelig klart. Vi må bevæge os hurtigt og sikkert på denne vej for at lindre smerte, sørge for at retfærdighed sker fyldest, forebygge overgreb og genoprette tillid og troværdighed både inden for det kirkelige fællesskab og, når det gælder Kirkens sendelse, til gavn for verden.

Pater Federico Lombardi (født 1942) er italiensk journalist og jesuit. Direktør for Den Hellige Stols pressekontor 2006-2016. Oversættelse: Niels Messerschmidt.

Charles de Foucauld og seks andre kanoniseres

Vatikanet meddeler at ceremonien finder sted i Rom den 15. maj næste år.

VATIKANET Ceremonien bliver Kirkens første kanoniseringsmesse siden coronavirusen brød ud, og den finder sted to år og syv måneder efter seneste kanonisering, helgenkåringen af John Henry Newman og fire andre i oktober 2019.

Charles de Foucauld (1858-1916) førte som fransk soldat et udsvævende liv, men gennemlevede en religiøs omvendelse og indtrådte hos trappisterne i 1890. Kort tid efter blev han efter eget ønske udsendt til et kloster i Syrien og flyttede i 1897 til Palæstina, hvor han gik til hænde som arbejdsmand i et kloster i Nazareth. Efter sin præstevielse i 1901 rejste han til Sahara, nær Marokko, for at leve som eremitmissionær blandt områdets ikke-kristne. De stedlige tuaregere respekterede ham for hans gæstfrihed og fromhed, og han lod dem have deres tro i fred. Foucauld blev dræbt i 1916 i forbindelse med et røveri.

Efter sin død blev Charles de Foucauld kendt især gennem en biografi skrevet af René Bazin i 1921. Inspireret af denne grundlagde René Voillaume i 1936 fællesskabet Jesu Små Brødre, og tre år senere grundlagde Madeleine Hutin Jesu små søstre.

Han blev saligkåret i 2005 af pave Benedikt, og i 2020 godkendte pave Frans et mirakel sket på hans forbøn.

Første indiske lægkatolik der helgenkåres

Pave Frans har også givet Helgenkåring-kongregationen autorisation til at promulgere seks andre dekretter, blandt andet for Devasahayam Pillai (1712-52), en indisk lægmand som led martyrdøden efter at være konverteret til katolske tro. Pillai, der også er kendt under sit dåbsnavn Lazarus, blev saligkåret i 2021 og er den første indiske lægkatolik, der bliver helgenkåret.

Tusindvis af personer fra USA, Canada, Frankrig og Algeriet deltog i Charles de Foucaulds saligkåring i Rom i 2005. Næste år bliver han helgenkåret.

Syv år efter sin konversion blev Devasahayam Pillai dræbt som 40-årig efter fejlagtigt at være blevet anklaget for forræderi, og siden blev han arresteret og tortureret gennem tre år.

To ordenssøstre helgenkåres også den 15. maj, nemlig salige Maria Francesca di Gesù (1844-85), grundlægger af tertiærorden af kapucinersøstre af Loano, og salige Maria Domenica Mantovani (1862-1934), medgrundlægger og første generalsuperior for Institutet af de små søstre af Den hellige Familie.

Salige César de Bus (1544-1607), salige Luigi Maria Palazzolo (1827-86) og salige Giustino Maria Russolillo (1891-1955) – tre præster som grundlagde kongregationer og institutter – vil også blive helgenkåret samme dag. *NM*

Danmarks bedste kirkelige initiativ 2021

Caritas Klinikken på Vesterbro i København har vundet dette års Kristeligt Dagblads Initiativpris.

LÆGEHJÆLP Caritas Klinikken er for socialt udsatte med begrænset eller manglende kontakt til sundhedsvæsenet. Klinikken drives af frivillige læger og sygeplejersker og tilbyder konsultationer inden for den almene praksis' område, mulighed for at bestille blodprøve og henvisning til speciallæger og kommunale tilbud. Man skal ikke bestille tid, og tilbuddet er åbent for alle, forklarer koordinator for Migrantarbejde i Caritas Danmark, Ditte Dandanell:

”Det kan handle om digitaliseringen, som for nogle er en udfordring, eller psykisk sygdom, som kan gøre det svært at overskue et behandlingsforløb, hvor man skal bestille tid, møde op flere uger senere og så igen sørge for at bestille tid til opfølgning. En del migranter har også svært ved forstå sundhedsvæsenet og afkode de indkaldelser, de får. Her håber vi, at Caritas Klinik kan fungere som en åbning til at få hjælp, både i klinikken, men også meget gerne videre i systemet hos for eksempel egen læge eller speciallæger. Alene det, at vi har åbent i aftentimerne og uden tidsbestilling kan betyde meget”, siger hun.

En oplagt idé

Idéen til klinikken stammer fra læge Chi Le, der som barn kom til Danmark som flygtning fra Vietnam og er indehaver af Vesterbro Familieklínik.

”Fordi min familie selv har fået hjælp, ville jeg gerne give noget tilbage. Så da jeg blev færdiguddannet for et år siden og fik min egen lægeklinik på Vesterbro i København, gik jeg til bestyrelsen. Jeg spurgte,

om Caritas ikke kunne bruge lokalerne til en klinik i aftentimerne”, siger hun til *Kristeligt Dagblad*.

Det mente generalsekretæren i Caritas Danmark, Maria Krabbe Hammershøj, godt at man kunne:

”Det var en oplagt idé”, siger generalsekretæren. ”Vores sundhedssystem er godt og effektivt. Men hvis man ikke taler dansk eller ikke er digitalt hjemmevant, så det meget svært at navigere i. Det betyder, at mange udsatte simpelthen ikke kommer til læge”.

”Caritas har et stærkt bagland i det katolske miljø, som ønskede at bakke op om klinikken. Den katolske kirke i Danmark er jo langt hen ad vejen en migrantkirke, og mange er selv kommet til Danmark som migranter eller flygtninge, eller også er de børn af dem. Så de ved, hvad det vil sige at være ny i Danmark, og ønsker at give noget tilbage”, forklarer Maria Krabbe Hammershøj.

Caritas Klinikken slog dørene op den 14. september i år og har indtil videre åben hver tirsdag fra klokken 17 til 20.

Det er første gang, at en katolsk hjælpeorganisation driver en sundhedsklinik af denne type i Danmark.

Klinikken har åbent for konsultationer uden tidsbestilling hver tirsdag kl. 17-20, på Amerikavej 15C 1 sal, 1756 København V.

Idéen til klinikken stammer fra læge Chi Le, medejer af Vesterbro Familieklínik. Foto: Vesterbro Familieklínik.

Ordensliv

Sr. Teresa Ignatia Tran er søster i Bonn. [Læs mere på side](#)

4-5

Jubilæum

Sankt Franciscus Kirke fylder 100 år. [Læs mere på side](#)

8-9

Kirken i Danmark

Caritas, lægfranciskanerne, kirkeskattekonulenten og Vejle. [Læs mere på side](#)

12-13

Den synodale vej

I bispedømmet og internationalt. [Læs mere på side](#)

6 og 16

KO mener

Tid til at lytte til de fattige

Verdensdagen for de fattige, som markeres næstsidste søndag i kirkeåret, blev proklameret af pave Frans i 2016 som afslutningen på Barmhjertighedens år for at gøre os opmærksomme på de af vore medmennesker, der lever i samfundets periferi og tilskynde os til at gøre en personlig indsats for at bekæmpe fattigdommen.

Dette års udgave af verdensdagen, under temaet: 'De fattige har I altid hos jer' (Mk 14,7), blev annonceret søndag den 14. november, og fredagen forinden var paven rejst til Assisi for at mødtes med hundredvis af fattige.

"Jeg bærer jer i mit hjerte", sagde han til dem under en gudstjeneste i kirken Santa Maria degli Angeli. I sin prædiken mindede han os om de mange, der er ramt af fattigdom verden over og om de uretfærdigheder, de udsættes for.

"Ofte gør de fattiges tilstedeværelse os utilpasse og nogle gange hører vi, at de fattige selv er skyld i deres egen situation", sagde paven og pegede på, at årsagerne især må findes i uretfærdige strukturer og personers udnyttelse.

Det er på høje tide, at de fattige atter får ordet. Alt for længe er deres krav blevet overhørt. Det er på tide, at vi åbner øjnene for den ulighed, som mange fattige familier må leve med. Det er på tide, at vi smøger ærmerne op og skaber arbejdspladser og dermed værdighed for dem. Det er også på tide, at vi på ny chokeres over de sultne børns virkelighed, slavebundne, skibbrudne og uskyldige ofre for al slags vold, sagde paven og tilføjede: "I stedet for ligegyldighed og udnyttelse gælder det om at genopdage skønheden i mødet og dialogen".

Under gudstjenesten i domkirken i Assisi fortalte en gruppe fattige mennesker fra en række lande om deres situation. De første var et ungt fransk par, der stillede deres liv som familie i det glade budskabs tjeneste og forkyndte evangeliet blandt marginaliserede i Paris' forstæder. Herefter fortalte en spanier og en mand fra Polen om dét at være sluppet ud af et liv i misbrug og et liv med vold gennem mødet med Kristus. En rumænsk indvandrer i Italien fortalte om sit håb trods en alvorlig sygdom, mens en ung kvinde og et ældre par fra Afghanistan fortalte grædende om deres dybe bekymring for landet under Talibanstyret og for deres pårørende, som fortsat befinder sig i landet.

Paven lyttede tydeligt berørt. Han takkede alle de talende for deres mod og oprigtighed og videregav, hvad han selv opfattede som håb og modstandskraft i deres beretninger.

"Måtte dette møde åbne hjerterne hos os alle, således at vi kan stå til hinandens disposition og således, at vi kan forvandle vor egen svaghed til en styrke, der kan hjælpe os til sammen at vandre ad livets vej. Og således, at vi kan forvandle vor egen fattigdom til en rigdom, vi deler og derved gøre verden til et bedre sted for os alle", sagde paven.

Glædelig adventstid!

NM

Tyskland: Den katolske Kirke udgiver sin første klimaværnsrapport

Den katolske Kirke bør gå forrest i at beskytte miljøet og bekæmpe klimaforandringerne, siger bispekonferencens ansvarlige for miljø- og klimaspørgsmål.

BONN "Vi tager vores ansvar for skaberværket alvorligt. Som katolsk kirke bør vi ikke sidde bagerst i toget, men sidde så langt fremme som muligt", sagde biskop Rolf Lohmann, da han den 25. oktober i Bonn præsenterede Den katolske Kirke i Tysklands første rapport om klima- og miljøbeskyttelse.

Lohmann sagde, ifølge det tyske nyhedsbureau *KNA*, at den 125-sider lange rapport beskriver Kirkens tiltag på miljøområdet og de udfordringer, de enkelte sogne og kirkelige organer er stødt på i denne forbindelse.

Som reaktion på offentliggørelsen roste

en regeringseksponent og flere bistandsorganisationer rapporten, og Tysklands miljøminister Svenja Schulze sagde, at rapporten sender "et vigtigt sociopolitisk signal".

"De katolske bispedømmer, ordenssamfundene, de religiøse associationer og lægeorganisationer er alle aktører, som er med til at sikre en større lokal bæredygtighed med deres forskellige tiltag", sagde hun.

Biskop Heiner Wilmer af Hildesheim, med ansvar for bispekonferencens sociale anliggender, sagde, at erhvervsledere og de politiske og sociale ledere alle forventer,

Tysklands miljøminister Svenja Schulze siger om Den katolske Kirke i Tysklands nye klimarapport, at den sender "et vigtigt sociopolitisk signal". Foto: *bundesregierung.de*.

at også Kirken involverer sig i tidens mest presserende spørgsmål.

Pave Frans, tilføjede Wilmer, opfordrer verdenssamfundet og de religiøse ledere til at handle hurtigt og virksomt for at afbøde virkningerne af klimaforandringerne.

"Forudsætningen for at være en troværdig aktør er, at man benytter de samme standarder som man selv er fortalende for", sagde biskoppen ifølge *KNA* og tilføjede, at Kirken i Tyskland nu udviser ansvarlighed i miljøanliggender. *NM*

Vatikanet kan ikke sagsøges i overgrebssager, fastslår EU-domstol

Den europæiske Menneskerettighedsdomstol har afgjort, at Vatikanet er beskyttet af suveræn immunitet og at præsters og deres foresattes forbrydelser ikke kan knyttes til Den hellige Stol.

DOMSAFSIGELSE Den europæiske Menneskerettighedsdomstol har stadfæstet, at Vatikanet ikke kan sagsøges af en lokal retsinstant for seksuelle overgreb begået af katolske præster på grund af den retslige immunitet, som suveræne stater – såsom Den hellige Stol – nyder. Den pågældende juridiske doktrin siger, at en suveræn stat ikke kan begå en juridisk fejl og derfor er immun overfor civile retssager eller strafretlig forfølgelse.

Dommen, afsagt den 26. oktober fastslår, at 24 franske, belgiske og hollandske overgrebs ofre ikke kan kræve, at Vatikanet bliver retsforfulgt og derfor også skal udbetale økonomisk kompensation.

Ofrene har anklaget Vatikanet for en "tavshedskultur" i spørgsmålet om præsters seksuelle overgreb.

Sagsøgerne hævdede, at de som børn var udsat for seksuelle overgreb begået af katolske præster, og at deres senfølgevirkninger kunne henføres til den strukturelt mangelfulde måde Vatikanstaten havde

håndteret problemerne med seksuelle overgreb i Kirken.

Sagsøgerne indgav oprindeligt deres sag i Belgien i juli 2011, hvor den dog blev afvist.

Belgiske retsinstanter afgjorde, at de ikke havde nogen jurisdiktion over Den hellige Stol, hvorefter sagsøgerne hævdede at være nægtet muligheden for at indbringe sagen for en domstol. Derfor klagede de til Den europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Sagen rejste spørgsmålet, om Den hellige Stols immunitet står over indenlandske domstoles jurisdiktion.

Det var første gang, at Den europæiske

Forsoningsrejse til Canada

Den Hellige Stols pressekontor meddelte i slutningen af oktober, at paven i nær fremtid rejser til Canada for at undskylde Kirkens svigt mod generationer af børn fra landets oprindelige befolkning.

FORSONING Pave Frans har takket 'ja' til en invitation fra de canadiske biskopper.

"Bispekonferencen har inviteret Den hellige Fader til en apostolisk rejse til Canada med henblik på den igangværende pastorale forsoningsproces med landets oprindelige befolkning. Hans Hellighed har antydnet, at han er vil rejse til Canada på et tidspunkt, som vil blive offentliggjort i nær fremtid", hedder det i meddelelsen fra Vatikanet.

Pave Frans har sagt, at han er påvirket af skandalen på flere canadiske internatskoler, og at han er rystet over afsløringerne. Henimod 150.000 børn fra landets oprindelige befolkning blev i årene 1831 og helt frem til 1997 tvunget til at gå på disse internatskoler, hvoraf flere var drevet af Den katolske Kirke. På skolerne blev børnene tvunget til at frasige sig deres egen kultur og i stedet tilegne sig en vestlig kultur. Der skønnes at

Menneskerettighedsdomstol skulle tage stilling til denne immunitet, Den hellige Stol nyder – også selv om Vatikanet ikke er medlem af Europarådet og derfor ikke hører ind under menneskerettighedsdomstolens jurisdiktion.

Ifølge en udtalelse fra menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg, er den nået frem til, at det forhold, at de belgiske domstole havde afvist den oprindelige sag, som sagsøgerne havde anlagt mod Den Hellige Stol, med henvisning til at de ikke var kompetente til at behandle sagen, ikke afveg fra de almindeligt anerkendte folkeretlige principper i spørgsmålet om stater immunitet.

"Derfor kunne restriktionerne i adgangen til en domstol ikke anses for at stå i misforhold til de legitime mål, der forfølges", hedder det videre.

Den europæiske Menneskerettighedsdomstol bemærkede også, at de sager, som sagsøgerne havde anlagt i Belgien, ikke udelukkende var rettet mod Den hellige Stol men også mod medarbejdere fra Den katolske Kirke i Belgien, som sagsøgerne havde identificeret.

"Hverken paven eller Den hellige Stol har været præsenteret på belgisk territorium, da den forseelse, som tilskrives lederne af Kirken i Belgien, blev begået", hed det videre i domstolens erklæring.

Menneskerettighedsdomstolens afgørelse blev vedtaget med dommerstemmerne 6 mod én.

NM

have været mindst 130 af sådanne skoler i Canada.

Vreden mod blandt andet Den katolske Kirke er vokset i landet, efter at der fra slutningen af maj i år er blevet afdækket mere end tusind umærkede grave i nærheden af tidligere internatskoler, og flere katolske kirker er blevet vandaliseret eller forsøgt brændt ned.

Den canadiske regering har indrømmet, at fysisk og seksuel vold var udbredt på internatskolerne, og at eleverne blev udsat for fysisk afstraffelse, hvis de forsøgte at tale deres indfødte modersmål.

NM

Det italienske senat blokerer kontroversiel lov

Et forslag om at indføre 'anti-homofobi' lovgivning i Italien, som blev kritiseret af Vatikanet og katolske familieorganisationer, blev den 27. oktober nedstemt i det italienske senat.

Tekst: Niels Messerschmidt

ITALIEN Lovforslaget, kendt som Zan- loven (se KO 11, 2021), blev nedstemt med 154-131 og to blanke stemmer. Forslaget havde været under behandling i det italienske senat i elleve måneder efter at udkastet var blevet godkendt i Deputeretkammeret (underhuset) i november 2020.

I Italiens nuværende lovgivning er det strafbart at chikanere og begå vold mod personer pga. etnicitet, religion og nationalitet. Lovforslaget ønskede at indføre LGBT-personer i samme paragraf, så det også blev en skærpelse af omstændigheder at true eller begå vold mod personer på baggrund af deres kønsidentitet og seksualitet.

Landets katolske biskopkonference har kritiseret lovforslaget for at kunne bruges til at ramme personer, der ytrer sig negativt om fx homoseksuelle ægteskaber.

Også den indflydelsesrige italienske familieorganisation *Pro Vita & Famiglia* har kritiseret lovforslaget, og de bad tidligere i år Troslærekongregationen om at præcisere den katolske doktrin om støtte til sådanne

lovforslag. I et brev dateret 1. oktober svarer kongregationen, at paven ved flere lejligheder har fordømt kønsideologien ligesom han har udtalt, at katolske politikere bør modsætte sig lovforslag, der er uforenelige med katolsk lære.

Det italienske senat har afvist et lovforslag, som ville beskytte LGBT-personer mod hadforbrydelser, men også kunne indskrænke fx katolikkernes frihed til at ytre sig mod homoseksuelle ægteskaber og kønsrelaterede emner. Foto: Yahoo.com.

Om cølibat og overgreb

Lederen af fransk overgrebskommission ser ingen kobling mellem cølibat og overgreb i Kirken.

FRANKRIG Jean-Marc Sauvé, leder af den uafhængige franske overgrebskommission, ser ingen kobling årsagssammenhæng mellem præstecølibatet og seksuelle overgreb. "Men måske har der været en overdreven forestilling om cølibatet, som har favoriseret gudviede overgrebsmænds indflydelse på deres ofre og måske endda kan have forstærket den", udtalte han til den *Tagespost*.

Uanset miljø er et overgreb på en mindre-årig "altid et overgreb på en eksisterende

autoritets- og læringsrelation", understreger Sauvé. Ethvert socialt miljø har "sine egne svagheder og farer: inden for sport har den voksne adgang til den mindreåriges krop, i skolen adgang til intellektet og i Kirken adgang til samvittigheden. [...] Det er denne adgang til samvittigheden, menneskets mest intime del, snarere end cølibatet, som forklarer de seksuelle overgreb".

Kommissionens rapport viste, at 80% af ofrene var drenge og unge mænd, mens 60% af overgrebene i samfundet begås mod

Statssekretærens notat

Kontroversen fik ekstra næring, da Vatikanets statssekretær i sommers gav udtryk for sine bekymringer over visse dele af lovforslaget i et to sider langt notat, som blev lækket til pressen. Heri skrev kardinal Parolin, at dele af lovtæksten var formuleret for vagt og derfor kunne indskrænke Kirkens frihed, sådan som den var garanteret i en aftale fra 1984 mellem Vatikanet og Italien. Statssekretæren opfordrede derfor de italienske lovgivere til at ændre i teksten til lovudkastet.

Vatikanets indblanding blev skarpt kritiseret af flere italienske personligheder og politikere, blandt dem premierminister Mario Draghi, som kommenterede statssekretærens notat i en senatshøring den 23. juni.

"Italien er en sekulær og ikke en konfessionel stat, og parlamentet kan frit diskutere og lovgive", sagde Draghi og henviste til, at landets retssystem allerede indeholder de nødvendige garantier, der sikrer aftalen med Den katolske Kirke.

Dagen efter senatshøringen præciserede statssekretæren i et interview med *Vatican-News* den 24. juni, at Vatikanets notat ikke var udformet med henblik på offentliggørelse og at det "på ingen måde var ment som en anmodning om at blokere loven". Kardinal Parolin tilføjede, at "vores bekymringer retter sig mod de fortolkningsproblemer, der kan opstå hvis en lovtækt er for vagt formuleret og en sådan uklar tekst bliver vedtaget".

kvinder. Jean-Marc Sauvé forklarer det med det forhold, at præster ofte "er i kontakt med drenge, fx når drengene ministrerer under messen eller i skolevæsenet".

Som en yderligere faktor plejer eksperter at henvise til vedkommendes seksuelle orientering. Men ifølge Sauvé er det meget vanskeligt at forklare de seksuelle overgreb med præstens seksuelle orientering. "Man kunne lige så godt sige, at en præsts heteroseksuelle orientering forklarer, hvorfor han forgriber sig på en pige". Ifølge overgrebskommissionens leder er det ikke muligt at påvise en årsagssammenhæng mellem vedkommendes seksuelle orientering og de seksuelle overgreb – men andelen af homoseksuelle blandt overgrebsmændene er ikke desto mindre "høj, ja meget højere end i resten af befolkningen".

NM

Katolikkernes antal vokser

Antallet af katolikker på verdens kontinenter er stigende på nær i Europa.

STATISTIK Ved udgangen af 2019 var der anslået 1,34 milliarder katolikker på verdensplan. Det er 15,4 millioner flere end året før, ifølge Vatikanets informationstjeneste *Fides*. Disse oplysninger blev offentliggjort i forbindelse med Verdensmissionsdagen. Andelen af romersk-katolske kristne steg en smule til i 2019 at udgøre 17,74 % af jordens samlede befolkning. Kun Europa kunne notere sig et lille fald i antal katolikker, idet der i 2019 blev registreret 292.000 færre katolikker.

En lignende udvikling ses i antal katolske præster på verdensplan, hvor der ved udgangen af 2019 var en tilgang på 271 præster, så de tilsammen udgjorde 414.336. Kun i Europa sås en tydelig tilbagegang, hvor der blev 2.608 færre præster i nævnte periode. Størst stigning er sket på det asiatiske kontinent, hvor der er kommet

1.989 flere præster. Den modsatte udvikling sås i antal permanente diakoner, hvor der i Europa skete en tilvækst på 15.267, mens der i Asien blev 343 færre.

Det stigende antal katolikker i verden betyder, at hver katolsk præst i 2019 havde ansvar for flere troende end året før, nu i snit én præst for hver 3.245 katolikker – tallet varierer dog fra verdensdel til verdensdel: I Europa lå dette tal på 1.697 katolikker, mens det i Amerika lå på 5.318. I samme periode var der i alt 5.364 biskopper, hvilket var en lille tilbagegang i forhold til 2018.

Ifølge Vatikanets statistik driver Den katolske Kirke på verdensplan 72.667 børnehaver med en kapacitet på i alt 7,5 millioner børn. Hertil kommer 98.925 grundskoler med i alt 35,2 millioner elever og 49.552 gymnasier med i alt 19,4 millioner elever.

NM

Kort nyt

I en nyudgivet bog samles mere traditionelle katolikkernes kritik mod pavens beslutning om gennem *Traditionis custodes* (Traditionens vogtere) at indskrænke mulighederne for at fejre den ældre latinske messe, også kaldet den ekstraordinære romerske ritus. Bogen med titlen *'From Benedict's peace to Francis' war'* udkom på det amerikanske forlag Angelico Press i begyndelsen af november.

I bogen har den amerikanske filosof og forfatter Peter Kwasniewski samlet halvferds reaktioner på det pavelige motu proprio, som blev offentliggjort i juli i år. Udover en række præster og lægfolk har også fem kardinaler bidraget med deres syn på dette spørgsmål: Walter Brandmüller og Gerhard Müller fra Tyskland, Raymond Leo Burke fra USA, Robert Sarah fra Guinea og Joseph Zen, biskop emeritus af Hong Kong. Samtlige fem kardinaler regnes blandt pave Frans' skarpeste kritikere og har offentligt kritiseret pavens beslutning.

Analyseinstituttet Rambøll står bag den hidtil største kortlægning af den svenske kirkes diakonale indsats. Denne indsats har en samfundsøkonomisk værdi på mindst 1,55 mia. svenske kroner (ca. 1,16 mia. danske kroner), skriver Svenska kyrkan på sin hjemmeside.

Resultatet skyldes ifølge rapporten, at kirken med sine 5,7 mio. medlemmer udgør det brede fundament i civilsamfundet, at kirken har unikke ressourcer og personale til at lave langsigtede løsninger, og at den er en relativt fleksibel organisation, der let kan omstille sig som svar på uventede situationer, fx coronapandemien. Rapporten understreger dog, at det er meget svært at opgøre den økonomiske værdi af socialt arbejde, og at den opgjorte værdi er relativt konservativt opgjort.

Pave Frans har for første gang udpeget en kvinde til posten som administrativ chef for Vatikanstaten. Søster Raffaella Petrini (52 år) får bl.a. ansvaret for Vatikanets museum, postvæsen og Vatikanstatens politi, og generalsekretær for den pavelige kommission for Vatikanstaten, dens lovgivende organ med godt 2.000 ansatte. Hun bliver dermed den kvinde, der indehaver det højeste embede i Vatikanstaten.

Caritas Danmark
inviterer til julebasar!

Der vil være salg af mad og drikkevarer, tombola, underholdning for børn og alkens gode ting og sager til salg.

28. november 2021 Kl. 12.00 til 16.00
Stenosgade 4A, 1616 København V.

Alt overskud fra julebasaren går til at støtte årets adventsindsamling.

Kirken er mit hjem overalt i verden

Søster Teresa Ignatia Tran er født i Vietnam og kom til Danmark som niårig. I Kirken fandt hun et hjem, hvor det ikke betød noget, om hun var vietnameser eller dansker. I dag bor hun i Tyskland, arbejder som sygeplejerske og er søster i en orden, der blev grundlagt i Vietnam i 1600-tallet.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl, Foto: Carsten Fenger-Grøndahl

TYSKLAND I 2018 aflagde Teresa Ignatia Tran sine evige løfter i kongregationen Søstre af Kærlighed til Det Hellige Kors (Sisters of the Holy Cross), en orden der er grundlagt i Vietnam i 1670 af en fransk biskop, Pierre Lambert de la Motte, medlem af Missions étrangères de Paris. Ordenen har sit moderhus og flere kommuniteter i Vietnam, og desuden har den kommuniteter i Rom i Italien, i USA, Frankrig og Belgien samt flere steder i Tyskland, bl.a. i Bonn. Normalt aflægges søstrene de evige løfter i moderhuset i Vietnam; men søster Ignatia aflagde i stedet sine løfter i Bonn i den sognekirke, som ligger dør om dør med det kommunitet, hun er en del af.

”Jeg aflagde de evige løfter i Bonn, fordi det er her, jeg skal virke, og mine tætteste bånd er til de mennesker, jeg skal følges til graven med. Vi har ikke valgt hinanden, og vi er meget forskellige; men

vi har alle sagt ja til fællesskabet og til at tjene Gud ved at leve et gudviet liv sammen og støtte hinanden i det,” siger hun, da Katolsk Orientering besøger hende i hendes kommunitet i Bonn.

”Kirken, hvor jeg aflagde løfter, er en moderne kirke, og jeg er egentlig ikke så vild med kirkebygningen; men den har fået en særlig betydning for mig, fordi stenene vidner om mine højtidelige løfter, hvilket binder. Hvis jeg en dag skulle få en tanke om at gå fra mine løfter, ville stenene – hvis de kunne tale – vidne imod mig,” siger hun.

Søster Ignatia er født i Vietnam i 1985, men kort efter hendes fødsel flygtede hendes far til Danmark af politiske årsager, og ni år senere blev hele familien genforenet i Danmark. For Teresa Ignatia Tran var det et kulturchok at komme til Danmark, og det tog tid, før hun faldt til. Men det hjalp hende at blive en del af fællesskabet i den katolske

kirke i Aarhus. I Vietnam var hun vokset op med kirkegang og et stærkt trosfællesskab.

”Vi bad derhjemme, gik i kirke og deltog i menighedslivet. Mine søskende blev vækket for at gå til morgenmesse kl. 4, og så var der børnemesse kl. 6 om søndagen. Jeg kan huske børnegudstjenesten, hvor jeg stod op og gik sammen med mine venner eller mine søskende til kirke,” siger hun.

”Jeg var også med min søster til kor i kirken og med mine store søskende til katekese; men efterhånden fik jeg mine egne venner i kirken,” fortæller hun og uddyber:

”Jeg var glad for at komme i kirken og følte, at der havde jeg venner og duede til noget. Jeg blev allerede som 6-7-årig udvalgt som aspirant til at være lektor. På den måde følte jeg mig rigtig godt taget imod i det store fællesskab i kirken, og som voksen har jeg stadig den fornemmelse: Jeg er en del af det store trosfællesskab, og uanset om jeg er vietnameser eller dansker eller tysker, har jeg mit hjem, hvor Kirken er.”

Klosterliv med udfordringer

I 2010 flyttede hun til Tyskland, hvor hun indtrådte i Søstre af Kærlighed til Det Hellige Kors, en orden, hun havde lært at kende, da hun efter studentereksamen tog til Tyskland for at arbejde som aupair. Også i den periode var kirken et vigtigt helle for hende, og samtidig gav opholdet i Tyskland hende frihed til at tænke over og mærke efter, hvad hun ønskede at bruge sit liv på, og hvad Gud kaldte hende til.

Som barn havde hun læst karmeliterhelgenen Therese af Lisieuxs selvbiografi og var blevet meget bevæget af hendes beskrivelse af klosterlivet i klausur. I mange år længtes hun efter at give sig selv til et liv bag klostrets mure, og hun besøgte også i flere omgange både cistercienserinderne i det daværende kloster på Sostrup Slot på Djursland og karmeliterindernes kloster nær Hillerød i Nordsjælland. Men hendes møde med kommunitetet af Søstre af Kærlighed til Det Hellige Kors i Bonn gav hende en fornemmelse af, at hendes kald måske snarere var en form for gudviet liv, hvor hun skulle virke mere ude i verden blandt almindelige mennesker. Hun uddannede sig til sygeplejerske og indtrådte derefter hos Søstre af Kærlighed til det Hellige Kors, hvor hun i 2018 aflagde evige løfter.

I kommunitetet i Bonn bor søster Ignatia sammen med syv andre søstre med vietnamesisk baggrund, der alle har erhvervsarbejde uden for huset. Søstre af Kærlighed til Det Hellige Kors arbejder primært inden for sjælesorg og pædagogik, men også inden for eksempel sygepleje. Søster Ignatia arbejder som dialysesygeplejerske og er aktiv i lokalt menighedsarbejde, og den dialektik, der er mellem tidebønnerne i kommunitetet og det aktive liv uden for huset, passer hende godt, selv om det også kan være en vanskelig balance.

”Gud kan jeg finde bag klostrets mure, men også ude i verden. Han er der altid, og jeg finder ham i de glæder, vi deler i kommunitetet og i vores lidelser og sorger. Det er sværere at finde ham der, mens bølgerne går højt; men i den stilhed, som kommer efter, kan jeg se, at Gud var der – at Helligånden har gjort sit værk – alene i det faktum, at vi ovenpå den ene konflikt efter den anden stadig er et fællesskab,” siger hun.

Selv om alle søstrene i kommunitetet har vietnamesisk baggrund, er de meget forskellige, og det kan give udfordringer,

fortæller hun.

”Halvdelen af os er indtrådt i Tyskland og er opvokset i Tyskland – eller for mit vedkommende primært i Danmark – og halvdelen er kommet hertil fra moderhuset i Vietnam. Vores tilgang til ordenslivet og til alt muligt andet er meget forskellig, afhængig af om vi er opvokset her eller i Vietnam. De søstre, som har været i noviciat i vores moderhus i Vietnam, tænker meget typisk vietnamesisk og orienterer sig efter, hvordan man gør i moderhuset. Vi, som er indtrådt her i Tyskland, har en del prægning fra vores noviciat, men også fra de vilkår, vi er opvokset i, og tænker lidt anderledes; vi orienterer os mere efter menneskene her.”

Kulturelle forskelle

De kulturelle forskelle viser sig på flere måder i hverdagen i kommunitetet, forklarer søster Ignatia.

”Vi taler en blanding af vietnamesisk og tysk i kommunitetet. Vi reciterer tidebønnen på tysk, andre bønner kun på vietnamesisk. Vi synger på begge sprog, alt efter behov. På grund af vores erhvervsarbejde kan vi ikke overholde de mange pligtbønnetider og i det hele taget det store pligtbønsenum, som findes i fastetiden og når en af vores medsøstre dør. Nogle tilstræber en streng overholdelse af reglerne og vil hellere tilføje lidt flere detaljer end vælge noget fra.”

Året før at søster Ignatia aflagde de højtidelige løfter, var hun på et fire måneders langt ophold i Vietnam, og der oplevede hun både store kulturelle forskelle og en følelse af at være hjemme i ordenen og i Kirken som sådan.

”Jeg mærkede virkelig, at jeg havde fundet en familie – mennesker, som jeg ikke er blodsbeslægtet, men spirituelt beslægtet med. Vores tankegang og kulturelle baggrund er forskellig; men jeg mærkede, at jeg havde fundet et stykke hjem hos mine medsøstre. Jeg boede i moderhuset i Vietnam og tog ud på besøg i vores kommuniteter rundt omkring i landet. En af søstrene fra moderhuset tog med mig ud og præsenterede mig, og selv om de ikke kendte mig, blev jeg taget imod som en af deres,” siger hun.

”Men selve den måde, ordenslivet leves i Vietnam, har jeg det svært med. Der er opgaver, som søstrene løser der, som jeg ikke kan gå ind i, fordi jeg ikke er oplært til det, og fordi deres måde at gøre det på er kulturelt fremmed for mig. Jeg kunne ikke være børnehavepædagog eller lave katekese, for den pædagogiske tilgang handler meget om udenadslære.”

I Tyskland, som på mange måder er meget sekulariseret, oplever søster Ignatia, at hun i sit virke som sygeplejerske kan åbne for samtaler om tro og kan hjælpe mennesker tilbage til Kirken.

”Jeg møder mennesker, som har sagt, at de ikke vil have noget med Kirken at gøre, men så alligevel bliver nysgerrige. Den måde, som sygeplejen er organiseret på i Tyskland, levner desværre sjældent tid til ret mange samtaler; men de samtaler, jeg har haft, har været virkelig spændende. Når jeg går på gaden i Bonn og andre tyske byer, kommer jeg også jævnligt i samtale med mennesker, der udforder min tro. Og det giver mig fornemmelsen af, at det, jeg gør, er meningsfuldt,” siger hun.

”Vi, der lever et ordensliv, et gudviet liv, er første og fremmest vidner. Med vores liv vidner vi om, at der findes en Gud, som holder så meget af verden, at han ikke lader den i stikken og blot lader den gå sin

Søster Teresa i klosterkirken.

Jeg længes efter dig Herre, er mit livs mantra

Tanker til første søndag i advent.

Tekst: cand. theol. Eva Maria Nielsen

1.læsning: Jer 33,14-16

Vekselsang Sl 25: Jeg længes efter dig, Herre.

2. læsning: 1 Thess 3,12-4,2

Evangelium: Lukas 21,25-36

MEDITATION *Jeg længes efter dig, Herre.* Med denne søndags vekselsang vandrer min tanker tilbage til et billede af Johannes af Korset, som hænger i Karmelklosteret i Birkenwerder, hvor jeg netop har afsluttet min uddannelse som karmelitisk retræteleder. Nedenunder står der en tanke af Johannes af Korset: *Før mennesket søger Gud, har Gud allerede søgt mennesket.*

Jeg længes efter dig Herre, er mit livs mantra. Denne længsel har løftet mig op, fyldt mig med latter og glæde og mange gange efterladt mig i smerte og afmagt. Jeg er sikker på, at den bor i ethvert menneskes hjerte, fordi Gud har lagt den i os, da han skabte os i sit billede. Den bor også i dig, fordi du læser disse ord.

Jeg længes efter dig, Herre. Ofte tolker vi denne længsel forkert, fordi vi mener, at vi skal gøre os fortjent til at kunne møde Gud. Vi er som børn, der gør sig umage for at møde en streng forælder. Så gør vi os ekstra umage, beder endnu mere, kommer

endnu hyppigere til messen, læser endnu flere fromme bøger ... og kommer alligevel ingen vegne. Lyder det bekendt?

Misforstår mig ikke. Alt dette er gode ting, som også viser, hvor meget vi længes efter Gud. Men det handler vores liv med Gud ikke om. For Gud er ikke en streng forælder, men kærlighed. Alle vore anstrengelser bliver hurtigt til en blindgyde, hvor vores åndelige hjul kører fast i muddret, på grund af vores ønske om at blive gode nok

Peter Weidemann, Pfarrbriefservice.

til Guds kærlighed. Hvis det sker, kommer vi ikke videre. Vi kommer slet ingen vegne.

Jeg længes efter dig, Herre. Den Gud, den himmelske far, som Jesus har vist os, elsker os betingelsesløst. Vi bør ikke gøre os fortjent til hans kærlighed. Den er allerede der. Johannes af Korset har ret: *Før mennesket søger Gud, har Gud allerede søgt mennesket.*

Jeg tror, at de fleste har svært ved at fatte dette budskab. Hvornår erfarer vi også en sådan kærlighed? Allerede som små børn oplever vi det: Hvis jeg gør sådan, bliver mor eller far nok glade. Og så glemmer børnene, at mor og far nok bliver glade, men at de i bedste fald elsker deres barn betingelsesløst.

Vi bør og kan ikke gøre os fortjent til Guds kærlighed. Gud er kærlighed. Han elsker os. Mere er der ikke at sige.

Jeg længes efter dig Herre. Længe tænkte jeg, at det handler om min længsel om at være sammen med Gud. Men sandheden er endnu smukkere og fylder hele min krop med sprudlende glæde, som boblende champagnebrus. For inderst i mig hvisker Gud lige så blidt:

Meget før du har søgt mig, har jeg søgt dig. Jeg længes efter dig, Eva Maria.

Det hvisker Gud i ethvert hjerte. Han søger os mere, end vi nogensinde kan søge ham.

Han søger dig.

Han søger mig.

Og også alle andre mennesker.

Derfor er mit livs mantra nu ændret til: *Gud, du, som længes efter mig, jeg tror dig.*

Snart fejrer vi Johannes af Korset, som var lidenskabeligt forelsket i Gud, og som satsede sit liv på ham. Johannes har lært mig at have tillid til denne Gud. Jeg tror dig Gud ... Jeg lægger mit liv i dine hænder.

Jeg længes efter dig, Herre. Længe har jeg stået i blinde foran Gud og ikke forstået, at jeg svømmer i et hav af lys og kærlighed. Måske kan du genkende noget af det fra dit eget liv. Hvis ikke, så er jeg glad for, at du allerede stoler fuldt ud på Gud. Jeg siger tak for din opmærksomhed og slutter med en historie om den lille og den store fisk.

En lille fisk spurgte en stor, erfaren fisk, hvor oceanet fandtes. "Oceanet", svarede den store, "er det vand, du svømmer i". "Det her", sagde den lille fisk, "det er jo bare almindeligt vand". Og den svømmede videre i sin søgen efter oceanet ...

Oceanet er Guds kærlighed og længsel efter mennesket. Det er nok at satse sit liv på.

Salme 25

Jeg længes efter dig, Herre, jeg stoler på dig, min Gud.

Lad mig ikke blive til skamme, lad ikke mine fjender frydes over mig.

Ingen, der håber på dig, bliver til skamme, men det bliver de, der er troløse til ingen nytte.

Vis mig dine veje, Herre, lær mig dine stier!

Vejled mig i din sandhed og belær mig, for du er min frelses Gud, til dig sætter jeg altid mit håb.

Herre, husk din barmhjertighed og trofasthed,

som har været til fra evighed.

Glem min ungdoms synder og overtrædelser,

husk mig i din trofasthed, fordi du er god, Herre.

Herren er god og retskaffen, derfor belærer han syndere om vejen.

De ydmyge vejleder han i retfærdighed, han lærer ydmyge sin vej.

Herrens stier er altid godhed og troskab for dem, der holder hans pagt og hans lov.

For dit navns skyld, Herre, skal du tilgive min synd, for den er stor.

Den mand, der frygter Herren,

ham belærer han om den vej, han skal vælge.

Han selv skal leve i lykke, og hans afkom skal få landet i arv og eje.

De, der frygter Herren, har fællesskab med ham,

gennem sin pagt vejleder han dem.

Mine øjne er altid rettet mod Herren, for han befrier min fod fra nettet.

Vend dig til mig, og vær mig nådig, for jeg er ene og hjælpeløs.

Gør mit hjerte fri af angsten, og før mig ud af mine trængsler!

Se min nød og elendighed, og tilgiv alle mine synder!

Se, hvor mange fjender jeg har, de nærer et voldsomt had til mig.

Bevar mit liv og red mig, lad mig ikke blive til skamme,

for jeg søger tilflugt hos dig.

Uskyld og retskaffenhed skal beskytte mig, for jeg sætter mit håb til dig.

Gud, udfri Israel af alle dets trængsler!

► gang, selv om der er så meget ondskab og så mange lidelser, som vi mennesker ikke kan gøre en ende på," uddyber hun.

Evige løfter er et vigtigt vidnesbyrd

Desuden er det at aflægge evige løfter også et vigtigt vidnesbyrd i en tid præget af sekularisering og individualisering, mener hun:

"Vi ser en øget individualisering, som også viser sig i stigende skilsmisserater og et stigende antal udmeldinger af kirkelige fællesskaber. Ordenslivet er ikke forskånet for problemer og konflikter. Men jeg bliver og lever med det og bevarer troen på, at Guds kærlighed vil hjælpe mig og mine medsøstre med at hele sårene og begynde på ny. Det er efter min mening vores vigtigste vidnesbyrd som ordensmennesker anno 2021."

Og selv om mange – ikke mindst i Tyskland – forlader Kirken, ser søster Ignatia med fortrøstning på kirkens og ordenslivets fremtid.

"Den form for ordensliv, vi kender til i Europa i dag, kan risikere at forsvinde – og hvor Gud vil føre det hen, og hvilke nye former for ordensliv og gudviet liv, han vil lade vokse frem, ved kun Gud. Måske vil der komme en tid, hvor der ikke er flere søstre eller ordensfolk tilbage, fordi den form for liv har opfyldt sit formål," siger hun.

"Men jeg ser så meget andet, der spirer frem – nye former for trosliv. Der findes fællesskaber bestående af ugifte mænd og kvinder, som har viet deres liv til Gud, og som den stedlige biskop anerkender på lige fod med ordenerne. Det gudviede liv findes i mange moderne former. I mange menigheder er der også et ønske om, at man som troende – enlige, familier, fraskilte – kan slutte sig sammen om troen og danne fællesskaber, hvor man støtter hinanden i at leve som troende – med bøn og karitative gerninger."

Om hvad hun sætter størst pris på ved sit eget ordensliv siger hun: "At jeg ved, at jeg

overalt kan finde et hjem, et sted, hvor jeg hører til. Den gælder ikke kun i Vietnam hos mine medsøstre der, men også i andre ordenshuse og kommuniteter; de også tager imod mig som en af deres egne. Kirken er virkelig mit hjem overalt i verden."

Søster Teresa Ignatia Tran

- Født 1985 i Vietnam i en katolsk familie. Kort efter flygtede hendes far til Danmark.
- Kom til Danmark som niårig, hvor familien blev genforenet.
- Voksede derefter op i Aarhus og var tilknyttet Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus.
- Uddannet sygeplejerske fra Sygeplejerskeskolen i Aarhus i 2010.
- Indtrådte samme år i Søstre af Kærlighed til Det Hellige Kors (Sisters of the Holy Cross), en orden der er grundlagt i 1670 i Vietnam af Pierre

Artiklen er baseret på et kapitel til en bog om danske katolske ordensfolk, som udkommer på Katolsk Forlag næste år.

- Lambert de la Motte, medlem af Mission Étrangère de Paris, biskop og første pavelige koadjutor for Sydøstasien, og har moderhus og flere kommuniteter i Vietnam. Desuden er der kommuniteter i Rom, Tyskland, USA, Frankrig og Belgien.
- Søstre arbejder især inden for sjælesorg og pædagogik.
- Aflagde evige løfter i 2018 i Bonn, hvor hun bor i et kommunitet med syv andre søstre med vietnamesisk baggrund. Arbejder som dialysesygeplejerske og er aktiv i lokalt menighedsarbejde.

Om den synodale vej i bispedømmet

Sådan vil den synodale høring og fælles vandring blive grebet an i vores bispedømme.

Tekst: Stine Rørbæk Møller og Niels Messerschmidt

HØRINGER ”Guds kirke er sammenkaldt til synode”. Sådan indledes det forberedende dokument til bispesynoden i oktober 2023. Vi kaldes sammen for at begynde en fælles rejse – en rejse, som gerne skulle blive både til en opgave og en gave.

Synoden vil forløbe i tre overordnede faser: bispedømmefasen (oktober 2021-august 2022) efterfulgt af en kontinental fase (2022-23) og afslutning med bispesynoden i Rom (oktober 2023).

Formålet med den første fase af den synodale rejse er at facilitere en bred høringsfase, der involverer den rigdom af oplevelser og erfaringer, som hele gudsfolket måtte have, dvs. såvel lægfolket som de gudviede, præster og diakoner samt biskopper. I synodepapirerne understreges det desuden, at det er af afgørende vigtighed at også de fattiges og marginaliseredes stemme høres, således at det ikke kun bliver dem, som har en position og et ansvar i de lokale kirker, der høres. Resultatet af denne konsultationsproces skal danne grundlag for forberedelsen af bispesynoden i Rom 2023.

Første fase i bispedømmet

For at inddrage så mange som muligt i den første fase af den synodale vej vil der være forskellige måder at deltage i den. En af grundpillerne i den er, at alle menigheder/pastorale enheder – med udgangspunkt i ti temaer, forslået af synodedokumentet (se faktaboksen) – vil modtage et oplæg til en høringsproces som de enkelte menigheder selv tilrettelægger. Hver menighed skal udnævne en kontaktperson, som får ansvaret for at samle resultaterne af høringsprocessen i ét dokument på højst tre sider, som indsendes til koordinatorgruppen.

Det samme vil gøre sig gældende for de forskellige grupper i den udenlandske sjælesorg, den kaldæiske menighed m.m. samt for blandt andet ordenssamfundene og katolske lægmandsbevægelser.

De katolske institutioner vil modtage en række spørgsmål, som de inviteres til at besvare kollektivt, mens andre grupper vil blive inddraget ved hjælp af et spørgeskema. Det gælder blandt andet de katolikker, der i deres hverdag på den ene eller den anden måde befinder sig langt fra Kirken.

Endelig vil de andre kirkesamfund i Danmark blive bedt om at besvare nogle spørgsmål om den lokale katolske Kirke.

I oplæggene til de forskellige grupper vil indgå en invitation og inspiration til at lade drøftelserne ledsage af bøn og liturgisk fejring samt af mere uformelt samvær. Som nævnt ovenfor handler det om at lytte til Helligånden i fællesskab. Derfor må vi både bede Gud om at forene os, men også sørge for at der er tid og plads til at vi kan lære hinanden at kende.

Koordinationsgruppen for den synodale proces i vort bispedømme vil søsætte forskellige høringsinitiativer i løbet af det næste halve års tid:

- online-spørgeskemaer,
- omtale af de forskellige høringsinitiativer i Katolsk Orientering med link til spørgeskemaerne,
- oplæg til samtaler i menigheder, pastoralråd, lægmandsbevægelser, udenlandske sproggrupper, gudviede personer,
- oplæg og spørgeskema til præster og diakoner,
- spørgeskema til institutionerne som besvares kollektivt,
- spørgsmål i relation til børne- og unge,
- spørgeskema til de voksne, som står registreret til at have modtaget en sakramental handling i en katolsk menighed sidste år,
- Facebook-opslag som er målrettet katolikker, og
- spørgeskema til Danske Kirkers Råd, der deles med medlemskirkerne for at få den økumeniske vinkel.

Tidsplan for processen

Følgende datoer indgår i planerne for høringsprocessen i bispedømmet:

November 2021: På det netop afholdte pastoralrådsmøde den 20.-21. november i Middelfart var der afsat to sessioner til drøftelse af fire af de i alt ti temaer, som forberedelsesdokumentet foreslår kan udforskes i synodeprocessen: Om lørdagen blev spørgsmål 2 & 5 drøftet (se faktaboks herunder), om søndagen spørgsmål 6 & 7. Et referat fra disse drøftelser vil kunne læses i Katolsk Orientering nr. 16, der udkommer 17. december i år.

Ultimo 2021: Brev til menighederne og gudviede personer om processen.

Primo 2022: Spørgeskema og vejledning klar til udsendelse til forskellige grupper og pastorale enheder. Online-spørgeskema bliver tilgængeligt.

Medio 2022: Deadline for tilbagemelding af spørgeskemaer.

En bevidstgørelse

Ved afslutningen på første fase af synodeprocessen skal koordinatorgruppen sammenfatte resultaterne af processen til ét dokument, der vil blive offentliggjort og sendt til Den nordiske bispekonference. Det er dog vigtigt at huske, at det ikke er dokumentet, men derimod selve processen, der er formålet med den synodale vej. Det handler på én gang om at skabe en bevidstgørelse om vort kirkelige fællesskab, om vort fælles ansvar for at deltage i det og dets mission, og at få lavet et håndgribeligt produkt, som kan være vort bidrag til bispesynoden i Rom i 2023.

Bevidstgørelsen, som skal skabes, er en fortsættelse af den proces, der startede under Andet Vatikankoncil, og som fortsætter i dag. Derfor stopper den synodale vej ikke, når dokumentet er afleveret; den skulle gerne fortsætte i Kirkens hverdag.

På det netop afholdte pastoralrådsmøde var der afsat to sessioner til drøftelse af fire temaer. Billedet er fra en anden af pastoralrådets drøftelser, på Magleås i 2018. Foto: Niels Messerschmidt.

Bispedømmets koordinatorgruppe for den synodale proces

Biskop Czeslaw har i samråd med præsterådet og pastoralrådets forretningsudvalg udnævnt Stine Rørbæk Møller til koordinator for den synodale proces i bispedømmet. De øvrige medlemmer af gruppen er pastor Christian Noval, Nik Bredholt og informationschef Niels Messerschmidt.

Gruppen vil løbende udsende relevant materiale og information vedrørende processens forløb. De kan kontaktes på synode@katolsk.dk.

Inspiration til den synodale vej

Den synodale vej skal på samme tid være oplyst af Ordet, være rodfæstet i Traditionen og være forankret i gudsfolkets konkrete liv. Den er ikke blot en metode til at nå frem til et resultat, men er også målet, som undervejs mod målet skal omvende det kristne fællesskab. En synodal Kirke er på en fælles rejse, så derfor må vi spørge os selv: Hvordan foregår denne fælles rejse i dag i vores lokale kirke og hvilken vej inviterer Ånden os til at gå for at vokse på vores fælles rejse?

Synodedokumentet giver os ti temaer

som kan udforskes i synodeprocessen:

- 1) Hvem rejser vi sammen med på denne synodale rejse, formelt og uformelt?
- 2) Hvordan lytter vi med et åbent sind og hjerte, og hvem lytter vi til?
- 3) Hvordan kan vi fremskynde en fri og autentisk kommunikation, og hvem taler?
- 4) Hvordan inspirerer og guider bøn og liturgisk fejring vor 'rejse sammen' og hvordan fremmer vi alle de troendes aktive deltagelse i liturgien?
- 5) Hvordan kaldes de døbt til at deltage i Kirkens mission, hvordan støttes den enkelte til at udleve sin tjeneste i

samfundet som en mission og hvordan træffes beslutninger relateret til missionen og hvem tager dem?

6) Hvor og i hvilken form finder dialog sted i vores lokale Kirke? Hvordan håndteres holdningsforskelle, konflikter og vanskeligheder ved dialog? Hvordan går Kirken i dialog med og lærer af andre samfundssektorer?

7) Hvilke relationer har vi med brødre og søstre fra andre kristne trossamfund?

8) Hvordan praktiseres inddragelse og medansvar i den synodale vandring?

9) Hvordan fremmer vi inddragelse i beslutningstagning inden for de hierarkisk strukturerede fællesskaber i Kirken?

10) Hvordan danner vi mennesker, især dem der har ansvar inden for det kristne fællesskab, således at de bliver i stand til at 'rejse sammen', lytte til hinanden og indgå i dialog? Hvordan kan vi forstå dynamikken i den kultur, vi lever i, og hvordan den påvirker vores måde at være kirke på?

Alene med Kristus, alene

Beretningen om hvordan Clare Crockett opgav en karriere som filmskuespiller og gik i kloster.

Tekst: Kirsten Krog

HELGENKÅRING Den 16. april 2016 døde en ung søster i et jordskælv i Ecuador.

Søster Clare Maria af Treenigheden og Maria Hjerte, eller søster Clare Crockett blev født i Derry i Nordirland 14. november 1982.

Som 18-årig indtrådte hun hos *The Servant Sisters of the Home of the Mother* i Spanien og arbejdede efterfølgende i Spanien, USA og Ecuador.

Nu, fem år efter hendes død arbejder hendes orden på at få hende saliggåret.

En strålende skuespillerkarriere

Men en helt anden fremtid havde ligget lige for. Allerede tidligt viste Clare ekstraordinære evner som skuespiller og blev spået en fremtid i Hollywood. Clares store drøm var da også at blive berømt.

Da hun som 17-årig første gang mødte sin kommende orden, var hun i fuld gang med sin karriere som skuespiller, og tanken om et ordensliv viet til Gud var på ingen måder inde i billedet.

Clare brugte, som mange af sine jævnaldrende, meget af sin fritid på at feste og drikke sig fuld. Men en dag blev hun inviteret med på en gratis rejse til Spanien i den stille uge. En kvinde var blevet syg, en plads var i sidste øjeblik blevet ledig – og hvem siger nej til det.

Pilgrimstur

Hvad Clare imidlertid ikke vidste, da hun sagde ja, var, at der var tale om en pilgrimstur arrangeret af *The Servant Sisters*.

Kort først afrejsen, samledes deltagerne til et møde, og først her opdagede Clare, hvad hun havde rodet sig ud i. Hun fortæller selv: "Der var en gruppe på 20-30 personer mellem 40 og 60 år gamle, der alle sad med en rosenkrans".

Hun brugte de første dage af turen på at solbade og ryge, men Langfredag blev et vendepunkt i hendes liv. En af de deltagende sagde til hende, at hun måtte tage med i kapellet. Hun indvilligede, men satte sig nederst. Da menigheden rejste sig for at gå op at kysse krucifikset, rejste Clare sig også.

Kristus på korset

Senere fortæller hun: "Jeg husker, at jeg stod i køen og ventede på at kysse korset. Men det betød intet for mig. I det øjeblik, jeg kyssede Jesu fødder og så op på ham, følte jeg Guds nåde. Jeg så, at det var min synd, der havde naglet ham til korset. Ingen havde nogensinde fortalt mig det. Men da jeg så ham på korset, begyndte jeg at græde og græde. Jeg så ham naglet til korset for min drukkenskab, min urenhed, min forfængelighed. Ved at se det og se hans kærlighed til mig, vidste jeg, at jeg måtte forandre mig. Jeg kunne ikke fortsætte med at leve sådan."

Clare fik en samtale med ordenens stifter, Fader Rafael Alonso Reymondo, og i den forbindelse sagde hun, at hun ville være nonne.

Tilbage i verden

Planen var, at hun skulle vende tilbage til Spanien, men hjemme i Irland faldt Clare tilbage i sine gamle vaner. Selv fortæller hun: "Selvom jeg modtog den store nåde, begyndte jeg ikke straks at gøre bod og ændre mit liv. Alt hvad vi siger til Jesus, når vi har modtaget en stor nåde på en retræte, eller en pilgrimstur – vi siger alle disse ting endda med tårer, når vi er "på toppen af Tabor bjerg" – må vi huske, vedblive at sige og udleve, når vi "vender tilbage fra bjerg", når vi vender tilbage til vort daglige liv, til vore sædvanlige omgivelser"

Men det formåede Clare ikke. Hun fortsatte sit liv som skuespiller og glemte tilsyneladende sin oplevelse i Spanien og sit kald til ordenslivet:

"Jeg levede i dødsynd. Jeg drak og røg meget. Jeg begyndte også at tage stoffer. Jeg fortsatte med mine gamle venner og min kæreste. Jeg havde ikke styrken til at bryde med alt dette, fordi jeg ikke bad Herren om at hjælpe mig".

Til verdensungdomsdage I år 2000 deltog hun på verdensungdomsdagene i Italien: "Men jeg var mere interesseret i butikkerne i Italien end i kirkerne og katedralerne", fortæller hun.

Men Gud kaldte endnu engang på hende: "Er det ikke sandt, at Den Gode Hyrde forlod de 99 får for at opsøge det ene forvildede får? Han gjorde det samme for mig. Han søgte mig, indtil han fandt det perfekte øjeblik til at sige: "Jeg vil, at du skal leve, som dem". Med "som dem" mente han, at jeg skulle være nonne. Jeg skruede op for musikken, som jeg lyttede til, for at overdøve og overhøre, hvad han sagde til mig. Men Gud konkurrerede ikke med min musik. Han råbte ikke. Han gentog bare den samme sætning. Jeg begyndte at tænke på alle de ting, jeg måtte forlade: Min drøm, festerne, min kæreste. Listen syntes endeløs. 'Jeg kan ikke forlade det liv, det er vigtigt for mig'. Men Herren forsikrede mig om, at hvis han bad mig om noget, ville han også give mig nåde og styrke til at føre det ud i livet."

Mødet på toilettet Tilbagevendt fra verdensungdomsdagene faldt Clare imidlertid endnu engang tilbage til det gamle. Men heller ikke nu slap Gud hende. En dag på en filmoptagelse i London, hvor hun igen havde drukket for meget og kastede op på toilettet, hørte hun pludselig, at én talte til hende. Hun så sig omkring; men der var ingen. Men en stemme sagde til hende: "Hvorfor bliver du ved med at såre mig?" I 2014 ser Clare tilbage på denne oplevelse og skriver: "Jeg forstod, at ved min måde at leve på og gennem min manglende respons på Herrens kald skadede jeg mig selv, og jeg sårede Gud. Det var først, da jeg tog til England for at optage en film, at jeg for alvor oplevede den store tomhed, der var i min sjæl. Samtidig med, at jeg var sammen med berømte mennesker, spiste på dyre restauranter, boede på jeg ved ikke hvor mange hoteller og følte alt gik min vej, så var jeg en fattig, elendig pige, der intet havde. Alt, hvad jeg troede ville gøre mig lykkelig og fri, tyngede mig ned og bedrog mig. Det var da Gud sagde: "Det er nok!" Det er sandt, hvad Sankt Bonaventura sagde: Guds vilje er vores fred!"

Clare var nu endelig fri til at lægge sit gamle liv bag sig og indtræde som kandidat hos *The Servant Sisters of the Home of the Mother*. Det skete 1. august 2001.

Vægmaleri af Clare Crockett nær hendes hjem i fødebyen Derry. Foto: Wikipedia.

Gud er alt, jeg er intet

Den første tid måtte Clare imidlertid kæmpe med fristelsen til at vende tilbage til skuespillerlivet og mod sit behov for at være i centrum.

Under sin første retræte i klostret skriver hun: "Herren sagde til Sankt Catherina af Siena: 'Jeg er Ham, som er, du er hende, som ikke er. Søg mig indeni dig og du vil blive lykkelig'. Herre, jeg har så meget stolthed i mig. Jeg har tilbragt det meste af mit liv med at ønske at være centrum for opmærksomhed. Men jeg ønsker at blive ydmyg."

Søster Clares søstre kunne bevidne, hvordan hun gik fra at ville tiltrække sig opmærksomhed til at glemme sig selv og ønske at være skjult i Kristus.

Kaldets glæde

Om kaldets storhed skriver søster Clare: "Klosterkaldet er så stor en gave, at det forvirrer den kaldede. Gud fæstner sin opmærksomhed på en fattig sjæl, så hun kan leve med ham og i ham og på den måde hjælpe ham med at frelse verden. Det er virkelig vanvittigt, men velsignet vanvid! Vi ville være vanvittige, hvis vi ikke svarede Gud, når han kalder os. For det, han kalder os til, er det bedste for os. Vi er skabt til store ting, ikke til bekvæmmelighed".

Men hun var også klar over, at hun intet kunne gøre uden Gud: "Jeg knæler ofte for Gud. Sandheden er, at jeg kun finder fred, når jeg læner mig op ad Ham, når jeg går frem for ham i al min elendighed og lader Gud være Gud, Han som elsker og tilgiver mig betingelsesløst. Jeg forstår ikke altid

Hans kærlighed og nåde, fordi min kærlighed er så svag og plettet. Sommetider er det, som om jeg vil vise Gud, at mit mørke er for stort til at blive overvundet. Men jeg oplever, at Gud beder mig om at stole på Ham. Og når jeg gør det, oplever jeg fred og frihed".

Jordskælvet

Når *The Servant Sisters* aflægger deres evige løfter, får de et motto for deres klosterliv. Søster Clare fik ordene "Alene med Kristus alene", da hun var den eneste, der aflagde løfter den dag.

Da jordskælvet i Ecuador kom, troede ordenen først, at alle søstre på stedet var reddet. Senere forlød det, at alle søstre var reddet ud – undtagen én, søster Clare. Igen var hun alene med Kristus, alene.

En søster fortæller: "Da jeg hørte, at søster Clare var den eneste, der var savnet, sagde jeg: 'De vil ikke finde hende i live', for man kunne se, at hun allerede var rede, at hendes hjerte ikke længere var bundet til noget hernede".

Søster Clare havde selv forudsagt, at hun ville dø ung, måske på samme alder som Jesus, da han blev korsfæstet. Hun var 33 år, da hun døde.

For videre information om Søster Clare Crockett:

Filmen "All or Nothing" om Clare Crockett kan ses på [Youtube.com](https://www.youtube.com)
Læs om sr. Clare på hjemmesiden sisterclare.com.

400 polske piger blev til den første katolske menighed på Lolland

Beretning i anledning af Sankt Franciscus Kirkes 100 års jubilæum.

Tekst: Maja Flensted Andersen

NAKSKOV Lad os starte ganske kort med den polske indvandring på Lolland, som begyndte helt tilbage i 1893, da Sankt Franciscus Kirkes historie hviler på to søjler:

- Den polske indvandring
- De franciskanske præster, som kom hertil.

I 100 år har det været impulserne fra disse kvinder og mænd, der har båret det liv og den udvikling, der har fundet sted i kirken. Deres historier har vævet sig ind i hinanden med årene.

400 piger ankom for at tage del i høstarbejdet i roemarkerne. De tog hjem til Polen efter endt sæson og kom tilbage året efter. Senere kom også karlene med for at arbejde side om side med dem, og flere begyndte at overvintre og søge arbejde på gårdene.

Rosenkranskirken

Der opstod snart et behov for præster, der kunne forvalte sakramenterne og yde pastoral omsorg, da det var et troende folkefærd. Dengang var den katolske sognekirke for Lolland Falster og Møn Rosenkranskirken i København, men den ordning var ikke dækkende mere, da den polske menighed efter-

hånden havde fået vokseværk. Derfor blev der taget kontakt til Polen, og i 1907 kom to præster fra Krakow til Lolland.

Det var franciskanske præster, konventualer. Det var altså stadigvæk inden, der blev bygget en kirke, at to franciskanske præster var pionerer og rakte ud til den polske menighed på Lolland.

Og her væver to historier sig sammen – den ene om polakkerne i Danmark og den anden om franciskanerne her i landet.

For i parentes bemærket har franciskanerne en lang historie i Danmark bag sig, der går tilbage til 1232 – 6 år efter den Hellige Frans' død, da de første franciskanere gik til fods over grænsen til Ribe. Allerede dengang var de pionerer. Til Lolland kom de i 1286 – nærmere betegnet til Nysted, hvor de stiftede et kloster, der stod i 252 år – et kvart årtusinde, indtil 1538.

Franciskanerne tilbage i 1907

Tilbage til Lolland og 1907. Altså var det igen franciskanere, der i 1907 fra Mariibo påtog sig den voksende menighed i Nakskov. Disse første to polske præster blev dog ikke ret længe, formentlig fordi arbejdet var alt for hårdt og i overvældende

grad bestod i ikke-pastorale opgaver som at hjælpe polakkerne med juridiske dokumenter i stridigheder om kontrakter med deres arbejdsgivere osv.

Et par år senere kom der så mere struktur over menighedens liv, da franciskanske præster fra en anden provins – ikke fra Polen, overraskende nok, men fra en belgisk-hollandsk provins "Leodiensis" – påtog sig opgaven mere permanent. De ankom tre mand stærk i 1909 – pater Wassermann, pater Hendrix og pater Klessens. Wassermann har vi ikke noget billede af, for han rejste meget hurtigt igen. Han kunne ikke tåle klimaet og fik "den lollandske syge". Han tog til Amerika for aldrig at vende tilbage.

I stedet sendte den hollandske provins pater Ægidius Schmitz til Nakskov. Han kom i høj grad til at præge menighedens liv og kirkebyggeriet.

Ham har vi en rigtig god beskrivelse af, fordi han bl.a. beskrives af Peter Schindler i bogen "Tilbage til Rom". Han skriver om "den lille, tapre, flittige og jævne hollandske munk med det kærlige hjerte." Jeg vil tilføje, at han ifølge de få historiske kilder, jeg har haft adgang til, også har været evigt nervøs for økonomien. Menigheden var nu så stor, at man ikke kunne holde messerne på kaserne og ude på gårdene mere.

Den første midlertidige kirke af træ blev bygget på Hoskiærvej, hvor Sundhedscentret ligger nu, dengang tilhørte jorden Sukkerfabrikken. Det var i 1913. Den kunne rumme 1.000 messe-gængere; men der var ingen bænke, og den var meget kold.

Men nu greb verdenshistorien ind i menighedens liv, for i 1914 begyndte Første Verdenskrig, og den vinter kunne pigerne ikke komme hjem til det tredelte Polen – Polen var delt mellem Rusland, Preussen og Østrig – og dermed mere berørt af krigen, end man var på Lolland. Menigheden var nu mere eller mindre fastboende.

Sankt Franciscus Kirke

Nu måtte der bygges en kirke af sten, og her kommer vi så frem til 1921 og tilblivelsen af Sankt Franciscus Kirke, som står færdig og indvies på Alle Helgens Dag med deltagelse af repræsentanter for den franciskanske orden og bispedømmet, arkitekt Glahn, sukkerfabrikens direktør og ikke mindst den polske menighed i festlige nationaldragter.

Vi kender vist alle historierne om sukkerfabrikken, der donerer murstenene, som roepigerne renser i deres fritid, om håndværkerne, der bygger kirken og de legendariske 80.000 kr., som kirken kostede. Her må jeg indskyde, at pater Schmitz stadig i 1926 er nervøs for, om de penge nu også strækker. Han skriver i en appel i bladet "Katholsk Ungdom", at han frygter, at der ikke bliver råd til døre, vinduer og gulv, hvis ikke resten af Den katolske Kirke i Danmark støtter op, og ikke mindst de franciskanske tertiärer. Heldigvis blev der råd. (Igen i parentes bemærket husker jeg, at Sofie Idziak fortalte mig, at hendes far var med til at støbe gulvet, som endnu ikke var helt færdigt, da kirken blev taget i brug.)

I de næste fem år stod kirken helt fersk og hvid indvendig. De smukke kalkmalerier kom først i 1926 på initiativ af samme Peter Schindler. Udsmykningen, de store fresker, er udført af Birgitte West. Den historie er et andet foredrag, men det må nævnes, at Birgitte West var tertiær, medlem af Frans' Tredje orden, og at motiverne omhandler den hellige Frans' liv og helgener fra den Tredje Orden og vidner om den

franciskanske spiritualitet med Kristus i centrum.

Der skulle faktisk en del overtalelse til fra Schindlers side, før udsmykningen kunne udføres. Der var røster i menigheden, der mente, at man hellere skulle bruge penge på børnehjemmet. Pater Schmitz var naturligvis igen nervøs for økonomien, men Schindler fik ham overbevist og takket været et stort bidrag fra Glyptotekets direktør, Helge Jacobsen, kunne det lade sig gøre, og Schmitz kunne ånde lettet op.

Den første generation takker af

Da den første generation af præster takkede af, stod der en kirke, en præstegård, et børnehjem og en skole. Her var det igen "pigerne", der var pionerer og drev den nye skole, nemlig Skt. Josephsøstrene.

Der kom nye præster til, stadigvæk fra den hollandske provins. Selv om præsterne var hollændere, lærte de sig at tale polsk og dansk. P. Schmitz blev endda kaldt for "den polske præst", ligesom Skt. Franciscus Kirke blev kendt som "den polske kirke" – det på trods af, at der hver søndag blev holdt to messer, én på dansk og én på polsk.

De nyere præsters navne kan nogen i menigheden måske huske, Janssen afløste Smitz, senere kom pater Isidor (1953), pater Pascal, som rejste i 1972, hvor pater Irenæus Capellen overtog og forblev til 1995. En overgang var hans medbror Hermann Berning præst i kirken. I 2009 døde pater Irenæus, og dermed den sidste af de franciskanske præster.

Efter franciskanerne

Nu har vi til gengæld en præst, der kommer fra den hellige Frans' hjemland, Italien. Han er også pioner forstået på den måde, at han som den første skal lede de tre kirker ind i et nyt fællesskab, som måske ikke er så nyt. For franciskanerne var området henede et custodia, opkaldt efter martyren Villehad. Det var en enhed. Den første polske menighed ledte også til dels en nomadetilværelse, og sognene var ikke for fasttømrede.

Menigheden i nyere tid er blevet mere international. Der er kommet folk fra Sydamerika, der kom flygtninge fra Sri Lanka i 1990'erne, der kom flygtninge fra Bosnien-Hercegovina, fra Afrika, og ja, der er kommet helt nye polakker, og så er der sågar danskere.

Men denne tale er en hyldest til den første generation, der gjorde kirken mulig – tak til pionererne, for deres stærke tro og engagement, franciskanere og polakker, fordi de ligesom den Hellige Frans kom og vidnede om troens fællesskab, om broderskab og kærlighed til næsten og til alt det skabte. Tak og til lykke, Sankt Franciscus Kirke med de 100 år.

Polske indvandrere foran den første katolske kirke i Nakskov. Udateret. Foto: Polakkasernen Tågerup.

Sankt Franciscus Kirke mellem 1960 og 1970. Foto: Nissen. Nakskov.

Kirken som den ser ud i dag. Foto: Lisbeth Rütz.

“Jeg er sikker på, I er her om 100 år”

Sankt Franciscus Kirke fejrer jubilæum.

JUBILÆUM “Kom til mig, alle I der slider jer trætte, og jeg vil give jer hvile”, blev der sagt i dagens oplæsning fra Det nye Testamente den 7. november på Alle Helgens Dag, hvor kirkens 100 års fødselsdag blev fejret. Sjældent har disse ord været mere velanbragte, for de polske arbejdere, som kirken blev bygget til, vidste om nogen, hvad det vil sige at knokle.

Omkring 1911 kom fire hollandske franciskanerkonventualer til Lolland-Falster for at overtage det kirkelige arbejde der, og kirken i Nakskov blev drevet af franciskanerne indtil 2009, hvor den sidste franciskaner, Irenæus Cappelen, døde. Den musikalske ramme omkring messen markerede det franciskanske og det polske element i menighedens historie. Før og under komunionen var der polsk salmesang, og menigheden sang Johannes Johansens gendigtning af Frans af Assisis Solsang.

Biskop Czeslaw mindede om, at vi alle er kaldede til at leve et autentisk kristenliv.

“Det er ikke magtens og triumfens vej, der gør mennesker lykkelige. Vov sagtmødhedens vej, selv om den kan være risikabel, og hold modet oppe, også når I ser, der foregår mange uretfærdige ting”, sagde biskoppen, der understregede, hvor vigtig den fysiske kirkebygning er: “Kirken er først og

fremmest de levende stene, men de har også brug for at samles i en fysisk bygning”

Biskoppen understregede, at hellighed ikke kun er reserveret for en eksklusiv skare. Vi er alle kaldede til at være hellige, selv om ordet hellig i dag har fået en negativ klang. I dag bruges “hellig” som regel i betydningen hyklerisk; men i alle kristne konfessioner findes der mennesker, der lever et autentisk kristenliv. Som den svenske ærkebiskop Nathan Söderblom sagde – en helgen er en person, der gør det let for andre at tro på Gud.

Stor lokal interesse for kirken

I dagens anledning deltog borgmester for Lolland Kommune, Holger Schou Rasmussen (S) og formand for kultur- og fritidsudvalget Tine Vinther Clausen (V) i messen sammen med to menighedsrådsformænd fra Folkekirken, Søren Herman Beinthien fra Stormarkskirken og Mogens Warrer fra Sankt Nikolai Kirke, skoleleder Rasmus Hansen fra Stenoskolen, formand for Museum Polakkasernen Torsten Elsvor og Lise Simon, tidligere turistchef og leder af turistbureauet i Nakskov.

Sankt Joseph Søstre, der i mange år drev skole og børnehjem i Nakskov var repræsenteret ved sr. Marianne Bode og sr.

Susanne Hoyos, og Birgitta Søstre var kommet fra Maribo.

“Jeg er sikker på, I er her om 100 år”, sagde borgmesteren, der ønskede tillykke på kommunens vegne. Han udtrykte sit håb om, at menighederne på Lolland-Falster igen må opleve en opblomstring med de mange polske indvandrere, der kommer i disse år. Borgmesteren har selv tidligere arbejdet som lærer på Sankt Birgitta Skole i Maribo.

“Jeg har altid været dybt betaget af denne bygning, og jeg glæder mig hver gang, jeg viser den frem til byvandringer. Det er betagende at se, hvad en ung kvinde som Birgitte West kunne udrette her. Jeg bruger blandt andet rummet til at fortælle den polske indvandrings historie”, sagde Lise

Simon, der fortalte, at hun allerede som barn havde lært kirken at kende gennem familiens polske hushjælp Helene. Hun beskrev pater Irenæus som et fantastisk hjertevært menneske, der elskede sin kirke.

Gennem de sidste mange år har antallet af katolikker på Lolland-Falster været støt dalende. P.t. er der 1.332 medlemmer i Sankt Josefs Sogn, der i 2016 blev lagt sammen af sognene i Nykøbing Falster, Maribo og Nakskov. Men på trods af det dalende medlemstal fungerer Nakskov fint i kraft af et velsmurt teamsamarbejde mellem menighedsmedlemmer, der er parate til at tage ansvar, fortalte Karin Johannesen – medlem af menigheden.

LR

Messen blev celebreret af sognepræst Mariano Cardiello, diakon David Noval, biskop Czeslaw Kozon og andenpræst Filip Mikic. Foto: Lisbeth Rütz.

En franciskansk billedbog

Kirken i Nakskov er Birgitte Wests hovedværk.

KIRKEKUNST Sankt Franciscus Kirke har i mange år været en populær attraktion under byvandringer. Som man ser den i dag med Axel Theilmanns figur af den hellige Frans over indgangen, er den en levende fortælling om præsten Peter Schindlers fantastiske evne til at samle og inspirere kunstnere omkring sig. I 1921 stod Sankt Franciscus Kirke færdig, smuk men bar og med tomme hvide vægge, der råbte efter udsmykning. Det var de hollandske franciskanere på øen, der stod bag byggeriet, og i påsken 1925 indbød sognepræsten Ægidius Smitz Peter Schindler til at holde en andagt skærtorsdag i sin kirke. Schindler havde taget den unge danske, katolske kirkekunstner Birgitte West (f. 1901) med sig til Nakskov. Og han havde en bagtanke med det. Han ville vinde hende for tanken om at udsmykke kirken, og det lykkedes. Allerede samme dag var hun i gang med den første skitse til udsmykningen, fortæller Stig Holsting i sit lille hæfte “Albert Kuchler og Birgitte West: To danske katolske malere” (2001).

I 1924 havde Birgitte West og Axel Theilmann under Kresten Skikkilds ledelse på kun en måned udsmykket Sankt Nikolaj Kirke i Esbjerg. Her var det med Schindlers ord lykkedes “at forvandle et idéløst Lokale med store arkitektoniske Svagheder til et værdigt katolsk Gudshus – det lykkedes over al Forventning, skønt Midlerne langt fra var saa store som Viljen og Ævnen, og Honoraret blev ganske mikroskopisk”.

Fra 1925-26 udsmykkede West sammen med Theilmann og Skikkild Sankt Bendts Kapel i Rudkøbing. Her havde Schindler i en af byens ældste ejendomme ladet indrette

en diminutiv “basilika”.

Da udsmykningen af Sankt Bendts Kapel var færdig, arbejdede Birgitte West i to vintre i sit atelier i Charlottenlund med skitser til udsmykningen af Sankt Franciscus Kirke, og i somrene 1926 og 1927 udsmykkede hun kirken i Nakskov med fresker. Kunstnerisk hentede Birgitte West inspiration fra tidlige italienske malere som fra Angelico og Giotto, som hun lærte at kende på Italiensrejser sammen med Joakim Skovgaard, der udsmykkede Viborg Domkirke med bibelske scener fra 1901-1913.

Den 4. oktober 1927 blev afslutningen på det franciskanske jubelår i anledning af 700-året for den hellige Frans’ død marke-

ret med et højtideligt triduum i St. Franciscus’ Kirke. Hver aften under triduet holdt Peter Schindler foredrag om “Kirkekunstens Maal og Midler”, “Helgener og Helgendyrkelse” og “Frans af Assisi som menneske, reformator og helgen”. Han takkede franciskanerne for, hvad de under store afsavn havde bygget op i deres første 15 år på Lolland, skriver Peter Schindlers gode ven, pastor Hubert Messerschmidt, i en artikel i “Nordisk Ugeblad for katolske Kristne” i nr. 42 1927, hvor Birgitte Wests udsmykning omtales indgående. Her kalder han Birgitte Wests udsmykning af kirken for “en moden kunstners værk” og skriver, at hendes billeder har “den samme ophøjede Ro, som hviler over græske statuer, men ogsaa det samme spil af Liv”.

Især fremhæver Messerschmidt billedet af den hellige Frans, da han bliver stigmatiseret. “Han er helt opfyldt af det underfulde syn. Han skuer i Undren, aldeles overvæl-

det af det ufattelige. Han fornemmer ikke længere sig selv. Alt i ham tier. Selv Længslen tier.”

“Der ligger en mystisk idé bag kirkerummet. Idéen bag kirkebygningen er det himmelske Jerusalem på jorden”, siger Stig Holsting. Det store forbillede er Giotto’s udsmykning af den basilika, der blev bygget over den hellige Frans’ grav i Assisi, og de helgener, vi ser i kirken, er alle franciskanske med den hellige Birgitta som undtagelse.

I koret midt for ses det store korsfæstelsesbillede, på sidevæggene stigmatiseringen og synet i Peterskirken. Her kom Peter og Paulus i et syn til Frans for at forkynde ham, at hans bøn om at leve i fattigdom var blevet hørt.

Franciskanske helgener som Sankt Antonius af Padua, Clarissernes grundlægger, den hellige Clara, den hellige Ludvig af Frankrig og Sankt Elisabeth af Thüringen pryder væggene.

Der er brugt stærke farver til skikkelserne, og den skulpturelle virkning fremhæves ved forgyldte stukglorier, der træder tydeligt frem fra væggen. Birgitte West restaurerede selv freskerne i 1963.

Messerschmidt udtrykker i artiklen håbet om, at Sankt Franciscus Kirke i Nakskov på samme måde som med hans kirke i Assisi vil skabe en ny tradition for katolsk billedkunst i Danmark. Næste opgave kom snart. I 1929, da Messerschmidt var blevet sognepræst ved Rosenkranskirken i København, bad han Birgitte West om at stå for udsmykningen af kirken. Schindler forsøgte senere at vinde Sakramentskirkens sognepræst Frans Ronge for at udsmykke kirken, og der blev også lavet et par gipsmodeller med forstudier; men planen blev desværre ikke til noget.

LR

Birgitte West restaurerer kalkmalerierne i august 1963. Foto: Katolsk Historisk Arkiv.

Refleksioner over Johannes Åbenbaring, del VII

Den sidste artikel i en serie med korte refleksioner om, hvad Helligånden ønsker at sige til os i dag, gennem de syv breve i Johannes Åbenbaringen.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

BIBELN Jesus dikterede forfatteren til Johannes Åbenbaring syv breve til syv menigheder i Lilleasien, som slutter med: ”Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne” Disse breve skal altså forstås som Helligåndens tale til Kirken overalt og til alle tider. Lad os derfor i denne serie i Katolsk Orientering forsøge at lytte til, hvad Ånden ønsker at sige til os i dag gennem disse breve.

Til menigheden i Laodikea

Tekst (Åb 3,14-22). Jesus siger: *Og skriv til englen for kirken i Filadelfia:*

V. 14 Og skriv til englen for menigheden i Laodikea:

Dette siger Amen, det troværdige og sanddru vidne, Guds skabnings begyndelse: V. 15 Jeg kender dine gerninger, du er hverken kold eller varm. Gid du var enten kold eller varm! V. 16 Men nu, da du er lunken og hverken varm eller kold, vil jeg udspy dig af min mund. V. 17 Siden du

siger: Jeg er rig, jeg har samlet til huse og mangler intet, og du ikke ved, at hvis nogen er elendig og ynkelig og fattig og blind og nøgen, er det dig. V. 18 Så råder jeg dig til hos mig at købe guld, der er lutret i ild, for at du kan blive rig, og hvide klæder at iføre dig, for at din nøgenheds skam ikke skal ses, og salve til at salve dine øjne med, for at du kan se. V. 19 Alle dem, jeg elsker, revser og tugter jeg. Vær nidkær og omvend dig! V. 20 Se, jeg står ved døren og banker på; hører nogen mig og åbner døren, vil jeg gå ind til ham og holde måltid med ham og han med mig. V. 21 Den, der sejrer, vil jeg give sæde hos mig på min trone, ligesom jeg har sejret og har taget sæde hos min fader på hans trone. V. 22 Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne.

Kommentar:

Laodikea dannede sammen med Hierapolis og Kolosse en vigtig trekant i Lykos og Meander dalen. Byen havde udviklet sig til en af de vigtigste handels- og industribyer i det hellenistiske kulturrum. Den var især kendt for sin industri af linned og uld. Bankernes ry nåede helt til Rom, så man anbefalede at veksle sine penge i Laodikea. Byens medicinske skole var vidt bekendt. Byen var placeret ved en flod, hvor strømme af varmt vand og strømme af koldt vand blev blandet, så floden var lunken. Den romerske provins Asien udgjorde en slags kirkelig enhed. Det

er denne ”kirkeprovins”, Johannes har for øje, når han skriver Åbenbaringsbogen.

V. 14 Jesus kalder sig selv AMEN: han er det trofaste og sandfærdige vidne. Selve ordet er hebraisk og betyder: det står fast. Ofte bruger Jesus dette udtryk i evangelierne, når han vil slå noget vigtigt fast. Også i Det gamle Testamente bruges det. Men Jesus kalder sig også begyndelsen på Guds skaberværk. Her omtaler han sig ikke som Skaberen, men som den førstefødte af skabningen. Jesus er den første, Gud havde for øje, da han skabte verden. Førstefødte betyder ikke nødvendigvis den første af flere, men den ypperste uanset om der er flere efter ham eller ej. Derfor benævnes Jesus også som Marias førstefødte, jf Lukas 2,7, frit oversat: Den eneste ene.

V. 15 Jesus går derefter over til direkte at dømme menigheden: den er hverken varm eller kold, som betyder, at den ikke har nogen værdi, åndeligt set. Den er ikke faldet fra Kristus, den har bevaret skinnet på næsen, men den udmærker sig ved middelmådighed. Jesus hentyder til byens geografiske forhold, som nævnt ovenfor, hvor floden er blevet lunken.

V. 17 Den praler af at være rig og klarer sig ganske godt ligesom selve byen, da denne ved egne kræfter byggede sig selv op igen. Men den mangler åndelig selverkendelse. Den ser ikke, hvor fattig den er åndeligt set, fordi den er blændet af, hvor godt den klarer sig. Denne illusion forklarer, hvorfor Jesus fremtræder som det sande vidne: Han vidner mod dem. Han afslører sandheden.

V. 18 Kristus tilbyder nu menigheden den sande rigdom: Det drejer sig om åndeligt guld, hvide klæder til at være anstændigt klædt, selv til at helbrede øjnene. Jesus hentyder her til det, byen var berømt for: guld m.m., tøj, medicin. Al den rigdom og tekniske kunne har også gjort menigheden blind, så den ikke så, at den virkelig havde behov

for de åndelige udgaver, som kun Jesus kan give dem.

V. 19 Nu taler Jesus om sin kærlighed, som viser sig ved, at han går i rette med os og tugter os. Formålet er, at vi skal omvende os.

V. 20 Jesus ønsker at have fællesskab med os. Han henvender sig til den enkelte kristne og siger, at han banker på vores dør, for at vi skal lukke ham ind. Dette billede kan i al korthed illustrere, at troen er et personligt forhold til Kristus, som han tager initiativet til. Kristus sætter menigheden kollektivt på plads, men henvender sig så til de enkelte medlemmer for at invitere dem hver især til fællesskab med sig. Jesus står ved døren til den enkelte, måske indbefatter det også familien. Jesus siger til de enkelte husstande, at han ønsker at være en del af den. Vi skal også lægge mærke til måltidets betydning: fællesskabet omkring bordet er væsentligt. Hvordan banker han på vores dør helt konkret? Det er ham, der tager en eller anden form for initiativ for at få kontakt med os. Formålet er at indbyde os til fællesskab med sig, som vi skal være åbne for. Sådant genopstår menigheden.

V. 21 Igen taler Jesus til den enkelte. Når Jesus nu bruger ordet at sejre, viser han, at livet er en fortsat kamp. Mod hvem? Mod hvad? På baggrund af netop denne menigheds problematik må det være kampen mod ens syndige og egoistiske tilbøjeligheder, som udmærket kan trives hos ”gode” kristne, der har facaden i orden. På denne baggrund lover Jesus sejr over synden, som indebærer, at vi hersker med ham i Himlen.

Denne menighedsleder står i skarp kontrast til menighedslederen i Filadelfia. Han fremstiller sig selv som succesfuld og dygtig. Han praler med menighedens rigdom og succes, men mangler total fornemmelse for åndelig rigdom. Han vægter alene de ydre forhold i menigheden og har ikke sans for det indre liv.

De helliges bønner

Lidt om røgelse i kirken.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI ”Har I ikke nogen rygepolitik her i kirken?” spurgte en gæst, som jeg demonstrerede orglet for efter en højmesse. ”Jo, jo – der må naturligvis ikke ryges i kirken.” ”Jamen hvad lugter der så af her?” spurgte hun. ”Det er ikke røg, men noget ganske andet: det er røgelse!”

Jeg indrømmer: jeg er røgelses-fan og det var et uforglemmeligt øjeblik, da jeg var gammel og stor nok til – som ministrant – at få lov til at svinge røgelseskarret frem og tilbage. Længe havde man været den, der bar det lille skib med røgelseskornene i; længe måtte man nøjes med at række celebranten det åbne skib, så han kunne lægge kornene i karret og længe havde man bare været tredje frø fra højre – men omsider blev jeg ophøjet til at passe og svinge karret! Og svinges skulle der! Kullene skal være brændt godt igennem, inden kornene kommer på og virkningen er bedst, når temperaturen i karret ikke er for høj. Det er en hel videnskab, som ikke er let at håndtere; men ved korrekt behandling trækker de velduftende røgflager mig ind i liturgien.

Det danske ord *virak* kommer af det tyske *Weihrauch* – indviet røg eller hellig røg. Anvendelsen af røgelse er antikt kulturgods: det var en udbredt opfattelse,

at stanken af onde dæmoner skal være blevet fordrevet af røgelsen og blandt de orientalske herskere var røgelse i øvrigt udbredt, når de bevægede sig rundt blandt folket i gaderne.

Frankincense er en duftende harpiks fra Boswellia-træet, der har været brugt til fremstilling af røgelseskornene i 5.000 år. Denne harpiks kommer oprindeligt fra Sydafrika, den sydlige arabiske halvø, det nuværende Oman og Indien, hvor fx de gamle ægyptere og senere jøderne gjorde flittigt brug af denne aromatisk duftende røg. Fx i begyndelsen af 2. Mosebog, kap.

Botafumeiro-karret i katedralen i Santiago de Compostela.

30 omtales forskrifter om røgelseskarret og i versene 34-38 enkeltheder om røgelsesstofferne; versene slutter i øvrigt med en kanonade: ”Den, der tilbeder lignende røgelse for at nyde dens duft, skal udryddes af sin slægt”. Senere opfattede man røgelseskornet, der gløder i ilden som en renselse – eller lutring, som man sagde i gamle dage. Fra det 4. århundrede blev duften mere og mere udbredt i liturgien i Østkirken. Her er røgelseskarret ofte mindre og forsynet med små klokker. Fra det 9. århundrede blev røgelsen også udbredt i Romerkirken og her er røgelseskarret større.

Et overdimensioneret røgelseskar, måske verdens største, finder man i katedralen i spanske Santiago de Compostela, hvor karret, *Botafumeiro*, med en højde på halvanden meter og en vægt på hele 53 kg hænger ned fra den centrale kuppel i kirken. Det er også fra kuplen, karret aktiveres til at svinge frem og tilbage tværs gennem kirkerummet.

Røgelsens funktion i dag

I dag har kirkerøgelsen tre funktioner: der ofres røgelse som ren tilbedelse for Gud i Sakramentet – tænk på begyndelsen af Davidssalme 141, ”som røgoffer gælde for dig min bøn”. For det andet er røgelsen en hilsen mod kors, billeder eller relikvier og for det tredje tiltrykning af offergaverne, alle Kristussymboler i kirken, altså alter, evangeliebogen, alterkors, monstrans, dåbsvand, påskelys eller julekrybbe samt præst og menighed. Røgelsen anvendes også ved absolution ved båren, som vore bønner,

der stiger til himmels. Se fx i Johannes’ Åbenbaring kap. 5 ”.. og de havde hver en harpe og guldskåle fyldt med røgelse, det er de helliges bønner ...” og senere i kapitel 8 ”..” *Og en anden engel kom og stillede sig ved alteret med et røgelseskar af guld, og der blev givet ham megen røgelse, for at han skulle lægge den til alle de helliges bønner på guldalteret foran tronen. Og fra englens hånd steg røgen af røgelsen med de helliges bønner op for Guds åsyn.*”

Siden 1970 kan røgelsen anvendes i alle messer, ved tidebønner, processioner, andagter og særlige velsignelser.

Røgelseskarret er en lille jernskål, som indeholder de glødende kul, som man strør røgelseskornene ud over. Denne skål sættes i et større, dekoreret kar med låg i kæder til at løfte låget og som er forsynet med huller, så røgelsen kan stige op. Det lille gondolfornede skib *navicula*, som er gemmest for røgelseskornene er forsynet med en lille metalske, som man anvender til at øse røgelsen over i røgelseskarret. Eksempler (fra *Lovsang*) på den folkelige digtning om røgelse: nr. 534: *Nu majmåned bringer os våren så skøn*, hvor 4. vers siger: ”Som røgelsesduften sig hæver mod sky” .. og nr. 281, 3 *Hellig er Herrens dag*, hvor ordet ”virak” netop indgår. Så husker vi alle fra nr. 309 *Et barn er født i Betlehem* om de hellige tre kongers ”guld, røgelse og myrra skær” i vers 4 og ligeledes hos *De hjertensglade hellig tre konger* i nr. 351 vers 3 ”og røgelse, myrra og røden guld”!

Kom godt ind i det nye år

Katolsk lommebog er udkommet.

UDGIVELSER Før vi ved af det, står vi på tærsklen til et nyt år. Kom godt ind i det nye år med klassikeren Katolsk lommebog, din guide til det katolske univers i Danmark. Her finder du telefonnumre, adresser og mailoplysninger på alle katolske kirker, skoler, øvrige institutioner i Danmark samt oplysninger på diakoner, præster, menighedsrådsformænd og andre vigtige kontaktpersoner i Danmark.

Lommebog med liturgisk kalender koster 169 kr. per styk ved køb af alle fire dele – liturgisk kalender, Mayland månedskalender, katolsk vejviser med navne og adresser og plastomslag. Ved køb af fem styk vil prisen være 150 og 145 ved køb af 50 styk. Omslaget er uden årstal, så man kan genbruge det og derved skåne miljøet. Uden omslag er stykprisen ved 1 stk 135 kr. og ved 5.125 kr.

Man kan også købe liturgisk kalender med alle oplysninger om dagens tekster, liturgiske farve, kirkelige regler for fejring og andre nyttige oplysninger separat. Den er i år meget smukt udstyret med en reproduktion af fra Filippo Lippis kendte maddonnabillede på Uffizierne på forsiden.

LR

Lommebogen kan købes via Pastoral-Centrets webshop på pastoral.dk.

Kristendommen ifølge...

Lotte Heise og Jens Christian Grøndahl.

REFLEKSION I forlaget Eksistensens serie "Kristendommen ifølge..." er der foreløbig udkommet 12 små bøger, hvor kendte kunstnere, forfattere, politikere og præster fortæller om kristendommens betydning for dem.

Det er der kommet en meget læseværdig serie ud af.

Masser af danskere kender Lotte Heise som tidligere fotomodel, studievært, forfatter og hurtigtsnakkende foredragsholder. I bogen "Min tro og mig" (bemærk rækkefølgen) vedkender hun sig uden blusel en barnetro, som mange vil kalde naiv, men Heise er ikke bange for det banale, og her virker det overbevisende. Med mange eksempler fortæller hun om musikken som den mest guddommelige af kunstarterne og hvordan dens skønhed hjælper hende i et liv med kroniske smerter fra leddegigt.

Lotte Heise er vokset op med en ateistisk mor, der lærte hende glæden ved historiske kirker og den danske salmeskat, og bogen viser gennem eksempler, hvordan salmedigterne fortæller hende om trøst, tilgivelse og nåde. Bogen handler også

om hverdagens mange muligheder for at vise små ydmyge kærlighedshandlinger og venlighed over for mennesket på min vej.

Netop her har hun noget tilfælles med forfatteren Jens Christian Grøndahl, der i "Min svage tro" – hans bidrag til serien – skriver, at i store dele af verden "er venlighedens historie groet sammen med kristendommen". "Kristendommen har mere at sige om os end vi om den", siger Grøndahl, der voksede op i et hjem, hvor man ikke var kirkeligt aktiv. Det meste af sit liv har han, som han siger, levet sit liv "med ryggen til kristendommen"; men han har nærmet sig

Kropigen i Betlehem

Juleeventyr fra Bibelselskabet med masser af indbygget kreativitet.

JUL Sarah har nok at gøre, for hun skal hjælpe sin mor og far i kroen i Betlehem. Kejser Augustus har nemlig bestemt, at der skal være folketælling, og alle skal rejse til deres fødeby for at blive talt. Derfor er der stor trængsel i Betlehem, og hele dagen har kunderne banket på kroens dør. Pludselig banker det igen på døren. Har I plads til os? spørger en ung mand med skæg og rare brune øjne. Han står udenfor og vil gerne have et værelse. På et æsel sidder hans højgravide forlovede.

Den unge kvinde er den smukkeste kvinde, Sarah nogensinde har set. Hun har en himmelblå kappe på, og det er som om det lyser omkring hendes hoved. Men der er ikke plads til hende og hendes forlovede i kroen. Pludselig får den unge kvinde veer

og går i fødsel. Hvad nu? De har jo ingen steder at være. Hun kan da føde ude i stalden. Der er der ren halm, tænker Sarah.

Resten af historien kender vi. Anette Wilhjelm Jahn har skrevet et juleeventyr om den nat, Jesus blev født og hyrderne kom ind ude fra markerne for at tilbede den nyfødte Messias i stalden.

Den historie vi alle sammen kender, gør forfatteren ny ved at lade os opleve den gennem barnets øjne, og vi følger Sarah, mens hun som den eneste prøver at hjælpe Maria og Josef. Juleeventyret er bogens første del. Anden del af julebogen indeholder forskellige aktiviteter. Man kan synge julesangen Maria gennem torne går og illustrere den med fagter, eller man kan lære at lave sin egen duftkrukke og bruge

Katekese i pixiformat

Nye bøger til de mindste.

BØRNEBØGER Pastoral-Centret har udgivet bøgerne Jesu barndom, Guds rige, da lillebror blev døbt, Guds skaberværk og den gode hyrde. De handler, som titlerne fortæller, om store emner – blandt andet at Gud blev menneske (inkarnationen), dåben, alt hvad Gud har skabt og Guds omsorg for os.

Bøgerne følger efter fem andre bøger i samme format – Hil dig Maria, Fadervor, Jesus i Kana, Julens stjerne og Messen. De er først og fremmest tiltænkt forældrene, som jo er barnets første kateket. Når man vil formidle troen til børnene, kan det være en god ide med bøger i et format, der er så genkendeligt for børnene som pixibøgerne er. Man kan blive ved med at betragte billeder, og der er masser af temaer at dykke ned i. Bøgerne er oversat fra fransk, og forfatteren er Maïte Roche.

Der er langt mere i illustrationerne end det, man umiddelbart kan se. Det er som at se på en ikon. Det er bevidst opbyggede billeder med et lag af symbolik.

"Skeptikerne vil sige – hvorfor skal vi egentlig læse sådan en bog om Jesu barndom. Vi ved jo ikke ret meget om den. Er det ikke ligeegyldigt? Nej, det er det ikke. Vi fortæller barnet om inkarnationens mysterium. Når barnet læser det, forstår det – Jesus var et barn som mig. Og det er jo evangeliet, at Jesus bliver et menneske som os.

Eller tag et andet mysterium som gudsriget. Det ligger skjult. Man kan ikke se det; men det er der. Der er mange ting forbundet med at lægge et frø i jorden – forventningens glæde, evne til udholdenhed, at se

ens arbejde bære frugt", siger Marcelino Gauguin, leder af Pastoral-Centret og ansvarlig for udgivelsen.

Du kan begynde at bruge bøgerne, når barnet er omkring et år gammelt, hvor du bare lader barnet se tegningerne og de flotte farver, og fra tre års alderen kan du begynde at sætte ord på. Som forældre og bedsteforældre kan du også nyde bøgerne på egen hånd og glæde dig over deres enkle, men dybe budskaber.

LR

Bøgerne koster 15 kr. per styk og kan købes via katolsk webshop: pastoral.dk/

den mere og mere. I kirken føler han sig mødt, og her får ordet omvendelse en helt ny, konkret betydning: "At jeg vender mig om, fordi han kalder på mig". Grøndahl betegner sig selv som en "kulturkristen", som de bibelske tekster bliver ved med at tale til, men har den pointe, at teksterne først åbner sig for én, når man begynder at bruge kirken. "Man skal komme i kirken, for at teksterne kan begynde at sige én noget". Nadveren havde været et no go for ham, da han fulgte sin datter i kirke under konfirmeringsforberedelsen; men pludselig følger han af sig selv efter datteren, da hun går til

alters. Her opdager han, at ritualer skal gentages mange gange, før han forstår, at man i modtagelsen af den bliver del af et fællesskab uden grænser med" et andet lighedsbegreb – hævet over politiske programmer".

LR

Kristendommen ifølge...Jens Christian Grøndahl. Forlaget Eksistensen. 103 sider. 130 kr.

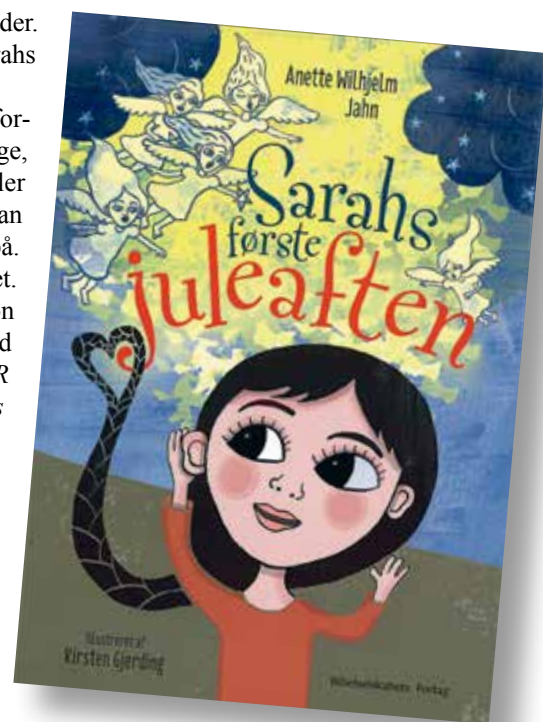
Kristendommen ifølge...Lotte Heise. Forlaget Eksistensen. 116 sider. 130 kr.

den til en fortælleleg om duftminder. Eller man kan følge opskriften på Sarahs julemåkager med stjerneanis.

Man kan også lære, hvordan man fortæller juleevangeliet med julemassage, tegner og klipper sit eget julefår eller laver Sarahs varme juledrik. Eller man kan lave en juleplade med en engel på. Til slut i julebogen står juleevangeliet. Bogen vil være en god introduktion til julen både hjemme og på et hold for første kommunikanter.

LR

Anette Wilhjelm Jahn: *Sarahs første juleaften*. Illustrator: Kirsten Gjerding. 48 sider. Bibelselskabet. Pris: 229,95 kr.

Støt Caritas' adventsindsamling

Børn med særlige behov i Libanon har brug for hjælp til at komme i skole.

Tekst: Sidse Helene Surel Mogensen/Caritas Danmark

INDSAMLING Situationen i Libanon er kritisk. De seneste års politiske uro, Covid-19 og eksplosionerne på havnen i Beirut i august 2020 har ført landet ud i en økonomisk krise, der ikke er set større siden landets uafhængighed i 1973. Det har medført, at mere end halvdelen af Libanons befolkning lever under fattigdomsgrænsen, da priserne på fødevarer og basale ydelser er steget med mere end 300 procent.

Libanon er det land i verden der huser flest syriske flygtninge

Libanon er samtidigt det land i verden der har taget imod flest syriske flygtninge. En fjerdedel af befolkningen, hvilket svarer til 1,5 mio., er mennesker som er flygtet fra Syrien. De syriske flygtninge udgør sammen med migranter og den fattigste del af Libanons befolkning en meget udsat gruppe som er hårdt ramt af krisen.

Caritas Libanon driver fire specialskoler for børn med særlige behov fra udsatte familier

Caritas Libanon driver fire specialskoler for børn med særlige behov. De er født med forskellige syndromer, har fysiske og mentale handicaps eller indlæringsvanskeligheder. Fælles for børnene er at de kommer fra familier, som enten er flygtet fra Syrien, er migranter eller særligt sårbare libanesiske familier.

Mere end skolegang

Skolerne varetager mere end blot undervisning af børnene. Der er knyttet en lang række behandlere og specialister til skolerne som hjælper børnene i deres hverdag. Forældre modtager støtte og undervisning i hvordan de bedst kan understøtte deres børns udvikling og trivsel. Derudover får børnene også mad på skolen, hvilket er vig-

Caritas Libanon driver fire specialskoler for børn med særlige behov. Foto: Caritas Libanon.

tigt, da mange familier i Libanon har måtte skære ned på det daglige antal måltider.

Børnene dropper ud af skolen

Skolerne oplever desværre i øjeblikket at mange børn, der som en konsekvens af krisen dropper ud af skolerne. Det skyldes at priserne på transport, ligesom alt andet, er

steget voldsomt. Forældrene har simpelthen ikke råd til transporten til og fra skolen. Caritas' adventsindsamling går derfor til at hjælpe børnene med at komme til og fra skole. For børnene kan det være afgørende for, hvordan deres fremtid kommer til forme sig.

Hun brænder for verdens fattigste

Caritas medarbejder får pavelig orden

Tekst og foto: Jacob Nue Sønderstrup, Caritas Danmark

UDMÆRKELSE Det var en både stolt og rørt Dolores Halpin Bachmann, som tirsdag den 16. november fik overrakt den Pavelige St. Sylvester Orden for sin ekstraordinære og mangeårige tjeneste for Caritas og verdens fattige. Den pavelige orden blev overrakt af biskop Kozon på vegne af pave Frans.

"Dolores engagement, og iver efter at tjene de fattigste iblandt os, er helt uden sidestykke. Hendes fokus er altid på, hvad der er bedst for de fattigste og for Caritas-organisationen, og hun har aldrig en

personlig dagsorden. Dolores netværk og den respekt, der over hele verden står om hendes arbejde, er helt uden sidestykke. Uanset hvor jeg har rejst - Jordan, Niger, Rom, Myanmar – så kender alle Dolores og alle har anekdoter om Dolores, som de brænder for at fortælle", siger Caritas Danmarks generalsekretær Maria Hammershøj.

Dolores har siden 1993 arbejdet for Caritas over hele verden med base Caritas Danmark og Caritas Internationalis i Rom.

I de seneste år har hun i samarbejde

En stolt Dolores Halpin Bachmann med den Pavelige St. Sylvester Orden.

med Caritas Jordan arbejdet for at give syriske flygtninge, herunder gravide og nybagte mødre, adgang til sundhedspleje og lægehjælp. Samtidig med, at hun har de allerfattigste for øje, arbejder hun også på højt politisk niveau, fx arrangerede hun i foråret 2019 en studietur for jordanske politikere og embedsmænd, som besøgte Danmark for at lære om kvalitet i sundhedsvæsenet. Dette har bl.a. medført stor respekt i det danske Udenrigsministerium, hvor de også kender Dolores som en engageret fortaler for de fattigste, og en stærk ambassadør for det katolske verdenssamfund.

Afsked i Vejle

Den sidste belgiske præmonstratenser forlader Danmark.

Tekst: Peer Aarestrup

VEJLE Under en bevægende messe, hvor koret sang Bachs "Jesus bleibet meine Freunde" tog Pastor Jan Ophoff afsked med sin menighed og uddelte sin sidste kommunion her i Danmark

Kirkerummet var propfuldt, og man anede gæster fra andre trossamfund, som deltog i respekt for vores præst.

Efter messen fulgte en afskedsreception med måske 150 deltagere. Vores vietnamesiske trosfæller havde fremstillet 600 forårsruller, som stod klar i fade på veldækkede borde. Desværre måtte nogle af gæsterne stå op, så fyldt var salen.

Der var en talelyst, hvor blandt andet Sankt Norberts skoles tidligere leder, Henrik Bech, holdt en meget personlig tale, efterfulgt af menighedsrådsformand, Tenna Mikkelsen, der kom med sjove episoder fra Jan Ophoffs tid i Vejle.

Menigheden havde indsamlet 10.000 kroner og overrakte gaven til ham.

Jan Ophoff kvitterede for den festlige reception og alle talerne med få og velvalgte ord med henvisning til, at hans efterfølgere stod klar til at tage over.

Han udtrykte taknemmelighed over for menigheden og glædede sig over, at så mange havde set forbi.

De nye præster, pastor Gregor, pastor Jakob og pastor Julian køres i stilling i disse dage og skal betjene kirkerne i Vejle og Fredericia.

Vi ønsker dem Guds velsignelse over deres arbejde.

Jan Ophoff holder afskedstale for menigheden. Privatfoto.

Lægfranciskanere vælger nyt nationalråd

LÆGORDEN I weekenden 22.-24. oktober mødtes den franciskanske sekularorden i Maribo på Sankt Birgitta klostret, for at afholde deres nationale valgkapitel.

På mødet blev valgt medlemmer til dets nye nationalråd, nemlig Rene Zwicky (Aarhus, nr. 1 fra venstre) til viceminister, Hellen Zielke Nielsen (Aalborg, nr. 2 fra venstre) til nationalminister, Jytte Hansen (København, nr. 3 fra venstre) til sekretær, Erik Egholm Sørensen (Tønder, nr. 4 fra

venstre) til international repræsentant, Lene Sand Nielsen (Esbjerg, nr. 5 fra venstre) til kasserer og Knud B Jørgensen (Tinglev, nr. 6 fra venstre) til national formningsansvarlig.

Der deltog også gæster/observatører fra Rom, nemlig Tibor Kauser fra CIOFS præsidium og Carlos Campos TOR.

NM

Kirkeskattekonulent bliver fastansat

Susanne Debora Madsens arbejdsfelt spænder vidt.

BISPEKONTORET Kirkeskattekonulent Susanne Debora Madsen, som blev ansat pr. 1. december 2018 for en treårig periode, er blevet fastansat pr. 1. januar 2022.

Susanne har de sidste to år været tovholder i bispekontorets indsats for at øge kirkeskatteindbetalingerne. Man har kunnet notere sig en stigning i indbetalingerne på 5% og 6,8% i hhv. 2019 og 2020 – selv i en tid, hvor Kirken har været særligt udfordret af coronapandemien.

”Vi venter stadig på dette års resultat og

kan egentlig ikke sammenligne det med de foregående år på samme tid, fordi vi har lagt kirkeskatteaftalerne om til at vægte en månedlig betaling fremfor at dele indbetalingen i større bidder, eller betale én gang sidst på året. Derudover er mange 10-års aftaler udløbet og fortsætter som månedlige 1-års aftaler”, forklarer hun.

I de sidste tre år har Susanne Debora Madsen virket som konsulent for sognepræster, menighedsrådsformænd og frivillige i forbindelse med deres indsamlingsaktiviteter.

”Dette arbejde fortsætter, og man kan altid kontakte mig, hvis man går og mangler sparring eller hjælp til fundraising-aktiviteter. Jeg kommer gerne ud til sognet og lægger en plan og udvikler materialer, som passer til netop dem”.

Susanne Debora Madsen har også været med til at udvikle etiske retningslinjer for at arbejde med arv og testamente. Pt. arbejder hun på at få MobilePay-subskriptioner integreret i bispekontorets medlemssystem. Målet er at gøre denne form for betaling lettilgængelig for Kirkens medlemmer og give dem mulighed for at betale kirkeskat ved et enkelt swipe i stedet for at måtte oplyse deres bankkonto.

NM

Bispekontorets kirkeskattekonulent Susanne Debora Madsen. Selvportræt.

Læserbrev:

Indholdet og formen

Jeg mener ikke at have set nogen information om, hvornår vi menige troende igen får del i Jesu blod ved nadveren? Hvad er planerne?

Det er jo ikke noget problem for præstestanden, som får det ved hver messe, men hvad med os andre? Nogle er vant til fra før i tiden kun at få brødet; men jeg tror da, vi efterhånden er mange, som synes, det er vigtigt for alle at få del i blodet, sådan som Jesus selv har påbudt det: Drik ALLE heraf.

Hvis præstestanden heller ikke fik del i blodet, ville der nok hurtigt være fundet en løsning, hvorfor så ikke for os andre?

Corona er kommet for at blive i en eller anden form, så der er ingen grund til, at de kirkelige autoriteter bare lader stå til og har nok i, at de selv ikke må undvære.

Da indholdet er vigtigere end formen, er der ingen grund til at fastholde, at vi absolut skal drikke af det samme bæger, og da slet ikke, når det betyder, at vi ikke mere kan få del i Jesu blod. Så hvorfor ikke se at få indført, at hver person drikker af sit eget lille bæger, sådan som det har foregået umindelige tider i Folkekirken? Når der hældes op fra fælleskalken i et bæger, nyder vi samme vin fra samme kalk. Mon ikke Gud vil synes, det er helt i orden?

Lene Larsen, 4100 Ringsted

Katolsk Orienterings udgivelsesplan i 2022

Udgave:	Udkommer:	Liturgisk kalender:
KO nr. 1	14. januar	
KO nr. 2	4. februar	februar
KO nr. 3	25. februar	marts
KO nr. 4	18. marts	april
KO nr. 5	8. april	maj
KO nr. 6	6. maj	
KO nr. 7	27. maj	juni
KO nr. 8	17. juni	juli
KO nr. 9	8. juli	august
KO nr. 10	12. august	
KO nr. 11	2. september	september
KO nr. 12	23. september	oktober
KO nr. 13	14. oktober	november
KO nr. 14	4. november	
KO nr. 15	25. november	december
KO nr. 16	16. december	januar
KO nr. 1 - 2023	13. januar 2023	februar

Det sker i bispedømmet

Katolsk Menighedspleje afholder Adventsmarked **søndag den 5. december 2021 kl. 11.00-16.00** i præstehuset v. Jesu Hjerte Kirke. Loppemarked, bogmarked, vinbod og café. Alle er hjerteligt velkomne.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det of-

fentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00** lovprisning, kl. 18:00

messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbudelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@

katolsk-aarhus.dk: Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

December

1. *viol.* Onsdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
R. Jeg skal bo i Herrens hus alle mine dage.
L.: Es 25,6-10a. Ev.: Matt 15, 29-37.
2. *viol.* Torsdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 118,1+8-9.19-21.25-27a
R. Velsignet være han, som kommer i Herrens navn.
L.: Es 26,1-6. Ev.: Matt 7,21.24-27.
3. *hvid.* Fredag i 1. uge i advent. (I Ps).
Frans Xaver, præst (†1552)(m)
Adv.pf. I.
V. Sl 27,1.4.13-14
R. Herren er mit lys og min frelse.
L.: Es 29,17-24. Ev.: Matt 9,27-31.
4. *viol.* Lørdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Eller *hvid.* **Johannes af Damaskus**, præst og kirkelærer (†749)
Adv.pf. I.
V. Sl 147,1-2.3-4.5-6
R. Lykkelig hver den, der venter på Herren.
L.: Es 30,19-21.23-26. Ev.: Matt 9,35-10,1.6-8.
Bededag for præste- og ordenskald
5. *viol.* **2. SØNDAG I ADVENT**
Cr. *Adv. pf. I.*
1.L.: Bar 5,1-9
V. Sl 126,1-2ab.2cd.3.4-5.6
R. Herren har gjort store ting mod os, og vi blev glade.
2.L.: Fil 1,4-6.8-11
Ev.: Luk 3,1-6
6. *viol.* Mandag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Nicolaus**, biskop (†4.årh.)
Adv.pf. I.
V. Sl 85,9ab-10.11-12.13-14
R. Se, vor Gud kommer og frelser os.
L.: Es 35,1-10. Ev.: Luk 5,17-26.
7. *hvid.* Tirsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Ambrosius, biskop og kirkelærer (†397) (m)
Adv.pf. I.
V. Sl 96,1-2.3+10ac.11-12.13
R. Se, vor Gud kommer i styrke.
L.: Es 40,1-11. Ev.: Matt 18,12-14.
8. *hvid.* Onsdag. **JOMFRU MARIAS UPLETTEDE UNDFANGELSE** (h)
Gl.Cr. Særl.pf.
1.L.: 1 Mos 3,9-15.20
V. Sl 98,1.2-3ab.3cd-4
R. Syng en ny sang for Herren, for han har udført undere.
2.L.: Ef 1,3-6.11-12
Ev.: Luk 1,26-38
9. *viol.* Torsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Juan Diego Cuahtlatotzin** (†1548)
Adv.pf. I.
V. Sl 145,1+9.10-11.12-13ab
R. Herren er nådig og barmhjertig, sen til vrede og rig på troskab.
L.: Es 41,13-20. Ev.: Matt 11,11-15.
10. *viol.* Fredag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Den salige Jomfru Maria af Loreto**
Adv.pf. I.
V. Sl 1,1-2.3.4+6
R. Den, der følger dig, Herre, skal have livets lys.
L.: Es 48,17-19. Ev.: Matt 11,16-19.
11. *viol.* Lørdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Damasus I**, pave (†384)
Adv.pf. I.
V. Sl 80,2ac+3b.15-16.18-19
R. Gud, rejs os igen, lad dit ansigt lyse, så vi bliver frelst.
L.: Sir 48,1-4.9-11. Ev.: Matt 17,10-13.
12. *viol. eller rosa.* **3. SØNDAG I ADVENT**
Cr. *Adv. pf. I.*
1.L.: Sef 3,14-18a
V. Es 12,2-3.4bcd.5-6
R. I skal juble og råbe af fryd, for Israels Hellige er stor iblandt jer.
2.L.: Fil 4,4-7
Ev.: Luk 3,10-18
13. *rød.* Mandag i 3. uge i advent. (III Ps).
Lucia, jomfru og martyr (†304) (m)
Adv.pf. I.
V. Sl 25,4-5ab.6-7bc.8-9
R. Vis mig dine veje, Herre.
L.: 4 Mos 24,2-7.15-17a. Ev.: Matt 21,23-27.
14. *hvid.* Tirsdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Johannes af Korset, præst og kirkelærer (†1591) (m)
Adv.pf. I.
V. Sl 34,2-3.6-7.17-18.19+23
R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
L.: Sef 3,1-2.9-13. Ev.: Matt 21,28-32.
15. *viol.* Onsdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 85,9ab-10.11-12.13-14
R. Lad det dryppe fra oven, himmel, lad retfærd strømme ned fra skyerne.
L.: Es 45,6b-8.18.21b-25. Ev.: Luk 7,18b-23.
16. *viol.* Torsdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 30,2+4.5-6.11-12a+13b
R. Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
L.: Es 54,1-10. Ev.: Luk 7,24-30.
- ADVENTSTIDEN II**
17. *viol.* Fredag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 72,1-2.3-4ab.7-8.17
R. I hans dage skal retfærdighed blomstre og freden skal være stor.
L.: 1 Mos 49,2.8-10. Ev.: Matt 1,1-17.
- NB: Tidebønnen følger et særligt skema de sidste 7 dage før jul. Særlige antifoner til Zakarias' og jomfru Marias lovsange.*
18. *viol.* Lørdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 72,1-2.12-13.18-19
R. I hans dage skal retfærdighed blomstre og freden skal være stor.
L.: Jer 23,5-8. Ev.: Matt 1,18-24.
19. *viol.* **4. SØNDAG I ADVENT**
Cr. *Adv. pf. II.*
1.L.: Mika 5,1-4a
V. Sl 80,2ac+3b.15-16.18-19
R. Gud, rejs os igen, lad dit ansigt lyse, så vi bliver frelst.
2.L.: Hebr 10,5-10
Ev.: Luk 1,39-45
20. *viol.* Mandag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 24,1-2.3-4b.5-6
R. Herren vil drage ind, han er ærens konge.
L.: Es 7,10-14. Ev.: Luk 1,26-38.
21. *viol.* Tirsdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 33,2-3.11-12.20-21
R. Bryd ud i jubel for Herren, I retfærdige, syng en ny sang for ham.
L.: Højs 2,8-14 eller Sef 3,14-18a. Ev.: Luk 1,39-45.
(Petrus Canisius, præst og kirkelærer (†1597) kan ihukommes)
22. *viol.* Onsdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. 1 Sam 2,1.4-5.6-7.8abcd
R. Mit hjerte fryder sig over Herren, min frelser.
L.: 1 Sam 1,24-28. Ev.: Luk 1,46-56.
23. *viol.* Torsdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 25,4-5b.8-9.10+14
R. Ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig.
L.: Mal 3,1-4.23-24. Ev.: Luk 1,57-66.
(Johannes af Kenty, præst (†1473) kan ihuholdes)
24. *viol.* Fredag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 89,2-3.4-5.27+29
R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
L.: 2 Sam 7,1-5.8b-12.14a.16. Ev.: Luk 1,67-79.
Adventstiden afsluttes efter non.
- JULETIDEN**
24. *hvid.* Fredag aften. **HERRENS FØDSEL** (h)
Vigiliemesse.
Gl. Cr. Jul. pf.
1.L.: Es 62,1-5
V. Sl 89,4-5.16-17.27+29
R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
2.L.: ApG 13,16-17.22-25
Ev.: Matt 1,1-25 eller 1,18-25
25. *hvid.* Lørdag. **HØJTIDENS MESSE** (h)
Cr. *Gl. Cr. Jul. pf.*
Julenat. 1.L.: Es 9,1-6
V. Sl 96,1-2a.2b-3.11-12.13
R. I dag er der født os en frelser; han er Kristus, Herren.
2.L.: Tit 2,11-14
Ev.: Luk 2,1-14
Julemorgen. 1.L.: Es 62,11-12
V. Sl 97,1+6.11-12
R. Lyset skal stråle over os i dag; for Herren er os født.
2.L.: Tit 3,4-7
Ev.: Luk 2,15-20
Juledag. 1.L.: Es 52,7-10
V. Sl 98,1.2-3ab.3cd-4.5-6
R. Hele den vide jord har set vor Guds frelse.
2.L.: Hebr 1,1-6
Ev.: Joh 1,1-18 eller 1,1-5.9-14
26. *rød.* Søndag. **STEFAN**, den første martyr (f)
Cr. *Gl. Jul. pf.*
L.: ApG 6,8.10; 7,54-60
V. Sl 31,3cd-4.6+8ab.16bc-17
R. I dine hænder, Herre, befaler jeg min ånd.
Ev.: Matt 10,17-22
Bededag for de forfulgte kristne

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 16/2021, som udkommer den 17. december 2021, skal være KO i hænde senest den 29. november 2021.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 1/2022, som udkommer den 14. januar 2022, skal være KO i hænde senest den 22. december 2021.

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?
Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Maja Flensted Andersen, Carsten Fenger-Grøndahl, Malene Fenger-Grøndahl., Kirsten Krog, pastor Lars Messerschmidt, Sidse Helene Sorel Mogensen, Stine Rørbæk Møller, Eva Maria Nielsen, Jacob Nue Sønderstrup, Rolf Tönshoff, og Peer Aarestrup.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskorientering.dk

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Biskoppens kalender

December 2021

2.	kl. 10.00	Møde i biskoppeligt råd
4.	kl. 16.00	Sankt Andreas fest m. messe i Sankt Andreas Kirke, Ordrup
9.	kl. 10.00	Møde i Danske Kirkers Råd forretningsudvalg
12.	kl. 10.00	Messe i Sankt Mariæ Kirke, Aalborg
	kl. 14.00	Bispevielse i Budolfi Kirke, Aalborg
14.	kl. 17.00	Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
15.	kl. 11.00	Møde i Økonomisk Råd
19.	kl. 10.00	Messe i Sankt Nikolaj Kirke, Hvidovre
	kl. 18.00	Messe i Jesu Hjerter Kirke, København
24.	kl. 24.00	Midnatsmesse i Domkirken
25.	kl. 10.00	Højmesse i Domkirken
26.	kl. 10.00	Højmesse i Domkirken

Den Nordiske valfart til Lourdes 2022

Den 25. juli til 1. august 2022

Indkvartering på Hotel Paradis samt
Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Montpellier
derfra videre med busser til Lourdes.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske Bispekonference
biskop Czeslaw Kozon og valfartspræst Jan Hansen.

Prisen for almindelige deltagere er
DKK 9.300,- og omfatter fly, bus til/fra lufthavn,
ophold med fuld pension, rejseforsikring
(afbestillingsforsikring sørger man selv for),
valfartshæfte mm.

Det forventes, at man opfylder de til enhver
tid gældende Coronaregler.

Medhjælpere deltager til reduceret pris og kun efter
nærmere aftale og godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
Marianne Larsen: +45 51 24 23 90
E-mail: tilmelding@lourdes.dk

Tilmeldingsfrist: 11. februar 2022

Den Nordiske Valfart til Lourdes.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt
Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Bønnens Apostolat

December 2021

For evangelisering med
særligt fokus på kateketerne
– at kateketerne, der er kaldede
til at forkynde Guds ord, modigt
og nyskabende må vidne om det
i Helligåndens kraft

Læser katolikker fortsat?

Om synodalitet og "den lyttende Kirke" i denne digitale tidsalder.

Tekst: Massimo Faggioli

EFTERTANKE Den verdensomspændende katolske Kirke er nu officielt gået ombord i 'den synodale proces 2021-2023'. Pave Frans søsatte projektet den 10. oktober under søndagsmessen i Peterskirken og biskopperne verden over (omend ikke alle) igangsatte processen på bispedømmeplan den følgende søndag i deres lokale domkirke. Bispesynodens sekretariat i Rom har lagt stor vægt på dét at lytte – til Gud i Helligånden og til hinanden.

I den kristne tradition har dét at lytte altid været forbundet med læsning: ikke kun Skriften, men alt hvad der hjælper os til at lytte til Guds åbenbaring i historien og vores liv, for at skelne mellem de måder Gud taler til os i dag.

Udfordringen er de nye former for anal-

fabetisme og uvidenhed i dag, der påvirker Kirken og som er et centralt element i forståelsen af, hvorfor nogle katolikker synes lige glade eller uinteresserede i 'den synodale proces'. Noget af denne tilbageholdenhed bunder i en modstand mod pave Frans eller 2. Vatikankoncil. Men problemet stikker faktisk meget dybere.

Fra trykpressen til sociale medier

Reformationen og Tridentinerkoncil (1545-63) fandt sted i det 16. århundrede, i trykpressens tidsalder, hvor bøger udøvede en vigtig påvirkning på datidens religiøse kultur og teologiske debatter. Første Vatikankoncil (1869-70) blev afholdt i det 19. århundrede, i avisernes og magasinernes tidsalder. Da 2. Vatikankoncil (1962-65)

fandt sted befandt vi os allerede inde i fjernsynets og massemediernes tidsalder.

Og nu har vi så den synodale proces 2021-23 – den største høring af gudsfolket i Kirkens historie, i en tid med digitale og sociale medier, der har vist hvor dybt splittet Kirken er på tværs af generationer og kulturelle skel.

Mange i det katolske gammelmandsvælde er digitale analfabeter, mens folk i andre dele af i Kirken er analfabeter i mere traditionel forstand.

Selv på videregående katolske uddannelsesinstitutioner finder vi mange, som er 'dimitteret, men ikke belæste'.

Der er foruroligende tegn på et faldende kulturelt niveau blandt nutidens katolikker. I Europa og den vestlige verden har mange katolske aviser, magasiner og forlagshuse måttet lukke de sidste par år.

Afslutningen på en æra

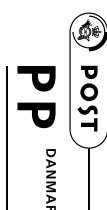
Efter at have nærret katolikkernes intellekt i generationer, især under 2. Vatikankoncil

og de første årtier efter konciliet, findes der nu færre muligheder for kulturel produktion og forbrug på skrift, som kan hjælpe de troende med at tyde tidens tegn.

En af de seneste eksempler er den chokerende nyhed om lukningen af et af Italiens vigtigste katolske forlag, *Edizioni Dehoniane*. Med hovedsæde i Bologna har forlaget udgivet mange vigtige bøger gennem årene. Lukningen af forlaget markerer afslutningen på en æra af katolsk kultur i Italien og giver næring til alvorlig bekymring for, hvordan troende fortsat vil kunne engagere sig intellektuelt fremover.

Den romerske Kurie, Vatikanet og de pavelige universiteter og akademier i Rom var engang centre for kulturel produktion og forbrug. Det er ikke længere tilfældet i dag eller i hvert fald ikke i samme omfang som tidligere.

Jeg har mistet overblikket over hvor mange religiøse boghandlere i Den evige Stad har måttet lukke i løbet af de sidste par år, og jeg spekulerer på, hvor mange flere må

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strejkode
	MASKINEL MAGASINPOST 42512 Afsender: Katolsk Orientering Katolsk Orientering · nr. 15 26. november 2021 · 47. årgang
	

lukke. Problemet skyldes ikke alene fremkomsten af e-handel, digitale biblioteker eller pandemien.

Det, vi er vidne til, er en grundlæggende forandring i katolikkernes kultur sammenlignet med de forventninger, som 2. Vatikankoncils reformer stillede i udsigt.

Andægtighed fremfor intellektuel stringens

Spørgsmålet er om katolikker fortsat læser om religion og Kirken, og i så fald hvad de læser. Gymnasie- og universitetslærere er vant til at tackle det faldende niveau i læsefærdighed blandt eleverne – evnen til at læse kritisk, udtrykke sig forståeligt på skrift og orientere sig i den kulturelle kontekst, ikke kun i professionelt regi; men også som borger.

Teologi er ikke undtaget denne tendens.

I de sidste par år har en tilbagevenden til andægtighed (hvilket er noget andet end hengivenhed) erstattet den intellektuelle stringens. På seminarer lægges der nu vægt på grundlæggende menneskelig dannelse og psykologisk screening, nødvendiggjort af de seksuelle overgrebskandaler såvel som den vanskelige familiære og personlige baggrund mange af præstekandidaterne har med i bagagen.

Men desværre er den menneskelige dannelse – hvor vigtig den end er – ofte sket på bekostning af historisk, filosofisk og teologisk dannelse.

Dette problem påvirker ikke kun seminaristerne og de unge præster. Det er også et ideologisk problem i Kirken som helhed.

Bøger er også ledsagere

Forbruget af indhold leveret af religiøse blogs og hjemmesider har yderligere skubbet til allerede eksisterende understrømme af from anti-intellektualisme. Den såkaldte

'stolte ignorance' er ikke ukendt i militante katolske kredse, hvor 2. Vatikankoncil-teologi forkastes for at give køb for sekularismen. Militante katolske hjemmesider favoriseres af mange seminarister, unge præster og forskellige kirkelige aktivister. Her forstår man, hvorfor katolsk udgivervirksomhed er i krise – især blandt den slags bøger og tidsskrifter man løseligt kan betegne som '2. Vatikankoncil-katolicisme'.

Men på den neo-traditionalistiske og anti-konciliære side af spektret synes der at være en energi, som liberale katolikker ignorerer for egen risiko.

Krisen blandt katolske udgivervirksomheder er ikke kun et problem for dem, som direkte eller indirekte arbejder i denne branche.

Bøger udstråler en personlighed og kan være gode ledsagere og venner, der jager øjeblikke af ensomhed og sorg bort. De tilbyder en slags venskab, som troende ikke finder på sociale eller digitale medier.

Der findes en slags militant anti-intellektualisme, der virkelig er en katastrofe og virkelig er anti-katolsk uden at vide det.

Det vigtigste kirkedokument om at lytte og læse er *Dei Verbum*, 2. Vatikankoncils konstitution om Guds åbenbaring. *Dei Verbum* giver en forståelse af troen, som ikke er intellektualistisk og samtidig afviser anti-intellektualisme.

Intellektuel afvæbning

Selvopgivelse i troen er ikke uden retning. Det inkluderer nødvendigvis en forpligtelse overfor Ordet, som skal lyttes til og læses.

At læse skrifterne er ikke kun noget protestanterne gør. Og kristendommen er ikke "en bogens religion" i den forstand, at den ikke er bundet til en bogstavelig læsning af Den hellige Skrift. Vi tror på, at skrifterne er opstået under påvirkning af Helligånden.

Og læsning og fortolkning af dem omfatter en intellektuel proces, uden hvilken der ikke ville være nogen tradition i Kirken.

Men der synes at være en intellektuel afvæbning op til de enorme kulturelle udfordringer, som Kirken står overfor i dagens globale verden.

Det er en afvæbning som påvirker forskellige ideologiske hjørner af katolicismen på forskellige måder.

Nogle af Kirkens 'kulturkrigere' forstod tidligere og på en bedre måde end de fleste progressive, at det ikke er tidspunktet til at sælge ud af den teologiske kultur.

Den katolske kulturs krise har indflydelse på den synodale proces 2021-23 og på pave Frans' pontifikat.

En Kirke må investere i kultur

Katolikker, der har holdt liv i 2. Vatikankoncil-teologien de sidste årtier, har været bedre rustet til at forstå sammenhængen mellem pavens synodalitet og Kirkens tradition.

Det skyldes, at de er en del af en generation af ivrige læsere. Desværre tilhører de en aldrende generation og de fleste af dem er allerede pensionerede.

Kirkens ledere er ivrige efter at understrege, at synodalitet ikke er en politisk mekanisme, men en åndelig proces. Dette er sandt, men den åndelige proces er afhængig af grundlæggende færdigheder, som vi lærer at kende fra humaniora og liberale kunstarter.

Der er en modsætning mellem en Kirke, der inviterer katolikker til at lytte og samtidig ikke forstår nødvendigheden af at investere i kultur.

Behovet for at adressere uvidenhed

I antikkens kultur, i en tid, hvor den bibelske kanon blev fastlagt og i mange århund-

reder derefter, foregik læring i høj grad ved at lytte. I den mundtlige kultur var læsning ikke afgørende.

I middelalderen og starten på den moderne periode gik vi over til en visuel kultur, hvor religiøst indhold var dominerende.

I en tid med digitale og sociale medier bombarderes vi med allestedsnærværende billeder frigjort fra kunstens monopol (især religiøs kunst).

I tidligere århundrede, hvor det religiøse budskab nåede kristne gennem forskellige kanaler, var analfabetismen ikke en hindring for troens vækst.

Men i dag har den manglende evne til at læse kritisk mere alvorlige konsekvenser for troslivet.

Ikke alle katolikker forventes eller er forpligtet til at være bogorme eller eje et bibliotek – bogstaveligt eller billedligt talt. Men forventningerne bør være højere til Kirkens gejstlige og lægfolk i ledende kirkelige stillinger.

At være en "lyttende Kirke" betyder ikke bare at lytte til hinanden eller lytte til Helligånden. Det betyder også at lytte til hvad kultur – religiøs og sekulær – har at sige til Kirken.

Tridentinerkonciliet tog fat på problemet med uvidenhed blandt præsterne.

I dag, omkring 450 år senere, er der tegn på, at Den katolske Kirke igen står over for det samme problem.

Antagelsen om, at Kirkens ledere har råd til at være uvidende, er blot en anden form for klerikalisme.

Massimo Faggioli er kirkehistoriker, professor i teologi og religiøse studier ved Villanova University (Philadelphia), forfatter og kommentator. Oversættelse: Niels Messerschmidt.

Restaureringsplaner skaber debat

Nogle frygter, at planerne for indvendig restaurering af Notre Dame vil 'disneyficere' katedralen i Paris.

PARIS Ærkebispedømmet Paris vil i den kommende tid præsentere sit forslag til indvendige forandringer, som man vil gennemføre i katedralen. Forslaget, der herefter vil blive overdraget til CNPA (*Commission nationale du patrimoine et de l'architecture*) – en forholdsvis ny afdeling under Frankrigs kulturministerium med ansvar for at bevare landets kulturarv – har affødt stærke reaktioner.

I juni 2019 fik pater Gilles Drouin til opgave at udarbejde en plan for en renovering af katedralens indre. Planen skulle blandt andet gøre bygningen mere besøgsvenlig og præsentere kirkens kunstværker på en endnu bedre måde, og til formålet rådførte man sig med arkitekter, lys- og lydeksperter, scenografer og kunstnere. I sin nuværende udformning indgår i planerne opførelsen af et stort dåbskapel ved katedralens indgang, og at kirkebænkene udstyres med en dæmpet belysning. Ifølge Paris' ærkebiskop Michel Aupetit har pater Drouin kun

fået lov til at arbejde med kirkerummets midte, da ærkebiskoppen ifølge avisen *La Croix* ikke ønsker at "koret behandles som en teaterscene".

Pater Drouin forklarer til *La Croix*, at de besøgende hidtil er blevet modtaget på en ikke-optimal måde logistisk og pastoralt set. De gik ind gennem sydportalen og forlod kirken i nordlig retning, i strid med den middelalderlige logik, hvor de troende førtes fra skygge til lys. En anden målsætning er at skabe en mere sammenhængende oplevelse for de besøgende.

Ifølge Drouin er det især forandringerne i sidekapellet som vil gøre besøgene mere tematiske. Til det formål har man fx bestilt gobeliner og andre moderne kunstværker, og pateren foreslår desuden muligheden for at installere projektører, der oplyser væggene med bibelcitater, hvilket skulle give "en mere dybtgående oplevelse".

Men mange, både inden- og udenlands, har udtrykt bekymring over planerne.

Branden i 2019 truede med at ødelægge Paris' vartegn fuldstændigt. Nu er genopbygningsarbejdet i fuld gang og dermed også striden om, hvordan katedralens indre skal se ud fremover. Foto: AP France.

Blandt de troende i ærkebispedømmet har der været et ønske om at brede projektets forskellige trin mere ud, om flere diskussioner og en "maksimal ydmyghed" overfor de mange århundreders arbejde, der ligger bag katedralen. Ifølge *La Croix* er nogle af idéerne blevet modtaget med chok – fx at oplyse væggene med bibelvers på forskellige sprog, som nogle ser som udtryk for en "disneyficering".

Pater Gilles Drouin er udmærket klar over, at der er forskellige forkastede og forældede arbejdsudkast i omløb, og at disse skaber ubegrundet frygt for det endelige projekt. Han siger, at det fx aldrig har været på tale at beklæde væggene i sidekapellet med nutidige malerier. Hvorom alt er, bærer disse diskussioner tydelig præg af, hvor stor interessen for og kærligheden til Notre Dame de Paris er. *NM*

Branden i Notre Dame

Branden i den 850-år gamle katedral brød ud den 15. april 2019 omkring klokken 18:20 under taget. Branden skete mens katedralen var midt under en større renovering. Da branden endelig blev slukket var spiret og størstedelen af tagkonstruktionen blevet ødelagt, og de øvre vægge var beskadiget. En stor del af interiøret slap dog for større skader, som følge af det hvælvede loft i kirken, der forhindrede taget i at falde hele vejen ned, da det kollapsede.

Mange kunstgenstande og religiøse artefakter blev reddet under branden, mens andre gik tabt i flammerne.

Katedralens to orgler og de tre store rosevinduer fra 1200-tallet led kun lidt skade.

Den franske præsident Emmanuel Macron udtalte kort efter branden, at katedralen ville blive genopført, og han igangsatte en indsamling, der allerede ugen efter, den 22. april, havde skaffet over én mia. euro, hvoraf mindst 880 mio. euro var indsamlet allerede dagen efter.

Julekrybben

Pastor Erling Brodersen skriver om krybbetraditionen.

[Læs mere på side](#)

5-6

Pastoralrådsmøde

Fra budget 2022 til den synodale høring i Danmark.

[Læs mere på side](#)

8-9

Kirken i Danmark

Nye præster i Vejle, Sankt Vincent Grupperne, besøg fra Ukraine m.m.

[Læs mere på side](#)

11-13

Orienteringsaften på dit nye gymnasium...

Gymnasiet:

Onsdag den 26. januar kl. 19

10. klasse:

Tirsdag den 1. februar kl. 19

Skønnest er det, vi ikke fatter

Niels Steensen 1638-1686

✦ Faglighed, fællesskab, fordybelse og forankring
✦ Østerbro, 2 min. fra metroen

**Niels Steensens
Gymnasium**

MAX. 25
I KLASSEN

nsg.dk

NSG

VIL DU
TILGODESE
KIRKEN I DIT
TESTAMENTE?

Vi dækker udgifterne
til advokaten

Kontakt Thomas Jacob Larsen for flere informationer
33 55 60 80 eller tjl@katolsk.dk

KO mener

De fælles rødder

Pave Frans mindede i en historisk tale 4. december til Den ortodokse Kirkes primas i Grækenland, ærkebiskop Hieronymus II af Athen, om de to kirkesamfunds fælles apostoliske rødder, bl.a. de tidlige kirkefædre og de første store økumeniske konciler.

Desværre skiltes vejene, sagde paven, "verdsligheden forgiftede os, mistænksomhedens frø fjernede os fra hinanden og vi holdt op med at pleje fællesskabet".

Frans udtrykte på vegne af Den katolske Kirke skam over handlinger og valg, der havde lidt eller intet med Jesus og evangeliet at gøre, men udelukkende skete ude fra ønsket om vinding og magt, og som skadede fællesskabet.

"Historien har sin vægt, og her i dag føler jeg behovet for igen at bede Gud og mine medbrødre om tilgivelse for de fejltagelser, mange katolikker har begået. Vissheden om at vores rødder er apostoliske og at dét, Gud har plantet, trods tidens vildskud vil vokse og bære frugt i samme Ånd, er mig en stor trøst. Og at vi i nåde kan anerkende hinandens frugter og sammen takke Vorherre for det.

Paven beskrev vejen med tre billeder fra oliventræets dyrebare frugt: fællesskabets, visdommens og trøstens olier. Helligånden, sagde han, er først og fremmest fællesskabets olie. I dag har vi brug for at anerkende "den unikke værdi, som ethvert menneske, enhver bror og søster udstråler! [...] At anerkende dette menneskelige fællesskab er udgangspunktet for at kunne opbygge fællesskab".

"Mange skridt er blevet gjort for at vi kan møde hinanden. Lad os bede fællesskabets Ånd om at lede os ad sine veje og hjælpe os med at opbygge fællesskab, ikke på beregning, strategier og bekvemmelighed, men på den eneste sande model, den hellige Treenighed".

Helligånden, mindede paven om, er også visdommens olie, som salvede Kristus og inspirerer os kristne.

"I denne forbindelse vil jeg udtrykke min påskønnelse over den betydning, Den ortodokse Kirke – arvtager til troens første store inkulturation, den græske kultur – har og har haft på uddannelse og teologisk formation".

Ånden er også trøstens olie, Talsmanden, understregede paven, der er os nær, er sjælens balsam og læger alle sår. Talsmanden salvede Kristus, så han kunne forkynde de gode nyheder for de fattige, udfri fanger og give de undertrykte frihed ... Ånden kalder os i dag, mere end nogensinde, til at læge menneskehedens sår med næstekærlighedens olie.

Paven bad om, at vi ikke må lammes "af fortidens negativitet og fordomme, men at turde se virkeligheden med nye øjne". Gennem disse øjne, forklarede han, "vil fortidens trængsler give plads til nutidens trøst, og trøste os med nådens skatte, som vi genopdager i vore brødre og søstre".

Paven sluttede med at sige, at Den katolske Kirke i sin vandring de næste par år mod en mere dybtgående synodalitet har meget at lære af Den ortodokse Kirke "i vissheden om, at Åndens trøst nedsænker sig i vore hjerter, når brødre og søstre i troen nærmer sig hinanden".

KO's læsere ønskes en glædelig jul!

NM

Sidste overlevende efter Tibhirine-massakren død

Den franske trappistmunk Jean-Pierre Schumacher døde 21. november i Marokko. Han var sidste overlevende, da syv munke fra Tibhirine-klostret blev bortført og dræbt under den ti år lange borgerkrig i Algeriet.

Tekst: Niels Messerschmidt

DØDSFALD Den sidste overlevende fra massakren i 1996 døde i Marokko 97 år gammel. Den franske trappistmunk Jean-Pierre Schumacher sov stille ind søndag morgen i klostret Notre-Dame de l'Atlas i det centrale Marokko, hvor han havde boet siden 2000.

Fader Jean-Pierre var den ene af to munke, det lykkedes at undslippe gidseltagerne og de efterfølgende brutale drab på syv af hans medbrødre fra klostret under den ti år lange borgerkrig i Algeriet. Den anden overlevende munk var broder Amédée, der døde i 2008.

Klostrets superior, Christian de Chergé og hans seks medbrødre Luc Dochier, Christophe Lebreton, Michel Fleury, Bruno Lemarchand, Célestin Ringear og Paul Favre-Miville blev alle halshugget og deres hoveder fundet to måneder senere i nærheden af Tibhirine. Deres legemer er aldrig blevet fundet. Selv om den bevæbnede

islamiske gruppe GIA hævdede at stå bag kidnapningen og drabene, er omstændighederne bag deres bortførelse og drab aldrig blevet fuldstændig klarlagt.

Trappistmunken fader Jean-Pierre Schumacher hilser på pave Frans under dennes apostoliske besøg i Marokko i 2019. Den 97-årige ordensbroder blev begravet den 30. november i klostret Notre-Dame de l'Atlas. Foto: Vatikanets medier.

Markant stigning i hadforbrydelser mod kristne i Europa

Det oplyser Organisationen for sikkerhed og samarbejde i Europa (OSCE) i sin nyeste statistik om omfanget af hadforbrydelser på kontinentet.

KORTLÆGNING En statistik fra OSCE viser, at der blev indrapporteret 65% flere hadforbrydelser mod kristne i Europa i 2020 end det foregående år. Statistikken fra den 16. november dokumenterer 980 hændelser mod kristne, herunder brandstiftelse på katolske kirker, skændinger af eukaristien, overfald på præster og anti-katolsk graffiti på kirkelig ejendom udført af abortaktivister. Til sammenligning rapporterede OSCE om 595 hændelser mod kristne i 2019.

Statistikken viser en betydelig stigning i antal angreb mod kirkebygninger sidste år, 871 i 2020 sammenlignet med 459 i 2019, mens antallet af indrapporterede voldelige overfald på gejstlige faldt fra 80 i 2019 til 56 i 2020.

Polen havde indrapporteret de fleste hadforbrydelser begået mod kristne – 241 hændelser i 2020, hvoraf de fleste var tilfælde af vandalisme mod katolsk ejendom, som

Foto: Shutterstock.

Vigtig meddelelse til modtagere af KO

Nye retningslinjer omkring uddelingen af distributionsstøtte betyder, at modtagere af Katolsk Orientering som ikke er medlem af Den katolske Kirke, skriftligt skal tilkendegive *senest den 30. december 2021*, om de fortsat ønsker at modtage avisen.

Man afmelder avisen ved at sende en mail til lg@katolsk.dk.

Bemærk venligst: Redaktionen modtager **ikke** gen- eller afbestilling per telefon.

Vatikanet protesterer

SPROGPOLITIK Vatikanets statssekretær, kardinal Pietro Parolin, har kommenteret et internt EU-dokument. Det indeholder anbefalinger til hvordan man bør formulere sig i juletiden. Til *VaticanNews* forklarer Parolin, at man ikke formindsker diskriminationen ved at forsøge at undgå ord som 'jul' og 'Maria'. "Desværre er der en tendens til at ville tilpasse alt og ikke respektere de forskelle, som rent faktisk findes", mener kardinalen. Han mener, at forskelle, fx mht. religiøs tro, ikke må føre til diskriminering.

Fader Jean-Pierre var født i 1924 i Lorraine og voksede op i en katolsk arbejderfamilie med seks børn. Han blev præsteviet i 1953 og indtrådte i klostret Notre-Dame de Timadeuc i Bretagne i 1957.

På anmodning fra den daværende ærkebiskop af Algier, Léon-Etienne Duval, flyttede han til Tibhirine i midten af 1960'erne sammen med tre andre munke fra Timadeuc for at "opbygge et lille samfund i et muslimsk miljø, og leve som fattige blandt de fattige". Fire år efter massakren i 1996 bosatte han sig i Midelt sammen med den anden overlevende, broder Amédée, og blev prior for det lille trappistkloster Notre-Dame de l'Atlas med i alt otte brødre.

I deres nye omgivelser plejede de begge at sige, at de betragtede sig selv om en "lille rest" af Tibhirine. "Vores tilstedeværelse i klostret", sagde broder Jean-Pierre, "er et tegn på tro mod evangeliet, Kirken og det algeriske folk".

Han sagde også, at han ofte spurgte sig selv om, hvorfor han fik lov til at overleve massakren, og at han med tiden indså, at Gud havde tildelt ham opgaven med at vidne om begivenhederne i Tibhirine og "udbrede kendskabet til erfaringen med fællesskab med vore muslimske brødre, sådan som vi fortsætter med at gøre det her i klostret i Midelt".

Tibhirine-munkenes liv og skæbne er blevet fortalt i den prisbelønnede franske film 'Des hommes et des dieux' fra 2010.

kædes sammen med Kirkens holdning til abort.

OSCE rapporterer om 172 hændelser i Tyskland, 159 i Frankrig og 113 i Italien. Den hellige Stol har indsendt data til OSCE over 150 hadforbrydelser mod kristne i Europa. Organisationen frigav også data om hadforbrydelser motiveret af antisemitisme, racisme, seksuel orientering og andre kategorier. I alt blev der indrapporteret 7.181 kriminelle hadforbrydelser i 2020.

Ifølge OSCE er antallet af hadforbrydelser mod kristne formentlig endnu højere end det indrapporterede, idet blot elleve af OSCE's 57 medlemslande har indsendt data om hadforbrydelser mod kristne.

Madeleine Enzlberger, leder af Observatorium for intolerance og diskrimination af Kristne (Oidace) i Wien udtaler, at i medierne og politiske kredse "er had mod kristne knapt nok bemærket som et åbenlyst stigende socialt problem".

"OSCE-rapporten afspejler kun en del af denne tendens, vi har dokumenteret i årevis, og alligevel er det et 'wake-up' kald mod ligegyldighed og tidens kristen-bashing," kommenterede hun.

NM

Parolin siger, at vi ikke må glemme Europas kristne rødder. "Naturligvis beror Europas eksistens og identitet på mange forskellige bidrag, men vi må ikke glemme, at et af de vigtigste bidrag – hvis ikke det vigtigste – kommer fra kristendommen".

Kommunikationshåndbogen er siden trukket tilbage og vil blive revideret. I det interne dokument opfordres EU-kommissionens medarbejdere til ikke at antage, at alle er kristne eller fejrer de kristne højtider. Derfor anbefaler håndbogen, at man ikke omtaler julen og undgår navne som 'Maria og Josef'.

NM

National eukaristisk kongres lanceret

De amerikanske biskopper lancerer treårig plan til genoprettelse af eukaristiens centrale plads i katolikkers liv.

Tekst: Niels Messerschmidt

SAKRAMENTE På de amerikanske biskoppers efterårsplenarmøde i Baltimore i sidste måned godkendte et stort flertal af dem (95%) et dokument om eukaristien, hvori landets katolikker opfordres til at "fordebe sig i tro og kærlighed" til Kristi realpræsens i eukaristien.

Ifølge konferencens formand, ærkebiskop José Gómez, knytter dokumentet 'The Mystery of the Eucharist in the Life of the Church' sig til et nyt initiativ, der sigter på at genoprette eukaristien som centrum for katolikkers liv. Det vil ske som en treårig proces, som munder ud i en national eukaristisk kongres i 2024.

Undersøgelser har vist, at mange katolikere i USA ikke længere deler Kirkens lære om Kristi realpræsens i eukaristien. Dertil kommer, at covid-19 pandemien har afskrækket nogle fra fysisk at deltage i messen, mens andre – på grund af restriktionerne – har oplevet et styrket længsel efter at kunne tilbede Kristus i eukaristien.

Dokumentet minder blandt andet katolikker om Jesu ord om, at "hvis I ikke spiser Menneskesønnens kød og drikker hans blod, har I ikke liv i jer" (Joh 6,53).

At vende tilbage til Herrens bord

Medierne havde imødeset biskoppernes dokument om eukaristien efter den senere tids debat blandt amerikanske biskopper om, hvorvidt politikere, der støtter den nuværende abortlovgivning, bør kunne modtage eukaristien. Spørgsmålet gælder derfor også Joe Biden, den anden katolske præsident i USA's historie.

Til skuffelse for nogle berører det 29-sider lange dokument slet ikke spørgsmålet og

nævner fx knapt nok begrebet 'abort', men indeholder i stedet en detaljeret analyse af sakramentets teologiske og åndelige aspekter, og citerer blandt andet pave Frans, den hellige Augustin og den katolske aktivist Dorothy Day.

Forud for biskoppernes plenarmøde havde den apostoliske nuntius for USA, ærkebiskop Christophe Pierre, frarådet de amerikanske biskopper til på plenarmødet at stemme om politikens "berettigelse til at modtage kommunionen". Han pegede på "fristelsen til at behandle eukaristien som noget, der tilbydes de privilegerede få", og gentog pave Frans udtalelse om, at sakramentet ikke er "en pris for de perfekte".

På en pressekonference på mødets første dag udtalte bispekonferencens formand: "Som jeg ser det, har hensigten med dokumentet lige fra begyndelsen været at undervise katolikkerne om Jesu realpræsens i

Ikke et ord om visse politikeres adgang til eukaristien. Arkivfoto.

eukaristien". Formanden for konferencens pro-life komité, ærkebiskop Joseph Naumann af Kansas, supplerede: "Jeg er ikke sikker på, at vi som biskopper har været nok opmærksomme på at drage omsorg for disse politikers sjæle [...]. Hvis de katolske medlemmer af kongressen alle støttede Kirkens lære, ville vi have haft et stort to-partisk flertal".

National eukaristisk kongres

Biskop Andrew Cozzens af Crookston skitserede de forskellige måder, hvorpå biskopperne vil fremme "den eukaristiske fornyelse", blandt andet via en dedikeret hjemmeside og en "national annoncestrategi", finansieret af organisationen Knights of Columbus, og "professionelt udviklede, kateketiske ressourcer". Cozzens foreslog, at der blev oprettet et fundraising-organ, idet udgifterne til afholdelse af en national eukaristisk kongres skønnes at løbe op i 28 mio. dollar (185 mio. kroner).

På plenarmødet godkendte biskopperne også opdaterede retningslinjer for socialt ansvarlige investeringer og autoriserede børnebeskyttelseskomitéen til at igangsætte en revidering af de eksisterende beredskabsplaner inden juni 2025.

I sin åbningstale berørte ærkebiskop José Gómez spørgsmålet om, hvordan Kirken skal nå ud til et stadig mere sekulært samfund og fortalte sine medbrødre, at det amerikanske samfund er ved "at miste sin historie" – en historie "rodfast i det bibelske verdenssyn og værdierne fra vor jødisk-kristne arv". Ærkebiskoppen forklarede, at "dette narrativ kan bryde sammen som en af konsekvenserne af at leve i et sekulært samfund". Gómez henviste til ærkebiskop John Ireland (1838-1918) som en rollemodel i forkyndelsen af Jesus Kristus i et civilsamfund under forandring. Den "moderne udfordring for Kirken i Amerika", forklarede han, "er hvordan den udfører sin mission". Ærkebiskoppens tale høstede stående ovation.

den. Han deltog i en lang række af Malteserordenens valfarter til Lourdes og andre Maria-valfartssteder og tog personligt hånd om handicappede pilgrimme.

Fra' Festing var æresborger i Rapallo, Italien (2008); Pompeji, Italien (2014) og Birgu, Malta (2015), og modtog flere æresdoktorater. NM

Malteserordens forhenværende stormester død

Den engelskfødte Fra' Matthew Festing døde på Malta, 71 år gammel.

RIDDERE Fra' Matthew Festing, Malteserordenens 79. stormester, døde 12. november. Han var ordenens stormester fra marts 2008 til januar 2017, hvor Vatikanet bad ham om at træde tilbage efter en offentlig kontrovers efter fyringen af den tyske storkansler Albrecht Boeselager.

Han døde på Malta, hvor han 4. november deltog i Francis Vassallos løfteaflæggelse i hovedstaden Valletta. Få timer efter fik han et ildebefindende og blev kørt på hospitalet, hvor hans tilstand blev alvorligt forværret.

Robert Matthew Festing var født i Northumberland i England i 1949, og

uddannet på Ampleforth og St. John's College Cambridge, hvor han læste historie. Han indtrådte senere i Grenadier Guards regiment og opnåede en rang af oberst. Det meste af sit arbejdsliv virkede han som kunstepert i et internationalt auktionshus. Dronning Elizabeth II udnævnt ham til OBE (Order of the British Empire) og han virkede som en af dronningens repræsentanter for regionen Northumberland.

Fra' Matthew Festing indtrådte i Malteserordenen i 1977 og aflagde de evige løfter i 1991. 1993-2008 var han storprior af England, den første til at indehave denne titel i 450 år. I denne egenskab ledede han en række humanitære aktioner til Kosovo, Serbien og Kroatien. Han var efterkommer af malteserridderen sir Adrian Fortescue, der led martyrdøden i 1539.

Under sit ti år lange virke som Malteserordenens stormester besøgte Matthew Festing verdens fem kontinenter for at styrke ordenens diplomatiske forbindelser med 110 lande, og på egen hånd inspicerede han ordenens hjælpeprojekter rundt om i ver-

Kort nyt

Pro oriente rapporterer, at restaureringsarbejdet på hovedkirken til Mar Korkis (Den hellige Georgs kloster) i Mosul, Nordirak, nu er afsluttet. Kirken, og klosterområdet blev svært beskadiget under Islamisk Stats rædselsregime. Den blev genindviet i november.

Restaureringsarbejdet skete inden for rammerne af et program, hvis formål er at beskytte den irakiske kulturarv og er sket i samarbejde med den kaldæisk-katolske Antonianer-orden af den hellige Hormizd. USA's udenrigsministerium har også ydet økonomisk støtte til genopbygning af kirker og monumenter flere steder i Nordirak. Ifølge historiske kilder er klosteret grundlagt før 900-tallet.

Nye tal fra afdelinger i Storbritannien viser, at mere end tre mio. embryoer, udviklet til IVF-behandlinger, er blevet destrueret siden 1991.

I alt er 3.106.319 menneskelige embryoer blevet skabt ad kunstig vej de sidste 30 år, og er siden blevet destrueret. Hertil skal lægges yderligere 2.056.449 embryoer, der i samme periode også er blevet fremstillet i laboratorier for siden at blive implanteret i kvinder. Af disse graviditeter endte 93% i en abort. Med andre ord bliver der sammenlagt destrueret 14.400 menneskelige embryoer hver måned – eller tæt på 500 hver eneste dag – alene i Storbritannien.

I Syriens hovedstad Damaskus er landets første katolske fakultet netop åbnet. Fakultetet, der har ca. 90 studiepladser, ligger i byens centrum på det melkitiske patriarkats område. Med undtagelse af Libanon har Den græsk-katolske Kirke ikke tidligere haft et teologisk fakultet i Mellemøsten.

Allerede i 2002 begyndte patriarkatet at undersøge muligheden for at kunne studere katolsk teologi i Damaskus, og opførte i første omgang et 'teologisk institut'.

Studieforbøbet varer fem år og afsluttes med en eksamen, hvorefter den studerende har statens godkendelse til at undervise i teologi. Fremover behøver katolske præstekandidater altså ikke længere at rejse udenlands for at studere teologi. Patriarkatet finansierer 1/3 af udgifterne til det nye fakultet, og den franske hjælpeorganisation L'Oeuvre d'Orient har doneret 40.000 dollar til nye servere og computere.

Julen kan både bære glæde og sorg med sig...

Ønsker du at dele dine bønner med nogen? Eller at der er nogen, der beder for dig?

Ring til SOS Forbøn

– Vi er klar til både at lytte og bede for dig – også i julen! Telefonen er åben hver torsdag og søndag mellem kl. 19 og 21.

Ring på telefon: 53 60 38 18

Rom smykker sig igen i sine juleklæder

Sidste år lagde corona-19 en gevaldig dæmper på julen i Rom. Måske derfor fornemmer man i år en ekstra lyst til en traditionel jul med masser af pynt, stemning og en række begivenheder.

Tekst: Jesper Storgaard Jensen – Foto: PR og JSJ

TRADITIONER Efter at der den 7. november i år blev sat alletiders varmere rekord i Rom med hele 26 grader, har langt lavere temperaturer nu omsider – og heldigvis – indfundet sig i den italienske hovedstad, der således har lagt sig i sine rette klimatiske folder.

Den 8. december – dagen for Jomfru Marias uplettede undfangelse – er en vigtig dato både i Rom og i resten af Italien. Også hvad angår den romerske jul. Det er den dag, hvor det store juletræ i byens centrum, på Piazza Venezia, bliver tændt.

Det store træ har til alle tider været genstand for en del opmærksomhed, muligvis fordi denne juletræstradition går helt tilbage til 1898. Det år havde den daværende dronning Margherita – hende der også har lagt navn til Pizza Margherita – fra det sabaudiske kongehus fået den idé at opsætte et stort juletræ ved Roms Quirinale-palads. Hun havde angiveligt ladet sig inspirere af den nordeuropæiske juletræstradition. Nogle år senere blev træet så flyttet til byens geografiske midtpunkt, Piazza Venezia, hvor det har stået nu gennem mange år.

Lige siden dronning Margherita er juletræstraditionen fortsat, og i de senere år har det store træes ankomst til Rom ført en del medieopmærksomhed med sig. Således var der fx stor opstand i Rom i 2017, da kommunen havde købt (dog betalt af sponsoren Netflix) et træ, der så ret ynkeligt ud. Således fik det stakkels træ hurtigt det lidet smigrende tilnavn ”spelacchio” (det afpillede træ), og billeder af det halvnøgne træ gik efterfølgende verden rundt.

Byens flotteste juletræ

Men sådan vil det bestemt ikke være i år. Roms nyudnævnte borgmester Roberto Gualtieri skal ikke nyde noget. I år har Roms kommune – denne gang uden en sponsor – betalt den nette sum af 169.000 euro for at få et 23 meter højt træ, der har taget turen fra Como-området i Norditalien til Rom. Omkring træet er placeret 17 store pakker, der symboliserer de målsætninger som FN-fødevareorganisationen FAO (der har hovedsæde i Rom) har sat sig i kampen mod sult i verden.

Den lokal-rivalitet, der altid har været typisk både i byerne og på regionalt niveau, har minsandten også fundet vej til Roms juletræsområde. For ovre på den anden side af Tiberen, nærmere betegnet på den smukke Piazza San Pietro, foran Peterskirken, må man naturligvis ikke glemme den katolske kirkes træ, der er blevet skænket til Pave Frans af det peruvienske samfund i Italien. Træet – en rødgran, der er 113 år gammelt – er 28 meter højt, vejer otte tons og har taget den lange vej fra Trentino-regionen. Det er dekoreret med intet mindre end 600 trækugler, og så danner det naturligvis ”makkerpar” med den traditionelle, smukke julekrybbe, der også står på Piazza San Pietro.

Er man en ynder af smukke juletræer, må man heller ikke glemme det træ, der sædvanligvis står ved Piazza del Popolo,

og som traditionelt hører til blandt byens smukkeste.

Efter at pandemien sidste år næsten havde nulstillet julebegivenhederne i Rom, fornemmer man, at der i år er blevet gjort en ekstra indsats for at vende tilbage til tidligere tiders julestemning. Godt nok er de traditionelle julestande på Piazza Navona også blevet sløjfet i år – igen på grund af pandemien –, men bortset fra det, ser man en række andre initiativer rundt omkring i byen.

Den traditionelle juleudsmykning, der pryder byens lange forretningsgade, Via del Corso, er smuk som aldrig før, og mange butikker i centrum fremviser nu stolte, prangende og farverige juledekorationer. Det er således skønt at gå rundt i byens centrum for frivilligt at lade sig overmande af juleatmosfæren.

Hundred julekrybber

Det er sjældent, at der er hvid jul i Rom. Men derfor kan man jo godt kaste sig over typiske nordiske juletraditioner som fx skøjteløb. I år vil det være muligt ved byens Auditorium, i Flaminio-kvarteret lidt udenfor centrum. Her vil skøjtebanen – og naturligvis udlejning af skøjter – være en del af Christmas World-initiativet, der først og fremmest henvender sig til unge og familier med børn. Der er tale om en skøjtebane med stil, idet den som nævnt ligger ved Auditorium, et af byens mest besøgte kultursteder, der er tegnet af den berømte arkitekt Renzo Piano. Skøjtebanen er blot en lille del af et slags juleshow, der breder sig over 25.000 m². Her vil man finde store juleinstallationer, gospelsang, et marked med boder, biograf, multimedia-spil, indkøbsmuligheder

Den årlige udstilling ”Hundred julekrybber” ved Peterskirken er et smukt skue og derfor også altid velbesøgt. Foto: Riccardo Rossi.

samt forskellige former for *happenings*. Endelig skal også nævnes muligheden for at gå til koncerter ved Auditorium, bl.a. med den berømte italienske komponist – og tidligere Oscar-vinder af filmmusik – Nicola Piovani.

Er man til de mere traditionelle julesystemer, er der flere steder, man skal have på sin liste. På den lille Piazza Mazzini, i Prati-kvarteret, der er domineret af en stor firkanteret fontæne, finder man det traditionelle julemarked. Her vil man finde en række små boder, der drives af lokale kunsthåndværkere, som sælger deres kreationer, ligesom der vil være mulighed for smagsprøver af både julegodter samt typiske italienske specialiteter.

Julekrybben er som bekendt en katolsk juletradition, og i år er det fjerde gang, at udstillingen ”Hundred krybber” vil finde sted. Det sker under den såkaldte *colonato*, dvs. i de imponerende søjlegange, der omgiver Piazza San Pietro, ved Peterskirken. Her – i Berninis imponerende søjlegange, der bliver endnu mere imponerende af at have udsyn til Peterskirkens gigantiske kuppel – vil omkring hundrede forskellige julekrybber være udstillet. Det er et helt specielt syn, der for alvor markerer, at nu er julen kommet til Rom, og som ofte tiltræk-

ker mange nysgerrige og besøgende.

Også i år vil der være katolsk ”midnatsmesse” i Peterskirken, der er en af byens mest skattede og vigtige traditioner. Grundet virussituationen er den dog flyttet frem til kl. 19.30. Ønsker man at deltage for at nyde den helt særlige atmosfære, som denne begivenhed er omgærdet af, skal man holde sit Green Pass (Italiens svar på coronapas) klart.

Roms kommune har i år sat alt ind på at give byen en smukt og beundringsværdigt juletræ. Foto: Jesper Storgaard Jensen.

Juletræet og -krybben på pladsen foran Peterskirken er altid et imponerende skue. Foto: Jesper Storgaard Jensen.

Julekrybben

Historien om Barnet i krybben er et "wake up call" til os.

Tekst: Pastor Erling Brodersen

JULEMEDITATION I Tyskland og Østrig kan forældre få dagpleje til deres mindste indtil 2 år i en *Krippe*, her en vuggestue, hvor der drages omsorg for disse. Bedst er det selvfølgelig for de små, hvis forældrene selv har tid til at varetage plejen. Her spiller moderen nok den største rolle, hvilket lovgivningen nu, hvor størstedelen af kvinder arbejder ude, i diverse lande tilgodeser med love om barselsorlov. Kvinden danner under sin graviditet allerede så at sige den første krybbe for barnet. For hele dets livsforløb spiller den i krybben givne tryghed eller mangel på samme en afgørende rolle. Hvis et menneske fra begyndelsen har mærket omsorg og tryghed, vil der dannes en naturlig grobund for senere at kunne udvise det samme over for andre på dets livsvej.

"Barn Jesus i en krybbe lå"

Maria svøbte Guds og sin Søn og lagde ham i en krybbe. Da der ikke var plads til dem i herberget, stod krybben vel i en simpel hytte, et skur, en stald eller grotte, men der er ikke tale om, at forældrene manglede omsorg for barnet. Det fremgår af konteksten (cf. Mt 2,14. Luk 2,7). I 1832 skrev H.C. Andersen julesalmen "Barn Jesus i en krybbe lå". I de to vers' få linjer indeholdes noget helt centralt: I vers 1 ses paradokser: den rigeste fremtræder fattig og værgeløs, lyset stråler trods mørket. I vers 2 opfordres til at kaste smertens tunge byrde bort. Det nyfødte barn vil nemlig bringe trøst til alle, der oprigtigt søger det. Jeg kan ikke lade være med at pege på den pavelige bønssintention for november 2021: "at de mennesker, der lider af depressioner eller udbrændthed, fra alle må møde en støtte og et lys, der åbner dem mod livet!"

Krybbetraditioner

Barnet i krybben og alt omkring Betlehemsberetningen har såvel liturgisk som på anden vis været aktuel blandt de kristne siden oldtiden. Den hellige kejserinde Helena (ca. 255-ca. 330) siges at have opført en kirke på Jesu angivelige fødested i Betlehem. Denne blev senere udmalet med motiver fra fødslen. Den først kendte billedlige fremstilling (omkr. 380) stammer fra en vægdekoration i en kristen families begravelseskammer i Skt. Sebastian Katakomben ved Via Appia Antica fundet i 1877. I den nybyggede basilika Santa Maria Maggiore i Rom havde man i det 5. århundrede i kølvandet på proklamationen af dogmet om Jomfru Maria som Guds Moder (gr. *Theotókos*) på Koncilet i Éphesos 431 en imitation af fødselsgrotten med barnet i krybben i midten. Der celebrerede paverne julens midnatsmesse. En anden inspiration til opstilling af krybber kom måske fra Fødselskirken i Betlehem, hvor der 6. januar i anledning af Epifanifesten, den 2. julehøjtid, fejredes midnatsmesse. Opstilling af krybber i private hjem begyndte allerede tidligt, men ikke i den senere kendte udformning (sml. nedenfor). Der er tale om en udvikling. I middelalderen fra omkring 10. årh. begyndte levendegørelse af Jesu passion og fødsel som led i evangelisation og katekese at finde sted i form af spil før højtiderne. Det markante gennembrud m.h.t. udendørs krybber aktualiseredes for alvor under den hellige Francesco d'Assisis (1182-1226)

fejring af julenat i Mariagrotten ved ordenens klippe-eremitbolig nord for- og tæt på den lille by Greccio i Lazio 1223. Flere digtere blev inspireret deraf, bl.a. Selma Lagerlöf og Johannes Jørgensen (sml. Pilgrimsbogen). I nærværende sammenhæng citeres biografen, franciskanerbroderen Tommaso da Celano (ca. 1185-1265), der i Vita prima S. Francisci skriver: "Den glædelige dag oprandt. Brødrene blev hidkaldt fra alle kommuniteter. Mænd og kvinder på egnen forberedte kærter og fakler for at oplyse natten. Endelig ankom Guds helgen, fandt alt tilrettelagt, så det og jubede. Krybben var forberedt, hø havde nogen bragt dertil, oxen og æslet førtes derhen..Greccio forvandlede til et nyt Betlehem. Natten lyste som dagen. Mennesker og dyr opfyldtes af glæde. Skarerne nærmede sig jublende over den nye måde at fejre på. Deres stemmer rungede fra skovene, klippen gav ekko af jubeludbruddet. Imens de sang til Guds pris, ringede hele natten af fryd. Guds hellige mand stod foran krybben overvældet af hengivenhed og forunderlig glæde. En højmesse blev sunget foran krybben..." Broder Francesco prædikede om Barnet, i hvis skikkelse Gud kom helt nær til menneskene. Ingen frygter småbørn. Derfor skal de heller ikke være bange for Gud!

Johannes Jørgensen

Forfatteren gengiver i Pilgrimsrejsen bl.a. dette: "Messen blev læst over Krybben som Alter, for at det guddommelige Barn under Brødets og Vinens Skikkelse selv kunne komme til Stede, ligesom det legemligt og synligt havde været til Stede i Bethlehem" Giovanni Vellita, som på Broder Franciscos anmodning havde forberedt alt, mente et øjeblik at have set et levende, livløst spædbarn ligge i krybben. Da Guds hellige mand kom hen til barnet og kærligt tog det i sine arme, vågnede det, smilede til ham "og klappede med sine smaa Hænder hans skæggede Kind og hans grove, graa Kutte.. Og dette Syn forundrede slet ikke Messer Giovanni. Thi Jesus havde været død eller dog indslumret i manges Hjærter". Hvad Giovanni Vellita så den nat, var nok den nye vækkelse i Kristenheden, som Guds udvalgte i Helligåndens kraft iværksatte!

– På den skovbevoksede klippeside ligger som i en rede et franciskanerkloster. Et kapel foran indgangen er rejst på det historisk vigtige sted, hvor julen fejredes hin julenat i 1223. Francesco elskede Greccio, og flere af ordenens kendte skikkelser har boet der. På grottens væg ses en fresko fra 14./15. årh. med fremstilling af den foran krybben tilbedende broder Francesco og Maria, som giver Barnet die. Endvidere skal nævnes Giotto di Bondone, som 1296-1297 i sit maleri i franciskanerkonventualernes høje, lyse, øvre kirke i Basilica di San Francesco, Assisi fastholdt den historisk enestående begivenhed i Greccio. Pave Benedikt XVI berettede i sin generalaudiens 23. december 2009 om Julefestens oprindelse og omtalte også med reference til højtideligheden i Greccio det spæde, værgeløse Barn, som Gud i sin uendelige kærlighed sendte for at besejre menneskets hovmod, vold og griskhed og føre det til dets rette identitet. Paven citerede som en *conditio sine qua non* (absolut betingelse) Matt 18,3f.: "Hvis I ikke vender om og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Himmeriget... Den, der tager imod sådan et barn i mit navn, tager imod mig." – Imens nogle priser og tilbeder Gud, er der andre, som enten ikke tror på ham eller klart udviser tegn på manglende interesse. De har god tid til alt muligt andet.

Johannes Chrysostomos

Allerede i antikkens Konstantinopel måtte den hellige Johannes Chrysostomos (ca. 347-407) revse magelige, ugidelige, sikkert velhavende kvinder. Deres opførsel kontrasterer vismændenes iver. Disse kom langvejs fra (evt. Babylon) for at se og tilbede det guddommelige barn: "De fremmede lagde så lang en vej bag sig for at se Frelseren. Du vil ikke engang følge deres eksempel, efter Du har set ham, men svigter ham for at rende i hælene på skuespillere! Kristus, som du så ligge i krybben, lader Du i stikken for se skuespillerinder! Burde noget sådant ikke straffes hundrededobbelt?" (Kommentar til Matthæusevangeliet 7,5). En anden hellig kirkefader, Hieronymus (ca. 342-420), kommenterer som følger: "Bare jeg måtte få lov til at se hin krybbe, i hvilken Herren lå! Nu har vi kristne af æresfølelse fjernet krybben af ler og erstattet den med en af sølv. Dog mener jeg, at den, der blev fjernet, er mere værdifuld. Hedninger samler guld og sølv, men den kristne tro fortjener en krybbe af ler. Han, som lå der, foragter guld og sølv. Jeg foragter ikke dem, som for

at ære Gud har opstillet en krybbe af sølv, ej heller dem, som lod fremstille gyldne kar til Templet, men jeg beundrer Herren, der om end verdens Skaber ikke fødtes i guld og sølv, men på ler." (af en juleprædiken). I særdeleshed inspireret af den hellige Francesco bredte julekrybben sig i alskens former og størrelser verden over. De tilhørende figurer kom efterhånden til. De faste er foruden Barnet, Maria og Josef, hyrder samt et æsel og en liggende ko. Hyrderne udskiftes før 6. januar med tre vise mænd (måske konger) og stjernen. Krybbealtre kendes fra sidste del af middelalderen. Fremhæves må et sådant i San Giovanni a Carbonara Kirken i Napoli, "krybbernes højborg", med 37 figurer, som dateres til 1478, men krybben, som vi i dag mestendels kender den, fik sin endelige, faste form efter Koncilet i Trient (1545-1563). Den første var, så vidt skønnes, jesuitternes ved højaltret i Sankt Klemens Kirken i Prag. Jesuitter, men også franciskanere, serviter og andre levendegjorde bl.a. evangelisationen ved passions- og krybbespil. I Italien findes, tror jeg, en samling af nogle af de skønneste krybber i verden: Imens basilikaen Santa Maria Maggiore besidder den ældste fra omkr. 1280, findes den mest spektakulære at skue i kirken Santi Cosma e Damiano på Via dei Fori Imperiali. De dertil knyttede franciskanere modtog i 1939 kunstværket som gave. Krybben, der hele året kan besøges, blev fremstillet på foranledning af kong Carlos III de España (1716-1788, konge af Napoli 1734-1759). Fornemme damer omkring hoffet har syet en del af de farveprægtigt klædte mere end 1000 figurer. Der er omkr. 500 dyr samt over 50 bygninger i et ubeskriveligt skønt landskab... På Piazza Navona afholdes i december og frem til 5. januar et særdeles spændende krybbemarked. Julegaver udveksles i Italien som i Spanien og andre lande ofte først til Epifani (Herrens Åbenbarelse) d. 6. januar. En prægtig krybbe med figurer i legemsstørrelse opstilles årligt på Peterspladsen, og på Scalinata della Trinità dei Monti (Den Spanske Trappe) troner Roms største af kommunen finansierede. Hele byen vrimler i advents- og helt sikkert i juletiden med krybber... I kirken Santi Quirico e Giulitta er etableret både Museo Tipologico Internazionale del Presepio (krybbemuseum) med ca. 3000 krybber fra hele verden samt en skole til oplæring i krybbebygning!

Reaktioner på barnet i krybben

Af de bibelske beretninger om Jesu fødsel fremgår, hvem der foruden forældrene modtog ham med glæde. Først var det fattige hyrder, der vogtede deres hjord på marken uden for Betlehem. De ilede til krybben (Luk 2,8-20). Dernæst var det rige fremmede, ikke jøder, som fulgte det tegn, Gud havde givet dem, stjernen (Matt 2,1-12). Koen symboliserer jøder og æslet hedninge = Kristus tilbyder frelsen til alle! I Jerusalem reagerede man derimod som Herodes med forfærdelse, kongen sågar med planer om at dræbe "konkurrenten". Da han ikke kunne udføre sit onde forehavende, hævnedes han sig ved på grusomste vis at myrde de små drenge i Betlehem og omegn (ibid. vers 16-18). Allerede fra begyndelsen anes forbindelsen mellem Betlehem og Jerusalem, mellem fødsel og død, glæde og smerte: Ved fremstillingen i Templet forudsiger den gamle Simeon, at Barnet vil blive til fald for nogle og til oprejsning for andre. Maria skal selv gennemtrænges af et sværd (Luk 2, 34f.). Pave Leo I, den Store (+ ca. 461) Fortsættes side 6 ▶

Julekrybbe i benediktinrklostret Stift Admont i Steiermark Østrig. Foto: Admont.at.

► *Fortsat fra side 5* er så vidt vides den første teolog, der peger på sammenhængen imellem Betlehem og Jerusalem: Julen, der først indføres som højtid i første del af 4. årh. (i vesten 25. december og i østen 6. januar), er en absolut forudsætning for påsken (sml. Leo d. Store. Sermo 28). De vise mænds gaver til Barnet: guld, røgelse og myrra har kirkefædrene udlagt som følger: guld til Kongen, røgelse til Gud og myrra til Jesu' død og begravelse (f.eks. i en juleprædiken af den hellige biskop Petrus Chrysologus (ca. 400-450)). Myrra anvendtes til bedøvelse af døende, ved balsamering samt salvelse af lig (Mark 16,1. Luk 23,56). Den omtalte sammenhæng imellem jul og påske åbner for igennem Barnet at se den lidende, opstandne Herre. Kort tid efter pave Leo den Stores død, evt. mod slutningen af 5. årh. finder vi forskellige imitationer af Kristi grav i Jerusalem. I Narbonne i det sydlige Frankrig har vi således det først kendte kenotaphion (gr. tomt gravmæle for en afdød, hvis lig man ikke kan få). I kristen optik drejer det sig først og fremmest om Kristi grav (lat. Sepulcrum Domini), men det har også været- og er stadigvæk skik at opstille en tom sarkofag til requiem for en for længst afdød.

Krybben i Stift Admont

Det østrigske benediktinerabbedi Admont besidder for øvrigt en vidt berømt barok julekrybbe, et træsnit-mesterværk udført 1755/1756 af Josef Stammel (1695-1765) og bemalet af Anton Pötschnigg. Krybben åbnes i forbindelse med midnatsmessen julenat og lukkes til Kyndelmisse 2. februar: Julens tre vigtigste hændelser præsenteres: Centralt fremhævet nederst Herrens fødsel i en glorieoplyst grotte ved Betlehem, Herrens Åbenbarelse (Epifani) ved siden deraf og Herrens Fremstilling og Omskærelse i Templet oven over. Øverst svæver Bebudelsesenglen Gabriel. Hele scenen med Maria og Josef, hyrdernes tilbedelse af det Guds kærlighed udstrålende Barn, de prægtigt klædte vise mænds *adoratio* er flankerede af okse og æsel. Over dem øjnes et jub-

lende englekor. Et klippelandskab med daddelpalmer symboliserende Paradis danner baggrundskulissen. Alle de mange figurer er vel at mærke også allegoriske hentydninger: De symboliserer samtidigt noget, og Kristendommens sejr over den hedenske verden fremhæves med al tydelighed. Synet af denne krybbe fremkalder for troende uvilkårligt spontan fryd og glæde!

Da julekrybben blev forbudt

Den for Kirken i mangen henseende ødelæggende Joseph II (1741-1790, kejser af Det Tysk-Romerske Rige fra 1765 og ærkehertug af Østrig fra 1780) forbød i sine bestræbelser på at sekularisere klostrene i 1782 julekrybben, men Admont var heldigvis iblandt de få klostre, der lige undslap lukning. Krybben blev på grund af sin kunstneriske værdi skånet for den tilintetgørelse, der ramte de fleste. At, der især i barokken og derfra inspireret efterfølgende etableredes en mængde overdådigt, prægtigt udsmykkede kenotapher, underer næppe.

Julmesse foran krybben i Stift Admont. Foto: Admont.at.

Et kenotaph opstilles i flere kirker i fastetiden. En legemsstor Kristusfigur lægges på et smukt, beredt leje som i en grav ledsaget af blomsterudsmykning. De troende knæler i tilbedelse foran det. Disse grave betegnes også "fastekrybbe"! For den hellige Francesco var adskillelse af kærlighed til den korsfæstede Herre fra Barnet i krybben umulig. Johannes Jørgensen skriver i Pilgrimsbogen: "Bethlehem laa for ham ganske nær ved Golgatha." I den forbindelse ihukommes tillige pietist-digteren Hans Adolph Brorsons ord fra vers 3 i julesalmen "Her kommer Jesus dine små" fra 1732: "hvor man dig intet andet bød end stald og krybbe, kors og død!" – Efter midnatsmessens afslutning i Peterskirken, der årligt også transmitteres af DR TV1, bærer paven Barnet (en dukke) i procession til krybben, hvori han omsorgsfuldt lægger det. Derefter incenseres Barnet, og paven, hans følge samt de omkringstående tilbeder det.

Det underfulde tegn

Pave Frans har under et besøg i Greccio 29. november 2019 som led i sine utrættelige bestræbelser på at bringe Evangeliet ud til alle mennesker i et Motuproprio, *Admirabile signum* (lat. det underfulde tegn), publiceret 1. december samme år, under fremhævelse af det, den hellige Francesco af Assisi i 1223 gjorde, som levende evangelisation, på særlig vis værdsat traditionen med opstilling af krybbe i private hjem og opfordret de troende, som ikke gør det, til at genoplive den kostbare skik, der var gået tabt. Paven belyste de til krybben hørende personer m.v., dens enkelte dele og udformninger i historien og tolkede dem åndeligt som tegn på Guds kærlighed med speciel relation til de fattige. Hvad paven gør, bør vi andre troende også gøre. Det er ikke tilstrækkeligt at besøge julekrybben i kirker eller dekorere vore hjem dermed. Sligt er godt som et tegn mere end som dekoration, men Gud ønsker ikke alene beskuelse af krybbe. Kristendom er varig, dynamisk, radikal virkelighed, ikke noget forbigående skuespil. Han ønsker altså mere end det omtalte af os. Vi er faktisk kaldede til at være levende, aktive krybbe (sml. 1 Kor 3,16; 6,19): Christofóri (Kristusbærere). Vi skal i tilbedelse – med glæde og under korsets smerte i sikker forventning om opstandelsen – bære Barnet i et varmt, lysende hjerte ud til mennesker i denne verdens mørke og kulde (sml. Fil 2,15)!

*Velsignet, glædelig jul – Gesegnate
Weihnacht – Merry Christmas – Joyeux
Noël – Feliz Navidad – Buon Natale!*

"Velkommen, stille adventstid"

Om liturgien til advent

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Hvorfor er den tid nu stille? I betragtning af den mængde gløgg, punch, julefrokoster og andre lækkerier, som man indtager i december, kan det undre, at tiden skulle være stille. Det hænger sammen med den liturgi, der opstod i Gallien og Spanien i det 4. århundrede, hvor kilder fortæller, at det var en fastetid. Endnu den dag i dag skal den milanesiske fastetradition i december være blevet bevaret. Fra Festen for den hellig Martin, den 11. november, og til Epifanifesten, Herrens Åbenbarelse, den 6. januar – som var den oprindelige tidsfæstelse for Jesu fødsel – er der 40 dage, hvis man kun tæller de egentlige fastedage. Oprindeligt fastede man kun tre dage om ugen og senere på alle dage på nær lørdag og søndag. Der var regionale forskelle på, hvordan man fejrede julen og flere steder var Herrens Åbenbarelse en større fest end Jesu fødsel; de irske missionærer understregede at tiden var kendetegnet ved bod og faste. Forberedelsestiden

til Herrens fødsel var alvorlig bod – derfor undlod man festlige begivenheder som fx bryllupper el. dåb i den periode. I Rom, hvor man før det 6. århundrede i øvrigt slet ikke havde en forestilling om en adventstid, fejrede man dog Jesu fødsel omkring solhverv, og så kunne man forresten ikke have en fastetid omkring denne fejring. Forestillingen om de 40 dages faste, der startede 11. november, blev også skudt i sænk, hvis man nu lod fastetiden slutte den 25. december. Heller ikke Benedikts Regel kender noget til en fastetid i december. Liturgisk finder man i nogle kilder fra det 5. årh. især fra Ravenna i Norditalien, at tiden op til Herrens fødsel er den glædelige forventning om Kristi menneskevordelse. De to holdninger – den gallikansk-spanske og den romerske liturgi – kulminerede i en blanding af glædelig forventning og tid til bod og eftertænksomhed – derfor ingen Gloria eller matutinens Te Deum i den tid; det understreges af liturgiernes farve, som er

O sapientia i et gammelt manuskript.

violet (eller sort).

En "rigtig" fastetid – som den fra Askeonsdag til Herrens Opstandelsesfest – blev decembertiden dog aldrig. Kirkeretten har i 1917 understreget, at man ikke mere kræver faste i denne periode. Efter 2. Vatikankoncil kan vi definere adventstiden som en periode med to betragtninger: på den ene side en forberedelsestid til Guds Søns første komme til os mennesker; på den anden

side fylder adventstiden vore tanker med Kristi komme på den yderste, sidste dag – på den måde bliver de to synspunkter forenet i forventning, hengivelse, men også i bod: Fra 1. søndag i advent til 16. december står Herrens endegyldige komme i centrum for liturgien; vi smykker adventskransen i den liturgiske farve – lilla; men 3. søndag i adventstiden, *gaudete*, bærer celebranten farven rosa – ligesom på laetare (4. søndag i Fasten). Hvorfor søndagen hedder *gaudete* „glæd jer“? *Gaudete*-søndags indgangsvers starter med ordet *gaudete*, som er et citat fra Paulus' brev til Filipperne kapitel 4, vers 4 og 5. Hverdagene fra den 17. december til 23. december er liturgisk forberedelse til Julen – denne anden fase er præget af de såkaldte O-antifoner, som fremføres under tidebønnen vesper.

O-Antifonerne er de 7 antifoner, der er knyttet til jomfru Marias Lovsang, Magnificat. De hedder sådan, fordi de starter med anrøbelser "O" fx O visdom, O du Davids nøgle. Prøv at se i "Lovsang" nr. 293 Teksterne i vores salmebog viser også, at adventstiden er en forberedelsestid: "Min sjæl, o gør dig rede", "O Herre kom og tøv ej mer", "Gør døren høj" eller salmen til netop 3. søndag i advent "Op, glædes alle, glædes nu".

Da jeg kom ud af skriftestolen vidste jeg, at jeg var fri

Skriftemålet er et af de syv sakramenter i Den katolske Kirke; men færre og færre går til skrifte. To af KO's læsere kommer her med refleksioner over deres egne erfaringer med at skrifte og den fred, det giver dem.

Tekst: Dragana og Anna Budes

SAKRAMENTER Op gennem min opvækst har skriftemålet altid været noget ubehageligt, der helst bare skulle overstås. Selvom begge mine forældre er katolikker, tog vi af forskellige årsager ikke regelmæssigt til messe. Nogle gange heller ikke til højtiderne. Skønt dette var tilfældet, har jeg altid troet på Gud, og bøn var en fast bestanddel af min hverdag.

Skriftemålet var altså ikke en hyppig hændelse, hvilket passede mig fint. Når jeg endelig gik til skrifte, var det af pligt. For mig var forsoningens sakramente stedet, hvor jeg blev nødt til at se mine synder i øjnene og endnu engang få bekræftet, hvor utilstrækkelig jeg er som menneske – hvilket måske også var grunden til, at de synder, jeg skammede mig mest over, aldrig blev skriftet.

Da jeg var omkring 25 år faldt jeg over nogle videoer på YouTube, som forskellige protestantiske præster fra USA havde lagt op. De havde uploadet deres prædikener, som omhandlede adskillige emner. Efter at have set nogle stykker af dem, slog det mig, hvor lidt jeg egentlig vidste om min egen tro. Jeg begyndte at undersøge, hvad Kirken egentlig lærer, og kort tid efter blev jeg pludselig grebet af en trang til at gå til skrifte og at tage til messe.

Jeg husker ikke, om denne trang kom fra noget bestemt, jeg havde læst eller hørt; men jeg forstod, at hvis jeg ville forsones med Gud og modtage Hans kærlighed, barmhjertighed, helbredelse og nåde, kunne det kun ske gennem et ærligt skriftemål, hvor intet måtte forties.

Jeg forstod, at de ting jeg skammede mig mest over og gjorde mest ondt, var de ting, som skulle frem i lyset, for at Herren blidt kunne helbrede dem.

Jeg blev klar til at modtage Vorherre i eukaristien

Jeg besluttede, at næstkommende søndag var dagen, jeg for første gang i meget lang tid skulle til skrifte. I mange år havde jeg kæmpet med en alvorlig synd, jeg ikke kunne blive fri for. Den var blevet til en afhængighed, jeg ikke kunne hægte af ved egne kræfter – selv ikke efter utallige forsøg. Gennem hele min opvækst forsøgte verden at bilde mig ind, at de ting jeg kæmpede

med ikke var syndige, men tværtimod helt normale og endda sunde. Inderst inde vidste jeg, det var løgn.

Denne gang skulle skriftemålet ikke bare overstås. Nervøs, skælvende og kampsvevende, men beslutsom, gik jeg til skrifte.

Da jeg kom ud af skriftestolen vidste jeg, at jeg var fri – men vigtigst af alt – at jeg var tilgivet og elsket af Gud. Mit liv havde forandret sig radikalt på de ca. 30 minutter, det tog at grave skidtet op, og for første gang i mit liv var jeg virkelig klar til at modtage Vorherre i Eukaristien.

Efter dette skriftemål begyndte jeg at gå til messe hver søndag. Skriftemålet er sidenhen blevet en fast bestanddel af mit liv, fordi jeg ved, at det er Kristus selv, der venter på mig inde i skriftestolen, og at Han ikke sidder der for at skælde mig ud og fortælle mig, hvor dårligt og uværdigt et menneske, jeg er. Han sidder og venter på at give mig sin tilgivelse, kærlighed, helbredelse og nåde. Han ved, hvad jeg har gjort, før jeg har skriftet det. Han kender mig bedre, end jeg selv gør. Han presser sig ikke på, men venter tålmodigt på, at jeg skal komme til Ham.

Det skal dog siges, at mine problemer ikke forsvandt på mirakuløs vis, bare fordi

jeg var til skrifte. Ændringen var sket inde i mig, ikke i de ydre omstændigheder. Mit syn på verden var forandret, fordi jeg vidste, at Gud var med mig, hvad end der skete. Han ventede ikke spændt på, at jeg skulle snuble, så Han med fryd kunne straffe mig. Nej, tværtimod var Han den, der bar mine byrder på sine egne skuldre op på Golgata. De var så tunge, at Han selv fald under deres vægt. Han døde for mig, så jeg kunne leve! Ikke bare mig, men for hele menneskeheden. Vi kan alle blive frie fra syndes lænker. Vores frihed er kun et enkelt skriftemål borte. Som Paulus siger i Romerbrevet kapitel 8, 31: "Er Gud for os, hvem kan da være imod os?"

Dragana Budes, 30 år; Sct. Michaels menighed, Kolding

Skriftemålet var en ubehagelig pligt

Da jeg var yngre, tænkte jeg ikke meget over, hvad det vil sige at gå til skrifte. Første gang, jeg skulle til skrifte, var nogle dage inden min første kommunion. Jeg var 10 år gammel. Det jeg havde fået at vide var, at jeg skulle gå hen til præsten for at få tilgivelse for alle de dårlige ting jeg havde gjort eller sagt. Ærligt talt var jeg ikke begejstret over, at gå hen til en præst og fortælle ham alle mine synder. Jeg husker tydeligt, at jeg ikke var interesseret i at lære mere om skriftemålet, men gjorde bare, hvad jeg blev bedt om – selvom det var ubehageligt.

Efter jeg havde fået første kommunion, tog min familie og jeg, af forskellige grunde, ikke til messe mere. Til min firmelse havde jeg det på samme måde, som ved min første kommunion. Jeg var blevet 14 år, og min viden om skriftemålet var ikke meget større, end da jeg var 10 år – og jeg gik, ærligt talt, heller ikke op i at lære mere om det. Efter firmelsen troede jeg, at min familie og jeg ikke skulle til messe længere,

Da jeg kom ud igen, følte jeg en lethed i kroppen. Den byrde jeg havde båret i lang tid blev løftet fra mine skuldre. Jeg havde ikke oplevet noget lignende før.

ligesom efter min første kommunion. Jeg blev tværtimod overrasket over at blive fortalt, at min familie valgte at fortsætte med at tage til messe. Det tog jeg ikke godt imod. Pludseligt skulle jeg til messe hver søndag, og det havde jeg ikke lyst til. For min families skyld, endte jeg med at tage afsted alligevel.

Efter noget tid spurgte min mor og søster mig, hvornår jeg sidst havde været til skrifte. Jeg svarede dem, at jeg ikke havde været det siden min firmelse. De gav derefter udtryk for, at det var på tide, jeg skulle gøre det igen, men jeg tøvede i meget lang tid og endte med ikke at få det gjort.

Døren til skriftestolen stod åben

En tilfældig søndag efter messen, så jeg, at døren til skriftestolen var åben og fik pludselig en fornemmelse af, jeg burde gå til skrifte. Heller ikke denne gang fik jeg det gjort. Jeg fortalte det til min søster, da vi kom hjem og hun sagde, jeg skulle prøve at tage skrifte næste søndag. Fornemmelsen jeg fik, da jeg så den åbne dør ind til skriftestolen forfulgte mig resten af ugen og blev stærkere for hver dag.

Søndagen kom, og jeg tvang mig selv hen til skriftestolen. Da jeg gik ind, fik jeg den samme ubehagelige følelse, som jeg havde til min første kommunion og firmelse. Jeg var bange for, at præsten ville blive sur på mig, når han hørte mine synder, men det gjorde han slet ikke.

Da jeg kom ud igen, følte jeg en lethed i kroppen. Den byrde jeg havde båret i lang tid blev løftet fra mine skuldre. Jeg havde ikke oplevet noget lignende før.

Efter denne oplevelse, begyndte jeg at sætte mig ind, hvad skriftemålet egentlig var. Jeg fandt ud af, at det ikke kun var et sted, man kunne få tilgivelse, men at det også var et sted for åndelig helbredelse og forsoning med Gud. Når man går til skrifte, er det Jesus selv man skrifter til. Det synes jeg er helt vildt.

Efter denne oplevelse begyndte jeg at gå regelmæssigt til skrifte, og det gør jeg stadigvæk – og ved Guds hjælp bliver jeg ved med det resten af mit liv.

Anna Budes, 20 år; Sct. Michaels menighed, Kolding.

Foto: Stafichukanatoly Pfarrbriefservice.

Jeg kommer til dig som en synder

Gud,
jeg kommer til dig
som en synder til barmhjertighedens kilde.
Vask derfor mig, som er uren.
O, du retfærdighedens sol,
oplys mig, som er blind.
O, du evige læge,
helbred mig, som er såret.
O, du kongernes konge,
klæd mig, som er nøgen.

O, midler mellem Gud og mennesker,
skænk forsoning til mig, der er skyldig.
O, gode hyrde,
led mig tilbage, når jeg er på afveje.
O, barmhjertige Gud,
kald mig tilbage, når jeg flygter,
hent mig tilbage, når jeg stritter imod,
rejs mig, når jeg falder,
hold mig oprejst, når jeg står,
led mig, når jeg går.
Glem mig ikke, når jeg glemmer dig,

svigt mig ikke, når jeg svigter dig,
foragt mig ikke, når jeg synder.
For ved at synde har jeg krænket dig,
min Gud,
gjort min næste ondt
og skadet mig selv.
O, min Gud, i ord og gerning har jeg
syndet,
både i det skjulte og åbenlyst og trodsigt.
Derfor beder jeg dig i min skrøbelighed:
Se ikke på min ondskab,

men på din uendelige godhed,
og tilgiv nådigt det, jeg har gjort,
idet du skænker mig anger over det
forgangne
og virksom støtte i fremtiden.
Amen.

*Thomas Aquinas (1225-1274)
(Fra "Bønnebog for Den katolske Kirke",
Ansgarstiftelsens forlag)*

Same procedure as last year

Og så alligevel ikke...

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

STATUS ”Der er snart gået fire år, siden pastoralrådet blev valgt. Disse år har været fyldt af engagerede mennesker, der vil meget, og der er forslag nok til at fylde en hel uge”, sagde pastoralrådets forkvinde Lillian Kristensen i sin beretning. Lillian Kristensen sidder i ELF – det europæiske katolske lægmandsforum – som repræsentant for pastoralrådet på pastoralrådets vegne. Her har en del medlemmer gjort den erfaring, at en del katolikker har vænnet sig af med at gå til messe og nu skal hentes hjem igen.

Et tema, der fyldte rigtig meget på dette møde og også vil gøre det på de kommende, er den synodale vandring. I Jesu Hjerter Kirke i København har man allerede taget forsmag på den ved et menighedsmøde, og vi kan nu se frem til en hektisk proces her i Danmark med at involvere flest mulige katolikker i processen.

”Der tales en del om at afklerikaliseres; men menighedens situation afhænger i høj grad af, om der er nok præster”, sagde biskoppen i sin beretning om, hvad der er sket siden sidste pastoralrådsmøde. Beretningen gjorde i store træk rede for præstesituationen. Gennemsnitsalderen for præster er sænket lidt, efter at der er kommet tre nye præster til Vejle fra abbediet Hamborn ved Duisburg. Med dem fortsætter traditionen for præmonstratensere i Vejle, efter at de belgiske præmonstratensere er rejst hjem. Gregor Pahl er blevet sognepræst i Vejle, Jacob Mannheimer og Julian Backes er andenpræster, og Julian Backes er tillige superior.

Filip Mikic fra Den neokatekumenale Vandring blev præsteviet den 18. september. Ved samme lejlighed blev Livio Casale fra Vandringen diakonviet sammen med Daniel Ebert. Filip Mikic er andenpræst i Sankt Josefs Sogn på Lolland-Falster, Livio Casale er i praktik i Sankt Knud Lavard Kirke i Lyngby og Daniel Ebert i domkirken. To kommende præstestuderende er p.t. på propædeutisk studium i Valladolid i Spanien. Sømandsmissionen er kommet i

gang med David Noval som leder af Stella Maris. Han får hjælp af en del frivillige.

Domstolen har gennem længere tid haft et efterslæb af sager, som man nu er ved at komme til bunds i, bl.a. takket være Jan Hansen, der er blevet retsvikar. Jan Hansen er tillige blevet konstitueret som sognepræst i Hillerød og Helsingør sogne. Pastor Dominique Tran er gået på pension og er flyttet til Aarhus. Pastor Simon Peter Ssemakula er flyttet til Aalborg, hvor han er andenpræst, men er fortsat præst for engelsksprogede messer i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade.

Behov for kateketuddannelse, fejring af den traditionelle messe

Biskoppen udtrykte utilfredshed med, at sagsbehandling af ansøgninger om forlængelse af opholdstilladelse for personer uden

for EU nu kan koste op til 10.000 kr. Han så det dog som et lyspunkt, at et tidligere forslag om tvangsoversættelse af prædikener ikke er med i dette års lovkatolog.

Indsættelsen af kateketer og lektorer kan nu markeres ved en særlig liturgisk fejring. Biskoppen fandt dog, at det ikke ville gøre den store forskel med en særlig ceremoni, der måske kunne skabe skel i denne gruppe.

Pastoral Centret har gennem årene arrangeret mange kateketkurser, men tilslutningen har ikke altid været så god. Ursula Ljungquist efterlyste muligheder for at klæde kateketerne bedre på gennem kurser. Selv havde hun været med på kateketuddannelsen i 1991 med stort udbytte. Asbjørn Nordam støttede ideen om kateketkurser, så kateketerne har gode argumenter parat, når børnene spørger dem om for eksempel abort, rugemødre, LGBT+ m.m. Ulla Ljungquist oplyste, at et lektorkursus er under forberedelse i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade med Michael Hornbech Madsen som instruktør.

Den 16. juli kom motu propriet *Traditionis Custodes*, der indskrænker mulig-

hederne for fejring af den ekstraordinære messe. Johannes Paul II gav, som biskoppen udtrykte det, tilbage i 80'erne en ”forsigtig tilladelse” til at fejre messen efter den traditionelle ritus, og i 2007 blev denne tilladelse udvidet med *Summorum Pontificum* under Benedikt XVI. Sigtet med *Traditionis Custodes* er at indskrænke mulighederne for traditionel fejring, så der ikke oprettes nye grupper. ”Det er ikke meningen, at den traditionelle messe skal stå i et konkurrenceforhold til den ordinære form, og det er heller ikke meningen, at den skal bruges til at afsondre sig fra andre katolikker. Den må ikke foregå i sognekirker; men i vores del af verden har vi næsten kun sognekirker. Der er mange solide katolikker i disse grupper, og vi kan ikke bare sætte dem på gaden. Det vil virke forstærkende og skabe en tendens til indkapsling og isolering hos dem”, sagde biskop Czeslaw. Han så det som meget vigtigt at være i dialog med de grupper, der fejrer den traditionelle messe. Mange biskopper lader uden at ignorere motu propriet tingene køre som sædvanligt, sagde biskoppen. Han oplyste på et spørgsmål fra Patrick Flynn, at den traditionelle messe har været fejret fast to steder i Danmark – hver søndag i Stenosgade i Jesu Hjerter Kirke og en gang om måneden i Jesu Hjerter Kirke i Randers. Den traditionelle messe fejres stadig hver søndag i Stenosgade, mens den p.t. er indstillet i Randers.

Biskoppens beretning gav anledning til flere kommentarer fra menighedernes repræsentanter. ”Jeg havde selv det indtryk, at den traditionelle messe ville dø ud – men i Randers er der en stor aktiv gruppe med unge familier, der søger den. Det kan blive et problem, hvis denne gruppe ikke kommer til almindelige messer eller deltager i menighedens øvrige arrangementer”, sagde Asbjørn Nordam, der fandt det vigtigt at finde en form for dialog mellem de forskellige grupper i menighederne.

Biskop Czeslaw havde godt nyt med i et liturgisk spørgsmål. ”Vi er langt fremme med hensyn til udgivelsen af missalet på dansk; men der er stadig mange tekniske ting, det skal der gøres noget ved”, sagde biskoppen.

Billedtekst: Biskop Czeslaw koncelebrerer søndagens messe sammen med generalvikar Niels Engelbrecht og pastor Sigurd Sverre Sangeland fra Sankt Albani Kirke i Odense.

”Vi tager en stor arv op”

De nye præmonstratensere i Vejle.

ORDENSLIV ”Biskoppen af København ringede til vores abbed for at høre, om om vi kunne hjælpe med at fortsætte præmonstratensernes liv her. Vi møder ikke op med en femårsplan for Vejle og den katolske menighed; men der er en stor arv at tage op her. Missionen er en vigtig opgave for kirken, for vi er ikke kommet bare for at være administratorer. Det er en meget omfattende opgave, vi påtager os; men der er også gode muligheder for os her som katolsk kirke”, siger pastor Gregor Pahl, der fra den 1. november er sognepræst ved Sankt Norberts Kirke i Vejle.

Pastoralrådets medlemmer havde mulighed for at møde ham og medbroderen Jakob Mannheimer den første mødedag om aftenen. De to præmonstratensere fortalte lidt om sig selv, deres ordens spiritualitet og hvad deres forventninger er til Danmark. Pastor Gregor, der lige er fyldt 40, fandt, at mennesker i Danmark på mange måder tænker og tror som i Tyskland. Selv kom-

mer han fra en katolsk familie i Ruhr-området. På præsteseminariet lærte han, at et åndeligt fællesskab er vigtigt for præster, og efter nogle år som verdenspræst trådte han ind hos præmonstratenserne i Hamborn.

Præmonstratenserne lever et såkaldt *vita mixta*. De er kanniker og lever sammen i et fællesskab med tidebønner, men arbejder uden for klostret, mens munke lever sammen i et abbedi med ora et labora (bed og arbejde) som fokuspunkt.

Pastor Jakob har kun været i Danmark i et par måneder. Han er 34 år og er født i Wismar, der ligger ved Østersøen i Mecklenburg-Vorpommern i det tidligere DDR og han kender derfor diasporaen.

Jakob trådte 2012 ind i præmonstratenserordenen. Han blev præsteviet i 2016 og elsker at arbejde med unge mennesker, fortalte han. P.t. er de to præsters hverdag fyldt med intensiv danskundervisning og med at lære om dansk kultur og historie. De har endnu ikke set Børglum Kloster hvor

der var præmonstratensere indtil reformationen; men de har været i Odense og har set Knud den Helliges grav, fortalte pastor Gregor.

I år fejrer ordenen sin 900-års fødselsdag. Den blev grundlagt i 1121 af den hellige Norbert af Xanten. På engelsk kaldes

den hellige Norberts orden ”Norbertine Fathers”, og i mange lande kaldes de norbertinere. De to præmonstratensere og deres medbroder Julian Backes kommer fra abbediet Hamborn, der blev nygrundlagt i 1959.

LR

Gregor Pahl, ny sognepræst i Vejle, fortæller lidt om det nye komunitet af præmonstratensere i Vejle, mens medbroderen Jakob Mannheimer lytter.

Frygt ikke. Begynd!

Pastoralrådet tog fat på den synodale proces i bispedømmet

SYNODALITET Peter var vanemenneske. Men en dag kaldte Herren ham i et syn til at opgive sine religiøse og kulturelle forestillinger. Da Peter mødte hedningen Cornelius, kom Herrens ånd over ham. Han og andre troende jøder forstod nu, at Gud ikke gør forskel på mennesker.

Efterårets pastoralrådsmøde blev indledt af den velkendte beretning fra Apostlenes Gerninger, kapitel 10, og gang på gang kom der fokus på Helligånden. "Du sender din Ånd, og alt bliver nyskabt" lød det i vekselsangen til søndagens messe, der blev fejret som votivmesse til Helligånden. "Lær os vejen, vi skal gå og hvordan vi skal følge den," sagde vi i den indledende bøn adsumus (her er vi), hvor pastoralrådsmedlemmerne bad om Helligåndens hjælp til den lange proces, vi skal igennem. Før mødet havde medlemmerne fået en sammenfatning af det forberedende dokument og håndbogen (Vademecum) sammen med en køreplan for den synodale vej i Danmark, så de var klædt på til at tage de første skridt på vejen.

Den synodale vej henvender sig ikke bare til Tordenskjolds soldater. Pave Frans ønsker, at så mange som muligt skal med på denne vej, der er tænkt som en fornyelsesproces i Kirken. For vi er alle kaldede til at gå sammen på vejen. Kirken er ikke en eksklusiv klub, men noget vi alle kaldes til at være med i, og synoden er en fælles vej, som vi rejser ud på sammen med Jesus. Kirken er på vej – den er synodal i sin natur, og fællesskabet skal få ny styrke ved at vi lærer at lytte til hinanden.

Det er Kirkens mission at være et tiltrækkende fællesskab, og vi skal samle inspiration ind til bispesynoden 2023. Vi skal give nyt liv til en levende, synodal kirke. Det kræver, at vi lytter til hinanden. Det er ikke meningen, at der bare skal produceres endnu en rapport til skrivebordsskuffen.

Et af hovedmålene med den synodale

proces er at få de marginaliserede ind i fællesskabet igen. Alle døbte er inviterede. Det handler om, at Kirken skal være relevant for de mennesker, der er i verden i dag.

Køreplanen

Sådan kommer processen til at forløbe i Danmark: I begyndelsen af december kommer der brev til menighederne og gudviede personer om processen og i begyndelsen af januar til forskellige grupper. April/maj næste år vil blive deadline for tilbagemelding af spørgeskemaer. Den 15. august vil der ske en aflevering fra koordinationsgruppen til Den nordiske Bispekonference (NBK).

Gennem mange forskellige initiativer vil koordinationsgruppen forsøge at række ud til så mange som muligt – også til de katolikker, der sjældent viser sig i kirken. Menighederne vil få et oplæg til en høringsproces, som de selv tilrettelægger. I hver menighed vil en kontaktperson skulle sammenskrive resultatet af høringen til et dokument på højst tre sider. Koordinationsgruppen for bispedømmet vil sammenfatte alle indkomne bidrag i et slutdokument på omkring 10 sider, som skal indsendes til Den nordiske Bispekonference. Der vil være mulighed for at deltage i processen via online-spørgeskemaer og facebookopslag målrettet katolikker. En speciel børne/ungeundersøgelse vil blive afviklet af pastor Christian Noval. Andre kirkesamfund vil blive inddraget gennem spørgeskemaer, der sendes ud til Danske Kirkers Råd og dets medlemskirker.

Stine Rørbæk Møller – koordinator for den synodale vandring i Danmark – uddelte oplæg til diskussion på mødet. Hun havde

sammenfattet de indledende dokumenter og formuleret spørgsmål, som pastoralrådets medlemmer skulle drøfte.

Deltagerne samledes i grupper, der i to sessioner arbejdede med spørgsmål om fire forskellige temaer. Her var det vigtigere at dele erfaringer end at finde et facit. Man diskuterede dialog i kirken og i samfundet, økumeni, at lytte til hinanden og at dele ansvaret i vores fælles sendelse/mission. Det blev diskuteret, om det uddelte materiale var for "fluffy". Skal det være mere struktureret? Det var der delte meninger om.

Samtaleprocessen er måske vigtigere end fremlægning i plenum mente Lillian Kristiansen, forkvinde for Pastoralrådet. Generalvikar Niels Engelbrecht påpegede behovet for at nå ud til dem, der ikke kommer mere, med materiale, der var mere konkret end grunddokumentet. Mange spørgsmål svævede i luften – for eksempel hvordan vi

får fat i de katolikker, vi ikke ser så tit i kirken og hvordan får vi et bedre samarbejde mellem de forskellige grupper i kirken?

Vi skal bruge en gammeldags kuffert-sælger med Helligånden i ryggen, sagde Asbjørn Nordam fra menigheden i Viborg. Frygt ikke. Begynd nu! sagde Stella Sørensen fra Sakramentskirken.

Biskop Czeslaw takkede Stine for at have gjort det romerske materiale nærværende og tydeligt. Han fremhævede, at pave Frans flere gange har talt om at gøre Kirken mere synodal og fremme decentralisering. "Her i Norden har vi i mange år praktiseret synodalitet i det små", sagde biskoppen, der fastslog, at solid undervisning, konsekvent forkyndelse og aflæggelse af et godt, troværdigt vidnesbyrd er vigtige i processen.

LR

Hvordan får vi katolikerne med på Den synodale Vandring? Det arbejdede deltagerne på pastoralrådsmødet med i grupper og plenum. Her diskuterer fra venstre Lea Noval fra DUK, pastor Sigurd Sverre Stangeland fra Sankt Albani Kirke i Odense, Pernille Wedel fra Rosenkranskirken i Aakirkeby, Ursula Ljungquist fra Jesu Hjerter Kirke og Huy Minh Hoang fra menigheden i Svendbog.

Vi når ikke i mål!

Forventet overskud i 2022, men det halter med kirkeskatten.

PENGE Traditionen tro fremlagde bispedømmets administrationschef Thomas Larsen næste års budget på Pastoralrådsmødet. FU anbefalede budgettet, som blev vedtaget. Den foreslåede reguleringsprocent på 3% blev ligeledes vedtaget.

Bispedømmet kommer ud af året med et positivt resultat, fordi det har finansielle indtægter, som kan dække underskud på driften.

Men de hårde kendsgerninger er, at vi ikke kommer i mål med kirkeskatten. Da budgettet for 2019 blev vedtaget i slutningen af 2018, var målsætningen for de kommende tre år at øge indtægterne fra kirkeskatten med mindst 50% svarende til cirka 8,3 millioner kroner. Antallet af betalende medlemmer var 7.403 i 2018 – vi forventes at nå op på 8.500 i år. Målsætningen var mindst 25 millioner i kirkeskat i 2021 eller 13.000 betalende medlemmer i 2021.

Væksten med hensyn til tilmeldinger er fladet lidt ud. Provenuet (overskuddet) fra salget af bygninger – blandt andet Magleås – er investeret i værdipapirer.

Thomas Larsen fremhævede præstens

centrale rolle i kirkeskatteordningen. Det anbefales fortsat, at mindst 1% af den skattepligtige indtægt betales i kirkeskat. 20% af dem der modtog brevet valgte at øge

Ansgarstiftelsens budget

Budget 2022, hovedtallene

	R2020	B2020	B2021	B2022
Ordinære indtægter i alt	25.220.985	25.117.000	19.058.900	21.279.000
Ordinære udgifter i alt	-9.941.346	-28.602.000	-22.583.000	-25.568.400
Resultat af ordinær drift	15.279.639	-3.485.000	-3.524.100	-4.289.400
Finansielle indtægter	9.304.324	2.300.000	3.150.000	4.725.000
Resultat i alt	24.583.963	-1.185.000	-374.100	435.600

kirkeskatten. Før jul kører der en kampagne henvendt til alle de medlemmer, der ikke betaler kirkeskat.

I gennemsnit valgte folk at give 70 kr mere om måneden. Desværre er en del af de nytilmeldte dog faldet fra igen. Thomas Larsen konstaterede, at der gennemgående lægges færre penge i kollekt, da folk som regel ikke mere går rundt med kontanter.

Bjarke Kjær Eiler fra Esbjerg fastslog dog, at kollekten i Esbjerg ikke var dalet takket være et massivt sats på MobilePay.

Gavebidragene til KO er en smule faldende, og papir- og portoudgifterne er stigende. Flere mente, at der ville kunne spares mange penge ved at gøre bladet digitalt. Biskoppen mente dog, at man ville tabe for mange ved at gå over til eksklusivt elektronisk formidling.

LR

I år har bispedømmets kirkeskatte-konsulent Susanne Debora Madsen

kørt kirkeskattekampagner i flere sogne hvor sognepræsten ønskede det. Her blev der sendt brev ud med foto og underskrift af sognepræsten. Der er gennemført to forskellige kirkeskattekampagner i 2021: 1) I 11 sogne kørte en opgraderingskampagne, hvor præsterne skrev ud til de medlemmer, der allerede havde en kirkeskatteaftale for at høre, om de ville give lidt mere.

2) I 10 sogne kørte en anden type kampagne, hvor præsten skrev til medlemmer, der ikke havde en aftale for at høre, om de ville betale kirkeskat. Til sammen har de alle øget kirkeskatten med 558.230 kroner om året.

I ham er vi, lever vi og ånder vi

Karmels spiritualitet er blevet den røde tråd i Eva Maria Nielsens liv.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

PORTRÆT En hyggelig have med planter i krukker og potter, udsigt mod jesuitternes gamle kollegiebygning og i baggrunden Sankt Andreas' Kirkes tårn. Alt ånder fred og idyl i Eva Maria og Kaare Nielsens lejlighed her på Kollegievej i Ordrup. Idyllen står i kontrast til, hvad Eva Maria ellers går og laver. Til marts udgiver hun en thrillerantologi med en række short stories i Tyskland. De handler alle om miljøproblemer, derfor har Eva Maria placeret sit bidrag – eller mord – på Grønland, som hun har besøgt flere gange og holder meget af. I historien har hun vævet den gamle tro om Havets Frue ind.

I mere end 20 år arbejdede Eva Maria på Pastoral Centret. Her arrangerede hun kurser for kateketer og var med til at udgive mange bøger. Men hun gik rundt med en drøm om selv at skrive bøger. Først skrev hun til skrivebordsskuffen, senere kom hun på forfatterskole i Hamburg og blev medlem af en forfatterforening for kvinder. Netværket udviklede sig mere og mere; hun udgav en roman om en dansk familie og en børnebog. Per 1. november i år tog hun så springet ud på dybt vand og sagde sit job op for at arbejde fuldtids på sin virksomhed *Der rote Faden* (den røde tråd). Her rådgiver hun andre forfattere – mest tyske – under skriveprocessen og gennemgår færdige manuskripter, og hver uge giver hun workshops for folk, der går rundt med en forfatterdrøm.

Eva Maria blev født i Paderborn i 1967 som den yngste af fire børn. Forældrene var unge under krigen. Mange fravalgte troen, andre valgte den til for at bearbejde

deres skam og smerte over det, der var sket. Faderen var 17, da han som en af de sidste to måneder før krigens slutning blev indkaldt til Hitlers hær. Han følte skam over det, Tyskland havde gjort under krigen, men satte aldrig ord på det. Han kom i fangenskab i Rusland, og senere måtte han lede efter sin familie, som blev fordrevet fra hans hjemegn i Schlesien. Han fandt dem i Westfalen og giftede sig med en pige derfra.

Eva Marias opvækst var traditionelt katolsk. Hun voksede op med den nye ritus i det, hun kalder "det gode katolske liv" og kunne helgenerne og traditionen på rygraden. Først da hun var 12 år, gik det op for hende, at der også fandtes andre kristne end katolikker. Hun gik i skole på Sankt Michaels Skole i Paderborn - den ældste klostertskole i Westfalen. Skolen blev drevet af augustinersøstre - der blev kaldt pingviner på grund af deres sort-hvide dragter. Den lå lige ved siden af domkirken, hvis klokker de 1.200 elever hørte dagen igennem.

Begejstret for Karmel

Familien havde en ugift tante boende, som skulle plejes. En dag sad Eva Maria og kikkede i tantens gamle bønnebøger. Her fandt hun en adresse på en bønneforening i Italien. I lang tid skrev hun sammen med en klarisse i Italien. "Jeg troede, jeg skulle være en af den hellige Klaras søstre; men hun rådede mig til at vælge "den lille vej" og så blev jeg begejstret for Karmels spiritualitet", siger Eva Maria. Hun skrev så til et kloster i Frankrig og blev inviteret på besøg. Da hun kun var 16, overtalte hun sine

Eva Maria Nielsen.

forældre til at lade hende rejse med sit bispedømme til Lourdes. Derfra gik turen så videre til klostret. Her lod de hende komme ind i klausuren i den stille uge.

Som 19-årig trådte hun ind i noviciatet med en stor længsel efter et levende forhold til Gud. Hun blev der i to år. "Det er noget af det bedste, jeg har gjort for mig selv", siger hun i dag. Efter klostret studerede hun teologi i Münster, og her traf hun Kaare Nielsen, som hun blev gift med, mens de læste. Kaare flyttede til Sønderborg. Eva Maria arbejdede som sygehuspræst i Flensborg, mens hun læste til cand. mag. i tysk og kristendomskundskab på Aarhus Universitet. Siden havnede de i Silkeborg, hvor Kaare blev diakonviet og også "fjernbetjente" menigheden i Herning, indtil de blev fastboende i Herning.

Karmel er blevet et fast holdepunkt for Eva Maria. Her leves det kristne kald af

brødre, søstre og lægfolk. "Vi er én orden, én familie. Når deres ordensråd samles, er vi lægfolk også med", siger Eva Maria. Det ser hun som en fortsættelse af ordenens tradition. Både Teresa og Johannes havde mange lægfolk, der stod dem nær. Karmel ser hun som et ordenssamfund, der ikke er så hierarkisk opbygget som nogle andre, men som et fællesskab af mænd og kvinder, der sammen lever i venskab med Gud.

Eva Maria er her på det seneste blevet udannet som karmelitsk retræteleder af pater Reinhard Körner, en kendt tysk karmelitterpræst, forfatter og retræteleder fra klostret i Birkenwerder uden for Berlin.

En karmel-retræte foregår i fuld stilhed. Man modtager en impuls tre gange om dagen og bruger tid på bøn. Målet er at give sig tid til at lytte til Gud. "I begyndelsen er mange utrygge ved at skulle være stille en uge, men så kommer de til at opleve en karmelitsk retræte som en dejlig timeout. Vores verden er så fragmenteret i dag, så jeg tror, der er en kæmpestor længsel i menneskers hjerter efter Gud", siger Eva Maria. I fremtiden vil hun give retræter i Birkenwerder i Tyskland og i Birgittasøstrenes kloster i Maribo.

Men hvad betyder det for hende at leve et karmelitsk bønsliv i hverdagen, spørger jeg. "Det er meget enkelt. Helt konkret betyder det for mig, at jeg går hånd i hånd med Jesus gennem livet og søger samtalen med ham, enten ved at afsætte konkret tid til indre bøn, eller også bare, når jeg arbejder eller ikke er i kirke og har et lille smuthul, f.eks. mens jeg står i kø eller venter på S-toget. Teresa af Avila sagde, at Gud bor i vor indre borg, så vejen til at møde Gud er ultrakort. Jeg gør mig bevidst: Du er her. Du er ved min side. Jeg elsker Paulus' ord fra Areopagos: I ham er vi, lever vi og ånder vi. Det siger det meget fint. At vide sig elsket og leve i denne kærlighed", afslutter Eva Maria.

Vejen til Rom

Yvonne Maria Werner om konversionernes historie.

KIRKEHISTORIE Yvonne Maria Werner har på det svenske katolske Veritas Forlag udgivet *Vägen till Rom*. Bogen er den tredje udgivelse i forlagets *skriftserie En kort introduktion till...* med korte præsentationer af forskningsområder inden for Kirkens verden. Werner er professor i historie ved Lunds Universitet og æresdoktor i teologi samme sted. Hun er selv konvertit fra 1987 og har i en hel stribe bøger forsket i nordisk katolicisme, især konversionsbevægelser og ordensliv i Skandinavien efter liberaliseringen af kirkelovgivningen i slutningen af 1800-tallet.

Landsforvisning eller i værste fald dødsstraf var konsekvensen efter reformationen, hvor konversion betragtedes som højforræderi. Som eksempel nævner Werner tre lærde svenskere, der konverterede i Tyskland hos jesuitterne. De kom tilbage til Sverige, hvor de i 1624 blev dømt til døden og henrettet. I afsnittet *Nordiska konvertiter i Rom och Italien* beskriver Werner konvertitmiljøet i Rom omkring den abdicerede svenske dronning Kristina og oratorianernes arbejde på at vinde protestanter tilbage til Kirken. Mere end 6.000 konvertitter blev her hjulpet gennem katekese og arbejde, så de på den måde blev integrerede i samfundet.

Yvonne Werners bog fortæller mange konvertitters livshistorier, men undersøger også, hvordan begrebet konversion både har en nogenlunde fast kerne og udvikler sig over tid. Tidligere betød *conversio* omvendelse til et liv i Kristi efterfølgelse; men med reformationstiden blev begrebet konfessionaliseret og kom til at betyde skift fra et kirkesamfund til et andet. Med sekulariseringen og liberaliseringen af religionslovene blev religion en privatsag. Konversionsbevægelsen i Norden var et stortilet forsøg på i en tiltagende sekulariseret tid at vinde sjælene tilbage til den ene, sande kirke. Idégrundlaget var ultramontanismen - en triumfalistisk katolicisme med fokus på paven og hans autoritet. Den kom til at præge katolsk kirkeliv i Norden indtil Det andet Vatikankoncil.

Mange aktive ordensfolk byggede skoler, børnehjem, sygehuse m.m. som led i en storslået missionsstrategi. Konversionsbevægelsen i Danmark udsprang fra intellektuelle miljøer, og her blev Johannes Jørgensen normgivende, mener Werner. Antimodernisme, et positivt syn på Kirken som autoritet, søgen efter evigtgyldige sandheder og fasthed i læren kom til at præge mange konvertitters trogrundlag

helt frem til Det andet Vatikankoncil, fastslår Werner, der har undersøgt både svenske og danske konversionsberetninger, især fra begyndelsen af 1900-tallet til i dag. Mange konversioner skete i protest mod den protestantiske liberalteologi og den tidlige økumeniske bevægelse.

Fra triumfalisme til økumeni

En artikelserie i 1920 med 60 konversionsberetninger i *Katolsk Ugeblad* giver som argument for konversion bl.a. protestantisk splittelse og læremæssige uklarheder. En svensk samtidig undersøgelse viser nogenlunde samme grunde; dog lægges der her også meget vægt på liturgien. Hvordan de blev katolikker – en enquete af Holger Krusenstjerna-Hafström i *Katolsk Ugeblad* 1935 viser en vis forskel mellem mænds og kvinders tilgang til Kirken, hvor kvinderne fokuserer på visse fromhedsformer som sakramental tilbedelse, mens mændene lægger mere vægt på læremæssig klarhed. Efterkrigstiden var på mange måder en storhedstid for katolsk tro med mange forfattere og intellektuelle, som valgte at konvertere. Men i slutningen af Pius XII's pontifikat kom der en stigende interesse for økumeni og utilfredshed med, hvad der opfattedes som autoritære træk i kirken.

Efter Det andet Vatikankoncil ser Werner et fokusskift i mange konversionsberetninger fra autoritet, hierarki og fasthed til åndelighed og erfaring af gudsnærvær. I 2000

stillede hun en række spørgsmål til konvertitter i *Katolskt Magasin*. Her konstaterer hun, at der er sket et skift i kirkesynet. Hvor mange konvertitter tidligere så Den katolske Kirke som den ene, sande kirke, ses den nu mere som den oprindelige kirke. Som årsag til konversion ses nu ofte længslen efter dybere spiritualitet og fællesskab med Gud. Det ændrede kirkesyn er ofte kombineret med tab af respekt for læremyndigheden, specielt hvad angår Kirkens lære om seksuelle spørgsmål. Men i nullerne og i dag opprioriteres lærespørgsmål og Kirkens autoritet, viser den danske antologi *Hjem* (2019), hvor én betegner Folkekirken som "i frit fald" og "konturløs". Igen fremhæver flere konvertitter her den gamle liturgis skønhed som noget, der har haft afgørende betydning for deres konversion.

Yvonne Werners bog anbefales både til konvertitter og til alment religionshistorisk interesserede.

LR
Yvonne Maria Werner: *Vägen till Rom. Om nordbors konversion till den katolska kyrkan*. Veritas Forlag 2021. 193 sider. 175 skr. Bogen kan også lånes gennem Sankt Andreas Bibliotek (sesanktandreasbibliotek.dk).

En glædens dag i Vejle

Pastor Gregor Pahl indsat som sognepræst.

VEJLE Spontane klapsalver fulgte første søndag i advent efter biskop Czeslaws indsættelse af pastor Gregor Pahl O. Præm. som sognepræst ved Sct. Norberts og Sct. Knuds kirker i Vejle og i Fredericia. Indsættelsesdekretet fra biskop Czeslaw blev højtidelig oplæst i kirken. Gregor Pahl blev indsat for fem år med baggrund i CIC 517, paragraf 1 og lovede biskoppen og sine foresatte agtelse og lydighed som hyrde for de to menigheder. Han modtog derefter nøglen til Sct. Norberts Kirke som symbol på det ansvar, der følger med at være sognepræst.

Katolikker fra Vejle og Fredericia fyldte kirken til sidste plads. I forbønnen blev der bedt om, at de måtte være et troværdigt vidnesbyrd for verden.

”Vi skal aldrig opgive, hvad Kristus har overleveret til os”, sagde biskop Czeslaw i sin prædiken. Her nævnte han håbet som en af de guddommelige dyder, der ofte forsømmes. ”Håbet skal vi aktivt bruge som incitament til at handle. De dramatiske tekster til første søndag i advent gør indtryk. Der tales om Kristi snarlige genkomst; men vi må aldrig gå så vidt som til at sige, det ikke varer længe før genkomsten. Vi forventer Jesu genkomst ved tidernes ende; men tidsrummet for Kristi genkomst er ikke blottet for muligheder”, sagde biskop Czeslaw, der mindede om, at vi bør bruge de mange muligheder, der er for at møde Kristus, mens vi lever på jorden. Det drejer sig om at vise årvågenhed eller rettidig omhu i vores åndelige liv.

Kirkens fremragende organist, Tatyana Praulina, gjorde sammen med koret messen ekstra festlig. Efter det mere højtidelige

program fortsatte festlighederne i menighedslokalerne med international buffet.

Klædt godt på til jobbet

Gregor Pahl's medbrødre, Julian Backes og Jakob Mannheimer, er indsat som andenpræster. Sammen med dem arbejder den nye sognepræst på at lære sine nye menigheder at kende. Den tidligere sognepræst Jan Ophoff, der nu er rejst hjem til Belgien, har gjort en grundig indsats med at klæde de nye præster på til deres kommende jobs. Pastor Gregor fortsætter traditionen for samarbejde mellem Sct. Norberts Skole og det lokale kommunitet. Sammen med skolens 9. klasse har han allerede været på den traditionelle klostertur til abbediet Averbode. Herfra blev Vejle katolske menighed i 1904 grundlagt af belgiske præmonstratensere. På det økumeniske plan har Gregor Pahl også lært kolleger fra flere af byens andre kirkesamfund at kende ved sommerens afskedsfest for de belgiske Jan Ophoff, Henri Kerkhofs og Baudouin Willocx. Senest har han været med til afsløringen af den nye altertavle, der færdiggjorde den store renovering af Sct. Nicolai Kirke foran det gamle rådhus. Altertavlen er malet af vejlenseren Anders Kirkegaard.

Som noget nyt fejrer Sct. Norberts Kirke her i adventstiden rorate-messer kl. 17 om fredagen med særlige liturgiske tekster. Her er kirken kun oplyst af naturligt lys. Rorate kommer fra indgangsverset fra 1. søndag i advent og citerer Esajas: ”*Rorate caeli desuper, et nubes pluunt justum*” (Lad det dryppe fra oven, himmel. Lad retfærd strømme ned fra skyerne!).

De tre nye præster lægger stor vægt på at

Abbed Albert Dölken fra det nye kommunitets moderklodter Hamborn ved Duisburg sammen med biskop Czeslaw.

Festlig middag efter messen.

Indsættelsesdekretet oplæses.

blive dygtige til dansk. ”Som katolikker i Danmark vil og skal vi have dansk kultur og især det danske sprog som grundlag for vores menighedsliv – derfor er det vigtigt for os tyske præster at lære dansk så hurtigt som muligt – men det er også vigtigt for mig, at forskellige mennesker

fra forskellige lande og baggrunde kan føle sig hjemme i Jesu Kristi ene Kirke, den katolske = altomfattende Kirke”, skriver pastor Gregor i menighedsbladet.

LR

Sognesekretærens bedste ven

Ny håndbog på vej.

ADMINISTRATION Ude i de katolske sogne sidder der en masse frivillige medarbejdere, som dag ud og dag ind laver et stort stykke usynligt og temmelig kompliceret arbejde, der kræver gode samarbejdsevner for alle. Sognesekretæren spiller nemlig sammen med præst og menighedsråd, og derfor vil jobbeskrivelsen i praksis være forskellig fra sogn til sogn. Det kræver både akkuratse, sans for detaljer og kendskab til dansk lovgivning omkring for eksempel persondataregistrering. Desuden skal man have kendskab til fremmedartede begreber som *convalidatio*, *disparitas cultus*, *prekonvertit*, *sanatio in radice* og *status liber*.

Indtil nu har mange sognesekretærer fået deres første oplæring på de kurser, sr. Rut Maria har ledet som erfaren, tidligere kordegn fra Folkekirken. Dette har de så ofte suppleret med at have en hotline til erfarne sognesekretærer, der har kunnet give gode råd om specielle tilfælde.

Men nu er der gode råd at hente, hvis man står og mangler hjælp her og nu. En ny manual, der kan bruges til uddannelse af sognesekretærer og senere kan fungere som håndbog for dem, er på trapperne. Den er lavet af en gruppe bestående af: Ellen Margrethe Nelth, Ulla Pinborg, pastor Marcos Romero Bernus,

Rosa Ørtved Knudsen, Felicity Pors, Birgit Hasløv, Theeba Larsen og Jacob Messerschmidt. Håndbogen er netop nu ved at blive korrekturlæst og sendes snart ud til sognepæster og menighedsrådsformænd.

Den nye håndbog blev den 21. november præsenteret på pastoralrådsmødet af Ellen Margrethe Nelth fra menighedsrådet i Roskilde.

Håndbogens indhold

Håndbogen klæder sognesekretærene på til at kunne klare alle de administrative krav, der stilles til en kirkelig handling. Først kommer en gennemgang af de tre forskellige former for kirkebøger, der findes, dvs. ministerialbog, katolsk kirkebog og den katolske elektroniske kirkebog. Det beskrives, hvad man skal sørge for før og efter en dåb, første kommunion og firmelse, optagelse i Kirken, bryllup, begravelse og udmeldelse. Her findes også en beskrivelse af, hvad der registreres i bispedømmets medlemssystem, der består af et medlemsregister og en katolsk elektronisk kirkebog.

Manualen indeholder også en vejledning i, hvordan man opbevarer dokumenter efter kirkelige handlinger og en ordliste. Til slut findes en liste over de sogne, hvor der føres ministerialbøger. God arkivpraksis

gennemgås med en forklaring af, hvilke personoplysninger, der slettes og hvad der skal gemmes i sognets arkiv.

Sognekontoret udsteder to typer attester. Attester med borgerlig gyldighed som skrives på blanketter, der er godkendt af Kirkeministeriet – for eksempel dåbs-, fødsels- og navneattester. Attester uden borgerlig gyldighed som er interne katolske dokumenter – bl.a. optagelsesbevis, udmeldelsesbevis, første kommunionbevis firmelsesattest og interne dåbsdokumenter.

Det gennemgås også, hvem, der må få adgang til oplysninger i ministerialbøger/kirkebøger. Håndbogen vil snart blive sendt ud til menighedsrådsformænd og sognepæster i alle katolske sogne.

Uden for Folkekirken føres der p.t. ministerialbøger af flg. trossamfund, der er anerkendt ved kongelig resolution før 1. januar 1970: Den Katolske Kirke i Danmark, Den reformerte menighed i Fredericia, Den fransk reformerte menighed i København, Den tysk reformerte menighed i København, Det jødiske Samfund, Metodistkirken i Danmark, Den ortodokse russiske kirke i København, Kong Haakon norske kirke i København, Svenska Gustafs församlingen i København og St. Alban's English Church i København.

Baptistkirken har tidligere også ført ministerialbøger, men overdrog i 2013 opgaven til henholdsvis kommunerne og landsarkivet. Den katolske Kirke i Danmark har indtil nu samlet 253 nuværende og tidligere ministerialbøger og udsteder årligt ca. 800 civilt gyldige attester.

LR

Hjælp børn i Vietnam

Sankt Vincent Grupperne støtter nyt projekt.

Tekst: Poul Skallerup

HJÆLPEARBEJDE I 2013 blev fr. Nguyen Duc Thien klar over, at der var mange aborterede fostre i hans område. Han bad nogle frivillige om at gå til hospitalerne og klinikkerne for at indsamle og begrave dem. Indtil videre er mere end ti tusinde aborterede babyer blevet begravet af fr. Thien og denne gruppe.

Samtidig var der nyfødte babyer, som blev forladt af deres mødre. Fr. Thien og de frivillige har taget imod disse børn og tager sig af dem. I øjeblikket er der 23 forældreløse børn fra 2 måneder til 9 år.

Fader Nguyen Duc Thien har senere grundlagt børnehjemmet 'MONG THO ORPHANAGE'S HOUSE' med det formål:

- At hjælpe gravide unge kvinder i nød
- At adoptere og passe forældreløse børn
- At begrave aborterede fostre

Der står en lille organisation bag børnehjemmet, som ikke har en stabil økonomi. Indtægterne kommer fra fader Thiens egne penge, og fra donationer fra venner og velgørere. Blandt støtterne er organisationen 'Following in Mother Teresa's footsteps', der bidrager med 10.000 USD om året.

I Danmark er børnehjemmet blevet støttet af en gruppe herboende vietnamesere. Det er sket på initiativ af pater Peter Nguyen Duc Tri, Vor Frue Kirke i Århus. Han er bror til Paul Nguyen Duc Thien.

Da der er et stort behov for hjælp til de

forældreløse børn, ønsker fr. Nguyen Duc Thien at bygge et nyt børnehjem med plads til 40 børn. Byggeriet, der allerede er påbegyndt for lånte penge, vil blive en tre-etagers bygning med 14 værelser på hver 24 m².

Der er indgået en aftale med Søstrene i Det guddommelige Forsyns kongregation om, at søstrene bliver ansvarlige for driften af børnehjemmet. De vil også komme til at bo der og være ansvarlige for børneopdragelsen.

Sankt Vincent Grupperne (SVG) har modtaget en ansøgning fra børnehjemmet, hvor de søger om støtte på 10.000 USD om året til driften af børnehjemmet og et engangsbeløb på 40.000 USD som hjælp til byggeprojektet. Udgifterne til de forældreløse børn er omkring 4.000 USD om måneden. Dette beløb dækker mad og drikkevarer, tøj, medicin og løn til medarbejdere.

I første omgang vil SVG gennemføre en kampagne for at samle penge til byggeprojektet. Kampagnen vil omfatte indstik i dette nummer af Katolsk Orientering, indsamling blandt SVG's bidragsydere og ansøgning om fondsmidler. Som et ekstra incitament til at støtte projektet, vil SVG fordoble de øremærkede bidrag blandt "almindelige" bidragsydere op til 50.000 Kr. (dvs. minus evt. fonds/virksomheds bidrag)

Kampagnen løber frem til 1. april 2022.

Børn og voksne fra fr. Nguyen Duc Thiens børnehjem i Vietnam.

Foto: Sankt Vincent grupperne.

Peter Ha Thoai Ngü har indvilliget i at være SVG's repræsentant. Han vil varetage kontakten til fr. Nguyen Duc Thien og til herboende vietnamesere.

Du kan støtte byggeprojektet ved at indbetale et bidrag på Reg. nr. 3667, Konto nr. 1097164 eller MobilePay 19379. Mærk

indbetalingen "Børnehjem".

Sankt Vincent Grupperne har altid brug for flere faste støtter. Læs mere om deres arbejde på vincentgrupperne.dk eller på facebook.

Katolsk Orienterings udgivelsesplan i 2022

Udgave:	Udkommer:	Liturgisk kalender:
KO nr. 1	14. januar	
KO nr. 2	4. februar	februar
KO nr. 3	25. februar	marts
KO nr. 4	18. marts	april
KO nr. 5	8. april	maj
KO nr. 6	6. maj	
KO nr. 7	27. maj	juni
KO nr. 8	17. juni	juli
KO nr. 9	8. juli	august
KO nr. 10	12. august	
KO nr. 11	2. september	september
KO nr. 12	23. september	oktober
KO nr. 13	14. oktober	november
KO nr. 14	4. november	
KO nr. 15	25. november	december
KO nr. 16	16. december	januar
KO nr. 1 - 2023	13. januar 2023	februar

Korte fakta om SVG's arbejde

- Sankt Vincent Grupperne (SVG) blev grundlagt i april 1959 og er inspireret af Lazaristernes grundlægger Vincent de Paul (1581-1660)
- Vi har pt. 17 projekter, hvoraf størstedelen vedrører hjælp til skolegang og uddannelse for fattige, forældreløse børn og handicappede børn.
- Vi indsamler ca. kr. 900.000 årligt
- Bidragsydere er privatpersoner, fonde, kulturstyrelsen, menigheder og ordener
- Projekter støttes typisk med 40.000 kr. pr. år. Støtten udbetales kvartalsvis. I 2020 udbetalte vi ca. 990.000 kr. til projekterne.
- Der ydes normalt langvarig støtte til projekter
- Bidragsydernes støtte går ubeskåret til projekterne
- Man kan øremærke sin støtte til bestemt projekt
- Bestyrelsens og lokalgruppernes arbejde er ulønnet
- Bidrag til SVG er fradragsberettiget.
- Arv kan gives uden afgift

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefondid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted

for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00 lovprisning, kl. 18:00 messe;** katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Apostolisk eksark besøger bispedømmet

Biskop Bohdan Dziurach, overhoved for ukrainerne af den byzantinske ritus, var på sit første pastorale besøg i Danmark.

Tekst: Fader Vasyl Tykhovych

UKRAINERE Biskop Bohdan Dziurach, den apostoliske eksark for ukrainere af den byzantinske ritus bosiddende i Tyskland og Skandinavien, var den 13.-16. november på pastoralt besøg i Danmark. Søndag den 14. november fejrede han messe i den katolske domkirke i Bredgade, der siden 2006 har huset den ukrainske græsk-katolske menighed. Eksarken koncelebrerede messen sammen med bispedømmets præst for den ukrainske sproggruppe, fader Vasyl Tykhovych, og blandt gæsterne var Ukraines ambassadør i Danmark, Mykhailo Vydroynyk.

Eksarken overrækker biskop Czeslaw en ikon af Den hellige Familie. Privatfoto.

Efter messen mødtes den apostoliske eksark med medlemmer af den ukrainske menighed for at drøfte pastoratets nuværende og fremtidige situation i Danmark. Biskop Bohdan takkede fader Vasyl, menighedens medlemmer samt repræsentanter for det offentlige Danmark for deres fremragende eksempel på en vellykket integration og de mange offentlige initiativer og projekter, som hjælper trængende ukrainere i deres hjemland og i Danmark. Biskoppen opmuntrede de troende til at bede og arbejde for yderligere vækst i menighedens liv og tro som et synlig tegn på dét, der kan fremme præstekald og kald til det gudviede liv blandt ukrainske unge i Danmark.

Forfulgt for troen på enheden og paven

Den apostoliske eksark deltog søndag aften i den højtidelig vesper i anledning af Pavens dag, som traditionelt fejres i domkirken i november. Gudstjenesten blev celebreret af biskop Czeslaw Kozon, og Den apostoliske Stol var repræsenteret ved den pavelige nuntius for Skandinavien, ærkebiskop James Patrick Green, som kom fra Stockholm for at deltage i fejringen. I samtale med den apostoliske nuntius bemærkede biskop Bohdan, at hans deltagelse i bønsvigilien var mere end blot af symbolsk karakter:

”Vores kirke var i forrige århundrede det største trossamfund, som blev udsat for religiøs forfølgelse af det kommunistiske re-

Biskop Bohdan Dziurach koncelebrerede søndagsmessen i domkirken den 14. november med bispedømmets præst for den ukrainske sproggruppe, fader Vasyl Tykhovych. Her ses den ukrainske menighed og blandt andet Ukraines ambassadør i Danmark. Privatfoto.

gime. En af grundene til denne forfølgelse var vores troskab mod Den hellige Fader og vores enhed med hele Den katolske Kirke. Derfor vidner vi med vore liv, at det ikke blot er muligt at bede for Kristi Kirkes enhed og efterstræbe denne enhed, men at vi allerede nu kan leve og vidne om denne enhed. På samme måde ønsker vi at vidne om Kirkens enhed og aktivt deltage i den økumeniske proces i vore hjemlande og i de lande, vi bebor over hele verden, sammen med vore trosfæller”.

Ønsker at styrke samarbejdet

På besøgets sidste dag, mandag den 15. november, holdt den apostoliske eksark et arbejds møde med biskop Czeslaw Kozon, hvor de drøftede udsigterne for at videreudvikle ukrainernes pastorat i Danmark.

Biskop Bohdan takkede biskop Czeslaw for hans støtte og broderlige solidaritet, og erklærede sig parat til at styrke dette samarbejde.

På opfordring fra biskop Czeslaw fortalte den apostoliske eksark under mødet om den socio-politiske situation i Ukraine, status for de økumeniske relationer og de udfordringer, som knytter sig til den pastorale omsorg blandt græske katolikker i den vestlige verden. Som et tegn på taknemmelighed fra Den ukrainske Kirkes side overrakte eksarken biskop Czeslaw en ikon af Den hellige Familie og et fotoalbum om Den ukrainske græsk-katolske Kirkes liv og dens arbejde i periferien med titlen ”Forfulgt for sandheden”.

Æresdoktorgrad til katolsk videnskabsmand

Eugeniusz Kruszewski fejret i København.

Tekst: Helge Clausen

UDMÆRKELSE Ved en højtidelighed den 27. november fik professor Eugeniusz Kruszewski overrakt diplom for den æresdoktorgrad, som han sidste år var blevet tildelt af Det polske Universitet i London.

På grund af Coronaen kunne ceremonien først finde sted nu, og en professor med tilknytning til universitetet var kommet til København i den anledning. I sin laudatio (hædrende omtale, som begrunder tildelingen), opridsede professoren, dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, den nye æresdoktors levnedsløb og videnskabelige meriter: Efter i 1962 at være blevet magister i økonomi blev Kruszewski og familie i 1969 eksileret fra Folkerepublikken Polen i på grund af hans modstand mod det kommunistiske styre. Familien kom til Danmark, hvor han fortsatte sine studier og indledte en omfattende informationsvirksomhed om tilstandene i Polen. Kruszewski var på flere måder aktiv i de polske eksilbevægelser uden for Polen.

I Danmark var han 1976-1997 tjenestemand i centraladministrationen, men formåede desuden at tage hele to doktorgrader

ved Det polske Universitet i London, som var blevet grundlagt efter den tyske besættelse af Polen i 1939. Den første doktorgrad var fra 1975 og omhandlede polakkernes bosætningsproblemer i Danmark 1893-1939. Den anden – i 1980 – var en habilitation (den højeste doktorgrad) og drejede sig om den danske kandidat til den polske trone i 1674, nemlig kong Frederik III's søn Jørgen. Sideløbende med sine øvrige aktiviteter var Kruszewski fra 1985-2009 professor ved Det polske Universitet i historiske og økonomiske discipliner. I 1985 grundlagde han også Det polsk-skandinaviske Forskningsinstitut, som siden har samlet en række forskere fra Polen og Skandinavien, som arbejder med polsk-skandinaviske emner.

Professor Kruszewskis litterære produktion er omfattende: 21 bøger, 36 andre videnskabelige tekster og flere end 400 artikler (biografier, anmeldelser, leksikonbidrag, conferenceindlæg mv.). Mange studerende og forskere står i taknemmelighedsgæld til ham, fordi han har hjulpet dem med råd og vejledning og øst af sin omfattende viden om polske forhold.

Til sine mange akademiske grader, æres-

bevisninger og dekorationer kan den 92-årige Kruszewski nu føje æresdoktorgraden (dr. honoris causa), som er et udtryk for den højeste akademiske anerkendelse.

Hjerteligt til lykke!

Eugeniusz Kruszewski med æresdoktordiplomet. Foto: Helge Clausen.

► *Fortsat fra side 16* under mellemkrigstidens Tyskland. Skikken er for længst blevet overtaget af katolikker, ligesom juletræet, men ”katolske” adventskranse kendes på det lyserøde ”Gaudete-lys”. Nogle kranse har et hvidt lys i centrum af cirklen, som tændes juledag når adventstiden er ovre.

Andre sekulære adventsskikke er adventskalenderen, som med enkle kneb kan ”kristnes”, og i det vintermørke Skandinavien også skikken med adventsstjerner i vinduerne.

Kilder: Schauber/Schindler. Artiklens hovedkilde: Adolf Adam, The Liturgical Year: Its History and Its Meaning after the Reform of the Liturgy (Collegeville, Minnesota: Pueblo/The Liturgical Press 1980/1990; original: Freiburg im Breisgau 1979). Oversættelse: Niels Messerschmidt.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Januar

1. hvid. Lørdag. Juledags oktav. DEN HELLEGE GUDSMODER JOMFRU MARIA (h).

✠ *Gl. Cr. Jomfru Marias pf.*

1.L.: 4 Mos 6,22-27;

☞ Sl 67,2-3.5.6+8.

☞ Gud være os nådig og velsigne os.

2.L.: Gal 4,4-7.

Ev.: Luk 2,16-21.

Kollekt for det Danske Bibelselskab.

Bededag for præste- og ordenskal.

2. hvid. Søndag. HERRENS ÅBENBARELSE (h)

✠ *Gl. Cr. H.åb.pf.*

1.L.: Es 60,1-6;

☞ Sl 72,1-2.7-8.10-11.12-13.

☞ Alle folkeslag, Herre, skal kaste sig ned for dig.

2.L.: Ef 3,2-3a.5-6.

Ev.: Matt 2,1-12

(Basilius den Store († 379) og Gregor af Nazianz († 390), biskopper og kirkelærere fejres ikke)

3. hvid. Mandag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Eller *hvid. Jesu allerhelligste navn.*

Jul pf.

☞ Sl 98,1.3c-4.5-6

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 2,29-3,6. **Ev.:** Joh 1,29-34.

4. hvid. Tirsdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. pf.

☞ Sl 100,2.3.4.5

☞ Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden

L.: 1 Joh 3,11-21. **Ev.:** Joh 1,43-51.

5. hvid. Onsdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. pf.

☞ Sl 100,2.3.4.5

☞ Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden

L.: 1 Joh 3,11-21. **Ev.:** Joh 1,43-51.

6. hvid. Torsdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. pf.

☞ Sl 147,12-13.14-15.19-20

☞ Jerusalem, lovsyng Herren.

L.: 1 Joh 5,5-13.

Ev.: Mark 1,7-11 eller Luk 3,23-38 eller 3,23.31-34.36-38.

7. rød. Fredag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Knud Hertug, martyr (†1131), (m)

Jul. eller H.åb.pf.

☞ Sl 147,12-13.14-15.19-20.

☞ Jerusalem, lovsyng Herren.

L.: 1 Joh 5,5-13. **Ev.:** Luk 5,12-16.

8. hvid. Lørdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Eller *hvid. Raymund af Penyafort*, præst († 1275),

Jul. eller H.åb.pf.

☞ Sl 149,1-2.3-4.5+6a+9b.

☞ Herren glæder sig over sit folk

L.: 1 Joh 5,14-21. **Ev.:** Joh 3,22-30

9. hvid. Søndag. HERRENS DÅB (f).

✠ *Gl. Cr. Særl.pf.*

1.L.: Es 42,1-4.6-7

☞ Sl 29,1-2.3ac-4.3b,9c-10

☞ Herren velsigner sit folk med fred.

2.L.: ApG 10,34-38

Ev.: Luk 3,15-16.21-22

eller

1.L.: Es 40, 1-5.9-11

☞ Sl 104,1b-2.3-4.24-25.27-28.29-30

☞ ★ Min sjæl, pris Herren! Herre, min Gud, du er stor!

2.L.: Tit 2,11-14; 3,4-7

Ev.: Luk 3,15-16.21-22

Hermed afsluttes juletiden.

DET ALMINDELIGE KIRKEÅR

10. grøn. Mandag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ Sl 116,12-13.14-15.16-17.18-19

☞ Herre, jeg bringer dig slagtoffer til tak

eller ☞ Halleluja!

L.: 1 Sam 1,1-8. **Ev.:** Mark 1,14-20.

11. grøn. Tirsdag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ 1 Sam 2,1.4-5.6-7.8abcd.

☞ Mit hjerte fryder sig over Herren, min frelser.

L.: 1 Sam 1,9-20. **Ev.:** Mark 1,21-28.

12. grøn. Onsdag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ Sl 40,2+5.7-8a.8b-9.10.

☞ Se, jeg er kommet, Herre, for at gøre din vilje.

L.: 1 Sam 3,1-10.19-20. **Ev.:** Mark 1,29-39.

13. grøn. Torsdag i 1.alm.uge. (I Ps).

Eller *hvid. Hilarius*, biskop og kirkelærer (†367)

☞ Sl 44,10-11.14-15.24-25.

☞ Udfri os, Herre, for din miskundheds skyld!

L.: 1 Sam 4,1-11. **Ev.:** Mark 1,40-45.

14. grøn. Fredag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ Sl 89,16-17.18-19.

☞ Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.

L.: 1 Sam 8,4-7.10-22a. **Ev.:** Mark 2,1-12.

15. grøn. Lørdag i 1.alm.uge. (I Ps).

Eller *hvid. Gudsmoders lørdagsmesse.*

☞ Sl 21,2-3.4-5.6-7.

☞ Herre, over din styrke glæder kongen sig.

L.: 1 Sam 9,1-4.17-19; 10,1a. **Ev.:** Mark 2,13-17.

16. grøn. 2. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

1.L.: Es 62,1-5;

☞ Sl 96,1-2a.2b-3.7-8a.9-10a+c.

☞ Fortæl om Herrens underer blandt alle folkeslag.

2.L.: 1 Kor 12,4-11.

Ev.: Joh 2,1-11.

17. hvid. Mandag i 2.alm.uge. (II Ps).

Antonius, abbed (†356) (m)

☞ Sl 50,8-9.16b-17.21+23.

☞ Den, der vandrer retsindigt, skal se Guds frelse.

L.: 1 Sam 15,16-23. **Ev.:** Mark 2,18-22.

18. grøn. Tirsdag i 2.alm.uge. (II Ps).

☞ Sl 89,20.21-22.27-28.

☞ Jeg har fundet min tjener David.

L.: 1 Sam 16,1-13. **Ev.:** Mark 2,23-28.

Den økumeniske bedeuge begynder

19. rød. Onsdag i 2.alm.uge. (II Ps).

Henrik, biskop og martyr (†1158)(m)

☞ Sl 144,1.2.9-10.

☞ Lovet være Herren, min klippe.

L.: 1 Sam 17,32-33.37.40-51. **Ev.:** Mark 3,1-6.

20. grøn. Torsdag i 2.alm.uge. (II Ps).

Eller *rød. Fabian*, pave og martyr (†250)

Eller *rød. Sebastian*, martyr (†288)

☞ Sl 56,2-3.9-10ab.10c-11.12-13.

☞ Jeg stoler på Gud og frygter ikke!

L.: 1 Sam 18,6-9; 19,1-7. **Ev.:** Mark 3,7-12.

21. rød. Fredag i 2.alm.uge. (II Ps).

Agnes, jomfru og martyr (†ca.250) (m)

☞ Sl 57,2.3-4.6+11.

☞ Vær mig nådig, Gud, vær mig nådig.

L.: 1 Sam 24,3-21. **Ev.:** Mark 3,13-19.

22. grøn. Lørdag i 2.alm.uge. (II Ps).

Eller *rød. Vincent*, diakon og martyr (†304)

Eller *hvid. Gudsmoders lørdagsmesse.*

☞ Sl 80,2-3.5-7.

☞ Herre, lad dit ansigt lyse, så vi bliver frelst.

L.: 2 Sam 1,1-4.11-12.17.19.23-27. **Ev.:** Mark 3,20-21.

23. grøn. 3. ALM. SØNDAG. Guds ords søndag.

✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

1.L.: Neh 8,2-4a.5-6.8-10;

☞ Sl 19,8.9.10.15.

☞ Dine ord, Herre, er ånd og liv.

2.L.: 1 Kor 12,12-30 eller 12,12-14.27.

Ev.: Luk 1,1-4; 4,14-21.

24. hvid. Mandag i 3.alm.uge. (III Ps).

Frans af Sales, biskop og kirkelærer (†1622) (m)

☞ Sl 89,20.21-22.25-26.

☞ Min trofasthed og godhed skal være med ham.

L.: 2 Sam 5,1-7.10. **Ev.:** Mark 3,22-30.

25. hvid. Tirsdag. DEN HELLEGE APOSTEL PAULUS' OMVENDELSE (f) (III Ps).

Gl.Ap.pf.

L.: ApG 22,3-16 eller ApG 9,1-22

☞ Sl.117,1.2

☞ Gå ud i alverden og forkynd Evangeliet!

eller: Halleluja!

Ev.: Mark 16,15-18

26. hvid. Onsdag i 3.alm.uge. (III Ps).

Timoteus og Titus, biskopper (m)

☞ Sl 96,1-2a.2b-3.7-8a.10

☞ Fortæl om Herrens underer blandt alle folkeslag!

L.: 2. Tim 1, 1-8 eller Tit 1,1-5 **Ev.:** Luk 10,1-9

27. grøn. Torsdag i 3.alm.uge. (III Ps).

Eller *hvid. Angela Merici*, jomfru (†1540)

☞ Sl 132,1-2.3-5.11.12.13-14.

☞ Gud Herren skal give ham hans fader Davids trone.

L.: 2 Sam 7,18-19.24-29. **Ev.:** Mark 4,21-25.

28. hvid. Fredag i 3.alm.uge. (III Ps).

Thomas af Aquino, præst og kirkelærer (†1274) (m)

☞ Sl 51, 3-4.5-6a.6b-7.10-11.

☞ Gud, vær os nådig, mod dig har vi syndet.

L.: 2 Sam 11,1-4a.4c-10a.13-17. **Ev.:** Mark 4,26-34.

29. grøn. Lørdag i 3.alm.uge. (III Ps).

Eller *hvid. Gudsmoders lørdagsmesse.*

☞ Sl 51,12-13.14-15.16-17.

☞ Skab et rent hjerte i mig, Gud.

L.: 2 Sam 12,1-7a.10-17. **Ev.:** Mark 4,35-41.

30. hvid. ANSGAR, bispedømmet Københavns værnehelgen, (h) (4. ALM. SØNDAG)

✠ *Gl.Cr. Sankt Ansgars pf.*

1.L.: Es 52,7-10

☞ Sl 96,1-2a-2b-3.7-8a.10

☞ Fortæl om Herrens underer blandt alle folkeslag!

eller ☞ Halleluja!

2.L.: 1 Kor 1,18-25

Ev.: Mark 1,14-20

Kirketælling

31. hvid. Mandag i 4.alm.uge. (IV Ps).

Johannes Bosco, præst (†1888) (m)

☞ Sl 3,2-3.4-5.6-7.

☞ Rejs dig, Herre, frels mig, min Gud!

L.: 2 Sam 15,13-14.30; 16,5-13a. **Ev.:** Mark 5,1-20.

Husk du kan hente liturgisk kalender
som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

KO ønsker alle sine læsere, annoncører og samarbejdspartnere en glædelig jul og et lykkebringende nytår...

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 1/2022, som udkommer den 14. januar 2022, skal være KO i hænde senest den 22. december 2021.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 2/2022, som udkommer den 4. februar 2022, skal være KO i hænde senest den 17. januar 2022.

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

**Nogle oplevelser behøver
du ikke at rejse efter**

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske
specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*,
inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?

Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,

annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Pastor Erling Brodersen,
Anna Budes, Dragana Budes, Helge Clausen,
Jesper Storgaard Jensen, pastor Einar Odden, Poul
Skallerup, Rolf Tönshoff og fader Vasyl Tykhovich.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,

1610 København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskorientering.dk

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,

1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Biskoppens kalender

December 2021

14. kl. 17.00 Møde i Pastoralrådets
forretningsudvalg
15. kl. 11.00 Møde i Økonomisk Råd
19. kl. 10.00 Messe i Sankt Nikolaj Kirke,
Hvidovre
- kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke,
København
24. kl. 24.00 Midnatsmesse i Domkirken
25. kl. 10.00 Højmesse i Domkirken
26. kl. 10.00 Højmesse i Domkirken

Januar 2022

9. kl. 11.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke,
København
16. kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke,
København
20. kl. 18.00 Kirkevandring i København
23. kl. 17.30 Messe i Sakramentskirken,
København
25. kl. 15.00 Repræsentantskabsmøde i Kristeligt
Dagblad
26. kl. 10.00 Møde i Præsterådet
30. kl. 10.00 Højmesse i Domkirken i forbindelse
med Sankt Ansgars Fest
- kl. 16.30 Vesper i Domkirken i forbindelse
med Sankt Ansgars Fest

Den Nordiske valfart til Lourdes 2022

Den 25. juli til 1. august 2022

Indkvartering på Hotel Paradis samt
Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Montpellier
derfra videre med busser til Lourdes.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske Bispekonference
biskop Czeslaw Kozon og valfartspræst Jan Hansen.

Prisen for almindelige deltagere er
DKK 9.300,- og omfatter fly, bus til/fra lufthavn,
ophold med fuld pension, rejseforsikring
(afbestillingsforsikring sørger man selv for),
valfartshæfte mm.

Det forventes, at man opfylder de til enhver
tid gældende Coronaregler.

Medhjælpere deltager til reduceret pris og kun efter
nærmere aftale og godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:

Marianne Larsen: +45 51 24 23 90

E-mail: tilmelding@lourdes.dk

Tilmeldingsfrist: 11. februar 2022

Den Nordiske Valfart til Lourdes.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

**Bliv synlig
med en annonce i KO**

Adventstiden forbereder os på Jesu komme

Ligesom påsken krævede julen også en forberedelsestid, der fik navnet Advent (fra latin *Adventus*, dvs. komme).

Tekst: pastor Per Einar Odden, bispedømmet Oslo

HØJTID Fejringen af påsken er den ældste i kristenheden, idet Jesu lidelse, død og opstandelse er kristendommens centrale mysterium. Omkring påskefesten udviklede påsketiden sig til årets vigtigste højtid, og på samme måde udviklede fejringen for Kristi fødsel med tilhørende juletid sig i kirkeåret siden 300-tallet. Denne periode starter med 1. søndag i advent og slutter med festen for Herrens dåb. I modsætning til påskefesten har denne højtid intet jødisk udspring. Helligdagene 25. december og Epifanifesten (Herrens åbenbarelse) 6. januar ligger fast, uanset

ugedag. Beregninger af solåret ligger til grund for tidspunktet for julefesten, og den har formentlig erstattet den gamle romerske vinterkult til ære for solen.

Kun i Vestkirken

Ligesom påsken krævede julen også en forberedelsestid, der fik navnet Advent (latin *Adventus*, dvs. komme). Den historiske udvikling af perioden har artet sig forskelligt i de forskellige kirker. Folkelig fromhed og skikke knyttet til julefesten har givet advent en særlig plads i den kristne

bevidsthed i Vesten. For advent fejres kun i Vestkirken.

De første spor af en forberedelsestid op til jul findes ikke i den romerske liturgi, men i Spanien og især i Gallien. Det er her vigtigt, at i disse lande – med deres tætte bånd til Østkirken – var Epifanifesten den 6. januar den oprindelige fest for Kristi fødsel, og en tid også en vigtig dåbsdag, hvilket ikke var tilfældet i Rom.

Ser vi bort fra nogle usikre rapporter fra anden halvdel af 300-tallet om ”tre ugers intens religiøs aktivitet”, er det ældste vidnesbyrd om advent som en forberedelsestid fastbestemmelserne udsendt af den hellige biskop Perpetuus af Tours (død ca. 494). De opfordrer til faste tre dage om ugen i tiden fra festen for Sct. Martin af Tours (ca. 316-97) den 11. november til jul. Denne forordning baserede sig på en tidligere ”Sct. Martins faste”, som varede fra hans festdag til Epifanifesten, altså otte uger (56 dage). Men da denne region på daværende tidspunkt havde tætte bånd til Østkirken,

var der ingen faste lørdage og søndage, så perioden indeholdt kun fyrre fastedage. Det egentlige motiv bag denne fastetid var, at Epifanifesten var en dåbsdag, og derfor skulle forberedelsestiden udvises samme respekt som de fyrre dages fastetid før påske, som også var en dåbsdag. Præcis hvilke kirker, der overholdt denne fastetid, er vanskeligt at fastslå på grund af tyndt kilde materiale.

Kristi inkarnation

De første spor af en adventsliturgi finder vi i midten af 400-tallet i Ravenna, Norditalien, som var væsentligt præget af Østen. Forventningen om Kristi fødsel er det centrale tema i liturgien. I Rom blev starten på en adventsliturgi for første gang synlig i midten af det 5. århundrede i forbindelse med tamperdagene. Den hellige pave Callistus I (217-22) havde i starten af 200-tallet indført *Quatuor Tempora*, tamperdagene – en fastetid den første uge af marts, juni, september og december. I disse uger var onsdag, fredag

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 16
17. december 2021 · 47. årgang

POST
PP
DANMARK

og lørdag særlige bods- og fastedage, hvor man afholdt sig fra korn, vin og olie. Nu begyndte messerne på tamperdagene i december at få et tydeligt adventspræg. Et nyt og betydningsfuldt skridt skete under den hellige pave Gregor den Store (590-604). Hans *sakramentarium* (for Rom) indeholder fire søndagsmesser og tre tamperdagsmesser med et adventspræg. Her kan man se, at det oprindelige fokus for advent ikke så meget var forventningen til Kristi andet komme (gr: *Παρουσία*; *parousia*) som forventningen om Kristi inkarnation (hans fødsel som menneske) og forberedelsen til dens liturgiske fejring. For inkarnationen som historisk begivenhed markerer begyndelsen på vor frelse og sikrer dens fuldendelse ved Kristi genkomst.

Adventstiden som bodsperiode

I andre dele af kirken, især i Gallien, skete der et markant skift i vægningen af denne dimension, og den eskatologiske dimension af advent blev stærkt understreget. Dette skyldes formentlig indflydelsen fra irske missionærer såsom Sct. Columbanus af Bobbio (ca. 542-615), der lagde særlig vægt på Herrens komme for at fælde dom samt behovet for at omvende sig inden den endelige dom. Disse irske missionærer gjorde adventstiden til en bodstid gennem deres forkyndelse af bod. I den galliske liturgi blev *Gloria* og *Halleluja* således fjernet fra messen og *te Deum* fra officiet, og der blev brugt violette messeklæder.

Noget af denne bodskarakt blev overført fra Gallien til den romerske adventsliturgi i det 12. århundrede, fx fjernelsen af *Gloria* og brugen af violette messeklæder. Men i Rom blev advent ikke betragtet som en egentlig bodstid, hvilket fremgår af det faktum, at det glædesfyldte *Halleluja* blev bibeholdt. Der har ikke været foreskrevet

nogen obligatorisk adventsfasten siden bekendtgørelsen af Kirkeretten i 1917.

Adventstidens længde

Hvad angår adventstidens længde vandt den romerske løsning med fire adventssøndage frem først efter en vis nølen, skønt kong Pipin den Lille (741-68; konge fra 751) og hans salige søn Karl den Store (768-814; kejser fra 800) havde indført den i Frankeriget. I en lang periode kunne adventstiden være fire, fem eller seks uger, afhængig af bispedømmet. Selv i dag har den ambrosianske liturgi i Milano seks søndage i advent. Det var først i løbet af 900- og 1000-tallet, at den romerske løsning synes at være blevet accepteret i den frankisk-galliske verden.

Hvis den 25. december faldt på en søndag, begyndte mange kirker adventen den 26. november for at kunne fejre fire søndage i advent og en vigiliemesse for julen. Men til sidst blev det normen, at i dette tilfælde skulle adventen først starte den 3. december, mens liturgien for 4. søndag i advent måtte vige til fordel for vigiliens liturgi. Reglen om, at advent tidligst kan starte 27. november og senest 3. december, blev bibeholdt efter liturgireformen i 1969. Adventstiden starter med første vesper for 1. søndag i advent og slutter før første vesper for jul. Men liturgien for 4. søndag i advent bortfalder ikke længere, hvis den falder den 24. december.

Adventstidens dobbelthed

Adventstiden har en dobbelt karakter som en forberedelsestid til jul, når man mindes Guds Søns første komme til menneskene, men også som en tid, hvor man forbereder sindet til Kristi andet komme ved tidens ende. Det er dermed en glædelig og åndelig forventningstid. På den måde understreges

det, som altid har været fremhævet i den romerske liturgi, at advent ikke primært er en bodsperiode som forberedelse til den dømmende Kristi genkomst, men en højtidelig ihukommelse af inkarnationen, og på grundlag af inkarnationen en from og frydefuld forventning om *parus*, Jesu andet komme. For historiske begivenheder som endnu ikke har fundet sted, kan ikke fejres, kun forventes.

Adventsliturgien

1. søndag i advent er læsningerne præget af Jesu genkomst på den yderste dag. 2. og 3. søndag står Johannes Døberens skikkelse foran os, mens 4. søndag præsenteres Maria for os, moderen og jomfruen, der fødte Jesus.

3. søndag i advent kaldes ”Glædens søndag” eller Gaudete søndag (latin *gaudere*, dvs. at glæde sig). Denne betegnelse har den fået fra dagens *Introitus* (indgangsvers), således som det står i *Graduale Romanum*: *Gaudete in Domino, semper: iterum dico, gaudete* (”Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer!”) (Fil 4,4-5).

Fra violet til rosa

Gaudete søndag markerer skellet mellem første og anden del af adventstiden. Første del fremhæver Kristi andet komme, som vi venter på, mens fokus i anden del af adventstiden, som varer fra 17. december til 24. december om morgenen, er den forestående fejring af Jesu første komme på historiens første juledag. Dette skel i adventstiden har et rent fysisk tegn i liturgien. Vi ser, at det tredje lys i adventsstagen er lyserødt og det samme er præstens messehagel denne dag. Man kan sige, at adventstidens violette farve denne dag blandes med højtidens hvide, og resultatet er lyserødt.

Oprindelsen til den lyserøde farve strammer fra middelalderens Rom og er oprindeligt knyttet til 4. søndag i fasten. På denne dag plejede paven at give en gylden rose som en udmærkelse til mennesker, han syntes særligt havde fortjent det. Rosafarvede ”gardiner” blev hængt op som dekoration i kirkerne, hvilket tolkedes som en pause fra fastetidens strenge regler. Det første ord i *Introitus* denne dag er *Laetare, Jerusalem, et conventum facite, omnes qui diligitis eam* (”Glæd jer med Jerusalem, jer med hende, alle I, der elsker hende” (Es 66,10)). Da advent med tiden udviklede sig til ”den lille fastetid”, afspejlede ”glædens søndag” i advent ”glædens søndag” i fasten.

Den 17. december begynder de sidste otte dage før jul, som på særlig måde skal forberede festen til Jesu fødsel. De har deres egne messetekster og i tidebønnerne gennem de såkaldte O-antifoner til *Magnificat*, opkaldt efter åbningsordene i den latinske tekst.

Votivmesserne for Maria lørdagene i adventstiden (fra *Missale Romanum*, 1570) blev mange steder også fejret på andre hverdage og fik i det tyske sprogområde navnet Roratemesse. Den kan fortsat fejres på hverdage i advent, men kun til og med 16. december.

Folkelige skikke

En række populære skikke i advents- og juletiden viser den store popularitet denne tid har. Ved siden af skikke, som udspringer af kirkelige skikke, har de fleste skikke i denne periode vintersolhverv som udgangspunkt og er ofte kun sekundært forbundet med bestemte fester eller helligdage. Antagelig som en parallel til juletræet opstod brugen af adventskranse i det protestantiske ungdomsarbejde **Fortsættes side 13 ►**